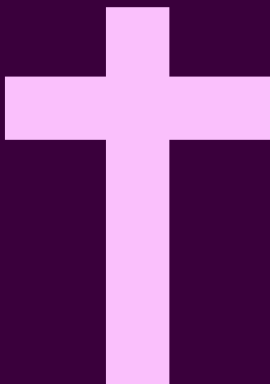

Ñ'oom xco na tqueⁿ ty'oots'om cantxja 'naa'

Jesucristo

New Testament in Amuzgo, Guerrero (MX:amu:Amuzgo, Guerrero)

Ñ'oom xco na tqueⁿ ty'oots'om cantxja 'naa'
Jesucristo
New Testament in Amuzgo, Guerrero
(MX:amu:Amuzgo, Guerrero)

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Guerrero Amuzgo (Amuzgo, Guerrero)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Amuzgo, Guerrero

amu

Mexico

Copyright Information

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Amuzgo, Guerrero

© 1999, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-02-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

3a693cf5-26ad-5db1-89e8-29e6d3f52b61

Contents

Mateo	1
Marcos	91
Lucas	146
Juan	232
Hechos	300
Romanos	380
1 Corintios	417
2 Corintios	452
Gálatas	475
Efesios	487
Filipenses	499
Colosenses	507
1 Tesalonicenses	515
2 Tesalonicenses	522
1 Timoteo	526
2 Timoteo	536
Tito	543
Filemón	548
Hebreos	550
Santiago	577
1 Pedro	586
2 Pedro	596
1 Juan	602
2 Juan	611
3 Juan	613
Judas	615
Apocalipsis	618

Ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesucristo na seiljeii Mateo

*Nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiiñe Jesucristo
(Lc. 3:23-38)*

¹ Luaa ñ'oom na matseijndaa'ñena' tsjaaⁿ nn'aⁿ na tuiiñe Jesucristo, na wjaac'oomna' David ñequio Abraham na jndy-owicantyjoo' joona na tue'cañoomna' jom.

² Abraham, jom tsotye Isaac, Isaac tsotye Jacob, Jacob tsotye Judá ñequio ntyjee tsaⁿñeeⁿ. ³ Judá ñequio yuscu na jndyu Tamar, ndana Fares ñequio Zara. Fares tsotye Esrom, Esrom tsotye Aram. ⁴ Aram tsotye Aminadab, Aminadab tsotye Naasón, Naasón tsotye Salmón. ⁵ Salmón ñequio yuscu Rahab, ndana Booz, Booz ñequio scoom'm Rut, ndana Obed, Obed tsotye Isaí. ⁶ Isaí tsotye David tsaⁿ na tyoluiiñe rey, David to'ñoom scuu' ts'oo Urías, t'oom ndana Salomón.

⁷ Salomón tsotye Roboam, Roboam tsotye Abías, Abías tso-tye Asa. ⁸ Asa tsotye Josafat, Josafat tsotye Joram, Joram tsotye Uzías. ⁹ Uzías tsotye Jotam, Jotam tsotye Acaz, Acaz tsotye Ezequías. ¹⁰ Ezequías tsotye Manasés, Manasés tsotye Amón, Amón tsotye Josías. ¹¹ Josías tsotye Jeconías ñequio ntyjee tsaⁿñeeⁿ. Joona tuiindyena tiempo quia ty'e nn'aⁿ Israel na praso ndyuaa Babilonia nc'e na ticanaⁿndye nn'aⁿ Israel ndia' ñ'eⁿ nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ. Ty'echo naⁿñeeⁿ joona na tyondye'ntjomtyeⁿna.

¹² Jnda teinom na ty'echo nn'aⁿ Babilonia nn'aⁿ Israel ndyuaana, tuiiñe jnda Jeconías ndyuaa'ñeeⁿ. Jndyu tsaⁿñeeⁿ Salatiel, Salatiel jom tsotye Zorobabel. ¹³ Zorobabel tso-tye Abiud, Abiud tsotye Eliaquim, Eliaquim tsotye Azor. ¹⁴ Azor tsotye Sadoc, Sadoc tsotye Aquim, Aquim tsotye Eliud. ¹⁵ Eliud tsotye Eleazar, Eleazar tsotye Matán, Matán tsotye Jacob. ¹⁶ Jacob tsotye José, José saa' María. Ndo' María'ñeeⁿ na seincueⁿ Jesús na cwiluiiñe Cristo.

¹⁷ Jndaⁿ canchoo'ñequiee ndii' tsjaaⁿ na jndyowicantyjoo', jnaⁿna' Abraham, tue'cañoomna' hasta David. Ndo' cwiicheⁿ canchoo'ñequiee ndii' tsjaaⁿ na jndyowicantyjoo', jnaⁿna' David, tue'cañoomna' tiempo quia na ty'e nn'aⁿ Israel na praso ndyuaa Babilonia. Ndo' cwiicheⁿ canchoo'ñequiee ndii' tsjaaⁿ na jndyowicantyjoo', jnaⁿna' quia ty'echo nn'aⁿ Babilonia nn'aⁿ Israel, tue'cañoomna' hasta xjeⁿ na tuiiñe nquii na cwiluiiñe Cristo.

Luaa waa na tuiiñe Jesús

(Lc. 2:1-7)

¹⁸ Luaa waa na tuiiñe Jesucristo. Quia waacheⁿ ñomcaa' tsoñeeⁿ María ñequio José, ndo' cwii tjoöcheⁿ na nntjom-ndyena, teitquioo' na majndeiñe María cantyja najndei Espíritu Santo. ¹⁹ Ndo' José, tsaⁿ na nluiiñe saa' María, jom ts'aⁿ na ñequii'cheⁿ tyocantyyaa' ts'om na nts'aa yuu na maty'iomyana'. Tical'ue ts'oom na nlui'jnaaⁿñe tsaⁿñeeⁿ, jo' chii seitioom na cwe' ñemaaⁿ nntyuii' ñomca. ²⁰ Yocheⁿ na luaa' matseitioom, tsoom'm ndaa na teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ty'oots'om nnoom. Tso tsaⁿñeeⁿ:

—'U José na cwiluiindyⁿ tsjaaⁿ David na jndyowicantyyoo' tinty'ue' na nnc'oñom' María na nluiiñê scu'. Ee cantyja najndei Espíritu Santo jo' na jndeiñê. ²¹ Nntseincueⁿ cwii yu'ndaa na tsaⁿs'a. Ndo' 'u nntseicajndyⁿ juu Jesús. Ee na tseixmaaⁿ na nncwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naa'aⁿ. Nntseicanoom'm jnaⁿ na la'xmaⁿ naⁿñeeⁿ.

²² Cha'tso nmeiⁿ tuii cha catseicandaa'ñena' ñ'oom na seineiⁿ Ty'oots'om ñequio ñ'oom 'ndyoo profeta. ²³ Tso tsaⁿñeeⁿ:

Queⁿyo' cwentá, nndeiñe cwii yuscundyua.

Nntseincueⁿ cwii tyochjoo ndo' njndyⁿ Emanuel.

Ñ'oom Emanuel matsona': Ty'oots'om m'aaⁿ ñ'eⁿndyⁿ jaa.

²⁴ Jndaⁿ na lcwii ts'om José na tsoom'm ndaa, quia jo' seicanaaⁿ ñ'oom na saⁿntjom ángel cwentaa' Ty'oots'om, to'ñoom María na scoom'm. ²⁵ Saaⁿ ticatjomndyena na mandiñoom' hasta quia jndaⁿ seincuii scoom'm yu'ndaa'ñeeⁿ. Quia jo' José seicajñoom yu'ndaa'ñeeⁿ Jesús.

2

Nn'aⁿ na jndo' n'om ty'ena Belén

¹ Ncuae na tyom'aaⁿ Herodes rey, tuiiñe Jesús tsjoom Belén ts'ondaa Judea. Luaa tuii, tqie'cañom nn'aⁿ na jndo' n'om Jerusalén, na jnaⁿ jo ndo' na macalui' ñe'quioom'.

² Tyota'x'eendyena:

—¿Yuu m'aaⁿ nqueⁿ na tuiiñê rey cwentaa nn'aⁿ judíos? Ee já jndaⁿ nty'iaayâ na teitquioo'ñe caxjuu cwentaaⁿ na ndicwaⁿ m'aaⁿyâ ndyuaayâ jo ndo' yuu na macalui' ñe'quioom'. Jo' na tquiqoyâ na nlat'maaⁿndyô jom.

³ Quia na jndii Herodes ñ'oomwaa', jeeⁿ seiñ'eeⁿñena' jom ndo' mati cha'tso nn'aⁿ Jerusalén. ⁴ Jo' chii seitjoom cha'tso ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ndo' tax'eeñê ndaaⁿ naⁿñeeⁿ yuu tsona' na nluiiñe juu na cwiluiiñe Cristo.

⁵ Naⁿñeeⁿ jluena nnoom:

—Ndi', matso ljeii na tsjoom Belén ts'ondaa Judea, jo' jo' nluiiñê. Ee luaa waa na seiljeii profeta:

⁶ 'O nn'a^n tsjoom Belén, ts'ondaa Judá, mei'chjoo ticju'cjena' tsjom'yo' quii'ntaa^n njoom nt'ma^n cha'waa ts'ondaa Judá.

Ee quii'ntaa'yo' nlui' cwii ts'a^n na nluiitquieñe na nnteix'ee nn'aa'ya Israel.

⁷ Quia jo' cwe' nty'iu tquee^nñe Herodes nn'a^n na jndo' n'om na jna^n jo ndo' na macalui' ñe'quioom'. Tcuu tcuu tax'eeñê ndaana ñee^n xje^nñee^n na tei'tquioo'ñe caxjuu. ⁸ Jnda jo' jñoom joona na c'oona tsjoom Belén. Tsoom ndaana:

—Catsa'yo', ndo' cata'x'ee'jndaa'ndyo' yuu m'aa^n tyochjoo'ñee^n. Ndo' quia na jnda jliu'yo' jom, quiola'candii'yo' ja, cha mati ja nncjo, nntseit'maa'ndyo jom.

⁹ Na^nñee^n, quia na jnda jndyena ñ'om'ndyoo rey Herodes'ñee^n mana ty'ena. Ndo' juu caxjuu na tei'tquioo'ñe ndaana na ndicwa^n m'a^nna ndyuaana jo ndo' na macalui' ñe'quioom', tjajndyeena' jo ndaana hasta tue'cañoomna' ndyeyu yuu na m'aa^n tyochjoo'ñee^n. ¹⁰ Jee^n tjawee' n'omna quia nty'iaannda'na caxjuu'ñee^n. T'ma^n tquiaana' na neii'na. ¹¹ Quia ty'equie'na naquii' w'aa, nty'iaana juu tyochjoo ñequio tsoñee^n María. Ty'ecata'na cantyena na tyola't'maa'ndyena jom. Tjeii'na 'na^n na jnda na cwilei'chona. L'ana naya jom s'om cajan ñ'e^n suu ndo' ñ'e^n nasei cachi na tuiina' ñ'e^n ntsuee' ts'oom mirra. ¹² Jnda chii cwiiche^n nato ty'elcwee'na ndyuaa tsjoomna ee s'aa Ty'oqts'om na tsoona ndaa, jo' na seijndo'na' n'omna na tic'oolcwee'na na m'aa^n Herodes'ñee^n.

Cwilei'nomna, cwi'oona ndyuaa Egipto

¹³ Jnda na jlui' na^nñee^n, teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ta Ty'oqts'om nnom José xje^n na tsoom'm ndaa. Tso ángel'ñee^n nnoom:

—Quicantyja', cja'ñ'oom' tyochjoo ñequio tsoñee^n. Calei'nom'yo', catsa'yo' ndyuaa Egipto, ndo' jo' jo' c'om'yo' hasta xje^n na nntseicandiiya. Ee nl'ue Herodes tyochjoo na nntseicue^n'e^n juu.

¹⁴ Quia jo' teicantyjaa^n, ndo' cwe' natsjom tjañ'oom tyochjoo ñequio tsondyee. Ty'ena Egipto. ¹⁵ Jo' jo' t'omna hasta na tue' Herodes. Na tuii na luaa' seicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oqts'om na tyoñequiaa profeta. Matsona': “Tjeii'a Jndaaya na m'aa^n ndyuaa Egipto.”

Herodes sa'ntjoom na cwje tyocanch'u

¹⁶ Juu Herodes, jnda na ljeii^n na joo nn'a^n na jndo' n'om ticala'ñ'oom'ndyena jom, seiw'iyyayaa^n. Jñoom sondaro tsjoom Belén ndo' cha'waa ndioche^n yuu na m'a^n nn'a^n.

Sa'ntjoom na cala'cwjee naⁿñeeⁿ cha'tso tyonch'u na we ndyuu ndo' na cjeti m'aⁿ. Ee laa'ti' tjeiiⁿen cwentá cwanti xuee na teitquioo'ñe jndyee caxjuu'ñeeⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom ndyuee nn'aⁿ na jndo' n'om. ¹⁷ Ndo' na luaa' s'aaⁿ, se-icandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na seiljeii profeta Jeremías. Ee seineiiⁿ ñ'oom tjañoom' chiuu seichjoo'na' n'om yolcu judías tsjoom Belén na jla'cwjee sondaro ndana. ¹⁸ Tsoom: Teic'uaa naquii' tsjoom Ramá na cwityuee londyee yocanch'u.

Jndei cwila'xuaana,
cwityueena cantyja 'naaⁿ ndana
meiⁿ taleiquiaana' na nnjoomna, ee tja ndana.

¹⁹ Jnda na tue' Herodes, quia jo' teitquioo'ñennda' ángel cwentaa' Ty'oots'om nnom José xjeⁿ na tsoom'm ndaa. Ndicwaⁿ m'aⁿna ndyuaa Egipto.

²⁰ Tso nnoom:

—Quicantya', cja'ñ'oom' tyochjoo ñequio tsoñeeⁿ. Tsal-cwe'yo' ndyuaa nn'aⁿ Israel. Ee jnda tja nn'aⁿ na ñel'uee'ndye na ñe'cala'cuee' jom.

²¹ Quia jo' teicantyaⁿ, tjañ'oom tyochjoo ñ'eⁿ tsondyee. Ty'elcwee'na ndyuaana ndyuaa Israel. ²² Joo ncuee'ñeeⁿ m'aaⁿ Arquelao ts'iaaⁿ ts'ondaa Judea yuu na tyotsa'ntjom tsotyeeⁿ Herodes. Saa quia na jndii José na ljo', t'oom na nquiaⁿ na nncjaⁿ Judea. Mati s'aannda' Ty'oots'om na tsoom'm ndaa na tancjaⁿ jo' jo'. Jo' chii tjaaⁿ cwiicheⁿ ntyja, ts'ondaa Galilea. ²³ Tjaaⁿ cwii tsjoom na jndyu Nazaret. Jo' jo' ljoo'ñê. Na tuii na luaa' seicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñe'quia profetas na nntseicajndyuna' Jesús ts'aⁿ Nazaret.

3

Juan mañequiaaⁿ ñ'oom ndaa nn'aⁿ jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om
(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Tue'ntyjo xuee na teitquioo'ñe Juan, toqⁿoⁿ na tyot-seits'oomñê nn'aⁿ. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndaana ts'ondaa Judea jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om. ² Tyotsoom:

—Calcwe' n'om'yo' ee juu na matsa'ntjom Ty'oots'om mandyocwje'cañoomna' 'o.

³ Cantyja 'naaⁿ Juan'ñeeⁿ na tyotseineiⁿ profeta Isaías, tsoom:

M'aaⁿ cwii ts'aⁿ jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'oom na jndei matseineiⁿ ndaana. Matso tsaⁿñeeⁿ:

“Calajndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' nddyocwje'cañoom nquii na cwiluiiñe na nntsa'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom na cwilayo'yo' nato na nñoom.”

⁴ Juan'ñeeⁿ tyocweⁿ liaa na tuii ñequio soo' camello. Tyochu'tyeⁿ tsiaⁿ'aⁿ ñequio cwii tjaⁿ. Ndo' nantquie na tyocwaaⁿ'aⁿ calcaa ntyue' ñequio tsiom' jndaā. ⁵ Ndo' jndye nn'aⁿ tsjoom Jerusalén ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa ts'ondaa Judea ndo' mati nn'aⁿ na m'aⁿ cantsu 'ndyoo jndaa Jordán, tyo'oonā na m'aaⁿ. ⁶ Seits'oomñê joona ts'om jndaa Jordán jnda na lcwe' n'omna jnaaⁿna.

⁷ Saa quia na nty'iaaⁿ'aⁿ na jndye nn'aⁿ fariseos ñequio saduceos tquiona na m'aaⁿ na ñe'cwits'oomndyena, quia jo' tsoom ndaāna:

—'O cwiluiindyoy' cha'na canduu na cwilei'nom'yo' na nquiaayoy' na nnt'uiiwi'na' jooyoy'. Ee 'o cwinquio'yo' na m'aaⁿya na nquia'yo' na nntseiw'ii Ty'oōts'om 'o. ¿'Ñeeⁿ t'mōⁿ ndaā'yo' na waa na ndaā nlui'n'maaⁿndyoy' nawi' na quia ndyoy? ⁸ Ca'ndye'yo' na tis'a ndo' cal'a'yo' yuu na ya, quia jo' m'mōⁿ'na' na mayuu'cheⁿ cwilcwe' n'om'yo'. ⁹ Meiⁿ ticalas'andyoy' che'ncjo'yo' naquii' n'om'yo' na ndu'yo': "Jaa tjaa na teincuu' nacjooya ee Abraham cwiluiñê weloo welooya." Candyeyoy' nntsjoō, meiiⁿ cwe' ljo'meiiⁿ ndaā nntseicwaqueⁿ Ty'oōts'om na nluiindyena' tsjaaⁿ Abraham na jndyowicantyjooy', quia jo' n'ndiina' 'o. ¹⁰ 'O matseijomna' cha'cwijom n'oom na tis'a tā cwil'a. Ndo' manquiu'yo' n'oom na tical'a tā naya, maxjeⁿ nnt'uana'. Ndo' xeⁿ jnda t'ua n'oom'ñeeⁿ nntioom nn'aⁿ joona' quii' chom. Maluaa' matseijomna' nnts'aa Ty'oōts'om ñe'ndyoy' 'o xeⁿ tical'a'yo' yuu na ya. ¹¹ Ja mayuu' matseits'oōⁿndyoy' 'o ñequio ndaatioo ee na cwilcwe' n'om'yo'. Saa mandyontyjo nqueⁿ na nntseits'oomñê 'o ñequio Espíritu Santo naquii' n'om'yo' ndo' ñequio chom. Nqueⁿ t'maⁿti tseixmaaⁿ, nchiiti ja. Meiⁿ ticatseixmaⁿya na cwe' ja nnt'uiya lcoom'm na nñequiaya joona' na nñjoom. ¹² Jnda jaawindyoy' na nntu'xeⁿndyoy' ee laxmaⁿ'yo' cha'cwijom lqueeⁿ na ndicwaⁿ cwajndii. Luaa ts'iaaⁿ cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ. Matseicueñe ts'aⁿ lqueeⁿ hasta na nlu'ñeⁿ. Jnda chii nntseiweeⁿ lqueeⁿ na ya naquii' w'aa. Saa nchuaa'na' nñjoom chom. Maluaa' matseijomna' na nnts'aa Ty'oōts'om. Nn'aⁿ na ya cwil'a maco'ñoom joona saa nn'aⁿ na tis'a cwil'a, nntseicoom joona ñequio chom na tijoom canduu'.

Teits'oomñe Jesús

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Quia jo' jnaⁿ Jesús ts'ondaa Galilea, tjaaⁿ jndaa Jordán na nntseits'oomñe Juan jom. ¹⁴ Saa tiñe'nquiaañe Juan na caluii na ljo'. Tsoom:

—Cwa jnda tyje'cañoom' ja na catseits'oomndyoy' 'u meiiⁿ na matsona' na 'u catseits'oomndyoy' ja.

¹⁵ T'o Jesús, matsoom nnom:

—Je' quiaandyu'to' na caluii na ljo'. Ee macaⁿna' na laa'ti' calacandaaⁿndyo cha'tso cantyja na maty'iomyaⁿna'.

Ndo' tancuee' Juan. ¹⁶ Jnda na teits'oomñe Jesús, jlueeⁿen quii' ndaa. Ndo' seicanaaⁿñena' tsjo'luee. Nty'iaaⁿaⁿ Espíritu na cwiluiiñe Ty'o^ots'om ndyocue cha'cwijom catu'. Jndyocaljo nacjoom'm. ¹⁷ Ndo' nandye cañoom'luee teic'uaa na seineiⁿ Ty'o^ots'om. Tsoom:

—Luaañe Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'o^o. Cantyja 'naaⁿ jom mañequiaana' na neiⁿya.

4

Ñe'queⁿ tsaⁿjndii xjeⁿ Jesús

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Jnda jo' tjañ'oom Espíritu Santo Jesús jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om. Jo' jo' tyoqueⁿñe tsaⁿjndii na nnts'aa xjeⁿ jom.

² Tyom'aaⁿ wen'aaⁿ xuee ndo' wen'aaⁿ tsjom tícwaaⁿaⁿ, jnda chii jndyo na ñejnoom'm. ³ Ndo' tyje'cañoom tsaⁿjndii na mach'ee xjeⁿ nn'aⁿ. Tso nnoom:

—Xeⁿ mayuu'cheⁿ cwiluiindyⁿ Jnda Ty'o^ots'om, cwa catsaⁿntjom' ljo'meiⁿ na catseicwaqueⁿna' tyoo' joona' na nlcwa'.

⁴ T'o Jesús:

—Ja xocats'aa na ljo' ee waa ljeii 'naaⁿ Ty'o^ots'om na matsona': “Nchii cwe' cantyja 'naaⁿ tyoo' na wando' ts'aⁿ, saa cantyja 'naa' cha'tso ñ'oom na mañequiaa Ty'o^ots'om.”

⁵ Jnda jo' tjañ'oom tsaⁿjndii Jesús Jerusalén tsjoom na lju' cwentaa' Ty'o^ots'om. Tqueeⁿ juu xqueⁿ tsiu' wats'om t'maⁿ.

⁶ Tsoom nnom Jesús:

—Xeⁿ mayuu'cheⁿ cwiluiindyⁿ Jnda Ty'o^ots'om, cwa cju'ndyⁿ jo nacje. Ee luaa matso ñ'oom 'naaⁿaⁿ:

Nquii Ty'o^ots'om ñnequiaaⁿ 'u luee ángeles cwentaaⁿaⁿ na cal'ana cwenta 'u.

Ndo' nntyjee' lueena 'u cha tincjaacañjom ljo' nc'e'.

⁷ Quia jo' t'o Jesús nnom, tsoom:

—Ja tijoom cats'aa cha'na matsⁿ luaa' ee mati waa cwiicheⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'o^ots'om na matsona': “Tintsa' xjeⁿ Ta Ty'o^ots'om cwenta'.”

⁸ Jnda chii tjañ'oom tsaⁿjndii Jesús cwii sjo nandye. Jo' jo' t'mo^o nnom cha'tsoti n'iaaⁿ t'maⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, ñequio na t'maⁿ matseit'maaⁿñena' joo. ⁹ Ndo' tsoom nnom:

—Cha'tso nmeiⁿ nntio^o l'o' xeⁿ nlco' xtye' na nntseit'maaⁿndyⁿ ja.

¹⁰ Ndo' t'o Jesús nnoom, tso:

—Quindyoo' nacañomya 'u Satanás, ee ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona': "Catseit'maa'ndyu' nquii Ta Ty'oots'om cwenta', ndo' macandā nnom nqueⁿ candi'ntjom'."

¹¹ Quia jo' 'ndii tsa'jndii jom. Ndo' tquie'cañom ángeles, tyondye'ntjomna nnoom.

Mato' Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿ aⁿ ts'ondaa Galilea
(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Quia jndii Jesús na jndā mam'aaⁿ Juan praso, tjalcweeⁿ en ts'ondaa Galilea. ¹³ Tjaaⁿ tsjom'm Nazaret, saa taticaljoo'ñê jo' jo'. Tjaaⁿ na nljoo'ñê tsjoom Capernaum na m'aaⁿ na' 'ndyoo ndaaluee. Jo' jo' ndyuaa cwentaa nn'aⁿ tmaaⁿ Zabulón ñequio Neftalí. ¹⁴ Ndo' joo ndyuaa'ñeeⁿ tyom'aaⁿ cha nntse-icandaa'ñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, matsona':

¹⁵ Nntseixueeñena' jo ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ ndyuaa cwentaa' Zabulón ndo' jo ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ ndyuaa cwentaa' Neftalí.

Nntseixueeñena' jo ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ ndyuaa 'ndyoo ndaaluee, ñequio ndyuaa xndyaa' jndaa Jordán, ñequio ts'ondaa Galilea yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ judíos.

¹⁶ Naⁿ ñeeⁿ m'aⁿ na nacje 'naaⁿ najaaⁿ ñe, saa je' je' jndā teitquioo' cwii na jeeⁿ caxueeñe jo ndaana. Ndo' mati m'aⁿ na na manchjena' joona na wi' cwtijoomna, saa je' jndā seicaxueeñena' jo ndaana.

¹⁷ Xjeⁿ ñeeⁿ jnaⁿ na to' Jesús na tyoñequiaaⁿ ñ'oom. Tsom:

—Calcwe' n'om'yo', ee juu na matsa'ntjom Ty'oots'om mandyocwje'cañoomna' 'o.

Ma'ma' Jesús ñequiee nn'aⁿ na cwtijeii' calcaa
(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Xjeⁿ na mawinom Jesús 'ndyoo ndaaluee Galilea, ljeiiⁿ we nn'aⁿ na ñenquii ts'aⁿ ntseinda, Simón, tsaⁿ na jndyu Pedro ñequio Andrés tyjee tsaⁿ ñeeⁿ. Cwituee'na tsqui' 'naaⁿ na ts'om ndaaluee ee nn'aⁿ cwtijeii' calcaa joona. ¹⁹ Tso Jesús ndaana:

—Quiolajomndyo' ñ'eⁿ ndyoⁿ ndo' ja nnts'aa na nla'tjom'yo' nn'aⁿ tachii cwe' calcaa.

²⁰ Joona mañoom' 'ndyena nlqui' 'naaⁿ na, ty'ela'jomndyena ñ'eⁿ ñê.

²¹ Ndo' na tja tjatyeeⁿ ljeiiⁿ cwiicheⁿ we ts'aⁿ, ntseinda Zebedeo naⁿ ñeeⁿ, Jacobo ñ'eⁿ tyjeeⁿ Juan. Ñjomndyena ts'om w'aandaa. Cwila'yona nlqui' 'naaⁿ na ñequio tsotyena Zebedeo. Quia jo' t'maⁿ Jesús joona. ²² Ndo' mañoom' 'ndyena w'aandaa ñ'eⁿ tsotyena, ty'elajomndyena ñ'eⁿ ñê.

Jesús ma'mooⁿ ndaa jndye nn'aⁿ
(Lc. 6:17-19)

²³ Tyomanom Jesús cha'waa ts'ondaa Galilea. Tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ naquii' lan'om 'naaⁿna. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ndo' tyotsein'maaⁿ nn'aⁿ cha'tso nnom ntycu na wiina. ²⁴ Ndo' t'om ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ cha'waa ndyuaa Siria. Naⁿñeeⁿ tquiochona cha'tso nn'aⁿwii na m'aaⁿ na cwitjoom jndye nnom ntycu ñequio na maquiina' joo. Mati ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwilei'cho jndyetia joo, ñ'eeⁿ nn'aⁿ na maleiñ'oom tycuwee', ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwitjoom tycutqueeⁿ. Sein'maaⁿ joona. ²⁵ Jo' chii t'maⁿ nt-maaⁿ nn'aⁿ ty'entyjo naxeeⁿeⁿ. Jnaⁿ naⁿñeeⁿ ts'ondaa Galilea, ñ'eⁿ nn'aⁿ ndyuaa njoom Decápolis, ñ'eⁿ tsjoom Jerusalén, ñ'eⁿ ts'ondaa Judea, ndo' xndyaa' jndaa Jordán.

5

Jesús mañequiaaⁿ ñ'oom na wacatyeeⁿ cjoo' ta

¹ Quia na nty'iaa' Jesús na jndye nn'aⁿ, tjawaaⁿ cwii ta. Jnda na tjacjom, ty'entyja' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ² Toon^oon^o na t'mooⁿ ndaana.

Nmeiiⁿ mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ
(Lc. 6:20-23)

³ Tsoom:

—Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na cwila'nqⁿ na nty'iaandye jo nnom Ty'oots'om, ee naⁿñeeⁿ cwila'jomndyena cantyja na matsa'ntjoom.

⁴ 'Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na chjoo' n'om cantyja jnaaⁿna, ee quia ñequiaa Ty'oots'om na t'maⁿ n'omna.

⁵ 'Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na cwituee'ndyecje jo nnom Ty'oots'om ee nndaana na nnc'omna tsjoomnancue xco.

⁶ 'Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na m'aⁿna cha'cwijom na ñe'jndo'na ndo' ñe'cwena ee na ntyjaa' n'omna na ndaaⁿ nl'ana yuu na maty'iomyana'. Ee candaⁿa'ya ñequiaa Ty'oots'om na cwicantyyaa' n'omna.

⁷ 'Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ na wi' n'om nc'iaa, ee nnc'oom Ty'oots'om na wi' ts'oom joona.

⁸ 'Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na lju' naquii' n'om, ee nnty'iaa ndaana nquii Ty'oots'om.

⁹ 'Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na cwita'ya nc'iaa na cwila'ntja'ndye, ee nntseicajndyu Ty'oots'om joona ntseinaaⁿ.

¹⁰ 'Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na cwintyjo nc'iaana joona nc'e na m'aⁿna cantyja na maty'iomyana', ee la'xmaⁿ naⁿñeeⁿ cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om.

¹¹ 'Mañequiaana' na neiⁿ'yo' quia na cwila'jnaaⁿ nn'aⁿ 'o, ndo' quia cwita'wi'na 'o ndo' cwituee'na cha'tso nnom ñ'oomwi' nacjo'yo' na cwe' cantu nc'e na m'aⁿ'yo' cantyja 'naⁿya. ¹² C'om'yo' na t'maⁿ n'om'yo' ndo' catseicwaljoo'tina' na neiⁿ'yo' ee t'maⁿ naya cwenta'yo' cwiwiwe cañoom'luee. Ee malaa'ti' tyolei'ntyjo nn'aⁿ profetas na tyoñe'quia ñ'oom' Ty'oots'om tandyo xuee, cwii tjoocheⁿ na nntjom' 'o nawi'ñeeⁿ.

Cwiluiindyö tsjaaⁿ'chjeⁿ' ndo' chom

(Mr: 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³ 'O cwiluiindyö' tsjaaⁿ'chjeⁿ', saa xeⁿ na jnda jlui' na chjeⁿ'na', ¿ljo' ñ'eⁿ cwii nleichjeⁿ'nnda'na'? Meiⁿ'chjoo tjaa yuu cwii nleil'uena', jo' chii cwe' cwityeⁿ'nquiee' nn'aⁿ ndo' cwicandyuena joona'.

¹⁴ 'O cwiluiindyö' chom na cwiwixuee jo ndaa nn'aⁿ tsjoomnancue. Cwii tsjoom na wacatyeeⁿ xqueⁿ ta, xocandaⁿ nncwenty'iu juuna'. ¹⁵ Mati xotseicw'aa ts'aⁿ cwii xjocanti ndo' nncwjaa'ñeyom juuna' nacje' ts'oom castom. Maxjeⁿ nntseintyja ts'aⁿ juuna' cha ya nntseixueena' ndaa cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ naquii' w'aa. ¹⁶ Malaa'ti' c'om' 'o na calaxueendyo' ndaa nn'aⁿ cha nla'noⁿ'na na cwil'a'yo' cha'tso nnom na maty'iomyana'. Ndo' cantyja 'naⁿ'yo' nla't'maaⁿ'ndyena Tsotyeyo' na m'aaⁿ cañoom'luee.

Ma'moⁿ Jesús cantyja 'naaⁿ' ljeii na matsaⁿ'ntjomna'

¹⁷ Mati tso Jesús:

—Ticala'tiuu'yo' na jndyoo na nntseityuii'a chiuu waa na t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, meiⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñe'quia profetas. Jndyoo na nntseicandaya joona' cha nlei'tquioo' chiuu waa na mayuu'cheⁿ ñe'cat'mooⁿ'na'. ¹⁸ Ee mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjoo, yocheeⁿ na ndicwaⁿ waa tsjo'luee ñequio tsjoomnancue, xoca'ndiina' meiⁿ'cwii ljeii cachjoo na ndii'na' naquii' ljeii na tqueⁿ Moisés, hasta xjeⁿ jnda jlui'ljuu'ñeⁿ'na'. ¹⁹ Nc'e na luaa', meiⁿ'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ ts'aⁿ na titseicanda cwii ñ'oommeiiⁿ na cachjoona', ndo' ma'mooⁿ ndaa nc'iaaⁿ'aⁿ ya meiiⁿ tila'candana juuna', tjaa yuu l'ueñe cantyja na matsaⁿ'ntjom Ty'oots'om. Saa 'ñeeⁿ juu na matseicanda ñ'oommeiiⁿ ndo' naljo' ma'moⁿ na cal'a nc'iaa', juu matseijndaa'ñena' na t'maⁿ l'ueñe cantyja na matsaⁿ'ntjom Ty'oots'om. ²⁰ Jo' chii candyeyo' nntsjoo, xeⁿ tilacandaⁿ'ndyo'ti'yo' jo nnom Ty'oots'om, nchiiti na cwil'a nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwi't'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, quia jo' xonndaⁿ ntsaquiee'ndyo' cantyja na matsaⁿ'ntjoom. Macaⁿ'na' na 'o nncwinom'ti'yo' na ya nl'a'yo' nchiiti cha'na cwil'a naⁿ'ñeeⁿ.

Ma'moⁿ Jesús na tila'wjaaya nc'iaaya
(Lc. 12:57-59)

²¹ 'O jnda jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'aⁿ ndaa welooya na matsona': "Tintseicue' x'ia' ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nnts'aa na ljo', maxjeⁿ nnt'uiityeⁿna' juu." ²² Jo' chii nndye'yo' nntsjo, meiⁿ cwe' na nntseiw'ii ts'aⁿ x'iaa' maxjeⁿ nnt'uiityeⁿna' jom. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'omjnaaⁿ nnom x'iaa', maxjeⁿ nntu'xeⁿ nn'aⁿ na cwilui-itquiendye wats'om t'maⁿ juu. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseijoom'ñe quioo' x'iaa', maxjeⁿ matsona' na nntioomñe juuna' naquii' chom b'io.

²³ Jo' chii quia na ma'tioo' 'naⁿ jo nnom tio na mañequiaa' cwentaa' Ty'oots'om, ndo' xeⁿ juu xjeⁿñeeⁿ macjaañjoom' ts'om' na tiya m'aaⁿ x'ia' ñ'eⁿndyu', ²⁴ quia jo' ca'ndii' 'naⁿ jo' jo', chii cja', catsa'jndyee' na caljoyaandyo' ñ'eⁿ x'ia'. Ndanquia, chii candyo'nnda' na ñequiaa' cwentaa' Ty'oots'om.

²⁵ 'Yocheⁿ na ndicwaⁿ wanaaⁿ, queⁿndyu' na caljondyo'ya'yo' ñ'oom na maleichuuna' 'o ñ'eⁿ x'ia' cha tints'aana' na juu ts'aⁿ na m'aⁿ'ntiaa'ndyo' ñ'eⁿñe nntseiquioom 'u l'o jwe. Ndo' jwe'ñeeⁿ ñequiaaⁿ cwenta 'u luee sondaro, Ndo' joona mana nntuee'na 'u w'aancjo. ²⁶ Mayuu'cheⁿ matsjo njom', xocalui' jo' jo', hasta quia na jnda tiom'nchaa'ndyu'.

Tiya na matseiqueeⁿ ts'om ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ

²⁷ 'O jnda jndye'yo' ñ'oom na tyoñe'quia nn'aⁿ na matsona': "Tijoom xuee nnc'oom'ya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ." ²⁸ Saa nndye'yo' nntsjo, meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na cwe' manty'iaa' cwii yuscu na matseiqueeⁿ ts'oom juu, maxjeⁿ matsona' na mam'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿñe ee na luaa' matseitoom.

²⁹ 'Macwe' jo' xeⁿ cantyja na manty'ia' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om, queⁿ cheⁿnncu' xjeⁿ cha'cwijom na macwji' ts'om njom' ndo' matquie' juuna' cha taxocatseitjoondyu'ti'. Ee ñecuaa meiⁿ na tacandaa'ndyu' saa nncu' nlui'n'maa'ndyu'. Ndo' xeⁿ tiñe'queⁿ cheⁿnncu' xjeⁿ cantyja 'naⁿ, meiⁿ na candaa'ndyu' ñe'c'oom', meiⁿchiuucheⁿ b'io nncju'na' 'u. ³⁰ Ndo' xeⁿ wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om jnaaⁿ ts'o' ntyjaya, queⁿ cheⁿnncu' xjeⁿ cha'cwijom na matyjee' ndo' matquie' juuna' cha xotseitjoondyu'ti'. Ee ñecuaa meiⁿ na tacandaa'ndyu' saa nncu' nlui'n'maa'ndyu'. Ee xeⁿ tiqueⁿ cheⁿnncu' xjeⁿ cantyja 'naⁿ, meiⁿ na candaa'ndyu' ñe'c'oom', maxjeⁿ nncju'na' 'u b'io.

Ticatoⁿndye nn'aⁿ na jnda t'unco
(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

31 'Mati waa ñ'oom na tyoñequiaa Moisés na meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseityuii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ scuu', tsaⁿñeeⁿ nnoom'm na nluui ljeii cantyja na matoⁿñê ñ'eⁿ scoom'm. 32 Saa je' candye'yo' ñ'oom na nntsjoō nncō. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseityuii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ scuu', cwii na meiⁿnquia na s'aa scoom'm na nchii ñet'oomya ñequio cwiicheⁿ ts'aⁿ, cha'cwijom nqueⁿ mach'eeⁿ na c'oomya scoom'm ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncoco ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ, matsona' na cwe' m'aⁿyana.

Ma'moꝝ Jesús na tintjeii'a ñ'oom jii' Ty'oōts'om

33 'Mati jnda jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'aⁿ teiyo ndaa welooya na matsona': "Tilqueⁿtyeⁿ ñ'oom na ntyji'ya' na xondaā nntseicandaā'ndyu', saa ñ'oom na jnda tqeⁿtyeⁿ, catseicandaā'ndyu' juuna' nnom Ta Ty'oōts'om." 34 Saa je' nncō matsjoō ndye'yo': Meiⁿcwii ñ'oom tilqueⁿtyeⁿyo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom jii' Ty'oōts'om. Ee jom tjacantyja na t'maⁿ cwiluiñê. Mati meiⁿcwii ñ'oom tilqueⁿtyeⁿyo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom na ntyjii cañoom'luee, ee juuna' cwiluiñena' ndio 'naaⁿaⁿ, ndo' na ljo' nndu'yo' matseijomna' na cwindu'yo' jii' Ty'oōts'om. 35 Meiⁿcwii ñ'oom tilqueⁿtyeⁿyo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom na ntyjii tsjoomnancue, ee juuna' m'aaⁿna' nacje 'naaⁿ Ty'oōts'om. Ndo' na nndu'yo' naljo', matseijomna' na cwindu'yo' jii' Ty'oōts'om. Ndo' meiⁿcwii ñ'oom tilqueⁿtyeⁿyo' na nntjei'yo'yo' ñ'oom na ntyjii tsjoom Jerusalén, ee tsjoom'ñeeⁿ cwiluiñena' tsjoom' nquii Ty'oōts'om na matsaⁿntjom. Ndo' na nndu'yo' naljo' matseijomna' na cwindu'yo' jii' Ty'oōts'om. 36 Ndo' meiⁿcwii ñ'oom tilqueⁿtyeⁿ cjo' nncu' ee 'u tjaa ljo' tseixmaⁿ na nntsa' na nleicanchii' oo nleintom meiiⁿ ñe'cwii sooxqueⁿ. Macanda nquii Ty'oōts'om ndaa nnts'aaⁿ na ljo'. Jo' chii na nntsu' ñ'oom'ñeeⁿ matseijomna' na matsu' jii' Ty'oōts'om. 37 Quia na macwji'yuu'ndyu' cwii ñ'oom ndo' matsu' na mayuu' juuna', cats'aana' na mayuu' ñ'oom'ñeeⁿ. Ndo' quia na matsu' na tiyuu', cats'aana' na tiyuu' ñ'oom'ñeeⁿ. Ee cantyjati ñ'oom na nntseicwaljo'ti' na nntseijndei' ndyo' hasta nntseitiuu' na nntsu' jii' Ty'oōts'om, ñ'oom'ñeeⁿ cwinaⁿna' na m'aaⁿ nquii tsaⁿjndii.

Tical'ueendyo na nnjoom na cwita'wi' nn'aⁿ jaa
(Lc. 6:29-30)

38 "O jnda jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'aⁿ teiyo na matsona': "Cwaaⁿ cwii nnom nawi' mach'ee ts'aⁿ ñ'eⁿ x'iaaⁿaⁿ, mati nleijndaa' na nntjom jom. Aa ts'omnnom x'iaaⁿaⁿ seiquiee'ñê, mati catjom jom. Aa tsei'n'om x'iaaⁿaⁿ tcoom, maxjeⁿ mati jom majo'ti catjoom." 39 Saa je' nncō matsjoō ndye'yo': Til'ueendyu' na nnjoom quia na maco'wi' ts'aⁿ

'u. Ee meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mmeiⁿ nda' ntsmaⁿ nty-jaya, mati ntyjatymaaⁿ quiaa' na mmeiⁿeⁿ nda'. ⁴⁰ Ñeeⁿ juu na maqueⁿ ñ'oom nacjo' na ñe'cuae' ñ'oom 'u wats'iaaⁿ ñe'cwjeeⁿeⁿ cotom', mati quiaa' na nncjaañ'oom liaaso'. ⁴¹ Ñeeⁿ juu na mach'ee na jndei'na' cja' ñ'eⁿñê na ncja'chu' xuu 'naaⁿaⁿ cwii kilómetro, cja' meiiⁿ we. ⁴² Ts'aⁿ na macaⁿ 'naⁿ njom', quiaa' nnoom, ndo' ts'aⁿ na macoⁿ, nchii nntsa' ndoo' ticandi'.

C'ooⁿya na wi' n'ooⁿya nn'aⁿ na jndoo jaa
(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ 'Mati 'o jnda jndye'yo' ñ'oom na tyolue nn'aⁿ teiyo, na matsona': "Catsa' na wi' ts'om' x'ia' ndo' catseitaⁿ ts'om' ts'aⁿ na jndoo' 'u." ⁴⁴ Saa je' nncq matsjoo nddye'yo': Cal'a'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na jndoo 'o. Ndo' calanein'yo' nnom Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwita'wi' 'o. ⁴⁵ Quia jo' nluiindyoy' ntseinda Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee. Ee jom mach'eeⁿ na manty'iaa' ñe'quioom' 'naaⁿaⁿ nn'aⁿ na ya nn'aⁿndye ndo' mati nn'aⁿ na wi'ndye. Ndo' matseicuaa'aⁿ yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a na maty'iomyaⁿa', ndo' nn'aⁿ na cwil'a na ticaty'iomyaⁿa'. ⁴⁶ Ee xeⁿ macandaⁿ nn'aⁿ na wi' n'om 'o, cwil'a'yo' na wi' n'om'yo', ¿aa cwila'tiuu'yo' na cjaawee' ts'om Ty'oots'om? ¿Aa nchii majo'ti cwil'a nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom? ⁴⁷ Ndo' xeⁿ cwe' ncjoondyo' cwiñe'quia'yo' na xmaⁿndyo', ¿yuuwaa na jeeⁿ ya cwil'a'yo'? Ee malaa'ti' m'aⁿ nn'aⁿ na tyoola't'maaⁿndye Ty'oots'om. ⁴⁸ C'om'yo' na candaⁿ na wi' n'om'yo' nn'aⁿ cha'xjeⁿ nquii Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee, candaⁿ m'aaⁿ na candya' ts'oom joona.

6

Ma'moⁿ Jesús na cal'aaya jndye nnom naya

¹ 'Queⁿyo' cwentaa quia na nl'a'yo' cwii nnom na maty'iomyaⁿa', nchii nl'a'yo' cwe' cha na canty'iaa nn'aⁿ, ee xeⁿ na ljo', tjaa'naⁿ naya 'na'yo' jo nnom Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee. ² Cwe' nc'e jo' quia mache' naya cwii ts'aⁿ, catsa' na ñenncu' ntyji', tintseixuaandyu'. Ee m'aⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'aya na ya nn'aⁿndye. Cwi'oona lan'om ñequio n'om nantaa c'uaa ndyueena na cwil'ana naya ndyeñeeⁿ, cha queⁿ nn'aⁿ cwentaa ndo' cala't'maaⁿndye nn'aⁿ joona. Mayuu'cheⁿ nntsjoⁿ nddye'yo', cwe' tomti juu cantyja na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ joona, jo' na cwita'ntjomna. ³ Saa 'u je', quia na mache' naya ts'aⁿ, tica'moⁿ na nljeii cwiicheⁿ ts'aⁿ, meiiⁿ ts'aⁿ na jeeⁿ ya ñ'oom ñ'eⁿndyu'. ⁴ Cats'aana' na ñenncu' ntyji' naya na mache'. Ndo' nquii Tsotye' na

manty'iaaⁿ'aⁿ ljo' mache' na cwe' nty'iu, jom nntseinoomñê ljo' na matseitjoona' 'u.

Ma'moⁿ Jesús chiuu nlanaaⁿya nnom Ty'oots'om
(Lc. 11:2-4)

⁵ "O quia na cwilaneiⁿ'yo' nnom Ty'oots'om, tal'a'yo' cha'na joo nn'aⁿ na cwe' cwil'aya na ya nn'aⁿndye. Ee joona jeeⁿ ya nquiuna na jndoo'cheⁿ nn'aⁿ cwimeintyjee'na, cwila'neiⁿna nnom Ty'oots'om naquii' lan'om ndo' jo nqui nantaa. Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjo, cwe' tomti juu na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ joona jo' na cwita'ntjomna. ⁶ Saa 'u je', quia matsei'neiⁿ nnom Ty'oots'om, cja'quie' naquii' wa', catseicu' 'ndyoots'a', ndo' catseineiⁿ nnom Tsotye' na m'aaⁿ na titquoo'ñê. Ndo' jom na noom'm meiiⁿ titquoo'ñê, nntseinoomñê ljo' na matseitjoona' 'u.

⁷ 'Quia na cwilaneiⁿ'yo' nnom Ty'oots'om, tandu'yo' ñ'oom na ñejuu ñejuuna', cha'xjeⁿ quill'a nn'aⁿ na ticata'jnaaⁿ Ty'oots'om. Ee joona cwila'tiuuna na jndye ndii' cwiluena, jo' na mañeeⁿ. ⁸ 'O je' til'a'yo' cha'na cwil'a joona. Ee Tsotye'yo' ntyijijndaa'ñê cwaaⁿ 'naⁿ na maca'na' 'o cwii tjoocheⁿ na cwita'yo' nnoom. ⁹ Quia na cwilaneiⁿ'yo' nnom Ty'oots'om, luaa candu'yo':

Tsotyaayâ na m'aaⁿ cañoom'luee,
ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿñena' xue'.

¹⁰ Candyo cantyja na matsa'ntjom'.

Caluii cantyja na l'ue ts'om' nnom tsjoomnancue cha'xjeⁿ na macwiluii cañoom'luee.

¹¹ Quiaa' nantquie 'naⁿ na maca'na' jâ xuee je'.

¹² Catseit'maⁿ ts'om' jâ natia na jnda l'aayâ cha'xjeⁿ jâ cwilat'maⁿ n'ooⁿyâ nn'aⁿ na cwila'tjoondye ndaayâ.

¹³ Cateijndei' na ticjaachuuna' jâ na nl'aayâ yuu na ticatsa'ntjomna'.

Ndo' catseicandyaandyu' jâ cantyja 'naaⁿ juu natia.

Ee cha'waa na yo na cwii wjaana' 'u cwiluiindy' na matsa'ntjom', ndo' cwiluiindy' najndu',

ndo' tseixmaⁿ na catseit'maaⁿñena' 'u. Amén.

¹⁴ 'Xeⁿ 'o cwilat'maⁿ n'om'yo' nn'aⁿ na cwila'tjoondye ndaa'yo', quia jo' mati Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee, nntseit'maⁿ ts'oom 'o na cwila'tjoondyo' nnoom. ¹⁵ Saa xeⁿ 'o ticalat'maⁿ n'om'yo' nc'iaa'yo' na cwila'tjoondye ndaa'yo', quia jo' mati Tsotye'yo' xocatseit'maⁿ ts'oom 'o jna'yo' na waa.

Cantyja na nntsei'cwejndo'ñê ts'aⁿ

¹⁶ 'Quia na cwila'cwejndo'ndyo', til'a'ya'yo' na taquiomya ndaa'yo' cwe' cha na caliu nn'aⁿ na ljo' cwil'a'yo'. Ee m'aⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'ayana taquiomya ndaana, cha

ca'moⁿna' ndaa nn'aⁿ na cwila'cwejndo'ndyena. Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjo^o, cwe' tomti juu na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ joona, jo' na matseinoomñena' na cwila'cwejndo'ndyena. ¹⁷ Saa 'u je' quia matsei'cwejndo'ndyu', cwjaa'ndyu' ncheⁿ xqueⁿ, camaⁿ njom', ¹⁸ cha ticwitquoo' jo ndaa nn'aⁿ na matsei'cwejndo'ndyu', macandā nquii Tsotye' na m'aaⁿ na titquoo'ñê nlqueeⁿ cwenta. Ndo' jom na noom'm meiiⁿ titquoo'ñê, nntio'naaⁿñê 'u.

Jeeⁿ jnda naya 'naaⁿ ts'aⁿ cañoom'luee

(Lc. 12:33-34)

¹⁹ 'Tilatjom'yo' 'naⁿ na jdana' nnom tsjoomnancue yuu m'aⁿ canty'ua na nla'ndaa'joona', ndo' yuu na nlquii ch'meiⁿ, ndo' yuu na nndaa nnc'ooquie' naⁿcanty'ue na nntjeii'na joona'. ²⁰ Saa joo naya 'naⁿyo' na quit'maⁿ n'om'yo' calatjom'yo' joona' jo nandye cañoom'luee yuu na xocwa' canty'ua, meiⁿ na nlquii ch'meiⁿ ndo' meiⁿ na nnc'ooquie' naⁿcanty'ue na nntjeii' joona'. ²¹ Ee yuu na cwila'we'yo' naya na cwilatjom'yo', jo' jo' ntyjaa' n'om'yo'.

Ts'om nnom ts'aⁿ tseixmaⁿna' lámpara

(Lc. 11:34-36)

²² 'Quia na mandi' ñ'oom na mayuu', matseijomna' 'u cha'na ts'aⁿ na tquoo'ya na xuee manty'iaa'. Ee quia matsei'nqⁿ ñ'oom na mayuu'ñeeⁿ quia jo' mateijndeiina' cha'waa na m'aaⁿ. ²³ Saa xeⁿ tiñe'candi' ñ'oom na mayuu', matseijomna' 'u cha'na ts'aⁿ na tis'a n'omnnom na m'aaⁿ na nchjaaⁿ. Ee meiiⁿ na mandi' ñ'oom'ñeeⁿ saa xeⁿ tixocatsei'nqⁿ na mayuu'juuna', naquii' ts'om' matsei'xmaⁿ cha'cwijom na jaaⁿñeñeⁿ.

Xondaa ndya'ntjooⁿya ndaa we patrom

(Lc. 16:13)

²⁴ 'Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ juu na nndaa nndi'ntjomtyeⁿ nnom we patrom na ñejom. Ee nnc'oom ts'aⁿ na ticuee' ts'oom cwii patrom'ñeeⁿ, ndo' nnc'oom na wi' ts'oom cwiicheⁿ. Oo nnts'aana' na nntseit'maaⁿñê cwii naⁿñeeⁿ, ndo' cwiicheⁿ til'ueñe. Xeⁿ na jeeⁿ cwiqueⁿndyo' na nla'tjom'yo' 'naⁿ na nleityandyo' xocju'naaⁿñena' na nla't'maaⁿndyo' Ty'oqots'om, ee we ntyja nmeiⁿ xondaa ndye'ntjom'yo' na ñejom.

Ty'oqots'om mach'eeⁿ cwenta ntseinaaⁿ

(Lc. 12:22-31)

²⁵ 'Cwe' nc'e jo', ndye'yo' nntsjo^o: Tanc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' na cwitando'yo' tsjoomnancue, ljo' na nlcwa'yo' oo na nncwe'yo', ndo' lia'yo' chiuu nleitsaaⁿndyo'. Ee Ty'oqots'om mantyjeeⁿ cantyjati na cwitando'yo' majndei- iticheⁿ na cwe' nantquie na cwicwa'yo'. Mantyjeeⁿ hasta

cha'waandyo' 'o, majndeiticheⁿ na cwe' liaa na cwicwee'yo'.
²⁶ Queⁿ'yo' cwentā cantyja 'naaⁿ cantsaa na ma'ntyja jo nandye. Jooyo' tjaa ljo' cwinomyo' na nntyjeendyeyo' na nla'weyo' nantquie na nleil'ue 'io cha. Saaⁿ meiiⁿ na ljo', nquii Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee mañequiaaⁿ na cwicwa' jooyo'. Ndo' 'o cajndandyo'ti'yo' ntyjeeⁿ, nchiiti cantsaa.
²⁷ Mati ¿cwaⁿ cwiindyo' 'o nndaⁿ nnts'aa na nleitcoofeti cwe' na jeeⁿ jndye matseituu?

²⁸ 'Quia jo' ¿chiiu na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' cantyja chiiu na nleitsaaⁿndyo'? Queⁿ'yo' cwentā, n'oom ljaa' quii' jndaⁿ, ya cwiwijndana'. Neiⁿncoo' cwiwaa' ljaa'. Tiquil'ana' ts'iaaⁿ, meiⁿ tiquil'ana' tsaⁿ na nluii liaana'. ²⁹ Saaⁿ nddye'yo' nntsjo^o: Juu rey Salomón meiiⁿ jeeⁿ tyañê, ndo' tjacantyja na ya 'naⁿ na tyoleichom, saaⁿ tîcatseijomna' na neiⁿncoo' liaⁿaⁿ cha'na neiⁿncoo' cwii ljaa'meiⁿ'. ³⁰ Ndo' xeⁿ laa'ti' matseichjoomñe Ty'oots'om ljaa' quii' jndaⁿ na niomna' xuee je' ndo' 'io cha nlcona', majndeiticheⁿ ntyjeeⁿ chiiu nlcwee'yo' liaa, 'o nn'aⁿ na ticala'yuya n'om'yo'. ³¹ Jo' chii tanc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' na nndu'yo': "¿Chiiu nl'aayoo na nlcwaa'a ndo' na nncwaaaya?" oo nndu'yo': "¿Chiiu nl'aayoo na nleijndaa' liaaya?" ³² Ee ñenquii'cheⁿ nmeiⁿ cwil'uee'ndye nn'aⁿ na tic'om nacje 'naaⁿ Ty'oots'om. Saaⁿ nqueⁿ na cwiluiiñê Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee mantyjeeⁿ na tjoondyo' cha'tso nmeiⁿ'. ³³ Saaⁿ najndyee quiandyo' na nntsā'ntjom Ty'oots'om 'o. Ndo' cal'a'yo' yuu na maty'iomyana' cha'xeⁿ na l'ue ts'oom, quia jo' ñnequiaaⁿ cha'tso nmeiⁿ na macaⁿna' 'o. ³⁴ Jo' chii tinc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' cantyja 'naaⁿ 'naⁿ na nlcaⁿna' 'o xuee na cwii wjaana'. Ee xuee 'io waanquia ñ'omtiuu cwentaa'na'. Xuee je' malei'tyeⁿ nawi' na chuuna' cwentā'yo'.

7

Til'uee'ndyo jnaaⁿ nn'aⁿ

(Lc. 6:37-38, 41-42)

¹ 'Til'uee'ndyo' jnaaⁿ nn'aⁿ na cwe' xjeⁿto 'o cha ticu'xeⁿ Ty'oots'om 'o. ² Ee mañejuuti ñ'oom na cwil'ue'yo' nacjoo nc'iaa'yo', majuuna' nleil'uee'ñe Ty'oots'om na nncu'xeⁿna' 'o. Ndo' cha'xeⁿ na cwitjei'yo' cwentā na cat'uiina' nc'iaa'yo', malaa'ti' nnts'aaⁿ ñ'e'ndyo'. ³ ¿Chiiu na jeeⁿ maqueⁿ cwentā meiiⁿ chjoowi' ljo' mach'ee x'ia'? Ndo' manncu'ti' tiqueⁿ cwentā na t'maⁿ matsei'tjoondyu'. Mach'eena' cantyja 'naⁿ cha'cwijom jeeⁿ ndo' ntquioo' jndaⁿ na njom ts'omnnom x'ia', saaⁿ meiⁿchjoo tiqueⁿ cwentā ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu'. ⁴ ¿Aa nntsuyu' nnom x'ia': "Cwa, quiaa' na nncwji'a ntquioo' jndaⁿ na njom ts'omnjom'"? Ndo' 'u

je' ndicwaⁿ njom ts'oom tscaa' ts'omnjom'. ⁵ 'U ts'aⁿ na we waa na matseixmaⁿ cwji'jndyee' ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu' quia jo' tquio'ya' na nncwji' ntquioo' jnda na njom ts'omnnom x'ia'.

⁶ 'Tiñe'quia'yo' 'naⁿ na lju' la'xmaⁿna' ndaaⁿ nn'aⁿ na ticala'ñ'oom'ndye Ty'oots'om na ticala'xmaⁿ na nnto'ñ'oom joona'. Ee xeⁿ na luaa' nl'a'yo' matseijomna' cha'cwijom cwiñe'quia'yo' 'naⁿ na ya na la'xmaⁿna' cwentaa' Ty'oots'om ndaaⁿ calue'. Ndo' calue'ñeeⁿ nnta'queⁿyo' na nntquiiyo' 'o. Meiⁿ tiñe'quia'yo' 'naⁿ na jnda ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, ee xeⁿ na ljo' nl'a'yo', matseijomna' cha'cwijom cwitue'yo' ts'uaa ta' na jeeⁿ jnda ndaaⁿ calcu. Ndo' calcu'ñeeⁿ cwe' nntyueyo' joona'.

Cata'yo' nnom Ty'oots'om, quia jo' nnto'ñ'oom'yo'

(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ 'Ñequii'cheⁿ cataⁿyo' nnom Ty'oots'om quia jo' nnda'yo' juu na cwitaⁿyo'. Ñequii'cheⁿ cal'ue'yo' chiuuya jo nnoom quia jo' nliu'yo'. Ñequii'cheⁿ ca'maⁿyo' jom quia jo' nnaaⁿ cha'cwijom 'ndyoots'a jo ndaa'yo'. ⁸ Ee cwii ts'aⁿ na waa na macaaⁿ nnom Ty'oots'om, maxjeⁿ nnco'ñ'oom juuna'. Ndo' mati ts'aⁿ na mal'ue yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om, maxjeⁿ nljeiiⁿ. Ndo' juu ts'aⁿ na ma'maⁿ, maxjeⁿ nntseicanaaⁿñe Ty'oots'om cha'cwijom 'ndyoots'a jo nnom.

⁹ '¿Ñeeⁿ cwiindyo' 'o na m'aaⁿ yucachjoo jnda, ndo' xeⁿ macaaⁿ tyoo' njom', aa ññequiaa'yu' tsjo' nnoom? Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ nnts'aa na ljo'. ¹⁰ Ndo' xeⁿ macaⁿ yucachjoo jnda' cwii catscaa njom', ¿aa ññequiaa'yu' catsuu nnoom? Xocatsa' na ljo'. ¹¹ Quia jo' 'o nn'aⁿ na tia nn'aⁿndyo', xeⁿ manquiu'yo' na ññe'quia'yo' 'naⁿ na ya ndaaⁿ nda'yo', majndeiticheⁿ nquii Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee ññequiaaⁿ 'naⁿ na yaticheⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na cwitaⁿ nnoom.

¹² 'Quia jo' meiⁿnquia na l'ue n'om'yo' na cal'a nn'aⁿ ñ'eⁿndyo' majo'ti cal'a' 'o ñ'eⁿndye joona. Ee laa'ti' matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñe'quia profetas tandyo xuee.

Catsaquiaa'a 'ndyoots'a na cantuu

(Lc. 13:24)

¹³ 'O catsaquie'yo' 'ndyoots'a cantuu na nnc'om'yo' natoo' Ty'oots'om. Ee waa 'ndyoots'a tmeiⁿ na matseicanaaⁿñena' nato t'maⁿ. Juuna' wjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntsuuñeⁿ ndo' jndye nn'aⁿ cwi'ooquie' jo' jo'. ¹⁴ Saa 'ndyoots'a cantuu matseicanaaⁿñena' nato cajneiⁿ. Nato'ñeeⁿ wjaañ'oomna' ts'aⁿ na ticantycwii na nncwando' saaⁿ tijndye nn'aⁿ cwiliu juuna'.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ taq' ts'oom

(Lc. 6:43-44)

15 'Cal'a'yo' cwentā ñequio joo nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom cwiñe'quia. Cwiquie'cañomna 'o na ndoo' jeeⁿ nioom' n'omna cha'na nioom' ts'om catsmaⁿ sãa naquii' n'omna laxmaⁿ na wi'ndyena cha'cwijom lobo. 16 Nnta'jnaⁿ'yo' 'ñeeⁿ joona quia cwiqueⁿ'yo' cwentā chiuu cwil'ana. ¿Aa nnts'aacheⁿ'na' na nntseicjoo ts'aⁿ tauva l'oonioom? Oo ¿aa nntseicjoo ts'aⁿ tãhigos ts'oom nioom? Xocats'aana' na ljo'. 17 Ee ticwii cwii ts'oom na ya, cwiwe' tã na ya, ndo' ticwii cwii ts'oom na tis'a, cwiwe' tã na tis'a. 18 Ts'oom na ya xocue' tã na tis'a, ndo' ts'oom na tis'a xocue' tã na ya. 19 Ticwii cwii ts'oom na ticats'aa tã na ya, cwit'uana', jndaⁿ chii cwituee' nn'aⁿ juuna' quii' chom. 20 Luaa' waa na nnta'jnaⁿ'yo' naⁿ'ñeeⁿ, ee m'moⁿ'na' na tiyuu' ñ'oom na cwiñe'quiana quia na nleitquioo' chiuu waa na cwil'ana.

Ticha'tsondye nn'aⁿ laxmaⁿ na cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om

(Lc. 13:25-27)

21 'Majndye nn'aⁿ cwilue nnooⁿ Ta, sãa ticha'tsondyena nnc'ooquiee'ndyena cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ñequii'cheⁿ joo nn'aⁿ na cwil'a ljo' na l'ue ts'om Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee, naⁿ'ñeeⁿ nnc'ooquiee'ndye cantyja na matsa'ntjoom. 22 Xuee na nncue'ntyjo na nntu'xendye nn'aⁿ, majndye nn'aⁿ nluena nnooⁿ: “Jeeⁿ 'u Ta, ¿aa nchii jndaⁿ tquiaayã ñ'oom naya 'naⁿ ñequio najndeii na matseixmaⁿ ndo' tjeii'ã jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ, ndo' l'aayã jndye 'naaⁿ ñequio najndu' nncu' na tixocaluiina' cantyja najndeii na matseixmaⁿ ts'aⁿ?” 23 Quia jo' nnc'o^yya ndyuee naⁿ'ñeeⁿ, nntsjo^o: “Meiⁿchjoo ticwajnaⁿ'a 'ñeeⁿ 'o. Quindyö'yo' nacañomya, 'o nn'aⁿ na tia nn'aⁿndyo'.”

Chiuu waa na tjaluii we w'aa

(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

24 'Ticwii cwii ts'aⁿ na mandii ñ'oom na matsjoo nmeiiⁿ ndo' matseicandã joona', matseijomna' tsaⁿ'ñeeⁿ cha'na cwii ts'aⁿ na jndo' ts'om na s'aa waa' nacjoo' tsjo't'maⁿ na tyeⁿ wacatyeeⁿ. 25 Jnaⁿ'na' tua', tyjee' jndaa, tioo jndye jndeii, teicaljoona' w'aa'ñeeⁿ, sãa tiquioona' ee na t'uiityeⁿ'na' nacjoo' tsjo'ñeeⁿ. 26 Sãa ticwii cwii ts'aⁿ na mandii ñ'oom na matsjoo ndo' titseicandã joona', matseijomna' tsaⁿ'ñeeⁿ cha'na cwii ts'aⁿ na tijndo' ts'om na s'aa waa' nacjoo' tei'. 27 Jnaⁿ'na' tua', tyjee' jndaa, tioo jndye jndeii, teicaljoona' w'aa'ñeeⁿ, mana tioona'. Ndo' mat'maⁿ tsuu cantyja 'naaⁿ w'aa'ñeeⁿ.

28 Quia na jndaⁿ jndaⁿ seineiⁿ Jesús cha'tso ñ'oommeiⁿ, nn'aⁿ na jndyendye jeeⁿ tjawee' n'omna ñ'oom na t'mooⁿ ndaana. 29 Ee tyo'mooⁿ na waa najndeii na matseixmaaⁿ, nchii cha'na

cwit'mooⁿ nn'aⁿ na jndō' n'om cantyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés.

8

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na chuu tycu lepra

(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Quia na jndyocue Jesús ta na tjaaⁿ, jndyendye nn'aⁿ tquiontyjō naxeeⁿeⁿ. ² Tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ na chuu tycu lepra, tjatseicandyoo'ñe, tco' xtye jo nnoom, tso:

—Ta, ntyjii na 'u nndaā nntsein'maⁿ ja, xeⁿ l'ue ts'om'.

³ Ndo' Jesús seintyjōōⁿ ts'ōōⁿ, tyenquoom'm tsaⁿñeeⁿ, matsoom nnom:

—L'ue ts'ōōⁿ. Can'maⁿ!

Ndo' mañoom' n'maⁿ tsaⁿñeeⁿ, mana tsu tycu lepra. ⁴ Quia jo' tso Jesús nnoom:

—Ndi' nntsjoō, meiⁿcwii ts'aⁿ ticatsu' nnom chiuu waa na tuii. Saa cja', cja'tseica'mōⁿndyu' nnom tyee, ndo' quiaa' quioo' nnoom na tseixmaⁿ cwentaa' Ty'ōōts'om cha'xjeⁿ na sa'ntjom Moisés. Luaa' catsa' cha calui'yuu'na' ndaaⁿ nn'aⁿ na jnda n'maⁿ!

Sein'maⁿ Jesús mosoo' capeitaⁿ, ts'aⁿ romano

(Lc. 7:1-10)

⁵ Xjeⁿ na mawjaaquiee' Jesús tsjoom Capernaum, cwii capeitaⁿ na matsa'ntjom cwii siaⁿto sondaro seicandyoo'ñe nacañom'm. S'aa ty'oo nnoom. ⁶ Tso:

—U Ta, moso 'naⁿya macanda cwe' waaⁿ na waa w'aya, tei'caljoo tycutqueeⁿ jom. Jeeⁿ cwaajndii maquiina' jom.

⁷ Tso Jesús nnom:

—Nncjo, nntsein'maⁿya jom.

⁸ Saa t'ō capeitaⁿ, tsoom:

—U Ta, ticatseixmaⁿya na nncja'quie' naquii' w'aya. Mantjii meiiⁿ cwe' ñ'oom catsu', mana nn'maⁿ moso 'naⁿya. ⁹ Ee mati ja m'aaⁿya nacje 'naaⁿ nn'aⁿ na cwitsa'ntjom. Ndo' mati nncō m'aⁿ sondaro na matsa'ntjōⁿ. Quitsjōō nnom cwii joona: “Cja' luaa'”, ndo' wjaa. Quitsjōō nnom cwiicheⁿ: “Candyo' luaa”, ndo' ndyo. Quitsjōō nnom cwii cwii moso 'naⁿya: “Catsa' ts'iaaⁿwaa'”, ndo' nts'aa.

¹⁰ Jeeⁿ tjawee' ts'om Jesús quia na jñeeⁿ ñ'oom 'ndyoo tsaⁿñeeⁿ. Tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwi'oontyjō naxeeⁿeⁿ:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoō, meiⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ Israel tyooljei cwii ts'aⁿ na matseyu'ya ts'om cha'na tsaⁿm'aaⁿ!

¹¹ Candye'yo' nntsjoō, jndye nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ Israel nnaⁿ naⁿñeeⁿ jo ntyja na macalui' ñe'quoom' ñequio ntyja na mawjaacue ñe'quoom'. Ndo' yuu na m'aⁿ Abraham ñ'eⁿ Isaac ñ'eⁿ Jacob yuu na matsa'ntjom Ty'ōōts'om, ñequio na neiiⁿna nncwindyuaandyena na nlcwa'na ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. ¹² Saa nquiee

nn'aⁿ judíos na qui na cwentaana cantyja na matsa'ntjom Ty'oqots'om, nncwji'na' joona jo' jo'. Nncju'na' joona yuu na tjacantya na jaaⁿñe. Jo' jo' nnc'omna na nla'xuaana na matsei'ndaa'na' n'omna. Ndo' nnteinquiena ndei'n'omna na maquiina' joona.

¹³ Quia jo' tso Jesús nnom capeitaⁿñeeⁿ:

—Cha'xjeⁿ na jnda seiyu', maxjeⁿ jo' nluii. Cja'lcwe' na waa wa'.

Ndo' mañejuu xjeⁿñeeⁿ n'maⁿ mosoo' tsaⁿñeeⁿ.

Sein'maⁿ Jesús staxeeⁿ Simón Pedro

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Tjaquiee' Jesús waa' Pedro. Ljeiiⁿ na waa staxeeⁿ tsaⁿñeeⁿ cjoo' jnduu. Matseicono' juu. ¹⁵ Tyenquioom'm ts'o tsaⁿñeeⁿ ndo' mañoom' tjameintyjee' na matseicono' juu. Teicantya, to' na mandi'ntjom ndaana.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿwii

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Quia na jnda tmaaⁿya, tquriocho nn'aⁿ jndye nc'iaana na cwilei'cho jndyetia na m'aaⁿ Jesús. Ñe'cwii sa'ntjoom na calui' jndyetia, quia jo' jlui'na naquiii' n'om naⁿñeeⁿ. Ndo' sein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿwii. ¹⁷ Luaa' tuui cha calui'ljuu' ñ'oom' Ty'oqots'om na tyoñequiaa profeta Isaías. Tso tsaⁿñeeⁿ: “Man-quuityeeⁿ teijneiⁿ jaa cantyja na tijndeii' n'oqⁿya. Ndo' mati sein'maaⁿ jaa cha'tso ntycu na ñeicleichuuna' jaa.”

Nn'aⁿ na ñe'c'oontyjo naxeⁿ Jesús

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Quia na nty'iaa' Jesús na jndyendye nn'aⁿ m'aⁿ nacañom'm, tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cala'jndaa'ndyena w'aandaa na nnc'oona xndyaa' ndaaluee. ¹⁹ Ndo' tjantyyaa' cwii ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. Matso nnoom:

—Maestro, nncjontyjo naxeⁿ meiⁿyuucheⁿ na wja'.

²⁰ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Joo canndye maniom lue'w'aayo' ndo' cantsaa na cwima'ntyja mati maniom cantquiaayo', saa ja na cwiluiindyjo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee meiⁿ yuu na nncwajndya, tjaa'naⁿ.

²¹ Cwiicheⁿ ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿñê, matso nnoom:

—Ta, quiaa' ñ'om' na nndi'ntjoⁿtya nnom tsoty^a, hasta xeⁿ jnda ty'iuya jom, quia jo' yuu' je' nñ'aⁿya ñ'eⁿndyu'.

²² T'o Jesús nnom, matsoom:

—Jndye nn'aⁿ m'aⁿ na tyootando' cantyja 'naⁿya. M'aⁿna cha'cwijom l'oo. Ca'ndii' na joona caty'iuundye ntyjeena. Saa 'u je', candyo'tseijomndyu' ñ'eⁿndyu'.

Seicheⁿ Jesús jndye ñ'eⁿ nmōⁿ ndaaluee

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Quia jo' tuqōⁿ ts'om w'aandaa, mandi ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ²⁴ Luaa tuii, tyoowijndye 'oona, tioo cwii jndye t'maⁿ jndei nnom ndaaluee, mawaa na wjaanch-jeeñe nmōⁿ w'aandaa. Ndo' jom watsom. ²⁵ Ndo' ty'entyjaa' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jla'nlcwina jom, jluena:

—Jeeⁿ 'u Ta, cwji'n'maaⁿndyu' jaa, manncwjaaya.

²⁶ Quia jo' tsoom ndaana:

—'O nn'aⁿ na ticala'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oōts'om, ¿chiiu na cwilacatyuendyo'?

Ndo' teicantyjaaⁿ, seitiaaⁿ jndye'ñeeⁿ ñequio ndaaluee, mana teicheⁿñ'eⁿna'. ²⁷ Cwe' seiñ'eeⁿtona' na'ñeeⁿ, jluena:

—¿Ñeeⁿ cwiluiiñe tsaⁿm'aaⁿ na jeeⁿcheⁿ ndya' waljoo'? Jnda'jom meiiⁿ jndye, meiiⁿ ndaaluee cwila'candana' ñ'oom na matsaⁿntjoom.

Nn'aⁿ Gadara na la'xmaⁿ na'jndii naquii' n'om

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Jnda jo' jlui'na cwiicheⁿ xndyaa' ndaaluee, ndyuaa nn'aⁿ gadarenos, we nn'aⁿ na la'xmaⁿ na'jndii ty'ecatjomndye jom. Jlui'na yuu niom ndei'luaa, jeeⁿcheⁿ ndya' wjeena hasta leicandaa nncwinom ts'aⁿ nato'ñeeⁿ. ²⁹ Luaa tuii, jndei jla'xuaana, jluena:

—¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyô, 'u Jesús, Jnda Ty'oōts'om? ¿Aa jnda jndyo' na nlco'wî' jâ, meiiⁿ tyooweⁿntyjô xjeⁿ na nntu'xeⁿndyô?

³⁰ Jo' jo' chjooti matquiōō'ti m'aⁿ cwii tmaaⁿ t'maⁿ calcu na cwicwa'. ³¹ Ndo' na'jndii'ñeeⁿ jla'ty'oondyena nnoom jluena:

—Xeⁿ na nncwji' jâ naquii' n'om na'm'aⁿ, quiaa' ñ'om' na nntsaquiaa'â naquii' n'om calcu na m'aⁿ luaa'.

³² Quia jo' tsoom ndaana:

—Cwa, catsa'yo'.

Mana jlui'na, ty'equieⁿnomna naquii' n'om calcu'ñeeⁿ. Ndo' cha'waa tmaaⁿ calcu'ñeeⁿ tmaⁿnquioyo', mana tei'tyu'yo' 'ndyoo ndaaluee. Tjajo' quii' ndaa.

³³ Ndo' nn'aⁿ na cwijndoo' jooyo', jlei'nomna, ty'equieⁿna quii' tsjoom. Tcuu tcuu tyola'candiina chiiu waa na tjoomna ñ'eⁿ calcu'ñeeⁿ ñequio chiiu waa na n'maaⁿ we na'ñeeⁿ na ty-olei'cho na'jndii. ³⁴ Quia jo' cha'tso nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ jlui'na, ty'ena na m'aaⁿ Jesús. Ndo' quia na tjomndyena jom, l'ana ty'oo nnoom na calueeⁿeⁿ ndyuaana.

9

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Quia jo' tuonnda' Jesús ts'om w'aandaa ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tei'ty'ioo'na ndaaluee. Mana tquiena tsjoom yuu na mac'eⁿ Jesús. ² Ndo' tquiñ'om nn'aⁿ cwii ts'aⁿwii' na m'aaⁿ, cwe' ñ'eⁿ tsuee. Tsaⁿñeeⁿ tycutqueenⁿ tei'ljoo jom mana teintjeiⁿ nc'eeⁿ. Quia na nty'iaa' Jesús na t'maⁿ cwila'yuy'a n'om naⁿñeeⁿ, tsoom nnom tsaⁿwii':

—U jndaaya, c'om' t'maaⁿndyu' ts'om'. Ja jnda seit'maⁿ ts'oqⁿya 'u cha'tso jnaⁿ na waa.

³ Quia jo' cwanti nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés tyom'aaⁿ n'omna, cwiluena: “Tsaⁿm'aaⁿ ñ'oom ntjeiⁿ matseineiⁿ ee mach'eeⁿ na ljo'yu cwiluiñê ñ'eⁿ Ty'oqⁿts'om.”

⁴ Jesús maxjeⁿ mantyjeeⁿ na luaa' cwila'tiuuna. Jo' chii tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ticuaaya nquiu'yo' ñ'eⁿndyo? ⁵ ¿Cwaaⁿ ñ'oom cwila'tiuu'yo' na tijndeit'ina' na nntsjoqⁿ nnom tsaⁿm'aaⁿ, aa nchii cha'na jnda tsjoqⁿ nnoom na matseit'maⁿ ts'oqⁿya jnaaⁿaⁿ na waa? Oo ¿aa nchii nquiu'yo' na jndeit'ina' na nntsjoqⁿ quicantyyaaⁿ, cjaacaⁿ? ⁶ Queⁿyo' cwenta, ja na cwilui-indyo tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee m'moqⁿya ndaa'yo' na waa na jndo na matseixmaⁿya tsjoomnancuewaañe na nntseit'maⁿ ts'oqⁿya jnaaⁿ nn'aⁿ.

Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee:

—U re, quicantyya', catseilcwiindy' tsuee 'naⁿ. Cja'to' wa'.

⁷ Ndo' teicantyyaaⁿ, mana tjaaⁿ wa'aⁿ. ⁸ Ndo' tmaaⁿ nn'aⁿ na nty'iaa na luaa', tyueneiⁿna ndo' tyola't'maaⁿndyena Ty'oqⁿts'om na tquiaaⁿ najneiⁿ nnom Jesús na nnteijndeina' nn'aⁿ.

Ma'maⁿ Jesús Mateo

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Jlui' Jesús jo' jo', mana tjaaⁿ. Ndo' ljeiiⁿ ja na jndyuya Mateo. Wacatyaaⁿ w'aa yuu cwitioom nn'aⁿ ts'iaaⁿndaana cwentaa' gobiernom. Tsoom noqⁿ:

—Candyotseijomndyu' ñequio ts'iaaⁿ na mats'aa.

Mañoom' teicantyyaya, tjotseijomndyo ñequioñê.

¹⁰ Luaa tuii, wacatyeeⁿ Jesús nacañoom' mei'sa w'aya. Ndo' naⁿcwito'ñoom ts'iaaⁿndaana nn'aⁿ cwentaa' gobiernom ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oqⁿts'om cantyya na nquiu nn'aⁿ fariseos, ñ'e'naaⁿ meindyuaandyena ñ'eⁿñê ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ¹¹ Saa quia na nty'iaa nn'aⁿ fariseos na luaa' mach'eeⁿ, ta'x'eena ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, jluena:

—¿Chiuu na macwa' maestro 'naⁿyo' ñequio naⁿcwito'ñoom ts'iaaⁿndaana nn'aⁿ cwentaa' gobiernom ndo' ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oqⁿts'om?

¹² Quia na jndii Jesús na luaa' cwiluena, tsoom:

—Nn'aⁿ na tiwii titjoondyena ts'aⁿ na mach'ee nasei. Saa nn'aⁿ na wii tjoondyena ts'aⁿñeeⁿ. ¹³ Waa ñ'oom' Ty'oots'om na luaa matsona': "Ja cajndati ntyjii na nnc'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' nchiiti na cwiñe'quia'yo' quioo' na cwila't'maaⁿndyo' ja."

Tsoti Jesús:

—Catsa'yo' ndo' cala'nqⁿyo' ljo' ñe'ca'mqⁿ ñ'oomwaa'. Ee ja nchii na jndyoo na nncwaⁿya nn'aⁿ na cwil'a na maty'iomyana', saa jndyoo na nncwaⁿya nn'aⁿjnaⁿ na calcwe' n'omna.

¿Aa macaⁿna' na nla'cwejndo'ndye nn'aⁿ?

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan, tyquie'cañomna Jesús. Tyola'ncjoo'ndyena, jlueña:

—¿Chiuu na jâ ñequio nn'aⁿ fariseos jndye ndii' cwila'cwejndo'ndyô, saa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' tiquila'cwejndo'ndyena?

¹⁵ T'o Jesús ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, seineiiⁿ ñ'oom tjañoom':

—Joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ nguii ts'aⁿ na macoco, ¿aa nnc'omna na chjoo' n'omna yochēⁿ na cwiwit'maaⁿ na ndicwaⁿ m'aaⁿ ts'aⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿna? Xocats'aana'. Saa nncue'ntyjo xuee na nncwji'na' juu ts'aⁿ na macoco quii'ntaaⁿna. Quia ljo'cheⁿ nnc'omna na chjoo' n'omna ndo' nla'cwejndo'ndyena.

¹⁶ Quia jo' seineiⁿti Jesús ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ ñ'oom xco na jndyôñ'oom. Tsoom:

—Ticaty'iomyana' na nntseyo ts'aⁿ liaa ntsaa ñ'eⁿ cwii taⁿ liaa xco na tyootmaⁿ. Ee xeⁿ na ljo' nnts'aa, nncjaateii liaa xco, nnc'ioo'ñena' liaa ntsaa ndo' liaa ntsaa cwajndiiti njndii'ñena'.

¹⁷ Meiⁿ xocation ts'aⁿ winom xco ts'om tjaⁿ na jnda teil'ue, ee xeⁿ na luaa' nts'aa ts'aⁿ, nty'ioo' tjaⁿ, mana cwiwindaa'ñ'eⁿ juuna' ndo' mati nlcwe' winom. Maxjeⁿ nntiom ts'aⁿ winom ts'om tjaⁿ xco ndo' laa'ti' meiⁿ tjaⁿ xocwi'ndaa' meiⁿ winom.

Yuscuchjoo jnda Jairo

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Yochēⁿ na matseineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, tyje'cañoom cwii ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tco' xtye jo nnoom, tso:

—Je'ndyo tue' nomjndaaya. Saa xeⁿ wja' na nntio' ts'o' nacjoom'm, nncwando'nnaaⁿaⁿ. Cwa cja', catio'ya' ts'o' nacjoom'm, quia jo' nncwando'xcoom.

¹⁹ Ndo' teicantyja Jesús, tjantyyooⁿ naxeⁿ ts'aⁿñeeⁿ ñequio jâ nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñē. ²⁰ Luaa tuii, jndyontyjo cwii yuscu naxeⁿ Jesús na nioom wii'. Yuscu'ñeeⁿ jnda canchoo'we chu na tyoocameintyjee' na cwicaa nioom'm.

Jndyotseicandyoo'ñê, t'ueen 'ndyoo liaa' Jesús. ²¹ Ee seitioom naquii' ts'oom: "Xeⁿ cwe' na nnda^a ñnequiuu'a liaⁿ'aⁿ, quia jo' nn'maⁿya." ²² Taquen Jesús nty'iaaⁿ'aⁿ yuscu'ñeeⁿ. Tsoom nnom:

—U jndaaya, c'om' t'maanⁿndyu' ts'om'. Nc'e na matseiyu'ya ts'om' ñ'eⁿndyo, jnda n'maⁿ'.

Ndo' mañejuu xjeⁿ'ñeeⁿ n'maⁿ'.

²³ Jnda tuee' Jesús waa' Jairo'ñeeⁿ, tjaqueⁿ'eⁿ naquii' w'aa. Nty'iaaⁿ'aⁿ nn'aⁿ na cwitjo^o' nmaaⁿ, ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tacwaxua ndyuee. ²⁴ Tsoom ndaa^a naⁿ'ñeeⁿ:

—Calui'yo', ee nchii na jnda tue' yuscuchjoom'aaⁿ'. Cwe' watsoo.

Saa cwe' teinconaa jom. ²⁵ Jnda na tjeiiⁿ'eⁿ naⁿ'ñeeⁿ ch'eⁿ, tjaqueⁿ'eⁿ yuu ndii' ts'oochjoo, t'ueeⁿ ts'o. Teintya yu'ñeeⁿ. ²⁶ Cha'waa ts'ondaa'ñeeⁿ t'om ñ'oom na tuui na luaa'.

Sein'maⁿ Jesús we naⁿnchjaaⁿ

²⁷ Na mawjaati Jesús ty'entyjo we naⁿnchjaaⁿ naxeeⁿ'eⁿ. Jndei tyola'xuaana, tyoluena:

—Ta, 'u na cwiluiindy' tsjaaⁿ 'naaⁿ' David na jndyow-icantjoo', c'oom' na wi' ts'om' jâ.

²⁸ Quia na tjaqueⁿ'eⁿ quii' w'aa, ty'entyjo naⁿnchjaaⁿ'ñeeⁿ naxeeⁿ'eⁿ. Tsoom ndaa^ana:

—¿Aa cwilayu'yo' na nnda^a nnts'aaya na nnty'ia'yo'?

T'oona nnoom jluena:

—Ta, cwilayuu'â na nnda^a nnts'a'.

²⁹ Quia jo' tyenquoom'm lua'nda^ana, tsoom:

—Cats'aana' cha'xjeⁿ na cwilayu'ya n'om'yo'.

³⁰ Mana tco'yana' n'omnda^a naⁿ'ñeeⁿ. Ndo' tquentyeⁿ Jesús ñ'oom ndaa^ana, tsoom:

—Cal'a'yo' cwenta na meiⁿcwii ts'aⁿ ticalaneiⁿ'yo' nnom 'ñeeⁿ sein'maⁿ 'o.

³¹ Saa yuu waa, jlui' naⁿ'ñeeⁿ jo' jo', to'na, tyot'oomna ñ'oom ya cantya 'naaⁿ'aⁿ cha'waa ts'ondaa'ñeeⁿ.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na tileicatseineiⁿ

³² Xjeⁿ na cwi'oo naⁿ'ñeeⁿ, luaa tuui, tquion'om nn'aⁿ cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ Jesús. Tileicatseineiⁿ na maleiñ'oom jndyetia juu. ³³ Quia na jnda tjeiiⁿ'eⁿ jndyetia naquii' ts'om tsaⁿ'ñeeⁿ, jnaaⁿ na matseineiⁿ. Tyueneiiⁿ nn'aⁿ, jluena:

—Meiⁿ cha'waa ndyuaaya ndyuaa Israel, tijoom ñenty'iaaya cwii nnom cha'na luaa'.

³⁴ Saa nn'aⁿ fariseos tuee'na ñ'oom nacjoo' Jesús, jluena:

—Cantya najndei nquii na cwiluiitquieñe ndaa^a naⁿjndii, jo' na macwjeeⁿ'eⁿ naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ.

Wi' ts'om Jesús nn'aⁿ

³⁵ Tyomanom Jesús cha'tso njoom t'maⁿ ñequio njoom nch'u ts'ondaa Galilea. Tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ naquii' lan'om. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya cantyja na matsa'ntjom Ty'ooots'om. Tyotsein'maaⁿ nn'aⁿ ticwii cwii nnom tycu na wiina, ñ'eⁿ ticwii cwii nnom na tajndeii' n'omna na maquiina'. ³⁶ Quia na nty'iaaⁿ aⁿ nn'aⁿ na jndyendye, t'oom na wi' ts'oom naⁿ ñeeⁿ ee cwe' m'aⁿ ntjeiⁿ tona ndo' tjaa ñeeⁿ na nnteijndeii joona. Laxmaⁿ na cha'cwijom cwii tmaaⁿ canmaⁿ na tjaa ñeeⁿ juu na ya nnteix'ee. ³⁷ Quia jo' tooⁿ oⁿ na ma'mooⁿ na jndye nn'aⁿ mam'aⁿ na nndye ñ'oom' Ty'ooots'om saa tijndye nn'aⁿ na nntjei'yuundye ndaana. Tsoom ñ'oom tjañoom' ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ ñe:

—Jeeⁿ ya jnda tue' ntjom, saa naⁿ ntjom tijndyendyena. ³⁸ Jo' chii cala'ty'oondyo' nnom Ty'ooots'om na jom cwentaaⁿ aⁿ ntjom'ñeeⁿ, na cajñoom nn'aⁿ na c'oocatyjeendye ntjom'm.

10

Macwjii'ñe Jesús canchoo'we nn'aⁿ nluindye apóstoles
(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Jesús tqueeⁿ ñê já nn'aⁿ canchoo'we. Tquiaaⁿ cantyja najndeii na matseixmaaⁿ ndaayâ na catjeii'â jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ, ndo' na cala'n'maaⁿ yâ nn'aⁿ cha'tso nnom ntycu na wiina ñequio cha'tso nnom na tajndeii' n'omna na maquiina'.

² Nmeiiⁿ ncuee canchoo'wendyô apóstoles na jñoom ts'iaaⁿ 'naaⁿ aⁿ. Najndyee Simón, na mati jndyu Pedro, jnda we tyjeeⁿ Andrés, jnda jo' Jacobo ñequio tyjeeⁿ Juan ntseinda Zebedeo,

³ Felipe ñequio Bartolomé, Tomás ñequio ja Mateo na ñeto'ñooⁿ ts'iaaⁿ ndaa nn'aⁿ, ndo' Jacobo jnda Alfeo ñequio Lebeo, tsaⁿ na cwiluena Tadeo, ⁴ Simón, ts'aⁿ na ndii'ñe tmaaⁿ nn'aⁿ partido cananista, ndo' ñ'eⁿ Judas Iscariote, tsaⁿ na tquiaa cwenta Jesús.

Majñom Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye
(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Ndo' canchoo'wendyô já jñom Jesús, jnda tquiaaⁿ ñ'oom ndaayâ, tsoom:

—Tintsaquie'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ judíos ndo' tintsaquie'yo' naquii' meiⁿ cwii tsjoom 'naaⁿ nn'aⁿ samaritanos. ⁶ Saa catsa'yo' na m'aⁿ nn'aaⁿ ya, nn'aⁿ Israel na cwiluiindyena cha'cwijom canmaⁿ na jnda tsuundye. ⁷ Ndo' yocheⁿ na tsaco'ndii'ndyo', quia'yo' ñ'oom, candu'yo' na jnda tue'ntyjo na nntsa'ntjom Ty'ooots'om naquii' n'om nn'aⁿ.

⁸ Calan'maⁿ yo' nn'aⁿ wii ñequio nn'aⁿ na cho tycu lepra. Calanlcwi'yo' l'oo. Catjei'yo' na jndii naquii' n'om nn'aⁿ. Cha'xjeⁿ na jnda 'o na cwe'yu naya na matseixmaⁿ Ty'ooots'om, malaa'ti' quia' 'o na ndaa nt'omcheⁿ.

⁹ 'Tintsacho'yo' s'om cajan, meina s'om xuee, meina s'om wee na ñjom chetsja' na ntyjaandyo'. ¹⁰ Meina chetsja' tintsacho'yo' na tsa'yo' nato, ñecwii ljo liaa, meina lloom, meina ts'ooml'eii. Ee ts'a'na na mandiantjom nnom Ty'ooots'om, tseixmaa'na na co'ñoom na nleil'uee'ñe na maca'na' jom.

¹¹ 'Ndo' meinyuuche'na na nntsaquie'yo', meina tsjoom t'man, meina tsjoom chjoo, jo' jo' cal'uee'ndyo' 'ñee' juu tseixma'na na ya ts'a'ñe. Waa' tsa'ñee' jo' caljoo'ndyo' hasta quia na nlui'yo' tsjoom'ñee'. ¹² Quia na cwitsaquie'yo' naquii' w'aa'ñee', candu'yo' ndaa' nn'a'na na Ty'ooots'om matio'naa'ñe joona. ¹³ Ndo' xe' w'aa'ñee' m'a'na nn'a'na na ya nn'a'ndye, quia jo' nluii cha'xje'na na cwindu'yo' na catio'naa'ñe Ty'ooots'om joona. Saa' xe' tic'omna na ya nn'a'ndyena, quia jo' tixocaluii cha'xje'na na cwindu'yo'. ¹⁴ Ndo' xe' nnts'aana' na m'aa' 'ñee' juu na tiñe'catseiljo 'o, oo tiñe'candii ñ'oom na cwindu'yo', quia na cwicalui'yo' w'aa'ñee' oo tsjoom'ñee' cala'quia'yo' ts'ojndaa' na chuu' nc'ee'yo'. Ee na nl'a'yo' na luaa' cwicalui'yuu'na' na joona tiñe'cato'ñoomna ñ'oom' Ty'ooots'om na cwiñe'quia'yo'. ¹⁵ Mayuu'che'na ndye'yo' nntsjoq, juu xuee na nncu'xe'na Ty'ooots'om nn'a', mat'manti nlco'wi'na' nn'a'na tsjoom'ñee' yuu na ticato'ñoom nn'a'na ñ'oom naya, nchiiti na nlco'wi'na' nn'a'na ndyuua Sodoma ñequio Gomorra na teiyo seityuii Ty'ooots'om cwii cwii tsjoomna nc'e na wi'ndye na'ñee'.

Nlco'wi'na' 'o

¹⁶ 'Que'nyo' cwentá, majñoq'ya 'o quii'ntaa' nn'a'na wi'ndye. Cwiluiindyó' cha'cwijom canma'na m'a'na quii'ntaa' lobo. Cwe' jo' c'om'c'eendyo' cha'na catsuu cha tiquiu'nn'a'na' 'o. Ndo' c'om'yo' na tjaa maya'nyo' cha'na catu'. ¹⁷ Matsjoq cal'a'yo' cwentá na'ñee' ee nnc'oochona 'o ndaa' na'ma'nn'iaa'ndo' nla'sei'na 'o meina naquii' lan'om 'naa'na. ¹⁸ Ndo' nnc'oochona 'o jo ndaa' gobiernom ñequio jo ndaa' nn'a'na na cwiluiit'ma'ndyete nc'e cwila'xma'nyo' cwentaya. Jo' na ñnequiaana' na wanaa'na na nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'na'ya ndaa' na'ñee'ndo' mati ndaa' nn'a'na na tyoocandaa' ñ'oom' Ty'ooots'om. ¹⁹ Saa' tinc'om'yo' ñ'omtiuu ñ'oom na nntjei'yuu'ndyo' oo chiuuya nlanchu'yo' ñ'oom. Ee nquii Ty'ooots'om m'moo'na naquii' n'om'yo' cwaa' ñ'oom na nndu'yo' quia na je' mamaca'na' na nntjei'yuu'ndyo'. ²⁰ Ee ñ'oom na nndu'yo' nchii na jndo' n'om' ncjo'yo' ee nquii Espíritu na cwiluiiñe Ty'ooots'om nntseijnoo'q' n'om'yo' cwaa' ñ'oom nnt'o'yo'.

²¹ 'Ee ntseinda ts'a'na ñnequiana cwentá tyjeena na nla'cuee'na'ma'nn'iaa' juu. Ndo' ñ'ee' nn'a'na na ñne'quiana cwentá

ndana na cwje. Ndo' nda nn'aⁿ nla'wendyena nacjoo tyendyeena cha cwje naⁿñeeⁿ. ²² Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ nnc'omna na jndoonā 'o, nc'e na cwilaxmaⁿ'yo' cantyja 'naⁿya. Saa juu ts'aⁿ na tyeⁿ cwiljoo'ñe ñ'eⁿndyō hasta na macandā, tsaⁿñeeⁿ nlui'n'maaⁿñe. ²³ Quia cwita'wi'na 'o na m'aⁿ'yo' cwii tsjoom, calui'yo' jo' jo', catsa'yo' cwiicheⁿ tsjoom. Ee ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo, tyoolui'ñ'eⁿ njoom ndyuaa Israel na nntjei'yuu'ndyo' ndaa nn'aⁿ ndo' ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncwjānnda'a.

²⁴ Tsoti Jesús ñ'oom tjañoom' ndaa jā nn'aⁿ na cwilajomndyō ñ'eⁿñê. Tsoom:

—Juu ts'aⁿ na matsei'naaⁿ ticaluiit'maⁿñê, ee nguii maestro 'naaⁿ'aⁿ cwiluiit'maⁿñeti nchiiti jom. Ndo' mati juu ts'aⁿ na mandì'ntjom ticaluiit'maⁿñê, ee nguii patrom 'naaⁿ'aⁿ t'manti cwiluiiñe nchiiti jom. ²⁵ Juu ts'aⁿ na matsei'naaⁿ matsona' na catjoom cha'xjeⁿ na matjom maestro 'naaⁿ'aⁿ. Ndo' mati juu ts'aⁿ na mandì'ntjom maty'iomna' na cjaawinoom cha'xjeⁿ na mawinom ts'aⁿ na mandì'ntjoom nnom. Ndo' nguii ts'aⁿ na cwiluiitquieñe cwii w'aa, xeⁿ nlue nn'aⁿ na cwiluiiñê tsaⁿjndiitquiee, majndeiticheⁿ tinluena ñ'oomwi' nacjoo nn'aⁿ waⁿaⁿ.

'Ñeeⁿ juu laxmaaⁿya na c'ooⁿya na nquiaaya
(Lc. 12:2-9)

²⁶ 'Quia jo' tintyue'yo' ljo' na nl'a nn'aⁿ 'o. Ee cha'tso na wanty'iuu' m'aaⁿna' je', maxjeⁿ nleitquioo'. Ndo' meiⁿ tjaa'naⁿ cwii na cwe' nty'iu tuui na tixocwitquioo'na'. ²⁷ Cwe' jo' joo ñ'oom tjañoom' na matseinaⁿya ndaa'yo', 'o calaneiⁿ ndyeyu'yo' ndaa nn'aⁿ. Ndo' ñ'oom na matseinaⁿya ndaa'yo' na ñencjo'yo', candu'yo' na candye cha'tso nn'aⁿ. ²⁸ Tinc'om'yo' na nquia'yo' joo nn'aⁿ na cwila'cwjee nc'iaa ee tixondaa nla'catsuuna añmaaⁿ nn'aⁿ. 'O je' c'om'yo' na nquia'yo' nguii Ty'ooots'om ee jom waa najneiⁿ na nncjoom'm ts'aⁿ quii' b'io, na nntsuuñe añmaaⁿ ts'aⁿ na macandā.

²⁹ 'O manquiui'yo' na meiⁿchjoo ticajnda cwiwil'ua we cantsaa nch'u. Saa nguii Tsotye'yo' Ty'ooots'om mach'eeⁿ cwenta jooyo'. Meiⁿcwiindyē jooyo' xocue' na ticaljeiiⁿ. ³⁰ Mati ticwii cwii soonqueⁿ'yo' majndaa' ntyjeeⁿ ljo' joona'. ³¹ Cwe' jo' tilacatyuendyo' ee jndandyo'ti'yo' ntyjeeⁿ nchiiti cantsaa nch'u.

Catjei'yuu'ndyō cantyja 'naaⁿ Jesucristo
(Lc. 12:8-9)

³² 'Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿya jo ndaa nn'aⁿ, ja nncwji'yuu'ndyō na mawajnaⁿa jom jo nnom Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee. ³³ Saa 'ñeeⁿ ts'aⁿ na nncwji'ñe cantyja 'naⁿya jo ndaa nn'aⁿ, mati ja

nncwiji'yuu'ndyo na ticwajna'n'a jom jo nnom Tsotyaya na m'aa'n cañoom'luee.

Cantyja 'naa' Jesús mato'na' nn'a'

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ 'Ticala'tiuu'yo' na jndyoo tsjoomnancue na ya nnc'om nn'a' ñ'e'n nc'iaana. Ee ja nchii na jndyoo na caljoya n'om nn'a' ñequio nc'iaana. Ee cantyja 'na'ya nnc'om nn'a' na jndoondye ntyjeena. ³⁵ Ee cantyja 'na' ja nnto'na' tsan'sa ñ'e'n tsotyee'n, mati tsan'scu ñ'e'n tsoñee'n, ndo' tsan'nntsa ñ'e'n staxee'n. ³⁶ Cwe' jo' cwii cwii ts'a' na matseyu' ñ'e'ndyo, nquiee nn'a' wa'n'a' nla'jndoon a jom.

³⁷ 'Ñee'n juu ts'a' na jndati ntyjii tsotye, tsondyee, nchiiti ja, tsan'ñee'n titseixmaa' na nnc'oomñe cwentaya. Mati juu ts'a' na jndati ntyjii ñ'e'n ti'jnda, oo nomjnda, nchiiti ñ'e'ndyo ja, tsan'ñee'n ticatsona' na nnc'oomñe cwentaya. ³⁸ Ndo' mei'cwi'ñee'che'n ts'a' na nntseijomñe cantyja na mats'aa, xe'n tiljoya ts'om nawi' na matjom cantyja 'na'ya, meii'n cue', tsan'ñee'n ticatsona' na nntseixmaa' cwentaya. ³⁹ Ee mei'cwi'ñee'che'n ts'a' na mañequiaañe na catjom ljo' na nntjom nc'e na m'aa'n cantyja 'na'ya, nlui'n'maa'ñe tsan'ñee'n. Ndo' mei'cwi'ñee'che'n ts'a' na mal'uee'ñe che'nquii chiuu nlui'n'maa'ñe, majo'to jo' nntsuuñe.

Naya na cwicandaa nn'a'

(Mr. 9:41)

⁴⁰ 'Mei'quia ts'a' na matseiljo 'o, mati ja matseiljo tsan'ñee'n. Ndo' juu ts'a' na matseiljo ja, mati matseiljo tsan'ñee'n Tsotyaya na jñom ja. ⁴¹ Mei'quia ts'a' na matseiljo cwii profeta na mañequiaa ñ'oom' Ty'oqts'om, juu naya na macandaa' cwii profeta, majo'ti ndaa' tsan'ñee'n. Ndo' mei'quia ts'a' na matseiljo cwii ts'a' na m'aa'n cantyja na maty'iomyana', nc'e na manty'iaa'n'a' na ya mach'ee tsan'ñee'n, mañejuu naya na macandaa' ts'a' na ya mach'ee, majo'ti nda' tsan'ñee'n. ⁴² Ndo' mei'cwi'ñee'che'n ts'a' na mach'ee naya meii'n ñe'chjoowi' ndaatoo tei' na nnc'uu cwii ts'a' na tit'ma' cwiluiiñe nc'e na matseijomñe ñ'e'ndyo, ñ'oom na mayuu' na matsjoo ndaa'yo', tsan'ñee'n waa naya 'naa'n'a'.

11

Juan jñoom nn'a' na m'aa'n Jesús

(Lc. 7:18-35)

¹ Quia na jnda t'mo' Jesús ñ'oommei' ndaa' ja nn'a' na canchoo'wendye na cwilajomndyô ñ'e'nñe, quia jo' jluee'n'e'n jo'jo'. Tjaa' na m'moo'ndo' na ñe'quiaa' ñ'oom naquii' njoom ndyuaa'ñee'n.

² Juan tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ, m'aaⁿ w'aancjo quia na jñeeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na tyoch'ee Cristo. Jñoom we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñe na c'oota'x'ee cwii ñ'oom 'ndyoo Jesús. ³ Jluena:

—¿Aa 'u cwiluiindy' Cristo na nncwjee'cañoom tsjoomnancue, oo aa nncwindoo'â cwiicheⁿ?

⁴ T'o Jesús ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Catsa'yo' ndo' candu'yo' nnom Juan cantyja ñ'oom naya na cwindye'yo' ndo' na cwinty'ia'ndaa'yo' na jndye nn'aⁿ cwin'maaⁿ. ⁵ Ndo' candu'yo' nnoom nn'aⁿ na ñet'om na nchjaaⁿ jnda teitquiao. Nn'aⁿ na ñet'om na ntjeiⁿ nc'ee' je' ya cwi'ooca'. Nn'aⁿ na ñecho tycu lepra, je' jnda ljuu'ndye. Nn'aⁿ na ñet'om na cantaa, je' ya cwindye. Ndo' nn'aⁿ na jnda tja, je' jnda cwita'ndo'xcona. Ndo' joo nn'aⁿ na nty'iaandye jnda macwindyena ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om joona. ⁶ Ndo' neiiⁿ ts'om ts'aⁿ na ñe'cwii matseitiuu cantyja 'na'ya ee juu xotseijnaaⁿna'.

Ñ'oommeiⁿ seineiⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na jñom Juan.

⁷ Quia na jnda ty'elcwee' naⁿñeeⁿ, to' Jesús na matseineiⁿ ndaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm cantyja 'naaⁿ Juan. Tsoom:

—¿Chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo' na m'aaⁿ Juan jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'om? ¿Aa nty'ia'yo' na jom ts'aⁿ na we waa na matseineiⁿ cha'cwijom cwii tsmaaⁿ na maleiñ'oomñe jndye? Ntyjii nchii jo'. ⁸ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' cwii ts'aⁿ na cwee liaa na jnda? Ntyjii nchii jo'. Ee 'o nquiu'yo' na macanda nn'aⁿ na tjacantyja na t'maⁿ n'iaaⁿ, joona cwicwee'na liaa jnda ñequio nn'aⁿ w'aana.

⁹ Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' cwii profeta? Ja ntyjii na jo'. Ndo' jom t'manti cwiluiñe nchiiti nt'omcheⁿ profeta. ¹⁰ Ee ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om matseineiⁿna' cantyja 'naaⁿaⁿ. Luaa matsona':

Ja majñooⁿñetyaya cwii moso 'na'ya na wjaajndyee jo njom'. Jom nncwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿ, cha nnc'omc'eendye nn'aⁿ quia na nncue'cañoom'.

¹¹ Ndo' tsoticheⁿ Jesús:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjo, tijoom ñeteitquiaoñe cwii ts'aⁿ na t'manti cwiluiñe quii'ntaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ cha'na juu Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Saa meiiⁿ na ljo', meiⁿcwi'ñee'cheⁿ ts'aⁿ na jnda tjaquiee'ñe cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om, meiiⁿ tit'maⁿ cwiluiñe, saa t'manti cwiluiñe, nchiiti Juan.

¹² Ndo' seineiⁿti Jesús, tsoom:

—Quia na to' Juan na tyotseits'oomñe nn'aⁿ teitquiao na cwila'jnda nn'aⁿ na nnc'ooquiee'ndyena cantyja na

matsa'ntjom Ty'oots'om hasta xje' je'. Ndo' na'ñee' cwique' n'omna na nna'jndana cha nndaq nla'xma'na cantyja 'naa' juuna'. ¹³ Cha'tso ñ'oom' Ty'oots'om na tyotjeii' yuu'ndye profetas ñequio ljeii na tque' Moisés tjoom' t'moo'na' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ndo' quia na tyjee' Juan, jom t'moo' na jnda tue'ntyjo na mamatsa'ntjom Ty'oots'om. ¹⁴ Toom cwe' nlayu'yo' na Juan matseinoomñe cwentaa' profeta Elías tsa' na waa ñ'oom na ndyonnda'. ¹⁵ Ñee' juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

¹⁶ '¿Ljo' ñ'oom na nntseijoo'na cantyja 'naa' nn'a' na m'a' tiempomeii'? Joonaa matseijomna' cha'na yocanch'u na cwinquioo' naquii' tsjoom. ¹⁷ Cwila'xuaana ndaa nc'iaana, cwiluena: “Ñetjoo'â tsmāa' juu som na cwitjo' na toco ts'a'na saa 'o ticala'jnom'yo'. Jnda chii ñetjoo'â som ts'oo, saa 'o ticaltyuee'yo'.” ¹⁸ Maluaa' matseijomna' na cwil'a nn'a' na m'a' tiempomeii'. Ee tyje'cañoom Juan quii'ntaa'yo', t'oom cha'cwijom ts'a'na na chjoo' ts'om. Tîcwaa'na' nantquie na ya, mei' tîc'om winom. Saa 'o cwindu'yo' tsa'jndii matseix-maa'. ¹⁹ Jnda jo' tyjacañoo' nncq na cwiluiindyjo ts'a'na na jna' cañoom'luee. Ja matseijomndyjo ñ'e' nn'a', macwa'a ñ'e'ndyena. Saa 'o cwindu'yo' cantyja 'na'ya: “Luaa' ts'a'na jee' cwa', jee' 'uu. Juu jee' ya matseix'iaa'ñe ñ'e' nn'a' na cwila'tjoondye nnom Ty'oots'om ñequio nn'a' na cwito'ñoom ts'iaa'ndaa' nn'a' cwentaa' gobiernom.” Saa tints'aa, ee cwiwitquioo' na jndo' ts'om Ty'oots'om ee cha'tso na matseijn-daa'ñe ma'mo'na' na ljo'.

Njoom na m'a' nn'a' na tiñe'cala'canda
(Lc. 10:13-15)

²⁰ Jnda chii to' Jesús na matseitiaa'na' nn'a' njoom yuu na jndyeti ts'iaa' s'aa' na ma'mo'na' na tseixmaa' najndeii Ty'oots'om ee na ticalcwe' n'om na'ñee'. Matsoom:

²¹ —Jee jndo'che'yo' 'o nn'a' tsjoom Corazín. Jee jndo'che'yo' 'o nn'a' tsjoom Betsaida. Ee quii'ntaa'yo' jndye ts'iaa' t'mā' s'aa saa ticalcwe' n'om'yo'. Xe' s'aa ts'iaa'mei' quii'ntaa' nn'a' tsjoom Tiro ñ'e' Sidón, tyuaa'ti jnda tcwee'na liaa tsja' ndo' jnda tioona tsjaa' nque'na na cwit'moo'na na cwilcwe' n'omna. ²² Nndye'yo' nntsjoo, xuee na nncu'xe' Ty'oots'om nn'a' t'mā'ti nlco'wi'na' 'o nchiiti nn'a' tsjoom Tiro ñ'e' Sidón. ²³ Ndo' 'o nn'a' tsjoom Capernaum, ¿aa cwila'tiuu'yo' na cañoom'lueeche' nntseiwendyena' 'o cwe' ee na jndye ts'iaa' s'aaya quii'ntaa'yo'? Maxje' nntiom Ty'oots'om 'o yuu na meindoo'l'oo. Mana ntsuun'e' tsjom'yo' Capernaum. Xe' nn'a' na ñet'om tsjoom Sodoma nty'iaana ts'iaa' t'mā' cha'na s'aaya quii'ntaa'yo', ndicwa' waa tsjoomna xje' je'che'. ²⁴ Nndye'yo' nntsjoo xuee na nncu'xe'

Ty'oqots'om nn'a'n t'manti nlco'wi'na' 'o nchiiti nn'a'n na ñet'om ndyuaa tsjoom Sodoma.

Quio'yo' na m'aa'ya ndo' nliu'yo' na nnta'jndyee'yo'
(Lc. 10:21-22)

²⁵ Ndo' majuu xjeⁿñeeⁿ to' Jesús na matseineiⁿ nnom Ty'oqots'om, tsoom:

—Matseit'maaⁿndyo 'u Tsotyaya na cwiluiindy^y na matsa'ntjom' cañoom'luee ñequio nnom tsjoomnancue. Ee 'u jnda tany'iuu'ndyu' ñ'oommeiⁿ ndaa nn'a'n na jndo' n'om ñequio nn'a'n na jeeⁿ t'maⁿ cwila'nqⁿl, saa jnda seicanqoⁿl joona' ndaa nn'a'n na cje cwil'a. ²⁶ Mayuu' Ta, ee luaa' waa na tjawee' ts'om'.

²⁷ Tsonnda' Jesús ndaa nn'a'n na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:

—Cha'tso na cwila'xmaⁿ najnda, Tsotyaya Ty'oqots'om jnda tquiaaⁿ joona' l'oqya. Tjaa 'ñeeⁿ tsei'nqⁿl chiuu tseixmaⁿya na cwiluiindy^y Jnaaⁿ, macanda nqueⁿ ntyjeeⁿ. Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ tsei'nqⁿl chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya, macanda ja na cwiluiindy^y Jnaaⁿ mantyjiiya. Mati meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'oqⁿ na nntsei'nqⁿl chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya mañequia na nntsei'nqⁿl. ²⁸ Quio'yo' na m'aa'ya cha'tsondyo' na jnda teijndya'yo' cantya 'naaⁿ jna'yo' na joona' matseijaa'ñena' nacjo'yo' cha'cwijom xuu na tileicana'yo' ndo' ja ññequiaya na nnta'jndyee'yo'. ²⁹ Calajomndyo' ñ'eⁿndyo cha'na cwila'jomndye quioo'ndyo na ljoyu cwil'a ts'iaaⁿ. Ndo' quiaandyo' na nnta'jna'yo' cantya 'na'ya. Ee ja tinc'uaa' ts'oqⁿya ndo' m'aa'ya na wi' ts'oqⁿya 'o. Ndo' nliu'yo' na nnta'jndyee añmaa'yo'. ³⁰ Ee na nlax'iaa'ndyo' ñ'eⁿndyo xocanchjena' 'o cha'na manchje ts'oom na ljo cantya' quioo'ndyo. Ndo' ñ'oom na maqua'ya ndaa'yo' cwe' na ya ya xjeⁿ jnda'yo'.

12

Ty'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ xuee na cwita'jndyee nn'a'
(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Luaa tuii cwii xuee na cwita'jndyee nn'a'. Mawinom Jesús yuu waa ntjom lqueeⁿ trigo. Ndo' já nn'a'n na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê na ñe'jndoqâ, tooâ tyotyjaayâ xu'lqueeⁿ. Tyoty'ueendyô, tyotquiaayâ joona'. ² Ndo' nn'a'n fariseos quia na nty'iaana na luaa' cwil'aayâ, jluena nnom Jesús:

—Queⁿl cwenta, nn'a'n na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' cwil'ana yuu na ticaty'iomna' xuee na cwita'jndyee nn'a'.

³ T'oqⁿ ndaa naⁿñeeⁿ, tsoom:

—'O, ¿aa tyoola'na'yo' ñ'oom chiuu s'aa David ñequio nn'a'n na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê na ñe'jndo'na? Saa tyoolancjoo'ndyo' cantya 'naa'na'. ⁴ Ee tjaqueⁿl'eⁿ wats'om cwentaa' Ty'oqots'om, tcaaⁿ

ntyoo' nnom tyee. Tcwaan^a joona' ndo' mati tquiaa^a na tcwa' nn'a^a na ñ'eenⁿ ñ'eñê. Ndo' ntyoo'ñeeⁿ na jnda tqueⁿ nn'a^a joona' nnom Ty'oots'om, ticwanaa^a na nlcwa' meiⁿ nquia ts'aⁿ. Macanda nquiee ntyee wanaa^a na nlcwa'na. ⁵ Ndo' cwaaⁿti jnda jla'naⁿyo' naquii' ljei na tqueⁿ Moisés na matsona' na nquiee ntyee jndye ts'iaaⁿ cwil'ana naquii' wats'om t'maⁿ na cwindye'ntjomna juu xuee na cwita'jndyaaya. Saa tjaa jnaaⁿna na ljo' cwil'ana. ⁶ Je' nndye'yo' nntsjo, ljoo jnda tyjacañoⁿya naquii' ntaaⁿyo' na t'maⁿti cwiluiindyō nchi-iti juu wats'om t'maⁿ na jeeⁿ cwila't'maaⁿndyo'. ⁷ 'O tyoola'noⁿyo' ljo' ñe'catso ñ'oomwaa na tso Ty'oots'om: “Ja cajndati ntyjii na nnc'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'ia'yo' nchi-iti na cwiñe'quia'yo' quioo' na cwila't'maaⁿndyo' ja.” Xeⁿ jla'noⁿyo' ñ'oomwaa' tixoqueⁿyo' xjeⁿ nn'a^a na tjaa jnaaⁿ. ⁸ Nc'e na luaa' waa, ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee waa na matseixmaⁿya na nntsjo ljo' cal'a nn'a^a xuee na cwita'jndyaaya.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ ts'o

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Jnda chii jlui' Jesús jo' jo'. Tjaaⁿ, tjaqueⁿeⁿ wats'om 'naaⁿna. ¹⁰ Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na ntjeiⁿ ts'o. Ndo' nn'a^a fariseos na m'aⁿ wats'om'ñeeⁿ jeeⁿ tyol'ueendyena chiuu nl'ayoona na ñe'quiana cwenta Jesús. Ta'x'eena nnoom, jluea:

—Juu xuee na cwita'jndyaaya ¿aa maty'iomna' na nntsein'maⁿ ts'aⁿ ts'aⁿwii', oo aa tis'a?

¹¹ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Cala'tiuu'yo', xeⁿ m'aaⁿ cwiindyō 'o na m'aaⁿ catsmaⁿ tsmeiⁿ, ndo' xeⁿ nncju'na' juuyo' ts'om tsue'tsjoom, ¿aa nchii nntseityua' na wja'cwji' juuyo' meiiⁿ juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ? ¹² Nquii Ty'oots'om jndati ntyjeeⁿ cwii ts'aⁿ nchiiti cwe' catsmaⁿ. Jo' chii maty'iomna' na cateijndeii ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ nawl' na matjom, meiiⁿ juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ.

¹³ Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿwii':

—Catseiliuu' ts'o'.

Mana seiliuu ts'o. Mañoom' tco'yana' cha'xjeⁿ cwiicheⁿ ts'oqⁿ. ¹⁴ Ndo' fariseos'ñeeⁿ jlui'na. Jla'tjomndyena, to'na tyo'maⁿna chiuu nl'ayoona na nla'cuee'na Jesús.

Ñ'oom na tyoñequiaa Isaías cantya 'naaⁿ Jesús

¹⁵ Saa sei'noⁿ Jesús na luaa' ñecal'ana ñ'eñê. Jo' chii jlueeⁿeⁿ jo' jo' ndo' jndye nn'aⁿ ty'entyjona naxeeⁿeⁿ. Sein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿwii. ¹⁶ Ndo' tqueⁿtyeeⁿ ñ'oom ndaana na ticat'oomna ñ'oom 'ñeeⁿ cwiluiiñê. ¹⁷ Ndo' na luaa' tsoom, seicandañena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, na matsona':

18 Luaa ts'aⁿ na jnda tjeii'ndyo cwentaya na cwiluiiñê na mandi'ntjoom nqoⁿ.

Jnda ntyjiia jom ndo' jeeⁿ neiⁿya cantyja 'naaⁿl'aⁿ.

Nñequiaya Espíritu Santo na juu nnc'oomñe ñ'eⁿñê.

Ndo' nñequiaaⁿ ñ'oomya chiuu waa na maty'iomyana' ndaa nn'aⁿ na nchii judíos.

19 Jom xocatseintja'ñê, meiⁿ xocatseijndeii' ñom. Ndo' xocaljei' jom ts'om nataa na macwjaa'ñê tia' nn'aⁿ.

20 Xoco'weeⁿeⁿ ts'aⁿ na tityeⁿ matseyu' na juu matseijomna' cha'na tsmaaⁿ na jnda tomndyaa.

Ee jom jaateijndeiiⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Meiⁿ xotseicanduu'ñ'eeⁿ cantyja 'naaⁿl' ts'aⁿ na tixuee naquii' ts'om na juu matseijomna' cha'na chom canti na ncuencue canduu'.

Ee jom nñequiaatyeeⁿ naxuee naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ.

Jo' chii nnts'aaⁿ na nnaⁿjndeii cantyja na maty'iomyana' naquii' n'om nn'aⁿ.

21 Ndo' nn'aⁿ na nchii judíos nla'cantyjaa' n'omna jom.

Cwilueyoona na Jesús tsaⁿjndiitquiee matseixmaaⁿ

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

22 Tquioñ'omna cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ Jesús na jnda tuo naⁿjndii naquii' ts'om. Tsaⁿñeeⁿ nchjaaⁿl'aⁿ ndo' tileicatseineiⁿ l'a naⁿjndii'ñeeⁿ. Sein'maⁿ Jesús jom. Quia jo' tōoⁿl'oⁿ na matseineiⁿ ndo' teitquiooⁿnaaⁿl'aⁿ. 23 Nto' cha'tso nn'aⁿ na nty'iaa na luaa' tuii, jeeⁿ tjawee' n'omna. Jluena:

—¿Aa nts'aacheⁿna' na tsaⁿm'aaⁿl' cwiluiiñê nquii na meindoo'a na nluiiñe tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo'?

24 Ndo' nn'aⁿ fariseos, quia jndyena ñ'oomwaa', tyoluena:

—Tsaⁿs'am'aaⁿl' matseixmaaⁿ najndeii Beelzebú nquii tsaⁿjndiitquiee. Jo' chii cwicandaa macwjeeⁿeⁿ naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ.

25 Sei'nqⁿl' Jesús ñ'oom na tyom'aaⁿl' n'omna. Tsoom ndaana:

—Xeⁿ m'aaⁿ cwii gobiernom na cwitoⁿl'ndye nn'aⁿ 'naaⁿl'aⁿ, nt'om cwi'oo nacjoom'm ndo' nt'om cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ndo' na luaa' waa xocaljoo'ñetyeeⁿ ts'iaaⁿ. Ndo' cha'na nn'aⁿ na ñecwii tsjoom oo nn'aⁿ na ñe'cwii w'aa, xeⁿ cwila'ntja'ndyena, maxjeⁿ nntoⁿl'ndyena. Ndo' na ljo' cwila'tyuii'ndye cheⁿnquieena. 26 Ee xeⁿ na mayuu' cha'na cwindu'yo' na nquii tsaⁿjndiitquiee macwjeeⁿeⁿ ntyje naⁿjndiiñê naquii' n'om nn'aⁿ, quia jo' ma'moⁿna' na matseityuii'ñe cheⁿnqueⁿ. ¿Chiuu nnts'aayom na nljotypeⁿ cantyja najneiⁿ na matsa'ntjoom? 27 'O cwindu'yo' na ja cwe' cantyja najndeii Beelzebú jo' na macwjii'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ. Xeⁿ na mayuu' na ljo', quia jo' mati

nc'iaa'yo', ñequio najndeii jom cwitjeii'na na'jndii naquii' n'om nn'aⁿ. Saa nc'e na tiyuu' na ljo', cantyja na cwil'a nquieena cwilui'yuu' na tixcwe cwitjei'yo' cwenta. ²⁸ Saa nc'e ja ñequio najndeii Espíritu na cwiluiñe Ty'oots'om, jo' na macwjii'a na'jndii naquii' n'om nn'aⁿ, jo' chii ma'moⁿna' juu na matsaⁿntjom Ty'oots'om, jnda tyjee'cañoomna' 'o.

²⁹ 'Cwii tsaⁿcanch'ue xondaⁿ nncjaaqueⁿeⁿ waa' ts'aⁿ na waa najndeii na nncwjeeⁿeⁿ 'naaⁿ!. Saa xeⁿ nntseityeⁿjñeeⁿ tsaⁿñeeⁿ quia jo' nndaⁿ na nncwjiⁿñ'eeⁿ 'naaⁿ!.

³⁰ 'Ñeeⁿ juu na tic'oomñe cantyja 'naⁿya, maxjeⁿ m'aaⁿ nacjoya. Ndo' 'ñeeⁿ juu na ticatseitjom nn'aⁿ ñ'eⁿndyo, jom mach'eeⁿ na matseilcwe'na' nn'aⁿ na ticala'yu'na ñ'eⁿndyo.

³¹ 'Jo' chii matsjoo ndaa'yo', Ty'oots'om nntseit'maⁿ ts'oom cha'tso jnaⁿ na cwila'xmaⁿ nn'aⁿ ñequio cha'tso ñ'omntjeiⁿ na cwiluena. Saa meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom wi' nacjoo' Espíritu Santo, tsaⁿñeeⁿ xocatseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om. ³² Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom wi' nacjo ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, nndaⁿ nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ. Saa meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matsoyuu na cwiluii ts'iaaⁿ 'naⁿya cwe' cantyja najndeii tsaⁿjndii, tsaⁿñeeⁿ matseineiⁿ ñ'oom wi' nacjoo' Espíritu Santo. Ndo' na ljo' tijoom nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ, meiiⁿ tiempomeiiⁿcheⁿ ndo' meiiⁿ ncuee na jnda ntycwii tsjoomnancue.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ! taⁿ ts'oom
(Lc. 6:43-45)

³³ 'Quia jo' seineiⁿ Jesús cwii ñ'oom tjañoom' na macaⁿna' na catjeii'na cwenta cantyja 'naaⁿaⁿ. Seijoom'ñe nqueⁿ cha'cwijom cwii ts'oom na ya taⁿna'. Tsoom:

—Xeⁿ cwinty'ia'yo' na ya taⁿ na ntyja cwii ts'oom, cwila'ñoⁿyo' na mati nquii ts'oom cwiluiñena' ts'oom na ya. Ndo' xeⁿ cwinty'ia'yo' na tis'a taⁿ na ntyja cwii ts'oom, cwila'ñoⁿyo' na mati tis'a ts'oom'ñeeⁿ. Ee cantyja chiuu waa taⁿ na mach'ee cwii cwii ts'oom jo' nnta'jnaⁿyo' cwaaⁿ ts'oom na ya ndo' cwaaⁿ ts'oom na tis'a. ³⁴ Cha'na catsuutsja jeeⁿ wjee ndaa'ndyooyo', maluaa' matseijomna' 'o. Chiuu nl'a'yo' na nlaneiⁿyo' ñ'oom ya ndo' naquii' n'om'yo' too'cheⁿ natia. Ee cantyjati na matseitiuu ts'aⁿ naquii' ts'oom, mantyja jo' ñ'oom na cwicalui' ñ'om. ³⁵ Juu ts'aⁿ na ya ts'aⁿñe matseineiⁿ ñ'oom ya ee naquii' ts'oom cwinaⁿ naya na matseitioom. Saa juu ts'aⁿ na tia ts'aⁿñe matseineiⁿ ñ'oom tia ee naquii' ts'oom cwinaⁿ natia na matseitioom. ³⁶ Nndye'yo' nntsjo^o, juu xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ, quia jo' ññequiana cwenta nnoom cantyja 'naaⁿ! cwii cwii 'ndyo ñ'oom na cwe' ts'iaaⁿndyo na ñejla'neiⁿna. ³⁷ Ee cantyjati ñ'oom na

cwilaneiⁿyo', Ty'oots'om nncu'xeeⁿ 'o. Ñ'oom na ya na cwindu'yo' nncwañoom'na' 'o. Ndo' ñ'oom tia na cwindu'yo' nnt'uiityeⁿna' 'o.

*Cwitaⁿ nn'aⁿ na cats'aaⁿ cwii 'naaⁿ
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)*

³⁸ Quia jo' nt'om nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés jlueña nnom Jesús:

—Cwa, Maestro, l'ue n'oqⁿyâ na m'moqⁿ cwii 'naaⁿ na t'maⁿ na nnty'iaayâ.

³⁹ T'o Jesús ndaana:

—Nn'aⁿ na m'aⁿ je' jeeⁿ tia nn'aⁿndye, jnda 'ndyena Ty'oots'om. Jo' chii cwitaⁿna 'naaⁿ na t'maⁿti na nnty'iaandaana cha nnta'jnaaⁿna 'ñeeⁿ cwiluiindyö. Saa taxoca'moqⁿya. Macanda nnty'iaana cwii 'naaⁿ na nntseijomna' cha'na tjom profeta Jonás. ⁴⁰ Ee Jonás tyom'aañê ndyee xuee ndo' ndyee tsjom ts'om tsiaa' catscaa t'maaⁿ. Maluaa' matseijomna' na nntjoⁿ ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Ee ndyee xuee ndo' ndyee tsjom nljoo'ndyö naquii' tsei'tsua. ⁴¹ Xuee na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ na jnda tja, nlcwinnda' nn'aⁿ tsjoom Nínive. Mati nn'aⁿ na m'aⁿ je' na quia nnc'oowje, nntando'nnda'na quia ljo'. Ndo' nnt'uiityeⁿna' joona cwe' cantyja na yati l'a nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ee naⁿñeeⁿ ntyja lcwe' n'omna quia na jndyena ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñequiaa Jonás. Ndo' quen'yo' cwenta, ja jnda tyja quii'ntaaⁿyo' na cwiluiit'maⁿndyotyä, nchiiti Jonás. ⁴² Ndo' xuee na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ na jnda tja, mati nlcwinnda' juu yuscu na tyotsa'ntjom nn'aⁿ ndyuua jo ndo' na macalui' caxjuu ts'oom'naaⁿ. Mati nn'aⁿ na m'aⁿ je' na quia nncwje, nntando'nnda'na quia ljo'. Ndo' nnt'uiityeⁿna' joona cwe' cantyja na xcwee'ti ts'om yuscu'ñeeⁿ. Ee jom jeeⁿ ndya' tquia jnaaⁿ, jñoom na ñe'cañeeⁿ ñ'oom 'ndyoo Salomón, ts'aⁿ na jndo'ti ts'om. Ndo' quen'yo' cwenta, ja jnda tyja quii'ntaaⁿyo' na cwiluiit'maⁿndyotyä, nchiiti Salomón.

*Na qui'oolcwee' na'jndii naquii' ts'om ts'aⁿ
(Lc. 11:24-26)*

⁴³ Cwii tsa'jndii quia na jnda tjei'na' jom naquii' ts'om ts'aⁿ, cwe' manomtoom jo ndo' yuu na tjaa nn'aⁿ c'om na mal'ueeⁿ yuu na nljoo'ñê. Saa na tícaljeiiⁿ jo', seitiom naquii' ts'oom, tsoom: ⁴⁴ “Je' jonlcwa'nnda'a naquii' ts'om ts'aⁿ yuu na tjei'na' ja.” Ndo' quia na nncueⁿeⁿ jo' jo' nljeiiⁿ naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom naquii' w'aa na tjaa'naⁿ ts'aⁿ candii'. Saa jnda taa lju' ndo' jnda teijndaa'ya. ⁴⁵ Quia jo' tjacachoom ntquiee' na'jndii na wi'ndyeti nchiiti jom. Ty'equie'na naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ ndo' mana ljoo'ndyetyeⁿna jo' jo'. Ndo' na jnda

we luaa', manioomti matjom tsaⁿñeeⁿ nchiiti na ñetjomjñeeⁿ. Maluaa' nntjoom nn'aⁿ na m'aⁿ je' na jeeⁿ tia nn'aⁿndye.

Jesús tquie ntyjeeⁿ ñ'eⁿ tsoñeeⁿ

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ quia na tquie'cañom ntyjeeⁿ ñequio tsoñeeⁿ. Ñe'cala'neiⁿna ñ'eⁿñê saa ljoo'ndyena ch'eⁿ. ⁴⁷ Seicandii cwii ts'aⁿ Jesús, tso:

—Aa ndi' Ta, jndaⁿ tyje'cañoom tso'ndyo' ñ'eⁿ ndyenty'iu' na ñe'cala'neiⁿna ñ'eⁿndyu'.

⁴⁸ Saa jom t'ooⁿ nnom tsaⁿñeeⁿ, tsoom:

—Candi' nntsjoⁿ njom' ñeeⁿ juu cwiluiiñe tsondyoⁿ ndo' ñeeⁿ joo cwiluiindy ndyentyjoⁿ.

⁴⁹ Quia jo' seiloom ts'ooⁿ, t'mooⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom:

—Naⁿm'aⁿ cwiluiindyena tsondyoⁿ ñequio ndyentyjoⁿ. ⁵⁰ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee ljo' na l'ue ts'om Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee, tsaⁿñeeⁿ cwiluiiñe ti'tyjoⁿ ndo' nomtyjoⁿ, ndo' tsondyoⁿ.

13

Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ TjawiQUIUU'ti majuu xuee'ñeeⁿ jlui' Jesús naquii' w'aa, tjaaⁿ, tjacjom 'ndyoo ndaaluee. ² Ndo' jeeⁿ jndye nn'aⁿ tjomndye na m'aaⁿ. Jo' chii tjacuooⁿ ts'om w'aandaa na mantyjocheⁿna' nnom ndaaluee. Jo' jo' tjacjom saa cha'tsondye naⁿñeeⁿ ljoo'ndyena, meintyjee'na tyuaatcwii 'ndyoo ndaaluee. ³ Quia jo' tooⁿooⁿ na matseineiⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ. Jndye ñ'oom t'mooⁿ ndaana ñequio ñ'oom tjañoom'. Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ jndaⁿ. Tjaaⁿ, tjacjoom'm tsjaaⁿ lqueeⁿ trigo. ⁴ Ndo' yochē na majoom'm lqueeⁿñeeⁿ nt'om tquiaa ts'om nato. Mañoom' tquie'cañom cantsaa, tcwa'yo' lqueeⁿñeeⁿ. ⁵ Ndo' nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na jeeⁿ ljo', yuu na tita m'aaⁿ ts'o. Tyuaa' t'oomna' ee tita m'aaⁿ ts'o. ⁶ Saa quia na jndaⁿ teijmeiⁿ na manty'iaa' ñe'quiom', t'uaana', tjacaaⁿna' ee na tinjoom ty'e nch'ioo'na'. ⁷ Ndo' nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na too' nda' l'oonioom. Tyuaa'ti tjawindy l'oonioom'ñeeⁿ, jla'canto'ndyena' nacjoo' ntjom. ⁸ Saa nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na ya ts'o, jeeⁿ ya tue'na'. Cwii taⁿ tjei'na' ñequiee xuu lqueeⁿ trigo na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacju' ts'aⁿñeeⁿ. Ndo' cwii taⁿ tjei'na' we xuu waljoo' xcwe na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacjoom'm. Ndo' cwiicheⁿ cwii taⁿ tjei'na' cwii xuu waljoo' yom ts'oom na cwii ts'oom

lqueeⁿ tjacjoom'm. ⁹ 'Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

Luaa ts'iaaⁿ na quitseineiⁿ Jesús ñ'oom tjañoom'

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús ty'entyjaa'na jom. Ta'x'leena nnoom:

—Ticala'noⁿâ chiuu na cwe' ñ'oom wjaañoom' matsei'neiⁿ ndaa nn'aⁿ.

¹¹ T'oⁿ ndaana:

—Luaa waa na mach'ee Ty'oⁿots'om, mañequiaaⁿ na 'o caliu'yo' ñ'oom na wanty'iuu' m'aa'na' cantyja na matsa'ntjoom. Saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ tinguiaaⁿ na nla'noⁿna. ¹² Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maco'ñom ñ'oom na ma'moⁿya, ññequiaa Ty'oⁿots'om na nntsei'noⁿtyeeⁿ. Saa meiⁿquia ts'aⁿ na tico'ñom ñ'oom na ma'moⁿya, nnts'aana' na cwe' ts'iaaⁿndyo cantyjati chjoowi' na matsei'noⁿqⁿ. ¹³ Jo' chii ñ'oom tjañoom' matseinaⁿya ndaa nn'aⁿ. Ee meiⁿ ñequii'cheⁿ cwinty'iaana ts'iaaⁿ na mats'aa saa maxjeⁿ tixoqueⁿna cwenta. Ndo' meiⁿ cwindyena ñ'oom na mañequia saa m'aⁿna cha'cwijom na tyoondyena, meiⁿ ticala'noⁿna ljo' cwindyena. ¹⁴ Cantyja 'naaⁿ na'ñeeⁿ matseicandaa'ñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, toom:

Meiⁿ na jndye na cwindye'yo' saa tixocala'noⁿyo',
ndo' meiⁿ na jndye cwinty'ia'ndaa'yo', saa tixoqueⁿyo'
cwenta.

¹⁵ Ee naⁿm'aⁿ jnda jla'quie' n'omna,
cha tico'xcwena' cantyja na cwila'tiuuna.
Ndo' tañe'quiandyena na nndyena
cha tints'aana' na nla'noⁿna.
Ndo' cwil'a nquieena cha'cwijom ticaⁿjndoo'na
cha tica'na' na nlqueⁿna cwenta.
Joona cwil'ayana nmeiⁿ cha ticalcwe' n'omna,
tincwji'n'maaⁿndyo joona.

¹⁶ Seineiⁿti Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê.
Tsoom:

—Saa jeeⁿ matio'naaⁿñe Ty'oⁿots'om 'o na cwinty'ia'ndaa'yo' ts'iaaⁿ na mats'aa ndo' mati ñ'oom na cwindye'yo' cwila'noⁿyo' juuna'. ¹⁷ Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoq, jndye profetas na tyoñe'quia ñ'oom' Ty'oⁿots'om tandyo xuee ñequio jndye nn'aⁿ na tyom'aⁿ cantyja na maty'iomyana', jeeⁿ tyocantyyaa' n'omna na nnty'iaandaana ljo' na cwinty'ia' 'o ndo' na nndyena cha'na cwindye' 'o saa tîcanty'iaana meiⁿ tîcandyena.

Luaa ma'moⁿna' na tjacju' ts'aⁿ lqueeⁿ trigo

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

18 'Candye'yo' luaa ma'moⁿ ñ'oom tjañoom' cantyja na tjacju' ts'aⁿ tsjaaⁿ lqueeⁿ trigo. 19 Nt'om lqueeⁿ na tquiaa ts'om nato na tcwa' cantsaa, jo' jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'o^oots'om. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mandii ñ'oom cantyja na matsaⁿntjom Ty'o^oots'om saa ticatseiⁿno^on^o, maxjeⁿ macwe'cañoom tsaⁿjndii na nncwji' ñ'oom naya naquii' ts'oom. 20 Ndo' nt'om lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ljo', mann'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'o^oots'om ndo' ñequio na neiiⁿna cwito'ñoomna juuna'. 21 Saa naⁿñeeⁿ cha'cwijom ntjom na tinjoom ty'e nch'ioo'na', na tyuaa' tcaaⁿna'. Ee quia na maco'wi'na' joona oo cwilei'ntyjo nn'aⁿ joona cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya, mantyja cwi'ndyena. 22 Ndo' lqueeⁿ na tquiaa yuu na too'nda' l'o^oonioom, mann'aⁿ na cwindye ñ'oom naya. Saa naⁿñeeⁿ jeeⁿ m'aⁿna ñomtiuu chiuu na cwii 'oom'aⁿyoona, ndo' chiuu ya nleityandyetina. Jo' chii tileicanaⁿndyena na nl'ana yuu na matsona'. Ee ñ'omtiuu'ñeeⁿ matseicu'na' na nla'candana nnom Ty'o^oots'om cha'xjeⁿ l'a joo l'o^oonioom na jla'canto'ndyena' nacjoo' ntjom. 23 Saa lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ya ts'o mann'aⁿ na cwindye ñ'oom naya. Cwila'noⁿ'na juuna' ndo' cantyja na cwil'ana cwiwitquioo' na cwinaⁿndyena chiuu waa na matsona'. Nt'om naⁿñeeⁿ tjacantyja na ya cwil'ana. Matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lqueeⁿñeeⁿ na tjei'na' ñequiee xuu. Ndo' nt'om naⁿñeeⁿ xcweyandyo cwil'ana yuu na ya. Matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lqueeⁿñeeⁿ na tjei'na' we xuu waljoo' xcwe. Ndo' nt'om naⁿñeeⁿ tiqueⁿndyena na cwil'ana yuu na ya. Jo' chii matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lqueeⁿñeeⁿ na tjei'na' ñe'cwii xuu waljoo' yom ts'oom.

Lqueeⁿ jndaq ñequio lqueeⁿ trigo

24 Ndo' seineiⁿ Jesús cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom'. Tsoom ndaana:

—Juu na matsaⁿntjom Ty'o^oots'om, matseijomna' juuna' cha'na cwii ts'aⁿ na tja na waa tyuaa', tjacjoom'm lqueeⁿ tsjaaⁿ na ya. 25 Saa cwii teijaaⁿ yochēⁿ na watsom ñequio nn'aⁿ waⁿaⁿ tyje'cañoom cwii ts'aⁿ na jndoo' jom. Tjatseĩⁿleeⁿñe tsaⁿñeeⁿ lqueeⁿ jndaq quii'ntaaⁿ lqueeⁿ trigo. Jnda chii tja. 26 Tjawindye jnda lqueeⁿ, tja'meiⁿndyena', quia jo' chii teitquioo' na ñ'eeⁿ lqueeⁿ jndaq naquii' ntjom'ñeeⁿ. 27 Naⁿntjom 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ tqueⁿna cwenta na nmeiiⁿ niom. Ty'entyjaa'na jom, jluena nnoom: “Ta, aa nchii ñequii'cheⁿ lqueeⁿ na ya tja'cju', quia jo' ¿chiuu na cwiwitquioo' lqueeⁿ jndaq quii'ntaaⁿ jnda lqueeⁿ 'naⁿ?” 28 T'o^on ndaa naⁿñeeⁿ, tsoom: “Ts'aⁿ na jndoo' ja s'aa na luaa'.” Ndo' ta'x'ee naⁿntjom'ñeeⁿ nnoom: “¿Aa l'ue ts'om' na nntsaacatjeii'ndyō joona' naquii' ntjom 'naⁿ?” 29 T'o^on

ndaꞑ naⁿntjoom'm, tsoom: "Til'a'yo' na ljo' ee xeⁿ nnt-
jeii'ndyo' joona', nnts'aacheⁿna' na mati nnc'oomna' ntjom
na ya. ³⁰ Ca'ndye'yo' na ñejom c'oowijndana' hasta na
mmaⁿjndyeena'." Quia jo' nntsjoꞑ ndaꞑ nn'aⁿ na nntyje:
"Catyje'jndyee'yo' jnda lqueeⁿ jndaꞑ, cal'a'yo' cantsaa' joona'
ee na nlcona'. Ndanquia catyje'yo' jnda lqueeⁿ na ya na
nnc'oocuená' ts'om tsá'naⁿya."

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ mostaza

(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Seineiⁿticheⁿ Jesús cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom' na
ma'moⁿna' na maxjeⁿ nleijndyendyeti nn'aⁿ na nntsá'ntjom
Ty'oꞑts'om naquii' n'om. Tsoom ndaꞑana:

—Juu na matsá'ntjom Ty'oꞑts'om matseijomna' cha'na cwii
lqueeⁿ mostaza. Tjatseic'oom ts'aⁿ juuna' naquii' ntjoom'm.

³² Lqueeⁿ mostaza jeeⁿ cajndaꞑana' saa xeⁿ jnda teijndei
ts'oom, nleindyena', nncwinom'na' nt'om n'oom ntjom na
tiquiwindye. Juuna' nleit'maⁿtina' hasta ndaꞑ nnaⁿ l'o
ts'oom'ñeeⁿ cantquiaa cantsaa.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ ndaaljo'

(Lc. 13:20-21)

³³ Jnda chii cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom' seineiⁿ Jesús ndaꞑ
naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Juu na matsá'ntjom Ty'oꞑts'om matseijomna' juuna'
cha'na ndaaljo' na seitjoom' yuscu ñ'eⁿ ndyee tsua'xjo jndaꞑ
tyoo'. Seicandeiⁿna' cha'waa tsqueeⁿ tyoo'.

Ñe'quii'cheⁿ ñ'oom tjañoom' na seineiⁿ Jesús

(Mr. 4:33-34)

³⁴ Ñequii'cheⁿ ñ'oom tjañoom' seineiⁿ Jesús na tyo'moꞑⁿ
ñ'oommeiⁿ ndaꞑ nn'aⁿ. Meiⁿcwii ñ'oom t'icatseineiⁿ ndaꞑana
na nchii ñ'oom tjañoom'. ³⁵ Jo' chii seicandaꞑñena' ñ'oom
'ndyoo profeta, tsoom:

Ja nntseinaⁿya ñ'oom tjañoom' ndaꞑ nn'aⁿ.

Nntseicanꞑꞑⁿya ñ'oom na wanty'iuu' m'aaⁿna' ndaꞑ nn'aⁿ
cantlyati na jnaⁿ tsjoomnancue.

*Luaa ma'moⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ jndaꞑ ñequio lqueeⁿ
trigo*

³⁶ Jnda na jñom Jesús nn'aⁿ na c'oolcwee'na, quia jo'
tjaqueⁿen naquii' w'aa. Ndo' já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê
santyjaa'â jom. L'uuyâ nnoom:

—Catsu' ndaꞑyâ ljo' ñe'ca'moⁿ ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ
lqueeⁿ jndaꞑ na t'oomna' naquii' ntjom na ya.

³⁷ T'oꞑⁿ ndaꞑyâ, tsoom:

—Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ tsjaaⁿ na ya, jo' jo' nncꞑ na
cwiluiindyꞑ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ³⁸ Ndo' tyuaa 'naaⁿ

tsaⁿñeeⁿ, jo' jo' tsjoomnancue. Lqueeⁿ tsjaaⁿ na ya, jo' jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ndo' lqueeⁿ tsjaaⁿ jndaa, jo' jo' nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ tsa'jndii. ³⁹ Juu ts'aⁿ na wi'ñe na tjatseñ'eeñ'ñe tsjaaⁿ lqueeⁿ jndaa, jo' jo' nquii tsa'jndii. Ndo' xuee na jnda tmaⁿ ntjom na ty'ecatyje na'ntjom, jo' jo' xuee na cwintycwii tsjoomnancue. Joo na'ntjom na ty'ecatyje lqueeⁿ, jo' jo' ángeles cwentaa' Ty'oots'om. ⁴⁰ Ndo' cha'xjeⁿ l'a na'ntjom cantsaa' jnda lqueeⁿ jndaa na nlcona' quii' chom, maluaa' matseijomna' na nluii xuee quia na cwintycwii tsjoomnancue. ⁴¹ Ee ja na cwilui-indyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee njñooⁿya ángeles cwentaya na nntjeii'ndyona nn'aⁿ na wi'ndye ñequio nn'aⁿ na cwila'jndo' n'om nc'iaa na cal'a nañ'ñeeⁿ natia. ⁴² Ndo' ángeles nntuee'na nañ'ñeeⁿ naquii' chom b'io. Jo' jo' nndyuee nañ'ñeeⁿ ndo' nnteinquiena ndei'n'omna na wi' cwitjoomna. ⁴³ Saa nn'aⁿ na cwila'candaa'ndye cha'xjeⁿ na matsa'ntjom Ty'oots'om, nts'aana' na caxueendyena cha'na xuee nnom ñe'quioom'. 'Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' s'om na wanty'iu quii' tyuaa

⁴⁴ Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om matseijomna' cha'na castom na ñjom s'om cajaan na wanty'iuna' quii' tyuaa. Ljeii cwii ts'aⁿ castom'ñeeⁿ saa tanty'iunnaaⁿ juuna'. Tjaaⁿ na jeeⁿ neiiⁿeⁿ, tjacajnaaⁿ cha'tso 'naaⁿaⁿ na niom. Jnda chii seijnaaⁿ tyuaa'ñeeⁿ yuu na ndii' castom.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' ta' perla

⁴⁵ Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om mati matseijomna' cha'na cwii ts'aⁿ na matseijnda ndo' majndaa ta' na ñequii'cheⁿ mal'ueeⁿ ta' perlas na yati. ⁴⁶ Quia na ljeiiⁿ cwii ta' perla na jee'cheⁿ ndyaa' ya ndo' jndana', tja tsaⁿñeeⁿ tjacajnaaⁿ cha'tso 'naaⁿaⁿ, jnda chii seijnaaⁿ ta' perla'ñeeⁿ.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' tsqui'

⁴⁷ Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om mati matseijomna' cha'na cwii tsqui' t'maⁿ na tuee' nn'aⁿ ts'om ndaaluee. Jndye nnom calcaa matseit'uena'. ⁴⁸ Quia na jnda too' tsqui' na ñjomndye calcaa, 'oocantyjaandye nn'aⁿ juuna' tyuaatcwii. Meindyuaandyena, cwtijeii'ndyena calcaa na yati. Cwitioomna jooyo' n'om lquiee saa calcaa na cwantindyo cwityeⁿquiee'na jooyo'. ⁴⁹ Malaa'ti' nnts'aana' xuee quia na cwintycwii tsjoomnancue. Nñequiocue ángeles na nntjeii'ndyena nn'aⁿ na wi'ndye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja na maty'iomyana'. ⁵⁰ Ndo' nntioomna nn'aⁿ na wi'ndye naquii' chom b'io. Jo' jo' nndyuee nañ'ñeeⁿ ndo' nnteinquiena ndei'n'omna na wi' cwitjoomna.

Jeeⁿ jnda la'xmaⁿ ñ'oom xco ñequio ñ'oom tquie

⁵¹ Quia jo' tax'ee Jesús ndaa já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê, tsoom:

—¿Aa cwila'nqⁿyo' cha'tso ñ'oommeiⁿ?

T'ooyâ nnoom, l'uuyâ:

—Mayuu', Ta, macwila'nqⁿâ.

⁵² Quia jo' tsoom ndaayâ:

—Je' jnda jla'nqⁿyo' ljo' ñe'cat'mqⁿ ñ'oom tjañoom'meiⁿ. Nndye'yo' nntsjo, ticwii cwii ts'aⁿ na jnda teijndo' ts'om chiuu t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ndo' mati jnda sei'nqⁿ cantyja 'naaⁿ juu na matsa'ntjom Ty'ooots'om, tsaⁿñeeⁿ matseijomna' jom cha'na ts'aⁿ na cwiluiitquieñe cwii w'aa. Ee ts'aⁿ na cwiluiitquieñe matseil'uee'ñê 'naⁿ na tquie ndo' matseitjoom 'naⁿ na xco. Quia jo' meiⁿquia xjeⁿ na macaⁿna' cwii nmeiⁿ mawaac'eena' na nleil'uee'ñê.

Tja Jesús tsjoom Nazaret

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Quia na jnda seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ na tjañoom', jlueeⁿeⁿ jo' jo'. ⁵⁴ Tjalcweeⁿeⁿ ndyuaa tsjom'm. Jo' jo' tyotseineiⁿ ndaa nn'aⁿ naquii' wats'om. Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ tjawee' n'omna ñ'oom na seineiⁿ. Tyoluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ ¿chiuu s'aayom na jeeⁿ jndo' ts'oom? Ndo' ¿yuu jnaⁿ najneiⁿ na mach'eeⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyoonty'iaaya? ⁵⁵ ¿Aa nchii tsaⁿm'aaⁿ jnda ts'aⁿ na macuueⁿ ñ'oom? Ndo' ¿aa nchii tsoñeeⁿ jndyu María? Ndo' ntyjeeⁿ, ¿aa nchii Jacobo, José, Simón ñequio Judas? ⁵⁶ Ndo' mati ntyjeeⁿ na yolcu m'aⁿna quii'ntaaⁿya. Quia jo' ¿chiuu waa na jeeⁿ jndo' ts'oom ndo' cwe' ts'aⁿ tsjoom ñjaaⁿ jom?

⁵⁷ Cwe' jo' ticalañ'oom'ndyena Jesús. Jo' chii tsoom ndaana:

—Meiⁿquaiyuucheⁿ na wjaa cwii profeta, nla't'maaⁿndye nn'aⁿ jom. Saa joo nn'aⁿ ndyuaaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ waⁿaⁿ, xocala't'maaⁿndyena jom.

⁵⁸ Ndo' tijndye ts'iaaⁿ t'maⁿ s'aaⁿ jo' jo', nc'e na ticala'yui naⁿñeeⁿ ñ'eⁿñê.

14

Tue' Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Majoo ncueeⁿñeeⁿ tyom'aaⁿ Herodes ts'iaaⁿ ts'ondaa Galilea. Jñeeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ na mach'ee Jesús. ² Tsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:

—Tsaⁿm'aaⁿ, maxjeⁿ Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Jnda wando'xcoom jo' chii cwiwitquioo' ts'iaaⁿ t'maⁿ na mach'eeⁿ.

3-4 Ee luaa waa na tuii. Herodes tyom'aaⁿ ñequio Herodías, scuu' tyjeeⁿ Felipe. Ndo' tso Juan nnoom na ticaty'iomyana' na m'aaⁿ ñ'eⁿ scuu' tyjeeⁿ. Jo' chii sa'ntjoom na cala'tyeⁿ na Juan, catuee'na juu w'aancjo.

5 Ndo' Herodes, meiiⁿ na ñe'catseicueⁿeⁿ Juan saa nquiaⁿ'aⁿ nn'aⁿ. Ee jndye nn'aⁿ nquiuna na Juan cwiluiiñe ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'oots'om. 6 Quia na jla't'maaⁿndye nn'aⁿ na tuee' xueechuu' Herodes, quia jo' yuscundyua jnda Herodías seijnom jo ndaa nn'aⁿ. Ndo' Herodes jeeⁿ tjawee' ts'oom cantyja na nty'iaaⁿ'aⁿ. 7 Tjoom'm ñ'omtyeⁿ cjoom'm na tsoom nnom yuscundyua'ñeeⁿ na ñnequiaaⁿ meiⁿquia ljo' na nlcaⁿ nnoom. 8 Ndo' yuscundyua'ñeeⁿ seijndo' tsoñeeⁿ ts'oom na caaⁿ xqueⁿ Juan. Quia jo' tsoom nnom Herodes:

—Luaa macaⁿ'a. Quiaa' cwii xio ñjaaⁿ na njom xqueⁿ Juan, ts'aⁿ na ñeseits'oomñe nn'aⁿ.

9 Ndo' na luaa' tsoom, seichjoo'na' ts'om Herodes, saa cwe' nc'e ñ'omtyeⁿ na tjoom'm nacjoom'm ndo' nc'e na ndyecheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, jo' chii tsoom na quiana ljo' na macaⁿ yuscundyua'ñeeⁿ. 10 Quia jo' sa'ntjoom na cjaacanõⁿ xtyo' Juan naquii' w'aancjo. 11 Jnda tuii na ljo', jndyoñ'oom ts'aⁿ xqueⁿ Juan na njomna' ts'om xio. Chii tquiaa juuna' nnom yuscundyua'ñeeⁿ ndo' jom tjañ'oom jo' na m'aaⁿ tsoñeeⁿ.

12 Jnda jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan tquie'cañomna, ty'eñ'omna sei'ts'o 'naaⁿ'aⁿ. Ty'ecaty'iuuna jom, jnda chii ty'ela'candiina Jesús ñ'oommeiⁿ'.

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om meiⁿ naⁿnom

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

13 Jnda na jndii Jesús na jnda tue' Juan, jlueeⁿ'eⁿ jo', tuõõⁿ ts'om w'aandaa ñ'eⁿ jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Saayâ cwii joo yuu na tjaa'naⁿ nn'aⁿ. Quia jliu nn'aⁿ na jnda tja Jesús na nncwity'ioom ndaaluee, quia jo' jlui'na njoomna, ty'eca'na, ty'enquiandyena 'ndyoo ndaaluee na ty'entyjona naxeeⁿ'eⁿ. 14 Quia na jnda jluii'ñe w'aandaa ts'om ndaaluee, ljeii Jesús na teijndyendye nn'aⁿ jnda tquie'cañom jo' jo'. Tioo na jeeⁿ wi' ts'oom joona. Sein'maaⁿ nn'aⁿwii na tquiochona. 15 Quia na jnda tmaaⁿ, jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê saantyjaa'â jom, l'uuyâ nnoom:

—Jnda tmaaⁿ je' ndo' yuu na m'aaⁿya ñjaaⁿñe cwe' jnda. Cajñom' naⁿm'aⁿ' na c'oona njoom nch'u na ndyoo' na nla'jndana na nlcwa'na.

16 Tso Jesús ndaayâ:

—Meiⁿ ticaⁿ'na' na nnc'oona. 'O quia'yo' na nlcwa'na.

17 T'oõyâ nnoom, l'uuyâ:

—Tjaa'naⁿ na cwilei'ñ'ooⁿyâ ñjaaⁿ, macandâ ñe'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa.

¹⁸ Tsoom ndaayâ:

—Quiocho'yo' joona' ñjaaⁿñe.

¹⁹ Saⁿtjoom na cwindyuaandye nn'aⁿ nacjoo' jndâ nch'u. Quia jo' t'ueeⁿ 'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa'ñeeⁿ, nty'iaaⁿ'aⁿ cañoom'luee ndo' tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'ooots'om cantyja 'naaⁿ joona'. Jndâ chii tyjeeⁿ ndo' tquiaaⁿ joona' ndaaⁿ jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Ndo' jâ tquiaayâ joona' ndaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye. ²⁰ Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na jndyendye tcwa' tjacjoo. Jndâ chii jla'tjooⁿyâ ntaⁿ ntyoo' ñequio calcaa na 'ndiina'. Too' canchoo'we tsquiee. ²¹ Nn'aⁿ na tcwa' tue'ntyjo cha'na 'om meiⁿ naⁿnom, meiⁿ tîcatu'nchondye naⁿlcu ñequio yocanch'u.

Tjacao Jesús nnom ndaaluee

(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Jndâ tuii na luaa' jñom Jesús jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê na cuonndaa'â ts'om w'aandaa, na cwity'i^{oo}jndyaayâ na nntsquiaayâ xndyaa' ndaaluee. Saaⁿ jom ljoo'ñetyeeⁿ na njñoom nn'aⁿ na jndyendye. ²³ Ndo' jndâ na jñoom naⁿñeeⁿ na c'oolcwee'na, quia jo' tjawaaⁿ cwii ta na ñenqueⁿ na nnt-seineiⁿ nnom Ty'ooots'om. Quia tjawijaaⁿ ndicwaⁿ m'aaⁿñê jo' jo' na ñenqueⁿ. ²⁴ Ndo' w'aandaa na ñjomndyô jndâ tuee' xcwe na wjaana' saaⁿ leicjaana' ee na jndeiⁿ maqui'ljoo nmoⁿ ndo' matseilcwe'tya' jndye juuna'. ²⁵ S'aana' cha'na ñequiee na cwitsjoom jndyotseicandyoo'ñe Jesús na m'aaⁿyâ, jndyocaⁿ nnom ndaaluee. ²⁶ Quia na nty'iaayâ na mandyocaⁿ nnoom ndaaluee, jeeⁿ ndyaa' tyuaayâ. Jlaxuaayâ na nquiaayâ, l'uuyâ:

—Jeeⁿ sa, jndii luaa'.

²⁷ Saaⁿ mañoom' t'maⁿ Jesús jâ, tsoom:

—C'om' t'maaⁿndyo' n'om'yo'. Maja luaa.

²⁸ Ndo' t'o Pedro 'ndyoo Jesús, tsoom:

—Ta, xeⁿ na manncu'ti', cwe' catsu' na cjoca nnom ndaatioo na jocatjomndyô 'u.

²⁹ Tso Jesús nnoom:

—Candyo'.

Jo' chii jlui' Pedro ts'om w'aandaa, tooⁿoⁿ na mawjaacaⁿ nnom ndaatioo na mawjaacatjomñê Jesús. ³⁰ Saaⁿ quia na nty'iaaⁿ'aⁿ na jeeⁿ jndeiⁿ m'aaⁿ jndye, s'aana' na nquiaⁿ'aⁿ. Jnaⁿna' na nchjeeñena' jom. Quia jo' seixuaⁿ, tsoom:

—Ta, cwji'n'maaⁿndyu' ja.

³¹ Mañoom' seicjaa l'o Jesús jom, tsoom nnom:

—'U re, cwa tit'maⁿ matsei'yuya' ts'om', ¿chiiu na tiñecwii matsei'tiuu'?

³² Ndo' quia jnda tuona ts'om w'aandaa, mañoom' teicheⁿ jndye. ³³ Ndo' já na maxjeⁿ ñjomndyô ts'om w'aandaa'ñeeⁿ taa'â cantyaayâ, jla't'maaⁿndyô jom. L'uuyâ nnoom:

—U mayuu'cheⁿ cwiluiindyⁿ Jnda Ty'oots'om.

Sein'maⁿ Jesús nn'aⁿwii ndyuaa Genesaret

(Mr: 6:53-56)

³⁴ Quia na jnda tei'ty'ioo'â, jluii'â ndyuaa Genesaret. ³⁵ Jnda na ta'jnaaⁿ nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ jom, jla'cwanomna ñ'oom cha'waa ndiocheⁿ ndyuaa'ñeeⁿ. Ndo' tquriocho nn'aⁿ cha'tso nn'aⁿwii na m'aaⁿ. ³⁶ Tyola'ty'oondyena nnoom na ñnequiaaⁿ ñ'oom'm na nnt'uena meiiⁿ cwe' 'ndyoo liaⁿaⁿ. Ee ticwii cwii ts'aⁿ na tyenquiuu' liaⁿaⁿ, n'maⁿ.

15

Waa na mach'eena' na cwajndii naquii' ts'om ts'aⁿ

(Mr: 7:1-23)

¹ Quia jo' cwanti nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, jnaⁿna Jerusalén, tquie'cañomna Jesús. Ta'x'eena nnoom:

² —Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa', ¿chiiu na cwiwincje'na ñ'oom na tqueⁿ welooya ndaaya? Queⁿ cwenta tiquindyuu'na quia na nlcwa'na.

³ Ndo' t'o Jesús ndaana, tsoom:

—Ndo' 'o je', ¿chiiu na cwiwincje'yo' ñ'oom na sa'ntjom Ty'oots'om cwe' ñe'catsantyjo'yo' ñ'oom na tqueⁿ lotyaaya?

⁴ Ee ñ'oom' Ty'oots'om luaa matsona': "Catseit'maaⁿndyⁿ tsotye' ñ'eⁿ tso'ndyo'." Ndo' matsotina': "Ñeeⁿ juu na matso ñ'oom wi' nacjoo' tsotye, tsondyee tsa'ñeeⁿ matsona' na maxjeⁿ cala'cuee' nn'aⁿjuu." ⁵ Saa 'o cwindu'yo'yo' na wanaaⁿ na nntso ts'aⁿ nnom tsotyeen, tsoñeeⁿ: "Catseit'maⁿ ts'om', taxocandaa nnteijndeiya 'u 'naⁿ na tjoondyⁿ, ee cha'tso na matseixmaⁿya jnda tquaaⁿya joona' cwentaa' Ty'oots'om."

⁶ Ndo' na luaa' cwila'tiuu'yo' jo' chii cwit'moⁿyo' tacaⁿna' na nntseit'maaⁿñe ts'aⁿ tsotyeen, tsoñeeⁿ. Cwil'a'yo' na tajndei ñ'oom' Ty'oots'om ee na cwila't'maaⁿndyo'ti'yo' ñ'oom na tqueⁿ lotye'yo'. ⁷ 'O nn'aⁿ na we waa na cwil'a'yo', jeeⁿ xcwe m'aaⁿ ñ'oom na tyoñequiaa profeta Isaías cantya 'na'yo'. Luaa matsona':

⁸ Na'm'aⁿ cwe' ñequio ntjaⁿndyueena cwila't'maaⁿndyena ja, saa t'maⁿ waa na tixcwee' n'omna ñ'eⁿndyo.

⁹ Cwe' ts'iaaⁿndyo na cwila't'maaⁿndyena ja, ee cwit'mooⁿna ñ'oom na cwe' cwil'ueendye nn'aⁿ, tachii ñ'oomya.

¹⁰ Quia jo' t'maⁿ Jesús nn'aⁿ na jndyendye, tsoom:

—Candye'yo' ñ'oom na nntsjoō ndo' cala'noⁿ'yo'.
 11 Nantquie na macwa' ts'aⁿ, xocats'aana' na til'ueñe ts'aⁿ
 jo nnom Ty'oōts'om. Saa ñ'oom na matseineiⁿ ts'aⁿ, joona'
 cwil'ana' na til'ueñe ts'aⁿ jo nnom Ty'oōts'om.

12 Quia jo' jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús, saantyjaa'â
 jom, l'uuyâ nnoom:

—¿Aa ntyji' quia na jndye nn'aⁿ fariseos ñ'oom na tsu' luaa',
 s'aana' na ticjaawee' n'omna?

13 T'oōⁿ ndaayâ cwii ñ'oom tjañoom', tsoom:

—Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee, ticwii cwii ts'oom ntjom
 na nchii nqueⁿ tcoom'm, maxjeⁿ nnqueenⁿ juuna'. 14 Jo'
 chii ca'ndye'yo' naⁿm'aⁿ'. Ee matseijomna' joona cha'na
 naⁿnchjaaⁿ na cwit'moōⁿna nato ndaa ntyjenchjaaⁿna. Ndo'
 manquiu'yo' tsaⁿnchjaaⁿ' quia na wjaañ'oom tyjenchjaaⁿ'aⁿ,
 wendyena nntiomna' tsue'tsjoom.

15 Quia jo' tso Pedro nnom Jesús:

—Ca'moⁿ' ndaayâ ljo' ñecatso ñ'oom tjañoom'waa'.

16 T'o Jesús nnom, matsoom:

—¿Aa mati 'o ndicwaⁿ tjoocheⁿ na nla'noⁿ'yo'? 17 Aa
 ticaliu'yo' na cha'tso nantquie na macwa' ts'aⁿ, cwi'oocuena'
 ts'om tsiaa' nchii naquii' ts'om. Ndo' jnda chii nntei' ju-
 una'. 18 Saa ñ'oom na matseineiⁿ ts'aⁿ cwinaaⁿ' naquii'
 ts'om, ndo' joona' cwil'ana' na tilju'ñe jo nnom Ty'oōts'om.
 19 Ee naquii' ts'om ts'aⁿ cwinaaⁿ' ñ'oom na tia na matseitiuu
 na nntseicueⁿ'eⁿ x'iaaⁿ'aⁿ, na nnc'oomyaaⁿ ñequio cwiicheⁿ
 ts'aⁿ, oo na nnc'oomyaaⁿ ñequio s'andyua oo scundyua, oo
 na nnch'ueeⁿ 'naaⁿ' ts'aⁿ, oo na nntseineiⁿ cantu oo ñ'oom
 jnaaⁿ'. 20 Cha'tso nmeiⁿ cwil'ana' na tilju' naquii' ts'om ts'aⁿ jo
 nnom Ty'oōts'om. Saa na nlcwa' ts'aⁿ na cwe' na ticañoom'm
 cha'xjeⁿ ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ fariseos, xocatsei'ndaa'na'
 jom jo nnom Ty'oōts'om.

Cwii yuscu na nchii ts'aⁿ judío seiyyu' ñequio Jesús

(Mr. 7:24-30)

21 Quia jo' jlui' Jesús jo' jo' ndi ñ'aaⁿyâ ñ'eⁿñê, tjaaⁿ jo ndyuaa
 tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. 22 Ndo' cwii yuscu tsjaaⁿ nn'aⁿ cananita
 na mac'eⁿ ndyuaa'ñeeⁿ jndyotseicandyoo'ñê na m'aaⁿ Jesús,
 c'uaa seineiⁿ, seity'ooñê tsoom:

—'U Ta, na cwiluiindyu' tsjaaⁿ David na jndyowicantyjo',
 c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyô. M'aaⁿ nomjndaaya na jeeⁿ
 cwajndii matjoom. Maleiñ'oom jndyetia jom.

23 Saa Jesús meiⁿcwii ñ'oom tic'oōⁿ. Quia jo' jâ saantyjaa'â
 jom, jla'ty'oondyô nnoom, l'uuyâ:

—Cwa cajñom' yuscum'aaⁿ', ee jeeⁿ c'uaa 'ñom ndyontyjoōⁿ
 nanquaaⁿ'a.

24 Quia jo' tso Jesús:

—Macandā na m'aⁿ nn'aⁿ ndyuaa Israel na jñom Ty'oots'om ja. Ee joona cwiluiindyena cha'cwijom canmaⁿ na jndā tsu-
undye.

²⁵ Ndo' tyje'cañoom yuscu'ñeeⁿ jom, tco' xtye jo nnoom, tso:

—Jeeⁿ 'u Ta, cateijndei' ja.

²⁶ Saa t'ooⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ, tsoom:

—Ticatsona' na nncwji' ts'aⁿ tyoo' cwentaa yocanch'u ndo' nncju'yom juuna' ndaaⁿ calue' nch'u.

²⁷ Tso yuscu'ñeeⁿ nnoom:

—Mayuu' Ta, saa meiiⁿ na ljo', cwicwa' calue' nch'u naca-
jndaaⁿ na cwiquiaa nacjee' meiⁿsa 'naaⁿ nty'oyo'.

²⁸ Quia jo' t'ooⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ, tsoom:

—'U yuscu, t'maⁿ waa na matsei'yu'ya' ts'om'. Cats'aana' cha'xjeⁿ na l'ue ts'om'.

Ndo' xjeⁿñeeⁿ mañoom' n'maⁿ nomjnda yuscu'ñeeⁿ.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿwii

²⁹ Jndā jlui' Jesús jo' jo' ndi ñ'aaⁿyâ ñ'eⁿñê, tjaaⁿ 'ndyoo
'ndyoo ndaaluee Galilea. Tjawaaⁿ cwii ta, tjacjom jo' jo'.

³⁰ Ndo' tquie'cañom jndyendye nn'aⁿ na m'aaⁿ. Tquio-
chona nt'om nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee', nn'aⁿ nchjaaⁿ, nn'aⁿ
na tileicala'neiⁿ, nn'aⁿ na ticandaaⁿndye ndo' ñequio jndye
nt'omcheⁿ nn'aⁿwii. Tyotsaⁿ na nn'aⁿwii'ñeeⁿ nacañoom' Jesús,

ndo' sein'maaⁿ naⁿñeeⁿ. ³¹ Jndyendye nn'aⁿ nty'iaana na
cwila'neiⁿ nn'aⁿ na tileicala'neiⁿ, ndo' tco'yana' nn'aⁿ na
ticandaaⁿndye, ndo' cwi'ooca' nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee', ndo' ya
cwinty'iaa nn'aⁿ na nchjaaⁿ. Jo' chii s'aana' na jeeⁿ tjawee'
n'omna. Toⁿ na na tyola't'maaⁿndyena nquii Ty'oots'om na
cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ Israel.

Tquiaa Jesús na tcwa' ñequiee meiⁿ naⁿnom

(Mr: 8:1-10)

³² Quia jo' t'maⁿ Jesús jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê.
Tsoom ndaayâ:

—Jeeⁿ wi' ts'ooⁿya tmaaⁿ nn'aⁿm'aⁿl, ee jndā ndyee xuee na
m'aⁿna ñ'eⁿndyô ndo' tatjaa'naⁿ ljo' cwii cwilei'ñ'omtina na
nlcwa'na. Tical'ue ts'ooⁿ na njñooⁿ joona na c'oona l'aana na
ñe'jndo'na, tints'aana' na tajndeii' n'omna na 'oona nato.

³³ Quia jo' l'uuyâ nnoom:

—Ñjaaⁿñe m'aaⁿya jo jndaaⁿ tjaa'naⁿ yuu ya nliuuyâ nantquie
na jndye na nndaaⁿ nncjaacjoo nn'aⁿ na jndyendye.

³⁴ Tax'ee Jesús ndaayâ:

—¿Cwanti tyoo' cwilei'ñ'om'yo'?

T'ooⁿyâ nnoom, l'uuyâ:

—Ntquiee' taⁿ tyoo' ndo' ñ'eⁿ cwantindye calcaa nch'u.

³⁵ Quia jo' sa'ntjoom na cwindyuaandye nn'aⁿ nomtyuaa.
³⁶ To'ñoom ntyoo'ñeeⁿ ñequio calcaa ndo' tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'o^ots'om cantyja 'naa'na'. Jnda jo' tyjeeⁿ ndo' tquiaaⁿ joona' ndaayâ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Ndo' jâ t'o^onyâ joona' ndaa cha'tsondye nn'aⁿ. ³⁷ Cha'tsondye naⁿñeeⁿ tcwa'tjajjoona. Ndo' jla'catô'â ntquiee' tsquiee ñequio ntaⁿ ntyoo' ñequio calcaa na 'ndiiche'na'. ³⁸ Nn'aⁿ na tcwa' quia jo' tuee' cha'na ñequiee meiⁿ naⁿnom. Meiⁿ tîcatu'nchondye naⁿlcu ñequio yocanch'u. ³⁹ Quia na jnda t'maⁿ Jesús nn'aⁿ ee mana cwitoⁿndyena, quia jo' tuô^o ts'om w'aandaa. Saayâ, squiaayâ ndyuaa Magdala.

16

Cats'aa Jesús cwii 'naaⁿ na cwe' ts'aⁿ xocandaq nnts'aa
(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos tquie'cañomna na m'aaⁿ Jesús. Ñe'cal'ana xjeⁿ jom, jo' na taⁿna nnoom na cats'aaⁿ cwii 'naaⁿ na nnty'iaana na m'mô^ona' na Ty'o^ots'om jñom jom. ² Saa t'o Jesús ndaa naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Quia na jnda tmaaⁿ cwindy'ia'yo' na jeeⁿ tmaaⁿ nchquiu, cwindu'yo': “Matseinmaaⁿñeyana'.” ³ Ndo' quia na cwijsjoom cwindy'ia'yo' na jeeⁿ neiⁿncô^o nchquiu 'ndaa, cwindu'yo': “Je' maxjeⁿ nncua'.” 'O nn'aⁿ na tiñecwii m'aaⁿ n'om'yo', jeeⁿ ya cwila'noⁿyo' 'naaⁿ na cwi't'mô^o nchquiu na m'aⁿ tsjo'luee saa tileicala'noⁿyo' ljo' cwii ndyoch'eetina' cantyja na cwi't'mô^o ts'iaaⁿ t'maⁿ na cwindy'ia'yo' na mats'aa. ⁴ Nn'aⁿ na m'aⁿ je' jeeⁿ tia nn'aⁿndye, jnda 'ndyena Ty'o^ots'om saa meiⁿ na ljo', cwitaⁿna cwii 'naaⁿ t'maⁿ na ñe'canty'iaana. Saa xonquiaya na nnty'iaana cwii 'naaⁿ na t'maⁿ. Macanda cala'noⁿna ljo' ñe'ca'mô^ona' juu na tjom Jonás.

Mana tjaaⁿ, ñeeⁿ joona.

Ndaaljo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos
(Mr. 8:14-21)

⁵ Quia jo' saanndaa'â cwiicheⁿ xndyaa' ndaaluee. Ndo' quia na squiaayâ jo' jo' ñ'eⁿ Jesús jliuuyâ na tjaa'naⁿ nantquie cañ'eⁿ, jnda tsuu' n'o^onyâ juuna'. ⁶ Tso Jesús ndaayâ:

—C'omc'eendyo' na cal'a'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ ndaaljo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos.

⁷ Ndo' jâ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê to^oâ na cwilanaaⁿ cheⁿncjooyâ. L'uuyâ:

—Macwjeeⁿeⁿ ñ'oomwaa' ndaaya nc'e na tjaa'naⁿ tyoo' cwilei'ñ'o^onyâ.

⁸ Ndo' sei'noⁿ Jesús na m'aaⁿ n'o^onyâ cantyja 'naaⁿ tyoo' ñ'eⁿ ndaaljo'. Tsoom ndaayâ:

—'O nn'aⁿ na tit'maⁿ cwila'yu'ya n'om'yo', ¿chiiu na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' na tjaa'naⁿ tyoo' cwilei'ñ'om'yo'? ⁹ ¿Aa maxjeⁿ ticala'nōⁿyo' ñ'oom na tsjoo luaa'? ¿Aa ticjaañjoom' n'om'yo' 'om taⁿ tyoo'ñeeⁿ na tyjaya na tcwa' 'om meⁿ nn'aⁿ, ndo' na jndye tsquiee tyoo' jla'we'yo' na seicwaljoo'na'? ¹⁰ Ndo' ¿aa meⁿ ticjaañjoom' n'om'yo' cwiicheⁿ ntquiee' taⁿ tyoo' na tyjaya na tcwa' ñequiee meⁿ nn'aⁿ, ndo' mati lo-joo tsquiee ntaⁿ tyoo' jla'we'yo' na seicwaljoo'na'? Nndaā nnts'aa na nleijndaa' nantquie na nlcwa'yo'. ¹¹ Jo' chii ¿chiiu na tiqueⁿyo' cwenta na nchii matseinaⁿya cantyja 'naaⁿ tyoo'? Ja tsjoo na cal'a'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ ndaaljo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos.

¹² Quia ljo'cheⁿ jla'nōōⁿâ na nchii cantyja 'naaⁿ ndaaljo' na cwiluii tyoo' na cal'aayâ cwenta, sã tañe'quiandyô cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwit'mōōⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ saduceos.

Macwji'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiiñê Cristo

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Quia jo' tja Jesús ndaatyuaa tsjoom Cesarea Filipo. Jnda squiaayâ jo' jo' tax'eeⁿ ndaa jā nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eñê, tsoom:

—Ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ¿ñeeⁿ cwilue nn'aⁿ na cwiluiindyō?

¹⁴ T'ōōyâ nnoom l'uuyâ:

—M'aⁿ nn'aⁿ na cwilue na 'u Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Ndo' nt'om cwilue Elías 'u, nt'om cwilue na Jeremías oo cwiicheⁿ profeta.

¹⁵ Tso Jesús ndaayâ:

—Ndo' 'o je', ¿ñeeⁿ cwindu'yo' na cwiluiindyō?

¹⁶ T'ō Simón Pedro nnoom, tso:

—'U cwiluiindyū' nquii Cristo, Jnda Ty'ōots'om na wando'.

¹⁷ Tso Jesús nnom:

—'U Simón, jnda Jonás, t'maⁿ waa na matio'naa'ñe Ty'ōots'om 'u na luaa' matsei'nōⁿ. Ee nchii cwe' ts'aⁿ na t'mōⁿ ñ'oommeiⁿ njom'. Nquii Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee tquiaaⁿ na matsei'nōⁿ cantyja 'na'ya. ¹⁸ Mati matsjoo njom' na 'u jndyu' Pedro, ñ'oom na ma'mōⁿna' tsjō'. Nacjoo' juu tsjō'waañe nlquaaⁿya tmaaⁿ nn'aⁿ na macwjii'ndyō cwentaya. Ndo' meⁿ na'jndii na m'aⁿ quii' b'io na jeeⁿ jnda cwila'xmaⁿna, xocana'jndana nacjoo' tmaaⁿ nn'aⁿ na cwjii'ndyō cwentaya. ¹⁹ Ja ñnequiaya na t'maⁿ nntseixmaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na matsa'ntjoom cañoom'luee. Ñ'oom na nntsu' na ticaty'iomna' na cal'a nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancuewaa, ñ'oom'ñeeⁿ nntseix'iaa'ñena' ñequio ñ'oom na ntyjii Ty'ōots'om. Ndo' ñ'oom na nntsu' na

wanaaⁿ na cal'a nn'aⁿ mati nntseix'iaa'ñena' ñequio juu ñ'oom na ntyjii Ty'oqots'om.

²⁰ Quia jo' Jesús tqeⁿtyeeⁿ ñ'oom ndaayâ na meiⁿcwii nnom ts'aⁿ ticat'mooⁿyâ na jom cwiluiiñê Cristo.

Matseicandii Jesús cantyja na nncueeⁿeⁿ

(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Xjeⁿñeeⁿ to' Jesús na ma'mooⁿ ndaa já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê na jndei'na' na nncjaⁿ Jerusalén. Jo' jo' t'maⁿ nawi' nntjoom nl'a nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, ñequio ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. Naⁿñeeⁿ nla'cuee'na jom, saa xuee jnda ndyee nncwando'xcoom. ²² Quia jo' tjañ'oom Pedro Jesús cwii ntyja, tooⁿl'qⁿ na matsoom nnom na ticatsaⁿntjomna' na nntjom na luaa'. Tsoom:

—Tijoom quiaa Ty'oqots'om na nntjom' na luaa'. Tixoquiaaⁿ na nluii naljo'.

²³ Teiqueⁿ Jesús tsoom nnom Pedro:

—Quindyoo' nacañomya 'u Satanás. Ñe'catseitsaⁿ ja. 'U ñe'catsei'nnda' ts'oqⁿya ee ñ'oom na matsei'tiuu' jna'na' cwe' cantyja na cwila'tiuu nn'aⁿ, nchii cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Ty'oqots'om.

²⁴ Jnda chii tso Jesús ndaayâ:

—Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ñê ljo' na matseitiuu nqueⁿ. Caljoya ts'oom nawi' na matjoom meiiⁿ cueeⁿeⁿ. Ndo' candyontyjoqⁿ cantyja na mats'aa. ²⁵ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mañequiaaⁿ na catjom ljo' na nntjom, nc'e na m'aaⁿ cantyja 'naⁿya, tsaⁿñeeⁿ nlui'n'maaⁿñê. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mal'uee'ñe cheⁿnquii chiuu nlui'n'maaⁿñe, majo'to jo' nntsuuñe. ²⁶ Meiiⁿ cha'waa tsjoomnancue cuaana' cwentaa' ts'aⁿ saa yuu waa na mateijndeiina' tsaⁿñeeⁿ ee xoc'ona' ñ'eⁿñê na ticatsuu añmaaⁿaⁿ. Ndo' ¿aa ndaaⁿ nntioml'ua ts'aⁿ na nlui'n'maaⁿñe añmaaⁿaⁿ? ¿Cwaaⁿ ndaaⁿ? ²⁷ Ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncwjacañooⁿnnda'a tsjoomnancue ñequio ángeles cwentaa' Tsotyaya. Quia ljo' nntseit'maaⁿñena' ja cha'xjeⁿ na matseit'maaⁿñena' nquii Tsotyaya. Ndo' nnts'aa na nnco'ñom ticwii cwii ts'aⁿ cantyjati na ñes'aa, aa na ya, aa na tis'a. ²⁸ Ñ'oom na mayuu' matsjoq ndaa'yo', mam'aⁿ nn'aⁿ ljoofne na tixocwjena hasta na jnda nty'iaandaⁿna ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na macwjacañooⁿ na nnts'aⁿntjoⁿya.

17

Na seichuii'na' Jesús

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

¹ Jnda teinom yom xuee, quia jo' tjañ'oom Jesús Pedro ñequio Jacobo ñequio Juan tyjee Jacobo'ñeeⁿ. Tjachom joona cwii sjo nandye yuu na ñenquieena. ² Xcwe na cwinty'iaana ndo' seichuii'na' jom jo ndaana. S'aana' na jeeⁿ caxuee nnoom cha'cwijom nnom ñe'quioom'. Ndo' seicwaque'na' liaⁿ'aⁿ na canchii' cha'na nnty'iaa' ts'aⁿ chom lámpara. ³ Ndo' juu xjeⁿ'ñeeⁿ nacañom'm teitquioo'ndye we nn'aⁿ na ñet'om teiyo, juu Moisés ñ'eⁿ Elías. Cwila'neiⁿna ñ'eⁿñê. ⁴ Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Ta, jeeⁿ ya nquiuyâ na m'aaⁿyâ ñjaaⁿ. Xeⁿ cjaawee' ts'om', nluii ndyee xquie' ñjaaⁿñe, cwii cwenta' nncu', cwii cwentaa' Moisés ndo' cwiicheⁿ cwentaa' Elías.

⁵ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Pedro ndo' jndyoquioo cwii nchquiu na jeeⁿ canchii' caxuee juuna'. Seicata'na' joona ndo' teic'uaa na seineiⁿ Ty'ooots'om naquii' nchquiu'ñeeⁿ, tsoom:

—Luaañe ti'Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'oqⁿya. Cantyja 'naaⁿ' jom ñequii'cheⁿ mañequiaana' na neiⁿya. Candye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ.

⁶ Ndyee naⁿ'ñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús, jnda na jndyena ñ'oomwaa', ty'eta'nquiona xjeⁿ nomtyuaacheⁿ ee jeeⁿ t'maⁿ jla'catyuendyena. ⁷ Quia jo' seicandyoo'ñe Jesús nacañoomna. Tyeⁿnquioom'm joona, tsoom ndaana:

—Quicantya'yo'. Talacatuendyo'.

⁸ Jlundaandyena. Meiⁿcwii ts'aⁿ tîcanty'iaana macanda ñenquii Jesús.

⁹ Ndo' yochēⁿ na tquiocuena sjo'ñeeⁿ, sa'ntjom Jesús joona, tsoom:

—Yochēⁿ na ndicwaⁿ wando'a, ticandu'yo' nnom meiⁿcwii ts'aⁿ 'naⁿ na nty'ia'yo' je'. Ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nnc'iō ndo' nncwando'xcō, quia ljo'cheⁿ wanaaⁿ na nndu'yo' cantyja na nty'iandaā'yo'.

¹⁰ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ta'x'eena nnoom, jluena:

—Nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljei na tqueⁿ Moisés, cwit'moqⁿna na macaⁿna' na cwjee'jndyee Elías. Ñe'candyaayâ ¿chiiu na luaa' cwit'moqⁿna?

¹¹ T'oqⁿ ndaana:

—Mayuu' na mandyocwjee'cañoom Elías, ndo' tseixmaaⁿ na nntseijndaa'ñê cha'tso, ¹² saa candye'yo' nntsjoō na jnda tyjee' Elías saa tîcala'nqⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ'aⁿ. L'ana cha'xjeⁿ na l'ue n'omna ñ'eⁿñê. Ndo' malaa'ti' nl'ana ñ'eⁿndyō ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

¹³ Quia ljo'cheⁿ jla'nqⁿna na seineiⁿ ndaana cantyja 'naaⁿ' Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

*Sein'maⁿ Jesús cwii tyochjoo na cwe' cwiquiooñeto
(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)*

14 Quia na jnda tquiennnda'na yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na jndyendye, jndyotseicandyoo'ñe cwii tsaⁿs'a na m'aaⁿ Jesús. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom, tsoom:

15 —Ta, c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿ ti'jndaaya. Ee maleiñ'oom jndyetia jom ndo' jeeⁿ cwajndii matjoom. Jndye ndii' mach'eena' na cwiquiooñê naquii' chom ndo' naquii' ndaa.

16 Ndo' jndyoñ'oⁿya jom na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' saa tileicandaa na nla'n'maⁿna jom.

17 T'o Jesús, tsoom ndaayâ:

—O nn'aⁿ na ticalayu'ya n'om'yo', ndo' jeeⁿ tixcwe cwila'tiuu'yo', ¿cwanti yo cwii macaⁿna' na nljoo'ndyo ñ'eⁿndyo' na m'mooⁿtya ndaa'yo'? ¿Cwanti xuee cwii nndaa nntseiquii ts'oⁿya ñ'eⁿndyo'? Quioñ'om'yo' ti'chjoom'aaⁿ ñjaaⁿñe.

18 Quia jo' seitia' Jesús jndyetia'ñeeⁿ, jo' chii jlui' naquii' ts'om tyochjoo. Mañoom' n'maⁿ juu.

19 Jnda tuii na luaa', quia jo' já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê jluii'â cwii ntyja na ñencjooyâ ñ'eⁿñê. Ta'x'aayâ nnoom, l'uuyâ:

—¿Chiuu na já tîcandaa nntjeii'â jndyetia'ñeeⁿ?

20 T'o Jesús ndaayâ, tsoom:

—Nc'e na ticala'yu'ya n'om'yo' jo' chii tîcandaa l'a'yo'. Saa candye'yo' nntsjoⁿ, mayuu'cheⁿ meiiⁿ na cachjoo cwilayu'ya n'om'yo' cha'na cachjoo lqueenⁿ mostaza saa mat'maⁿ ts'iaaⁿ nndaa nl'a'yo'. Meiiⁿ waa cwii na jeeⁿ jndei'na' cwiwinom'yo' hasta matseijomna' cha'na cwii sjondye nquiu'yo', saa nndaa nl'a'yo'. Nnts'aana' cha'cwijom na nndu'yo' nnom sjowaa': “Quindyô ñjaaⁿ, cja' la'ñeeⁿ”, ndo' nleindyooⁿna'. Ee tjaa'naⁿ cwii na xocandaa nl'a'yo' xeⁿ na mayuu' cwilayu'ya n'om'yo'. 21 Saa cantyja 'naaⁿ jndyetiameiⁿ cwicalui'nc'uaa'ndyena, jo' chii macaⁿna' na catseicwejndo'ñe ts'aⁿ ndo' catseineiiⁿ nnom Ty'oⁿts'om cha nndaa nnts'aaⁿ.

Matseicandiinnda' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mr: 9:30-32; Lc. 9:43-45)

22 Ndo' yochē na tyoma'nooⁿyâ ts'ondaa Galilea, tso Jesús ndaayâ na jom na cwiluiiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, mam'aaⁿ ñeeⁿ juu na ñnequiaa cwenta jom luee nn'aⁿ. 23 Ndo' nla'cuee' nn'aⁿ jom, saa xuee jnda ndyee ñnequiaa Ty'oⁿts'om na nncwando'xcoom na tueeⁿeⁿ. Quia na jndyaayâ na luaa', s'aana' na jeeⁿ tia nquiuuyâ.

Tioomna ts'iaaⁿndaana cwentaa' wats'om t'maⁿ

24 Tuee' Jesús tsjoom Capernaum ñequio já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê. Ndo' nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om ts'iaaⁿndaⁿ nn'aⁿ judíos cwentaa' wats'om t'maⁿ ty'entyjaa'na Pedro, jluena nnoom:

—Tsaⁿ na ma'moⁿ ndaa'yo', ¿aa tiquitioom s'om ts'iaaⁿnnoom cwentaa' wats'om t'maⁿ?

²⁵ T'o Pedro, matsoom:

—Quitioom ts'iaaⁿnnoom.

Tyoowiquiuu' na tuii na luaa', tjaquiee' Pedro quii' w'aa. Tyuaa'ti to' Jesús na matseineiⁿ nnom Pedro. Tsoom:

—¿Chiuu m'aaⁿ! ts'om' 'u, Simón? Joo nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, ¿ñeeⁿ matsei'tiuu' na cwiqueⁿ na xjeⁿ na catioom ts'iaaⁿndaa'? ¿Aa nn'aⁿ w'aana oo aa nt'omcheⁿ nn'aⁿ?

²⁶ T'o Pedro nnoom, tso:

—Nt'omcheⁿ nn'aⁿ cwitioom ts'iaaⁿndaa, saa nn'aⁿ w'aana tiquitioom.

Tso Jesús nnom Pedro:

—Quia jo' naⁿñeeⁿ ma'ndiina' nn'aⁿ w'aana. ²⁷ Saa meiiⁿ na ljo' cha tila'teincuu'ndye nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om, nntiooⁿya cwanti na l'ue n'omna. Jo' chii cja'cju' tsei'nchquia ndaaluee. Catscaa na nncwji'jndyee', catooⁿndyu' 'ndyooyo', jo' jo' nl-jei' cwii tsjo'ñjeeⁿ na nleijndeiina' ts'iaaⁿndaaya. Cja'ñ'oom', ñnequiaa' juuna' ndaana cwentaaya.

18

¿'Ñeeⁿ nnc'oom na t'maⁿñeti?

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Ndo' xjeⁿñeeⁿ já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús squiaaçañoⁿya jom. Ta'x'aayâ nnoom, l'uuyâ:

—¿'Ñeeⁿ juu nnc'oom na t'maⁿñeti yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om?

² Quia jo' t'maⁿ Jesús cwii tyochjoo, tqueeⁿ juu xcwe quii'ntaaⁿyâ. ³ Ndo' tsoom ndaayâ:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoô, xeⁿ tilcwe' n'om'yo' jna'yo' ndo' c'om'yo' cha'na yocanch'u na tiqueeⁿ n'om na nluiit'maⁿndyena, quia jo' xondaâ nntsaquiee'ndyo' cantya na matsa'ntjom Ty'oots'om. ⁴ Cwe' jo' ts'aⁿ na maju'ñecje ndo' tical'uee'ñe na nluiit'maⁿñe, matseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'na tyochjoom'aaⁿ. Ndo' na ljo' cwiluiit'maⁿñe cantya na matsa'ntjom Ty'oots'om. ⁵ Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na neiiⁿ! cwii yuchjoo cha'na tyochjoom'aaⁿ, maja neiiⁿ! tsaⁿñeeⁿ.

Quaaⁿya cwenta tical'aaya natia

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ 'Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseijndo' ts'om cwii yucachjoo na cats'aa natia, tsaⁿñeeⁿ yati xeⁿ cju'na' jom ts'om ndaaluee na chu'tyeⁿ xtyoom'm cwii tsjo'suu t'maⁿ. ⁷ Jeeⁿ wi' cwitjoom nn'aⁿ tsjoomnancue na jndye nnom neiⁿncoo' niom na macjaachuuna' joona na cwila'tjoondyena. Saa tjaa chiuu

ya ee maxjeⁿ niomna'. Saa nnt'uiiwi'na' ts'aⁿ na matseijndo' ts'om x'iaa' na cats'aa yuu na tia.

⁸ 'Xeⁿ na wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oqots'om jnaaⁿ ts'o' oo x'e', catsa' xjeⁿ joona' cha'cwijom catyjee', catyenquie' joona' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati na nddaa nntseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ meiiⁿ cha'cwijom na ticandaa'ndyu', nchiiti na candaa'ndyu' ndo' nncju'na' 'u quii' chom na tijoom canduu'. ⁹ Ndo' xeⁿ cwe' cantyja na manty'ia' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oqots'om, catsa' xjeⁿ cha'cwijom na cwji' ts'omnjom' ndo' catquie' juuna' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati na nddaa nntseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ meiiⁿ cha'cwijom ñe'cwii ts'omnjom', nchiiti na we ts'omnjom' ndo' nncju'na' 'u quii' chom b'io.

Cala'noqⁿa cantyja 'naaⁿ catsmaⁿ na tsuuñe

(Lc. 15:3-7)

¹⁰ 'Cal'a'yo' cwenta na tinc'om'yo' na ticuee' n'om'yo' meiⁿcwii yucachjoo. Ee ndye'yo' nntsjoō jo nandye m'aⁿ ángeles na cwil'a cwenta yocanch'u. Ndo' ángeles'ñeeⁿ meiⁿnquia xjeⁿ cwila'neiⁿna nnom Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee. ¹¹ Ee ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee jndyōō na nncwji'n'maaⁿndyō nn'aⁿ na cwitsuundye.

¹² '¿Chiuu m'aaⁿ n'om'yo'? Xeⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na m'aⁿ cwii siaⁿnto canmaⁿ ntsmeiiⁿ'eⁿ ndo' cwiindyē jooyo' nntsuuñe, aa nchii n'ñeeⁿ ñequieen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' ñjeeⁿ jooyo' cjoo' tyue' ndo' wjaacal'ueeⁿ juu quioo' na tsuuñe. ¹³ Ndo' xeⁿ na nl-jeiiⁿ juuyo', ndye'yo' nntsjoō, mayuu'cheⁿ t'maⁿti ñnequiaana' na neiiⁿ'eⁿ cantyja 'naaⁿ catsmaⁿñeeⁿ nchiiti cantyja 'naaⁿ cha'tsondyē nt'om canmaⁿ na tyootsuundye. ¹⁴ Cala'noⁿ'yo' na nquii Tsotyē'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee malaa'ti' jeeⁿ xueeⁿ 'o. Til'ue ts'oom na nntsuundye meiⁿcwiindyē joo nn'aⁿ na tit'maⁿti cwiluiindyē.

Maty'iomna' na calat'maⁿ n'oqⁿya nc'iaaya

(Lc. 17:3)

¹⁵ 'Xeⁿ m'aaⁿ cwii x'ia' na matseyu' na matsei'tjoōñē njom', cwa cja'cwaⁿ'ya' jom. Catsei'noqⁿ'oⁿ yuu matseitjoōñē njom' ndo' calantycwii'yo' ñ'oom na ñe'wendyo'. Ndo' xeⁿ na ñneeⁿ ñ'oom na matsu' quia jo' jnda teijnde' x'ia' na tco'xcwena' jom. ¹⁶ Saa xeⁿ tiñe'cañeeⁿ ñ'oom na matsu' quia jo' cjaañ'eⁿ cwii oo we ts'aⁿ ñ'eⁿndyu' cha joo naⁿñeeⁿ nndyena ñ'oom na cwi'maⁿ'yo' ñ'eⁿ x'ia' ndo' na ljo' nquiujn-daa'ndyena chiuu t'maⁿ'yo'. ¹⁷ Saa xeⁿ tiñe'cañeeⁿ ñ'oom na nlue naⁿñeeⁿ quia jo' ca'moⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ndaa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwjii'ndyō cwentaya. Ndo' xeⁿ meiⁿ ticañeeⁿ ñ'oom na nlue cha'tso naⁿñeeⁿ quia jo' tjaa chiuu ya. Caliu'yo' na jom

cwiliiiiñê cha'cwijom ts'aⁿ na tyootseit'maaⁿñê Ty'oots'om oo cha'cwijom tsaⁿco'ñom ts'iaaⁿndaä nn'aⁿ cwentaa' gobiernom na tia ts'aⁿñê.

18 'Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoö, meiⁿljo'cheⁿ na cwindu'yo' na ticaty'iomna' na cal'a nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancuewaa, ñ'oom'ñeeⁿ nntseix'iaa'ñena' ñequio ñ'oom na ntyjii Ty'oots'om. Ndo' meiⁿljo'cheⁿ na cwindu'yo' na wanaaⁿ na cal'a nn'aⁿ, mati nntseix'iaa'ñena' ñequio ñ'oom na ntyjii Ty'oots'om.

19 'Mati candye'yo' nntsjoö, xeⁿ wendyo' 'o ñê'cwii m'aaⁿ n'om'yo' ñ'oom na cwitaⁿ'yo' nnom Tsotyaya Ty'oots'om na m'aaⁿ cañoom'luee, quia jo' nñeeⁿ ndo' nñequiaaⁿ ñ'oom na cwitaⁿ'yo'. 20 Ee meiⁿquiyuucheⁿ na m'aⁿ we ndyee nn'aⁿ na cwtjomndye ñequio xueya, majo' jo' m'aaⁿya quii'ntaaⁿna.

21 Quia jo' tjatseindyoo'ñê Pedro na m'aaⁿ Jesús. Tsoom nnom:

—Ta, cwii x'iaya na matseitjooñê noöⁿ, ¿cwanti ndii' na macaⁿna' na catseit'maⁿ ts'oöⁿya jom? ¿Aa nncue'ntyjo hasta ntquiee' ndii'?

22 T'o Jesús nnoom:

—Ticatsjoö na ñê'ntquiee' ndii'. Matsjoö na catseit'maⁿ ts'om' jom ndyeeⁿaaⁿ nchoo' qui ndii' na ntquiee' ntquiee'. Maxjeⁿ ñequii'cheⁿ catseit'maⁿ ts'om' jom.

Moso na tiñê'catseit'maⁿ ts'om x'iaa'

23 'Cwe' jo' calaⁿqoⁿ'yo' cantya 'naaⁿ nqueⁿ na matsaⁿntjoom cañoom'luee. Matseijomna' jom cha'na cwii patrom na seitioom na nntyjoöⁿ mosoom'm na chojⁿnaⁿ nnoom. 24 Toöⁿqoⁿ na macwjeeⁿeⁿ cwentando' tquioñ'omna cwii ts'aⁿ na chujnaⁿ jndye meiⁿyom s'om. 25 Quia na nty'iaa' patrom'ñeeⁿ na meiⁿcwii tsjo'ñjeeⁿ tîcandaä nntiom mosoom'm, quia jo' saⁿntjoom na nleil'uañê tsaⁿñeeⁿ na nncjaaquee'ñê na nndiⁿntjomtyeⁿ, ndo' mati scuu' tsaⁿñeeⁿ ñequio ndana ñequio cha'tso 'naaⁿna, cha nnc'ioo'ñê na chujnaⁿ. 26 Quia jo' moso'ñeeⁿ tcoom'm xtyeeⁿ nnom patrom 'naaⁿaⁿ, t'maⁿ ty'oo s'aa nnom tsaⁿñeeⁿ. Tsoom: “Ta, macaⁿa ñ'omt'maⁿ ts'om njom' na nncwindo'ya' ndo' nntioöⁿñ'äⁿ na chojⁿnaⁿ njom'.” 27 Quia jo' patrom'ñeeⁿ ty'oom na wi' ts'oom mosoom'm. Seit'maⁿ ts'oom juu cha'waa na chujnaⁿ ndo' seicandyaañê juu. 28 Tyoowiquiuu' na jlui' moso'ñeeⁿ naquii' w'aa ndo' tjomñê cwii x'iaaⁿaⁿ na matyjemosoñê. Chujnaⁿ tsaⁿñeeⁿ nnoom cwii siaⁿnto s'om. Ndo' seicjaa l'oöⁿ tsaⁿñeeⁿ, tyonchjeeⁿ xtyo'. Tsoom nnom: “Catiom' na chujnaⁿ noöⁿ.” 29 Ndo' tco' x'iaaⁿaⁿ xtye jo nnoom. S'aa ty'oo nnoom, tso: “Macaⁿa ñ'omt'maⁿ ts'om njom' na nncwindo'ya' ndo' nntioöⁿ na chojⁿnaⁿ njom'.” 30 Saa jom tîcwinom'm, matjaqueeⁿ ñ'oom. Tjoom'm tsaⁿñeeⁿ w'aancjo hasta na

nntiom na chujnaⁿ nnoom. ³¹ Ndo' ntyjemosondyena, quia na nty'iaana na luaa' s'aaⁿ, jeeⁿ t'maⁿ sei'ndaa'na' nquiuna. Ty'entyjaa'na patrom 'naaⁿna ndo' jluena cha'tso na jnda tuii. ³² Quia jo' patrom'ñeeⁿ tqueeⁿñê mosoom'm, tsoom nnom: “Cwa jeeⁿ ndya' wi'ndyu', 'u mosoya. Ja jnda seit'maⁿ ts'oqⁿya cha'tso na chujnaⁿ ee na jeeⁿ seinty'iaa'ndyu' noqⁿ. ³³ Ndo' mati 'u matsona' na c'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xeⁿ t'oqⁿ na wi' ts'oqⁿ ñ'eⁿndyu' 'u.” ³⁴ Quia jo' jeeⁿ t'maⁿ seiw'ii patrom'ñeeⁿ. Tqueeⁿ ñ'oom na catuee'na mosoom'm w'aancjo na cata'wi'na juu hasta na nntiomñ'eⁿ cha'waati na chujnaⁿ nnoom.

³⁵ Seicanda Jesús ñ'oom tjañoom'meiⁿ. Tsoom:

—Maluaa' nnts'aa Tsotyaya na m'aaⁿ cañoom'luee ñ'eⁿndyo' 'o, xeⁿ nchii na xcwee' n'om'yo' nla't'maⁿ n'om'yo' nc'iaa'yo' na cwila'tjoondye ndaa'yo'.

19

Ticatsona' na nntyuii' ljeii na toco ts'aⁿ

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Jnda jnda seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, quia jo' jlueeⁿen ts'ondaa Galilea, tjaaⁿ ts'ondaa Judea, xndyaa' jndaa Jordán. ² Jndyendye nn'aⁿ ty'entyjo naxeeⁿen. Ndo' sein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿwii jo' jo'.

³ Quia jo' jla'candyoo'ndye nn'aⁿ fariseos na m'aaⁿ na ñecal'ana xjeⁿ jom. Ta'x'eena nnoom:

—¿Aa wanaaⁿ na nntseityuii' ts'aⁿ ljeii na tocoom ñ'eⁿ scoom'm nc'e mei'nquia na seitjoqⁿñe tsaⁿñeeⁿ nnoom?

⁴ T'o Jesús ndaana:

—Cwaⁿti jnda jla'naⁿyo' ljeii 'naaⁿ Ty'oqots'om na mat-seinei'na' chiuu toj'ñeeⁿ na tqueeⁿ cha'tso. Matsona': “S'aaⁿ tsaⁿs'a ñ'eⁿ tsaⁿscu.” ⁵ Mati matso ljeii'ñeeⁿ: “Macwe' jo' n'ndii tsaⁿs'a tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ ndo' nnc'oomtyeeⁿ ñ'eⁿ scoom'm. Wendye naⁿñeeⁿ ñe'cwii sei' nla'xmaⁿna.” ⁶ Jo' chii tacala'xmaⁿna na we ts'aⁿ. Ndo' nc'e na luaa' seijndaa'ñe Ty'oqots'om, jo chii ticatsona' na cwe' ts'aⁿ nntseityuii' cantya na m'aⁿna.

⁷ Ndo' ta'x'eena nnoom:

—Quia jo' ¿chiuu na sa'ntjom Moisés na wanaaⁿ na nntyuii' ljeii 'naaⁿ ts'aⁿ ñ'eⁿ scoom'm, jnda jo' ya na ca'ñeeⁿ juu?

⁸ T'oqⁿ ndaa naⁿñeeⁿ:

—Nc'e na 'o jeeⁿ quie' n'om'yo', jo' chii tquiaa Moisés na wanaaⁿ na nntyuii' ljeii 'naⁿyo' ñ'eⁿ lcuu'yo'. Saa nchii laa'ti' teijndaa' najndyee. ⁹ Ja matsjoqⁿ ndaa'yo', juu tsaⁿs'a na nntseityuii' ljeii na toco ñ'eⁿ scuu' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ yuscu, matsona' na cwe' m'aaⁿya ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. Wanaaⁿ na nntseityueeⁿen ljeii 'naaⁿaⁿ ñ'eⁿ scoom'm xeⁿ na m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ

ñ'eⁿ cwiicheⁿ tsaⁿs'a. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncoco ñ'eⁿ cwii yuscu na jnda tyuii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ saa', tsaⁿñeeⁿ matseijndaa'ñena' na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ.

¹⁰ Jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús l'uuyâ nnoom:

—Xeⁿ luaa' waa na nntseityeⁿna' ts'aⁿ ñ'eⁿ scoom'm, quia jo' yati na tincoco ts'aⁿ.

¹¹ Tso Jesús ndaayâ:

—Ticha'tsondye nn'aⁿ ndaa nla'candana ñ'oomwaa'. Cwe' ñejndaa' nn'aⁿ na ndaa nla'candâ nc'e na jnda tquiaa Ty'oqots'om na ljo'. ¹² Ee m'aⁿ nn'aⁿ na ticunco nc'e maxjeⁿ tuiindyena na titjoondyena yuscu, ndo' nt'omcheⁿ ticunco nc'e na tuii nasei joona cha titjoondyena yuscu. Saa m'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'jndaa'ndye cheⁿnquiee na ticunco ee ñe'candye'ntjomna nnom Ty'oqots'om na m'aaⁿ cañoom'luee. 'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na matsei'noⁿ ndo' ndaa nntseicandâ ñ'oomwaa', catseicanaaⁿ.

Matio'naa'ñe Jesús yonch'u

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Tquiocho nn'aⁿ yonch'u na m'aaⁿ Jesús na nntioom ts'oqⁿ nacjoona ndo' na nntseineiⁿ nnom Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿna. Saa jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê jla'tiaa'â nn'aⁿ na tqiocho yonch'u'ñeeⁿ. ¹⁴ Quia jo' tso Jesús:

—Ca'ndye'yo' na quiontyjaa' yonch'u ja. Tilantycwi'yo' joona, ee matseijomna' joona cha'na nn'aⁿ na cwiñe'quiandye na matsa'ntjom Ty'oqots'om naquii' n'om.

¹⁵ Ndo' tiom l'oqⁿ nacjoo yonch'u'ñeeⁿ, jnda chii jlueeⁿeⁿ jo' jo'.

Matseineiⁿ tsaⁿtya ñ'eⁿ Jesús

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

¹⁶ Cwiicheⁿ xuee jndyotseicandyoo'ñe cwii ts'aⁿ na titquieeñe na m'aaⁿ Jesús. Tax'ee tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—'U Maestro na ya ts'aⁿndyu', ¿aa waa cwii nnom na yati na tseixmaⁿya na cats'aa cha nnco'ñgoⁿ na ticantycwii na wando'a?

¹⁷ T'o Jesús nnom:

—¿Chiuu na matsu' na ya ts'aⁿndyo ja? Tjaa 'ñeeⁿ c'oom na jeeⁿ ya ts'aⁿñe macandâ nquii Ty'oqots'om. Saa 'u je', xeⁿ ñe'cja'quiee'ndyu' cantyja na ticantycwii na wando' macaⁿna' na catseicandâ' chiuu t'maⁿ ljeii na matsa'ntjomna' na tqeeⁿ Ty'oqots'om.

¹⁸ Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—¿Cwaaⁿ ljeii?

T'o Jesús nnom, tsoom:

—Tintseicue' ts'aⁿ. Tinc'om'ya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ. Tinch'uee' 'naaⁿ ts'aⁿ. Tintseineiⁿ cantu nacjoo' ts'aⁿ.

¹⁹ Catseit'maaⁿndyu' tsotye' ñ'eⁿ tso'ndyo'. Ndo' c'oom' na wi' ts'om' nc'ia' cha'xjeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'.

²⁰ Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Cha'tso ñ'loommeiⁿ matseicandaya xjeⁿ na cachjoondyo^qchaⁿ. ¿Aa waa na matseitjootina' ja na cats'aa?

²¹ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Xeⁿ 'u ñe'catseicanda'ñ'eⁿ!, quia jo' cja', cajnda^q cha'tso 'naⁿ na niom. Quiaa' s'om'ñeeⁿ ndaa ndyeñeeⁿ quia jo' nnc'oom' na tyandyu' cañoom'luee. Ndo' candyo'tseijomndyu' ñequio ts'iaaⁿ na mats'aa.

²² Jnda na jndii tsaⁿñeeⁿ ñ'loommeiⁿ!, mana tjaaⁿ na chjoo' ts'oom ee jeeⁿ ndya' tyañê.

²³ Quia jo' tso Jesús ndaa já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê:

—Nndye'yo' nntsjo^q na mayuu'cheⁿ jeeⁿ jndei'na' ncju'cjeñe cwii tsa'tya na nntsa'ntjom Ty'o^qots'om jom. ²⁴ Mati mat-sjo^qtya ndaa'yo', jndei'tina' na ncju'cjeñe cwii tsa'tya na nntsa'ntjom Ty'o^qots'om jom, nchiiti na nncwicandii'ñe quioo' camello tsue' x'ee tsei'nchquia.

²⁵ Quia na jndyaayâ ñ'loomwaa', jeeⁿ seiñ'eeⁿna' já. Tyotax'aayâ ndaa ntyjaayâ, l'uuyâ:

—¿Quia jo' 'ñeeⁿ ts'aⁿ nnda^q nlui'n'maaⁿñe?

²⁶ Nty'iaa' Jesús ndaaayâ, tsoom:

—Tijoom canda^q nncwji'n'maaⁿñe cheⁿnquii ts'aⁿ. Saa Ty'o^qots'om cha'tso nnda^q nnts'aaⁿ.

²⁷ Ndo' tso Pedro nnoom:

—Ta, canty'ia', já jnda 'ndyaayâ cha'tso cha nnda^q nla'jomndyô ñequio ts'iaaⁿ 'naⁿ!. ¿Aa waa naya 'naa'yâ?

²⁸ T'o Jesús ndaaayâ, tsoom:

—Nndye'yo' nntsjo^q, mayuu'cheⁿ quia na nncue'ntyjo xjeⁿ na nncuaaxco tsjoomnancue, mati ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncjocajmaⁿya ndio 'naⁿya yuu na nntseit'maaⁿñena' ja. Ndo' 'o na jnda macwila'jomndyo' ñ'eⁿndyô mati maniom canchoo'we ndio 'naⁿ'yo' na nntsaacwindyuaandyô' na nntu'xeⁿ'yo' canchoo'we ntmaaⁿ nn'aⁿ ntseinda Israel. ²⁹ Ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na jnda 'ndii waa' oo ti'nquio oo ndyencjo oo tsotye oo tsondyee oo scuu' oo ntseinda oo ndyuaa' nc'e na jnda jndyoquiee'ñe cantyja 'naⁿya, tsaⁿñeeⁿ cwii siaⁿnto ndii' nnco'ñoom na nleinoom cantyja na jnda 'ñeeⁿ. Ndo' nnaaⁿ'aⁿ na ticantycwii na wanoom'm. ³⁰ Ee majndye nn'aⁿ m'aⁿ je' na cwila'tiuu nquiee na t'maⁿ cwiluiindyô, saa nncue'ntyjo na mancju'cjena' joona. Ndo' jndye nn'aⁿ m'aⁿ je' na maju'cjena' joona, saa ndanquia nntseiwendyena' joona.

20

Ñ'oom tjañoom' cautyja 'naa' na'ntjom

¹ Seinei^{nti} Jesús ñ'oom tjañoom', tsoom:

—Juu na matsa^{ntjom} Ty'o^{ots}om cañoom'luee, matseijomna' juuna' cha'na cwii patrom na waa ntjoom'. Cwitsjoom tjacal'ue patrom'ñeeⁿ na'ntjom na nnc'ooquie' ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ. ² T'ma^{na} ñ'eⁿ na'ntjom 'naaⁿ'aⁿ na nnto'ñoomna cwii denario na cwii xuee cha'xjeⁿ cwita^{ntjom} nn'aⁿ. Jnda^{chii} jñoom joona na waa ntjoom'm. ³ Cha'na ñjeeⁿ na cwitsjoom tjaaⁿ xcwe quii' tsjoom, jo' jo' ljeiiⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwe' mandi'. ⁴ Tsoom nda^{ana}: “Cwa catsa'yo' na waa ntjom 'na'ya na nl'a'yo' ts'iaaⁿ. Ja nntioml'uaya 'o cha'xjeⁿ na matsona'.” Mana ty'e naⁿñeeⁿ. ⁵ Cha'na quiajmeiⁿ matjannda' patrom'ñeeⁿ quii' tsjoom. Ljeiiⁿ nt'omcheⁿ na'ntjom. Ndo' majo'ti s'aaⁿ cha'na ndyee na matmaaⁿ. ⁶ Manncuee' na 'om na matmaaⁿ, tjannaaⁿ'aⁿ quii' tsjoom. Mañoomcheⁿ na ljeiiⁿ na cwe' m'aⁿcheⁿ. Tsoom nda^{ana}: “¿Chiuu na meiiⁿchaa' xuee ñjaaⁿ m'aⁿ'yo' na tjaa ts'iaaⁿ cwil'a'yo'?” ⁷ Jluena nnoom: “Mayuu', ee tjaa 'ñeeⁿ cotsa^{ntjom} jâ.” Tsoom nda^{ana}: “Cwa catsa'yo', nl'a'yo' ts'iaaⁿ 'na'ya na waa ntjoomya. Ja nntioml'uaya 'o cha'xjeⁿ na matsona'.” Ndo' mati ty'e naⁿñeeⁿ. ⁸ Quia na jnda^{chii} tmaaⁿncue tso patrom nnom moso tquee 'naaⁿ'aⁿ: “Cwaⁿ na'ntjomm'aⁿ ndo' cationl'ua' joona. Cato^jndyee' ñequio joo nn'aⁿ na ty'equei' na macanda. Tcuu cjaana' hasta nncuee'cañoomna' nn'aⁿ na ty'equei'jndyee.” ⁹ Quia jo' tquiontyaa' nn'aⁿ na ty'equei' ts'iaaⁿ cha'na 'om na matmaaⁿ. Ticwii cwii joona to'ñoomna cwii denario cha'xjeⁿ na nncwantjom ts'aⁿ na cwii xuee. ¹⁰ Ndo' quia tuee'cañoomna' nn'aⁿ na ty'equei'jndyee ts'iaaⁿ, jla'tiuuna na joona jndyeti nnta^{ntjomna}. Saa^{chii} mati ticwiindyee joona to'ñoomna cwii denario. ¹¹ Jnda^{chii} na to'ñoomna s'om'ñeeⁿ to'na na tyola'ncjoo^{ndyena} nacjoo' patrom 'naaⁿna. ¹² Jluena: “Joo na^m'aⁿ na ty'equei'na ts'iaaⁿ na macanda, ñecwii hora l'ana ts'iaaⁿ, saa^{chii} 'u ñe'cwii xjeⁿ mache' ñ'eⁿndye joona cha'xjeⁿ ñ'eⁿndyô jâ. Ndo' jâ tyolajnda^{ayâ} meiiⁿchaa' xuee, tyolaquii n'o^{nyâ} meiiⁿ jeeⁿ jmeiⁿ nquiuuyâ.” ¹³ T'o^{patrom} nnom cwii joo naⁿñeeⁿ, tsoom: “‘U re, tjaa'naⁿ na seitjo^{ndyô} njom'. ¿Aa nchii t'maa^{ya} ñ'eⁿndyu' na cwii denario nncwantjom' cha'xjeⁿ quita^{ntjom} nn'aⁿ? ¹⁴ Co'ñom' s'om 'naⁿl, cja'to' wa'. Nncô ntyjii xeⁿ ljo'yu nntioml'uaya 'u ñequio cwiicheⁿ tsa^m'aaⁿ na teinoom' tjaquiee' ts'iaaⁿ. ¹⁵ ¿Aa ticatseituu' na wanaaⁿ na nnts'aa cha'xjeⁿ na l'ue ts'o^on ñequio s'om 'na'ya? ¿Aa matsei'candya' ts'om' s'om na ja titseintycwi'a?” ¹⁶ Jo' chii luaa ñe'ca'moⁿ ñ'oom tjañoom'waa'. Nn'aⁿ na ticala'tiuu na t'maⁿ cwiluiindyee ljo'yu nntseit'maaⁿñe Ty'o^{ots}om joona

cha'xjeⁿ matseit'maaⁿñê nt'omcheⁿ. Ndo' nn'aⁿ na cwila'tiuu nquiee na t'maⁿ cwiluiindyê, quia nleitquioo' na ljo'yu la'xmaⁿna jo nnom Ty'oots'om ñequio mei'nquia nn'aⁿ.

Matseicandiinna' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

17 Yocheⁿ na njom Jesús nato na wjaⁿ Jerusalén, tjachom já na canchoo'wendyô cwii ntyja na ñencjooyâ. Tsoom ndaayâ:

18 —Queⁿyo' cwentá, je' tsawaaya Jerusalén. Ndo' ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, jo' jo' ññequiaa ts'aⁿ cwentá ja luee ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Naⁿñeeⁿ nl'ana na nnt'uiityeⁿna' ja na nnc'io. 19 Ññe'quiana cwentá ja luee nn'aⁿ na nchii judíos na nla'jnaaⁿ naⁿñeeⁿ ja. Nntjaa'na ja ndo' nnty'iroomna ja ts'oom'naaⁿ na nnc'io, saa xuee jndá ndyee nncwando'xco.

Tsondyee Jacobo ñ'eⁿ Juan tcaaⁿ cwii naya

(Mr. 10:35-45)

20 Scuu' Zebedeo ñequio ntseinaaⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan tquiola'candyoo'ndyena na m'aaⁿ Jesús. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom na tcaaⁿ cwii naya. 21 Tso Jesús nnoom:

—¿Ljo' l'ue ts'om'?

T'ô yuscu'ñeeⁿ nnom, tsoom:

—Quia na nncue'ntyjo na nntsa'ntjom', quiaa' ñ'om' na we ntseindaaya nmeiiⁿ nluiit'ma'ndyena ñ'e'ndyu'. Cwii joona nnc'oom ts'ô' ntyjaya ndo' cwiicheⁿ nnc'oom ts'ô' ntyjatymaaⁿ.

22 Saa t'ô Jesús ndaa we naⁿñeeⁿ, tsoom:

—'O ticala'noⁿyo' ljo' cwitaⁿyo'. Juu nawi' na nncwinooⁿ, ¿aa nndaá nna'ndyo'? Ndo' ¿aa nndaá nljoya n'om'yo' na nncwje'yo' cha'xjeⁿ na jndá ljoya ts'ooⁿ na nnc'io?

T'ooⁿna nnoom, jluea:

—Nndaá.

23 Jom tsoom ndaana:

—Mayuu' juu nawi' na nncwinooⁿya, nncwinom'yo'. Ndo' cha'xjeⁿ na cwiljoya ts'ooⁿ na nnc'io mati maca'na' na caljoya n'om'yo' na nla'cwjee nn'aⁿ 'o. Saa titseixmaⁿya na nnt-seijndaa'ndyo 'ñeeⁿ juu nncwacatyeeⁿ ntyjaa'a ntyjaya oo ntyjatymaaⁿ. Nquii Tsotyaya ññequiaaⁿ naya'ñeeⁿ ndaa joo nn'aⁿ na jndá seijndaa'ñê na nnto'ñoom juuna'.

24 Ndo' cwiicheⁿ quindyô já na cwila'jomndyô ñ'eⁿ Jesús, quia na jndyaayâ ñ'oom na tcaⁿ yuscu'ñeeⁿ, jeeⁿ tyola'wjaayâ nacjoo we nn'aaⁿyâ naⁿñeeⁿ. 25 Ndo' naljo', tqueeⁿ Jesús cha'tsondyô na m'aaⁿ. Tsoom ndaayâ:

—'O manquiu'yo' na nquiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cwii cwii ndyuaa cwila's'andyena ndaa nn'aⁿ na cwitsa'ntjomna.

Ndo' nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndye cwiqueⁿna xjeⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacje 'naaⁿna. ²⁶ Saa quii'ntaaⁿ 'o ticatsona' na luaa' nl'a'yo'. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ 'o na ntyjaa' ts'om na nnc'oom na t'maⁿñe naquii' ntaaⁿ'yo', tsaⁿ'ñeeⁿ matsona' na catseixmaaⁿ ts'aⁿ na mandi'ntjom ndaaⁿ nc'iaa'. ²⁷ Ndo' 'ñeeⁿ cwiindy^o 'o na maqueⁿ ts'om na nlco'nnomna' juu jo ndaaⁿ'yo', tsaⁿ'ñeeⁿ matsona' na c'oom cha'cwijom moso 'naⁿ'yo'. ²⁸ Maluaa' na jndyoo ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Jndyoo na nndi'ntjoⁿya ndaaⁿ nn'aⁿ nchii na nndye'ntjom nn'aⁿ nooⁿ. Ndo' jndyoo na nñequiaandy^o na c'io na nntiooⁿya jnaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, cha nndyaandyena na nnt'uii jnaaⁿna joona.

Sein'maⁿ Jesús we tsaⁿnchjaaⁿ'

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Quia na saacaluii'â naquii' tsjoom Jericó, tquiontyjo cwii tmaaⁿ nn'aⁿ naxeⁿ Jesús. ³⁰ Jo' jo' 'ndyoo nato meindyuaandye we naⁿnchjaaⁿ. Quia na jndyena ñ'oom na juu Jesús mawinoom jo' jo', jla'xuaana, jluea:

—'U Ta, na cwiluiindy^o jndacantyjo David, c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyô jâ.

³¹ Saa nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' jla'tia'na naⁿnchjaaⁿ'ñeeⁿ. Ñ'cala'cheⁿna naⁿ'ñeeⁿ, saa yacheⁿ jndei tyola'xuaa, jlue:

—'U Ta, na cwiluiindy^o jndacantyjo David, c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyô jâ.

³² Tjameintyjee' Jesús, t'maaⁿ naⁿ'ñeeⁿ. Tsoom ndaana:

—¿Ljo' l'ue n'om'yo' na nnts'aaya 'o?

³³ T'oo naⁿnchjaaⁿ'ñeeⁿ nnoom, jluea:

—Jeeⁿ 'u ta, toom cwe' nndaⁿ nnty'iaayâ.

³⁴ Quia jo' Jesús ty'oom na wi' ts'oom joona. Tyeⁿnquioom'm lua'ndaana. Mañoom' teitquioona. Ty'entyjona naxeeⁿeⁿ.

21

Tjaquiee' Jesús Jerusalén

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Quia na jnda teindyoo'â Jerusalén, na nndyoo' ta na jndy^o Olivos, squiaayâ tsjoom Betfagé. Jñom Jesús we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ² Tsoom ndaana:

—Catsaquie'yo' tsjoom chjoo ndyeyu jo ndaaⁿ'yo'. Jo' jo' mantya nliu'yo' cwii snomxquie na ñjomyo', mati ñ'eⁿ jndayo'. Calacanaⁿ'yo', quiocho'yo' jooyo' na m'aaⁿya ñjaaⁿ.

³ Ndo' xeⁿ nncwax'ee ts'aⁿ ndyue'yo' chiuu na cwitsacho'yo' quioo' ntsmeiⁿeⁿ, luaa candu'yo' nnoom: “Nquii Ta tjoñê jooyo'.” Quia jo' mañoom' nñequiaa ts'aⁿ na nquiocho'yo' jooyo'.

⁴ Luaa' tuii cha catseicandaa' ñena' ñ'oom na seineiⁿ profeta, luaa seiljeiⁿ:

⁵ Candu'yo' ndaa nn'aⁿ tsjoom Sión:

“Queⁿyo' cwenta macwjee'cañoom nquii rey na cwiluiiñe na matsaⁿntjom 'o,

ticatseit'maaⁿñe cheⁿnqueⁿ, ee cwe' snom wa'ljoom.

Snom chjoo, quioo' na maxjeⁿ ts'iaaⁿ na nnchuu xuu.”

⁶ Quia jo' we naⁿñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús, ty'ena, l'ana cha'xjeⁿ ñ'oom na tsoom ndaana. ⁷ Tquie'ñ'omna snomxquie'ñeeⁿ ñequio jndayo'. Ndo' tioona liaana nanqueⁿ quioo'ñeeⁿ, chii tjawa'ljoom. ⁸ Jndyendye nn'aⁿ ty'eñ'eeⁿ na ñ'eⁿ Jesús. Nt'om naⁿñeeⁿ tyola'n'meiiⁿ na liaana ts'om nato yuu na wjaⁿ. Ndo' nt'om nn'aⁿ tyotyje luee n'oom, ts'aⁿ na joona' ts'om nato. ⁹ Nn'aⁿ na 'oojndyee ñequio nn'aⁿ na 'oontyjo to'na tyola'xuaana, tyoluena:

—Matseit'maaⁿñena' nquii rey na cwiluiiñe jndacantyjo David. Matio'naaⁿñena' nqueⁿ na macwjee'cañoom ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Ty'oots'om. Matseit'maaⁿñena' jom nandye cañoom'luee.

¹⁰ Quia na tjaquiee' Jesús Jerusalén jeeⁿ t'maⁿ seits'eina' naquii' n'om cha'tsondye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Ñeeⁿ ts'aⁿ tsaⁿm'aaⁿ?

¹¹ T'oqo nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê, jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ jñoom Jesús. Cwiluiiñe profeta na jnaaⁿ tsjoom Nazaret ts'ondaa Galilea.

Macwji' Jesús nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Tjaquiee' Jesús wats'om t'maⁿ, jleintyjoⁿ cha'tso nn'aⁿ na cwindaa ndo' na cwila'jnda 'naⁿ jo' jo'. Seicantqueeⁿ meiⁿsa 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'jndyoondye s'om ndo' majo'ti s'aaⁿ ñequio ntsulá 'naaⁿ nn'aⁿ na cwindaa cantu'. ¹³ Tsoom ndaa naⁿñeeⁿ:

—Waa ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “W'aya jndyuna' w'aa yuu na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'oots'om”, saa 'o cwil'a'yo' juuna' cha'cwijom tsue'tsjo' yuu na cwicatoo'ndye naⁿcanty'ue.

¹⁴ Ndo' naⁿnchjaaⁿ ñ'eeⁿ nn'aⁿ na tileic'ooca', tquie'cañomna wats'om t'maⁿ na m'aaⁿ Jesús. Sein'maaⁿ joona. ¹⁵ Saa ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés nty'iaana ts'iaaⁿ t'maⁿ na matsein'maaⁿ nn'aⁿ. Ndo' mati tyondyena na tyolaxuaa yocanch'u na tyolue: “Matseit'maaⁿñena' nquii rey na cwiluiiñe jndacantyjo David.” Quia jo' t'maⁿ jla'wjee naⁿñeeⁿ jom. ¹⁶ Jluena nnoom:

—¿Aa ticandi' ljo' cwilue yocanch'um'aⁿ?

T'o Jesús ndaana, tsoom:

—Mandiiya. Ndo' 'o, aa tijoom ñejla'na'yo' ljeii 'naa' Ty'oots'om na matsona':

'U jnda seijndaa'ndyu' na yonch'u ñequio yo'ndaa na ndicwa' cwintei'

joona nla't'maa'ndyena ja ñequio na xcwee' n'omna.

¹⁷ Mana 'ndii Jesús joona, jluee'ne' tsjoom Jerusalén, tjaa' tsjoom chjoo Betania. Jo' jo' ljoo'ñê natsjom.

Tju' Jesús ñ'oomwi' nacjoo' ts'oom higuera

(Mr: 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Teincoo cwiiche' xuee wjaalcween'ne' tsjoom Jerusalén. Jndyo na ñejnoom'm. ¹⁹ Nty'iaa'na' cwii ts'oom higuera na meintyjee' 'ndyoo nato. Tjatseicandyoo'ñê saa ljeii' na mei'cwii ta higo tjaa na cantyja, macanda tscó na ntyjoo. Tso Jesús nacjoo' ts'oom'ñee':

—Tajom xuee cwii nntsa'nnda' ta.

Mañoom' tjacaa' ts'oom higuera'ñee'. ²⁰ Ndo' ja nn'a' na cwilajomndyô ñ'ne' Jesús, quia na nty'iaayâ na tuii na luaa', jee' tjawee' n'o'o'yâ. Tax'aayâ nnoom:

—¿Chiuu waayuu na mañoom' tjacaa' ts'oom higuera'waa'?

²¹ T'o Jesús ndaayâ, tsoom:

—Mayuu'che' ndye'yo' nntsjoó, xe' na cwilayu'ya n'om'yo' ndo' tic'om'yo' na we waa na cwila'tiuu'yo', ndaa nl'a'yo' cha'na s'aaya ñ'ne' ts'oom higuera'waa'. Ndo' nchii macanda jo' saa mei'nquia na nquiu'yo' na jee' jndei'na' ndaa nl'a'yo'. Nnts'aana' cha'cwijom na ndu'yo' nnom sjowaa': "Quindyô' ñjaa'. Cju'na' 'u ts'om ndaaluee," maxje' ndaa nna'ndyo'. Meii' waa cwii na jee' jndei'na' na cwiwinom'yo', hasta matseijomna' cha'na cwii sjo t'ma' nquiu'yo' saa ndaa nna'ndyo' ñ'ne' juuna'. ²² Ee cha'tso na cwita'yo' na cwilanein'yo' nnom Ty'oots'om, xe' tye' cwilayu'yo', maxje' nnto'ñoom'yo' cha'xje' na cwita'yo'.

Waa najndei na matseixma' Jesús

(Mr: 11:27-33; Lc: 20:1-8)

²³ Tjaquiee'nnda' Jesús wats'om t'ma'. Yoche' na ma'moó' ndaa nn'a' jo' jo', ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'a' na cwiluiitquiendye jo ndaa nn'a' judíos tquiontyjaa'na jom. Ta'x'eena nnoom, jluea:

—¿Ñee' najndei ñ'ne' na mache' na nmeii'? Ndo' ¿ñee' juu tquiaa na matsei'xma' najndu'?

²⁴ T'o Jesús ndaa na'ñee', tsoom:

—Mati ja nncwax'aya cwii ñ'oom ndaa'yo'. Xe' nnt'o'yo' juuna' quia jo' mati ja nntsjoó ndaa'yo' ñee' juu tquiaa najndo na nmeii' mats'aa.

²⁵ Quia jo' tax'ee' ndaana, tsoom:

—Na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ, ¿yuu jnaⁿ najndeii na tyot-seixmaaⁿ? ¿Aa na m'aaⁿ Ty'o^oots'om jnaⁿna' oo aa nn'aⁿ jlue na ljo' cats'aaⁿ?

Quia jo' tō'na, tyo'maⁿ che'nquieena ñ'eⁿ nc'iaana, tyoluena:

—Jeeⁿ sa ¿chiiu nnt'ooyoo na luaa' mawax'eeⁿ? Ee xeⁿ nl'uuya na jnaⁿna' cantyja 'naaⁿ Ty'o^oots'om, quia jo' majo'to nntsoom ndaaya: “¿Chiiu na ticalayu'yo' ñ'oom na tso Juan?”
²⁶ Saa xeⁿ nl'uuya na jnaⁿna' cwe' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ, nndaaj nlco'wi'na' jaa nl'a nn'aⁿ na jndyendye, ee cha'tsondye joona cwila'yu'na na Juan cwiluiñê ts'aⁿ na tyoñequiaa ñ'oom' Ty'o^oots'om.

²⁷ Jo' chii t'oona nnom Jesús, jlue na:

—Jeeⁿ ticaliuuyâ.

Tso Jesús ndaana:

—Aa ya, mati ja xocatsjoo ndaa'yo' yuu jnaⁿ najndeii na matseixmaⁿya na s'aaya nmeiiⁿ.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ we ntseinda ts'aⁿ

²⁸ Quia jo' tsoti Jesús ndaa naⁿñeeⁿ:

—C'oom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa na tjañoom' na manntsjoō. T'oom cwii ts'aⁿ. Tyom'aⁿ we ntseinaaⁿ yonom. Tjantyjaaⁿa' ts'aⁿ na tuiñejndyee, tsoom nnom: “U re jndaaya, cja' je' catsa' ts'iaaⁿ na waa ntjoomya.”
²⁹ T'o tsaⁿñeeⁿ, “Ja, ta, maxjeⁿ ticjo.” Saa jnda je' seichuii'na' na seituu, tja tjacats'aa ts'iaaⁿ.
³⁰ Jnda chii tjantyjaaⁿa' cwiicheⁿ jnaaⁿ. Majo'ti tsoom nnom tsaⁿ na jnda we. T'o tsaⁿñeeⁿ nnoom: “Aa ya, ta, joya.” Saa tícjaa.
³¹ Ndo' tax'ee Jesús, tsoom:

—Candu'yo' je', ¿Cwaaⁿ cwii na wendye joona s'aa yuu na l'ue ts'om tsotyena?

Jlue naⁿñeeⁿ:

—Juu jnaaⁿ na tjantyjaa'ñeeⁿ.

Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Mayuu'cheⁿ nddy'e'yo' nntsjoō, na nquiee naⁿcwito'ñoom s'om ndo' mati lculjaa' tyuaa'ti ññe'quiandyena na nntsajntjom Ty'o^oots'om naquii' n'omna, nchiiti 'o.
³² Ee tyjee'cañoom Juan quii'ntaaⁿyo' na tyoñequiaaⁿ ñ'oom cantyja na maty'iomyana' saa 'o maxjeⁿ ticala'yu'yo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. Nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om ñequio lculjaa', joona jla'yu'na ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. 'O tqueⁿyo' cwenta na ljo' saa chaa' l'uu lcwe' n'om'yo' na nlayu'yo' ñ'oom na tjei'yuuñê.

Nn'aⁿ na tyol'a cwenta l'oontjom

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ Candy'e'yo' je' cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom': Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na t'maⁿ ndyuaa' niom. Tcoom'm l'oō uva. S'aaⁿ tiom ndiocheⁿ. S'aaⁿ peila na nnc'oocue ndaa na jnda 'ndiindyena

tauva. Mati s'aaⁿ cwii tatsiaⁿndye na nljo ts'aⁿ na nnts'aa cwenta ntjom'ñeeⁿ. Jndaⁿ chii tioom cwenta ntjom'ñeeⁿ luee nn'aⁿ na nl'ayana ts'iaaⁿ. Quia na ncue' taa' ntjom, nnco'ñoom na tseixmaⁿna' cwentaaⁿaⁿ. Jndaⁿ na seijndaa'ñê cha'tso nmeiⁿl, tjaaⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. ³⁴ Ndo' quia tue'ntyjō xjeⁿ na jndaⁿ tqwie tã, jñoom mosoom'm na m'aⁿ na'ñeeⁿ na c'oocachona tã na tantjom tyuaaⁿaⁿ. ³⁵ Saaⁿ nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ jo' jo' jla'cjaa lueena moso'ñeeⁿ. Cwii tsaⁿñeeⁿ tjaa'na jom. Cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ jlacuee'na jom. Ndo' cwiicheⁿ tsaⁿ na jndaⁿ ndyee tyojñomna ljo'. ³⁶ Quia na jndii patrom na luaa', majndyeti mosoom'm jñomnaaⁿaⁿ na m'aⁿ na'ñeeⁿ. Saaⁿ majo'ti tjoomna l'a na'ñeeⁿ.

³⁷ Na cwii macandaⁿ jñoom jnda nqueⁿ ee seitioom naquii' ts'oom: "Ti'jndaaya luaa, nla't'maaⁿndyena juu." ³⁸ Saaⁿ nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ quia nty'iaana jnda nquii patrom'ñeeⁿ, jluena ndaaⁿ nc'iaana: "Luaa' jnda nquii patrom. Tsaⁿm'aaⁿl nnaaⁿaⁿ tyuaawaa. Cwa nlacuaa'a jom cha nljo 'naaⁿaⁿ luaaⁿ jaa." ³⁹ Ndo' t'uena jom, tjeii'na jom nnom ntjom. Jo' jo' jla'cuae'na jom.

⁴⁰ Quia jo' tax'ee Jesús ndaaⁿ na'ñeeⁿ, tsoom:

—Quia na nncwjee'nnda' nquii ts'aⁿ na 'naaⁿl ntjom'ñeeⁿ, ¿ljo' cwilatuu'yo' na nnts'aaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ nnom tyuaaⁿaⁿ?

⁴¹ Jluena nnoom:

—Xoc'oom na wi' ts'oom na'ñeeⁿ, maxjeⁿ nntseicwjeⁿ na'ñeeⁿ na jeeⁿ tia nn'aⁿndyena. Ndo' nñequiaaⁿ ntjoom'm luee nt'omcheⁿ nn'aⁿ na joo nñe'quia na tantjom tyuaaⁿaⁿ quia na ncue' ntjom.

⁴² Quia jo' seineiⁿti Jesús ndaaⁿ na'ñeeⁿ cwii ñ'oom na seijoom'ñe cheⁿnqueⁿ na tsjō' na ya jom. Tsoom:

—¿Aa tijoom ñejla'na'yo' ljeii 'naaⁿl Ty'ōōts'om na matsona'?:

Majuuto tsjō' na tixocwil'ue nquiu luañe na cwil'a tsiaⁿtsjō', jndaⁿ mawacatyeeⁿna' nqui tsiaⁿtsjō'.

Nquii Ta Ty'ōōts'om seijndaa'ñê na ljo'.

Ndo' jeeⁿ cwijaawee' n'ōōⁿya na cwinty'iaaya na luaa' tuii.

⁴³ Jo' chii candye'yo' nntsjoō, juu na laxmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿl na matsa'ntjom Ty'ōōts'om, nncwjeeⁿeⁿ naya'ñeeⁿ luee'yo', ndo' nñequiaaⁿ na nt'omcheⁿ nn'aⁿ nlaxmaⁿna juuna'. ⁴⁴ Ndo' mati cantyja 'naaⁿl tsjō'waa' na seināⁿya ndaaⁿ'yo', meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na tileicatseiⁿnoⁿl cantyja 'naⁿya, nlco'wi'na' tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na toomñe na tiooñe nacjoo' tsjō'. Saaⁿ ts'aⁿ na tiñe'catseyu' ñ'eⁿndyo maxjeⁿ nlco'wi'na' jom quia na ncue'ntyjō xjeⁿ na nncu'xeⁿ

Ty'oots'om nn'aⁿ. Quia jo' nntseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na tiao cwii tsjo' t'maⁿ nacjoo' na seitiuujndaana' juu.

⁴⁵ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ fariseos, jnda na jndyena ñ'oom tjañoom'meiⁿ na seineiⁿ Jesús, jla'nqⁿna na cantyja 'naaⁿna tjeii'eⁿ ñ'oomwaa'. ⁴⁶ Jo' chii seijmeiⁿna' joona na ñe'cat'uena jom. Saa nguiaana nn'aⁿ na jndyendye. Ee naⁿñeeⁿ cwitjeii'na cwenta na jom cwiluiiñê profeta.

22

Ñ'oom tjañoom' cantyja na toco ts'aⁿ

¹ Cwiicheⁿ cwii ndii' seineiⁿnda' Jesús ndaa ntyee na cwiluiitquiendye ñequio ndaa nn'aⁿ fariseos. Tsoom ndaana:

² —Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om nandye cañoom'luee, matseijomna' juuna' cha'na cwii rey na t'maⁿ xuee s'aa na ncoco ti'jnda. ³ Jñoom mosoom'm na 'ooca'maⁿna cha'tso nn'aⁿ na jnda jndye na nnguila'jomndye. Saa naⁿñeeⁿ tiñe'quiontyjaa'na. ⁴ Jñomnaaⁿaⁿ nt'omcheⁿ mosoom'm, tsoom ndaana: “Candu'yo' ndaa nn'aⁿ na jnda t'maaⁿyâ na nla'jomndyena na jnda maya waa. Jnda seicwja quioo'ndyo ñequio nt'om quioo' na jnda seica'maⁿ. Cha'tso jnda teiñ'oom', jo' chii quiona na nla'jomndyena na macoco ti'jndaaya.”

⁵ Saa naⁿñeeⁿ na ty'ecwaⁿ mosoom'm ticalan'oom'ndyena jom. Ty'ena ts'iaaⁿ 'naaⁿna. Cwii tsaⁿñeeⁿ tjaaⁿ ranchoom'm. Cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ tjaaⁿ, tjacajnaaⁿ 'naⁿ. ⁶ Ndo' nt'om naⁿñeeⁿ t'uena mosoom'm, cwajndii tjaa'na joo hasta jla'cwjeena moso'ñeeⁿ. ⁷ Jnda na jndii rey'ñeeⁿ chiuu tjoom mosoom'm jee'cheⁿ ndyaa' seiloo'ñê. Jñoom sondaro 'naaⁿaⁿ na c'oola'cwjee nn'aⁿ na l'a nata' mosoom'm. Ndo' nla'cona tsjoom naⁿñeeⁿ. ⁸ Ndo' tsoom ndaa nt'om mosoom'm: “Jnda teijndaa'ya cha'tso cantyja na nleit'maaⁿ' na nncoco ti'jndaaya saa nn'aⁿ na jnda tquaaⁿ'a na nla'jomndye ñ'e'ndyo, tacatsona' na cwii nntseit'maaⁿ'ndyo joona. ⁹ Je' catsa'yo' nqui nantaa nt'maⁿ, jo' jo' ca'maⁿ'yo' ticwii cwii ts'aⁿ na nliu'yo', candu'yo' ndaana na quiontyjaa'na ja na macoco ti'jndaaya.” ¹⁰ Quia jo' jlui' moso'ñeeⁿ tyo'oona nqui nantaa. Jla'tjomna cha'tso nn'aⁿ na jliuna. Ñ'eeⁿ nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na ya nn'aⁿndye. Ndo' laa'ti' seicattoo'na' w'aa ñequio nn'aⁿ na jla'jomndye na toco jnda rey'ñeeⁿ.

¹¹ Jnda chii tjaquiee' rey quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nncwaaⁿ joona. Ljeiiⁿ ñ'eⁿ cwii ts'aⁿ na ticwee liaa cha'xjeⁿ liaa cwicwee' nn'aⁿ na cwila'jomndye quia na macoco ts'aⁿ. ¹² Tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ: “U re, ¿chiuu tuiyuu na jndyo'tsei'jomndyu' ndo' ticwe' liaa cha'xjeⁿ na cwicwee' nn'aⁿ quia na macoco

ts'aⁿ?" Saa tîcandaa nnc'o tsaⁿñeeⁿ. ¹³ Quia jo' nquii rey tsoom ndaa mosoom'm: "Calatyen'yo' nc'eeⁿ ñequio l'ooⁿ. Catjei'yo' jom ch'eⁿ yuu na jaaⁿñe. Jo' jo' nnty'ioom ndo' nneiⁿnqeeⁿ ndeiⁿ'oom."

¹⁴ Seintycwii Jesús ñ'oom, luaa tsoom:

—Majndyendye nn'aⁿ m'aⁿ na macwaⁿ Ty'oots'om, saa ti-jndye nn'aⁿ na macwjiñê cwentaaⁿ'aⁿ.

Cwita'x'eena 'ñeeⁿ nnom nñe'quiana ts'iaaⁿndaana
(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Quia jo' ty'e nn'aⁿ fariseos, tyo'maⁿ cheⁿnquieena chiuu ya nl'ana na nnc'omna jom ñequio ñ'oom na matseineiⁿ. ¹⁶ Jo' chii jñoomna nn'aⁿ 'naaⁿna ñequio nt'om nn'aⁿ 'naaⁿ Herodes na c'oota'jndoondyena Jesús. Ty'e naⁿñeeⁿ, jluena:

—'U Maestro, manquiuuyâ na 'u ts'aⁿ na xcwee' ts'om', ndo' tiquiquiuⁿnn'aⁿ ñ'oom na ma'mooⁿ cantyja 'naaⁿ na-too' Ty'oots'om. Ndo' mati meiⁿ tjaa na coch'eeⁿ 'u ljo' cwila'tiuu nn'aⁿ oo meiⁿljo'cheⁿ na cwiluiindyena. ¹⁷ Catsu' ndyaayâ. Chiuu matsei'tiuu': ¿Aa maty'iomna' na catiogoⁿya ts'iaaⁿndaaya nnom tsaⁿmats'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, oo aa ticaty'iomna'?

¹⁸ Saa Jesús sei'nooⁿoⁿ natia na cwila'tiuuna. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ñe'cal'a'yo' xjeⁿ ja, 'o nn'aⁿ na tixcwe cwit-sam'aⁿyo'? ¹⁹ Cat'moⁿyo' nooⁿ tsjo'ñjeeⁿ na cwitiom'yo' ts'iaaⁿndaay'yo'.

Quia jo' tjeii'na cwii denario, t'mooⁿna juuna' nnoom. ²⁰ Jnda na nty'iaaⁿ'aⁿ, tsoom ndaana:

—¿Ñeeⁿ 'ndyoonnom ñoom nacjoo' tsjo'ñjeeⁿwaa ndo' 'ñeeⁿ xuee' ljeimeiiⁿ?

²¹ T'ooⁿna nnoom, jluena:

—'Ndyoonnom tsaⁿmats'iaaⁿ luaa' ndo' xueⁿ'eⁿ ñoom.

Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Catiom'yo' ts'iaaⁿndaay'yo' nnom tsaⁿmats'iaaⁿ yuu na tseixmaⁿ'na' na nnc'o'ñoom. Ndo' quia'yo' cwentaa' Ty'oots'om yuu na tseixmaⁿ'na' cwentaa' nqueⁿ.

²² Jnda na jndyena na luaa', jeeⁿcheⁿ ndyaa' tjawee' n'omna. Mana 'ndyena jom, ty'ena.

Cwita'x'eena cantyja na nntando'nda' nn'aⁿ
(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Mañejuu xuee'ñeeⁿ tquie'cañom nn'aⁿ saduceos na m'aaⁿ Jesús. Nn'aⁿ saduceos cwila'yu'tyeⁿna na xocatando'nda' nn'aⁿ na jnda tja. Jo' chii jluena cwii ñ'oom nnoom:

²⁴ —'U Maestro, waa ñ'oom na 'ndii Moisés luaaya na mat-sona' xeⁿ tue' cwii tsaⁿ's'a ndo' tjaa'naⁿ ntseinaaⁿ, quia jo' tyjee ts'oo'ñeeⁿ cocoom ñ'eⁿ scuu' xioom. Nnc'om ntseinaaⁿ

ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ cha nntseinoomñê na tjaa ntseinda xioom t'om. ²⁵ Ndo' quii'ntaaⁿ jâ tyom'aⁿ ntquiee' naⁿnom na ñenquii ts'aⁿ ntseinda. Juu tsaⁿtquiee tocoom, ndo' tyuaa' tueeⁿeⁿ. Tjaa'naⁿ ntseinaaⁿ ñ'eⁿ scoom'm. Quia jo' ljoñe scoom'm l'otit'yjeeⁿ. ²⁶ Saa majo'ti tjom ts'aⁿ na jnda we, tjaa'naⁿ ndana ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ ndo' tueeⁿeⁿ. Mati tjom ts'aⁿ na jnda ndyee ndo' malaa'ti' hasta ts'aⁿ na jnda ntquiee'. ²⁷ Ndo' jnda tja cha'tsondye naⁿñeeⁿ mati tue' yuscu. ²⁸ Jo' na ñe'cata'x'aayâ njom', Ta, quia na nntando'xco nn'aⁿ na jnda tja, ¿cwaaⁿ cwii na ntquiee'ndye joona scuu' jom? Ee jom ñet'oom scuu cha'tsondye naⁿñeeⁿ.

²⁹ Tso Jesús ndaana:

—O tixcwe cwitjei'yo' cwenta, ee meiiⁿ na cwila'naⁿyo' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na waa saa ticala'noⁿyo' ljo' ma'moⁿna' meiⁿ cantyja 'naaⁿ najndei na matseixmaaⁿ. ³⁰ Ee quia na nntando'xco nn'aⁿ na jnda tja, taxocunconnda'na, meiⁿ naⁿnom, meiⁿ naⁿlcu. Ee quia jo' nla'xmaⁿna cha'na ángeles na m'aⁿ cañoom'luee. ³¹ Ndo' cantyja 'naaⁿ na nntando'xco nn'aⁿ na jnda tja, ¿aa tijoom ñejla'naⁿyo' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om? Luaa matsoom: ³² “Ja cwiluiindyō Ty'oots'om cwentaa' Abraham, ndo' Isaac, ndo' Jacob.” Jo' chii caliu'yo' na cwita'ndo' naⁿñeeⁿ ee jom cwiluiiñê Ty'oots'om cwentaa nn'aⁿ na cwita'ndo', nchii cwentaa l'oo.

³³ Ndo' nn'aⁿ na jndyendye, quia na jndyena ñ'oommeiⁿ na t'moqⁿ, jeeⁿ tjawee' n'omna.

Ñ'oom na t'maⁿti na matsaⁿntjom Ty'oots'om
(Mr. 12:28-34)

³⁴ Jnda na jndye nn'aⁿ fariseos na jnda seicheⁿ Jesús nn'aⁿ saduceos, quia jo' jla'tjomndyena. ³⁵ Ndo' cwiindyē joona, ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ta'x'eeⁿ cwii ñ'oom nnom Jesús cha cat'uiina' juu. Tsoom:

³⁶ —'U Maestro, naquii' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na tqueⁿ Moisés, ¿cwaaⁿ ñ'oom na t'mati cwiluiiñena'?

³⁷ T'o Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ, tsoom:

—“C'oom' na candya' ts'om' Ta Ty'oots'om cwenta', ñequio na xcwee'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ndo' ñequio cha'waa na jndo'ya ts'om'.” ³⁸ Ñ'oomwaa' jndati tseixmaⁿna' ndo' t'maⁿti matsaⁿntjomna'. ³⁹ Ndo' ñ'oom na jnda we matseijomna' ñ'oom'ñeeⁿ, luaa matsona': “C'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xjeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'.” ⁴⁰ We ñ'oommeiⁿ laxmaⁿna' x'ee cha'tso ñ'oom' Ty'oots'om na tqueⁿ Moisés ñequio ñ'oom na tyoñe'quia profetas.

Cristo cwiluiiñê Jnda Ty'oots'om
(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

41 Yochen na tyoot'oom'ndye nn'aⁿ fariseos, tax'ee Jesús cwii ñ'oom ndaana. 42 Tsoom:

—¿Chiuu cwila'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ nquii na cwiluiiñe Cristo? ¿Ñeeⁿ jnda jom?

T'oona nnoom, jluena:

—Nluiiñê tsjaaⁿ David na jndyowicantyyoo'.

43 Tsoom ndaana:

—Mayuu'. Ndo' nquii David, nc'e na t'moⁿ Espíritu Santo naquii' ts'oom seiljeiⁿ cwii ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo. Tsoom na juu cwiluiiñe na matsa'ntjom jom. ¿Ljo' ma'moⁿna' na luaa' tsoom? ee seiljeiⁿ:

44 Nquii Ta Ty'oots'om tsoom nnom juu Ta na matsa'ntjom ja: “Cajmaⁿ ntyjaa'a ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' 'u hasta xjeⁿ na jnda ts'aⁿ nn'aⁿ na jndoo 'u na c'omna nacje 'naⁿ.”

45 Ne'e na luaa' matso ljeii'ñeeⁿ, jo' mawax'aya ndaa'yo': “¿Chiuu waayuu na cwiluiiñe Cristo tsjaaⁿ David na jndyowicantyyoo' ee manquiiti David tsoom na juu cwiluiiñe Ta na matsa'ntjom jom?”

46 Saa meiⁿcwiindye joona tîcandaaⁿ nnc'o 'ñom meiⁿ ñe'cwii 'ndyoo ñ'oom. Ndo' xuee na tja tjatina' meiⁿcwii ts'aⁿ tîcandaaⁿ ts'om na nncwax'eeti ñ'oom 'ñom.

23

Matseitia' Jesús nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

1 Quia jo' seineiⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye ñequio ndaaⁿ jaⁿ nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê, tsoom:

2 —Nquiee nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos to'ñoomna ts'iaaⁿ na ñeseixmaⁿ Moisés na cwit'mooⁿna ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsa'ntjomna'. 3 Jo' chii queⁿyo' cwenta ñ'oom na cwit'mooⁿna. Ndo' cal'a'yo' cha'tso na cwitsa'ntjomna na cal'a'yo'. Saa tintsantyyo'yo' cha'na cwil'ana, ee joona ya ñ'oom cwiñe'quiana saa nquieena ñoomñoom na cwil'ana. 4 Ee joona cwiqueⁿna ñ'oom na jndei'na' na catseicandaaⁿñe ts'aⁿ. Matseijomna' cha'cwijom cwila'tyeⁿna cwii xuu na jaa' na cwitioona cantya' naⁿñeeⁿ. Saa nquieena nchaa' l'uu nntii'ndyena meiⁿ ñe'cwii ndaaⁿ lueena na nntei'jndeiina naⁿñeeⁿ. 5 Cha'tso na cwil'ana l'ue n'omna na canty'iaa nn'aⁿ. Ee cwil'ana na jeeⁿ ntmeiⁿ ntjaⁿ na chuu' ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na cwiwityeⁿ cantaana ñequio lueena. Ndo' mati teincooti nmaⁿ 'ndyoo liaateincoo na cwicwee'na nchiiti liaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ. 6 Cwiqueⁿ n'omna na nquieena nncwindyuaandyena nacañoomticheⁿ quia na cwiwee' ncuee. Ndo' naquii'

lan'om cwila'yuundaana ntsula nacañoomcheⁿ yuu na nntseit'maaⁿñetina' joona. ⁷ Jeeⁿ cjaawee' n'omna na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ joona quia cwiwincwindyena ts'om nataa yuu na jndoo' nn'aⁿ. Ndo' l'ue n'omna na nlue nn'aⁿ na maestro joona.

⁸ 'Saa 'o tical'ueendyo' na nlue nn'aⁿ na maestro 'o ee cha'tsondyo' ñecwii tmaaⁿ cwilaxmaⁿ'yo' ndo' ñecwii na cwiluiiñe Maestro 'naⁿ'yo', juu Cristo. ⁹ Meiⁿcwii ts'aⁿ tsjoomnancue ticalat'maaⁿndyo' na ndu'yo' nnom na tsotye'yo' juu cha'na quindu'yo' na Tsotye'yo' Ty'oots'om. Ee ñe'cwii m'aaⁿ na cwiluiiñe Tsotye'yo', nqueⁿ na m'aaⁿ cañoom'luee. ¹⁰ Ndo' meiⁿ tiñe'quiandyo' na nlue nn'aⁿ na 'o cwitsajndyee'yo' ee ñecwii m'aaⁿ na wjaajndyee jo ndaa'yo', nguii Cristo. ¹¹ Juu ts'aⁿ na cwiluiit'maⁿñeti quii'ntaaⁿ'yo', tsaⁿñeeⁿ maxjeⁿ matsona' na candi'ntjoom ndaa'yo'. ¹² Meiⁿcwiñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnguii, maxjeⁿ nntseiquioo Ty'oots'om juu. Ndo' 'ñeeⁿ juu na maju'ñecje, maxjeⁿ nntseiwe Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ.

¹³ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo' ee cwila'ñeeⁿndyo' nn'aⁿ cha xocandaa nnc'ooquiee'ndyena cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ncjo'yo' tiñe'catsaquiee'ndyo' na jom nnts'a'ntjoom 'o, meiⁿ tiñe'quia'yo' na nnc'ooquiee'ndye nt'om nc'ia'yo' cantyja na matsa'ntjoom.

¹⁴ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. 'O mantyjo'yo' 'naaⁿ l'oo na cwe' ñe'catjei'to'yo' luee yolcu na jnda tja s'aa. Saa majuu xjeⁿñeeⁿ teincoo ñ'oom cwilaneiⁿ'yo' nnom Ty'oots'om cha tica'moⁿ'na' na wi'ndyo'. Cwe' jo' na t'maⁿti nlco'wi'na' 'o quia na nncu'xeeⁿ 'o.

¹⁵ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. 'O jeeⁿ tquia ma'nom'yo' hasta ndaaluee cwiwity'ioo'yo' na cwil'ue'yo' meiiⁿ ñe'cwii ts'aⁿ na nntseijomñe ñ'eⁿndyo'. Ndo' xeⁿ jnda jndaa l'a'yo' na wjaantyjoⁿ cha'na cwil'a'yo' quia jo' wjaañ'oomna' jom na cwajndiiti nnts'aaⁿ. Ndo' na ljo', t'maⁿti nlco'wi'na' jom quii' b'io, nchiiti 'o.

¹⁶ 'Ndo' 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ndaa nc'iaa'yo', mati nnt'uiiwi'na' 'o ee laxmaⁿ'yo' cha'cwijom nchjaaⁿ'yo'. Cwindu'yo' tityeⁿ ñ'oom na maqueⁿtyeⁿ ts'aⁿ nacjoom'm quia na macwjeeⁿeⁿ xuee' wats'om t'maⁿ. Saa tyeⁿti ñ'oom na nncwji' ts'aⁿ xuee' s'om cajaan na ñ'eⁿ teichjoomna'. ¹⁷ 'O jeeⁿcheⁿ ndyaa' ntjeiⁿndyo', laxmaⁿ'yo' nn'aⁿ na nchjaaⁿ'yo'. ¿Cwaaⁿ cwii na we nmeiⁿ t'maⁿti tseixmaⁿ'na'? ¿Aa s'om

cajaⁿ na ñ'eⁿ teichjoom wats'om oo aa nquii wats'om? Juu wats'om t'maⁿti tseixmaⁿna' ee cantyja 'naaⁿ juuna' maqueⁿlju'na' s'om cajan'ñeeⁿ. ¹⁸ Mati cwindu'yo' na tityeⁿ ñ'oom na cwe' xuee' tio naquii' wats'om nncwji' ts'aⁿ. Tyeⁿti ñ'oom cwindu'yo' quia na nncwji' ts'aⁿ xuee' sei quioo' na cwitioo nn'aⁿ jo' jo' cwentaa' Ty'o^ots'om. ¹⁹ 'O jeeⁿcheⁿ nchjaaⁿyo'. ¿Cwaaⁿ na we nmeiⁿ t'maⁿti tseixmaⁿna'? ¿Aa sei quioo' na cwitioo nn'aⁿ nacjoo' tio, oo aa juu tio? T'maⁿti tseixmaⁿ nquii tio yuu na cwicantyjo sei'ñeeⁿ ee nc'e juuna' maqueⁿlju'na' sei' na nnda^a nnc'o'ñom Ty'o^ots'om. ²⁰ Ee ts'aⁿ na maqueⁿtyeⁿ cwii ñ'oom nacjoo' nquii na macwji' xuee' tio naquii' wats'om t'maⁿ, nchii macandā cantyja 'naaⁿ tio'ñeeⁿ maqueⁿtyeⁿ ñ'oom, maxjeⁿ maw'at'maⁿtona' cha'tso 'naⁿ na cwicantyjo nacjoo'na'. ²¹ Ndo' juu ts'aⁿ na maqueⁿtyeⁿ cwii ñ'oom nacjoo' nquii na macwji' xuee' wats'om t'maⁿ, nchii macandā cantyja 'naaⁿ juuna' maqueⁿtyeⁿ ñ'oom, maxjeⁿ mañ'oomna' nquii Ty'o^ots'om ee jom mac'eeⁿ jo' jo'. ²² Ndo' juu ts'aⁿ na maqueⁿtyeⁿ cwii ñ'oom nacjoo' nquii na macwji' xuee' cañoom'luee nchii macandā cwe' cantyja 'naaⁿ cañoom'luee maqueⁿtyeⁿ ñ'oom, maxjeⁿ mañ'oomna' nquii Ty'o^ots'om ñequio tio yuu na mawacatyeeⁿ.

²³ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqueⁿ Moisés, nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo'. Ee cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'o^ots'om na cwiwe' ntjoom'yo' hasta meiⁿ cwe' tsojñom ts'oomjndya ñequio tscolcoo ñequio lqueeⁿ cameiⁿnom sã ticalacandā'yo' ñ'oom na t'maⁿti naquii' ñ'oom na tqueⁿ Moisés. Ñ'oom'ñeeⁿ ma'moⁿna' chiuu na c'om'yo' cantyja na maty'iomyana' ndo' c'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' ndo' calacandā'yo' ñ'oom na cwindu'yo'. Maxjeⁿ maty'iomyana' na cwiñe'quia'yo' diezmo sã mati calacandā'yo' ñ'oommeiⁿ na t'maⁿti na sã'ntjom Moisés. ²⁴ Matseijomna' 'o cha'na nn'aⁿ na cwila'cw'aaⁿndye ndaatoo na cwiwe cha ca'ndiina' quioo' na cajnda^a sã tiqueⁿna cwentaa' na jo nandye njom cwii quioo' t'maaⁿñe na jaato'. Ee jeeⁿ cwiqueⁿndyo' na ñe'cala'candā'yo' ñ'oom na niom nch'unch'u sã tiñe'cala'candā'yo' ñ'oom na t'maⁿti na macaⁿna'. Jo' chii 'o laxmaⁿyo' nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' nato nda^a nc'ia'yo' sã ncjo'yo' cha'cwijom na nchjaaⁿyo' na tiñe'catsa'jndyee'yo' nato'ñeeⁿ.

²⁵ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqueⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyo' ee yaya cwilalju'yo' naxeⁿ waso ñequio xio na cwiwil'uee'ndyo' sã ts'omna' cwajndii. Ee nantquie na cwicwa'yo' cwicañjom jo', la'xmaⁿna' 'naaⁿ nc'iaa'yo'

na cwinty'uee'yo' ee na tiñe'queⁿ cheⁿncjo'yo' xjeⁿ na cwilaqueeⁿ n'om'yo'. ²⁶ 'O nn'aⁿ fariseos cwiluiindyoy' cha'cwijom naⁿnchjaaⁿ. Cata'ndyoxcwe'yo' jo nnom Ty'o^ots'om quia jo' nnts'aana' cha'cwijom na cwilalju'yo' ts'om waso ñequio xio. Ndo' na ljo' nntseiljoyuna' na lju' ts'omna' ñ'eⁿ naxeⁿna'.

²⁷ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqeⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyoy'. Matseijomna' 'o cha'na ndei'luaa na jeeⁿ canchii' l'a nn'aⁿ, na cwe' nacjoo'na' nnty'iaa' ts'aⁿ na jeeⁿ neiⁿncoo' saa naquii'na' too' ndeii nn'aⁿ ñequio cha'tso nnom na ts'iaaⁿ. ²⁸ Maluaa' matseijomna' cantyja 'naⁿ'yo' ee jo ndaaⁿ nn'aⁿ ndoo' xeⁿ maty'iomyaⁿna' ljo' cwil'a'yo', saa naquii' n'om'yo' ñenquii'cheⁿ na we waa na cwil'a'yo' ndo' too'ñ'eⁿ m'aaⁿ natia.

²⁹ 'O nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ'yo' ljeii na tqeⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o ee cwe' cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ ya nn'aⁿndyoy'. Ee cwil'a'yo' ndei'luaa profetas ndo' cwilachjoomndyoy' ndei'luaa 'naaⁿ nn'aⁿ na ñel'a cantyja na maty'iomyaⁿna'. ³⁰ Jndaⁿ chii cwindu'yo': "Xeⁿ jaa mam'aaⁿya ncuee na ñet'om welooya teiyo, tixocalajomndyoy na jla'cwjeena profetas." ³¹ Ndo' na luaa' cwindu'yo' cwitjei'yuu'ndyoy' cheⁿncjo'yo' ñ'oom nacjo'yo' na 'o cwiluiindyoy' tsjaaⁿ 'naaⁿ nguiee nn'aⁿ na tyola'cwjee profetas. ³² Jo' chii calacandaⁿ'yo' chiuu waa na to' jndyee nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiindyoy'.

³³ 'O cwiluiindyoy' cha'cwijom nda canduulja na jeeⁿ tia cwil'a'yo'. Chiuu nl'a'yo'yo' na ndaaⁿ nluii'ndyoy' nawil' na cwitjoom nn'aⁿ na cwi'oo b'io. ³⁴ Queⁿ'yo' cwenta, ja njñooⁿya profetas na nnc'om naquii' ntaaⁿ'yo' ndo' na nla'neiⁿna cantyja na jndo' ts'om Ty'o^ots'om ndo' na nnt'mooⁿna ñ'oom na matsaⁿntjoom. Saa 'o nla'cwje'yo' cwantindye naⁿñeeⁿ. Ndo' nt'om naⁿñeeⁿ nnty'iom'yo' n'oom'naaⁿ. Ndo' nt'om nntja'yo' naquii' lan'om 'naⁿ'yo'. Ndo' nt'omndye joona nlei'ntyjo'yo' cwii ndo' cwii tsjoom. ³⁵ Jo' chii cho'nqueⁿ'yo' jnaⁿ cantyja nawil' na nntjoom naⁿñeeⁿ, ndo' mati cantyja na tjaⁿ cha'tso nn'aⁿ na nchii jnaaⁿna hasta xjeⁿ na tuii tsjoomnancue. Nnaⁿna' na waa jnaⁿ'yo' xjeⁿ na seicuee' Caín tyjeeⁿ Abel, tsaⁿ na tyotseixmaⁿ na maty'iomyaⁿna', nndyowana' hasta na tue' Zacarías jnda Berequías l'a welo'yo' xcwe quii'ntaaⁿ tio t'maⁿ ñequio ta wats'om. ³⁶ Nndye'yo' nntsjo^o, mayuu'cheⁿ nnt'uiina' 'o nn'aⁿ na m'aⁿ'yo' je' cantyja cha'tso nawil'meiⁿ na tjoom naⁿñeeⁿ.

*Maty'ioo Jesús cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ Jerusalén
(Lc. 13:34-35)*

³⁷ 'O nn'aⁿ Jerusalén, cwilacwje'yo' nn'aⁿ na cwiñe'quia ñ'oom' Ty'oots'om ndo' cwijñom'yo' ljo' nn'aⁿ na majñoom na m'aⁿ'yo'. Majndye ndii' ñentyjaa' ts'ooⁿ na nntseitjō'nya 'o na nnc'om'yo' cwentaya cha'xjeⁿ matseitjom caxtixquie nt-seinaaⁿ nacjee' ntsqueeⁿ. Saa 'o cwaaⁿ tquiandyo'. ³⁸ Queⁿ'yo' cwenta, ma'ndii Ty'oots'om 'o. Taxoc'oomñê wats'om t'maⁿ 'naⁿ'yo'. ³⁹ Nndye'yo' nntsjoō na taxocanty'ia'yo' ja hasta na nncue'ntyjō xuee na nndu'yo': "Matio'naaⁿñena' nquii na macwjee'cañoom ñequio najndei na matseixmaⁿ Ta Ty'oots'om."

24

Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'maⁿ

(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Jlui' Jesús wats'om t'maⁿ na mawjaⁿ. Ndo' jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyō ñ'eⁿñê squie'cañooⁿyâ jom. Too'â na cwit'mooⁿyâ chiuu waa na jeeⁿ neiⁿncoo' l'aa cwentaa' wats'om t'maⁿ. ² Saa jom t'ooⁿ ndaayâ, tsoom:

—¿Aa cwinty'ia'yo' na jeeⁿ ya cha'tso nmeiⁿ'? Candye'yo' nntsjoō na mayuu'cheⁿ tixoca'ndiina' cwii tsjō' nacjoo' x'iaa'na'. Nntyuii'ñ'eⁿ l'aameiⁿ'.

'Naaⁿ na cwit'mooⁿna' na manndyoo' na nntycwii

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Quia jo' saayâ ta na jndyu Olivos. Ndo' quia jndaⁿ tacatyeeⁿ Jesús jo' jo' jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyō ñ'eⁿñê saantyyaa'â jom cha nndaq nlañaⁿyâ ñ'eⁿñê na ñencjooyâ. L'uuyâ:

—Catsu' ndaayâ cwaaⁿ nluii na nmeiⁿ'. Ndo' ¿cwaaⁿ 'naaⁿ na nleitquioo' na m'moⁿ'na' na manndyo'nda' ndo' na nntycwii tsjoomnancue?

⁴ T'o Jesús ndaayâ, tsoom:

—Cal'a'yo' cwenta na tjaa 'ñeeⁿ nnquiu'nn'aⁿ 'o cantyya 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ'. ⁵ Ee jndye nn'aⁿ ñnequiona ñequio xueya na nluena: "Ja cwiluiindyō nquii Cristo", na ñne'quio'nn'aⁿna nn'aⁿ. ⁶ Ee nnty'ia'yo' na ndyocwjee'cañoom ntia' ndo' nleic'uaa ñ'oom na cwiluii ntia' cwiicheⁿ ntyja. Saa tiñe'quiandyo' na nlatatyuendyo' ee maxjeⁿ jndei'na' na nmeiⁿ' cwinomjndyee. Saa ndicwaⁿ tjoocheⁿ na nntycwii tsjoomnancue. ⁷ Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuaa nacjoo nn'aⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. Ndo' cwii tsaⁿmats'iaaⁿ t'maⁿ nntseiweñê nacjoo' cwiicheⁿ tsaⁿmats'iaaⁿ. Jndye joo nnc'oom jndo' t'maⁿ ndo' nnconom ntycu na wjaatcuuñena' ndo' jndye jo jndei nnts'eii. ⁸ Cha'tso nawi'meiⁿ' cwe' we'yandyo la'xmaⁿ'na'. Quia nlquie'ntyjō nt'omcheⁿ nawi' na jaa'ti.

⁹ Jndye nn'aⁿ hasta ndiocheⁿ tsjoomnancue nnc'omna na jndoona 'o nc'e na m'aⁿ'yo' cantyya 'na'ya. Jo' na nla'quioo

nn'aⁿ 'o luee nn'aⁿ na nnta'wi'na 'o, ndo' nla'cwjeena 'o.
¹⁰ Jndye nn'aⁿ nntjeii'ndyena cantyja na cwila'yuy'a n'omna.
 Nnc'omna na jndoondye ntyjeena hasta na nl'uee'ndyena
 ñ'oom na nnt'uiina' nc'iaana. ¹¹ Ndo' jndye nn'aⁿ nluena
 na profeta joona sãã tiyuu' ñ'oom cwiñequiana. Ndo' jndye
 nn'aⁿ nñe'quio'nn'aⁿna. ¹² Ndo' nc'e na nncjaanty'ee nnc-
 jaanty'ee natia, juuna' nnts'aana' na tawi' n'omndye nty-
 jeena. ¹³ Sãã juu ts'aⁿ na tyeⁿ cwiljoo'ñe cantyja 'na'ya hasta
 na macanda, tsaⁿñeeⁿ nlui'n'maa'ñê. ¹⁴ Cha'waa tsjoomnan-
 cue nnc'oo nn'aⁿ na nñe'quiana ñ'oom nayawaañe cantyja na
 matsã'ntjom Ty'oots'om. Juuna' nncwji'yuu'ñena' chiuu cal'a
 nn'aⁿ cwii cwii ndyuaa, quia ljo'cheⁿ nncue'ntyjo na nntycwii
 tsjoomnancue.

¹⁵ 'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na matsei'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, catsei'nqⁿ
 ljo' ñecatsona'. Juu profeta Daniel, seiljeiⁿ ñ'oom cantyja
 'naaⁿ juu na jee'cheⁿ ndyaa' tiaa' na nntseityuii' cha'tso.
 Quia na nnty'ia'yo' na jnda mam'aaⁿ naquii' wats'om t'maⁿ
 yuu na lju'ti na cwiluiiñena' cwentaa' Ty'oots'om, ¹⁶ quia
 jo' cha'tsondyo' na m'aⁿyo' ts'ondaa Judea catsalei'nom'yo'
 quii' ntsjo. ¹⁷ Juu xjeⁿñeeⁿ 'ñeeⁿ ts'aⁿ na ljo nacjoo' waa'
 ticandyocueeⁿ na nncjaaqueⁿ jo' na nncwjeeⁿ 'naaⁿna.
¹⁸ Ndo' ts'aⁿ na m'aaⁿ jo jndaã, na mach'ee ts'iaaⁿ, ticjaal-
 cweeⁿ na nncjaacachoom liaⁿna. ¹⁹ Ndo' joo ncuee'ñeeⁿ jeeⁿ
 wi' nntjoom yolcu na ndeiindyẽ ñequio yolcu na 'ndaandye
 ndana. ²⁰ Cal'a'yo' ty'oo nnom Ty'oots'om na nchii xcwe
 ncuee na teiⁿ, meiⁿ nchii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ na
 nlcaⁿna' na calei'nom'yo' nawi'ñeeⁿ. ²¹ Ee quia ljo'cheⁿ
 nnquioo cwii nawi' na t'maⁿticheⁿ na mei'jom ndii' tyootjoom
 nn'aⁿ cantyjati xjeⁿ na tuii tsjoomnancue hasta je'. Ndo'
 xuee na cwii wjaatina', meiⁿ tajom cwii nluiinnda' cwiicheⁿ
 nawi' cha'na juuna'. ²² Ndo' xeⁿ ticats'aa Ty'oots'om na
 tijndyeti xuee na nnc'oom nawi'ñeeⁿ quia jo' meiⁿcwii ts'aⁿ
 xocalui'n'maaⁿñe cantyja 'naaⁿna'. Sãã nc'e na wi' ts'oom
 nn'aⁿ na jnda tjeii'ñê cwentaaⁿna, nnts'aaⁿ na tijndyeti xuee
 na nnc'oom nawi'ñeeⁿ.

²³ 'Jo' chii xeⁿ nntso cwii ts'aⁿ ndaa'yo': "Canty'ia'yo'
 ljo m'aaⁿ nquii na cwiluiiñe Cristo", oo nntso ts'aⁿ:
 "Canty'ia'yo', la'ñeeⁿ m'aaⁿ", tilayu'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. ²⁴ Ee
 maxjeⁿ nlquie'cañom nn'aⁿ 'o na nluena joona cwiluiindyena
 Cristo. Ndo' nluena na profeta joona sãã tiyuu' ñ'oom
 na cwiñe'quiana. Nl'ana jndye nnom 'naaⁿ t'maⁿ ñequio
 jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ na nncjaawee' n'om nn'aⁿ cha
 xeⁿ na ndaaⁿ nl'ana na ñequio'nn'aⁿna nn'aⁿ na macwji'
 Ty'oots'om cwentaaⁿna. ²⁵ Matyuaa'ti matseicandiiya 'o
 cwii tjoocheⁿ na nluii joona' cha cal'a'yo' cwenta. ²⁶ Quia

jo' xeⁿ nlue nn'aⁿ ndaa'yo': "Queⁿ'yo' cwenta, la'ñeⁿ m'aaⁿ ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom", tints'a'yo' jo' jo'. Ndo' xeⁿ na nluena: "Canty'ia'yo', luaa' m'aaⁿ naquii' w'aa", tilayu'yo' na ljo'. ²⁷ Ee ja na cwiluiindyō tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee quia na nndyoonnda'a nleitquioo'ndyō ndaa nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue, cha'xjeⁿ na cwiwixuee chomtsuee yuu na macalui' ñe'quioom' hasta wjaantycwiina'ntyja na majaacue ñe'quioom'. ²⁸ Saa nawi'ñeeⁿ na jnda tsjoo na nntjom'yo', maxjeⁿ ticwinom'na' ee queⁿ'yo' cwenta, meiⁿyuucheⁿ na meindyuaa 'naⁿ to', jo' jo' nntjomndye cant'ein'.

Nmeiiⁿ nnts'aana' quia na nndyonnda' Jesús

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ 'Quia na jnda teinomncue nawi' t'maⁿ ncuee'ñeeⁿ, nleijaa'ñe ñe'quioom', ndo' mati chi' taxocwixueeñe. Nntquiaandye cancjuu. Ndo' cha'tso na cwila'xmaⁿ najnda na m'aⁿ tsjo'luee nntyuii'. ³⁰ Quia jo' ja na cwiluiindyō tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, nleitquioo' 'naaⁿ cantyja 'na'ya. Ndo' nntseity'ioona' cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Ee nnty'iaana ja, tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na nluii'a jo' jo'. Nndyocua naquii' nchquiu ñequio najndei na matseixma'ya ndo' ñequio na neiⁿncoo' nacaxuee na cwiluiit'maⁿndyō. ³¹ Ndo' njñooⁿya ángeles 'na'ya na jndei ntjo'na ndu na nnc'oona cha'waa tsjoomnancue, na nla'tjomna nn'aⁿ na jnda tjeii'ndyō cwentaya.

³² 'Cala'nqoⁿ'yo' 'naaⁿ na ma'mqoⁿna' ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ ts'oom higuera. Quia na cwinty'ia'yo' na cwinntei' l'ona' ndo' cwicalui' tscō 'ndaa juuna', quia jo' cwila'nqoⁿ'yo' na majnda jaawindyoo' ncueesua'. ³³ Ndo' majo'ti quia na cwinty'ia'yo' na cwiluii cha'tso nmeiⁿ na jnda tsjoo ndaa'yo', quia jo' cala'nqoⁿ'yo' na jnda teindyoo' m'aaⁿna'. Manncwjacañooⁿnda'a. ³⁴ Candye'yo' nntsjoō, mayuu'cheⁿ na xocwjeñ'eⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' hasta xjeⁿ na jnda seicandaa'ñena' cha'tso ñ'oommeiⁿ'. ³⁵ Tsjo'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue nntycwiiñ'eⁿna' saa ñ'oom 'na'ya tijoom xuee nnts'aana' na xotseicandaa'ñena'.

³⁶ 'Saa meiⁿcwii ts'aⁿ ticaljeii cwaan xuee ndo' 'ñeeⁿ xjeⁿ na nluii cha'tso nmeiⁿ'. Meiⁿ nquiee ángeles na m'aⁿ cañoom'luee ticaliuna, meiⁿ ja na cwiluiindyō Jnda Ty'oqts'om ticaljeiia. Macanda ñenquicheⁿ Tsotyaya ntyjeeⁿ.

³⁷ 'Cha'xjeⁿ na tyom'aⁿ nn'aⁿ ncuee quia ñet'oom Noé, maluaa' matseijomna' na nl'a nn'aⁿ quia na nncwjacañooⁿya na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ³⁸ Ee ncuee'ñeeⁿ cwii tjoocheⁿ na seicatsuu ndaalua'nty'a tsjoomnancue tyom'aⁿ nn'aⁿ. Tyocwa'na, tyowena, tyowuncona, tyoñe'quiiana ndana na nnc'unco hasta juu xuee quia na tjaquiee' Noé

w'aandaa t'maⁿ. ³⁹ Saa tiqueⁿna cwenta na waa na teincuu' hasta mats'ia jo' tyjee' ndaalua'nty'a. Tyjee' candaa, tjachu-una' cha'tsondye naⁿñeeⁿ. Maluaa' matseijomna' na nntjoom nn'aⁿ quia na nncwjacañooⁿ ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ⁴⁰ Ee juu xuee'ñeeⁿ nntseijomna' m'aⁿ we nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ jo jndaā. Cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aa'ya ndo' cwii ma'ndiina'. ⁴¹ Nntseijomna' m'aⁿ we yolcu na cwitua. Cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aa'ya ndo' cwii ma'ndiina'.

⁴² Jo' chii ñequii'cheⁿ c'om'c'eendyo' ee na ticaliu'yo' cwaaⁿ xuee nncwjee'cañoom nqueⁿ na matsa'ntjoom 'o. ⁴³ Ñ'oomwaa cala'noⁿyo': Xeⁿ ntyjii ts'aⁿ cwaaⁿ nlquie naⁿcanty'ue waⁿaⁿ, tixocatsom meiⁿ xonquiaaⁿ na nnc'ooquie'na na nntjeii'na 'naⁿ. ⁴⁴ Jo' chii mati 'o c'om'c'eendyo' ee juu xjeⁿ na ticala'tiuu'yo', majuuto xjeⁿñeeⁿ nncwjacañooⁿ ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

Moso na matseicanda ñequio moso na tiñe'tseicanda
(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ Cal'uu m'aaⁿ cwii moso na jndo' ts'om ndo' matseicanda, jom nlco'jndyee patrom 'naaⁿaⁿ na catsa'ntjoom cha'tso nt'omcheⁿ moso w'aa'ñeeⁿ na nñequiaaⁿ nantquie ndaāna quia na mawe'ntyjō xjeⁿ. ⁴⁶ Quia na nncwjee' patrom 'naaⁿaⁿ na tja cwii joo ndo' nljeii na jeeⁿ ya cwenta mach'eeⁿ, t'maⁿ nñequiaana' na neiiⁿ. ⁴⁷ Candye'yo' nntsjoō, mayuu'cheⁿ na cha'tso 'naⁿ na matseixmaⁿ patrom'ñeeⁿ, nntioom cwenta l'ō mosoom'm. ⁴⁸ Saa cal'uu na juu moso'ñeeⁿ cwiluiñê na tia ts'aⁿñê ndo' nntseitioom naquii' ts'oom na taxocwjee' patrom 'naaⁿaⁿ na tyuaa', ⁴⁹ ndo' nntqooⁿl'ō na nncwjaaⁿaⁿ ntyjemosoñe na m'aⁿ nacje 'naaⁿaⁿ. Nlcwa'jndoo'ñê ndo' nntseijomñê nnc'om ñequio naⁿcandyee. ⁵⁰ Mats'ia jo' nncwjee' patrom 'naaⁿaⁿ cwii xuee na tic'omc'eⁿ ndo' hora na ticatseitioom na nncwjee'. ⁵¹ Cwajndii nntseisei' patrom jom, jnda nncju' tsaⁿñeeⁿ jom yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'aya na ya nn'aⁿndye. Jo' jo' nnty'ioom ndo' nneiⁿnqueeⁿ ndei'n'oom.

25

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ qui yolcundyua

¹ 'Seinei'ti Jesús ñ'oom tjañoom' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om cañoom'luee. Tsoom:

—Tyom'aⁿ qui yolcundyua ty'echona xjocanti 'naaⁿna na ntyjo chom na cwico seitye. Jluina, ty'ecatjomndyena juu tsaⁿs'a na macoco. ² 'Omndye joona tijndo' n'omna ndo' 'omndye naⁿñeeⁿ majndo' n'omna. ³ Joo yolcu na tijndo' n'om quia na ty'echona xjocanti 'naaⁿna, tatic'oochotina

seitye na nlco. ⁴ Saa yolcu na jndo' n'om ty'echona xjo-canti 'naa'na na ntyjo chom ndi ñ'een lioo na ñjomti se-itye. ⁵ Ndo' yocheⁿ na meindoo'na nquii tsa^{ns}'a na macoco, jna'na' na ma'oondana ndo' mana jndana. ⁶ Quia tuee' xcwe tsjom, teic'uaa na matseixuaa ts'aⁿ. Matso: "C'om'c'eendyo', macwjee'cañoom ts'aⁿ na macoco. Quio'yo' na nlajomndyo' ñ'eⁿñê." ⁷ Quia jo' tei'cantya yolcu'ñeeⁿ. Jla'yona nmaⁿ na ntyjo chom xjocanti 'naa'na. ⁸ Ndo' joo yolcu na ti-jndo' n'om jluena ndaa nc'iaana na jndo' n'om: "Jeeⁿ 'o leii, cateijndei'ya'yo' seitye na cwilei'ñ'om'yo' ee majaan-duu' chom 'naa'ya." ⁹ Saa yolcu na jndo' n'om t'oona ndaa naⁿñeeⁿ: "Xondaⁿ, ee xeⁿ nnts'aache'na' na xocwijndei na nleil'uee'ndyo ncjooyâ ndo' mati 'o. Yati catsalajnda'yo' na nleil'uee'ndyo'." ¹⁰ Ndo' yocheⁿ na ty'ela'jnda naⁿñeeⁿ seitye, tyjee'cañoom nquii tsa^{ns}'a na macoco. Quia jo' joo yolcu na m'a^{nc}'eendye ty'equie'na quii' w'aa ñ'eⁿñê yuu na nleit'maaⁿ na macocoom. Jnda jo' tã' ndyueel'a. ¹¹ Jnda chii mati tquie'cañom nt'omcheⁿ yolcundyua'ñeeⁿ. Jluena: "Aa ndi' ta, catseicanaa'ndyu' 'ndyoots'a. Aa ndi' ta." ¹² T'o tsaⁿñeeⁿ ndaana: "Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo' ticwajna'a 'o."

¹³ Ndo' tso Jesús ndaayâ:

—Cala'nq'yo' na ñ'oommeiⁿ cwit'mooⁿna' na c'om'c'eendyo', ee ticaliu'yo' cwaaⁿ xuee ndo' cwaaⁿ hora na ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncwjacañooⁿya 'o.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naa' s'om na to'ñoom ndyee moso

¹⁴ Nntseinaⁿtya nndaⁿyo' cwiicheⁿ ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ na matsaⁿntjom Ty'oots'om cañoom'luee. Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na seijsndaa'ñe na wjaa cwiicheⁿ tsjoomnancue na tquia. Tqueeⁿñê mosoom'm ndo' tquiaaⁿ tsjo'ñjeeⁿ 'naaⁿ'aⁿ ndaana na nl'ana ts'iaaⁿ ñ'eⁿ joona'.

¹⁵ Nnom cwii joo naⁿñeeⁿ tquiaaⁿ 'om meiⁿ s'om. Nnom cwiicheⁿ tquiaaⁿ ñe'we meiⁿ ndo' nnom cwiicheⁿ ñe'cwii meiⁿ cwii tquiaaⁿ. Tquiaaⁿ nnom cwii cwii joona cantyjati na sei'nooⁿ na nndaⁿ nnts'aa. Jnda jo' jlueeⁿ, tjaaⁿ cwiicheⁿ tsjoomnancue. ¹⁶ Juu ts'aⁿ na to'ñom 'om meiⁿ s'om mantyjacheⁿ tyoch'eeⁿ ts'iaaⁿ ñ'eⁿ joona'. Ndo' tantjomtyeeⁿ cwiicheⁿ 'om meiⁿ. ¹⁷ Mati juu ts'aⁿ na to'ñom we meiⁿ, tyoch'eeⁿ ts'iaaⁿ ñ'eⁿ joona' ndo' tantjoom cwiicheⁿ we meiⁿ. ¹⁸ Saa juu ts'aⁿ na ñecwii meiⁿ to'ñom, tjaaⁿ tjaca'ñeeⁿ quii' tyuaa, jo' jo' tany'iroom s'om 'naaⁿ patrom 'naaⁿ'aⁿ.

¹⁹ 'Majndye xuee tjacaana' ndo' tyjee'nnda' patrom 'naa'na. Seijsndaa'ñê na nncwjeeⁿ'eⁿ cwenta ñ'eⁿndyena cwanti tue'ntyjo ta'ntjomna ñ'eⁿ s'om 'naaⁿ'aⁿ. ²⁰ Tyjee'cañoomjndyee juu ts'aⁿ na to'ñom 'om meiⁿ s'om.

Maleichuuñ'eeⁿ s'om'ñeeⁿ, mandi ñ'enⁿ 'om meiⁿ na tantjoom. Tquiaaⁿ joonaⁿ nnom patrom 'naaⁿaⁿ. Tsoom: “U ta, tquiaaⁿ 'om meiⁿ s'om nooⁿ. Canty'iaⁿ jeⁿ luaa cwiicheⁿ 'om meiⁿ na jnda tantjoⁿya.” ²¹ Tso patrom nnoom: “U moso 'naⁿya, ya sa'. Tquiooⁿ na tjooⁿ ts'omⁿ ndoⁿ na seicandaⁿ. Meiiⁿ cwe' cwii ts'iaaⁿ na cachjoo saa 'u seicandaⁿ. Je' nlquaaⁿya 'u na t'maⁿti ts'iaaⁿ nntseixmaⁿ!. Ndoⁿ na luaaⁿ wendyo nnc'ooⁿya na neiiⁿya.” ²² Jnda chii tyjee'cañoom juu ts'aⁿ na to'ñom we meiⁿ s'om. Tsoom: “U ta, tquiaaⁿ we meiⁿ s'om nooⁿ. Canty'iaⁿ jeⁿ luaa cwiicheⁿ we meiⁿ na jnda tantjoⁿya.” ²³ Tso patrom nnoom: “U moso 'naⁿya, ya sa'. Tquiooⁿ na tjooⁿ ts'omⁿ ndoⁿ na seicandaⁿ. Meiiⁿ cwe' cwii ts'iaaⁿ na cachjoo saa 'u seicandaⁿ. Je' nlquaaⁿya 'u na t'maⁿti ts'iaaⁿ nntseixmaⁿ!. Ndoⁿ na luaaⁿ wendyo nnc'ooⁿya na neiiⁿya.” ²⁴ Quia joⁿ na macanda tyjee'cañoom juu moso na ñe'cwii meiⁿ s'om to'ñom. Tsoom nnom patrom 'naaⁿaⁿ: “U ta, mantyjiiya na 'u ts'aⁿ na jeeⁿ majñoomⁿ 'ndyoⁿ moso 'naⁿ!. 'U cwe' matsei'we' cantyja na cwiwe' ntjom 'naⁿ!, meiⁿ na nnomⁿ!, meiⁿ na nntseicueendyuⁿ!. Macanda nencjooyâ moso 'naⁿ! jeeⁿ cwilajndaayâ. ²⁵ Cwe' na nquiaya 'u, joⁿ chii tjo, tjocaty'iuya s'om 'naⁿ! quiiⁿ tyuaa. Luaa juunaⁿ, co'ñomⁿ!” ²⁶ Ndoⁿ t'lo patrom 'naaⁿaⁿ nnoom: “U re moso na tia ts'aⁿndyuⁿ ndoⁿ na nchqueⁿ!, cwa maxjeⁿ ntyjiⁿ na matseiwaya ntjom meiiⁿ nchii nncō jnooⁿa, ndoⁿ mawantjoⁿya meiiⁿ nchii nncō matseicatsuundyō. ²⁷ Cwe' nc'e joⁿ yati xeⁿ 'u seiwe' s'om 'naⁿya w'aa banco yuu na cwileiweya s'om 'naaⁿ nn'aⁿ, quia joⁿ to'ñōⁿ s'om 'naⁿya ñequio ts'iaaⁿnnomnaⁿ quia na tyja.” ²⁸ Ndoⁿ tso patrom ndaa nt'omcheⁿ mosoom'm: “Catjei'yo' cwii meiⁿwaaⁿ l'ooⁿ ndoⁿ quia'yo' juunaⁿ l'o juu ts'aⁿ na maleiñ'oom qui meiⁿ. ²⁹ Ee cantyjati na matseixmaⁿ ticwii cwii ts'aⁿ, xeⁿ ya ts'iaaⁿ mach'eeⁿ ñ'eⁿ juunaⁿ quia joⁿ nncō'ñomtyeeⁿ na nleil'uee'ñê. Saa juu ts'aⁿ na tis'a ts'iaaⁿ mach'ee, nluiⁿ cantyjati chjoowiⁿ na maleiñ'oomtyeeⁿ. ³⁰ Cwe' joⁿ catue'yo' moso nchqueeⁿm'aaⁿ! ch'eⁿ yuu na jaañê. Joⁿ joⁿ nnty'ioom ndoⁿ nneiⁿnqueeⁿ ndeiⁿ'oom.”

Cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue nntu'xeⁿndyena

³¹ 'Ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, nddyoonnda'a ñequio cha'tso ángeles 'naⁿya, na nntsaⁿntjoⁿya. Quia joⁿ nntseit'maaⁿñenaⁿ ja na nncjocajmaⁿ ntio 'naⁿya na jeeⁿ neiⁿncooⁿ! caxuee na nncu'xaⁿya nn'aⁿ. ³² Ndoⁿ nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue nntjomndyena jo nooⁿ. Quia joⁿ nntōⁿa joona cha'xeⁿ na matoⁿ! cwii pasto canmaⁿ ñequio canch'ioo ntsmeiⁿeⁿ. ³³ Nnts'aaⁿ na nncwintyjeeⁿ canmaⁿ ntyjaaⁿaⁿ ntyjaya ndoⁿ canch'ioo nnts'aaⁿ na nncwintyjeeⁿ ntyjatymaaⁿ!. ³⁴ Maluaaⁿ nnts'aa ja na

cwiluiindyō na matsa'ntjō^{ny}a. Nntsjoō ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ ntyjaa'a ntyjaya: “Quio'yo' 'o nn'aⁿ na jnda jnda'yo' na matio'naaⁿñe Tsotyaya 'o. Cato'ñoom'yo' naya na mañequiaaⁿ na mati 'o cwilajomndyo' ñequio na matsa'ntjoom. Ee luaa' teiyoti seijndaa'ñe cwentala'yo' quia na tqeeⁿ tsjoomnancue. ³⁵ Ee tyom'aa^{ny}a na ñejndo'a ndo' tquia'yo' na tcwaa'a. Tyom'aa^{ny}a na ñe'c'ua ndaa ndo' tquia'yo' na t'ua. Tyoma'nqō^{ny}a cwii cwii tsjom'yo' yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ ja ndo' to'ñoom'yo' ja naquiii' l'a'yo'. ³⁶ Tyom'aa^{ny}a na ntsaandyō ndo' 'o jla'tsaaⁿndyo' ja. Tyom'aa^{ny}a na wii'a ndo' 'o tyotsacajndo'yo' ja. Tyom'aa^{ny}a praso ndo' tyotsantyja'yo' ja.” ³⁷ Quia jo' nn'aⁿ na m'aⁿ ntyjaa'a ntyjaya na la'xmaⁿ na cantyja na maty'iomyana' nnt'oōna, nluena: “Ta, ¿cwaaⁿ nty'iaayâ 'u na ñe'jndo' ndo' tquiaayâ na tcwa', oo nty'iaayâ 'u na ñe'c'ua' ndaa ndo' ñetquiaayâ ndaatoo na t'ua'? ³⁸ ¿Cwaaⁿ nty'iaayâ 'u na tyoma'noom' yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ 'u ndo' to'ñqō^{ny}â 'u quii'ntaa^{ny}â, oo na nty'iaayâ 'u na ntsaandyu' ndo' jla'tsaaⁿndyô 'u? ³⁹ ¿Cwaaⁿ nty'iaayâ 'u na wi' oo na m'aaⁿ praso ndo' sacajndqō^{ny}â 'u?” ⁴⁰ Quia jo' ja na cwiluiindyō na matsa'ntjō^{ny}a nntsjoō ndaa naⁿñeeⁿ: “Mayuu'cheⁿ matsjoō ndaa'yo', meiⁿquia na l'a'yo' na teijndei'yo' cwii nn'a^{ny}a nmeiiⁿ na tit'maⁿ cwiluiiñe, nncō teijndei'yo'.”

⁴¹ Jnda chii, ja na matsa'ntjō^{ny}a nntsjoō ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ ntyjaa'a ntyjatymaaⁿ: “Quindyōō'yo' nacañomya 'o nn'aⁿ na jnda tso Ty'oōts'om na cat'uiiwi'na' 'o. Je' je' nntsa'yo' quii' chom na tijoom canduu' na juu jo' sei-jndaa'ñe Ty'oōts'om cwentaa' tsajndii na nlco'wi'na' jom ñequio ángeles 'naaⁿaⁿ. ⁴² Ee tyom'aa^{ny}a na ñe'jndo'a saa tñquia'yo' na nlcwaa'a. Tyom'aa^{ny}a na ñe'c'ua ndaatoo saa tñquia'yo' na nnc'ua. ⁴³ Tyoma'nqō^{ny}a yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ ja saa tñcato'ñoom'yo' ja. Tyom'aa^{ny}a na ntsaandyō saa tñcala'tsaaⁿndyo' ja. Tyom'aa^{ny}a na wii'a saa tñcatsajndo'yo' ja. Tyom'aa^{ny}a na praso saa tñcatsantyja'yo' ja.” ⁴⁴ Quia jo' nnt'oō naⁿñeeⁿ nqōⁿ, nluena: “Ta, ¿cwaaⁿ ñenty'iaayâ 'u na ñe'jndo', oo na ñe'c'ua' ndaa, oo na ñeto'noom' yuu na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ 'u, oo na ñet'oom' na ntsaandyu', oo na ñeteiwi', oo na ñet'oom' praso saa tñcatei'jndei^{ny}â 'u?” ⁴⁵ Quia jo' nntsjoō ndaa naⁿñeeⁿ: “Mayuu'cheⁿ matsjoō ndaa'yo', nc'e na tñcateijndei'yo' nn'a^{ny}a nmeiiⁿ na tit'maⁿ cwiluiindyē, maty'iomna' nncō tñcatei'jndei'yo'.” ⁴⁶ Ndo' nnc'oo naⁿñeeⁿ yuu na tijoom cantycwii na nlco'wi'na' joona. Saa nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja na maty'iomyana' nnto'ñoomna na tijoom cantycwii na nnta'ndo'na.

26

Cwi'maⁿna na nnt'uena Jesús

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Jnda na seineiⁿ Jesús cha'tso ñ'oommeiⁿ!, seineiiⁿ ndaa já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê. ² Tsoom:

—'O nqui'u'yo' na we xuee cwii tjoo^o ndo' nncuee' xuee pascua. Ndo' ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee maquialjo' ññe'quia nn'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿ na nnty'iroomna ja ts'oom'naaⁿ.

³ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, mañejuu xjeⁿñeeⁿ tjomndyena tach'eeⁿ w'aa t'maⁿ, waa' tyee na cwiluiitquieñe na jndyu Caifás. ⁴ Tyo'maⁿna ñ'eⁿ nc'iaana chiuu nl'ayoon na ññequio'nn'aⁿna Jesús cha nt'uena jom, ndo' na nla'cuee'na jom. ⁵ Jla'tiuuna, jluena ndaa nc'iaana:

—Saa ticat'uaaya jom xcwe ncuee cha ticala'wendye nn'aⁿ nacjooya.

Tu'nquio cwii yuscu ncheⁿ xqueⁿ Jesús

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Tyom'aaⁿ Jesús tsjoom Betania waa' Simón, tsaⁿ na ñechuu tycu lepra. ⁷ Wacatyeeⁿ nacañoom' meiⁿsa ndo' tuee'cañoom cwii yuscu na maleiñ'oom cwii tsioo na tuiina' ñ'eⁿ tsjo' canchii' na jndyu alabastro. Tsioo'ñeeⁿ ñjom ncheⁿ cachi na jeeⁿ jnda. Tu'nquioom joona' xqueⁿ Jesús. ⁸ Ndo' já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê, quia na nty'iaayâ na luaa', jla'lloo'ndyô, l'uuyâ:

—Jeeⁿcheⁿ ndyaa' cwe'chi tsuu ncheⁿ!. ⁹ Yati xeⁿ teil'uana' ee jndye s'om nncwji'na' na nluii naya ndyeñeeⁿ!.

¹⁰ Quia sei'noⁿ! Jesús na luaa' cwil'uuyâ, tsoom ndaayâ:

—¿Chiuu na cwila'lloo'ndyo' ñ'eⁿ yuscum'aaⁿ? ee jeeⁿ tjacanjoom' nayawaa' na s'aaⁿ ñ'eⁿndyo. ¹¹ Ee ja nchii ñequii'cheⁿ nnc'o^oya ñ'eⁿndyo' saa ndyeñeeⁿ ñequii'cheⁿ m'aⁿna quii'ntaaⁿyo'. ¹² Yuscum'aaⁿ na tu'nquioom ncheⁿ nacjoya, matseijndaa'ñena' na nncjaacanty'iuu'ndyo. ¹³ Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjo^o, mei'yuucheⁿ na ññe'quia nn'aⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'o^ots'om na cha'waa tsjoomnancue, maxjeⁿ nla'neiⁿna cantyja 'naaⁿ naya na s'aa yuscum'aaⁿ cha ticatsuu ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ.

Judas mañequiaaⁿ cwenta Jesús luee ntyee

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Ndo' cwii já nn'aⁿ na canchoo'wendyô, juu tsaⁿ na jndyu Judas Iscariote, tjaaⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye. ¹⁵ Tsoom ndaana:

—¿Cwanti nncwantjōⁿ nl'a'yo', nñequia cwenta Jesús luee'yo'?

Jla'jndaa'ndyena, tquiana ntquiuu nchoo' qui s'om xuee.
 16 Ndo' xjeⁿñeeⁿ tōqⁿlōⁿ, tyol'uee'ñê chiuu ya nnts'aaⁿ na nñequiaaⁿ cwenta Jesús lueena.

Sq'ntjom Jesús na cuaa Cena

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

17 Tuee' xuee na cwiwityeⁿ ncuee na cwicwa' nn'aⁿ tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús jla'candyoo'ndyô na m'aaⁿ, l'uuyâ:

—¿Yuu l'ue ts'om' na nntsalajndaa'ndyô cantyja 'naaⁿ xuee pascua na nleiñ'oom' na nlqui' catsmaⁿ?

18 T'ōqⁿ ndaayâ, tsoom:

—Catsaquie'yo' quii' tsjoom, candu'yo' nnom juu ts'aⁿ na nliu'yo': “Ndi' matso Maestro ts'aⁿ na ma'mōqⁿ ndaayâ na majnda jaawe'ntyjō xjeⁿ na nlco'wi'na' jom. L'ue ts'oom na nnteijndei' wa' na nlei'jndaa' na nlcwaaⁿaⁿ, nlqueeⁿ catsmaⁿ na nntseit'maaⁿñê xuee pascua ñequio já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê.”

19 Ndo' l'aayâ cha'xjeⁿ na tsoom. Jla'jndaa'ndyô na nlcwaa'aⁿ natmaaⁿ xuee pascua.

20 Jnda na teincōqⁿ ncue, tjawacatyeeⁿ Jesús nacañoom' mei'nsa ñequio já na canchoo'wendyô. 21 Ndo' yochēⁿ na cwicwaa'aⁿ tōqⁿlōⁿ, seineiⁿ ndaayâ, tsoom:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoō, cwiindyō 'o nñequiaa cwenta ja luee nn'aⁿ.

22 Ñ'oomwaa' jeeⁿ ndyaa' seichjoo'na' n'ōqⁿyâ. Tōqⁿâ cwii ndo' cwiindyô ta'x'aayâ nnoom, l'uuyâ:

—Ta, ¿aa nnts'aacheⁿna' na ja?

23 T'ōqⁿ ndaayâ, tsoom:

—Cwii ts'aⁿ na jnda tjoom xiowaa ñ'eⁿndyō, tsaⁿñeeⁿ nñequiaaⁿ cwenta ja. 24 Ndo' maxjeⁿ nlco'wi'na' ja na cwilui-indyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee cha'xjeⁿ na matso ljei' naaⁿ Ty'ōots'om. Saa jeeⁿ nty'iaa'ñe juu ts'aⁿ na nñequiaa cwenta ja luee nn'aⁿ. Yati xeⁿ ticaluiiñe tsaⁿñeeⁿ.

25 Quia jo' t'ō Judas, tsaⁿ na nñequiaa cwenta jom. Tso:

—'U Maestro, ¿aa nnts'aacheⁿna' na ja?

T'ō Jesús nnoom:

—Majo'ndyō cha'xjeⁿ jnda tsu'.

26 Yochēⁿ na cwicwaa'aⁿ to'ñom Jesús tyoo', seit'maaⁿñê Ty'ōots'om cantyja 'naaⁿna'. Tyjeeⁿ juuna', tquiaaⁿ ndaayâ. Tsoom:

—Cato'ñoom'yo' cwa'yo' tyoo'waa, ee cwiluiiñena' seii'a.

²⁷ Mati to'ñoom cwii waso na ñjom ndaa winom, tquiaaⁿ na guianl'uaa' Ty'oots'om. Jnda chii tquiaaⁿ juuna' ndaayâ, tsoom:

—Luaa cwe'yo'. Calui' cjaana'. ²⁸ Ndaa winomwaa cwiluiiñena' nioom'a na ñequio juuna' maquaⁿtyaⁿya ñ'oom xco cha ndaa ntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaaⁿ jndyendye nn'aⁿ. ²⁹ Nndye'yo' nntsjoq, xuee na cwii wjaatina' taxoc'uannda'a ndaa winom hasta quia jnda tue'ntyjo na mamatsaⁿntjom Tsotyâ. Quia ljo'cheⁿ nnc'uaaxco juuna' ñ'e'ndyo' yuu na matsaⁿntjoom.

Jesús matseicañeeⁿ na nncwji'ñe Pedro

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Taayâ cwii luantsa, jnda chii jluii'â jo' jo'. Saayâ ta na jndyu Olivos. ³¹ Quia jo' tso Jesús ndaayâ:

—Tsjom je' cha'tsondyo' 'o nntjei'ndyo' ñ'e'ndyo. Ee ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om matsona': "Nla'cuee' nn'aⁿ juu ts'aⁿ na mach'ee cwenta canmaⁿ. Ndo' canmaⁿ ntsmeiiⁿeⁿ nnt'oom'ndyeyo'."

³² Ndo' tsotyeeⁿ ndaayâ:

—Ja quia na jnda mawando'xco na jnda ty'io, nncjojndyaa ts'ondaa Galilea, xeⁿ jnda nntsantyjo'yo'.

³³ Ndo' t'o Pedro nnoom, tso:

—Meiiⁿ cha'tsondye naⁿm'aⁿ nntjeii'ndyena ñ'e'ndyu' saa jna tijoom cwji'ndyo ñ'e'ndyu'.

³⁴ T'o Jesús nnoom, tso:

—Mayuu'cheⁿ matsjoq njom', tsjom je', cwii tjoocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo, saa 'u jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' ñ'e'ndyo.

³⁵ Tso Pedro nnoom:

—Meiiⁿ na nncju'na' na c'io ñ'e'ndyu' saa tijoom cwji'ndyo cantyja 'naⁿ.

Ndo' majuu ñ'oom t'ooyâ na cha'tsondyo na cwilajomndyo ñ'eⁿ Jesús.

Matseineiⁿ Jesús nnon Ty'oots'om quii' ntjom Getsemaní

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Ndo' squiaayâ cwii joo na jndyuna' Getsemaní. Tsoom ndaayâ:

—Cwindyuaandyo' ñjaañe yochē na jo luaa' na nntseinaⁿya nnom Ty'oots'om.

³⁷ Quia jo' tjatyeen, tjañ'oom Pedro ñequio we ntseinda Zebedeo. Jnaⁿna' na t'maⁿ matsei'ndaa'na' ntyjeeⁿ, ndo' jeeⁿ matseichjoo'na' ts'oom. ³⁸ Tsoom ndaana:

—Jeeⁿcheⁿ ndyaa' matseichjoo'na' ts'oqⁿ hasta jom ndyowe' ts'oqⁿ. Caljoo'ndyo' ljoo. C'om'c'eendyo', calajomndyo' ñ'e'ndyo, nchii cwinda'yo'.

³⁹ Quia jo' tjatjatyeeⁿ chjoowi'. Tjawanquoom na mat-seit'maaⁿñê Ty'oots'om. Tyoch'eeⁿ ty'oo nnom, tsoom:

—Tsotyaya, xeⁿ aa waa na nndaā nluui, quiaa' na tincwinooⁿya nawi'waa na matseijomna' cwii na jeeⁿ ja. Saa meiiⁿ na luaa' macaⁿ'a, caluii cha'xjeⁿ na l'ue ts'om' nncu', nchii cha'xjeⁿ na l'ue ts'ooⁿ ja.

⁴⁰ Jnda jo' jndyolcweeⁿeⁿ na m'aⁿ ndyee naⁿñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ljeiiⁿ na cwindana. Tsoom nnom Pedro:

—'U Pedro, ¿aa tîcandaa nlaquii n'om'yo' meiiⁿ ñe'cwii hora na ticanda'yo' na nlajomndyo' ñ'eⁿndyo? ⁴¹ Cha'tsondyo' c'om'c'eendyo' na calaneiⁿ'yo' nnom Ty'oots'om cha tic-jachuuna' 'o xjeⁿ 'naaⁿ'na' quia wi' cwi'tjom'yo'. Mayuu', jeeⁿ m'aaⁿc'ee' ts'om ts'aⁿ na nnts'aa yuu na macaⁿ'na' saa nc'e na ts'aⁿ tseixmaaⁿ, tileicanaⁿñê.

⁴² Jnda jo' tjannaaⁿ'aⁿ na jnda we ndii' na nntseineiⁿ nnom Ty'oots'om. Tsoom:

—Tsotyaya, xeⁿ xocandaa na nncwinom'na' nawi' na nntjoⁿya, ñecuaa, caluii cha'xjeⁿ na l'ue ts'om' nncu'.

⁴³ Jndyonnaaⁿ'aⁿ na m'aⁿ naⁿñeeⁿ. Ljeiiⁿ maxjeⁿ cwindana, ee jeeⁿ tyeⁿ maleichuu tsaⁿtsjom joona. ⁴⁴ Quia jo' 'ñeeⁿ joona, tjannaaⁿ'aⁿ na seineiiⁿ nnom Ty'oots'om na jnda ndyee ndii'. Mañejooti ñ'oom tyotseity'ooñê. ⁴⁵ Tyjee'cañoomnaaⁿ'aⁿ naⁿñeeⁿ, tsoom ndaana:

—¿Aa maxjeⁿ ndicwaⁿ cwinda'yo'? Ya na mañjom cwita'jndyee'yo'. Cwa je' c'om'c'eendyo', ee jnda tue'ntyjo xjeⁿ cantyja 'naⁿya na cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Je' mañequiaa ts'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿ na wi'ndye. ⁴⁶ Quicantya'yo', cjaaya. Canty'ia'yo' luaa' mandyocwjee'cañoom juu ts'aⁿ na mañequiaa cwenta ja luee nn'aⁿ.

T'uena Jesús

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndo' tyjee'cañoom Judas, cwii ja nn'aⁿ na canchoo'wendyô. Jndyochom jndye nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ndo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom. Cwilei'cho naⁿñeeⁿ ncjo espadas ñequio n'oom nch'io. ⁴⁸ Ndo' Judas, tsaⁿ na tquiaa cwenta Jesús, jnda t'mooⁿ 'naaⁿ chiuu waa na nnts'aaⁿ. Tsoom:

—Ts'aⁿ na nnc'ua ntsmaⁿ maxjeⁿ juu na cwil'ue'yo'. Mana cat'ue'yo' jom.

⁴⁹ Mañoom' tyjee'cañoom nacañoom' Jesús. Tsoom nnom:

—Xmaⁿndyu' Maestro.

Ndo' t'om ntsmaⁿ Jesús. ⁵⁰ Tso Jesús nnoom:

—Xmaⁿndyu'. Ts'iaaⁿ na jndyo', mana catseicandaaⁿndyu'.

Quia jo' tquie'cañom naⁿñeeⁿ Jesús, t'uena jom. Jla'tyeⁿna jom.

⁵¹ Ndo' cwiindyô já na ñ'aaⁿya ñ'eⁿ Jesús, tjei'ñoomñe xjoo'. Tyjee tsua'qui mosoo' tyee na cwiluiitquieñe. ⁵² Quia jo' tso Jesús nnoom:

—Cwjaa'ndyu'nnda' xjo' naquii' tjaⁿwaa'na'. Ee juu ts'aⁿ na mach'ee nata' quio xjo mañequio jo' nncueeⁿeⁿ. ⁵³ ¿Aa ticat-seituu' na ndaaⁿ nlcaaⁿa nnom Tsotyā ndo' jom mañoom' njñoom meiⁿcheⁿ ntmaaⁿ ángeles na nnteijndeina ja? ⁵⁴ Saa xeⁿ na nmeiⁿ nnts'aa, ¿chiiu nntseicandaa'ñeyuuna' ljeii 'naaⁿaⁿ na matsona' na tseixmaⁿya na catjoⁿya na luaa'?

⁵⁵ Ndo' tso Jesús ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ:

—Jnda'jom ñ'eⁿ ncjo espadas ñ'eⁿ n'oom nch'io tquio-cat'ue'yo' ja cha'cwijom tquio'yo' nacjoo' cwii tsaⁿcanch'ue. 'Io ndii 'io ñeta'catyaⁿ naquii' wats'om t'maⁿ na ñet'mooⁿ ndaaⁿyo', saa t'icat'ue'yo' ja. ⁵⁶ Saa cha'tso na matjoⁿ nmeiiⁿ cwicalui'yuu' ñ'oom ndyuee profetas.

Quia jo' cha'tsondyô na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús jlei'nooⁿyâ, 'ndyaayâ jom na ñenqueⁿ.

'Ooque'na Jesús luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Quia jo' nquiee nn'aⁿ na t'ue Jesús, ty'eñ'omna jom waa' Caifás, juu tyee na cwiluiitquieñe. Jo' jo' jnda' tjomndye nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom. ⁵⁸ Ndo' Pedro tquiacheⁿ tquia tjantyjoⁿ naxeⁿ Jesús. Tueⁿeⁿ waa' tyee na cwilui-itquieñe. Tjaqueⁿeⁿ tach'eeⁿ w'aa'ñeeⁿ. Tjacjom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om, cha nnty'iaaⁿaⁿ chiiu nnc-jaaju'yuuna' cantya 'naaⁿ Jesús.

⁵⁹ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwilui-itquiendye naquii' tsjoom ñequio cha'tsondye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, tyol'ueena nn'aⁿ na calue ñ'oom cantu nacjoo' Jesús cha ndaaⁿ nleijndaa' jnaaⁿaⁿ na cueeⁿeⁿ. ⁶⁰ Saa meiiⁿ na jndye nn'aⁿ jlue ñ'oom cantu nacjoom'm na waa jnaaⁿaⁿ maxjeⁿ ticalui'yuu' ñ'oom'ñeeⁿ. Jnda' chii wendye naⁿñeeⁿ tjoom' cantu jlueⁿ:

⁶¹ —Tsaⁿm'aaⁿ ñetsoom jom nntseityueeⁿeⁿ wats'om t'maⁿ cwentaa' Ty'oots'om, ndo' ñendyee xuee na nnts'aaxcoom cwiicheⁿ.

⁶² Quia jo' nquii tyee na cwiluiitquieñe teintyjeeⁿeⁿ, tsoom nnom Jesús:

—¿Aa maxjeⁿ meiⁿcwii ñ'oom tic'o'? ¿Chiiu waayuu na nmeiiⁿ ñ'oom cwitjei'yuu'ndye naⁿm'aⁿ nacjo'?

⁶³ Saa Jesús meiⁿcwii ñ'oom tic'oⁿ. Quia jo' nquii tyee na cwiluiitquieñe tso nnoom:

—Ñequio xuee' Ty'oots'om na wando', tyeⁿ matsa'ntjoⁿya 'u, catsu' ñ'oom na mayuu'. Catsu'ndyeyu' nndyaayâ, ¿aa 'u cwiluiindyu' Cristo, Jnda Ty'oots'om?

⁶⁴ T'o Jesús nnoom:

—Majo'ndyo ñ'oom na matsu'. Ndo' mati matseicandiiya 'o na 'io cha xuee na cwii wjaatina' nnty'ia'nda^ayo' ja na cwilui-indyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na m'aa'ndyo yuu na mat-seit'maa'ñena' ja ntyjaa' Ty'oots'om ntyjaya. Jom tseixmaaⁿ cha'tso najnda. Ndo' nnty'ia'yo' ja na nnaaⁿ cañoom'luee na nndyocuannda'a ñequio nchquiu.

⁶⁵ Quia jo' tyee na cwiluitquieñe jndii'ñê liaⁿaⁿ na lioom'm, tsoom:

—Tsa^m'aaⁿ jnda seineiiⁿ ñ'omntjeiⁿ nacjoo' Ty'oots'om. Tica'tina' ñeeⁿ na nncwji'yuu'ñe nacjoom'm. 'O cwindye'yo' ñ'omntjeiⁿ na tsoom. ⁶⁶ ¿Ljo' cwilatiuu'yo' je' ñ'eⁿñê?

T'oq nn'aⁿ nnoom, jluena:

—Tsa^m'aaⁿ maxjeⁿ tseixmaaⁿ na cueeⁿeⁿ.

⁶⁷ Ndo' tyojñomna ndaajnaⁿ nnoom. Tyotioona nda' jom ndo' nt'om tyotmeiiⁿ nda' watmeiⁿ nnoom. ⁶⁸ Ndo' jluena nnoom:

—'U na cwiluiindyu' Cristo na jñom Ty'oots'om, cwa cjaawee' 'ndyo' ñeeⁿ tmeiⁿ nda' 'u.

Macwji'ñe Pedro cantyja 'naaⁿ Jesús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Yocheⁿ na cwilui na nmeiiⁿ, Pedro wacatyeeⁿ tach'eⁿ ndo' tyjee'cañoom cwii yuscu na mandi'ntjom jo' jo'. Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—'U maxjeⁿ ñeñ'eⁿ ñ'eⁿ Jesús, tsaⁿ na jnaⁿ Galilea.

⁷⁰ Saa Pedro tjei'ñê ñequio na ndye cha'tsondye naⁿñeeⁿ. Tsoom:

—Meiⁿchjoo ticaljeii ñ'oom na matsu'.

⁷¹ Jnda chii tjaaⁿ na waa 'ndyoots'a t'maⁿ ndo' cwiicheⁿ yuscu na mandi'ntjom jo' jo' ljeii jom. Tso tsaⁿñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ na ndyoo':

—Tsa^m'aaⁿ maxjeⁿ ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿ Jesús, tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret.

⁷² Cwiicheⁿ cwii ndii' tjei'ñe Pedro mana tjei'yom xuee' Ty'oots'om. Tsoom:

—Ntyjii Ty'oots'om na ticwajnaⁿa tsa^m'aaⁿ.

⁷³ Tyoowiquiuu' ndo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo' ty'entyjaa'na jom. Jluena nnoom:

—Mayuu'cheⁿ na 'u cwii joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ tsa^m'aaⁿ. Ee ñ'oom na matsei'neiⁿ ma'moⁿna' na Galilea jnaⁿ.

⁷⁴ Quia jo' to' Pedro na tju' cheⁿnqueⁿ ñ'omwi' nacjoom'm. Tsoom na ntyjiicheⁿ Ty'oots'om na mayom'm. Tsoom:

—Ja maxjeⁿ ticwajnaⁿa tsa^m'aaⁿ.

Ndo' majo'to xjeⁿñeeⁿ seixuaa caxtijndyo. ⁷⁵ Mañoom' tjañjoom' ts'om Pedro juu ñ'oom na jnda tso Jesús nnoom: “Cwii tjoochenⁿ na nntseixuaa caxtijndyo saa 'u jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' ñ'e'ndyo.” Mana jlueeⁿeⁿ ch'eⁿ. Sei'ndaa'ñ'e'na' ntyjeeⁿ, tyoty'ioom.

27

'Ooñ'omna Jesús na m'aaⁿ Pilato
(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Quia na jnda teincoo cha'tso ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom ndaaⁿ nn'aⁿ judíos ñ'e'cwii jla'tjoom'na ñ'oom na t'maⁿna cue' Jesús. ² Jla'tyeⁿna jom, ty'eñ'omna jom. Ty'ecatioona cwenta jom l'o quii Poncio Pilato na juu cwiluiiñe gobiernom.

Cantyja na tue' Judas

³ Ndo' Judas, ts'aⁿ na tquiaa cwenta Jesús luee naⁿñeeⁿ, quia na nty'iaaⁿaⁿ na jnda teijndaa' na nncue' Jesús, tioo na jeeⁿ tia ntyjeeⁿ cantyja na s'aaⁿ. Tjatseilcweeⁿeⁿ ntquiuu nchoo' nqui s'om xuee ndaaⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ñequio ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom. ⁴ Tsoom ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—T'maⁿ jnaⁿya waa na seiQUIOYA cwii ts'aⁿ luee'yo' na tjaa'naⁿ jnaⁿ tseixmaⁿ.

T'oQ naⁿñeeⁿ nnoom, jluea:

—¿Ljo' mach'eenⁿa' jâ na ljo'? Cando' nncu'.

⁵ Quia jo' Judas tyeⁿnqueeⁿeⁿ s'om xuee'ñeeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Jnda jo' jlueeⁿeⁿ, tjaaⁿ. Tjatseintyjañê, seicuee'ñe cheⁿnqueⁿ.

⁶ Ntyee na cwiluiitquiendye jla'xcwiina s'om'ñeeⁿ. Jluena:

—S'ommeiⁿ jnda njoml'ua na nncue' ts'aⁿ. Jo' chii ticaty'iomyana' na nlatjoQⁿa joona' ñequio s'om na cwiquioo cwentaa' Ty'oQts'om.

⁷ Jnda na jla'tjoom'na ñ'oom ñ'eⁿ nc'iaana, jla'catsuuna s'om'ñeeⁿ. Tioml'uana cwii taⁿ tyuaa na jndaⁿ ts'aⁿ na mach'ee ncuaa. Jo' jo' l'ana wats'om tyue' yuu na nnc'oocaty'iuuna l'oo, nn'aⁿ na cwe' cwiquieya tsjoomna.

⁸ Cwe' jo' hasta xuee je' jndyu tyuaa'ñeeⁿ Tyuaa Niom'. ⁹ Ndo' na luaa' tuii seicandaa'ñena' ñ'oom 'ndyoo profeta Jeremías, tsoom: “Nn'aⁿ Israel jla'jndaa'ndyena na njoml'uañe ts'aⁿ ntquiuu nchoo' nqui s'om xuee. Jnda chii to'ñoomlcwe'na s'om'ñeeⁿ. ¹⁰ Ñequio joona' jla'jndana cwii taⁿ tyuaa' ts'aⁿ na mach'ee ncuaa cha'xjeⁿ na t'mQⁿ Ty'oQts'om noQⁿ na maxjeⁿ nluii.”

Tyomeintyjee' Jesús jo nnom Pilato
(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

11 Ty'eñ'omna Jesús, tyomeintyjeeⁿen jo nnom gobiernom Pilato. Tax'ee tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—¿Aa 'u cwiluiindy^u Rey cwentaa nn'aⁿ judíos?

T'o Jesús, tsoom:

—Maxjeⁿ jo' ja, cha'na mats^u'.

12 Ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom tqui^ana jnaaⁿaⁿ nnom Pilato. Ndo' meiⁿ na cwiqueⁿna ñ'oom nacjoom'm saa jom meiⁿcwii ñ'oom tíc'ooⁿ. 13 Jo' chii tso Pilato nnoom:

—¿Aa maxjeⁿ ticandi' ñ'oommeiⁿ na cwtijeⁱyuu'ndyena nacjo'?

14 Saa meiⁿcwii 'ndyoo ñ'oom tíc'ooⁿ cantyja ñ'oom na tuee'na nacjoom'm. Jo' chii s'aana' na jeeⁿ tjawee' ts'om Pilato na tíc'o Jesús.

Cwiwijndaa'tyeⁿ na nncue' Jesús

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

15 Ndo' ticwii chu na nncuee' xuee pascua tyowaa costum-bre na nguii gobiernom nntseicandyaañê meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ praso na nntaⁿ nn'aⁿ. 16 Ndo' quia jo' tyom'aaⁿ cwii praso na jndyu Barrabás w'aancjo na t'maⁿ ñ'oom waa nacjoom'm. 17 Ndo' quia na tjomndye nn'aⁿ, tax'ee Pilato ndaana, tsoom:

—Je' candu'yo', ¿ñeeⁿ juu l'ue n'om'yo' na nntseican-dyaandyo? ¿Aa juu Barrabás, oo ¿aa Jesús na cwilue nn'aⁿ na cwiluiñe Cristo?

18 Ee sei'noⁿ Pilato na cwe' na jndoona Jesús jo' chii jla'quioona juu l'ooⁿ nchii ee na waa jnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

19 Ndo' yochēⁿ na wacatyeeⁿ na nncu'xeeⁿ ñ'oom'ñeeⁿ seicwanom scoom'm cwii ñ'oom na m'aaⁿ. Tso: “Ticatii'ndyu' ñ'oomwaa' ee tsaⁿm'aaⁿ matseixmaaⁿ cantyja na maty'iomyana'. Ee tsjom teincooquiuu' jeeⁿ ñeseicachjuu tsaⁿtsjom ja cantyja 'naaⁿaⁿ.”

20 Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom tyola'jndo'na n'om nn'aⁿ na cataⁿ naⁿñeeⁿ na candyaañē juu Barrabás ndo' Jesús cueeⁿen. 21 Jo' chii tax'eennda' Pilato ndaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, tsoom:

—Cwa candu'yo', ¿cwaaⁿ cwii na wendye joona l'ue n'om'yo' na catseicandyaandyo?

Joona t'oona, jluena:

—Juu Barrabás.

22 Tax'eennda' Pilato ndaana. Tsoom:

—Xeⁿ juu Barrabás ndyaañē quia jo' ¿chiuu nnts'aayo ñequio Jesús na cwindu'yo' na cwiluiñe Cristo?

Cha'tsondye naⁿñeeⁿ t'oona nnoom, jluena:

—Caty'ioom' jom ts'oom'naaⁿ.

23 Quia jo' tax'ee Pilato ndaana, tsoom:

—¿Ljo' jnaⁿ tseixmaaⁿ nquiu'yo'?

Saa majndeiti jla'xuaa naⁿñeeⁿ, jluena:

—Caty'ioom' jom ts'oom'naaⁿ.

²⁴ Jnda na nty'iaa' Pilato na tícanaⁿñê ñ'oom'ñeeⁿ hasta mandyo na nla'wendyena nacjoom'm, quia jo' tcaaⁿ ndaatioo, jñoom'm na jndoo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ. Tsoom:

—Je' mandyuu'a cha calui'yuu'na' na ticachoo jnaⁿ xeⁿ nlacue'yo' tsaⁿm'aaⁿ na tjaa jnaaⁿ. Jo' chii, cajndo' ncjo'yo'.

²⁵ Saa t'oo cha'tsondye naⁿñeeⁿ, jluena:

—Ljo' ch'eena' já. Ncjooyâ nnchoonquaaⁿyâ jnaⁿ ñequio ndaayâ na nncue' tsaⁿm'aaⁿ.

²⁶ Jo' chii Pilato seicandyaañê Barrabás cha'xjeⁿ na taⁿ nn'aⁿ. Ndo' sa'ntjoom na cala'sei' sondaro 'naa'aⁿ Jesús. Jnda jo' tquiaaⁿ juu lueena na caty'ioomna juu ts'oom'naaⁿ.

²⁷ Jnda jo' ty'eñ'om sondaro'ñeeⁿ Jesús naquii'cheⁿ wats'iaaⁿ. Jo' jo' jla'tjomndye cha'tso ntmaaⁿ sondaro nacañom'm. ²⁸ Tjeii'na liaⁿaⁿ ndo' jla'cweena cwiicheⁿ liaa jom, liaatco colo wee juuna'. ²⁹ Ndo' jla'tyjoondyena n'oomnioom cwii tsei. Tioomna juuna' xqueeⁿ cha'cwijom corona. Ndo' tjaa'ndyena cwii tsmaaⁿ ts'ooⁿ ntyjaya cha'cwijom ts'ooml'eii' tsaⁿmats'iaaⁿ t'maⁿ. Jnda chii tyota'na cantyena jo nnoom na cwe' cwincona jom. Tyoluena:

—Cwila't'maaⁿndyô 'u Rey cwentaa nn'aⁿ judíos.

³⁰ Mati tyotuee'na ndaajnaⁿ cjoom'm. Tjeii'ndyena tsmaaⁿ na ndii' ts'ooⁿ, tyotmeii'na juuna' xqueeⁿ. ³¹ Jnda tjacjoona na cwincona jom, quia jo' tjeii'na liaatco'ñeeⁿ, jla'cweennda'na liaⁿaⁿ jom. Jnda chii ty'eñ'omna jom na nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ.

Cwity'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Xjeⁿ na ma'oocalui'na quii' tsjoom, tjomndyena cwii ts'aⁿ tsjoom Cirene na jndyu Simón. L'ana na jndeina' na cjaañ'oom ts'oom'naaⁿ na nñoom Jesús.

³³ Tquiena cwii joo na jndyu Gólgota. Ñ'oomwaa' ñecatsona' Ta Tsei'xqueⁿ Ts'oo. ³⁴ Tquiana winom na nnc'om na tjoom'na' ñequio cwii nasei na ja. Saa tatic'om quia ljeiiⁿ na tjoom' nasei'ñeeⁿ.

³⁵ Ndo' quia jnda ty'ioom sondaro jom ts'oom'naaⁿ, tyo'oona x'iaa na nnty'iaana 'ñeeⁿ nleijnoom' cwii cwii liaⁿaⁿ. Ndo' na luaa' tuii seicandaaⁿñena' ñ'oom na seiljeii profeta. Tso: “Tyo'oona x'iaa na nnty'iaana 'ñeeⁿ joona nleijnoom' cwii cwii liaya.” ³⁶ Jnda chii ty'ecwindyuaandye sondaro'ñeeⁿ na cwill'ana cwentaa Jesús. ³⁷ Ndo' jo ndyeyu ts'om xqueeⁿ ty'ioomna ljeii na t'moⁿna' jnaa'aⁿ. Tsona': “Luaañe juu Jesús na cwiluiñe Rey cwentaa nn'aⁿ judíos.”

³⁸ Mati jo' jo' ty'ioomna we naⁿcanty'ue n'oom'naaⁿ, cwii tsaⁿñeeⁿ ñoom ts'oom'naaⁿ na meintyjee' ntyjaa' Jesús nty-jaya. Ndo' cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ ñoom ts'oom'naaⁿ na meintyjee' ntyjatymaaⁿ. ³⁹ Ndo' nn'aⁿ na tyowinom jo' jo' tyoluena ñ'omwi' nacjoo' Jesús. Tyola'caandyena nqueⁿna. ⁴⁰ Tyoluena:

—'U ts'aⁿ na matsu' na nntseityui' wats'om t'maⁿ ndo' ñendyee xuee nntseiwe'nnda' juuna', cwa je' cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿnncu'. Xeⁿ mayuu' na cwiluiindy' Jnda Ty'oqots'om, cwa candyo'cue' ts'oom'naaⁿwaa'.

⁴¹ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom cha'tsondeye naⁿñeeⁿ mati maluaa' tyola'jnaaⁿ na Jesús. Tyoluena:

⁴² —Jeeⁿ ya ñetjei'n'maaⁿñê nt'omcheⁿ saa tileicandaa nncwji'n'maaⁿñe cheⁿnqueⁿ. Xeⁿ mayuu' na cwiluiiñê Rey cwentaa jaa nn'aⁿ Israel, cwa candyocueeⁿ na ññoom ts'oom'naaⁿ quia jo' nlayuu'a ñ'eⁿñê. ⁴³ Jom matseicantyyaa' ts'oom ñequio Ty'oqots'om ee tsoom ndaaya na jom cwiluiiñê Jnda Ty'oqots'om. Jo' chii xeⁿ na mayuu' na jnda ntyjii Ty'oqots'om ñ'eⁿñe, cwji'n'maaⁿñê juu.

⁴⁴ Ndo' mati naⁿcanty'ue na ñom n'oom'naaⁿ ñ'eⁿ Jesús, tyotuee'na ñ'omwi' nacjoom'm.

Tquiaaⁿñe Jesús na tueeⁿeⁿ

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Quia na tuee' na quiajmeiⁿ, teijaaⁿ cha'waa tsjoomnan-cue hasta na ndyee na matmaaⁿ. ⁴⁶ Juu xjeⁿñeeⁿ jndei seixuaa Jesús, tsoom:

—Elí, Elí, lama sabactani.

(Ñ'oomwaa' matsona': Tsotyaya Ty'oqots'om, ¿chiiu na ma'ndii' ja?)

⁴⁷ Cwantindye joo nn'aⁿ na m'aⁿ ndyoo' quia na jndyena ñ'oommeiⁿ, jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ macwaaⁿ profeta Elías.

⁴⁸ Ndo' mantya jleinom cwii ts'aⁿ, tjac'oom cwii 'naⁿ na ya maw'ana' ndaa. Nchjeeñê juuna' naquii' winom na ta, tiom juuna' nnom tsmaaⁿ cha ndaa nncue'cañoomna' ndyoo Jesús na nnc'uu. ⁴⁹ Saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyoluena:

—Ca'ndii' jom. Ñe'canty'iaayâ aa nncwje'cañoom Elías na nncwji'n'maaⁿñe jom.

⁵⁰ Quia jo' seixuaannda' Jesús jndei, mana tueeⁿeⁿ. ⁵¹ Ndo' xjeⁿñeeⁿ liaatco na ntyjaty'io wats'om t'maⁿ jndii'tcona' hasta xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. Jndei s'eii tyuaa ndo' tiuu ljo'. ⁵² Mati jnaaⁿ ndei'luaa ndo' jndye nn'aⁿ na jnda tja na tyola'yu'

ñequio Ty'oots'om tando'nnda'na xjeⁿñeeⁿ. ⁵³ Quia na jnda tando'nnda' Jesús, mati naⁿñeeⁿ jlui'na naquii' ndei'luaana, ty'equie'na quii' tsjoom Jerusalén. Jo' jo' teitquioo'ndyena ndaa jndye nn'aⁿ.

⁵⁴ Ndo' juu capeitaⁿ ñequio sondaro 'naaⁿaⁿ na cwil'a cwenta Jesús quia na nty'iaana na s'eii ndo' tqueⁿna cwenta cha'tso na tuii, jeeⁿ ndya' tyuena. Jluena:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿm'aaⁿ tyoluiiñê Jnda Ty'oots'om.

⁵⁵ Ndo' jo' jo' m'aⁿ jndye yolcu na cwe' cwindy'iaatquiana ljo' cwiluii. Jnaⁿ naⁿñeeⁿ ts'ondaa Galilea, tquionty'ona naxeⁿ Jesús na cwindye'ntjomna nnoom. ⁵⁶ Quii'ntaaⁿ yolcuñeeⁿ ñ'eⁿ María Magdalena ñequio María tsondyee Jacobo ñ'eⁿ José, ndo' ñequio tsondyee ntseinda Zebedeo.

'Oocaty'iuuna Jesús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ Quia tuee' na tmaaⁿ, cwii tsaⁿtya na jndyu José na jnaⁿ tsjoom Arimatea, cwiluiiñê ts'aⁿ na matseijomñê ñ'oom na t'moⁿ Jesús, ⁵⁸ tjaaⁿ na m'aaⁿ Pilato, tjacaaⁿ ts'oo Jesús. Ndo' tquiaa Pilato ñ'oom'm na nñe'quia sondaro sei'ts'o 'naaⁿ Jesús nnom José. ⁵⁹ Quia jo' tjaco'ñom José Jesús, seityjooñê liaa sámana na lju' juu ts'oo'ñeeⁿ. ⁶⁰ Jnda chii tjaa'ñê ts'oo'ñeeⁿ naquii' tsue'tsjö' xco na jnda tuiiya na tseixmaⁿna' tsei'tsuaa 'naaⁿaⁿ. Jnda jo' seicuu'ñê 'ndyoo tsei'tsuaa ñequio cwii tsjö' t'maⁿ, mana tjaaⁿ. ⁶¹ Ndo' María Magdalena ñequio cwiicheⁿ María nty'iaacheⁿna na luaa' s'aaⁿ. Ty'ewindyuaandyena ndyeyu 'ndyoo tsei'tsuaa'ñeeⁿ.

Cwil'a sondaro cwenta tsei'tsuaa

⁶² Xuee na tuii na luaa', maxuee na cwila'jndaa'ndye nn'aⁿ 'naⁿ na nlcaⁿna' joona ee na 'io xuee na nnta'jndyeena. Quia na teincoo cwiicheⁿ xuee, ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ fariseos, ñecwii tmaaⁿ ty'ena na m'aaⁿ Pilato. ⁶³ Jluena nnoom:

—'U ta gobiernom, cwijaañjoom' n'oqⁿyâ ñ'oom na tyotso tsaⁿcantu'ñeeⁿ quia ndi wanoom'm. Tsoom na xuee jnda ndyee nncwando'xcoom jnda na tueeⁿeⁿ. ⁶⁴ Cwe' jo' l'ue n'oqⁿyâ na catsa'ntjom' sondaro 'naⁿ, na c'oocal'ana cwenta tsei'tsuaⁿaⁿ hasta xe'jnda teinom ndyee xuee cha nntse-icu'na' na joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê nlquie'cañomna ndo' nnty'ueena sei'ts'o 'naaⁿaⁿ, jnda jo' nluena ndaa nn'aⁿ na jom jnda mawando'xcoom na tueeⁿeⁿ. Ndo' juu cantuwaa' t'maⁿti nñequiu'nn'aⁿna' nn'aⁿ nchiiti ñ'oom na ñeseineiiⁿ xjeⁿ na ñetanoom'm.

⁶⁵ T'o Pilato ndaana, tsoom:

—Nmeiiⁿ sondaro na mañequia luee'yo'. Cwa catsa'yo' ñ'eⁿndyena. Ya ya cwenta cal'a'yo' tsei'tsuaa'ñeeⁿ.

⁶⁶ Quia jo' ty'e naⁿñeeⁿ. Ty'ela'cu'tyeⁿna tsei'tsuua. Ty'ioomna sayo yuu na ntjom 'ndyoo tsue'tsjo' quio tsjo' t'maⁿ cha nnooⁿ xeⁿ nntseicanaaⁿñe ts'aⁿ. Jndaⁿ chii 'ndyena sondaro na nla' cwenta tsei'tsuua.

28

Tando'xco Jesús

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Jndaⁿ teinom xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos ndo' jndaⁿ jaawixuee xuee najndyee smanaⁿ, quia jo' tja María Magdalena ñequio cwiicheⁿ María, ty'ecajndoo'na tsei'tsuua. ² Mats'ia jo' jndeiⁿ s'eii. Ee cwii ángel cwentaa' Ty'oots'om jnaaⁿ cañoom'luee, jndyocueeⁿ na waa tsei'tsuua. Teiñooⁿ tsjo' na ta' 'ndyoo tsei'tsuuaⁿñeeⁿ, tjacjom nacjoo'na'. ³ Cha'waañê caxueñê cha'cwijom chomtsuee. Ndo' canchii' liaⁿaⁿ cha'na canchii' tsaaⁿ. ⁴ Ndo' sondaro na cwil'a cwenta tsei'tsuua, quia na nty'iaana ángel'ñeeⁿ tyoteindyena, tquiaandyena nomtyuaa, cha'cwijom l'oo joona. ⁵ Quia jo' seineiⁿ ángel ndaa yolcu'ñeeⁿ, tsoom:

—Tilacatyuendyo'. Ee mantyjiya na Jesús cwil'ue'yo', nquii tsaⁿ na ty'ioom nn'aⁿ ts'oom'naaⁿ. ⁶ Je' tac'oomñê ñjaaⁿ, ee na jndaⁿ mawando'xcoom na tueeⁿeⁿ cha'xjeⁿ ñ'oom ñetsoom. Quiocanty'ia'yo' yuu ñetacatyeeⁿ. ⁷ Jndaⁿ jo' calatyua'yo', catsalacandii'yo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na jndaⁿ mawando'xcoom. Ndo' candu'yo' na mawjaañetyeeⁿ ts'ondaa Galilea, jndaⁿ jo' catsantjo'yo'. Jo' jo' nleicwindyo' ñ'eⁿñê. Ñ'oommeiiⁿ jndyocatsjooya ndaa'yo'.

⁸ Ndo' yolcu'ñeeⁿ, jndeiⁿ jlui'na tsei'tsuua, jeeⁿ tyuena ndo' neii'na. Jla'tyuua'na na nla'candiina nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na luaa' jndyena. ⁹ Ndo' mats'ia jo' tjomndyena Jesús. Tquiaaⁿ na xmaⁿndyena. Ndo' ta'na cantyena, ta'xcweendyena nc'eeⁿ na tyola't'maaⁿndyena jom. ¹⁰ Ndo' tso Jesús ndaana:

—Tilacatyuendyo'. Catsa'yo', tsalacandii'yo' nn'aa'ya na c'oona ts'ondaa Galilea. Jo' jo' nnty'iaana ja.

Ñ'oom na tyolue sondaro

¹¹ Yocheⁿ na 'oo yolcu'ñeeⁿ, nt'om sondaro na tyol'a cwenta tsei'tsuua ty'equie'na quii' tsjoom Jerusalén, ty'ela'candiina ntyee na cwiluiitquiendye cha'tso na tuii. ¹² Ndo' ntyee'ñeeⁿ jla'tjoom'na ñ'oom ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, mat'maaⁿ tsjo'ñjeeⁿ tquiana ndaaⁿ sondaro'ñeeⁿ. ¹³ Ndo' jluena ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—Candu'yo' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwe' natsjom tquie'cañom nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús. Tquiocanty'ueena sei'ts'o 'naaⁿaⁿ xjeⁿ na cwinda'yo'. ¹⁴ Tinc'om'yo' ñ'omtiuu tjaa ljo'

nntjom'yo', ee xeⁿ nndii gobiernom ñ'oomwaa', já manquiuyâ chiuu nlui'ljuu' ñ'oom 'naⁿyo' luaa'.

¹⁵ Ndo' toñoom sondaro tsjo'ñjeeⁿñeeⁿ. To'na, tyot'oomna ñ'oom cha'xjeⁿ na jnda jndyena na caluena. Cwe' jo' hasta je'cheⁿ ndicwaⁿ cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos na ty'ecanty'uee nn'aⁿ sei'ts'o 'naaⁿ Jesús.

Jesús majñoom nn'aⁿ na c'oonquiiana ñ'oom'm

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Quia jo' já na canchoo'cwiindyô saayâ ts'ondaa Galilea. Saawaayâ cwii ta yuu na jnda seicandii Jesús na catsaayâ.

¹⁷ Xjeⁿ na nty'iaayâ jom tyolat'maaⁿndyô jom. Saa ñ'eeⁿ cwantindyô na tijndaa' nquiuyâ aa mayuu' na jom. ¹⁸ Quia jo' seicandyoo'ñê nacañoomyâ. Tsoom ndaayâ:

—Nandye cañoom'luee ñequio tsjoomnancue, cha'waa mat-seixmaⁿya najndo, ¹⁹ jo' chii catsa'yo' na m'aⁿ nn'aⁿ ticwii cwii ndyuaa. Nñe'quia'yo' ñ'oom naya ndaana cha nla'yu'na ñ'eⁿndyo. Calats'oomndyo' joona ñequio xuee' Tsotyaya, ñequio xuee' Ja na Jnaaⁿ, ndo' ñequio xuee' Espíritu Santo. ²⁰ Cat'moⁿyo' na cala'candana cha'tso ñ'oom na jnda tquiaya ndaayô'. Ndo' cjaañjoom' n'om'yo' na m'aaⁿya ñ'eⁿndyo' ticwii xuee, hasta na nntycwii tsjoomnancue. Amén.

Ñ'oom naya cantyja 'naa' Jesucristo na seiljeii Marcos

*Tyoñequiaa Juan ñ'oom ndyuaa na tjaa nn'a' c'om
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)*

¹ Luaa waa na jna' ñ'oom naya cantyja 'naa' Jesucristo, Jnda Ty'oots'om.

² Jnda seicandaa'ñena' ñ'oom na seiljeii profeta Isaías, matsona':

Majñoñ'ñetyaya cwii moso 'na'ya na wjaajndyee jo njom'.

Jom nncwji'yuu'ñe cantyja 'na',

cha mam'a'c'eendye nn'a' quia na nncue'cañoom'.

³ Jom ts'a' na jndei matseinei' ndaa nn'a' jo ndo' yuu tjaa nn'a' c'om.

Matsoom: "Calajndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' nndyocwjee'cañoom nquii na nntsa'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom cwilayo'yo' nato na ñoom."

⁴ Ñ'oommei' seicandaa'ñena' quia na to' Juan na tyot-seits'oomñe nn'a' ndyuaa yuu tjaa nn'a' c'om. Tyoñequiaa' ñ'oom na calcwe' n'omna jnaa'na cha nntseit'ma' ts'om Ty'oots'om joona ndo' nleits'oomndyena. ⁵ Jndye nn'a' ty'e na m'aa' na jna'na cha'waa ts'ondaa Judea ñequio tsjoom Jerusalén. Jnda na lcwe' n'omna jnaa'na, seits'oomñe joona ts'om jndaa Jordán.

⁶ Juan'ñee' tyocwe' liaa na tuiina' ñ'e' soo' camello. Chi'tye' xcwee'le' cwii tja'. Tyocwaa'na calcaa ntyue' ndo' tyo'om tsiom' jndaa. ⁷ Luaa ñ'oom na tyoñequiaa' ndaa nn'a', tyot-soom:

—Mandyontyjo nque' na t'manti tseixmaa', nchiiti ja. Ticat-seixma'ya na cwe' ja nndi'ntjo'ya nnoom na nntseicana'la lcoom'm. ⁸ Ja matseits'oomndyo' o ñequio ndaatioo, saa nque' nntseits'oomñe 'o ñequio Espíritu Santo.

*Na teits'oomñe Jesús
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)*

⁹ Tiempo'ñee' jna' Jesús tsjoom Nazaret, ts'ondaa Galilea. Tyje'cañoom Juan ndyuaa yuu na tjaa nn'a' c'om. Ndo' seits'oomñe Juan jom ts'om jndaa Jordán. ¹⁰ Quia na jluee'le' naquii' ndaa mantyjache' nty'iaa'na na seicanaa'ñena' tsjo'luee. Jndyocue Espíritu Santo cha'cwijom catu'. Jndyocaljo nacjoom'm. ¹¹ Ndo' teic'uaa na seinei' Ty'oots'om cañoom'luee. Matso:

—'U cwiluiindy' Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'oqⁿya. Cantyja 'naⁿ 'u ñequii'cheⁿ mañequiaana' na neiⁿya.

Ñe'queⁿ tsaⁿjndii xjeⁿ Jesús

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Ndo' mantyjacheⁿ tjañ'oom Espíritu Santo Jesús cwi-icheⁿ ntyja yuu tjaa nn'aⁿ c'om. ¹³ Jo' ljoo'ñê wen'aaⁿ xuee. Tyoqueⁿñe tsaⁿjndii na nlqueⁿ xjeⁿ jom. Mati tyom'aaⁿ Jesús quii'ntaaⁿ quioo' wjee. Ndo' tquie'cañom ángeles na tyondye'ntjomna nnoom.

Mato' Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ ts'ondaa Galilea

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Jnda na tju' Herodes Juan w'aancjo, quia jo' tja Jesús ts'ondaa Galilea. Jo' jo' tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya ndaaⁿ nn'aⁿ cantyja na matsaⁿntjom Ty'oqots'om. ¹⁵ Tyotsoom:

—Jnda tue'ntyjo xjeⁿ na ññe'quiandyo' na nnts'aⁿntjom Ty'oqots'om 'o. Calayu'yo' ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ ndo' calcwe' n'om'yo'.

Ma'maⁿ Jesús ñequiee nn'aⁿ na cwitjeii' calcaa

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Yocheⁿ na mawinom Jesús 'ndyoo ndaaluee Galilea, nty'iaaⁿ'aⁿ Simón ñequio tyjee tsaⁿñeeⁿ Andrés. Cwituee'na tsqui' 'naaⁿ'aⁿ ts'om ndaaluee ee joona ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ na cwitjeii'na calcaa. ¹⁷ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Quio'yo' ñ'eⁿndyoo ndo' ja nnts'aa na nlatjom'yo' nn'aⁿ tachii cwe' calcaa.

¹⁸ Joona mañoom' 'ndyena lqui' 'naaⁿ'aⁿ. Ty'ena ñ'eⁿñê.

¹⁹ Tjatjatyeen chjoowi' 'ndyoo ndaaluee. Tuee'cañoom Jacobo ñ'eⁿ tyjee tsaⁿñeeⁿ na jndyu Juan. Joona ntseinda Zebedeo. M'aⁿ'aⁿ ts'om w'aandaa, cwila'yona lqui'tsaⁿ 'naaⁿ'aⁿ.

²⁰ Mantyja tqueeⁿñê joona, quia jo' 'ndyena tsotyena Zebedeo ts'om w'aandaa ñequio naⁿntjoom'm. Ty'ena ñequio Jesús.

Tsaⁿ na tyoleiñ'oom jndyetia

(Lc. 4:31-37)

²¹ Ty'ena tquiena tsjoom Capernaum. Quia na tue'ntyjo xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos quia jo' tjaquiee' Jesús naquii' wats'om. Toqⁿ'oⁿ na tyo'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. ²² Ndo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, jeeⁿ tjawee' n'omna. T'moⁿ'aⁿ ndaana na waa najndei na matseixmaaⁿ, ee ñ'oom na tyo'mooⁿ cajndatina', nchii cwe' cha'na ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ na jndo' n'om chiuu t'maⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. ²³ Ndo' naquii' wats'om'ñeeⁿ tyje'cañoom cwii ts'aⁿ na maleiñ'oom jndyetia juu. Jndei tyotseixuaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom ndyuee jndyetia'ñeeⁿ.

²⁴ Tsoom nnom Jesús:

—¿Ljo' l'ue ts'om' ñ'eⁿndyô já, 'u Jesús na jnaⁿ Nazaret? ¿Aa jndyo' na jndyo'tsei'tyui' na laxmaaⁿyâ najndaⁿayâ? Já macwitajnaaⁿâ ñeeⁿ cwiluiindyⁿu'. Nncu' cwiluiindyⁿu' na lju' ts'om' na jnaⁿ na m'aaⁿ Ty'ôots'om.

25 Quia jo' seitia' Jesús jndyetia'ñeeⁿ. Tsoom:

—Catseicheⁿ. Calui' naquii' ts'om tsaⁿm'aaⁿl'.

26 Ndo' s'aa jndyetia'ñeeⁿ na seicantyeenⁿñe tsaⁿñeeⁿ ndo' tyoteiñe. S'aaⁿ na seixuaa jndei, jnda jo' jlueeⁿeⁿ naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ. 27 Ndo' cha'tso nn'aⁿ na nty'iaa na luaa' tuii jeeⁿ tyuena. Tyota'x'leena ndaⁿ nc'iaana, tyoluena:

—¿Ljo' ma'môⁿna' na luaa' tuii? Cwa cwii ñ'oom xco cwindyaaya je'. Ee tsaⁿm'aaⁿl' waa najneiⁿ na matsaⁿntjoom meiⁿ jndyetia ndo' cwila'candana ñ'oom na matsoom.

28 Mañoom' t'om ñ'oom cantyja 'naaⁿl' Jesús cha'waa ts'ondaa Galilea.

Sein'maⁿ Jesús staxeeⁿl' Simón Pedro

(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

29 Ndo' jnda na jlui'na wats'om, ty'ena waa' Simón ñ'eⁿ Andrés, ndi ñ'eⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan. 30 Tquiena. Ndo' jo' jo' m'aaⁿ staxeeⁿl' Simón. Waa cjoo' jnduu na matseicona' juu. Mañoom' jla'candii nn'aⁿ Jesús na wii' yuscu'ñeeⁿ. 31 Quia jo' tjantyyaa' Jesús tsaⁿñeeⁿ, t'ueeⁿ ts'ô, seiweeⁿ juu. Mañoom' ntquiuuñe na matseicona' juu. Mana tô' na mandintjom ndaⁿana.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿwii

(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

32 Majuu tmaaⁿñeeⁿ jnda na tjacue ñe'quiom', tquie'cho nn'aⁿ nn'aⁿwii ñ'eⁿ nn'aⁿ na maleichuu jndyetia na m'aaⁿ Jesús. 33 Manndyo ndyuendye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na tquiena na cwe' 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ. 34 Xjeⁿñeeⁿ sein'maaⁿ jndye nn'aⁿwii cha'tso nnom ntycu na cwitjoomna. Mati jndye jndyetia tjeiiⁿeⁿ naquii' n'om nn'aⁿ. Meiⁿ tñiquiaaⁿ na nla'neiⁿ jndyetia'ñeeⁿ meiⁿcwii ñ'oom ee tical'ue ts'oom na nndye nn'aⁿ cantyja 'naaⁿl'. Ee jndyetia'ñeeⁿ manquiuna 'ñeeⁿ cwiluiiñe.

Jesús mañequiaaⁿ ñ'oom ts'ondaa Galilea

(Lc. 4:42-44)

35 Teincoo cwiicheⁿ xuee ndicwaⁿ jaaⁿcheⁿ teicantyyaaⁿ, tjaaⁿ cwii joo yuu na ñenqueⁿ. Jo' jo' tyotseineiⁿ nnom Ty'ôots'om. 36 Ndo' Simón ñequio nc'iaaⁿl' ty'entyjona naxeⁿl' Jesús na cwil'ueena jom. 37 Jnda na jliuna jom, jluena nnoom:

—Jndye nn'aⁿ jeeⁿ cwil'uee 'u.

38 Tsoom ndaⁿana:

—Cjaaya nt'omcheⁿ njoom na nndyoo' cha mati jo' ññequiaa ñ'oom naya na nndye nn'aⁿ. Ee maxjeⁿ ts'iaaⁿwaa' na qui na jndyoo^{ya}.

³⁹ Quia jo' tyomanoom cha'waa ts'ondaa Galilea. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya naquii' lan'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ cwii cwii joo. Ndo' tyocwjeeⁿeⁿ jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na chuu tycu lepra

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ Jesús na chuu tycu lepra. Tco'xtye jo nnoom, s'aa ty'oo, tso:

—Ta, ntyjii 'u nnda^a nntsein'maⁿ ja, xeⁿ wajnaⁿ na maty'iomnaⁿ.

⁴¹ Jesús t'oom na wi' ts'oom tsaⁿñeeⁿ. Seiloom ts'o^oⁿ, tyeⁿnquoom'm juu. Tsoom nnom:

—Maxjeⁿ maty'iomnaⁿ na ljo'. Can'maⁿ.

⁴² Mantya tsu tycu lepra. Mana ljuu' tjaaⁿaⁿ cha'waañê.

⁴³ Jnda jo' jñom Jesús tsaⁿñeeⁿ, tyeⁿ ñ'oom tsoom nnom:

⁴⁴ —Meiⁿcwii ñ'oom ticatsu' ndaa^a nn'aⁿ chiuu tuii na n'maⁿ!. Saa cja', cja'tseica'moⁿndyu' nnom tyee. Ndo' quiaa' quioo' nnoom na matseit'maaⁿndyu' Ty'o^ots'om cha'xjeⁿ na tyotsaⁿntjom Moisés. Ee laa'ti' nncwji'yuu'ñena' ndaa^a nn'aⁿ na jnda n'maⁿ!.

⁴⁵ Saa quia na tja tsaⁿñeeⁿ, to^oⁿ^oⁿ na tyotseineiⁿ, tyotsoñ'eeⁿ chiuu waa na n'maaⁿ. Jo' chii mañoom' t'om ñ'oom ndiocheⁿ. Cwe' jo' seicu'na' na nncjaaquiee' Jesús meiⁿnquia tsjoom ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ nnc'oontyjaa'na xeⁿ nliuna jom. Jo' chii ljoo'ñê yuu tjaa nn'aⁿ c'oom ndo' tquie'cañom nn'aⁿ na m'aaⁿ na jndye joo jnaⁿna.

2

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Jnda na teinom cwantindyo xuee, tue'cañoomnda' Jesús tsjoom Capernaum. Ndo' teic'uaa ñ'oom na jnda tyjeeⁿeⁿ, m'aaⁿ waa' cwii ts'aⁿ. ² Jndye nn'aⁿ tjomndyena jo' jo' hasta tileicwiiⁿndeiⁿ w'aa. Meiⁿ cwe' 'ndyoots'a tîcandaa nlquie'cañomna. Ndo' tyoñequiaaⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om ndaa^ana. ³ Ndo' jo' tquie'cañom ñeequiee nn'aⁿ na m'aaⁿ Jesús. Tquoñ'omna cwii ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee. ⁴ Quia na nty'iaana na tîcandaa nnc'oontyjaa'na na m'aaⁿ ee na jeeⁿ tyeeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ, quia jo' ty'ewana xqueⁿ w'aa. Jla'canaaⁿndyena ndyeyu na meintyjee' Jesús. Jla'c'oⁿna tsuee na ndii' ts'aⁿwii'. ⁵ Quia na nty'iaa' Jesús na cwila'yuy'a n'om naⁿñeeⁿ, tsoom nnom nquii' ts'aⁿ na wii':

—'U jndaaya, jnda seit'maⁿ ts'o^oⁿya 'u cha'tso jnaⁿ na niom.

6 Ndo' nt'om nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na teindyuaandyé jo' jo', jndye ñ'oom tyola'tiuuna naquii' n'omna na ticuee' n'omna Jesús. 7 Jla'neiⁿ cheⁿnquieena naquii' n'omna, jluena: “Tsaⁿm'aaⁿ! ¿chiiu na luaa' matsoom? Cwa ñ'oom ntjeiⁿ matseineiⁿ nacjoo' Ty'oots'om ee macanda jom nda^a nntseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿ nn'aⁿ.” 8 Ndo' ntjii Jesús na luaa' m'aaⁿ n'omna. Tsoom nda^ana:

—¿Chiiu na ticuaaya nquiu'yo' ñ'eⁿndyo? 9 ¿Cwaaⁿ ñ'oom cwila'tiuu'yo' na tijndei'tina' na nntsjo^o nnom tsaⁿwii'm'aaⁿ? ¿Aa nchii cha'na jnda tsjo^o nnoom na matseit'maⁿ ts'o^onya jnaaⁿ na waa? Oo ¿aa nchii jndei'tina' nquiu'yo' na nntsjo^o na quicantyjaⁿ, catseilcwiiñê tsuee 'naaⁿ na ndo' cjaacaⁿ? 10 Queⁿyo' cwenta, ja na cwiluiindy^o tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nntsjo^o juu ñ'oom na nquiu' 'o na jndei'tina'. Quia jo' quia na jnda tco'yana' tsaⁿm'aaⁿ nla'nq^onyo' na majndeiticheⁿ ja waa najndo nnom tsjoomnancue na nda^a nntseit'maⁿ ts'o^onya jnaaⁿ nn'aⁿ.

11 Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee:

—'U re, matsjo^oya njom', quicantyja'. Catseilcwiindy^u tsuee 'naⁿ. Cja'to' wa'.

12 Ndo' mantya teicantyja tsaⁿñeeⁿ, seilcwiiñê tsuee 'naaⁿ na. Jlueneⁿ na jndoo' cha'tsondyé naⁿñeeⁿ. Jeeⁿ tjawee' n'omna na luaa' tuii. Tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om, tyoluena:

—Meiⁿjom ndii' tyoonty'iaaya na nluii na luaa'.

Ma'ma Jesús Leví na mati jndyu Mateo

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

13 Jnda tuii na luaa', tja Jesús cwiicheⁿ cwii ndii' 'ndyoo ndaaluee ndo' jndye nn'aⁿ ty'entyjaa'na jom. Tyo'mooⁿ nda^ana. 14 Cwii xuee mawinoom yuu na cwitioom nn'aⁿ ts'iaaⁿnda^ana cwentaa' gobiernom. Jo' jo' noom'm cwii ts'aⁿ na jndyu Leví jnda Alfeo. Wacatyeeⁿ tsaⁿñeeⁿ na maco'ñoom s'om na cwitioom nn'aⁿ. Tso Jesús nnoom:

—Candyotseijomndyu' ñequio ts'iaaⁿ 'naⁿya.

Ndo' teicantyja tsaⁿñeeⁿ, tjatseijomñe ñ'eⁿ Jesús.

15 Cwii xuee m'aaⁿ Jesús waa' Leví ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Jo' jo' wacatyeeⁿ nacañoom' meiⁿsa ñequio naⁿñeeⁿ na cwicwa'na. Ndo' mati majndye nn'aⁿ na cwito'noom ts'iaaⁿnda^a nn'aⁿ cwentaa' gobiernom ñequio nn'aⁿ na cwila'tjo^ondye nnom Ty'oots'om cantyja na nquiu nn'aⁿ fariseos, teindyuaandyena ñ'eⁿñê. Ee jndye nn'aⁿ ty'entyjona naxeeⁿeⁿ. 16 Saaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio nc'iaana na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, quia na nty'iaana na macwa' Jesús ñequio nn'aⁿ na cwila'tjo^ondye nnom Ty'oots'om

ndo' ñequio nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom, ta'x'eena ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'e'ñê, jluea:

—¿Chiuu waayuu na macwaaⁿaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om ndo' ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oots'om?

17 Jnda na jndii Jesús na luaa' cwiluena, tsoom ndaana:

—Nn'aⁿ na tiwii titjoondyena ts'aⁿ na mach'ee nasei. Saa nn'aⁿ na wii, tjoondyena ts'aⁿñeeⁿ. Ja nchii na jndyoo na nncwaⁿya nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja na maty'iomyana', ja jndyoo na nncwaⁿya nn'aⁿjnaⁿ.

¿Chiuu na tyoola'cwejndo'ndye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús?

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

18 Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na cwila'naaⁿ nn'aⁿ fariseos, m'aⁿna na cwila'cwejndo'ndyena cwii xuee. Ndo' nt'omndye joona ty'entyjaa'na Jesús, ta'x'eena nnoom, jluea:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan cwila'cwejndo'ndyena ndo' majo'ti cwil'a nn'aⁿ fariseos, saa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa', tyoola'cwejndo'ndyena. ¿Chiuu na tyool'ana?

19 T'o Jesús cwii ñ'oom na cwe' tjañoom' cantyja 'naaⁿ nqueⁿ. Tsoom ndaa naⁿñeeⁿ:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye na macoco ts'aⁿ ¿aa maty'iomna' na nla'cwejndo'ndyena yochēⁿ na ndii ñ'eⁿ ts'aⁿs'a'ñeeⁿ ñ'eⁿndyena? Cantyjati xuee na m'aaⁿ ñ'eⁿndye naⁿñeeⁿ na cwiwit'maaⁿ na tocoom, ticatsona' na nla'cwejndo'ndyena. 20 Saa manncue'ntyjo xuee na nncwji'na' jom quii'ntaaⁿna, quia ljo'cheⁿ nla'cwejndo'ndyena.

21 Seinei'ticheⁿ Jesús cwii ñ'oom na tjañoom' cantyja 'naaⁿ ñ'oom xco na ma'mooⁿ ndaana. Tsoom:

—Ts'aⁿ na matseyo liaa, ticaty'iomna' na nncwjaa'ñê cwii taⁿ liaa xco na tyootmaⁿ na nntseyooⁿ liaa ntsaa. Ee na ljo' nnts'aaⁿ, quia nntmaⁿ liaa tquie quia jo' nncjaateii liaa xco, nntyjaañena' liaa ntsaa, ndo' cwajndiiti nnc'ioo'ñena' liaa ntsaa'ñeeⁿ. 22 Mati ts'aⁿ na mach'ee winom tijoom nntioom juuna' tjaⁿ na jnda teijndyo. Ee xeⁿ na ljo' nnts'aa ts'aⁿ nnt'ioo' tjaⁿñeeⁿ, mana cwiwi'ndaa'na', ndo' mati nlcwe' winom. Jo' chii maty'iomna' na ts'om tjaⁿ xco nnc'oocuena'.

Cwit'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ xuee na cwita'jndye nn'aⁿ

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

23 Cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, mawinom Jesús yuu na niom ntjom lqueeⁿ trigo. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'e'ñê, yochēⁿ na cwiwinomna jo' jo', to'na na

cwit'ioo'ndyena meiⁿ ndyee xu'lqueeⁿ. ²⁴Nt'om nn'aⁿ fariseos jluena nnom Jesús:

—Queⁿ cwenta na^mm'aⁿl, ¿chiiu na cwil'ana cwii na ticatsaⁿntjomna' xuee na cwitaⁿjndyaaya?

²⁵T'o Jesús, tsoom ndaana:

—'O, ¿aa nchii jndaⁿ jla'naⁿyo' ñ'oom chiiu s'aa David quia na seitjoona' na nlcwaaⁿaⁿ? Saa tyoolancjoo'ndyo' cantyja 'naaⁿaⁿ. Jom t'oom na ñejnoom'm ndo' mati nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. ²⁶Tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om 'naaⁿ Ty'oⁿots'om ndo' tcaaⁿ tyoo' nnom Abiatar tyee na cwiluiitquieñe. Jnaaⁿaⁿ ntyoo'ñeeⁿ. Tcwaⁿaⁿaⁿ joona' ndo' mati tquiaaⁿ na tcwa' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Ndo' ntyoo'ñeeⁿ na jndaⁿ tquia nn'aⁿ nnom Ty'oⁿots'om, ticwanaaⁿ na nlcwa' meiⁿngua ts'aⁿ, macanda ntyee wanaaⁿ na nlcwa'na juuna'.

²⁷Tsoticheⁿ Jesús ndaana:

—Tqueⁿ Ty'oⁿots'om xuee na nntaⁿjndyee nn'aⁿ cha na nntei-jndeina' joona, nchii seijndaa'ñê na nnts'aana' xjeⁿ 'o na nndu'yo' na jeeⁿ t'maⁿ xuee tseixmaⁿna'. ²⁸Jo' chii ja na cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee waa na matseixmaⁿya na nntsjoⁿ ljo' wanaaⁿ na cal'a nn'aⁿ xuee na cwitaⁿjndyaaya.

3

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na jndaⁿ tjateii cwii ts'o

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹Cwiicheⁿ cwii ndii' tjaquiee' Jesús naquii' wats'om. Jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jndaⁿ tjateii cwii ts'o. ²Jeeⁿ tyoqueⁿ nn'aⁿ fariseos cwenta ljo' nnts'aaⁿ, aa nntsein'maaⁿ tsaⁿñeeⁿ juu xuee na cwitaⁿjndyeena, ee jeeⁿ queeⁿ n'omna na nddaaⁿ nlqueeⁿna ñ'oom nacjoom'm. ³Quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na jndaⁿ tjateii ts'o:

—Quicantyja', cwintyje' xcwe quii'ntaaⁿ na^mm'aⁿ.

⁴Ndo' tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo':

—Ja mawax'aya ndaaⁿyo', xuee na cwitaⁿjndyaaya ¿aa wanaaⁿ na cateijndeii ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ na wi' matjom, oo aa ticateijneiⁿ juu? ¿Aa cwji'n'maaⁿñê x'iaaⁿaⁿ na ticue', oo aa ca'ñeeⁿ na cue'?

Saa joona yacheⁿ jla'cheⁿna. ⁵Quia jo' nty'iaaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ ndiocheⁿ, seiloo'ñê ñ'eⁿndyena. Tquiaana' na chjoo' ts'oom ee sei'nqoⁿqⁿ na jeeⁿ quie' n'omna. Tsoom nnom tsaⁿs'a'ñeeⁿ:

—Catseiliuu' ts'o'.

Seiliuu tsaⁿñeeⁿ ts'oqⁿ ndo' mana tco'yana' jom. ⁶Saa nn'aⁿ fariseos mantyja jlui'na, tyo'maⁿna ñequio nn'aⁿ 'naaⁿ Herodes chiiu nl'ayoona na nla'cuee'na Jesús.

Jndye nn'aⁿ tjomndye 'ndyoo ndaaluee

⁷ Quia jo' tjannda' Jesús 'ndyoo ndaaluee ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Cwii tmaaⁿ! nn'aⁿ ty'entyjo naxeeⁿeⁿ na jnaⁿna ts'ondaa Galilea. ⁸ Ndo' mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyondyena cantyja 'naaⁿ jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ. Quia jo' jndyendyena jnaⁿna ts'ondaa Judea ñequio tsjoom Jerusalén, ñequio ndyuaa Idumea, ñequio xndyaa' jndaa Jordán, ndo' ñequio ndiocheⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. Ty'entyjaa'na jom. ⁹ Jo' chii sa'ntjoom nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cala'jndaa'ndyena cwii w'aandaa chjoo na nleil'uee'ñê cha tints'aana' na 'oontquieena jom ee tyeeⁿ na jeeⁿ jndye nn'aⁿ m'aⁿ nacañom'm. ¹⁰ Ee nc'e na jnda sein'maaⁿ jndyendye nn'aⁿ, jo' chii cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ na ndicwaⁿ chona ntycu, tyola'canto'ndyena nacañom'm na ñe'nquio'na jom cha nn'maaⁿna. ¹¹ Ndo' jndyetia na m'aⁿ naquii' n'om nn'aⁿ, mei'yuucheⁿ na nty'iaana jom, l'ana naquii' n'om naⁿñeeⁿ na cata'na cantyena jo nnoom. Tyola'xuaana, tyoluena:

—'U cwiluiindy' Jnda Ty'oots'om.

¹² Saa Jesús jndei'na' tyotsa'ntjoom na ticat'mooⁿna 'ñeeⁿ cwiluiñê.

Ma'maⁿ Jesús canchoo'we nn'aⁿ na nla'jomndye ñ'oom 'naaⁿaⁿ

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Tjawa Jesús cwii ta, ndo' tqueeⁿñê nn'aⁿ na macwjii'ñê cwentaaⁿaⁿ na c'oona na m'aaⁿ. ¹⁴ Tqueeⁿ canchoo'wendyena na ññ'eeⁿna ñ'eⁿñê ndo' na njñoom joona na ññ'e'quiana ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Matseicajndyuna' joona apóstoles. ¹⁵ Tquiaaⁿ cantyja najndei na tseixmaaⁿ na nla'xmaⁿna cha nndaⁿ nla'n'maaⁿna nn'aⁿ ndo' nndaⁿ nntjeii'na jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ. ¹⁶ Nmeiiⁿ ncuee nchoo'we nn'aⁿ na tjeii'ñe Jesús cwentaaⁿaⁿ: Simón, tsaⁿ na seicajñoom Pedro, ¹⁷ Jacobo ñequio tyjeeⁿ Juan, ntseinda Zebedeo, joona seicajñoom Boanerges, ñ'oomwaa' ma'moⁿna' na jeeⁿ chona ndyueena, ¹⁸ Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo jnda Alfeo, Tadeo, Simón, tsaⁿ na matii'ñe ñ'oom ñ'eⁿ tmaaⁿ! nn'aⁿ cananista. ¹⁹ Ndo' ñ'eⁿ Judas Iscariote, ts'aⁿ na tquiaa cwenta Jesús.

Cwilueyoona na Jesús tsa'jnditquiee matseixmaaⁿ

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰ Jnda jo' tja Jesús yuu na mac'eeⁿ, ndi ñ'eeⁿ naⁿñeeⁿ. Ndo' tjomndyennda' cwii tmaaⁿ! nn'aⁿ yuu na m'aaⁿ hasta tileinquiaana' na nlcwaaⁿaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. ²¹ Jnda na jndye nn'aaⁿ nqueⁿ na luaa' matjoom, ty'ec'omna jom na jndei'na' ee cwilue nn'aⁿ na jnda seintjei'na' jom.

22 Nt'om nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na jnaⁿ Jerusalén, tyoluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ matseixmaaⁿ Beelzebú, juu tsaⁿjndiitquiee. Nc'e najndeii na matseixmaⁿ, jo' na macwjeeⁿeⁿ jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ.

23 Tqueeⁿñe Jesús naⁿñeeⁿ ndo' seineiiⁿ ñ'oom tjañoom' ndaana. Tsoom:

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na nguui Satanás mawjaⁿ nacjoo' nqueⁿ na macwjeeⁿeⁿ jndyetia ñequio ntyjenaⁿjndiñê naquii' n'om nn'aⁿ? 24 Xeⁿ m'aaⁿ cwii gobiernom na cwitoⁿndye nn'aⁿ 'naaⁿaⁿ, nt'om cwi'oo nacjoom'm ndo' nt'om cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsaⁿñeeⁿ xocaljoo'ñetyeeⁿ ts'iaaⁿ. 25 Ndo' mati nn'aⁿ na m'aⁿ cwii w'aa xeⁿ cwila'ntja'ndyena, xoc'omna na ñ'e'naaⁿ, maxjeⁿ nnt'oom'ndyena. 26 Ndo' majo'ti cantyja 'naaⁿ Satanás, xeⁿ na matseiweñê nacjoo' ntyjenaⁿjndiñê quia jo' xocaljotyeⁿ cantyja najneiⁿ na matsa'ntjoom joona. Ee xeⁿ na luaa' mach'eeⁿ, quia jo' matseintycwiiñe cheⁿnqueⁿ.

27 'Tjaa'naⁿ ts'aⁿ na nnda^a na cwe' nncjaaquiee'to waa' ts'aⁿ na jeeⁿ jndeii na nncwji' 'naaⁿ ts'aⁿñeeⁿ. Saa xeⁿ nntseityeⁿjñeeⁿ ts'aⁿñeeⁿ quia ljo'cheⁿ nnda^a nncwji'ñ'eeⁿ 'naaⁿ. Maluaa' matseijomna' ñ'eⁿndyo ja quia macwji'a naⁿjndii ñ'eⁿ jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ.

28 'Mayuu'cheⁿ candye'yo' nntsjo^o, nnda^a nntseit'maⁿ ts'om Ty'o^ots'om cha'tso nnom na cwila'tjo^ondye nn'aⁿ ñequio meiⁿnquia ñ'oom wi' na ntjei'na' na cwiluena. 29 Saa meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matsoyuu na cwiluii ts'iaaⁿ 'naⁿya cwe' cantyja najndeii tsaⁿjndii, tsaⁿñeeⁿ matseineiⁿ ñ'oom ntjeiⁿ nacjoo' Espíritu Santo. Ndo' na ljo' tijoom nntseit'maⁿ ts'om Ty'o^ots'om ts'aⁿñeeⁿ. Jnaⁿwaa' tijoom cantycwiina'.

30 Luaa' tsoom ndaa^a naⁿñeeⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ee joona tyoluena na jom tseixmaaⁿ tsaⁿjndiitquiee.

Jesús, tquie ntyjeeⁿ na m'aaⁿ ñ'eⁿ tsoñeeⁿ
(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

31 Tquiecañom ntyjee Jesús ñequio tsoñeeⁿ yuu na m'aaⁿ saa ch'eⁿ ljoo'ndyena nc'e na jeeⁿ tyeeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ. Cwe' jla'cwanomna ñ'oom na calueeⁿeⁿ ch'eⁿ. 32 Jo' chii nn'aⁿ na meindyuaandye nacañom'm jluena nnoom:

—Aa ndi', jnda tyjee' tso'ndyo' ñ'eⁿ ndyenty'iu'. M'aⁿna ch'eⁿ, cwil'ueena 'u.

33 Saa t'o^ooⁿ ndaana tsoom:

—Nndye'yo' nntsjo^o ndaa^a'yo' ñeeⁿ cwiluiiñe tsondyo^o ndo' ndyentyjo^o.

34 Jnda chii nty'iaaⁿaⁿ ndiocheⁿ ndaa^a nn'aⁿ na meindyuaandye nacañom'm, tsoom ndaana:

—Queⁿyo' cwenta, ncjo'yo' cwiluiindyoy' tsondyo ñequio ndyentyjo. ³⁵ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee yuu na l'ue ts'om Ty'o^ots'om, tsaⁿñeeⁿ cwiluiñe ti'tyjo, ndo' nomtyjo, ndo' tsondyo.

4

Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Cwiicheⁿ cwii ndii' tquie'cañom cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye na m'aaⁿ Jesús 'ndyoo ndaaluee. Tooⁿoⁿ na ma'mooⁿ ndaana. Ndo' jeeⁿ ndya' tyola'canto'ndyena nacañom'm. Jo' chii tjacuooⁿ ts'om w'aandaa chjoo na meintye'cheⁿna' ts'om ndaaluee. Tjacjom ts'omna' ndo' cha'tsondye nn'aⁿ ljoo'ndyena 'ndyoowi' ndaaluee tyuaatcwii. ² Jndye ñ'oom tjañoom' teil'uee'ñê na tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ. Tue'cañoomna' na tsoom ñ'oomwaa:

³ —Candye'yo' ñ'oomwaa: Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tjacjoom'm lqueeⁿ trigo. ⁴ Ndo' yochē na majoom'm lqueeⁿñee, nt'om tquiaa ts'om nato. Ndo' tquie cantsaa, tcwa'yo' joona'. ⁵ Nt'om lqueeⁿ tquiaana' tyuaa na jeeⁿ ljo' yuu na tita m'aaⁿ ts'o. Lqueeⁿñeeⁿ tyuaa' t'loomna' ee tita tiona' ts'o. ⁶ Saa na jeeⁿ jmeiⁿ tyonty'iaa' ñe'quoom', t'uaana'. Tjacaⁿna' ee na tinjoom ty'e nch'ioo'na'. ⁷ Nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na meintyjee' nda' l'o^o nioom. Tyuaa'ti tjawindye l'o^o nioom'ñeeⁿ, tco'na' ntjom, nc'e naljo' tjaa'naⁿ ljo' tue' l'a lqueeⁿñeeⁿ. ⁸ Saa nt'om lqueeⁿ tquiaana' yuu na ya ts'o. T'oomna', ty'ewijndana', jndye lqueeⁿ tue'. Nt'om tjei'na' cwii xuu waljoo' yom ts'oom lqueeⁿ trigo na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacju' tsaⁿñeeⁿ. Ndo' nt'om tjei'na' we xuu waljoo' xcwe na cwii ts'oom lqueeⁿ tjacjoom'm. Ndo' nt'om tjei'na' ñequiee xuu na cwii ts'oom lqueeⁿ na tjacjoom'm.

⁹ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

Luaa ts'iaaⁿ ñ'oom tjañoom'

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Jnda na tju'na' na ñenquii Jesús ñequio nn'aⁿ canchoo'wendye ndo' ñequio nt'om nn'aⁿ na mati cwicañ'eeⁿtyeⁿ ñ'e'ñê, ta'x'eena ljo' ñe'ca'moⁿ ñ'oom tjañoom'ñeeⁿ. ¹¹ Ndo' tsoom ndaana:

—Mañequiaa Ty'o^ots'om na 'o cala'noⁿyo' ñ'oom na tyooliu nn'aⁿ cantyja na matsa'ntjoom. Saa nn'aⁿ na tyoola'jomndye ñ'e'ndyo, ñenquii' ñ'oom tjañoom' matseinaⁿya ndaana. ¹² Jo' chii mach'eena' na mayuu'cheⁿ meiiⁿ na jndye ndii' ndyena ñ'oom na mañequiaya, saa xocala'noⁿna. Ndo' meiiⁿ na jndye ndii' nnty'iaana ts'iaaⁿ na mats'aa saa tixoqueⁿna cwenta. Ee

cwil'ayana na nmeiiⁿ cha tilcwe' n'omna, tintseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaaⁿna.

Luaa ma'moⁿ ñ'oom na tjacju' ts'aⁿ lqueeⁿ trigo

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Aa maxjeⁿ ticala'noⁿyo' ñ'oom tjañoom'waa'? ¿Chiuu nl'aa na nla'noⁿyo' nt'omcheⁿ ñ'oom tjañoom'? ¹⁴ Juu ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo, jo' ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'oots'om. ¹⁵ Lqueeⁿ na tquiaa ts'om nato, jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om na mañequiaa ts'aⁿ, saa mantya macwji' Satanás ñ'oom'ñeeⁿ naquii' n'omna. ¹⁶ Ndo' lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ljo' tyuaa, jo' nn'aⁿ na ya cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Neiiⁿna cwito'ñoomna juuna'. ¹⁷ Saa tiyo cwindyena ee matseijomna' joona cha'na jnda lqueeⁿñeeⁿ na tinjoom ty'e nch'ioo'na'. Ndo' quia na maco'wi'na' joona oo cwila'wjee nn'aⁿ joona nc'e na cwila'yuna, mantya cwi'ndyena. ¹⁸ Lqueeⁿ na tquiaa naquii' l'oo niom, jo' nn'aⁿ na ya Cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. ¹⁹ Saa naⁿñeeⁿ jeeⁿ m'aaⁿ n'omna chiuu cwii 'oom'aⁿtina. Maquiu'nn'aⁿna' joona na ñe'cwityandyena, ndo' jeeⁿ cwila'queeⁿ n'omna na ñe'calei'chona cha'tso nnom 'na'. Cha'tso nmeiⁿ matseicatsuuna' ñ'oom' Ty'oots'om naquii' n'omna. Jo' chii tileicana'jndeina' na nl'ana yuu na cjawee' ntyjii Ty'oots'om. ²⁰ Saa m'aⁿ nn'aⁿ na ya cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Cwila'ljona juuna' naquii' n'omna. Cwiqueⁿndyena na cwil'ana yuu na ya. Matseijomna' joona cha'na lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ya ts'o. Nt'om naⁿñeeⁿ matseijomna' cantya 'naaⁿna cha'na cwii ts'oom lqueeⁿñeeⁿ na tjei'na' cwii xuu waljoo' yom ts'oom. Ndo' nt'omndyena matseijomna' cha'na cwii ts'oom lqueeⁿñeeⁿ na tjei'na' we xuu waljoo' xcwe. Ndo' nt'omndye naⁿñeeⁿ matseijomna' joona cha'na cwii ts'oom lqueeⁿñeeⁿ na tjei'na' ñequiee xuu.

Ñ'oom tjañoom' cantya 'naaⁿ xjocanti

(Lc. 8:16-18)

²¹ Jnda jo' seineⁿtyeeⁿcheⁿ ndaana:

—¿Aa nnts'aacheⁿna' na nntseicw'aa ts'aⁿ xjocanti ndo' nncwjaa'ñeyom juuna' nacjee' ts'oom maquila, oo na nl-coom'm juuna' nacjee' jnduu? ¿Aa nchii ndye nntseintyaaⁿ juuna'? ²² Cha'tso na mats'aa je' na ticaliu cha'tsondye nn'aⁿ, mancjo'yo' nlacanooⁿyo' ndaana. Ndo' cwii cwii ñ'oom wjaañoom' na matseinaⁿya je' maxjeⁿ nncueⁿntyjo na nla'noⁿ nn'aⁿ meiⁿnquiayuucheⁿ. ²³ Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candii.

²⁴ Ndo' mati tsoom ndaana:

—Queⁿyo' cwenta cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ na cwindye'yo'. Ee cha'xjeⁿ na cwiqueⁿndyo' na cwindye'yo', malaa'ti' ññequiaa Ty'o^oots'om na nla'noⁿyo'. Ndo' nnts'aaⁿ na nntsaala'noⁿti'yo' nc'e na cwiqueⁿyo' cwenta. ²⁵ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mayuu' matseiljo ñ'oomya naquii' ts'om, m'mo^ontyaya nnom. Saa ts'aⁿ na ticatseiljo ñ'oomya naquii' ts'om, tsaⁿñeeⁿ mach'eena' cwe' ts'iaaⁿndyo cantyjati chjoowi' ñ'oom na mantyiityeeⁿ.

Ñ'oom tjañoom' cantyja na 'oowijnda lqueeⁿ trigo

²⁶ Mati tsonnda' Jesús ndaana:

—Juu na matsaⁿntjom Ty'o^oots'om, matseijomna' cha'xjeⁿ na cwiluii quia na maju' ts'aⁿ lqueeⁿ trigo nomtyuaa. ²⁷ Jnda na tjoom'm lqueeⁿ wjaⁿ. Nntsom, nneiⁿncooñê, mmaaⁿñê, cwe' laa'ti' cwiwinom jndye xuee, jndye tsjom. Ndo' lqueeⁿñeeⁿ nnc'oomna', wjaawindyena' saa tsaⁿñeeⁿ ticatsei'no^oñ^ona' chiuu cwiluiiyuu na cwi'oowijndana'. ²⁸ Ee tyuaa ticaⁿna' ts'aⁿ na nnteijndei na nnc'oom ntjom. Najndyee cwi'oom jnda, ndo' 'oowindyena'. Ndo' cwiwaa' xu'lqueeⁿ. Jnda jo' macwjaa'ñena' n'om lqueeⁿ. ²⁹ Ndo' quia na jnda tmaⁿ lqueeⁿ, 'oocatyje nn'aⁿ joona' ee na jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nnoⁿna'.

Ñ'oom tjañoom' cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ mostaza

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Ndo' mati tsoom:

—Juu na matsaⁿntjom Ty'o^oots'om, ¿ljo' ñ'eⁿ matseijomna'? Ndo' ¿ljo' ñ'eⁿ nlajo^ona' na m'moⁿna' chiuu jaawit'maⁿ cantyja na matsaⁿntjom? ³¹ Matseijomna' cha'na cwii lqueeⁿ mostaza na nnom' ts'aⁿ. Tjaa'naⁿ cwiicheⁿ lqueeⁿ na cachjooti na cwinom nn'aⁿ. ³² Jnda na jnom' ts'aⁿ lqueeⁿñeeⁿ cwi'oomna', wjaawindyena', mawinom'na' cha'tso ntjom na tiquiwindye. Cwileitana' hasta cantsaa na cwi'oontyja cwita'jndyeyo' ncwaⁿ l'o ts'oom'ñeeⁿ.

Ñequii'cheⁿ ñ'oom tjañoom' seineiⁿ Jesús quia t'mooⁿ ndaa nn'aⁿ.

(Mt. 13:34-35)

³³ Jndye nt'omcheⁿ ñ'oom tjañoom' teil'uee'ñe Jesús quia tyotseineiⁿ ndaa tmaaⁿ naⁿneeⁿ, cantyjati na nndaⁿ nla'noⁿna. ³⁴ Cha'tso ñ'oom na tyotseineiⁿ ndaana, ñenquii'cheⁿ ñ'oom tjañoom'. Ndo' jndanquia quia na tju'na' na ñenqueⁿ ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, quia jo' seineiⁿndyeyoom ñ'oom'ñeeⁿ ndaana.

Seicheⁿ Jesús jndye ñ'eⁿ nm^ondaaluae

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Mañejuu xuee'ñeeⁿ quia na jnda tmaaⁿ, tsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:

—Cjaaya xndyaa' ndaaluee, ntyjawa'ñeⁿ.

³⁶ Quia jo' 'ndyena nn'aⁿ na jndyendye. Tuona ts'om w'aandaa na maxjeⁿ njom Jesús. Ty'eñ'omna jom. Mati ty'ela'jomndye nt'omcheⁿ l'aandaa. ³⁷ Xjeⁿñeeⁿ indeii tiao jndye nnom ndaaluee tyontquiena' nmōⁿ ts'om w'aandaa hasta wjaatoo'na' wjaatiomna' ndaatioo. ³⁸ Saa nquii Jesús watsom jo ts'aaⁿ w'aandaa, wantyeeⁿ cwii liaa ndyaa. Joona jla'nlcwina jom, jluena nnoom:

—'U Maestro, ¿aa maxjeⁿ tjaa na coch'eena' 'u meiiⁿ na nncwjaaya?

³⁹ Quia jo' teicantyja Jesús, seitiaaⁿ'aⁿ jndye. Seineiⁿ nnom ndaaluee, tsoom:

—Cuacheeⁿ, cjameiⁿntyje'.

Quia jo' teicheⁿ jndye ndo' su s'aana' nnom ndaaluee. ⁴⁰ Ndo' tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:

—¿Chiuu na jeeⁿcheⁿ tyue'yo'? ¿Aa maxjeⁿ tjoocheⁿ na nlayu'ya n'om'yo'?

⁴¹ Saa joona yacheⁿ tyocatyuena. Tyoluena ndaa ntyjeena:

—¿Ñeeⁿ cwiluiñe tsaⁿm'aaⁿ? Jnda'jom meiiⁿ jndye, meiiⁿ ndaaluee cwila'candana' ñ'oom na matsa'ntjoom.

5

Ts'aⁿ Gadara na maleiñ'oom jndyetia

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Tquiena xndyaa' ndaaluee, ndyuua Gadara. ² Quia na jlui' Jesús ts'om w'aandaa mantya jnaⁿ cwii ts'aⁿ wats'omtyue' na m'aaⁿ jndyetia naquii' ts'om. Jndyocatjomñe Jesús. ³ Ñequii' mac'eⁿ tsaⁿñeeⁿ yuu niom ndei'luaa. Ndo' meiⁿcwii ts'aⁿ taticandaa nntseyeⁿ jom, meiiⁿ ñ'eⁿ l'uaancjo. ⁴ Ee jndye ndii' jnda ñejla'tyeⁿ nn'aⁿ nc'eeⁿ ñequio l'ooⁿ ñ'eⁿ l'uaancjo. Saa jom tyoc'ioo'ñê l'uaancjo'ñeeⁿ nch'u nch'u ntaⁿ. Tjaa meiⁿ cwii ts'aⁿ na nndaa nlqueⁿ xjeⁿ jom. ⁵ Naxuee, natsjom ñequii'cheⁿ tyomanoom quii'ntaaⁿ ndei'luaa ndo' quii' jndaa. Matseixuaⁿ indeii ndo' matseiquiee'ñe cheⁿnqueⁿ ñequio ljo'. ⁶ Quia na nty'iaa'tquiaaⁿ Jesús, jndyoleinoom, tjantyjaaⁿ'aⁿ tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom. ⁷⁻⁸ To' Jesús na matseineiⁿ nnom jndyetia, tsoom:

—'U jndyetia, calui' naquii' ts'om tsaⁿm'aaⁿ.

Jo' chii t'ō tsaⁿñeeⁿ. Indeii seineiⁿ tso:

—¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyo ja, 'u Jesús na cwiluiindyu' Jnda Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ? Ñequio xuee' Ty'oots'om, mats'aa ty'oo njom' na tilco'wi' ja.

⁹ Ndo' tax'ee Jesús 'ndyoo tsaⁿñeeⁿ, tsoom:

—¿Chiuu jndyu'?

T'ō jndyetia, tso:

—Ja jndyuya Jndye Meiⁿ, ee na jndye meiⁿ caya.

¹⁰ Quia jo' jndye ty'oo tyoch'ee tsaⁿñeeⁿ na tincwji' Jesús joo jndyetia ndyuaa'ñeeⁿ. ¹¹ Ndo' jo' jo' nndyoo' waa cwii ta yuu na m'aaⁿ cwii tmaaⁿ calcu na cwicwa'. ¹² Joo jndyetia'ñeeⁿ tyol'ana ty'oo nnom Jesús, jluena:

—Cwe' na cajñom' já yuu na m'aⁿ calcu. Quiaa' ñ'om' na nncuqoyâ naquii' n'om jooyo'.

¹³ Quia jo' tquiaa Jesús ñ'oom'm na ljo' cal'ana. Jo' chii jlui'na, ty'equei'na naquii' n'om calcu'ñeeⁿ. Jleinomyo', te-ityu'yo' yuu na nty'a 'ndyoo ndaaluee. Mana nchjeeñena' jooyo' quii' ndaa. Ndo' tmaaⁿ calcu'ñeeⁿ tuee' cha'na we meiⁿ jooyo'.

¹⁴ Quia jo' nn'aⁿ na tyojndoo' calcu jla'tyuaa'na, ty'ela'candiina nn'aⁿ quii' tsjoom ndo' jo jndaa na luaa' tuui. Jlui' nn'aⁿ, tquiocanty'iaana chiuu waa na tuui. ¹⁵ Tquiena na m'aaⁿ Jesús. Jliuna ts'aⁿ na jeeⁿ cwajndii ñetjom, jndā macweⁿ liaa ndo' jndā tco'yañ'eⁿna' jom. Jeeⁿ ndya' seicaty'uena' joona. ¹⁶ Ndo' nn'aⁿ na nty'iaandaa chiuu waa na tuui, tcuu tcuu jla'nei'na ndaa nn'aⁿ na tquiocanty'iaa. Jla'candiina chiuu waa na n'maⁿ ts'aⁿ na ñejlei'ñ'oom jndyetia ndo' chiuu na tjoom calcu'ñeeⁿ. ¹⁷ Quia jo' cha'tso nn'aⁿ to'na na tyota'na nnom Jesús na calueeⁿeⁿ ndyuaa tsjoomna.

¹⁸ Xjeⁿ na majaacuonnan'aⁿ ts'om w'aandaa, tjatseican-dyoo'ñe juu ts'aⁿ na ñeseixmaⁿ jndyetia naquii' ts'om, macaⁿ na wjaa ñ'eⁿñê. ¹⁹ Saa Jesús ticwancueⁿeⁿ. Tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Cja'lcwe' wa' na m'aⁿ nn'aⁿ!. Catsu' ndaana cwanti na jeeⁿ t'maⁿ naya na s'aa Ty'oots'om ñ'eⁿndyu', ndo' chiuu na ty'oom na wi' ts'oom 'u.

²⁰ Quia jo' tja tsaⁿñeeⁿ ndyuaa na m'aⁿ njoom Decápolis. Toqⁿoⁿ na tyotseicañeeⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ naya na s'aa Jesús ñ'eⁿñê. Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ jeeⁿ tjawee' n'omna.

Yuscuchjoo jnda Jairo ndo' yuscu na tyenquiuu' liaa' Jesús (Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Teixndyaañennda' Jesús ndaaluee ñequio w'aandaa. Quia na tueⁿeⁿ mantyja ty'entyjaa' cwiicheⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ jom. ²² Cwii ts'aⁿ na jndyu Jairo na cwiluiitquei'ñe cantyja 'naaⁿ wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, tyje'cañoom tsaⁿñeeⁿ jo' jo'. Quia na ljeiiⁿ Jesús, tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom. ²³ S'aaⁿ ty'oo, tsoom:

—Nomjndaaya mañe'cueeⁿeⁿ. ¿Aa tijoom nntsa' cwii naya'ñeeⁿ na nncja', cja'catioo'l'o' nacjoom'm cha na nn'maaⁿ na nncwando'tyeeⁿ?

²⁴ Ndo' tja Jesús ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ. Mati jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ ty'entyjo, jo' chii s'aana' na jeeⁿ tyeeⁿ wjaⁿ. ²⁵ Ndo' na

quii'ntaaⁿ naⁿñeeⁿ ñ'eⁿ cwii yuscu na jeeⁿ nioom wii' na jnda canchoo'we chu na tyoojaameintyjee' na cwicaa nioom'm.
²⁶ Jeeⁿ wi' ñetjoom na jndye nnom nasei tyol'a nn'aⁿ jom. Ndo' cha'tso 'naaⁿ'aⁿ jnda seicatsoom. Saa tjaa'naⁿ na teijndeina' jom, yacheⁿ nioomti matjoom. ²⁷ Jnda ñejñeeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús, jo' chii tjantyjoⁿ naxeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ ndo' tyenquoom'm liaa'. ²⁸ Ee na jnda seitioom naquii' ts'oom: "Xeⁿ cwe' na ndaa ñnequiuu'a liaⁿ'aⁿ, quia jo' nn'maⁿya."
²⁹ Ndo' jnda na tyenquoom'm, mantyja taa'. Ntyjiicheeⁿ na jnda n'maaⁿ tycu na ween^en. ³⁰ Saa Jesús sei'nqooⁿqⁿ na n'maⁿ cwii ts'aⁿ ñequio najndeii na matseixmaaⁿ. Quia jo' taqueeⁿ, nty'iaaⁿ'aⁿ ndaa cha'tso nn'aⁿ. Tax'eeñê ndaana:

—¿Ñeeⁿ cwii 'o tyenquiuu' liaya?

³¹ Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jluena nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, jeeⁿ tyeeⁿ m'aⁿ nn'aⁿ nacañom'. Ndo' na mawaxe' ndaayâ, xocandaa nl'uuyâ ñeeⁿ tyenquiuu' lia'.

³² Saa manty'iaaⁿ'aⁿ ndiocheⁿ nacañom'm cha nljeii' ñeeⁿ juu tyenquiuu' liaⁿ'aⁿ. ³³ Ndo' juu yuscuñeeⁿ, jeeⁿ cwiteiñê na macaty'ueeⁿ ee na ntyjiicheeⁿ na jom jnda tco'yana'. Seican-dyoo'ñê, tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús. Tjei'yuu'ñê na jom tyenquoom'm. ³⁴ Tso Jesús nnoom:

—'U nomjndaaya, nc'e na matsei'yu' ñ'eⁿndyo, jo' na jnda n'maⁿ'. Jnda jndyaandyu' tycu na ñetjom'. Cja'to' wa'. Ty'oots'om cjaa ñ'eⁿndyu'.

³⁵ Yocheⁿ na ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús nnom yuscuñeeⁿ, tquie'cañom nn'aⁿ na jnaⁿ waa' Jairo, juu ts'aⁿ na cwilui-itquieñê wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Jluena nnoom:

—Jnda tue' nomjnda'. ¿Ljo' nntsa' na cwimatseicachjuu'ti' Maestrom'aaⁿ'?

³⁶ S'aa Jesús ndoo' ticañeeⁿ ñ'oom na jlue naⁿñeeⁿ. Tsoom nnom ts'aⁿ na cwiluiitquieñê cantyja 'naaⁿ wats'om:

—Tinty'ue'. Macandâ na catseyiu' ñ'eⁿndyo ja.

³⁷ Meiⁿ tatingiaaⁿ na nnc'oola'jomndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ ñ'eⁿñê na wjaⁿ waa' tsaⁿñeeⁿ. Macandâ tjañ'oom Pedro, ñequio Jacobo ñ'eⁿ Juan, tyjee Jacobo'ñeeⁿ. ³⁸ Jnda na tquiena waa' ts'aⁿ na cwiluiitquieñê cantyja 'naaⁿ wats'om, jndyena na jeeⁿ c'uaa cam'aⁿ nn'aⁿ najndeii cwila'xuaa na cwityuee.
³⁹ Jnda na tjaqueⁿ'eⁿ quii' w'aa, tsoom ndaa naⁿñeeⁿ:

—¿Chiuu na jeeⁿ c'uaa m'aⁿ'yo' na cwityuee'yo'? Yuscuchjoom'aaⁿ nchii na jnda tueeⁿ'eⁿ. Cwe' na watsom.

⁴⁰ Saa joona cwe' cwincona jom. Quia jo' tjeiiⁿ'eⁿ cha'tsondyee naⁿñeeⁿ ch'eⁿ. Jnda jo' tjañ'oom tsotye yuscuchjoo ñ'eⁿ tsondyee, mati ndyee naⁿñeeⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê. Ty'equie'na na m'aaⁿ ts'oo chjoo. ⁴¹ T'ueeⁿ ts'o ts'oo chjoo. Tsoom nnom:

—Talita, cumi. (Ñ'oomwaa' matsona': 'U leii, matsjoo njom', quicantyja'.)

⁴² Mañoom' teicantyja yuscuchjoo'ñeeⁿ. Toqⁿoⁿ na manoom ee ts'aⁿ na canchoo'we chuu' jom. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' mañoom' tquiaana' na jeeⁿ tjawee' n'omna, hasta tyueneiiⁿna.

⁴³ Quia jo' Jesús seicoom'm ndyueena na ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ ljo' tuii. Ndo' tsoom na quiana na nlcwa' yuscuchjoo'ñeeⁿ.

6

Tja Jesús tsjoom Nazaret
(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Jlui' Jesús tsjoom'ñeeⁿ, tjalcweeⁿen ndyuua tsjom'm. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ty'ena ñ'eⁿñê. ² Quia na tuee' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, tjaquiee' Jesús naquii' wats'om 'naaⁿna, toqⁿoⁿ na tyo'mooⁿ ndaana. Ndo' jndye nn'aⁿ na tyondye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ jeeⁿ tjawee' n'omna. Jluena:

—¿Yuu chuu tsaⁿm'aaⁿ cha'tso ñ'oommeiⁿ na jeeⁿ yana'? Ndo' ¿yuu jnaⁿ na jeeⁿ jndo' ts'oom? ¿Chiuu waayuu na jeeⁿ jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ mach'eeⁿ na tiquinty'iaaya? ³ Ndo' tsaⁿm'aaⁿ, ¿aa nchii cwe' ts'aⁿ na macuuñe n'oom? ¿Aa tiyuu' na jom jnda María? Ndo' ntyjeeⁿ, ¿aa nchii Jacobo ñequio José ndo' Judas ñequio Simón? Ndo' mati yolcu ntyjeeⁿ m'aⁿna quii'ntaaⁿya.

Jo' chii t'omna na tineiiⁿna jom. ⁴ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Majndye nn'aⁿ m'aⁿ na cwila't'maaⁿndye profeta. Saa macandaⁿ nn'aⁿ ndyuuaⁿaⁿ ñequio nn'aaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ waⁿaⁿ tixocala't'maaⁿndyena jom.

⁵ Macwe' jo' tjaaⁿnaⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ na s'aaⁿ quii'ntaaⁿna. Macandaⁿ tioom l'oqⁿ nacjoo cwantindye nn'aⁿwii na sein'maaⁿ joona. ⁶ Ndo' s'aana' na jeeⁿ jnda ntyjeeⁿ na tileica'la'yu' naⁿñeeⁿ. Jnda chii tjawinoom njoom nch'u na nndyoo' tsjom'm. Tyo'moⁿtyeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ.

Majñom Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye
(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Quia jo' t'maaⁿ nn'aⁿ canchoo'we na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tquiaaⁿ najndeii na tseixmaaⁿ na nla'xmaⁿna cha nndaⁿ nntjeii'na jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ. Ndo' toqⁿoⁿ na majñoom we wendyena ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. ⁸ Ndo' saⁿntjoom na meiⁿcwii 'naⁿ tic'ooñ'omna nato, meiⁿ chetsja', meiⁿ tyoo', meiⁿ tsjo'ñjeeⁿ. Macandaⁿ ts'oom l'eii wanaaⁿ na nnc'ooñ'omna, ⁹ ñequio lcoom na ñjoomna. Ndo' mandaⁿ liaa na cwee'na na cwi'oona. ¹⁰ Mati tsoom ndaana:

—Meiⁿyuucheⁿ waa' ts'aⁿ na nntsquie'yo', caljoo'ndyo' jo' jo' hasta xjeⁿ na nlui'yo' tsjoom'ñeeⁿ. ¹¹ Saa xeⁿ nntsquie'yo' cwii tsjoom na tiñe'cato'ñoom nn'aⁿ 'o, meiⁿ tiñe'candyena ñ'oom ndyue'yo', quia na nlui'yo' tsjoom'ñeeⁿ, calaquia'yo' ts'ojndaa na chuu' nc'ee'yo' cha na nncwji'yuu'ñena' nacjoo naⁿñeeⁿ na tícato'ñoomna ñ'oom' Ty'oqots'om. Mayuu'cheⁿ ndye'yo' nntsjoq, xuee na nncu'xeⁿ Ty'oqots'om nn'aⁿ, t'maⁿti nawi' nntjoom nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, nchiiti na nntjoom nn'aⁿ tsjoom Sodoma ñ'eⁿ Gomorra.

¹² Ndo' jlui' nn'aⁿ na jñom Jesús. Ty'enquiana ñ'oom na cal-cwe' n'om nn'aⁿ jnaaⁿna. ¹³ Mati majndye jndyetia tyotjeii'na naquii' n'om nn'aⁿ. Tyoty'oomndyena seitye nacjoo nn'aⁿ wii na tyola'n'maⁿna naⁿñeeⁿ.

Cantyja na tue' Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ
(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Ndo' Herodes, ts'aⁿ na matsa'ntjom, jñeeⁿ cantyja 'naaⁿl Jesús ee cha'waa ndyuua'ñeeⁿ jnda' t'oom' ñ'oom'ñeeⁿ. Saa luua seitioom cantyja 'naaⁿl Jesús, tsoom:

—Tsaⁿm'aaⁿl ¿aa nchii juu Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ? ¿Aa nchii jom jnda' wando'xcoom na tueeⁿe, jo' chii waa na matseixmaaⁿ na cwicandaa mach'eeⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿmeiⁿ?

¹⁵ Saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ tyolue:

—Profeta Elías luua'.

Ndo' nt'omcheⁿ tyolue:

—Luua' profeta cha'na joo profeta na tyom'aⁿ tandyo xuee.

¹⁶ Quia na jndii Herodes ñ'oommeiⁿ na cwilue nt'omcheⁿ, tsonnaaⁿaⁿ:

—Maxjeⁿ Juan luua', ts'aⁿ na sa'ntjoⁿ na catyjena xtyo'. Jnda' wando'xcoom na tueeⁿe.

¹⁷⁻¹⁹ Ee Herodes ñequio tsaⁿ na jndyu Felipe joona cwii nquieendyena. Saa Herodes m'aaⁿ ñ'eⁿ scuu' tyjeeⁿ. Herodías jndyu yuscu'ñeeⁿ. Ndo' tyotso Juan nnoom:

—'U ticatsa'ntjomna' na mañ'oom' scuu' t'iu'.

Jnaaⁿl ñ'oomwaa' na jeeⁿ ndya' jndoo' yuscu Herodías Juan. Jo' chii seincjoo'ñe yuscu'ñeeⁿ nnom Herodes ndo' jom je' seiyoorm'm, sa'ntjoom na cala'tyeⁿna Juan, chii catuee'na juu w'aancjo. Herodías queeⁿ ts'oom Juan hasta l'ue ts'oom na calacuee'na juu saa tileicandaa. ²⁰ Ee Herodes nquiaⁿaⁿ juu. Sei'nqoⁿqⁿ na tseixmaⁿ Juan cantyja na maty'iomyana' ndo' na jnda' tqueⁿlju' Ty'oqots'om naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ. Jo' chii tyowañom'm juu cha ticats'aa yuscu'ñeeⁿ nawi' ñ'eⁿñe. Ñequio na xcwee' ts'oom tyoñeeⁿ ñ'oom na tyoñe'quiaa tsaⁿñeeⁿ saa tijndye sei'nqoⁿqⁿ ñ'oom na tyotseineiⁿ Juan. ²¹ Saa tue'ntyjo xjeⁿ na juu Herodías ljeiiⁿ chiuu ya na ndaa nnts'aaⁿ. Ee tuee' xueechuu' Herodes, tyola't'maaⁿndyena jom. Tquiaaⁿ

nantquie na tcwa' nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cantyja 'naaⁿaⁿ, ñequio nn'aⁿ na cwitsa'ntjom sondaro, ndo' ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ts'ondaa Galilea. ²² Quia jo' tjaquiee' yuscundyua jnda Herodías yuu cwicwa' naⁿñeeⁿ, seijnom jo ndaana. Jeeⁿ tjawee' ts'om Herodes ndo' mati nn'aⁿ na jla'jomndye ñ'eⁿñê. Tsoom nnom yuscundyua'ñeeⁿ:

—Caⁿ cantyhati na l'ue ts'om' nooⁿ, ndo' ja nñequia.

²³ Seityeⁿtyeeⁿ ñ'oom, tsoom:

—Meiⁿnquia na nlcaⁿ nooⁿ, nñequia hasta meiiⁿ xcwe cantyja na matsa'ntjoⁿ.

²⁴ Jlui' yuscu'ñeeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, tax'eeⁿ nnom tsoñeeⁿ:

—Naⁿ, ¿ljo' nlcaⁿa?

T'o tsaⁿñeeⁿ nnom jnaaⁿ:

—Caⁿ xqueⁿ Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

²⁵ Mantya seityuaaⁿaⁿ, tjaquieeⁿnnaaⁿaⁿ na m'aaⁿ rey Herodes, tsoom:

—Ja l'ue ts'ooⁿ na maje'ndyo quiaa' nooⁿ cwii xio na njom xqueⁿ Juan, tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

²⁶ Na luaa' tso tsaⁿñeeⁿ, jeeⁿ seichjoo'na' ts'om Herodes. Saa nc'e na jnda tqueⁿtyeeⁿ ñ'oom'm ñequio na ndyecheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, jo' chii tîcandaa' ts'oom na nntse-ichueeⁿleⁿ ñ'oom. ²⁷ Mantya jñoom cwii sondaro 'naaⁿaⁿ, sa'ntjoom na cjaac'oom tsaⁿñeeⁿ xqueⁿ Juan. ²⁸ Quia jo' tja sondaro'ñeeⁿ w'aancjo, tjacatyjeeⁿ xtyo' Juan. Jnda chii jndyoñ'oom juuna' ts'om cwii xio. Tquiaaⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ ndo' juu tqiaaⁿ nnom tsondyee.

²⁹ Jnda na jndye nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿ Juan, quia jo' ty'ec'omna sei'ts'o 'naaⁿaⁿ. Ty'ecat'iuuna jom.

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om meiⁿ naⁿnom

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Nn'aⁿ na jñom Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ tjomndyennda'na na m'aaⁿ. Tyoluena nnoom cha'tso ts'iaaⁿ na jnda ñel'ana ndo' cha'tso ñ'oom na jnda ñet'mooⁿna. ³¹ Quia jo' tsoom ndaana:

—Cjaaya, nntsaaya cwii joo yuu na ñencjoⁿ jo jnda na nnta'jndyaaya.

Ee yuu na tyom'aⁿna jndye ts'aⁿ, nn'aⁿ na cwiquie ndo' nn'aⁿ na cwi'oo, meiⁿ tileicju'naaⁿñena' na nlcwa'na. ³² Jo' chii jlui'na na ñenquieena ñ'eⁿ w'aandaa na 'oona cwii joo yuu na tjaa'naⁿ nn'aⁿ. ³³ Saa jndye nn'aⁿ nty'iaatquia na cwi'oona ndo' ta'jnaaⁿ naⁿñeeⁿ joona na 'oowinomna. Ndo' jla'tyuaa'ti naⁿñeeⁿ, jnaⁿna njoomna ty'eca'na, ty'enquiandyena 'ndyoo ndaaluee. Joona tqiejndyeena yuu na wjaa Jesús ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ³⁴ Quia jlueeⁿleⁿ ts'om w'aandaa nty'iaaⁿaⁿ na jeeⁿ jndye nn'aⁿ jnda tjomndye jo' jo'. Ty'oom na jeeⁿ wi' ts'oom naⁿñeeⁿ ee cwe' m'a'ntona

cha'cwijom cwii tmaaⁿ canmaⁿ na tjaa 'ñeeⁿ juu na ya nnteix'ee. Quia jo' tōōⁿōⁿ na jndye ñ'oom tyo'mōōⁿ ndaana.
 35 Quia na jnda tmaaⁿ, nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ty'entyjaa'na jom, jluena nnoom:

—Je' jnda tmaaⁿ ndo' tjaa'naⁿ l'aa meiⁿ rancho 'naaⁿ nn'aⁿ.

36 Cajñom' na^maⁿ na nnc'oona ranchoo nn'aⁿ oo njoom nch'u na nndyoo' nndyoo' cha jo' jo' nndaā nla'jndana na nlcwa'na. Ee joona tjaa'naⁿ na c'omna na nlcwa'na.

37 T'ō Jesús ndaana, tsoom:

—O quia'yo' na nlcwa'na.

Quia jo' jluena nnoom:

—¿Cwaaⁿ nndaā nleijndei meiⁿ nntsalajndaayâ cha'na we siaⁿto s'om denario tyoo' na ññe'quiaayâ na nlcwa' na^maⁿ?

38 Tax'eeⁿ ndaana, tsoom:

—¿Cwanti tyoo' cwileiñ'om'yo'? Canty'ia'yo' cwanti na mawaa.

Jnda na l'ueena, jluena nnoom:

—Ñe'om taⁿ tyoo' ñ'eⁿ we catscaa cwilein'ōōnyâ.

39 Quia jo' saⁿtjoom na cal'a nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ ndo' cwindyuaandyena nacjoo' jnda nch'u. 40 Nt'om naⁿñeeⁿ ty'emeindyuaandyena cwii siaⁿto na cwii cwii tmaaⁿ, ndo' nt'om naⁿñeeⁿ l'ana wen'aaⁿ nchoo' nqui na cwii cwii tmaaⁿ joona. 41 Jnda na to'ñoom 'om taⁿ tyoo' ñequio we catscaa, quia jo' jlundaāñê cañoom'luee. Tquiaaⁿ na quianl'uaa' Tso-tyeeⁿ. Jnda jo' tyjeeⁿ tyoo'ñeeⁿ, tquiaaⁿ joona' ndaā nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê cha joona nnt'oomna joona' ndaā nn'aⁿ na meindyuaandyee. Majo'ti s'aaⁿ ñ'eⁿ we catscaa. 42 Tcwa' cha'tsondyee nn'aⁿ hasta tjacjoona. 43 Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jla'tjomna ntaⁿ ntyoo' ñ'eⁿ calcaa na 'ndiina'. Too' canchoo'we tsquiee. 44 Ndo' jndye nn'aⁿ na tcwa' ntyoo' na tyot'oom naⁿñeeⁿ. Tue'ntyjō cha'na 'om meiⁿ na cwe' naⁿnom.

Tjacaa Jesús nnom ndaaluee

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

45 Quia jo' mantya jñom Jesús nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cuona ts'om w'aandaa, c'ooñetina, nncwit'ioo'na xndyaa' ndaaluee na nlquiena tsjoom Betsaida. Jom nljoo'ñetyeeⁿ yocheⁿ na majñoom nn'aⁿ na jndyendye. 46 Ndo' jnda na jñoom naⁿñeeⁿ, tjawaaⁿ cwii joo quii' jndaā yuu na ñenqueⁿ na nntseineiⁿ nnom Tso-tyeeⁿ. 47 Quia na jnda teincōōⁿ, juu w'aandaa'ñeeⁿ mam'aa'na' xcwe ts'om ndaaluee, ndo' Jesús ñenqueⁿ cwii m'aaⁿ tyuaatcwii. 48 Nty'iaaⁿaⁿ na jeeⁿ wi' cwtjoom naⁿñeeⁿ na ñjomndye w'aandaa, ee matseilcwe'tya' jndye juuna'. Jeeⁿ cwila'jndana na cwicantyaandyena n'oom pala' cwentaa' w'aandaa'ñeeⁿ.

Cha'na ñequiee na cwitsjoom jnaaⁿ tjacaⁿ nnom ndaaluee. Tuee'cañoom na m'aⁿna, ndoo' cwe' nncwinoom'm joona.
⁴⁹ Quia nty'iaana na mawjaacaⁿ nnom ndaaluee, jla'tiuuna jndii cwinty'iaana. Jndei tyola'xuaana. ⁵⁰ Jeeⁿ ndya' tyuena ee cha'tsondyena nty'iaana jom. Mantya t'maaⁿ joona, tsoom ndaana:

—C'om'yo' na t'maⁿ n'om'yo'. Manncō luaa.
 Tilacatyendyo'.

⁵¹ Quia jo' tuōōⁿ ts'om w'aandaa yuu na ñjomndyena, mana teicheⁿ jndye. Jo' chii jeeⁿ seiñ'eeⁿ ñena' joona cantya 'naaⁿaⁿ.
⁵² Ee tila'nōⁿ na cantya 'naaⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ na s'aa Jesús ñequio ntyoo' na tcwa' nn'aⁿ. Ndo' ndicwaⁿ tileiqueⁿ na cwenta 'ñeeⁿ cwiluiñê.

Sein'ma' Jesús nn'aⁿwii ndyuaa Genesaret
 (Mt. 14:34-36)

⁵³ Quia na jnda tei'xndyaandyena ndaaluee, tquiena ndyuaa Genesaret. Jo' jo' teicjoomna w'aandaa 'ndyoo ndaaluee. ⁵⁴ Quia jlui'na w'aandaa mañoom' ta'jnaaⁿ nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ Jesús. ⁵⁵ Jla'tyuaa'na, ty'ena cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ, tyo'oochona nn'aⁿwii cwe' ñ'eⁿ nduu meiⁿyuucheⁿ joo na ndyena na mawee' Jesús. ⁵⁶ Ndo' meiⁿyuucheⁿ na tueⁿeⁿ, meiiⁿ njoom nch'u, meiiⁿ njoom t'maⁿ, meiiⁿ jo ndo' jnda, tyotsa'na nn'aⁿwii ts'om nato. Ndo' joo nn'aⁿwii'ñeeⁿ tyola'ty'oondyena nnoom na ñnequiaaⁿ meiiⁿ cwe' 'ndyoo liaⁿaⁿ na ñne'quio'na. Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tye'nquio' 'ndyoo liaⁿaⁿ n'maaⁿ.

7

Waa na mach'eena' na til'ueñe ts'aⁿ jo nnom Ty'oōts'om
 (Mt. 15:1-20)

¹ Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mōōⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, jnaⁿna Jerusalén, tquiena na m'aaⁿ Jesús. ² Ee jnda tqueⁿna cwenta chiuu cwil'a nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cwicwa' na tyootjei'ljuu'ndyena cha'xjeⁿ costumbre na waa ee tyoondyuu'na cha'xjeⁿ nquiu naⁿñeeⁿ na macaⁿna'. Jo' chii tyola'ncjoo'ndye naⁿñeeⁿ nacjoona. ³ Ee nn'aⁿ fariseos ñequio cha'tso nn'aⁿ judíos, jeeⁿ cwiqueⁿndyena na cwila'candana costumbre na tqueⁿ nn'aⁿ na tyolui-itquiendye ndaana. Jo' chii mati ticwa'na xeⁿ nchii na nddyuu'jndyeena cha'xjeⁿ na matso costumbre'ñeeⁿ. ⁴ Ndo' quia na cwinquiolcwee'na na ty'ena ts'ua ticwa'na xeⁿ nchii na cwiqueⁿlju'ndyejndyeena. Mati jndye nt'omcheⁿ costumbre cwila'wena na matseijndaa'ñena' chiuu waa na nntmaaⁿ waso, ñequio caseito, ñequio xjo casuela, ñequio jnduu. ⁵ Quia

jo' nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ta'x'eena nnom Jesús, jluena:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' ¿chiiu na ticala'candana costumbre na tqueⁿ nn'aⁿ na tyolui-itquiendye ndaaya na cwicwa'na na ndicwaⁿ m'aⁿna na tiqueⁿlju'ndyena?

⁶ T'o Jesús ndaana, tsoom:

—O nn'aⁿ na we waa cwila'tiiu'yo', jeeⁿ teixcwe ñ'oom tjei' profeta Isaías cantyja 'na'yo' quia na seiljeiⁿ ñ'oom na matsona':

Naⁿm'aⁿ ndoo' na jeeⁿ cwila't'maaⁿndyena ja, saa t'maⁿ waa na tixcwee' n'omna ñ'eⁿndyo.

⁷ Cwe' ts'iaaⁿndyo na cwila't'maaⁿndyena ja ee cwit'moqⁿna ñ'oom na cwe' cwiqueⁿ nn'aⁿ, tachii ñ'oomya.

⁸ Ndo' tsoti Jesús ndaana:

—O yacheⁿ cwi'ndye'yo' ñ'oom na saⁿntjom Ty'oqots'om ndo' cwiⁿsantyjo'yo'yo' costumbre na cwe' nn'aⁿ tqueⁿ. Joo costumbre'ñeeⁿ cwit'moqⁿna' chiiu waa na nntmaaⁿ caseito, ñequio waso, ndo' jndye nt'omcheⁿ ñ'oom na laa'ti' macaⁿna' na calacanda'yo'.

⁹ Ndo' tsotyeeⁿ ndaa naⁿñeeⁿ:

—O jeeⁿ cwil'a'yo' na til'ue ljeii na saⁿntjom Ty'oqots'om, cha ndaa nntsantyjo'yo' costumbre na cwil'uee'ndyo' ncjo'yo'. ¹⁰ Ee matso Moisés: “Catseit'maaⁿndyu' tsotyee' ñ'eⁿ tso'ndyo'”, ndo' mati matsoom: “Ñeeⁿ juu na matso ñ'oomwi' nacjoo' tsotyee oo tsondyee, cala'cuee' nn'aⁿ juu.”

¹¹ Saa 'o cwindu'yo' wanaaⁿ na nntso ts'aⁿ nnom tsotyeeⁿ oo tsoñeeⁿ: “Catseit'maⁿ ts'om' taxocandaa nnteijndeiya 'u 'naⁿ na tjoondyu' ee cha'tso 'naⁿya na niom la'xmaⁿna' Corbán.” (Ñ'oomwaa' ma'moⁿna' na cha'tso 'naaⁿ ts'aⁿ jnda tqueeⁿ joona' cwentaa' Ty'oqots'om). ¹² Ndo' quia na luaa' cwindu'yo' cwil'a'yo'yo' na tacaⁿna' na cateijndeii ts'aⁿ tsotyeeⁿ oo tsoñeeⁿ. ¹³ Ndo' laa'ti' cwil'a'yo' na til'ue ñ'oom na tqueⁿ Ty'oqots'om ee cwilacanda'yo' costumbre na tqueⁿ nn'aⁿ. Mati jndye nt'omcheⁿ nnom na cwil'a'yo' cha'na nmeiⁿ.

¹⁴ Cwiicheⁿ cwii ndii' t'maⁿ Jesús nn'aⁿ na jndyendye na m'aaⁿ, tsoom ndaana:

—Candyee'yo' cha'tsondyo' ndo' cala'noⁿyo': ¹⁵ Tjaa'naⁿ cwii nantquie na macwa' ts'aⁿ na nnts'aana' na til'ueñê jo nnom Ty'oqots'om. Saa ñ'oom na cwinaaⁿ naquii' ts'oom nl'ana' na til'ueñê. ¹⁶ Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na ndii, candii.

¹⁷ Quia jo' 'ndii Jesús nn'aⁿ na jndyendye, tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ta'x'eendyena

cantyja 'naaⁿl ñ'oom tjañoom' na seineiⁿ. ¹⁸ Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Aa maxjeⁿ mati 'o tila'noⁿyo'? ¿Aa tiqueⁿyo' cwenta na tjaa'naⁿ cwii nnom nantquie na cwicwa' nn'aⁿ na juuna' nnts'aana' na til'ueñe ts'aⁿ jo nnom Ty'oots'om? ¹⁹ Ee nchii naquii' ts'om ts'aⁿ nncuee'na'. Maxjeⁿ ts'om tsiaⁿaⁿ nncuee'na', jnda chii nnteⁿi'eⁿ juuna'.

Luaa' tsoom na ma'mooⁿ na ya nlcwa' ts'aⁿ cha'tso nnom nantquie. ²⁰ Jnda chii tsoom ndaana:

—Joo na cwinaaⁿl naquii' ts'om ts'aⁿ cwil'ana' na til'ueñe jo nnom Ty'oots'om. ²¹ Ee cantyjati na tseixmaⁿ naquii' ts'om ts'aⁿ jo' na cwiwitquioo' natia na matseitiuu cha'na cwe' nnc'oomya ts'aⁿ ñ'eⁿ x'iaaⁿaⁿ, oo ñ'eⁿ sculjaa', cha'na nntseicuee' ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ, ²² cha'na nnch'uee ts'aⁿ, cha'na nntseiqueeⁿ ts'om ts'aⁿ 'naaⁿl x'iaaⁿaⁿ, cha'na nnc'oom ts'aⁿ na wi'ñe, cha'na cwe' ñequiu'nn'aⁿ ts'aⁿ, cha'na meiⁿ cwe' tajnaaⁿto ts'aⁿ, cha'na nntseitaⁿ ts'om ts'aⁿ, cha'na nntio'ñ'oom ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ, cha'na nntseis'añe oo nntseiscuñe ts'aⁿ, oo cha'na nntseintjei'ñe cheⁿnquii' ts'aⁿ. ²³ Cha'tso natiameiⁿl cwinaaⁿna' naquii' ts'om ts'aⁿ ndo' joona' cwil'ana' na tjaa yuu l'ueñe jo nnom Ty'oots'om.

Cwii yuscu na seiⁿyu' ñequio Jesús
(Mt. 15:21-28)

²⁴ Jluⁿi Jesús jo' jo', tjaaⁿ ndyuaa Tiro ñ'eⁿ Sidón. Jo' tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa ee tical'ue ts'oom na ndye nn'aⁿ na jo' m'aaⁿ. Saa tîcandaa nncwanty'ioom. ²⁵ Mañoom' jndii cwii yuscu na jo' m'aaⁿ. Tyje'cañoom jo' jo' ndo' tco' xtye jo nnom Jesús. Ee m'aaⁿ yuscuchjoo jnda yuscu'ñeeⁿ na maleiñ'oom jndyetia. ²⁶ Ndo' jom nchii ts'aⁿ judío. Jom ts'aⁿ sirofenicia. S'aa ty'oo nnom Jesús na cwji' tsaⁿñeeⁿ jndyetia naquii' ts'om yuscuchjoo jnaaⁿ. ²⁷ Saa tso Jesús nnoom:

—Matsona' na nlcwa'jndyee yocanch'u, ee ticaty'iomna' na nntjei'a na cwicwa'na na ññe'quiaayoo joona' ndaa calue' nch'u.

²⁸ Yuscu'ñeeⁿ t'ooⁿ nnom Jesús. Tsoom:

—Jeeⁿ mayuu', 'u Ta, saa canty'ia', calue' nch'u ndya' cwicwa'yo' meiiⁿ cwe' nacaⁿjndaⁿ na cwiquiaa nacjee' mei'sa na jla'quiaa yocanch'u.

²⁹ Quia jo' tso Jesús nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Jeeⁿ majo'ndyo ñ'oom na tsu'. Ya xeⁿ wja'to' wa'. Jnda jluⁿi jndyetia naquii' ts'om yuscuchjoo jnda'.

³⁰ Tja tsaⁿñeeⁿ ndo' quia na tueⁿeⁿ waⁿaⁿ, ljeiⁿ na mawaacheⁿ yuscuchjoo cjoo' jnduu. Mayuu' na jnda jluⁿi jndyetia naquii' ts'om.

Sein'maⁿ Jesús cwii ts'aⁿ na tileicatseineiⁿ

³¹ Tjalcwe' Jesús na ñet'oom jo' jo'. Tjawinoom ndyuaa Tiro, ndo' ndyuaa Sidón ñequio ndyuaa jo ndo' njoom Decápolis. Tueⁿeⁿ ndaaluee chjoo ts'ondaa Galilea. ³² Ndo' tquioñ'om nn'aⁿ cwii ts'aⁿ na cantaa' ndo' canchee'ñe. L'ana ty'oo nnom Jesús na catioom ts'oqⁿ nacjoo' tsaⁿñeeⁿ. ³³ Quia jo' tjei'ñooⁿ tsaⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿ naⁿñeeⁿ, ty'ena yuu na ñe'wendyena. Tjaa'ñê ndaaⁿl'oqⁿ n'om lua'qui tsaⁿñeeⁿ, seicanaⁿaⁿ nomts'oqⁿ ñ'eⁿ ndaaⁿjnaaⁿaⁿ, quia jo' tyenguioom'm nomtsaa tsaⁿñeeⁿ. ³⁴ Jnda jo' nty'iaaⁿaⁿ cañoom'luee, ndo' tcom ts'oom na jnda ntyjeeⁿ, tsoom:

—Efata. (Ñ'oomwaa' matsona': Catseicanaaⁿñena'.)

³⁵ Mantya jnaaⁿ n'om lua'qui tsaⁿñeeⁿ ndo' mati x'ee tsaa. Ndo' mana jnaⁿna' na ya matseineiⁿ. ³⁶ Quia jo' seicu' Jesús ndyuee naⁿñeeⁿ na ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ cantya na tuii. Saa meiiⁿ na ñenquii'cheⁿ tyotsoom ndaaⁿna na ticaluena, joona yacheⁿ jndyeti tyola'neiⁿna ndaaⁿ nc'iaana. ³⁷ Ndo' jeeⁿ tjaweeⁿ n'om naⁿñeeⁿ, tyola'neiⁿna, tyoluena:

—Jesús jeeⁿ ya mach'eeⁿ ee nn'aⁿ na cantaa, mach'eeⁿ na ya cwindyena. Ndo' nn'aⁿ na tileicala'neiⁿ mach'eeⁿ na ya cwilaneiⁿna.

8

Tquiaa Jesús na tcwa' ñequiee meiⁿ nn'aⁿ

(Mt. 15:32-39)

¹ Joo ncuee'ñeeⁿ tjomndyennda' cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye. Ndo' tjaa'naⁿ na cwileiñ'om naⁿñeeⁿ na nlcwa'na. Jo' chii t'maⁿ Jesús nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom ndaaⁿna:

² —Wi' ts'oqⁿya tmaaⁿ nn'aⁿm'aⁿl, ee je' jnda ndyee xuee na m'aⁿna ñ'eⁿndyo ndo' tatjaa'naⁿ ljo' cwii cwileiñ'omna na nlcwa'na. ³ Ndo' xeⁿ njñooⁿya joona na c'oolcwee'na l'aana na ñe'jndo'na, quia jo' nato m'aⁿna nntycwii na jndeiⁿ n'omna ee ñ'eeⁿ nt'omndye joona na tquia jnaⁿna.

⁴ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê jluena nnoom:

—Tjaa'naⁿ chiuu ya na nnts'aa ts'aⁿ na ñnequiaaⁿ na nlcwa'naⁿm'aⁿl na jndyendyena, ee ljoo na m'aaⁿya jo jndaⁿ.

⁵ Tax'eeñê ndaaⁿna:

—¿Cwanti tyoo' cwileiñ'om'yo'?

T'oqⁿna, jluena:

—Ntquiee' taⁿ tyoo'.

⁶ Quia jo' saⁿntjoom na c'ocwindyuaandye nn'aⁿ nomtyuaa. To'ñoom ntquiee' taⁿ tyoo'ñeeⁿ, tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oqⁿts'om, jnda jo' tyjeeⁿ joona'. Tquiaaⁿ joona' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ndo' joona tquiana joona' ndaaⁿ nn'aⁿ. ⁷ Mati cwileiñ'omna cwantindyo calcaa nch'u. Jnda

na tquiaaⁿ na quianl'uuaa' Ty'oqots'om, tsoom na quiana jooyo' ndaaⁿ nn'aⁿ. ⁸ Ndo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ tcwa' tjacjoona. Too' ntquiee' tsquiee na jla'tjomna ntaⁿ ntyoo' ñequio ntaⁿ calcaa na 'ndiina'. ⁹ Ndo' joo nn'aⁿ na tcwa' jo' tuee' cha'na ñequiee meiⁿ joona. Quia jo' t'maⁿ Jesús naⁿñeeⁿ na c'ootona. ¹⁰ Jndaⁿ chii tuqoⁿ ts'om w'aandaa ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ty'ena ndyuua Dalmanuta.

Nn'aⁿ fariseos cwitaⁿna cwii 'naaⁿ na nnty'iaana
(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Tquie'cañom nn'aⁿ fariseos na m'aaⁿ Jesús, to'na na cwila'ncjoo'ndyena ñ'eⁿñê. Ndo' cha na nlqueⁿna xjeⁿ jom, taⁿna na ca'mooⁿ ndaana cwii 'naaⁿ na nna'na' na m'aaⁿ Ty'oqots'om. ¹² Jesús jeeⁿ tcom ts'oom na chjoo' ts'oom, tsoom:

—Naⁿm'aⁿ cwitaⁿna cwii 'naaⁿ na nnty'iaana na nna'na' cañoom'luee. Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooⁿ ndaa'yo', maxjeⁿ xonquia na nnty'iaana meiⁿcwii 'naaⁿ meiiⁿ na cwitaⁿna.

¹³ Quia jo' tjaaⁿ. 'Ñeeⁿ naⁿñeeⁿ. Tuonnaaⁿaⁿ ts'om w'aandaa, teixndyaañê cwiicheⁿ nantyja ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê.

Ndaaljo' na la'xmaⁿ nn'aⁿ fariseos
(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús ñecwii taⁿ tyoo' cwileiñ'omtina ts'om w'aandaa ee tsuu' n'omna na nnc'ooñ'omna na nlcwa'na. ¹⁵ Quia jo' seijnqoⁿ n'omna na ticjaañ'oomna' joona cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ fariseos. Ndo' seijoom'ñê ñ'oom'ñeeⁿ ñequio ndaaljo' na cwilui tyoo'. Tsoom ndaana:

—C'om'c'eendyo' na cal'a'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ tyoo' 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos ñequio Herodes ee ndaaljo' 'naaⁿna tis'a laxmaⁿna'.

¹⁶ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús to'na na cwilaneiⁿna ndaaⁿ nc'iaana cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Jluena:

—Luaa' matsoom cwe' ee tjaa'naⁿ tyoo' tquiochooⁿya.

¹⁷ Sei'nqoⁿ Jesús na ljo' cwila'tiuuna. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na jeeⁿ matseiñ'eeⁿñena' 'o cwe' jnaaⁿ na tjaa'naⁿ tyoo' tquioch'o'yo'? ¿Aa maxjeⁿ ndicwaⁿ ticala'nqoⁿyo' ndo' na tileicjo ñ'oom naquii' n'om'yo'? ¿Aa maxjeⁿ tileiqueⁿyo' cwenta? ¹⁸ 'O na niom n'omndaⁿyo', ¿aa maxjeⁿ ticajndo'yo'? Ndo' 'o na niom lue' n'om lua'qui'yo', ¿aa maxjeⁿ ticandye'yo'? ¿Aa tacjaanjoom' n'om'yo' ljo' s'aaya quia na seitjoona' na nlcwa'nn'aⁿ? ¹⁹ Quia na tyjaya 'om taⁿ tyoo' na tcwa' 'om meiⁿ nn'aⁿ, ¿cwanti lquiee na ñjom tyoo' 'ndiina' na jla'we'yo'?

T'oona, jluena nnoom:

—Canchoo'we lquiee 'ndiina'.

20 —Ndo' cwiicheⁿ cwii ndii' quia na tyjaya ntquiee' taⁿ tyoo' na tcwa' ñequiee meiⁿ nn'aⁿ, ¿cwanti lquiee na 'ndiina'?

Joona t'oona nnoom, jluena:

—Ntquiee' 'ndiina'.

21 Quia jo' matsoom ndaana:

—¿Aa maxjeⁿ hasta je' ticala'noⁿyo'?

Sein'maⁿ Jesús cwii tsaⁿnchjaaⁿ tsjoom Betsaida

22 Quia na jnda tquiena tsjoom Betsaida tquioñ'om nn'aⁿ cwii tsaⁿnchjaaⁿ na m'aaⁿ Jesús. Tyol'ana ty'oo na catiyyaaⁿ ts'oⁿ nacjoo' tsaⁿñeeⁿ na catsein'maaⁿ juu. 23 Quia jo' t'ueeⁿ ts'o tsaⁿnchjaaⁿ. Tjañ'oom juu nnom tsjoom. Ty'oomñê ndaa-jnaaⁿ lua'nnom ndo' tyenquioom'm lua'nnom tsaⁿñeeⁿ, jnda chii tax'eeⁿ nnom, tsoom:

—¿Aa waa ljo' manty'ia'?

24 Sein'meiⁿ tsaⁿnchjaaⁿñeeⁿ lua'nnoom, tsoom:

—Manty'ia nn'aⁿ ndoo' ntyjii cha'cwijom n'oom joona, saa cwi'ooca'na.

25 Cwiicheⁿ cwii ndii' tionnda' Jesús l'oⁿ cjoo' lua'nnom tsaⁿñeeⁿ. Quia jo' nquiee nty'iaa' tsaⁿnchjaaⁿ ndo' mana n'maaⁿ, xueeya nty'iaaⁿaⁿ. 26 Jnda chii jñom Jesús jom. Tso nnoom:

—Cja'to', cja'ndye'yu' wa'. Ticwinoom' quii' tsjoom, meiⁿ tintsu' nnom meiⁿcwii ts'aⁿ chiuu tuii.

Macwji'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiiñê Cristo

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

27 Jnda chii jlui' Jesús tsjoom Betsaida ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñê. Ty'ena njoom nch'u ndyuaa tsjoom Cesaarea Filipino. Ndo' xcwe na ñjomndyena nato, tax'eeⁿ ndaana, tsoom:

—¿'Ñeeⁿ cwilue nn'aⁿ na cwiluiindyó?

28 Na'ñeeⁿ t'oona, jluena:

—Nt'om nn'aⁿ cwilue na 'u Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Ndo' nt'omcheⁿ cwilue Elías 'u. Saa nt'omcheⁿ cwilue na 'u cwii profeta na jnda wando'xco'.

29 Quia jo' tax'eennaⁿaⁿ ndyueena, tsoom:

—Ndo' 'o je', ¿'ñeeⁿ juu cwindu'yo' na cwiluiindyó?

T'o Pedro, tso:

—'U maxjeⁿ nquii Cristo cwiluiindyu'.

30 Jesús ñecwii ñ'oom sa'ntjoom na ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ na cwiluiiñê na ljo'.

Matseicandii Jesús cantyja na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

31 Quia jo' toⁿoⁿ na tyo'mooⁿ ndaana cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na cwiluiiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Tsoom jndye nawi' tseixmaaⁿ na catjoom. Ndo' tyo'mooⁿ na

xocato'ñoom nn'aⁿ judíos na cwiluiitquiendye jom, meiⁿ ntyee na cwiluiitquiendye, meiⁿ nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Maxjeⁿ nla'cuee'na jom saa xuee jnda ndyee, nncwando'nnaaⁿaⁿ na nncueeⁿeⁿ. ³² Ndyeyu seineiiⁿ ñ'oommeiⁿ ndaana. Ndo' Pedro tjañ'oom Jesús cwii ntyja. Toqⁿoⁿ na matseitaaⁿaⁿ juu na nmeiⁿ matso na nluii. ³³ Teiqueⁿ Jesús, nty'iaaⁿaⁿ ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Seitiaaⁿaⁿ Pedro, tsoom:

—Quindyoo' nacañomya 'u na matseijomndyu' ñ'eⁿ Satanás. Ee ñ'oom na matsei'tiuu' jnaⁿna' cwe' cantyja na cwila'tiuu' nn'aⁿ, nchii cantyja na l'ue ts'om Ty'oqots'om.

³⁴ Quia jo' t'maaⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ yuu na m'aaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tsoom ndaana:

—Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ñê cantyja na matseitiuu nqueⁿ. Caljoya ts'oom nawi' na matjoom, meiⁿ cueeⁿeⁿ. Ndo' candyontyjoqⁿ cantyja na mats'aa. ³⁵ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mañequiaaⁿñe na catjom ljo' na nntjom ee na m'aaⁿ cantyja 'naⁿya ñequio ñ'oom naya, juu tsaⁿñeeⁿ nlui'n'maaⁿñê. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mal'uee'ñe cheⁿnquii chiuu nlui'n'maaⁿñe, majo'to jo' nntsuuñe. ³⁶ Meiⁿ cha'waa tsjoomnancue cuaana' cwentaa' ts'aⁿ, saa yuu waa na mateijndeiina' juu ee xoc'ona' ñ'eⁿñê na ticatsuuñe añaⁿaaⁿaⁿ? ³⁷ ¿Aa ndaa nnts'aa ts'aⁿ na nnjoml'ua na nlui'n'maaⁿñe añaⁿaaⁿaⁿ? Cwaaⁿ ndaa. ³⁸ Tiempo je' laxmaⁿ nn'aⁿ na ticala'yuy'a n'omna ñ'eⁿ Ty'oqots'om ndo' la'xmaⁿna jnaⁿ, xeⁿ jnaaⁿna ja ñequio ñ'oom naya na mañequia, mati ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, quia na ndyonda'a ñequio na matsei'maaⁿñena' Tsotyā ñequio ángeles na lju' n'om, nnc'oqⁿ na jnaaⁿa naⁿñeeⁿ.

9

¹ Mati tso Jesús ndaana:

—Mayuu'cheⁿ nddye'yo' nntsjoq, m'aⁿ nn'aⁿ ñjaaⁿ na xocw-jena hasta xeⁿ jnda nty'iaandaana na matsaⁿntjom Ty'oqots'om ñequio cha'tso najnda na matseixmaaⁿ.

Seichuii'na' Jesús

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Jnda na teinom yom xuee, tjañ'oom Jesús Pedro ñ'eⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan. Ty'ena cwii sjo nandye yuu na ñenqueena. Ndo' jo' jo' seichuii'na' jom jo ndaana. ³ S'aana' na caxuee liaⁿaⁿ, canchii'tina' cha'na tsaaⁿ. Meiⁿ tjaa'naⁿ cwii ts'aⁿ na ndaa mmaⁿ cwii liaa na nleicanchii'ti juuna' cha'na liaⁿaⁿ. ⁴ Ndo' xjeⁿñeeⁿ teitquioo'ñe Elías ñ'eⁿ Moisés na cwila'neiⁿna ñ'eⁿ Jesús. ⁵ Quia jo' tso Pedro nnom Jesús:

—Jeeⁿ ndya' ya na m'aaⁿya ñjaaⁿ. Cwa, nl'aayâ ndyee xquie' ncwaⁿl. Cwii cwenta' nncu', cwii cwentaa' Moisés, ndo' cwii cwentaa' Elías.

6 Ñ'oommeiⁿl tsoyom cwe' nc'e na seiñ'eeⁿñ'eⁿna' jom ee na jeeⁿ ndya' cwigatyena. 7 Quia jo' jndyocue cwii nchquiu na seincwaaⁿñena' nacjoona. Ndo' teic'uaa na seiñeⁿ Ty'oots'om naquii' nchquiu'ñeeⁿ, tsoom:

—Luaañe Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'ooⁿya. Candye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ.

8 Mats'iaa jo' quia jleity'iomndaⁿana, jliuna cwa tac'oomñe Elías ñ'eⁿ Moisés ñ'eⁿndyena. Macandⁿ ñenquii Jesús cwim'aaⁿ.

9 Yochēⁿ na cwinquiocuena sjo'ñeeⁿ, saⁿntjom Jesús na meiⁿcwii ñ'oom ticaluena ndaaⁿ nn'aⁿ chiuu waa na nty'iaana na seichuii'na' jom. Ñequii'cheⁿ na nla'neiⁿna ñ'oomwaa' quia jnda mawando'xcoom xeⁿ jnda jla'cuee' nn'aⁿ jom. 10 Ndo' tyola'wena ñ'oom'ñeeⁿ ñequio na jeeⁿ xcwee' n'omna. Tyota'x'eendye cheⁿnquieena ndaaⁿana ljo' ñecatso ñ'oom na tsoom na quia nncwando'xcoom na nncueeⁿeⁿ. 11 Quia jo' jluea nnoom:

—Nquiee nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés cwilue macaⁿna' na Elías nddyojñeeⁿ.

—¿Chiuu na luaa' cwilue naⁿñeeⁿ?

12 Ndo' t'o Jesús ndaaⁿana tsoom:

—Mayuu' na ncwjee'jndyee Elías na nntseijndaa'ñē cha'tso. Saa ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ¿chiuu waa na matso ljeii 'naaⁿl Ty'oots'om cantyja 'naⁿya? Matsona' na jndye nawi' catjoⁿ ndo' nnc'om nn'aⁿ na ticuee' n'omna ja. 13 Saa matsjoo ndaaⁿyo' na nquii na cwiluiñe Elías, jnda tyjeeⁿeⁿ, ndo' tyoll'a nn'aⁿ cha'xeⁿ na l'ue n'omna ñ'eⁿñē ee luaa' matso ljeii 'naaⁿl Ty'oots'om na tseixmaaⁿ na catjoom.

Sein'maⁿ Jesús cwii tyochjoo

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

14 Jnda na tquienda'na yuu ljoo'ndye nt'omcheⁿ nc'iaana, quia jo' nty'iaana na jnda tquie'cañom cwii tmaaⁿl nn'aⁿ na jndyendye nacañoom naⁿñeeⁿ. Ñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, na cwila'ñ'eeⁿl ndyueena ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. 15 Ndo' nn'aⁿ tmaaⁿñeeⁿ quia na nty'iaana jom, t'omna na jeeⁿ tjawee' n'omna. Jla'tyuaa'na, ty'ecatjomndyena jom. Tquiana na xmaⁿñē. 16 Quia jo' tax'eeⁿ ndaaⁿana, tsoom:

—¿Ljo' ñ'oom na jeeⁿ cwilañ'eeⁿl ndyuee'yo'?

17 Cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ naquii' tmaaⁿl naⁿñeeⁿ, t'ooⁿ. Tsoom:

—Maestro, jndyōñ'oⁿya ti'jndaaya ñjaaⁿ, ee maleiñ'oom jndyetia jom ndo' mach'ee na tileicatseineiⁿ. 18 Ndo'

meiⁿyuucheⁿ na m'aaⁿñê quia jnda jnaⁿna' maxjeⁿ matseiquioo jndyetia jom nomtyuaa. Cwili' chom' 'ñom, mati manqueeⁿ ndei'n'oom, ndo' cwileiquiñê. Ma'ndiina' jom na tajneiⁿ. Ndo' jnda s'aa ty'oo ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' na cateiji'na jndyetia'ñeeⁿ, saa tîcandaa l'ana.

¹⁹ Quia jo' tso Jesús:

—'O nn'aⁿ na ticala'yu'ya' n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'o^oots'om, ¿cwanti yo macaⁿna' na cwii nljoo'ndyo ñ'eⁿndyo' na m'mooⁿtya ndaa'yo'? ¿Cwanti xuee cwii ndaa nntseiqui ts'o^onya ñ'eⁿndyo'? Quio'ñ'om'yo' tyochjoom'aaⁿ ñjaaⁿñe.

²⁰ Quia jo' tquioñ'omna tyochjoo na m'aaⁿ Jesús. Ndo' quia nty'iaa' jndyetia Jesús, s'aana' na tyocoñoomñena' tyochjoo'ñeeⁿ. Tiooñê nomtyuaa, tyotseicantyeen'ñê ndo' tyocalui' chom' 'ñom. ²¹ Ta'x'ee Jesús nnom tsotye tyochjoo, tsoom:

—¿Cwanti xuee na luaa' matjoom?

T'o^o tsotyeen', tso:

—Xjeⁿ na cachjooñêcheⁿ jnaⁿna'. ²² Ndo' teijndye ndii' matseiquioona' jom quii' chom ndo' quii' ndaa, cha cueeⁿeⁿ. Jo' chii c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyô xeⁿ waa na ndaa nntsa', cateijndei' jâ.

²³ Tso Jesús nnom:

—Matsu' xeⁿ ndaa nts'aa. Cha'tso ndaa nluii quia na matseyu' ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'o^oots'om.

²⁴ Quia jo' jndei seineiⁿ tsotye tyochjoo, tso:

—Ja matseyu'a. Cateijndei' ja na nntseyu'yatyâ.

²⁵ Quia na nty'iaa' Jesús na ntyjantyja jaawijndyendye nn'aⁿ nacañom'm, quia jo' seitiaaⁿaⁿ jndyetia'ñeeⁿ, tsoom:

—'U jndyetia na mache' na cantaa nn'aⁿ ndo' na tileicala'nei'na, matsa'ntjoⁿ na calui' ndo' tajom nncja'quie'ndda' naquii' ts'om tyochjoom'aaⁿ.

²⁶ Quia jo' jndei seixuaa jndyetia. S'aaⁿ na jeeⁿ tyocoñoomñena' tyochjoo, mana jlueeⁿeⁿ. 'Ndiina' juu cha'cwijom ts'oo. Jo' chii majndyeti nn'aⁿ jluea na jnda tue' tyochjoo. ²⁷ Saa Jesús t'ueeⁿ ts'o^o tyochjoo'ñeeⁿ, seiweeⁿ juu. Mañoom' teintyjee'.

²⁸ Jnda jo' tjaquiee' Jesús quii' w'aa. Tju'na' na ñenqueⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ndo' ta'x'eena ñ'oom'ñeeⁿ 'ñom, jluea:

—¿Chiuu waayuu na jâ tîcandaa nntjeii'â jndyetiam'aaⁿ?

²⁹ Quia jo' tsoom ndaana:

—Cha'na jndyetiam'aⁿ, tjaa'naⁿ 'neeⁿ ndaa nncwji' joona xeⁿ nchii na nntseineiⁿ ts'aⁿ nnom Ty'o^oots'om ndo' na nntseicwejndo'ñe.

Matseicandiinnda' Jesús na nncueeⁿen

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Jnda na jlui' Jesús jo' jo' ñ^en nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ^enñê, ty'ena, teinomna ts'ondaa Galilea. Saa tical'ue ts'oom na nliu nn'aⁿ na jo' wjaⁿ. ³¹ Ee ma'mooⁿ chiuu waa na nntjoom na cwiluiiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na nñequiaa ts'aⁿ cwenta jom luee nn'aⁿ ndo' nla'cuee' jom saa xeⁿ jnda ndyee xuee na tueeⁿen maxjeⁿ nncwando'xcoom. ³² Saa joona ticala'noⁿna ñ'oom na tsoom ndo' nquiaana na nnta'x'eenanoom ljo' ñe'ca'moⁿna'.

¿Ñeeⁿ na t'maⁿti cwiluiiñê?

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Tquiena Capernaum. Ndo' quia na jnda mam'aⁿna quii' w'aa, quia jo' tax'eeⁿ ndaana, tsoom:

—¿Cwaan ñ'oom ñejla'ncjoo'ndyo' ndaa ntyjee'yo' xjeⁿ na ñetquiooya nato?

³⁴ Saa joona yacheⁿ jla'cheⁿna, ee mayuu' xjeⁿ na ñeñjomndyena nato tyola'ncjoo'ndyena ñeeⁿ cwii joona t'maⁿti cwiluiiñê. ³⁵ Jnda na tjacjoo Jesús, tqueeⁿñê canchoo'wendye joona na c'oontyjaat'ina. Tsoom ndaana:

—Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na maqueⁿ ts'om na nlco'nnomna' juu jo ndaa'yo', tsaⁿñeeⁿ matsona' na cju'ñecjeeⁿ ndo' candi'ntjoom ndaa cha'tso nc'iaaⁿaⁿ.

³⁶ Quia jo' t'ueeⁿ cwii tyochjoo, tcoom'm juu xcwe quii'ntaaⁿna. Jnda chii ty'oom juu ndo' tsoom ndaana:

³⁷ —Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maco'ñom cwii yucachjoo ñequio xueya cha'na yucachjoom'aaⁿ, ja maco'ñom tsaⁿñeeⁿ. Ndo' ts'aⁿ na maco'ñom ja, nchii macanda ñennco maco'ñom. Mati maco'ñom nqueⁿ na jñoom ja.

Ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús

(Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)

³⁸ Tso Juan nnom Jesús:

—Maestro, nty'iaayâ cwii ts'aⁿ na macwji' jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ ñequio xue'. Juu tsaⁿñeeⁿ tyootseijomñê ñ'eⁿndyo jaa. Jo' chii jla'tsaaⁿndyô jom.

³⁹ Saa tso Jesús ndaana:

—Tala'tsaaⁿndyo' jom ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ t'maⁿ ñequio xueya, xocats'aana' na ndanquia nntso cwii ñ'oom wi' nacjoya. ⁴⁰ Ee ts'aⁿ na tic'oom nacjoya, cwiluiiñê ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja 'naⁿya. ⁴¹ Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nñequiaa meiⁿ ñechjoowi' ndaatoo na nncwe'yo' nc'e na cwilaxmaⁿ'yo' cantyja 'naⁿ nncô na cwiluiindyô Cristo, mayuu'cheⁿ waa naya 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Quaaⁿya cwenta na tical'aya natia
(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² 'Meiⁿcwiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nts'aa na catseitjooñe cwii ts'aⁿ na cachjoo matseyu' ñ'eⁿndyo, juu tsaⁿñeeⁿ yati xeⁿ cwityeⁿ cwii tsjo'suu xtyoom'm, ndo' catuee' nn'aⁿ jom ts'om ndaaluee. ⁴³ Xeⁿ na wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om jnaaⁿ cwii ts'o', catsa' xjeⁿ juuna' cha'cwijom na catyjee' juuna' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati nntseixmaⁿ na ticantycwii na nncwando' meiiⁿ cha'cwijom na ticandaa' we ts'o' nchiiti na candaa'ndyu' ndo' nncju'na' 'u quii' b'io yuu na tijoom canduu' chom. ⁴⁴ Yuu tijoom cwje canti meiⁿ na nnduu' chom. ⁴⁵ Ndo' xeⁿ wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om jnaaⁿ cwii x'e', catsa' xjeⁿ cha'cwijom na catyjee' juuna' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati nntseixmaⁿ na ticantycwii na nncwando' meiiⁿ cha'cwijom ticandaa' we nc'e' nchiiti na candaa'ndyu' ndo' nncju'na' 'u quii' b'io yuu na tijoom canduu' chom. ⁴⁶ Ndo' tijoom cwje canti meiⁿ na nnduu' chom. ⁴⁷ Ndo' xeⁿ cwe' cantyja na manty'ia' wjaañ'oomna' 'u na matsei'tjoondyu' nnom Ty'oots'om, catsa' xjeⁿ cha'cwijom na cwji' ts'omnjom' cha tintsei'tjoondyu'ti'. Ee yati na nncja'quie' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om meiiⁿ cha'cwijom na nchjaⁿ nchiiti na candaa' we n'omnjom' ndo' nncju'na' 'u quii' b'io ⁴⁸ yuu na tijoom cwje canti ndo' meiⁿ na nnduu' chom.

⁴⁹ 'Ee ticwii cwii ts'aⁿ nleichjeⁿñê ñequio chom. Cwila'chjeⁿ nn'aⁿ seiⁱ quioo' na cwiñe'quiana na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om. ⁵⁰ Jeeⁿ l'ue tsjaaⁿ saaⁿ xeⁿ jndaⁿ jlui' na chjeⁿna', tjaa yuu cwii nl'ue juuna'. Jo' chii 'o c'om'yo' cha'na tsjaaⁿ na xocalui' na chjeⁿna' quia jo' ñenquii'cheⁿ nleil'uendyo' quii'ntaaⁿ nc'ia'yo' ndo' tjoom' ñ'oom nnc'om'yo' ñ'eⁿndyena.

10

Tintseityuii' ts'aⁿ ljeii na tocoom
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Cwiicheⁿ cwii ndii' jnaⁿ Jesús Capernaum, tjaaⁿ, tueⁿeⁿ ts'ondaa Judea. Teinoom cwiicheⁿ nantyyaa' jndaa Jordán. Tjomndyennda' cwii tmaaⁿ nn'aⁿ yuu na m'aaⁿ. Quia jo' t'mooⁿ ndaana cha'xjeⁿ na quich'eeⁿ. ² Majuu xjeⁿñeeⁿ tquie'cañom nn'aⁿ fariseos na m'aaⁿ na ñe'cal'ana xjeⁿ jom. Ta'x'eena nnoom:

—¿Aa matsa'ntjomna' na tsaⁿs'a nntseityueeⁿeⁿ ljeii na tocoom ñ'eⁿ scoom'm?

³ Jom t'ooⁿ, tsoom ndaana:

—Juu ñ'oom na tqueⁿ Moisés, ¿ljo' matsona' na cal'a'yo'?

⁴ Quia jo' jlueⁿ:

—Moisés tqui^{aa} na wanaaⁿ na nntyuii' ljeii na toco tsaⁿs'a ñequio scoom'm. Ndo' tsaⁿscu nnc'o'ñoom cwiicheⁿ ljeii na matsona' na macanda cwitoⁿndyena ñ'eⁿ saaⁿaⁿ.

⁵ T'o Jesús nda^{aa}na, tsoom:

—Cwe' ee na 'o jeeⁿ quie' n'om'yo', jo' na seiljeii Moisés ñ'oomwaa'. ⁶ Saa canty^{aa} jati xuee na to' Ty'o^oots'om na tq^{ee} cha'tso, s'aaⁿ tsaⁿs'a ñ'eⁿ tsaⁿscu. ⁷ Ndo' tsoom: “Macwe' jo' na n'ndii tsaⁿs'a tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ, cha tyeⁿ nnc'oom ñ'eⁿ scoom'm, ⁸ ndo' wendyena ñe'cwii sei' nla'xmaⁿna.” Jo' chii meiiⁿ na we ts'aⁿ ñe'jla'xmaⁿna saa je' ñecwii ts'aⁿ cwilui-indyena. ⁹ Ndo' nc'e na luaa', seijndaa'ñe nquii Ty'o^oots'om na ñecwii ts'aⁿ cwiluiindyena, jo' chii ticatsona' na cwe' ts'aⁿ nntseityuii' na luaa' cwiluiindyena.

¹⁰ Ndo' quia na tqui^{ee}nda'na na waa w'aa, nquiee nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús jla'lcwii'ndyennda'na juu ñ'oomwaa'. ¹¹ Tsoom nda^{aa}na:

—Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na nntseityuii' ljeii na toco ñ'eⁿ scuu' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ yuscu, tsaⁿñeeⁿ waa jnaaⁿ nnom scuu' nc'e na matsona' canty^{aa} ja 'naaⁿ na cwe' m'aaⁿya ñequio cwiicheⁿ yuscu. ¹² Ndo' mati xeⁿ m'aaⁿ cwii yuscu na nntseityuii' ljeii na toco ñ'eⁿ saa' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ tsaⁿs'a, majo'ti matseijndaa'ñena' na waa jnaaⁿ na m'aaⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ tsaⁿs'a.

Matio'naa'ñe Jesús yocanch'u

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Ndo' tyonquiocho nt'om nn'aⁿ yocanch'u na m'aaⁿ Jesús na catioom l'o^o nacjoona. Saa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñe jla'tia'na nn'aⁿ na tq^{uo}iocho yocanch'u'ñeeⁿ. ¹⁴ Quia nty'iaa' Jesús na ljo' cwil'ana, seiloo'ñe ñ'eⁿndyena. Tsoom nda^{aa}na:

—Ca'ndye'yo' na quiontyjaa' yocanch'um'aⁿ ja. Tilacu'yo' joona, ee yuu na matsa'ntjom Ty'o^oots'om macanda nnc'ooquiee'ndye nn'aⁿ na ntyjaandye ja cha'na cwil'a yocanch'u. ¹⁵ Ñ'oom na mayuu' matsjoo ndaa'yo', mei'cwi'ñee'cheⁿ ts'aⁿ na ntyjaañe Ty'o^oots'om cha'na ntyjaandye yocanch'u ja, ndo' mañequiaañe na matsa'ntjom Ty'o^oots'om juu, tsaⁿñeeⁿ nnda^{aa} nncjaaquiee'ñe canty^{aa} ja na matsa'ntjom Ty'o^oots'om.

¹⁶ Quia jo' to'ñoom yocanch'u'ñeeⁿ naquii' l'o^o. Tioom l'o^o nacjoona na tio'naa'ñe joona.

Matseinei' tsa'tya ñ'eⁿ Jesús

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Tjatjati Jesús nato. Ndo' cwii tsaⁿs'a maleinom na jndyon-tyjaa' jom. Jndyoco' xtye jo nnoom. Tso:

—'U Maestro na ya ts'aⁿndyu', ¿ljo' macaⁿna' na cats'aa cha nntseixma'ya na ticantycwii na nncwa'ndo'a?

18 Ndo' tso Jesús nnom:

—¿Chiuu na matsu' na ya ts'aⁿndyo ja? Macandā nquii Ty'oots'om cwiluiiñē na ljo'. 19 'U mantyi' ljeii naqui na matsa'ntjoom. Matsona': "Tinc'om'ya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ. Tintsei'cue' ts'aⁿ. Tinch'uee' 'naaⁿ ts'aⁿ. Tintseineiⁿ ñ'oom na cwe' cantu nacjoo' ts'aⁿ. Tiñenquiu'nn'aⁿ ts'aⁿ. Cat-seit'maaⁿndyu' tsotyē' ñ'eⁿ tso'ndyo'."

20 Tsa'ñeeⁿ tsoom nnom Jesús:

—Maestro, cha'tso ñ'oommeiⁿ matseicandāya xjeⁿ na cachjoondyočaⁿ.

21 Jesús nty'iaaⁿaⁿ nnom tsa'ñeeⁿ. S'aana' na jeeⁿ wi' ts'oom juu. Tsoom nnom:

—Cwii waa na matseitjoona' 'u. Cja', cajndaā' cha'tso 'naⁿ. S'om'ñeeⁿ quiaa' ndāā ndyeñeeⁿ. Quia jo' nnc'oom' na tyandyu' nandye cañoom'luee. Ndo' caljoya ts'om' nawl' na nntjom' hasta meiiⁿ xeⁿ nntseicuee'na' 'u. Can-dyo'tsei'jomndyu' ñ'eⁿndyo.

22 Jnda na jñeeⁿ ñ'oomwaa' quia jo' jeeⁿ sei'ndaa'na' ntyjeeⁿ. Tjaaⁿ na chjoo' ts'oom ee jeeⁿ jndye 'naaⁿaⁿ niom.

23 Quia jo' taqueⁿ Jesús ndāā nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm na cwila'jomndye ñ'eⁿñē. Tsoom ndāāna:

—Nn'aⁿ na tyandye jeeⁿ ndya' jndei'na' na ññe'quiandyena na nntsa'ntjom Ty'oots'om joona.

24 Jnda na jndyena ñ'oomwaa', seitsa'na' joona. Quia jo' tsonnaaⁿaⁿ ndāāna:

—'O nn'aⁿya, joo nn'aⁿ na quit'maⁿ n'om 'naⁿ jeeⁿ jndei'na' na ññe'quiandyena na nntsa'ntjom Ty'oots'om joona.

25 Jndei'tina' na nncju'ñecje cwii tsa'tya na nntsa'ntjom Ty'oots'om jom, nchiiti na nncwicandii'ñe quioo' camello tsue' x'e tsei'nchquia.

26 Jnda na jndyena ñ'oomwaa' yacheⁿ seiñ'eeⁿñ'eⁿna' joona. Ta'x'eendye cheⁿnquieena ndāā ntyjeena, jluea:

—Quia jo' ¿ñeeⁿ ts'aⁿ nndaā nlui'n'maaⁿñe?

27 Nty'iaa' Jesús ndāāna, tsoom:

—Tijoom candaā nncwji'n'maaⁿñe cheⁿnquii ts'aⁿ. Macandā nquii Ty'oots'om nndaā nncwji'n'maaⁿñē ts'aⁿ. Ee tjaa'naⁿ cwii na xocandaā nnts'aaⁿ.

28 Ndo' tso Pedro nnom Jesús:

—Aa ndi' Ta, jâ jnda 'ndyaayâ cha'tso 'naaⁿyâ na cwitsaan-tyjooyâ naxeⁿl.

29 Tso Jesús ndāāna:

—Candye'yo' nntsjoō ñ'oom na mayuu'cheⁿ. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ma'ndii waa', oo ti'nquio oo ndyencjo, oo tsotyē, oo tsondyee, oo scuu' oo ntseinda, oo ndyuaa' nc'e na matseijomñe ñ'oom na mañequia

na macwji'n'maaⁿñe Ty'o^ots'om nn'aⁿ, ³⁰ juu tsaⁿñeeⁿ tiempomeiiⁿñe nnco'ñoom siaⁿto ndii'cheⁿ l'aⁿl'aⁿ, ti'nquoom, ndyencjoom, loñeeⁿ, ntseinaaⁿ, ndyuaaⁿl'aⁿ ñequio na nnta'wi' nn'aⁿ jom. Saa ncuee na cwii nndyona', ticantycwii na nncwanoom'm. ³¹ Ee jndye nn'aⁿ m'aⁿ na cwila'tiuu nquiee na t'maⁿ cwiluiindy, saa nncue'ntyjo na nncju'cjena' joona. Ndo' jndye nn'aⁿ m'aⁿ na maju'cjena' saa ndanquia nntseiwendyena' joona.

Matseicandiinnda' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Jesús ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ñjomndyena nato na cwiloona Jerusalén. Jom wjaajñeeⁿ jo ndaana. Jeeⁿ matseñ'eeⁿna' joona ndo' cwi^ocatyueⁿna na cwiloontyjoⁿna naxeeⁿeⁿ. Quia jo' tjei'ñooⁿ nn'aⁿ na canchoo'wendye, t^ooⁿl'oⁿ na matseineiⁿ ndaana chiuu waa na nntjom nqueⁿ. ³³ Tsoom:

—Queⁿyo' cwentá, macwitsaawaaya Jerusalén. Ndo' ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ñnequiaa ts'aⁿ cwentá ja luee ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na nla'jndaa'ndyetyeⁿna na nnc'ioⁿ ndo' ññe'guiana cwentá ja luee nn'aⁿ na nchii judíos. ³⁴ Ndo' naⁿñeeⁿ nneiⁿl'ncona ndo' njñomna ndaajnaⁿ ja. Nntjaa'na ja ñ'eⁿ tjaⁿtsei' ndo' nla'cueeⁿna ja. Saa xuee jnda ndyee nncwa'ndo'xc^o.

Jacobo ñ'eⁿ Juan cwitaⁿna cwii naya

(Mt. 20:20-28)

³⁵ Quia jo' ntseinda Zebedeo, Jacobo ñ'eⁿ Juan tquionty-jaa'na Jesús, jluena:

—Aa ndi' Ta, l'ue n'o^onyâ na ñnequiaa' cwii naya na cwitaⁿnyâ njom'.

³⁶ Tsoom ndaana:

—¿Ljo' l'ue n'om'yo' na cats'aa 'o?

³⁷ T'o^ona nnoom, jluena:

—Quia jnda mam'aaⁿ yuu na matseit'maaⁿñena' 'u, quiaa' na cwii já nncwacatyeeⁿ ntyja' ntyjaya ndo' cwiicheⁿ já nncwacatyeeⁿ ntyjatymaaⁿ.

³⁸ Quia jo' matso Jesús ndaana:

—'O maxjeⁿ ticala'n^onyo' ljo' cwitaⁿyo' n^ooⁿ. Na wi't'maⁿ na nncwin^ooⁿ, ¿aa nnda^a nna'ndyo'? ¿Aa nnda^a nljoya n'om'yo' na nla'cwjee nn'aⁿ 'o cha'xjeⁿ na jnda ljoya ts'o^o na nla'cueeⁿna ja?

³⁹ Joona t'o^ona, jluena:

—Nnda^a.

Tsoom ndaana:

—Mayuu' macaⁿna' na mañejuu nawi' na nncwin^ooⁿya, nncwi'nom'yo'. Ndo' macaⁿna' na caljoya n'om'yo' na

nla'cwjee nn'aⁿ 'o cha'na cwiljoya ts'oqⁿ na nla'cuee'na ja. ⁴⁰ Saa nchii nncō tseixma^{ny}a na nntseijndaa'ndyō 'ñeeⁿ juu nncwacatyeeⁿ ntyjaa'a ntyjaya oo ntyjatymaaⁿl'. Nquii Ty'oqots'om nñequiaaⁿ naya'ñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na jndaⁿ seijn-daa'ñê na nnto'ñoom juuna'.

⁴¹ Ndo' joo nquindyē naⁿñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús to'na tyola'wjeena we nc'iaana Jacobo ñ'eⁿ Juan. ⁴² Jo' chii Jesús tcwaaⁿ joona, tsoom ndaana:

—'O manquiu'yo' nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cwii cwii tsjoomnancue cwila's'andyena ndaaⁿ nn'aⁿ na cwitsa'ntjomna. Ndo' nn'aⁿ na cwiluiit'ma'ndye cwiqueⁿna xjeⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacje 'naaⁿna. ⁴³ Saa nchii laa'ti' nl'a'yo' quii'ntaaⁿyo'. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ 'o na ntyjaa' ts'om na nnc'oom na t'ma'ñe quii'ntaaⁿyo', tsaⁿñeeⁿ matsona' na jom candi'ntjoom ndaaⁿyo'. ⁴⁴ Ndo' 'ñeeⁿ juu quii'ntaaⁿyo' na maqueⁿ ts'om na juu nlco'nnomna' jo ndaaⁿyo', matsona' na cateijndei' 'o. ⁴⁵ Ee ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee jndyōō na nndi'ntjōⁿya ndaaⁿ nn'aⁿ, nchii na nndye'ntjom nn'aⁿ noqⁿ. Ndo' jndyōō na nñequiaandyō na c'iō na nntiōōⁿya jnaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye cha nndyaandyena jnaaⁿna na waa.

Matsein'ma' Jesús tsaⁿnchjaaⁿl' na jndyu Bartimeo
(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Ndo' tquiena tsjoom Jericó. Jnda jo' majaacalui' Jesús ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ndo' ñequio cwii tmaaⁿl' nn'aⁿ na jndyendye. Juu xjeⁿñeeⁿ wacatyeeⁿ tsaⁿnchjaaⁿl' Bartimeo 'ndyoo nato. Jom jnda Timeo. Macaaⁿ ljo' na nleil'uee'ñê. ⁴⁷ Quia na jñeeⁿ na mawinom Jesús ts'aⁿ Nazaret, toqⁿlōⁿ na matseixuaⁿ, tsoom:

—'Ū Jesús, na cwiluiindyū' tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo', c'oom' na wi' ts'om' ja.

⁴⁸ Jndye nn'aⁿ jla'tia'na jom na catseicheeⁿ, saa jom yacheⁿ tyotseixuaatyeeⁿ, tsoom:

—'U, na cwiluiindyū' tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo', c'oom' na wi' ts'om' ñ'eⁿndyō.

⁴⁹ Jesús tjameintyjeeⁿl'eⁿ, tsoom:

—Cwaⁿyo' jom.

Quia jo' tcwaⁿna tsaⁿnchjaaⁿl', jluena nnoom:

—C'om't'maaⁿndyū' ts'om'. Quicantya' ee macwaaⁿ 'u.

⁵⁰ Ndo' jom cwe' tju'toom liaa na wanjoom'ñê, teicantyaⁿ, tjaaⁿ na m'aaⁿ Jesús. ⁵¹ Tax'ee Jesús nnoom:

—¿Aa waa na nntsa' ja?

T'ō tsaⁿnchjaaⁿl', tsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, l'ue ts'oqⁿ na nleitquioya.

⁵² Tso Jesús nnoom:

—Cja'to'. Jnda n'maⁿ nc'e na matsei'yu' ñ'eⁿndyo.
Mañoom' teitquioom'm. Tjantyjoⁿ naxeⁿ Jesús na
ty'ety'etina nato.

11

Tjaquiee' Jesús Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Jnda ty'ewindyooⁿna Jerusalén na nndyoo' tsjoom Betfagé ñequio Betania. Tquiena ndyeyu ta Olivos, quia jo' jñom Jesús we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na c'oona l'aa. ² Tsoom ndaana:

—Catsaaquie'yo' tsjoom chjoo la'ñeⁿ. Quia na jnda squie'yo' mantyjacheⁿ nliu'yo' cwii snom xcoo na ñjom. Juuyo' quioo' na mei'jom ndii' tyooljo ts'aⁿ. Cala'na'yo' ndo' quio'ñ'om'yo' juuyo' luaa. ³ Xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na nntso ndaa'yo' chiuu na luaa' cwil'a'yo', candu'yo' nnom na nquii tsaⁿ na matsa'ntjom 'o tjooñê snom'ñeeⁿ ndo' mantya nntseicwanomnaaⁿaⁿ juuyo'.

⁴ Quia jo' ty'ena, jliuna snom xcoo na ñjomyo' 'ndyoots'a waa' ts'aⁿ 'ndyoo nato. Ndo' jlacanaⁿna juuyo'.

⁵ Jlué nt'om nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo':

—¿Jjo' cwil'a'yo'? ¿Chiuu na cwilacana'yo' snom xcoom'aaⁿ?

⁶ Joona t'oona ndaa na'ñeeⁿ cha'xjeⁿ na jnda tso Jesús na caluena. Quia jo' 'ndye na'ñeeⁿ na c'oona. ⁷ Ty'eñ'omna snom xcoo na m'aaⁿ Jesús. Tioona liaana naxeⁿyo', jnda jo' tjaljoom juuyo'. ⁸ Jndye nn'aⁿ tyotsa'na liaana ts'om nato na wjaⁿ, ndo' nt'om tyotyje tso, tyotsa' joona' ts'om nato'ñeeⁿ.

⁹ Ndo' nn'aⁿ na cwi'oojndyee ñequio nn'aⁿ na cwi'oontyjo, ñequii'cheⁿ tyola'xuaana, tyoluena:

—Matseit'maaⁿñena' tsaⁿm'aaⁿ. Matio'naaⁿñena' jom na macwjee'cañoom ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Ty'oqots'om.

¹⁰ Matio'naaⁿñena' jom na nntsa'ntjoom cha'xjeⁿ na ñesa'ntjom welooya David tiyo. Matseit'maaⁿñena' Ty'oqots'om nandyé cañoom'luee.

¹¹ Tjaquiee' Jesús naquii' tsjoom Jerusalén. Tjaaⁿ wats'om t'maⁿ. Ndo' quia jnda nty'iaaⁿaⁿ ndiocheⁿ naquii' wats'om quia jo' tjalcweeⁿeⁿ Betania ñ'eⁿ nn'aⁿ na canchoo'wendye ee na jnda tmaaⁿ.

Ñ'oomwi' tju' Jesús nacjoo' ts'oom higuera

(Mt. 21:18-19)

¹² Teincoo cwiicheⁿ xuee quia na m'aⁿna nato na jnaⁿna Betania, jndyo na ñe'jndo' Jesús. ¹³ Nty'iaa'tquiaaⁿ cwii ts'oom higuera na niom tscoo'na'. Seicandyoo'ñê, tjacanty'iaaⁿaⁿ aa

nljeiiⁿ tã na nlqueenⁿ. Saa quia na tue'cañoom, cwe' tscó ljeiiⁿ ee tjoocheⁿ na nncue' tã. ¹⁴ Tsoom nnom ts'oom'ñeeⁿ:

—Tajom xuee nntsa'nnda' tã na nlquii ts'aⁿ.

Ndyechenⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na luaa' ñ'oom tsoom.

Macwji' Jesús nn'aⁿ na wi'ndye naquii' wats'om t'maⁿ
(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Jnda na tquiennnda'na Jerusalén, quia jo' cwiicheⁿ cwii ndii' tjaquiee' Jesús naquii' wats'om t'maⁿ. Jo' jo' niom jndye nnom 'naⁿ ñ'eⁿ quioo' na cwindaaⁿ nn'aⁿ ndo' cwila'jnda nn'aⁿ na macaⁿna' joona na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om. To' Jesús na tyocwjeeⁿeⁿ naⁿñeeⁿ ch'eⁿ. Tyotseicantqueenⁿ mei'sa 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'jndyoondye s'om, ñequio ntsula 'naaⁿ nn'aⁿ na cwindaaⁿ cantu'. ¹⁶ Meiⁿ tatinquiaaⁿ na nncwinom nn'aⁿ tach'eeⁿ wats'om t'maⁿ na cwilei'chona 'naⁿ. ¹⁷ T'mooⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Aa nchii mawaa ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “W'aya tseixmaⁿna' w'aa yuu cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue cwila'neiⁿna nnom Ty'oots'om.” Saa 'o cwil'a'yo' juuna' cha'cwijom tsue'tsjo' yuu na cwicatoo'ndye naⁿcanty'ue.

¹⁸ Ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, quia tyondyena na luaa' matso Jesús, tyol'ueendyena chiuu ya nl'ana na nla'cueeⁿna jom. Saa nquiaana na nnt'uena jom ee na cha'tsondey nn'aⁿ jeeⁿ tjawee' n'om ñ'oom na tyo'mooⁿ ndaa. ¹⁹ Ndo' ticwii tmaaⁿ tyocalui' Jesús Jerusalén.

Tcaaⁿ ts'oom higuera
(Mt. 21:20-22)

²⁰ Teincoo cwiicheⁿ xuee tei'nomnnda'na x'ee ts'oom higuera'ñeeⁿ. Nty'iaana na jnda tcaaⁿñ'eⁿna' xjeⁿ quii' nch'ioo'na'. ²¹ Quia jo' tjañjoom' ts'om Pedro, tsoom nnom Jesús:

—Canty'ia' Maestro, ts'oom na tju'wi' ñ'oom nacjoo' jnda tcaaⁿñ'eⁿna'.

²² T'o Jesús, tsoom:

—C'om'yo' na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om. ²³ Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjoo, meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'cwii waa na matseitiuu ndo' matseyoom'm naquii' ts'oom na nluii cha'xjeⁿ na matsoom, nntsoom nnom sjowaa': “Quicantyja', cja', cju'ndyu' ts'om ndaaluee.” Ndo' nluii cha'xjeⁿ na matsoom. ²⁴ Cwe' jo' matsjooⁿ ndaa'yo', cha'tso na cwitaⁿ'yo' quia na cwilaneⁿ'yo' nnom Ty'oots'om, calayu'yo' na cwito'ñoom'yo' joona', quia jo' nnto'ñoom'yo' na cwitaⁿ'yo'. ²⁵ Ndo' quia xcwe na matsei'neiⁿ nnom Ty'oots'om xeⁿ waa na mach'eena' 'u ñ'eⁿ x'ia', catseit'maⁿ ts'om' jom, cha mati

Tsotye' na m'aaⁿ cañoom'luee, nnda^a nntseit'maⁿ ts'oom 'u jnaⁿ na waa. ²⁶ Ee xeⁿ 'u tiñe'catseit'maⁿ ts'om' x'ia', mati Tsotye' na m'aaⁿ cañoom'luee xocatseit'maⁿ ts'oom 'u juu na matsei'tjoondyu'.

Cantyja 'naaⁿ najndei na matseixmaⁿ Jesús

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Quia jo' cwiicheⁿ ndii' tquienda'na Jerusalén. Ndo' yocheⁿ na matseicaañe Jesús nomch'eⁿ wats'om t'maⁿ ty'entyjaa' ntyee na cwiluiitquiendye jom, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa^a nn'aⁿ judíos. ²⁸ Ta'x'eeena nnoom:

—¿Ñeeⁿ najndei ñ'eⁿ na tjei' na ñeeⁿ wats'om? Ndo' ¿ñeeⁿ tquiaa na matsei'xmaⁿ juuna'?

²⁹ Tso Jesús ndaana:

—Mati nncwax'a ja cwii ñ'oom ndaa'yo'. Cat'o'yo' nooⁿya quia jo' mati ja nntsjo^o ndaa'yo' ñeeⁿ juu tquiaa najndei na matseixmaⁿya na s'aaya na ljo'. ³⁰ Juu na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ, ¿yuu jnaⁿ najndei na tyotseixmaaⁿ? ¿Aa na m'aaⁿ Ty'oots'om? oo ¿aa nn'aⁿ jlue na ljo' cats'aaⁿ? Cat'o'yo'.

³¹ Quia jo' to'na na tyola'neiⁿ cheⁿnquieena, tyola'ñ'eeⁿ ndyueena. Jluena:

—¿Chiuu l'uuyoo? Xeⁿ nl'uuya juu najndei na tyotseixmaaⁿ jnaⁿna' na m'aaⁿ Ty'oots'om, quia jo' majo'to nntso Jesús ndaaya: “¿Chiuu na ticalayu'yo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ?”

³² Ndo' xeⁿ nl'uuya na jnaⁿna' cwe' ee na nn'aⁿ jlue na ljo' cats'aaⁿ, ¿chiuu nntjo^oyoo?

Luaa' jla'tiuuna na nquiaana nn'aⁿ na jndyendye. Ee cha'tsondye nn'aⁿ cwila'yu' na mayuu'cheⁿ Juan cwiluiiñe profeta. ³³ Jo' chii t'oona nnom Jesús, jluena:

—Aa já maxjeⁿ ticaliuyâ.

Tsoom ndaana:

—Mati ja xocatsjo^o ndaa'yo' ñeeⁿ tquiaa najndei na matseixmaⁿya na mats'aa ts'iaaⁿmeiⁿ.

12

Nn'aⁿ na tyol'a cwenta l'oontjom

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Quia jo' to' Jesús na tyotseineiⁿ ñ'oom tjañoom' ndaa^a na ñeeⁿ. Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ. Jnoom'm l'oo tauva nnom tyuaaⁿaⁿ. S'aaⁿ tiom ndiocheⁿ nnom ntjoom'm. Mati s'aaⁿ cwii peila na nnc'oocue ndaa na jnda 'ndiindyena ta'ñeeⁿ. Na macanda s'aaⁿ cwii tatsiaⁿndye yuu na nnts'aa ts'aⁿ cwenta ntjoom'm.

'Ndo' teijneiⁿ tyuaaⁿaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nl'a ts'iaaⁿ, jnda jo' tjayaaⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. ² Quia na jnda tquie ntjom, jñoom

cwii mosoom'm yuu m'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ tyuaaⁿaⁿ na nñe'quia naⁿñeeⁿ tã na tseixmaⁿ cwentaaⁿaⁿ. ³ Saa joona yacheⁿ t'uena moso'ñeeⁿ, cwajndii tyotjaaⁿ na juu. Jñoomna juu na meiⁿcwii tjaa ljo' tjañ'oom. ⁴ Quia jo' jñomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ mosoom'm. Juu tsaⁿñeeⁿ jñomna ljo'. Jla'quieeⁿndyena xqueⁿndo' tyola'jnaaⁿ na juu. ⁵ Saa ts'aⁿ na 'naaⁿ tyuaa jñomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ mosoom'm, tsaⁿñeeⁿ jla'cueeⁿ na jom. Ndo' malaa'ti' l'ana ñequio jndye nt'omcheⁿ mosoom'm na jñoom. Tjaa'na nt'om naⁿñeeⁿ ndo' nt'om jla'cwjeena.

⁶ Ñecwii ts'aⁿ cwii m'aaⁿ na matseitioom na njñoom, nquii jnaaⁿ jo', na jeeⁿ candya' ts'oom. Tsaⁿñeeⁿ jñoom na macanda, ee luaa seitioom: "Matsona' na nla't'maaⁿndyena ti'jndaaya." ⁷ Saa nquiee nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ tyuaaⁿaⁿ, tyoluena ndaa ntyjeena: "Juu tsaⁿm'aaⁿ nljo ntjomwaañe l'ooⁿ ee jom jnda nquii ts'aⁿ na 'naaⁿ tyuaawaa. Chiuu ticala'cuaaⁿ tsaⁿm'aaⁿ cha jaa njona' 'naaⁿya." ⁸ Jo' chii t'uena tsaⁿñeeⁿ, jla'cueeⁿ na jom. Ty'ecatquieeⁿ na jom tquia nnom ntjom'ñeeⁿ.

⁹ Quia jo' tax'ee Jesús ndaana, tsoom:

—Nquii ts'aⁿ na 'naaⁿ tyuaa'ñeeⁿ, ¿chiiu nnts'aaⁿ? Maxjeⁿ nñoom, nntseicwjeⁿ naⁿñeeⁿ ndo' nñequiaaⁿ tyuaaⁿaⁿ ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nl'a ts'iaaⁿ.

¹⁰ ¿Aa tyoola'naⁿyo' ljei' 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': Majuuto tsjo' na tixocwil'ue nquiu luañeⁿ na cwil'a tsiaⁿtsjo', jnda mawacatyeeⁿ na nqui tsiaⁿtsjo'?

¹¹ Nquii Ta Ty'oots'om seiⁿjndaa'ñê na ljo' ndo' jeeⁿ cwijaaweeⁿ n'ooⁿya na cwinty'iaaya na luaa' tuii.

¹² Ndo' nn'aⁿ na tyondye ñ'oommeiⁿ tyoqueⁿndyena na nnt'uena Jesús, ee jla'noⁿ na na cjoo joona seineiⁿ ñ'oom tjañoom'waa'. Saa nquiaana nn'aⁿ na jndyendye, cwe' jo' 'ndyena jom, mana ty'ena.

¿Ñeeⁿ nnom nñe'quiana ts'iaaⁿndaana?

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Jndaⁿquia nn'aⁿ fariseos jñoomna cwantindye nc'iaana ñequio nn'aⁿ 'naaⁿ Herodes na m'aaⁿ Jesús. Naⁿñeeⁿ nnc'omna cventa ñ'oom na matseineiⁿ cha nndaⁿ nnt'uiina' jom cantya 'naaⁿna'. ¹⁴ Jnda na tquiena na m'aaⁿ, jluena nnoom:

—Maestro, nquiuuyâ na maxjeⁿ ñ'oom na mayuu' matsei'neiⁿ ndo' ñecwii xjeⁿ mache' ñequio meiⁿnquia nn'aⁿ ee titseiⁿñ'oom'ndyu' ljo' waa na cwiluiindyena. Mayuu' ñ'oom na ma'mooⁿ cantya 'naaⁿ natoo' Ty'oots'om. ¿Aa matsaⁿntjomna' na nntiooⁿya ts'iaaⁿndaaya nnom César, oo aa ticatsaⁿntjomna'? ¿Aa laxmaaⁿya na catiooⁿya jo' oo aa ticalaxmaaⁿya?

15 Ndo' sei'nq̃n' Jesús na cwe' cwilueyana. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ñe'cat'ue'yo' ja? Quia'yo' cwii tsjo'ñjeeⁿ denario na nnty'iaya.

16 Tquiāna cwii denario ndo' jnda na nty'iaaⁿ'aⁿ tsoom ndaana:

—¿Ñeeⁿ 'ndyoo nnom luāa? Ndo' ¿ñeeⁿ xuee' teiljeii luāa?

Ndo' t'oona, jluena:

—Tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ, César.

17 Ndo' tsoom:

—Catiom'yo' ts'iaaⁿndaq̃'yo' nnom César yuu na tseixmaⁿ'na' cwentaaⁿ'aⁿ. Ndo' mati quia'yo' cwentaa' Ty'oq̃ts'om yuu na tseixmaⁿ'na' cwentaa' nqueⁿ.

Tjawee' n'omna ñ'oom na t'oq̃ saā tiya nquiuna na ticat'uiina' jom.

Cwita'x'eena cantyja na nntando'nda' nn'aⁿ

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

18 Jnda jo' tquio nt'om nn'aⁿ saduceos na m'aaⁿ Jesús. Naⁿñeeⁿ ticala'yu'na na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja. Ta'x'eena nnoom, jluena:

19 —Maestro, waa ljeii na 'ndii Moisés luāaya na matsona' xeⁿ tue' cwii tsaⁿs'a ndo' 'ndiina' scuu' na ñenquii, tjaa'naⁿ ndana, quia jo' tyjee ts'oo'ñeeⁿ cocoom ñ'eⁿ scuu' xioom. Nnc'om ntseinaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ cha nntseinoomñê na tjaa ntseinda xioom t'om. 20 Tyom'aⁿ ntquiee' naⁿnom na ñenquii ts'aⁿ ntseinda. Juu tsaⁿtquiee tocoom saā tyuaa' tueeⁿ'eⁿ, tjaa'naⁿ ndana ñ'eⁿ scoom'm. 21 Quia jo' tsaⁿ na jnda we tocoom ñ'eⁿ scuu' xioom saā mati jom tueeⁿ'eⁿ ndo' tjaa'naⁿ ndana ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. Mati tsaⁿ na jnda ndyee tocoom ñ'eⁿ scuu' xioom ndo' majo'ti tjoom. 22 Malaa'ti' cha'tso ntquieeⁿndye naⁿnom'ñeeⁿ tuncona ñequio yuscu'ñeeⁿ ndo' majo'ti quia tjāna, tjaa'naⁿ ndana ñ'eⁿñe. Ndo' na macanda tue'to yuscu'ñeeⁿ. 23 Ñe'cata'x'aayâ njom', Ta, quia na nnta'ndo'xco cha'tso nn'aⁿ na jnda tja, quia jo' ¿ñeeⁿ cwiindyee joona na nluui scuu' yuscu'ñeeⁿ? Ee jom ñet'oom scuu cha'tso na ntquieeⁿndye naⁿñeeⁿ.

24 Matso Jesús ndaana:

—Aa nchii ñ'oomwaa' matseicanooⁿ'na' na tixcwe cwitjei'yo' cwenta, ee meiiⁿ na cwila'naⁿ'yo' ljeii 'naaⁿ' Ty'oq̃ts'om saā ticala'nq̃'yo' ljo' ma'moⁿ'na'. Meiⁿ cantyja 'naaⁿ' na-jndeiⁿ na matseixmaaⁿ. 25 Ee quia na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja taxoc'unconnda' meiⁿ naⁿnom, meiⁿ naⁿlcu ee nnc'omna cha'na ángeles na m'aⁿ cañoom'luee. 26 Saā cantyja 'naaⁿ' ñ'oom na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja, ¿aa chii jnda ñeja'naⁿ'yo' libro na seiljeii Moisés yuu na matseineiⁿ'na' cantyja 'naaⁿ' ts'oom nioom na nty'iaaⁿ'aⁿ? Jo' jo' xcwe

naquii' ntsaachom na cwico ts'oom'ñeeⁿ, teic'uuaa na mat-seineⁿ Ty'oqots'om nnoom, tso: “Ja cwiluiindyō Ty'oqots'om cwentaa' Abraham, Isaac ndo' Jacob.” ²⁷ Jo' chii caliu'yo' na cwita'ndo' naⁿñeeⁿ ee jom nchii cwiluiiñê Ty'oqots'om cwentaa' l'oo. Jom cwiluiiñê Ty'oqots'om cwentaa' nn'aⁿ na cwita'ndo'. Cwe' jo' ma'moⁿna' na 'o meiⁿchjoo ticala'noⁿyo'.

Ñ'oom na matsa'ntjom Ty'oqots'om na t'ma'ti tseixma'na' (Mt. 22:34-40)

²⁸ Cwii ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés tyjee'cañoom na m'aⁿ nn'aⁿ saduceos'ñeeⁿ. Tyondiiñecheeⁿ cha'tso ñ'oom na tyola'neiⁿna ndo' tyoqueeⁿ cwenta na jeeⁿ xcwe ñ'oom t'o Jesús ndaⁿna. Tax'eeⁿ nnom Jesús, tsoom:

—Quii'ntaaⁿ cha'tso ñ'oom' Ty'oqots'om na matsa'ntjomna', ¿cwaaⁿ cwii joona' na t'ma'ti tseixma'na'?

²⁹ T'o Jesús, tsoom:

—Luaa matso ñ'oom na t'ma'ti: “Candye'yo', 'o nn'aⁿ Israel. Nquii Ta Ty'oqots'om cwentaaya, macandā ñenqueⁿ cwiluiiñê na matsa'ntjom. ³⁰ C'oom' na candya' ts'om' Ta Ty'oqots'om cwenta' ñequio na xcwee'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ñequio cha'waa na jndo'ya ts'om', ndo' ñequio cha'waa najndu'.” Luaa' ñ'oom na t'ma'ti na matsa'ntjomna'. ³¹ Ndo' ñ'oom na jnda we matseijomna' ñ'oom'ñeeⁿ. Luaa matsona': “C'oom' na wi' ts'om' nc'ia' cha'xeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'. Tjaa'naⁿ cwiicheⁿ ñ'oom na t'ma'ti na matsa'ntjomna' cha'na ñ'oommeiⁿ!”

³² Quia jo' t'o tsaⁿñeeⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, tsoom:

—Maxjeⁿ ya, 'u Maestro. Luaa' ñ'oom na mayuu' matsu' na ñecwii Ty'oqots'om. Tjaa'naⁿ cwiicheⁿ na matsa'ntjom, macandā jom. ³³ Ndo' na nnc'oom ts'aⁿ na candya' ts'oom Ty'oqots'om ñequio na xcwee'ya ts'oom, ñequio cha'waa na jndo'ya ts'oom, ñequio cha'waa na jnda ntyjeeⁿ, ndo' ñequio cha'waa najneiⁿ, ndo' mati na nnc'oom na wi' ts'oom nc'iaaⁿ cha'xeⁿ jnda ntyjii nqueⁿ, cha'tso nmeiⁿ l'ueti nchiiti quioo' na nlco na mañequiaa ts'aⁿ nnom Ty'oqots'om ñequio meiⁿnquia nt'omcheⁿ na cwiñe'quia nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena jom.

³⁴ Jnda na nty'iaa' Jesús na jndo' ts'om tsaⁿñeeⁿ ñ'oom na t'o, tsoom nnom:

—Jnda teindyoo' na ññequiaandyu' na nntsa'ntjom Ty'oqots'om 'u.

Jnda jo' tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ cwii jndaⁿ ts'om na nncwax'eti.

Cristo cwiluiiñê Jnda Ty'oqots'om (Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Cwiicheⁿ ndii' na tyom'aaⁿ Jesús naquii' wats'om t'maⁿ na tyo'moqⁿ ndaa nn'aⁿ, tsoom:

—Nquiee nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés cwiluena na nquii Cristo cwiluiiñê tsjaaⁿ David na jndyowicantyoo'.

³⁶ Saa manquiiiti David cantyja na t'moⁿ Espíritu Santo nnoom tsoom na Cristo cwiluiiñê Ta na matsa'ntjom jom. Tsoom:

Nquii Ta Ty'oqots'om tsoom nnom juu Ta na matsa'ntjom ja:

“Cajmaⁿ ntyjaa'a ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' 'u

hasta xjeⁿ na jnda tsá'a nn'aⁿ na jndoo 'u na c'omna nacje 'naⁿ.”

³⁷ Cwe' jo' mawax'aaya ndaa'yo' ¿chiiu waayuu na cwiluiiñê Cristo tsjaaⁿ David na jndyowicantyoo' ee manquiiiti David tsoom na juu cwiluiiñê Ta na matsa'ntjom jom?

Ndo' jndyendye nn'aⁿ ñequio na neiiⁿna tyondyena ñ'oom na seineiiⁿ.

Matseitia' Jesús nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés (Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Naquii' ñ'oom na tyo'moqⁿ, tsoom:

—Cal'a'yo' cwenta nn'aⁿ na cwit'moqⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ee joona jeeⁿ cjaawee' n'omna na nnco'nomna na cwee'na liaa jnda na tei'ncoo ndo' na nntaⁿ nn'aⁿ lueena na nla't'maaⁿndye joona ñequio na jndoo'cheⁿ nn'aⁿ. ³⁹ Joona jeeⁿ ñe'cwindyuaandyena ntsula nacañoomticheⁿ naquii' lan'om ndo' majo'ti cwil'ana quia na cwicwa'na na waa xuee.

⁴⁰ Mati cwitjeii'na 'naaⁿ yolcu na jnda ljondye na tjā s'aa, ndo' cha nntseicu'na' na luaa' la'xmaⁿna, jeeⁿ yo cwila'neiⁿna nnom Ty'oqots'om. Jo' t'maⁿti nnt'uiiweeⁿeⁿ joona.

Tsjo'ñjeeⁿ na tqiaa yuscu na jñeeⁿñe (Lc. 21:1-4)

⁴¹ Cwii xuee wacatyeeⁿ Jesús ndyeyu na meintyjee' castom na cwituee' nn'aⁿ s'om cwentaa' wats'om t'maⁿ. Nty'iaa'cheeⁿ na cwitioom nn'aⁿ s'om ts'om castom ndo' na jndye naⁿtya t'maaⁿ s'om cwitioomna. ⁴² Mati tyje'cañoom cwii yuscu na jnda ljoñe. Jeeⁿcheⁿ ndya' jñeeⁿñê. Tjacjoom'm we tsjo'ñjeeⁿ chjoo s'om wee na mei'chjoo tit'maaⁿ. ⁴³ Chii t'maⁿ Jesús nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Tsoom ndaana:

—Na mayuu'cheⁿ nddye'yo' nntsjoq, yuscuⁿaaⁿ ts'aⁿ na jnda tue' saa' ndo' jeeⁿ jñeeⁿñê, saa t'maaⁿti tjoom'm ts'om castom, nchiiti cha'tso nt'omcheⁿ. ⁴⁴ Ee cha'tsondye naⁿm'aⁿ tiomna s'om na cwe' waljoo' na cwilei'chona, saa jom meiiⁿ na jeeⁿcheⁿ nty'iaa'ñê, tju'ñ'eeⁿ cha'waati na maleiñ'oom na nntseijnaaⁿ na nlcwaaⁿaⁿ.

13

Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'maⁿ

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Xjeⁿ na jaacalui' Jesús na waa wats'om t'maⁿ seineiⁿ cwii ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿñê, tso nnoom:

—Maestro, canty'ia', jeeⁿ tjacanjoom' ts'iaaⁿ na tuii ñ'eⁿ ljo'meiⁿ ndo' jeeⁿ neiⁿncoo' l'aameiⁿ.

² Tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Mayuu' na jeeⁿ neiⁿncoo' l'aa na manty'ia'. Saa queⁿ cwentá, ljo'meiⁿ xocaljoo'tyeⁿna' nacjoo nc'iaana'. Maxjeⁿ nntyuii'ñ'eⁿna'.

'Naaⁿ na cwit'mooⁿna' na manndyoo' na nntycwii

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Ty'ena ta na jndyu Olivos ndyeyu yuu na meintyjee' wats'om t'maⁿ. Jo' jo' tjacjoo Jesús. Ndo' Pedro ñ'eⁿ Jacobo, ñ'eⁿ Juan ñ'eⁿ Andrés ty'entyjaa'na jom cha nndaá nla'neiⁿna ñ'eⁿñê na ñenquieena. Ta'x'eena nnoom, jlueⁿ:

⁴ —Catsu' ndaayâ, ¿cwaaⁿ nncue'ntyjo na nluii nmeiⁿ? Ndo' ¿cwaaⁿ 'naaⁿ m'moⁿna' na manndyoo' nluii nmeiⁿ?

⁵ Quia jo' to' Jesús tyotseineiⁿ ndaana:

—Cal'a'yo' cwentá na meiⁿcwii ts'aⁿ tinguui'nn'aⁿ 'o cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ'. ⁶ Ee nleitquioo'ndye nn'aⁿ cwii cwii ntyja na nla'cajndyundyena xueya ee nluena na joona cwilui-indyena Cristo. Ndo' jndye nn'aⁿ ññe'quio'nn'aⁿna na ljo' nl'ana.

⁷ 'Nnty'ia'yo' na nddyocwje'cañoom ntia' ndo' nleic'uaa ñ'oom na cwiluii ntia' cwiicheⁿ ntyja, saa tiñe'quiandyo' na nlacatyundyoyo', ee maxjeⁿ jndei'na' na nmeiⁿ nncwinomjndyee. Saa tyoowe'ntyjo xjeⁿ na nntycwiiñ'eⁿ.

⁸ Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuaa nacjoo nn'aⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. Ndo' cwii tsa'maⁿts'iaaⁿ t'maⁿ nntseiweñe nacjoo' cwiicheⁿ tsa'maⁿts'iaaⁿ. Jndye joo nnts'eii ndo' nnc'oom jndo' t'maⁿ ndo' t'maⁿ nntseiñ'eeⁿna' nn'aⁿ. Saa cha'tso nawi'meiⁿ cwe' we'yandyo la'xmaⁿna'. Quia nnquioo nt'omcheⁿ nawi' na jaa'ti.

⁹ 'Saa 'o c'om'c'eendyo', ee m'aⁿ nn'aⁿ na ññe'quia cwentá 'o luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' lan'om ndo' joona nntsá'ntjomna na catjaa' nn'aⁿ 'o naquii' lan'om. Mati nl'a nn'aⁿ na jndei'na' nncwintyje'jnaⁿyo' jo ndaa gobiernom ñequio jo ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwitzá'ntjom nc'e na laxmaⁿyo' cantyja 'na'ya. Ndo' na luaa' nntjom'yo', ññequiaana' na 'o nntjei'yuu'ndyo' ñ'oom naya 'na'ya ndaa naⁿñeeⁿ. ¹⁰ Ee cwii tjoocheⁿ na nntsuu tsjoomnancue ññe'quia nn'aⁿ ñ'oom cantyja na macwji'n'maaⁿñe Ty'oqots'om nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue. ¹¹ Ndo' quia

na nnt'uena 'o na ññe'quiana cwenta 'o, tinc'om'yo' ñomtiuu cwaañ ñ'oom na nndu'yo' ndaa na'man'iaa'. Ee xjeñ'ñeeñ m'moñ Ty'oqots'om cwaañ ñ'oom na nnt'o'yo'. Ee nchii nlanei'yo' ñ'oom na nquiu' ncjo'yo' saa nquii Espíritu Santo nnts'aañ naquii' n'om'yo' ljo' ñ'oom na nndu'yo'. ¹² Maxio ts'añ ññequiaa cwenta jom na cueeñ'eñ. Ndo' majo'ti nnts'aa ts'añ ñ'eñ ntseinaa'. Ndo' nda nn'añ nla'wendyena nacjoo lotyena, londyeena, nl'ueendyena chiuu nncwje nañ'ñeeñ. ¹³ Ndo' cha'tsondye nn'añ nla'jndoona 'o nc'e na m'añ'yo' cantyja 'nañya. Saa juu ts'añ na tyeñ cwiljoo'ñe ñ'eñndyō hasta na macandā, tsañ'ñeeñ nlui'n'maaññê.

¹⁴ 'Ñeeñ juu ts'añ na matsei'naañ ñ'oommeiñ, catsei'nqñ ljo' ñecatsona'. Juu profeta Daniel, seiljeiñ ñ'oom cantyja 'naañ tsañ na jeeñcheñ ndya' tiaa' na ntseityuii' cha'tso. Quia na nnty'ia'yo' na jndā mameintyjeeñ'eñ naquii' wats'om t'mañ yuu na meiñchjoo ticatsā'ntjomna' na nnc'oom, quia jo' 'o na m'añ'yo' ts'ondaa Judea catsaalei'nom'yo' quii' ntsjō. ¹⁵ Ndo' majuu xjeñ'ñeeñ, ts'añ na ljo nacjoo' waa' yuu na su, ticandyocueeñ na nncjaaqueñ'eñ na nncwjeeñ'eñ 'naañ'añ. Catseityuaañ'añ, calei'noom. ¹⁶ Ndo' ts'añ na m'aañ jo jndā na mach'ee ts'iaañ tyuaa', ticjaalcweeñ'eñ na nncjaacachoom liañ'añ. ¹⁷ Juu xjeñ'ñeeñ jeeñ wi' nntjoom yolcu na ndei-indye ñequio joo yolcu na 'ndaandye nda. ¹⁸ Catañ'yo' nnom Ty'oqots'om na nchii xcwe ncuee na teiñ na nlcañ'na' na calei'nom'yo' nawi'ñeeñ. ¹⁹ Ee quia ljo'cheñ nnquioo cwii nawi' na t'manticheñ na meiñjom ndii' tyootjoom nn'añ canty-jati na tqueñ Ty'oqots'om tsjoomnancue hasta je'. Ndo' xuee na cwiwjaatina' meiñ tajom cwinluiinnda' cwiicheñ nawi' cha'na juuna'. ²⁰ Xeñ nchii nquii Ta Ty'oqots'om tqueeñ na tijndyeti xuee nnc'oom nawi'ñeeñ, meiñcwii ts'añ xocalui'n'maaññe cantyja 'naañ'na'. Saa nc'e na wi' ts'oom joo nn'añ na jndā tjeiiñê cwentaañ'añ, jo' chii nnts'aañ na tijndyeti xuee nnc'oom nawi'ñeeñ.

²¹ 'Ndo' xeñ quia ljo' nntso cwii ts'añ ndaa'yo': "Canty'ia'yo', ljoo m'aañ Cristo", oo nntso: "Canty'ia'yo', laa'ñeeñ m'aañ", ticalayu'yo'. ²² Ee maxjeñ nlquie'cañom profetas na tiyuu' ñ'oom cwiñequia ñequio nn'añ na nlue na joona cwiluiindyena Cristo. Nl'ana jndye nnom 'naañ t'mañ ñequio ts'iaañ t'mañ na nncjaawee' n'om nn'añ hasta nquiee nn'añ na macwji' Ty'oqots'om cwentaañ'añ ñequio'nn'añ ts'iaañ'ñeeñ joona xeñ na nndaā nl'ana. Saa Ty'oqots'om tixonquiaa' na nndaā nl'ana. ²³ Cha'tso nmeiñ' jndā tsjōō ndaa'yo' cwii tjōōcheñ na nluii cha cal'a'yo' cwenta.

*Luaa nncuaa quia na ndyonna' Jesús
(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)*

²⁴ 'Ncuee quia na jnda teinom nawi' t'maⁿñeeⁿ, quia jo' nlei-jaaⁿñe ñe'quoom', ndo' taxocwixueeñe chi'. ²⁵ Nntquiaandye cancjuu. Ndo' cha'tso najnda na matseixmaⁿ tsjo'luee nntyuii'. ²⁶ Quia ljo'cheⁿ nnty'iaa nn'aⁿ ja na cwiluiindyō tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na macwjācañōōⁿnda'a tsjoomnancue. Nndyōō naquii' nchquiu ñequio najndei na matseixmaⁿya ndo' ñequio na neiⁿncōō' nacaxuee na matseit'maaⁿñena' ja. ²⁷ Njñōōⁿya ángeles 'naⁿya na c'oona cwii cwii ntyjaa' tsjoomnancue ndo' mati ndiocheⁿ cañoom'luee na nla'tjomna nn'aⁿ na jnda tjeii'ndyō cwentaya.

²⁸ 'Cala'noⁿ'yo' 'naaⁿ na ma'moⁿ'na' ndaaⁿ'yo' cantya 'naaⁿ ts'oom higuera. Quia na cwinty'ia'yo' na cwintei' l'ona' ndo' cwicande' tscō'ndaa juuna', quia jo' cwila'noⁿ'yo' na jaawindyōō' ncueesua'. ²⁹ Majo'ti quia na cwinty'ia'yo' na cwiluii cha'tso nmeiⁿ na jnda tsjōō ndaaⁿ'yo', quia jo' cala'noⁿ'yo' na jnda teitsiōō' m'aaⁿ'na'. Mawaa mawaa xjeⁿ nncwjācañōōⁿnda'a. ³⁰ Candye'yo' nntsjoō, mayuu'cheⁿ na xocwjeñ'eⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' hasta xjeⁿ na jnda seicandaaⁿñena' cha'tso ñ'oommeiⁿ. ³¹ Tsjo'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue nnty-cwiiñ'eⁿ'na' sã ñ'oom 'naⁿya maxjeⁿ nntseicandaaⁿñena'.

³² 'Sã meiⁿcwii ts'aⁿ ticaljeii cwaaⁿ xuee ndo' 'ñeeⁿ xjeⁿ na nluii cha'tso nmeiⁿ. Meiⁿ ángeles na m'aⁿ cañoom'luee ticaliuna, meiⁿ ja na cwiluiindyō Jnda Ty'oōts'om ticaljeiia cwaaⁿ. Macandã ñenquicheⁿ Tsotyaya ntyjeeⁿ.

³³ 'Jo' chii c'om'c'eendyo' ndo' queⁿ'yo' cwenta. Ndo' calaneiⁿ'yo' nnom Ty'oōts'om, ee ticaliu'yo' cwaaⁿ nncue'ntyjō tiempoⁿñeeⁿ. ³⁴ Nmeiⁿ matseijomna' cha'na mach'ee cwii ts'aⁿ na wjaa cwii ndyuaa na tqia. Cwii tjōōcheⁿ na nnaaⁿ waⁿ'aⁿ, nnty'iōom ts'iaaⁿ mosoom'm, cwii cwii nnom ts'iaaⁿ na cwii cwiindyena. Ndo' nntsã'ntjoom ts'aⁿ na mach'ee cwenta 'ndyoots'a na ñe'quii'cheⁿ cats'aa cwenta. ³⁵ Malaa'ti' matseijomna' 'o ee na ticaliu'yo' 'ñeeⁿ xjeⁿ na nncwjee' nquii na matsã'ntjom 'o. ¿Aa nncwjeeⁿ'eⁿ natmaaⁿ, oo aa nateijaaⁿ? ¿Aa nncwjeeⁿ'eⁿ xcwe tsjom, oo aa na jaancoo? Jo' chii c'om'c'eendyo'. ³⁶ Ee ticatsona' na mats'ia jo' nncwjeeⁿ'eⁿ ndo' nljeiiⁿ 'o cha'cwijom na cwinda'yo'. ³⁷ Ñ'oom na jnda tsjōō luaa' ndaaⁿ'yo', juuna' matsjōō ndaaⁿ'yo' na cha'tsondyo', ñe'quii'cheⁿ c'om'c'eendyo'.

14

Cwi'maⁿna na nnt'uena Jesús

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ We xuee cwii tjōō na nncuee' xuee pascua ñequio xuee na cwicwa' nn'aⁿ ntyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwi't'mōōⁿ ljeii na tqueⁿ

Moisés, tyol'ueendyena chiuu nl'ayoon na nñe'quio'nn'a'na Jesús cha nnt'uena jom, ndo' na nla'cuae'na jom. ² Jla'tiuuna, jluena ndaa ntyjeena:

—Saa ticat'uaaya jom xcwe ncuee, tints'aana' na nla'wendye nn'a' nacjooa.

Tu'nquio María nche' nacjoo' Jesús
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Tyom'aa' Jesús tsjoom Betania, waa' Simón, ts'a'na ñechuu tycu lepra. Yoche' na meindyuaandyena nacañoom' mei'sa, tue'cañoom cwii yuscu na malei'ñ'oom cwii tsioo na tuii ñ'e' tsjo' canchii' na jndyu alabastro. Ñjom nche' na jndyu nardo na jee' cachi, ndo' jee' jndana'. Tyjee' yuu na ta'tye' tsioo'ñee', chii tu'nquoom nche'ñee' xque' Jesús. ⁴ Nt'om nn'a' na m'a' jo' jo' jla'lloo'ndyena nacjoo' yuscu'ñee'. Jluena ndaa ntyjeena:

—Jee' ndya' cwe'chi nche' 'naa'a'na seicatsoom. ⁵ Yati xen teil'uana' ee nncwinom ndyee sia'nto denarios nncwji'na'. S'om'ñee' nnluii naya ndyeñee'.

Jnaa' luaa' na tyola'wjeena yuscu'ñee'.

⁶ Saa tso Jesús:

—Ca'ndye'yo' tsa'm'aa'. ¿Chiuu na cwila'lloo'ndyo' ñ'e'ñê? Ee jee' tjacañjoom' nayawaa' na s'aa' ñ'e'ndyo. ⁷ Ee ja nchii ñequii'che' nnc'oo'ya ñ'e'ndyo'. Saa ndyeñee' ñequii'che' na m'a'na quii'ntaa'yo' ndo' quia na ñe'cal'a'yo' naya joona, wanaa'. ⁸ Yuscum'aa' s'aa' cwanti na ndaa nnts'aa'. Jom tu'nquoom nche' nacjoya cwii tjooche' na nnt'iuu nn'a' ja. ⁹ Na mayuu'che' ndye'yo' nntsjo, mei'yuuche' na nñe'quia nn'a' ñ'oom cha'waa tsjoomnancue na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om nn'a', maxje' nla'nei'na cantyja 'naa' naya na s'aa yuscum'aa' cha ticatsuu ñ'oom cantyja 'naa'a'.

Judas mañequiaa' cwenta Jesús luee ntyee
(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Jnda tuii na luaa', quia jo' Judas Iscariote, cwindye nn'a' na canchoo'wendye, tjaa' na m'a' ntyee na cwiluiitquiendye na nntseijndaa'ñe ñequio joona na nñequiaa' cwenta Jesús lueena. ¹¹ Jnda na jndye na'ñee' na ljo' nnts'aa' tquiaana' na jee' neii'na. T'ma'na na nñe'quiana s'om nnoom. Quia jo' Judas tyol'uee'ñetyee' chiuu ya nnts'aa' na nñequiaa' cwenta Jesús lueena.

Seijndaa'ñe Jesús na nncuaa Cena
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹² Quia jo' xuee na cwiwitye' ncuee na cwicwa' nn'a' judíos tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee', mañejuu xuee na

cwila'cwjeena canmaⁿ nch'u, nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Yuu l'ue ts'om' na nntsaalajndaa'ndyô cantyja 'naaⁿ xuee pascua, na nleñ'oom' na nlqui' catsmaⁿ chjoo?

¹³ Ndo' jñoom we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê cwii l'aa. Tsoom ndaana:

—Catsa'quie'yo' quii' tsjoom. Jo' jo' nliu'yo' cwii tsaⁿs'a na maleñ'oom cwii tsjoo ndaatoo. Catsaantyjo'yo' naxeeⁿeⁿ.

¹⁴ Yuu na nncjaaqueⁿeⁿ candu'yo' nnom ts'aⁿ na waa': "Luaa matso nqueⁿ na matsa'ntjoom jaa: ¿yuu waa cuarto na nl-cwaa'a na nntseit'maaⁿndyô xuee pascua ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyô?" ¹⁵ Juu tsaⁿñeeⁿ m'moqⁿ cwii cuarto t'maⁿ w'aa nandye teicantyjoo'. Maniom candaa' 'naⁿ na macaⁿna' na nncuaa xuee. Jo' calajndaa'ndyô' nantquie na nlcwaa'a ñ'eⁿndyô'.

¹⁶ Ndo' ty'e we naⁿñeeⁿ. Quia na tquiena tsjoom'ñeeⁿ jliuna cha'xjeⁿ na jnda tsoom ndaana. Jo' jo' jla'jndaa'ndyena nantquie na nlcwa'na na nla't'maaⁿndyena xuee pascua.

¹⁷ Cwe' tmaaⁿya, xjeⁿ na tyje'cañoom Jesús ñequio nn'aⁿ canchoo'we na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. ¹⁸ Yocheⁿ na meindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa na cwicwa'na, tso Jesús ndaana:

—Mayuu'cheⁿ candye'yo' nntsjoo, cwiindyô 'o na macwa' ñ'eⁿndyô ñnequiaa cwenta ja luee nn'aⁿ.

¹⁹ Ñ'oomwaa' jeeⁿ ndya' seichjoo'na' n'omna. To'na cwii ndo' cwiindyena ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Aa ndya' nnts'aana' na ja?

²⁰ Quia jo' tsoom ndaana:

—Cwii 'o na canchoo'wendyô', cwii ts'aⁿ na cwinchjeendyô tyoo' ñ'eⁿñê ts'om xio jom ñnequiaaⁿ cwenta ja. ²¹ Ee na mayuu'cheⁿ, ja na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, maxjeⁿ wjaañ'oomna' ja na nnc'io cha'xjeⁿ na matso ljeii 'naaⁿ Ty'oqts'om. Saa jeeⁿ nty'iaa'ñê ts'aⁿ na mañequiaa cwenta ja, yaticheⁿ xeⁿ ticaluiñê tsaⁿñeeⁿ.

²² Yocheⁿ na cwicwa'na, to'ñom Jesús tyoo', tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oqts'om. Jnda jo' tyjeeⁿ juuna', tquiaaⁿ ndaana. Tsoom:

—Cato'ñoom'yo', cwa'yo' tyoo'waa, ee cwiluiñena' seii'a.

²³ Mati to'ñoom cwii waso na ñjom ndaa winom. Jnda na tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oqts'om, quia jo' tquiaaⁿ juuna' ndaana, cha'tsondyena tana. ²⁴ Ndo' tsoom ndaana:

—Ndaa winomwaa cwiluiñena' niom'a na nnquioo na nncwji'n'maaⁿndyô jndyendye nn'aⁿ. Ñ'eⁿ juuna' maquaⁿtyaⁿya ñ'oom xco. ²⁵ Candye'yo' nntsjoo na

mayuu'cheⁿ taxoc'uannda'a winom hasta juu xuee na nnc'uaxco juuna' quia na nntsa'ntjom Ty'o^ots'om.

Jesús matseicañeeⁿ na nncwji'ñe Pedro
(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Ndo' jnda na tana luantsa, jlui'na jo' jo'. Ty'ena ta Olivos.

²⁷ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Tsjom je' cha'tsondyo' 'o nntjei'ndyo' ñ'eⁿndyo. Ee ljeii 'naaⁿ Ty'o^ots'om matsona': “Nntseicua'a ts'aⁿ na mach'ee cwenta canmaⁿ, ndo' canmaⁿ ntsmeiiⁿeⁿ nnt'oom'ndyeyo'.”

²⁸ Saa tso Jesús:

—Ndo' ja quia jnda na mawando'xco nncjojndyaa ts'ondaa Galilea, xeⁿ jnda nntsaantyjo'yo'.

²⁹ Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Meiiⁿ cha'tsondye naⁿm'aⁿ nntjeii'ndyena ñ'eⁿndyu', saa ja tijoom cwji'ndyo ñ'eⁿndyu'.

³⁰ T'o Jesús, tsoom nnom:

—Ñ'oom na mayuu' matsjoo njom', tsjom je' cwii tjo^ocheⁿ na ndaa' we ndii' na matseixuaa caxtijndyo, saa 'u xjeⁿñeeⁿ jnda ndyee ndii' jnda tjei'ndyu' ñ'eⁿndyo.

³¹ Saa Pedro yacheⁿ jndeii' ñ'oom t'o^o:

—Meiiⁿ c'iq ñ'eⁿndyu', saa tijoom cwji'ndyo cantyja 'naⁿ.

Ndo' cha'tso nc'iaaⁿ'aⁿ majo'ti jluena.

Getsemaní matseineiⁿ Jesús nnom Ty'o^ots'om
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Quia jo' tquiena cwii joo na jndyu Getsemaní. Tsoom ndaana:

—Cwindyuaandyo' ñjaaⁿñe yochēⁿ na jo luaa' na nnt-seinaⁿya nnom Ty'o^ots'om.

³³ Jo' chii tjatyeeⁿ, tjañ'oom Pedro ñ'eⁿ Jacobo ñ'eⁿ Juan. Ndo' jnaⁿ'na' na t'maⁿ matsei'ndaa'na' ntyjeeⁿ ndo' jeeⁿ matseichjoo'na' ts'oom. ³⁴ Tsoom ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—Jeeⁿ matseichjoo'na' ts'o^oⁿ hasta jom ndyowe' ts'o^oⁿ. Caljoo'ndyo' ljo^oñe. C'om'c'eendyo', nchii cwindayo'.

³⁵ Quia jo' tjtatyeeⁿcheⁿ, tjacwanquoom nomtyuaa. Tyocaaⁿ nnom Ty'o^ots'om xeⁿ wanaaⁿ tintjoom nawi' na meiⁿndoo'na' jom juu xjeⁿñeeⁿ. ³⁶ Tsoom:

—Tsotyaya, 'u cha'tso ndaaⁿ nntsa'. Catseicandyaandyu' ja na ticwinooⁿya nawi'waa. Saa catsa' cha'xjeⁿ na l'ue ts'om' nncu' nchii cha'xjeⁿ na l'ue ts'o^oⁿ ja.

³⁷ Quia jo' jndyolcwe' Jesús na m'aⁿ ndyee naⁿñeeⁿ. Ndo' ljeiiⁿ na cwindana. Tsoom nnom Pedro:

—Aa ndi' Simón, ¿aa wa'tsu'? ¿Aa maxjeⁿ tîcandaaⁿ nntsa' na ticatsu' meiⁿ ñe'cwii hora? ³⁸ Ñequi'cheⁿ c'om'c'eendyo' na calaneiⁿyo' nnom Ty'o^ots'om cha ticjaachuuna' 'o quia na

ñe'cats'aana' xjeⁿ 'o. Jeeⁿ m'aaⁿc'ee' ts'om ts'aⁿ na nnts'aa yuu na ya, saaⁿ nc'e na ts'aⁿ tseixmaⁿ, tileicanaaⁿñe na nnts'aa na ljo'.

³⁹ Jnda jo' cwiicheⁿ ndii' tjannaaⁿaⁿ. Mañejooti ñ'oom seineiiⁿ nnom Ty'oots'om. ⁴⁰ Quia na jndyolcwe'nnaaⁿaⁿ na m'aⁿna, majo'ti ljeiiⁿ na cwindana, ee jeeⁿ tyeⁿ waa na maleichuu tsaⁿtsjom joona. Ndo' meiⁿ cwe' ticaliuna ljo' nluena nnoom. ⁴¹ Tjannaaⁿaⁿ na nntseineiiⁿ nnom Ty'oots'om ndo' quia tyjeeⁿeⁿ na jnda ndyee ndii' na m'aⁿna, tsoom ndaana:

—Cwa ndicwaⁿ cwinda'yo' na cwita'jndyee'yo'. Malei'tyeⁿ. Jnda tue'ntyjo xjeⁿ 'na'ya. Je' mannt'ue nn'aⁿ na wi'ndye ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ⁴² Quicantyja'yo'. Cjaaya. Luaa' mandyocwjee'cañoom juu ts'aⁿ na tjacatio cwenta ja luee nn'aⁿ.

T'uena Jesús

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndo' tyjee'cañoom Judas, cwii joo nn'aⁿ na canchoo'wendye. Ñ'eeⁿ cwii tmaaⁿi nn'aⁿ ñ'eⁿñe na cwilei'cho ncjo espadas ñequio n'oom nch'io. Naⁿñeeⁿ nn'aⁿ 'naaⁿ ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom. ⁴⁴ Ndo' Judas, ts'aⁿ na tquiaa cwenta jom luee naⁿñeeⁿ, jnda t'mooⁿ 'naaⁿ ndaana chiuu nnts'aaⁿ. Tsoom:

—Juu ts'aⁿ na nnc'ua ntsmaⁿi, majom jo'. Tyeⁿ cat'ue'yo' jom ndo' tsaañ'om'yo' jom. Cal'a'yo' cwenta na ticalacanom'yo' jom.

⁴⁵ Ndo' quia tquie'cañomna Jesús, mantya seicandyoo'ñe, tsoom nnom Jesús:

—Xmaⁿndyu' Maestro.

Ndo' t'om ntsmaⁿi tsaⁿñeeⁿ. ⁴⁶ Quia jo' jla'cjaa lueena Jesús. Tyeⁿ t'uena jom.

⁴⁷ Cwii ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿ Jesús na meintyjee' jo' tjeiiⁿeⁿ xjo espada 'naaⁿaⁿ. Tioom juuna' mosoo' nquii tyee na cwiluiitquieñe. Jnoⁿ tsua'qui. ⁴⁸ Ndo' tso Jesús ndaana:

—Jnda'jom tquio'cat'ue'yo' ja cha'cwijom tquio'yo' nacjoo' cwii tsaⁿcanch'ue na cho'yo' ncjo espadas ñ'eⁿ n'oom nch'io. ⁴⁹ 'Io ndii 'io ñet'oony^a quii'ntaaⁿ'yo' na ñet'moony^a ndaa'yo' naquii' wats'om t'maⁿ saa tîcat'ue'yo' ja. Ñecuaa ee cwiluii na luaa' cha catseicandaa'ñena' ljeii 'naaⁿi Ty'oots'om na waa.

⁵⁰ Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús, jlei'nomna, 'ndyena jom na ñenqueⁿ.

Cwii tsaⁿs'andyua na jleinom

⁵¹ Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii tsaⁿs'andyua na tjantyjo^oⁿ naxeⁿl Jesús. Macandā chu'tyjoonê cwii sábara. Mati jom t'ue naⁿñeeⁿ. ⁵² Saa jom je' jluii'ñê naquii' sábara 'naaⁿ'aⁿ, 'ñeeⁿ juuna', jlei'noom na ñecasei'ñê.

'Ooqueⁿna Jesús luee naⁿman'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos
(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Quia jo' ty'eñ'omna Jesús jo nnom nquii tyee na cwiluiitquieñe ndaa ntyjentyeeñe. Jo' jo' tjomndye cha'tsondye ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. ⁵⁴ Ndo' Pedro tquiacheⁿ tquia tjantyjo^oⁿ. Macandā tuee'tyeeⁿ tach'eeⁿ waa' tyee na cwiluiitquieñe. Jo' jo' tjacjom nacañoom nn'aⁿ na cwindye'ntjom wats'om t'maⁿ. Tyotseiwiñê 'ndyoo chom.

⁵⁵ Quia jo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio cha'tsondye naⁿman'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos tyol'ueena nn'aⁿ na calue ñ'oom cantu nacjoo' Jesús cha ndaa nleijndaa' jnaaⁿ'aⁿ na cueeⁿ'eⁿ. Saa tileicaliuna. ⁵⁶ Ee majndye nn'aⁿ ty'enquia ñ'oom na cwe' cantu saa tiñecwii ñ'oom tqiana jo' chii ticalui'yuu' ñ'oom'ñeeⁿ nacjoom'm. ⁵⁷ Jnda jo' tei'cantya nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tquia cwiicheⁿ ñ'oom na tiyuu' nacjoom'm, jlueña:

⁵⁸ —Jâ jndyaayâ na tso tsaⁿm'aaⁿ na jom nntseityueeⁿ'eⁿ wats'om t'maⁿwaa na l'a nn'aⁿ, ndo' ñendyee xuee nnts'aaxcoom cwiicheⁿ na nchii nn'aⁿ nl'a.

⁵⁹ Saa meiiⁿ jlueña ñ'oomwaa', maxjeⁿ ticatjoom' ñ'oom.

⁶⁰ Quia jo' teintyjee' nquii tyee na cwiluiitquieñe xcwe quii' ntaaⁿna, tax'eeⁿ 'ndyoo Jesús, tsoom:

—¿Aa maxjeⁿ meiⁿcwii ñ'oom tic'o^o? ¿Chiuu waayuu cantya 'naaⁿ ñ'oom na cwitueeⁿna nacjo'?

⁶¹ Saa Jesús ñemaaⁿ'cheeⁿ m'aaⁿ. Meiⁿcwii ñ'oom tic'o^oⁿ. Quia jo' juu tyee na cwiluiitquieñe tax'eeñennaⁿ'aⁿ, tsoom:

—¿Aa 'u cwiluiindyuu' Cristo, Jnda nquii Ty'o^oots'om na cwila't'maaⁿ'ndyô?

⁶² T'o Jesús, tsoom:

—Mayuu' na jo' ja. Ndo' nnty'ia'yo' ja na cwiluiindyoo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na nncwa'catyaⁿ ntyjaa' Ty'o^oots'om ntyjaya na jom matseixmaⁿñ'eeⁿ cha'tso nnom najnda na nddyocuaya, na nnaaⁿ cañoom'luee ñequio nchquiu.

⁶³ Quia jo' juu tyee na cwiluiitquieñe jndii'ñê tsca'nnoom na lioom'm, tsoom:

—¿Aa cwimacaⁿtina' 'ñeeⁿ nñequiotjei'yuu'ndyeti jnaaⁿ'aⁿ?

⁶⁴ 'O macwindye'yo' ñ'oom ntjeiⁿ na matseineiⁿ nacjoo' Ty'o^oots'om. ¿Chiuu cwilatuu'yo' ñ'eⁿñê?

Ndo' cha'tsondyena ñe'cwii jla'jomndyena na waa jnaa'aⁿ ndo' tseixmaaⁿ na cueeⁿleⁿ.

⁶⁵ Cwantindyena to'na na tyojñomna ndaajnaⁿ jom. Jla'cata'na nnoom, tyotmeiiⁿna nda' jom, jluena:

—Cjaawee' 'ndyo' 'ñeeⁿ tquiaa 'u.

Mati nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om tyoñe'quiana nda' watmeiiⁿ nnoom.

Macwji'ñe Pedro cantyja 'naaⁿ Jesús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Yocheⁿ na m'aaⁿ Pedro jo nacje, tach'eⁿ w'aa'ñeeⁿ, tjan-tyjaa' cwii yuscu jom na mandi'ntjom nnom tyee na cwilui-itquieñe. ⁶⁷ Quia na ljeiiⁿ Pedro na matseiwiñe 'ndyoo chom, quiee tyonty'iaaⁿaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Tsoom:

—'U mati ñeñ'eⁿ ñ'eⁿ Jesús, ts'aⁿ tsjoom Nazaret.

⁶⁸ Saa tjei'ñe Pedro, tsoom:

—Ja ticwajnaⁿa tsaⁿñeeⁿ. Meiⁿchjoo ticaljeiiya ñ'oom na matsu' luaa'.

Jnda jo' teiñooⁿ nacañoom nn'aⁿ, tjaaⁿ yuu waa 'ndyoots'atiom. Xjeⁿñeeⁿ mana seixuaa caxtijndyo.

⁶⁹ Ndo' majuu yuscu na mandi'ntjom, cwiicheⁿ cwii ndii' nty'iaa'nnaaⁿaⁿ Pedro. Toqⁿoⁿ na tsonnaaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo':

—Tsaⁿm'aaⁿ maxjeⁿ cwiindye joona jom.

⁷⁰ Ndo' Pedro tjei'ñennaⁿaⁿ. Ndo' tiyocheⁿ majluennda' nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo' nnoom:

—Mayuu'cheⁿ cwiluiindy' cwii joona. Ts'aⁿ Galilea 'u ee ljo'yu ñ'oom na matsei'neiⁿ cha'na cwila'neiⁿ joona.

⁷¹ Quia jo' toqⁿoⁿ na tju' cheⁿnqueⁿ ñ'omwi' nacjoom'm, ndo' tsoom na ntyjiicheⁿ Ty'oqⁿots'om na mayom'm. Tsoom:

—Meiⁿchjoo ticwajnaⁿa ts'aⁿ na cwindu'yo' luaa'.

⁷² Ndo' mañoom' seixuaa caxtijndyo na jnda we ndii'. Quia jo' tjañjoom' ts'om Pedro ñ'oom na tso Jesús nnoom: “Cwii tjoocheⁿ na nntseixuaa caxtijndyo we ndii', saa 'u je' jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' cantyja 'na'ya.” Ndo' quia tjañjoom' ts'oom ñ'oommeiⁿ, jeeⁿ ndya' tyoty'ioom.

15

'Ooñ'omna Jesús na m'aaⁿ Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Ndo' na jaawixuee ntyee na cwiluiitquiendye tjomndyena ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeeⁿ Moisés ñequio cha'tso naⁿman'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos. Jla'jndaa'ndyena. Jnda jo' jla'tyeⁿna Jesús, ty'eñ'omna jom. Ty'ecatioona cwenta jom l'o Pilato.

² Ndyeyu tax'ee Pilato nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwiluiindy' rey cwentaa nn'aⁿ judíos?

Ndo' t'ooⁿ:

—Majo'ndyo cha'xjeⁿ na matsu'.

³ Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye jndye jnaaⁿaⁿ tquiana.

⁴ Quia jo' tax'eennda' Pilato nnoom, tso:

—¿Aa maxjeⁿ meiⁿcwii ñ'oⁿoom xoc'oⁿ? Queⁿ! cwenta na jndye jnaⁿ! cwiluena nacjo'.

⁵ Saa tjaa na t'oti Jesús hasta tquiaana' na jeeⁿ tyom'aaⁿ! ts'om Pilato.

Cwiwijndaa'tyeⁿ na nncue' Jesús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Ndo' ticwii chu na cwiwee' xuee pascua waa costumbre na matseicandyaañe Pilato meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ praso na l'ue n'om nn'aⁿ. ⁷ Quia ljo'cheⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Barrabás w'aancjo ñequio nt'omcheⁿ praso. Joona jla'wendyena nacjoo' gobiernom, ndo' jla'cwjeena nn'aⁿ. ⁸ Ty'entyjaa' cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ Pilato. To'na na tyotaⁿna na cats'aaⁿ cha'xjeⁿ quich'eeⁿ na nntseicandyaañe cwii ts'aⁿ. ⁹ Quia jo' tso Pilato ndaana:

—¿Aa l'ue n'om'yo' na catseicandyaandyo juu rey cwenta 'o nn'aⁿ judíos?

¹⁰ Luaa' tsoom ee jnda sei'nooⁿoⁿ na joo ntyee na cwiluiitquiendye taa' n'omna Jesús, jo' na ty'ecatioona tsaⁿñeeⁿ l'ooⁿ. ¹¹ Ndo' joona tyola'jndo'na n'om nn'aⁿ na jndyendye na cataⁿna nnom Pilato na catseicandyaañe Barrabás, nchii Jesús. ¹² Quia jo' tax'eennda' Pilato ndaa nn'aⁿ na jndyendye, tsoom:

—Ndo' ¿ljo' l'ue n'om'yo' na cats'aaya ñ'eⁿ juu ts'aⁿ na cwindu'yo' na cwiluiiñe rey cwenta' 'o nn'aⁿ judíos?

¹³ Tacwaxua ndyueena, jluena:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

¹⁴ Tax'ee Pilato ndaana:

—¿Ljo' jeeⁿ tis'a s'aaⁿ nquiu'yo'?

Saa joona ñe'quii'cheⁿ najndeii tyola'xuaana, jluena:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

¹⁵ Quia jo' Pilato, cwe' ee na l'ue ts'oom na calue nn'aⁿ na ya ts'aⁿñe, jo' na seicandyaañe Barrabás. Ndo' sa'ntjoom na catjaa' sondaro Jesús ñ'eⁿ tjaⁿtsei'. Jnda jo' tquiaaⁿ juu lueena na caty'ioomna juu ts'oom'naaⁿ.

¹⁶ Ndo' ty'eñ'om sondaro'ñeeⁿ Jesús naquii'cheⁿ wats'iaaⁿ cwentaa' gobiernom. Jo' jo' tjomndye cha'tso nc'iaana. ¹⁷ Jla'cweena cwii liaa colo catsioo' jom. Tyola'tyjoondyena l'oo nioom, l'ana cwii tsei, tioomna juuna' xqueeⁿ. ¹⁸ Jnda jo' to'na, ndoo' na cwila't'maaⁿndyena jom, jluena:

—Catseit'maaⁿñena' 'u na cwiluiindy' rey cwentaa nn'aⁿ judíos.

¹⁹ Ndo' tyotmeiiⁿna ts'oom xqueeⁿ. Tyojñomna ndaajnaⁿ jom, tyota'na cantyena jo nnoom cha'cwijom cwila't'maaⁿndyena jom. ²⁰ Quia na jnda jla'jnaaⁿñ'eⁿna jom, quia jo' tjeii'na liaa catsioo'. Jla'cweennda'na jom liaⁿaⁿ. Jnda jo' ty'eñ'omna jom na nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ.

Cwity'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Xcwe na cwi'oocalui'na naquii' tsjoom ndo' tjomndyena ts'aⁿ tsjoom Cirene na jndyu Simón na jnaⁿ jndaā. Jom tsotye Alejandro ñequio Rufo. L'a sondaro na jndei'na' cjaañ'oom ts'oom na ñoom Jesús.

²² Quia jo' ty'eñ'omna Jesús Gólgota. Ñ'oomwaa' ma'moⁿna' cwii ta na jndyuna' Tsei'xqueⁿ Ts'oo. ²³ Ndo' tquiana winom na nnc'om na tjoom'na' ñequio mirra. Saa jom tico'ñoom juuna'. ²⁴ Jnda chii ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. Ndo' sondaro tyo'oona x'iaa, cha nnty'iaana cwaaⁿ liaⁿaⁿ nleijnoom' cwii cwii joona. Laa'ti' t'oomna liaⁿaⁿ.

²⁵ Jnda tuee' cha'na ñjeeⁿ nacwitsjoom quia ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. ²⁶ Ndo' jnaaⁿaⁿ na teiljeii luaa matsona': "Rey cwenta nn'aⁿ judíos." ²⁷ Mati ty'ioomna we naⁿcanty'ue nacjoo noom'naaⁿ. Cwii tsaⁿñeeⁿ ntyjaaⁿaⁿ ntyjaya ndo' cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ ntyjatymaaⁿ. ²⁸ Ndo' na l'ana na ljo', seicandaāñ'ena' na matso ljeii 'naaⁿ Ty'ooots'om: "Seicañ'eⁿyuuna' jom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye."

²⁹ Nn'aⁿ na tyowinom jo' jo', tyola'jnaaⁿna jom. Tyola'caandyena nqueⁿna, tyoluena:

—'U je', na nntseityui' wats'om t'maⁿ 'naaⁿyâ ndo' ñendyee xuee nntseiwe'nda' juuna', ³⁰ cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿncu'. Candyo'cue' na ñoom' ts'oom'naaⁿwaa'.

³¹ Mati ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés malaa'ti' tyola'jnaaⁿna jom. Jluena:

—Jeeⁿ ya ñetjei'n'maaⁿñe tsaⁿm'aaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ saa tileicandaā nncwji'n'maaⁿñe cheⁿnqueⁿ. ³² Jom na matsoom na cwiluiiñê Cristo ndo' Rey cwentaa jaa nn'aⁿ Israel, cwa candyocueeⁿ na ñoom ts'oom'naaⁿ cha nnty'iaaya quia jo' nlayuu'a ñ'eⁿñê.

Ndo' mati we nn'aⁿ na ñom noom'naaⁿ ñ'eⁿñê tyola'jnaaⁿna jom.

Tquiaañe Jesús na tueeⁿeⁿ

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Quia na jndā tuee' na quiajmeiⁿl, teijaaⁿñe tsjoomnancue hasta na ndyee na matmaaⁿ. ³⁴ Juu xjeⁿñeeⁿ jndeiⁱ seixuaa Jesús, tsoom:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? (Ñ'oommeiⁿ matsona^l: Ty'oots'omya, Ty'oots'omya, ¿chiiu na ma'ndii' ja?)

³⁵ Nt'om nn'aⁿ na meintyjee' ndyoo' nacañom'm, quia jndyena na seixuaⁿ, jluea:

—Aa ndye'yo', macwaaⁿ profeta Elías.

³⁶ Quia jo' jleinom cwii ts'aⁿñeeⁿ, jndyoñ'oom cwii 'naⁿ na ya maw'ana' ndaa. Nchjeeñê juuna' naquii' winom na tā. Tjaa'ñê juuna' nnom cwii ts'oom, chii ty'ioom juuna' 'ndyoo Jesús na cateii'ñe. Tsoom:

—Cwa je' nnty'iaaya aa nncwjee'cañoom Elías na nncwjii'ñe jom na ñoom ts'oom'naaⁿ.

³⁷ Jndā na seixuaa Jesús jndeiⁱ mana tueeⁿeⁿ. ³⁸ Ndo' liaa na ntyjaty'io na matseicu'na' yuu na lju'ti naquii'cheⁿ wats'om t'maⁿ, jndii'tcona' hasta xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. ³⁹ Juu capeitaⁿ na meintyjee' ndyeyu jo nnom Jesús, quia jñeeⁿ na seixuaa ndo' nty'iaaⁿaⁿ na luaa' tuui na tue' tsaⁿñeeⁿ, quia jo' tsoom:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿm'aaⁿl cwiluiiñê Jnda Ty'oots'om.

⁴⁰ Mati jo' jo' meintyjee'tquia nt'om yolcu na jeeⁿ cwinty'iaa na ljo' tuui. Quii'ntaaⁿ joona m'aaⁿ María Magdalena ñequio Salomé ñequio cwiicheⁿ María, tsondyee José ñ'eⁿ Jacobo, tsaⁿ na titquieñeti. ⁴¹ Joo yolcum'aⁿl tyocañ'eeⁿna ñ'eⁿ Jesús quia ñet'oom ts'ondaa Galilea. Tyondye'ntjomna nnoom. Ndo' mati jo' jo' meintyjee' jndye nt'omcheⁿ yolcu na jnaⁿ Galilea na ñencwi tquiowana Jerusalén ñ'eⁿ Jesús.

'Oocat'iuuna Jesús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Tmaaⁿndye nn'aⁿ jo' jo'. Ndo' juu xjeⁿñeeⁿ xuee na cwila'jndaa'ndye nn'aⁿ jndíos 'naⁿ na nlcaⁿna' joona ee jndā jnaⁿna' xuee na nnta'jndyeena. ⁴³ Mati jo' jo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ tsjoom Arimatea na jndyu José. Jom t'maⁿ cwiluiiñê naquii' tmaaⁿl naⁿman'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos. Jeeⁿ meinom'm xuee na nnty'iaa'nnoom na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ndo' nc'e na jndā jaamaaⁿ chii tjaaⁿ na m'aaⁿ Pilato. Ty'oomt'maaⁿñê ts'oom tjacaaⁿ sei'ts'o 'naaⁿl Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ. ⁴⁴ Jeeⁿ seitsaⁿna' Pilato quia na jñeeⁿ na tyuaa' tue' Jesús. Ee ntyjeeⁿ yo cwiñom nn'aⁿ noom'naaⁿ ndo' cwiwjena. Jo' chii tqueeⁿñê capeitaⁿ, tax'eeñê 'ndyoo tsaⁿñeeⁿ aa maxjeⁿ jndā tue' Jesús. ⁴⁵ Ndo' quia na jñeeⁿ ñ'oom 'ndyoo capeitaⁿ na mayuu' na ljo', quia jo' tqiaaⁿ ñ'oom'm na cjaañ'oom José sei'ts'o 'naaⁿl Jesús. ⁴⁶ Quia jo' tjatseijnda José cwii sábara ya, jndā jo' tjacatyjeeñê sei'ts'o 'naaⁿl Jesús, se-ityjooñê liaa'ñeeⁿ juu, ndo' tjacaty'ioom juu naquii' tsue'tsjö'

na tuiiya. Jnda chii seicuu'ñê 'ndyoo tsue'tsjö' ñequio cwii tsjö' t'maⁿ. ⁴⁷ Ndo' María Magdalena ñequio María, tsondyee José, nty'iaana na tjacant'iuu'ñe Jesús.

16

Cantyja na tando'xco Jesús

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Jnda na tjacue ñe'quoom' juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, tja María Magdalena ñequio Salomé ñequio María, tsondyee Jacobo, ty'ela'jndana ncheⁿ cachi na nnc'oocaty'oomndyena sei'ts'o 'naaⁿ Jesús. ² Ndo' cwitsjoomya xuee najndyee smanaⁿ manlui'nom ñe'quoom', ty'ena yuu waa tsei'tsuua' Jesús. ³ Nato ñjomndyena tyoluecheⁿnquieena ndaaⁿ ntyeena:

—¿Ñeeⁿ ya nnteijndei jaa na nnquindyö tsjö' 'ndyoo tsei'tsuua'?

⁴ Saa quia na jnda tquiena jo', jleinty'iaana, jliuna cwa jnda teindyö tsjö'. Ndo' juuna' jeeⁿ t'maⁿna'. ⁵ Ndo' jnda na ty'equie'na quii' tsei'tsuua'ñeeⁿ, nty'iaana cha'cwijom cwii tsaⁿs'andyua wacatyeeⁿ ntyjaya. Cweⁿ cwii liaatco, liaa canchii'. Jeeⁿ ndya' nioom tyuena. ⁶ Tso tsaⁿñeeⁿ ndaana:

—Tintyue'yo'. 'O cwil'ue'yo' Jesús na jnaⁿ Nazaret, jom na ty'ioom nn'aⁿ ts'oom'naaⁿ. Jnda tando'xcoom na tueeⁿeⁿ. Tac'oomñê ñjaaⁿ. Canty'ia'yo' yuu na tqueⁿna jom.

⁷ Je' catsa'yo' na m'aaⁿ Pedro ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús. Calacandii'yo' joona na nncjaañeeⁿ Galilea, jndanquia nnc'oontyjoⁿa. Jo' jo' nleicwindyena ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ jnda tsoom ndaa'yo'.

⁸ Quia jo' jlui'na naquii' tsei'tsuua. Jndei ty'elcwee'na ndo' cwiteindyena, ndoo' nquiuna na tanchii joona. Ndo' cwe' na jeeⁿ tyuena, jo' na seitsaⁿna' joona, meiⁿ ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ chiuu tuii.

Teitquioo'ñe Jesús nnom María Magdalena

(Jn. 20:11-18)

⁹ Mañejuuti cwitsjoom xuee najndyee smanaⁿ quia na jnda tando'xco Jesús, najndyee teitquioo'ñê nnom María Magdalena, tsaⁿ na tjeiiⁿeⁿ ntquiee' jndyetia naquii' ts'om. ¹⁰ Ndo' Maríañeeⁿ tjatseicañeeⁿ nquiee nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿ Jesús. Xjeⁿñeeⁿ jeeⁿ xcwe na m'aⁿna na chjo' n'omna ndo' cwityueena. ¹¹ Saa quia jndyena na Jesús jnda mawa'ndo'xcoom, ndo' juu yuscu'ñeeⁿ jnda nty'iaaⁿnnom jom, maxjeⁿ ticala'yu'na.

Teitquioo'ñe Jesús ndaaⁿ we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê
(Lc. 24:13-35)

¹² Jndānquia teitquioo'ñe Jesús ndāa we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê na cwi'oo nato jndāa, s'aana' na cwiicheⁿ ljo waaⁿ. ¹³ Ndo' ty'elcwee' naⁿñeeⁿ Jerusalén, ty'ela'candiina nc'iaana. Sāa meiiⁿ ñ'omndyuee joona, tjaa 'ñeeⁿ seiyu'.

Majñom Jesús nn'aⁿ na c'oonquiana ñ'oom'm

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Jndā jo' teitquioo'ñe ndāa canchoo'cwii nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê yochēⁿ na cwimeindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa na cwicwa'na. Nc'e na tiñe'cala'yu'ya n'omna, jo' na seitiaaⁿ'aⁿ joona na quie' n'omna. Ee ticala'yu'na na jndā wando'xcoom meiiⁿ na jla'candii nn'aⁿ na jndā nty'iaandāa jom. ¹⁵ Xjeⁿñeeⁿ tsoom ndāana:

—Catsa'yo' cha'waa tsjoomnancue, ññe'quia'yo' ñ'oom naya ndāa cha'tso nn'aⁿ na macwji'ñ'maaⁿñe Ty'ōots'om joona. ¹⁶ Juu ts'aⁿ na nntseiyu' ndo' nleits'oomñe, nlui'n'maaⁿñe. Sāa juu ts'aⁿ na ticatseiyu', maxjeⁿ nnt'uiityeⁿ'na' juu cantya jnaaⁿl. ¹⁷ Ndo' nn'aⁿ na cwila'yu' jndye ts'iaaⁿ t'maⁿ nl'ana. Ñequio xueya nntjeii'na jndyetia naquii' n'om nn'aⁿ, ndo' nla'neiⁿna nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii'. ¹⁸ Xeⁿ nnt'uena canduu ñequio lueena oo xeⁿ nncwena nasei wjee, tjaa'naⁿ ljo' nntjoomna. Ndo' quia na nntioona lueena nacjoo nn'aⁿwii, nn'maaⁿ naⁿñeeⁿ.

Tjawa Jesús cañoom'luee

(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Quia na jndā teinom na seineiⁿ Ta Jesús ndāa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tjañ'oomna' jom cañoom'luee. Tjacjom ntyjaa' ts'ō Ty'ōots'om ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' jom. ²⁰ Quia jo' jnaⁿ naⁿñeeⁿ ty'ena, tyoñe'quiaana ñ'oom naya ndāa nn'aⁿ meiⁿyuucheⁿ na ty'ena. Ndo' manquiiti Ta Jesús tyoteijneiⁿ joona. Tquiaaⁿ na tyocandāa tyol'ana ts'iaaⁿ t'maⁿ na tjei'yuu'ndyena' na mayuu' ñ'oom na tyoñe'quiaana. Amén.

Ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesucristo na seiljeii Lucas

Seijndaa'ñe Lucas na seiljeiⁿ ñ'oom naya

¹ Na m'aaⁿ 'u Teófilo, na jeeⁿ ya ts'aⁿndyu', matseiljeiya ñ'oommeiiⁿ. Majndye nn'aⁿ jnda jla'ljeii ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús chiuu waa na mayuu'cheⁿ na jnda tuii quii'ntaaⁿyâ. ² Jla'ljeiina ñ'oom'ñeeⁿ cha'xjeⁿ ñ'oom na to'ñooⁿyâ na tquia nn'aⁿ na nty'iaandaa chiuu waa na tuii xjeⁿ na jna'cheⁿna'. ³ Jaach'ee xuee mañjom ts'ooⁿya cha'tso na tuii. Je' mach'eena' ts'ooⁿ na mati ja nntseiljeitcuundyo ñ'oomwaa na nntsei'naⁿ, ⁴ cha catsei'noⁿ na mayuu' ñ'oom na jnda t'mooⁿ nn'aⁿ njom'.

Seicandii ángel na nluiñe Juan

⁵ Ncuae quia tyom'aaⁿ Herodes tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ ts'ondaa Judea, tyom'aaⁿ cwii tyee cwentaa nn'aⁿ judíos na jndyu Zacarías. Jom tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿ tmaaⁿ ntyee na seicajndyuna' Abías. Scoom'm jndyu Elisabet, cwii ts'aⁿ tsjaaⁿ Aarón. ⁶ Wendye joona, tyol'ana na maty'iomyana' jo nnom Ty'oqots'om. Meiⁿcwii na cha'tso ñ'oom na matsa'ntjom Ta Ty'oqots'om tícwi'nom'na, tyola'candana juuna'. ⁷ Saa tjaa'naⁿ ndana ee Elisabet tíc'oom jnaaⁿ. Ndo' jeeⁿ jnda tquiendyena.

⁸ Quia na tue'cañoomna' tmaaⁿ ntyee na ñ'eⁿ Zacarías na ndye'ntjomna jo nnom Ty'oqots'om naquii' wats'om t'maⁿ, ⁹ cha'xjeⁿ na waa ñ'oom ndaa ntyee, tyo'oona x'iaa, 'ñeeⁿ nleijnoom' na nncjaaquiee' naquii' wats'om t'maⁿ cwentaa' Ty'oqots'om. Zacarías teijnoom'm na nncjaaqueⁿeⁿ na nnts'aaⁿ tsioom suu. Quia jo' tjaqueⁿeⁿ ndo' toqoⁿ na matseicoom suu. ¹⁰ Yocheⁿ na mach'eeⁿ tsioom suu jndye nn'aⁿ m'aⁿ tach'eeⁿ wats'om t'maⁿ na cwila'neiⁿ nnom Ty'oqots'om. ¹¹ Xjeⁿñeeⁿ teitquioo'ñe cwii ángel cwentaa' Ty'oqots'om nnoom. Meintyjee' ángel'ñeeⁿ ntyjaa' tio ntyjaya yuu na cwico suu. ¹² Seiñ'eeⁿna' Zacarías quia na nty'iaaⁿaⁿ juu. Jeeⁿ seicaty'uena' jom. ¹³ Saa tso ángel nnoom:

—Tinty'ue', Zacarías. Majnda jndii Ty'oqots'om ñ'oom na macaⁿ. Ndo' scu' Elisabet nntseincueⁿ yu'ndaa nda'yo'. Ndo' nntseicajndyu' juu Juan. ¹⁴ Cantyja 'naaⁿ juu ññequiaana' na jeeⁿ neiⁿ ndo' nncjaawee' ts'om'. Mati jndye nn'aⁿ nnc'omna na jeeⁿ neiiⁿna na nluiñê. ¹⁵ Ee jom t'maⁿ nntseixmaaⁿ jo nnom Ty'oqots'om. Tixoc'om winom meiⁿ nta na wjeeti. Ndo' cha'waa naquii' ts'oom nnc'oom Espíritu Santo meiiⁿ na ndi njoom ts'om tsiaa' tsoñeeⁿ. ¹⁶ Cantyja 'naaⁿ jom jndyendye nn'aⁿ tsjaaⁿ Israel nlcwe' n'omna jo nnom Ta Ty'oqots'om

cwentaana. ¹⁷ Jom nndyoyñeeⁿ jo nnom Ta Jesucristo cwii tjoocheⁿ na nndyo. Ndo' nndi'ntjoom nnom ñequio najndeii na ñejndi'ntjom Elías. Nnts'aaⁿ na caljoya n'om nn'aⁿ ñ'eⁿ ndana cha nn'aⁿ na cwila'quie' n'om, nnquioo' n'omna cantyja na jndo' n'om nn'aⁿ na cwil'a yuu na maty'iomyana'. Luaa' nnts'aaⁿ cha nntseijndaa'ñeyana' naquii' n'om nn'aⁿ na nnc'om cwentaa' Ta Ty'oqots'om.

¹⁸ Quia jo' tso Zacarías nnom ángel:

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na luaa' nluii? Ee ja luaa jnda tquiendyo ndo' mati scuya jnda tquienñê.

¹⁹ T'o ángel nnoom, tso:

—Ja jndyuya Gabriel na mandi'ntjomya nnom Ty'oqots'om. Jom jñoom ja na catseicandiiya 'u ñ'oom nayameiiⁿ. ²⁰ Saa queⁿ cwenta, je' nnta' na matsei'neiⁿ jnaaⁿ na ticatseyu' ñ'oom na matsjoo njom'. Ndo' nnaaⁿnda' na nntseineiⁿ juu xuee quia na nntseicandaa'ñena' ñ'oomwaa'.

²¹ Ndo' joo nn'aⁿ na tyomeindoo' Zacarías, jeeⁿ tyom'aaⁿ n'omna chiuu waa na jeeⁿ yo tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ.

²² Saa quia na jlueeⁿeⁿ taleicatseineiⁿ, jo' na jla'nqⁿ'na na waa na tco'na' nty'iaaⁿaⁿ naquii' wats'om. Cwe' tyots'oq l'oqⁿ ndaana. Ee jnda ta' na matseineiⁿ.

²³ Quia na jnda jnda' xuee na mandi'ntjoom naquii' wats'om t'maⁿ, tjalcweeⁿeⁿ waⁿaⁿ. ²⁴ Jndanquia teitquioo' na jndeiñe scoom'm Elisabet. Tyom'aa'cheⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ w'aana cwii 'om chi'. ²⁵ Quia jo' tso juu Elisabet: “Luaa naya mach'ee Ta Ty'oqots'om ñ'eⁿndyo. Seijndaa'ñê na cantycwii na cwicalui'jnaaⁿndyo jo ndaaⁿ nn'aⁿ na tjaa'naⁿ jndaaya.”

Seicandii ángel na nluiñe Jesús

²⁶ Jo' jo' chi' na jnda yom na teitquioo'ñe ángel Gabriel nnom Zacarías, ndo' majñomnnda' Ty'oqots'om jom cwiicheⁿ tsjoom na jndyu Nazaret, ts'ondaa Galilea ²⁷ na m'aaⁿ cwii yuscundyua na jndyu María, tsaⁿ'ñeeⁿ mawaa ñomcaaⁿaⁿ ñequio cwii tsaⁿ's'a na jndyu José tsjaaⁿ David. ²⁸ Jnda tjaquiee' ángel yuu na m'aaⁿ, tso nnoom:

—Xmaⁿndyu', 'u na t'maⁿti naya na macanda'. Nquii Ty'oqots'om m'aaⁿñê ñ'eⁿndyu'. Quii'ntaaⁿ cha'tso ntyjelcu', 'u matio'naaⁿñetyeeⁿ.

²⁹ Ndo' María quia na jñeeⁿ ñ'oommeiⁿ, jeeⁿ seiñ'eeⁿñena' jom ndo' jeeⁿ tyom'aaⁿ ts'oom ljo' ma'moⁿ ñ'oommeiⁿ.

³⁰ Quia jo' tso ángel nnoom:

—María, tinty'ue'. Ee 'u t'maⁿ naya jnda teijnom' na macanda' jo nnom Ty'oqots'om. ³¹ Luaa nluii, ndeiindyua' ndo' nntseincui' cwii tyochjoo ndo' nntseicajndyu' juu Jesús. ³² Jom nluiit'maⁿñê. Nntseicajndyuna' jom Jnda nquii Ty'oqots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ. Ndo' ññequiaaⁿ na nluiñe

rey cha'xjeⁿ ñeseixmaⁿ David na tyotsa'ntjom. ³³ Maxjeⁿ nljotyⁿ na nntsā'ntjoom ntseindacantyjo Jacob, ndo' tijoom cantycwii cantyja na nntsā'ntjoom.

³⁴ Tso María nnom ángel:

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na nluii na luaa'? Ee tyoom'aa'nya ñ'eⁿ tsa'ns'a.

³⁵ Quia jo' t'ō ángel nnoom, tso:

—Juu Espíritu Santo nnts'aaⁿ cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ ñ'eⁿndyu'. Ndo' juu na jndei na matseixmaⁿ nquii Ty'oōts'om na m'aaⁿ nandyetichēⁿ, nnc'oomna' ñ'eⁿndyu'. Ee jo' na nluiiñe yu'ndaa na lju' ts'om, ndo' nntseicajndyuna' juu Jnda nquii Ty'oōts'om. ³⁶ Ndo' queⁿ cwenta, mati nomnn'aⁿ Elisabet meiiⁿ na jnda tquieñê majndeiñê cwii tyochjoo. Je' chi' na jnda yom na jndeiñê. Ndo' jom ts'aⁿ na cwilue nn'aⁿ na tileic'oom jnda. ³⁷ Ee tjaa'naⁿ cwii nnom na xocandaa nnts'aa Ty'oōts'om.

³⁸ Ndo' tso María nnom ángel:

—Ja ts'aⁿ mandi'ntjomtyeⁿ nnom Ta Ty'oōts'om. Cats'aana' ñ'eⁿndyo cha'xjeⁿ ñ'oom na jnda tsu'.

Quia jo' mana jlui' ángel na m'aaⁿ.

Wjaacando' María xjoom Elisabet

³⁹ Jnda jo' seijndaa'ñe María, seityuaaⁿ t'aaⁿ. Tjaaⁿ cwii tsjoom naquii' ntsjo ts'ondaa Judá. ⁴⁰ Tueⁿ waa' Zacarías. Tjaqueⁿ ndo' tquiaaⁿ na xmaⁿñe Elisabet. ⁴¹ Jnda na jndii Elisabet jndyee' María na tquiaa na xmaⁿñê, quia jo' seijndei yu'ndaa ts'om tsiaⁿaⁿ. Ndo' xjeⁿñeeⁿ tjaquiee' Espíritu Santo cha'waa naquii' ts'oom. ⁴² Ndo' jndei seineiⁿ, tsoom:

—Quii'ntaaⁿ cha'tsondye tyjaalcuuya, 'u na matio'naa'ñeti Ty'oōts'om. Ndo' matio'naa'ñê yu'ndaa na njom ts'om tsia'.

⁴³ Saa ja, ¿ñeeⁿ cwiluiindyō na jnda'jom nncu' na cwiluiindyū' tsondyee quii Ta na matsa'ntjom ja tyjee'cañoom' jndyocando' ja? ⁴⁴ Ee quia na jndiia na matsū' na xmaⁿndyo, quia jo' mantyjacheⁿ seijndei yu'ndaa ts'om tsiaya na neiiⁿeⁿ.

⁴⁵ Matio'naa'ñe Ty'oōts'om 'u. Ee matsei'yu' na nntseicandaa'ñena' ñ'oom na seicañeeⁿ 'u, na tso ángel njom'.

⁴⁶ Quia jo' tso María:

Ñequio na xcwee' ts'oōⁿ matseit'maaⁿndyo Ta Ty'oōts'om,

⁴⁷ ndo' neiiⁿ ts'oōⁿya jom, ee cwiluiñê na macwji'n'maaⁿñê ja.

⁴⁸ Ee ty'oom na wi' ts'oom ñ'eⁿndyo, meiiⁿ ts'aⁿ na cwe' cwantindyō ja na mandi'ntjoⁿtyaⁿ nnoom.

Ndo' je' je', xuee na cwii wjaana', cha'tsondye nn'aⁿ tsjaaⁿ na wjaawicantyjoo' nluena na matio'naa'ñê ja.

⁴⁹ Ee nqueⁿ na cha'tso najndei matseixmaaⁿ, t'maⁿ naya jnda s'aaⁿ ñ'eⁿndyo.

Jom lju' cwiluiñê, ndo' maxjeⁿ jo' jo' xueⁿeⁿ.

⁵⁰ Cha'waa na ndyowana', m'aaⁿ na wi' ts'oom cha'tsoti nn'aⁿ na cwii wjaawicantyjo' na cwila't'maaⁿndye jom.

⁵¹ Ee cantyja na s'aaⁿ, t'moⁿna' chiuu waa najndeii na mat-seixmaaⁿ.

S'aaⁿ na t'oom'ndye nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye cheⁿnquiee cantyja na cwila'tiuu.

⁵² Tyotseit'maaⁿñê nn'aⁿ na cwe' cwantindyo ndo' tjeiⁿeⁿ nn'aⁿ na waa najnda na m'aⁿ n'iaaⁿ.

⁵³ Teijneiⁿ nn'aⁿ na nquiu na tjoondye jom.

Saaⁿ nn'aⁿ na nquiu na tjaa ljo' cotseitjoona' joo, ticateijneiⁿ naⁿñeeⁿ.

⁵⁴ Tyoteijneiⁿ welooya, nn'aⁿ Israel na tyondye'ntjom nnoom, cha ca'moⁿna' na mañjom ts'oom na nntseicandañê ñ'oom na tsoom ndaana na nnts'aaⁿ.

⁵⁵ Ee tsoom na tijoom cantycwii na wi' ts'oom cha'tsondye nn'aⁿ tsjaaⁿ Israel,

majuu Abraham ñequio nn'aⁿ na tuiindy tsjaaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

⁵⁶ Ndo' ljoo'ñe María cha'na ndyee chi' ñequio Elisabet. Jnda chii tjalcweeⁿeⁿ waⁿaⁿ.

Cantyja na tuiñe Juan

⁵⁷ Tue'ntyjo xjeⁿ na nntseincuii Elisabet, quia jo' seincueⁿ cwii tyochjoo. ⁵⁸ Ndo' nn'aaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ ndyoo' jndyena na jeeⁿ wi' ts'om Ty'oots'om jom. Jo' chii t'omna na neiiⁿna ñ'eⁿñê. ⁵⁹ Xuee na jnda ñeeⁿ na tuiñe yu'ndaa, tjomndyena na nla'candañ'ndyena costumbre na waa jo ndaana na cwil'ana ñ'eⁿyo'ndaa na naⁿnom. Ndo' tyol'ana na nla'cajndyuna jom xuee' tsotyeeⁿ, Zacarías. ⁶⁰ Saaⁿ t'q tsoñeeⁿ, matso:

—Nchii jo', maxjeⁿ Juan njñoom.

⁶¹ Jluena nnoom:

—¿Chiuu na luaa'? ndo' tjaa'naⁿ cwii nn'aⁿyo' na luaa' jndyu.

⁶² Quia jo' s'o^o lueena nnom tsotype yu'ndaa na cwitax'eena chiuu l'ue ts'oom na njndyu jnaaⁿ. ⁶³ Ndo' jom tcaaⁿ cwii tsom ndaana. Seiljeiⁿ nacjoo'na': "Juan xuee' yu'ndaam'aaⁿ." Ndo' cha'tsondyena tjawee' n'omna. ⁶⁴ Mañjuu xjeⁿñeeⁿ, jnaaⁿ na matseineiⁿ Zacarías, seit'maaⁿñê Ty'oots'om. ⁶⁵ Jeeⁿ ndyaa' tyueneiiⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ ndyoo' ñ'eⁿndyena. T'om ñ'oom cha'waa naquii' ntsjo ts'ondaa Judea cantyja na nmeiiⁿ tuii. ⁶⁶ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tyondye ñ'oommeiⁿ, jeeⁿ tyola'wena ñ'oom'ñeeⁿ naquii' n'omna. Jeeⁿ tyom'aaⁿ n'omna, tyota'x'eena ndaa ntyjeena:

—¿Ljo'to cwiluiñe yu'ndaam'aaⁿ?

Ee jla'nqⁿna na Ty'oots'om m'aaⁿ ts'q nacjoo' yu'ndaa'ñeeⁿ.

Matseit'maaⁿñe Zacarías Ty'oots'om

67 Ndo' Zacarías, tsotye yu'ndaa, too' quii' ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom na tquiaa Ty'oōts'om naquii' ts'oom. Tsoom:

68 Catseit'maaⁿñena' nquii Ta Ty'oōts'om cwentaa jaa nn'aⁿ Israel,

ee jnda jndyoteijneiⁿ jaa nn'aaⁿaⁿ ndo' tioml'uaaⁿ jnaaⁿya.

69 Quii'ntaaⁿ jaa jnda tqueeⁿ nquii na tjacantyja cwiluiit'maⁿñe na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ.

Cwiluiiñe tsjaaⁿ David na jndyowicantyjoo' na ñejndi'ntjom nnoom.

70 Teiyo tsoom na luaa' nnts'aaⁿ ñequio ñ'oom ndyuee profetas cwentaaⁿaⁿ na lju' n'om.

71 Na nncwjii'ñê jaa luee nn'aⁿ na jndoo jaa, ndo' ñequio luee nn'aⁿ na ticuee' n'om jaa.

72 Ndo' nnc'oom na wi' ts'oom welooya na ñet'om teiyo.

Macañjom ts'oom ñ'oom'ñeeⁿ na seijsndaa'ñetyeeⁿ na lju' tseixmaⁿna'.

73 Juu ñ'oom'ñeeⁿ tsoom na nnts'aaⁿ nnom welooya Abraham na ñet'oom teiyoticheⁿ.

74 Jo' na nntseicandyaañê jaa luee nn'aⁿ na jndoo jaa cha ndya'ntjooⁿya nnoom ñequio na ti'maaⁿl' n'oōⁿya.

75 Ndo' cha'waati xuee na cwii m'aaⁿtyaⁿaya, nnc'oōⁿya naquii' na jnda tqueⁿljoom'm jaa.

Nndya'ntjooⁿya nnoom cantyja na maty'iomyana'.

76 Ndo' 'u jndaaya, nluiindyu' profeta cwentaa' nquii Ty'oōts'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ.

Ee 'u nncja'jndyee' jo nnom Ta na nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿaⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na matseijsndaa'ñe nato, cha mam'aⁿc'eendye nn'aⁿ quia nncuee'cañoom.

77 'U nñequiaa' na nla'nqⁿl' nn'aⁿ na m'aⁿ cwentaaⁿaⁿ na macwilui'n'maaⁿndyena nc'e na matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿna.

78 Nc'e na tjacantyja na wi' ts'om Ty'oōts'om jaa, juu na nnaⁿ nandyeticheⁿ, njñoom juu na nntseixueeñe jo ndaⁿaya.

79 Juu nntseixueeñe ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacje 'naaⁿl' najooⁿñe na manchjena' joo na wi' na cwitjoom.

Ndo' nncjaachom jaa nato na ya nnc'oōⁿya jo nnom Ty'oōts'om.

80 Tjawijndei tyochjoo Juan. Tjawijndo' ts'oom cantyja najndei na matseixmaⁿ Ty'oōts'om. Ndo' quia na tue'ntyjo na tsaⁿs'a jom, tyom'aaⁿ jo ndo' yuu tjaa nn'aⁿ c'oom hasta xjeⁿ na seica'mqⁿñê ndaaⁿ nn'aⁿ Israel.

2

*Cantyja na tuiiñe Jesús**(Mt. 1:18-25)*

¹ Joo ncuee'ñeen tqueⁿ Augusto César ñ'oom na nleiljeii ncuee cha'tso nn'aⁿ na cha'tso ndyuaa na matsa'ntjoom.
² Luaa' najndyee na teiljeii ncuee nn'aⁿ. Maquialjo' tyom'aaⁿ Cirenio gobiernom ndyuaa Siria. ³ Jo' chii cha'tsondye nn'aⁿ tyo'oon tsjoomna na nleiljeii ncueena. ⁴ Jo' jnaⁿ José tsjoom Nazaret, ts'ondaa Galilea. Tjawaaⁿ ts'ondaa Judea, tsjoom' David na jndyu Belén. Ee juu José cwiluiiñê tsjaaⁿ David.
⁵ Tjaaⁿ ñequio María, tsaⁿ na waa ñomca ñ'eⁿñê na nleiljeii ncueena. Ndo' juu majndeiiñê, jnda teinndyoo' na nntseincuii. ⁶ Ndo' yocheⁿ na m'aⁿna Belén, tue'ntyjo xuee na nntseincuii María. ⁷ Seincueⁿ jnaaⁿ na cwe' jndyee. Tyochjoo juu. Seityjooñê liaa juu, chii tqueenⁿ juu ts'om 'naⁿ na quicanjom na cwicwa' quioo'. Ee ticwanaaⁿ l'aa yuu na cwe' cwiquieya nn'aⁿ.

Teitquioo'ndye ángeles ndaa nn'aⁿ

⁸ Ndyoo' tsjoom Belén jo ndo' jnda, tyom'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a cwenta quioo' njmeiⁿ natsjom. ⁹ Ñejomto teitquioo'ñe cwii ángel cwenta' Ta Ty'oots'om jo ndaana, ndo' juu nacaxuee na matseixmaaⁿ seixueeñena' nacañoomna. Ndo' t'maⁿ waa na jla'catyuendyena. ¹⁰ Ndo' tso ángel ndaana:

—Tila'catyuendyo', mañequiaya ñ'oom na jeeⁿ ya ndaa'yo'. Juuna' nnts'aana' na jeeⁿ neiiⁿ cha'tsondye nn'aⁿ tsjoomnancue. ¹¹ Ee tsjom je' naquii' tsjoom' David tuiiñe cwii ts'aⁿ na nncwji'n'maaⁿñe 'o. Majuu Cristo na cwiluiiñê na matsa'ntjoom. ¹² Luaa waa na nnda, nnta'jna'yo' jom. Nliu'yo' yu'ndaa'ñeen na chu'tyjooñê liaa ndo' njoom yuu cwicwa' quioo'.

¹³ Ndo' mats'ia jo' teitquioo' cwii tmaaⁿ ángeles ñequio ángel'ñeen. Cwilcwii'na Ty'oots'om. Cwiluena:

¹⁴ Catseit'maaⁿñena' nquii Ta Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyetichē.

Cats'aana' na tjaa ñomtiuu c'om nn'aⁿ tsjoomnancue jo nnoom, ee jeeⁿ cjaawee' ts'oom joona.

¹⁵ Jnda jo' ty'elcwee' ángeles'ñeen cañoom'luee. Quia jo' nn'aⁿ na cwil'a cwenta quioo' njmeiⁿ jluena ndaa nc'iaana:

—Cjaaya Belén. Tsaacanty'iaaya chiuu waa na jnda tuii na luaa' ma'moⁿ Ta Ty'oots'om ndaaya.

¹⁶ Ndo' jla'tyuaa'na, ty'ena. Quia na tquiena, jliuna María ñequio José ñ'eⁿ yu'ndaa na njoom yuu cwicwa' quioo'.

¹⁷ Jnda na nty'iaana na luaa', jla'canooⁿna chiuu waa na jnda jndyena cantyja 'naaⁿ yu'ndaa'ñeen. ¹⁸ Cha'tso nn'aⁿ na jndye ñ'oom na jluena, s'aana' na jeeⁿ tjawee' n'om. ¹⁹ Ndo' María

jeeⁿ tyoqueeⁿ cwenta cha'tso na tuii. Wjaawa, wjaacue na tyotseitoom. ²⁰ Quia na ty'elcwee' nn'aⁿ na cwil'a cwenta quioo' njmeiⁿ, tyola't'maaⁿndyena Ty'o^oots'om. Tyolcwii'na jom cantyja cha'tso na jnda jndyena ndo' na jnda nty'iaana cha'xjeⁿ na tso ángel ndaana.

Ty'equena yu'ndaa Jesús l'o Ty'o^oots'om

²¹ Jnda jndaa' ñeeⁿ xuee na tuiiñe yu'ndaa, quia jo' chii jla'candaaⁿndyena costumbre na waa jo ndaana na cwil'a nn'aⁿ judíos ñ'eⁿ yo'ndaa na naⁿnom. Ndo' jla'cajndyuna jom Jesús. Ee luaa' jnda tqeⁿ ángel xueⁿeⁿ cwii tjoocheⁿ na ndeiiñe María jom.

²² Jnda teinom wen'aaⁿ xuee na seincuii María, tue'ntyjo xjeⁿ na nntjei'ljuuⁿndyena cha'xjeⁿ na matsaⁿntjom ljeii na tqeⁿ Moisés. Quia jo' ty'ena Jerusalén, ty'eñ'omna Jesús na nlqueⁿna juu l'o Ta Ty'o^oots'om. ²³ Ee luaa tso ljeii 'naaⁿaⁿ: "Ticwii cwii tyochjoo na nluiiñejndyee, queⁿ tsotyeeⁿ, tsoñeeⁿ jom cwentaa' Ta Ty'o^oots'om." ²⁴ Jo' chii ty'ena na ññe'quiana quioo' cwentaa' Ty'o^oots'om. Quioo'ñeeⁿ nla'cwjee ntyee cha'xjeⁿ na t'maⁿ ljeii 'naaⁿaⁿ. Tsona': ññequiana cwii ljo xencoo oo we cantu' ndyua.

²⁵ Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Simeón tsjoom Jerusalén. Tsaⁿñeeⁿ tyom'aaⁿ cantyja na maty'iomyana' ndo' jeeⁿ xcwee' ts'oom ñ'eⁿ Ty'o^oots'om. Ñequio na ntyjaa' ts'oom tyomeinom'm na nnty'iaaⁿaⁿ nquii na nntseinjoom' n'om nn'aⁿ Israel. Ndo' tyom'aaⁿ Espíritu Santo ñ'eⁿñê. ²⁶ Jnda t'moⁿ Espíritu Santo nnoom na xocueeⁿeⁿ cweitjoocheⁿ na nnty'iaaⁿaⁿ nquii Cristo na tqeⁿ Ta Ty'o^oots'om na ndyo.

²⁷ S'aa Espíritu Santo naquii' ts'oom na nncjaⁿ wats'om t'maⁿ. Ndo' maxjeⁿñeeⁿ nn'aⁿ na nda yu'ndaa Jesús ty'eñ'omna juu jo' jo' na nluii ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ waa costumbre na matsaⁿntjom ljeii na tqeⁿ Moisés. ²⁸ Quia jo' to'ñom Simeón yu'ndaa, tei'caljoom juu l'o^on. Tyolcweeⁿeⁿ Ty'o^oots'om. Tsoom:

²⁹ Ta, juu ñ'oom na jnda tsu' no^on, jnda seicandaa'ñena'. Je' ja na cwiluiindy^o moso 'naⁿ, quiaa' na nnc'i^oto na meⁿcwii ñomtiuu tic'o^onya.

³⁰ Ee na jnda mamanty'ian^on nquii na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ.

³¹ Majuu na jnda tqeⁿ jo ndaa cha'tsondye nn'aⁿ.

³² Juu cwiluiiñe naxuee na m'moⁿ ñ'oom na mayuu' ndaa nn'aⁿ na nchii judíos.

Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ 'naⁿ, nn'aⁿ Israel, nnts'aaⁿ na nluiit'maⁿndyena cantyja 'naaⁿaⁿ.

³³ José ñequio tsondyee Jesús jeeⁿ tjawee' n'omna cha'tso ñ'oom na seineiⁿ Simeón cantyja 'naaⁿ Jesús. ³⁴ Ndo' Simeón seit'maaⁿñê joona, tsoom nnom María, tsondyee Jesús:

—Queⁿ cwenta, yu'ndaam'aaⁿ, maqueⁿ Ty'oots'om jom na nt'om nn'aⁿ Israel nntsuundyena nc'e na ticala'yu'na ñ'eⁿñê. Ndo' nt'om nn'aⁿ Israel nlui'n'maa'ndyena nc'e na nla'yu'na ñ'eⁿñê. M'mooⁿ chiuu waa na maty'iomyana' na cal'a nn'aⁿ. Saa ñ'eeⁿ nn'aⁿ nntio'ñ'oomna jom. ³⁵ Ndo' na luaa' nl'ana, nntseicanooⁿna' ñ'omtiuu 'naa'na. Ndo' 'u je', quia na nnty'ia' na ljo', nntsei'ndaa'na' ntyji' cha'cwijom na nncwicandi' espada 'u.

³⁶ Ndo' jo' jo' tyom'aaⁿ cwii yuscu na jndyu Ana, jom cwilui-ñê ts'aⁿ na tyoñequiaa ñ'oom' Ty'oots'om. Tsaⁿñ'eeⁿ jnda Fanuel, tsaⁿ na cwiluiñê tsjaaⁿ na jndyowicantyyoo' Aser. Xjeⁿ na scundyua jom tocoom, t'oom ñequio saaⁿaⁿ ntquiee' chu, ³⁷ jnda chii ljoñê na tue' saaⁿaⁿ. Ndo' jnda tquiñê, jnda ñequieen'aaⁿ nchoo' ñequiee choom'm. Ndo' ticalueeⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Tyondi'ntjoom nnom Ty'oots'om naxuee ndo' natsjom. Tyotseicwejndo'ñê ndo' tyotseineiⁿ nnom Ty'oots'om. ³⁸ Majuu xjeⁿñ'eeⁿ na matseineiⁿ Simeón, seicandyoo'ñê Ana nacañoomna. Tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ yu'ndaa Jesús. Jnda chii tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿ juu ndaa cha'tsondye nn'aⁿ Jerusalén ñequio nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoom na cwimeindoo' na ndyaandy na cwilaxmaⁿ jnaⁿ.

Ty'elcwee'na tsjoom Nazaret

³⁹ José ñ'eⁿ María quia na jnda jla'candaa'ndyena cha'tsoti na matso ljei na tqueⁿ Ty'oots'om, ty'elcwee'na tsjoomna Nazaret, ts'ondaa Galilea. ⁴⁰ Tjawijndei tyochjoo'ñ'eeⁿ, tjaw-itquioo' na wando' ts'oom ndo' candaa'ya tjawijndo' ts'oom. Ndo' t'maⁿ waa na matseixmaaⁿ naya 'naaⁿ Ty'oots'om.

Ljoo'ñê tyochjoo Jesús wats'om t'maⁿ

⁴¹ Ticwii chu tyocaa José ñ'eⁿ María Jerusalén quia cwi-wee' xuee pascua. ⁴² Ndo' quia na jndaa' canchoo'we chuu' Jesús, ty'ewana ñ'eⁿñê Jerusalén cha'xjeⁿ waa costumbre na qui'oona xuee pascua'ñ'eeⁿ. ⁴³ Jnda teinom xuee, José ñequio tsondyee Jesús macwi'oolcwee'na. Saa tiqueⁿna cwenta na ljoo'ñê tyochjoo Jesús Jerusalén. ⁴⁴ Jla'tiuuna na ñ'eeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na macwi'oolcwee' na ty'e xuee. Meiiⁿchaa' xuee tyocañjomndyena nato. Jnda chii to'na, tyol'ueena jom quii'ntaaⁿ nn'aaⁿna ñequio nn'aⁿ na ta'jnaaⁿna. ⁴⁵ Saa na ticaliuuna jom, jo' chii ty'elcwee'nnda'na Jerusalén, na cwil'ueena jom.

⁴⁶ Xuee na jnda ndyee, ndo' jliuna jom naquii' wats'om t'maⁿ. Wacatyeeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndo' n'om na cwit'mooⁿ ñ'oom na tqueⁿ Moisés. Maqueeⁿ cwenta ñ'oom na cwila'neiⁿ naⁿñ'eeⁿ ndo' mawax'eeⁿ ndaana. ⁴⁷ Cha'tsondyena na

tyondyena ñ'oom na tyotseineiⁿ, jeeⁿ tyojaawee' n'omna na cjee matsei'nqoⁿqⁿ ndo' majo'ndyo ñ'oom matseilcween^{le}nⁿ ndaana. ⁴⁸ Ndo' nn'aⁿ na nda jom quia na nty'iaana, jeeⁿ seiñ'eeⁿna' joona. Tso tsoñeeⁿ nnoom:

—U jndaaya, ¿chiiu na luaa' sa'? Ja ñ'eⁿ tsotye' ñequio na chjoo' n'qoⁿyâ cwil'uaayâ 'u.

⁴⁹ Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Chiiu waa na cwil'ue'yo' ja? ¿Aa ticaliu'yo' na tseixma'ya na c'qoⁿya naquii' waa' Tsotyā?

⁵⁰ Saa tîcala'nqⁿna na ñ'oom na seilcween^{le}nⁿ ndaana.

⁵¹ Quia jo' tjalcween^{le}nⁿ ñ'eⁿndyena tsjoom Nazaret. Ndo' tyom'aañê na ndyaañê ndaana. Jeeⁿ tyocañjom ts'om tsoñeeⁿ cha'tso na tuii. ⁵² Jesús tjawijndo'ti ts'oom ndo' tjawijndeityeeⁿ. Tjawee' ts'om Ty'oqts'om ñ'eⁿñê ndo' mati nn'aⁿ.

3

Juan mañequiaaⁿ ñ'oom ndaa nn'aⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Chu na jnda quin'oom na m'aaⁿ Tiberio César tsa'mants'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, quia jo' tyom'aaⁿ Poncio Pilato gobiernom ts'ondaa Judea. Ndo' Herodes tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Galilea. Tyjeeⁿ Felipe tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Iturea ñequio ts'ondaa Traconite. Lisantias tyom'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Abilinia. ² Ndo' Anás ñequio Caifás, joona ntyee na tyoluiitquiendyena ndaa ntyee quia jo'. Ndo' Juan jnda Zacarías, xjeⁿñeeⁿ tquiaa Ty'oqts'om ñ'oom nnoom quia na m'aaⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om. ³ Tyomanoom cha'waa ndyuaa na nndyoo' jndaa Jordán. Tyoñequiaaⁿ ñ'oom na calcwe' n'om nn'aⁿ jnaaⁿna cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'oqts'om joona, ndo' nleits'oomndyena. ⁴ Tuii na luaa' cha'xjeⁿ na matso ljeii libro na chuu ñ'oom 'ndyoo profeta Isaías. Matso ljeii'ñeeⁿ:
M'aaⁿ ts'aⁿ na matseineiⁿ ndaa nn'aⁿ yuu tjaa nn'aⁿ c'om.

Matso tsaⁿñeeⁿ:

“Cala'jndaa'ndyo' naquii' n'om'yo' cha'cwijom cwii nato na juu jo' nndyocwjee'cañoom nquii na nntsā'ntjom 'o.

Cata'ndyo'xcwe'yo' cha'cwijom cwilayo'yo' nato na nñoom.

⁵ Maxjeⁿ nntseicatoo'na' ticwii cwii cantmaⁿ

ndo' ticwii cwii sjo ñequio ta nleisuna'.

Nanto na canc'eeⁿ, nntseiliuuna',

ndo' nanto na cwajndii nntseyona'.

⁶ Quia jo' nnty'iaa cha'tsondyee nn'aⁿ Nquii na maquen Ty'oqts'om na nncwji'n'maañê joo.”

⁷ Jndyendye nn'aⁿ tyo'oontyjaa'na Juan na nntseits'oomñê joona. Quia jo' tyotsoom ndaana:

—'O tsjaaⁿ canduulja, ¿ñeeⁿ t'moⁿ ndaaⁿyo' na calei'nom'yo' na nndyocwjee'cañoom na nntseiw'ii Ty'oots'om 'o? ⁸ C'om'yo' na ndyaandyo' cha m'moⁿna' na mayuu'cheⁿ cwilcwe' n'om'yo'. Ndo' ticala's'andyo' che'ncjo'yo' naquii' n'om'yo' na ndu'yo': "Jaa cwiluiindyō tsjaaⁿ Abraham." Nndye'yo' nntsjoō, meiiⁿ cwe' ljo'meiiⁿ nndaa nntseicwaqueⁿ Ty'oots'om na nluiindyena' tsjaaⁿ Abraham, quia jo' n'ndiina' 'o. ⁹ 'O matseijomna' cha'cwijom n'oom na tis'a tã cwil'a. Ndo' manquiu'yo' n'oom na tical'a tã na ya, maxjeⁿ nnt'ua'na'. Ndo' xeⁿ jnda nntioom nn'aⁿ joona' quii' chom. Maluaa' matseijomna' na nnts'aa Ty'oots'om ñ'eⁿndyo' 'o xeⁿ tical'a'yo' yuu na ya.

¹⁰ Quia jo' ta'x'ee na'ñeeⁿ nnoom:

—¿Chiuu macaⁿna' na cal'aayâ xeⁿ yuu' na ljo'?

¹¹ T'oōⁿ ndaana, tsoom:

—Ts'aⁿ na maleiñ'oom we cotoom, quiaa cwii nnom ts'aⁿ na tjaa na cuaa. Ndo' 'ñeeⁿ na waa nantquie, cats'aa naya ts'aⁿ na tjaa'naⁿ chiuu ya.

¹² Mati nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom tquiona nam'aaⁿ na nleits'oomndyena. Jluena nnoom:

—Ta, ¿chiuu macaⁿna' na cal'aayâ?

¹³ T'oōⁿ ndaana:

—Tancwinom'yo' na cwitzjei'yo' ts'iaaⁿndaa nn'aⁿ. Cataⁿ'yo' tomti na matsona' na nntioomna.

¹⁴ Mati ta'x'ee sondaro nnoom:

—Ndo' jã je', ¿chiuu macaⁿna' na cal'aayâ?

T'oōⁿ ndaana:

—Talacaty'ue'yo' nn'aⁿ, ndo' talaco'yo' cantu joona cwe' cha na nndaa nntjei'yo' s'om 'naaⁿna. Caljaya n'om'yo' cwanti na cwitantjom'yo'.

¹⁵ Cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ tyocantyjaa' n'omna na nncwjee' juu Cristo. Jo' chii tyom'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ Juan, ¿aa nnts'aacheⁿna' na jom cwiluiiñê Cristo? ¹⁶ Jo' chii t'oōⁿ ndaa cha'tsondyena, tsoom:

—Ja matseits'oōⁿndyo 'o ñequio ndaatioo, saa mandyontyjo nqueⁿ na nntseits'oomñê 'o na ñnequiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Saa nt'omndyo' 'o nnts'aana' cha'cwijom nntseits'oomñê 'o ñequio chom ee na nnt'uiityeⁿna' 'o cantyja jnaⁿ'yo'. Nqueⁿ t'manti cwiluiiñê nchiiti ja. Meiⁿ ticatseixmaⁿya na cwe' ja na nntseicanaⁿ'a lcoom'm.

¹⁷ Jnda wjaawindyoo' na nntu'xeⁿndyo'. Ee 'o la'xmaⁿ'yo' cha'cwijom lqueeⁿ na ndicwaⁿ cwajndii. Luaa ts'iaaⁿ cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ. Matseicueeñe ts'aⁿ lqueeⁿ trigo, cha ya ya nlju'na'. Quia na jnda lju'ya lqueeⁿñeeⁿ, mana nntseiweeⁿ joona' ts'om tsã'. Saa lqueeⁿ lue' ñ'eⁿ to' nñoom chom jo'. Maluaa' matseijomna' na mach'ee Ty'oots'om. Nn'aⁿ na ya

cwil'a maco'ñoom joona saa nn'aⁿ na tis'a cwil'a, nntseicoom joona ñequio chom na tijoom canduu'.

¹⁸ Nmeiⁿ ñ'oom na tyotseijndo' Juan n'om nn'aⁿ ñequio jndye nt'omcheⁿ ñ'oom na tyotseicañeeⁿ joona ñ'oom naya.

¹⁹ Herodes, tsaⁿ na m'aaⁿ gobiernom ts'ondaa Galilea, jom cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ Herodías, scuu' tyjeeⁿ Felipe. Jo' na seitia' Juan jom na ticatsaⁿntjomna' na ljo' mach'eeⁿ ndo' ñequio cha'tso natia na jnda ñes'aa tsaⁿñeeⁿ. ²⁰ Luaa seicwaljoo'tyeeⁿ nacjoo cha'tso natia na s'aaⁿ, na tjoom'm Juan w'aancjo.

Cantyja na teits'oomñe Jesús

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Quia na jnda teits'oomndye jndye nn'aⁿ, mati teits'oomñe Jesús, xcwe na matseineiⁿ nnom Ty'oots'om ndo' seicanaaⁿñena' tsjo'luee. ²² Jndyocue Espíritu Santo nacjoom'm cha'cwijom catu'. Ndo' teic'uaa na seineiⁿ Ty'oots'om cañoom'luee, matso:

—'U cwiluiindy^u Jndaaya na candya' ts'oonya. Jeeⁿ neiⁿya 'u.

Tsjaaⁿ na tjawintyjoo' na tuiiñe Jesucristo

(Mt. 1:1-17)

²³ Ndo' Jesús cha'na ntquiuu nchoo' qui choom'm quia na toqⁿoⁿ ts'iaaⁿ na jñom Ty'oots'om jom. Tyolue nn'aⁿ jnda José jom. Ndo' José jnda Elí, ²⁴ Elí jnda Matat, Matat jnda Leví, Leví jnda Melqui, Melqui jnda Jana, Jana jnda José, ²⁵ José jnda Matatías, Matatías jnda Amós, Amós jnda Nahum, Nahum jnda Esli, Esli jnda Nagai, ²⁶ Nagai jnda Maat, Maat jnda Matatías, Matatías jnda Semei, Semei jnda José, José jnda Judá, ²⁷ Judá jnda Joana, Joana jnda Resa, Resa jnda Zorobabel, Zorobabel jnda Salatiel, Salatiel jnda Neri, ²⁸ Neri jnda Melqui, Melqui jnda Adi, Adi jnda Cosam, Cosam jnda Elmodam, Elmodam jnda Er, ²⁹ Er jnda Josué, Josué jnda Eliezer, Eliezer jnda Jorim, Jorim jnda Matat, ³⁰ Matat jnda Leví, Leví jnda Simeón, Simeón jnda Judá, Judá jnda José, José jnda Jonán, Jonán jnda Eliaquim, ³¹ Eliaquim jnda Melea, Melea jnda Mainán, Mainán jnda Matata, Matata jnda Natán, ³² Natán jnda David, David jnda Isaí, Isaí jnda Obed, Obed jnda Booz, Booz jnda Salmón, Salmón jnda Naasón, ³³ Naasón jnda Aminadab, Aminadab jnda Aram, Aram jnda Esrom, Esrom jnda Fares, Fares jnda Judá, ³⁴ Judá jnda Jacob, Jacob jnda Isaac, Isaac jnda Abraham, Abraham jnda Taré, Taré jnda Nacor, ³⁵ Nacor jnda Serug, Serug jnda Ragau, Ragau jnda Peleg, Peleg jnda Heber, Heber jnda Sala, ³⁶ Sala jnda Cainán, Cainán jnda Arfaxad, Arfaxad jnda Sem, Sem jnda Noé, Noé jnda Lamec, ³⁷ Lamec jnda Matusalén, Matusalén

jnda Enoc, Enoc jnda Jared, Jared jnda Mahalaleel, Mahalaleel jnda Cainán,³⁸ Cainán jnda Enós, Enós jnda Set, Set jnda Adán, Adán jnda Ty'oots'om.

4

Ñe'queⁿ tsa'jndii xjeⁿ Jesús

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Mawjaalcwe' Jesús ts'ondaa Galilea na jnaaⁿ jndaa Jordán. Ndo' cha'waañ'eⁿ naquii' ts'oom too' m'aaⁿ Espíritu Santo. Tjañ'oom Espíritu jom cwii joo yuu na tjaa nn'aⁿ c'oom. ² Jo' jo' wen'aaⁿ xuee tyol'uee'ñe tsa'jndii chiuu nnts'aaⁿ cha catseitjooñe Jesús. Cha'waati xueewaa' mei'chjoo ticwa' Jesús, jnda chii tyjee' na ñe'jnoon'm. ³ Quia jo' tso tsa'jndii nnoom: —Xeⁿ mayuu' 'u cwiluiindy' Jnda Ty'oots'om, cwa catsa'ntjom' tsjo'waa' na catseicwaqueⁿ na' tyoo'.

⁴ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Ja xocats'aa na ljo' ee waa ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “Nchii cwe' cantyja 'naaⁿ nantquie na wando' ts'aⁿ, saa cantyja 'naaⁿ cha'tso ñ'oom na mañequiaa Ty'oots'om.”

⁵ Jnda chii tjañ'oom tsa'jndii jom xqueⁿ cwii sjo nandye. Ndo' mantyjacheⁿ t'moⁿ nnoom cha'tsoti n'iaaⁿ nt'maⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. ⁶ Ndo' tso nnoom:

—L'o' 'u nntioo cwenta cha'tso najndanmeiⁿ na cwila'xmaⁿ na nmaⁿ n'iaaⁿ nt'maⁿ ñequio cha'tso na cwiluiit'maⁿ ndyena. Ee l'ooya jnda ljona' ndo' 'ñeeⁿ juu na l'ue ts'oⁿ ñequiaya joona' nnom. ⁷ Xeⁿ 'u nlco' xtye' na nntseit'maaⁿ ndyu' ja, quia jo' cha'tso joona' ma'naⁿ.

⁸ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Quindyoo' nacañomya, 'u Satanás. Ja tijoom nntseit'maaⁿ ndyo 'u ee waa ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “Macanda nquii Ta Ty'oots'om cwenta' catseit'maaⁿ ndyu' ndo' macanda nnom jom nndi'ntjom'.”

⁹ Jnda jo' tjañ'oom tsa'jndii Jesús tsjoom Jerusalén ndo' tqeⁿ jom xqueⁿ tsiu' wats'om t'maⁿ. Tso nnoom:

—Xeⁿ 'u cwiluiindy' Jnda Ty'oots'om, cwa cju'ndyu' jo nacje, ¹⁰ ee waa ljeii 'naaⁿ aⁿ na matsona':

Ññequiaa Ty'oots'om 'u luee ángeles cwentaaⁿ aⁿ na cal'ana cwenta 'u.

¹¹ Ndo' nntyjee' lueena 'u cha tincjaañjom ljo' nc'e'.

¹² Saa t'o Jesús nnom, tsoom:

—Ja tijoom cats'aa cha'na mats' luaa' ee mati waa cwiicheⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsona': “Tintsa' xjeⁿ Ta Ty'oots'om cwenta'.”

¹³ Quia jndaa' cha'tso nnom na tyoch'ee tsa'jndii na nnts'aaⁿ xjeⁿ Jesús, 'ñeeⁿ juu hasta jndanquiacheⁿ nnty'iaaⁿ aⁿ aa ndaaⁿ nnts'aaⁿ.

Mato' Jesús ts'iaa' 'naa' 'a'

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ Ndo' tjalcwe' Jesús ts'ondaa Galilea. Juu najndeii na matseixma' Espíritu Santo, canda'a'ñ'e' tyotseixmaa' jo'. Ndo' t'om ñ'oom cantyja 'naa' 'a' cha'waa ndyuaa'ñee'.
¹⁵ Tyo'mo'o' ndaa nn'a' naquii' lan'om 'naa' nn'a' judíos, ndo' cha'tso nn'a' jee' tyola't'maa'ndyena jom.

Tja Jesús tsjoom Nazaret

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Tjaa' Nazaret yuu na tjawijnei'. Xuee na cwita'jndyee nn'a', tjaa' wats'om cha'xje' na quich'ee'. Ndo' teicantyyaa' na nntsei'na' 'a'.
¹⁷ Quia jo' tquiana ljeii l'o'o' na seiljeii profeta Isaías, seicanoo'ñ' ljeii'ñee' ndo' tue'cañoom yuu na matsona'.

¹⁸ Nquii Espíritu cwentaa' Ta Ty'o'ots'om m'aa'ñe ñ'e'ndyo. Ee nque' jnda tque'ñoo' ja na ñnequiaya ñ'oom naya ndaa nn'a' na nty'iaa'ndye.

Ndo' jnda jñoom ja na jndyoo na catseinjoo'a nn'a' na chjoo' n'om.

Ndo' catseicandiiya nn'a' na matseicandyaandyo joona jnaa'na na waa.

Ndo' cats'aaya na nleitquiao nn'a' na nchjaa'.

Ndo' catseicandyaandyo nn'a' na manchje nawi'.

¹⁹ Ndo' catseicandiiya cantyja 'naa' tiempo na tque' Ty'o'ots'om na nlui'n'maa'ndye añmaa' nn'a'.

²⁰ Jnda jo' seilcwiñe Jesús tsom na chuu ljeii'ñee' ndo' seil-cwee'ñe' juuna' nnom ts'a' na mandi'ntjom. Jnda chii tjacwa-catyee'. Ndo' cha'tso nn'a' na too'ndye wats'om'ñee' jee' tyonty'iaana nnoom.
²¹ Quia jo' too'ñ' tyotseinei' ndaana. Ndo' tsoom:

—Maxuee je' matseicanda'a'ñena' ljeiiwaa' yochee' na cwindye'yo' na matsei'na'ya juuna'.

²² Cha'tso nn'a' tyolue ñ'oom ya cantyja 'naa' 'a'. Tjawee' n'omna na jee' cajnda ñ'oom na tyotseinei'. Tyoluena:

—Cwa cwe' jnda José tsa'm'aa'.

²³ Tso Jesús ndaana:

—Je' je' ndu'yo' no'o' ñ'oomwaañe na cwe' wjaañoom' na matsona': “'U ts'a' na mach'ee nasei, catsein'ma'ndyu' che'nnacu'.” Ndo' cwaa'ti ndu'yo' no'o': “Ts'iaa' na cwindyaayâ na ñesa' tsjoom Capernaum, mati catsa' joona' ñjaa'ñe ndyuaa' tsjom'.”

²⁴ Quia jo' tsotyee'che' ndaana:

—Mayuu'che' matsjoo ndaa'yo', tixocala'ljo nn'a' cwii profeta na mañecwii ndyuaana ñ'e'ñe na mañequiaa ñ'oom' Ty'o'ots'om.
²⁵ Ñ'oom na mayuu' matsjoo ndaa'yo', jndye

yolcu na jnda ljonnye tyom'aⁿ ndyuaa Israel joo ncuee na ñet'oom Elías. Ncuee'ñeeⁿ ndyee chu waljoo' xcwe tîcua', ndo' teijndo' cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ. ²⁶ Saa nchii na m'aaⁿ cwii joo naⁿlcu'ñeeⁿ jñom Ty'oqots'om Elías, jñomyom juu na m'aaⁿ cwii yuscu na jnda ljoñe tsjoom Sarepta ndyuaa Sidón. ²⁷ Ndo' mati jndye nn'aⁿ na tyolei'cho ntycu lepra tyom'aⁿ ndyuaa Israel joo ncuee na tyom'aaⁿ profeta Eliseo. Saa mei'ncwiindyee naⁿñeeⁿ ticatsein'maaⁿ, macanda quii Naamán, ts'aⁿ ndyuaa Siria.

²⁸ Saa quia jndyena na luaa' tso Jesús, quia jo' cha'tso nn'aⁿ na too'ndye wats'om, jeeⁿcheⁿ ndya' jla'wjeena. ²⁹ Jla'tyuaa'na, tjeii'na jom nnom tsjoom. Ty'eñ'omna jom xqueⁿ ta yuu waa tsjoomna cha nla'cwatyu'na jom. ³⁰ Saa jom jluii'ñê quii'ntaaⁿna, mana tjaaⁿ yuu na wjaⁿ.

Tsaⁿs'a na tseixmaⁿ naⁿjndii naquii' ts'om
(Mr. 1:21-28)

³¹ Tjacue Jesús Capernaum, cwii tsjoom ts'ondaa Galilea. Jo' jo' tyo'moqⁿndaⁿ nn'aⁿ judíos xuee na cwita'jndyeena. ³² Ndo' jeeⁿ tjawee' n'omna ñ'oom na tyotseineiⁿ, ee tyo'moqⁿna' na waa najndeii na matseixmaaⁿ.

³³ Naquii' wats'om'ñeeⁿ tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na m'aaⁿ jndyetia naquii' ts'om. Jndeii seixuaⁿ ñ'oom 'ndyoo jndyetia'ñeeⁿ. ³⁴ Tsoom:

—Ca'ndii' jâ 'u Jesús ts'aⁿ Nazaret. ¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyô jâ? ¿Aa jndyo' na nntseityuii' jâ? Mawajna'a 'ñeeⁿ cwiluiindyⁿ. 'U cwiluiindyⁿ Jnda Ty'oqots'om na lju' ts'om'.

³⁵ Seitia' Jesús juu, matsoom:

—Catseicheⁿ ndo' calui'yo' naquii' ts'om tsaⁿm'aaⁿ.

Ndo' jnda na seiquioo jndyetia juu quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, mana jlui' jndyetia ñ'eⁿ naⁿjndii naquii' ts'om. Ndo' mei'ncwii nata' tîcal'ana ñ'eⁿñe. ³⁶ Jeeⁿ tyue cha'tsonnye nn'aⁿ na ljo' s'aa Jesús. Jluena ndaaⁿ nc'iaana:

—Ñ'oommeiⁿ cwit'moqⁿna' na cwiluiiñê ts'aⁿ na maqueⁿ xjeⁿ. Ee waa najndeii na matseixmaaⁿ na matsa'ntjoom meiiⁿ jndyetia, meiiⁿ naⁿjndii, cwicalui'.

³⁷ Tjanty'ee ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ cha'waa ndiocheⁿ ndyuaa'ñeeⁿ.

Sein'maⁿ Jesús staxeeⁿ Simón Pedro
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Quia jo' teicantyyaaⁿ, jlueeⁿeⁿ naquii' wats'om'ñeeⁿ. Tjaqueⁿeⁿ waa' Simón. Ndo' Simón'ñeeⁿ jeeⁿ nioom matse- icona' staxeeⁿeⁿ. L'ana ty'oo nnom Jesús na catsein'maaⁿ juu. ³⁹ Jo' chii tjantyyaaⁿaⁿ tsaⁿñeeⁿ, sa'ntjoom na ca'ndii tycu'ñeeⁿ

juu. Ndo' mañoom' tco'yana' tsaⁿñeeⁿ. Mana teicantyja, seiñ'oom'ñe na tcwa'na.

Sein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿ wii

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Quia na jnda tmaaⁿ na manndyoo' wjaacue ñe'quoom', cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ nn'aaⁿna na jndye nnom ntycu cwitjoom, tquiochona joo na m'aaⁿ Jesús. Tioom l'ooⁿ nacjoo ticwii cwii joo naⁿñeeⁿ, mana n'maaⁿ. ⁴¹ Mati jndyendye nn'aⁿ sa'ntjoom na calui' jndyetia naquii' n'om. Tyola'xuaa jndyetia'ñeeⁿ, tyolue:

—'U cwiluiindy' Jnda nquii Ta Ty'oots'om.

Saa jom seitiaaⁿaⁿ jndyetia, tinguiaaⁿ na nla'neiⁿ, ee manquiuna na jom cwiluiñê Cristo.

Mañequiaa Jesús ñ'oom naya ts'ondaa Galilea

(Mr. 1:35-39)

⁴² Quia jnda teincoo jlueeⁿeⁿ quii' tsjoom. Tjaaⁿ yuu na wataaⁿ quii' jnda. Ty'ecal'uee nn'aⁿ jom ndo' jliuna yuu m'aaⁿ. Ñe'cala'tsaaⁿndyena jom na wjaatyeeⁿ, cha tica'ñeeⁿ joona. ⁴³ Saa tsoom ndaana:

—Mati macaⁿna' na ñnequiaya ñ'oom naya cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om ndaa nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoom. Ee maxjeⁿ jo' ts'iaaⁿ na jñoom ja.

⁴⁴ Ndo' tyojaanquiaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ naquii' lan'om ts'ondaa Galilea.

5

Jndye calcaa tjeii'na

(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Cwii ndii' tyom'aaⁿ Jesús 'ndyoo ndaaluee chjoo na jndyu Genesaret. Jeeⁿ tyonchjena' jom na jla'canto'ndye nn'aⁿ nacañom'm cha nnda nndyena ñ'oom' Ty'oots'om.

² Nty'iaaⁿaⁿ we w'aandaa 'ndyoo ndaaluee'ñeeⁿ. Saa nn'aⁿ na cwitjeii' calcaa jnda jlui'na jo' jo'. Macwitmaaⁿna nlqui' 'naaⁿna. ³ Quia jo' tjacuooⁿ ts'om cwii w'aandaa'ñeeⁿ. W'aandaa 'naaⁿ Simón jo'. Tcaaⁿ na cjaañ'oomti tsaⁿñeeⁿ ju-

una' chjoowi' cha n'ndiina' tyuaatcwii. Ndo' tjacjom. Tquiaaⁿ ñ'oom ndaa nn'aⁿ xjeⁿ na wacatyeeⁿcheⁿ ts'om w'aandaa.

⁴ Quia na jnda jnda seineiiⁿ, tsoom nnom Simón:

—Catsaañ'om'yo' w'aandaawaa, wjaawjaatyaaya yuu na njoomti. Ndo' catue'yo' nlqui' 'naⁿyo' na nntjei'yo' calcaa.

⁵ T'o Simón nnoom:

—Ta, meii'chaa' tsjom ñel'aayâ ts'iaaⁿ ndo' meiⁿcwii catscaa t'icatjeii'â. Saa cantyja ñ'oom 'ndyo' 'u nncju'nnda'a tsqui'.

⁶ Jnda na l'ana na ljo', jeeⁿ jndye calcaa ty'oomna' ts'om tsqui' 'naaⁿna hasta ñe'caty'ioo'na'. ⁷ Jo' chii s'oo lueena

ndaꝯ nt'omcheⁿ nc'iaana na ñjomndye cwiicheⁿ w'aandaa na quietei'jndei naⁿñeeⁿ joona. Tquio naⁿñeeⁿ. Ndo' jla'catoo'na we w'aandaa ñ'eⁿ calcaa, hasta ncuencue na c'u'na' joona'. ⁸ Quia jnda nty'iaa' Simón Pedro na luaa', tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús. Tsoom:

—Ta, ticaty'iomyana' na nñ'eⁿ ñ'eⁿndyo, ee ja ts'a'jnaⁿ.

⁹ Ee jeeⁿ ndya' seicaty'uena' jom ñequio nt'omcheⁿ nc'iaaⁿaⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñeⁿ cantyja 'naaⁿ calcaa na tjeii'na. ¹⁰ Majo'ti tjom Jacobo ñequio Juan, ntseinda Zebedeo. Joona mañecwii t'maⁿ ts'iaaⁿ cwil'ana ñequio Simón. Quia jo' tso Jesús nnom Simón:

—Tinty'ue', je' mamanaⁿtona' na nn'aⁿ nntseitjom' na nla'jomndyena ñ'eⁿndyo, tachii cwe' calcaa.

¹¹ Jnda na tquiena tyuaatcwii ñ'eⁿ l'aandaa, mana 'ndyena ts'iaaⁿ 'naaⁿna. Ty'elajomndyena ñ'eⁿ Jesús.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na chuu tycu lepra

(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Quia na tyom'aaⁿ Jesús cwii tsjoom, tyjee'cañoom cwii tsas'a na cha'waañe chuu tycu lepra. Quia na nty'iaaⁿaⁿ Jesús, tjacwanquoom nomtyuaa, s'aaⁿ ty'oo, tsoom:

—Ta, ntyjii na 'u nndaꝯ nntsein'maⁿ ja, xeⁿ l'ue ts'om'.

¹³ Quia jo' Jesús seintyjooⁿ ts'ooⁿ tyeⁿnquoom'm tsanⁿñeeⁿ. Tsoom nnom:

—Maxjeⁿ l'ue ts'ooⁿ na can'maⁿ.

Ndo' mantyjacheⁿ n'maⁿ tsanⁿñeeⁿ. ¹⁴ Jnda chii tsoom nnom:

—Tintseineiⁿ nnom meiⁿcwii ts'aⁿ na luaa' tuii. Saa cja', catseica'moⁿndyu' nnom tyee ndo' quiaa' quioo' na nncue' cantyja na jnda n'maⁿ cha'xjeⁿ na sa'ntjom Moisés. Na nntsa' na luaa' nlui'yuu'na' ndaa nn'aⁿ na jnda n'maⁿ.

¹⁵ Saa tjanty'eeti ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús. Ndo' jndyendye nn'aⁿ tyo'oontyjaa' na nndye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. Mati ñe'can'maaⁿna ntycu na wiina. ¹⁶ Saa jom teiñoⁿ, tjaaⁿ jo yuu na ñenqueⁿ. Jo' jo' tyotseineiⁿ nnom Ty'oqots'om.

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Cwii xuee'ñeeⁿ ma'moⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ. Jo' jo' meindyuaandye nt'om nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Naⁿñeeⁿ jnaⁿna cha'tso njoom nch'u ts'ondaa Galilea ñequio Judea ndo' mati tsjoom Jerusalén. Ndo' juu najndei na matseixmaⁿ Ty'oqots'om m'aaⁿna' ñ'eⁿ Jesús na matsein'maaⁿ nn'aⁿwii. ¹⁸ Mañejuu xjeⁿñeeⁿ tquie'cañom nt'om naⁿnom na chona tsuee na ndii' ts'aⁿ na jnda teintjeiⁿ nc'ee na tei'caljoo tycutqueeⁿ. Tyol'uee'ndyena chiuu ya na nnc'ooñ'omna tsanⁿñeeⁿ naquii' w'aa na nlqueⁿna jom jo nnom Jesús. ¹⁹ Saa ticaliu na chiuu ya

nl'ana ee na jeeⁿ jndye nn'aⁿ. Jo' chii ty'ewana nacjoo' w'aa, tjooⁿ na nquioo, jla'c'oⁿna jom na njoom tsuee. Tqueⁿna jom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ jo nnom Jesús. ²⁰ Quia na nty'iaa' Jesús na cwila'yuya n'om naⁿñeeⁿ, tsoom:

—U re, matseit'maⁿ ts'o^oya jnaⁿ na matseixmaⁿ.

²¹ Quia jo' nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos to'na na tiya nquiuna ñ'eⁿñê. Tyola'tiuuna naquii' n'omna: “¿Ñeeⁿ cwiluiiñe tsa'm'aaⁿ na ti'maaⁿ ts'oom na matseineiⁿ ñ'oom na wjaana' nacjoo' Ty'o^ots'om?”

²² Sei'noⁿ Jesús ñ'omtiuⁿ 'naaⁿna. Tsoom ndaⁿna:

—¿Chiuu na ticuaaya nquiuyoy' ñ'eⁿndyo? ²³ ¿Cwaaⁿ ñ'oom na tijndeit'ina' na catsjooya? ¿Aa na nntsjo^o: “Matseit'maⁿ ts'o^oya cha'tso jnaⁿ”, oo aa na nntsjo^o: “Quicantyja', cja'ca'”?

²⁴ Saa cha caliu'yoy' na cwiluiindyoy' tsaⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ndo' na waa najndeiⁿ na matseixmaⁿya nnom tsjoomnancuewaa na catseit'maⁿ ts'o^oya jnaaⁿ nn'aⁿ, quia jo' tsoom nnom ts'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee:

—U re, matsjooya njom', quicantyja', catseilcwiindyuy' tsue' cja'to' wa'.

²⁵ Mañoom' teicantyja tsaⁿñeeⁿ na jndoo' cha'tso nn'aⁿ. Seil-cwiiñê tsuee 'naaⁿaⁿ na ñetuaaⁿ. Mana tjaaⁿ waⁿaⁿ. Jeeⁿ matseit'maaⁿñê Ty'o^ots'om. ²⁶ Ndo' tyueneiⁿ cha'tsondye nn'aⁿ. Tyola't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om. Jluena ñequio na tyueneiⁿna:

—Xuee je' nty'iaa ndaⁿya cwii na jeeⁿ t'maⁿ, na meinjom tiquinty'iaaya.

Ma'maⁿ Jesús Leví

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ Jndaⁿ tuui na luaa', jlui' Jesús jo' jo'. Ljeiiⁿ cwii tsaⁿco'ñom s'om na jndyu Leví. Wacatyeeⁿ tsaⁿñeeⁿ w'aa yuu na cwi'oocatioom nn'aⁿ s'om ts'iaaⁿndaⁿ cwentaa' gobier-nom. Quia jo' tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Candyoy'ntyjo' naxaⁿa.

²⁸ Mantya teicantyja Leví, tjei'ñê cantya 'naaⁿ ts'iaaⁿñeeⁿ, chii tjatseijomñê ñ'eⁿ Jesús.

²⁹ Ndo' seiñ'oom'ñê cwii nantquie t'maⁿ waⁿaⁿ cwentaa' Jesús. Seitjoom jndye nc'iaaⁿaⁿ na ñequio ñeto'ñoom s'om ts'iaaⁿndaⁿ nn'aⁿ cwentaa' gobiernom. Teindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa ñ'eⁿñê ndo' ñ'eⁿ Jesús ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ³⁰ Ndo' nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés tyola'ncjoo'ndyena nacjoo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús. Jluena ndaⁿ naⁿñeeⁿ:

—¿Chiuu na cwicwa'yoy' ndo' cwiwe'yoy' ñequio nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom, ndo' ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondyena nnom Ty'o^ots'om?

³¹ T'o Jesús ndaana, tsoom:

—Nn'aⁿ na tiwii titjoondyena ts'aⁿ na mach'ee nasei, saa nn'aⁿ na wii tjoondyena jom. ³² Ja nchii jndyoo^{ya} na nncwa^{ya} nn'aⁿ na cwila'jomndye cantyja na maty'io^{myana}. Ja jndyoo^{ya} na nncwa^{ya} nn'aⁿ na calcwe' n'omna.

Cantyja 'naaⁿ na nntseicwejndo'ñe ts'aⁿ

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Quia jo' tyoluena nnom Jesús:

—Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Juan, jndye ndii' cwila'cwejndo'ndyena ndo' cwila'nei^{na} nnom Ty'o^{ots}om. Ndo' majo'ti cwil'a nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos. Saa joo nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' cwicwa'na ndo' cwiwena. ¿Chiuu na luaa' cwil'ana?

³⁴ T'o^o ndaana:

—¿Aa ndya' nndu'yo' ndaa nn'aⁿ na tquiola'jomndyena na macoco ts'aⁿ na cala'cwejndo'ndyena yocheⁿ na ndicwaⁿ m'aaⁿ nquii tsaⁿs'a na macoco quii'ntaa^{na}? ³⁵ Saa nncue'ntyjo xuee na nncwji'na' jom quii'ntaa^{na}, ncuee'ñeeⁿ nla'cwejndo'ndyena.

³⁶ Mati seineiiⁿ ndaana ñ'oom na wjaañoom' cantyja 'naaⁿ ñ'oom xco na ma'mo^o ndaana. Tsoom:

—Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ nntyjee cwii taⁿ liaa', liaa xco na nntseyo liaa ntsaa ñ'eⁿ juuna'. Ee xeⁿ luaa' nnts'aa ts'aⁿ, nntsei'naa^{na} liaa^{na} liaa xco'ñeeⁿ ndo' nchii macanda jo', mati tixocatseix'iaa'ñena' ñequio liaa ntsaa'ñeeⁿ. ³⁷ Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ juu nntiom winom xco n'om ntjaⁿ teindyoy. Ee xeⁿ na ljo' nnts'aa ts'aⁿ, nnty'ioo'na' nl'a winom xco'ñeeⁿ, mana cwiwi'ndaa' winom ndo' mati ntjaⁿñeeⁿ. ³⁸ Jo' chii maca^{na} na nnc'oocue winom xco n'om ntjaⁿ xco cha meiⁿ ntjaⁿ xco'ñeeⁿ ticwi'ndaa'na' ndo' meiⁿ winom. ³⁹ Ee ts'aⁿ na ma'uu winom tquie, meiⁿchjoo tica'na' ntyjii winomxco. Ee matsoom na joo winom tquie, jo' ca'na^{ti}.

6

Ty'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ Luaa tuii cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos. Mawinom Jesús yuu na niom ntjom lqueeⁿ trigo. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ty'ioo'ndyena xu'lqueeⁿ. Ty'uee'ndyena joona' n'om lueena jndaⁿ chii tquii^{na}. ² Quia jo' nt'om nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos jluena:

—¿Chiuu na cwil'a'yo' cwii na ticatsaⁿntjomna' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ?

³ T'o Jesús, tsoom ndaana:

—'O, ¿aa tyoola'na'nyo' ñ'oom chiuu s'aa David quia na t'oom na ñe'j'noom'm, ndo' mati nn'a' na ñ'ee' ñ'e'ñê?
 4 Tjaque'ne' wats'om cwentaa' Ty'o'ots'om, tcaa' ntyoo' na jnda tque' nn'a' jo nnom Ty'o'ots'om. Ndo' ntyoo'ñee' macanda ntyee wanaa' na nlcwa'na joona'. Saa tcwa' David joona' ndo' mati tquiaa' na tcwa' nn'a' na ñ'ee' ñ'e'ñê.

5 Quia jo' tsoom ndaana:

—Ja na cwiluiindyō tsa' na jna' cañoom'luee waa na jndō na nntsjoō ljo' cal'a nn'a' meii' xuee na cwita'jndyaaya.

Sein'ma' Jesús ts'a' na jnda tjateii ts'o

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

6 Cwiiche' xuee na cwita'jndyee nn'a', tjaquiee' Jesús wats'om chjoo. Tyo'moo' ndaa' nn'a'. Ndo' jo' jo' m'aa' cwii tsa'ns'a na jnda tjateii ts'o ntyjaya. 7 Ndo' nn'a' na cwit'moo' ljeii na tque' Moisés ñequio nn'a' fariseos, jee' tyoque'na cwentaa' xe' na nntsein'ma' Jesús ts'a'wii' xuee na cwita'jndyee'na, cha quia jo' nnda' ñe'quia'na jnaa'na'. 8 Saa mantyjee' chiuu cwila'tiuuna, jo' chii tsoom nnom ts'a' na jnda tjateii ts'o:

—Quicantyja', cwintyje' quii'ntaa' nn'a'.

Ndo' teicantyja tsa'ñee', teintyjee'ne' xcwe. 9 Jnda jo' tso Jesús ndaana:

—Nncwax'a cwii ñ'oom ndaa'yo', xuee na cwita'jndyaaya, ¿aa wanaa' na cateijndeii ts'a' x'iaa'na' na wi' matjom oo aa ticateijnei' juu? ¿Aa cwji'n'maa'ñê x'iaa'na' cha ticue' oo aa ca'ñee' na cue'?

10 Jnda chii nty'iaa'na' ndaa' cha'tsondye nn'a', tsoom nnom ts'a'wii':

—Catseiliuu' ts'o'.

S'aa tsa'ñee' na ljo' ndo' tco'ya'ñ'e'na' ts'o'o'. 11 Jnaa' jo' jee' jla'wjeena Jesús. Ndo' tyo'ma'na ñ'e' nc'iaana ljo' nnda' nl'ana jom.

Macwji'ñe Jesús canchoo'we ts'a' cwentaa'na

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

12 Joo ncuee'ñee' tjawa Jesús cwii ta naquii' jnda na nntseineii' nnom Ty'o'ots'om. Ndo' meii'nchaa' tsjom tyotseineii' nnom. 13 Quia na jnda teixuee, tcwaa' nn'a' na cwila'jomndye ñ'e'ñê. Quii'ntaa'na tjeii'ñê canchoo'wendye nn'a' na seicajñoom joona apóstoles, nn'a' na majñoom Ty'o'ots'om ts'iaa' naa'. 14 Nmeii' ncueena: Simón, tsa' na seicajñoom Pedro, ñequio tyjee tsa'ñee', Andrés, ñ'e' Jacobo ñequio Juan, ñ'e' Felipe ñequio Bartolomé, 15 ñ'e' Mateo ñequio Tomás, ñ'e' Jacobo jnda Alfeo, ndo' ñ'e' Simón na cwiluena cananista, 16 ñ'e' Judas jnda Jacobo ñequio Judas Iscariote, ts'a' na tquiaa cwentaa' Jesús.

Ma'moⁿ Jesús ñ'oom ndaa jndye nn'aⁿ

(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Jndyocue Jesús ñequio cha'tso nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Ty'emeintyjee'na cwii su. Jo' jo' jnda tquie'cañom nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ ñequio jndyendye nn'aⁿ na jnaⁿ cha'waa Judea ñequio Jerusalén ñequio 'ndyoo ndaaluee na nndyoo' tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. Naⁿñeeⁿ tquiona na nndyena ñ'oom na mañequiaaⁿ, ndo' na nntsein'maaⁿ joona ntycu na cwitjoomna. ¹⁸ Mati sein'maaⁿ nn'aⁿ na jeeⁿ cwajndii tyoleichuu jndyetia. ¹⁹ Cha'tsondye nn'aⁿ tyol'uee'ndyena chiuu ya cha ndaa ññe'quio'na jom, ee waa najneiⁿ na nn'maⁿ ts'aⁿ xeⁿ ndaa ññequiuu' jom. Jo' chii cha'tsondyena n'maaⁿna.

Nmeiⁿ mañequiaana' na neiⁿ ts'aⁿ

(Mt. 5:1-12)

²⁰ Quia jo' nty'iaaⁿaⁿ ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ, tsoom ndaana:

—'O nn'aⁿ na nty'iaandyo', mañequiaana' na neiⁿyo', ee cwilaxmaⁿyo' cantyja na matsaⁿntjom Ty'o^oots'om.

²¹ 'O nn'aⁿ na cwiwe'jndo'yo' je', mañequiaana' na neiⁿyo' ee quia ññequiaa Ty'o^oots'om cha'cwijom na jnda tjacjo'yo'.

'O nn'aⁿ na cwityuee'yo' je', mañequiaana' na neiⁿyo' ee macwji' Ty'o^oots'om na chjoo' n'om'yo'.

²² 'Mañequiaana' na neiⁿyo' quia na cwila'jndoo nn'aⁿ 'o na cwilei'ntyjona 'o, na cwila'jnaaⁿna 'o, ndo' na cwil'ana na ticuee' n'omna 'o nc'e na m'aⁿyo' cantyja 'naⁿ ja na cwilui-indyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ²³ Manmeiⁿ tyota'wi' weloo naⁿñeeⁿ profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'o^oots'om tandyo xuee. Jo' chii c'om'yo' na t'maⁿ n'om'yo' xuee na cwitjom'yo' nawi'meiⁿ. Ee t'maⁿ naya 'naⁿyo' cwiwiwe cañoom'luee.

²⁴ 'Saa nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndyo' na quit'maⁿ n'om'yo' juu na tyandyo'. Ee cwe' cantyjati je' na mañequiaana' na t'maⁿ n'om'yo' na jeeⁿ l'ue m'aⁿyo'.

²⁵ 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwicwa'jaacjo'yo' je'. Ee nncue'ntyjo xuee na nnc'om'yo' cha'cwijom na ñejndo'yo'.

'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na jeeⁿ neiⁿyo' je'. Ee nncue'ntyjo xuee na nntyuee'yo' ndo' nla'xua'yo' na chjoo' n'om'yo'.

²⁶ 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na je' jndye nn'aⁿ cwitjeii'yana 'o. Ee maluaa' ñel'a weloo naⁿñeeⁿ. Tyoluena ñ'oom ya cantyja 'naaⁿ joo profetas na cwe' tyonquio'nn'aⁿ joona.

C'o^oya na wi' n'o^oya nn'aⁿ na jndoo jaa

(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ 'Saa matsjooya ndaa' 'o nn'aⁿ na cwindye'yo' ñ'oom na mañequiaa: C'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na jndoo 'o. Ndo' cal'a'yo' na ya nn'aⁿndyo' ñ'eⁿ nn'aⁿ na ticuee' n'om

'o. ²⁸ Cataⁿ'yo' na catioⁿ'naaⁿñe Ty'ooots'om nn'aⁿ na cwituee' ñ'oom wi' nacio'yo'. Ndo' calaneiⁿ'yo' nnoom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwilaⁿ'jnaaⁿ'na 'o. ²⁹ Ñeeⁿ na mmeiⁿ' nda' ntsmaⁿ', mati cwiicheⁿ ntyja quiaa' na mmeiⁿ' nda'. Ndo' 'ñeeⁿ na nncwji' liaatco 'naⁿ', mati quiaa' cotom' na nncjaañ'oom. ³⁰ Meiⁿ'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na macaⁿ cwii 'naⁿ njom', quiaa'. Ndo' xeⁿ tjañ'oom ts'aⁿ 'naⁿ' ndo' tiñe'catseilcweeⁿ'en juuna', tintseincjoo'ndyu' na calcwe'na'. ³¹ Cha'xjeⁿ na l'ue n'om'yo' na cal'a nn'aⁿ ñ'eⁿndyo', majo'ti cal'a' 'o ñ'eⁿndye joona.

³² Xeⁿ m'aⁿ'yo' na wi' n'om'yo' cwe' tomti nn'aⁿ na mati wi' n'om 'o, quia jo' zyuu waa na yaticheⁿ cwil'a'yo'? Ee nn'aⁿ na tyoola't'maaⁿ'ndyena Ty'ooots'om m'aⁿ'na na wi' n'omna nc'iaana na wi' n'om joona. ³³ Xeⁿ cwil'a'yo' na ya nn'aⁿ'ndyo' cwe' tomti ñ'eⁿ nn'aⁿ na mati cwil'a' na ya nn'aⁿ'ndyena ñ'eⁿndyo', zyuu waa na jeeⁿ ya cwil'a'yo'? Ee mati nn'aⁿ na cwila'xmaⁿ' jnaⁿ majo'ti cwil'ana. ³⁴ Ndo' xeⁿ cwitei'jndei'yo' 'naⁿ nn'aⁿ na nqui'u'yo' na mati joo nntei'jndei' 'o, quia jo' zyuu waa na yaticheⁿ cwil'a'yo'? Ee mati nn'aⁿ na cwila'xmaⁿ' jnaⁿ cwitei'jndei'ina 'naⁿ ndaa nc'iaana ee manquiuna na nnjoom jo'. ³⁵ Saa 'o je' c'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na jndoo 'o. Cal'a'yo' na ya nn'aⁿ'ndyo' ñequio cha'tsondye nn'aⁿ. Catei'jndei'yo' 'naⁿ na cwilei'ñ'om'yo' nn'aⁿ, meiiⁿ ticantyyaa' n'om'yo' na nla'lcwe'na. Quia jo' t'maⁿ naya nda'yo' cañoom'luee. Ndo' nlaxmaⁿ'yo' ntseinda Ty'ooots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ. Ee mati jom m'aaⁿ na wi' ts'oom meiiⁿ nn'aⁿ na l'o meiiⁿ mach'eeⁿ ya joona. Ndo' wi' ts'oom nn'aⁿ na wi'ndye. ³⁶ C'om'yo' na wi' n'om'yo' cha'tsondye nn'aⁿ cha'xjeⁿ nqui Tsotye'yo' m'aaⁿ na wi' ts'oom cha'tsondye nn'aⁿ.

Tintu'xqaⁿya nn'aⁿ

(Mt. 7:1-5)

³⁷ Tintu'xeⁿ'yo' nn'aⁿ na cwe' xjeⁿto 'o, cha meiⁿ tincu'xeⁿ Ty'ooots'om 'o. Tintio'yo' nn'aⁿ l'o nawi' cha tintioom 'o l'o nawi'. Cala't'maⁿ n'om'yo' nn'aⁿ cha mati nntseit'maⁿ ts'oom 'o. ³⁸ Quia'yo' na catei'jndei'ina' nn'aⁿ, quia jo' mati nnto'ñoom'yo' na nntei'jndei'ina' 'o. Ee Ty'ooots'om ñequiaaⁿ na nnto'ñoom'yo' cwii na candaⁿ tu'xeⁿ'na'. Jo' jo' matseijomna' cha'cwijom cwii 'naⁿ na teincwii'na', tyeⁿ ty'ecuenta' hasta too' wantyjo. Ee cantyjati xjeⁿ na cwiñe'quia'yo' ndaa nn'aⁿ, majo'ti nntseilcwe' Ty'ooots'om na cwii nnjoom ndaa'yo'.

³⁹ Mati seineiⁿ Jesús ndaⁿna cwii ñ'oom na tjañoom', tsoom:

—¿Aa ndaa nncjaañ'oom tsaⁿnchjaaⁿ' cwiicheⁿ tyjenchjaaⁿ'aⁿ? ¿Aa nchii wendyena nntiomna' ts'om tsue'tsjoom? ⁴⁰ Xocats'aana' na ts'aⁿ na matsei'naaⁿ' cwiluiit'maⁿ'ñetyeeⁿ, nchiiti ts'aⁿ na ma'moⁿ nnoom. Saa

quia na jnda sei'naaⁿñ'eeⁿ cha'tso na t'moⁿ tsaⁿñ'eeⁿ nnoom, quialjo'cheⁿ nntseijomna' jom cha'na ts'aⁿ na t'moⁿ nnoom.

⁴¹ '¿Chiuu na jeeⁿ ndo' jnda na njom ts'omnnom x'ia', saa tiqueⁿ cwenta ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu'?

⁴² ¿Chiuu na jeeⁿ ñe'catseijndaa'ndyu' jnaaⁿ x'ia'? ¿Aa nntsu'yu' nnoom: “Cwa 'u nn'aⁿya, quiaa' na nncwji'a ntquioo' jnda na njom ts'omnjom'”, saa manncu' tiqueⁿ cwenta ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom'? 'U ts'aⁿ na mache' na matseicandaa'ndyu' cha canty'iaa nn'aⁿ, najndyee cwji' ts'oom tscaa' na njom ts'omnjom' nncu', quia jo' tquio'ya' na nncwji' ntquioo' jnda ts'omnnom x'ia'.

Taa' ts'oom ma'moⁿna' ljo' ts'oom juuna'

(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ 'Ticwii cwii ts'oom na ya xocats'aana' ta na tis'a. Ndo' ts'oom na tis'a meiⁿ xocats'aana' ta na ya. ⁴⁴ Ticwii cwii ts'oom, taa'na' ma'moⁿna' ljo' ts'oom juuna'. Ee tijoom nntseicjoo ts'aⁿ ta higo ts'oom nioom. Meiⁿ tijoom nntseicjoo ts'aⁿ tauva cwii ts'o^o nioom. ⁴⁵ Maluaa' matseijomna' nn'aⁿ cha'na n'oom ntjom. Juu ts'aⁿ na ya ts'aⁿñe, mach'eeⁿ yuu na ya, ee naquii' ts'oom cwinaⁿ na ya na matseitioom. Saa ts'aⁿ na wi'ñe, mach'eeⁿ yuu na tis'a, ee naquii' ts'oom cwinaⁿ nawi' na matseitioom. Ticwii cwii ts'aⁿ cantyjati na matseituu naquii' ts'om, maxjeⁿ jo' matseineiⁿ.

We nnom tsiaⁿtsjo'

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ '¿Chiuu na cwindu'yo' na Ta ja quia na cwi'maⁿ'yo' ja ndo' tiñe'calacanda'yo' ñ'oom na matsjoo ndaa'yo'? ⁴⁷ Ticwii cwii ts'aⁿ na macwjee'cañoom ja na mandii ñ'oom na matsjoo nmeiⁿ, ndo' matseicanda' joona', m'mo^onyaa ndaa'yo' chiuu matseijomna' tsaⁿñ'eeⁿ. ⁴⁸ Matseijomna' jom cha'cwijom cwii ts'aⁿ na jndo' ts'om na s'aa waa'. Tyoca'ñeeⁿ njoom, tyeⁿ tqueeⁿ tsiaⁿtsjo' cha jndeiⁿ w'aa. Quia na tyjee' jndaa, tcoona' tyuaatcwii, jndeiⁿ tyocjaacameiⁿñena' ndaa w'aa'ñeeⁿ. Saa ticats'eiina' ee na tyeⁿ tjaluiina' nacjoo' tsiaⁿtsjo'ñeeⁿ. ⁴⁹ Saa juu ts'aⁿ na cwe' mandii ñ'oom na matsjoo ndo' titseicanda' joona', tsaⁿñ'eeⁿ matseijomna' cha'cwijom cwii ts'aⁿ na tijndo' ts'om na s'aa waa' na cwe' jnaⁿtona' nomtyuaa. Tjaa'na' niaⁿljo' tuii. Quia na tyjee' jndaa ndo' jndeiⁿ tyocjaacameiⁿñena' w'aa'ñeeⁿ, mantya tmeiⁿna' juuna'. Ndo' t'maaⁿ tsuu cantyja 'naaⁿna'.

7

Sein'maⁿ Jesús mosoo' capeitaⁿ, ts'aⁿ romano

(Mt. 8:5-13)

¹ Jnda na seineiⁿ Jesús cha'tso ñ'oommeiⁿ na tyondye nn'aⁿ, quia jo' tjaaⁿ tsjoom Capernaum. ² Tsjoom'ñeeⁿ m'aaⁿ cwii capeitaⁿ na matsaⁿntjom cwii siaⁿnto sondaro. Ndo' m'aaⁿ cwii mosoom'm na jeeⁿ wi' ts'oom, mañe'cue' na nioom wii'. ³ Quia na jñeeⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús, jñoom nt'om nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ judíos na c'oocal'ana ty'oo na candyoya Jesús na nntsein'maⁿ tsaⁿñeeⁿ mosoom'm.

⁴ Jnda tquiena na m'aaⁿ Jesús, ñequio ñ'oom ty'oo tyoluena nnoom:

—Ts'aⁿ na jñom já, ya ts'aⁿñe, jo' chii maty'iomna' na catsein'oom'ndyu' jom. ⁵ Ee jeeⁿ wi' ts'oom jaa nn'aⁿ tsjaaⁿ Israel, ndo' s'aaⁿ wats'om 'naaⁿyâ.

⁶ Quia jo' tja Jesús ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. Quia ma'ooquiena waa' capeitaⁿ, jñom tsaⁿñeeⁿ nt'om nn'aⁿ na ya ñ'oom jom ñ'eⁿndye na c'oocaluena nnom Jesús:

—Ta, ndi' matso ts'aⁿ na wii' mosoo' ticatseixmaaⁿ na nncja'quie' naquii' waⁿaⁿ, jo' chii tiñe'tseicachjuutyeeⁿ 'u. ⁷ Meiⁿ cwe' na ndyocatjomñê 'u, ticatseixmaaⁿ. Ndo' ntyjeeⁿ na meiiⁿ cwe' ñ'oom na nntsu', nn'maⁿ mosoom'm. ⁸ Ee jom m'aaⁿ nacje 'naaⁿ ts'aⁿ na matsaⁿntjom jom. Ndo' mati m'aⁿ sondaro nacje 'naaⁿaⁿ. Quia na nntsoom nnom cwii joona: “Luaa' cja’”, wjaa tsaⁿñeeⁿ. Ndo' quia na nntsoom nnom cwiiichen: “Candyo' luaa”, ndyo. Mati quitsoom nnom cwii cwii mosoom'm: “Catsa' luaa”, ndo' nnts'aa.

⁹ Quia na jndii Jesús ñ'oomwaa', jeeⁿ tjawee' ts'oom cantyja 'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ. Taqueeⁿ nty'iaaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na 'oontyjo naxeeⁿeⁿ, tsoom:

—Candyeyo' nntsjoö, meiⁿ cwii ts'aⁿ tyooljeiya quii'ntaaⁿ jaa nn'aⁿ Israel, na t'maⁿ matseyu'ya ts'om cha'na tsaⁿm'aaⁿ.

¹⁰ Quia na jnda ty'elcwee' nn'aⁿ na jñom capeitaⁿ, jliuna na jnda n'maⁿ moso na wii'.

Seilcwinnda' Jesús ts'oo

¹¹ Jnda tuii na luaa', tja Jesús tsjoom na jndyu Naín. Ndo' jndye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ ty'ena ñ'eⁿñê ñequio jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¹² Quia na jnda teindyoono 'ndyoots'a tatiom nnom tsjoom, jliuna na cwicalui' nn'aⁿ na 'oocaty'iuu ts'oo, tsaⁿs'a jnda cwii yuscu na jnda ljoñe. Tsaⁿs'a'ñeeⁿ macanda ñenquii tuiiñe. Jndye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ ty'ela'jomndye ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. ¹³ Jnda na nty'iaa' Ta Jesús yuscu'ñeeⁿ tioo na jeeⁿ wi' ts'oom juu. Tsoom nnom:

—Tanty'ioo'.

¹⁴ Quia jo' tjantyjaaⁿaⁿ, tyeⁿnquioom'm yuu na njom ts'oo. Ndo' nn'aⁿ na cho juuna', ty'emei'ntyjee'na. Matsoom nnom ts'oo'ñeeⁿ:

—Aa ndi' sa, matsjoö njom': Quicantyja'.

15 Ndo' teicantyja ts'aⁿ na jnda tue', toqⁿoⁿ na matseineiiⁿ. Tquiaa Jesús jom l'o tsoñeeⁿ. 16 Jeeⁿ ndya' seicaty'uena' cha'tso nn'aⁿ. Tyola't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om, tyoluena:

—Jnda teitquioo'ñe cwii profeta quii'ntaaⁿya na t'maⁿ tseix-maaⁿ.

Ndo' mati tyoluena:

—Ty'o^ots'om jnda tyjee'cañoom na mateijneiⁿ jaa na cwilui-indyo cwentaaⁿaⁿ.

17 Ndo' tjanty'ee ñ'oom cantyja 'naaⁿ na luaa' s'aa Jesús cha'waa ts'ondaa Judea ñequio njoom na niom ndiocheⁿ jo' jo'.

Juan majñoom nn'aⁿ na m'aaⁿ Jesús

(Mt. 11:2-19)

18 Nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan, jla'candiina jom cha'tso ñ'oommeiⁿ. Quia jo' t'maaⁿ wendye naⁿñeeⁿ. 19 Jñoom joona na c'oota'x'ena 'ndyoo Jesús, ¿aa jom cwiluiñê nquii na nncwjee'cañoom tsjoomnancue oo aa nncwindoo'na cwiicheⁿ? 20 Ndo' quia na jnda tquie'cañom naⁿñeeⁿ Jesús, jluea nnoom:

—Juan tsaⁿ na matseits'oomñe nn'aⁿ, jom jñoom jâ na m'aaⁿ na cata'x'aayâ njom': “¿Aa 'u cwiluiindy^u nquii na nncwjee'cañoom tsjoomnancue, oo aa nncwindoo'â cwiicheⁿ?”

21 Juu xjeⁿñeeⁿ tyotsein'maⁿ Jesús jndye nn'aⁿ na wii ñequio ntycu na tcuu wjaana'. Mati tyotsein'maaⁿ nn'aⁿ na maleichuu jndyetia, ndo' s'aaⁿ na nty'iaa nn'aⁿ na nchjaaⁿ. 22 Jnda chii tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na jñom Juan:

—Catsa'yo', cala'candii'yo' Juan ljo' na jnda jndye'yo', ndo' na jnda nty'ia'ndaa'yo' jndye nn'aⁿ n'maaⁿ. Nn'aⁿ na nchjaaⁿ jnda teitquioo. Ndo' nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee', je' ya cwi'ooca'. Nn'aⁿ na cho tycu lepra, je' jnda n'maaⁿ. Nn'aⁿ na candaa, je' ya cwindye. Nn'aⁿ na jnda tja, jnda cwitando'nnda'. Ndo' ndyeñeeⁿ jnda macwindye ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'o^ots'om. 23 Ndo' mañequiaana' na neiiⁿ meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ticwji'ñe cantyja 'naⁿya.

24 Jnda na ty'elcwee' nn'aⁿ na jñom Juan, to' Jesús na matseineiiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm cantyja 'naaⁿ Juan. Matsoom:

—¿Chiuu waa saacanty'ia'yo' na sa'yo' ndyuua na tja nn'aⁿ c'oom yuu na tyom'aaⁿ Juan? ¿Aa nty'ia'yo' jom cha'cwijom cwii tsmaaⁿ na maleiñ'oomñe jndye? Ntyjii nchii jo'. 25 Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' jom na cweⁿ liaa na jeeⁿ jnda? Ntyjii nchii jo'. Queⁿyo' cwentaa, nn'aⁿ na cwicwee' liaa na jnda, joona jeeⁿ l'ue m'aⁿna ndo' ya cwic'eeⁿna quii' lan'iaaⁿ nt'maⁿ. 26 Quia jo' ¿chiuu waa na saacanty'ia'yo' na sa'yo'? ¿Aa nty'ia'yo' na cwiluiñê profeta? Mayuu' na jo' jom. Ndo' t'maⁿti matseixmaaⁿ, nchiiti

meiⁿnquia profeta. ²⁷ Ee waa ljeii na matseineiⁿna' cantyja 'naaⁿaⁿ. Matsona':

Ja majñooⁿñetyaya cwii moso 'naⁿya na wjaajndyee cantyja na nncja' na wjaañoom ñ'oomya.

Jom nncwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿ cha nnc'omc'eendye nn'aⁿ quia na nncue'cañoom'.

²⁸ Candye'yo' nntsjo, quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue, tijoom ñet'oom cwii profeta na t'maⁿti cwiluiiñe cha'na Juan. Saa meiiⁿ na ljo', ts'aⁿ na cjeti mach'ee, juu t'maⁿti cwiluiiñe yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om, nchiiti Juan.

²⁹ Cha'tso nn'aⁿ na jndye ñ'oom na seineiⁿ Juan mandiiñ'eeⁿ nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om ts'iaaⁿndaⁿ nn'aⁿ cwentaa' gobiernom, ñequio cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ, teits'oomndyena s'aa Juan ee jla'noⁿna na xcwe mach'ee Ty'oots'om. ³⁰ Saa nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, l'ana na ticwil'ue ñ'oom na seijndaa'ñe Ty'oots'om na nlui'n'maaⁿndyena, jo' chii tñquandyena na nntseits'oomñe Juan joona. ³¹ Quia jo' tso Jesús ndaⁿana:

—¿Ljo' nntseijoom'ndyo cantyja 'na'yo' ñequio cha'tso nt'omcheⁿ nc'iaa'yo' na m'aⁿ je'? Ndo' ¿ñeeⁿ matseijomna' 'o? ³² Matseijomna' 'o cha'na yocanch'u na tileicatjoom' na cwinquioo' na meindyuaandye ts'om nataa. Cwila'xuaana ndaⁿ nc'iaana, cwiluena: “Cwitjoⁿâ tsmaaⁿ na macoco ts'aⁿ saa 'o tiñe'cala'jnom'yo'. Cwitaayâ som ts'oo saa mati tiñecatyuue'yo'.” ³³ Ee tyjee'cañoom Juan, ts'aⁿ na ñeseits'oomñe nn'aⁿ, jom tñcwaⁿaⁿ nantquie na ya, meiⁿ winom tic'om. Saa 'o cwindu'yo': “Tsa'jndii matseixmaaⁿ.” ³⁴ Ndo' ja na cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, jnda tyjacañooⁿya 'o. Ja matseijomndyo ñ'eⁿ nn'aⁿ, macwa'a ndo' ma'ua. Saa 'o cwindu'yo' na ja cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na jeeⁿ cwa', jeeⁿ 'uu. Ndo' mati cwindu'yo' na ja matseix'iaa'ndyo ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oots'om. ³⁵ Saa tints'aa ee cha'tso ljo' na mach'ee Ty'oots'om cwit'mooⁿna' na jndo' ts'oom.

Tja Jesús waa' Simón, ts'aⁿ fariseo

³⁶ Cwii ts'aⁿ fariseo tqueeⁿñe Jesús waⁿaⁿ na nlcwa'na. Ndo' tjaquiee' Jesús quii' waa' fariseo'ñeeⁿ ndo' tjacjom nacañom' meiⁿsa. ³⁷ Cwii yuscu tsjoom'ñeeⁿ na cwe'l

luaa' m'aaⁿ ñ'eⁿ naⁿnom, quia na jñeeⁿ na wacatyeeⁿ Jesús nacañoom' meiⁿsa waa' fariseo, jndyoñ'oom cwii tsioo na tuiina' ñ'eⁿ tsjo' canchii' na njom ncheⁿ cachi.

³⁸ Jndyomeintyjeeⁿ nacañoom' nc'ee Jesús. Tjoⁿqⁿ na maty'ioom ndo' cwiquiaa ndaannoom nacjoo' nc'ee Jesús. Ñequio sooxqueeⁿ tyowee'ñe nc'ee Jesús. Tyo'om nc'ee ndo' tyoñ'oomñe ncheⁿ cachi'ñeeⁿ. ³⁹ Ndo' juu ts'aⁿ fariseo na

tq^{uee}ñê Jesús na catseijomñe ñ'eñê, nty'iaaⁿaⁿ na luaa'. Quia jo' seitoom naquii' ts'oom: "Tsa^m'aaⁿ, xeⁿ mayuu' cwiluiñê profeta, jndā sei'nqoⁿqoⁿ ñeeⁿ yuscum'aaⁿ na manquiu' jom, ndo' ljo' mayaaⁿ. Ee tsa^m'aaⁿ, ts'aⁿ na cwe' luaa' m'aaⁿ ñ'eⁿ naⁿnom." 40 Quia jo' tso Jesús nnom fariseo'ñeeⁿ:

—Aa ndi', Simón, waa cwii na ñe'catsjoo njom'.

T'q Simón, tsoom:

—Ta, catsu' nndii.

41 Tso Jesús:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na teijndei s'om nn'aⁿ. Ndo' t'om we nn'aⁿ na tyocacho'jnaⁿ nnoom. Cwii tsaⁿ'ñeeⁿ tyocachujnaaⁿ 'om siaⁿnto denarios. Ndo' cwiicheⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ tyocachujnaaⁿ ñewen'aaⁿ nchoo' qui denarios. 42 Ndo' naⁿ'ñeeⁿ tîcandā nntioomna, sãa meiiⁿ na ljo', wendyena seit'maⁿ ts'oom. Quia jo' ¿cwaaⁿ cwii na wendye naⁿ'ñeeⁿ nnc'oom na jndati ntyjii ñ'eñê?

43 T'q Simón, matsoom:

—Matseitiuuya ts'aⁿ na t'maaⁿti chujnaⁿ nnoom, juu tsaⁿ'ñeeⁿ jndati ntyjii jom.

Quia jo' matso Jesús nnoom:

—Majo'ndyo macwji' cwenta.

44 Jndā jo' taqueeⁿ, nty'iaaⁿaⁿ yuscu'ñeeⁿ, matsoom nnom Simón:

—¿Aa manty'ia' yuscum'aaⁿ? Ja jndyoquia'a wa', tînquiaa' ndaa na nntmaⁿ nc'a sãa tsa^m'aaⁿ je', jndā tmaaⁿ nc'a ñequio ndaannoom. Ndo' jndā tyuee'ñê nc'a ñequio sooxqueeⁿ. 45 'U tîc'ua' ntsmaaⁿa cha'na waa costumbre, sãa tsa^m'aaⁿ canty-jati na jndyoquia'a wa', tyoocjaameintyjeeⁿeⁿ na ma'om nc'a. 46 'U tîcwjaa'ndyu' seitye xquaaⁿ sãa tsa^m'aaⁿ jndā ty'oomñê ncheⁿ cachi nc'a. 47 Jo' chii matsjoo njom' cha'tso na matseitjooñê jndā seit'maⁿ ts'oqoⁿ, jo' na jeeⁿ jnda ntyjeeⁿ ja. Sãa juu ts'aⁿ na m'aaⁿ ts'om nquii na tit'maⁿ matseitjooñe, meiiⁿ na matseit'maⁿ ts'oqoⁿ juu, maxjeⁿ ticuee' na jnda ntyjii ñ'e'ndyo.

48 Jndā chii matsoom nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Jndā seit'maⁿ ts'oqoⁿya cha'tso jnaⁿ.

49 Nn'aⁿ na meindyuaandye ñ'eñê nacañoom' meiⁿsa, to'na na cwiluena ndāa nc'iaana:

—¿Ñeeⁿ cwiluiñe tsa^m'aaⁿ na mati matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿ nn'aⁿ?

50 Sãa matsoom nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Nc'e na matsei'yu'ya ts'om' ñ'e'ndyo, jo' na jndā jlui'ya'. Cja' na meiⁿcwii ñomtiu tanc'oom'.

8

Yolcu na tei'jndeii Jesús

¹ Jnda jo' tja Jesús cha'tso njoom nt'maⁿ ñequio njoom nch'u na tyoñequiaaⁿ ñ'oom. Tyotseicañeeⁿ nn'aⁿ ñ'oom naya cantya na matsa'ntjom Ty'oots'om. Ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na canchoo'we ñ'eⁿñê. ² Mati tye ñ'eeⁿ yolcu na jnda sein'maaⁿ na ñejleichuu jndyetia. Ndo' ñ'eeⁿ nt'omcheⁿ yolcu na jnda sein'maaⁿ cwii cwii nnom ntycu na ñetjoom. Cwii joona jndyu María Magdalena, tsaⁿ na jnda tjei' Jesús ntquiee' na'jndii naquii' ts'om. ³ Ndo' ñ'eⁿ Juana, jom scuu' Chuza, ts'aⁿ na mando' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Herodes. Ndo' mati ñ'eⁿ Susana, ñequio jndyendye nt'omcheⁿ yolcu. Tyocaljondyena s'om na tyotei'jndeina Jesús 'naⁿ na maca'na' jom ñ'eⁿ nn'aⁿ canchoo'we.

*Ts'aⁿ na tjacju' lqueeⁿ trigo**(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)*

⁴ Tjomndye cwii tmaaⁿ t'maⁿ nn'aⁿ nacañoom' Jesús, na jnaⁿna cwii cwii njoom. Tyotseineiiⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana. ⁵ Matsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na tyoch'ee ts'iaaⁿ jnda. Tjaaⁿ, tjacjoom'm lqueeⁿ trigo. Ndo' yocheⁿ na tyojoom'm lqueeⁿñeeⁿ, nt'om jo' tquiaa ts'om nato. Joona' ndyue nn'aⁿ ndo' nt'om tcwa' cantsaa. ⁶ Ndo' nt'om lqueeⁿñeeⁿ tquiaana' yuu na jeeⁿ ljo'. Quia jnda t'oomna', mantya tjacaa'na' ee titeiiⁿ tyuaa. ⁷ Ndo' nt'om lqueeⁿñeeⁿ tquiaana' yuu na too' nda' l'oo nioom. Ñ'e'naaⁿ ty'ewijndana', saa l'oo nioom'ñeeⁿ tco'na' joona'. ⁸ Ndo' nt'om tsjaaⁿ lqueeⁿñeeⁿ tquiaana' yuu na ya ts'o. T'oomna' ndo' l'ana' cwii cwii siaⁿto lqueeⁿ na cwiina'.

Jnda na tsoom ñ'oommeiⁿ, seineiiⁿ na c'uaati, matsoom:

—Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candiia.

*Luaa ts'iaaⁿ ñ'oom tjañoom'**(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)*

⁹ Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ta'x'eena nnoom chiuu ma'moⁿ ñ'oom tjañoom'waa'. ¹⁰ T'o Jesús matsoom:

—Ndaa' 'o mañequiaa Ty'oots'om na caliu'yo' ñ'oom wanty'iuu' cantya 'naaⁿ na matsa'ntjoom. Saa ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ matseinaⁿya ñ'oom na wjaañoom', cha meiiⁿ na cwinty'iaa ndaana saa tixoqueⁿna cwenta ndo' meiiⁿ na cwindyena saa xocala'noⁿna.

*Luaa ma'moⁿ ñ'oom cantya na tjacju' ts'aⁿ lqueeⁿ trigo**(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)*

¹¹ 'Luaa ma'moⁿ ñ'oom tjañoom'waa'. Lqueeⁿ trigo na tjacju' ts'aⁿ, ñ'oom' Ty'oots'om jo'. ¹² Lqueeⁿ na tquiaa

ts'om nato, jo' jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Mantya ndyo tsanjndii, macwjeeⁿeⁿ ñ'oom'ñeeⁿ naquii' n'omna cha tila'yu'na, tilui'yana. ¹³ Lqueeⁿ na tquiaa yuu na jeeⁿ ljo', jo' jo' nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Cwila'yu'na cwantindyo xuee saa quia na mandyo cwii na maco'wi'na' joona, cwi'ndyena. ¹⁴ Ndo' lqueeⁿ na tquiaa yuu na too' nda' l'oo niom, mati nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Saa joona, jeeⁿ m'aⁿna ñ'omtiuu chiuu na cwii 'oom'aⁿtina. Ñe'cuaa 'naaⁿna, ndo' ñe'c'omna cantya na neiⁿnco tsjoomnancue. Jo' chii tjaa'naⁿ cwii nnom na cwiwitquioo' cantya 'naaⁿna na cwila'ñ'oom'ndyena ñ'oom' Ty'oots'om. ¹⁵ Ndo' tsjaaⁿ na tquiaa yuu na ya ts'o, mant'omcheⁿ nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om. Ñequio na xcwee' n'omna cwila'wena ñ'oom na cwindyena naquii' n'omna. Tica'ndyenc'uaa'ndyena meiiⁿ nawi' cwiitjoomna. Cantya na cwil'ana cwiwitquioo' na cwina'ndyena yuu na matsona'.

Ñ'oom tjañoom' cantya 'naaⁿ lámpara

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Seineiⁿ Jesús cwiicheⁿ ñ'oom na tjañoom'. Tsoom ndaana:

—Tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ juu na nntseicw'aa lámpara jnda chii nntseicoom'm juuna' ñ'eⁿ xuaa oo nncwjaa'ñe juuna' nacje' jnduu. Maxjeⁿ nntseintya ts'aⁿ juuna' cha na xuee nnty'iaa nn'aⁿ na nnc'ooquie'. ¹⁷ Cha'tso na mats'aa je' na ticaliu cha'tsondye nn'aⁿ, manco'yo' nlananooⁿ'yo' joona' ndaana. Ndo' cwii cwii ñ'oom wjaañoom' na matseinaⁿya je' maxjeⁿ nncue'ntyjo na meiⁿquiayuucheⁿ nla'nqⁿ nn'aⁿ juuna'. Maxjeⁿ nncuaa tyenquiona'.

¹⁸ 'Jo' chii queⁿ'ya'yo' cwenta joo ñ'oommeiiⁿ na matseinaⁿya ndaaⁿ'yo'. Ee juu ts'aⁿ na mamaleiñ'oom nlo'ñomti saa ts'aⁿ na tjaa ljo' coleñ'oom, nlui'ñ'eⁿ mandiñ'eⁿ ljo' na matseitoom na niom naquii' l'ooⁿ.

Tquie ntyjee Jesús ñ'eⁿ tsondyena

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Tsondyee Jesús ñequio ntyjeeⁿ tquie'cañomna, saa tîcandaa nnc'oontyaa'na jom ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ. ²⁰ Ndo' seicandii ts'aⁿ jom, tso:

—Ch'eⁿ m'aaⁿ tso'ndyo' ñequio nty'iu'. Ñe'cala'neiⁿna ñ'eⁿndyu'.

²¹ T'ooⁿ tsoom:

—Joo nn'aⁿ na cwindye ñ'oom 'naaⁿ Ty'oots'om ndo' cwila'candaa juuna', naⁿ'ñeeⁿ cwiluiindyeye tsondyoya ndo' ntyjoya.

Seicheⁿ Jesús jndye ñ'eⁿ nmōⁿ ndaaluee

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² Cwii xuee'ñeeⁿ tuō Jesús ts'om cwii w'aandaa ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm. Tsoom ndaana:

—Cjaaya xndyaa' ndaaluee.

Quia jo' jnaⁿ na ts'ondaa Galilea, to'na na 'oowity'ioo'na ju-una'. ²³ Yocheⁿ na cwiwi'ty'ioo'na, tsoo Jesús. Ndo' jndei tío jndye nnom ndaaluee'ñeeⁿ. Tiomna' ndaa ts'om w'aandaa. Waa na teincuu' na nnc'u'na' juuna'. ²⁴ Ndo' ty'entyjaa'na jom, jla'nlcwina jom, jluena:

—'U Maestro, manncwjaaya.

Jnda na lcweeⁿ, seitiaaⁿ na jndye ñequio nmōⁿ ndo' jla'cheⁿna'. S'aana' na wacheeⁿ nnom ndaaluee. ²⁵ Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Yuu waa na ma'mōⁿna' na cwilayu'ya n'om'yo'?

Saa joona jla'catyuendyena ndo' tjaawee' n'omna. Tyolu-ena ndaa nc'iaana:

—¿Ñeeⁿ cwiluiñe tsaⁿm'aaⁿ na matsa'ntjoom meiiⁿ jndye, meiiⁿ ndaaluee ndo' cwila'candana' ñ'oom na matsoom?

Ts'aⁿ Gadara na ñjomndye na'jndii naquii' ts'om

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Jnda jo' jlui'na xndyaa' ndaaluee, ndyuaa tsjoom nn'aⁿ Gadara na waa ndyeyu ts'ondaa Galilea. ²⁷ Jnda na jlui' Jesús tyuaatcwii, jndyocatjomñe cwii ts'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ jom. Tsaⁿñeeⁿ jnda s'aa xuee na matseixmaaⁿ na'jndii naquii' ts'oom. Tacocweⁿ liaa ndo' tacoc'eeⁿ na waa w'aa. Mac'eⁿyom yuu na cwijaacanty'iuu'ndye l'oo. ²⁸ Quia na nty'iaaⁿ Jesús, jndei seixuaⁿ s'aa jndyetia. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nc'ee Jesús. Jndei seineiⁿ, tsoom:

—¿Ljo' nntsa' ñ'eⁿndyo, 'u Jesús, Jnda Ty'oots'om na m'aaⁿ nandyetichē? Mats'aaya ty'oo njom', na tilco'wi' ja.

²⁹ Tsoom ñ'oomwaa' ee jnda sa'ntjom Jesús na calui' jndyetia naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ. Teijndye xuee maleiñ'oom jndyetia juu. Tyolatyeⁿ nn'aⁿ l'uaancjo l'ooⁿ ndo' nc'eeⁿ. Saa tyoc'ioo'ñe joona' ndo' tyowjaañ'oom jndyetia'ñeeⁿ jom yuu na tjaa nn'aⁿ c'oom. ³⁰ Quia jo' tax'ee Jesús nnom, matsoom:

—¿Ljo' jndyu'?

T'ō ñom, tso:

—Ja jndyuya Jndye Meiⁿ.

Luaa' tsoom ee jeeⁿ jndye na'jndii jnda tuō naquii' ts'oom. ³¹ Ndo' tyola'ty'oondye na'jndii'ñeeⁿ nnom Jesús na ticajñoom joona yuu na wi' nntjoomna. ³² Jo' jo' tyom'aⁿ cwii tmaaⁿ calcu quii' jnda na cwicwa'. Na'jndii'ñeeⁿ tyol'ana ty'oo nnom na quiaaⁿ na nnc'ooquie'na naquii' n'om calcu'ñeeⁿ. Quia jo' tquiaaⁿ na wanaaⁿ. ³³ Ndo' jnda na jlui' jndyetia

ñ'eⁿ naⁿjndii naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ, ty'equie'na naquii' n'om calcu. Ndo' tmaaⁿ calcu'ñeeⁿ jlei'nomyo', tei'tyu'yo' yuu na nty'a 'ndyoo ndaaluee'ñeeⁿ, mana nchjeeñena' jooyo' quii' ndaa.

34 Nn'aⁿ na cwitei'x'ee calcu'ñeeⁿ, jnda na nty'iaana na luaa' tuii, jlei'nomna, tyola'nei'na ñ'oomwaa' naquii' tsjoom ndo' jo jnda. 35 Quia jo' ty'e nn'aⁿ, ty'ecanty'iaa ljo' tuii. Tquie'cañomna Jesús ndo' jliuna ts'aⁿ na jnda jlui' naⁿjndii naquii' ts'om, wacatyeeⁿ nacañoom' Jesús. Macweⁿ liaa ndo' jnda tco'yañ'eⁿna' jom. Ndo' naⁿñeeⁿ, jeeⁿ tyuena. 36 Joo nn'aⁿ na jndoo' chiuu tuii na n'maⁿ ts'aⁿ na ñeseixmaⁿ naⁿjndii, jla'nei'na ndaa nn'aⁿ na ty'ecanty'iaa. 37 Ndo' cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa ndyuua Gadara, l'ana ty'oo nnom Jesús na calueeⁿeⁿ quii'ntaa'na, ee joona jeeⁿ nquiaana. Jo' chii tuonnda' Jesús ts'om w'aandaa mana tjalcweeⁿeⁿ ts'ondaa Galilea. 38 Juu ts'aⁿ na jnda jlui' naⁿjndii naquii' ts'om, tyoch'ee ty'oo nnom Jesús na quiaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom' na ññ'eⁿ ñ'eⁿñê, saā sa'ntjom Jesús na caljoo'ñê. 39 Tsoom nnom:

—Cja'lcwe' na waa wa', catseineiⁿ ndaa nn'aⁿ cwanti t'maⁿ naya jnda s'aa Ty'oots'om ñ'eⁿndyu'.

Ndo' tja tsaⁿñeeⁿ, tyotseineiⁿ ndaa nn'aⁿ cha'waa quii' tsjoom na t'maⁿ naya s'aa Jesús ñ'eⁿñê.

Yuscuchjoo jnda Jairo

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

40 Teity'ionnda' Jesús ndaaluee. Quia na jlueeⁿeⁿ w'aandaa, jndyendye nn'aⁿ to'ñoomna jom ñequio na neii'na, ee cha'tsondyena mamei'ndoo'na jom. 41 Tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ na jndyu Jairo. Jom cwiluiitquieñê naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nc'ee Jesús, s'aaⁿ ty'oo na cjaa tsaⁿñeeⁿ wa'naⁿ. 42 Ee m'aaⁿ jnaaⁿ na yuscu, na macanda juu. Cha'na canchoo'we chuu' yu'ñeeⁿ ndo' mañe'cue'. Yocheⁿ na njom Jesús nato na mawjaⁿ waa' tsaⁿñeeⁿ, s'aana' na jeeⁿ tyeeⁿ nacañom'm na jeeⁿ jndye nn'aⁿ.

43 Ndo' quii'ntaa'na m'aaⁿ cwii yuscu na jnda canchoo'we chu wii' tycu na cwicaa nioom'. Jnda seicatsoom cha'tso 'naaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwil'a nasei. Saā mei'cwiindyee joona tīcandaā nntsein'maⁿ jom. 44 Tjatseicandyoo'ñê jo naxeⁿ Jesús ndo' tyenquiom'm 'ndyoo liaatco na cwee Jesús. Mañoom' tjameintyjee' na cwicaa nioom'm.

45 Quia jo' tax'e Jesús, tsoom:

—¿'Ñeeⁿ juu tyenquiuu' ja?

Cha'tsondyee nn'aⁿ jlue ticaliu. Ndo' tso Pedro ñequio nc'iaaⁿaⁿ:

—Ta, jndyendye nn'aⁿ jnda seicanto'na' nacañom' hasta manchjena' 'u cwil'ana, ndo' mawaxe': “¿Ñeeⁿ juu tyen-quiuu' ja?”

⁴⁶ T'o Jesús, tsoom:

—M'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na wii' tyenquiuu' ja. Ee ntyjiiya na jnda teil'ue juu najndeii na matseixmaⁿya na n'maⁿ ts'aⁿ.

⁴⁷ Jnda na ljeii yuscu'ñeeⁿ na xocandaa nncwanty'iuu'ñê, ñequio na cwriteiñê jndyocoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús. Ndo' ñequio na ndye cha'tsondye nn'aⁿ tjei'yuu'ñê chiuu na tyen-quioom'm liaa' Jesús ndo' na mañoom' n'maaⁿ. ⁴⁸ Quia jo' tso Jesús nnoom:

—'U jndaaya, nc'e na matsei'yu'ya' ts'om' ñ'eⁿndyo jo' na jnda n'maⁿ!. Cja' na meiⁿncwii ñomtiu tanc'oom'.

⁴⁹ Ndicwaⁿ matseineiⁿ ndo' tyjee' ts'aⁿ na jnaⁿ waa' Jairo, ts'aⁿ na cwiluitquieñe wats'om. Matso tsaⁿñeeⁿ:

—Tantseicachjuu'ti' Tam'aaⁿ ee jnda tue' nomjnda'.

⁵⁰ Jnda na jndii Jesús ñ'oomwaa', tsoom nnom Jairo:

—Tinty'ue', macandā na catseyiu' ñ'eⁿndyo, quia jo' nn'maⁿ nomjnda'.

⁵¹ Ndo' jnda na tueⁿeⁿ na waa w'aa, meiⁿcwii ts'aⁿ tñquiaaⁿ na nncjaaquiee' ñ'eⁿñê, macandā Pedro ñequio Juan ñequio Jacobo, ndo' tsotye yuscuchjoo ñ'eⁿ tsondyee. ⁵² Cha'tso nn'aⁿ jndeii cwila'xuaana, cwityueena cantyja 'naaⁿ ts'oochjoo. Saa matso Jesús ndaana:

—Tantyyee'yo' ee tyooweeⁿeⁿ, cwe' watsom.

⁵³ Saa joona, cwe' tyoncona Jesús ee manquiuyana na jnda tue' tsaⁿñeeⁿ. ⁵⁴ Quia jo' t'ueeⁿ ts'o, seineiⁿ jndeii, tsoom:

—Yuscuchjoo, quicantya'.

⁵⁵ Mantya tando'nnda' ndo' mañoom' teicantya. Sa'ntjom Jesús na quiana na nlcwa' yuscuchjoo'ñeeⁿ. ⁵⁶ Nn'aⁿ na nda tsaⁿñeeⁿ t'omna na jeeⁿ t'maⁿ tjawee' n'omna, saa Jesús sa'ntjoom na ticaluena nnom meiⁿcwii ts'aⁿ chiuu tuii.

9

Majñom Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Quia jnda seitjom Jesús canchoo'we nn'aⁿ na cwilajom-ndye ñ'eⁿñê, tquiaaⁿ na cala'xmaⁿna najneiⁿ cha nnda nntjeiⁿna na jndii, ndo' na nnda nla'n'maⁿna nn'aⁿ wii.

² Jñoom joona na c'oonquiana ñ'oom cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om ndo' na nla'n'maⁿna nn'aⁿwii. ³ Tsoom ndaana:

—Meiⁿcwii tjaa ljo' catsaañ'om'yo' na nleil'uee'ndyo' nato, meiⁿ ts'ooml'eii, meiⁿ 'naⁿ na cwicañjom s'om, meiⁿ nantquie, meiⁿ tsjo'ñjeeⁿ, mandā liaa na cwee'yo'. ⁴ Meiⁿnquia w'aa yuu na nntsquie'yo', jo' caljoo'ndyo'. Ndo' majo' nlui'yo' na

nntsa'tsa'ti'yo'. ⁵ Mei'nquia tsjoom na tiñe'cato'ñoom nn'a'n 'o, quia na cwicalui'yo' tsjoom'ñee'n, calaquia'yo' ts'ojndaā na chuu' nc'ee'yo'. Luaa' nl'a'yo' cha calui'yuu' nacjoo na'ñee'n na tîcato'ñoomna ñ'oom' Ty'qots'om.

⁶ Quia jo' jlui'na, ty'ena cha'tso njoom nch'u, tyoñe'quiana ñ'oom chiuu na nlui'n'maa'ndye nn'a'n ndo' tyola'n'ma'na nn'a'n wii.

Tileicatsei'no' Herodes cantyja 'naa' Jesús

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Jndii Herodes, ts'a'n na m'aa'n gobiernom, cha'tso na tyoch'ee Jesús. T'ma'n seiñ'ee'n'na' jom na tyolue nt'om nn'a'n na Juan jnda wando'nnda'. ⁸ Nt'om tyolue na Elías jnda teitquioo'ñeennda'. Ndo' nt'om tyolue na jnda wando'nnda' cwii profeta na teiyo tyoñequia ñ'oom' Ty'qots'om. ⁹ Saa tso Herodes:

—Nncō sa'ntjō'n na catyjena xtyo' Juan. Quia jo' ¿'ñee'n luaa' na teijndye ñ'oom mandii cantyja 'naa'?

Ndo' tyojoo' ts'oom na nnty'iaa'n'a juu.

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om mei' na'nom

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Jnda na lcwee'nnda' nn'a'n na canchoo'we ts'iaa'n na jñom Jesús joona, jla'candiina jom cha'tso na jnda l'ana. Quia jo' tjachom joona, ty'ena cwii ntyja jo jndaā nndyoo' tsjoom Betsaida. ¹¹ Quia na jliu nn'a'n na ljo', ty'entyjona naxee'n'e'n. To'ñoom joona ndo' tyotseinei'n ndaāna cantyja na matsa'ntjom Ty'qots'om. Ndo' sein'maa'n nn'a'n wii.

¹² Jnda na jaamaa'n, ty'entyjaa' nn'a'n na canchoo'wendye jom. Jluena:

—Cajñom' nn'a'n na c'oona njoom nch'u oo jo ranchoo nn'a'n nmei'n ndioche'n na nl'ueena yuu nlquiena ndo' cha nliuna na nlcwa'na, ee ñjaa'n tjaa chiuuya, tjaa ljo' quiom.

¹³ Saa matsoom ndaāna:

—'O quia'yo' na nlcwa'na.

T'qō na'ñee'n nnoom, jluena:

—Macanda ñe'om ta' tyoo' ñequio we catscaa cwileiñ'qō'yâ. ¿Ljo'ti nntso luaa'? Macanda to xe'n tsaalajndaayâ nantquie na nlcwa' cha'tsonde na'm'a'n.

¹⁴ Ndo' na'ñee'n na cwe' tomti na'nom, cha'na 'om mei'ndyena. Quia jo' tsoom ndaā nn'a'n canchoo'we:

—Candu'yo' ndaā na'm'a'n na cwindyuaandyena xje'n nt-maa'n na wen'aa'n wen'aa'n nchoo' qui na cwii cwii tmaa'n.

¹⁵ Ndo' l'ana na ljo', teindyuaandye cha'tsonde nn'a'n.

¹⁶ Jnda jo' to'ñoom 'om ta' tyoo' ñequio we catscaa'ñee'n. Jlandaāñe cañoom'luee, tqiaa'n na quianl'uaa' Ty'qots'om. Jnda chii tyjee'n joona', tqiaa'n ndaā nn'a'n na t'maa'n na

cwila'jomndye ñ'eñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ na cat'oom naⁿñeeⁿ joona' ndaa nn'aⁿ na jndyendye. ¹⁷ Cha'tsondye naⁿñeeⁿ tcwa' tjacjoona. Ndo' 'ndiicheⁿna' na tîcandyue lcwa'na. Quia na jnda jla'tjomna jo', too' canchoo'we tsquiee.

Macwji'yuu'ñe Pedro na Jesús cwiluiñê Cristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Cwii xuee'ñeeⁿ m'aaⁿndyo Jesús cwii ntyja na matseineiiⁿ nnom Ty'oqots'om. Mañ'eeⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñê. Tax'eeⁿ ndaana, matsoom:

—¿'Ñeeⁿ juu cwilue nn'aⁿ na cwiluiindyó?

¹⁹ Joona t'oona nnoom:

—Nt'om nn'aⁿ cwilue 'u Juan, ts'aⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ. Ndo' nt'omcheⁿ cwilue 'u Elías. Ndo' nt'omcheⁿ cwilue na 'u cwii profeta na tyoñequia ñ'oom' Ty'oqots'om tandyo xuee na jnda wando'nnda'.

²⁰ Ndo' tsoom ndaana:

—Ndo' 'o je', ¿'ñeeⁿ juu cwindu'yo' na cwiluiindyó?

T'o Pedro, tsoom:

—'U cwiluiindyu' nquii Cristo na jnaⁿ na m'aaⁿ Ty'oqots'om.

Matseicandii Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Quia jo' sa'ntjoomtyeeⁿ na meiⁿcwii ts'aⁿ ticaluena nnom na ljo'. ²² Matsoom:

—Ja na cwiluiindyó ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee maxjeⁿ tseixmaⁿya na jndye nawi' catjoⁿ. Nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, ñequio ntyee na cwiluiitquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés nnc'omna na ticuee' n'omna ja. Nla'cuee'na ja, saa xuee jnda ndyee nncwa'ndo'xcó.

²³ Jndanquia tsoom ndaa cha'tsondyena:

—Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'om na nncw'aa'ñe ja, cwji'ñê cantyja na matseitiuu nqueⁿ. Caljoya ts'oom nawi' na matjoom ticwii xuee, ndo' candyontyjoⁿ cantyja na mats'aa, meiiⁿ quio jo' cueeⁿeⁿ. ²⁴ Ee meiⁿnquia ts'aⁿ na mañequiaañe na catjom ljo' na nntjom nc'e na m'aaⁿ cantyja 'na'ya, tsaⁿñeeⁿ nlui'n'maaⁿñê. Saa meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mal'uee'ñe cheⁿnquii chiuu nlui'n'maaⁿñê, majo'to jo' nntsuuñe. ²⁵ Quia jo' yuu waa je' na mateijndeina' ts'aⁿ meiiⁿ cha'waa tsjoomnancue cuaana' na 'naaⁿaⁿ xeⁿ nntsuu añmaaⁿaⁿ ndo' matseityuii'ñe cheⁿnqueⁿ. ²⁶ Ndo' meiⁿquia ts'aⁿ na m'aaⁿ na jnaaⁿ cantyja 'na'ya ñequio ñ'oom naya 'na'ya, ja na cwiluiindyó ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nc'ooⁿya na jnaaⁿa tsaⁿñeeⁿ quia nddyoonnda'a na matseit'maaⁿñena' ja, ñequio na matseit'maaⁿñena' Tsotyá ndo' ñequio ángeles na lju'ndye. ²⁷ Saa mayuu'cheⁿ, nndye'yo' nntsjoⁿ, nt'om nn'aⁿ

na m'aⁿ ñjaaⁿ xocwjena hasta xeⁿ jnda nty'iaandaana cantyja na matsaⁿntjom Ty'o^ots'om.

Seichuii'na' Jesús

(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Jnda^a cha'na ñeeⁿ xueendyo na seineiiⁿ ñ'oommeiⁿ, tjawaaⁿ cwii ta na nntseineiⁿ nnom Ty'o^ots'om. Tjañ'oom Pedro ñequio Juan ñ'eⁿ Jacobo. ²⁹ Ndo' yochēⁿ na matseineiⁿ nnom Ty'o^ots'om, seichuii'na' nnoom. Ndo' s'aana' na jeeⁿcheⁿ ndya' canchii' liaⁿaⁿ, jnda'jom maco'na' lui'. ³⁰ Ndo' teitquioo'ndye we naⁿnom na cwila'neiⁿ ñ'eⁿñê, Moisés ñ'eⁿ Elías jo'. ³¹ Seixueeñena' ndiocheⁿ nacañoomna, ndo' jla'neiⁿna ñ'eⁿñê cantyja na nla'cuee' nn'aⁿ jom quia na nncjaⁿ Jerusalén. ³² Ndo' Pedro, jeeⁿ seijaa'ñe tsaⁿtsjom nacjoom'm ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê saa jnda^a l'ana na tîcandana. Jo' chii nty'iaana nacaxuee na matseixmaⁿ Jesús ndo' nty'iaa ndaana we naⁿnom'ñeeⁿ na teitquioo'ndye ñ'eⁿñê. ³³ Juu xjeⁿ na cwitoⁿ'ndye naⁿñeeⁿ ñ'eⁿ Jesús, tso Pedro nnoom:

—Ta, jeeⁿ ya na m'aaⁿyâ ñjaaⁿ. Cwa nl'aayâ ndyee xquie'ncwaⁿ, cwii cwenta' 'u, cwii cwentaa' Moisés ndo' cwii cwentaa' Elías.

Saa ticatsei'noⁿ Pedro ljo' na tsoom. ³⁴ Yochēⁿ na matseineiⁿ na ljo', jndyocue cwii nchquiu na seicata'na' joona. Ndo' jeeⁿ nioom tyuena na tjaa'ñena' joona naquii' nchquiu'ñeeⁿ. ³⁵ Ndo' teic'uaa jndyee' Ty'o^ots'om naquii' nchquiu'ñeeⁿ, matso:

—Luaañe Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'o^onyā. Candye'yo' ñ'oom 'ñom.

³⁶ Jnda^a na teicheⁿ na seineiⁿ Ty'o^ots'om, jliuna ñenquii Jesús cwii m'aaⁿ. Ndo' xuee na cwityom'aⁿtîna, meiⁿcwii ts'aⁿ tîcaluena nnom chiuu waa na nty'iaana.

Sein'maⁿ Jesús tyochjoo

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Cwiicheⁿ xuee quia na jnda tquiocuena sjo'ñeeⁿ, tjacatjomñe cwii tmaaⁿ t'maⁿ nn'aⁿ joona. ³⁸ Naquii' tmaaⁿñeeⁿ seixuaa cwii ts'aⁿ, tso:

—Ta, mats'aaya ty'oo njom' na canty'ia' ljo' matjom ti'jndaaya, ee ñenqueⁿ tuiiñê. ³⁹ Luaa matjoom, mat'uii jndyetia jom, ndo' mach'ee na jndei matseixuaⁿ. Cwiteiñê ndo' cwicalui' chom' 'ñom. Nc'uaa' ma'ndii jom xeⁿ jnda seity'uiiñe jom. ⁴⁰ Ndo' jnda seity'oondyo ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyu' na catjei'na jndyetia saa tîcandaa l'ana.

⁴¹ T'o Jesús, matsoom:

—'O nn'aⁿ na tiñe'cala'yu'yo' ndo' quie' n'om'yo', hasta cwanti yo na macaⁿna' na c'oqⁿya ñ'eⁿndyo' ndo' na matseiqui ts'oqⁿya quiondyo'.

Jnda jo' tsoom nnom tsotye tyochjoo'ñeeⁿ:

—Candyo'ñ'oom' ti'jnda' ñjaaⁿ.

42 Ndo' yocheⁿ na mandyotseicandyoo'ñe tyochjoo, seiquioo tsaⁿjndii jom ndo' s'aa na jndei tyoteiñê. Saa seitia' Jesús tsaⁿjndii. Sein'maaⁿ tyochjoo jnda chii tquiaaⁿ juu nnom tsotye. 43 Cha'tso nn'aⁿ na nty'iaa na luaa', jeeⁿ tjawee' n'omna cantyja na t'maⁿ najndei na matseixmaⁿ Ty'oqⁿts'om.

Matseicandiinnda' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Ndo' ncuee'ñeeⁿ jndyendye nn'aⁿ jeeⁿ tyojaawee' n'omna cha'tso na tyoch'ee Jesús. Ndo' seineiiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaaⁿ. 44 Tsoom:

—Quiandyo' na cjo ñ'oommeiⁿ n'om lua'qui'yo'. Ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee maxjeⁿ nñequiaa ts'aⁿ cwenta ja luee nn'aⁿ.

45 Saa joona ticala'noⁿ na ñ'oommeiⁿ ee seicu'na na nliuna joona'. Ndo' nquiaana na nnta'x'eena 'ñom chiuu ma'moⁿna'.

¿Ñeeⁿ t'maⁿti cwiluiiñe?

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

46 Joo nn'aⁿ canchoo'we tyola'ñ'eeⁿ ndyueena 'ñeeⁿ cwii joona nnc'oom na t'maⁿti nntseixmaⁿ. 47 Jnda na sei'noⁿ Jesús chiuu waa na m'aaⁿ n'omna, quia jo' to'ñoom cwii yucachjoo, tqueeⁿ juu nacañom'm. 48 Tsoom ndaana:

—Meiⁿnquia ts'aⁿ na maco'ñom yucachjoom'aaⁿ nc'e xueya, ja maco'ñom tsaⁿñeeⁿ, ndo' meiⁿnquia ts'aⁿ na maco'ñom ja, mati maco'ñom tsaⁿñeeⁿ nquii na jñom ja. Nc'e na luaa', ts'aⁿ na cjeti cwiluiiñe quii'ntaaⁿyo', tsaⁿñeeⁿ cwiluiit'maⁿñetyeeⁿ.

Nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'na'ya

(Mr. 9:38-40)

49 Quia jo' t'o Juan, tsoom:

—Ta, nty'iaayâ cwii ts'aⁿ na macwji' naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ ñequio xue'. Ndo' l'uuyâ nnoom ticwanaaⁿ ee nchii ñ'eⁿ jaa matseijomñê.

50 Saa Jesús tsoom nnom:

—Tindu'yo' na ticwanaaⁿ ee juu ts'aⁿ na tic'oom nacjooya, maxjeⁿ matseijomñê ñ'eⁿndyo jaa.

Matseitia' Jesús Jacobo ñ'eⁿ Juan

51 Quia na jnda jaawe'ntyjo xjeⁿ na nnc'o'ñom Ty'oqⁿts'om jom cañoom'luee, quia jo' ñe'cwii seijndaa'ñê na wjaⁿ Jerusalén. 52 Ndo' jñomjñeeⁿ nn'aⁿ na c'oo cwii tsjoom chjoo, tsjoom nn'aⁿ samaritanos. Ty'e naⁿñeeⁿ na nla'jndaa'ndyena

cantyja na nncuee'cañoom ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê.
⁵³ Saa nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tical'ue n'omna na nljoo'ñê tsjoomna
 ee jla'nqⁿna na Jerusalén wjaⁿ. ⁵⁴ Quia jo' we nn'aⁿ na
 cwila'jomndye ñ'oom'm, Jacobo ñ'eⁿ Juan, quia na nty'iaana
 na luaa', jluena:

—Aa ndi' Ta, ¿aa nncwancue' na nl'aayâ cha'na s'aa
 Elías? Nntaaⁿyâ na quioo chom na nnaⁿ cañoom'luee nacjoo
 na^maⁿ cha nntseicwjeena' joona.

⁵⁵ Saa jom taqueeⁿ, seitiaaⁿaⁿ joona, tsoom:

—'O ticala'nqⁿyo' ljo' cwii nnom cwilaxmaⁿyo'. ⁵⁶ Ee ja na
 cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee tîcandyö na nncwjiia
 na cwita'ndo' nn'aⁿ. Ja jndyö na nncwji'n'maaⁿndyö joona.

Mana ty'ety'etina cwiicheⁿ tsjoom chjoo.

Nn'aⁿ na ñe'calajomndyena ñ'eⁿ Jesús

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Yocheⁿ na ñjomndyena nato, tso cwii ts'aⁿ nnoom:

—Ta, ja nntseijomndyö ñ'eⁿndyu' meiⁿyuucheⁿ na wja'.

⁵⁸ T'ö Jesús nnom, tsoom:

—Candy majndaa' lue'l'aayo', ndo' cantsaa majndaa' can-
 tquiaayo', saa ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee,
 meiⁿ yuu na nncwajndyā, tijndaa'.

⁵⁹ Ndo' tsoom nnom cwiicheⁿ ts'aⁿ:

—Candyotseijomndyu' ñ'eⁿndyö.

Saa tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Jeeⁿ sa 'u Ta, quiaa' na wanaaⁿ na caty'iuindyā tsotyā,
 quia jo' yuu' je', nñ'aⁿya ñ'eⁿndyu'.

⁶⁰ Ndo' tso Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Ca'ndii' nmeiⁿ. M'aⁿ nt'om nn'aⁿ na ticata'ndo' cantyja
 'naⁿya, la'xmaⁿna cha'cwijom l'oo. Joona caty'iuundye nty-
 jeena. Saa 'u cja'quiaa' ñ'oom cantyja na matsaⁿntjom
 Ty'oqots'om ndāā cha'tso nn'aⁿ.

⁶¹ Tso cwiicheⁿ ts'aⁿ nnoom:

—Ta, nntseijomndyö ñ'eⁿndyu', saa quiaa' ñ'om' na
 jocwaⁿjndyāā nn'aⁿ w'aya na majö.

⁶² T'ö Jesús nnom, matsoom:

—Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mato' na matseijomñe ñ'eⁿndyö,
 āā tixcwee' ts'om, ñenquii'cheⁿ ñjom ts'om cantyja na jndā
 'ndii, matseijomna' tsaⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na mat'uii
 ts'oomsnda saa mawaqueⁿxeⁿ, tsaⁿñeeⁿ ticatsona' na nnc-
 jaaquiee'ñe cantyja na matsaⁿntjom Ty'oqots'om.

10

Majñom Jesús ndyeeⁿaaⁿ nchoo' qui nchoo' we nn'aⁿ

¹ Jndā teinom nmeiⁿ, tjeii'ñe Jesús nt'omcheⁿ nn'aⁿ, ndy-
 een'aaⁿ nchoo' qui nchoo' wendyena. Jñoom we we, we

wendyena na c'oojndyeena ticwii tsjoom ndo' ticwii joo yuu na quia nncjaa nqueⁿ. ² Tsoom ndaana:

—Jndye nn'aⁿ m'aⁿ na tyoondye ñ'oom naya. Matseijomna' naⁿñeeⁿ cha'cwijom lqueeⁿ na jnda tmaⁿ. Saa naⁿntjom na nntyje lqueeⁿ, meiⁿchjoo tijndye. Cwe' jo' cataⁿ'yo' nnom Ta Ty'o^oots'om na cajñomtyeeⁿ nt'omcheⁿ naⁿntjom na nnteijndeii 'o na nntjei'yuu'ndyo' ñ'oom naya ndaa naⁿñeeⁿ.

³ Ndo' tsotyeenⁿcheⁿ ndaana:

—Catsa'yo'. Queⁿ'yo' cwenta, majñooⁿya 'o quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye. Matseijomna' 'o cha'cwijom canmaⁿ na m'aⁿ quii'ntaaⁿ lobo. ⁴ Tintsaañ'om'yo' 'naⁿ na cwicañjom s'om, meiⁿ chetsja', meiⁿ lloom. Ndo' nchii na nla'chjuundyo' na nlaneiⁿ'yo' ñ'eⁿ nn'aⁿ nato. ⁵ Meiⁿnquia w'aa na nntsquie'yo', candu'jndyee'yo' ndaa nn'aⁿ w'aañeeⁿ: “Quiaa Ty'o^oots'om na ya m'aⁿ'yo' ñ'eⁿ ntyjee'yo'.” ⁶ Ndo' nn'aⁿ w'aañeeⁿ xeⁿ cwila'xmaⁿ na cato'ñoom nayañeeⁿ, quia jo' caljona' quiondyena, saa xeⁿ na ticala'xmaⁿna na nnto'ñoomna juuna', quia jo' calcwe'nnda'na' ñ'eⁿndyo'. ⁷ Ndo' w'aa yuu na nntsquie'yo', jo' caljoo'ndyo'. Nchii cwe' cwii ndo' cwii w'aa nnc'om'yo'. Cwa'yo' ndo' cwe'yo' nantquie na ññe'quiana ndaa'yo'. Ee tsaⁿntjom maxjeⁿ tseixmaaⁿ na co'ñoom na mawantjoom. ⁸ Meiⁿnquia tsjoom na nntsquie'yo' ndo' nnto'ñoomna 'o, cwa'yo' meiⁿnquia nantquie na ññe'quiana ndaa'yo'. ⁹ Calan'maⁿ'yo' nn'aⁿwii na m'aⁿ jo' jo' ndo' candu'yo' ndaana: “O nn'aⁿ, juu na matsaⁿntjom Ty'o^oots'om nn'aⁿ, matseindyoo'ñena' jo ndaa'yo'.” ¹⁰ Saa meiⁿnquia tsjoom na nntsquie'yo' na tiñe'cala'ljo nn'aⁿ 'o, calui'yo' ts'om nataa ndo' candu'yo': ¹¹ “Cwilaquiaayâ ts'o jndaa na niom tsjom'yo' na chuu' nc'aa'â. Nmeiiⁿ cwil'aayâ na cwit'mooⁿya na 'o tiñe'cato'ñoom'yo' ñ'oom' Ty'o^oots'om. Saa cala'n^o'yo' juu na matsaⁿntjoom nn'aⁿ matseicandyoo'ñena' na m'aⁿ'yo'.”

¹² Quia jo' tsotyeenⁿcheⁿ ndaana:

—Nndye'yo' nntsjo^o quia na nncue'ntyjo xuee na nncu'xeⁿ Ty'o^oots'om nn'aⁿ, nlco'wi'tina' nn'aⁿ tsjoomñeeⁿ, nchiiti nn'aⁿ tsjoom Sodoma.

*Njoom na m'aⁿ nn'aⁿ na tiñe'la'canda
(Mt. 11:20-24)*

¹³ 'Wi' nntjom'yo' 'o nn'aⁿ tsjoom Corazín. Mati 'o nn'aⁿ tsjoom Betsaida, ee xeⁿ jo ndaa nn'aⁿ tsjoom Sidón ñ'eⁿ Tiro t'mooⁿya juu najndeii na matseixmaⁿya cha'xjeⁿ t'mooⁿya ndaaⁿ 'o, tyuaa' jla'candaⁿndye naⁿñeeⁿ na teindyuaandyena na tcwee'na liaa na taⁿ ndo' tioona tsjaa' nqueⁿna na cwit'mooⁿna na cwilcwe' n'omna. ¹⁴ Cwe' jo', xuee na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ, t'maⁿti nlco'wi'na' 'o nchiiti nn'aⁿ tsjoom Tiro ñ'eⁿ Sidón. ¹⁵ 'O nn'aⁿ tsjoom Capernaum, ¿aa ndya'

cwilatiuu'yo' na cañoom'lueecheⁿ nntseiwendyena' 'o, cwe' ee na jndye ts'iaaⁿ s'aaya quii'ntaaⁿ'yo'? Maxjeⁿ nntiom Ty'ooots'om 'o yuu na njoomticheⁿ na maco'wi'na' nn'aⁿ.

¹⁶ 'Ts'aⁿ na mandii ñ'oom na cwiñe'quia'yo', mañ'oomya jo' mañeeⁿ. Saa 'ñeeⁿ na nts'oō 'o, maja mach'ee tsaⁿ'ñeeⁿ na nts'oōⁿ. Ndo' 'ñeeⁿ na nts'oō ja, nquii na jñom ja mach'ee tsaⁿ'ñeeⁿ na nts'oōⁿ.

Na lcwee' ndyeen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' we nn'aⁿ

¹⁷ Quia na jnda tquiennda' ndyeen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' we naⁿ'ñeeⁿ na jñom Jesús, ñequio na neiiⁿna jluena:

—Ta, hasta naⁿjndii tuee'ndyecje ndaayâ ñequio xue'.

¹⁸ Tso Jesús ndaana:

—Ntyjiiya na jnda tyuii' najndeii na ñeseixmaⁿ Satanás. Ñejomto tiooñê cha'cwijom tioo chom tsuee. ¹⁹ Ja jnda tquiaya najnda'yo', cha meiiⁿ candyue'yo' canduu ñ'eⁿ caljo, meiⁿchjoo tjaa ljo' nntjom'yo'. Ndo' nnaⁿndyo' ñequio cha'tso najndeii na matseixmaⁿ Satanás na m'aaⁿ nacjo'yo'. Meiⁿcwii nmeiⁿ xocal'a nata' 'o. ²⁰ Saa tinc'om'yo' na neiⁿ'yo' cwe' cantyja na cwituee'ndyecje naⁿjndii ndaa'yo'. C'om'yo' na neiⁿ'yo' nc'e na jnda teiljeii ncue'yo' cañoom'luee.

Jesús ma'mooⁿ na neiiⁿ'eⁿ

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Mañejuuti xjeⁿ'ñeeⁿ, tioo na neiiⁿ Jesús nc'e Espíritu Santo. Tooⁿ'oⁿ na matseineiⁿ nnom Ty'ooots'om, tsoom:

—Matseit'maaⁿndyo 'u Tsotyaya na cwiluiindy' na matsaⁿntjom' cañoom'luee ñequio nnom tsjoomnancue. Ee jnda tanti'iuu'ndyu' ñ'loommeiⁿ ndaa nn'aⁿ na cwe' jndo'to n'om ñequio nn'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ cwila'noⁿ'. Ndo' jnda seicanooⁿ joona' ndaa nn'aⁿ na cje cwil'a. Mayuu' Ta, ee luaa' waa na tjawee' ts'om'.

²² Jnda jo' seineiⁿnnda' Jesús ndaa nn'aⁿ na cwindye, tsoom:

—Nquii Tsotyaya Ty'ooots'om cha'tso nnom jnda tiom l'ooya. Tjaa 'ñeeⁿ matsei'noⁿ' chiuu tseixmaⁿya na cwiluiindy' Jnaaⁿ, macanda nqueⁿ ntyjeeⁿ. Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ matsei'noⁿ' chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya, macanda ja na cwiluiindy' Jnaaⁿ mantyjiiya. Ndo' mati meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na l'ue ts'oōⁿ na nntsei'noⁿ' chiuu tseixmaⁿ Tsotyaya, mañequia na nntsei'noⁿ'.

²³ Quia jo' taqueeⁿ, nty'iaaⁿ'aⁿ ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, tsoom ndaana na ñenquieena:

—Jeeⁿ neiiⁿ nn'aⁿ na cwinty'iaandaa ts'iaaⁿ na cwinty'ia'yo' na mats'aaya. ²⁴ Candye'yo' nntsjoō, jndye profetas ñequio reyes na tyotsaⁿntjom, jeeⁿ tyocantyyaa' n'omna na nnty'iaandana ts'iaaⁿmeiⁿ na cwinty'ia' 'o na mats'aa

ndo' na ndyena ñ'oom na cwindye' 'o na mañenquia, saa tîcantlyaana meiⁿ tîcandyena.

Naya na s'aa ts'aⁿ samaritano

25 Teintyjee' cwii ts'aⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Tax'ee nnom Jesús na cwe' ñe'cantly'iaa' chiuu nnts'aaⁿ. Matso:

—Ta, ¿cwaaⁿ na tseixmaⁿya na cats'aa cha na ndaya na ticantycwii na nncwa'ndo'a?

26 T'o Jesús nnom, tsoom:

—¿Chiuu t'maⁿ ljeii na mawaa? ¿Chiuu matsei'noⁿ na matsei'naⁿ juuna?

27 T'o tsaⁿñeeⁿ, matso:

—Ljeii'ñeeⁿ luaa matsa'ntjomna': "C'oom' na candya' ts'om' Ta Ty'oots'om cwenta' ñequio na xcwee'ya ts'om', ñequio cha'waa na jnda ntyji', ñequio cha'waa na jndu' ndo' ñequio cha'waa na jndo'ya ts'om'." Ndo' mati matsona': "C'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'."

28 Quia jo' tso Jesús nnom:

—Majo'ndyo ñ'oom na t'o'. Catseicanda' nmeiⁿ, quia jo' nnda' na nncwando'.

29 Saa tsaⁿñeeⁿ na ñe'cwji'yañe cheⁿnqueⁿ tax'eennaⁿaⁿ 'ndyoo Jesús, tsoom:

—¿Ñeeⁿ juu cwiluiiñe x'iaⁿya?

30 T'o Jesús, tsoom:

—Ndi', t'oom cwii tsaⁿs'a. Jnaaⁿ Jerusalén na wjaacueeⁿ tsjoom Jericó ndo' tioondye naⁿcanty'ue cjoom'm. Tjeii'na 'naaⁿaⁿ, jla'quiee'ndyena jom, 'ndyena jom na majaaweeⁿeⁿ.

31 Ndo' seijomna' na wjaacue cwii tyee cwentaa nn'aⁿ judíos juu nato'ñeeⁿ. Ndo' quia na ljeiiⁿ juu ts'aⁿ na tqiee'ñe, tjanquiaañê, chii teinoom'm.

32 Majo'ti s'aa cwii ts'aⁿ levita. Jnda na mawjaawiñoom'm jo' jo' ndo' ljeiiⁿ juu, majo'ti tjanquiaañê chii teinoom'm.

33 Saa cwii ts'aⁿ ndyuaa Samaria na wjaa nato'ñeeⁿ, quia na tjawiñoom'm tsaⁿñeeⁿ ndo' na nty'iaaⁿaⁿ juu tioo na jeeⁿ wi' ts'oom.

34 Tjantyjaaⁿaⁿ juu. Tioom seitye ñ'eⁿ winom yuu na tqiee'ñe, jnda chii seityeeⁿ liaa. Jnda jo' tei'caljoom juu quioo' na ñeljoom. Tjañ'oom juu w'aa na cwe' cwiquieya nn'aⁿ. Jo' jo' teix'eeⁿ juu.

35 Cwiicheⁿ xuee quia na mawjaⁿ, tjeiiⁿeⁿ we tsjo'ñjeeⁿ s'om denarios, tqiaaⁿ joona' nnom ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ. Tsoom nnom:

"Cateix'ee' jom ndo' xeⁿ nlcaⁿtina' s'om, quia ndyolcwa'a, ntseicandaⁿ'ndyo." 36 Quia jo' tax'ee Jesús 'ndyoo tsaⁿ na matsei'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, tsoom: "¿Chiuu matsei'tiuu', 'ñeeⁿ cwii na ndyeendye naⁿñeeⁿ cwiluiiñe x'iaa' ts'aⁿ na tioondye naⁿcanty'ue nacjoo'?"

37 T'o tsaⁿñeeⁿ, matso:

—Juu ts'a'n na ty'oom na wi' ts'om ñ'eñê cwiluiñe x'iaa'n'a.
 Ndo' tso Jesús nnom:
 —Cja', ndo' majo'ti catsa'.

Tja Jesús na m'aa'n Marta ñ'e'n María

³⁸ Tjatjati Jesús ñequio nn'a'n na cwi'oo ñ'eñê. Tquiena cwii tsjoom chjoo. Ndo' cwii yuscu na jndyu Marta, seiljo joona waa'. ³⁹ M'aa'n tyjee tsa'ñee'n na jndyu María, juu tjacjoo cwii ntyjaa' Jesús na mandii ñ'oom na matseinei'n. ⁴⁰ Saa Marta, tileicalui'ñê na jee'n matsein'oom'ñê. Tjantyjaa'n'a'n Jesús, tsoom nnom:

—Ta, ¿aa mando' na ñenco ma'ndii nomtyjo na catsei'n'oo'ndyo? Catsu' nnoom na cateijnei'n ja.

⁴¹ T'o Jesús, tsoom nnom:

—'U leii, Marta, t'ma'n matsein'ee'n'a' 'u na jndye ñ'omtiuu m'aa'n'. ⁴² Saa ñecwii waa na maca'na', ndo' nomty'iu' María jnda tjeii'ñê cwii na yati cwentaa'n'a', na mañee'n ñ'oom naya. Ndo' tjaa 'ñee'n nncwji' na matseixmaa'n juuna'.

11

Ma'mo'n Jesús chiuu nlanaa'ya nnom Ty'oots'om
 (Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ Tyom'aa'n Jesús cwii joo na matseinei'n nnom Tsotyeen. Quia na jnda jnda seinei'n, cwiindye joo nn'a'n na cwila'jomndye ñ'eñê, tso nnoom:

—Ta, ca'mo'n' ndaayâ chiuu nlanaa'ya nnom Ty'oots'om, cha'xje'n na t'mo'n Juan ndaa nn'a'n na tyola'jomndye ñ'eñê.

² Tsoom ndaana:

—Quia na cwilanei'yo' nnom Ty'oots'om, candu'yo':

Tsotyaayâ na m'aa'n' cañoom'luee
 ñequii'che'n catseit'maa'n'ñena' xue'.

Candyo cantyja na matsa'ntjom' naquii' n'oo'ya.

Caluii cantyja na 'u l'ue ts'om' nnom tsjoomnancue cha'xje'n
 na cwiluii cañoom'luee.

³ Quiaa' na nlcwaa'â ticwii xuee.

⁴ Ndo' catseit'ma'n ts'om' já jnaa'ya,

ee mati cwila't'ma'n n'oo'ya cha'tso nn'a'n na cwila'tjoondye
 ndaayâ.

Cateijndei' na tincjaachuuñena' já na nl'aayâ yuu na
 ticatsa'ntjomna'.

Ndo' catseicandyaandyu' já l'o juu natia.

⁵ Mati tsoom ndaana:

—Cal'uuya xe'n cwiindyo' 'o ya ñ'oom ñequio cwii ts'a'n, ndo' xcwe tsjom nncja' na m'aa'n tsa'ñee'n na nntsul' nnoom: “Aa ndi', cateijndei'ya' ndyee ta'n tyoo' ja. ⁶ Ee je'ndyo tyjee'

cwii ts'aⁿ na ya ñ'oom ja ñ'eñe w'aya na cwe' mawino-myaaⁿ, tquia quia wjaatyeeⁿcheⁿ. Ndo' ja tjaa'naⁿ ljo' ya na nlcwaaⁿaⁿ.” ⁷ Quia jo' naquii' w'aacheⁿ nnc'o^oⁿ, nntsoom: “Jeeⁿ sa 'u, tañe'quicantyja, ee jnda seicu'tyaⁿ 'ndyoots'a, ndo' jnda mawaya cjoo' jnduu. Mati ntseindaaya jnda jndana. Jo' chii xonda^a na nnteijndeⁱ na macoⁿl.” ⁸ Candye'yo' nntsjo^o, meiiⁿ na ts'aⁿ na ya ñ'oom 'u ñ'eñe, xoquintyjaⁿ na nnteijneiⁿ 'u. Cwe' ee na jndeiⁱ 'ndyo', jo' na nnguicantyja-toom na ñnequiaⁿ cha'tso na macaⁿna' 'u. ⁹ Jo' chii ja matsjo^o ndaa'yo': Cataⁿ'yo' nnom Ty'o^ots'om quia jo' ñnequiaⁿ. Cjoo'ya n'om'yo' na cal'uee'ndyo' chiuu ya jo nnoom, quia jo' nliu'yo'. Macwe' na ca'maⁿ'yo' ndo' nnaaⁿ cha'cwijom cwii 'ndyoots'a jo ndaa'yo'. ¹⁰ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na waa na macaⁿ nnom Ty'o^ots'om, maxjeⁿ nlo'ñom. Ndo' ts'aⁿ na mal'ue, maxjeⁿ nljeii. Ndo' ts'aⁿ na ma'maⁿ, maxjeⁿ nnaaⁿ jo nnom.

¹¹ Aa ndya' m'aaⁿ cwiindy^o 'o xeⁿ nlcaⁿ jnda' tyoo' njom', ¿aa cwe' tsjo' ñnequiaⁿ'yu' nnoom? Oo xeⁿ nlcaaⁿ catscaa njom', ¿aa catsuu ñnequiaⁿ' nnoom? ¹² Oo xeⁿ nlcaaⁿ tsei'caxti njom', ¿aa ñnequiaⁿ'yu' catsjo^o nnoom? ¹³ Jo' chii xeⁿ na 'o na tia nn'aⁿ'ndyo' nquiu'yo' na ñnequia'yo' 'naⁿ na ya ndaa^a nda'yo', majndeiticheⁿ nquii Tsotye'yo' na m'aaⁿ cañoom'luee ñnequiaⁿ Espíritu Santo naquii' n'om nn'aⁿ na cwitaⁿ juu nnoom.

Cwilueyoona na Jesús tsaⁿjndiitquiee matseixmaaⁿ

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ Tjei' Jesús tsaⁿjndii naquii' ts'om ts'aⁿ na tileicatseineiⁿ. Jnda na jlui' tsaⁿjndii, quia jo' tco'yana' tsaⁿ'ñeeⁿ, ya seineiiⁿ. Ndo' jeeⁿ tjawee' n'om nn'aⁿ. ¹⁵ Saa cwantindye joona tyoluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ macwjeeⁿeⁿ naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ cwe' nc'e na matseixmaaⁿ najndeii tsaⁿjndiitquiee Beelzebú.

¹⁶ Ndo' nt'omcheⁿ cwe' na ñe'cal'a xjeⁿ jom, tyotaⁿ cwii 'naaⁿ cha ca'moⁿna' na cañoom'luee cwinaⁿ najneiⁿ. ¹⁷ Saa jom na mantyjeⁿ ñ'omtiuu 'naaⁿna, tsoom ndaaⁿa:

—Xeⁿ cwitoⁿ'ndye nn'aⁿ ndyuaa yuu na matsaⁿ'ntjom cwii gobiernom, maxjeⁿ nntyuii' cantyja na matsaⁿ'ntjoom. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ cwii w'aa, xeⁿ titjoom' cwi'maⁿ, maxjeⁿ cwila'tyuii'ndye cheⁿnquieena. ¹⁸ Mati Satanás xeⁿ matoⁿ'ñe cheⁿnqueⁿ, quia jo' ¿chiuu nnts'aayuuna' na nljotyⁿ cantyja na matsaⁿ'ntjoom? Luaa' matsjo^oya ee 'o cwindu'yo' na ja macwjii'a naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ nc'e Beelzebú. ¹⁹ Ee xeⁿ mayuu' na ja macwjii'a naⁿjndii ñequio najndeii na matseixmaⁿ Beelzebú, quia jo' mati nc'iaa'yo', ñequio najndeii jom cwitjeii'na naⁿjndii naquii' n'om nn'aⁿ. Saa nc'e na tiyuu' na ljo', jo' chii cantyja na cwil'a joona macwji'yuu'ñena'

na tixcwe cwitjei'yo' cwentá. ²⁰ Ee xen ja ñequio najndei
na matseixmaⁿ Ty'oots'om macwjii'a naⁿjndii naquii' n'om
nn'aⁿ, ma'moⁿna' na juu na matsaⁿntjom Ty'oots'om nn'aⁿ,
jnda tyjee'cañoomna' 'o.

²¹ 'Manquiu'yo' ts'aⁿ na maleichuu l'o ts'iaaⁿ cwentaa' tia',
waa najneiⁿ. Jo' na ya mach'eeⁿ cwentá waⁿaⁿ. Ndo' tjaa'naⁿ
ljo' nntjoom 'naaⁿaⁿ na niom. ²² Saa quia nncwjee'cañoom
cwiicheⁿ ts'aⁿ na jndeiiti, nchiiti jom, quia jo' taxocanaⁿjneiⁿ
ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ. Cha'tso l'o ts'iaaⁿ na quit'maⁿ ts'oom, nncwji'
tsaⁿñeeⁿ ndo' nleil'uee'ñe 'naaⁿaⁿ na niom.

²³ 'Ñeeⁿ juu na tic'oomñe cantyja 'naⁿya, maxjeⁿ m'aaⁿ
nacjoya. Ndo' ñeeⁿ juu na ticatseitjom nn'aⁿ ñ'eⁿndyo, mat-
seilcweeⁿeⁿ nn'aⁿ cha ticalaⁿ'yu'na ñ'eⁿndyo.

Cwi'oolcwee' naⁿjndii naquii' ts'om ts'aⁿ
(Mt. 12:43-45)

²⁴ 'Cwii tsaⁿjndii quia na jnda tjei'na' jom naquii' ts'om cwii
ts'aⁿ, cwe' manomtoom yuu na tjaa'naⁿ ndaa, mal'ueeⁿ yuu
nncwajñeeⁿ. Ndo' na ticaljeiiⁿ jo', seitioom: "Jonlcwaⁿnda'a
naquii' ts'om ts'aⁿ yuu na jluii'a." ²⁵ Quia na nncueⁿeⁿ jo' jo',
nljeiiⁿ na jnda taa ndo' jnda teijndaa'ya. ²⁶ Jo' chii nncjaaca-
choom nt'omcheⁿ ntquiee' naⁿjndii na wi'ndyeti, nchiiti jom.
Nnc'ooquie'na naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ ndo' jo' jo' nnc'omna.
Tsaⁿñeeⁿ manioomti ntjoom na jnda we.

Nn'aⁿ na mayuu'cheⁿ na neiiⁿ

²⁷ Xjeⁿ na matseineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ!, cwii yuscu
quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, seiwe jndyee' ndo' tso nnoom:
—Matio'naaⁿñe Ty'oots'om ts'aⁿ na seincuii 'u ndo' seicatei'
'u.

²⁸ Saa jom t'ooⁿ nnom, tsoom:
—Mat'manti matio'naaⁿñe nn'aⁿ na cwindye ñ'oom'm ndo'
cwila'candá joona'.

'Naaⁿ cantyja 'naaⁿ Jonás
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Jnda tjawijndyeti nn'aⁿ na cañoom' Jesús, toqⁿl'oⁿ na mat-
soom ndaana:

—Nn'aⁿ na m'aⁿ je', jeeⁿ ndya' tia nn'aⁿndye. Cwitaⁿna
na caluii cwii 'naaⁿ na nnty'iaana na xocandaa nnts'aa na
cwe' ts'aⁿ, saa taxocaluii na cwitaⁿna, macandá nluii 'naaⁿ
cha'xjeⁿ na tjom Jonás. ³⁰ Ee juu Jonás tyotseixmaaⁿ 'naaⁿ jo
ndaⁿ nn'aⁿ tsjoom Nínive nc'e na jlui'n'maaⁿñe ts'om tsiaa'
catscaa t'maaⁿ xuee jnda ndyee na tioyo' jom. Maluaa' ja na
cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nntseixmaⁿya 'naaⁿ jo
ndaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je'. ³¹ Xuee quia na nncu'xeⁿ Ty'oots'om
nn'aⁿ, nncwando'nda' yuscu na tyotsaⁿntjom nn'aⁿ ndyuua
jo ndo' na macalui' caxjuu ts'oom'naaⁿ. Ndo' ñnequiaⁿ jnaaⁿ

nn'aⁿ na m'aaⁿ je', ee jeeⁿ ndya' tquia jnaaⁿ na ñe'cañeeⁿ ñ'oomjndo'ts'om na tyotseineiⁿ Salomón. Ndo' ljoo m'aaⁿya je' na t'maⁿti cwiluiindyó, nchiiti Salomón, saa tiñecandyeyo' ñ'oom na mañequia. ³² Xuee na nncu'xeⁿ Ty'oóts'om nn'aⁿ na jnda tja, nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ tsjoom Nínive, mandíñ'eeⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿ je' na quia nnc'oowjee. Ndo' nnt'uiityeⁿna' joona nc'e na yati l'a nn'aⁿ Nínive. Ee joo naⁿñeeⁿ lcwe' n'omna quia na tyoñequiaa Jonás ñ'oom' Ty'oóts'om ndaana. Ndo' 'o je', ja jnda tyja quíi'ntaaⁿ'yo' na cwiluiit'maⁿndyotyá, nchiiti Jonás, saa nchaa' l'uu ñe'calcwe' n'om'yo'.

Ts'omnnom ts'aⁿ tseixmaⁿna' cha'cwijom lámpara
(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Tso Jesús:

—Tjaaⁿnaⁿ ts'aⁿ na ntseicw'aa lámpara, jnda jo' nncw-jaa'ñeyom juuna' yuu na wanty'iuu' oo nacjee' castom. Maxjeⁿ nntseintyjaaⁿ juuna' yuu na ndye cha xuee nnc'ooquie' nn'aⁿ. ³⁴ La'xmaⁿ n'omnnom ts'aⁿ cha'cwijom lámpara cwentaa' cha'waañe ts'aⁿ. Xeⁿ na ya n'omnjom' quia jo' cha'waandyu'ñ'eⁿ m'aaⁿ na xueeñe. Saa xeⁿ tis'a n'omnjom' quia jo' cha'waandyu'ñ'eⁿ m'aaⁿ na jaaⁿñe. ³⁵ Quia jo' catsa' cwenta na juu na cwiluiiñe naxuee cantyja 'naⁿ, tintse-icwaqueⁿna' jo' najaaⁿñe. ³⁶ Xeⁿ cha'tso cantyja 'naⁿ matseixmaⁿ naxuee ndo' tjaa yuu candii' najaaⁿ, quia jo' nntseijomna' cantyja 'naⁿ cha'cwijom lámpara na matseixueeñe chom ndaa nn'aⁿ.

Matseicanooⁿ Jesús jnaaⁿ nn'aⁿ fariseos
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Quia na jnda seineiⁿ Jesús, cwii ts'aⁿ fariseo tso nnoom na cjaⁿ, nlcwaaⁿaⁿ waa'. Jnda tueⁿeⁿ, tjaqueⁿeⁿ quii' w'aa ndo' ty'ewindyuaandyena nacañoom' meíⁿsa. ³⁸ Juu fariseo'ñeeⁿ, jeeⁿ ticjaawee' ts'om quia nty'iaa' na ticandyuu' Jesús cwii tjoocheⁿ na nlcwaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ costumbre cwil'a joona. ³⁹ Tso Ta Jesús nnom:

—'O nn'aⁿ fariseos, jeeⁿ cwilalju'yo' nacjoo watso ñ'eⁿ nquio saa n'omna' ndicwaⁿ cwajndii. Maluaa' matseijomna' naquii' n'om'yo' ee too'cheⁿ m'aaⁿ ñomtiuu chiuu ndaa nnty'uee'yo' 'naⁿ ñequio nt'omcheⁿ natia na cwil'a'yo'. ⁴⁰ Ntjeiⁿndyo' 'o. Manquiu'yo' na Ty'oóts'om seijndaa'ñê nacjoo' ts'aⁿ, mati seijndaa'ñê naquii' ts'om ts'aⁿ. ⁴¹ Cal'a'yo' naya ndyeñeeⁿ, quia jo' m'moⁿna' na lju' cwiluiindyó naquii' n'om'yo'.

⁴² 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ fariseos, meiiⁿ jeeⁿ cwilacanda'yo' na cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'oóts'om hasta meiiⁿ cwe' ñequio tsojñom ts'oomjndya ñequio tso na ja, ndo' cha'tso nt'omcheⁿ nnom tso na cwicwa'yo', saa tquia cwi'ndye'yo' na nl'a'yo' yuu na maty'iomyana' ñequio

nc'iaa'yo'. Mati meiⁿchjoo ticajnda nquiu'yo' Ty'ooots'om. Nmeiⁿ macaⁿna' na calacanda'yo' ndo' titsaawiⁿntyje'yo' na cwiñe'quia'yo' diezmo cwentaa' Ty'ooots'om.

43 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ fariseos, ee 'o cwilayuundaⁿyo' ntsulā na cañoomticheⁿ naquii' lan'om. Ndo' jeeⁿ l'ue n'om'yo' na cala't'maaⁿndye nn'aⁿ 'o quia cwiwincwindyo' nataa cha canty'iaa nn'aⁿ.

44 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio 'o nn'aⁿ fariseos na cwil'a'ya'yo' na jeeⁿ yann'aⁿndyo' cwe' cha queⁿ nn'aⁿ cwentā. Cantyja 'naⁿ 'o jndye nn'aⁿ wjaachuuñena' na meiⁿchjoo ticaliuna na tis'a cwil'ana. Matseijomna' 'o cha'na ndei'luaa na jnda tsu. Meiiⁿ cwico' nn'aⁿ nacjoona' saā ticaliuna na ndei'luaa jo'."

45 T'o cwiindyē naⁿñeeⁿ na ma'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Tso nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, ñ'oom na matsu' luaa', mati matseijnaaⁿna' jā.

46 Quia jo' tsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Mati 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés nnt'uiiwi'na' 'o na cwila'jnda'yo' na cala'canda' nn'aⁿ ñ'oom na jeeⁿ jndei'na' cha'cwijom na cwity'iom'yo' xuu nn'aⁿ saā ncjo'yo', nchaa' l'uu nntii' luee'yo'.

47 'Nnt'uiiwi'na' 'o ee cwil'a'xco'yo' ndei'luaa 'naaⁿ profetas na tyola'cwje welo'yo' tandyo xuee, cha canty'iaa nn'aⁿ na jeeⁿ cwila't'maaⁿndyo' naⁿñeeⁿ. Ndo' manquieeti welo'yo' na ñet'om quia ljo' jla'cwjeena naⁿñeeⁿ. 48 Ndo' na luaa' cwil'a'yo', cwilui'yuu' na cwilajomndyo' na luaa' l'ana. Ee joona jla'cwjeena naⁿñeeⁿ ndo' 'o je' cwil'a'xco'yo' ndei'luaa naⁿñeeⁿ.

49 'Jo' chii cantyja na jndo' ts'om Ty'ooots'om, jo' na tsoom: "Quii'ntaaⁿ nn'aⁿ njñooⁿya profetas ñequio apóstoles. Nt'omndye joona nla'cwjee nn'aⁿ, ndo' nt'omcheⁿ nlei'ntyjona." 50 Jo' chii, nn'aⁿ na m'aⁿ je' nnts'aa Ty'ooots'om na chojnaⁿna nioom cha'tso profetas na tyola'cwjee nn'aⁿ xjeⁿ na jnaⁿcheⁿ tsjoomnancue. 51 Wjaac'oomna' na tío nioom' Abel na seiquioo Caín hasta na macanda' na tío nioom' Zacarías, ts'aⁿ na jla'cuee' nn'aⁿ quii'ntaaⁿ tío t'maⁿ ñequio ta wats'om. Nndye'yo' nntsjoⁿ, maxjeⁿ nntioomndye nn'aⁿ na m'aⁿ je'.

52 'Nnt'uiiwi'na' 'o nn'aⁿ na cwit'moⁿyo' ljeii na tqueⁿ Moisés. Ee jnda jla'cu'yo' ñ'oom na mañequiaana' na wjaatseijndo'na' n'om nn'aⁿ. Mancjo'ti'yo' ticjoo' n'om'yo' na nla'nōⁿyo' ñ'oom'ñeeⁿ meiⁿ tiñe'quia'yo' na nnc'ooliu nn'aⁿna queeⁿ n'om na ñecala'nōⁿna juuna'.

53 Jnda na seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ ndaana, quia jo' nn'aⁿ na cwit'moⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos, tō'na na t'maⁿ tyola'ncjooⁿndyena ñ'eⁿñē. Tō'na na tyola'lloo'na jom

na jndye ñ'oom tyota'x'eena nnoom. ⁵⁴Tyoqueⁿna cwenta xeⁿ nntsoom cwii ñ'oom na ññequiaana' na nt'uiina' jom.

12

Ma'moⁿ Jesús na tinc'oqⁿya na we waa cwilatiuuya

¹ Yocheⁿ na luaa', jndye meiⁿ nn'aⁿ tjatjomndye hasta tyotei'caljoondye ntyjeena na tyeeⁿ m'aⁿna. Toqⁿoⁿ na tyotseineiⁿjñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê. Matsoom:

—Cal'a'yo' cwenta ñ'oom na cwit'moqⁿ fariseos, ee we waa cwila'tiuuna. Ndo' ñ'oom'ñeeⁿ wjaanty'eena' cha'na cwiwicandi' ndaaljo' naquii' tsqueeⁿ tyoo'. ² Tjaa'naⁿ cwii na cwe' wanty'iuu' waa na xocanoqⁿ ndo' tjaa'naⁿ meiⁿcwii na cwe' nty'iu na xocaliu nn'aⁿ. ³ Cwe' nc'e jo', cha'tso na ñejndu'yo' yuu najaa'ñe, maxjeⁿ nleitquoo' ñ'oom'ñeeⁿ yuu na xuee. Ndo' ñ'oom na jnda jlaneiⁿyo' na ñemaaⁿ ñemaaⁿ naquii' l'aa na ta', maxjeⁿ nleic'uaana' ch'eⁿ.

Ñeeⁿ juu laxmaaⁿ na c'oqⁿ na nquiaaya
(Mt. 10:28-31)

⁴ 'O nn'aⁿ na ya ñ'oom ja ñ'eⁿndyo', nndye'yo' nntsjoq, tinc'om'yo' na nquia'yo' nn'aⁿ na cwila'cwjee nn'aⁿ ee tjaa ljo' cwii ndaaⁿ nl'atina ñ'eⁿndyo'. ⁵ Ja m'moqⁿ ñeeⁿ na nnc'om'yo' na nquia'yo'. C'om'yo' na nquia'yo' nquii Ty'oqots'om. Ee jom waa najneiⁿ na nncjoom'm 'o naquii' b'io quia na jnda tjeiiⁿeⁿ na cwitando'yo'. Mayuu' matsjoq ndaaⁿyo', jom c'om'yo' na nquia'yo'.

⁶ 'Om cantsaa nch'u zaⁿ nchii ñewe tsjo'ñjeeⁿ cwileil'uandyeyo'? Saaⁿ meiiⁿ na ljo', meiⁿcwiindye jooyo' tyootsuu' ts'om Ty'oqots'om. ⁷ Majndeiticheⁿ 'o. Hasta ticwii cwii soonqueⁿyo', jnda tei'nchona'. Jo' chii tintyue'yo', ee 'o jndandyo'ti'yo' nchiiti cantsaa nch'u na jndyendye.

Catjei'yuu'ndyo cantyja 'naaⁿ Jesucristo
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ 'Nndye'yo' nntsjoq, meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na macwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿya jo ndaaⁿ nn'aⁿ, mati ja na cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncwji'yuu'ndyo na mawajnaⁿa tsaⁿñeeⁿ jo ndaaⁿ ángeles cwentaa' Ty'oqots'om. ⁹ Saaⁿ juu ts'aⁿ na macwji'ñe cantyja 'naⁿya jo ndaaⁿ nn'aⁿ, mati ja nntsjoq na ticwajnaⁿa tsaⁿñeeⁿ jo ndaaⁿ ángeles cwentaa' Ty'oqots'om.

¹⁰ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matso cwii ñ'omntjeiⁿ nacjo ja na cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, Ty'oqots'om ndaaⁿ nntseit'maⁿ ts'oom tsaⁿñeeⁿ. Saaⁿ ts'aⁿ na nncju' ñ'omwi' nacjoo' Espíritu Santo, taxocatseit'maⁿ ts'om Ty'oqots'om juu.

¹¹ 'Quia na nnc'oocho nn'aⁿ 'o jo ndaa nn'aⁿ na cwitu'xeⁿ ñ'oom naquii' lan'om nch'u, oo jo ndaa naⁿmaⁿ'iaaⁿ, xjeⁿñeeⁿ tinc'om'yo' ñ'omtiuu cwaaⁿ ñ'oom nla'lcwe'yo' ¹² ee xjeⁿñeeⁿ nquii Espíritu Santo m'mooⁿ ndaa'yo' cwaaⁿ ñ'oom nndu'yo'.

Maquiu'nn'aⁿna' ts'aⁿ na tyañe

¹³ Quia jo' cwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye, tso:

—Ta, catsu' nnom ti'xiqo na catooⁿqⁿ 'naⁿ na 'ndii tsotyayâ, nlo'ñqⁿya na tseixmaⁿna' cwentaya.

¹⁴ T'o Jesús nnom, matsoom:

—'U re, ja nchii cwiluiindyö na cu'xaⁿya ñ'oom 'naⁿyo' oo na catooⁿa 'naⁿyo'.

¹⁵ Jnda jo' tsoom ndaa cha'tsondye nn'aⁿ:

—¿Aa jndo'yo'? Nmeiiⁿ quich'eena'. Queⁿndyo' cwent na tilaqueeⁿ n'om'yo' 'naⁿ. Ee na wando' ts'aⁿ nchii manaⁿna' cwe' na jndye 'naaⁿaⁿ niom.

¹⁶ Quia jo' mati seineiiⁿ cwii ñ'oom na cwe' tjañoom', tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya na ya tyuaaⁿaⁿ ndo' jeeⁿ ya tyowe' ntjoom'm. ¹⁷ Tyotseitoom naquii' ts'oom, matsoom: “Chiuu chiuu nnts'aayo ee tjaa'naⁿ yuu ya nntseiwaya 'naⁿ na tue'.” ¹⁸ Seineiⁿ cheⁿnqueⁿ, tsoom: “Ntyjii chiuu nnts'aa, nntseyuii'a nda' yuu na cwicañjom na cwiwe' ndo' nnts'aa nt'omcheⁿ na nt'maⁿti. Jo' jo' nntseiwa cha'tso na tue' ñequio nt'omcheⁿ 'naⁿya. ¹⁹ Ndo' nntsjoqcheⁿncqⁿ nqoⁿ: Je' je' yuu'a, jndye 'naⁿya jnda seiwa na nleijndeina' jndye ndyu. Je' nncwajndya, nlcwaa'a ndo' nnc'ua. Nnc'ooⁿ na neiⁿnco ts'ooⁿ.” ²⁰ Saa tso Ty'oqots'om nnoom: “Ntjeiⁿndyu' 'u. Tsjom je' nnc'io' ndo' cha'tso 'naⁿ na jnda seiwe', ¿ñeeⁿ nljona' l'o?” ²¹ Maluaa' nntjom ts'aⁿ na tomti ñjom ts'om na matseit'ue 'naaⁿ. Saa jo nnom Ty'oqots'om tseixmaⁿ na jñeeⁿñe.

Mach'ee Ty'oqots'om cwent ntseinaaⁿ

(Mt. 6:25-34)

²² Ndo' tso Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê:

—Cwe' jo' na matsjoö ndaa'yo', tanc'om'yo' na jeeⁿ jndye m'aaⁿ n'om'yo' cantyja 'naⁿ na macaⁿna' 'o tsjoomnancue, yuu nlui' na nlcwa'yo' ndo' na nlcwee'yo'. ²³ Ee t'maⁿti tseixmaⁿ na cwitando'yo' nchiiti nantquie na cwicwa'yo'. Ndo' cajndandyo'ti'yo' nchiiti lia'yo'. ²⁴ Queⁿ'yo' cwent candyaa, tiquinomyo', meiⁿ tiquila'weyo' ntjom na cwiwe', meiⁿ l'aa yuu na nla'weyo' nantquie tjaa'naⁿ, ndo' meiⁿ nda' 'naaⁿyo' tjaa'naⁿ saa Ty'oqots'om mateix'eeⁿ jooyo'. 'O cajndandyo'ti ntyjeeⁿ, nchiiti cwe' candyaa. ²⁵ ¿Ñeeⁿ cwii 'o ndaa nnts'aa na nleitcooñeti meiⁿ ñe'chjoowi', cwe' na jeeⁿ jndye matseituii? ²⁶ Quia jo' xeⁿ xondaä nl'a'yo' meiⁿ ñechjoowi'

luaa', cwe' ts'iaaⁿ na jeeⁿ jndye cwilatiuu'yo' cantyja 'naaⁿ nt'omcheⁿ na majndeiiticheⁿ jo' xondaaⁿ nl'a'yo'.

²⁷ 'Queⁿyo' cwentu chiuu waa na neiⁿncoo' ljaa' canchii'. Tiquil'ana' ts'iaaⁿ, meiⁿ tiquil'ana' canduu na nluii liaana'. Saaⁿ ndye'yo' nntsjo^o, meiⁿ nquii rey Salomón, xcwe xjeⁿ na tjacantyja na tyañê ticue'ntyjo na neiⁿncoo' liaⁿ'aⁿ cha'na neiⁿncoo' cwii ljaa' canchii'ñeeⁿ. ²⁸ Xeⁿ luaa' waa na mach'ee Ty'oots'om, na neiⁿncoo' ljaa' tsojndaaⁿ, ndo' 'io cha nlcona', aa nchii majndeiiticheⁿ ntyjeeⁿ chiuu nlcwee' 'o liaa, 'o nn'aⁿ na ticalayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ jom. ²⁹ Nc'e jo' tanc'om'yo' na jaawa jaacue m'aaⁿ n'om'yo' na nlcwa'yo' ndo' na nncwe'yo'. Tanc'om'yo' na jeeⁿ chjoo' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ'. ³⁰ Ee ñenquii'cheⁿ nmeiⁿ cwil'uee nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Saaⁿ nquii Tsotye'yo', mantyjeeⁿ na tjoondyo' cha'tso nmeiⁿ'. ³¹ Jo' chii 'o, cal'ue'yo' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om ndo' nto'ñoom'yo' cha'tso 'naⁿmeiⁿ'.

Naya 'naaⁿ ts'aⁿ na waa cañoom'luee

(Mt. 6:19-21)

³² 'O nn'aⁿ tmaaⁿ chjoo cwentaya, tila'catyuendyo', ee cjaawee' ntyjii Tsotye'yo' na nlaxma'yo' cantyja na matsa'ntjoom. ³³ Candaⁿ'yo' 'naⁿ'yo' na niom ndo' cal'a'yo' naya ndyeñeeⁿ'. Xeⁿ luaa' nl'a'yo', cañoom'luee nlat'ue'yo' 'naⁿ'yo' yuu na xocandyue ee jo' jo' xocandaaⁿ nncjaaquiee' tsaⁿcanch'ue meiⁿ candiu tixocala'ndaa'yo' joona'. ³⁴ Ee yuu na cwilawe'yo' naya 'naⁿ'yo', jo' jo' quit'maⁿ n'om'yo'.

C'omc'eendyo

³⁵ Seineiⁿ Jesús chiuu nnts'aana' quia na nncwjee'nnaaⁿ'aⁿ. Tsoom:

—C'omc'eendyo' na cwimei'ndo'yo' ja. C'om'yo' cha'na nn'aⁿ na m'aⁿ moso na ñequii'cheⁿ xuee chom lámpara 'naaⁿna. ³⁶ Cwimei'ndoo'na patrom 'naaⁿna na nncwjeeⁿ'eⁿ na tjaaⁿ yuu toco ts'aⁿ. Quia na m'maaⁿ 'ndyoots'a, m'aⁿc'eendyena na nla'canaaⁿndyena. ³⁷ Matseineiiⁿ'ñe patrom mosoom'm quia na nncwje'cañoom na nljeiiⁿ na ya cwentu cwil'ana. Mayuu'cheⁿ matsjo^o ndaa'yo', nntseijndaa'ñê na nntseii'oom'ñê ljo' nlcwa'na. Ndo' nnts'aaⁿ na cwindyuaandyena nacañoom' meiⁿ'sa na nndi'ntjoom ndaana. ³⁸ Maxjeⁿ matio'naaⁿ'ñena' moso'ñeeⁿ xeⁿ nljeiiⁿ na m'aⁿc'eendyena, meiiⁿ aa nncwjeeⁿ'eⁿ xcwe tsjom oo jaancoo. ³⁹ Ndo' cala'noⁿ'yo' ñ'oomwaa, juu ts'aⁿ na cwiluiitquieñe naquii' w'aa, xeⁿ ntyjeeⁿ ljo' xjeⁿ nncwjee' tsaⁿcach'ue, quia jo' nnc'oomc'eeñê ndo' tixonquiaaⁿ na nncjaaquiee' tsaⁿ'ñeeⁿ naquii' w'aa. ⁴⁰ Mati 'o c'omc'eendyo', ee ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee majuuto xjeⁿ na ticalatiuu'yo' na nncwja, majo'to xjeⁿ'ñeeⁿ nncwja'cañooⁿ.

Moso na matseicandā ñequio moso na ticatseicandā
(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Quia jo' tso Pedro nnoom:

—Aa ndi' Ta, ¿aa cwe' ndāā jā matsei'nei' ñ'oom tjañoom'waa', oo aa mati ndāā cha'tsondye nn'a'?

⁴² T'o Jesús, tsoom:

—¿'Ñee' juu jo' matseituu' na cwiluiiñe moso tquiee na cjee matseino' ndo' na matseicandā? Tsa'ñee' nnty'iom patrom ts'iaa' na cando' tsa'ñee' ntyje mosoñe na ñnequiaa nantquie na nlcwa' na'ñee' quia cwiwee' xje'. ⁴³ Mañequiaana' na neii' moso'ñee' quia na nncwje'cañoom patrom 'naa'a' na nljeii na ya mach'ee'. ⁴⁴ Mayuu'che' matsjoō ndāā'yo', l'o juu ñnequiaa patrom cha'tso 'naa'a' na niom na cateix'ee joona'. ⁴⁵ Sāā xe' mosotquiee'ñee' nntseitoom: “Tjooche' na nncwjee' patrom 'na'ya.” Ndo' jo' na nntoō' na nncwjaa'a' cha'tso ntyjemosoñe, na'nom ndo' na nlcu. Nlcwa'jndoo'ñe, nnc'om ndo' ñee'. ⁴⁶ Majuuto xuee na tic'oomc'e' ndo' na taque'toom cwenta, nncwje'cañoom patrom 'naa'a', quia jo' cwa'jndii nnchoom'm. Jnda jo' nncju'na' jom yuu na m'a' nn'a' na ticala'yu' ñ'e' Ty'oōts'om.

⁴⁷ 'Ee moso'ñee' mantyjee' ljo' l'ue ts'om patrom 'naa'a' na cats'aa' sāā tîcatseijndaa'ñe, mei' tîcatseicanaa' yuu na l'ue ts'om tsa'ñee', jo' chii jee' jndye nnchoom'm. ⁴⁸ Sāā moso na seitjooñe cwe' ticatsei'no' ljo' nnts'aa, meii' na nnchuu' sāā tijndye. Mei'cwi'ñee'che' ts'a' na t'ma' ts'iaa' maco'ñom, jndye nlca'na' na cats'aa'. Ndo' ts'a' na t'ma' xuu jnda ty'iom ts'a' juu, majndyeti nnom ñnequiaa' cwenta.

Matō'na' nn'a' cantyja 'naa' Jesús
(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ 'Ja jndyōō na jndyōcwjaa'ndyō chom quii'ntaa' nn'a' tsjoomnancue. Ndo' toom cwe' na cwiluii naljo'. ⁵⁰ Waa cwii na jndei'na' na catjo'ya, na nnc'ioya. Ndo' jee' matsei'ndaa'na' ntyjii hasta xuee na nntseicandāā'ñena' jo'. ⁵¹ Ticala'tiiu'yo' na jndyōō tsjoomnancue na caljoyaandye nn'a' ñ'e' nc'iaana. Ja jndyōō na jndyōcwjaa'ndyō tia' nn'a'. ⁵² Ee je' xuee na cwii wjaatina', nn'a' na ñe'cwii w'aa nntō'ndyena, ndyeendye na'ñee' nnc'omna nacjoo we, ndo' wendye na'ñee' nnc'omna nacjoo ndyee. ⁵³ Maxje' nntō'ndye nn'a'. Tsotype ts'a' wja' nacjoo' ti'jnaa', ndo' ti'jnaa' wja' nacjoom'm. Tsondyee ts'a' wja' nacjoo' nomj-naa' ndo' nomjnaa' wja' nacjoom'm. Ndo' wja' nacjoo' nomnntsaa'a' ndo' nomnntsaa'a' wja' nacjoom'm.

'Naa' na ma'mō'na' cantyja na macwiluii
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Mati tso Jesús ndaa nn'aⁿ na jndyendye:

—Quia na cwinty'ia'yo' na cwicalui' nchquiu ntyja na ma-
jaacue ñe'quiom', mantya quindu'yo' na manncua', ndo'
mayuu' na ljo'. ⁵⁵ Ndo' quia na cwinty'ia'yo' na manaⁿ jndye
ntyja na macalui' caxjuu tsoom'naaⁿ, quindu'yo': “Je' nlei-
jmeiⁿ”, ndo' mayuu' na ljo'. ⁵⁶ 'O nn'aⁿ na cwe' cwil'a'ya'yo'
na jeeⁿ cwilacandaa'ndyo' cwe' cha canty'iaa nn'aⁿ, jeeⁿ jndo'
n'om'yo' na cwiliu'yo' cantyja na cwichuii' nnom tsjoomnan-
cue ñequio tsjo'luee. Saa ¿chiiu na tileicala'noⁿ'yo' cantyja na
mats'aaya quii'ntaa'yo' je'?

Caljoya n'oqⁿya ñequio nn'aⁿ na jndoo jaa

(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Tsoticheⁿ Jesús ndaana:

—¿Chiiu na ticatjei'yo' cwenta yuu waa na maty'iomyana'?
⁵⁸ Quia na nlqueⁿ ts'aⁿ na quio matseintja'ndyu' ñ'oom
nacjo', yochēⁿ na ñjomndyo' nato na ts'a'yo' na nntjomndyo'
wats'iaaⁿ, queⁿndyu' na cwaⁿ'ya' jom, cha tints'aana' na
nleiñ'oomtscoo'ñê 'u ñ'eⁿ ñ'oom jo nnom jwe. Ndo' jwe'ñeeⁿ
ññequiaaⁿ cwenta 'u luee sondaro. Ndo' joona nntuee'na' 'u
w'aancjo. ⁵⁹ Nndi' nntsjoq, taxocalui' jo' jo' hasta na jnda
tiom'nchaa'ndyu'.

13

Jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom na calcwe' ts'om ts'aⁿ

¹ Maxjeⁿñeeⁿ tquie'cañom nn'aⁿ na jla'candiina Jesús na
saⁿtjom Pilato na cwje nt'om nn'aⁿ galileos xcwe xjeⁿ na
cwila'cwjeena quioo' na cwila't'maaⁿndyena Ty'oqots'om.
Seitjoom'na' nioomna ñequio nioom quioo'ñeeⁿ. ² T'o Jesús
ndaana, matsoom:

—¿Aa cwila'tiiu'yo' na luaa' tjoomna ee na t'maⁿti jnaaⁿna
waa, nchiiti cha'tso nt'omcheⁿ nc'iaana ndyuaa'ñeeⁿ?
³ Nndye'yo' nntsjoq, meiⁿchjoo nchii jo'. Ee mati xeⁿ ticalcwe'
n'om'yo', cha'tsondyo' nntsuundyo' cha'xjeⁿ na tsuundye
joona. ⁴ Ndo' joo quin'oom nchoo' ndyee nn'aⁿ na tja quia na
tioo w'aandye nacjoona ndyoo' peila Siloé, ¿aa cwilatiiu'yo'
na naⁿñeeⁿ t'maⁿti tyola'tjoondyena, nchiiti cha'tsondye
nn'aⁿ na tyom'aⁿ Jerusalén? ⁵ Nndye'yo' nntsjoq, meiⁿchjoo
nchii jo', ee mati meiiⁿ 'o xeⁿ ticalcwe' n'om'yo', cha'tsondyo'
maluaa' nntsuundyo' cha'xjeⁿ na tsuundye joona.

Ts'oom higuera na tjaa'naⁿ ta coch'ee

⁶ Quia jo' seineiiⁿ ñ'oomwaa na tjañoom' na ma'moⁿna' na
macaⁿna' na calcwe' n'om nn'aⁿ. Matsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tyomeintyjee' ts'oom higuera naquii'
ntjoom'm. Ndo' tjacal'ueeⁿ taa' ts'oom'ñeeⁿ saa tjaa ljo'
ljeiiⁿ. ⁷ Jo' chii tsoom nnom ts'aⁿ na mach'ee cwenta

ntjoom'm: "Canty'ia', ts'oom higueraawaañe, jnda ndyee chu na mandyoo^ocal'ua taa'na' ndo' tjaa ljo' coljeiya. Cwa c'ua' juuna' ee cwe' ts'iaaⁿ matseityeeñena' nomtyuaa." ⁸ Saa t'o tsaⁿñeeⁿ nnoom, tso: "Ta, ca'ndii'ya' juuna' meiiⁿ cwe' chuwa^a hasta na jnda ñaaⁿ ndiocheⁿ x'eena' ndo' nntiooⁿ ts'o to'. ⁹ Xeⁿ nnts'aana' ta, ya. Ndo' xeⁿ tjaa'naⁿ, quia ljo'cheⁿ c'ua' juuna'."

Sein'maⁿ Jesús yuscu na tcom jndyew'ii naxeⁿ

¹⁰ Cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ tyo'moⁿ Jesús naquii' wats'om chjoo. ¹¹ Jo'jo' tyom'aaⁿ cwii yuscu na jnda quin'oom nchoo' ndyee chu na tei'caljoo jndyew'ii naxeⁿ. Jeeⁿ ntyjo tyojaacaⁿ ndo' mei'chjoo tileicwintyjeeⁿen nayuu. ¹² Quia na nty'iaa' Jesús tsaⁿñeeⁿ, t'maaⁿ juu, tsoom nnom:

—'U nomxjoo, je' jnda jndyaandyu' tycu na wi'.

¹³ Quia jo' tiroom l'ooⁿ nacjoo', mantya jliuu naxeⁿ. Ndo' tyotseit'maaⁿñe Ty'oots'om. ¹⁴ Saa juu ts'aⁿ na cwiluiitquieñe wats'om'ñeeⁿ, seiw'eeⁿ na sein'maⁿ Jesús tsaⁿñeeⁿ xuee na cwita'jndyeena. Tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ:

—Yom xuee wanaaⁿ na cal'a'yo' ts'iaaⁿ. Joo ncueemeiⁿ quio'yo' na nn'maaⁿ'yo', nchii xuee na cwita'jndyaaya.

¹⁵ Ndo' t'o Jesús nnom, tsoom:

—'O nn'aⁿ na cwe' cwil'a'yo' na ndoo' na jeeⁿ cwilacandaⁿ'ndyo', ¿aa mei'cwindyo' 'o tiquila'canaⁿ'yo' quioo'jndyo oo snom njmeiⁿ'yo' yuu na macwa'yo' ndo' na nntsaala'c'u'yo' ndaa juuyo' xuee na cwita'jndyaaya? ¹⁶ Ee yuscum'aaⁿ, na cwiluiiñe tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham na jnda quin'oom nchoo' ndyee chu na maco'wi' Satanás jom, ¿aa ticaty'iomna' na ndyaañê nawii'waa' xuee na cwita'jndyaaya?

¹⁷ Yocheⁿ na matseineiⁿ ñ'oommeiⁿ, tioo na jeeⁿ jnaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na jndoo jom. Saa nn'aⁿ na jndyendye, s'aana' na jeeⁿ neiⁿna nc'e cha'tso ts'iaaⁿ na cajnda na tyoch'eeⁿ.

Cala'nooⁿ'a cantyja 'naaⁿ lqueeⁿ ts'oom mostaza
(Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Jnda chii tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Juu na matsa'ntjom Ty'oots'om, ¿ljo' ñ'eⁿ matseijomna' cantyja 'naaⁿ'na'? ¹⁹ Juuna' matseijomna' cha'na lqueeⁿ ts'oom mostaza na jeeⁿ cajnda. Seic'oom ts'aⁿ juuna' naquii' ntjoom'm. Tyuaa' tjawijndeina', tue'ntyjo na teit'maⁿ'na' hasta tyol'a cantsaa cantquiaayo' naquii' l'ona'.

Cala'nooⁿ'a cantyja 'naaⁿ ndaaljo'
(Mt. 13:33)

²⁰ Ndo' tsonnaaⁿ'aⁿ ndaana:

—¿Ljo' cwiicheⁿ na nntseijooⁿa juu na matsa'ntjom Ty'ooots'om? ²¹ Juuna' matseijomna' cha'na ndaaljo' na tjaa'ñe cwii yuscu naquii' ndyee tsua' xjeⁿ jndaā tyoo'. Ndo' seicandeii'na' cha'waa tsqueeⁿ tyoo'ñeeⁿ.

'Ndyoots'a na cantuu

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Quia jo' tjawinom Jesús njoom nt'maⁿ ndo' njoom nch'u na tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ yocheⁿ na tyocanjoom nato na wjaⁿ Jerusalén. ²³ Cwii ts'aⁿ tax'ee nnoom, tso:

—Ta, ¿aa tijndye nn'aⁿ na nlui'n'maaⁿndye?

²⁴ T'ooⁿ, matsoom ndaana:

—'Ndyoots'a cantya na matsa'ntjom Ty'ooots'om, cantu-una'. Calajnda'yo' na ntsaaquie'yo' juuna'. Ee jndye nn'aⁿ na ñe'c'ooquie' jo' jo', saa xocandaā nl'ana. ²⁵ Ee quia na jnda teicantya nguui ts'aⁿ na waa'w'aa'ñeeⁿ na nntseicu'tyeeⁿ 'ndyoots'a, quia jo' 'o na m'aⁿ'yo' ch'eⁿ nnto'yo' na ncwaⁿ'yo'. Nndu'yo': “Ta, catseicanaaⁿndyu' na ntsaquiaā'â.” Saa jom nnc'ooⁿ nndyue'yo', nntsoom: “Ticaljeii yuu nn'aⁿ 'o.” ²⁶ Quia jo' nnto'yo' na nndu'yo' nnoom: “Jâ tsuu, tyocwaa'â ñ'eⁿndyu' ndo' tyo'mooⁿ ndaayâ xcwe naquii' tsjoomyâ.” ²⁷ Saa jom nnc'ooⁿ, nntsoom: “Jnda tsjoo ndaa'yo' na ticaljeii yuu nn'aⁿ 'o. Quindy'o'yo' ñjaaⁿ, 'o nn'aⁿ na cwil'a'yo' natia.” ²⁸ Jo' jo' nnc'om'yo' na nlaxua'yo' na matsei'ndaa'na' nquiu'yo' ndo' nntei'nquie'yo' ndei'n'om'yo' na maquiina' 'o. Ee nnty'ia'yo' Abraham, Isaac, Jacob ndo' ñ'eeⁿ cha'tso profetas, na m'aⁿna yuu na matsa'ntjoom, saa 'o jnda 'ndiina' ch'eⁿ. ²⁹ Quia ljo' nlquie nn'aⁿ na nnaⁿ ndiocheⁿ tsjoomnancue. Ñequio na neiiⁿ na'ñeeⁿ nncwindyuaandyena nacañoom' mei'sa yuu na matsa'ntjom Ty'ooots'om na nlcwa'na. ³⁰ Queⁿ'yo' cwenta, m'aⁿ nn'aⁿ je' na cwilatuu'yo' na maju'cjena' joona. Saa ndanquia nntseiwendyena' joona. Ndo' m'aⁿ nn'aⁿ je' na cwila'tiuu nguiee na t'maⁿ cwiluiindyee, saa nncue'ntyjo na nncju'cjena' joona.

Maty'ioo Jesús cantya 'naaⁿ nn'aⁿ Jerusalén

(Mt. 23:37-39)

³¹ Majuuti xuee'ñeeⁿ, tquie'cañom nt'om nn'aⁿ fariseos Jesús, jluena nnoom:

—Calui' ñjaaⁿ, cja' cwiicheⁿ joo ee ñe'catseicuee' Herodes 'u.

³² Tsoom ndaana:

—Catsa'yo', candu'yo' nnom cajndye'ñeeⁿ: “Queⁿ cwenta, ja manncwjiit'yaaya na'jndii naquii' n'om nn'aⁿ. Ndo' nntsein'ma'tyaaya nn'aⁿwii 'io cha luaa'. Ndo' tajndye cwii tjoo na nntseicandaā'ndyo ts'iaaⁿ na jndyooya.” ³³ Saa jndei'na'

na je', 'io ndo' cha jojotyā cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na mats'aaya, ee ticatsona' na nchii Jerusalén na nncue' cwii profeta.

³⁴ "O nn'aⁿ Jerusalén na cwilacwje'yo' profetas ndo' majñoom' ljo' nn'aⁿ na majñooⁿya na m'aaⁿ. Jndye ndii' ñentyjaa' ts'o^on na nntseitjoⁿya ntseinda' cha'xjeⁿ matseitjom caxtixquie ntseinaaⁿ nacjee' ntsqueeⁿ. Saa 'u cwaaⁿ tquiaandyu'. ³⁵ Queⁿyo' cwenta, Ty'o^ots'om ma'ñeeⁿ 'o. Taxoc'oom wats'om t'maⁿ 'naⁿyo'.

Quia jo' seineiiⁿ ndaa nn'aⁿ, tsoom:

—Nndye'yo' nntsjo^o na taxocanty'ia'yo' ja hasta na nncue'ntyjo xuee na ndu'yo': "Matio'naa'ñena' nqueⁿ na mañoom ñequio xuee' Ta Ty'o^ots'om."

14

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ na ndii' tcoo'

¹ Cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ, tjatseijomñe Jesús waa' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ fariseos, na nlcwaaⁿ'aⁿ jo' jo'. Ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ fariseos na tyoqueⁿ cwenta ljo' nnts'aaⁿ. ² Jo' jo' tjameintyjee' cwii ts'aⁿ na wii' jo nnoom na ndii' tcoo'. ³ Ndo' tax'eeⁿ ndaa nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio nn'aⁿ fariseos, tsoom:

—¿Aa maty'iomyana' na nntsein'maⁿ ts'aⁿ tsaⁿwii' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ, oo aa ticaty'iomna'?

⁴ Saa joona yacheⁿ jla'cheⁿna. Quia jo' to'ñoom ts'aⁿwii', sein'maaⁿ juu ndo' tsoom nnom:

—Ya xeⁿ na wja'to' wa'.

⁵ Jnda jo' tsoom ndaa fariseos'ñeeⁿ:

—¿Aa m'aaⁿ cwiindyoy' 'o na xocatseicjeeñe na nncwji' snom oo quio'jndyo tsmeiⁿ na tju'na' ts'om tsue'tsjoom, meiiⁿ na juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ?

⁶ Saa ticat'oona 'ñom.

Nn'aⁿ na 'oo yuu na macoco ts'aⁿ

⁷ Ndo' naⁿñeeⁿ na tqueeⁿ ts'aⁿ fariseo na nlcwa' ñ'eⁿñê, tqueⁿ Jesús cwenta ljo' l'ana. Jla'yuu ndaana ntsulā nacañoom'ticheⁿ nacañoom' meinsa. Jo' chii seineiiⁿ ñ'oom tjañoom' ndaana. ⁸ Tsoom:

—Quia na maqueeⁿ ts'aⁿ 'u na catseijomndyu' na macoco jnaaⁿ, tincja'cajmaⁿ sulā nacañoom'ticheⁿ. Ee xeⁿ nntseijomna' tqueeⁿñê cwiicheⁿ ts'aⁿ na t'maⁿti cwiluiñe, nchiiti 'u, ⁹ quia jo' jom na tqueeⁿñê 'o, nncjaantyaaⁿ'aⁿ 'u, nntsoom njom': "U quiaa' na tsaⁿm'aaⁿ nncjom yuu na wacatyē'." Quia jo' nlui'jnaaⁿndyu' na nncja'cajmaⁿ sulā na macanda. ¹⁰ Jo' chii, quia na maqueeⁿñe ts'aⁿ 'u, cja'cajmaⁿ sulā na we'yandyo, cha quia na nncjaantyaa' ts'aⁿ na tqueeⁿñe 'u, nntsoom njom': "U x'iaya, cwinoom'

nacañoomcheⁿ.” Quia jo' nntseit'maaⁿñena' 'u jo ndaa cha'tso nn'aⁿ na meindyuaandye nacañoom' meiⁿsa ñ'eⁿndyu'. ¹¹ Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnquii, maxjeⁿ nntseiquioo Ty'oots'om juu. Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maju'ñecje, maxjeⁿ nntseiwendye Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ.

¹² Mati tso Jesús nnom ts'aⁿ na tqueeⁿñe jom:

—Quia na maqueeⁿ nn'aⁿ na cala'jomndye na nlcwa'yo' na quiajmeiⁿ oo natmaaⁿ, tilqueeⁿ nc'ia', meiⁿ nn'aⁿ nncu', meiⁿ nn'aⁿ na jnda teitquioo', meiⁿ naⁿtya na m'aⁿ nndyoo'. ¿Ee aa nchii nncuee' xuee na majo'ti nl'a joona, cha nnjoom cha'xjeⁿ na sa' 'u? ¹³ Jo' chii quia na nntsa' nantquie na t'maⁿ na nlcwa' nn'aⁿ, queⁿ ndyeñeeⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ na ticandaa' luee, nc'ee', ndo' nn'aⁿ na tileic'ooca' ñequio nn'aⁿ na nchjaaⁿ. ¹⁴ Quia jo' nnc'oom' na neiⁿ na luaa' nntsa'. Ee joona xocandaa' nl'ana na nnjoom ljo' na sa', saa' 'u nnc'oñom' na nnjoom quia na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ na ñel'a yuu na maty'iomyana'.

Nantquie t'maⁿ natmaaⁿ

¹⁵ Cwii ts'aⁿ na ñ'eⁿ meindyuaandyena nacañoom' meiⁿsa, quia na jndii na luaa', tso nnom Jesús:

—Ññequiaana' na neiiⁿ ts'aⁿ na nntseijomñe nantquie t'maⁿ yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om.

¹⁶ T'o Jesús cwii ñ'oom na tjañoom'. Ma'moⁿna' na nchii cha'tsondye nn'aⁿ nnc'ooquiee'ndye yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om. Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, jom jnoom'm cwii nantquie t'maⁿ ndo' tqueeⁿñe jndye nn'aⁿ. ¹⁷ Quia na tuee'ntyjo xjeⁿ na nlcwa'na natmaaⁿ jñoom mosoom'm na cjaacatso ndaa' nn'aⁿ na maqueeⁿñe: “Aa ndye'yo', cjaaya, ee cha'tso jnda maya waa.” ¹⁸ Saa' cha'tsondye naⁿñeeⁿ cwii cwii nnom jla'cajñoom'ndyena. Tsaⁿ najndyee tso: “Catsa' cwii naya'ñeeⁿ na catsu' nnom patrom 'naⁿ na catseit'maⁿ ts'oom ja, ee jnda seijndaya cwii taⁿ tyuaa ndo' macaⁿna' na cjoⁿcandoⁿo'a juuna'.” ¹⁹ Ndo' tso cwiicheⁿ ts'aⁿ nnom moso: “Ja jnda seijndaya 'om ljo quioo'ndyo na nl'a ts'iaaⁿ ndo' je' jocanty'ia aa ndyaa' ya nl'ayo'. Jo' chii catsa' cwii naya'ñeeⁿ na catsu' nnoom na catseit'maⁿ ts'oom ja.” ²⁰ Ndo' cwiicheⁿ tso: “Cwe' xcondyo na tmaⁿcq, jo' na xocandaa' nncjo.” ²¹ Tjalcwe' moso tjatseicañeeⁿ patrom 'naaⁿaⁿ cha'tso ñ'oommeiⁿ. Ndo' seiloo'ñe patrom. Tsoom nnom mosoom'm: “Catseityua', cja' jo ts'ua ndo' n'om nantaa naquii' tsjoom ndo' candyo'chu' ndyeñeeⁿ ñequio nn'aⁿ na ticandaa' luee, nc'ee', nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee' ñequio nn'aⁿ na nchjaaⁿ.” ²² Jnda chii seicandii moso'ñeeⁿ, tsoom: “Ta, jnda tuii cha'xjeⁿ na sa'ntjom' saa' ndicwaⁿ wanaaⁿti.” ²³ Quia jo' tso patrom nnoom: “Cja' jo

n'om nato nt'maⁿ ñequio cha'tso nato cajneiⁿ. Catsa' na jn-dei'na' na ñequio nn'aⁿ cha na nntoo' w'aya. ²⁴ Je' nndye'yo' nntsjo^o na meiⁿcwiindy^e nn'aⁿ na tquaaⁿndyojndyaaⁿ xocaljeii chiuu waa nantquie t'maⁿ na mandoo'a."

Jeeⁿ jndyaa' na wjaantyjo ts'aⁿ naxeⁿ Cristo

²⁵ T'maⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ ty'e ñ'eⁿ Jesús. Quia jo' taqueeⁿ, tsoom ndaana:

²⁶ —Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nndyo ñ'eⁿndyo^o xeⁿ tic'oom na jndati ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyo^o, nchiiti tsotypeⁿ, tsoñeeⁿ, scoom'm, ntseinaaⁿ, ti'nquioom ñequio ndyencjoom, hasta cantyja na wando' nqueⁿ, tsaⁿñeeⁿ xocandaaⁿ nntseijomñê ñ'eⁿndyo^o. ²⁷ Ndo' meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nndyontyjo cantyja na mats'aa, xeⁿ tic'oom na cwiljoya ts'oom nawi' na matjoom cantyja 'na'ya meiiⁿ cueeⁿ'eⁿ, tsaⁿñeeⁿ xocandaaⁿ nntseijomñê ñ'eⁿndyo^o. ²⁸ Xeⁿ cwiindy^o 'o ñ'e'cats'aa w'aandy^e, ¿aa nchii nncjaacjoojndyee, nntseitiuuya chiuuxjeⁿ nlcaⁿna' cha ntyjii aa nleijndeiⁱ cwanti na maleiñ'oom hasta na ndaaⁿ w'aa'ñeeⁿ? ²⁹ Xeⁿ ticats'aaⁿ na ljo', jndaⁿ s'aaⁿ tsiaⁿtsjo' ndo' nljeiiⁿ na taticatquii nnts'aaⁿ, quia jo' cha'tso nn'aⁿ na nnty'iaa na ljo', nnto'na na nla'jnaaⁿna jom. ³⁰ Nluena: "Tsaⁿm'aaⁿ tooⁿoⁿ cwii ts'iaaⁿ saaⁿ cwe' ts'iaaⁿ taⁿ. Títseicandaaⁿ ñê." ³¹ Mati cwii rey na tseixmaⁿ qui meiⁿ sondaro, ¿aa nts'aacheⁿna' na nncjaacatjomñê cwiicheⁿ rey na nndyocats'aa tia' nacjoom'm na matseixmaⁿ ntquiuu meiⁿ sondaro? ¿Aa chii nncjaacjoojñeeⁿ na nntseitiuuyaaⁿ, aa ndaaⁿ nnts'aaⁿ? ³² Ndo' xeⁿ nnty'iaaⁿna na tixocandaaⁿ nnts'aaⁿ, quia jo' nntseicwanoom ñ'oom ñequio ts'aⁿ 'naaⁿna na nntseity'ooñê na cwitsaaⁿ tia', cwii na ndicwaⁿ tquia ndyo tsaⁿñeeⁿ. ³³ Jo' chii meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ 'o na tica'ndii cha'tso na matseixmaⁿ nquii, xocandaaⁿ nntseijomñê ñ'eⁿndyo^o.

Til'ue tsjaaⁿ xeⁿ na jndaⁿ jlui' na chjeⁿna'

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ 'Jeeⁿ l'ue tsjaaⁿ, saaⁿ xeⁿ nlui' na chjeⁿna', ¿ljo' ñ'eⁿ cwii nleichjeⁿnda'na'? ³⁵ Taxocwil'uena', meiⁿ quio tyuaa, meiⁿ ñ'eⁿ to'. Cwe' quiityeⁿquiee' nn'aⁿ joona'. Maluaa' matseijomna' 'o, m'aⁿyo' cha'cwijom tsjaaⁿ na til'ue xeⁿ tyootei'jndei'yo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ. 'Ñeeⁿ juu na niom lue' n'om lua'qui na nndii, candiia.

15

Cantyja 'naaⁿ catsmaⁿ na tsuuñe

(Mt. 18:10-14)

¹ Cha'tsondy^e nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom Roma ñequio nn'aⁿ na cwila'tjoondy^e

nnom Ty'oots'om cantyja na nquiu nn'aⁿ fariseos, jla'candyoo'ndyena nam'aaⁿ Jesús na ndyena ñ'oom na nntseineiⁿ. ² Nn'aⁿ fariseos ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljei na tqeⁿ Moisés tyotio'ñ'oomna jom. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ ya ñ'oom jom ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnom Ty'oots'om ndo' macwaaⁿ'aⁿ ñ'eⁿndyena.

³ Quia jo' seineiⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana, tsoom:

⁴ —Xeⁿ cwiindyoy' 'o m'aaⁿ cwii siaⁿto canmaⁿ ntsmeiⁿ ndo' xeⁿ nntsuuñe cwii jooyo', ¿aa nchii n'ndiiyaaⁿ ñequieen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' ñjeeⁿ quioo'ñeeⁿ yuu na cwicwa'yo' ndo' nncjaacal'ueeⁿ juu catsmaⁿ na tsuuñe hasta xjeⁿ na nljeiⁿcheⁿ? ⁵ Xeⁿ jnda ljeiⁿ catsmaⁿ'ñeeⁿ, nlei'caljoom juuyo' xtyoom'm ñequio na neiⁿ'leⁿ. ⁶ Ndo' quia na nncueⁿ'leⁿ waⁿ'aⁿ, nntseitjoom nc'iaaⁿ'aⁿ ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ ndyoo' waⁿ'aⁿ. Nntsoom ndaana: “C'ooⁿya na neiⁿ'ya, ee catsmaⁿ tsmāaⁿ'a na tsuuñe jnda ljeinnda'a juuyo'.” ⁷ Luaa nntsjoō ndye'yo', maluaa' na t'maⁿti neiⁿ' Ty'oots'om na m'aaⁿ cañoom'luee cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿjnaⁿ na cwilcwe' ts'om, nchiiti ñequieen'aaⁿ nchoo' nqui nchoo' ñjeeⁿ ts'aⁿ na mamach'ee yuu na maty'iomyana' na ticaⁿ'na' na nlcwe' ts'om.

Tsjō'ñjeeⁿ na tsuu

⁸ 'Oo cal'uu na m'aaⁿ cwii yuscu na maleiñ'oom qui xjeⁿ s'om xuee, ndo' xeⁿ nntsuuñe cwii joona' naquii' w'aa, ¿aa nchii nntseicanaaⁿ'ñe chom, ndo' ya ya nlcaañe, tcuttcuu nl'ueeⁿ juuna' hasta xjeⁿ na nljeiⁿcheⁿ? ⁹ Ndo' xeⁿ jnda ljeiⁿ, nntseitjoom nc'iaaⁿ'aⁿ ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ ndyoo' waⁿ'aⁿ ndo' nntsoom ndaana: “C'ooⁿya na neiⁿ'ya, ee jnda ljeiya tsjō'ñjeeⁿ na tsuu.” ¹⁰ Luaa nntsjoō ndye'yo', maluaa' jeeⁿ cwila'neiⁿ'ndye ángeles cwentaa' Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿjnaⁿ na cwilcwe' ts'om.

Seit'maⁿ ts'om ts'aⁿ jnaaⁿ

¹¹ Seineiⁿticheⁿ Jesús, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ, tyom'aⁿ we ntseinaaⁿ na naⁿnom. ¹² Juu tsaⁿchee tsoom nnom tsotyeeⁿ: “Ta, quiaa' 'naⁿ na tseixmaⁿya na nncō'ñōⁿ.” Quia jo' tqⁿ tsotyeeⁿ 'naⁿ na niom, tquiaa nnoom. ¹³ Tyoowijndye xuee na tuii na ljo', seitjoom cha'tso 'naaⁿ'aⁿ, tjaaⁿ tquia cwiicheⁿ ndyuaa. Jo' jo' seicoōⁿ cha'tso 'naaⁿ'aⁿ cwe' luaa'. ¹⁴ Jnda na ndyueñ'eⁿ seicatsoom, seijomna' jndyo cwii jndo' t'maⁿ tyuaa'ñeeⁿ. Jnaⁿ'na' na tco'wi'na' jom na tjaa'na' ljo' cwii ya nleil'uee'ñe. ¹⁵ Quia jo' tjaaⁿ, tjaquiee'toom na nnts'aaⁿ ts'iaaⁿ moso 'naaⁿ cwii ts'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ. Jñom tsaⁿ'ñeeⁿ jom na nnteix'eeⁿ calcu jo jnda. ¹⁶ Jeeⁿ ñe'cwaaⁿ'aⁿ meiiⁿ cwe' nlcwa jnda.

na cwicwa' calcu. Saa meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ tquiaa ljo' nl-cwaaⁿ'aⁿ. ¹⁷ Quia jo' tjañjoom' ts'oom, seitioom: “Jndye moso m'aⁿ waa' tsotyā, hasta ma'ndiina' nantquie na cwicwa'na. Ndo' ja ñjaaⁿ m'aaⁿya, mañe'c'ioya na ñe'jndo'a. ¹⁸ Je' yuu' nlui'a ljoo, nncjōlcwā'nnda'a m'aaⁿ tsotyāya, ndo' nntsjoō nnoom: Ta, jnda seitjoōndyo nnom Ty'oōts'om ndo' njom' 'u. ¹⁹ Tacatseixmaⁿya na nntsu' na jnda' ja. Catsa' cwe' cha'na cwii moso' ja.” ²⁰ Quia jo' mana tjalcweeⁿ'eⁿ na m'aaⁿ tsotypeⁿ.

“Tquia ndicwaⁿ wjaanoom, ljeii tsotypeⁿ jom. Tioo na jeeⁿ jnda ntyjii ñ'eñê. Jleinom, tjacatjomñe jom. Taxcweeñe ndo' t'uu ntsmaaⁿ'aⁿ. ²¹ Quia jo' tso jnaaⁿ nnoom: “Ta, jnda seitjoōndyo nnom Ty'oōts'om ndo' njom' 'u. Tacatseixmaⁿya na nntsu' na jnda' ja.” ²² Jnda tquiena na waa w'aa, tso tsotypeⁿ ndaa mosoo': “Cwa queⁿndyo' quia'yo' liaa na yati, ndo' cala'cwe'yo' joona' jom. Ndo' catjaa'ndyo' tsei'x'ii ts'oōⁿ cala'ñjom'yo' lcoom jom. ²³ Ndo' mati tsaac'om'yo' quioo'jndyo chjoo na t'meiⁿñe. Calacue'yo' juuyo'. Nlcwaa'a ndo' nl'aaya xuee. ²⁴ Ee ti'jndaaya luaa, cha'cwijom jnda tueeⁿ'eⁿ ndo' wando'nnaaⁿ'aⁿ, tsuunê ndo' teijndaa'ñennaaⁿ'aⁿ.” Quia jo' to'na na tyola't'maaⁿndyena.

²⁵ Saa jnaaⁿ tsaⁿtquiee, tic'oomñe, jndaa tja. Quia na jnda tyjee' ndyowindyoo' na waa w'aana, jndii na cwitjo' ndo' cam'aaⁿ jnoom. ²⁶ Tcwaaⁿ cwii mosoona, tax'eeⁿ 'ndyoo ljo' cwiluii. ²⁷ T'o tsaⁿñeeⁿ nnoom: “Ti'ty'iu' jnda tyjeeⁿ'eⁿ jo' na seicuee' tsotype' quioo'jndyo chjoo na t'meiⁿñe ee ya tyjeeⁿ'eⁿ, tiweeⁿ'eⁿ.” ²⁸ Saa tsaⁿñeeⁿ seiw'eeⁿ, meiⁿ quii' w'aa ti'cjaaqueⁿ'eⁿ. Jo' chii jlui' tsotypeⁿ ndo' s'aa ty'oo nnoom na cjaaqueⁿ'eⁿ. ²⁹ Saa jom t'oōⁿ nnom tsotypeⁿ, tsoom: “Queⁿ cwenta, teijndye ndyu mandi'ntjoⁿya njom' meiⁿ tyootseiquie' ts'oōⁿya yuu na matsa'ntjom' ja. Saa meiⁿcwii ndii' tyooñequiaa' meiⁿ cwe' canch'ioo ndyua na nntseicua'a na nnc'oōⁿya na neiⁿya ñequio nc'iaya. ³⁰ Saa je' na tyjee' ti'jnda' luaa' na tjatseicoōⁿ 'naⁿ ñequio lculjaa', jnda'jom quio'jndyo chjoo na t'meiⁿñe jnda seicue' cwentaⁿ'aⁿ.” ³¹ Ndo' t'o tsotypeⁿ nnoom, tso: “U jndaaya, maxjeⁿ m'aaⁿ ñ'eⁿndyo ndo' cha'tso 'naⁿya 'u 'naⁿ. ³² Saa maty'iomna' na cal'aaya xuee ndo' c'oōⁿya na neiⁿya ee ti'ty'iu' luaa' cha'cwijom jnda tueeⁿ'eⁿ ndo' wando'nnaaⁿ'aⁿ, jnda tsuunê saa teijn-daa'ñennaaⁿ'aⁿ.”

16

Mosotquiee na seitjoñe

¹ Mati seineiⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eñê, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya ndo' t'oom cwii mosotquiee 'naaⁿaⁿ. Jla'candii nn'aⁿ jom na cwe' matseicatsuuto tsaⁿñeeⁿ 'naaⁿaⁿ. ² Quia jo' tqueeⁿñê juu, tsoom nnom: “¿Chiuu waayuu ñ'oom na mandii cantyja 'naⁿ? Quiaa' cwenta ts'iaaⁿ na mache' ee ma'ndiina' 'u na m'aaⁿ mosotquiee.” ³ Quia jo' seitiuu mosotquiee naquii' ts'oom: “¿Chiuu nnts'aayo na cwii nncwantjoⁿ? Ee patrom 'naⁿya macwjeeⁿeⁿ ja na m'aaⁿya mosotquiee. Ee tijndo na nnts'aa ts'iaaⁿ jnda ndo' jnaaⁿa na cwe' ndaa nn'aⁿ nlcaaⁿa ljo' na macaⁿna' ja. ⁴ Mantyjii chiuu nnts'aa cha nnto'ñoom nn'aⁿ ja l'aana xeⁿ jnda 'ndiina' ja na mosotquiee.” ⁵ Quia jo' tqueeⁿñê cwii ndo' cwii nn'aⁿ na cho'jnaⁿ nnom patrom 'naaⁿaⁿ. Tax'eeⁿ nnom ts'aⁿ najndyee: “¿Cwanti t'maaⁿ chujnaⁿ nnom patrom 'naⁿya?” ⁶ T'o tsaⁿñeeⁿ nnoom, tso: “Ja chojnaⁿ cwii siaⁿto ncjo seitye.” Ndo' tsoom nnom: “Luaa co'ñom' tsom na teiljei cwanti chujnaⁿ. Queⁿndyu', cajmaⁿ, catseiljei'xco' na ñe'wen'aaⁿ nchoo' qui ncjo chujnaⁿ.” ⁷ Jnda jo' tax'eeⁿ nnom cwiicheⁿ, tsoom: “Ndo' 'u je', ¿cwanti chujnaⁿ?” T'o tsaⁿñeeⁿ nnoom: “Ja chojnaⁿ cwii siaⁿto xuu lqueeⁿ trigo.” Quia jo' tsoom nnom: “Luaa co'ñom' tsom na chuuna' cwanti chujnaⁿ. Catseiljei'xco' na ñe'ñequieen'aaⁿ xuu lqueeⁿ trigo chujnaⁿ.” ⁸ Ndo' tjawee' ts'om tsaⁿtya na luaa' s'aa moso tiaa'ñeeⁿ, ee na jndo' ts'oom ts'iaaⁿ na s'aaⁿ. Ee nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancuewaa, jndo'ti n'omna quii'ntaaⁿ nc'iaana, nchiiti nn'aⁿ na la'xmaⁿ cantyja 'naaⁿ naxuee.

⁹ 'Candyeyo' ntsjoo, cwil'uee'ndyo' 'naⁿ'yo' na niom tsjoomnancue na quio nla'jndyeendyo' nn'aⁿ na nljoya ñ'oom ñ'endyo'. Quia jo' quia na nntycwii 'naⁿ'yo' jo', m'aⁿ 'ñeeⁿ nnto'ñoom 'o jo nandy cañoom'luee.

¹⁰ 'Ts'aⁿ na ya matseicanda ñ'oom na tit'maⁿ, mati ntseicanaaⁿ ñ'oom na t'maⁿ. Ndo' ts'aⁿ na titseicanda meiiⁿ ñ'oom na ti't'maⁿ tseixmaⁿna', majndeiticheⁿ ti'xotseicanaaⁿ ñ'oom na t'maⁿ. ¹¹ Saa xeⁿ 'o ticalacanda'yo' ñequio 'naⁿ'yo' na waa tsjoomnancuejnaⁿwaa, tjaa 'ñeeⁿ juu ñnequiaa na nnto'ñoom'yo 'naⁿ na mayuu'cheⁿ na jnda matseixmaⁿ. ¹² Ndo' xeⁿ 'o tis'a cwenta cwil'a'yo' ñequio 'naⁿ na nchii 'naⁿ'yo' joona', meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ juu na ñnequiaa naya luee'yo' na nla'xmaⁿna' cwenta'yo'.

¹³ 'Tjaa'naⁿ moso na ndaa nndi'ntjom nnom we patrom. Ee nnc'oom na ticuee' ts'oom cwii, ndo' cwiicheⁿ nncjaawee' ts'oom. Oo na nncjaañ'oomñê ñ'eⁿ cwii, saa cwiicheⁿ nntseijn'aaⁿaⁿ. 'O xocandaⁿ nndye'ntjom'yo' nnom Ty'oqots'om ndo' mati ndaa s'om.

¹⁴ Nn'aⁿ fariseos na m'aⁿ jo' jo', tyondyena cha'tso ñ'oommeiⁿ na seineiⁿ Jesús. Ndo' tyola'jnaaⁿna jom, ee

jeeⁿ cwila'candya' n'omna s'om. ¹⁵ Saa tsoom ndaana:

—'O cwtije'yandyo' cheⁿncjo'yo' jo ndaa nn'aⁿ saa Ty'o^oots'om wajna'aⁿ naquii' n'om'yo'. Cha'tso nnom na jeeⁿ neiⁿncoo' nquiu nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena, Ty'o^oots'om jnoom'm nmeiⁿ'.

Xocantycwii ñ'oom' Ty'o^oots'om

¹⁶ 'Tyola'neiⁿ nn'aⁿ ñ'oom' Ty'o^oots'om na tqeⁿ Moisés, ñequio ñ'oom ndyuee profetas hasta quia na tyjee' Juan. Quia ljo'cheⁿ jnaⁿna' na cwiwineiⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'o^oots'om nn'aⁿ. Ndo' je' je' jnda tue'ntyjo xjeⁿ na ticwii cwii ts'aⁿ matseijndeiⁿ cha ndaa nncjaaquiee'ñe cantyja 'naaⁿaⁿ.

¹⁷ 'Tijndei'tina' na nntsuu tsjo'luee ñequio tsjoomnancue, nchiiti na titseicandaa'ñena' meiiⁿ ñe'cwii ljeii cachjoo na quio teiljeii ñ'oom' Ty'o^oots'om na matsa'ntjomna'.

Ticatsona' na nntyuii' ljeii cantyja na toco ts'aⁿ

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ 'Meiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseityuii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ scuu' ndo' nncoco ñ'eⁿ cwiicheⁿ yuscu, tsanⁿñeeⁿ mach'eena' na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ. Ndo' mati meiⁿñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncoco ñ'eⁿ yuscu na jnda tyuii' ljeii 'naaⁿ ñ'eⁿ saa', mati tsanⁿñeeⁿ mach'eena' na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ yuscu'ñeeⁿ.

Tsaⁿtya ñequio tsaⁿjñeeⁿ Lázaro

¹⁹ 'Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya na ñequii'cheⁿ tyocweⁿ liaa na jeeⁿ ya ndo' jndana' na tuina' ñ'eⁿ tsaⁿ lino. Ndo' 'io ndii 'io tyocwaaⁿaⁿ nantquie na yaticheⁿ. ²⁰ Jo 'ndyoots'a tiom waa' tsaⁿtya'ñeeⁿ tyowacatyeeⁿ cwii tsaⁿjñeeⁿ na jndyu Lázaro. Cha'waañê chom ntyje'. ²¹ Tyocantyyaa' ts'oom na nlcwaaⁿaⁿ meiiⁿ cwe' na cajndaa na cwiquiaa nacjee' meiⁿsa 'naaⁿ tsaⁿtya. Ndo' calue' tyonquocatyueendeyeyo' ntyje' na chom. ²² Tue'ntyjo xuee na tue' tsaⁿjñeeⁿ, ndo' ty'eñ'om ángeles añmaaⁿaⁿ paraíso na m'aaⁿ Abraham. Mati tue' tsaⁿtya ndo' tjacanty'iuu'ñê. ²³ Tyom'aaⁿñê yuu na ñjomndye l'oo. Jlundaañê, nty'iaa'tquiaaⁿ na m'aaⁿ Lázaro nacañoom' Abraham. ²⁴ Quia jo' seixuaⁿ, tsoom: "Tsotyaya, Abraham, c'oom' na wi' ts'om' ja. Cajñom' Lázaro na canchjeeñê nomts'ooⁿ naquii' ndaatoo cha nntseicanaⁿaⁿ tsaya. Ee jeeⁿ t'maⁿ wi' matjoⁿya naquii' chomwaa." ²⁵ Saa tso Abraham nnoom: "Jndaaya, cjaañjoom' ts'om' cha'tso na ya na ñeto'ñom' xjeⁿ na ñetando', ndo' Lázaro wi' ñetjoom. Saa je' je' jom ljo mawajñeeⁿ ndo' 'u je', wi' matjom'. ²⁶ Ndo' nchii macanda cwe' jo'. Quii'ntaaⁿ jâ ñ'eⁿndyo' 'o waa cwii tsue'tsjoom na tjaa yuu cwintycwii na njoom, cha 'ñeeⁿ jâ na ñe'c'oo na m'aⁿ 'o, xocandaa nncwinom. Ndo' meiⁿ nn'aⁿ nam'aⁿ

yuu jo' xocandaa nncwinom ntyjawaa.” ²⁷ Quia jo' matso tsaⁿtya: “Ta, mats'aa ty'oo njom', cwa cajñom' jom waa' tsotyā, ²⁸ ee jo' jo' m'aⁿ 'om ti'ntyjo. Cjaanquiaaⁿ ñ'oom ndaana cha ticandyochuuna' joona ljoofne yuu na jeeⁿ wi'.” ²⁹ Saa tso Abraham nnoom: “Joona macwilei'ñ'omna ñ'oom na tyoñequiaa Moisés ñequio profetas. Ñ'oommeiⁿ candyena.” ³⁰ Saa jom tsoom nnom Abraham: “Tiyuu' ta, xeⁿ cwii joo nn'aⁿ na jnda tja wjaa na m'aⁿna, maxjeⁿ nlcwe' n'omna.” ³¹ Ndo' t'o Abraham nnoom: “Xeⁿ tiñe'candyena ñ'oom na tyoñequiaa Moisés ñequio profetas, mati xocandyena ñ'oom 'ndyoo cwii ts'aⁿ meiiⁿ na nncwando'nnda' na jnda tue'.”

17

Waa na teincuu' na nntseiquioo jnaⁿ ts'aⁿ

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Tso Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm:

—Tijoom jaawintyjee'na' na ñe'catseiquiaana' nn'aⁿ na cal'ana jnaⁿ, saa nnt'uiwi'na' ts'aⁿ na jnaaⁿ juu nncjaachuuna' nn'aⁿ na mati nl'ana jnaⁿ. ² Yati xeⁿ cwityeⁿ cwii tsjo'suu xtyo' tsaⁿñeeⁿ ndo' catuee' nn'aⁿ jom ts'om ndaaluee nchiiti na nntseiquioona' cwii joo nn'aⁿ na tyoowijndaya cantyja na cwila'yu'. ³ Queⁿyo' cwentā cantyja 'na'yo'.

'Xeⁿ cwii nn'aⁿ na matseyiu' matseitjoñê njom', cwaⁿya' jom. Ndo' xeⁿ cwilcwe' ts'oom, catseit'maⁿ ts'om' jom. ⁴ Ndo' meiiⁿ matseitjoñê njom' ntquiee' ndii' na cwii xuee, ndo' cwii cwii ndii' nncjaacatsoom njom': “Catseit'maⁿ ts'om' ja, cwilcwe' ts'oqⁿ”, maxjeⁿ ñequii'cheⁿ catseit'maⁿ ts'om' jom.

Na matseyiu'ya ts'om ts'aⁿ, t'maⁿ najndeii matseixmaⁿna'

⁵ Apóstoles jluena nnom Ta Jesús:

—Quiaa' na t'maⁿti nlayu'ya n'oqⁿya.

⁶ Tsoom ndaana:

—Meiiⁿ na jeeⁿ cachjoo cwilayu'ya n'om'yo' cwe' cha'na cachjoo cwii ts'om lqueeⁿ mostaza, ndaa ndu'yo' nnom ts'oom sicómorowaa': “Catyendyu' ndo' co'na' 'u ts'om ndaaluee.” Ndo' maxjeⁿ nntseicandana' ñ'omndyue'yo'.

Ts'aⁿ na mandi'ntjom macaⁿna' na catseicanaqⁿ

⁷ 'Cal'uu cwiindyo' 'o m'aaⁿ mosoo' na matseindyaa oo na mach'ee cwentā quioo' jo jnda, ndo' quia jnda tyjee' tsaⁿñeeⁿ na jnaⁿ jnda, ¿aa mantya nntsu' nnom: “Cwinoom' luaa, ca-jmaⁿ na nlcwa'”? ⁸ ¿Aa nchii najndyee nntsu' nnoom?: “Cwa catseijndaa'ndyu' je', catseiñ'oom'ndyu' na nlcwaa'a. Xeⁿ jnda tcwaa'a ndo' jnda t'ua, quia ljo'cheⁿ nlcwa' ndo' nnc'ua'.” ⁹ ¿Aa nnts'aacheⁿna' na ñequiaa' na quianl'uaa' moso' nc'e na seicanaqⁿ ñ'oom na sa'ntjom' jom? Matseitiuu xocatsa' na

ljo'. ¹⁰ Mati 'o, quia na jnda l'a'yo' cha'tso na matsa'ntjomna' na cal'a'yo', quia jo' candu'yo': "Jâ cwiluiindyô moso na tjaa yuu l'uendye. Ee cwe' tomti na laxmaaⁿyâ na cal'aayâ jnda ñel'aayâ."

Sein'maⁿ Jesús qui ts'aⁿ na chuu tycu lepra

¹¹ Quia jo' tjtajati Jesús na mawjaⁿ Jerusalén, teinoom tyen-coo' ts'ondaa Samaria ñequio ts'ondaa Galilea. ¹² Cha'na tjaqueⁿeⁿ cwii tsjoom chjoo, jlui'nom qui nn'aⁿ na cho tycu lepra, tquia ty'emei'ntyjee'na. ¹³ Jndei jla'xuaana, jluea:

—U Jesús na ma'moqⁿ! ñ'oom' Ty'o^oots'om ndaa nn'aⁿ, c'oom' na wi' ts'om' jâ.

¹⁴ Quia na nty'iaa' Jesús joona, tsoom ndaana:

—Catsala'ca'moⁿndyo' ndaa ntyee.

Ndo' yocheⁿ na cwi'oona, jliuna cwa jnda ljuu'ndyena tycu'ñeeⁿ. ¹⁵ Ndo' cwii tsaⁿñeeⁿ, quia na ljeiⁿ na jnda n'maaⁿ, tjalcweeⁿeⁿ, c'uaa 'ñom na matseit'maaⁿñe Ty'o^oots'om. ¹⁶ Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom Jesús, tquiaaⁿ na quianl'uaa'. Ts'aⁿ samaritano tsaⁿñeeⁿ. ¹⁷ Quia jo' tso Jesús:

—¿Aa nchii quindyee nn'aⁿ na ljuu'ndye? Ndo' nt'omcheⁿ ñjeeⁿ je' ¿yuu m'aⁿ? ¹⁸ Macanda juu tsaⁿm'aaⁿ na nchii ts'aⁿ judío, jndyotseit'maaⁿñe Ty'o^oots'om.

¹⁹ Quia jo' tso Jesús nnom:

—Quicantya', cja'to'. Nc'e na matsei'yu'ya ts'om' ñ'eⁿndyo jnda n'maⁿ!

Luaa waa na nncwjee'cañoom na matsa'ntjom Ty'o^oots'om

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Tyota'x'ee nn'aⁿ fariseos nnom Jesús cwaaⁿ nncwjee'cañoom juu na matsa'ntjom Ty'o^oots'om. T'o^on ndaana, tsoom:

—Xocala'noⁿ'yo' aa jnda tue'ntyjo juuna' cwe' cwii 'naaⁿ na nleitquioo'. ²¹ Tjaa 'ñeeⁿ nndaⁿ nntso: "Luaa' m'aaⁿ", oo "La'ñeeⁿ m'aaⁿ na matsa'ntjoom", ee jnda mamatsa'ntjom Ty'o^oots'om naquii' n'om'yo'.

²² Tsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm:

—Manncue'ntyjo xuee na nntseiqueeⁿna' n'om'yo' na ñe'canty'ia'nda'yo' ja na cwiluiindyô nquii na jnaⁿ cañoom'luee, saa taxocanty'ia'yo' ja. ²³ Nluena ndaa'yo': "Luaa' jom", oo "Luaa." Saa tintsantya'yo'. Meiⁿ tintsantya'yo'. ²⁴ Ee cha'xjeⁿ na maco' tsueechom matseixueena' cwii ntyjaa' tsjo'luee xjeⁿ cwiicheⁿ ntyjaa'na', maluaa' nntseijomna' quia na ndyooⁿnda'a na cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ²⁵ Saa najndyee macaⁿna' na t'maⁿ nawi' catjoⁿ ndo' mati cal'a nn'aⁿ na m'aⁿ je' na ticuee' n'omna ja. ²⁶ Cha'xjeⁿ na tyol'a nn'aⁿ xjeⁿ na tyom'aaⁿ Noé, maluaa' nntseijomna' nl'a nn'aⁿ xjeⁿ na manndyooⁿnda'a

na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. ²⁷ Ee quia ljo'cheⁿ tyocwa'na, tyowena. Tyo'uncona, tyoñequiana ndana na nnc'unco hasta xuee quia na tuō Noé ts'om w'aandaa. Quia jo' jnaⁿna' na tua'nty'a, tjã cha'tsondye naⁿñeeⁿ. ²⁸ Ndo' majo'ti tuui quia na tyom'aaⁿ Lot, tyocwa'na, tyowena. Tyola'jndana, tyondaana. Tyonomna ntjom, tyol'ana l'aa. ²⁹ Saa juu xuee na tjei' Ty'oots'om Lot tsjoom Sodoma, tua' ndaaluaa' chom ñequio ljo' sufrā na jnaⁿna' tsjo'luee. Ndo' seicwjeena' cha'tso nn'aⁿ tsjoom' ñeeⁿ. ³⁰ Maluaa' nnts'aana' xuee na nleitquioo'ndyō ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

³¹ 'Majuu xuee'ñeeⁿ, ts'aⁿ na m'aaⁿ ch'eⁿ, tintseicandya' ts'oom 'naaⁿaⁿ na nncjaaqueⁿeⁿ naquii w'aa na nncwjeeⁿeⁿ joona'. Ndo' majo'ti ts'aⁿ na m'aaⁿ jo jndã tindyolcweeⁿeⁿ na nndyochoom 'naaⁿaⁿ. ³² Cjaañjoom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿscuu' Lot. ³³ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'cwji'n'maaⁿñe cheⁿnquii, majo'to jo' nntsuuñe. Saa mei'nquia ts'aⁿ na mañequiaaⁿñe na catjom ljo' na nntjom, tsaⁿñeeⁿ nlui'n'maaⁿñê.

³⁴ 'Candye'yo' nntsjõ, juu teijaaⁿñeeⁿ quia na nndyoonnda'a, we nn'aⁿ maⁿ cjoo' jnduu, cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwiicheⁿ ma'ndiina'. ³⁵ We yolcu ñe'naaⁿ cwitua, cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwiicheⁿ ma'ndiina'. ³⁶ We nn'aⁿ m'aⁿ jo jndã na cwil'a ts'iaaⁿ, cwii tsaⁿñeeⁿ wjaañ'oomna' jom na m'aaⁿya, ndo' cwiicheⁿ ma'ndiina'.

³⁷ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Yuu cwii jom jo', Ta?

T'ooⁿ ndyueena cwii ñ'oom na tjañoom' na ma'moⁿna' na maxjeⁿ nntu'xeⁿndye naⁿñeeⁿ. Tsoom:

—Yuu na meindyuaa 'naⁿ to', jo' jo' nntjomndye cant'eiⁿ.

18

Yuscu na jndã ljoñe ndo' jwe

¹ Mati seineiⁿ Jesús cwiicheⁿ ñ'oom na tjañoom'. Ma'moⁿna' na ñe'quii'cheⁿ cala'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'oots'om, tincwin-tqueeⁿna. ² Tsoom ndaana:

—Tyom'aaⁿ cwii jwe cwii tsjoom. Juu tsaⁿñeeⁿ meiⁿ Ty'oots'om tinquiaⁿaⁿ, meiⁿ nn'aⁿ tiquitseit'maaⁿñê. ³ Mati tyom'aaⁿ cwii yuscu tsjoom'ñeeⁿ na jndã ljoñe na tue' saa'. Juu yuscu'ñeeⁿ ñequii'cheⁿ na tyocaa na m'aaⁿ jwe'ñeeⁿ na catsei-jndaa'ñe ñ'oom 'naaⁿaⁿ. Tyotsoom nnom: “Cwañom' ja ñ'oom cantu na s'aa ts'aⁿ nacjoya.” ⁴ Jndye xuee tîcatsein'oom'ñe jwe yuscu'ñeeⁿ, saã jndã jo' seitioom naquii' ts'oom: “Meiiⁿ na

tinguiaya Ty'oots'om ndo' meiiⁿ na ticatseit'maaⁿndyo nn'aⁿ,
⁵ saa cwe' ee na jeeⁿ matseiloo' yuscum'aaⁿ ja, nncwañ^onto
 jom cwitjoocheⁿ nntycwii na t'maⁿ ts'ooⁿ ñ'eⁿñê."

⁶ Tso Ta Jesús:

—Jwe'ñeeⁿ meiiⁿ na wi'ñe saa ζaa cwiqueⁿyo' cwentā na
 tsoom na nncwañom'toom yuscu'ñeeⁿ? ⁷ Majndeiticheⁿ nquii
 Ty'oots'om, ζaa nchii nncwañom'm nn'aⁿ na jnda tjeii'ñê
 cwentaaⁿaⁿ, na cwilcwii'na jom naxuee ndo' natsjom? Xo-
 cats'aaⁿ na mayo ticatseiñ'oom'ñê joona. ⁸ Nndye'yo' nntsjoq,
 jom mantya nntseiñ'oom'ñê. Saa quia na nndyoqonda'a, ja
 na cwiluindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ζaa ndya' cwii nljei
 na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'yuyā n'om ñ'eⁿ Ty'oots'om?

Ts'aⁿ fariseo ndo' tsaⁿquiñom s'om

⁹ Mati seineiⁿ Jesús ñ'oom tjañoom'waa ndaaⁿ nn'aⁿ na cwit-
 jeii' cheⁿnquiee cwentā na jeeⁿ ya cwil'a, saa m'aⁿna na ticuee'
 n'omna nt'omcheⁿ nn'aⁿ. Tsoom:

¹⁰ —Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ fariseo ndo' mati tyom'aaⁿ cwii
 tsaⁿquiñom s'om cwentaa' gobiernom. We naⁿñeeⁿ mañejuu
 xjeⁿ ty'ena wats'om t'maⁿ na nla'neiⁿna nnom Ty'oots'om.

¹¹ Juu fariseo teintyjeeⁿeⁿ, luaa waa ñ'oom na tsoom nnom
 Ty'oots'om: "U Ta Ty'oots'om, mañequiaya na quianl'ua'
 na ticatseixmaⁿya cha'na nt'omcheⁿ nn'aⁿ, cha'na nn'aⁿ na
 canty'uendye, nn'aⁿ na quil'a yuu na ticaty'iomyana', nn'aⁿ
 na cwe' m'aⁿya ñ'eⁿ nc'iaa, mati meiiⁿ nchii cha' tsaⁿm'aaⁿ,
 tsaⁿquiñom s'om. ¹² Ja we ndii' matseicwejndo'ndyo na
 cwii smaⁿna, ndo' cha'tso na mawantjoⁿ mañequiaya diezmo."

¹³ Saa juu tsaⁿquiñom s'om, tquia tjameintyjeeⁿeⁿ, meiⁿ na
 nluⁿndañê tsjo'luee. Macandā tyomeiiⁿeⁿ nda' tsei'jñaaⁿ
 na tyotseinty'iaa'ñê, tsoom: "U Ty'oots'om, c'oom' na wi'
 ts'om' ja ts'aⁿjnaⁿ." ¹⁴ Candye'yo' nntsjoq, tsaⁿquiñoom s'om
 tjalcweeⁿeⁿ waⁿlaⁿ na jnda seit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jom,
 nchiiti cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na mat-
 seiwendyeñe cheⁿnquii, maxjeⁿ nntseiquioo Ty'oots'om juu.
 Ndo' ts'aⁿ na maju'cjeñe, maxjeⁿ nntseit'maaⁿñeⁿ Ty'oots'om
 tsaⁿñeeⁿ.

Matio'naaⁿñe Jesús yocanch'u

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Tquiocho nn'aⁿ yocanch'u na m'aaⁿ Jesús na nntioom
 l'ooⁿ nacjoona. Ndo' quia na nty'iaa nn'aⁿ na cwila'jomndye
 ñ'eⁿñê na luaa', jla'tia'na nn'aⁿ na tquiocho yocanch'u'ñeeⁿ.

¹⁶ Quia jo' tqueeⁿñe Jesús yocanch'u ndo' tsoom ndaaⁿ nn'aⁿ:

—Ca'ndye'yo' na ññequio yocanch'u na m'aaⁿya,
 tila'ntycwi'yo' joona ee yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om,
 juuna' matseixmaⁿna' cwentaa nn'aⁿ na ntyjaandye ja cha'na
 quil'a yosanch'um'aⁿ. ¹⁷ Mayuu'cheⁿ matsjoq ndaaⁿyo',

meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ticantyaa' ts'om na nntsá'ntjom Ty'oots'om juu cha'na ntyjaa' ts'om cwii yucachjoo, tsaⁿñeeⁿ xocandaa nncjaaquiee'ñe jo' jo'.

Matseineiⁿ tsaⁿtya ñ'eⁿ Jesús

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Cwii ts'aⁿ judío na cwiluiitquieñe tax'ee nnoom:

—'U Ta na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaa nn'aⁿ na ya ts'aⁿndyu', ¿chiiu ya nnts'aa cha nndaya na ticantycwii na nncwa'ndo'a?

¹⁹ T'o Jesús nnom:

—Matsu' na ja ya ts'aⁿndyo, macandá nguii Ty'oots'om cwiluiñê na ljo'. ²⁰ 'U mantyji' ñ'oom na matsá'ntjoom na matsona': "Tinc'oom'ya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ. Tintseicue' ts'aⁿ. Tinch'uee' 'naaⁿ ts'aⁿ. Tintseineiⁿ cantu nacjoo' ts'aⁿ. Catseit'maaⁿndyu' tsotye' ñ'eⁿ tso'ndyo'."

²¹ Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Cha'tso ñ'oommeiⁿ matseicandá xjeⁿ na cachjoondyo.

²² Quia na jndii Jesús na luaa', tsoom nnom:

—Cwii waa na cwii matsei'tjoo'. Cajndaa' cha'tso na maleichu' ndo' quiaa' ndaa ndyeñeeⁿ. Quia jo' nnc'oom' na tyandyu' cañoom'luee. Jnda jo' candyotseijomndyu' ñequiondyo.

²³ Saa quia na jndii tsaⁿñeeⁿ na luaa', seichjoo'na' ts'oom ee jeeⁿ tyañê. ²⁴ Quia na nty'iaa' Jesús na jeeⁿ chjoo' ts'oom, tso:

—Jeeⁿ ndya' jndei'na' na ññe'quiandye naⁿtya na nntsá'ntjom Ty'oots'om joona. ²⁵ Tijndei'tina' na nncwicandii'ñe quioo' camello tsue' x'ee tsei'nchquia nchiiti na nncjaaquiee' cwii tsaⁿtya ntyja na matsá'ntjom Ty'oots'om.

²⁶ Ndo' nn'aⁿ na jndye ñ'oomwaa', tyolue:

—¿Quia jo' 'ñeeⁿ juu nndaa nlui'n'maaⁿñe?

²⁷ Tso Jesús ndaana:

—Yuu na xocandaa nl'a nn'aⁿ, nguii Ty'oots'om nndaa nnts'aaⁿ.

²⁸ Tso Pedro:

—Canty'ia', já jnda 'ndyaayâ cha'tso 'naaⁿyâ na cwilajom-ndyô ñ'eⁿndyu'.

²⁹ Tso Jesús ndaana:

—Mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ma'ndii waa' oo scuu', ntyjee, tsotye, tsondyee, oo ntseinda nc'e na matseijomñe cantyja 'naaⁿ na matsá'ntjom Ty'oots'om, ³⁰ tsaⁿñeeⁿ jndyeti nmeiⁿ nnc'o'ñoom tiempomeiiⁿ, ndo' xuee na cwii nddyotina' nnc'oom na ticantycwii na wanoom'm.

Matseicandiinnda' Jesús na nncueeⁿeⁿ

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Quia jo' tjei'ndyō Jesús nn'aⁿ canchoo'wendye. Tsoom ndaana:

—Queⁿlyo' cwentā, je' macwitsaawaaya Jerusalén. Jo' jo' nntseicandaa'ñena' cha'tso ñ'oom' Ty'ōots'om na jla'ljeii profetas cantya 'naⁿya na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

³² Ee nñe'quia nn'aⁿ cwentā ja luee nn'aⁿ gentiles, nla'jnaaⁿ na ja, cwaⁿndii ñ'oom na nluena cjoya ndo' njñomna ndaajnaⁿ ja. ³³ Mati nntjaa'na ja, ndo' xeⁿ jnda nla'cuee'na ja, saa xuee jnda ndyee nncwando'xco.

³⁴ Saa naⁿñeeⁿ ticala'noⁿ na ljo' cwit'mooⁿ ñ'oommeiⁿ ee tyootseicanooⁿ Ty'ōots'om joona' ndaana. Jo' chii tleicala'noⁿ na.

Matsein'maⁿ Jesús cwii tsaⁿnchjaaⁿ

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Luaa tuii. Quia na ty'ewindyoona tsjoom Jericó, jo' wacatyeeⁿ cwii tsaⁿnchjaaⁿ 'ndyoo nato, macaaⁿ ljo' tjoñê ndaaⁿ nn'aⁿ. ³⁶ Quia na jñeeⁿ na jndyendye nn'aⁿ cawi'nom, tax'eeⁿ ljo' cwiluii. ³⁷ Jluena nnoom:

—Jesús na jnaⁿ Nazaret jom luaa' mawinoom.

³⁸ Quia jo' seixuaⁿ, tsoom:

—Jesús, 'u na cwiluiindyū' tsjaaⁿ 'naaⁿ David na jndyow-icantyyoo', c'oom' na wi' ts'om' ja.

³⁹ Nn'aⁿ na 'oojndyee jla'tia'na jom, jluena catseicheeⁿ, saa jom yacheⁿ jndei seixuaⁿ:

—U na cwiluiindyū' tsjaaⁿ 'naaⁿ David na jndyow-icantyyoo', c'oom' na wi' ts'om' ja.

⁴⁰ Quia jo' tjameintyjee' Jesús, sa'ntjoom na quioñ'omna tsaⁿñeeⁿ na m'aaⁿ. Quia tuee'cañoom tsaⁿñeeⁿ, tax'eeⁿ nnom, matsoom:

⁴¹ —¿Ljo' l'ue ts'om' na cats'aa ñ'eⁿndyū'?

T'ō tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, l'ue ts'ōoⁿ na nleitquioya.

⁴² T'ō Jesús nnom:

—Cwitquio'. Nc'e na matsei'yu'ya ts'om' ñ'eⁿndyō, jo' na jnda n'maⁿ.

⁴³ Mañoom' teitquioom'm. Tjantyyooⁿ naxeⁿ Jesús, tyot-seit'maaⁿñê Ty'ōots'om. Ndo' mati nn'aⁿ na jndyendye, quia nty'iaana na luaa', tyola't'maaⁿndyena Ty'ōots'om.

19

Jesús ñ'eⁿ Zaqueo

¹ Quia na jnda tjaquiee' Jesús tsjoom Jericó, tjawinoom quii' tsjoom. ² Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii tsaⁿtya na jndyū Zaqueo.

Tsaⁿñeeⁿ cwiluiitquieñê jo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwito'ñoom s'om cwentaa' gobiernom. ³ Tyoqueⁿñê na nncwajnaⁿ aⁿ ñeeⁿ jo' na Jesús, saa tileicandaaⁿ ee jeeⁿ jndye nn'aⁿ ndo' na cat'aa'ñê. ⁴ Jo' chii jleinoom, tjañetyeeⁿ, tjawaaⁿ cwii ts'oom sicómore na nnty'iaaⁿ aⁿ Jesús ee na jo' jo' nncwinom tsaⁿñeeⁿ. ⁵ Quia na tue'cañoom Jesús jo' jo', jlundañê, tsoom nnom:

—Zaqueo, catseyyuaa', candyo'cue' ee xuee je' macaⁿna' na caljoo'ndyo wa'.

⁶ Quia jo' seityuaaⁿ aⁿ jndyocueeⁿ. Ñequio na neiiⁿeⁿ seiljoom Jesús waⁿ aⁿ. ⁷ Saa quia na nty'iaaⁿ nn'aⁿ na luaa', cha'tsondyena tyola'ncjoo'ndyena, jluea:

—Cwa jndaa' tjaqueⁿeⁿ na nljoo'ñê waa' ts'aⁿ na matseitjooñê nnom Ty'oots'om.

⁸ Ndo' teintyjee' Zaqueo, tsoom nnom Jesús:

—Aa ndi', Ta, xcwe 'naⁿya na niom manñequiaya ndaaⁿ ndyeñeeⁿ ndo' xeⁿ na x'uaya 'naaⁿ ts'aⁿ, je' manntseilcwaⁿ aⁿ ñequiee ndii' cha'xeⁿ na tjeii'a.

⁹ Tso Jesús nnoom:

—Xuee je' juu na macwji'n'maaⁿñê Ty'oots'om nn'aⁿ, jnda tyjee'na' w'aawaa. Ee mati tsaⁿm'aaⁿ cwiluiiñê ts'aⁿ tsjaaⁿ Abraham. ¹⁰ Ee ja na cwiluiindyö ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee jndyocal'uaⁿ ndo' jndyocwji'n'maaⁿndyö nn'aⁿ na cwitsuundye añmaaⁿ.

'Ndii ts'aⁿ s'om luee mosoom'm

¹¹ Nn'aⁿ na tyondye ñ'oommeiⁿ jla'tiuuna tyuaa' nleitquioo' cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om, ee manndyoo' m'aaⁿ Jesús tsjoom Jerusalén. Jo' chii, tsotyeeⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana. ¹² Tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na t'maⁿ cwiluiiñê. Tjaaⁿ tquia cwiicheⁿ ndyuaa na nnco'ñoom ts'iaaⁿ na nntseixmaaⁿ rey, ndo' xeⁿ jnda ndyolcweeⁿeⁿ. ¹³ Cwii tjoocheⁿ na nncjaⁿ, tqueeⁿñê qui nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnoom. T'maⁿ s'om teijndei-iyaaⁿ nnom cwii cwii tsaⁿñeeⁿ. Tsoom ndaana: “Cal'ueendyo' chiuu nl'a'yo' ts'iaaⁿ na nntantjom'yo' ñ'eⁿ joona' yocheⁿ na ja nncwja.” ¹⁴ Saa nn'aⁿ ndyuaa tsjom'm, jndoona jom. Jo' jñoomna nn'aⁿ ndyuaa yuu na tjaaⁿ, ty'ecalue naⁿñeeⁿ: “Jâ tical'ue n'oqo'yâ na tsaⁿm'aaⁿ nluuiñê rey cwentaaⁿ.”

¹⁵ Jnda na to'ñom tsaⁿñeeⁿ n'iaaⁿ na nnc'oom, jndyolcweeⁿeⁿ. Tqueeⁿñê nn'aⁿ na tquiaaⁿ s'om 'naaⁿ aⁿ ndaaⁿ. Ee ñe'caljeiiⁿ cwanti jnda ta'ntjom cwii cwiindyö naⁿñeeⁿ. ¹⁶ Tyjee' tsaⁿ najndyee, tso nnoom: “Nmeiiⁿ s'om 'naⁿ, ta, qui ndii' cha'xeⁿ na to'ñon jnda tantjon ñ'eⁿ juuna.” ¹⁷ Quia jo' tsoom nnom: “Ya sa', 'u mosoya, meiiⁿ cachjoo na to'ñom' saa seicanda'. Jo' chii je' maquaⁿya 'u nnc'oom' ts'iaaⁿ, nntsa'ntjom' qui tsjoom.”

¹⁸ Ndo' tyjee' tsaⁿ na jnda we, tso nnoom: “Nmeiiⁿ s'om 'naⁿ,

ta, 'om ndii' cha'xjeⁿ na to'ñoⁿ jnda tantjoⁿya ñ'eⁿ juuna'." ¹⁹ Quia jo' majo'ti tsoom nnom: "Je' maquaⁿya 'u nnc'oom' ts'iaaⁿ, nntsā'ntjom' 'om tsjoom t'maⁿ." ²⁰ Tyjee' cwiicheⁿ ts'aⁿ, tso nnoom: "Luaa s'om 'naⁿ, ta, na seiwā naquii' payom. ²¹ Ee ja jeeⁿ nquiaya 'u na jeeⁿ jnda ñ'oom tseineiⁿ. Ee 'u maco'ñoⁿ yuu na nchii cwentā', ndo' quitsei'we' yuu na nchii 'u jnom'." ²² Quia jo' tsoom nnom: "U moso 'naⁿya na tia matseituu', majuuti ñ'oom 'ndyo' nnts'aaya na nncu'xeⁿna' 'u. Xeⁿ ntyji' na ja ts'aⁿ na jeeⁿ jnda ñ'oom tseineiⁿ ndo' na maco'ñoⁿ yuu na nchii cwentaya ndo' na quitseiwāya yuu na nchii nncō jnooⁿa, ²³ quia jo' ħchiiu na tċja'ca'ndii' s'om 'naⁿya banco yuu na nncwantjomna' cha quia na nddyooⁿnda'a, nncōñoⁿ s'om 'naⁿya mandiñ'eeⁿ ts'iaaⁿndaāna'?" ²⁴ Ndo' tsoom ndāa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ nacañom'm: "Catjei'yo' s'om 'naⁿya l'ooⁿ ndo' quia'yo' juuna' nnom tsaⁿm'aaⁿ na tantjom qui ndii'." ²⁵ T'ooⁿ naⁿñeeⁿ, jluena: "Ta, ħchiiu ndo' mamaleiñ'oom qui ndii' na laa'ti'?" ²⁶ Candye'yo' nntsjoō, meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maniom na maleichuu, nlo'ñomti. Saa ts'aⁿ na tjaa'naⁿ na cuaa l'ō, nlui'ñ'eⁿ cwanti na maleiñ'oom. ²⁷ Mati joo nn'aⁿ na jndoo ja, na tical'ue n'om na nntsā'ntjoⁿya joo, quiocho'yo' joona ñjaaⁿñe ndo' ñequio na ndoo'a catyje'yo' cantyo'na.

Tjaquiee' Jesús Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ Jnda seineiⁿ Jesús ñ'oomwaa', tjatjatyeen na nncueⁿeⁿ Jerusalén. ²⁹ Ndo' quia na tjawiñoom'm tsjoom Betfagé ñequio tsjoom Betania nddyoo' yuu waa ta na jndyu Olivos, jñoom we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñe na c'oona l'aa. ³⁰ Tsoom ndāana:

—Catsa'yo' juu tsjoom chjoo na m'aaⁿ ndyeyu jo ndāa'yo', ndo' cha'na nntsaaquie'yo' jo', nliu'yo' cwii snom chjoo na ñjom. Juu quioo'ñeeⁿ meiⁿcwii ndii' tyoowa'ljoo ts'aⁿ. Calacanaⁿyo', nquioñ'om'yo' juuyo' ñjaaⁿ. ³¹ Ndo' xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na nncwax'ee ndāa'yo' chiiu na cwilacanaⁿyo' juuyo', luaa candu'yo' nnom: "Nquii Ta na matsā'ntjom jā tjoōñē juuyo'."

³² Quia jo' ty'ena l'aa na jñoom joona ndo' jliuna cha'xjeⁿ na tsoom. ³³ Yocheⁿ na cwila'canaⁿ na snom, jlue nn'aⁿ na njmeiⁿ juuyo':

—ħChiiu na cwilacanaⁿyo' snomm'aaⁿ?

³⁴ Quia jo' t'ooⁿa:

—Nquii Ta tjoōñē juuyo'.

³⁵ Mana ty'eñ'omna snom'ñeeⁿ na m'aaⁿ Jesús. Jnda tioona liaana naxeⁿyo', tei'caljoona jom. ³⁶ Yocheⁿ na mawjaawinoom, tyotsa' nn'aⁿ liaateincoo 'naaⁿ na ts'om nato. ³⁷ Quia na jnda 'oowindyooⁿna tsjoom Jerusalén yuu na wjaacue

nato ta na jndyu Olivos, cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm, to'na na jndeii tyola'xuaana. Tyola't'maaⁿndyena Ty'ooots'om cantyja cha'tso ts'iaaⁿ t'maⁿ na nty'iaana na ty-och'ee Jesús. ³⁸ Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ cwiluiiñê Rey na matsa'ntjoom jaa. Macwje'cañoom ñequio xuee' nquii na tjacantyja cwiluii t'maⁿñe. Jom catio'naaⁿñe Ty'ooots'om na m'aaⁿ cañoom'luee. Cwiljoya ts'oom ñequio nn'aⁿ. Catseit'maaⁿñena' nqueⁿ na m'aaⁿ nandyeticheⁿ.

³⁹ Nt'om nn'aⁿ fariseos na ñ'eeⁿndye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye jluena:

—'U na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'ooots'om ndaaⁿ nn'aⁿ, catseitia' naⁿm'aⁿ na cwila'jomndye ñ'om'.

⁴⁰ T'oogⁿ ndaana, tsoom:

—Candye'yo' nntsjoog, xeⁿ naⁿm'aⁿ nla'cheⁿna, quia jo' joo ljo' nla't'maaⁿndyena' ja.

⁴¹ Quia tueⁿeⁿ nnom tsjoom'ñeeⁿ, ndo' quia nty'iaaⁿaⁿ ju-una', ty'ioom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo'. ⁴² Tyotseineiiⁿ cha'cwijom ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Toom cwe' xuee je' cwila'nogⁿyo' ljo' na macaⁿna' cha ndaaⁿ ljoya ts'om Ty'ooots'om ñ'eⁿndyo'. Saa je' cwe' wanty'iuu' m'aaⁿna' jo ndaaⁿyo'. ⁴³ Ee nncue'ntyjo xuee na joo nn'aⁿ na jndoo 'o nl'ana tiomtsjo' ndiocheⁿ nnom tsjom'yo' na nncwañoom'na' joona. Ndo' nnta'na 'o meiⁿnquia ntyja. ⁴⁴ Nla'tyuii'ñeⁿna 'o ndo' nla'cwjeena nda'yo'. Ndo' nla'tyuii'na niaⁿljo' tsjom'yo'. Meiⁿcwii tsjo' taxoca'ndyena nacjoo' x'iaa'na', cwe' nc'e na ticalaⁿñoom'ndyo' ja na jñom Ty'ooots'om cha ndaaⁿ nlui'n'maaⁿndyo'.

Macwji' Jesús nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Jnda jo' tjaquiee' Jesús wats'om t'maⁿ, tooⁿoⁿ tjeiiⁿeⁿ nn'aⁿ ch'eⁿ, joo nn'aⁿ na cwindaaⁿ ndo' nn'aⁿ na cwila'jnda jo' jo'. ⁴⁶ Tsoom ndaana:

—Waa ljeii 'naaⁿ Ty'ooots'om na matsona': “W'aya cwiluiiñena' w'aa yuu na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'ooots'om.” Saa 'o cwil'a'yo' juuna' cha'cwijom tsue'tsjo' yuu na cwicatoo'ndye naⁿcanty'ue.

⁴⁷ Ndo' ticwii xuee tyo'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Saa nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaaⁿ ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, tyol'uee'ndyena chiuu ya nl'ana na nla'cuaeⁿna jom. ⁴⁸ Saa meiⁿchjoo tileicaliuna chiuu ya nl'ana ee cha'tsondye nn'aⁿ tyocantyjaa' n'om ñ'oom na tyotseineiiⁿ ndaana.

20

Najndei na matseixmaⁿ Jesús

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Tju'na' cwii xuee'ñeeⁿ na ma'moⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Mañequiaaⁿ ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Ty'oqots'om nn'aⁿ, ndo' xjeⁿñeeⁿ tquie'cañom ntyee na cwilui-itquiendye ndaaⁿ ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljei na tqueⁿ Moisés, ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom. ² Jlua naⁿñeeⁿ nnoom:

—Catsu' ndaayâ, ¿yuu ty'om' najndu' na mache' nmeiⁿ? Ndo' ¿ñeeⁿ tquiaa na matseixmaⁿ na luaa'?

³ Quia jo' t'o Jesús ndaana:

—Mati ja mawax'a cwii ñ'oom ndaa'yo'. Cat'o'yo' nndii. ⁴ Na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ, ¿yuu jnaⁿ najneiⁿ? ¿Aa nam'aaⁿ Ty'oqots'om oo aa cwe' ñ'om ndyuee nn'aⁿ?

⁵ Quia jo' tyola'neiⁿ cheⁿnquieena ñ'eⁿ nc'iaana, tyoluena:

—Xeⁿ nl'uuya na m'aaⁿ Ty'oqots'om jnaⁿna', quia jo' nntsoom: “¿Chiuu na ticala'yu'yo' ñ'eⁿñe?” ⁶ Saa xeⁿ nl'uuya nam'aⁿ nn'aⁿ jnaⁿna', nla'cwjee nn'aⁿ jaa ñ'eⁿ ljo', ee cwilayu'yana na Juan cwiluiñe profeta.

⁷ Jo' chii t'oona nnoom:

—Jâ ticaliuuyâ yuu jnaⁿyuu najndei Juan na tyotseits'oomñe nn'aⁿ.

⁸ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Meiⁿ ja, xocatsjo ndaa'yo' ñeeⁿ mañequiaa najndo na mats'aa nmeiⁿ.

Nn'aⁿ na tyol'a cwenta l'oontjom

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Toq'oⁿ na tyotseineiⁿ ñ'oom tjañoom'waa ndaaⁿ nn'aⁿ, tsoom:

—Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ. Tcoom'm l'oq uva tyuaaⁿaⁿ. Jnda jo' teijndeiyaⁿ joona' nn'aⁿ na nl'a ts'iaaⁿ jo' jo' ndo' jndye xuee tjaaⁿ cwiicheⁿ ntyja. ¹⁰ Quia na tue'ntyjo xjeⁿ na tquie ntjom'ñeeⁿ, jñoom cwii mosoom'm na m'aⁿ naⁿñeeⁿ na ññe'quiana na tseixmaⁿ cwentaaⁿaⁿ. Saa tyotjaa' naⁿñeeⁿ juu, jñoomna juu na tjaa ljo' tjachuu. ¹¹ Jo' chii jñomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ mosoom'm. Mati tsaⁿñeeⁿ tyotjaa'na ndo' tyola-jnaaⁿna juu, jnda chii jñoomna juu na tjaa ljo' tjachuu. ¹² Jñomnaaⁿaⁿ cwiicheⁿ moso na jnda ndyee. Juu tsaⁿñeeⁿ jla'quiee'ndyena, jnda chii tjeiⁿna juu naquii' ntjom'ñeeⁿ.

¹³ Quia jo' tso ts'aⁿ na ntjom' jo': “¿Chiuu chiuu nnts'aayo? Luaa nnts'aa, njñooⁿ nquii ti'jndaa na jeeⁿ candya' ts'oqⁿ. Nnts'aacheⁿndyo quia na nnty'iaana jom, nla't'maaⁿndyena jom.” ¹⁴ Saa nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ tyuaaⁿaⁿ, quia na nty'iaana na nquii jnaaⁿ jo', tyoluena ndaaⁿ nc'iaana: “Luaa' ts'aⁿ na

cwiljo ntjom l'o. Cwa nla'cuaa'a jom cha jaa nljo ntjom luaaya." ¹⁵ Jo' chii, tjeii'na jom nnom ntjom ndo' jla'cuee'na jom.

Tax'ee Jesús ndaa nn'a'n, tsoom:

—Nquii ts'a'n na ntjoom' jo', ¿ljo' nts'aa'n quio na'ñee'n?
¹⁶ Nñoom ndo' nntseicwje'n joona. Ndo' nñe'quiaa'n ntjom 'naa'n'a'n ndaa nt'omche'n nn'a'n.

Jnda na jndyena na seinei'n Jesús ñ'oommei'n, jluena:

—Tijoom cwancuee' Ty'oots'om na caluii na luaa'.

¹⁷ Saa Jesús nquiee nty'iaa'n'a'n ndaana. Tjeii'n'en cwii ñ'oom na seijoom'ñe che'nque'n na tsjo' na ya jom. Tsoom:

—Quia jo' ¿ljo' ñe'ca'mo'n ljeii 'naa'n' Ty'oots'om na mawaa na matsona'?:

Majuu tsjo' na tîcwil'uee'ndye luañe'n na cwil'a tsia'ntsjò', jnda mamei'ntyjee'na' nqui tsia'ntsjò'.

¹⁸ Mei'n'cwi'ñee'che'n ts'a'n na tileicatsei'n'o'n' cantyja 'na'ya, majuw'wi'na' juu cha'cwijom ts'a'n na toomñe na tiooñe nacjoo' tsjò'. Saa ts'a'n na tiñe'catseyu' ñ'e'ndyo, maxje'n nlco'wi'na' jom. Nntseijomna' tsa'ñee'n cha'cwijom ts'a'n na tío cwii tsjò' t'ma'n nacjoo', na seituuujndaana' juu.

Ñee'n nnom nñe'quiana ts'iaa'ndaana

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹ Nquiee ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'a'n na cwi't'moo'n ljeii na tqe'n Moisés, mañejuu xje'ñee'n tyola'jndana na nnt'uena Jesús, ee jla'n'o'n'na na nacjoo joona seinei'n ñ'oom na tjañoom'waa'. Saa nquiaana nn'a'n na jndyendye, ²⁰ jo' chii jñoomna nn'a'n na ty'eque'n cwenta ñ'oom na matseinei'n. Tyol'a na'ñee'n na ya nn'a'ndyena, cha nnty'iaana aa nntseinei'n ñ'oom na quio majuu'tina' nndaã nla'quioona jom l'o gobiernom na cu'xe'n tsa'ñee'n jom. ²¹ Joo na'ñee'n ta'x'ee nnoom:

—U Maestro na ma'moo'n' ñ'oom' Ty'oots'om ndaa nn'a'n, nquiuuyâ na ndyeyu matsei'nei'n' ndo' ya ma'moo'n' mei'n tyooche' na cwe' jndaa' 'ñee'n nei'n'. Ñe'quii'che'n ñ'oom na mayuu' ma'moo'n' cantyja 'naa'n' natoo' Ty'oots'om. ²² Ndo' je' Ta, ñe'candyaayâ, ¿aa matsona' na nñe'quiaayâ ts'iaa'ndaayâ nnom César, oo aa ticatsa'ntjomna'?

²³ Saa jom sei'n'o'o'n'o'n' cwe' na ñe'c'omna cwenta jom. Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na ñe'cal'a'yo' na cat'uiina' ja? ²⁴ Cat'mo'n'yo' cwii tsjò'ñjee'n noo'n. ¿Ñee'n 'ndyoonnom luaa ndo' 'ñee'n xuee' ljeiiwaa?

Jlue na'ñee'n:

—Nquii César, tsa'ma'nts'iaa'n t'ma'n tsjoom Roma.

²⁵ Quia jo' tsoom ndaana:

—Catiom'yo' ts'iaa'nda'a'yo' nnom César yuu na tseixma'na' cwentaa'a'n, ndo' quia'yo' cwentaa' Ty'ooots'om yuu na tseixma'na' cwentaa' nque'n.

²⁶ Tîcandaa nnc'omna jom ñ'e'n ñ'oom na matseineii'n. Yache'n jla'che'na na tjawee' n'omna ñ'oom na t'o'o'n.

Cwita'x'eena cantyja na nnta'ndo'nnda' nn'a'n

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ Jnda jo' tquie'cañom nt'om nn'a'n saduceos nam'aa'n Jesús. Joona nn'a'n na cwilue na xocata'ndo'nnda' nn'a'n. ²⁸ Ta'x'eena nnoom, jluena:

—'U Maestro na ma'moo' ñ'oom' Ty'ooots'om ndaa nn'a'n, 'ndii Moisés ñ'oom luaayâ na matsona' xe'n nncue' cwii tsa'ns'a ndo' nljoñe scoom'm na tjaa'na'n ntseinda, quia jo' tyjee ts'oo'ñee'n cocoom ñ'e'n scuu' xioom. Nnc'om ntseinaa' ñ'e'n yuscu'ñee'n cha nntseinoomñe na tjaa ntseinda xioom t'om.

²⁹ Luaa tuii. Tyom'a'n ntquiee' na'nom ñenquii ts'a'n ntseinda. Juu tsa'ntquiee tocoom ndo' tyuaa' tuee'n'e'n, tjaa ndana ñ'e'n scoom'm. ³⁰ Jnda chii tsa'n na jnda we tocoom ñ'e'n scuu' xioom, ndo' mati jom tuee'n'e'n, tjaa ntseinaa' ñ'e'n yuscu'ñee'n.

³¹ Quia jo' tsa'n na jnda ndyee tocoom ñ'e'n yuscu'ñee'n. Ndo' majo'ti cha'tso ntquiee'ndyena cwii ndo' cwiindyena to'ñoomna jom na scuuna ndo' tjana. Mei'cwii ndana tjaa'na'n ñ'e'nñê. ³² Ndo' na cwiimacanda tue' yuscu'ñee'n. ³³ Quia jo' quia na nnta'ndo'xco nn'a'n na jnda tja, ¿ñee'n cwiindyene joona na saa'a'n? Ee cha'tso ntquiee'ndyene na'ñee'n scuuna jom.

³⁴ T'o Jesús ndaana, tsoom:

—Nn'a'n tsjoomnancue cwi'unco ndo' cwiñe'quia nda na cwi'unco. ³⁵ Saa m'a'n nn'a'n na majnda majndaa'ya na la'xma'n na nnta'ndo'xcona na jnda tja. Ndo' la'xma'na na nnc'omna tiempo na nncuaaxco tsjoomnancue. Na'ñee'n taxoc'uncona, mei'n na'nom, ndo' mei'n na'lcu. ³⁶ Mei'n taxocwjennda'na ee nntseijomna' joona cha'na ángeles. Ndo' nc'e na cwicandaana na nnta'ndo'xcona, jo' chii matseijomna' na cwita'ndo'na cha'na wando' nquii Ty'ooots'om. ³⁷ Saa cantyja 'naa' na nnta'ndo'xco nn'a'n na jnda tja, maquiiti Moisés t'moo'n na ljo' ñequio ñ'oom na seiljei'n cantyja 'naa' ts'oom nioom zarza. Naquii' ñ'oom'ñee'n tsoom na Ta Ty'ooots'om cwiluiiñê Ty'ooots'om cwentaa' Abraham, Isaac, ndo' Jacob. ³⁸ Ee jom nchii cwiluiiñê Ty'ooots'om cwentaa' l'oo, jom cwentaa' nn'a'n na cwita'ndo'. Jo' chii maxje'n ma'mo'na' na cha'tso nn'a'n cwita'ndo'na cantyja 'naa'a'n.

³⁹ Cwantindye nn'a'n na cwit'moo'n ljeii na tqe'n Moisés t'oona nnoom, jluena:

—'U Maestro na ma'moo' ñ'oom' Ty'ooots'om ndaa nn'a'n majo'ndyo ñ'oom matsu'.

40 Ndo' taticandaa' n'om nn'aⁿ saduceos na cwii nnta'x'leetina nnoom.

¿Ñeeⁿ jnda cwiluiiñe Cristo?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

41 Tso Jesús ndaa cha'tso nn'aⁿ:

—¿Chiuu na cwilue nn'aⁿ na Cristo cwiluiiñê tsjaaⁿ David na jndyowicantyoo'? 42 Ee naquii' libro na chuu Salmos, maquiti David tsoom:

Nquii Ta Ty'oots'om tsoom nnom juu Ta na matsa'ntjom ja:

“Cajmaⁿ ntyjaa'a ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' 'u,

43 hasta xjeⁿ na jnda tsaa'a nn'aⁿ na jndoo 'u na c'omna nacje 'naⁿ’.”

44 Cwe' jo' mawax'aya ndaa'yo':

—¿Chiuu nnts'aayuuna' na cwiluiiñe Cristo tsjaaⁿ David na jndyowicantyoo' ee manquiti David matsoom na juu cwiluiiñe Ta na matsa'ntjom jom?

Matseitia' Jesús nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

45 Luaa ñ'oom na tsoom ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê, ñequio na ndye cha'tsonde nn'aⁿ:

46 —Queⁿndyo' cwenta na til'a'yo' cha'na cwil'a nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ee joona jeeⁿ neiⁿna na nnc'oⁿomna na cwee'na liaa na jnda na tei'ncoo. Ndo' l'ue n'omna na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ joona na quia naⁿñeeⁿ na xmaⁿndyena ñequio na jndoo' jndye nn'aⁿ. Mati na nncwindyuaandyena yuu na matseit'maaⁿñetina' joona naquii' lan'om. Ndo' na nncwindyuaandyena yuu na yati cwiwiñ'oom' na waa xuee. 47 Ndo' cwinty'uetyeⁿnguiona 'naaⁿ yolcu na jnda ljondye na tja noom. Juu xjeⁿ na cwil'ana na ljo', jeeⁿ teincoo ñ'oom cwila'neiⁿna nnom Ty'oots'om cha tinooⁿ na ljo' cwila'xmaⁿna. T'manti lco'wi'na' naⁿñeeⁿ nnts'aa Ty'oots'om.

21

Tsjo'ñjeeⁿ na tquiaa yuscu nnom Ty'oots'om

(Mr. 12:41-44)

1 M'aaⁿ Jesús wats'om t'maⁿ, ndo' jleinty'iaaⁿaⁿ naⁿtya na cwiñe'quia ofrendas cwentaa' Ty'oots'om. Cwitioomna joona' ts'om castom. 2 Mati nty'iaaⁿaⁿ cwii yuscu na jnda ljoñe, na jeeⁿ jñeeⁿñe. Tsaⁿñeeⁿ tjacjoom'm we tsjo'ñjeeⁿ na ticajndana' jo' jo'. 3 Tso Jesús:

—Mayuu'cheⁿ nndye'yo' nntsjo^o, yuscum'aaⁿ na jnda ljoñe, ndo' jñeeⁿñê, saa t'maaⁿti tquiaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om, nchiti na tquia cha'tsonde nt'omcheⁿ. 4 Ee cha'tso naⁿm'aⁿ cwe' na waljoo' tuee'na na cwiñe'quiana nnom Ty'oots'om,

saa yuscum'aaⁿ meiiⁿ na jñeeⁿñê, tju'ñ'eeⁿ mandi cantyja na nlcwaaⁿaⁿ.

Matso Jesús na nntyuii' wats'om t'maⁿ

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Tyola'neiⁿ nt'om nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ wats'om t'maⁿ na jeeⁿ chjoomna' ñequio ljo' na neiⁿncoo' ndo' ñequio 'naⁿ na ya na cwiñe'quia nn'aⁿ. ⁶ Tsoom:

—Cha'tso na cwinty'ia'yo' nmeiⁿ!, manncue'ntyjo xuee na nntyuii'ñ'eⁿna'. Taxocaljoo' cwii tsjo' nacjoo' x'iaa'na'.

'Naaⁿ na nluii cwiitjoocheⁿ na nntsuu

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Quia jo' ta'x'eena nnoom:

—'U Maestro na ma'mooⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaaⁿ nn'aⁿ, ¿cwaaⁿ nluii na luaa'? Ndo' ¿cwaaⁿ cwii 'naaⁿ m'moⁿna' na jnda teinndyoo' nluii nmeiⁿ?

⁸ Tsoom ndaana:

—Que'yo' cwenta cha tinguio'nn'aⁿ nn'aⁿ 'o. Ee jndye nn'aⁿ nlquie'cañom na nlue na joona cwiluiindyena Cristo. Nluena: “Ja cwiluiindyjo Cristo”, ndo' nluena: “Je' jnda tue'ntyjo xjeⁿ.” Saa 'o tilajomndyo' ñequio na'ñeeⁿ. ⁹ Meiⁿ tila'catyuendyo' quia na cwindye'yo' na nndyocwje'cañoom ntia' ndo' cwila'wendye nn'aⁿ nacjoo gobiernom 'naaⁿna. Ee jndei'na' na nmeiⁿ cwinomjndyee, saa tyoowe'ntyjo xjeⁿ na nntsuu tsjoomnancue.

¹⁰ Ndo' tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Nla'wendye nn'aⁿ cwii ndyuaa nacjoo nn'aⁿ cwiicheⁿ ndyuaa. Ndo' cwii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ nntseiweñê nacjoo' cwiicheⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ. ¹¹ Jndye joo jndeiⁿ nnts'eii ndo' nnc'oom jndo' nt'maⁿ ñequio ntycu na wjaatcuuñena'. Ndo' t'maⁿ nla'catyuendye nn'aⁿ na nnty'iaana jndye 'naaⁿ t'maⁿ na nleitquioo' tsjo'luee.

¹² 'Saa cwii tjocheⁿ na nluii cha'tso nmeiⁿ!, nnt'ue nn'aⁿ 'o nawi' ndo' nlei'ntyjona 'o ndo' mati nñe'quiana cwenta 'o ndaaⁿ nn'aⁿ naquii' lan'om nch'u ndo' nntioomna 'o 'laancjo. Ndo' nnc'oochona 'o jo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwitsaⁿntjom ñequio naⁿmaⁿ'iaaⁿ t'maⁿ, cwe' cantyja 'naaⁿ xueya. ¹³ Quia na nntjom'yo' nmeiⁿ! nncju'naaⁿñena' na nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'naⁿya. ¹⁴ Cala'jndaa'ndyo'ya'yo' na tinc'oom' n'om'yo' cwaaⁿ ñ'oom na nnt'o'yo' cha nncwañoom'na' 'o, ¹⁵ ee xjeⁿñeeⁿ nncjo nncwjaa'ndyo' ñ'oom quii' ndyue'yo' ndo' nñequia na jndo' n'om'yo' hasta meiⁿcwiindyee joo nn'aⁿ na jndoo 'o xondaⁿ nluena na til'ue ñ'oom na nndu'yo' meiⁿ na nluena na tiyuu'na'. ¹⁶ Mati lotye'yo', londyee'yo', ntyjee'yo', nn'aⁿ'yo', nn'aⁿ na ya ñ'oom 'o ñ'eⁿndyee, nñe'quiana cwenta 'o luee nn'aⁿ ndo' nt'omndyo' nla'cwjee na'ñeeⁿ. ¹⁷ Cha'tsondyee

nn'aⁿ nnc'omna na ticuee' n'omna 'o cwe' nc'e na m'aⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ xueya. ¹⁸ Saa xoca'ndiya na nntsuundyoy'. Hasta meiⁿ cwe' cwii soonqueⁿ'yo' xocatsuuna' ñ'eⁿndyo'. ¹⁹ Ndo' nc'e na tica'ndyenc'uaa'ndyo' nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na nntando'yo'.

Nntyuii' tsjoom Jerusalén

²⁰ 'Saa quia na nnty'ia'yo' na cwitjaa'ndye sondaro tsei ndiocheⁿ Jerusalén, quia jo' cala'nqⁿ'yo' na jnda tue'ntyjō xjeⁿ na nntyuii' tsjoom'ñeeⁿ. ²¹ Quia ljo' nn'aⁿ na m'aⁿ ts'ondaa Judea, c'oolleinomna, c'oona quii' ntsjō. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ quii' tsjoom'ñeeⁿ calui'na jo' jo'. Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ jo jnda tinc'oolcwe'na tsjoom'ñeeⁿ. ²² Ee quia jo' ncuee na cwitioom-ndye nn'aⁿ cantyja na wi'ndyena cha nntseicandaa'ñena' cha'tso ñ'oom' Ty'oōts'om na jnda teiljeii. ²³ Nty'iaandye yolcu na ndeiindye joo ncuee'ñeeⁿ ñequio yolcu na 'ndaandye nda. Ee nnguioo cwii nawi' t'maⁿ nacjoo nn'aⁿ tyuaawaa ndo' jeeⁿ t'maⁿ nawi' na nnt'uiina' joona. ²⁴ Nncwjena ñ'eⁿ xjo ndo' nt'om nnc'oocho nn'aⁿ praso na ticwii cwii ndyuua. Ndo' nn'aⁿ na nchii judíos nlco'na tsjoom Jerusalén jndye xuee, hasta nncuee' xjeⁿ na jnda seijndaa'ñe Ty'oōts'om na nncjaawintyjee' na cwiluii na ljo'.

Luaa nnts'aana' quia na ndyondaa' Jesús

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ 'T'maⁿ 'naaⁿ nleitquioo' nnty'iaa nn'aⁿ nnom ñe'quioom' ñ'eⁿ chi' ñ'eⁿ cancjuu. Ndo' nnom tsjoomnancue t'maⁿ nntsei'ndaa'na' n'om nn'aⁿ. Nntseiñ'eeⁿna' joona quia na ndyena na jeeⁿ c'uaa manquiuu' nmōⁿ ndaaluee, nntse-icaty'uena' joona. ²⁶ Nnts'aana' na tajndeii' n'omna nc'e na cwicatyuena ñequio na m'aaⁿ'ticheⁿ n'omna chiuu cwii wjaach'eetina' nnom tsjoomnancue. Ee nntseicwachuu'ñena' cha'tso 'naⁿ najnda na matseixmaⁿ tsjō'luee. ²⁷ Quia ljo'cheⁿ nnty'iaana ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na macwjacañōōⁿnda'a tsjoomnancue. Ndyoō naquii' nchquiu ñequio najndeii na matseixmaⁿya ndo' ñequio na neiⁿncōo' nacaxuee na cwiluiit'maⁿndyō. ²⁸ Quia na jnda jnaⁿna' na cwiluii cha'tso nmeiⁿ, c'omt'maaⁿ'ndyo' n'om'yo', c'om'c'eendyo' ee jnda teindyoo' na nluin'maaⁿndyo'.

²⁹ Mati seineiⁿ ñ'oom na tjañoom' ndaana, tsoom:

—Cala'nqⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ ts'oom higuera ndo' cha'tso nt'omcheⁿ n'oom. ³⁰ Quia cwinty'ia'yo' na jnda macwicalui' tscoo'na', cwila'nqⁿ'yo' na jnda teindyoo' ncueesua'. ³¹ Mati quia na cwinty'ia'yo' na cwiluii cha'tso nmeiⁿ, cala'nqⁿ'yo' na jnda teindyoo' m'aaⁿna' na nntsā'ntjom Ty'oōts'om.

³² 'Candye'yo' nntsjoḡ, mayuu'cheⁿ na xocwjeñ'eⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ je' hasta xjeⁿ na jnda seicandaa'ñena' cha'tso ñ'oommeiⁿ.
³³ Tsjo'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue nntycwiiñ'eⁿ na' saa juu ñ'oom 'na'ya tijoom cwinom'na' juuna'.

³⁴ 'Cal'andyo' cwenta na tincjaachuna' 'o na ñoomñoom na nl'a'yo', oo na nnc'om'yo' na candye'yo', oo na nncuaa ñ'omtiuu 'na'yo' 'naⁿ na maca'na' 'o. Cha tints'aana' na tic'omc'eendyo' ndo' majndeiito nncwjee'cañoom xuee'ñeeⁿ 'o. ³⁵ Tintjom'yo' cha'cwijom na nnquioo cwii teinco' ee nnt'uiina' nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa nnom tsjoomnancue. ³⁶ Jo' chii c'om'c'eendyo' cha'waa xuee na m'a'yo'. Ndo' calaty'oondyo' nnom Ty'oḡots'om cha nnc'oom jndei' n'om'yo' na ndaa nna'ndyo' nawi' na quia ndyo, ndo' ndaa nncwintyje'tye'yo' jo nḡⁿ na cwiluiindyḡ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee.

³⁷ Naxuee tyo'mḡⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Ndo' quia tmaaⁿ tyocalueeⁿeⁿ, tyocaⁿ ta na jndyu Olivos. ³⁸ Ndo' cha'tso nn'aⁿ cwitsjoom tyoquiena wats'om t'maⁿ na ndyena ñ'oom na ñnequiaaⁿ.

22

Cwi'ma'na na nnt'uena Jesús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Majnda jaawindyoo' nncuee' xuee pascua na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. ² Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na cwit'mḡⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, cwe' nty'iu tyol'ueendyena chiuu ya cha ndaa nla'cuee'na Jesús, ee nquiaana nn'aⁿ na neiiⁿ jom.

³ Xjeⁿñeeⁿ tuḡ Satanás naquii' ts'om Judas, tsaⁿ na mati jndyu Iscariote. Jom cwii joo nn'aⁿ na canchoo'wendye.

⁴ Tjaaⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos, ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ na cwiluii wats'om. Tjatseijndaa'ñe chiuu ya nnts'aaⁿ na ñnequiaaⁿ cwenta Jesús lueena. ⁵ Ndo' na'ñeeⁿ jeeⁿ jla'neiⁿndyena, tjoom' t'ma'na na ñne'quiana s'om nnoom.

⁶ Mati jom seijomñe na ljo'. Tyol'ueeⁿ cwaaⁿ nncju'naa'ñena' na ñnequiaaⁿ cwenta Jesús lueena xjeⁿ na ticajndoo' nn'aⁿ.

Seijndaa'ñe Jesús na cuaa Cena

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

⁷ Tue'ntyjḡ ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Ncuee'ñeeⁿ maca'na' na cala'cwjeena canmaⁿ cantyja 'naaⁿ ncuee pascua. ⁸ Ndo' jñom Jesús Pedro ñequio Juan, tsoom ndaana:

—Catsa'yo', nlajndaa'ndyo' yuu na nlcwaa'a cantyja 'naaⁿ ncuee pascua.

⁹ Ta'x'leena nnoom:

—¿Yuu l'ue ts'om' na nlajndaa'ndyô?

¹⁰ T'ooⁿ ndaana:

—Quia na jnda saaquie'yo' naquii' tsjoomwa'ñeⁿ, nntjom-ndyo' cwii tsaⁿs'a na ñ'oom tsjoo na ñjom ndaa. Cat-saantyjo'yo' naxeeⁿeⁿ hasta na nncueⁿeⁿ w'aa yuu na nnc-jaaqueⁿeⁿ. ¹¹ Jo' jo' candu'yo' nnom ts'aⁿ na waa' w'aa'ñeeⁿ: “Nquii ts'aⁿ na ma'moⁿ ndaaya mawax'eeⁿ: ¿Yuu waa cuarto na nlcwaa'â cwentaa' xuee pascua ñequio nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿndyo?” ¹² Quia jo' juu tsaⁿñeeⁿ m'mooⁿ ndaa'yo' cwii cuarto t'maⁿ, w'aa nandye na maniomcandaⁿ'naⁿ. Jo' jo' calajndaa'ndyo'ya'yo'.

¹³ Ty'ena ndo' jliuna cha'xjeⁿ na tsoom. Ndo' jla'jndaa'ndyena na nlcwa'na, nntquiina catsmaⁿ.

¹⁴ Quia na jnda tmaaⁿ, tue'cañoom Jesús, tjacjom nacañoom' meiⁿsa ñequio canchoo'we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê.

¹⁵ Tsoom ndaana:

—Jeeⁿ ntyjaa' ts'ooⁿya na nlcwaa'a nantquie pascuawaa ñ'eⁿndyo' cwii tjoocheⁿ na nnc'io. ¹⁶ Ee candye'yo' nntsjoⁿ, taxocwa'ndda'a juuna' hasta xjeⁿ na jnda seicandaⁿ'ñena' yuu na matsa'ntjom Ty'oⁿots'om.

¹⁷ Jnda jo' to'ñoom cwii waso, jnda chii tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oⁿots'om ndo' tsoom ndaana:

—Cato'ñoom'yo' wasowaa, calui' cjaana' cwii ndo' cwi-indyo', cwe'yo'. ¹⁸ Ee candye'yo' nntsjoⁿ, je' na cwii wjaatina', taxoc'ua ndaawinom hasta quia nncueⁿntyjo xjeⁿ na nntsⁿ'ntjom Ty'oⁿots'om.

¹⁹ Ndo' to'ñoom tyoo', tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oⁿots'om, jnda chii tyjeeⁿ juuna', tquiaaⁿ ndaana. Tsoom:

—Tyoo'waa cwiluiiñena' seii'a na mañequiaandyⁿ na nnc'io. Luaa' nntsaal'a'yo' na cwicañjom n'om'yo' ja.

²⁰ Jnda na tcwa'na tyoo'ñeeⁿ, majo'ti s'aaⁿ, to'ñoom waso. Tsoom:

—Juu ndaa winom na ñjom wasowaa tseixmaⁿ'na' ñ'oom xco na maquaⁿ'tyaⁿ ñequio niom'a na nnquioo cwent'a'yo'.

²¹ 'Saa queⁿ'yo' cwent'a, ñe'cwii meiⁿsa na cañom' meindyuaandyⁿ ñequio ts'aⁿ na mañequiaa cwent'a ja. ²² Ndo' ja na cwiluiindyⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, mayuu'cheⁿ manntjoⁿ cha'xjeⁿ na jnda teijndaa' cantya 'na'ya, saa nnt'uiiwi'na' juu ts'aⁿ na mañequiaa cwent'a ja.

²³ Quia jo' to'na na tyota'x'eendyena ndaana, 'ñeeⁿ cwi-indye joona na nnts'aa na ljo'.

¿'Ñeeⁿ cwiluiit'maⁿñeti?

²⁴ Mati jla'ñ'eeⁿ ndyueena 'ñeeⁿ cwiindyⁿ joona na nnc'oom na t'maⁿñeti. ²⁵ Saa jom tsoom ndaana:

—Nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ tsjoomnancuewaa ñequio nn'aⁿ na cwitsa'ntjom, cwinchjeena nn'aⁿ na cwindye'ntjom ndaana, saa cwila'cajndyu yo'ñeeⁿ joona nn'aⁿ na ya cwil'a. ²⁶ Saa quii'ntaaⁿ 'o nchii luaa' nncuaa. Ee juu ts'aⁿ na cwilui-itquieñeti c'oom cha'na ts'aⁿ na cje tseixmaⁿ. Ndo' ts'aⁿ na matsa'ntjom c'oom cha'na ts'aⁿ na mandi'ntjom. ²⁷ Ee ¿'ñeeⁿ cwiluiit'maⁿñeti, aa juu ts'aⁿ na wacatyeeⁿ nacañoom' mei'sa, oo aa juu ts'aⁿ na mandi'ntjom jo' jo'? ¿Aa nchii maxjeⁿ juu ts'aⁿ na wacatyeeⁿ nacañoom' mei'sa? Saa queⁿyo' cwenta, ja m'aaⁿya quii'ntaaⁿyo' na mandi'ntjoⁿ.

²⁸ 'O ñequii'cheⁿ ñ'eⁿyo' ñ'eⁿndyo cha'tsoti na maqueⁿna' xjeⁿ ja. ²⁹ Jo' chii cha'xjeⁿ na tquentyeⁿ Tsotyaya ñ'oom na ja nntsa'ntjoⁿ, malaa'ti' maquaⁿ na 'o nntsa'ntjom'yo'. ³⁰ Yuu na nntsa'ntjoⁿya, jo' ñnequiaya na nlcwa'yo' ndo' nncwe'yo' ñ'eⁿndyo cañoom' mei'sa 'naⁿya. Ndo' nncwindyuaandyo' ntio yuu na nntu'xeⁿyo' canchoo'we ntmaaⁿ nn'aⁿ Israel.

Matseicandii Jesús na nncwji'ñe Pedro

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Tso ta Jesús:

—'U Simón, queⁿ cwenta, jnda tcaⁿ Satanás ñ'oom na nnt-seitei'ncweeⁿeⁿ 'o cha'na matseicueeñe ts'aⁿ lqueeⁿ trigo, ³² saa ja jnda ñes'aa ty'oo nnom Ty'ooots'om cantyja 'naⁿ cha tintseintycwiina' na matsel'yu'ya' ts'om'. Ndo' xeⁿ jnda tco'ndyu'xcwe'nda', quiaa' ñ'oom t'maⁿ ts'om ndaaⁿ nn'aⁿ nmeiiⁿ na cwila'yu'.

³³ T'o Simón nnoom, matso:

—Ta, m'aaⁿc'eendyo na nncjo w'aancjo ñ'eⁿndyu'. Ndo' tints'aa meiiⁿ na nnc'io ñ'eⁿndyu'.

³⁴ Tso Jesús nnoom:

—Aa ndi', Pedro, njom' matsjoo, cwii tjoocheⁿ na nntseix-uua caxtijndyo je'je'cheⁿ, saa 'u xjeⁿñeeⁿ jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' na ticwajnaⁿ ja.

Nntseicandaq'ñena' ljeii na mawaa

³⁵ Tso Jesús ndaana:

—Quia na jñooⁿya 'o na saanquia'yo' ñ'oom 'naⁿya, tsjoo na t'catsañ'om'yo' tsjo'ñjeeⁿ, meiⁿ chetsja', meiⁿ lloom, ¿aa waa na seitjoona' 'o?

Jluena nnoom:

—Meiⁿcwii tjaa'naⁿ.

³⁶ Tsotyeeⁿcheⁿ ndaana:

—Saa je', 'ñeeⁿ juu na maleiñ'oom 'naⁿ na cwicañjom s'om, cjaañ'oom juuna' ndo' mati chetsja'. Ndo' 'ñeeⁿ juu na tjaa'naⁿ xjo espada, cajndaqⁿ liaatco 'naaⁿ, chii c'oom xjoo'. ³⁷ Ee candye'yo' nntsjoqⁿ, maxjeⁿ jndei'na' na catseicandaq'ñena'

ljeii na mawaa cantyja 'naⁿya na matsona': "Tjeii'na cwenta na ljo'y^u wi'ñê cha'xjeⁿ nn'aⁿ na wi'ndye."

³⁸ Jluena nnoom:

—Ta, canty'ia', luaa mawaa we xjo espadas.

T'ooⁿ ndaana, tsoom:

—Malei'tyeⁿ luaa'.

Matseineiⁿ Jesús nnom Ty'o^ots'om

(Mt. 26:36; Mr. 14:32-42)

³⁹ Quia jo' jlueeⁿeⁿ w'aa yuu na tcwa'na, tjaaⁿ ta na jndy^u Olivos yuu na maxjeⁿ quicaⁿ. Ndo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom'm, mandi'ntyjona naxeeⁿeⁿ. ⁴⁰ Quia na tquiena jo' jo', tsoom ndaana:

—Calaneiⁿyo' nnom Ty'o^ots'om cha juu na ñequeⁿna' xjeⁿ 'o tincwantjomna' 'o.

⁴¹ Ndo' teiñooⁿ nacañoomna, tjaaⁿ cha'na tquia na nncju' ts'aⁿ cwii tsjo'. Tcoom'm xtyeeⁿ ndo' seineiiⁿ nnom Ty'o^ots'om. ⁴² Tsoom:

—Tsotyaya, xeⁿ 'u l'ue ts'om', catseicandyaandyu' ja nawi'waa. Saa ticaluii ljo' na l'ue ts'ooⁿ ja, caluii ljo' na l'ue ts'om' nncu'.

⁴³ Ndo' xjeⁿñeeⁿ tyje'cañoom cwii ángel nacañom'm na jnaⁿ cañoom'luee na tyoñequiaa najneiⁿ. ⁴⁴ Yochēⁿ na tyotsei'ndaa'na' ts'oom, tyoqueⁿñetyeeⁿ na tyotseineiⁿ nnom Ty'o^ots'om ñequio cha'waa najneiⁿ. Ndo' ndaatmeiiⁿeⁿ tyotseijomna' cha'na t'maⁿ ndaateiⁿ niom', ñecwii ndii' cwi'iuuna' xjeⁿ nomtyuaacheⁿ.

⁴⁵ Quia na jnda teicantyyaaⁿ na seineiiⁿ nnom Ty'o^ots'om, tjantyyaaⁿaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê ndo' ljeiiⁿ na cwindana. Ee tîcanaⁿndyena na jeeⁿ chjoo' n'omna. ⁴⁶ Tsoom ndaana:

—¿Chiuu na cwinday'o'? Quicantyya'y'o', calaneiⁿyo' nnom Ty'o^ots'om cha juu na ñe'queⁿna' xjeⁿ 'o, tincjaachuuna' 'o.

T'uena Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Jesús ndo' tqie'cañom nn'aⁿ na jndyendye. Jo ndaaⁿ naⁿñeeⁿ wjaajndyee Judas, cwii joo nn'aⁿ na canchoo'we. Seicandyoo'ñê nacañoom' Jesús na nnc'om ntsmaⁿ'. ⁴⁸ Tso Jesús nnoom:

—'U Judas, ja na cwiluiindy^o ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ¿aa ma'tioo' cwenta ja luee nn'aⁿ ñequio na ma'ua' ntsmaaⁿ'a?

⁴⁹ Ndo' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê, quia na nty'iaana chiuu wjaach'eena', jluena nnoom:

—Ta, ¿aa mañejom nntuaa'a xjo?

⁵⁰ Ndo' cwii joona mañoom' seiquee'ñe mosoo' tyee na cwiluiitquieñe. Tyjee tsua'qui tsa'ñee'n ntyjaya. ⁵¹ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—Maya, ca'ndye'yo'.

Ndo' tyenquoom'm tsua'qui tsa'ñee'n, sein'maa'n juu. ⁵² Ndo' nn'a'n na tquo nacjoom'm, joo ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'a'n na cwijndoo' ts'iaa'n cwentaa' wats'om, ñequio nn'a'n na cwiluiitquiendye naquii' tsjoom, tsoom ndaa na'ñee'n:

—Jnda'jom ñequio ncjo espadas ndo' ñ'e'n n'oom nch'io na tquo'yo' nacjaya. Ndoo' na tquioc'om'yo' cwii tsa'canch'ue. ⁵³ 'Io ndii 'io tyom'aa'ya quii'ntaa'yo' naquii' wats'om t'ma'n mei'n tîcat'ue'yo' ja. Saa je' je' jnda tue'ntyjo na juu na jaa'ñe maque'na' xje'n.

Macwji'ñe Pedro cantya 'naa'n Jesús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Jnda na t'ue na'ñee'n jom, ty'eñ'omna jom waa' tyee na cwiluiitquieñe. Ndo' Pedro tjantyjoon tquiache'n tquia. ⁵⁵ Jo' jo' jla'ntjoomndye nn'a'n chom tach'e'n, tyomeindyuaandyena ndioche'n nacañoom' chom. Ndo' mati Pedro tjacjom quii'ntaa'na. ⁵⁶ Cwii yuscu na mandi'ntjom ljeii jom na wacatyee'n 'ndyoo chom, jee'n nquiee nty'iaa' nnoom ndo' tso:

—Mati tsa'm'aa'n ñeñ'ee'n ñ'e'n tsa'm'aa'n'.

⁵⁷ Saa jom tjei'ñê, tsoom:

—Jee'n 'u yuscu ticwajna'na tsa'm'aa'n'.

⁵⁸ Tyoowiquiuu' ljeii cwiiche'n ts'a'n jom, tso nnoom:

—'U, maxje'n cwiindye joona.

Saa t'oo'n:

—Nchii jo' ja.

⁵⁹ Jnda tjawiquiuu'tiche'n, cha'na cwii hora, cwiiche'n ts'a'n tyotseijndei' 'ndyoo, tso:

—Tsa'm'aa'n, mayuu'che'n ñeñ'ee'n ñ'e'n tsa'm'aa'n' ee ts'a'n ts'ondaa Galilea jom.

⁶⁰ T'o Pedro nnom:

—Ja re, mei'nchjoo ticaljeii ñ'oom na matsu'.

Ndicwa'n matseinei' ñ'e'n tsa'ñee'n ndo' seixuaa caxtijndyo.

⁶¹ Quia jo' taque'n Ta Jesús ndyeyu jo ndo' na m'aa'n Pedro ndo' nty'iaa' nnoom. Ndo' mañoom' tjañjoom' ts'oom ñ'oom na jnda tso nnoom: “Cwii tjoche'n na nntseixuaa caxtijndyo je'je'che'n saa xje'ñee'n 'u jnda ndyee ndii' macwji'ndyu' ñ'e'ndyo.” ⁶² Quia jo' mana jlui' Pedro quii'ntaa' na'ñee'n. Jee'che'n ndya' tyoty'ioom na jnda ntyjee'n.

Cwila'jnaa'na Jesús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Nn'aⁿ na tyol'a cwenta Jesús, tyola'jnaaⁿna ndo' tyot-jaa'na jom. ⁶⁴ Mati tyola'tyeⁿna liaa nnoom, tyotmeiiⁿna nda' nnoom ndo' tyoluena:

—Cjaawee' 'ndyo' 'ñeeⁿ juu macwja' 'u.

⁶⁵ Ndo' jndye ñ'oom ticuee' ts'om tyoluena nacjoom'm.

'Ooque'na Jesús luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Quia na jnda teixuee, tjomndye ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na cwijndoo' ts'iaaⁿ wats'om t'maⁿ ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. Ty'eñ'omna Jesús na m'aⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyena n'iaaⁿ ndaa nn'aⁿ judíos. Jlué naⁿñeeⁿ nnoom:

⁶⁷ —Catsu' ndaayâ, ¿aa 'u cwiluiindy' Cristo?

Jom t'ooⁿ ndaana:

—Meiiⁿ xeⁿ na nntsjo^o ndaa'yo', saa xocala'yu'yo'. ⁶⁸ Ndo' meiiⁿ xeⁿ na cwax'aya ndaa'yo', 'o xocat'o'yo' 'ndyo, xocala-candyaandyo' ja. ⁶⁹ Saa je' xuee na cwii wjaana', ja na cwiluiindy' ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee nncjocajmaⁿ ntyjaa' Ty'oots'om ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñetina' ja. Jo' jo' nntseijomndyo ñ'eⁿñê cha'tso najndei na matseixmaaⁿ.

⁷⁰ Cha'tsondyena ta'x'eena:

—Quia jo' ¿aa 'u cwiluiindy' Jnda Ty'oots'om?

T'ooⁿ ndaana:

—Mancjo'ti'yo' jnda macwindu'yo'.

⁷¹ Quia jo' jluena:

—¿Ljo' cwii macaⁿtina' na nlui'yuu' nacjoom'm? Ee mancjootyaa jnda jndyaaya ñ'oom 'ñom.

23

Ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na tjomndye jo' jo', tei'cantyjana, ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ Pilato. ² To'na na tyoñequiana jnaaⁿaⁿ. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ jnda jliuuyâ na matsei'naⁿaⁿ n'om nn'aⁿ ndyuaayâ. Ee quitsoom na ticwanaaⁿ na ññe'quiaayâ ts'iaaⁿndaayâ nnom César. Ndo' manquiityeeⁿ matsoom na cwiluiñê Cristo ndo' rey jom.

³ Quia jo' ta'x'ee Pilato nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwiluiindy' rey na catsaⁿntjom nn'aⁿ judíos?

T'o Jesús nnom:

—Maxjeⁿ jo' ja, cha'xjeⁿ na matsu'.

⁴ Ndo' tso Pilato ndaa ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na jndyendye:

—Ja meiⁿcwii jnaaⁿ! tsaⁿs'am'aaⁿ ticaljeiya.

⁵ Saa naⁿñeeⁿ jla'jndeiⁱ ndyueena, jlueⁿ:

—Ñ'oom na ma'mooⁿ matseijmeiⁿna' nn'aⁿ cha'waa ts'ondaa Judea. Tyoch'eeⁿ na ljo' ts'ondaa Galilea, ndo' mati ñjaaⁿ.

Ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ Herodes

⁶ Jnda na jndii Pilato ñ'oom cantyja 'naaⁿ Galilea, tax'eeⁿ:

—¿Aa ts'aⁿ ts'ondaa Galilea tsaⁿs'am'aaⁿ?

⁷ Quia na ljeijndaa'ñê na jnaⁿ Jesús ts'ondaa Galilea yuu na matsa'ntjom Herodes, quia jo' seicwanoom Jesús na m'aaⁿ Herodes'ñeeⁿ na tsaⁿñeeⁿ cu'xeeⁿ Jesús. Ee tyjee' tsaⁿñeeⁿ Jerusalén quia jo'. ⁸ Ndo' jeeⁿ neiiⁿ quia na nty'iaaⁿaⁿ Jesús ee jaach'ee xuee na jeeⁿ ñe'cwajnaⁿaⁿ juu ndo' na jndye ñ'oom jnda jñeeⁿ cantyja 'naaⁿ. Jo' jeeⁿ queeⁿ ts'oom na nnty'iaaⁿaⁿ na nnts'aa Jesús cwii ts'iaaⁿ na xocandaa nnts'aa na cwe' cwii ts'aⁿ. ⁹ Ndo' jndye ñ'oom tyowax'eeⁿ, saa meiⁿcwii ñ'oom tic'o Jesús. ¹⁰ Ndo' ntyee na cwilui-itquiendye ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, mati ty'ena na m'aaⁿ. Tyoqueⁿya n'omna na tyoñequiana jnaaⁿ Jesús. ¹¹ Ndo' mati Herodes ñequio sondaro 'naaⁿaⁿ, cwe' tyoncona Jesús ndo' tyola'jnaaⁿna jom. Jla'cweena jom cwii liaa na jnda, jnda chii jla'cwanomnnda'na jom na m'aaⁿ Pilato. ¹² Juu xuee'ñeeⁿ ljoyaañe Pilato ñ'eⁿ Herodes, ee ñet'omntiaa'ndyena.

Cwiwijndaa'tyeⁿ na cue' Jesús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Quia jo' seitjom Pilato ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ n'iaaⁿ ñequio nn'aⁿ na jndyendye. ¹⁴ Tsoom ndaana:

—O tquiñ'om'yo' tsaⁿs'am'aaⁿ na cwindu'yo' matseijmeiⁿna' nn'aⁿ judíos. Saa queⁿyo' cwenta, jo ndaa cha'tsondyo' jnda tcaaⁿa ñ'oom nnoom, ndo' meiⁿcwii jnaaⁿaⁿ ticaljei na cha'tso ñ'oom na cwiqueⁿyo' nacjoom'm. ¹⁵ Meiⁿ Herodes ticaljeii jnaaⁿaⁿ, jo' na seicwanomnnda' tsaⁿñeeⁿ jom na m'aaⁿya. Queⁿyo' cwenta, meiⁿcwii tyootseitjoñê na matsa'ntjomna' na cueeⁿeⁿ. ¹⁶ Jo' chii nnchuu'jñeeⁿ xeⁿ jnda nntseicandyaandyo jom.

¹⁷ Ndo' waa costumbre na jndei'na' na catseicandyaañe Pilato cwii praso jo ndaa nn'aⁿ xcwe na waa xuee. ¹⁸ Saa cha'tso nn'aⁿ na jndyendye, ñe'cwii ñ'oom jla'xuaana, jlueⁿ:

—Quindyoo' luaa' ñjaañe ndo' catseicandyaandyu' Barrabás.

¹⁹ Tsaⁿñeeⁿ tueeⁿna jom w'aancjo ee teijndaa' jnaaⁿaⁿ na seiweñe nacjoo' gobiernom. Ndo' seicueⁿeⁿ ts'aⁿ. ²⁰ Ndo'

Pilato nc'e na ñe'catseicandyaañê Jesús, seineiⁿnaaⁿ'aⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. ²¹ Saa joo naⁿñeeⁿ jndeiiiti jla'xuaannda'na, jluena:

—Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ. Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

²² Tsoom ndaana na jnda ndyee ndii':

—¿Ljo' jeeⁿcheⁿ tis'a s'aaⁿ? Meiⁿcwii jnaaⁿ'aⁿ ticaljeiya na matsaⁿntjomna' na cueeⁿleⁿ. Jo' chii nnchuu' jñeeⁿ, xeⁿ jnda nntseicandyaandyō jom.

²³ Saa naⁿñeeⁿ jndeii' ndyueena, jndeii tyola'xuaana, tyotaⁿna na cañoom ts'oom'naaⁿ. Ndo' ñoom'ñeeⁿ na tyoluena ñequio ntyee na cwiluiitquiendye ndaaⁿ ntyee jnaⁿjndeiiina'.

²⁴ Jo' chii Pilato tquiaañetoom ñ'oom na caluii cha'xjeⁿ na cwitaⁿna. ²⁵ Seicandyaañê ts'aⁿ na tyotaⁿna na m'aaⁿ w'aancjo, meiiⁿ na tyotseiweñe nacjoo' gobiernom ndo' seicuee' ts'aⁿ. Ndo' tquiaaⁿ Jesús lueena na cal'ana chiuu na l'ue n'omna.

Cwity'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Xjeⁿ na ty'eñ'om sondaro Jesús na nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ, t'uena cwii ts'aⁿ na jnaⁿ jndaā, ts'aⁿ tsjoom Cirene na jndyu Simón. Jla'cachuuna jom ts'oom'naaⁿ tyo-jaantyyōōⁿ naxeⁿ! Jesús ñ'eⁿ juuna'.

²⁷ Ndo' cwii tmaaⁿ! t'maⁿ nn'aⁿ ty'entyjō naxeⁿ! Jesús, ndii ñ'eeⁿ yolcu na jeeⁿ cwityuee ndo' cwila'xuaa na matse'iⁿndaa'na' n'om na cwinty'iaa na luaa' matjoom. ²⁸ Saa taqueⁿ Jesús, tsoom:

—O yolcu Jerusalén, tandyuee'yo' cantyja 'naⁿ ja luaa, catyuee'yo' cantyja 'naⁿ! ncjo'yo' ñ'eⁿ nda'yo'. ²⁹ Ee queⁿ'yo' cwenta, manncue'ntyjō xuee na nlue nn'aⁿ: “Jeeⁿ teijnoom yolcu na tileic'om nda, na tîcandeiiⁿndye, meiⁿ tjaa yo'ndaa jla'cantei'.” ³⁰ Ncuee'ñeeⁿ nnto' nn'aⁿ na nluena ndaaⁿ ntsjō: “Catquiaandyō' nacjooyâ”, ndo' nluena ndaaⁿ nta: “Cala'cata'yo' já.” ³¹ Ee xeⁿ nmeiiⁿ macwil'a nn'aⁿ ñ'eⁿndyō ja na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿya, cwanti na t'maⁿti nawi' nntjoom naⁿñeeⁿ na waa jnaaⁿna.

³² Ndo' mati ty'echona we nn'aⁿ na wi'ndye na nnty'ioomna n'om'naaⁿ. ³³ Quia na tquiena cwii joo na jndyu Ta Tsei'xqueⁿ Ts'oo, ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ jo' jo' ñequio naⁿñeeⁿ na wi'ndye, cwii tsaⁿñeeⁿ ntyjaaⁿ'aⁿ ntyjaya ndo' cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ ntyjaaⁿ'aⁿ ntyjatymaaⁿ! ³⁴ Tsoom:

—Tsotyāya, catseit'maⁿ ts'om' joona, ee ticala'nōⁿna ljo' cwil'ana ñ'eⁿndyō.

Ndo' tyo'oo sondaro x'iaa na nnty'iaana ñ'eeⁿ nleijnoom' cwii cwii liaⁿ'aⁿ. ³⁵ Jo' jo' jndye nn'aⁿ na cwe' ty'ecanty'iaa na luaa'. Saa naⁿmaⁿn'iaaⁿ jeeⁿ ticuee' n'omna jom, tyoluena:

—Jeeⁿ ya tjei'n'maaⁿñê nt'omcheⁿ nn'aⁿ, je' cwji'n'maaⁿñe cheⁿnqueⁿ xeⁿ mayuu' cwiluiiñê nquii Cristo tsaⁿ na tjei'ñe Ty'oqots'om na catsaⁿntjom.

³⁶ Mati tyola'jnaaⁿ sondaro Jesús. Ty'entyjaaⁿ na na ñe'quiana winom na tã na nnc'om. ³⁷ Jluena:

—Xeⁿ 'u cwiluiindyⁿ Rey na catsaⁿntjom' nn'aⁿ judíos, cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿnncu'.

³⁸ Ndo' jo ndyeyu ts'om xqueeⁿ ty'ioomna ljei ñ'oom griego, latyeⁿ, ñ'eⁿ hebreo. Matsona': "Luaaⁿñe Rey cwentaa nn'aⁿ judíos."

³⁹ Cwii joo naⁿñeeⁿ na wi'ndye na ñoom ñ'eⁿñê, seijnaaⁿ jom. Tso:

—¿Aa nchii Cristo cwiluiindyⁿ? Cwa cwji'n'maaⁿndyu' cheⁿnncu' ndo' mati jã.

⁴⁰ Saa t'o cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ, seitiaaⁿaⁿ x'iaaⁿaⁿ, tsoom:

—Cwa tinquia' Ty'oqots'om. Ndo' 'u jnda t'uiityeⁿna' na maxjeⁿ nnc'io'. ¿Aa ticando' mañejo'ti matjom' cha'xeⁿ matjom jom? ⁴¹ Ndo' wendyo jaa nmeiⁿ mayuu'cheⁿ maty'iomyaⁿ na catjoⁿya na luaa ee cwitiqoⁿndyo cantyja na ñel'aaya. Saa juu Tam'aaⁿ meiⁿcwii nawi' t'icats'aaⁿ.

⁴² Quia jo' tsoom nnom Jesús:

—'U Ta, cjaañjoom' ts'om' ja quia na nndyo' na nntsã'ntjom'.

⁴³ Tso Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Mayuu'cheⁿ matsjoⁿ njom', xuee je' nnc'oom' ñ'eⁿndyo jo paraíso yuu na m'aaⁿ nquii Ty'oqots'om.

Tquiaaⁿñe Jesús na tueeⁿeⁿ

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Xjeⁿ na tuee' quiajmeiⁿ, teijaaⁿ cha'waa tsjoomnancue hasta na ndyee na matmaaⁿ. ⁴⁵ Ee na teijaaⁿ ñe'quiom'. Ndo' juu liaa tco na ntyjaty'io naquii' wats'om t'maⁿ ty'ioo'xcwena'. ⁴⁶ Quia jo' jndeii seixuaa Jesús, tsoom:

—Tsotyaya, ma'ndiya cantyja na wando'a naquii' l'o'.

Jnda tsoom na luaa', mana tueeⁿeⁿ.

⁴⁷ Quia na nty'iaa' tyo na matsã'ntjom sondaro chiuu waa na tuii, seit'maaⁿñê Ty'oqots'om, tsoom:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿm'aaⁿ matseixmaaⁿ ts'aⁿ na lju' cwiluiiñe.

⁴⁸ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tjomndye na nty'iaa na ljo' tuii, quia ty'elcweeⁿna l'aana, tyotmeiⁿna nda' ndei'candyaana na cwit'moⁿna na matsei'ndaaⁿna' nquiuna. ⁴⁹ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na ta'jnaaⁿna Jesús ñequio yolcu na ty'entyjo naxeeⁿeⁿ na jnaⁿ Galilea, tyonty'iaa tquiaⁿna na luaa' tjom Jesús.

'Oocaty'iuuna Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu José na jnaⁿ tsjoom Ari-matea ts'ondaa Judea. Tsaⁿñeeⁿ cwii joo nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos. Jom ya ts'aⁿñê ndo' mach'eeⁿ na maty'iomyana'. ⁵¹ Mati tyomeinom'm juu na nntsajntjom Ty'oqots'om. Tîcatseijomñê ñ'oom na t'maⁿ nt'omcheⁿ nc'iaaⁿ aⁿ na cue' Jesús. ⁵² Tjaaⁿ na m'aaⁿ Pilato ndo' tcaaⁿ ts'oo Jesús. ⁵³ Jnda chii tjacatyjeeñê juu. Seityjooñê liaa sámana tsaⁿ lino ndo' tjaa'ñê juu naquii' tsue'tsjô' na tuiya. Jo' jo' meiⁿ cwii tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ cojaaquiee'. ⁵⁴ Juu xuee'ñeeⁿ, maxuee na cwila'jndaa'ndye nn'aⁿ na nnta'jndyeena xuee sámana. Ndo' xjeⁿñeeⁿ majaaweey'a xjeⁿ cantyja 'naaⁿ na'.

⁵⁵ Yolcu na tqiuo ñ'eñê na jnaⁿ Galilea, ty'enty'iaana tsei'tsuua, tqeⁿna cwenta chiuu waa na tjacanty'iuu'ñê. ⁵⁶ Jnda jo' ty'elcwee'na Jerusalén, ty'ela'jndaa'ndyena nasei cachi ndo' ncheⁿ. Ndo' ta'jndyeena juu xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ cha'xjeⁿ matsajntjom ljeii naqui.

24

Cantyja na tando'xco Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Cwitsjoomya xuee najndyee smanaⁿ, ty'ena yuu waa tsei'tsuua. Ty'echona nasei cachi na jnda jla'jndaa'ndyena. ² Jnda na tqiuna jliuna na jnda teindyô tsjô' na ta' 'ndyoo tsue'tsjô'. ³ Quia na ty'equie'na jo' jo', taticaluna sei'ts'o 'naaⁿ Ta Jesús. ⁴ Xcwe na matseñ'eeⁿñena' joona na cwicatyuena, ndo' teitquioo'ndye we nn'aⁿ nacañoomna na jeeⁿ canchii', caxuee liaa. ⁵ Jeeⁿ ndya' tyuena, jla'ntyjanquioondyena nqueⁿna nomtyuua. Jluu naⁿñeeⁿ ndaana:

—¿Chiuu quii'ntaaⁿ l'oo cwil'ue'yo' ts'aⁿ na wando'? ⁶ Tac'oomñê ñjaaⁿ, jnda wando'xcoom. Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na seineiⁿ ndaa'yo' quia na ndi m'aaⁿ ts'ondaa Galilea. ⁷ Tsoom na nqueⁿ na cwiluiñê ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee, ññe'quia nn'aⁿ cwenta jom luee nn'aⁿ jnaⁿ. Ndo' naⁿñeeⁿ nnty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. Saa xuee jnda ndyee ncwando'xcoom.

⁸ Quia jo' tjañjoom' n'omna ñ'oom na tyotseineiⁿ. ⁹ Jnaⁿ na yuu na waa tsei'tsuua, ty'elcwee'na ndo' jla'candiina nn'aⁿ canchoo'cwii ñequio cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ chiuu waa na tuii. ¹⁰ María Magdalena, ñ'eⁿ Juana, ñ'eⁿ María tsondyee Jacobo, ñ'eeⁿ nt'omcheⁿ yolcu na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyena, joona jla'candiina nn'aⁿ canchoo'cwii ñ'oom'ñeeⁿ. ¹¹ Saa apóstoles ndoo' nquiuna cwe' ñ'omnco jo'. Tîcala'yu'na.

¹² Saa Pedro teicantyyaaⁿ, jleinoom, tjaaⁿ yuu waa tsei'tsuua. Quia na nty'iaaⁿ aⁿ naquii' tsei'tsuua, cwe' liaa

canchii' ljeiiⁿ. Ndo' tjalcwe'nnaaⁿ'aⁿ waⁿ'aⁿ, jaawa jaacue tyom'aaⁿ ts'oom cha'tso na jndaⁿ tuii.

Ñjomndye we nn'aⁿ nato Emaús
(Mr. 16:12-13)

¹³ Majuuti xuee'ñeeⁿ we nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús cwi'oona cwii tsjoom chjoo na jndyu Emaús na m'aaⁿ na' canchoo'cwii kilómetros na tquiana' ñ'eⁿ Jerusalén. ¹⁴ Ndo' cheⁿnquieena cantyja cha'tso na nmeiiⁿ tuii. ¹⁵ Yocheⁿ na luaa' jeeⁿ cwila'neiⁿ'na, manquiiti Jesús tue'ntyjooⁿ joona. Ñe'cwi tjaaⁿ ñ'eⁿndyena. ¹⁶ Saa tícata'jnaaⁿ'na jom ee s'aana' n'omndaana cha'cwijom na titquioona. ¹⁷ Tsoom ndaana:

—¿Ljo' ñ'oom jeeⁿ cwilaneiiⁿ'yo' na tsa'yo' nato? Quia jo' ty'emeintyjeeⁿ'na na chjoo' n'omna.

¹⁸ Ndo' cwiindye joona na jndyu Cleofas t'oⁿ nnoom, tso:

—¿Aa 'u cwii ts'aⁿ na cwe' tyje'ya Jerusalén, jo' chii ticaljei' chiuu waa na tuii wja mawena'?

¹⁹ Quia jo' t'oⁿ ndaana:

—¿Ljo' tuii?

Joona t'oⁿ nnoom:

—Aa, waa na tuii cantyja 'naaⁿ Jesús, ts'aⁿ tsjoom Nazaret na tyotseixmaⁿ profeta. T'maⁿ najneiⁿ ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ ñequio ñ'oom na tyotseineiiⁿ jo ndaa cha'tso nn'aⁿ ndo' jo nnom Ty'oⁿts'om. ²⁰ Saa nquiee ntyee na cwiluiitquiendye ndaa ntyee ñequio naⁿmaⁿ'iaaⁿ cwentaayâ tquiana cwenta jom na cat'uiityeⁿ'na' jom na cueeⁿ'eⁿ, ndo' ty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ. ²¹ Ndo' já jeeⁿ ñentyjaa' n'oⁿnyâ na jom nluiiñê nquii na nntseicandyaañe nn'aⁿ Israel. Ndo' waa cwiicheⁿ, je' jndaⁿ ndyee xuee na tuii na nmeiiⁿ. ²² Ndo' nchii macanda jo', mati joo yolcu na ñ'eeⁿ tmaaⁿ na laxmaaⁿyâ, tquioñ'omna ñ'oom na jeeⁿ seiñ'eeⁿ'na' já. Ee mateincooquiuu' ty'ena yuu waa tsei'tsuaⁿ'aⁿ, ²³ saa taticaliuna sei'ts'o 'naaⁿ'aⁿ. Tquiol-cweeⁿ'na, tyoluena na mati tco'na' ángeles ndaana na jlue yo'ñeeⁿ ndaana na jom wanoom'm. ²⁴ Jo' chii ty'e nt'om nc'iaayâ yuu waa tsei'tsuaa ndo' jliuna na mayuu' cha'xjeⁿ na jlue yolcu'ñeeⁿ. Saa maxjeⁿ tícanty'iaana nquii Jesús.

²⁵ Quia jo' tso Jesús ndaana:

—'O nn'aⁿ na tileicala'nⁿyo' maxjeⁿ tiqueⁿ'yo' cwenta ndo' ticjoo' n'om'yo' na nlayu'yo' cha'tso ñ'oom na tyolue profetas.

²⁶ Aa nchii maxjeⁿ matsona' na nquii Cristo catjoom cha'tso nawi'meiⁿ cwitjoocheⁿ na nntseit'maaⁿ'ñena' jom.

²⁷ Quia jo' tyo'mooⁿ naquii' ljeii 'naaⁿ Ty'oⁿts'om cha'tso ñ'oom na matseineiⁿ'na' cantyja 'naaⁿ nqueⁿ. Toⁿoⁿ ñequio ljeii na tqueⁿ Moisés ndo' tcuu ty'oomna' hasta xjeⁿ ljeii na tqueⁿ cha'tso profetas.

²⁸ Quia na ty'ewindyoonna tsjoom chjoo yuu na cwi'oona, quia jo' s'aaⁿ na ndoo' wjaatyeeⁿchen. ²⁹ Saa joona l'ana na jndeina' na caljoo'ñê ñ'eⁿndyena. Jluena:

—Caljoo'ndyu' ñ'eⁿndyê ee je' jnda tmaaⁿ ndo' manleincogⁿ.

Jo' chii tjaqueⁿeⁿ naquii' w'aa na nljoo'ñê. ³⁰ Ndo' quia na tjacjom nacañoom' meiⁿsa ñ'eⁿndyena, to'ñoom tyoo', tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ'na', tyjeeⁿ ndo' tquiaaⁿ juuna' ndaana. ³¹ Ndo' xjeⁿ'ñeeⁿ s'aana' joona cha'cwijom ts'aⁿ na ya teitquioo'nnda' ndo' ta'jnaaⁿ'na na manquii Jesús jo'. Saa jom mana tsuñê jo ndaana. ³² Tyoluena ndaa ntyjeena:

—Aa tiyuu' s'aana' jnda'jom teiiⁿ n'oogⁿya yochēⁿ na matseineiⁿ ndaaya xjeⁿ na ñjomndyō nato quia na seicanogⁿ chiuu ma'mogⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii.

³³ Ndo' mañejuu xjeⁿ'ñeeⁿ teicantyjana, ty'elcwee'na Jerusalén. Jliuna nn'aⁿ na canchoo'cwii ñe'naaⁿl' m'aⁿ nañ'ñeeⁿ ñequio nt'omcheⁿ nc'iaana. ³⁴ Quia jo' jlue nañ'ñeeⁿ ndaana:

—Jeeⁿ sa, mayuu'cheⁿ jnda mawando'xco Ta Jesús, ee jnda teitquioo'ñê nnom Simón.

³⁵ Quia jo' joona tyola'neiⁿ'na chiuu waa na tuii quia na m'aⁿ'na nato ndo' chiuu waa na ta'jnaaⁿ'na jom quia na tyjeeⁿ tyoo'.

Teitquioo'ñe Jesús ndaa nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Yochēⁿ na cwila'neiⁿ'na ñ'oommeiⁿl', teitquioo' meintyjee' Jesús xcwe quii'ntaaⁿ'na. Tquiaaⁿ na xmaⁿndyena. Tsoom:

—C'om'yo' na tjaañomtiuu quii' n'om'yo'.

³⁷ Saa joona nioom tyuena, ee jla'tiuuna na cwe' ncwaaⁿ'aⁿ jo' cwinty'iaana. ³⁸ Ndo' tsoom ndaana:

—¿Chiuu na jeeⁿ matsei'ndaa'na' nquii'yo' ndo' na luaa' m'aaⁿl' n'om'yo'? ³⁹ Canty'ia'yo' l'oogⁿya ñ'eⁿ nc'aya na manncotyā luaa. Ndo' nquio'yo' ja, ee ncwaaⁿl' ts'aⁿ tjaa'naⁿ sei' cachuuna', meiⁿ ndei' cha'na cwinty'ia'yo' na cho ja.

⁴⁰ Jnda tsoom na luaa', t'mogⁿ l'oogⁿ ndo' nc'eeⁿ. ⁴¹ Saa ndicwaⁿ cwe' matseitsaⁿl'tona' joona na jeeⁿ neiⁿ'na, jeeⁿ cjaawee' n'omna, hasta tileicalayu'na na jom. Quia jo' tsoom ndaana:

—¿Aa cwilei'ñ'om'yo' na ya nlcwa' ts'aⁿ?

⁴² Jo' chii tquiana cwii taⁿl' catscaa jneiⁿ ñequio tscuu na ñjom tsiom'. ⁴³ To'ñoom ndo' tcwaaⁿ'aⁿ ñequio na jndoo'na. ⁴⁴ Ndo' tsoom ndaana:

—Cha'tso ñ'oom na teiljeii cantyja 'naⁿya naquii' ñ'oom na tqueⁿ Moisés ñequio profetas, ndo' mati naquii' salmos, ñ'oom'ñeeⁿ tyo'mogⁿya ndaa'yo' quia na ndicwaⁿ m'aaⁿya

ñ'e'ndyo'. Joona' wjaatseicandaa'ñena', ndo' je' macwiluii cha'xje' na tsjoo.

⁴⁵ Quia jo'che' tquiaa Jesús na nla'no'na ñ'oom' Ty'o'ots'om na teiljeiina'. ⁴⁶ Tsoom ndaana:

—Ñ'oom' Ty'o'ots'om na teiljeii, matsona' na nguii na cwiluiiñe Cristo, jndei'na' na nntjoom nawil' t'ma', ndo' xuee na jnda ndyee nncwando'xcoom na tuee'ne'. ⁴⁷ Ñequio xuee' jom ññe'quia nn'a' ñ'oom na calcwe' n'om nn'a' jnaa'na cha na nntseit'ma' ts'om Ty'o'ots'om joona. Ñ'oommeii' nna'na' Jerusalén, nncjaanty'eena' xje' cha'waa tsjoomnancue. ⁴⁸ Ndo' 'o la'xma'yo' na catjei'yuu'ndyo' ñ'oommeii'. ⁴⁹ Que'yo' cwenta, ja njñoo'ya nguii Espíritu Santo na jnda tso Tsotyaya na ñnequiaa' ndaa'yo'. Jo' chii, caljoo'ndyo' tsjoom Jerusalén hasta na nnto'ñoom'yo' juu na nna' nandye na ñnequiaa najnda'yo'.

Tjawa Jesús cañoom'luee

(Mr: 16:19-20)

⁵⁰ Quia jo' jlui'na tsjoom'ñee'. Tjachom joona nndyoo' tsjoom Betania. Seintyjoo' l'oo' nacjoona, tio'naa'ñê joona. ⁵¹ Majuu xje' na matio'naa'ñê joona to'na' jom ñ'e'ndyena. Tjañ'oomna' jom nandye cañoom'luee. ⁵² Ndo' joona, quia jnda jla't'maa'ndyena jom, ty'elcwee'na Jerusalén na jee'che' ndya' neii'na. ⁵³ Ñe'quii'che' tyom'a'na wats'om t'ma' na tyola't'maa'ndyena Ty'o'ots'om. Mantyjati luaa'ndyo.

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesucristo na seiljeii Juan

Juu na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om tuiiñê na ts'aⁿ jom

¹ Xjeⁿ na to' Ty'oqots'om na tqueeⁿ cha'tso, juu na cwiluiiñe ñ'oom'm maxjeⁿ m'aaⁿ ñ'eⁿñê. Ndo' cha'tso na cwiluiiñe mati juu candaa'ñ'eⁿ cwiluiiñe. ² Juu na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om m'aaⁿ ñ'eⁿñê xjeⁿ na jna'jndyeecheⁿna'. ³ Cha'tso na maniom na tqueeⁿ Ty'oqots'om, ñ'eeⁿ quia tqueeⁿna joona'. Cwii cwii nnom na maniom, ñequii'cheⁿ na ñ'eeⁿ na tqueeⁿna jo'. ⁴ Tseixmaⁿ cheⁿnqueⁿ na ticantycwii na wanoom'm. Juu jo' na matseixmaaⁿ matseijomna' cha'cwijom chom na matseixueeñena' ndaaⁿ nn'aⁿ. ⁵ Juu naxuee na matseixmaaⁿ, matseicanogⁿna' cha'tso na cwi'oo nacjoo' Ty'oqots'om. Saa cha'tso joo jo' tîcandaaⁿ nlqueeⁿna' xjeⁿ 'naaⁿna' jom.

⁶ Tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jñom Ty'oqots'om na m'aⁿ nn'aⁿ judíos. Juan jndyu tsaⁿñeeⁿ. ⁷ Jñoom na ty'iom Ty'oqots'om ts'iaaⁿ jom na nncwji'yuu'ñê cantyja 'naaⁿ Cristo na cwiluiiñe naxueeñe, tyoch'eeⁿ na ljo' cha cha'tsondye nn'aⁿ ñ'eⁿ Cristo nla'yu'na. ⁸ Nchii nqueeⁿ cwiluiiñê naxueeñe saa jñoom na nncwji'yuu'ñê cantyja 'naaⁿ juu na cwiluiiñe naxueeñe. ⁹ Cristo cwiluiiñê naxueeñe na mayuu'cheⁿ, tuiiñê tsjoomnancue. Jom mañequiaaⁿ naxuee nnom ticwii cwii ts'aⁿ.

¹⁰ Nquii na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om, tyom'aaⁿñe tsjoomnancue, saa meiiⁿ na jom tqueeⁿ juuna', maxjeⁿ tîcala'nqⁿ nn'aⁿ ñ'eeⁿ cwiluiiñê. ¹¹ Tyje'cañoom nn'aⁿ judíos na mañecwii ndyuaana ñ'eⁿñê, saa tîcato'ñoomna jom. ¹² Saa nt'omndye joona to'ñoomna jom, ndo' tyola'yu'na ñ'eⁿñê. Ndaaⁿ joona tquiaaⁿ na cwila'xmaⁿna ntseinda Ty'oqots'om. ¹³ Nchii cwiluiindyena ntseinaaⁿ cha'xjeⁿ na cwiluiindyenda nn'aⁿ. Meiⁿ nchii cwiluiindyena ntseinaaⁿ ee na queeⁿya ts'om cwii ts'aⁿ. Tomti maqueⁿna' joona ntseinaaⁿ ee nqueeⁿ l'ue ts'oom.

¹⁴ Nquii na cwiluiiñe ñ'oom' Ty'oqots'om tuiiñe na ts'aⁿ, tyom'aaⁿñe quii'ntaaⁿna. Candaa'ya m'aaⁿ na candya' ts'om nn'aⁿ, ndo' cwiluiiñe na mayuu'. Nty'iaandaayâ quia seit'maaⁿñe Ty'oqots'om juu. Quia tuii na ljo' saaliuuyâ na ñenquii cwiluiiñe Jnda Ty'oqots'om. ¹⁵ Juan'ñeeⁿ tyocwji'yuu'ñê cantyja 'naaⁿ juu quia seiweeⁿ jñeeⁿeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Tsoom:

—Nquiu'yo' na jnda ñetsjoo na 'io cha nleitquioo'ñe cwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na meiⁿchjoo tic'oom'na' ja ñ'eⁿñê, ee

maxjeⁿ m'aaⁿ cwii tjo^ocheⁿ na nluiindy^o. Manquii ts'aⁿ na mandyowindyoo' luaa' jo'.

¹⁶ Jom canda^añ'eⁿ naya matseixmaaⁿ. Cantyja 'naaⁿ jo' matio'naaⁿñe Ty'o^ots'om cha'tsondy^o. Cwii nnom na jnda to'ñoo^oya na matio'naaⁿñê jaa, jnda mañoomcheⁿ na cwito'ñoo^oya. ¹⁷ L'o Moisés tquiaa Ty'o^ots'om ljeii na matsa^antjomna'. Saa cantyja 'naaⁿ Jesucristo cwiliuuya na candya' ts'om Ty'o^ots'om jaa ndo' na cwiluiiñê ñ'oom na mayuu'. ¹⁸ Tjaa'naⁿ cwii ts'aⁿ na jnda nty'iaa' Ty'o^ots'om. Macanda^a nquii Jnaaⁿ na ñecwiiñe, juu jnda t'moⁿ nda^aya chiuu cwiluiiñê.

Ñ'oom na tjei'yuu'ñe Juan tsaⁿ na tyotseits'oomñe nn'aⁿ

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Nn'aⁿ judíos na cwiluiitquiendye Jerusalén jñoomna ntyee cwentaana na m'aaⁿ Juan ñequio nt'om levitas na cwindye'ntjom naquii' wats'om. Ty'ioomna ts'iaaⁿ ntyee'ñeeⁿ na cata'x'ee naⁿñeeⁿ nnom Juan 'ñeeⁿ cwiluiiñê. ²⁰ Jom ndyeyu tjei'yuu'ñê, tsoom:

—Ja nchii Cristo cwiluiindy^o.

²¹ Jo' chii ta'x'eetina nnoom:

—¿Aa profeta Elías 'u?

Jom t'o^o:

—Nchii jo' ja.

Ta'x'eennda'na nnoom:

—Quia jo', ¿aa cwiluiindy^u profeta'ñeeⁿ na matso Moisés na ñnequiaa ñ'oom' Ty'o^ots'om nda^aya?

Saa t'o^o:

—Nchii jo' ja.

²² Jo' chii jluena nnoom:

—¿Quia jo' 'ñeeⁿ cwiluiindy^u? Catsu' cha ya nnt'ooyâ ndaa nn'aⁿ na jñoom jâ. ¿Chiuu matsu' cheⁿnncu' cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na matsei'xmaⁿ?

²³ Luaa ñ'oom na seilcween^endaa naⁿñeeⁿ. Matsoom:

—Ja mats'aa cha'xjeⁿ na tso profeta Isaías quia tsoom: “M'aaⁿ cwii ts'aⁿ na matseiwe jndyee' jo ndo' ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. Calajndaa'ndyo' na nquii na tjacantyja na cwiluiit'maⁿñe nnts^antjom 'o.”

²⁴ Nn'aⁿ na la'xmaⁿ tmaaⁿ fariseos jñoomna naⁿñeeⁿ. ²⁵ Ndo' ta'x'eendyeti naⁿñeeⁿ nnoom. Jluena:

—Matsu' na 'u meiⁿ nchii Cristo cwiluiindy^u, meiⁿ Elías, meiⁿ nquii profeta na tso Moisés na ñnequiaa ñ'oom' Ty'o^ots'om nda^aya, quia jo' ¿chiuu na matseits'oomndy^u nn'aⁿ?

²⁶ Ndo' t'o Juan nda^ana. Tsoom:

—Ja matseits'oomndy^o nn'aⁿ ñequio ndaatoo, saa quii'ntaaⁿyo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na ticala'noⁿyo' cantyja 'naaⁿ.

²⁷ Majom na nnts'aaⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿ! Ty'oqots'om quia na jnda 'ndiina' ja, ee maxjeⁿ m'aaⁿ cwii tjoocheⁿ na nluiindyō. Ja meiⁿ cwe' na nndi'ntjōⁿya nnoom til'uendyō.

²⁸ Luaa' tuii cwii joo na jndyu Betábara, jo ntyja na macalui' ñe'quiom' xndyaa' jndaa Jordán yuu na tyotseits'oomñe Juan nn'aⁿ.

Jesús cwiluiñê catsmaⁿ tsmeiⁿ Ty'oqots'om

²⁹ Xuee na jnda we na tuii na luaa', nty'iaa' Juan na ndyowindyoo' Jesús na m'aaⁿ. Matsoom ndaaⁿ já na m'aaⁿyâ ñ'eⁿñê jo' jo':

—Queⁿyo' cwentá, luaa' ts'aⁿ na cwiluiñê catsmaⁿ tsmeiⁿ Ty'oqots'om na juu matseicanduu' jnaaⁿ nn'aⁿ. ³⁰ Mañejuu ts'aⁿ na jnda ñetsjōⁿya ndaaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ na 'io cha nleitquioo'ñe cwii ts'aⁿ qui'ntaaⁿ'yo' na t'maⁿti cwiluiñê, nchiiti ja. Ee m'aaⁿ cwii tjoocheⁿ na nluiindyō. ³¹ Xjeⁿ na to'a na matseits'oomndyō nn'aⁿ ñequio ndaatioo, meiⁿ ticatsei'noⁿ'a na jom ts'iaⁿ'aⁿ na nntseicanoom'm jnaaⁿ nn'aⁿ. Saa mats'aa ts'iaaⁿmeiⁿ cha catseica'moⁿ'na' ndaaⁿ nn'aⁿ Israel na ljo' cwiluiñê.

³² Ndo' Juan tjei'yuu'ñetyeeⁿ ndaaⁿyâ. Matsoom:

—Nty'ianōⁿ na jnaⁿ Espíritu Santo cañoom'luee. Jndyocue cha'cwijom catu', ljoo'ñe ñ'eⁿñê. ³³ Xjeⁿ'ñeeⁿ meiⁿ tícatei'noⁿ'a 'ñeeⁿ juu na nluiñê nquii na nntseicanduu' jnaaⁿ nn'aⁿ. Saa tjañjoom' ts'ōⁿ' quia jñom Ty'oqots'om ja na catseits'oomndyō nn'aⁿ, tsoom noqⁿ': “Nnty'ia'njom' na ndyocue Espíritu nacjoo' cwii ts'aⁿ, ndo' nljoo'ñe ñ'eⁿñê. Juu tsaⁿ'ñeeⁿ jnda ty'ioⁿ'ya ts'iaaⁿ jom na nntseits'oomñê nn'aⁿ ñ'eⁿ Espíritu Santo.” ³⁴ Ndo' jnda nty'ianōⁿ'ya na tuii na ljo' ñ'eⁿñê. Jo' chii macwji'yuu'ndyō na jom cwiluiñê Jnda Ty'oqots'om.

Nn'aⁿ na t'maⁿjndyee Jesús na cala'jomndyena ñ'eⁿñê

³⁵ Cwiicheⁿ xuee meintyjee'nnda' Juan ñequio wendyô já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'oom na mañequiaaⁿ. ³⁶ Ndo' quia nty'iaaⁿ'aⁿ Jesús na mawjaawinom jo' jo', matsoom ndaaⁿyâ:

—Canty'ia'yo', luaa' ts'aⁿ na cwiluiñê catsmaⁿ tsmeiⁿ Ty'oqots'om.

³⁷ Ndo' wendyô já na cwila'jomndyô ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, quia na jndyaayâ ñ'oomwaa', saantyjooyâ naxeⁿ! Jesús. ³⁸ Taqueⁿ Jesús ndo' nty'iaaⁿ'aⁿ na cwitsaantyjooyâ naxeeⁿ'eⁿ. Tax'eeñê ndaaⁿyâ, tsoom:

—¿Aa waa na nl'a'yo' ja?

Ndo' l'uuyâ nnoom:

—Rabí, ¿cwaaⁿ w'aa nncja'meintyje' je'? Ñ'oom rabí matsona' ts'aⁿ na ma'moⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om.

³⁹ Matsoom ndaaⁿyâ:

—Quio'yo' mana nnty'ia'yo'.

Quia jo' saayâ ñ'eñê w'aa na tjameintyjeeⁿeⁿ. Ndo' cha'na ñequiee na matmaaⁿ na squiaayâ ñ'eñê. Ljoo'ndyô ñ'eñê hasta na jnda teincqoⁿ.

⁴⁰ Ja Juan ñequio Andrés, tyjee Simón Pedro, já jndyaayâ ñ'oom na tso Juan'ñeeⁿ, ndo' saantyjooyâ naxeⁿ Jesús. ⁴¹ Juu Andrés'ñeeⁿ tjacal'ueeⁿ xioom Simón. Matsoom nnom:

—Jnda jliuuyâ juu na cwiluiñe Mesías. (Ñ'oomwaa' matsona' Cristo, nquii na tqueⁿ Ty'oqots'om na cwji'n'maa'ñe nn'aⁿ.)

⁴² Quia jo' tjañ'oom Andrés xioom na m'aaⁿ Jesús. Nty'iaa' Jesús juu, ndo' matsoom:

—'U re, Simón, jnda Jonás 'u. Je' nntseicajndyuya 'u Cefas. (Ñ'oomwaa' matsona' Pedro.)

Ma'maⁿ Jesús Felipe ñequio Natanael

⁴³ Cwiicheⁿ xuee seijndaa'ñe Jesús na nncjaⁿ ts'ondaa Galilea. Quia ljo'cheⁿ teincwiñê ñ'eⁿ Felipe. Matsoom nnom:

—Candyo'tseijomndyu' ñ'eⁿndyô ts'iaaⁿ na mats'aa.

⁴⁴ Juu Felipe'ñeeⁿ mañe'cwii tsjom'm ñequio Andrés ñ'eⁿ Pedro. Joona nn'aⁿ tsjoom Betsaida. ⁴⁵ Ndo' tjacal'ue Felipe Natanael. Matsoom nnom:

—Jnda jliuuyâ nquii na cantyja 'naaⁿ seiljeii Moisés nacjoo' libro na chuuna' ñ'oom' Ty'oqots'om na matsa'ntjomna'. Ndo' mati nt'omcheⁿ profetas tyola'ljeiina cantyja 'naaⁿ tsaⁿm'aaⁿ. Majuu Jesús jo', ts'aⁿ tsjoom Nazaret, na cwilue nn'aⁿ na jnda José juu.

⁴⁶ Tso Natanael:

—Ndoo' ntyjii na cwe' Nazaret xocwitquioo'ñe cwii ts'aⁿ na t'maⁿ nnteijneiⁿ nn'aⁿ.

T'o Felipe nnoom, matso:

—Candyo' sa. Nnty'ia'njom' jom.

⁴⁷ Nty'iaa' Jesús na ndyocwje'cañoom Natanael jom. Matsoom:

—Canty'ia'yo' tsaⁿm'aaⁿ tiquinquiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ. Jom mayuu'cheⁿ cwiluiñê ts'aⁿ Israel.

⁴⁸ Tax'eeñe Natanael nnoom:

—¿Chiuu ljei'yu' Ta na ljo' matseixmaⁿya?

T'o Jesús, matsoom nnom:

—Cwii tjoocheⁿ na nncjaacwaⁿ Felipe 'u, nty'iaya 'u quia m'aaⁿ wa' x'ee ts'oom higuera 'naⁿ.

⁴⁹ Ndo' t'o Natanael, matsoom:

—'U ts'aⁿ na ma'mqoⁿ ñ'oom naya ndaaⁿ nn'aⁿ, 'u maxjeⁿ cwiluiindyⁿ Jnda Ty'oqots'om. 'U cwiluiindyⁿ rey cwentaa já nn'aⁿ Israel.

⁵⁰ T'o Jesús:

—¿Aa cwe' nc'e na tsjooya na nty'iaya 'u x'ee ts'oom higuera 'naⁿ, aa cwe' jo' na matseyu' ñ'eⁿndyō? Maxjeⁿ maniom na jndati la'xmaⁿna' cantyja 'naⁿya na quia wja'nty'ia'.

⁵¹ Ndo' matsotyeeⁿ nnom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya ndaa'yo'. 'O nnty'ia'yo' na nnaaⁿ cañoom'luee. Ndo' nnty'ia'yo' na nnquiocue ángeles na m'aaⁿ ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaaⁿya na m'aaⁿ Ty'oōts'om, ndo' na nnc'oowannda'na.

2

Toco ts'aⁿ tsjoom Caná ts'ōndaa Galilea

¹ Xuee jndā ndyee na tuii na luaa' toco cwii ts'aⁿ tsjoom Caná, ts'ōndaa Galilea. Ndo' seijomñe tsondyee Jesús.

² Ndo' joo nn'aⁿ na t'unco t'maⁿna Jesús ñequio já nn'aⁿ na cwila'jomndyō ñ'eⁿñê na mati calajomndyō ñ'eⁿndyena na cwi'uncona. ³ Jndā na ntquie' winom, tsondyee Jesús tso nnom:

—Ticwijndei winom.

⁴ T'o Jesús nnom, matsoom:

—Naⁿ, ¿ljo' nntsa' ja? Tyoowe'ntyjō xjeⁿ na nnts'aa cwii nnom na tixocandaa nluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa.

⁵ Matso tsoñeeⁿ ndaa nn'aⁿ na cwindye'ntjom jo' jo':

—Cal'a'yo' cha'tso na nntsā'ntjoom 'o.

⁶ Maniom ñ'oom na cwiquaaⁿ jaa nn'aⁿ judíos na cwindyuu'a ñequio na cwitmaaⁿya 'naⁿ. W'aa yuu na toco tsaⁿñeeⁿ meintyjee' yom ljoo t'maⁿ na tuiina' ñ'eⁿ ljo', na quiwil'uee'ndyena na cwila'candaa'ndyena costumbre'ñeeⁿ. Cwiwijndei cwii cwii tsjoo'ñeeⁿ cha'na ñequiee hasta yom xjo lata ndaa. ⁷ Seineiⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ na cwindye'ntjom jo' jo'. Matsoom:

—Calacato'yo' ljoomeiⁿ ñequio ndaatoo.

Ndo' jla'catoo' naⁿñeeⁿ joona' hasta too' cwijomna'. ⁸ Jndā jo' matsoom ndaana:

—Je' catjei'yo' chjoowi' juuna'. Catsaañ'om'yo' na m'aaⁿ ts'aⁿ na matsā'ntjom nn'aⁿ na cwila'ñ'oom'ndye nantquie.

Jo' chii ty'eñ'omna juuna' na m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ. ⁹ Ndo' juu ts'aⁿ na matsā'ntjom naⁿñeeⁿ t'uu chjoowi' ndaatoo na jndā seicwaqueⁿ Jesús na winom. Ticaljei tsaⁿñeeⁿ yuu jnaⁿna' saa nn'aⁿ na cwindye'ntjom jo' jo' nquiucheⁿna yuu tjei'na juuna'. Quia jo' tcwaⁿ tsaⁿñeeⁿ ts'aⁿ na macoco. ¹⁰ Matsoom nnom:

—Ticwii cwii joo na ñetjō na t'unco nn'aⁿ, najndyee tyoñe'quia nn'aⁿ winom na yaticheⁿ na nncwe nc'iaana. Ndo' quia na jndā mawjaacjoo naⁿñeeⁿ na cwiwena, quia jo' cwiñe'quiana winom na ticue'ntyjō na yana'. Saa 'u je', jndā seiljo' winom na yaticheⁿ na quia je'cheⁿ nleil'uena'.

¹¹ M'aaⁿ Jesús Caná ts'ondaa Galilea quia s'aaññeeⁿ ts'iaaⁿ na tixocaluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa. Ndo' na luaa' s'aaⁿ t'mooⁿ na t'maⁿ cwiluiñê. Manc'e jo' na jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê, jnaⁿna' na cwilayuu'â ñ'eⁿñê.

¹² Jndâ na tuii na luaa', quia jo' jâ nn'aⁿ na cwindyaayâ ñ'oom na mañequiaaⁿ, saayâ Capernaum ñ'eⁿñê, ñequio tsoñeeⁿ ñequio ntyjeeⁿ. Ndo' ljoo'ndyô jo' jo' cwantindy xuee.

Tjei' Jesús nn'aⁿ quii' wats'om t'maⁿ Jerusalén

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Juu xjeⁿñeeⁿ jndâ wjaawindyoo' nncuee' ncuee pascua quia jaa nn'aⁿ judíos cwilacwjaa canmaⁿ. Jo' chii saayâ Jerusalén ñ'eⁿ Jesús. ¹⁴ Tach'eeⁿ wats'om t'maⁿ, jo' jo' ljeiiⁿ nn'aⁿ na cwindaa quioondyo ñ'eⁿ canmaⁿ ñ'eⁿ cantu'. Ndo' mati meindyuaandye nn'aⁿ na cwila'jndyoondye s'om 'naaⁿ nn'aⁿ na cwi'ooquie' wats'om. ¹⁵ Ndo' jndâ na nty'iaaⁿ na luaa', quia jo' s'aaⁿ l'uua tsja'jneiⁿ, jndâ chii jlein-tyjooⁿ naⁿñeeⁿ. Tjeiiⁿen cha'tsondyee joona ch'eeⁿ tach'eⁿ wats'om'ñeeⁿ. Mati canmaⁿ ñ'eⁿ quioondyo. Ndo' seican-tqueeⁿ meiⁿsa na cwilei'cho nn'aⁿ na cwila'jndyoondye s'om jo' jo'. Seiquiaⁿ s'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. ¹⁶ Ndo' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwindaa cantu' matsoom:

—Catjei'yo' quioo'm'aⁿ ñjaañê. Tacal'a'yo' na waa' Tsotyaya na matseijomna' cha'na ts'ua.

¹⁷ Quia jo' jâ nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ tjañjoom' n'ooⁿyâ ñ'oom na mawaa cjoo' li-bro Salmos. Matsona': “Ñla'cuee' nn'aⁿ ja jnaaⁿ na queeⁿ ts'ooⁿya na nleil'uee'ndyena waa' Ty'oots'om cha'xjeⁿ na matsa'ntjomna'.”

¹⁸ Ndo' ta'x'ee nn'aⁿ judíos nnoom, jluena:

—¿Cwaaⁿ ts'iaaⁿ nnts'a' na tixocaluii juuna' na cwe' ts'aⁿ nnts'aa na m'moⁿna' ndaayâ na waa najndeii na matseixmaⁿ na nmeiiⁿ mache'?

¹⁹ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Calatyui'yo' wats'omwaañê ndo' ñe'ndyee xuee nnt-seiwannda'a juuna'.

²⁰ Ndo' t'ooⁿ nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ:

—Wen'aaⁿ nchoo' yom ntyu tjacaa na tuii wats'omwaañê, ndo' 'u je' ¿aa cwe' ñe'ndyee xuee nntseiwe' juuna'?

²¹ Saa seijoom'ñê na juu seiiⁿen cwiluiiñena' wats'om. ²² Jo' chii jndâ na tquiaa Ty'oots'om na tando'xcoom jndâ na tueeⁿen, jâ nn'aⁿ na cwindyaayâ ñ'oom na mañequiaaⁿ tjañjoom' n'ooⁿyâ na ljo' tsoom. Ndo' jlayuu'â ñ'oom na seineiiⁿ ndo' mati ñ'oom' Ty'oots'om na teiyu teiljeii.

Ntyjii Jesús chiuu waa naquii' ts'om ts'aⁿ

23 Yocheⁿ na tyom'aaⁿ Jesús Jerusalén na tyowaa xuee Pascua quia jaa nn'aⁿ judíos cwila'wjaaya canmaⁿ, nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' tyonty'iaana jndye nnom ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ na tixocandaa nluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa. Jo' chii jndyendyena tyola'yu'na na cwiluiiñê Cristo. 24 Saa tñquiaañê ñ'eⁿndyena, ee ntyjeeⁿ chiuu n'omna. 25 Meiⁿ ticaⁿna' na cwji'yuu'ñe ts'aⁿ nnoom cantyja ljo' la'xmaⁿ nn'aⁿ, ee maxjeⁿ mantyjeeⁿ chiuu n'omna.

3

Tyjee'cañoom Nicodemo Jesús

1 Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na tyoluiitquieñe quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos. Tsaⁿñeeⁿ tyotseijomñê ñ'oom na quit'maⁿ n'om nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos. Jom jñoom Nicodemo. 2 Jñoom na m'aaⁿ Jesús cwii teijaaⁿ. Matsoom nnom:

—Maestro, manquiuyuâ na 'u cwiluiindy^u ts'aⁿ na jñom Ty'oqots'om na ca'moⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ na ndaayâ. Ee xocandaa nntsa' ts'iaaⁿmeiⁿ xeⁿ nchii Ty'oqots'om m'aaⁿ ñ'eⁿndy^u.

3 Jesús t'oqoⁿ, matsoom nnom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoq njom', xeⁿ ticaluiixcoñe ts'aⁿ tixocandaa nntseijomñe cantyja na matsaⁿntjom Ty'oqots'om.

4 Ndo' tax'eeñe Nicodemo nnoom, matso:

—¿Chiuu nnts'aa ts'aⁿ na nluiiñennaaⁿ na jnda tquieñê? Ee tixocandaa nncjaaquiee'nnaaⁿ tsiatsjaaⁿ tsoñeeⁿ ndo' na nluiiñennaaⁿ.

5 Jesús t'oqoⁿ, matsoom nnom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya njom'. Xeⁿ ticaluiiñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ ndaatoo ndo' ñequio Espíritu, tixocandaa nncjaaquiee'ñe cantyja na matsaⁿntjom Ty'oqots'om. 6 Nc'e na nn'aⁿ jaa, jo' chii mati ndaaya mann'aⁿ joona. Maluaa' matseijomna' ts'aⁿ na tuiiñe cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo. Tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om. 7 Tinntseñ'eeⁿñena' ts'om' juu ñ'oom na matsjooya: “Maxjeⁿ jndei'na' na calui-indyo'xco'yo'.” 8 Ndi' na c'uaa cam'aaⁿ jndye, saa tileicantyjo' yuu jnaⁿna', meiⁿ yuu wjaana'. Malaa'ti' matseijomna' na tileicala'noⁿ nn'aⁿ chiuu waa na tuiiñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ Espíritu.

9 T'o Nicodemo, tsonnaaⁿ:

—Maxjeⁿ ticatsei'noⁿa.

10 Matso Jesús:

—Aa ljo', ndo' 'u t'maⁿ cwiluiindy^u na ma'mooⁿ ndaa nn'aⁿ Israel. Jo' chii ticatseitiuuya na tileicatsei'noⁿ ñ'oommeiⁿ.

11 Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya njom'. Matseinaⁿya

cantyja na mantyjiiya, ndo' macwji'yuu'ndyo ljo' na jnda nty'ianoo, saa 'o tiñe'calayu'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. ¹² Jnda mamat-seinaⁿya ndaa nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ naⁿ na niom tsjoomnancue cha cala'noⁿ'yo', saa tiñe'calayu'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. Quia jo', ¿chiiu ya nnts'aa cha na nlayu'yo' ñ'oom na mañequia cantyja 'naaⁿ cañoom'luee?

¹³ 'Ee tjaa'naⁿ ts'aⁿ na jnda tjawa cañoom'luee cha ndaa nntseicandii nn'aⁿ chiiu maca'na' na cal'ana na nlco'xcwena' ntyjii Ty'oots'om ñ'e'ndyena. Macanda ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaaⁿya cañoom'luee ntyjiiya. ¹⁴ Quia ñet'om nn'aⁿ judíos jo ndo' ndyuaa yuu na tjaa nn'aⁿ c'om, quia jo' ty'iom Moisés cwii xjo na tuiina' cha'na catsuu cjoo' cwii ts'oom. Maluaa' matseijomna' na nnty'ioom nn'aⁿ ja ts'oom'naaⁿ na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaaⁿya cañoom'luee. ¹⁵ Luaa' nluii cha mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyu' ñ'e'ndyo nntseixmaⁿ na ticantycwii na nncwando'.

Ty'oots'om m'aaⁿ na candya' ts'oom nn'aⁿ

¹⁶ 'Nc'e Ty'oots'om t'maⁿ waa na m'aaⁿ na candya' ts'oom nn'aⁿ tsjoomnancue, jo' chii Ja na ñennco na cwiluiindyō Jnaaⁿ tquiaaⁿ na tuiindyō cha ticwii cwii ts'aⁿ na nntseyu' ñ'e'ndyo tixocatsuñe. M'aaⁿ na ticantycwii na wando'. ¹⁷ Ja na cwiluiindyō Jnda Ty'oots'om nchii jñoom ja quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha na cat'uiiya joona cantyja jnaaⁿna. Jom jñoom ja cha ndaa nlui'n'maaⁿndyena.

¹⁸ 'Mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseyu' ñequio ja, ticat'uii Ty'oots'om juu cantyja 'naaⁿ jnaaⁿ'. Saa mei'quia ts'aⁿ na tiñe'catseyu', je' mamat'uiina' juu cantyja jnaaⁿ', ee na tiñe'catseyu' ñ'e'ndyo na macanda ja cwiluiindyō Jnaaⁿ. ¹⁹ Jnda mamat'uiina' nn'aⁿ na tyoolayu' ee ja na cwiluiindyō naxuee jnda tyjacanooⁿya joona, saa neii'tina' na cwila'jomndyena cantyja 'naaⁿ na jooⁿñe, ee cwil'ana yuu na ticatsantjomna'. ²⁰ Ee ticwii cwii ts'aⁿ na mach'ee natia, jeeⁿ jnoom'm ja na cwiluiindyō naxueeñe. Tsaⁿñeeⁿ tiñe'catseijomñe ñ'e'ndyo ja, ee jeeⁿ nquiaⁿaⁿ na nntseicanooⁿya natia na mach'eeⁿ. ²¹ Saa juu ts'aⁿ na mach'ee yuu na maty'iomyana', tsaⁿñeeⁿ matseijomñe ñ'e'ndyo ja na cwiluiindyō naxueeñe. Ndo' na ljo' cwiwitquioo'ya na cha'tso na mach'eeⁿ, mach'eeⁿ nc'e Ty'oots'om m'aaⁿ ñ'e'ñe.

Matseinei'ti Juan cantyja 'naaⁿ Jesús

²² Jnda jo' jlui' Jesús Jerusalén ndo' jâ nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyō ñ'eⁿ ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ, mati jluii'â ñ'e'ñe. Tyoma'nqooⁿyâ ñ'e'ñe ts'ondaa Judea. Tyom'aaⁿyâ jo' jo' cwantindyō xuee. Ndo' jndye nn'aⁿ tquie'cañom jom na nleits'oomndye. ²³ Mati Juan tyotseits'oomñe nn'aⁿ cwii joo na jndyu Enón, manndyoo' Salim, ee majndye ndaatoo m'aaⁿ

jo'. Ndo' tyo'oo nn'aⁿ na tyotseits'oomñê joona. ²⁴ Ee xjeⁿñeeⁿ tyooju' Herodes jom w'aancjo.

²⁵ Quia jo' nt'om nn'aⁿ judíos na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa jom, jla'ñ'eeⁿ ndyueena ñequio nc'iaana nn'aⁿ judíos na cwe' tquieya. Ee cwila'ntja'ndye naⁿñeeⁿ ñ'eⁿndyena cwaaⁿ cwii nnom na jndati tseixmaⁿ na cwiwits'oomndye nn'aⁿ. ¿Aa cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mañequiaa Juan, oo, aa cantyja 'naaⁿ Jesús? ²⁶ Quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa Juan ty'entyjaa'na jom. Jluena nnoom:

—'U ta na ma'mooⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om ndaayâ, juu ts'aⁿ na tyocañ'eⁿ ñ'eⁿndyu' xndyaa' jndaa Jordán, nquii na tjei'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿ ndaayâ, canty'ia', cwiwits'oomndye nn'aⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ, ndo' cha'tsondye nn'aⁿ cwi'oontyjo naxeeⁿeⁿ.

²⁷ Juan t'ooⁿ ndaana, matsoom:

—Tjaa na nndaã nnts'aa ts'aⁿ xeⁿ nchii Ty'oots'om matseijndaa'ñê ljo' nntseixmaⁿ ts'aⁿ. ²⁸ Mancjo'yo' nquiu'yo' na ñetsjoo cantyja 'naⁿya, ja nchii Cristo cwiluiindyô. Ty'oots'om ty'ioom ts'iaaⁿ ja na catseijndo'a n'om nn'aⁿ na cala'jndaa'ndyena naquii' n'omna na cala'ljona Cristo. ²⁹ 'O cwila'ngⁿyo' ñ'oom na tjañoom' na juu tsaⁿs'a na maco'ñom yuscu na macoco ñ'eⁿñê, masaa' yuscu'ñeeⁿ jom. Saa juu ts'aⁿ na matseijomñê ñ'eⁿ tsaⁿs'a'ñeeⁿ, nchii m'aaⁿ na lioo' na maco'ñom x'iaa' yuscu'ñeeⁿ. Nchii jo'. Cwiquioo na neiiⁿ na mandiiñê ñ'oom na matseineiⁿ x'iaa'. Maluaa' matseijomna' na matseicandaã'ñena' na neiⁿya cantyja 'naaⁿ Jesús. ³⁰ Jo' chii jeeⁿ xcwe na jom cjaaluiit'maⁿñetyeeⁿ saa ja catseicjetina'.

Luaa nquii na jnaⁿ cañoom'luee

³¹ Tsoti Juan:

—Nc'e tsaⁿm'aaⁿ jnaaⁿ cañoom'luee, t'maⁿti cwiluiiñê, nchiiti cha'tsondye nn'aⁿ. Ja na cwe' ts'aⁿ ja, matseixmaⁿya cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue ndo' matseinaⁿya cantyja 'naaⁿna'. Saa nquii tsaⁿm'aaⁿ na jnaaⁿ cañoom'luee, cwiluiit'maⁿñetyeeⁿ na cha'tso. ³² Ndo' macwji'yuu'ñê cantyja na jnda nty'iaaⁿaⁿ ñequio na jnda jñeeⁿ, saa tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ juu ñe'co'ñom ñ'oom na macwji'yuu'ñê. ³³ Juu ts'aⁿ na maco'ñom ñ'oom na macwji'yuu'ñê, matseijomñê tsaⁿñeeⁿ na Ty'oots'om cwiluiiñê na mayuu'. ³⁴ Ee nquii na jñom Ty'oots'om jo ndaa nn'aⁿ, ñ'oom'm matseineiⁿ, ee candaã'ya mañequiaaⁿ Espíritu na cwiluiiñê naquii' ts'om. ³⁵ Nquii Ty'oots'om na cwiluiiñê Tsotyaaⁿ m'aaⁿ na candya' ts'oom Jnaaⁿ. Ndo' naquii' l'o jnda tqueeⁿ cha'tsoti na maniom. ³⁶ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyu' ñequio Jnda Ty'oots'om, matseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿl'. Saa 'ñeeⁿ

juu na ticatseiñ'oom'ñe na nntseyiu' ñequio Jnaaⁿ, tsaⁿñeeⁿ xocandaa' na nncwando' añmaaⁿ. Tyeⁿ waa na matseiw'ii Ty'oots'om juu.

4

Jesús ñequio yuscu ts'ondaa Samaria

¹ Nn'aⁿ na cwiluiindyē tmaaⁿ nn'aⁿ fariseos tyondyena na majndyendyēti nn'aⁿ teits'oomndyē cantyja 'naaⁿ Jesús, nchiiti cantyja 'naaⁿ Juan. ² Saa na mayuu'cheⁿ nquii Jesús ticatseits'oomñē nn'aⁿ. Macandā jā nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyō ñ'eⁿñē, jā l'aayā ts'iaaⁿñeeⁿ. ³ Jo' chii quia na jñeeⁿ na luaa' cwilue fariseos'ñeeⁿ, jlueeⁿeⁿ ts'ondaa Judea ñ'eⁿndyō na nntsaayā Galilea.

⁴ Ndo' na cwitsaayā jo' jo' majndaa' na nncwinoo^{nyā} ts'ondaa Samaria. ⁵ Jo' chii squiaayā cwii tsjoom na jndyu Sicar ts'ondaa Samaria. Tsjoom'ñeeⁿ manndyoo' m'aaⁿna' yuu waa tyuaa na jndaa' José nnom tsotyeeⁿ Jacob. ⁶ Jo' jo' tyowaa tsui' na s'aa Jacob. Ndo' Jesús, na teijñaⁿaⁿ na jñoom nato, tjacjom nacañoom' tsui'ñeeⁿ. Ndo' jndā tuee' quiajmeiⁿ. ⁷ Xjeⁿñeeⁿ tyje'cañoom cwii yuscu Samaria jo' jo' na nncwji' ndaatoo. Matsoom nnom:

—Quiaa' ndaatoo nnc'ua.

⁸ Ndo' jā nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyō ñ'eⁿñē, xjeⁿñeeⁿ jndā saayā quii' tsjoom. Saalajndaayā na nlcwaa'ā ñ'eⁿñē.

⁹ Matso yuscu Samaria nnom:

—¿Chiuu na macaⁿ ndaatoo nooⁿ, ee 'u cwiluiindyū' ts'aⁿ judío ndo' ja cwiluiindyō samaritana?

Luaa' tso yuscu'ñeeⁿ nc'e nn'aⁿ judíos tiquila'tjoom'ndyena ñequio nn'aⁿ samaritanos. ¹⁰ T'o Jesús nnom, tsoom:

—Xeⁿ cwe' matsei'nqⁿ na jeeⁿ jnda tseixmaⁿ naya na ñe'cats'aa Ty'oots'om 'u, ndo' xeⁿ matsei'nqⁿ 'ñeeⁿ cwilui-indyō na macaⁿa ndaatoo njom', nntseyty'oondyū' nooⁿ na cateijndeiya 'u, ndo' ja jndā tquiaya cwii na matseijomna' ndaatoo na ñnequiaana' na ticantycwii na wando'.

¹¹ Matso yuscu'ñeeⁿ nnom:

—Ta, tjaa'naⁿ 'naⁿ c'oom' na nncwji' ndaatoo, ndo' tsui'waa, jeeⁿ njoomna'. Quia jo' ¿yuu nnc'oom'yu' ndaatoo'ñeeⁿ na nntseixma^{nyā} na ticantycwii na wando'a? ¹² ¿Aa nnts'aacheⁿna' na mache' na 'u cwiluiit'maⁿndyū'ti' nchiiti weloo welooya Jacob? Ee jom tyo'om ndaa tsui'waa, mati ntseinaaⁿ ñequio quioo' ntsmeiiⁿeⁿ, ndo' tquiaaⁿ juuna' ndaa jā.

¹³ T'o Jesús nnom, matsoom:

—Cha'tso nn'aⁿ na cwiwe ndaatioomeiiⁿ nndyo na ñe'cwennda'na. ¹⁴ Saa nn'aⁿ na cwiwena ndaa na

mañequia tixocats'aana' na ñecwetina ee nnts'aana' naquii' n'omna cha'cwijom ndaa na cwilei'woona' ts'om xo' na tificantquiee'na' na nnts'aana' na tijoom cantycwii na nnta'ndo'na.

¹⁵ Ndo' yuscu'ñeeⁿ matso:

—Jeeⁿ 'u Ta quiaa' ndaatioowaa' cha na tacandyo na ñe'c'uatya, meiⁿ tantseicachjuundyo na ñequii'cheⁿ na candyocwji'a juuna'.

¹⁶ Matso Jesús nnom:

—Cja', cwaaⁿ sa', ndo' jnda jo' quio'yo' ñjaaⁿ.

¹⁷ T'o yuscu'ñeeⁿ nnoom:

—Ja tjaa'naⁿ s'aya.

Matso Jesús nnom:

—Majo'ndyo ñ'oom na matsu' na 'u tjaa'naⁿ sa'. ¹⁸ Ee jnda ñet'oom 'om sa' ndo' juu ts'aⁿ na m'aaⁿ ñ'e'ndyu' je', nchii sa' jom. Cantya na luaa' waa, mayuu' ñ'oom tsu'.

¹⁹ Jnda na jndii yuscu'ñeeⁿ ñ'oomwaa', tsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, matsei'noⁿa na 'u cwiluiindy' profeta. ²⁰ Weloo weloo já nn'aⁿ samaritanos tyola't'maaⁿndyena Ty'oqots'om sjowaa. Saa 'o nn'aⁿ judíos cwindu'yo' wats'om t'maⁿ 'naⁿyo' Jerusalén jo' jo' cala't'maaⁿndye nn'aⁿ jom.

²¹ Matso Jesús nnom yuscu'ñeeⁿ:

—'U yuscu, catseyu' ñ'oom na matsjoo njom' na manncue'ntyjo xjeⁿ na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ Tsotyaya meiⁿquaiyuucheⁿ, nchii cwe' sjowaa oo Jerusalén. ²² 'O nn'aⁿ Samaria jeeⁿ cachjoo cwila'noⁿyo' cantya 'naaⁿ Ty'oqots'om, ndo' cwe' cwila't'maaⁿndyo'to'yo' jom. Saa já nn'aⁿ judíos cwila'noⁿyayâ 'ñeeⁿ cwila't'maaⁿndyô. Ee cantya 'naaⁿyâ jo' na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ. ²³ Saa manncue'ntyjo xjeⁿ, ndo' je' mamawe'ntyjo na joo nn'aⁿ na mayuu'cheⁿ na cwila't'maaⁿndye Tsotyaya, maca'na' na cala't'maaⁿndyena jom cantya 'naaⁿ Espíritu na cwiluiñê ndo' ñequio na mayoona. Ee l'ue ts'om Tsotyaya na luaa' cala't'maaⁿndye nn'aⁿ jom. ²⁴ Ty'oqots'om cwiluiñê Espíritu. Jo' chii joo nn'aⁿ na ñe'cala't'maaⁿndye jom, maca'na' na c'omna nacje 'naaⁿ Espíritu Santo, ndo' ñequio na mayoona.

²⁵ Matso yuscu'ñeeⁿ nnoom:

—Ja ntyjii na nncwje'cañoom Mesías, manqueⁿ na cwiluiñê Cristo. Jom quia na nncwjeeⁿeⁿ, nntseinchoom'm cha'tso ñ'oommeiⁿ ndaaya.

²⁶ Matso Jesús nnom:

—Mannco na matseinaⁿya ñ'e'ndyu' cwiluiindyô nqueⁿ.

²⁷ Majuu xjeⁿñeeⁿ já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'e'ñê squie'cañoⁿyâ joona. Ticjawee' n'oqⁿyâ na matseineiⁿ ñ'eⁿ cwii yuscu, saa meiiⁿ na ljo' tjaa'naⁿ na ta'x'aayâ 'ndyoo

yuscu'ñeeⁿ: “¿Ljo' l'ue ts'om'?” oo na l'uuyâ nnom Ta Jesús: “¿Cwaaⁿ ñ'oom matseineiⁿ! ñequio yuscu'maaⁿ?” 28 Ndo' 'ndii yuscu'ñeeⁿ tsjoo 'naaⁿ'aⁿ, tjalcweeⁿ'eⁿ tsjoom. Tjacatsoom ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo':

29 —Quio'yo' na nntsaacanty'ia'yo' cwii tsaⁿs'a na jnda tso nooⁿ cha'tso na tijo'ndyo na jnda ñes'aa. M'aaⁿ ts'oqoⁿ na juu cwiluiiñe Mesías.

30 Ndo' jlui' naⁿ'ñeeⁿ tsjoomna, ty'ena yuu na m'aaⁿyâ ñ'eⁿ Jesús. 31 Yocheⁿ na tyooquiēna, jâ nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'eⁿñê l'uuyâ nnoom:

—'U Maestro, cwa sa, cwa'.

32 Saa matsoom ndaayâ:

—Ja mañ'oⁿ cwii na nlcwaa'a na 'o ticaliu'yo'.

33 Quia jo' jâ na cwindyaayâ ñ'oom na mañequiaaⁿ jlanaaⁿ cheⁿncjooyâ ndaaⁿ nc'iaayâ. L'uuyâ:

—¿Aa nnts'aacheⁿ'na' na jndyoñ'oom cwii ts'aⁿ na nlcwaaⁿ'aⁿ?

34 Saa matso Jesús ndaayâ:

—Luaa waa na matseijomna' nantquie 'naⁿya, na cats'aaya yuu na l'ue ts'om nqueⁿ na jñoom ja, hasta na jnda jnda' ts'iaaⁿ na ty'ioom ja. 35 'O waa ñ'oom tjañoom' na cwindu'yo' na ñequiee chi' cwii tjoo ndo' nntyjeendye nn'aⁿ. Saa ja matsjoo ndaa'yo': Caleity'iom ndaa'yo', ndo' canty'ia'yo' ndiocheⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ cha'cwijom ntjom na jnda tmaⁿ na nncwantjom ts'aⁿ cwentaa' Ty'oqots'om. Matseijomna' joona na jnda tue'ntyjô xjeⁿ na ntyjeeñe ts'aⁿ. 36 Juu ts'aⁿ na matyjee ntjom na jnda tue' waa na mawantjoom ee matseitjoom nn'aⁿ na nndaana na ticantycwii na cwita'ndo'na. Ndo' na luaa' waa, juu ts'aⁿ na manom' ntjom ñecwiixjeⁿ na ññequiaana' na neiiⁿ'eⁿ cha'xjeⁿ juu ts'aⁿ na matyjee ntjom. 37 Ee juu ñ'oom na cwilue nn'aⁿ na cwii ts'aⁿ manom' saa cwiicheⁿ ts'aⁿ matyjeeñe, ñ'oom na mayuu' jo'. 38 Na majñooⁿya 'o naquii' ts'iaaⁿ 'naⁿya matseijomna' cha'cwijom na cwitsacatyjeendyo' yuu na nchii ncjo'yo' jla'catô'yo' ts'iaaⁿ. Nt'omcheⁿ nn'aⁿ jnda jla'nchu'na na nncuaa ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om naquii' n'om nn'aⁿ ndo' 'o jnda macwitsaquie'yo' ts'iaaⁿ'ñeeⁿ.

39 Ndo' jndyendye nn'aⁿ samaritanos tsjoom'ñeeⁿ tyola'yu'na ñ'eⁿ Jesús, cwe' nc'e ñ'oom 'ndyoo yuscu'ñeeⁿ na tjei'yuu'ñe ndaana na matso: “Jnda t'mooⁿ nooⁿ cha'tso na tijo'ndyo na jnda ñes'aa.” 40 Jnda na tquie'cañom nn'aⁿ samaritanos'ñeeⁿ yuu na m'aaⁿ Jesús, tyotaⁿna nnoom na caljoo'ñê ñ'eⁿndyena, ndo' ljoo'ñê tsjoomna we xuee. 41 Ndo' quia tyondyena ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, jndyendyetina tyola'yu'na. 42 Ndo' tyoluena nnom yuscu'ñeeⁿ:

—Je' tachii macandâ cwe' ñ'oom na tsu', jo' chii cwilayuu'â. Ee mancjootyayâ jnda jndyaayâ ñ'oom 'ñom. Je' cwila'nooⁿ'â

na jom mayuu'cheⁿ cwiluiiñê Cristo na macwji'n'maaññê nn'aⁿ tsjoomnancue.

Sein'maⁿ Jesús jnda ts'aⁿ na cwiluiit'maⁿñe

⁴³ Ndo' quia na jnda teinom we xuee'ñeeⁿ jlui' Jesús jo' jo'. Saalcwaa'â ñ'eⁿñê Galilea. ⁴⁴ Ee manquiiyeeⁿ tjei'yuu'ñê na ticala't'maaⁿndye nn'aⁿ cwii profeta na mañe'cwii ndyuaaⁿaⁿ ñ'eⁿndyena. ⁴⁵ Ndo' quia na squiaayâ Galilea ñ'eⁿñê nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo' jeeⁿ neiiⁿna jom, jla'ljona jom. Ee mati joona ty'ena Jerusalén quia tuee' ncuee Pascua, ndo' nty'iaana cha'tso 'naaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ jo' jo'.

⁴⁶ Jnda jo' saanndaa'â ñ'eⁿñê Caná ts'ondaa Galilea, yuu na seicwaqueeⁿ ndaa na s'aana' winom. Ndo' tsjoom Capernaum tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na cwiluiit'maⁿñe cantyja 'naaⁿ gobiernom. Tyochjoo, jnda tsaⁿñeeⁿ, m'aaⁿ na wii'. ⁴⁷ Quia na jndii tsaⁿñeeⁿ na jnda squiaayâ Galilea ñ'eⁿ Jesús na jnaaⁿyâ Judea, tja tsaⁿñeeⁿ na m'aaⁿyâ. S'aa ty'oo nnoom na cjaⁿ waa', na catsein'maaⁿ tyochjoo jnda, ee juu mañe'cue'. ⁴⁸ Ndo' matso Jesús nnom:

—O maxjeⁿ tixocala'yu'yo' na waa najndo xeⁿ ticanty'ia'ndaa'yo' na nnts'aa yuu na xocandaa na nluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa.

⁴⁹ Nquii ts'aⁿ na cwiluiit'maⁿñe ñ'eⁿ gobiernom t'õ 'ndyoo Jesús. Tso:

—Jeeⁿ 'u Ta, maje'ndyo cja' w'aya, cwii tyoowe' ti'jndaaya.

⁵⁰ Tso Jesús nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Cja' ee maxjeⁿ nlco'yana' tyochjoo jnda'.

Ndo' juu tsaⁿs'a'ñeeⁿ seiyoomb'm ñ'oom na tso Jesús. Tjal-cweeⁿeⁿ waⁿaⁿ. ⁵¹ Ndo' yocheⁿ na mawjaaweⁿeⁿ Capernaum, tquiocatjomndye mosoom'm. Jla'candiina jom, jluena:

—Jnda wjaaco'yana' tyochjoo jnda'.

⁵² Tax'eeⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ ljo' xjeⁿ jnaⁿna' na tjaco'yana' jnaaⁿ. Ndo' t'õõ naⁿñeeⁿ nnoom:

—Wjacheⁿ chjooti na teinom na quiajmeiⁿ 'ndii tycu na matseiconal' jom.

⁵³ Quia jo' tsotye tyochjoo'ñeeⁿ sei'nqõõⁿõⁿ na mañejuu xjeⁿñeeⁿ tso Jesús nnoom na nlco'yana' tyochjoo jnaaⁿ. Ndo' seiyoomb'm ñ'eⁿ Jesús, mati cha'tsondye nn'aⁿ waⁿaⁿ.

⁵⁴ Luaa' ts'iaaⁿ na jnda we na s'aa Jesús na tueⁿeⁿ Galilea na jnaaⁿ Judea, na juu ts'iaaⁿñeeⁿ tixocaluii na cwe' meiⁿnquia ts'aⁿ nnts'aa.

5

Sein'maⁿ Jesús ts'aⁿ yuu waa peila

¹ Jnda na tuii nmeiⁿ, saayâ Jerusalén ñ'eⁿ Jesús ee tyowaa xuee na jaa nn'aⁿ judíos cwila't'maaⁿndyo. ² Nnom tsjoom

Jerusalén tyowaa cwii 'ndyoots'a t'maⁿ na jla'cajndyuna 'Ndyoots'a Canmaⁿ. Manndyoo' juuna' tyowaa cwii peila t'maⁿ na ñequio ñ'oom hebreo jndyuna' Betesda. Ndiocheⁿ peila'ñeeⁿ niom 'om l'aa na cwe' wanaaⁿto. ³ Naquii' l'aa'ñeeⁿ tyomaⁿ! cwii tmaaⁿ! nn'aⁿwii, ñ'eⁿ nn'aⁿ na nchjaaⁿ, ñ'eⁿ nn'aⁿ na tileic'looca', ñequio nn'aⁿ na jnda teintjeiⁿ luee, nc'ee'. Tyomeindoo'na na nleiwoō ndaatioo na ñjom peila'ñeeⁿ. ⁴ Ee tquiacheⁿ tquia mandyocue cwii ángel na matseitsja ndaatioo'ñeeⁿ. Ndo' quia na jnda tuii na ljo', juu ts'aⁿ najndyee na nncuo jo' jo', nn'maⁿ meiⁿquia tycu na matjom. ⁵ Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jnda ntquiuu nchoo' quii nchoo' ñeeⁿ chu na wii'. ⁶ Nty'iaa' Jesús juu na waa. Ndo' nc'e na ntyjeeⁿ na jnda teijndye xuee na matjom na luaa', matsoom nnom:

—¿Aa ñe'can'maⁿ?

⁷ Ndo' t'o ts'aⁿ na wii' nnoom. Matso:

—Ta, tjaa 'ñeeⁿ nnnchjeeñe ja quii' ndaa quia na cwitsjana', ee yocheⁿ na matseijndo, cwiicheⁿ ts'aⁿ jnda teinom' ja.

⁸ Ndo' matso Jesús nnom:

—Quicantyja', catseilcwiindy' tsue' ndo' cja'ca'.

⁹ Mañoom' tco'yana' tsaⁿñeeⁿ, n'maaⁿ. Jnda jo' seilcwiiñe tsuee 'naaⁿaⁿ, toōⁿoⁿ na tjacaⁿ. Ndo' xuee'ñeeⁿ xuee na jaa nn'aⁿ judíos cwita'jndyaaya. ¹⁰ Cwe' jo' nt'om nn'aⁿ judíos tyoluena nnom juu ts'aⁿ na jnda n'maⁿ:

—Je' xuee na cwita'jndyaaya. Ljeii na matsa'ntjomna' tinquiaana' na wanaaⁿ na nncja'ñ'oom' tsue'.

¹¹ T'o tsaⁿñeeⁿ ndaana:

—Nquii ts'aⁿ na sein'maⁿ ja matso noōⁿ na catseilcwiindyo tsuee 'naⁿya ndo' cjoñ'oⁿya juuna'.

¹² Ta'x'ee naⁿñeeⁿ nnoom, jluena:

—¿Ñeeⁿ juu tsaⁿñeeⁿ na matso njom' na catseilcwiindy' tsue' ndo' cja'ca'?

¹³ Saa juu ts'aⁿ na jnda n'maⁿ ticaljeiiⁿ 'ñeeⁿ sein'maⁿ jom. Ee nc'e jndye nn'aⁿ tyom'aⁿ jo' jo', jo' chii teindyoo Jesús. ¹⁴ Jndaⁿquia ljeii Jesús tsaⁿñeeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Matsoom nnom:

—Je' queⁿ! cwenta, jnda n'maⁿ!, cja'maintyje' na matseitjoondyu' nnom Ty'oqots'om cha tintjom' cwii na cwajndi-
iticheⁿ.

¹⁵ Ndo' tsaⁿs'a'ñeeⁿ tjacatsoom ndaa nn'aⁿ judíos na nquii Jesús sein'maⁿ jom. ¹⁶ Cwe' nc'e jo' tyol'uee nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ na cat'uiina' Jesús. Tyojoo' n'omna na nla'cuae'na jom, ee tyoch'eeⁿ ts'iaaⁿmeiⁿ! meiⁿ xuee na cwita'jndyeena. ¹⁷ Saa Jesús t'oōⁿ ndaana, tsoom:

—Tsotyaya ñequii'cheⁿ mach'eeⁿ ts'iaaⁿ, ndo' mati ja.

18 Jnaaⁿ ñ'oomwaa' nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ tyojoo'ti n'omna na nla'cuae'na jom. Ee cantyja na cwitjeii'na cwenta nchii macandā na seitjooñê cantyja 'naaⁿ xuee na cwita'jndyeena, saa mati nquiuna na seitjooñê na tsoom na Ty'ooots'om cwiluiñê Tsotyeeⁿ, ee na laa'ti' mach'eeⁿ na ñe'cwii cwiluiñê ñ'eⁿñe.

Waa najndeii na matseixmaⁿ Jnda Ty'ooots'om

19 Quia jo' matso Jesús ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matseinaⁿya ndaa'yo'. Ja na cwilui-indyo Jnda Ty'ooots'om, ticalatiuu'yo' na ñequii' cantyja na l'ue ts'oqⁿ nnts'aa. Ja ñequii'cheⁿ cantyja na manty'ia na mach'ee Tsotyā, jo' na mats'aa. Ee ja na cwiluiindyo Jnaaⁿ, ñequii'cheⁿ mats'aa cha'xjeⁿ na manty'iaya na mach'eeⁿ. 20 Ee Tsotyāya m'aaⁿ na candya' ts'oom ja na cwiluiindyo Jnaaⁿ. Ma'mooⁿ noqⁿ cha'tso na mach'eeⁿ. Ndo' m'moⁿtyeeⁿcheⁿ ts'iaaⁿ na t'maⁿti na cats'aa cha cats'aana' na cjaawee'ticheⁿ n'om'yo'. 21 Ee cha'xjeⁿ nquii Tsotyāya mañequiaaⁿ na cwitando' l'oo, mati ja na cwiluiindyo Jnaaⁿ meiⁿquia ts'aⁿ na l'ue ts'oqⁿ mañequia na tseixmaⁿ na ticantycwii na wando'. 22 Tsotyāya meiⁿcwii ts'aⁿ ticu'xeeⁿ. Saa l'oo ja na cwiluiindyo Jnaaⁿ jnda tquiaaⁿ cha'waati na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ. 23 Ee l'ue ts'oom na ñecwii xjeⁿ cala't'maaⁿndye nn'aⁿ ja na cwiluiindyo Jnaaⁿ, cha'xjeⁿ cwila't'maaⁿndyena jom. Saa meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na tiñe'catseit'maaⁿñe ja na cwiluiindyo Jnaaⁿ meiⁿ Tsotyāya ticatseit'maaⁿñe tsaⁿñeeⁿ.

24 'Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo'. 'Ñeeⁿ juu na mandii ñ'oom 'ndyo ndo' matseyu' ñequio nqueⁿ na jñoom ja, juu tsaⁿñeeⁿ matseixmaⁿ na ticantycwii na wando', meiⁿ ticatu'xeⁿñe cantyja jnaaⁿ. Ñeseixmaⁿ na ts'oo juu saa je' matseixmaⁿ na ticantycwii na wando'. 25 Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo'. Nncue'ntyjo xjeⁿ ndo' je' mawe'ntyjona' quia na ndye nn'aⁿ na jnda tja jndye ja na cwiluiindyo Jnda Ty'ooots'om. Ndo' nn'aⁿ na cwila'yu' ñeⁿndyo ññequia na nnta'ndo'na. 26 Ee cha'xjeⁿ nquii Tsotyāya matseixmaaⁿ na wanoom'm cantyja 'naaⁿ nqueⁿ, malaa'ti' jnda tquiaaⁿ noqⁿ na cwiluiindyo Jnaaⁿ, na matseixmaⁿya na wando'a cantyja 'naⁿ nncq. 27 Ndo' jnda tquiaaⁿ najndeii na matseixmaaⁿ na ja nncu'xaⁿ nn'aⁿ cantyja jnaaⁿna, nc'e cwiluiindyo ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. 28 Tacal'a'yo' na jeeⁿ cwijaawee' n'om'yo' na luaa' tsjoo ee nncue'ntyjo xjeⁿ na cha'tso l'oo na too'ndye ndei'luaa, ndyena jndyeya. 29 Joo nn'aⁿ na jnda ñel'a na maty'iomyana', nntando'xcona na ticantycwii na cwita'ndo'na. Saa joo nn'aⁿ na tyoolaxmaⁿ na maty'iomyana', nntando'nnda'na na nnt'uiityeⁿna' joona.

Waa najndeii na matseixmaⁿ Jesús

³⁰ 'Tjaa na nnda^a nnts'aa cantyja na matseixmaⁿ nncō. Cha'xjeⁿ na matseijndo' Ty'oōts'om ts'oō'ya, jo' na macu'xāⁿ. Ndo' macu'xā'ya cha'xjeⁿ na maty'iomyaⁿ!. Ee nchii mal'uee'ndyō na nluui yuu na l'ue ts'oōⁿ nncō. Mal'uee'ndyō na nnts'aa yuu na l'ue ts'om Tsotyā na jñom ja quii'ntaaⁿyo'. ³¹ Xeⁿ macwji'yuu'ndyō cantyja 'na'ya, ticajnda ñ'oom'ñeeⁿ. ³² Sā^a m'aaⁿ cwiicheⁿ na macwji'yuu'ñe cantyja 'na'ya, majuu Juan. Ndo' ntyjiyaya na juu ñ'oom'ñeeⁿ tseixmaⁿna' na mayuu'. ³³ Mancjo'yo' jñom'yo' nn'aⁿ na m'aaⁿ ndo' ñ'oom na tjei'yuu'ñe cantyja 'na'ya, ñ'oom na mayuu' juuna'. ³⁴ Sā^a ja ticantyyaa' ts'oōⁿ ñ'oom na cwitjei'yuu'ndye nn'aⁿ cantyja 'na'ya. Luaa' matsjōō cha nnda^a nncwji'n'maa'ndyō 'o. ³⁵ Juan'ñeeⁿ tyoseixmaaⁿ cha'cwijom lāmpara na matseixueena' jo ndā^a nn'aⁿ. Ndo' 'o xjeⁿ na ñet'oom t'om'yo' na neiⁿyo' ee nquiu'yo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ cha'cwijom seixueeñena' naquii' n'om'yo'. ³⁶ Sā^a waa ñ'oom na macwji'yuu'ñena' cantyja 'na'ya na t'maⁿti cwiluiñena', nchiiti ñ'oom na tjei'yuu'ñe Juan. Joo ts'iaaⁿ na tquiaa Tsotyā na catseicandā^andyō na mats'aa, joona' cwitjei'yuu'ndyena' cantyja 'na'ya na nqueⁿ jñoom ja. ³⁷ Ndo' nqueⁿ na jñoom ja quii'ntaaⁿyo' macwji'yuu'ñe cantyja 'na'ya naquii' ñ'oom'm. 'O meiⁿjom ndii' tyoondye'yo' jñeeⁿen, meiⁿ na nnty'ia'yo' chiuu waaⁿ. ³⁸ Meiⁿ ñ'oom'm tic'oomna' naquii' n'om'yo', ee 'o tiñe'cala'yuyō' ñequio ja na jñoom. ³⁹ Tcuu tcuu cwila'naⁿyo' ñ'oom' Ty'oōts'om na teiljeii teiyo ee cwila'tiuu'yo' cwe' na cwil'a'yo' na ljo', jo' na nnda'yo' na ticantycwii na cwitando'yo' jo nnoom. Ndo' joona' cwitjei'yuu'ndyena' cantyja 'na'ya. ⁴⁰ Sā^a tiñe'cala'jomndyō' cantyja 'na'ya cha nnda^a nlaxmaⁿyo' na ticantycwii na cwitando'yo'.

⁴¹ Ja ticantyyaa' ts'oōⁿ na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ ja. ⁴² Ee matsei'noⁿa cantyja 'naⁿyo' na juu na m'aaⁿ Ty'oōts'om na candya' ts'oom nn'aⁿ, ticala'xmaⁿyo' jo'. ⁴³ M'aa'ya quii'ntaaⁿyo' ñequio xuee' Tsotyā, sā^a 'o ticala'ljo'yo' ja. Sā^a xeⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ nncwjee' ñequio xuee' nquii, maxjeⁿ nla'ljo'yo' juu. ⁴⁴ 'O cwil'ue'yo' na nla't'maaⁿndye nc'ia'yo' 'o, sā^a tical'ue'yo' na ntseit'maaⁿñe nquii Ty'oōts'om 'o. Ndo' na luaa' cwil'a'yo', tixocandā^a nla'yuyō' ñ'e'ndyō. ⁴⁵ Sā^a ticala'tiuu'yo' na manncotyā nntsjoō jnaⁿyo' nnom Tsotyā. M'aaⁿ cwiicheⁿ na mañequiaa jnaⁿyo', manquiti Moisés, tsaⁿ na jeeⁿ cwicantyyaa' n'om'yo'. ⁴⁶ Xeⁿ cwila'yuyō' ñequio Moisés, quia jo' mati nla'yuyō' ñ'e'ndyō, ee seiljeiⁿ cantyja 'na'ya. ⁴⁷ Sā^a xeⁿ 'o tiñe'cala'yuyō' ñ'oom na seiljeiⁿ, quia jo' ¿chiuu ya nl'a'yo' na nla'yuyō' ñ'oom na matseinaⁿ?

6

Tquiaa Jesús na tcwa' 'om mei' nn'a'

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Jnda teinom na nmeii', teity'ioo'â ndaaluee Galilea ñ'e' Jesús na mati jndyu juuna' Tiberias. ² Ndo' cwii tmaa' nn'a' na jndyendye ty'entyjona naxee' ee jnda nty'iaandaana ts'iaa' t'ma' na tyoch'ee' na tyotsein'maa' nn'a'wii. ³ Quia jo' já nn'a' na t'maa' na cala'jomndyô ts'iaa' na mach'ee', saawaayâ cwii sjo ñ'e'ñê. Jo' jo' saawindyuaandyô. ⁴ Ndo' quia ljo' manndyoo' nncuee' xuee pascua na jaa nn'a' judíos cwilacwjaaya canma'. ⁵ Ndo' Jesús jleity'iom nnoom, manty'iaa' a' jnda manquioque cwii tmaa' nn'a' na jndyendye. Quia jo' matsoom nnom Felipe:

—¿Yuu nla'jndaaya nantquie cha ndaa' nlcwa' cha'tsondye na'm'a'?

⁶ Luaa' matsoom cha nleitquioo' chiuu m'aa' ts'om Felipe. Ee nque' mantyjiichee' ljo' nnts'aa'. ⁷ T'o Felipe nnoom, matso:

—Mei' xe' we sia'nto s'om denarios na nlacatsuuya na nla'jndaaya ntyoo', saa maxje' xocwijndeii juuna' na nlcwa' cwii cwii joona mei' ñe'chjoowi'.

⁸ Cwii ncjoondyô nn'a' na cwindyaayâ ñ'oom na mañequiaa', tsa' na jndyu Andrés, tyjee Simón Pedro, matso nnom Jesús:

⁹ —Ñjaa' m'aa' cwii tyochjoo na maleiñ'oom 'om ta' tyoo' na tuiina' ñequio jndaatyoo' lquee' cebada ñ'e' we catscaa chjoo na jnda jneii' saa ¿cwaa' ndaa' nmei' na jndyendye nn'a'?

¹⁰ T'o Jesús, matsoom ndaayâ:

—Candu'yo' ndaa' nn'a' na cwindyuaandyena.

Ndo' jo' jo' jndye jnda nch'u niom. Quia jo' teindyuaandye nn'a', ndo' tuee' cha'na 'om mei'ndye na'nom. ¹¹ Quia jo' to'ñom Jesús ntyoo'ñee'. Tquiaa' na quianl'uaa' Tsoyee' cantyja 'naa' joona'. Jnda jo' tyoc'oom joona' ndaa' já nn'a' na t'maa' na cala'jomndyô ñ'e'ñê. Ndo' já t'oo'yâ joona' ndaa' nn'a' na meindyuaandye. Ndo' malaa'ti' s'aa' ñequio calcaa nch'u, cwanti na ñe'catquiina na cwii cwiindyena. ¹² Jnda na tjacjoona, quia jo' ndaa' já na cwila'jomndyô ñ'e'ñê tsoom:

—Cala'tjom'yo' nta' cajndaa' na 'ndiina' cha tints'aana' na cwe' nlei'ndaa'na'.

¹³ Ndo' jlatjoo'yâ nta' ntyoo' na 'ndiina' na tcwa' na'ñee' na tuiina' ñ'e' jndaatyoo' cebada. Jla'catoo'â canchoo'we tsquiee' ñ'e' joona'. ¹⁴ Ndo' na'ñee', jnda na nty'iaana ts'iaa'ñee' na s'aa' na ma'mo'na' na waa najndeii na cwilui-ñê, tyoluena:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿs'am'aaⁿ cwiluiiñê nquii profeta na mawaa ljeii na matsona' na nncwje'cañoom tsjoomnancue na ñnequiaa ñ'oom' Ty'oqots'om.

¹⁵ Ndo' sei'nqⁿ Jesús na mawaa xjeⁿ na nnquioc'om naⁿñeeⁿ jom ndo' ñequio najndei'na' na nlqueⁿ na jom na nluiiñê rey. Cwe' jo' cwiicheⁿ cwii ndii' tjannaaⁿaⁿ na ñenqueⁿ jo sjo.

Tjacaa Jesús nnom ndaaluee

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Ndo' quia na tuee' na jnda tmaaⁿ, já nn'aⁿ na t'maⁿ Jesús na cala'jomndyô ñ'eⁿñê, saacuaayâ, squiaayâ 'ndyoo ndaaluee. ¹⁷ Jo' jo' tuqoyâ cwii w'aandaa, na nncwity'ioq'â ndaaluee na nntsquiaayâ Capernaum. Ndo' quia tuee' na teijaaⁿ, ticando' na nncwje'cañoom já. ¹⁸ Ndo' nc'e na jn-deii tioo jndye tyotseiwena' ndaaluee'ñeeⁿ. ¹⁹ Jo' chii ñe'om oo yom kilómetros jnda tjacaa w'aandaa'ñeeⁿ na cwicanty-jaandyô n'oom pala'. Xjeⁿñeeⁿ nty'iaayâ na mandyocaa Jesús nnom ndaaluee na matseicandyoo'ñê na m'aaⁿyâ. Jeeⁿ ndya' jla'catyuendyô. ²⁰ Tsoom ndaayâ:

—Mannco luaañe, tilacatyuendyo'.

²¹ Jeeⁿ ndya' neiiⁿyâ s'aana' na to'ñqⁿyâ jom ts'om w'aandaa. Ndo' mantyjacheⁿ tue'cañoom juuna' yuu na cwitsaayâ.

Cwil'uee nn'aⁿ Jesús

²² Ndo' teincoo cwiicheⁿ xuee, nn'aⁿ na jndyendye na ljoo'ndye xndyaa' ndaaluee yuu na tquiaa Jesús na tcwa'na, tyoqueⁿna cwenta na ñe'cwii w'aandaa chjoo ñetuaa. Tjañjoom' n'omna na tîcuqⁿ juuna' ñequiondyô já nn'aⁿ na cwila'jomndyô ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ. ²³ Saa nt'omcheⁿ l'aandaa nch'u na jnaⁿ Tiberias, tquie'cañomna' yuu na tcwa' naⁿñeeⁿ ntyoo'ñeeⁿ na jnda tquiaa Ta Jesús na quianl'uaa' Tsotypeⁿ. ²⁴ Quia jo' tuq naⁿñeeⁿ l'aandaa nch'u'ñeeⁿ. Ty'ena tquiena Capernaum na ty'ecal'ueena Jesús. Ee jla'noⁿna na tac'oomñê yuu na tquiaaⁿ na tcwa'na, meiⁿ já nn'aⁿ na t'maaⁿ na cala'jomndyô ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ.

Jesús cwiluiiñê tyoo' na cwita'ndo' nn'aⁿ

²⁵ Ndo' quia na jnda jliuna Jesús cwiicheⁿ xndyaa' ndaaluee, tyoluena nnoom:

—Maestro, ¿jo' xjeⁿ jndyo' luaa?

²⁶ T'oqⁿ ndaana, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ na matsjoo ndaayⁿyo'. 'O cwil'ue'ya'yo' ja nchii nc'e na nty'ia'yo' ts'iaaⁿ na s'aa na tixocandaa nts'aa cwe' meiⁿquia ts'aⁿ saa cwe' nc'e na tcwa'yo' tyoo' na tquiiana' na tjacjo'yo'. ²⁷ 'O cwijoo' n'om'yo' na nleijndaa' nantquie, ndo' joona' 'naⁿ na cwilei'ndaa'.

Saa ticaty'iomna' na cwil'a'yo' na ljo'. Calajnda'yo' na nliu'yo' cwii na cha'cwijom nantquie na cantyja 'naa' juu jo' nla'xma'yo' na ticantycwii na cwitando'yo'. Ja na cwiluiindyō ts'a' na jna' cañoom'luee nñequia juu na matseijomna' nantquie naquii' n'om'yo' ee Tsotyaya Ty'oōts'om ma'moō' na jnda tquee' ja ts'iaa'meii'.

²⁸ Quia jo' nt'omndyena jluena nnoom:

—¿Ljo' maca'na' na cal'aayâ cha na nncjaawee' ntyjii Ty'oōts'om jâ?

²⁹ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Luua waa na l'ue ts'oom ñ'e'ndyo' na cala'yu'yo' ñequio ja na jñoom.

³⁰ Jo' chii t'oona nnoom:

—¿Cwaa' cwii nnom na nntsa' nnty'iaayâ na tixocaluii na cwe' ts'a' nnts'aa cha m'mo'na' ndaayâ na waa na cwilui-indyu' ndo' cha na nla'yuuâ ñ'e'ndyu'? ³¹ Nquiee weloo welooya tyocwa'na maná quia tyom'a'na ndyuaa yuu na tjaa nn'a' c'om, cha'xje' na matso ljeii ñ'oom' Ty'oōts'om na teiyo teiljeii: “Tquiaa Ty'oōts'om tyoo' na jna' cañoom'luee na tcwa'na.”

³² T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'che' matsjoo ndaa'yo'. Juu maná na tquiaa Moisés nchii cwiluiñena' tyoo' na jna' na m'aa' Ty'oōts'om. Saa nquii Tsotyaya mañequiaa' juu na mayuu' na jna' na m'aa' cañoom'luee na matseijomna' juu cha'na tyoo'. ³³ Juu na cwiluiñe tyoo' na mañequiaa Ty'oōts'om, cañoom'luee jna' jndyocue. Juu mañequiaa na la'xma' nn'a' na ticantycwii na cwita'ndo'na.

³⁴ Quia jo' tyoluena nnoom:

—Jee' 'u Ta, ñenquii'che' quiaa' tyoo'mei' ndaayâ.

³⁵ Ndo' t'o Jesús ndaana, matsoom:

—Ja cwiluiindyō tyoo' na mañequiaya na la'xma' nn'a' na ticantycwii na cwita'ndo'na. 'Ñee' juu ts'a' na nntioñe l'oō, matseijomna' juu cha'cwijom ts'a' na jnda tjacjoo' na macwa'. Ndo' 'ñee' ts'a' na matseyu' ñ'e'ndyo' nguioo na teii' naquii' ts'om cha'na quia ma'uu ts'a' ndaa. ³⁶ Saa cha'na ñ'oom na jnda tsjooya ndaa'yo', meii' na jnda nty'ia'nda'yo' ts'iaa' na mats'aa, maxje' ticala'yu'yo'. ³⁷ Cha'tso nn'a' na mañequiaa Tsotyaya l'oō, nntioondyena l'oō. Ndo' 'ñee' juu ts'a' na nntioñe l'oōya tijoom nnts'aa na tico'ño' juu. ³⁸ Ee ja na jnaa'ya caáoom'luee nchii na jndyoo na cats'aa ljo' na l'ue ts'oō'. Saa jndyoo na cats'aaya yuu na l'ue ts'om nque' na jñoom ja. ³⁹ Ndo' Tsotyaya na jñoom ja luua waa na l'ue ts'oom na cats'aa, na cha'tsondye nn'a' na jnda tquiaa' l'oōya, mei'cwiindyē joona ticatsuuñe añmaa'. Ndo'

xuee na macandā nñequia na nnta'ndo'xco cha'tsondye joona.
 40 Ee Tsotyaya l'ue ts'oom na cha'tsondye nn'aⁿ na cwinty'iaa
 ja na cwiluiindyō jnaaⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿndyō nnto'ñoomna
 na ticantycwii na cwita'ndo'na. Ndo' xuee na macandā ja
 nñequia na nnta'ndo'xco joo nn'aⁿ na jndā tja.

41 Jndā na tso Jesús ñ'oomwaa', tyola'ncjoo'ndye nn'aⁿ
 judíos'ñeeⁿ ñ'oom na tsoom: “Ja cwiluiindyō tyoo' na jnaa'ya
 cañoom'luee.”

42 Ee tyoluena:

—Jesús'm'aaⁿ! ¿aa nchii jnda José jom? Cwita'jnaaⁿ! a tsotyeeⁿ,
 tsoñeeⁿ. ¿Chiuu na tsoom na jnaaⁿ cañoom'luee, jndyocueeⁿ?

43 T'o Jesús, matsoom ndāa naⁿñeeⁿ:

—Tala'ncjoo'ndyō' cantyja 'naaⁿ! ñ'oomwaa'. 44 Ee tjaa'naⁿ
 cwii ts'aⁿ na ndāa nntioñe l'ōō xeⁿ nchii Tsotyā na jñoom ja
 nnts'aaⁿ na cats'aa tsaⁿñeeⁿ na ljo'. Ndo' xuee na macandā
 ja nnts'aa na nncwando'xco tsaⁿñeeⁿ. 45 Ee profetas, waa
 ñ'oom na jla'ljeiina na matsona': “M'mōⁿ Ty'ōots'om ndāa
 cha'tso nn'aⁿ.” Luaa' ñe'catsona' na ticwii cwii ts'aⁿ na jndā
 jndii ñ'oom na ma'mōⁿ Ty'ōots'om ndo' jndā sei'noⁿ juuna',
 tsaⁿñeeⁿ nntioñe l'ōōya.

46 Ñ'oomwaa' tica'mōⁿna' na jndā nty'iaa' ts'aⁿ Tsotyaya
 Ty'ōots'om. Macandā ja na jñoom quii'ntaaⁿyo', ja jndā
 nty'ianōō'ya jom. 47 Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjōō ndāa'yo',
 ñeeⁿ juu na matseyu' ñ'eⁿndyō juu matseixmaⁿ na ticantycwii
 na wando' añmaaⁿ. 48 Ja cwiluiindyō tyoo' na mañequiaya na
 cwita'ndo' nn'aⁿ. 49 Weloo weloo'yo' tcwa'na maná jo ndyuaa
 yuu na tjaa nn'aⁿ c'om, ndo' tjāna. 50 Ja cwiluiindyō tyoo'
 na jnaa'ya cañoom'luee. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nlcwa',
 tixocatsuñe. 51 Ja na jnaa'ya cañoom'luee cwiluiindyō tyoo'
 na mañequiaya na cwita'ndo' nn'aⁿ. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na
 nlcwa' tyoo'waa mamatseixmaⁿ na ticantycwii na wando'.
 Ndo' juu tyoo' na mañequiaya cha na nnta'ndo'na jo nnom
 Ty'ōots'om, sei'ia cwiluiñe Jo'.

52 Ñ'oomwaa' s'aana' na jla'ncjoo'ndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ
 ñequio nc'iaana. Tyoluena:

—Manquiuyu na xocandāa nñequiaa tsaⁿm'aaⁿ! seiⁿeⁿ na
 nntquiāa.

53 Quia jo' tsoticheⁿ Jesús ndāana:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjōō ndāa'yo', xeⁿ ticatquie'yo'
 sei' ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee ndo' na
 cwe'yo' nioom'a, ticala'xmaⁿyo' nn'aⁿ na tando' añmaaⁿ.
 54 Nquii ts'aⁿ na jndā tquii sei'ia ndo' jndā t'uu nioom'a
 tseixmaⁿ na ticantycwii na wando'. Ndo' xuee na macandā
 nnts'aaya na nncwando'xcoom. 55 Ee sei'ia matseixmaⁿna'
 nantquie na tjacantyja naya ndo' nioom'a matseixmaⁿna' juu

na nnc'uu ts'aⁿ na tjacantyja naya. ⁵⁶ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na maquii seii'a ndo' ma'uu nioom'a, tyeⁿ matseitjoom'na' tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿndyo, ndo' tyeⁿ matseitjoom'na' ja ñ'eⁿñê. ⁵⁷ Nquii Tsotyaya na jñoom ja quii'ntaaⁿyo', jom wanoom'm ndo' cantyja 'naaⁿaⁿ mati wando'a. Maluaa' matseijomna' ñ'eⁿ ts'aⁿ na maquii seii'a, nncwando' añaⁿaaⁿ cantyja 'naⁿya. ⁵⁸ Matseinaⁿya cantyja 'naaⁿ nquii na cwiluiñe tyoo' na jnaⁿ cañoom'luee. Tyoo'waa titseixmaⁿna' cha'na maná na tcwa' weloo welo'yo' ndo' tjana. Saa ticatseijomna' cantyja 'naⁿya cha'na manáñeeⁿ. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nlcwa' tyoo' na matseixmaⁿya, tijoom nncue', m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ na wando'.

⁵⁹ Ñ'oommeiⁿ seineiⁿ Jesús yochēⁿ na tyo'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ quii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos tsjoom Capernaum.

Ñ'oom na ticantycwii na wando' añaⁿaaⁿ ts'aⁿ.

⁶⁰ Majndye nn'aⁿ na tyola'jomndye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, quia jndyena ñ'oomwaa' jluena:

—Jeeⁿ jndei'na' ñ'oom na matseineiⁿ, tixocandaⁿ nlaⁿjomndyo juuna'.

⁶¹ Ntyjii Jesús naquii' ts'oom na cwila'ncjooⁿndye naⁿñeeⁿ cantyja ñ'oom na seineiⁿ ndaⁿana. Jo' chii tsoom ndaⁿana:

—¿Aa cwila'lcwe' ñ'oommeiⁿ 'o? ⁶² Quia jo' c'oom'yaya n'om'yo' chiuu nnts'aana' 'o quia nnty'ia'ndaⁿyo' ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na nncjowaannda'a nandye yuu na ñet'ooⁿjndyaa. ⁶³ Macandaⁿ nquii Espíritu mañequiaaⁿ na cwita'ndo' nn'aⁿ jo nnom Ty'oots'om. Nchii cantyja 'naaⁿ seiina na la'xmaⁿna na ljo'. Ñ'oom na mañequiaya cwiluiñena' cantyja 'naaⁿ Espíritu ndo' nc'e juuna' jo' na wando' ts'aⁿ. ⁶⁴ Saa ndicwaⁿ ñ'eeⁿndyo' na ticalayu'yo' ñ'eⁿndyo.

Luaa' matsoom ndaⁿana ee cantyjati na tooⁿoⁿ na mañequiaaⁿ ñ'oom, mantyjeeⁿ ñ'eeⁿ joo na ticala'yu' ñ'eⁿñê, ndo' ñ'eeⁿ juu na ñnequiaa cwenta jom. ⁶⁵ Matsotyeeⁿcheⁿ:

—Cwe' nc'e jo' na jnda tsjoo ndaaⁿyo' macandaⁿ ndaaⁿ ntseijomñe ts'aⁿ ñ'eⁿndyo quia mañequiaa Tsotyaya na caluii na ljo'.

⁶⁶ Ndo' nc'e ñ'oomwaa', majndye nn'aⁿ na tyondyejndyeena ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, ty'elcwee'na. Taticala'jomndyetina ñ'eⁿñê. ⁶⁷ Jo' na tax'eeñê ndaaⁿ já nn'aⁿ na canchoo'we na t'maaⁿ na cala'jomndyō ñ'eⁿñê, matsoom:

—Ndo' 'o je' ¿aa mati nntoⁿndyo' ñ'eⁿndyo?

⁶⁸ Simón Pedro t'ooⁿ, matsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, ticatsona' na nla'jomndyō ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, ee ñ'oom na matseineiⁿ mañequiaana' na ticantycwii na cwitandooⁿâ. ⁶⁹ Ndo' já jnda macwila'yuu'â ndo' jnda

macwila'n_{oo}ⁿâ na 'u cwiluiindy_u' Cristo, Jnda Ty'o_{ots}'om na wando'.

⁷⁰ T'o Jesús, matsoom nda_{ay}â:

—Ja tjeii'a 'o na canchoo'wendy_o'. Ndo' cwii 'o m'aaⁿñe cantyja 'naaⁿ tsaⁿjndii'.

⁷¹ Luaa' matsoom na ma'm_{oo}ⁿ Judas Iscariote, jnda Simón. Ee tsaⁿñeeⁿ ñeⁿquiaa cwenta jom. Mati juu cwii jâ na canchoo'wendy_o'.

7

Tiñecala'yu' ntyjee Jesús ñ'eⁿñê

¹ Jnda tuii na nmeiiⁿ tyoma'n_{oo}ⁿyâ ts'ondaa Galilea ñ'eⁿ Jesús. Ee jnaaⁿ na tyoqueⁿndye nn'aⁿ na cwiluiitquiendye nda_a nn'aⁿ judíos na ñe'cala'cuee'na jom, jo' chii tiñe'cjaⁿ Judea. ² Ndo' jaawindyoo' na nncuee' ncuee' na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ judíos quia na quil'ana xeⁿnquie' ncwaⁿ na cwijaañjoom' n'omna chiuu ñet'om weloo weloona ndyu'ñeeⁿcheⁿ. ³ Ndo' na manncuee' xuee'ñeeⁿ tyolue ntyjeeⁿ nnoom:

—Cwa sa, calui' ñjaaⁿñe. Cja' Judea cha nn'aⁿ na m'aⁿ la'ñeⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na mañequiaa' mati nnty'iaana ts'iaaⁿ na mache'. ⁴ Ee ts'aⁿ na matseicantyyaa' ts'om na cala'yu' nn'aⁿ ñ'eⁿñe, ticatsona' na nljoo'ñe jo jnda_a. Quiaandyu' na caliu cha'tso nn'aⁿ ts'iaaⁿ na mache'.

⁵ Nmeiiⁿ jlueⁿna nnoom ee meiⁿ joona tîcala'yu'na ñ'eⁿñê. ⁶ Quia jo' matsoom nda_ana:

—Tyooⁿwe'ntyj_o xjeⁿ na ca'm_{oo}ⁿya nda_a nn'aⁿ na cwiluiitquiendye na cwiluiindy_o nguii na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. Saa 'o meiⁿquia xjeⁿ na ñe'conom'yo', tjaa'naⁿ na teincuu'.

⁷ Joo nn'aⁿ tsjoomnancue tijndoona 'o. Saa cantyja 'naⁿ ja luaaⁿñe, ñequii'cheⁿ m'aⁿna na jndoona ja, cwe' nc'e na macwji'yuu'ndy_o cantyja 'naaⁿ natia na cwil'ana. ⁸ Tsa'yo' na ñencjo'yo' xueewaa', ja tjoocheⁿ na nncjo xuee. Ee tjoocheⁿ na nntseica'm_oⁿndy_o na cwiluiindy_o nguii na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ.

⁹ Ndo' jnda na tsoom na luaa' nda_ana, ljoo'ñetyeeⁿ we ndyee xuee Galilea.

Tja Jesús na tuee' xuee xeⁿnquie' ncwaⁿ'

¹⁰ Ndo' jnda na ty'e ntyjeeⁿ na tuee' xuee, quia jo' mati jom tjantyjooⁿ, saa tîtseica'm_oⁿñê nda_a nn'aⁿ. Tjaaⁿ cha'cwijom ts'aⁿ na tical'ue ts'om na caliu nn'aⁿ na m'aaⁿ. ¹¹ Ndo' nn'aⁿ judíos na ticuee' n'omna jom jeeⁿ tyol'ueena jom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tqiuo ncuee. Tyota'x'eena, tyoluena:

—¿Yuu m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ?

¹² Ndo' t'maⁿ waa na ticatjoom' na jla'neiⁿ nn'aⁿ na jndyendye cantyja 'naaⁿaⁿ. Ee cwantindy_e joona tyolue:

“Ya ts'aⁿñe tsa^m'aaⁿl.” Saa nt'omcheⁿ tyolue: “Tiyuu', ee manquiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ.”

¹³ Saa cwe' nc'e na nquiaana nn'aⁿ judíos na cwiluiitquiendye ndaana, jo' na ticala'neiⁿndyeyuna cantyja 'naaⁿaⁿ.

¹⁴ Jnda na tuee' xcwe ncuee, tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ ndo' jo' jo' tyo'mooⁿ ndaa nn'aⁿ. ¹⁵ Saa tileicala'noⁿl nn'aⁿ judíos na cwiluiitquiendye. Tyoluena:

—Nchaa' l'uu na tja tsa^m'aaⁿl scwela. Quia jo' ¿chiiuu na jeeⁿ ya matseitjoom'm ñ'oom?

¹⁶ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Nchii nncō matseijndaa'ndyo ñ'oom na ma'mooⁿya. Nqueⁿ na jñoom ja seijndaa'ñe chiiuu catsjooya. ¹⁷ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ñe'cats'aa cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om, juu nntsei'noⁿl aa Ty'oots'om seijndaa'ñe ñ'oom na ma'mooⁿya, oo aa cwe' ñ'oom na seitiuu nncō na mañequiaya. ¹⁸ Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na macwji' ñ'oom cantyja 'naaⁿl nquii, matseijndeiⁿl tsaⁿñeeⁿ na caluiit'maⁿñe ndaa nc'iaaⁿaⁿ. Saa ts'aⁿ na matseijndeiⁿl na catseit'maaⁿñenaⁿl nquii na jñom jom, tsaⁿñeeⁿ cwiluiiñe na mayom'm. Tiquinquiu'nn'aaⁿ.

¹⁹ 'Moisés seiljeiⁿ ñ'oom na tqueⁿ Ty'oots'om ndaa'yo' na matsa'ntjomna'. Saa meiiⁿ na ljo', meiⁿcwiindyo' 'o tyoola'candaⁿ'ndyo' juuna'. Ee xeⁿ cwila'canda'yo' juuna' xoqueⁿndyo' na nlacue'yo' ja.

²⁰ Nn'aⁿ na jndyendye t'oona nnoom, jluena:

—'U tsaⁿjndii matseixmaⁿl. ¿'Ñeeⁿ ts'aⁿ maqueⁿñe na nntse-icuee' 'u?

²¹ T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Xuee na cwita'jndyaaya sein'maⁿya ts'aⁿ na leicjaciaa, ndo' s'aana' na tjoom' ticala'noⁿl'yo'. ²² Saa cala'noⁿl'yo' ñ'oom na nntsjoō. Tso Moisés na cal'a'yo' costumbre yonom nda'yo' na 'ndaandye. Ndo' cwila'candaⁿ'ndyo' ñ'oom'ñeeⁿ meiiⁿ xuee na cwita'jndyaaya. Saa nchii jom seicatooⁿl'yo' costumbre'ñeeⁿ. Nquiee weloo welooya jla'catooⁿl'yo' na juuna'. ²³ Nquiu'yo' na mañequiaa ljeii na tqueeⁿ na wanaaⁿ na cwil'a'yo' costumbre'ñeeⁿ meiⁿ xuee na cwita'jndyaaya. Ndo' na luaa' waa, chiiuu na cwila'wjee'yo' ja nc'e na juu xuee na cwita'jndyaaya sein'maⁿya cwii ts'aⁿ na wii'. ²⁴ Jo' chii tintjei'yo' cwenta na cwe' tomti cantyja na cwiwitquioo'. Catjei'yo' cwenta cantyja na maty'iomyana'.

Jesús ¿aa Cristo cwiluiiñê?

²⁵ Quia jo' nt'om nn'aⁿ Jerusalén tyota'x'eena ndaa nc'iaana:

—¿Aa nchii tsaⁿs'am'aaⁿ ts'aⁿ na cwil'uee naⁿmaⁿn'iaaⁿ na nla'cuee'na? ²⁶ Saa canty'ia'yo' ñequio na jndoo' jndye nn'aⁿ matseineiⁿ, meiⁿ tjaa ljo' coluena nnoom. ¿Aa nnts'aacheⁿna' na cwila'tiuu naⁿmaⁿn'iaaⁿ cwentaaya na tsaⁿm'aaⁿ mayuu'cheⁿ cwiluiñê Cristo? ²⁷ Saa nqueⁿ quia nncwjeeⁿeⁿ tjaa 'ñeeⁿ juu nntsei'noⁿ yuu jna'yom. Saa tsaⁿm'aaⁿ manquiuuyaaya yuu jnaaⁿ.

²⁸ Jnda jndii Jesús na jluena ñ'oomwaa', seiweeⁿ jñeeⁿeⁿ. Matsoom:

—Mach'eenⁿa' na cwita'jna'yⁿyo' ja ndo' manquiu'ya'yo' yuu ts'aⁿ ja. Saa nchii na jndyoo cantyja 'naⁿ nncō. Nqueⁿ na jñoom ja quii'ntaaⁿyo' cwiluiñê na mayom'm, saa jom ticata'na'yⁿyo'. ²⁹ Saa ja mawajna'a jom, ee jnaaⁿya jo nnoom, ndo' manquiiyeeⁿ jñoom ja quii'ntaaⁿyo'.

³⁰ Cwe' nc'e na tsoom ñ'oomwaa', tyoqueⁿndye naⁿmaⁿn'iaaⁿ na nnt'uena jom. Saa nc'e na tyoowe'ntyjo na ntyjii Ty'oōts'om na nncwinoom nawi' t'maⁿ, jo' chii meiⁿcwiindyena t'icat'uii jom. ³¹ Ndo' jndyendye nn'aⁿ na tyom'aⁿna jo' jo', jla'yⁿna ñ'eⁿñê. Ndo' tyoluena ndaa nc'iaana:

—Quia nncwjee' nguii Cristo, ¿aa nnts'aacheⁿna' jndyeti ts'iaaⁿ nnts'aaⁿ na tixocandaa na nluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa nchiiti na mach'ee tsaⁿm'aaⁿ?

Ty'ecat'uena Jesús

³² Nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos tyondyena na nmeiiⁿ ñ'oom tyola'neiⁿ nn'aⁿ na jndyendye cantyja 'naaⁿ Jesús. Jo' chii jla'jomndyena ñequio ntyee na cwiluiitquiendye ndaa nc'iaana nn'aⁿ judíos. Jñoomna nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om na c'oocat'ue naⁿñeeⁿ jom. ³³ Matso Jesús ndaa nn'aⁿ na jndyendye:

—Chjootindyo cwii m'aaⁿtya ñ'eⁿndyo'. Ndo' ndanquia nncjolcwa'nnda'a na m'aaⁿ nqueⁿ na jñoom ja na m'aⁿyo'. ³⁴ Quia ljo'cheⁿ nl'ue'yⁿyo' ja saa taxocaliu'yo' ja. Ndo' yuu na nnc'oōⁿya, 'o xocandaa nntsquie'cañom'yo'.

³⁵ Quia jo' nt'om nn'aaⁿya nn'aⁿ judíos tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Yuu nncjaayuu tsaⁿm'aaⁿ na xocandaa nliuuya jom? ¿Aa nnc'oomñê quii'ntaaⁿ nc'iaaya nn'aⁿ judíos na jnda t'oom'ndye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ griegos, cha ndaa m'mooⁿ ndaana? ³⁶ ¿Ljo' ñe'catso ñ'oom na matseineiⁿ luaa' na nl'uāya jom saa xocaliuuya jom? Ndo' na matsoom yuu na wjaⁿ jaa xocandaa nntsquiañom'yo' jom.

Candaa na cwiñe'quiana' na cwita'ndo' nn'aⁿ

³⁷ Xuee na cwintycwii ncuee cwil'ana na t'maⁿti xuee juuna' na cwila't'maaⁿndyena. Juu xuee'ñeeⁿ tjameintyjee' Jesús, seiweeⁿ jñeeⁿeⁿ. Tsoom:

—Ñeeⁿ juu na matseiqueeⁿna' ts'om na ñec'oomñe nacje 'naaⁿ Ty'o^oots'om, candyontyjo naxaⁿa, ndo' catseyu' ñ'eⁿndy^o. ³⁸ Nnts'aana' ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ cha'xjeⁿ matso ñ'oom' Ty'o^oots'om na jndaⁿ teiljeii. Juu ts'aⁿ na matseyu' ñ'eⁿndy^o, nnaaⁿ quii' ts'oom cha'cwijom candaa na cwiñe'quia na ticantycwii na wando' ts'aⁿ.

³⁹ Luaa' matsoom na ma'mo^ooⁿ cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo na juu nnto'ñoom nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñê. Ee xjeⁿñeeⁿ tjoocheⁿ na ñnequiaa Ty'o^oots'om juu naquii' n'om nn'aⁿ, ee tyoowe'ntyjo xjeⁿ na nntseit'maaⁿñê Jesús.

Tiñecwii na cwilue nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús

⁴⁰ Ndo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye quia tyondyena ñ'oommeiⁿl, tyoluena:

—Mayuu'cheⁿ tsaⁿs'am'aaⁿ cwiluiiñê nguui ts'aⁿ na waa ñ'oom na nncwje'cañoom tsjoomnancue na ñnequiaa ñ'oom' Ty'o^oots'om ndaⁿaya.

⁴¹ Ndo' jlue nt'omcheⁿ:

—Tsaⁿm'aaⁿ cwiluiiñê Cristo.

Ndo' nt'om jlue:

—Chiuu sa 'o, juu Cristo ticatsona' na nnaaⁿ Galilea. ⁴² Ee ñ'oom' Ty'o^oots'om na teiljeii matsona' na juu Cristo cwiluiiñê tsjaaⁿ David na jndyowicantytjoo'. Ndo' mati jom ts'aⁿ tsjoom chjoo Belén yuu na jnaⁿ David.

⁴³ Ñ'oomwaa' toⁿna' nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús. ⁴⁴ Ee cwantindye joona ñe'cat'uena jom, saaⁿ meiⁿcwii ts'aⁿ tîcat'uii jom.

Naⁿmaⁿnaⁿiaaⁿ ticala'yu'na na Jesús cwiluiiñê Cristo

⁴⁵ Quia jo' nquiee nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om ty'elcwee'na na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos. Tax'ee naⁿñeeⁿ ndaaⁿ nn'a na cwil'a cwenta wats'om:

—¿Chiuu na tînquio'ñ'om'yo' jom?

⁴⁶ T'o^o naⁿñeeⁿ na cwil'a cwenta wats'om, jluea:

—Meiⁿjom ndii' tyoondyaⁿayâ na nntseineiⁿ cwii ts'aⁿ cha'na na matseineiⁿ tsaⁿm'aaⁿ.

⁴⁷ Quia jo' fariseos'ñeeⁿ t'o^oona ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, jluea:

—¿Aa cha' mati 'o manquiu'nn'aⁿna'? ⁴⁸ Tjaa'naⁿ cwii ts'aⁿ na matseixmaⁿ n'iaaⁿ oo cwii fariseo na matseyu' ñ'eⁿñê. ⁴⁹ Saaⁿ naⁿm'aⁿ na cje cwil'a, ticala'n^ona na ljeii na matsaⁿntjom Ty'o^oots'om. Joona la'xmaⁿna na catsuundyena.

⁵⁰ T'o Nicodemo, tsaⁿ na tyje'cañoom na m'aaⁿ Jesús cwii teijaaⁿ. Jom macañ'eeⁿ ñ'eⁿ naⁿmaⁿnaⁿiaaⁿñeeⁿ. ⁵¹ Tsoom:

—Ñ'oom na matsa'ntjom Ty'oots'om na teiljeiina' na cwileiñ'oo^{ny}a, manquiuyu na matsona' na ticaty'iomyana' na nntu'xaa^{ny}a cwii ts'aⁿ cwii tjoocheⁿ na nndyaaya jnaaⁿ, ndo' na nliuuya ljo' s'aa.

⁵² T'oo naⁿñeeⁿ nnoom, jluena:

—¿Aa maxjeⁿ mati 'u ts'aⁿ na jnaⁿ Galilea? Tcuu tcuu catsei'naⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei, quia jo' nljei' tjaa'naⁿ cwii profeta na nnaⁿ Galilea.

Jnooⁿ na seitjooñe cwii yuscu

⁵³ Ndo' cwii ndo' cwiindyena ty'ena w'aana.

8

¹ Saa Jesús tjaaⁿ ta na jndyu Olivos. ² Ndo' teincoo cwiicheⁿ xuee, lcweeⁿeⁿ, tjaquiee'nnaaⁿaⁿ wats'om t'maⁿ. Ndo' jndyendye nn'aⁿ tquie'cañomna jom. Quia na jndaⁿ tjacjom, tyo'mooⁿ ndaana. ³ Ndo' juu xjeⁿñeeⁿ joo nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljei na tqueⁿ Moisés na matsa'ntjomna' ñequio nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos tquioñ'omna cwii yuscu na m'aaⁿ. Yuscu'ñeeⁿ jliuna juu xcwe na matseitjooñe na m'aaⁿ ñ'eⁿ cwii tsaⁿs'a. Tquioqueⁿna juu xcwe quii'ntaaⁿna. ⁴ Ndo' jluena nnom Jesús:

—'U na ma'mooⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, jliuuyâ yuscum'aaⁿ xcwe na matseitjooñe ñ'eⁿ cwii tsaⁿs'a. ⁵ Ndo' naquii' ljei na tqueⁿ Moisés matsa'ntjomna' na catuaa'a ljo' cjoo yolcu na cwil'a na luaa'. Saa 'u je', ¿chiiu matsu'?

⁶ Luaa' jluena nnoom cwe' ee cwil'ueena na cat'uiina' jom. Saa jom je', seintquie'ñe, seiljeiⁿ nomtyuaa ñequio nomts'ooⁿ. ⁷ Ndo' cwe' nc'e na tic'oowintyjee'na na cwita'x'eena ñ'oomwaa' nnoom, teintyjee'yuañe. Matsoom ndaana:

—Ñeeⁿ cwiindyo' 'o na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ, juu cju'jndyee tsjo' nacjoo' yuscum'aaⁿ.

⁸ Jnda jo' seintquie'ñennaⁿaⁿ nomtyuaa, seiljeiityeeⁿ. ⁹ Saa quia jndye naⁿñeeⁿ ñ'oomwaa', jnaⁿna' na maco'tiana' nquiuna. Quia jo' to'na na cwii ndo' cwiindyena jlui'na jo' jo'. Nn'aⁿ na tquiendye jlui'jndyeena, jnda jo' nn'aⁿ na cjeti m'aⁿ. Na macanda 'ndiina' nquii Jesús ñequio yuscu'ñeeⁿ na meintyjee'jo nnoom. ¹⁰ Jnda jo' teintyjee'yuu Jesús, ndo' cwe' nc'e meiⁿcwiindye naⁿñeeⁿ tac'oomndyena, macanda juu yuscu'ñeeⁿ cwii m'aaⁿ, jo' chii tsoom nnom:

—'U yuscu, ¿yuu m'aⁿ nn'aⁿ na tquicalue jnaⁿ? ¿Aa meiⁿncwii ts'aⁿ ticatseijndaa'ñe jnaⁿ?

¹¹ T'o nnoom, matso:

—Mayuu' Ta, meiⁿcwii ts'aⁿ tjaljo' s'aa.

Matso Jesús nnom:

—Meiⁿ ja ticats'aaya na cat'uiina' 'u. Cja'to', tantsa'nnda' jnaⁿ.

Jesús cwiluiñê naxuee quii'ntaaⁿ nn'aⁿ

¹² Ndo' seineiⁿ nnda' Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ. Matsoom:

—Ja cwiluiindyō naxueeñe na mañequia naxuee jo ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. Meiⁿ cwil'ñeeⁿ cheⁿ ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿ ndyō, nntseixmaⁿ naxuee na mañequia na ticantycwii na wando' ts'aⁿ. Tijoom nntseixmaⁿ cantyja 'naaⁿ najaaⁿ.

¹³ Quia jo' nn'aⁿ fariseos jluena nnoom:

—'U macwji'yuu'ndyu' che'nncu' cantyja 'naⁿl. Ndo' ñ'oom'ñeeⁿ meiⁿ tiyuu' joona'.

¹⁴ T'o Jesús ndaaⁿ:

—Meiⁿ na macwji'yuu'ndyō cantyja 'naⁿya, saa ñ'oom na mayuu' juuna', nc'e ntyjiiya yuu jnaaⁿya, ndo' ntyjiya yuu joyō. Saa 'o ticaliu'yo' yuu jnaaⁿya, meiⁿ yuu na jo. ¹⁵ 'O cwilajndaa'ndyō' jnaaⁿ nn'aⁿ cantyjati na jndo' n'om nn'aⁿ saa ja meiⁿ cwii ts'aⁿ ticat'uiya juu cantyja jnaaⁿl.

¹⁶ Saa quia nncue'ntyjō xjeⁿ na nncu'xaⁿ, nncu'xaⁿ cha'xjeⁿ na maty'iomyana'. Ee nchii m'aaⁿya na ñenco na nnts'aa ts'iaaⁿñeeⁿ. Nquii Tsotyā na jñoom ja, m'aaⁿñê ñ'eⁿ ndyō.

¹⁷ Naquii' ñ'oom na sa'ntjom Ty'oots'om na teiljeiina' na cwileiñ'om'yo', waa ñ'oom na matsona': "Quia na cwitjoom' ñ'oom na cwitjei'yuu'ndye we nn'aⁿ, maxjeⁿ cwicalui'yuu' ñ'oom'ñeeⁿ." ¹⁸ Jo' chii nc'e na luaa' matsona', ja cwiluiindyō cwii ts'aⁿ na macwji'yuu'ndyō cantyja 'naⁿya, ndo' Tsotyāya cwiluiñê cwiicheⁿ na jndaⁿ we.

¹⁹ Quia jo' tax'eena nnoom:

—¿Yuu m'aaⁿ Tsotye'?

T'o Jesús matsoom:

—'O ticala'nqⁿ'yo' cantyja 'naⁿya meiⁿ cantyja 'naaⁿl Tsotyāya. Ee xeⁿ cwila'nqⁿ'yo' cantyja 'naⁿya mati nla'nqⁿ'yo' cantyja 'naaⁿl jom.

²⁰ Ñ'oommeiiⁿ seineiⁿ Jesús yochē na tyo'mqōⁿ naquii' wats'om t'maⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, yuu cwituee' nn'aⁿ s'om cwentaa' Ty'oots'om. Ndo' meiⁿ cwii ts'aⁿ t'icat'uii jom, ee tyoowe'ntyjō xjeⁿ na nntjoom nawi' t'maⁿ.

"Yuu na jo xondaq nntsquie'yo"

²¹ Cwiicheⁿ cwii ndii' matso Jesús ndaaⁿ:

—Ja majō, ndo' 'o nl'ue'yo' ja, saa ndicwaⁿ cho'nqueⁿ'yo' jnaⁿ ndo' nncwje'yo'. Ndo' yuu na jo 'o xocandaq nntsquie'cañom'yo'.

²² Cwe' nc'e ñ'oomwaa', jlue nn'aⁿ judíos:

—¿Aa nnts'aacheⁿna' na nntseicuee'ñe cheⁿ nqueⁿ, na matsoom yuu na mawjaⁿ jaa xocandaq nntsquie'cañōⁿya?

23 Jo' chii t'ooⁿ ndaana, tsoom:

—'O ticalaxmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ cañoom'luee saa ja tseixmaⁿya jo'. 'O laxmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancuewaañe, saa ja nchii jo' tseixmaⁿya. 24 Cwe' nc'e ñ'oomwaa' jo' na tsjooya ndaa'yo' na ndicwaⁿ cho'nqueⁿyo' jnaⁿyo' ndo' nncwje'yo'. Ee xeⁿ ticalayu'yo' na ja cwiluiindyō nquii na jñom Ty'oots'om, quia jo' meiⁿchiuucheⁿ ndicwaⁿ cho'nqueⁿyo' jnaⁿyo' quia na nncwje'yo'.

25 Quia jo' tax'eennda'na nnoom, jluena:

—'U je', ¿ñeeⁿ cwiluiindyū'?

Matso Jesús ndaana:

—Majo' cha'xjeⁿ na jnda ñetsjoō ndaa'yo' xjeⁿ na to'a na mañequiaya ñ'oom naya. 26 Nqueⁿ na jñoom ja cwiluiiñê na mayom'm. Jndye ñ'oom tsoom nooⁿ na catsjooya ndaa'yo'. Ndo' ñequiicheⁿ matseiteincō'a joo ñ'oom'ñeeⁿ ndaa nn'aⁿ. Saa jndye niom na ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyo' na macaⁿna' na cu'xaⁿya.

27 Saa naⁿñeeⁿ ticala'nōⁿna na ma'mooⁿ ndaana na Ty'oots'om cwiluiiñe Tsotyeⁿ. 28 Quia jo' matsoom ndaana:

—Ja cwiluiindyō nquii ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Quia na jnda jla'we'yo' ja na nlacue'yo', quia ljo'cheⁿ nla'nōⁿyo' na jo' cwiluiindyō, ndo' nncjaantyjoō' n'om'yo' na tjaa'naⁿ cwii na mats'aa cantyja na matseixmaⁿ nncō. Cantyati na t'mōⁿ Tsotyā nōoⁿ, ntyjati jo'ndyo na mats'aa. 29 Ndo' Tsotyā na jñoom ja m'aaⁿñê ñ'eⁿndyo. Tica'ñeeⁿ ja na ñenco, ee ñequiicheⁿ mats'aa yuu na cjawee' ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyo.

30 Jnda na seineiiⁿ ñ'oommeiⁿ, jndye nn'aⁿ jla'yu' ñ'eⁿñê.

Ñ'oom na mayuu' nntseicandyaañena' 'o

31 Ndo' matso Jesús ndaa nn'aⁿ judíos na jnda macwila'yu' ñ'eⁿñê:

—Xeⁿ cwiljoō'ndyo'tyeⁿyo' ñequio ñ'oom naya quia jo' mayuu'cheⁿ na cwiluiindyō' nn'aⁿ na cwilajomndyo' ñ'oom na mañequiaya. 32 Ndo' nla'nōⁿyo' cwaaⁿ ñ'oom tseixmaⁿna' ñ'oom na mayuu', ndo' juu ñ'oom na mayuu'ñeeⁿ nntseicandyaañena' 'o.

33 Joo naⁿñeeⁿ t'oōna nnoom, jluena:

—Jâ cwiluiindyô tsjaaⁿ Abraham na jndyowicantyjoō'. Mei'jom ndii' tyoom'aaⁿyâ moso ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¿Chiuu na matsu' na nnc'oōⁿcandyaⁿndyô na m'aaⁿyâ nacje 'naaⁿ cwiicheⁿ?

34 T'o Jesús ndaa naⁿñeeⁿ, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya ndaa'yo'. Mei'cwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseitjoōñe nnom Ty'oots'om m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ jnaⁿ. 35 Ndo' ts'aⁿ na cwe' moso m'aaⁿ nndaa nnts'aana' na tixocaljoo'ñetyeⁿ na m'aaⁿ patrom 'naaⁿ, saa nquii jnda patrom ñenquiicheⁿ m'aaⁿ. 36 Ja na cwiluiindyō

Jnda Ty'ooots'om, ja nntseicandyaandyo 'o. Macwe' nc'e jo' nnc'om'yo' na candaa'ya na jnda jndyaandyo'. ³⁷ Mantyjiiya na 'o cwiluiindy'o' tsjaa' Abraham na jndyowicantyjoo', saa cwique'ndyo' na nlacue'yo' ja jnaa' na tileicjo' ñ'oom 'na'ya naquii' n'om'yo'. ³⁸ Ljo' na jnda ñenty'iaya na ñet'oo'nya ñequio Tsotyā, jo' matseina'ya ndaa'yo'. Saa 'o je', cantyja na jnda ñejndye'yo' ñ'oom 'ndyoo tsotye'yo', jo' cwil'a'yo'.

³⁹ T'oo na'ñee' nnoom, jluena:

—Abraham cwiluiiñê tsotyāya.

Matso Jesús ndaana:

—Xe' 'o na mayuu'che' cwiluiindy'o' ntseinda Abraham na jndyowicantyjoo', quia jo' nl'a'yo' cha'xje' s'aa'. ⁴⁰ Saa je' cwijoo' n'om'yo' na ñe'calacue'yo' ja na cwiluiindy'o' ts'a' na matseina'ya ñ'oom na mayuu' ndaa'yo'. Ndo' joo ñ'oom'ñee' ñequii'che' ñ'oom na jndiia 'ndyoo Ty'ooots'om. Nquii Abraham tīcats'aa' cha'na ñe'cal'a' o' ñe'ndyo'. ⁴¹ 'O cwil'a'yo' cha'xje' na mach'ee nquii tsotye'yo'.

Jluena nnoom:

—Jā nchii na tuiindyô na tijndaa' tsotyāyâ. Jâ la'xmaa'nyâ na ñecwii tsotyāyâ, nquii Ty'ooots'om.

⁴² T'o Jesús ndaana, matsoom:

—Xe' na mayuu'che' Ty'ooots'om cwiluiiñê tsotye'yo', quia jo' mati nnc'om'yo' na jnda nquii'yo' ja ee jnaa'ya na m'aa' ndo' jndyoo'ya na m'a'nyo'. Nchii jndyoo' cantyja 'na' nncô, nque' jñoom ja. ⁴³ ¿Chiuu na tileicala'no'nyo' ñ'oom na matseina'? Maxje' cwitjom'yo' na nmeii' nc'e na tiñe'calañ'oom'ndyo' ja. ⁴⁴ 'O laxma'nyo' cantyja 'naa' tsotye'yo', juu tsa'jndii. Yuu na l'ue ts'om jom, jo' ñe'calacandaa'ndyo'. Jom cwiluiiñê na matseicwje' nn'a' cantyjati xje' na tuii tsjoomnancue. Jom tjaa'na' ñ'oom na mayuu' catseixmaa', ee tjaa'na' ñ'oom na mayuu' naquii' ts'oom. Quia matseinei' cantu, matseinei' cantyjati na matseixmaa', cwe' nc'e tsa'cantu jom, ndo' cwiluiiñê tsotye cha'tso ñ'oom na cantu. ⁴⁵ Saa ja meii' na matseina'ya ñ'oom na mayuu' maxje' tiñe'calayu'yo' ñe'ndyo'. ⁴⁶ Tjaa 'ñee' cwiindy'o' 'o ndaa' nncju' jna' nacjoya. Ñ'oom na matsjoo ndaa'yo' cwiluiiñena' ñ'oom na mayuu', quia jo' ¿chiuu na tiñe'calayu'yo' ñe'ndyo'? ⁴⁷ Mei'cwi'ñee'che' ts'a' na m'aa'ñe cantyja 'naa' Ty'ooots'om mandii ñ'oom 'ñom. Saa cwe' nc'e na ticaluiindy'o' cantyja 'naa'a', jo' chii tiñe'candye'yo'.

Mam'aa' Jesús cwii tjooche' na nnc'oom Abraham

⁴⁸ Quia jo' t'oo nn'a' judíos nnoom. Jluena:

—Jee' xcwe cwil'uuyâ na 'u cwiluiindyu' ts'a' Samaria. Mati m'aa' tsa'jndii quii' ts'om' jo' na matseintjei'na' 'u.

⁴⁹ Jesús t'oo' ndaana. Matsoom:

—Ja tic'oom tsaⁿjndii quii' ts'oqⁿ. Ja Tsotyaya matseit'maaⁿndyo, saa 'o cwilajnaⁿyo' ja. ⁵⁰ Saa nchii mal'ueeⁿndyo na calat'maaⁿndyo' ja. M'aaⁿ cwiicheⁿ na mach'ee na nluiit'maaⁿndyo, ndo' manquii nncu'xeⁿ aa cwiluii na ljo'. ⁵¹ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ na matsjoo ndaa'yo'. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseiñ'oom'ñe ñ'oom 'naⁿya, tijoom nntsuuñe.

⁵² T'oq nn'aⁿ judíos, jluena:

—Je' manquiujndaaⁿndyo na matsei'xmaⁿ tsaⁿjndii quii' ts'om'. Tue' Abraham, ndo' mati profetas. Saa 'u matsu': "Xeeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na matseiñ'oom'ñe ñ'oom 'naⁿ, tijoom cue'." ⁵³ Chaa l'uu na cwiluiit'maⁿndyu'ti', nchiiti weloo welooya Abraham tsaⁿ na teiyo tue' ndo' mati jnda tja profetas. ¿Ñeeⁿ juu mache' cheⁿnncu' na cwiluiindyu'?

⁵⁴ T'o Jesús, matsoom:

—Xeⁿ ñequii'cheⁿ na matseit'maaⁿndyo cheⁿnncq, maxjeⁿ cwe' ts'iaaⁿndyo. Juu Tsotyaya cwiluiiñê na matseit'maaⁿñê ja, nqueⁿ na cwiluiiñê Ty'oqts'om na cwila't'maaⁿndyo'. ⁵⁵ Meiⁿ ticata'jnaaⁿyo' jom. Ja mayuu' mawajnaⁿa jom, ndo' xeⁿ nntsjoq na ticwajnaⁿa jom, quia jo' nnts'aa cheⁿnncq na cantundyq cha'xeⁿ 'o. Saa mayuu'cheⁿ mawajnaⁿa jom, ndo' matseicandaqⁿndyo ñ'oom'm. ⁵⁶ Tioo na neiiⁿ ts'om weloo'yo' Abraham tsaⁿ na ñet'oom teiyo na sei'nqoⁿ na nncuee' xjeⁿ na nluindyq na ts'aⁿ ja. Nty'iaaⁿaⁿ jo', ndo' tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿeⁿ cantyja 'naaⁿ na ljo'.

⁵⁷ Ndo' jlue nn'aⁿ judíos nnoom:

—Nchaa l'uu mayuu' na jnda nty'ia' Abraham ee 'u meiⁿ cwe' wen'aaⁿ nchoo' nqui chu' tyoowee'.

⁵⁸ T'o Jesús ndaaⁿ naⁿñeeⁿ, matsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', cwii tjoocheⁿ na nluiiñe Abraham, saa ja maxjeⁿ mam'aaⁿya.

⁵⁹ Quia jo' jla'xcwiina ljo' na njñomna jom. Meiⁿ tiqueⁿna cwenta teiñqoⁿ xcwe quii'ntaaⁿna. Mana jlueeⁿeⁿ wats'om t'maⁿ 'naaⁿna.

9

Sein'maⁿ Jesús tsaⁿnchjaaⁿ

¹ Já nn'aⁿ na canchoo'we na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'eⁿñê tyoma'nqoⁿyâ ñ'eⁿñê. Yochen na saawi'nqoⁿyâ cwii joo, nty'iaayâ cwii tsaⁿs'a xjeⁿ na tuiiñe na nchjaaⁿ. ² Ndo' tax'aayâ nnoom, l'uuyâ:

—U Maestro, ¿ñeeⁿ juu seitjooñe nnom Ty'oqts'om, jo' na tuiiñe tsaⁿm'aaⁿ na nchjaaⁿaⁿ? ¿Aa nqueⁿ oo aa nn'aⁿ na nda jom?

³ T'o Jesús ndaayâ, matsoom:

—Meiⁿ nchii jnaaⁿ nquii na tuiiñe na nchjaaⁿ, meiⁿ nchii jnaaⁿ nn'aⁿ na nda juu. Luaa' tjom cha cantyja 'naaⁿ ca'moⁿna' na nquii Ty'o^oots'om waa najndeii na matseix-maaⁿ. ⁴Tseixmaⁿya na cats'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ nqueⁿ na jñoom ja yochēⁿ na ndicwaⁿ wando'a. Ee quia nncue'ntyjō xjeⁿ na nncwjaaya, quia jo' xondaā nl'aatyāaya ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. ⁵Yochēⁿ na m'aaⁿya quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, cwiliuiindyō chom na mañequiaa naxuee jo ndaana.

⁶Jnda na tsoom na luaa', tjoom'm ndaajnaⁿ nomtyuaa. S'aaⁿ tsoo' ñequio juuna', jnda jo' ty'oomñê tsoo'ñeeⁿ lua'nnom tsaⁿnchjaaⁿ. ⁷Ndo' tsoom nnom:

—Cja' peila na jndyu Siloé, camaⁿ n'omnjom'. Ñ'oom Siloé matsona' jñom ts'aⁿ x'iaaⁿaⁿ.

Ndo' tja tsaⁿñeeⁿ, tmaaⁿ nnoom. Ndo' quia jndyolcweeⁿeⁿ xuee manty'iaaⁿaⁿ. ⁸Ndo' nn'aⁿ na nndyoo' m'aⁿ yuu na mac'eeⁿ ñequio nn'aⁿ na ñenty'iaana jom na ñetcaaⁿ ljo' tjōñê, ta'x'eena ndaā ntyjeena:

—¿Aa nchii luaa' tsaⁿnchjaaⁿ na tacatyeeⁿ na tcaⁿ ljo' tjōñê?

⁹Nt'omndye joona jluena:

—Majom luaa'.

Saa nt'omcheⁿ jlue:

—Nchii jom, cwe' na jeeⁿ tseijomna'.

Saa nqueⁿ matsoom:

—Maja luaa.

¹⁰Jo' na ta'x'eena nnoom, jluena:

—¿Chiuu tuiiyuu na ya teitquio' je'?

¹¹T'o^oñ ndaana, tsoom:

—Juu ts'aⁿ na jndyu Jesús s'aaⁿ tsoo', ty'oomñê juuna' lua'nōōⁿ. Jnda jo' matso na cjoya Siloé na cjocamaaⁿ nōōⁿ. Ndo' tjō jo', tmaaⁿ nōōⁿ, ndo' je' xuee manty'iaa.

¹²Quia jo' ta'x'eetina nnoom, jluena:

—¿Ndo' juu tsaⁿñeeⁿ, yuu m'aaⁿ?

T'o^oñ ndaana:

—Ticaljeiia.

Fariseos ñe'caliuna chiuu tuii na n'maⁿ tsaⁿnchjaaⁿ

¹³Quia jo' ty'eñ'omna juu ts'aⁿ na ñet'oom na nchjaaⁿ jo ndaā nn'aⁿ judíos na la'xmaⁿ tmaaⁿ fariseos. ¹⁴Ee xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ quia s'aa Jesús tsoo' na s'aaⁿ na ya manty'iaa' tsaⁿñeeⁿ. ¹⁵Ndo' mati nn'aⁿ fariseos'ñeeⁿ ty-ota'x'eena nnoom. Tyoluena:

—¿Chiuu tuiiyuu na ya manty'ia'?

T'o^oñ ndaā naⁿñeeⁿ, tsoom:

—Juu tsaⁿñeeⁿ ty'oomñê tsoo' lua'nōōⁿ, jnda chii tmaaⁿya lua'nōōⁿ, ndo' je' ya manty'iaa.

¹⁶Saa nt'om fariseos'ñeeⁿ tyoluena:

—Tsa^{ns}'am'aa^{nl} nchii m'aaⁿ cantyja 'naa^{nl} Ty'oots'om, ee ticatseit'maa^{nl}ñê xuee na cwita'jndyaaya.

Ndo' nt'om nc'iaana jlue:

—Ts'aⁿ na tseixmaⁿ jnaⁿ tixocandaa nnts'aaⁿ cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ cha'na luaa'.

Ndo' laa'ti' tîcwijom ñ'oom na jla'nei^{na}. ¹⁷ Jo' chii ta'x'eennda'na nnom ts'aⁿ na ñet'oom na nchjaa^{nl}. Jluena nnoom:

—Ndo' 'u je', ¿ljo' matsu' cantyja 'naa^{nl}aⁿ na s'aaⁿ na ya manty'ia'?

T'ooⁿ, matsoom:

—Tsa^{nl}ñeeⁿ cwiluiñê profeta.

¹⁸ Saa nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ maxjeⁿ tiñe'cala'yu'na na ñet'oom na nchjaa^{nl}aⁿ ndo' je' jnda ljoya manty'iaa^{nl}aⁿ. Jo' chii tquee^{nl}ndyena nn'aⁿ na nda jom. ¹⁹ Ndo' ta'x'eena ndaaⁿ na^{nl}ñeeⁿ, jluena:

—Tsa^m'aa^{nl}, ¿aa nda'yo' jom? Chiuu cwindu'yo', ¿aa mayuu' na tuiiñê na nchjaa^{nl}aⁿ?

²⁰ Ndo' t'ooⁿ nn'aⁿ na nda jom. Jluena:

—Manquiuyuâ na ndaayâ jom, ndo' manquiuyuâ na tuiiñê na nchjaa^{nl}aⁿ. ²¹ Saa cantyja chiuu tuiyuu na ya manty'iaa^{nl}aⁿ je', jo' ticaliuuyâ. Meiⁿ ticaliuuyâ 'ñeeⁿ s'aa na ya manty'iaa^{nl}aⁿ. Saa jnda tue'ntyjo choom'm. Jo' chii cata'x'ee'yo' 'ñom chiuu waa. Manquiityeeⁿ nntsoom chiuu tuii.

²² Luaa' ñ'oom t'ooⁿ joo nn'aⁿ na nda jom, ee nguiaana nn'aⁿ na cwiluitquiendye ndaaⁿ nn'aa^{na}. Ee jnda jla'jomndyena xeⁿ na nncwji'yuu'ñe meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na Jesús cwiluiñê Cristo, tixonquiana na wanaaⁿ na nntseijomñe tsa^{nl}ñeeⁿ xjeⁿ na cwtjomndye nn'aⁿ na nla't'maa^{nl}ndyena Ty'oots'om. ²³ Cwe' na luaa' waa, jo' na jlue nn'aⁿ na nda jom: “Jnda tue'ntyjo ñoom'm. Cata'x'ee'yo' 'ñom.”

²⁴ Quia jo' jnda we ndii' tquee^{nl} nn'aⁿ judíos juu tsaⁿ na ñet'oom na nchjaa^{nl}. Tyoluena nnoom:

—Ñequio na ndo' Ty'oots'om catseinei^{nl} ñ'oom na mayuu'cheⁿ. Já cwila'nqo^{nl}â na juu tsa^{ns}'am'aa^{nl} matseixmaaⁿ jnaⁿ.

²⁵ Ndo' t'ooⁿ ndaa^{na}, matsoom:

—Ticaljeiia, aa jom ts'aⁿ na matseixmaⁿ jnaⁿ. Ñe'cwii waa na matsei'nq^{nl}a, meiiⁿ na ñet'ooⁿ na nchjaⁿya, saa je' ya manty'iaya.

²⁶ Quia jo' ta'x'eennda'na nnoom. Jluena:

—¿ljo' s'aaⁿ 'u? ¿Chiuu s'aayom na ya manty'ia'?

²⁷ T'ooⁿ ndaaⁿ na^{nl}ñeeⁿ, matsoom:

—Majnda tsjooya ndaa'yo', saa ticalañ'oom'ndyo'. Ndo' je' ¿chiuu na ñe'candye'nnda'yo'? ¿Aa mati 'o ñe'calajomndyo' ñ'oom na mañequiaa'?

²⁸ Ndo' jla'jnaa' na'ñee' ts'a' na ñet'oom na nchjaa'. Jluena:

—'U cwiluiindy' ts'a' na matseijomñe ñ'oom'm, saa já cwilajomndyô ñ'oom na tyoñequiaa Moisés. ²⁹ Já manquiuyayâ na seinei' Ty'oôts'om nnom Moisés, saa tsa'm'aa' mei' cwe' ticaliuuyâ yuu jna'yom.

³⁰ T'o tsa'ñee' ndaana, matsoom:

—Jee'che' ndya' cjaawee' ts'oq' na luaa', na 'o ticaliu'yo' yuu jna'yom, ndo' jnda tquiaa' na ya manty'iaya. ³¹ Cha'tsondyo manquiuyaa na Ty'oôts'om xocañee' ñ'oom ndyuee nn'a' na laxma' jna'. Saa mei'cwil'ñee'che' ts'a' na matseit'maa'ñe jom ndo' na mach'ee yuu na l'ue ts'oom, tsa'ñee' ñee' ñ'oom 'ndyoo. ³² Cantyjati xuee na jna' tsjoomnancue, mei'jom ndii' tyoondye nn'a' na ñet'oom cwii ts'a' na s'aa na ya manty'iaa' cwii ts'a' na tuiñe na nchjaa'. ³³ Xe' nchii Ty'oôts'om m'aa' ñ'e' tsa'm'aa', tjaa na ndaa' nnts'aa'.

³⁴ T'oqna nnoom, jluena:

—'U cha'tso na cha'tso cantyja na tuiindy' matsei'xma' jna'. Ndo' ¿aa matseijndu' na m'mo' ndaa' já?

Quia jo' tjeii'na jom wats'om chjoo 'naa'na yuu cwitjom-ndyena.

La'xma'na cha'na nn'a' nchjaa' jo nnom Ty'oôts'om

³⁵ Jndii Jesús na tjeii'na tsa'ñee' quii'ntaa'na. Quia ljeii' juu, matsoom nnom:

—¿Aa matseyu' ñequio Jnda Ty'oôts'om?

³⁶ T'o tsa'ñee', matsoom:

—Jee' 'u Ta, ¿cwaa' ts'a' jom cha ya nntseyu'a ñ'e'ñê?

³⁷ Matso Jesús nnoom:

—Majnda nty'ia' jom. Manncô na matseina'ya njom' cwiluiindy' nque'.

³⁸ Quia jo'che' matsoom:

—'U Ta, matseyu'a ñ'e'ndyu'.

Ndo' seit'maa'ñê Jesús.

³⁹ Ndo' Jesús matsotye'che':

—Ja jndyoo tsjoomnancuewaañe na nnto'na nn'a'. Nquiee nn'a' na ndoo' nquiuna na cwila'no'na chiuu waa cantyja 'naa' Ty'oôts'om nnts'aa na nnc'omna cha'cwijom ts'a' na nchjaa'. Ndo' joo nn'a' na ndoo' nquiuna na m'a'na na nchjaa'na cantyja 'naa' Ty'oôts'om, joona ññequiaya na canda'a'ya nla'no'na cantyja 'naa'a'.

40 Nndyoo' meintyjee' cwantindye nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos, ndo' jndyena na luaa' tso Jesús. Quia jo' ta'x'een^a nnoom, jluena:

—¿Aa mati já mach'een^a na nchjaaⁿyâ?

41 T'o Jesús nda^ana, matsoom:

—Xeⁿ na je' laxmaⁿ'yo' cha'na nn'aⁿ na ticala'noⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om quia jo' tjaa'naⁿ jnaⁿ na cwilaxmaⁿ'yo'. Saa nc'e na cwindu'yo' na 'o laxmaⁿ'yo' nn'aⁿ na canda^a'ya cwila'noⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, jo' chii cwilaxmaⁿ'yo' na cho'nqueⁿ'yo' jnaⁿ'yo'.

10

Ñ'oom na tjañoom' cantyja 'naaⁿ tiom canmaⁿ

1 Ñ'oom na mayuu'cheⁿ na matsjoo nda^a'yo', juu ts'aⁿ na nchii 'ndyoots'a tiom wjaaquee' yuu na ñjomndye canmaⁿ, saa cwiicheⁿ joo wjaawaaⁿ juu tiom'ñeeⁿ na nncwincjeeⁿ'eⁿ juuna', tsaⁿ'ñeeⁿ cwiluiiñê tsaⁿcanch'ue ndo' tsaⁿ na mawincje' tiom. 2 Saa nquii ts'aⁿ na cwiluiiñê na mateix'ee canmaⁿ, xcwe 'ndyoots'a tiom nncjaaqueⁿ'eⁿ. 3 Ts'aⁿ na mach'ee cwenta 'ndyoots'a tiom'ñeeⁿ, matseicanaaⁿ'ñê na nncwinoom. Ndo' joo canmaⁿ'ñeeⁿ na mateix'eeⁿ cwita'jnaaⁿ'yo' jñeeⁿ'eⁿ. Macwjeeⁿ'eⁿ ncueeyo', wjaachom jooyo'. 4 Ndo' quia na jnda tjeiiⁿ'eⁿ cha'tso canmaⁿ na mach'eeⁿ cwenta, wjaajñeeⁿ jo nda^a'yo', 'oontyjoyo' naxeeⁿ'eⁿ ee cwita'jnaaⁿ'yo' jñeeⁿ'eⁿ. 5 Cwii ts'aⁿ na ticata'jnaaⁿ'yo' na nchii ty'oyo', xoc'oontyjoyo' naxeⁿ!, hasta nlei'nomyo' juu. Ee ticata'jnaaⁿ'yo' jndyee' cwiicheⁿ ts'aⁿ na nchii ty'oyo'.

6 Luaa' ñ'oom na cwe' tjañoom' na seineiⁿ Jesús nda^ana. Saa ticala'noⁿ na ljo' ñe'catsona'.

Jesús cwiluiiñê ts'aⁿ na canda^a'ya mateix'ee canmaⁿ

7 Ndo' seineiⁿticheⁿ Jesús nda^a naⁿ'ñeeⁿ. Tsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo nda^a'yo', ja cwiluiindy^o 'ndyoots'a tiom na cwi'ooquie' canmaⁿ. 8 Cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jnda tquiocalue na cwiluiindy^e na nntei'x'ee canmaⁿ cwii tjoocheⁿ na jndyoo, joo naⁿ'ñeeⁿ la'xmaⁿ na naⁿcanty'ue ndo' nn'aⁿ na cwiwincje' tiom. Saa joo canmaⁿ na mayuu'cheⁿ cwiluiindy^e cwentaya tñquiandyena cantyja 'naaⁿ naⁿ'ñeeⁿ. 9 Ja 'ndyoots'a tiom cwiluiindy^o. Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nncjaaquee' cantyja 'naⁿya, tsaⁿ'ñeeⁿ nluin'maaⁿ'ñê. Nntseijomna' jom cha'cwijom cwii catsmaⁿ na maljeiyo' na nlcwa' na macalui'yo' tiom'ñeeⁿ ndo' na macwjeeⁿnda^a'yo'.

10 Tsaⁿcanch'ue ñequii'cheⁿ na macwjeeⁿ'eⁿ na nnch'ueeⁿ nntseicueⁿ'eⁿ ndo' na nntsei'naⁿ'aⁿ. Ja jndyoo na ñnequia na ticantycwii na cwita'ndo' nn'aⁿ, ndo' cha na canda^a'ya

na nla'xmaⁿna juu jo'. ¹¹ Ja cwiluiindyō ts'aⁿ na candaā'ya mateix'ee canmaⁿ. Juu ts'aⁿ na candaā'ya na mateix'ee canmaⁿ ntsmeiⁿl, mañequiaañe na cue' cwentaayo'. ¹² Saa juu tsaⁿntjom na nchii cwiluiiñē ty'oyo' ee cwe' mach'eeⁿ cwenta jooyo', noom'm na ndyocwjee'cañoom lobo. Quia jo' ma'ñeeⁿ canmaⁿñeeⁿ, maleinoom. Ndo' juu lobo'ñeeⁿ mantyojo ndo' mat'uui jooyo'. ¹³ Maleinom tsaⁿñeeⁿ ee cwe' tsaⁿntjom jom, jo' chii ticajnda ntyjeeⁿ canmaⁿñeeⁿ.

¹⁴⁻¹⁵ 'Ja cwiluiindyō ts'aⁿ na candaā'ya mateix'aya canmaⁿ. Ndo' cha'xjeⁿ wajnaaⁿl Tsotyā ja, mati ja mawajnaⁿa jom. Maluaa' matseijomna' na wajnaⁿa canmaⁿ ntsmaaⁿa, ndo' quioo' ntsmaaⁿa cwitajnaaⁿyo' ja. Ndo' mañequiaandyō na c'io cwentaa canmaⁿ ntsmaaⁿa. ¹⁶ Mati mam'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyena canmaⁿ ntsmaaⁿa na tic'omna tmaaⁿwaa. Mati joona cwiluiindyō na c'jocachooya, ndo' nnquiontyjona na nncwaⁿya joona. Ndo' nncuaa na ñe'cwii tmaaⁿl, ndo' ñe'cwii ts'aⁿ na nnteix'ee joona.

¹⁷ 'Nquii Tsotyā jeeⁿ candya' ts'oom ja, ee mañequiaandyō na c'io cwentaa nn'aⁿ na cwiluiindyē canmaⁿ ntsmaaⁿa cha ññequiaaⁿ na nncwando'nnda'a. ¹⁸ Tjaa'naⁿ ñeeⁿ juu na nndaā nntseicuee' ja na nchii ñ'oomya. Manncotyā mañequiaandyō na ljo' catjoⁿ. Waa najndo na cwiluiindyō na cats'aa na ljo', ndo' mati waa na jndo na nncwando'xcō. Luaa' ñ'oom na saⁿntjom Tsotyāya na catseixmaⁿya.

¹⁹ Jnda na jndye nn'aⁿ judíos ñ'oommeiⁿl s'aana' na t'icatjoom'nnda' na jla'neiⁿna cantya 'naaⁿaⁿ. ²⁰ Ee jndyendye joona jluea:

—Tsaⁿjndii matseixmaaⁿ, ndo' jnda teintjeiⁿñê. ¿Chiuu na cwindye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ?

²¹ Saa nt'omndye joona jlue:

—Nchaa l'uu ñ'oommeiⁿl la'xmaⁿna' ñ'oom na nntseineiⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿ nacje 'naaⁿl tsaⁿjndii. ¿Aa nnts'aacheⁿna' cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ nacje 'naaⁿl tsaⁿjndii nndaā nnts'aa na nnty'iaa' ts'aⁿ na nchjaaⁿl?

T'inqiandyē nn'aⁿ judíos cantya 'naaⁿl Jesús

²² Tsjoom Jerusalén tuee' xuee quia cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ judíos na cwijaañjoom' n'omna xjeⁿ na tiooxconnda' weloo weloona cwenta wats'om t'maⁿ l'ō Ty'oqts'om. ²³ Ndo' xcwe ncueesua' quia tuee' xuee'ñeeⁿ. Jesús m'aaⁿ wats'om t'maⁿ 'naaⁿna. Manoom naquii' cwii w'aa cwentaa' wats'om'ñeeⁿ na cwe' wanaaⁿ ndiocheⁿ na s'aa Salomón. ²⁴ Quia jo' nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndāā nn'aⁿ judíos tjaa'ndyena tsei Jesús. Ta'x'eena nnoom jluea:

—¿Cwanti yo na maleichu' jâ na matseiñ'eeⁿndyu' jâ? Xeⁿ na mayuu' cwiluiindyū' Cristo, ntyjaju catsu' ndāāyâ.

25 Matso Jesús ndaana:

—Jnda tsjoo na ljo' ndaa'yo', saa maxjeⁿ ticalayu'yo'. Majoo ts'iaaⁿ na mats'aa ñequio najndeii na matseixmaⁿ Tsotyā, joona' cwi'tjei'yuu'ndyena' cantyja 'na'ya. 26 Saa 'o tiñe'calayu'yo' ñ'e'ndyō cwe' nc'e nchii cwiluiindyō' canmaⁿ ntsmaaⁿa. 27 Ee nn'aⁿ na cwiluiindyē canmaⁿ ntsmaaⁿa cwindyena jndyeya, ndo' ja mawajnaⁿa joona, ndo' joona cwinquiontyjona naxaⁿa. 28 Ja mañequia na ticantycwii na cwita'ndo'na, meiⁿ tajom catsuundyena. Ndo' tjaa meiⁿcwii ts'aⁿ na nndaā nncwji' joona l'oo. 29 Ee nguii Tsotyā na tquiaaⁿ joona l'oo, jom cwiluiit'mañetyeeⁿ na cha'tso, ndo' meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ juu nndaā nncwji' joona l'ooⁿ. 30 Ja ñequio Tsotyā ñe'cwii cwiluiindyō ñ'e'ñê.

31 Jnda na jndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ na luaa' ñ'oom tso Jesús, jla'xcwiinnda'na ljo' na nntuee'na nacjoom'm. 32 Quia jo' tsoom ndaana:

—Majndye ts'iaaⁿ na ya jnda s'aaya jo ndaa'yo' ñequio najndeii na matseixmaⁿ Tsotyāya. ¿Cwaaⁿ cwii juuna' na mach'eena' na ñe'cajñom'yo' ljo' ja?

33 Ndo' t'oo judíos'ñeeⁿ nnoom, jluena:

—Nchii ñe'cajñooⁿyâ ljo' 'u cwe' cwii ts'iaaⁿ na ya mache'. Nl'aayâ na luaa' 'u ee matsei'jnaⁿ Ty'oōts'om. Ee 'u cwe' ts'aⁿ 'u, saa mache' na cwiluiindyū' Ty'oōts'om.

34 Jesús t'ooⁿ ndaana, tsoom:

—Naquii' ljeii ñ'oom' Ty'oōts'om na cwileiñ'om'yo', man-quiu'yo' na nguii Ty'oōts'om matsoom: “Ndaa' 'o na cwilui-itquiendyō' jo ndaa nn'aⁿ matsjoo na matseijomna' 'o cha'na nncō.”

35 Matsoticheⁿ Jesús:

—Tso Ty'oōts'om ndaa nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa nn'aⁿ judíos na matseijomna' joona cha'na nqueⁿ. Ndo' man-quiuuya na tixocats'aana' na cwe' cantu ñ'oom na tsoom. 36 Jo' chii tixcwe na cwindu'yo' na matseijnaaⁿa jom nc'e na tsjoo na cwiluiindyō Jnaaⁿ. Ee nqueⁿ ty'ioom ts'iaaⁿ ja, ndo' sa'ntjoom ja na candyoc'ooⁿndyō quii'ntaaⁿ 'o nn'aⁿ tsjoom-nancue. 37 Jo' chii xeⁿ nchii ts'iaaⁿ 'naaⁿ Tsotyā mats'aa, ticalayu'yo' ñ'e'ndyō. 38 Saa nc'e na mats'aa ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ, jo' chii calayu'yo' cantyja 'naaⁿ mañejoo ts'iaaⁿñeeⁿ meiⁿ na tiñe'calayu'yo' ñ'e'ndyō ja. Ee cantyja 'naaⁿ joona' nliu'yo' ndo' nla'noⁿ'yo' na nguii Tsotyā ñe'cwii cwiluiiñê ñ'e'ndyō, ndo' ja ñe'cwii cwiluiindyō ñ'e'ñê.

39 Quia jo' cwiicheⁿ cwii ndii' jla'jndaa'ndyena na nnt'uena jom, saa tîcandaā l'ana, tjaaⁿ.

⁴⁰ Quia jo' tei'ty'ioonndaa'â jndaa Jordán ñ'eⁿ Jesús yuu ñet'oomjndyee Juan na tyotseits'oomñê nn'aⁿ. Ndo' majndye xuee ñet'oo^{nyâ} jo' jo' ñ'eⁿ Jesús. ⁴¹ Ndo' jndye nn'aⁿ tquie'cañom na m'aa^{nyâ} na ñe'candyena ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. Tyoluena ndaaⁿ nc'iaana:

—Juan mei^{ncwii} ts'iaaⁿ tyooch'eeⁿ na xocandaaⁿ nluiina' na cwe' ts'aⁿ nnts'aa. Saa cha'tso ñ'oom na tyoñequiaaⁿ cantyja 'naaⁿ tsaⁿm'aaⁿl, ñequii'cheⁿ na mayuu' joona'.

⁴² Ndo' majndye nn'aⁿ tyola'yu' ñ'eⁿ Jesús jo' jo'.

11

Na tue' Lázaro

¹ Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ wii' na jndyu Lázaro. Juu tsaⁿñeeⁿ tyom'aaⁿ tsjoom Betania ñequio María ñequio xjoom Marta.

² Majuu María, xjo Lázaro'ñeeⁿ, tsaⁿ na tu'nquio ncheⁿl nc'ee Jesús, ndo' ñequio sooxqueeⁿ tyuee'ñê nc'ee. ³ Ndo' joo yolcu'ñeeⁿ jla'cwanomna ñ'oom na m'aaⁿ Jesús. Jluena:

—'U Ta, juu ts'aⁿ na jeeⁿ candya' ts'om', weeⁿeⁿ.

⁴ Jndaⁿ na jndii Jesús ñ'oomwaa', matsoom:

—Tycuwaa' nchii macandá na cwe' nntseicuee'na' jom. Matjoom na luaa' cha caluiit'maaⁿñe Ty'oots'om cantyja 'naaⁿaⁿ. Ndo' mati nntseit'maaⁿñê ja na cwiluiindyô Jnaaⁿ.

⁵ Jeeⁿ wi' ts'om Jesús Marta ñequio tyjee tsaⁿñeeⁿ ñequio nquii Lázaro. ⁶ Jndaⁿ na jñeeⁿ na wii' Lázaro'ñeeⁿ, ljoo'ñetyeeⁿ we xuee jo' jo' yuu na m'aaⁿ. ⁷ Jndaⁿ teinom we xuee'ñeeⁿ, já nn'aⁿ na t'maaⁿ na calajomndyô ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ, matsoom ndaayâ:

—Tsaanndaa'a Judea.

⁸ Jo' chii l'uuyâ nnoom:

—'U ta na ma'mooⁿl ñ'oom' Ty'oots'om ndaayâ, tyoowijndye xuee na jla'jndaa'ndye nn'aⁿ judíos na njñomna ljo' 'u, ndo' ¿aa jo' wja'nnda'?

⁹ T'o Jesús ndaayâ, matsoom:

—Ndicwaⁿ waa xjeⁿ na nnts'aatyâ ts'iaaⁿ cwii tjoocheⁿ na nnt'ue nn'aⁿ judíos ja. Ndo' na luaa' waa matseijomna' cha'cwijom na cwii xuee na candaa'ya canchoo'we horas na nnts'aa ts'aⁿ ts'iaaⁿ. Quia naxuee manom ts'aⁿ, xocwity'ueeⁿ, ee ya tquoom'm nc'e na manty'iaa' ñe'quoom' tsjoomnan-cuewaañe. ¹⁰ Saa tixocandaaⁿ nnts'aa ts'aⁿ ts'iaaⁿ natsjom. Xeⁿ nnts'aaⁿ na ljo' nncwity'ueeⁿ, ee tjaa'naⁿ naxuee c'oom ñ'eⁿñê.

¹¹ Jndaⁿ tsoom na luaa' ndaayâ, tsotyeeⁿcheⁿ:

—Juu ti'x'iaaya Lázaro watsom, saa joⁿ na nntseilcwiya jom.

¹² Quia jo' t'oo^{yâ}, l'uuyâ:

—Jeeⁿ 'u Ta, xeⁿ na cwe' watsom, maxjeⁿ nlco'yana' jom.

¹³ Seineiⁿ Jesús ñ'oomwaa' ee na m'aaⁿ ts'ooñe Lázaro, saa já jlatiuyâ na ma'mooⁿ na watsoo tsan'ñeeⁿ. ¹⁴ Quia jo' tsondyeyoom ndaayâ:

—Jnda tue' Lázaro. ¹⁵ Ndo' neiⁿya na tic'ooⁿya jo' jo' quia na tueeⁿeⁿ cha na nlayu'yo'. Je' cjaaya na m'aaⁿ.

¹⁶ Tomás, tsaⁿ na cwilacajndyuuyâ catyeⁿnquiee, juu cwii já nn'aⁿ na canchoo'wendyô na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'eⁿñê, matso ti'ñeeⁿ ndaayâ:

—Mati cjaaya cha mañejom cwjaaya ñ'eⁿñê.

Tseixmaⁿ Jesús na cwita'ndo'nnda' nn'aⁿ na jnda tja

¹⁷ Quia jo' saayâ, squiaayâ Betania. Jnda na squiaayâ jo' jo' tyolue nn'aⁿ nnom Jesús na jnda ñequiee xuee na ndii' Lázaro tsei'tsuaa. ¹⁸ Tsjoom'ñeeⁿ cha'na we kilómetros waljoo' xcwe na tquia m'aaⁿna' ñ'eⁿ Jerusalén. ¹⁹ Ndo' majndye nn'aⁿ judíos jnda tquie'cañom Marta ñequio María. Tquiola'jomndyena na cwiñe'quiana na t'maⁿ n'om na'ñeeⁿ na tue' Lázaro. ²⁰ Jnda na jndii Marta na jnda wjaawindyoo'â ñ'eⁿ Jesús, jlueeⁿeⁿ na jndyocatjomñê juu yuu na m'aaⁿyâ. Saa María ljoo'ñê na waa w'aa. ²¹ Matso Marta nnom Jesús:

—'U Ta, toom cwe' m'aaⁿ ñjaaⁿ, tîcúe' ñetyjo. ²² Saa meiiⁿ na jnda tueeⁿeⁿ ntyjiiyaya na meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ñ'oom na nlcaⁿ nnom Ty'oots'om, ñnequiaaⁿ.

²³ T'o Jesús, matsoom nnom:

—Ncwando'nnda' ti'ty'iu' meiiⁿ na jnda tueeⁿeⁿ.

²⁴ T'o Marta nnom, matso:

—Ntyjiiya na nncwando'nnda' ñetyjo xuee na macanda quia na nntseinlcwi Ty'oots'om nn'aⁿ na jnda tja.

²⁵ Matso Jesús nnom:

—Ja cwiluiindyô na mañequia na cwita'ndo'xco nn'aⁿ, ndo' ja mañequia na ticantycwii na mawando' ts'aⁿ. 'Ñeeⁿ juu na matseyiu' ñ'eⁿndyô, meiiⁿ na cue', maxjeⁿ nncwando'xco. ²⁶ Ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na matseyiu' ñ'eⁿndyô, ticantycwii na nncwando', ndo' meiⁿ tijoom nntsueñe. ¿Aa matseyiu' na ljo'?

²⁷ Matsoom nnom Jesús:

—Mayuu' Ta, matseyiu'a na 'u cwiluiindyu' Cristo, Jnda Ty'oots'om. Ma'u jo' na tseixmaⁿ na nncwje'cañoom' tsjoom-nancue.

Seichjoo'na' ts'om Jesús, ty'ioom

²⁸ Jnda na tso Marta na luaa', quia jo' tjaan, tjacwaaⁿ tyjeeⁿ María. Ñemaaⁿ matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Jnda tyjee' nquii Maestro ndo' maqueeⁿñê 'u.

²⁹ Quia na jndii María na ljo', seityuaaⁿaⁿ, jndyocatjomñê Jesús yuu na m'aaⁿyâ. ³⁰ Ee xjeⁿñeeⁿ tyootsaaquiaa'â quii' tsjoom ñ'eⁿ Jesús. Ndi m'aaⁿyâ ñ'eⁿñê yuu na tjacatjomñê Marta já. ³¹ Ndo' joo nn'aⁿ judíos na cwila'jomndye ñ'eⁿ María

na cwiñe'quia na t'maⁿ ts'oom, quia nty'iaana na seityuaaⁿ'aⁿ, teicantyaaⁿ, jlueeⁿ'eⁿ quii' w'aa, ty'entyjona naxeeⁿ'eⁿ. Ee jla'tiuuna na wjaacaty'ioom yuu waa tsei'tsuaa.

³² Quia na tueⁿ'eⁿ na m'aa^{nyâ} ñ'eⁿ Jesús, tcoom'm xtyeeⁿ jo nc'ee. Matsoom nnom:

—Jeeⁿ 'u Ta, toom cwe' m'aaⁿ ñjaaⁿñe, quia jo' tîcúe' ñetyjo.

³³ Nty'iaa' Jesús na jeeⁿ maty'ioo María, ndo' jeeⁿ cwityuee nn'aⁿ judíos na tquiontyjo naxeeⁿ'eⁿ. Quia jo' jeeⁿ seichjoo'na' ts'om Jesús, ndo' sei'ndaa'na ntyjeeⁿ. ³⁴ Tax'eeⁿ ndaana, matsoom:

—¿Yuu cwijom ty'iu'yo' jom?

Jluena nnoom:

—Ta, candyo' canty'ia'.

³⁵ Ndo' Jesús ty'ioom. ³⁶ Quia jo' joo nn'aⁿ judíos jlue:

—Queⁿ'yo' cwenta na jeeⁿ wi' ts'oom ti'ts'oo.

³⁷ Saa cwantindye joona jluea:

—Tsaⁿs'am'aaⁿ s'aaⁿ na ya nty'iaa' tsaⁿnchjaaⁿ. ¿Aa nchii mati ndaana nnts'aaⁿ na tîcúe' Lázaro?

Tquiaa Jesús na ta'ndo'xco Lázaro

³⁸ Sei'ndaa'ndaa'na' ntyjii Jesús. Saayâ ñ'eⁿñe yuu na waa tsue'tsjo' na tuii tsei'tsuaa juuna'. Cwita' tsjo' 'ndyoots'aa'na'. ³⁹ Tso Jesús ndaana:

—Quindyoyo' tsjo'waa.

Juu Marta, xjo ts'oo, matsoom:

—Jeeⁿ 'u Ta, je' jnda teic'eeñe ee jnda jndañe ñequiee xuee na tueeⁿ'eⁿ.

⁴⁰ Matso Jesús nnom:

—¿Aa nchii jnda tsjo njom', xeⁿ nntseyu' nnty'ia'njom' na nntseit'maaⁿñena' Ty'oqts'om?

⁴¹ Quia ljo'cheⁿ tei'ndyooⁿna tsjo' yuu na tjaa'ndyena ts'oo. Ndo' jlundañe, matsoom:

—Jeeⁿ quianl'ua' 'u Tsotyaya na mandi' ñ'oom 'ndyoya.

⁴² Ee mantyjiiya na ñequi'cheⁿ mandi' ñ'oom na matseinⁿ'ya njom'. Saa cwe' nc'e nn'aⁿ na jndyendye na m'aⁿna na cañomya jo' chii tsjooya ñ'oomwaa' cha cala'yu'na na 'u jñom' ja.

⁴³ Ndo' quia na jnda tsoom na luaa', seiweeⁿ jñeeⁿ'eⁿ, tsoom:

—Lázaro, calui'.

⁴⁴ Ndo' juu ts'oo Lázaro, jlueeⁿ'eⁿ na chu'tyjoo liaa na tint-meⁿ nc'eeⁿ ndo' l'oqⁿ. Ndo' ta' nnoom payom. Matso Jesús ndaana ñ'eeⁿ:

—Calacano'yo' liaameiⁿ cha ndaana nncjan.

Jla'jndaa'ndye nn'aⁿ judíos na nnt'uena Jesús
(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

45 Ndo' majndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ quia na nty'iaana na luaa' s'aa Jesús, jla'yu'na ñ'eⁿñê. 46 Saa nt'omndye joona ty'entyjaa'na nn'aⁿ fariseos. Tyoluena chiuu nty'iaana na s'aa Jesús. 47 Jo' chii tjomndye nquiee ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ fariseos ñequio nt'omcheⁿ nc'iaana na m'aⁿ n'iaaⁿ. Tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Chiuu nl'aayoo? Ee teijndye ts'iaaⁿ t'maⁿ mach'ee tsaⁿm'aaⁿ na tixocaluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa. 48 Ndo' xeⁿ cwe' n'ndyaatoo na ncjaach'eetyeeⁿ na luaa', quia jo' cha'tso nn'aⁿ nla'yu' ñ'eⁿñê. Ndo' na ljo' nquiee naⁿmaⁿn'iaaⁿ nn'aⁿ romanos nla'tyuii'na wats'om 'naaⁿ jaa nn'aⁿ judíos ñequio ndaandyuaa 'naaⁿya.

49 Caifás jndyu cwiindye joo naⁿñeeⁿ na luaa' tso. Juu cwiluiitquieñê chu'ñeeⁿ ndaa ntyee cwentaa jaa nn'aⁿ judíos. Matsoom ndaa naⁿñeeⁿ:

—'O meinchjoo ticala'ngⁿ'yo'. 50 Meⁿ ticaliu'yo' na yati xeⁿ na cue' cwii tsaⁿs'a cwentaa cha'tsondey nn'aⁿ ndyuaaya, cha tints'aa gobiernom na cwjaaya na cha'tsondyo.

51 Saa nchii cantyja na jndo' ts'om nqueⁿ na luaa' ñ'oom tjeiⁿ'eⁿ. Jom nc'e na cwiluiiñê tyee na cwiluiit'maⁿñê ndaa jaa nn'aⁿ judíos chu'ñeeⁿ, jo' chii seiindo' Ty'oots'om ts'oom na nncue' Jesús cwentaa nn'aⁿ judíos. 52 Ndo' nchii macanda cwe' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, mati nntjoom na ljo' cha cha'tsondey nn'aⁿ na meⁿquiayuucheⁿ na m'aⁿ na quit'maⁿ n'om jom nntseitjom Ty'oots'om joona cantyja 'naaⁿaⁿ. 53 Jo' chii nc'e na luaa' tso Caifás, cantyjati xuee'ñeeⁿ jnaⁿna' na jla'jomndye naⁿmaⁿn'iaaⁿñeeⁿ na nla'cuee'na Jesús.

54 Cwe' nc'e jo', ticonom xcweyaaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos. Jo' chii jluii'â ts'ondaa Judea ñ'eⁿñê, saayâ cwii tsjoom chjoo na jndyu Efraín. Tsjoom'ñeeⁿ candyoo' m'aaⁿna' ñequio ndyuaa na tjaa nn'aⁿ c'oom. T'oogⁿyâ ñ'eⁿñê jo' jo' cwantindyo xuee.

55 Ndo' jnda jaawindyoo' na nncuee' xuee pascua na jaa nn'aⁿ judíos cwilacwjaaya canmaⁿ. Cwii tjocheⁿ na nncuee' xuee pascua'ñeeⁿ, jndyendye nn'aⁿ jlui'na njoomna, ty'ena Jerusalén cha nndaa nntjei'ljuu'ndyena cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwila't'maaⁿndyo Ty'oots'om. 56 Joo nn'aⁿ na ty'e xuee tyoll'ueena Jesús. Yocheⁿ na tyom'aⁿna wats'om, tyoluena ndaa nc'iaana:

—¿Chiuu m'aaⁿ n'om'yo', aa nnts'aacheⁿna' na ticañoom ncuee?

57 Ntyee na cwiluiitquiendye ndaa jaa nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos tqueⁿna ñ'oom na jndei'na'. Saⁿtjomna xeⁿ m'aaⁿ meⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ntyjii yuu m'aaⁿ Jesús, catseicandii tsaⁿñeeⁿ joona, cha na nndaa nnt'uena jom.

12

Tu'nquio María ncheⁿ cjoo' nc'ee Jesús

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Yom xuee cwii tjoo na nla'tyeⁿ nn'aⁿ judíos xuee pascua quia cwila'cwjeena canmaⁿ, ndo' squiaayâ tsjoom Betania ñ'eⁿ Jesús. Squiaayâ na m'aaⁿ Lázaro, tsaⁿ na tquiaaⁿ na wando' xco jnda na tue'. ² Tyola't'maaⁿndyena Jesús jo' jo'. Jla'jndaa'ndyena cwii nantquie na tcwaa'â. Marta tyondi'ntjoom ndaayâ ndo' juu Lázaro'ñeeⁿ tacatyeeⁿ ñ'eⁿndyô na meindyuaandyô nacañoom' meiⁿsa ñ'eⁿ Jesús. ³ Ndo' juu María maleiñ'oom cwii tsua' xjo ncheⁿ na ñequii'cheⁿ nardo. Juuna' jeeⁿ jndana'. Tu'nquioom ncheⁿñeeⁿ nc'ee Jesús, jnda jo' tyowee'ñê nc'ee ñequio sooxqueeⁿ. Na s'aaⁿ na ljo' tju'na' jndye cachi cha'waa quii' w'aa. ⁴ Mañ'eⁿ Judas Iscariote, jnda Simón, juu mawaa xjeⁿ na ñequiaa cwenta Jesús. Tsaⁿñeeⁿ cwii jâ na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'eⁿñê. ⁵ Matso:

—Cwa nchii na teil'ua ncheⁿwaa' na cwii ndyee siaⁿto s'om denario. Ñequio s'om'ñeeⁿ ndaa nnteijndei ts'aⁿ ndyeñeeⁿ.

⁶ Saa nchii tsoom na luaa' nc'e na jeeⁿ wi' ts'oom ndyeñeeⁿ saa ee na jeeⁿ canch'ueñe ndo' nc'e na jom maleiñ'oom tjaⁿche na ñjom s'om na cwileil'uee'ndyô na cha'tsondyô, ndo' xjeⁿto jom macwjeeⁿen s'om jo' jo'. ⁷ Saa matso Jesús:

—Ca'ndii' yuscum'aaⁿ na luaa' mach'eeⁿ. Matseijndaa'ñê cantyja 'naaⁿ xuee na nncjaanty'iuu'ndyô. ⁸ Ee ndyeñeeⁿ ñequii'cheⁿ na m'aⁿna ñ'eⁿndyô, saa ja nchii ñequii'cheⁿ na nnc'ooⁿya ñ'eⁿndyô'.

Jla'jndaa'ndye ntyee na nla'cuee'na Lázaro

⁹ Jo' chii quia na jndye nn'aⁿ na jndyendye na jo' jo' m'aaⁿ Jesús, tquie'cañomna na m'aaⁿyâ. Ee nchii macanda nc'e na ñe'canty'iaana Jesús, saa mati ñe'canty'iaana Lázaro, ts'aⁿ na tue' na tquiaa Jesús na tando'xco. ¹⁰ Cwe' nc'e jo', ntyee na cwiluitquiendye ndaa nn'aⁿ judíos, mati jla'jndaa'ndyena na nla'cuee'na Lázaro. ¹¹ Ee cwe' cantyja 'naaⁿ jom majndye nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ toⁿndye cantyja 'naaⁿ ntyee, jla'yu'na ñ'eⁿ Jesús.

Jla't'maaⁿndye nn'aⁿ Jesús quia squiaayâ Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Teincoo cwiicheⁿ xuee nn'aⁿ na jndyendye na tquio ncuee, jndyena na manndyoo' na nntsquiaayâ Jerusalén ñ'eⁿ Jesús. ¹³ Jo' chii ty'echona njom, ty'ecatjomndyena jâ ñ'eⁿñê. Tyola'xuaana tyoluena:

—Caluiit'maⁿñe Ty'o^ots'om. Catio'naaⁿñê nquii ts'aⁿ na mandyo ñequio xuee' nquii na cwiluiiñe Rey cwentaa jaa nn'aⁿ Israel.

¹⁴ Ndo' ljeii Jesús cwii snom chjoo. Tjaljoom juuyo'. Ndo' na ljo' s'aaⁿ seicanda^añena' ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiyo teiljeii.

¹⁵ Matsona':

'O nn'aⁿ tsjoom Jerusalén, tila'catyuendyo'.

Canty'ia'yo' macjee'cañoom nqueⁿ na cwiluiiñê

Rey cwenta' 'o, na waljoom snom.

¹⁶ Já nn'aⁿ na t'maⁿ Jesús na cala'jomndyô ñ'eⁿñê t'cala'n^oñâ ñ'oommeiⁿ najndyee. Saa ndanquia quia na jnda seit'maaⁿñe Ty'o^ots'om jom, tjañjoom' n'o^oñyâ na teiljeii ñ'oommeiⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ, ndo' maxjeⁿ tuii na ljo'.

¹⁷ M'aⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ judíos quia t'maⁿ Jesús Lázaro na ñejndii' quii' tsei'tsuaa. Jnda na tquiaaⁿ na wando'xco Lázaro'ñeeⁿ, quia jo' tyotjeii'yuu'ndye naⁿñeeⁿ chiuu nty'iaana na tuii. ¹⁸ Macwe' juu ts'iaaⁿñeeⁿ na s'aa Jesús na tixocanda^a nluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa, jo' na ty'ecatjomndye nn'aⁿ na jndyendye jom quia jnda jndyena na ljo' s'aaⁿ. ¹⁹ Saa joo fariseos'ñeeⁿ tyoluena ndaa^a nc'iaana:

—¿Aa jndo'yo' je'? Maxjeⁿ tjaa na ndaa^a nl'aaya. Cha'tsondye nn'aⁿ cwilajomndye ñ'eⁿñê.

Nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom griego cwil'ueena Jesús

²⁰ Ndo' tyom'aⁿ cwantindye nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom griego quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na ty'e ncuee quia cwila'cwjee nn'aⁿ judíos canmaⁿ. ²¹ Tquie'cañom naⁿñeeⁿ Felipe. Jom ts'aⁿ tsjoom Betsaida, ts'ondaa Galilea. Nn'aⁿ griegos'ñeeⁿ ty'ecataⁿ na cwii naya'ñeeⁿ nnoom, jluea:

—Aa re sa, l'ue n'o^oñyâ na nlanaa^añyâ ñ'eⁿ Jesús.

²² Quia jo' tja Felipe, matsoom na ljo' nnom Andrés, ndo' wendye joona ty'ecaluena na ljo' nnom Jesús. ²³ Tso Jesús ndaa^ana:

—Ja cwiluiindyô ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee. Jnda tue'ntyjo xjeⁿ na t'maⁿ nlco'wi'na' ja, ndo' cantyja 'naaⁿ jo' Ty'o^ots'om nntseit'maaⁿñê ja. ²⁴ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooya ndaa^ayo', cwii lqueeⁿ na cwiquioo, xeⁿ ticjaaquiee'na' quii' ts'o yuu na nntseijomna' cha'cwijom na nncue'na', cwiljona' na ñenquiina'. Saa xeⁿ nnom' ts'aⁿ juuna' quii' ts'o yuu na matseijomna' na nncue'na', quia jo' majndye nncue' nnts'aana'.

²⁵ 'Ñeeⁿ juu na matseicandya' ts'om cantyja na matseijn-daa'ñe nquii na nncwando', jnaaⁿ jo' nntsuuñe. Saa juu ts'aⁿ na mach'ee na jndoo' cantyja na wjaam'aaⁿ, ndaa^a tsaⁿñeeⁿ na ticantycwii na nncwanoom'm. ²⁶ 'Ñeeⁿ juu ts'aⁿ na ñe'candi'ntjom n^oñ, candyontyjo^o naxaⁿa. Ndo' yuu na nnc'o^oñyâ majo' jo' nnc'oom ts'aⁿ na mandi'ntjom n^oñ. Ndo'

'ñeeⁿ juu ts'aⁿ na nndi'ntjom nqoⁿ nntseit'maaⁿ'ñe Tsotyaya tsaⁿ'ñeeⁿ.

Matseineiⁿ Jesús na nla'cuee' nn'aⁿ jom

²⁷ 'Je' mamatsei'ndaa'na' ts'oqⁿ, ndo' ¿chiiu nntsjoq cantyja 'naaⁿ jo'? ¿Aa nntsjoq: "Tsotyaya, cwji'n'maaⁿndyu' ja juu xjeⁿ na nntjoⁿya nawi'waañe"? Saa xocatsjoq na ljo' ee jnda jndyoo cha na nnc'iq cwentaa nn'aⁿ. ²⁸ 'U Tsotyaya, quiaa' na catseit'maaⁿ'ñena' 'u.

Xjeⁿ'ñeeⁿ teic'uaa jndyee' Tsotyeeⁿ cañoom'luee. T'o:

—Jnda tquia na matseit'maaⁿ'ñena' ja ndo' wjaat-seit'maaⁿ'ñetina' ja.

²⁹ Nn'aⁿ na jndyendye na meintyjee' nacañoomyâ jo' jo', jndyena na ljo'. Jluena ndaa ntyjeena na seixuaa tsuee. Saa nt'om nn'aⁿ jlue:

—Cwii ángel seineiⁿ nnoom.

³⁰ Tso Jesús ndaana:

—Jndye'yo' na teic'uaa na seineiⁿ cha cateijndeina' 'o, nchii cha cateijndeina' ja. ³¹ Ee jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nncu'xeⁿna' nn'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' mati nntyuii' na matseixmaⁿ tsaⁿjndii na matsaⁿ'ntjom quii' n'om nn'aⁿ. ³² Ndo' quia na jnda jla'we nn'aⁿ ja na nla'cuee'na ja, quia jo' nnts'aa na nntseitjomna' nn'aⁿ cantyja 'naⁿya.

³³ Ñ'oomwaa' matsoom cha ca'moⁿna' cwaaⁿ cwii nnom na nntjoom na nncueeⁿ'eⁿ. ³⁴ T'oqⁿ nn'aⁿ na jndyendye, jluena:

—Majnda macwindyaaya na matso ñ'oom na saⁿ'ntjom Ty'oqots'om na teiljeiina' na juu Cristo xocantycwii na m'aaⁿ'ñê. Quia jo' ¿chiiu na matsu' na matsona' na nla'we nn'aⁿ juu na cwiluiiñe ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee na nla'cuee'na juu? ¿'Ñeeⁿ juu luaa' na matsu' na cwiluiiñe ts'aⁿ na jnaⁿ cañoom'luee?

³⁵ Quia jo' matso Jesús ndaana:

—Ja na cwiluiindyō naxuee quii'ntaaⁿ nn'aⁿ ndicwaⁿ m'aaⁿ'tyaya quii'ntaaⁿ'yo'. Jo' chii ñequii'cheⁿ c'om'yo' cantyja 'naⁿya yochēⁿ na cwii m'aaⁿ'tyaya ñ'eⁿndyo', cha tincwinom' natia 'o. Ee ts'aⁿ na m'aaⁿ'ñe nacje 'naaⁿ natia, ticaljeii yuu wjaañ'oomna' juu. ³⁶ Yochēⁿ na m'aaⁿ'ya na mañequia naxuee quii' n'om'yo', calayu'yo' ñequiondyō ja na cwiluiindyō naxueeñe. Ee na nl'a'yo' na ljo' nlaⁿxmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om na nqueⁿ cwiluiiñe naxueeñe.

Jnda na seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, tjaaⁿ yuu na xocaliu naⁿ'ñeeⁿ jom.

Tiñe'calayu' nn'aⁿ jndíos ñ'eⁿ Jesús

³⁷ Meiiⁿ jndye ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ jo ndaana na tixocaluii na cwe' ts'aⁿ nnts'aa, saa tiñe'cala'yu'na ñ'eⁿ'ñê. ³⁸ Luaa' tuii cha catseicandañ'ñena' ñ'oom na tyotseiljeii profeta Isaías, matso:

Ta, ¿'ñeeⁿ juu na matseyu' ñ'oom na cwiñe'quiaayâ?
 Ndo' tsotyeenⁿ cwiicheⁿ ñ'oom:

¿'Ñeeⁿ juu na jndā t'moⁿ Ty'oōts'om nnom najndeii na matseixmaaⁿ?

³⁹ T'moⁿ Isaías chiuu waa na tileicandaa nla'yu' nn'aⁿ judíos, ee waa cwiicheⁿ ñ'oom na matsoom:

⁴⁰ Cha'xjeⁿ tileicanty'iaa' ts'aⁿ na nchjaaⁿ, maluaa' s'aa Ty'oōts'om quii' n'omna, ndo' tquiaaⁿ na jla'quie' n'omna jo nnoom.

Nmeiiⁿ tuii cha tixocaliuna chiuu l'ue ts'oom ñ'eⁿndyena, meiⁿ na nla'nqⁿ'na quii' n'omna.

Ee xeⁿ nnc'ooliuna chiuu l'ue ts'oom ndo' nla'nqⁿ'na, maxjeⁿ nlcwe' n'omna ndo' nncwji'n'maaⁿñê joona.

⁴¹ Seineiⁿ Isaías ñ'oommeiⁿ quia na tco'na' nnoom na seit'maaⁿñê Ty'oōts'om Jesús, ndo' seineiⁿ cantyja 'naaⁿ juu.

⁴² Saaⁿ meiⁿ na luaa' tso Isaías, majndyendye nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ judíos, tyola'yu'na ñ'eⁿ Jesús. Saaⁿ jnaaⁿ na nquiaana nn'aⁿ tmaaⁿ fariseos, jo' chii ticatjei'yuunⁿdyena na ljo'. Ee xeⁿ nl'ana na ljo' tixonquia fariseos'ñeeⁿ na wanaaⁿ na nla'jomndyena xjeⁿ na cwi'oona wats'om. ⁴³ Ee joona neiiⁿtina na calue nc'iaana na ya cwil'ana, nchiiti na ntyjaa' n'omna na catso Ty'oōts'om na ya ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyena.

Ñ'oom na mañequiaa Jesús macu'xeⁿ'na' nn'aⁿ

⁴⁴ Jndeii seineiⁿ Jesús. Matsoom:

—'Ñeeⁿ juu na matseyu' ñ'eⁿndyo, nchii macandā ñequio ja matseyu' tsaⁿ'ñeeⁿ. Mati matseyu' ñequio nquii Tsotyā na jñom ja quii'ntaaⁿ'yo'. ⁴⁵ Ndo' 'ñeeⁿ juu na manty'iaa' ja, mati manty'iaa' tsaⁿ'ñeeⁿ nquii na jñom ja quii'ntaaⁿ'yo'. ⁴⁶ Ja na cwiluiindyō naxuee, jndyōō tsjoomnancue, cha meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyu' ñ'eⁿndyo nncwji'na' juu naquii' natia. ⁴⁷ Saaⁿ xeⁿ cwe' na mandii ts'aⁿ ñ'oom na mañequiaa, meiⁿ ticatseindā joona', nchii ja tseixmaⁿya na nncu'xāⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ. Ee nchii ty'iom Tsotyā ts'iaaⁿ ja na nncu'xāⁿya nn'aⁿ, ty'ioom ts'iaaⁿ ja na cwji'n'maaⁿndyo joona. ⁴⁸ 'Ñeeⁿ juu na ticuee' ts'om ja, meiⁿ tico'ñom ñ'oom na mañequiaa, waa cwii na nncu'xeⁿ'na' tsaⁿ'ñeeⁿ. Ee xuee na macandā majooti ñ'oom na jndā seināⁿya, joona' nntu'xeⁿ'na' jom. ⁴⁹ Ticalatiuu'yo' na cwe' na jndeii' 'ndyo nncō ñ'oommeiⁿ na matseināⁿ. Nquii Tsotyā na jñom ja, nqueⁿ saⁿ'ntjoom na nmeiiⁿ catseināⁿya ndo' na ca'mōōⁿya joona' ndaaⁿ'yo'. ⁵⁰ Ndo' ntyjiiya ñ'oom na matsaⁿ'ntjoom mañequiaana' na nntseixmaⁿ ts'aⁿ na ticantycwii na wando'. Jo' chii matseināⁿya cha'xjeⁿ ñ'oom na jndā tsoom nqōⁿ.

13

Tmaⁿ Jesús nc'ee' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'e'ñê

1 Cantyjati na jnaⁿna' na t'maⁿ Jesús jâ na cwilajomndyô ñ'e'ñê, t'mo^o na jeeⁿ candya' ts'oom jâ. Ntyjeeⁿ na jndâ jaawe'ntyjô xjeⁿ na nlueeⁿeⁿ tsjoomnancuewaañe na nncjaalcwe'nnaaⁿaⁿ na m'aaⁿ Tsotyeenⁿ. Jo' chii quia ma-jaawe'ntyjô xjeⁿ na nlatyaaⁿ jaa nn'aⁿ judíos xuee pascua quia cwilacwjaaya canmaⁿ, t'moⁿtyeeⁿ na jeeⁿ t'maⁿ waa na candya' ts'oom jâ.

2 Cwicwaa'â ñ'eⁿ Jesús natmaaⁿ. Xjeⁿñeeⁿ jndâ seiindo' tsaⁿjndii ts'om x'iaayâ Judas Iscariote, jnda Simón, na quiaa tsaⁿñeeⁿ cwenta jom. 3 Ndo' jom majndaa'ya ntyjeeⁿ na l'o^o jndâ tquiaa Tsotyeenⁿ na meiⁿcwii tintjoom na nchii ñ'oom' nquii. Mantyjeenⁿ na jnaaⁿ na m'aaⁿ Ty'o^ots'om, ndo' na majo' wjaalcweeⁿeⁿ. 4 Teicantyjaaⁿ yochēⁿ na cwicwaa'â natmaaⁿ. Tjeiⁿeⁿ liaatco na cweⁿ, to'ñoom cwii liaa na cwityuee' luaayâ, seityeeⁿ juuna' tsiaⁿaⁿ. 5 Jndâ jo' tiom ndaatioo ts'om 'naⁿ na cwicandyuu'â. To^oqⁿ na mamaaⁿ nc'aa'â na t'maaⁿ na cala-jomndyô ñ'e'ñê, jndâ chii mawee'ñê nc'aa'â ñequio liaa'ñeeⁿ.

6 Ndo' quia na tue'cañoom yuu na wacatyeeⁿ Simón Pedro, matso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Ta, ¿aa mmaⁿ nc'aya?

7 T'o^o nnom, matsoom:

—Ts'iaaⁿ na mats'aa tileicatsei'noⁿ na maje'ndyo, saa ndaquiacheⁿ nntsei'noⁿ.

8 Matso Pedro nnoom:

—Xoya na mmaⁿ nc'aya.

T'o Jesús, matsoom nnom:

—Xeⁿ ticamaaⁿya nc'e' ticatseixmaⁿ cantyja 'naⁿya.

9 Matso Simón Pedro nnoom:

—Xeⁿ luaa'waa Ta, nchii macandâ nc'a. Mati camaⁿ l'ooya ñequio xquaaⁿya.

10 Matso Jesús nnom:

—Cwii ts'aⁿ na jndâ jndaa', ticaⁿna' na nntmaⁿñe na cha'waañe ee jndâ lju'ñe, mandâ nc'ee macaⁿna' na nntmaⁿ. 'O laxmaⁿ'yo' na lju' n'om'yo' saa ticha'tsondyo'.

11 Ee ntyjeeⁿ 'ñeeⁿ juu ññequiaa cwenta jom luee ntyee. Macwe' jo' na matsoom: “Saa ticha'tsondyo' laxmaⁿ'yo' na lju' n'om'yo'.”

12 Quia na jndâ tmaaⁿ nc'aa'â, ndo' tcweennaaⁿaⁿ liaatco 'naaⁿaⁿ, jndâ jo' tjacjoonnaaⁿaⁿ nacañoom' meiⁿsa. Matsoom ndaayâ:

—¿Aa cwila'noⁿ'yo' cantyja na s'aaya 'o? 13 'O cwilacajndyu'yo' ja Maestro ndo' na cwiluiindyô na matsa'ntjoⁿya 'o. Ndo' maty'iomyana' na ljo' cwindu'yo', ee maxjeⁿ jo'

ja. ¹⁴ Ndo' na jnda tmaaⁿya nc'ee'yo' na cwiluiindyō na matsaⁿntjoⁿya 'o ndo' na ma'moōⁿya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oōts'om ndaaⁿ'yo', mati 'o matsona' na nntueⁿndyo'cje'yo' na ndyeⁿntjom'yo' ndaaⁿ nc'iaa'yo'. ¹⁵ Ee jnda s'aaya cwii nnom na ma'moⁿ'na' ndaaⁿ'yo' cha mati cal'a'yo' ñequio nt'omcheⁿ cha'xjeⁿ jnda s'aaya 'o. ¹⁶ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoōya ndaaⁿ'yo', juu ts'aⁿ na m'aaⁿ moso ticaluiit'maⁿñe cha'na nquii ts'aⁿ na matsaⁿntjom juu. Mati ts'aⁿ na mawjaa ts'iaaⁿ na jñom ts'aⁿ juu, ticaluiit'maⁿñeti cha'xjeⁿ nquii ts'aⁿ na jñom juu. ¹⁷ Xeⁿ cwila'noⁿ'yo' ñ'oommeiⁿ ndo' cwil'a'yo' na ljo', nntio'naaⁿñe Ty'oōts'om 'o.

¹⁸ 'Nchii matsjoō ñ'oomwaa' cantyja 'naⁿ'yo' na cha'tsondyo'. Mantyjiiya chiuu n'om' 'o na jnda tjeii'ndyo. Ee maxjeⁿ macaⁿ'na' na catseicandaāⁿñena' ñ'oom' Ty'oōts'om na teiljeii. Matsona': "Manquii na macwa' ñ'eⁿndyo malcweⁿ nacjoya." ¹⁹ Je' matsjoōya ñ'oomwaa' ndaaⁿ'yo' cwii tjoocheⁿ na nluii na ljo', cha quia na nntseicandaāⁿñena' nlayu'yo' na ja cwiluiindyō manquiiiti na jnda tsjoō ndaaⁿ'yo'. ²⁰ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoō ndaaⁿ'yo'. 'Ñeeⁿ juu na matseiljo ts'aⁿ na majñooⁿya, ja matseiljo tsaⁿ'ñeeⁿ. Ndo' 'ñeeⁿ juu na matseiljo ja, matseiljo tsaⁿ'ñeeⁿ nqueⁿ na jñoom ja.

Matso Jesús na ñnequiaa Judas cwenta jom
(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Jnda na tso Jesús ñ'oomwaa', sei'ndaa'na' ntyjeeⁿ, ndo' ndyeyu tjei'yuu'ñe ndaayâ. Tsoom:

—Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoō ndaaⁿ'yo', cwiindyō 'o ñnequiaa cwenta ja.

²² Quia jo' jâ nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñe tyonty'iaa ntyjaayâ ndaayâ. Ee ticala'nooⁿ'â 'ñeeⁿ cwiindyō jâ na matsoom na luaa' nnts'aa. ²³ Xjeⁿ'ñeeⁿ ja Juan na jeeⁿ candya' ts'om Jesús, mawacatyāⁿ nacañom'm na cwicwaa'â. ²⁴ Ndo' Simón Pedro s'oō l'oōⁿ nooⁿ na cwax'a' 'ndyoo Jesús cwaaⁿ cwiindyō jâ na ñnequiaa cwenta jom. ²⁵ Jo' chii seintyjondyo jo ndo' jndya Jesús, tax'aya nnoom, tsjoō:

—Aa ndi' Ta, ¿'ñeeⁿ cwii jâ na nnts'aa na ljo'?

²⁶ T'oōⁿ nooⁿ, tsoom:

—Majuu ts'aⁿ na nnom ñnequiaa cwii taⁿ tyoo' xjeⁿ na jnda seicanda'a juuna'.

Ndo' quia na jnda seicanaⁿ'aⁿ tyoo'ñeeⁿ tquiaaⁿ juuna' nnom Judas Iscariote, jnda Simón. ²⁷ Ndo' Judas, jnda na to'ñoom taⁿ tyoo'ñeeⁿ, mana tuō Satanás quii' ts'oom. Ndo' tso Jesús nnoom:

—Queⁿndyu' ts'iaaⁿ na nnts'a'.

²⁸ Saa meincwiindyô jâ na meindyuaandyô nacañoom' meinsa ñ'eñê tîcala'nqoñ'â chiuu na luaa' ñ'oom tsoom.
²⁹ Ndo' ee na manquiuyâ na Judas maleiñ'oom tja'che na ñjom s'om na cwiwil'uee'ndyô, jo' chii nt'omndyô jâ jla'tiuuyâ na ñ'catso Jesús nnoom na catseijnaa' ljo'tindyô na maca'na' na nleil'uee'ndyô na waa xuee, oo quiaa' cwantindyô ndaa ndyeñee'.
³⁰ Ndo' jnda na tcwa' Judas tyoo'ñee', mañoom' jluee'e'. Juu xje'ñee' jnda teijaa'.

Ñ'oom xco na matsa'ntjomna'

³¹ Jnda na jlui' Judas quii'ntaa'yâ, matso Jesús ndaayâ:

—Je' ja na cwiluiindyô ts'a' na jna' cañoom'luee, mannt-seit'maa'ñena' ja. Ndo' cantyja 'naa' ljo' na manntjô'nya nntseit'maa'ñena' Ty'oqots'om.
³² Ndo' xe' nntseit'maa'ñena' jom cantyja na manntjô', quia jo' mati cantyja 'naa' jo' nntseit'maa'ñê ja na cwiluiindyô ts'a' na jna' cañoom'luee, ndo' tyuaa' nnts'aa' na ljo'.
³³ 'O ntseindaaya na jee' wi' ts'oq'nya, chjootindyô cwii m'aa'ya ñ'e'ndyô'. Nl'ue'yo' ja, ndo' cha'xje' tsjoqya ndaa nc'iaa'yo' nn'a' judíos, je' mati matsjoq ndaa' 'o: 'O xocandaa nntsquie'cañom'yo' yuu na nncjô.
³⁴ Cwii ñ'oom xco na matsa'ntjomna' mañequiaya ndaa'yo', na c'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo'. Cha'xje' na m'aa'ya na candya' ts'oq'nya 'o, malaa'ti' c'om' 'o na wi' n'om' nc'iaa'yo'.
³⁵ Na nl'a'yo' na ljo' nla'nqñ' cha'tsondyee nn'a' na 'o cwiluiindyô' nn'a' na cwilajomndyô' ñ'e'ndyô, xe' m'a'nyo' na wi' n'om' nc'iaa'yo'.

Matso Jesús na nncwji'ñe Pedro

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Tax'eeñe Simón Pedro nnoom. Matso:

—Ta, ¿yuu wja'yu'?

T'ô Jesús, matsoom nnom:

—Cantyja na nntjô' je' 'u xocandaa nntseijomndyû, saa mati 'u nncue'ntyjô nntjom' na ljo'.

³⁷ Matso Pedro nnoom:

—Ta, ¿chiuu na xocandaa nntseijomndyô je' ljo' na nntjom'? Tints'aa meii' quio jo' c'io.

³⁸ T'ô Jesús, matsoom nnom: 'U matsei'tiuu' na ñnequiaandyu' na nnc'io' cantyja 'na'ya. Ñ'oom na mayuu'che' matsjoq njom', cwii tjooche' na nntseixuaa caxtijndyô na jaawixuee, saa 'u jnda ndyee ndii' macwji'ndyû cantyja 'na'ya.

¹ Tiñe'quiandyo' na nntseiñ'eeñ'ñena' n'om'yo'. Cala'yu'yo' ñ'eñ Ty'oqots'om ndo' mati cala'yu'yo' ñ'eñdyo ja. ² Naquii' waa' Tsotyaya jndye joo niom yuu na ya nnc'om nn'añ. Xeñ nchii na luaa' waa, jnda tsjo ndaa'yo'. Manncjo na nntseijn-daa'ndyo joona' na nleil'uee'ndyo'. ³ Ndo' na jo na nntseijn-daa'ndyo yuu na nnc'om'yo', ndyolcwa'nnda'a na nncjocho 'o yuu na m'aa'ya, cha yuu na mac'a'ya, majo' nnc'om'yo'. ⁴ Ndo' 'o manquiu'yo' yuu na majo ndo' mati cwita'jna'yo' nato.

⁵ Matso Tomás nnoom:

—U Ta, ticaliuyâ yuu wja', jo' chii ¿chiiu ya na nla'nqoñâ yuu waa nato'ñeeñ?

⁶ T'o Jesús, matsoom nnom:

—Ja cwiluiindy nato, ndo' ñ'oom na mayuu', ndo' na tijoom cwintycwii na wando' ts'añ. Ñequii'cheñ cantyja 'nañ ja jo' na ndaa nncuee' ts'añ na m'aañ Tsotyaya. ⁷ Xeñ na cwila'nqo'yo' 'ñeeñ cwiluiindy, quia jo' mati nla'nqo'yo' cantyja 'naañ Tsotyâ. Na je' na cwii wjaatina' nc'e na cwita'jna'yo' ja, mati cwita'jna'yo' jom, ndo' jnda nty'ia'ndaa'yo' jom.

⁸ Matso Felipe nnoom:

—Ta, quiaa' na nnty'iaandaayâ Tsotye', quialjo'cheñ nljoya n'qoñyâ.

⁹ T'o Jesús nnom:

—Chiiu sa 'u Felipe, jaach'ee xuee m'aa'ya ñ'eñdyo', ¿aa maxjeñ ticwajnañ ja? Ts'añ na jnda nty'iaa' ja, mati jnda nty'iaa'ñ Tsotyâ. ¿Chiiu na matsu': "Quiaa' na nnty'iaandaayâ Tsotye'?" ¹⁰ ¿Aa ticatseyu' na ljo'yu cwiluiindy ñequio Tsotyaya, ndo' jom ljo'yu cwiluiñê ñ'eñdyo ja? Ñ'oom na matseina'ya ndaa'yo', nchii matseina'ya joona' cantyja 'naañ na jndo' ts'oqñ nncjo. Nquii Tsotyâ na ñequii'cheñ m'aaññê ñ'eñdyo, nqueñ mach'eeñ ts'iaañ 'naañ'añ cantyja 'na'ya. ¹¹ Cala'yu'yo' na ljo'yu cwiluiindy ñequio Tsotyâ, ndo' Tsotyaya ljo'yu cwiluiñê ñ'eñdyo ja. Xeñ tileicala'yu'yo' na ljo', saq quiandyo' na nla'yu'yo' ñ'eñdyo cantyja 'naañ mañejoo ts'iaañmeiñ na mats'aa. ¹² Ñ'oom na mayuu'cheñ matsjo ndaa'yo', 'ñeeñ juu ts'añ na matseyu' ñ'eñdyo, mañejoo ts'iaañ na mats'aa nnts'aañ. Hasta jndaticheñ ts'iaañ nnts'aañ, nc'e na majo na m'aañ Tsotyaya. ¹³ Ndo' mei'cwi'ñeeñcheñ ñ'oom na nnta'yo' nnom Tsotyâ ñequio xueya, jo' jo' ññequia cha na catseit'maaññena' jom cantyja 'nañ ja na cwiluiindy Jnaañ. ¹⁴ Cha'tso na cwita'yo' ñequio xueya, jo' jo' nnts'aa.

15 'Xeⁿ m'aⁿyo' na jnda nqui'u'yo' ja, quia jo' cala'canda'yo' ñ'oom na matsa'ntjoⁿ. 16 Ndo' ja nlcaaⁿa nnom Tsotyaya na ñequiaaⁿ cwiicheⁿ na nnteijndeiⁱ 'o, nquii Espíritu na cwiluiñe na mayuu' na ñequii'cheⁿ nnc'oomñe ñ'eⁿndyo'. 17 Nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue xocanda^a nnto'ñoomna jom, ee tyoonty'iaana jom, meiⁿ ticata'jnaaⁿna jom. Saa 'o cwita'jna'yo' jom, ee m'aaⁿñê naquii' n'om'yo', ndo' ñequii'cheⁿ nnc'oomñe ñ'eⁿndyo'. 18 Tixoca'ndiya 'o na macanda, maxjeⁿ nncwjannda'a na m'aⁿyo'. 19 Mawaa xjeⁿ na nla'cuae' nn'aⁿ ja, ndo' jnda jo' taxocanty'iaana ja. Saa ñ'eⁿndyo' 'o ñequii'cheⁿ na nnc'o^oya, ee nc'e na nncwando'xco, jo' chii mati 'o nlaxmaⁿyo' na ticantycwii na nntando'yo'. 20 Quia na jnda tue'ntyjo xjeⁿñeeⁿ nla'noⁿyo' na m'aaⁿya ñ'eⁿ Tsotyā, ndo' 'o m'aⁿyo' ñ'eⁿndyo, ndo' ja m'aaⁿya ñ'eⁿndyo'. 21 'Ñeeⁿ juu na matseiljo ñ'oom na matsa'ntjoⁿ ndo' matseicanda joona', tsaⁿñeeⁿ jnda ntyjeeⁿ ja. Ndo' 'ñeeⁿ juu na jnda ntyjii ja, nquii Tsotyaya candya' ts'oom juu. Ndo' mati ja candya' ts'o^oya juu, ndo' m'mo^oya cantyja 'naⁿya nnom.

22 Tsaⁿ na jndy Judas, saa nchii Judas Iscariote, matso:

—Ta, ¿chiiu na cwe' ndaa já m'moⁿ cantyja 'naⁿ saa ndaa nn'aⁿ tsjoomnancue xocatsa' na ljo'?

23 T'o Jesús nnom, matsoom:

—'Ñeeⁿ juu na jnda ntyjii ja maxjeⁿ nntseiñ'oomñe ñ'oom na maquaⁿ. Nnc'oom Tsotyā na candya' ts'oom tsaⁿñeeⁿ, ndo' nntsquiaⁿo^oya juu. Nnc'o^oya ñ'eⁿñe. 24 'Ñeeⁿ juu na ticajnda ntyjii ja, tsaⁿñeeⁿ tiñe'catseicana^a ñ'oom na mañequiaya. Ndo' ñ'oom na matseinaⁿ ndaa'yo' nchii ñ'oom 'ndyo nncoya. Matseixmaⁿna' ñ'oom 'ndyoo Tsotyaya ee jom jñoom ja quii'ntaaⁿyo'.

25 'Ñ'oommeiⁿ matseinaⁿ ndaa'yo' yochen na ndicwaⁿ m'aaⁿndyo ñ'eⁿndyo'. 26 Saa ja nlcaaⁿa nnom Tsotyaya na njñoom Espíritu Santo na nnteijndeiⁱ 'o. Juu m'moⁿti ñ'oom ndaa'yo' na macaⁿna' na nliu'yo'. Ndo' nnts'aa na nnc-jaañjoom' n'om'yo' cha'tso ñ'oom na jnda ñetsjo^o ndaa'yo'.

27 'Ja tjaa'naⁿ ñomtiuu tseixmaⁿya. Mañequiaya na cala'xmaⁿyo' juuna' naquii' n'om'yo'. Juu na mañequia na cwicanda'yo' t'maⁿti tseixmaⁿna', nchiiti juu na tjaa ñomtiuu c'om nn'aⁿ na mañequiaa tsjoomnancue. Tiñe'quiandyo' na nntseiñ'eeⁿñena' n'om'yo' ljo' cwii nntjom'yo' meiⁿ tila'catyuendyo'. 28 Jnda jndye'yo' na tsjo^o ndaa'yo', majo, saa ndyondnda'a na m'aⁿyo'. Xeⁿ na mayuu' jnda nqui'u'yo' ja, quia jo' ñequiaana' na neiⁿyo' meiⁿ na tsjo^o na majo ee na m'aaⁿ Tsotyaya jo. Jom t'maⁿti cwiluiñe, nchiiti ja. 29 Ndo' je' cwitjo^ocheⁿ na nlui na ljo' matsjo^oya ndaa'yo', cha quia na jnda tue'ntyjo juuna' quia jo' nla'y'u'yo'.

³⁰ "Tajndye cwimatseina^{ntyaya} ñ'e^{ndyo}', ee mandyo nquii na cwiluiitquieñe quii' n'om nn'aⁿ tsjoomnancuewaañe. Saa tjaa mei^{ncwii} na matseixma^{nya} na juu jo' ndaa^{nleil'uee'ñe} na cat'uiina' ja. ³¹ Saa cha nnc'ooliu nn'aⁿ tsjoomnancue na m'aa^{nya} na candya' ts'o^o^{nya} Tsotyā, ndo' na matseicandaa^{ndyo} cha'tso na matsa^{ntjoom} ja, mañequiaandyo na nnc'io. Quicantya'yo', cjaaya, caluii'a ñjaa^{ñe}.

15

Jesús cwiluiiñê ts'o^o ntjom na mayuu'cheⁿ

¹ 'Ja cwiluiindy^o ts'o^o ntjom na mayuu' ndo' Tsotyaya cwiluiiñê ts'aⁿ na mateix'ee juuna'. ² Matyjeeⁿ meiⁿquia l'o ts'o^o'ñeeⁿ na tyool'ana' ta. Saa ticwii l'o ts'o^o'ñeeⁿ na cwil'ana' ta, matyjeeⁿ nqueⁿna' cha majndyeti ta cal'ana'. ³ Mati joo ñ'oom na ma'mo^oⁿ ndaa^{yo}' maqueⁿlju^{na}' n'om'yo' cha ya nl'a'yo' ts'iaaⁿ 'na^{nya}. ⁴ Jo' chii caljoo^{ndyo}'tye^{nyo}' cantyja 'na^{nya}, cha'xjeⁿ macwiljoo^{ndyo}tya^{nya} ñ'e^{ndyo}'. Ee cha'xjeⁿ ts'o ts'o^o xondaⁿ nnts'aa cheⁿnquiina' ta xeⁿ ticat'uiina' nquii ts'o^o, majo'ti cantyja 'na^{nyo}', meiⁿ xocats'aana' na nncue' ta nl'a'yo' xeⁿ ticaljoo^{ndyo}' cantyja 'na^{nya}.

⁵ 'Ja cwiluiindy^o x'ee ts'o^o, ndo' 'o cwiluiindy^o l'o ts'o^o. 'Ñeeⁿ cwii 'o na tyeⁿ matseijomñe cantyja 'na^{nya}, ndo' na cwiljoo^{ndyo} ñ'eⁿñe, tsaⁿ'ñeeⁿ jndye cha'cwijom ta nncue' cantyja 'naa^{na}. Saa xeⁿ na nntoⁿ'ñe cantyja 'na^{nya}, tjaa'naⁿ ljo' cwii ndaaⁿ nnts'aa. ⁶ 'Ñeeⁿ juu na ticaljoo'ñe cantyja 'na^{nya}, nntquie'na' juu cha'xjeⁿ cwityeⁿnquie' l'o ts'o^o, ndo' jo' jo' cwicaa^{na}'. Jnda chii cwicajñeeⁿ nn'aⁿ l'o^o'ñeeⁿ, cwitioomna joona' quii' chom.

⁷ 'Xeⁿ cwila'jomndyo'tye^{nyo}' cantyja 'na^{nya}, meiⁿ ticat-suu' n'om'yo' ñ'oom na mañequiaaya, quia jo' cata^{nyo}' nnom Ty'o^{ots}'om cha'tso na l'ue n'om'yo', ndo' nñequiaaⁿ. ⁸ Luaa waa na matseit'maaⁿ'ñena' Tsotyaya, na cantyja 'na^{nyo}' jndye ta nncue'. Ee laa'ti' m'moⁿna' na mayuu'cheⁿ cwila'xma^{nyo}' nn'aⁿ na cwila'jomndyo' ñequio ñ'oom na mañequia. ⁹ Cha'xjeⁿ juu Tsotyaya candya' ts'oom ja, mati ja candya' ts'o^o^{nya} 'o. Jo' chii caljoo^{ndyo}'tye^{nyo}' cantyja na m'aa^{nya} na candya' ts'o^o^{nya} 'o. ¹⁰ Ja matseicandaa^{ndyo} ñ'oom na matsa^{ntjom} Tsotyā, ndo' cwiljoo^{ndyo} cantyja na candya' ts'oom ja. Ñequii'cheⁿ cala'canda'yo' ñ'oom na matsa^{ntjo}^{nya} 'o, ee na nl'a'yo' na ljo', nljoo^{ndyo}'tye^{nyo}' cantyja na candya' ts'o^o^{nya} 'o.

¹¹ 'Ñ'oommeiiⁿ matseina^{nya} ndaa^{yo}' cha nla'xma^{nyo}' na nei^{nyo}' ñ'e^{ndyo} ndo' cha candaa^{ya} nnc'om'yo' na nei^{nyo}'. Hasta quiaana' na waljoo'cheⁿ na nei^{nyo}' na cwila'candaa^{ndyo} yuu na matsa^{ntjo}^{nya}. ¹² Luaa waa ñ'oom

na matsa'ntjoⁿ: C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo', cha'xjeⁿ m'aaⁿya na candya' ts'o^ony^a 'o. ¹³ Tjaa'naⁿ cwii na t'manti na ma'moⁿna' na wi' ts'om ts'aⁿ nc'iaa' cha'na juu ts'aⁿ na nñequiaaⁿ na cue' cwentaa nc'iaa'. ¹⁴ 'O cwiluiindy^o nc'iaaya xeⁿ cwila'candaa'ndyo' na matsa'ntjoⁿya 'o. ¹⁵ Je' tacat-sjo^otyaya na 'o cwiluiindy^o moso. Ee ts'aⁿ na m'aaⁿ moso ticaljeiⁿ ljo' matseijndaa'ñe patrom 'naaⁿaⁿ. Je' matsjo^oya na 'o cwiluiindy^o nn'aⁿ na ya ñ'oom ñ'eⁿndyo ee jnda tquiaya na caliu'yo' cha'tso ñ'oom na jnda jndiia 'ndyoo Tsotyaya. ¹⁶ 'O nchii tjei'ndyo' na nla'xmaⁿyo' cantyja 'naⁿya, nnc^o tjei'ndyo 'o, ndo' jnda ty'i^ony^a ts'iaaⁿ 'o na catsa'yo' ndo' cal'a'yo' yuu na ñenquii'cheⁿ nntseit'maaⁿñena' Ty'o^ots'om. Ee na ljo' nl'a'yo' meiⁿquia ñ'oom na ntaⁿyo' nnom Tsoty^a ñequio xueya, jom nñequiaaⁿ. ¹⁷ Luaa ñ'oom na matsa'ntjoⁿya 'o: C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo'.

Ticuee' n'om nn'aⁿ Jesús

¹⁸ 'Quia ticuee' n'om nn'aⁿ tsjoomnancue 'o, cala'nqⁿyo' na ja tyuaa'ti t'omna na ticuee' n'omna. ¹⁹ Xeⁿ cwila'xmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, nn'aⁿ cwentaa'na' nnc'omna na neiiⁿna 'o cha'xjeⁿ na neiiⁿna nc'iaana, saa nc'e jnda tjei'a 'o quii'ntaaⁿna, jo' chii ticala'xmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, ndo' jo' na jndoo nn'aⁿ 'o. ²⁰ Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na jnda ñetsjo^o ndaa'yo', na juu ts'aⁿ na m'aaⁿ moso ticaluiit'maⁿñê cha'xjeⁿ nquii ts'aⁿ na matsa'ntjom jom. Nc'e na cwita'wi' nn'aⁿ ja, mati nnta'wi'na 'o. Ndo' xeⁿ cwila'candaa'ndyena ñ'oom na mañequiaya, quia jo' mati nla'candaa'ndyena ñ'oom na nñe'quia'yo'. ²¹ Cha'tso nmeiⁿ nl'ana 'o cwe' nc'e na la'xmaⁿyo' cwentaya ee ticata'jnaaⁿna nqueⁿ na jñoom ja quii'ntaaⁿna.

²² 'Xeⁿ nchii na jndyotseinaⁿya ndaana, quia jo' tixocwijn-daa' na la'xmaⁿna jnaⁿ. Saa je' tixocandaaⁿ nluena na ticaliuna na cwila'tjo^ondyena nnoom. ²³ Ee 'ñeeⁿ juu na jndoo' ja, mati jndoo' tsaⁿñeeⁿ nqueⁿ na cwiluiiñê Tsoty^a. ²⁴ Tijoom ñes'aa cwiicheⁿ ts'aⁿ ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na mats'aa. Xeⁿ na nchii ts'iaaⁿmeiⁿ mats'aa, quia jo' tixocwi-jndaa' na cwila'tjo^ondyena nnoom, saa je' meiiⁿ na jnda ñenty'iaana ts'iaaⁿ na mats'aa cantyjati xjeⁿ na to'a, m'aⁿna na jndoona ja ndo' mati nqueⁿ na cwiluiiñê Tsoty^a. ²⁵ Saa luaa' waa cha catseicandaa'ñena' ñ'oom na teiljei naquii' ljei na cwilei'ñ'omna na matsa'ntjomna', na matsona': "Jndoona ja meiiⁿ tjaa'naⁿ cwii nnom cantyja 'naⁿya na matseijndaa'ñena' na nl'ana na ljo'."

²⁶ 'Ja nlcaaⁿa nnom Tsoty^a na cajñoom Espíritu na cwiluiiñe na mayuu' naquii' n'om'yo'. Quia na jnda tyeeⁿeⁿ nncwji'yuu'ñê cantyja 'naⁿya. ²⁷ Ndo' mati 'o nntjei'yuu'ndyo'

cantyja 'naⁿya, ee m'aⁿ'yo' ñ'eⁿndyo xjeⁿ na to'jndyaa ts'iaaⁿmeiiⁿ.

16

¹ Matso Jesús:

—Ñ'oommeiⁿ jnda seinaⁿ cantyja 'naⁿya ndaaⁿ'yo' cha tint-seiquiaanaⁿ 'o. ² Ee nntjeiiⁿ nn'aⁿ judíos 'o naquiiⁿ lan'om 'naaⁿna. Ndo' manncueⁿ'ntyjo xjeⁿ na meiⁿquiandyo ts'aⁿ na nntseicueeⁿ cwiiⁿ 'o nntseituuⁿtoom na mandiⁿ'ntjoom nnom Ty'oⁿots'om na ljoⁿ nnts'aaⁿ. ³ Nmeiiⁿ nl'ana cweⁿ nc'e ticalaⁿ'noⁿna cantyja 'naaⁿ Tsotyā, meiⁿ cantyja 'naⁿ ja. ⁴ Saa jnda tsjooya ñ'oommeiⁿ ndaaⁿ'yo' cha quia na nncueⁿ'ntyjo xjeⁿñeeⁿ nncjaañjoomⁿ n'omⁿ'yo' ñ'oom na jnda tsjoō ndaaⁿ'yo'.

Ts'iaaⁿ na nnts'aa Espíritu Santo

'Tícatsjoō ñ'oommeiⁿ ndaaⁿ'yo' quia na to'jndyaa ts'iaaⁿ na maleiñ'oⁿya nc'e m'aaⁿya ñ'eⁿndyo'. ⁵ Saa jeⁿ majolcwa'a na m'aaⁿ nqueⁿ na jñoom ja quiiⁿ'ntaaⁿ'yo', ndo' meiⁿ'cwiiⁿ 'o tyoowaxeⁿ noōⁿ yuu jo. ⁶ Saa cweⁿ ee na tsjoō ñ'oommeiⁿ ndaaⁿ'yo', jo' na jeeⁿ ndyaⁿ chjooⁿ n'omⁿ'yo'. ⁷ Saa ñ'oom na mayuuⁿ matsjooya ndaaⁿ'yo', maxjeⁿ nnteijndeitinaⁿ 'o xeⁿ joya. Ee xeⁿ ticjo, nqueⁿ na nnteijneiⁿ 'o ndo' na ñnequiaaⁿ na t'maⁿ n'omⁿ'yo' tixocwjeeⁿ'cañoom 'o. Ndo' na nncjo, njñooⁿya jom na ññoom na m'aⁿ'yo'. ⁸ Ee quia na jnda tyjeeⁿ'cañoom, nnts'aaⁿ na nlco'tianaⁿ nquiu nn'aⁿ na la'xmaⁿna jnaⁿ ndo' na calaⁿ'noⁿna na c'omna cantyja na maty'iomyanaⁿ ndo' na nncuⁿ'xeⁿ Ty'oⁿots'om joona. ⁹ M'moōⁿ na la'xmaⁿ nn'aⁿ jnaⁿ cweⁿ nc'e na tiñeⁿ'calaⁿ'yu'na ñ'eⁿndyo. ¹⁰ Ndo' m'moōⁿ chiuu waa na maty'iomyanaⁿ na c'omna nc'e jo na m'aaⁿ Tsotyā ndo' taxocanty'iaatina ja. ¹¹ M'moōⁿ chiuu na nncuⁿ'xeⁿ Ty'oⁿots'om nn'aⁿ ee na jnda tuⁿ'xeⁿñe nquii na cwiluiitquieñe tsjoomnancuewaañe.

¹² 'Ndo' niom jndye nt'omcheⁿ ñ'oom na macaⁿna' na catsjooya ndaaⁿ'yo', saa tileicalaⁿ'noⁿ'yo' joo ñ'oom'ñeeⁿ je'. ¹³ Saa quia na nncwjeeⁿ'cañoom juu Espíritu na cwiluiñe na mayuuⁿ, juu nncjaaⁿ'moⁿ ndaaⁿ'yo' cha'tso ñ'oom na mayuuⁿ ee nchii nntseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nquii, nntseineiⁿ ticwii cwii ñ'oom na mandii na matseineiⁿ Ty'oⁿots'om. Ndo' m'moⁿ ndaaⁿ'yo' 'naⁿ na quia nluii. ¹⁴ Juu nntseit'maaⁿñe ja, ee nnc'oñom cha'tso ñ'oom na ñe'catseicandiiya 'o, ndo' m'moⁿ joona' ndaaⁿ'yo'. ¹⁵ Cha'tso na matseixmaⁿ cwentaa' Tsotyāya macwentaya joona'. Cweⁿ nc'e jo' na tsjoō na nnc'oñom juu Espíritu cha'tso ñ'oom na ñe'catseicandiiya 'o ndo' m'moⁿ joona' ndaaⁿ'yo'.

Juu na chjooⁿ n'omⁿ'yo' nntseicwaqueⁿna' na neiⁿ'yo'

¹⁶ 'Chjootindyo cwii ñ'aⁿtya ñ'eⁿndyo', ndo' jnda jo' taxocanty'ia'yo' ja. Ndo' ndanquia chjootindyo cwii nnty'ia'ti'yo' ja, cwe' nc'e nncjo na m'aaⁿ Tsotyā.

¹⁷ Jnda tsoom ñ'oommeiⁿ cwantindyô jâ nn'aⁿ na cwila'jomndyô ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ l'uuyâ ndaa ntyjaayâ:

—¿Chiuu ñeca'moⁿ ñ'oomwaa' na matseineiⁿ ndaayâ, na chjootindyo cwii ñ'eⁿtyeeⁿ ñ'eⁿndyo, ndo' xeⁿ jndacheⁿ taxocanty'iaa'ya jom, ndo' ndanquia jo' chjootindyo cwii nnty'iannda'a jom? Ndo' na tsoom cwe' nc'e na wjaⁿ na m'aaⁿ Tsotyeeⁿ.

¹⁸ L'uutyayâ:

—Juu ñ'oomwaa' na chjootindyo na tsoom, ¿ljo' ñe'ca'moⁿna'? Ticala'nooⁿâ ñ'oom na matseineiⁿ.

¹⁹ Ndo' sei'noⁿ Jesús na ñe'cata'x'eendyotyayâ ñ'oomwaa' nnoom. Quia jo' matsoom ndaayâ:

—¿Aa cwita'xe'yo' ndaa ntyjee'yo' cantyja ñ'oommeiⁿ na matsjoo na chjootindyo meiⁿ taxocanty'ia'yo' ja, ndo' ndanquicheⁿ na chjootindyo quia jo' nnty'ia'nda'yo' ja?

²⁰ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjooⁿya ndaa'yo', joo nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, ñequio na neiiⁿna nnty'iaana ljo' nntjoⁿ. 'Naⁿ na nntjoⁿ nnts'aana' na 'o nntyuee'yo' na matseichjoo'na' n'om'yo', saa juu na chjoo' n'om'yo', xeⁿ jndacheⁿ nntseicwaqueⁿna' na nnc'oom'yo' na neiⁿ'yo'. ²¹ Manqui'yo' cwii yuscu quia manntseincuii, maquiina' juu, cwe' ee jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nntseincuii. Saa quia na jnda tuiiñe yu'ndaa, cwitsu' ts'oom na tquiina' jom, ee m'aaⁿ na neiiⁿeⁿ na jnda tuiiñe yu'ndaa. ²² Maluaa' matseijomna' 'o. Je' m'aⁿ'yo' na chjoo' n'om'yo', saa quia na nnty'iannda'a 'o, quia ljo'cheⁿ ñequiaana' na neiⁿ'yo'. Ndo' xjeⁿñeeⁿ meiⁿcwii ts'aⁿ xocandaa nncwji' na neiⁿ'yo'.

²³ 'Juu xuee'ñeeⁿ, taxocaⁿna' na nnta'xe'ti'yo' ñ'oom nooⁿ. Ñ'oom na mayuu'cheⁿ matsjoo ndaa'yo', cha'tso na ntaⁿ'yo' nnom Tsotyaya cha catseit'maaⁿñena' ja, jo' ñequiaaⁿ na nda'yo'. ²⁴ Hasta xjeⁿ je'cheⁿ tyooaⁿna' na candu'yo' na catseit'maaⁿñena' ja joo ñ'oom na nntaⁿ'yo' nnoom. Saa je' cal'a'yo' na ljo' quia jo' nnto'ñoom'yo' ñ'oom na cwilatyoondyo', cha ñequiaana' na candaa'ya na neiⁿ'yo'.

Jnda jnaⁿndyo ñequio na matseixmaⁿ tsjoomnancue

²⁵ 'Jnda seinā ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' na cwe' tjañoom'. Saa mannucue'ntyjo xjeⁿ na taxocatseināⁿ ndaa'yo' ñ'oom na cwe' wjaañoom', ee nntseināⁿ ndaa'yo' ñ'oom na ndyeyu cantyja 'naaⁿ Tsotyā. ²⁶ Ndo' juu xjeⁿñeeⁿ, nntaⁿ'yo' nnoom ñequio xueya cha catseit'maaⁿñena' ja. Ndo' quia ljo'cheⁿ meiⁿ taxocaⁿna' na nntseity'oondyo nnom jom na ñequiaaⁿ ñ'oom

na cwitaⁿ'yo', ²⁷ ee manquiiti Tsotyaya m'aaⁿ na candya' ts'oom 'o, nc'e na jnda nqui'u'yo' ja ndo' jnda macwilayu'yo' na jnaaⁿya na m'aaⁿ. ²⁸ Ja jnaaⁿya na m'aaⁿ, tyja'cañooⁿya tsjoomnancuewaa. Ndo' je' je' ma'ndiya juuna' na man-cjōlcwā'a na m'aaⁿ.

²⁹ Quia jo' jā nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê l'uuyâ:

—Je' ndyeyu matsei'neiⁿ, nchii cwe' ñ'oom na wjaañoom'.

³⁰ Je' macwila'nqoⁿâ na 'u cha'tso ntyji' meiⁿ ticaⁿna' na nnta'x'aatyaayâ njom'. Jo' chii cwilayuu'â na mayuu' na jnaⁿ na m'aaⁿ Ty'qots'om.

³¹ T'o Jesús ndaayâ, matsoom:

—Je' cwila'tiuu'yo' na cwilayu'yo'. ³² Saa manncue'ntyjo xjeⁿ, ndo' je' cwiwe'ntyjona' na nnt'oom'ndyo'. Cwii ndo' cwi-indyo' nntsa'yo' na waa w'a'yo' ndo' n'ndye'yo' ja na ñencō. Saa tiñencō m'aaⁿya, ee nqui Tsotyaya m'aaⁿñê ñ'eⁿndyo'. ³³ Jnda seināⁿya ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' cha cantyja na cwila-jomndyo' ñ'eⁿndyo meiⁿcwii ñomtiu tanc'oom. Ñequii' nawi' nntjom'yo' na m'aⁿ'yo' tsjoomnancue, saa c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo', ee jnda jnaⁿndyo ñequio juu na matseixmaⁿ tsjoomnancue.

17

Mateijndei Ty'qots'om nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ Jesús

¹ Jnda na seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿ, jlundaññê cañoom'luee. Matsoom:

—Tsotyaya, jnda tue'ntyjo na nluii cha'tso na teijndaa' cantyja 'naⁿya. Je' catseit'maaⁿndyu' ja na cwiluiindyō Jnda', cha mati ja nntseit'maaⁿndyo 'u. ² Ee 'u jnda tqueⁿ na waa na jndō na matseixmaⁿya jo ndaa' cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue na ticwii cwii ts'aⁿ na mañequiaa' l'ooya na ñnequiaya na tseixmaⁿ na ticantycwii na wando'. ³ Luaa waa na nntseixmaⁿ ts'aⁿ na ticantycwii na wando' añaⁿmaⁿaⁿ, na catsei'nqoⁿoⁿ na ñenncu'cheⁿ cwiluiindyū Ty'qots'om na mayuu' ndo' mati na ja Jesús cwiluiindyō Cristo na jñom' ja quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue.

⁴ Ja jnda seit'maaⁿndyo 'u quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' majnda mamañequiaandyo na c'io cwentaa nn'aⁿ, mañejuu ts'iaaⁿñeeⁿ na tquiaa' nqoⁿ na cats'aa. ⁵ Ndo' je' je' 'u Tsotyaya, catseit'maaⁿndyu' ja cha'xjeⁿ na cwiluiit'maⁿndyu' yuu na m'aaⁿ, na juu jo' matseixmaⁿya ñ'eⁿndyu' cwii tjōocheⁿ na nncuaa tsjoomnancue.

⁶ Ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue na tquiaa' joona l'oō, jnda t'moōⁿya chiuu cwiluiindyū'. Tyom'aⁿna cwentā', ndo' tquiaa' na cwila'xmaⁿna cwentaya. Joona cwila'wena ñ'oom naya 'naⁿ ndo' cwila'candana juuna'. ⁷ Ndo' macwila'nqoⁿna

na cha'tso na cwicandaa mats'aa, ñenncu' tquiaa' na matseixma^{ny}a na ljo'. ⁸Ee ñ'oom na tsu' nqo^{ny}a, jnda tquia joona' ndaana. Ndo' joona jnda to'ñoomna ñ'oom'ñeeⁿ. Cwila'noⁿna na mayuu'cheⁿ jnaa^{ny}a na m'aaⁿl, ndo' cwila'y^u'na na 'u jñom' ja quii'ntaaⁿ nn'aⁿ.

⁹'Macaⁿa naya njom' cantyja 'naaⁿna, nchii cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue. Ja macaⁿa na cateijndei' joo na jnda tquiaa' l'ooya, ee cwila'xmaⁿna cwent^a'. ¹⁰Cha'tsondy^e joona na la'xmaⁿna cwentaya, mati la'xmaⁿna cwent^a'. Ndo' joona na la'xmaⁿna cwent^a', mati la'xmaⁿna cwentaya, ndo' matseit'maaⁿñena' ja cantyja 'naaⁿna.

¹¹'Je' taxoc'oq^{tya} tsjoomnancue, saa joo na^m'aⁿl cwiljoo^{ndy}ena juuna', ee ja jonlcwa'a na m'aaⁿl. 'U Tsotyaya na lju' cwiluiindy^u', catsa' cwent^a na^m'aⁿ na jnda tquiaa' l'oq ñequio juu najndeiⁱ na matsei'xmaⁿl cha nnts'aana' ñe'cwii nla'xmaⁿna cha'xjeⁿ jaa ñe'cwii cwilaxmaa^{ny}a. ¹²Yocheⁿ na tyom'aa^{ny}a naquii'ntaaⁿ na^m'aⁿ na jnda tquiaa' l'oq, tyots'aa cwent^a joona ñequio najndeiⁱ na matsei'xmaⁿl nncu'. Ndo' meiⁿcwiindyena tícatsuuñe, macand^a tsuuñe juu ts'aⁿ na matseixmaⁿ na catsuuñe, cha na catseicandaa'ñena' ñ'om' na teijei.

¹³'Saa je' na nncjolcwa'a na m'aaⁿl. Ndo' matseina^{ny}a ñ'oommeiⁿ yocheⁿ na ndi m'aa^{ny}a tsjoomnancuewaañe, cha juu na m'aa^{ny}a na nei^{ny}a, canda^a' nla'xmaⁿna juuna'. ¹⁴Jnda tquia^ya ñ'oom naya 'naⁿl ndaana, saa nn'aⁿ tsjoomnancue ticuee' n'om joona ee ticala'xmaⁿna cantyja 'naaⁿl tsjoomnancue, cha'xjeⁿ ja meiⁿ ticatseixma^{ny}a cantyja 'naaⁿna'. ¹⁵Nchii macaⁿa na cwji' joona tsjoomnancue, saa na cwañom' joona ljo' na ñe'cats'aa tsaⁿjndii ñ'eⁿdyena. ¹⁶Joona ticalaxmaⁿna cantyja 'naaⁿl tsjoomnancue cha'xjeⁿ ja meiⁿ ticatseixma^{ny}a cantyja 'naaⁿna'. ¹⁷Queⁿl joona na cwiluiindyena na lju' n'omna nc'e ñ'oom na mayuu'. Juuna' cwiluiñena' na mayuu'. ¹⁸Cha'xjeⁿ na jñom' ja na jndyqo tsjoomnancue, mati majñoo^{ny}a joona na c'oocatjei'yuu^{ndy}ena ndaa nn'aⁿ tsjoomnancue. ¹⁹Ee nc'e joona maquaⁿ cheⁿnncq na lju' ts'oqⁿ jo njom' cha mati nlqueⁿlju'na' n'omna nc'e ñ'oom na mayuu'.

²⁰'Ndo' nchii macand^a macaⁿa cantyja 'naaⁿ joo na^m'aⁿl. Mati macaⁿa na cateijndei' joo nn'aⁿ na quia nla'y^u' ñ'eⁿndyq nc'e ñ'oom na quia nntjei'yuu^{ndy}ena ²¹cha ñe'cwii nla'xmaⁿna, cha'xjeⁿ 'u Tsotyaya ñe'cwii cwiluiindy^u' ñ'eⁿndyq, ndo' ja ñe'cwii cwiluiindyq ñ'eⁿndy^u'. Ee na ljo' mati joona ndaa nla'xmaⁿna na ñe'cwii cwiluiindyena ñequiondyq jaa. Quia jo' nla'y^u' nn'aⁿ tsjoomnancue na 'u jñom' ja. ²²Juu na tquiaa' na matseit'maaⁿñena' ja, mati tquiaya jo' na cala'xmaⁿna, cha na ñe'cwii cala'xmaⁿna

cha'xjeⁿ jaa ñe'cwii cwila'xmaaⁿya. ²³ Ja m'aaⁿya ñ'eⁿndye joona, ndo' 'u m'aaⁿl ñ'eⁿndyo ja cha nnts'aana' na ñe'cwii cwila'xmaⁿna. Ndo' na ljo' nla'n^o nn'aⁿ na 'u jñom' ja, ndo' na candya' ts'om' joona cha'xjeⁿ na candya' ts'om' ja.

²⁴ 'U Tsotyaya m'aaⁿl na candya' ts'om' ja cwii tjoocheⁿ na tqueⁿl tsjoomnancue. L'ue ts'o^o na naⁿm'aⁿl na jnda tquiaa' l'o^oya, c'omna yuu na m'aaⁿya ñ'eⁿndyu'. Ee quia ljo'cheⁿ nnda^a juu na matseit'maaⁿñena' ja na tquiaa' na matseixmaⁿya. ²⁵ Tsotyaya 'u na cwiluiindyⁿ na maty'iomyana', nn'aⁿ na la'xmaⁿna cantyja 'naaⁿl tsjoomnancue ticala'n^o na cantyja 'naⁿl, saa ja mawajnaⁿa 'u ndo' naⁿm'aⁿl cwila'n^o na na 'u jñom' ja. ²⁶ Jnda t'moo^oya cantyja 'naⁿl ndaana, ndo' m'mooⁿtyaya jo' ndaana. Luaa' nnts'aa cha juu na m'aaⁿl na candya' ts'om' ja, mati nlaxmaⁿna juuna'. Ndo' mati nnc'o^oya ñ'eⁿndye joona.

18

'Ooñ'omna Jesús na praso

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Jnda na seineiⁿ Jesús ñ'oommeiⁿl nnom Ty'o^ots'om, mana jlueeⁿeⁿ jo' jo' ñ'eⁿndyô ja na cwilajomndyô ñ'eⁿñê. Tei'ty'i^oôâ tsjo' Cedrón. Squiaayâ cwii joo yuu waa cwii ntjom, jo' jo' santyjoo^oâ na tjaqueⁿeⁿ. ² Ndo' Judas, juu x'iaayâ na tquiaa cwenta jom, mati mantyjii jo' jo', ee majndye ndii' ñesaayâ jo' jo' ñ'eⁿ Jesús. ³ Quia jo' Judas'ñeeⁿ, to'ñoom cwii tmaaⁿl sondaro ñ'eⁿ nt'om nn'aⁿ na cwindye'ntjom ndaa ntyee na cwiluiitquiendye, ndo' mañ'eeⁿ nt'om nn'aⁿ tmaaⁿl fariseos. Tjachom naⁿñeeⁿ jo' jo'. Ty'echona lioochom ndo' chom nlca ñ'eⁿl'ô ts'iaaⁿ ntia'. ⁴ Ndo' Jesús, nc'e na mantyjeeⁿ cha'tso na mawaa xjeⁿ na nntjoom, tjacatjomñê naⁿñeeⁿ. Tax'eeⁿ ndaana, matsoom:

—¿'Ñeeⁿ juu cwil'ue'yo'?

⁵ T'o^ona, jluea:

—Cwil'uaayâ Jesús na jnaⁿ Nazaret.

Matsoom:

—Maja luaa jo'.

Ndo' mati Judas na tquiaa cwenta jom, mañ'eeⁿ ñequio naⁿñeeⁿ. ⁶ Ndo' quia tso Jesús: “Maja luaa jo'”, seil-cwe'ntya'na' joona hasta xjeⁿ nomtyuaacheⁿ tquiaandyena.

⁷ Quia jo' tax'eeñennda' Jesús ndaana:

—¿'Ñeeⁿ juu cwil'ue'yo'?

Ndo' joona t'o^onda'na nnoom:

—Jesús tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret.

⁸ T'o Jesús ndaana:

—Jnda tsjooya, maja luaa jo'. Jo' chii xen ja cwil'ue'yo', ca'ndye'yo' naⁿm'aⁿ na nnc'oona.

⁹ Luaa' tuii cha catseicandaa'ñena' ñ'oom na tsoom quia seineiⁿ nnom Tsotyeeⁿ. Tsoom: “Nn'aⁿ na jnda tquiaa' l'ooya, meiⁿcwiindyee joona títseicatsuuya.” ¹⁰ Quia jo' Simón Pedro tjei'ñoomñê xjo na maleiñ'oom. Seiquiee'ñê ts'aⁿ na jndyu Malco. Tyjeeⁿ tsua'qui tsaⁿñeeⁿ ntyjaya. Juu tsaⁿñeeⁿ mosoo' tyee na cwiluiitquieñe. ¹¹ Matso Jesús nnom Pedro:

—Cwja'ndyu'nnda' xjo' quii' tjaⁿwaa'na'. ¿Aa matseitiuu' na ticaty'iomyana' na catjōⁿya nawi' t'maⁿ na seijndaa'ñe Tsotyaya na nntjōⁿ?

Ty'eñ'omna Jesús na m'aaⁿ tyee na cwiluiitquieñe

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Quia jo' sondaro'ñeeⁿ ñequio capeitaⁿ na cwiluiitquieñe ndaana ñequio naⁿñeeⁿ na cwindye'ntjom ndaa ntyee na cwiluiitquiendye ndaa nn'aⁿ judíos, t'uena Jesús, jla'tyeⁿna jom. ¹³ Ty'eñ'omjndyeena jom na m'aaⁿ Anás, xeeⁿ tyee na jndyu Caifás na cwiluiitquieñe chu'ñeeⁿ. ¹⁴ Majuu Caifás'ñeeⁿ jnda seijnōōⁿ n'om nc'iaaⁿaⁿ nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ na yaticheⁿ na cwii ts'aⁿ cue' cwentaa cha'tsondyee joona.

Macwji'ñe Pedro cantya 'naaⁿ Jesús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Wendyō já, nquii Simón Pedro ñ'eⁿ ja Juan saantyyōyâ nanqueⁿ naⁿñeeⁿ. Juu tyee na cwiluiitquieñe mawajnaⁿaⁿ ja. Macwe' jo' tjoquia'a tach'eⁿ waa' tyee'ñeeⁿ xjeⁿ na ty'eñ'omna Jesús jo' jo'. ¹⁶ Saa Pedro tjawintyjeeⁿeⁿ 'ndyoots'a tatiom. Jo' chii ja na mawajnaaⁿ tyee na cwiluiitquieñe, jluii'a ch'eⁿ, seināⁿ nnom yuscu na mach'ee cwentā 'ndyoots'a'ñeeⁿ. Ndo' juu tquiaa ñ'oom' na jndyoquiee' Pedro tach'eⁿ w'aa. ¹⁷ Ndo' tax'ee yuscu'ñeeⁿ nnom Pedro:

—¿Aa nchii 'u cwii joona na matseijomñe ñ'oom na mañequiaa tsaⁿm'aaⁿ?

T'ō Pedro matsoom:

—Nchii jo' ja.

¹⁸ Ndo' nn'aⁿ na cwindye'ntjom w'aa'ñeeⁿ, ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwil'a cwentā wats'om, jnda jla'cw'aana ñoom. Meintyjee'na na cwila'windyena, ee jeeⁿ teiⁿ. Ndo' mati meintyjee' Pedro quii'ntaaⁿna, matseiwiniñê ñ'eⁿndyena.

Mawax'ee tyee na cwiluiitquieñe ñ'oom nnom Jesús

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Ndo' nquii tyee na cwiluiitquieñe ndaa ntyee, tax'eeñe nnom Jesús 'ñeeⁿ já nn'aⁿ na cwilajomndyō ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ, ndo' mati chiuu waa ñ'oom na tyoñequiaaⁿ. ²⁰ T'ō Jesús matsoom:

—Ñequii'cheⁿ ñequio na jndoo' nn'aⁿ tyotseinaⁿya. Ndo' na tyo'mooⁿya ndaa nn'aⁿ judíos naquii' lan'om 'naaⁿna ñequio wats'om t'maⁿ yuu na cwitjomndyena. Meiⁿcwii ñ'oom tyoot-seinaⁿ na cwe' ñe'we ndyee ts'aⁿ ndii. ²¹ Na mawaxe' nooⁿ, ¿chiiu na ticwaxe' ndaa nn'aⁿ na jnda ñejndyena ñ'oom na mañequiaya ljo' ñetsjo^o? Naⁿñeeⁿ nquiujndaa'ndyena ñ'oom na ñet'mooⁿ.

²² Ndo' quia na jnda tso Jesús ñ'oomwaa', cwii naⁿñeeⁿ na cwil'a cwenta wats'om na tyom'aⁿ jo' jo' tqiaa tsaⁿñeeⁿ nda' watmeiⁿ jom. Tso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—¿Aa laa'ti' maw'o' 'ndyoo nquii ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa ntyee cwentaaya?

²³ T'o Jesús, matsoom:

—Xeⁿ tia ñ'oom na matsjo^o, cwji'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿ ñ'omtia'ñeeⁿ, saa xeⁿ ñ'oom na maty'iomyana' matseinaⁿ, tis'a na macwja' ja.

²⁴ Quia jo' seicwanom Anás Jesús na ndi chu'tyeⁿñê l'o Caifás, tyee na cwiluiitquieñe ndaa nn'aⁿ judíos.

Macwji'ñennda' Pedro cantyja 'naaⁿ Jesús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Yocheⁿ na meintyjee' Pedro 'ndyoo chom na matseiwiñê, ta'x'eena nnoom:

—Ndo' 'u je', ¿aa nchii macwii nquiee naⁿñeeⁿ na cwilajom-ndyo' ñ'eⁿñê?

Saa jom tjei'ñê, tsoom:

—Nchii jo' ja.

²⁶ Ndo' jo' jo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ 'naaⁿ tyee na cwiluiitquieñe ndaa ntyee. Juu tsaⁿñeeⁿ mann'aaⁿ ts'aⁿ na tyee Pedro tsua'quí. Matso tsaⁿñeeⁿ nnom Pedro:

—¿Aa nchii nty'iaya 'u na ñ'eⁿ ñ'eⁿñê yuu waa ntjom?

²⁷ Saa Pedro tjei'ñennaⁿaⁿ. Ndo' mañoom' seixuaa caxti-jndyo.

Nn'aⁿ judíos tioona cwenta Jesús l'o Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Quia jo' ty'eñ'om nn'aⁿ judíos Jesús, jnaⁿna waa' Caifás, tqiiena w'aa yuu na mac'eⁿ gobiernom. Ndo' ndicwaⁿ cwit-sjoom xjeⁿñeeⁿ. Saa tic'ooquie' nn'aⁿ judíos naquii' wats'iaaⁿ 'naaⁿ gobiernom cha tints'aana' na tilju' laxmaⁿna, ee xeⁿ na ljo' tixonquiaana' na wanaaⁿ na nla'jomndyena xuee na cwitquiina catsmaⁿ chjoo. ²⁹ Jo' chii jlui' Pilato quii' w'aa'ñeeⁿ tjatseineiⁿ ndaa nn'aⁿ. Tsoom:

—¿Ljo' ñ'oom cwiqueⁿyo' nacjoo' tsaⁿs'am'aaⁿ?

³⁰ Joona t'oona nnoom:

—Xeⁿ nchii ts'aⁿ na tia ts'aⁿñe jom, xonquiooñ'oⁿyâ jom na m'aaⁿ.

³¹ Ndo' tso Pilato ndaa judíos'ñeeⁿ:

—Ncjo'yo' catsaañ'om'yo' jom. Catu'xeⁿ'yo' jom cantya 'naaⁿ ljei 'naⁿ'yo' na waa.

T'oq naⁿ'ñeeⁿ nnoom:

—Tjaa'naⁿ najndaaya na nlacuaa'â ts'aⁿ.

³² Luaa' tuui cha catseicandaa'ñena' ñ'oom na seineiⁿ Jesús na t'moqⁿ cwaaⁿ cwii nnom na nntseicuee'na' jom. ³³ Ndo' tjaquiee'nda' Pilato quii' wats'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ. Tax'eeñê nnom Jesús:

—¿Aa 'u cwiluiindyū' Rey cwentaa nn'aⁿ judíos?

³⁴ T'o Jesús, matsoom nnom:

—¿Aa luaa' matsu' ee na matsei'noⁿ cheⁿ'nnu'? Oo, ¿aa m'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilue na ljo' cantya 'naⁿ'ya njom'?

³⁵ T'o Pilato, matsoom:

—Ja nchii ts'aⁿ judío ja. Manquiee nn'aⁿ ndyua' ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa ntyee 'naⁿ'yo', joona tquiiana cwentā 'u l'ooya. ¿Ljo' sa'?

³⁶ T'o Jesús nnoom:

—Juu na cwiluiindyū na catsa'ntjoⁿ'ya, nchii cantya 'naaⁿ' tsjoomnancuewaañe na matseixmaⁿ'na'. Ee xeⁿ cwiluiñena' na ljo', quia jo' nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿ'ndyū nl'ana tia' cha na tiñequiaa ts'aⁿ cwentā ja luee nn'aⁿ'ya nn'aⁿ judíos, saa nchii cantya 'naaⁿ' tsjoomnancue tseixmaⁿ'ya na catsa'ntjoⁿ'.

³⁷ Ndo' tax'ee Pilato nnoom:

—Quia jo', ¿Aa cwiluiindyū' rey?

T'o Jesús, matsoom nnom:

—Maxjeⁿ jo' cwiluiindyū. Macwe' jo' na tuiindyū na jndyū tsjoomnancue, cha cwji'yuu'ndyū ñ'oom na mayuu'. Ticwii cwii ts'aⁿ na matseijomñe ñ'oom na mayuu'ñeeⁿ, tsaⁿ'ñeeⁿ mandii ñ'oom na mañequiaya.

³⁸ Tax'eeñê Pilato nnom Jesús:

—¿Ljo' jo' na cwiluiñena' na mayuu'?

Teijndaa'tyeⁿ na cue' Jesús

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Ndo' jnda na tso Pilato na luaa', jlui'nnaaⁿ'aⁿ jo ndaa nn'aⁿ judíos. Tsoom ndaana:

—Tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ tsaⁿ'm'aaⁿ'. ³⁹ Saa mawaa costumbre quii'ntaaⁿ'yo' na catseicandyaandyū cwii praso na nntioq juu luee'yo' xuee na cwitquie'yo' catsmaⁿ chjoo. Quia jo' ¿aa l'ue n'om'yo' na nntseicandyaandyū juu rey na matseixmaⁿ na catsa'ntjom 'o?

⁴⁰ Ndo' jla'xuaana, jlueña:

—Nchii tsaⁿ'm'aaⁿ'. Catseicandyaandyū' Barrabás.

Luaa' ñ'oom taⁿ naⁿ'ñeeⁿ. Ndo' juu Barrabás'ñeeⁿ, tsaⁿ'canch'ue jo'.

19

¹ Quia jo' sa'ntjom Pilato na catjaa' sondaro Jesús. ² Ndo' sondaro'ñee' l'ana tsei nioom, jnda' chii tioomna juuna' xque' Jesús, ndo' jla'cweena jom cwii liaatco colo catsioo'. ³ Ndo' ty'entyjaa' nt'om sondaro'ñee' jom. Cwe' tyoncona, jluena:

—Caluit'ma'ndyu' 'u Rey na cwiluiindy' na catsa'ntjom' nn'a' judíos.

Ndo' tyotmeii'na nda' watmei' nnoom.

⁴ Jnda' jo' jlui'nda' Pilato jo ndaana. Matsoom:

—Canty'ia'yo', macwji'a jom jo ndaa'yo' cha que'yo' cwenta mei'cwii jna' ticatseixmaa'.

⁵ Xje'ñee' jlui' Jesús jo ndaana na ñjom tsei nioom xquee', ndo' cwe' liaatco colo catsioo'. Tso Pilato ndaana:

—Luaa'ne tsa's'am'aa'.

⁶ Ndo' ntyee na cwiluitquiendye ñequio nn'a' na cwil'a cwenta wats'om, quia nty'iaana Jesús, jla'xuaana:

—Caty'iom' jom ts'oom'naa'. Caty'iom' jom ts'oom'naa'.

T'o Pilato ndaana, matsoom:

—Ncjo'yo' cato'ñoom'yo' jom ndo' caty'iom'yo' jom ts'oom'naa' ee jnda' ljeiya na mei'cwii jna' ticatseixmaa'.

⁷ T'oqonda' nn'a' judíos nnoom, jluena:

—Mawaa ljeii na cwileiñ'ooyâ, ndo' cantyja 'naa' juuna' matsa'ntjomna' na cuee'e' ee na tsoom na Jnda Ty'oots'om cwiluiñê.

⁸ Jnda na jndii Pilato ñ'oommei', seicaty'uetina' jom. ⁹ Ndo' tjaquiee'naa'na' wats'iaa' 'naa'na'. Tax'eeñê 'ndyoo Jesús:

—¿'U yuu jna'yu'?

Saa Jesús mei'cwii ñ'oom tîc'oq'.

¹⁰ Jo' chii matso Pilato nnoom:

—¿Chiuu na tic'o' 'ndyo? Ja waa na jndo na nntseicandyaandyo 'u, oo na nnty'iq'ya 'u ts'oom'naa'.

¹¹ T'o Jesús, matsoom:

—Xe' nchii Ty'oots'om tquiaa na jndu' tjaa mei'cwii na ndaa' nntsa' ñ'e'ndyo. Macwe' jo' juu ts'a' na tio ja l'o' mat'ma'ti jnaa' mawaa.

¹² Quia na jndii Pilato ñ'oomwaa', seijnei' na nntseicandyaañê Jesús. Saa nn'a' na cwiluitquiendye ndaa' nn'a' judíos jla'xuaana:

—Xe' nntseicandyaandyu' tsa'm'aa', tiñe'catseix'iaa'ndyu' ñequio César, tsa'ma'nts'iaa' t'ma', ee mei'cwi'ñee'che' ts'a' na ñe'caluiñe rey cha'na tsa'm'aa', mawjaa nacjoo' César.

¹³ Ndo' jnda' na jndii Pilato ñ'oommei', tjeii'e' Jesús jo ndaana. Tjacjom ntio 'naa'na' cwii joo na jndyu Nataa Ljo' yuu quicu'xee' ñ'oom. Ñequio ñ'oom na cwila'nei' nn'a' judíos jndyuna' Gabata. ¹⁴ Ndo' juu xuee'ñee', xuee na cwila-jndaa'ndyo jaa nn'a' judíos na nntquiaaya catsma' chjoo. Tuii

na luaa' cha'na quiajmeiⁿ. Quia jo' matso Pilato ndaaⁿ nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ:

—Canty'ia'yo', luaañe rey na tseixmaⁿ na nntsā'ntjom 'o.

¹⁵ Saa naⁿñeeⁿ jla'xuaana:

—Catseicue' jom. Catseicue' jom. Caty'iom' jom ts'oom'naaⁿ.

Matso Pilato ndaana:

—Nquii rey na nntsā'ntjom 'o, ¿aa maxjeⁿ caty'ioⁿya jom ts'oom'naaⁿ?

Ntyee na cwiluiitquiendye t'oona, jluena:

—Jâ tjaa'naⁿ cwiicheⁿ rey na catsā'ntjom jâ, macandā nquii César.

¹⁶ Quia jo'cheⁿ tquiaa Pilato Jesús ndaaⁿ naⁿñeeⁿ na caty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. Ndo' mana ty'eñ'omna jom.

Ty'ioom sondaro Jesús ts'oom'naaⁿ

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷ Quia jo' tjachuu Jesús ts'oom'naaⁿ cwentaaⁿaⁿ cwii joo na jndyuna' Tsei'xqueⁿ Ts'oo. Ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos jndyuna' Gólgota. ¹⁸ Ndo' jo' jo' ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. Ndo' mati ty'ioomna cwiicheⁿ we ts'aⁿ noom'naaⁿ. Cwii cwii ts'aⁿ ñoom ts'oom'naaⁿ na cwii nty-jaaⁿaⁿ, ndo' m'aaⁿñê xcwe. ¹⁹ Ndo' sa'ntjom Pilato na teiljeii cwii ñ'oom na ty'iom sondaro xqueⁿ ts'oom'naaⁿ. Ñ'oom'ñeeⁿ matsona': "Luaa Jesús, ts'aⁿ Nazaret na cwiluiiñe rey na matsā'ntjom nn'aⁿ judíos." ²⁰ Jndye nn'aⁿ judíos jla'naaⁿna ljeiiwaa', ee yuu na ty'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ manndyoo' nnom tsjoom. Juu ñ'oom'ñeeⁿ teiljeiina' ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos, nn'aⁿ romanos, ndo' nn'aⁿ griegos. ²¹ Quia jo' jla'neiⁿ ntyee na cwiluiitquiendye cwentaaⁿ nn'aⁿ judíos nnom Pilato. Jluena:

—Tintseiljei' na tsaⁿm'aaⁿ cwiluiiñê rey na nntsā'ntjoom jâ. Luaa catseiljei': "Tsaⁿm'aaⁿ matsoom: Ja cwiluiindyō Rey na catsā'ntjoⁿya nn'aⁿ judíos."

²² T'ō Pilato ndaana, matsoom:

—Cantyja na jndā seiljeiya, mantyjati jo'ndyo.

²³ Jndā na ty'ioom sondaro Jesús ts'oom'naaⁿ, quia jo' ñequieendye joona to'ñoomna cwii cwii liaⁿaⁿ. Mati to'ñoomna liaatco 'naaⁿaⁿ na tuiina' na tjaa yuu ñjoom'na'. ²⁴ Jluena ndaaⁿ nc'iaana:

—Ticajndii'ndyo juuna', x'iaa nncjaaya na nnty'iaaya 'ñeeⁿ cwii jaa nncwantjom juuna'.

Luaa' l'ana cha catseicandaaⁿñena' ñ'oom' Ty'ooots'om na teiyo teiljeii nacjoo' libro Salmos. Matsona': "Tquiana cwii cwii liaya ndaaⁿ nc'iaana, ndo' ty'ena x'iaa na ta'ntjomna liaya." Nc'e na luaa' matso ljeii'ñee, jo' chii l'a sondaro na ljo'.

²⁵ Ndo' macañoom' ts'oom'naaⁿ na ñoom Jesús meintyjee' tsoñeeⁿ. Mati jo' jo' m'aaⁿ María tyjee tsoñeeⁿ, scuu' Cleofas, ñequio María Magdalena. ²⁶ Jnda na nty'iaa' Jesús na jo' jo' meintyjee' tsoñeeⁿ na cañom ja na jeeⁿ candya' ts'oom, tsoom nnom:

—U naⁿ, tsaⁿm'aaⁿ nntseixmaaⁿ ti'jnda'.

²⁷ Jnda jo' matso Jesús nooⁿ:

—Luaañe tso'ndyo'.

Ndo' majuu xjeⁿñeeⁿ to'ñõⁿya tsoñeeⁿ. Teix'aya juu cha'cwijom cwii ts'aⁿ w'aya.

Na tue' Jesús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Jnda tuii na luaa', ntyjii Jesús na jnda jnda' cha'tso cantyja 'naaⁿaⁿ. Jo' chii cha na nntseicandaa'ñena' cha'tso ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii, matsoom:

—Ñe'c'ua ndaa.

²⁹ Ndo' jo' jo' waa cwii xuaa na cwicañjom winom na ta. Quia jo' nchjeendye sondaro'ñeeⁿ cwii 'naⁿ na ya maw'ana' winom'ñeeⁿ. Chii tioona juuna' nnom cwii ts'oom hisopo, jnda chii ty'ioomna juuna' 'ndyoo Jesús. ³⁰ Ndo' jnda na tjawe'na' 'ñom, matsoom:

—Jnda seicandaa'ñena' cha'tso cantyja 'na'ya. Jnda chii seintyanquiooñe xqueeⁿ.

Tioom cantyja na wanoom'm l'o Ty'oqots'om.

Seicjooñe cwii sondaro tsei'ntsquiee' Jesús

³¹ Xuee na cwila'tyeⁿ nn'aⁿ judíos xuee pascua quia ty'ioomna Jesús ts'oom'naaⁿ. Nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos, tical'ue n'omna na ññom ndyee naⁿñeeⁿ noom'naaⁿ xuee na cwita'jndyeena. Ee juu xuee'ñeeⁿ jeeⁿ t'maⁿ xuee tseixmaⁿna' quia cwila'cuee'na catsmaⁿ chjoo. Jo' chii ty'ecataⁿna nnom Pilato na catsa'ntjoom na catom ndei'nc'ee' naⁿñeeⁿ cha catseityuaa'na' na nncwjena, ndo' cha tyuaa' nntaa'ndyena naⁿñeeⁿ noom'naaⁿ. ³² Jo' chii sondaro'ñeeⁿ ty'ecatoma ndei'nc'ee' ts'aⁿ najndyee, ndo' majo'ti l'ana cwiicheⁿ tsaⁿñeeⁿ na ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ cwiicheⁿ ntyjaa' Jesús. ³³ Saa quia na ty'entyjaa'na Jesús, jliuna na jnda tueeⁿeⁿ. Tat'icatoma ndei'nc'eeⁿ.

³⁴ Saa meiiⁿ na ljo' cwii sondaro'ñeeⁿ tjaa'ñe lantsa tsei'ntsqueeⁿeⁿ. Mañoom' jlui' niom' ñequio ndaa. ³⁵ Ja nty'ia na ljo' tuii, ndo' macwji'yuu'ndyo. Cala'noⁿ'yo' na mayu'a ñ'oom matseinaⁿ cha mati nndaⁿ nla'yuyoyo'. ³⁶ Ee nmeiiⁿ tuii cha na catseicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oqots'om na teiyo teiljeiina' nacjoo' libro Salmos. Matsona': "Meiⁿcwii tseiⁿeⁿ t'icatoma." ³⁷ Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om

na teiljeiina' na matsona': "Nnty'iaana nquii ts'a'n na jla'cjoondyena tsei'ntsquiee'."

Tjacanty'iuu'ñe Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Jnda teinom nmei'n, José ts'a'n na jna'n Arimatea, tjacaa'n nnom Pilato na ñnequiaa tsa'n'ñee'n sei'ts'o 'naa'n' Jesús. José'ñee'n matseijomñê ñ'oom na mañequiaa Jesús saa cwe'nty'iu ee nquia'n'a'n nn'a'n judíos. Pilato tquiaa'n ñ'oom'm. Jo' chii José tjaa'n, tjac'oom sei'ts'o 'naa'n' Jesús. ³⁹ Ñ'en Nicodemo, tsa'n na tja na m'aa'n Jesús cwii teijaa'n. Jom tjañ'oom cha'na ntquiuu nchoo' nqui kilos nche'n na tjoom'na' mirra ñequio áloes na nnty'oomndyena juuna' sei'ts'o 'naa'n' Jesús. ⁴⁰ Quia jo' to'ñoomna ts'oo Jesús, ty'oomndyena nche'n cachi'ñee'n liaa na jndyuna' lino. Jnda chii jla'tyjoondyena liaa'ñee'n jom. Ee luaa' waa costumbre 'naa'n nn'a'n judíos na cwity'iuuna l'oo. ⁴¹ Yuu na ty'ioom nn'a'n Jesús ts'oom'naa'n waa cwii ntjom. Naquii' ntjom'ñee'n waa cwii tsei'tsuua xco, na mei'jom ndii' tyoojaanty'iuu'ñe ts'oo. ⁴² Ndo' nc'e na mawaa xje' na nnc'ooquie' nn'a'n judíos xuee sauro', jo' chii jo' jo' ty'ecatjaa'ndyena ts'oo Jesús. Ee tsei'tsuua'ñee'n nndyoo' waana' yuu na ty'ioom nn'a'n Jesús ts'oom'naa'n.

20

Tquiaa Ty'oots'om na wando'xco Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Jaancoo xuee nei'nco', xuee najndyee sma'na, tyjee'cañoom María Magdalena tsei'tsuua'ñee'n, ndicwa'n jaa'che'n. Nty'iaa'n'a'n na jnda teindyö tsjo' na ñejñoom 'ndyoo juuna'. ² Quia jo' jleinoom, tjaa'n yuu na m'aa'n ja na jee'n candya' ts'om Jesús ñ'e'n Simón Pedro. Matsoom ndaayâ:

—Jnda tjeii'na sei'ts'o 'naa'n' Ta Jesús tsei'tsuua, mei'n ticaliuyâ yuu tque'na juuna'.

³ Quia jo' ja ñequio Pedro saayâ, squiaayâ yuu waa tsei'tsuua. ⁴ Ñe'cwi saayâ, jleinoonyâ, saa jndeiti jleinoon, nchiiti Pedro. Jo' chii ja tuajndyaaya yuu waa tsei'tsuua.

⁵ Seintyanquiondyo, nty'iaya liaa na ñechu'tyjoonñe Jesús meindyuaana' naquii' tsei'tsuua, saa tîcjoquia'a. ⁶ Ndo' quia na tuee'cañoom Simón Pedro jo' jo', na cwijndyontyjoon naxa'n'a, jom tjaque'n'e'n hasta naquii'che'n tsei'tsuua. Mati nty'iaa'n'a'n joo liaa'ñee'n na ñechu'tyjoonñe Jesús meindyuaana' jo' jo'. ⁷ Ndo' juu liaa na ñeta' xque'n Jesús ljeii'n na ticwacatyee'na' ñequio nt'omche'n liaa na ñechu'tyjoonñe. Wacatyee'na' na ñenquiina', chi'lcwiina'. ⁸ Quia jo' mati ja na matseijomndyo ñ'e'n Jesús, tjoquia'a naquii'che'n tsei'tsuua.

Nty'iaya na ljo' waa, ndo' quia ljo'cheⁿ seiyu'a. Ee meiiⁿ na ja tuajndyaa jo' jo', saa tîcjoquia'a na mandîñoom'. ⁹ Ee xjeⁿñeeⁿ ndicwaⁿ tjocheⁿ nla'nooⁿâ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona' maxjeⁿ nñequiaa Ty'oots'om na nncwando'xco Jesús xeⁿ jnda tue'. ¹⁰ Quia jo' wendyô jâ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê jluii'â tsei'tsuua. Saalcwaa'â na waa w'aayâ.

Teitquioo'ñe Jesús nnom María Magdalena
(Mr. 16:9-11)

¹¹ Saa María meintyjee'cheeⁿ nacañoom' tsei'tsuua, maty'ioom. Yocheⁿ na maty'ioom jo' jo', seintyanquioñê na nty'iaaⁿaⁿ naquii'cheⁿ tsei'tsuua. ¹² Jo' jo' nty'iaaⁿaⁿ we ángeles, jeeⁿ canchii' liaa cwee'na. Cwii tsaⁿñeeⁿ wacatyeeⁿ jo yuu na ñet'oom xqueⁿ Jesús, ndo' x'iaaⁿaⁿ wacatyeeⁿ jo yuu ñet'om nc'ee Jesús. ¹³ Ndo' ta'x'eena nnoom:

—¿Chiuu 'u ts'aⁿ na maty'ioo'?

Tsoom ndaana:

—Jnda ty'eñ'omna nqueⁿ na cwiluiñê na matsa'ntjoom ja, meiⁿ ticaljeiia yuu ty'equeⁿna jom.

¹⁴ Jnda ncue na tsoom na luaa', quia jo' teiqueeⁿ, nty'iaaⁿaⁿ na meintyjee' Jesús jo' jo', saa ticwajnaⁿaⁿ na nquii Jesús jo'.

¹⁵ Tso Jesús nnoom:

—'U yuscu, ¿chiuu na jeeⁿ maty'ioo'? ¿'Ñeeⁿ juu mal'ue'?

Ndoo' ntyjeeⁿ ts'aⁿ na mach'ee cwenta ntjom'ñeeⁿ juu Jesús. Jo' chii matsoom nnom:

—Aa ndi' ta, xeⁿ 'u tjañ'oom' jom, catsu' nooⁿ yuu tja'queⁿ jom, quia jo' nncjoc'oⁿya jom.

¹⁶ Quia jo' matso Jesús:

—María.

Jnda na jñeeⁿ na tjei' Jesús xueⁿeⁿ, quia jo' teiqueeⁿ. T'oⁿñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ judíos. Matsoom:

—Raboni.

Ñ'oom'ñeeⁿ matsona' ts'aⁿ na ma'moⁿ ñ'oom' Ty'oots'om ndaa nc'iaa'.

¹⁷ Matso Jesús nnoom:

—Tint'uii'tyeⁿ ja, ee tyoocjowaa na m'aaⁿ Tsotyaya. Saa cja' na m'aⁿ ti'nc'iaya na cwiteijndeina ja, catseicandii' na majowaa na m'aaⁿ Tsotyaya na mati cwiluiñê Tsotye'yo', na m'aaⁿ Ty'oots'omya ndo' Ty'oots'om cwenta'yo'.

¹⁸ Quia jo' tja María Magdalena, tjatseicañeeⁿ jâ na cwilajomndyô ñ'eⁿ Jesús. Juu María t'moⁿ ndaayâ ñ'oom na jnda seinei' Jesús nnoom, ndo' na jnda nty'iaaⁿaⁿ juu.

Teitquioo'ñe Jesús ndaa jâ nn'aⁿ na cwila'jomndye ñ'eⁿñê
(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Ndo' mañeeⁿjuu tmaaⁿ xuee nei'nc'o'ñeeⁿ, jâ nn'aⁿ na t'maⁿ Jesús tjomndyô na ñ'e'naaⁿ. Jla'cata'tyaaⁿyâ ndyueel'a nc'e

na nquiaayâ nc'iaaya nn'aⁿ judíos. Xjeⁿñeeⁿ tyjee'cañoom na m'aaⁿyâ, teintyjeeⁿeⁿ xcwe quii'ntaaⁿyâ. Matsoom:

—C'oom'yo' na tjaa ñomtiuu.

²⁰ Ndo' jndâ tsoom na luaa', t'mooⁿ l'ooⁿ ñequio tsei'ntsqueeⁿeⁿ ndaayâ. Ndo' tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿyâ na nty'iaanndaa'â jom. ²¹ Ndo' tsoom ndaayâ:

—Quiaa Ty'oots'om na tjaa ñomtiuu laxmaⁿ'yo'. Cha'xjeⁿ jndâ jñoom ja ñequio ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ malaa'ti' majñooⁿya 'o.

²² Ndo' quia na jndâ tsoom na luaa', tjoom'm jndye ndaayâ. Tsoom:

—Cato'ñoom'yo' Espíritu Santo. ²³ Ñeeⁿ joo na cwilat'maⁿ n'om'yo' jnaaⁿ, mati Ty'oots'om matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿna. Saa 'ñeeⁿ joo na ticalacandyaandyo' cantyja 'naaⁿ jnaaⁿ, maxjeⁿ tyeⁿ jndâ t'uui jnaaⁿna joona.

Nty'iaa' Tomás na mawando'xco Jesús

²⁴ Xjeⁿ na jndyoyndyee Jesús, juu Tomás, cwii jâ na cwila-jomndyô ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ tic'oomñê, jom tsaⁿ na cwil'uuyâ catye'nquiee. ²⁵ Jo' chii nt'omndyô jâ l'uuyâ nnom Tomás:

—Jndâ nty'iaayâ nquii Jesús.

Saa t'ooⁿ ndaayâ:

—Ja xeⁿ ticanty'ianooⁿ 'naaⁿ yuu na tjaa clavos n'oml'ooⁿ, ndo' na nncwjaa'ndyô nnomts'oo yuu na jla'cjoondye clavos, ndo' xeⁿ ticantquieendyô jnda'ts'oo tsei'ntsqueeⁿeⁿ maxjeⁿ xocatseyu'a na wando'xcoom.

²⁶ Jndâ ñeeⁿ xuee na tuii na luaa' quia jo' jâ nn'aⁿ na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'eⁿñê tyom'aaⁿndaa'â w'aa'ñeeⁿ, ndo' quia ljo'cheⁿ mati ñ'eⁿ Tomás. Ndo' tyjee'cañoom Jesús naquii'ntaaⁿyâ na ndi ta' ndyueel'a. Tsonnaaⁿ'aⁿ ndaayâ:

—C'om'yo' na tjaa ñomtiuu.

²⁷ Mañoom' matsoom nnom Tomás:

—Caty'iom' nnomts'o' ts'om ts'ooⁿya, ndo' canty'ia' l'ooⁿya. Ndo' cwjaa'ndyu' jnda'ts'o' tsei'ntsquieeya. Tantsa' na tiñe'catseyu'.

²⁸ T'o Tomás nnoom, tso:

—Jeeⁿ 'u Ta, 'u cwiluiindy' Ty'oots'omya ndo' nquii na matsa'ntjom ja.

²⁹ Matso Jesús nnoom:

—'U Tomás, cwe' na je' jndâ nty'ia'njom' ja, jo' na matsei'yu'. Matio'naa'ñe Ty'oots'om nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'e'ndyô meii' tyoonty'iaandaana ja.

Jndaa' ts'iaa' na teiljeii librowaañe

³⁰ Jâ nn'aⁿ na t'maⁿ Jesús na calajomndyô ñ'e'ñê jndoo'ndaayâ na jndye nt'omcheⁿ ts'iaaⁿ s'aaⁿ na tixocaluii na cwe' mei'quia ts'aⁿ nnts'aa. Joona' tîcwiljeii nacjoo'

librowaa. ³¹ Saa nmeiiⁿ matseiljeiya cha na calayu'yo' na juu Jesús cwiluiiñê Cristo, ndo' Jnda Ty'oqots'om. Matseiljeiya nmeiiⁿ cha cantyja na cwilayu'yo' ñ'eⁿñê nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na cwitando'yo'.

21

Teitquioo'ñe Jesús ndaa ntquiee'ndyô já

¹ Jnda tuui nmeiⁿ, Jesús seica'moⁿñennaaⁿ'aⁿ ndaa já nn'aⁿ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê. S'aaⁿ na ljo' yocheⁿ na m'aaⁿyâ xndyaa' ndaaluee Tiberias. Luaa waa na seica'moⁿñê ndaayâ. ² Ñe'naaⁿ m'aaⁿ Simón Pedro ñequio Tomás tsaⁿ na cwil'uuyâ catyeⁿnquiee, ñequio Natanael na jnaⁿ Caná ts'ondaa Galilea, ñequio wendyô já ntseinda Zebedeo ñequio nt'omcheⁿ nc'iaayâ na t'maⁿ Jesús na cala'jomndyô ñ'eⁿñê. ³ Tso Simón Pedro ndaayâ:

Jocwjii'a catscaa.

L'uuyâ nnoom:

—Cwitsaayâ ñ'eⁿndyu'.

Quia jo' saayâ, tuqoyâ ts'om w'aandaa. Saa juu tsjom'ñeeⁿ meiⁿcwii catscaa tîcatjeii'â. ⁴ Ndo' jnda wjaawixuee, quia jo' tyjee'cañoom Jesús já. Meintyjeeⁿ'eⁿ 'ndyoo ndaaluee, saa tîcala'nqoⁿ'â na manquen' jo'. ⁵ Quia jo' tax'eeñê ndaayâ:

—O tyjanⁿ, ¿aa jnda tjei'yo' calcaa?

T'oqoyâ nnoom:

—Tjaa'naⁿ.

⁶ Matsoom ndaayâ:

—Catue'yo' tsqui' 'naⁿ'yo' ntyjaa' w'aandaa ntyjaya, quia ljo'cheⁿ nliu'yo' calcaa.

Ndo' tuagââ juuna' jo' jo', jnda jo' tileicandaa nntjeii'â juuna' cwe' ee jeeⁿcheⁿ ndya' jndye calcaa chuuna'. ⁷ Quia jo' ja na jeeⁿ wi' ts'om Jesús, tsjooya nnom Pedro:

—Juu Ta Jesús luaa'.

Quia jñeeⁿ na ljo' tsjoq, tcweenⁿ liaa maseta, ee jnda tjeiiⁿ'eⁿ juuna' na mach'eeⁿ ts'iaaⁿ. Jnda jo' tju'ñê ts'om ndaaluee, mana tueⁿ'eⁿ tyuaatcwii. ⁸ Ndo' nt'omndyô já tquiontyjooyâ cha'na wen'aaⁿ nchoo' nqui nc'aa ñ'eⁿ w'aandaa chjoo, chii squiaayâ tyuaatcwii. Ndo' saantyjaandyô tsqui' na too' ñjom calcaa. ⁹ Quia na jnda squiaayâ tyuaatcwii, nty'iaayâ ñoom na cwico, ndo' ljo catscaa ñ'eⁿ tyoo' cjoo ñoom'ñeeⁿ, cwineiiⁿ'na'.

¹⁰ Matso Jesús ndaayâ:

—Quiocho'yo' nt'om calcaa na jnda tjei'yo' je'.

¹¹ Quia jo' tuq Simón Pedro ts'om w'aandaa chjoo. Jndyoñ'oom tsqui' tyuaatcwii na too'na' ñjom calcaa nt'maⁿ. Tue'ntyjo jooyoo' cwii siaⁿto waljoo' wen'aaⁿ nchoo' nqui

nchoo' ndyeeyo'. Ndo' meiiⁿ na jeeⁿ ndya' jndye calcaa'ñeeⁿ,
saa tîcaty'ioo' tsqui'. ¹² Matso Jesús ndaayâ:

—Quio'yo' nlcwa'yo'.

Saa meîⁿcwiindyô jâ na cwilajomndyô ñ'eⁿñê, tic'oom na
t'maⁿ ts'om na nncwax'ee nnoom, ¿Ñeeⁿ 'u? Ee manqui-
uyaayâ na manquii Ta Jesús jo'. ¹³ Quia jo' seicandyoo'ñe
Jesús nacañoomyâ. To'ñoom tyoo' ñ'eⁿ catscaa. Tquiaaⁿ joona'
ndaayâ.

¹⁴ Cantyjati na tquiaa Ty'oots'om na tando'xcoom na
tueeⁿeⁿ, luaa' jnda ndyee ndii' na seica'moⁿñê ndaa jâ na
cwilajomndyô ñ'eⁿñê ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ.

Ñ'oom na sa'ntjom Jesús Simón Pedro

¹⁵ Ndo' quia na jnda tcwaa'â tax'ee Jesús 'ndyoo Simón
Pedro. Tsoom:

—'U Simón jnda Jonás, ¿aa ja jndati ntyji' nchiiti ts'iaaⁿmeiⁿ
na mache'?

T'ooⁿ, matsoom:

—Mayuu' Ta, ntyji' na 'u wi' ts'ooⁿya.

Matso Jesús nnoom ñ'oom na wjaañoom':

—Quiaa' na nlcwa' canmaⁿ nch'u cwentaya.

¹⁶ Jnda we ndii' tax'eennaaⁿaⁿ nnom Pedro:

—'U Simón, jnda Jonás, ¿aa mayuu' na jndati ntyji' ja?

T'o Pedro:

—Mayuu' Ta, ntyji' na wi' ts'ooⁿya 'u.

Tsonnda' Jesús ñ'oom na wjaañoom':

—Cateixe' canmaⁿ cwentaya.

¹⁷ Na jnda ndyee ndii' tax'eeñê nnom Pedro. Tsoom:

—'U Simón, jnda Jonás, ¿aa wi' ts'om' ja?

Seichjoo'na' ts'om Pedro na jnda ndyee ndii' mawax'eeñe
Jesús: “¿Aa wi' ts'om' ja?” Quia jo' t'ooⁿ, tsoom:

—Ta, cha'tso matsei'noⁿ!. Ndo' manty'ia'nchaa'ndyu' na wi'
ts'ooⁿya 'u.

Matso Jesús nnoom:

—Cateixe' canmaⁿ cwentaya. ¹⁸ Ñ'oom na mayuu'cheⁿ
matseicandiiya 'u. Quia ñet'oom' na xcwe ts'a'ndyu', seijn-
daa'ndyu' na nntsa' mei'ljochaⁿ na l'ue ts'om', ndo' tjaa 'ñeeⁿ
juu na nntseitsaaⁿñe 'u yuu na ñe'cja'. Saa quia na jnda
teinc'uaa'ndyu' nntseiliuu' l'o' ndo' nntseityeⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ
'u na nncjaañ'oom 'u yuu na tiñe'cja'.

¹⁹ Luaa' ñ'oom na tso Jesús na ma'mooⁿ ljo' cwii nnom
na nnts'aana' na nncue' Pedro, na cantyja 'naaⁿ jo' nnt-
seit'maaⁿñena' Ty'oots'om. Quia na jnda seineiⁿ ñ'oommeiⁿ,
matsoom:

—'U candyo'ntyjo' naxaⁿa.

Ñ'oom na seineiⁿ Jesús cantyja 'naaⁿ Juan

²⁰ Teiqueⁿ Pedro ndo' nty'iaaⁿ'aⁿ na jontyjo ja na candya' ts'om Jesús ja, ndo' maja na seintyjondyo jo ndo' jñaaⁿ quia na tcwaa'â teijaaⁿ'ñeeⁿ ñ'eⁿñê juu xjeⁿ na tax'aya 'ñom: “Ta, ¿'ñeeⁿ juu ts'aⁿ na nñequiaa cwenta 'u?” ²¹ Ndo' quia nty'iaa' Pedro na jontyjo, tax'eeñê 'ndyoo Jesús. Tsoom:

—Ta, ndo' tsaⁿm'aaⁿ' je', ¿ljo' cwii nnom na nntjoom?

²² T'o Jesús nnoom:

—Xeⁿ l'ue ts'oqⁿ na ñec'oom hasta quia nndyoqonnda'a, ¿ljo' mach'eena' 'u? 'U candyo'ntyjo' naxaⁿ'a.

²³ Quia jo' t'om ñ'oom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' na tso Jesús na xoc'ioya. Saa nchii matsoom na xoc'io. Tomti tsoom: “Xeⁿ l'ue ts'oqⁿ na ñec'oom hasta quia nndyoqonnda'a, ¿ljo' mach'eena' 'u, Pedro?”

²⁴ Maja luaa jo'. Maja matseiljeiya ñ'oommeiⁿ'. Ndo' joo ñ'oom na macwji'yuu'ndyo, ñ'oom na mayuu' jo', nchii cwe' na maquiui'nn'aⁿya.

²⁵ Ndo' jndye nt'omcheⁿ ts'iaaⁿ maniom na s'aa Jesús. M'aaⁿ ts'oqⁿ xeⁿ nleiljeii cwii ndo' cwii joona', mach'eena' ntyjii na xocwijndeii tsjoomnancue libros na nluii na nleiljeii joo jo'. Mantyjati luaa'ndyo.

Ts'iaaⁿ na l'a Apóstoles

Ñ'oomtyeⁿ na ndyo Espíritu Santo

1-2 'U ta Teófilo, tsom na seiljeindyaa na seicwanon na m'aaⁿ seicandiiya 'u cantyja cha'tso na tyoch'ee Jesús ndo' na tyo'mooⁿ hasta xuee na tjawaaⁿ cañoom'luee. Cwii tjoocheⁿ na nncjaawaaⁿ tjeii'ñê apóstoles. Ndo' cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo t'mooⁿ ndaa naⁿñeeⁿ chiuu nl'ana. ³ Jnda na tueeⁿeⁿ, tando'nnaaⁿ'aⁿ, teitquioo'ñê ndaana ñequio jndye nnom na t'moⁿ'na' na wando'xcoom. Wen'aaⁿ xuee tyom'aaⁿ na nty'iaana jom. Ndo' seineiiⁿ ndaana cantyja 'naaⁿ na matsaⁿntjom Ty'oots'om.

⁴ Yocheⁿ na tyom'aaⁿ ñ'eⁿndyena saⁿntjoom na ticalui'na tsjoom Jerusalén. Tsoom ndaana:

—Cwindo'yo' hasta xeⁿ jnda seicandaa'ñena' ñ'oom na tqeⁿtyeⁿ Tsotyaya na tsoom na ndyo Espíritu Santo cha'xeⁿ jnda ñejndye'yo' na tsjoo ndaa'yo'. ⁵ Ee Juan tyotseits'oomñê nn'aⁿ ñequio ndaatoo, saa 'o tajndye xuee ndo' njñom Ty'oots'om Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Luaa' waa na nleits'oomndyo'.

Cantyja na tjawa Jesús cañoom'luee

⁶ Quia na tyom'aⁿ naⁿñeeⁿ ñ'eⁿ Jesús ta'x'eena nnoom, jluena:

—Ta, ¿aa je' na nntsa' na catsaⁿntjomndyennda' nn'aⁿ Israel?

⁷ Tsoom ndaana:

—Tsotyaya waa najndei na matseixmaaⁿ na matseijn-daa'ñê cwaaⁿ xuee oo ljo' xjeⁿ ntyjeeⁿ na nluii cwii cwii nnom na matseijn-daa'ñê. ⁸ Saa quia na jnda jndyo Espíritu Santo naquii' n'om'yo', quia jo' nñequiaaⁿ na nlaxmaⁿ'yo' najndei na cwiluiiñê. Ndo' nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'naⁿ ja naquii' tsjoom Jerusalén, ñ'eⁿ cha'waa ts'ondaa Judea ñ'eⁿ ndyuua Samaria, ndo' hasta cha'waa nnom tsjoomnancue.

⁹ Jnda na tsoom na luaa' jndoo'cheⁿna tjawaaⁿ. Ndo' jndyo cwii nchquiu, mana seicu'na' na cwinty'iaana jom.

¹⁰ Nquiee cwinty'iaana jo nandye tsjo'luee xjeⁿ na mawjaaⁿ, ndo' mats'iaa jo' teitquioo'ndye we yonom nacañoomna na jeeⁿ canchii' liaa cwee'. ¹¹ Jlu naⁿñeeⁿ ndaana:

—'O nn'aⁿ Galilea, ¿chuu na jeeⁿ cwinty'ia'yo' jo nandye tsjo'luee? Jesús m'aaⁿ na jnaaⁿ jo ndaa'yo' xjeⁿ cañoom'lueecheⁿ tjaaⁿ. Ndo' cha'xeⁿ na tjawaaⁿ maluaa' ndyonnaaⁿ'aⁿ.

Matías nntseinoomñê cantyja na 'ndiina' Judas

¹² Quia jo' ty'elcwee'na Jerusalén na ñet'omna ta na jndyu Olivos. Juu ta'ñeeⁿ tquia m'aa'na' ñequio tsjoom Jerusalén cha'na tquia na wanaaⁿ na nntseicaañe ts'aⁿ judío xuee na cwita'jndyeena. ¹³ Jnda na ty'equie'na quii' tsjoom, tqiuna yuu waa w'aa. Ty'ewana cuarto nandye w'aa yuu cwic'ee'yana. Ndo' ñ'eⁿ Pedro ñequio Jacobo, Juan, Andrés, Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Jacobo jnda Alfeo, Simón ts'aⁿ na cwilue nn'aⁿ cananista ndo' ñ'eⁿ Judas tyjee Jacobo. ¹⁴ Cha'tsondyena ñecwii jla'jomndyena na 'io ndi 'io tyolanei'na nnom Ty'oqots'om. Mati jla'jomndye nt'om yolcu, ndo' ñ'eeⁿ ti'ntyjee Jesús ñ'eⁿ tsoñeeⁿ María.

¹⁵ Cwii xuee'ñeeⁿ teicantya Pedro quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. Joo naⁿñeeⁿ cha'na cwii siaⁿto waljoo' ntquiundyena. ¹⁶ Matsoom ndaana:

—'O nn'aⁿya na cwilayu'yo', jndei'na' na seicandañ'ena' ñ'oom na seiljeii David cantya 'naaⁿ Judas cha'xjeⁿ tso Espíritu Santo nnoom cantya 'naaⁿ Judas'ñeeⁿ tsaⁿ na tjaca'moⁿ Jesús ndaaⁿ nn'aⁿ na t'ue jom. ¹⁷ Judas'ñeeⁿ tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿndyô jâ ndo' ñeseijomñê ts'iaaⁿ na cwilaxmaa'yâ. ¹⁸ Ñequio s'om na tantjoom cantya natia na s'aaⁿ, tioml'uaaⁿ cwii taⁿ tyuaa. Jo' jo' tioñê meintyjee' xqueeⁿ, t'ioo'ñexweeⁿ. Jlui' cha'tso tsiaⁿaⁿ. ¹⁹ Ndo' cha'tso nn'aⁿ Jerusalén nquiuna na luaa' s'aaⁿ. Quia jo' ñequio ñ'oom na cwila'nei'na jla'cajndyuna tyuaa'ñeeⁿ Acéldama. Ñ'oomwaa' matsona' Tyuaa Niom'. ²⁰ Ee waa ñ'oom nacjoo' libro Salmos na matsona':
Caljo waⁿaⁿ na ñeⁿnquiina'.

Tinc'om nn'aⁿ juuna'.

Mati matsona':

Cwiicheⁿ ts'aⁿ coñom ts'iaaⁿ na ñeseixmaaⁿ.

²¹ 'Quia jo' cwii ts'aⁿ na maxjeⁿ ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyô cha'waati xuee na tyocañ'aa'yâ ñ'eⁿ nquii Ta Jesús na tjawa tjacueeⁿ tyomanoom naquii' njoom, ²² ts'aⁿ na maxjeⁿ ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyô cantyati xuee na teits'oomñe Jesús s'aa Juan hasta xuee quia na tjawaaⁿ. Maca'na' na nntseijomñê ts'aⁿñeeⁿ ñ'eⁿndyô na nntjei'yuu'ndyô na jnda tando'xco Jesús.

²³ Quia jo' tyot'moⁿna we ts'aⁿ, José ñequio Matías. José'ñeeⁿ mati cwila'cajndyuna jom Barsabás, ndo' xqueⁿ xueⁿeⁿ Justo. ²⁴⁻²⁵ Tyolanei'na nnom Ty'oqots'om, tyoluena:

—'U Ta na mawa'naⁿ naquii' n'om cha'tsondye nn'aⁿ, ca'moⁿ cwaaⁿ cwii na wendye naⁿm'aⁿ na nncwjii'ndyu' na nntseijomñe ñequio nn'aⁿ na ma'jñoom' ts'iaaⁿ 'naⁿ. Nntseinoomñe ts'aⁿñeeⁿ ts'iaaⁿ na ñeseixmaⁿ Judas na jnda tjei'ñe, ndo' jnda tja yuu tseixmaⁿ na nncjaa cantya 'naaⁿ jnaaⁿ.

²⁶ Quia jo' ty'ena x'iaa cha m'moⁿna' ñeeⁿ nleijnoom' ts'iaaⁿñeeⁿ. Ndo' teijnoom' Matías. Jo' chii ty'oomna' jom ts'iaaⁿ cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na m'aⁿ canchoo'cwii apóstoles.

2

Jndyo Espíritu Santo

¹ Quia na tuee' xuee Pentecostés, cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' ñe'cwii tmaaⁿ tjomndyena. ² Mats'ia jo' jnaⁿ na teic'uaa jo nandy cañoom'luee cha'cwijom quia na jndei mandyo jndye. Ndo' s'aana' na c'uaa cha'waa naquii' w'aa yuu na meindyuaandyena. ³ Teitquioo' nty'iaana nacjoo cha'tsondyena ntyjo cha'cwijom ntsaachom. ⁴ Ndo' cha'tsondyena t'omna na too' Espíritu Santo cha'waañ'eⁿ naquii' n'omna. Tquiaaⁿ na la'xmaⁿna cantyja najneiⁿ. Ndo' jnaⁿna' na jla'neiⁿna nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na nchii ñ'oom na maxjeⁿ cwila'neiⁿna.

⁵ Joo ncuee'ñeeⁿ m'aⁿya nn'aⁿ judíos naquii' tsjoom Jerusalén na jeeⁿ queeⁿ n'om ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om. Naⁿñeeⁿ jnaⁿna cha'waa nnom tsjoomnancue. ⁶ Quia na teic'uaa na luaa', quia jo' ty'ecanty'iaana. Meiⁿ leicala'noⁿna ee cha'tsondyena tyondyena na tyola'neiⁿ naⁿñeeⁿ cwii cwii nnom ñ'oom na cwila'neiⁿ nquieena. ⁷ Jeeⁿ ndya' tyueneii'na, ndo' tyom'aaⁿ n'omna. Tyoluena ndaa ntyjeena:

—Cha'tsondye naⁿm'aⁿ na cwila'neiⁿna ñequii'cheⁿ nn'aⁿ ts'ondaa Galilea joona, ⁸ quia jo' ¿chiiu waayuu na cwindyaaⁿ na ya cwila'neiⁿna cwii cwii nnom ñ'oom na cwilanaaⁿya xjeⁿ na tquiowijndaaya? ⁹ Ee jaa tiñe'cwii ndyuaa jnaaⁿya. Nt'omndyo jnaaⁿ ndyuaa Partia, nt'omndyo Media, Elam ñ'eⁿ Mesopotamia, ts'ondaa Judea ñ'eⁿ Capadocia, mati Ponto ñ'eⁿ ndyuaa Asia. ¹⁰ Ndo' nt'omndyo jaa jnaaⁿya ndyuaa Frigia ñ'eⁿ Panfilia, Egipto ñ'eⁿ nt'omcheⁿ l'ondaa África na manndyoo' Cirene. Ndo' nt'omndyo jnaaⁿya tsjoom Roma, na tuiindyoo nn'aⁿ judíos ndo' mati ñ'eⁿ nn'aⁿ meiⁿ nchii tuiindyena nn'aⁿ tsjaaⁿ jaa, saa macwila't'maaⁿndyena Ty'oqots'om cha'xjeⁿ na jaa nn'aⁿ judíos cwilat'maaⁿndyo jom. ¹¹ Ndo' nt'omndyo jaa jnaaⁿya Creta ñ'eⁿ Arabia. Saa cha'tsondyo cwindyaaⁿ na ya cwila'neiⁿ naⁿm'aⁿ ñ'oomya. Cwiluena cantyja na jeeⁿ t'maⁿ mach'ee Ty'oqots'om.

¹² Cha'tsondye naⁿñeeⁿ na jnaⁿ cwii cwii joo, jeeⁿ ndya' tyojaawee' n'omna ndo' seiñ'eeⁿna' joona. Tyoluena ndaa nci'iaana:

—¿Ljo' ñeca'moⁿna' na luaa' cwiluii?

¹³ Saa nt'omcheⁿ cwe' tyonco, tyolue:

—Naⁿm'aⁿ jnda jndyeena.

Ñ'oom na tso Pedro ndaa nn'aⁿ

¹⁴ Quia jo' Pedro teintyjeeⁿeⁿ ñequio canchoo'cwii apóstoles. Jndei seineiⁿ, tsoom ndaa nn'aⁿ:

—O nn'aⁿya ntyjañooⁿya nn'aⁿ judíos ñequiondyo' 'o na tsjom'yo' ñjaaⁿ Jerusalén, queⁿyo' cwenta ndo' candye'yo' ñ'oom na nntsjo^o. ¹⁵ Ee naⁿm'aⁿ nchii na candyeena cha'xeⁿ na cwila'tiuu'yo', ee je' quia tuee'cheⁿ na ñjeeⁿ na cwiitsjoom. ¹⁶ Saa juu na cwinty'ia'yo' na cwiluii matseicandaa'ñena' ñ'oom na tyoñequiaa profeta Joel, tsoom:

¹⁷ Ncuee na macanda, matso Ty'oots'om, njñooⁿya Espíritu na cwiluiindy^o naquii' n'om jndye nn'aⁿ. Nda'yo' na naⁿnom ñequio nda'yo' na naⁿlcu nla'neiⁿna ñ'oom na nntsjo^o ndaana.

Naⁿnom na titquiendye waa na nlco'na' ndaana na nnty'iaana.

Ndo' naⁿnom na tquiendye ndaa nntsoona.

¹⁸ Ncuee'ñeeⁿ njñooⁿya Espíritu na cwiluiindy^o naquii' n'om nn'aⁿ na cwindye'ntjom nooⁿ meiiⁿ naⁿnom ndo' meiiⁿ naⁿlcu.

Ññequia naⁿñeeⁿ ñ'oom na nntsjo^o ndaana.

¹⁹ Ndo' nnts'aaya na nleitquioo' jndye nnom 'naaⁿ jo nandye tsjo'luee na nla'catyuendye nn'aⁿ quia na nnty'iaana.

Ndo' nnts'aaya 'naaⁿ na nleitquioo' jo nacje nnom tsjoomnancue,

cha'na niom' ñequio chom ñequio ndioom.

²⁰ Ñe'quioom' nntseicwaqueⁿna' na jo^oñe nnom, ndo' chi' nntseicwaqueⁿna' cha'cwijom niom'.

Nmeiⁿ nluui cwii tjoocheⁿ na nncuee' xuee cantyja 'naⁿ ja na cwiluiindy^o na matsa'ntjoⁿ.

Juu xuee'ñeeⁿ t'maⁿticheⁿ matseixmaⁿna' na nleitquioo' najndeii na matseixmaⁿya.

²¹ Saa cwii cwii ts'aⁿ na nncwji' xueya na cwiluiindy^o na matsa'ntjoⁿ, juu tsaⁿñeeⁿ nluuiⁿmaⁿñe."

Luaa' ñ'oom na tso Ty'oots'om ñequio 'ndyoo Joel.

²² Tsoti Pedro:

—O nn'aⁿya Israel, candyeya'yo' na nntsjo^o cantyja 'naaⁿ Jesús tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret. Tquioo' na nquii Ty'oots'om jñom jom ee jndye nnom ts'iaaⁿ t'maⁿ s'aaⁿ quii'ntaaⁿyo' na nchii na nndaⁿ nluui na cwe' ts'aⁿ nnts'aa, meiⁿ xocjaantyjo^o n'om nn'aⁿ chiuu tuiyuu. Ndo' 'o manquiu'yo' na ljo' ee cantyja najndeii na matseixmaⁿ nquii Ty'oots'om, jo' na tyoch'ee Jesús 'naaⁿ t'maⁿ quii'ntaaⁿyo'. ²³ Maxjeⁿ teiyo ntyjii Ty'oots'om na nnc'oom Jesús luee'yo' ee seiindaa'ñe na tuii na ljo'. Jo' na tio'yo' Jesús luee nn'aⁿ romanos. 'O l'a'yo' na ty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ na jlacuee'na jom. ²⁴ Saa Ty'oots'om tquiaa na tando'xcoom na tueeⁿeⁿ. Seicandyaañe

jom na ñet'omts'ooñê ee tijoom jndaa caljoo'ñê nacje 'naaⁿ na cwiwje nn'aⁿ. ²⁵ Seineiⁿ rey David na ndoo' matseineiⁿ nquii Jesús. Matsoom:

Manty'iaya Ty'oots'om na ñequii'cheⁿ m'aaⁿñê jo nooⁿya. Nc'e na m'aaⁿñê ñ'eⁿndyo, jo' chii xocju'cjena' ja.

²⁶ Jo' na jeeⁿ neiⁿnco ts'ooⁿya, ndo' ñequio na neiⁿya mataya.

Ndo' cwe' nc'e meindo^onty'iaandyo, jo' na mach'eena' na mawajndyaya.

²⁷ Ee xonquiaa' na nljoo'ndyo tsei'tsuaa meiⁿ xonquiaa' na nnto'ndyo ee cwiluiindy^o na lju' ts'ooⁿ na mandi'ntjoⁿya njom'.

²⁸ 'U t'moⁿ nooⁿya nato cantyja na nncwando'xco ts'aⁿ.

Ndo' na nnc'ooⁿya ñ'eⁿndyu' nnts'aana' na neiⁿtyaya.

Luaa' ñ'oom na seineiⁿ David.

²⁹ Tsoti Pedro:

—'O nn'aⁿya, ndyeyu nntsjo^o ndye'yo' na tue' welooya David na ñet'oom teiyo. Ty'ecat'iuuna jom, ndo' tsei'tsuaⁿaⁿ ndicwaⁿ waana' tsjoom ñjaaⁿ hasta xuee je'. ³⁰ Jom tyoluiiñê profeta, ndo' ntyjiiyaaⁿ na tso Ty'oots'om ñ'oomtyeⁿ nnoom na nluiiñe Cristo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿaⁿ na ndyowicantyjo^o ndo' juu tsaⁿñeeⁿ nncjaacjo^o ntio na ñetacatyeeⁿ.

³¹ Ndo' cha'cwijom na nnty'iaa' nnoom najnda tuiina', jo' na tsoom na xocaljoo'ñe añmaaⁿ yuu na cwiljoo'ndye añmaaⁿ nn'aⁿ na jnda tja ndo' meiⁿ seii' xocatoo'.

³² Ñ'oommeiⁿ seineiⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús. Ndo' cha'tsondyô cwitjei'yuu'ndyô na mayuu' na tquiaa Ty'oots'om na tando'xco juu. ³³ Je' m'aaⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' jom. Jo' na jnda jñom Tsotyeeⁿ Espiritu Santo naquii' n'om nn'aⁿ cha'xjeⁿ ñ'oomtyeⁿ na tqeⁿ ndo' na cwiluii cha'tso na cwinty'ia'yo' je' ndo' na cwindye'yo'. ³⁴ Ee nchii nquii David tja cañoom'luee. Jo' chii ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿ Jesús seneiiⁿ. Ee tso David:

Seineiⁿ Ta Ty'oots'om nnom Ta na matsa'ntjom ja.

Matsoom nnom:

“Cajmaⁿ jo ntyjaa' ts'oo^oya ntyjaya

³⁵ hasta xjeⁿ na jnda tsa'a nn'aⁿ na jndoo 'u cjee' nc'e'.”

³⁶ Tsoti Pedro:

—Quia jo' cha'tsondyo' 'o nn'aⁿ Israel cala'noⁿyo' na mayuu' na juu Jesús na ty'iom'yo' ts'oom'naaⁿ, tqeⁿ Ty'oots'om na Ta jom na matsa'ntjoom jaa ndo' na Cristo jom na macwji'n'maaⁿñê jaa.

³⁷ Ndo' quia jndye nn'aⁿ Israel na luaa', jeeⁿ sei'ndaa'na' nquiuana. Jluena nnom Pedro ñequio ndaa nt'omcheⁿ apóstoles:

—'O nn'aaⁿya, ¿chiiu macaⁿna' na cal'aayâ?

³⁸ Quia jo' t'lo Pedro ndaana:

—Ticwiindyo' 'lo calcwe' n'om'yo' ndo' cwits'oomndyo' ñequio xuee' Jesucristo, cha nntseit'ma' ts'om Ty'oots'om jna'yo'. Quia jo' nnto'ñoom'yo' Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. ³⁹ Ee ñoomtye'waa' tseixma'na' cwenta' 'lo ñ'e'nda'yo', ndo' cwentaa cha'tso nn'a' na m'a' na tquia, ndo' mati ticwii cwii ts'a' na ma'ma' Ta Ty'oots'om cwentaa'ya.

⁴⁰ Pedro jndye nt'omche' ñ'oom tyocwji'yuu'ñetyee'ndaana. Ndo' tyotseijndo'tyee' n'omna. Tsoom:

—Catjei'ndyo' cantya 'naa' nn'a' na m'a' je' na quie' n'om cha ndaa' nlui'n'maa'ndyo'.

⁴¹ Quia jo' nn'a' na jla'yu' ñ'oom na tsoom teits'oomndyena. Juu xuee'ñee', cha'na ndyee mei'ndyena jla'yu'na.

⁴² Tyoque'ndyena na tyondyena ñ'oom na tyot'moo' apóstoles'ñee'. Tjoom' tyom'a'na ñequio na'ñee'. Tyotjomndyena na tyotyena tyoo' na tyocañjom n'omna Jesús. Ndo' tyola'nei'na nnom Ty'oots'om.

Luaa tyom'a' nn'a' na tyola'yu'jndyee

⁴³ Cha'tsondyee nn'a' tyotseitsa'na' joona ee na tyonty'iaana jndye ts'iaa' t'ma' na tyol'a apóstoles na xocandaa' nluii na cwe' na jnda' nquieena mei' xocjaantyjo' n'om nn'a' 'naa' na tuii. ⁴⁴ Cha'tsondyee nn'a' na jnda' jla'yu', ñe'cwii n'omna. Ndo' cha'tso 'na' na tyowil'uee'ndyena tjom na 'naa'na joona'. ⁴⁵ Tyondaana ndyuaana ñequio nt'omche' 'naa'na na waa. Ndo' s'om na tyoto'ñoomna tyoto'na joona', tyoñequiana ndaa' nn'a' na tyotseitjoona' joo. ⁴⁶ 'Io ndi 'io tyotjomndyena wats'om t'ma'. Mati naquii' laana tyola'jomndyena na tyotyena tyoo' na tyocañjom n'omna Jesús. Tyocwa'na ñequio na nei'na ndo' na xcwee' n'omna. ⁴⁷ Tyola't'maa'ndyena Ty'oots'om ndo' cha'tsondyee nt'omche' nn'a' tyotjeii'ya joona. Ndo' 'io ndi 'io tyocwji'n'maa'ñetiche' Ty'oots'om nn'a'. Jo' chii tjawit'manti tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'na.

3

Tco'yana' cwii ts'a' na ntjei'nc'ee

¹ Cwii xuee Pedro ñ'e' Juan ljo'yu ty'ena wats'om t'ma' na ndyee na matmaa' xje' na cwi'oola'nei' nn'a' nnom Ty'oots'om. ² Ndo' jo' jo' m'aa' cwii tsa's'a na tuiiñe na ntjei'nc'ee. Juu tsa'ñee' 'io ndi 'io tyo'ooñ'om nn'a' jom wats'om t'ma', tyoque'na jom 'ndyoots'a na jndyuna' Jee' Nei'nc'oo' cha ndaa' nlcaa' ljo' na matseitjoona' jom ndaa' nn'a' na cwi'ooquie' jo' jo'. ³ Quia na nty'iaa'na Pedro ñ'e' Juan na macwi'ooquie'na naquii' wats'om'ñee' tcaa' s'om ndaana. ⁴ Ndo' nty'iaa' Pedro ñequio Juan jom. Tso Pedro nnoom:

—Aa re sa, canty'ia' ndaayâ.

⁵ Quia jo' nty'iaa'n'la' ndaana ee seitoom waa na nñequiana na nncol'ñoom. ⁶ Saa matso Pedro nnoom:

—Ja mei'n s'om xuee mei'n s'om cajan' tjaa'na' na maleiñ'õ'ya, saa cantyja na maleiñ'õ'ntya nñequiaya na nncol'ñom'. Ñequio xuee' Jesucristo, tsa' na jna' Nazaret, quicantyja' ndo' cja'ca'.

⁷ Jnda chii t'uui Pedro ts'oo' ntyjaya seiwe tsa'ñ'ee' jom. Mañoom' tco'yana' nda'nc'ee' ñequio candyo'nc'ee'. ⁸ Jo' na ñejomto teicantyyaa'. Teintyyee'n' ndo' to'o'õ' na tjaca'. Tjaque'n' naquii' wats'om t'ma' ñ'e'ndyena. Tyojaaca' ndo' tyowantyyaa' ndo' tyotseit'maa'ñê Ty'o'ots'om. ⁹ Ndo' cha'tsondye nn'a' na too'ndye naquii' wats'om tyonty'iaana na tyojaaca' ndo' tyotseit'maa'ñê Ty'o'ots'om. ¹⁰ Ee tajnaa'na na jom ts'a' na ñetacatyee' 'ndyoots'a wats'om t'ma'ñ'ee' na jndyuna' Jee' Nei'ncoo'. Majom na tyocaa' ljo' na matseitjoona' jom ndaa' nn'a'. Jo' na jee' tyotseitsa'na' joona ndo' jee' tjawee' n'omna na jnda tco'yana' nc'ee'.

Ñ'oom na seinei' Pedro leiroom' wats'om t'ma'

¹¹ Wats'om'ñee' waa cwii leiroom'na' na jndyuna' Salomón. Jo' jo' tquiontyjaa' cha'tsondye nn'a' na cwityueneii'na. Ee ts'a' na tco'yana' nc'ee' jo' jo' tiñe'ca'ñee' Pedro ñequio Juan. ¹² Quia na nty'iaa' Pedro na cha'tsondye nn'a' jnda jla'candyoo'ndyena, matsoom ndaana:

—'O re nn'a'ya Israel, ¿chiuu na jee' matseitsa'na' 'o? ¿Chiuu na jee' cwinty'ia'yo' ndaayâ na chacwijom cwila'tiuu'yo' na cwe' na jnda ncjooyâ oo cwe' nc'e na jee' cwila't'maa'ndyô Ty'o'ots'om jo' na majaacaa tsa'm'aa'? Mei'chjoo nchi-ijo'. ¹³ Ee nquii Ty'o'ots'om na tyotseit'maa'ñê welooya Abraham na ñet'oom teiyo, na tyotseit'maa'ñê welooya Isaac, ndo' welooya Jacob, ndo' tyola't'maa'ndye nt'omche' welooya na jndyowi'cantyjo', jom seit'maa'ñê Jnaa' Jesús, na jla'quioo'yo' luee na'ma'n'iaa' cha cue'. Ndo' mei'n Pilato ñe'catseicandyaañe jom, saa tâtancue'yo'. Sa'yo' nacjoom'm mei'n juu ñe'catseicandyaañe jom. ¹⁴ 'O nchii ta'nyo' na ndyaañe nquii na cwiluiñe na lju' ts'om ndo' na tyoch'ee yuu na maty'iomyana'. 'O ta'nyo'yo' na ndyaañe ts'a' na ñeseicwjee nn'a'. ¹⁵ Jla'cue'yo' nque' na mañequiaa' na cwitando' nn'a'. Saa Ty'o'ots'om tquiaa na tando'xcoom na tuee'n' ndo' jâ cwitjei'yu'ndyô na ljo'. ¹⁶ Nc'e na cwilayu'ya cwii n'oo'nyâ ñ'e' xuee' Jesús, jo' na tquiaana' najnda nc'ee tsa'm'aa' na cwinty'ia'yo' ndo' na cwita'jna'nyo'. Ee nc'e juu na cwilayu'nyâ n'oo'nyâ ñequio Jesús, jo' na cha'tsondyo' cwinty'ia'yo' na canda' tco'yana' tsa'm'aa'.

¹⁷ Ndo' ntyjiya, 'o nn'a'ya, na ticala'nq'nyo' ljo' l'a'yo' ñequio na'ma'n'iaa' 'na'nyo' jla'cue'yo' Jesús. ¹⁸ Saa laa'ti' waa na

seicandaa'ñe Ty'oots'om ñ'oom na seineiiñ ñequio ndyuee profetas na maxjeñ nncue' Cristo tsañ na jñoom. ¹⁹ Jo' chii calcwe' n'om'yo' ndo' cata'ndyo'xcwe'yo' nnom Ty'oots'om cha nntseicanoom'm jna'yo' ndo' na ññequiaañ na ntseix-cona' cantyja na cwitsaam'a'yo' joo nnoom. ²⁰ Ndo' na ljo' njñomnnaa'ñ'añ Jesucristo, tsañ na nncwji'n'maaññe 'o, ee teiyo seiñdaa'ñê na luaa' nnts'aañ. ²¹ Saa maca'na' na caljoo'ñe Jesucristo cañoom'luee hasta quia na jnda seicandaa'ñena' cha'tso ñ'oom na seineiiñ ñequio ndyuee profetas na tyoñequia ñ'oom'm tandyo xuee. ²² Ee tyotso Moisés ndaa welooya na ñet'om teiyo: “Nquii Ta Ty'oots'om njñoom cwii nn'a'yo' na m'a'yo' na ññequiaa ñ'oom'm cha'xjeñ na jñoom ja. Que'yo' cwenta cha'tso ñ'oom na nntseineiñ tsaññeeñ ndaa'yo'. ²³ Ee meiñcwiññeeñcheñ ts'añ na tiqueñ cwenta ñ'oom na nntso tsaññeeñ nncwji'ndyona' juu quii'ntaañ nn'añ Israel.”

²⁴ Tsoti Pedro:

—Cha'tsondye profetas cha'na Samuel ñequio nn'añ na cwiñet'om jnda na tue' tsaññeeñ, tyoluena na nluii cha'xjeñ na cwiluii je'. ²⁵ Ñequio ndyuee profetas tquiaa Ty'oots'om ñ'oomtyeñ ndo' 'o laxma'yo' na nda'yo' naya na cwit'mooñ joona' ndo' cha'xjeñ ñ'oom na seiñdaa'ñetyeñ Ty'oots'om ndaa welooya na ñet'om teiyo quia tsoom nnom welooya Abraham: “Quii'ntaañ nn'añ tsjaañ'nañ na nncjaawi'cantyjo' nluiiñe ts'añ na njñooñ'ya na m'a'yo'. Ndo' nc'e juu nntio'naa'ndyo cha'tsondye nn'añ tsjoomnancue.” ²⁶ Jo' chii quia na s'aa Ty'oots'om na ta'ndo'xco Jnaañ na tue', najndyee tio'naa'ñê 'o na jñoom juu na m'a'yo' cha tincwiñdyo' 'o nlcwe' n'om'yo' natia na cwil'a'yo'.

4

Pedro ñ'eñ Juan jo ndaa na'ma'ñ'iaa'

¹ Pedro ñ'eñ Juan xcwe na cwila'neiñna ndaa nn'añ, ndo' tquie ntyee na m'añna ñequio ts'añ na matsa'ntjom nn'añ na cwil'a cwenta wats'om t'mañ. Mati nt'om nn'añ judíos na laxmañna tmaañ saduceos tquiena. ² Jnda teilioo naññeeñ ee Pedro ñ'eñ Juan cwit'mooñna ndaa nn'añ na jnda mawando'xco Jesús, jo' chii mati nn'añ na jnda tja maxjeñ ntando'xcona. ³ Quia jo' t'ue naññeeñ joona. Ndo' cwe' nc'e na jnda tmaañ, jo' chii tioomya naññeeñ joona w'aancjo hasta quia nneiñncoo cwiicheñ xuee. ⁴ Saa nn'añ na tyondye ñ'oom' Ty'oots'om na tyoñequiana, jndyendye naññeeñ jla'yu'na. Ndo' cha'tsoñ'eñ nn'añ na cwila'yu' tue'ntyjo cha'na 'om meiñndyena na cwe' nañnom.

⁵ Teincoo cwiicheⁿ xuee naquii' Jerusalén tjomndye nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ cwentaa nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na cwilui-itquiendye, ñequio nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. ⁶ Ñ'eⁿ Anás, tyee na cwiluiitquieñe, ñequio Caifás, ñ'eⁿ Juan ñequio Alejandro, ndo' ñ'eeⁿ cha'tsondye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nn'aaⁿ na ntyee na cwiluiitquiendye. ⁷ Tqueeⁿ ndyena Pedro ñ'eⁿ Juan ndo' tsá'na na ñ'eeⁿ quii'ntaaⁿna. Jluena:

—¿Ñeeⁿ tquiaa na jnda'yo', ndo' ñ'eeⁿ ts'aⁿ xuee' cwilei'ñ'om'yo' na luaa' cwil'a'yo'?

⁸ Ndo' Pedro too' quii' ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo, matsoom ndaana:

—'O re nn'aⁿ na m'aⁿyo' n'iaaⁿ ñequio 'o nn'aⁿ na cwiluiitquiendyo' joo ndaa jaa nn'aⁿ Israel, ⁹ na cwita'x'ee'yo' ndaayâ cantya naya na tuii ñ'eⁿ ts'aⁿ na ñet'oom na ntjeiⁿ nc'ee, ¿aa ñe'candye'yo' chiuu tuiyuu na jnda tco'yana' jom? ¹⁰ Xeⁿ na ljo', quia jo' cha'tsondye 'o ñequio cha'tsondye nn'aⁿ Israel cala'nqⁿyo' chiuu waa. Nquii Jesucristo, ts'aⁿ na jnaⁿ Nazaret na ty'iom'yo' ts'oom'naaⁿ, tquiaa Ty'oots'om na tando'xcoom jnda na tueeⁿen. Ñequio xuee' jom jo' na jnda n'maⁿ tsa's'am'aaⁿ na cwinty'ia'yo' na meintyjeeⁿen jo ndaa'yo'. ¹¹ Juu Jesús cwiluiine tsjo' na 'o na cwiluiitquiendyo' jo ndaaya jnda tque'yo'. Saa jnda tacatyeeⁿtyeⁿ tsjo'ñeeⁿ nquii tsia'ntsjö' yuu na t'manti matseixmaⁿna' na cha'tso ljo'. ¹² Tjaa'naⁿ ñ'eeⁿ cwiicheⁿ na nndaⁿ nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ macanda nquii Jesús. Ee cha'waa nnom tsjoomnancue tjaa'naⁿ xuee' cwiicheⁿ na tqeⁿ Ty'oots'om na juu nndaⁿ nncwji'n'maaⁿñe jaa.

¹³ Jnda na nty'iaa na'maⁿn'iaaⁿ na tinquiaa' Pedro ñ'eⁿ Juan, ndo' jla'nqⁿna na tyoola'naaⁿ na ñ'eeⁿ cha'xjeⁿ na nquiuna, ee cwe' nn'aⁿ meinquiandye joona, quia jo' jeeⁿ tyotseitsaⁿna' joona, ndo' tjañjoom' n'omna na tyocañ'eeⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ Jesús. ¹⁴ Ndo' majndeiti quia na nty'iaana nacañoom na ñ'eeⁿ meintyjee' ts'aⁿ na jnda tco'yana', jo' chii seicu'ñ'eⁿna' na nluena ñ'oom nacjoo na ñ'eeⁿ. ¹⁵ Quia jo' tjeii'yana na ñ'eeⁿ quii'ntaaⁿna. Jnda chii tyola'neiⁿ cheⁿnquieena. ¹⁶ Tyoluena:

—¿Chiuu nl'aayoo ñequio ti'm'aⁿ? Ee cha'tsondye nn'aⁿ tsjoom ñjaaⁿ Jerusalén manquiuyana na jnda l'a na'm'aⁿ cwii ts'iaaⁿ t'maⁿ na xocandaⁿ nnts'aa na cwe' na jndeiⁿ nquii ts'aⁿ ndo' jaa xondaⁿ nl'uuya na tiyuu' na ljo'. ¹⁷ Jo' chii yati cal'uuya ndaa na'm'aⁿ ñequio na jndei'na' meincwii nnom ts'aⁿ tala'nei'tina ñ'oom cantya 'naaⁿ Jesús, cha tant'omti ñ'oommeiⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ.

¹⁸ Quia jo' t'maⁿna naⁿñeeⁿ. Saⁿntjomna na meiⁿcwii ñ'oom tala'neiⁿti naⁿñeeⁿ, tant'mo^ona ñequio xuee' Jesús. ¹⁹ Saa Pedro ñequio Juan, jlueña:

—Ncjo'yo' calatiuu'ya'yo' aa maty'iomna' jo nnom Ty'o^ots'om na calacanda^{ay}â ñ'oom na cwindu' 'o, nchii ñ'oom na matso jom. ²⁰ Ee já tijoom jndaa ca'ndya^{ay}â na nlan^{aa}nyâ ljo' na ñenty'ia^{ay}â na tyoch'ee Jesús ndo' na tyondya^{ay}â na tyotseineiⁿ.

²¹ Saa joo naⁿmaⁿn'iaaⁿ jndeiⁿti ñ'oom tyoluena ndaa naⁿñeeⁿ. Jnda chii jñoomna naⁿñeeⁿ, ee tileicaliuna chiuu ya nnta'wi'na naⁿñeeⁿ ee nquiaana nn'aⁿ quii' tsjoom, ee cha'tsonde nn'aⁿ tyolat'maaⁿndyena Ty'o^ots'om cantya na nty'iaana na tco'yana' ts'aⁿ na ñet'oom na ntjeiⁿ nc'ee. ²² Ee tsaⁿs'a'ñeeⁿ, na jeeⁿ t'maⁿ ts'iaaⁿ s'aa Ty'o^ots'om na tco'yana' jom, jnda teinom wen'aaⁿ choom'm.

Nn'aⁿ na cwila'yu' ñe'cwii t'maⁿ jla'neiⁿna nnom Ty'o^ots'om

²³ Pedro ñ'eⁿ Juan, jnda na jndyaandyena, ty'ena na m'aⁿ nc'iaana. Jla'candiina naⁿñeeⁿ cha'tso ñ'oom na tyolue ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom. ²⁴ Ndo' joo naⁿñeeⁿ, quia na jndyena ñ'oom'ñeeⁿ, ñe'cwii t'maⁿ jla'neiⁿna nnom Ty'o^ots'om, jlueña:

—'U Ta Ty'o^ots'om, macanda 'U na mayuu'cheⁿ na matsaⁿntjom'. 'U tqueⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue, ñequio ndaaluee, ndo' ñequio cha'tso na niom. ²⁵ Ñequio Espíritu Santo seiⁿndo' ts'om moso' David. Jo' na seiljeiⁿ ñ'oom na tsu'. Tsoom:

¿Chiuu na cwila'wjee nn'aⁿ na nchii judíos?

Ndo' ¿chiuu na cwila'tiuu nn'aⁿ judíos cwii na cwe' ts'iaaⁿndyo?

²⁶ Nn'aⁿ tsjoomnancue na cwitsaⁿntjom jla'wendyena.

Ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ jla'jomndyena.

Ñe'cwii ty'ena nacjoo' nquii Ty'o^ots'om,

ñequio Cristo tsaⁿ na jñoom.

²⁷ Jlueti naⁿñeeⁿ nnom Ty'o^ots'om:

—Mayuu' ñ'oom'ñeeⁿ na tso David ee Herodes ñequio Poncio Pilato jla'jomndyena naquii' tsjoomwaa ñequio nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos. Ty'ena nacjoo' Jnda' na lju' tseixmaaⁿ ndo' na majndaa' ts'iaⁿaⁿ na tqueⁿ jom. ²⁸ Tandyo xuee seiⁿndaa'ndyu' ljo' nl'ana. Ndo' majo' jnda l'ana je'. ²⁹ Ndo' je' je' 'u Ta, queⁿ cwentâ ñ'oom wí' na jndei'na' na cwiluena nda^{ay}â, ndo' cateijndei' já na cwindyaⁿntjo^onyâ njom' na calana^{aa}nyâ ñ'oom naya 'naⁿ ñequio na t'maⁿ n'o^onyâ. ³⁰ Ndo' catseintyo' ts'o' nacjoo nn'aⁿwii. Catsein'maⁿ joona. Catsa' 'naaⁿ t'maⁿ ñequio 'naaⁿ na xocjaantyjo^o n'om nn'aⁿ

chiiu tuiiyuu. Nmeiⁿ catsa' ee cwilcwii'â xuee' Jnda' Jesús na lju' tseixmaⁿ.

³¹ Jnda na jla'neiⁿna nnom Ty'oots'om tei'ncwii' w'aa yuu na cwi^tjomndyena. Ndo' joona too' m'aaⁿ Espíritu Santo naquii' n'omna. Ndo' tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'oots'om ñequio na t'maⁿ n'omna.

Cha'tso 'naⁿ tjom na 'naaⁿna joona'

³² Cha'tson^dye nn'aⁿ na cwila'yu' tyom'aⁿna na ñe'cwii n'omna, ndo' ñe'cwii tyola'tiuuna. Meiⁿcwiindye joona ticatso na joo 'naⁿ na maleiñ'oom macanda juu 'naaⁿ jo', ee cha'tso 'naⁿ na tyoleichona tyol'ana na tjom na 'naaⁿna joona'. ³³ Ndo' nguiee apóstoles tyotjeii'yuu'ndyena ñequio na-jndei na matseixmaaⁿ na jnda mawando'xco Ta Jesús. Ndo' t'maⁿ tio'naaⁿñe Ty'oots'om joona. ³⁴ Ndo' quii'ntaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na cwila'yu' tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ c'oom na matseitjoona' juu ee nn'aⁿ na niom ndyuaa ndo' niom l'aa tyondaana joona' ndo' canty^jati s'om na to'ñoomna na ndaana joona' tquioñ'omna. ³⁵ Tquiana s'om'ñeeⁿ ndaa apóstoles. Ndo' naⁿñeeⁿ tyoñequiana joona' nnom ticwii cwii ts'aⁿ na matseitjoona' 'naⁿ na macaⁿna' juu. ³⁶ Quii'ntaaⁿna tyom'aaⁿ ts'aⁿ na jndyu José. Jom ts'aⁿ tsjaaⁿ Leví na jndyowicantyjoo', tuiiñe tyuaaxeⁿncwe Chipre. Apóstoles tqueⁿna xueeⁿeⁿ Bernabé. Ñ'oomwaa' matsona' ts'aⁿ na mañequiaa na t'maⁿ ts'om x'iaa'. ³⁷ Jom waa tyuaaⁿaⁿ. Jnaaⁿ juuna', jnda chii jndyoñ'oom s'om na to'ñoom, tquiaaⁿ s'om'ñeeⁿ ndaa apóstoles.

5

Seitjoqñe Ananías ñ'eⁿ Safira

¹ Saa cwii tsaⁿs'a na jndyu Ananías ñequio scoom'm Safira ndaana cwii tyuaana. ² Ananías'ñeeⁿ seitjoⁿ cantyja na jnaaⁿ juuna', ndo' mati ntyjii scoom'm na ljo'. Jndyochom meiⁿndyee s'om'ñeeⁿ tquiaaⁿ joona' ndaa apóstoles. ³ Quia jo' matso Pedro nnoom:

—'U re Ananías, ¿chiiu na tquiaandyu' na seicattoo' Satanás naquii' ts'om' na tsu' cantu nnom Espíritu Santo na seitjoⁿ s'om cantyja na jndaⁿ tyua'? ⁴ Yocheⁿ na tyoojndaⁿ juuna' tseixmaⁿna' cwenta'. Ndo' mati meiiⁿ na jnda jndaⁿ juuna' wanaaⁿ na nntsa' yuu na l'ue ts'om' ñequio s'om'ñeeⁿ. 'U je' ¿chiiu na luaa' seitiiu' naquii' ts'om'? Ee nchii ndaa nn'aⁿ sa' cantu, nnom nquii Ty'oots'om waa jnaⁿ.

⁵ Jnda na jndii Ananías ñ'oommeiⁿ cwe' tiooñetoom na ts'oo jom. Quia jo' cha'tson^dye nn'aⁿ na nquiuna na luaa' tuii, jeeⁿ ndya' nioom tyuena. ⁶ Teicantya naⁿnom na

titquiendye. Jla'tyjoondyena liaa jom. Jnda̱ chii tjeii'na jom, mana ty'ecat'iuuna jom.

⁷ Jnda̱ teinom cha'na ndyee hora na tuii na ljo' ndo' tyjee' scuu' Ananías. Mei'chjoo ticaljeii' aa waa ljo' tuii. ⁸ Quia jo' Pedro matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Catsu' nqoⁿ, ¿aa mayuu' na laa'ti'ndyo ndaa'yo' tyuaa'yo'?

Ndo' matso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—Mayuu' na laa'ti'.

⁹ Matso Pedro nnoom:

—Chiuu na jla'tjom'yo' ñ'oom na tquio'nn'aⁿyo' Espíritu na cwiluiñe Ty'oqts'om. Aa ndi', je' cwiquie nn'aⁿ na ty'ecat'iuu sa'. Mati 'u maje'ndyo nnc'oocat'iuuna 'u.

¹⁰ Mantyjacheⁿ cwe' tiooñetoom jo nc'ee Pedro, mana tueeⁿeⁿ. Quia na ty'equie' naⁿnom na titquiendye jliuna na jnda̱ tueeⁿeⁿ. Mati tjeii'na jom, ty'ecat'iuuna jom nacañoom' saaⁿaⁿ. ¹¹ Quia jo', tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqts'om cwen-taaⁿaⁿ, jeeⁿ t'maⁿ seicaty'uena' ndo' mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tyondye na luaa' tuii.

Ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyol'a apóstoles

¹² Nn'aⁿ na cwiluiindyena apóstoles jndye nnom 'naaⁿ l'ana ñequio ts'iaaⁿ t'maⁿ na xondaa̱ nluui na cwe' najndeii nquii ts'aⁿ. Ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na jnda̱ cwila'yu' tjoom' t'maⁿ na na tyotjomndyena wats'om t'maⁿ na jndyu leiroom'a' Salomón. ¹³ Saa̱ nt'omcheⁿ nn'aⁿ nquiaana na nla'jomndyena, meiiⁿ na ljo' tyotjeii'yana nn'aⁿ na cwila'yu'. ¹⁴ Ndo' tjawi-jndyendyeti nn'aⁿ na tyola'yu' ñequio Ta Jesús, naⁿnom ndo' naⁿlcu. ¹⁵ Tyotsa̱'na nn'aⁿwii ndyuee nantaa, cjoo' nduu ndo' cjoo' luee, cha quia na wjaawinom Pedro nnquioo ncwaaⁿaⁿ nacjoo cwantindye joona cha nn'maaⁿna. ¹⁶ Mati nn'aⁿ na m'aⁿ njoom na nndyoo' Jerusalén tquiochona nn'aⁿwii ñ'eⁿ nn'aⁿ na tyoleichuu jndyetia. Ndo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ nn'maaⁿna.

Naⁿmaⁿn'iaaⁿ tyota'wi'na Pedro ñ'eⁿ Juan

¹⁷ Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe ñequio tmaaⁿ nn'aⁿ judíos na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê na jndyu saduceos, jlawendyena nacjoo apóstoles ee jeeⁿ lioona naⁿñeeⁿ. ¹⁸ Jo' chii t'uena naⁿñeeⁿ. Tioomna joo w'aancjo. ¹⁹ Saa̱ teijaaⁿ tyjee' cwii ángel cwentaa' Ta Ty'oqts'om. Seicanaaⁿñê ndyueel'a w'aancjo. Tjeiiⁿeⁿ naⁿñeeⁿ ch'eⁿ. ²⁰ Matsoom ndaa̱na:

—Catsa'yo' wats'om t'maⁿ. Calaneiⁿyo' ndaa̱ nn'aⁿ ñ'oomwaa' cantyja 'naaⁿ na nncwando' añaⁿ ts'aⁿ.

²¹ Jnda̱ na jndyena ñ'oomwaa' ty'ena. Ndo' cwitsjoom ty'equie'na wats'om t'maⁿ. Tyot'mqoⁿna ndaa̱ nn'aⁿ.

Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê, jnda na tjomndyena ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwilui-indye naⁿmaⁿn'iaaⁿ ndaa nn'aⁿ Israel, saⁿtjomna na cjaa-candyoo'ndye apóstoles na tiomna w'aancjo. ²² Saa quia na jnda tquie sondaro 'ndyoots'a w'aancjo jliuna na tac'om naⁿñeeⁿ jo' jo'. Jo' chii ty'elcwee'na. Ty'ela'candiina na tac'om naⁿñeeⁿ. ²³ Jluena:

—Quia na squiaayâ 'ndyoots'a w'aancjo tyeⁿ ta'na'ndo' m'aⁿ sondaro na cwil'a cwenta, saa quia na jla'canaaⁿndyô jo' jliuuyâ tjaa'ñeeⁿ c'oom.

²⁴ Ndo' tyee na cwiluiitquieñe ñequio ts'aⁿ na matsaⁿntjom nn'aⁿ na cwil'a cwenta wats'om t'maⁿ ñequio nt'omcheⁿ ntyee na cwiluiitquiendye, quia na jndyena na luaa', tyom'aaⁿ n'omna chiuu ya nluui cha nleicheⁿ ñ'oomwaa'. ²⁵ Ndo' mañeejuu xjeⁿñeeⁿ tyjee'cañoom cwii ts'aⁿ, seicandii joona, matso:

—Nn'aⁿ na tiom'yo' w'aancjo, naquii' wats'om t'maⁿ mein-tyjee'na je'. Cwit'mooⁿna ndaa nn'aⁿ.

²⁶ Quia jo' ts'aⁿ na matsaⁿntjom tjaaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ 'naaⁿaⁿ. Ty'ecachona naⁿñeeⁿ saa nchii ñequio na jndei'na' ee nquiaana xeⁿ nn'aⁿ na cwindye ñ'oom'ñeeⁿ njñom ljo' joona. ²⁷ Ndo' quia na jnda tquiennda'na yuu cwitjomndye naⁿman'iaaⁿ, tquiana cwenta praso ndaa naⁿñeeⁿ. Ndo' tyee na cwiluiitquieñe, seilcwii'ñê ndaa praso'ñeeⁿ. ²⁸ Matsoom:

—Mandy'e'yo' na tyol'uuyâ ndaa'yo' ñequio ñ'oom na jndei'na' na tant'moⁿyo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús. Saa 'o je' cha'waa naquii' Jerusalén jnda manquiu nn'aⁿ ñ'oom na cwit'moⁿyo' ndaana. Mati cwindu'yo' na já chooyâ jnaⁿ na tue' Jesús.

²⁹ Quia jo' Pedro ñequio nt'omcheⁿ apóstoles, t'oona, jluena:

—Jndei'tina' na calacandaayâ ñ'oom na matso Ty'oots'om nchiiti ñ'oom na cwilue nn'aⁿ. ³⁰ Manqueⁿ na tyola't'maaⁿndye welooya na ñet'om teiyo, tquiaaⁿ na wando'xco Jesús na jla'cue'yo' na ty'iom'yo' nacjoo' ts'oom'naaⁿ. ³¹ Seit'maaⁿñê juu. Tqueeⁿ juu ntyjaa' ts'oqⁿ ntyjaya. Tqueeⁿ juu na cwiluiit'maaⁿñe ndo' na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ cha calcwe' n'om nn'aⁿ Israel ndo' na nntseit'maⁿ ts'om jnaaⁿna. ³² Já cwitjei'yuu'ndyô cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, ndo' majo'ti mach'ee Espíritu Santo, nquii na mañequiaa Ty'oots'om naquii' n'om nn'aⁿ na cwila'canda ñ'oom na matsoom.

³³ Jnda na jndye naⁿmaⁿn'iaaⁿ ñ'oommeiⁿ jeeⁿ ndya' lioona hasta ñe'cala'cwjeena naⁿñeeⁿ. ³⁴ Saa teicantyja cwiindye joona, ts'aⁿ na jndyu Gamaliel. Jom ts'aⁿ tmaaⁿ fariseos ndo' ma'mooⁿ chiuu matsaⁿntjom ljeii na tqueⁿ Moisés,

cha'tsondye nn'aⁿ ya ñ'oom nquiuna cantyja 'naaⁿaⁿ. Teintyjeeⁿeⁿ ndo' sa'ntjoom na calui'ya apóstoles ch'eⁿ chjoowi' taⁿndyo. ³⁵ Tsoom ndaa nc'iaaⁿaⁿ:

—'O ntyjaññoⁿ nn'aⁿ Israel, cal'a'yo' cwenta ljo' na cwilatiuu'yo' na ñe'cal'a'yo' ñ'eⁿ naⁿnomm'aⁿl. ³⁶ Ee cjañjoom' n'om'yo' jaach'eeti xuee tyom'aaⁿ Teudas. Tyotsoom na jom ts'aⁿ na t'maⁿ cwiluiiñe, ndo' cha'na ñequiee siaⁿnto naⁿnom jla'jomndyena ñ'eⁿñê. Saa jla'cuee' nn'aⁿ jom, ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na jla'jomndye ñ'eⁿñê t'oom'ndyena. Mana ntycwii cantyja 'naaⁿaⁿ. ³⁷ Jnda teinom na ljo', xcwe na cwiwiljeixco ncuee nn'aⁿ, mati seis'añe Judas ts'aⁿ Galileo. Ndo' jndye nn'aⁿ jla'jomndyena ñ'eⁿñê. Saa mati jla'cuee' nn'aⁿ jom, ndo' cha'tsondye nn'aⁿ na tyola'jomndye ñ'eⁿñê majo'ti t'oom'ndyena. ³⁸ Jo' chii matseijndo'a n'om'yo', ca'ndye'yo' ti'm'aⁿl. Cajndoo' nquieena, ee xeⁿ ñ'oommeiⁿl ñequio ts'iaaⁿmeiⁿl cwila'xmaⁿna' cwe' ts'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ quia jo' nncjaandyue che'nquieena'. ³⁹ Saa xeⁿ cwila'xmaⁿna' ts'iaaⁿ 'naaⁿl Ty'oots'om, quia jo' tijoom candaⁿ na nlatyui'yo' joona'. Nleitquioo'to na cwitsa'yo' nacjoo' Ty'oots'om.

⁴⁰ Ndo' jla'jomndye nc'iaa' Gamaliel ñ'oom na tsoom ndaana. Jo' chii tqueeⁿnda'na apóstoles. Cwe' tyotjaa'na naⁿñeeⁿ. Ndo' ñequio na jndei'na' tyoluena na tant'moqⁿ naⁿñeeⁿ ñ'oom ñequio xuee' Jesús. Jnda chii jñoomna naⁿñeeⁿ. ⁴¹ Ndo' naⁿñeeⁿ je', jlui'na quii'ntaaⁿ naⁿmaⁿñiaaⁿ ñequio na neiiⁿna na tquiaa Ty'oots'om na cwila'xmaⁿna na co'wi'na' joona nc'e na cwtije'i'yuun'dyena ñ'oom ñequio xuee' Jesús. ⁴² Ndo' 'io ndi 'io tíc'oomeintyjee'na na tyot'moqⁿna naquii' wats'om t'maⁿ ndo' mati l'aa nn'aⁿ. Tyot'moqⁿna ndo' tyola'neiⁿna ñ'oom cantyja 'naaⁿ Jesús na cwiluiiñe Cristo.

6

Tjeii'ndyena ntquiee' nn'aⁿ na nndye'ntjom naquii' ntaaⁿna

¹ Majoo ncuee'ñeeⁿ tjawijndyendye nn'aⁿ na cwila'yu'. Saa we ndi'ndyena. Nt'omndyena nn'aⁿ judíos na cwila'neiⁿ griego ndo' nt'om nc'iaana cwila'neiⁿ hebreo. Ndo' naⁿñeeⁿ na cwila'neiⁿna griego to'na na jla'ncjoo'ndyena nacjoo' nn'aⁿ na cwilayu' na cwila'neiⁿ hebreo. Ee cha'tso yolcu na cwila'yu' na jnda tja noom ticwii xuee cwito'ñoomna nantquie. Saa joo yolcu na cwila'neiⁿ griego tijndyeti cwito'ñoomna cha'xjeⁿ cwito'ñoom nc'iaana na cwila'neiⁿ hebreo. Jo' na to'na na jla'ncjoo'ndyena. ² Jo' chii canchoo'we apóstoles jla'tjomna cha'tso nn'aⁿ na cwila'yu'. Jluena ndaa naⁿñeeⁿ:

—Ticatsa'ntjomna' na n'ndyaayâ na cwiñe'quiaayâ ñ'oom' Ty'oots'om na njndoqⁿâ cantyja 'naaⁿl nantquie. ³ Jo' chii 'o

nn'aa'nya, catjeii'ndyo' ntquiee' tsa'ns'a quii'ntaa'nyo' na waa ñ'oom ya cantyja 'naa'na, na too' m'aa' Espíritu Santo naquii' n'omna, ndo' na jndo' n'omna. Joonā nnt'iqo'nya ts'iaa' na njndoo'na cantyja 'naa' nantquie na nnto'ñoom yolcu na jnda tja noom. ⁴ Saa jā ñecwitco nlanāa'nyā nnom Ty'oqots'om ndo' na ñnequiaayā ñ'oom'm ndāa nn'a'.

⁵ Ndo' cha'tso nn'a' na cwila'yu' jla'jomndyena na ljo'. Jo' tjeii'ndyena Esteban, ts'a' na matseyiyu'ya ts'om ndo' too' naquii' ts'oom m'aa' Espíritu Santo. Ndo' mati Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón ñequio Parmenas. Mati tjeii'ndyena Nicolás, ts'a' tsjoom Antioquía. Jom nchii ts'a' judío saa jaach'ee xuee matseijomñe ñ'oom na cwila't'maa'ndye nn'a' judíos. ⁶ Jnda na tjeii'ndyena na'ñee' chii tquiochona joo na m'a' apóstoles. Ndo' joona jla'nei'na nnom Ty'oqots'om cantyja 'naa' na'ñee'. Jnda chii tioona lueena nacjoo na'ñee' na cwito'ñoom ts'iaa'.

⁷ Ndo' ñ'oom' Ty'oqots'om jndyeti tjanty'eena'. Ndo' ty'ewijndyendyeti nn'a' na cwila'yu' naquii' Jerusalén hasta mati jndye ntyee cantyja 'naa' nn'a' judíos tyola'yu'ya cwii n'om.

Cwita'wi'na Esteban

⁸ Esteban t'ma' najndei Ty'oqots'om tyotseixmaa'. Jndye 'naa' s'aa' quii'ntaa' nn'a' ñequio ts'iaa' t'ma' na xocandāa nluii na cwe' najndei nquii ts'a'. ⁹ Tyowaa cwii wats'om cwentaa nn'a' judíos na jndyu tmaa' nn'a' m'a'candyaa'ndye. Na'ñee' jna'na tsjoom Cirene ñequio tsjoom Alejandría ndo' ndyuua Cilicia ñequio ndyuua Asia. Nt'omndye na'ñee' to'na tjawa ñ'oom na tyola'nei'na ñ'e' Esteban. ¹⁰ Saa tileicana'ndyena na nncwinom'na jom ñ'oom na matseinei' ee jom matseinei' ñequio na jndo'ya ts'oom nc'e matseixmaa' Espíritu Santo. ¹¹ Quia jo' cwe' nt'iu tyotsa'ntjomna nn'a' na calue cantu nacjoo' Esteban, na jnda jndyena na tyotseinei' ñ'oom tia nacjoo' Moisés ndo' nacjoo' Ty'oqots'om. ¹² Jnda na jlue na'ñee' cantu jee' seijmei'na' nn'a' quii' tsjoom ñequio nn'a' na cwiluiitquiendye ñequio nn'a' na cwit'moq' ljeii na tque' Moisés. Ndo' ty'ena nacjoo' Esteban. T'uena jom. Ty'eñ'omna jom jo ndāa na'ma'nn'iaa'. ¹³ Ndo' tquee'ndyena nt'omche' nn'a' na calue cantu nacjoom'm. Tyolue na'ñee'.

—Tsa'ns'am'aa' ñequii'che' matseinei' ñ'oom tia nacjoo' wats'om t'ma' na matseixma'na' cwentaa' Ty'oqots'om ndo' nacjoo' ljeii na tque' Moisés. ¹⁴ Ee jnda jndyaayā na tyotsoom na Jesús na jna' Nazaret nntseityuii' wats'omwaañe ndo' nntseichuii' costumbre na tquiaa Moisés ndaaya.

¹⁵ Ndo' cha'tso naⁿmaⁿn'iaaⁿ na meindyuaandye nty'iaana Esteban. Jliuna seichuii'na' nnoom, s'aana' cha'cwijom nnom ángel.

7

Ñ'oom na seilcwe' Esteban ndaa nn'a na t'ue jom

¹ Quia jo' tyee na cwiluitquieñe tax'eeⁿ nnom Esteban, matsoom:

—¿Aa mayuu' na ljo' tsu'?

² T'o Esteban matsoom:

—'O ta na cwiluitquiendyo' ñequio 'o nn'aⁿya, candye'yo' ñ'oom na nntsjoq. Nquii Taya Ty'oqots'om na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiiñê, jom seica'moⁿñê nnom welooya Abraham quia na tyom'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ ndyuaa Mesopotamia cwii tjoocheⁿ na nnc'oom tsjoom Harán. ³ Tsoom nnom: “Calui' ñjaaⁿñee ndyuaa tsjom'. Ca'ndii' nn'aⁿl, cja' ndyuaa yuu na m'moqⁿya njom'.” ⁴ Quia jo' jlueeⁿeⁿ ndyuaa tsjom'm, ndyuaa Caldea. Tjaaⁿ ndyuaa Harán, tyom'aaⁿñê jo' jo'. Ndo' jnda na tue' tsotyeen, jndyoñ'oom Ty'oqots'om jom ndyuaameiiⁿ yuu na m'aⁿyo' je'. ⁵ Saa tinqiaa Ty'oqots'om na nnaaⁿaⁿ ndyuaameiiⁿñee meiⁿ cwe' yuu na nncwintyjeeⁿeⁿ. Saa tyeⁿ 'ndii Ty'oqots'om ñ'oom nnoom na maxjeⁿ nnaaⁿaⁿ ndyuaameiiⁿ. Nncuaana' cwentaa nn'aⁿ na nluindyena tsjaaⁿ 'naaⁿl jom xeⁿ jnda tueeⁿeⁿ meiⁿ xjeⁿñeeⁿ tjaaⁿnaⁿ ntseinaaⁿ. ⁶ Tso Ty'oqots'om na joo nn'aⁿ na nluindyena tsjaaⁿ 'naaⁿl Abraham cwiicheⁿ ndyuaa na nnc'omna na nchii ndyuaana. Tyeⁿ nndye'ntjomna ndaa nn'aⁿ ndyuaaⁿñeeⁿ ndo' wi' nntjoomna nl'a naⁿñeeⁿ cwii ñequiee siaⁿto ntyu. ⁷ Ndo' tso Ty'oqots'om nnoom: “Ja nncu'xaⁿ nn'aⁿ ndyuaaⁿñeeⁿ yuu na nndye'ntjomtyeⁿ nn'aⁿ na nluindyena tsjaaⁿ 'naⁿl na wjaaw-icantyjo', jnda chii nlui'na jo' jo'. Tyuaawaañee nnc'omna nlat'maaⁿndyena ja.” ⁸ Tqueⁿtyeⁿ Ty'oqots'om ñ'oom nnom Abraham na cats'aaⁿ 'naaⁿl tjaaⁿl yu'ndaa na nluiiñee na tsaⁿs'a. Jo' chii quia na tuiiñee jnaaⁿ Isaac, s'aaⁿ na ljo' juu jnda na jndaaⁿ ñeeⁿ xuee na tuiiñee. Majo'ti s'aa Isaac ñequio jnaaⁿ Jacob. Ndo' Jacob ñecwii xjeⁿ s'aaⁿ ñequio canchoo'we ntseinaaⁿ na yonom, nn'aⁿ na cwiluiindyee weloo jaa na canchoo'we ntmaaⁿl nn'aⁿ Israel.

⁹ 'Saa joo ntseinda Jacob, jo' welooya na ñet'om teiyo, jeeⁿ taaⁿl n'omna tyjeena José. Ndaana jom ndaa nn'aⁿ na ty'eñ'om jom ndyuaa Egipto. Saa Ty'oqots'om tyom'aaⁿ ñ'eⁿñê ndyuaaⁿñeeⁿ. ¹⁰ Seicandyaañee jom naquii' cha'tso nawil na tyotjoom. Tquiaa na jndo' ts'oom ndo' s'aa na neiiⁿ ts'om Faraón jom. Faraónⁿñeeⁿ cwiluiiñê tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ ndyuaa Egipto, ndo' jom ty'iroom ts'iaaⁿ José na catsaⁿntjom

tsaⁿñeeⁿ cha'waa ndyuaa Egipto hasta mati catsaⁿntjom naquii' wats'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ.

11 'Xjeⁿñeeⁿ jnaⁿ'na' na jndyo cwii jndo' t'maⁿ cha'waa ndyuaa Egipto ñequio ndyuaa Canaán. T'maⁿ nawi' tyotjoom nn'aⁿ. Ndo' welooya taticaliuna ljo' na nlcwa'na. 12 Saa jnda na jndii Jacob na niom nantquie ndyuaa Egipto, jñoom ntseinaaⁿ welooya najndyee ty'ena jo' jo'. 13 Jnda chii ty'ennda'na na jnda we. Jo' na secañoqⁿ José na tyjeena jom. Ndo' tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿñeeⁿ tajnaⁿ'aⁿ na nn'aaⁿ José naⁿñeeⁿ. 14 Ndanquia seijndaa'ñe José na quiona ñequio tsotyena Jacob ñequio cha'tso nn'aⁿ w'aana. Joona jndaⁿ ndyeen'aaⁿ nchoo' qui nchoo' 'omndyena. 15 Quia jo' tja Jacob ndyuaa Egipto. Jo' jo' m'aaⁿ ndo' tueeⁿ'eⁿ ndo' mati jo' jo' tja ntseinaaⁿ, joo welooya na ñet'om teiyo. 16 Jnda chii ty'eñ'omlcwe' ntseinda Jacob sei'ts'o 'naaⁿ'aⁿ tsjoom Siquem ndyuaa yuu na jnaⁿ'na. Jo' jo' tjacant'iuu'ñê naquii' tsei'tsuua na seijnda Abraham ñequio s'om xuee ndaa ntseinda Hamor.

17 Tsoti Esteban:

—Welooya nn'aⁿ Israel na ñet'om teiyo, tyom'aⁿtina ndyuaa Egipto. Ndo' yochēⁿ na tjatseicandaa'ñena' ñ'oom na tso Ty'oots'om nnom Abraham na nnts'aaⁿ, yacheⁿ tjawijndyendyena. 18 Jndye nn'aⁿ ñet'om ts'iaaⁿ t'maⁿ ndyuaa Egipto. Ndo' tueeⁿ'ntyjo na tjaquiee' cwii ts'aⁿ ts'iaaⁿñeeⁿ na ticaljeii cantyja 'naaⁿ ts'oo José. 19 Cwajndii s'aaⁿ. Tco'weeⁿ'eⁿ welooya. Saⁿntjoom na ca'ndyetona yo'ndaa ndana na cwjeto. 20 Joo ncuee'ñeeⁿ tuiiñe Moisés. Tjawee' ts'om Ty'oots'om yu'ndaa. Tyom'aaⁿñê waa' tsotyeeⁿ cha'na ndyee chi' na teix'eetina jom. 21 Jnda chii 'ndyena jom na cueeⁿ'eⁿ saa majuuto yuscu jnda tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿñeeⁿ ljeii jom. S'aa cha'na jnda jom. 22 Jo' chii tyotsei'naⁿ'aⁿ cha'tso na jndo' n'om nn'aⁿ ndyuaa Egipto. T'oom na jndo' ts'oom na tyotseineiiⁿ ndo' na tyoch'eeⁿ.

23 'Ndo' Moisés, quia na tuee' cha'na wen'aaⁿ choom'm s'aana' ts'oom na ñe'cjaacanoom'm nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiiñê ntseindacantyjo Israel. 24 Tjaaⁿ ndo' nty'iaaⁿ'aⁿ na maco'wi' cwii ts'aⁿ Egipto cwii ts'aⁿ tsjaaⁿ na tuiiñê. Jo' chii tjacwañom'm tsaⁿñeeⁿ. Tjeii'ñê juu nawi' na matjom. Seicueⁿ'eⁿ ts'aⁿ Egipto. 25 Ee seitioom na nla'noⁿ nn'aaⁿ'aⁿ nn'aⁿ Israel na Ty'oots'om nntseicandyyaⁿ joona ñequio l'o jom, saa ticala'noⁿ'na. 26 Ndo' cwiicheⁿ xuee ljeiiⁿ we nn'aⁿ Israel na cwilantja'ndye. Ndo' na l'ue ts'oom na caljoyaandyena, jo' chii tsoom ndaana: “O re mann'aaⁿndyo'. ¿Chiuu na cwilantja'ndyo'?” 27 Quia jo' juu ts'aⁿ na mal'ue tia' ñ'eⁿ x'iaa', ntqueeⁿ Moisés. Matsoom nnom: “¿Ñeeⁿ juu tqueⁿ 'u na nnts'aⁿntjom' jâ, ndo' na nncu'xeⁿ jâ? 28 ¿Aa ñe'catseicue' ja, cha'na seicue' ts'aⁿ Egipto

wja?" ²⁹ Jnda na jndii Moisés ñ'oomwaa', jleinoom. Tjaa' ndyuaa Madián. Mana ljoo'ñeyaa' jo' jo'. Ndo' jo' jo' tocoom, tuiindy we ntseinaa' na'nom.

³⁰ 'Quia na jnda teinom wen'aa' ntyu na m'aa' jo' jo' sei-jomna' na m'aa' cwii joo quii' jnda na nndyoo' sjo Sinaí ndo' teitquoo'ñe cwii ángel nnoom naquii' ntsaachom na cwico tsa' ts'oo n'ioom. ³¹ T'ma' seitsa'na' jom na nty'iaa'na' na ljo'. Ndo' seicandyoo'ñe na nnty'iaa'yaa' ndo' jñee' na matseinei' Ta Ty'oots'om. ³² Matso: "Ja cwiluiindy Ty'oots'om cwentaa' welo' Abraham tsa' na ñet'oom teiyotiche', ñ'e' Isaac, ñ'e' Jacob." Quia na jndii Moisés na ljo', teiñe na macaty'uee'. Mei' tíc'oomt'maa'ñe ts'oom na nnty'iaa'na'. ³³ Ndo' matso Ty'oots'om nnoom: "Cwji' lcom' na ñjom' ee yujo' yuu na meintye' matseixma'na' tyuaa na lju' ee ñjaa' tyje'cañoo'nya. ³⁴ Ja jnda nty'iaayaya na cwita'wi' nn'a' ndyuaa Egipto nn'a'nya nn'a' Israel ndo' jnda jndiia na cwtcweena. Ndo' jnda jndyocuaya na nntseicandyaandy joona. Jo' chii majñoo'nya 'u na cja'lcwe' ndyuaa Egipto."

³⁵ Tsotiche' Esteban:

—Moisés'ñee', ñel'a nn'a' Israel na ticuee' n'omna jom. Jluena nnoom: "¿'Ñee' tque' 'u na nntsa'ntjom' já ndo' na nncu'xe' já?" Saa majuutoom ty'iom Ty'oots'om ts'iaa' jom na catsa'ntjoom joona ndo' cantyja 'naa' na nndyaandyena nawi' na tyom'a'na. Luaa' s'aa Ty'oots'om xje' na teitquoo'ñe ángel nnoom naquii' tsa' ts'oo nioom na cwico. ³⁶ Majuu Moisés'ñee' tjeii'na' welooya nn'a' Israel na ñet'om ndyuaa Egipto. Jndye 'naa' t'ma' tyoch'ee' ndyuaa'ñee' na tjaa 'ñee' juu ndaa nnts'aa na cwe' na jndei nquii. Mati tyoch'ee' ts'iaa' t'ma' quia na tei'nomna Ndaaluee Wee ndo' quia na tyom'a'na ndyuaa yuu tjaa nn'a' c'oom wen'aa' ntyu. ³⁷ Manque' na tsoom ndaa nn'a' Israel: "Ty'oots'om nlquee' cwii nn'a'yo' na ññequiaa ñ'oom'm ndaa'yo' cha'xje' na tquee' ja." ³⁸ Majom na tyocañ'ee' ñ'e'ndyena quia na tyotjomndyena ndyuaa yuu tjaa nn'a' c'oom. Jo' jo' seinei' ángel ñ'e'ñe sjo Sinaí. Jnda chii jom seinei' ndaa welooya nn'a' Israel. Jom to'ñoom ñ'oom na mañequiaana' na tseixma' ts'a' na wando' aña'na' na jndyoteincoo' ñ'oom'ñee' ndaa jaa.

³⁹ 'Saa welooya tiñe'calacandana ñ'oom na tsoom ndaana. Tiñe'calañ'oom'ndyena jom ndo' l'ana na ñe'c'oolcwee'na ndyuaa Egipto. ⁴⁰ Yoche' na tyom'aa' xque' sjo Sinaí jluena nnom Aarón: "Catsa' 'na' na nlat'maa'ndyo na nnc'oojndyeena' jo ndaaya na nntsaalcwaa'a Egipto ee tical-iuuya ljo' tjom Moisés ts'a' na tjei' jaa jo' jo'." ⁴¹ Ndo' l'ana

cwii 'naⁿ cha'cwijom quioo'jndyo chjoo. Ndo' nnom juuna' tyola'cwjeena quioo' na tyola't'maaⁿndyena na l'ana xuee. Jeeⁿ neiiⁿna ñequio juuna', ndo' cwe' 'naⁿ na l'a nquieena. ⁴²Jo' chii 'ndii Ty'oots'om joona. 'Ndiitoom na calat'maaⁿndyetona meiiⁿ cwe' cancjuu na m'aⁿ tsjo'luee. Ee naquii' libro na teiljeii ñ'oom ndyuee profetas, matsona':

'O nn'aⁿ Israel, ¿aa nqoⁿya tyoñequia'yo' quioo' na tyolacwje'yo'

wen'aaⁿ ntyu'ñeeⁿ na tyom'aⁿ'yo' ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom?

⁴³Nchii jo' l'a'yo' ee ñejleiñ'om'yo' w'aaliaa na ndii' juu na tyolat'maaⁿndyo' na jndyu Moloc.

Ndo' ñejleiñ'om'yo' caxjuu cwentaa' juu na tyolat'maaⁿndyo' na jndyu Renfán.

Ñequii'cheⁿ 'naⁿ na ñel'a' ncjo'yo' ñejlat'maaⁿndyo'.

Jo' chii je' nncwjiia 'o ndyuaa tsjom'yo', nntsa'yo' hasta cwiicheⁿ na ntyjaa' tsjoom Babilonia.

⁴⁴Tsoti Esteban:

—Juu ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom, tyoleiñ'om welooya w'aaliaa yuu tyolawena ljo' lcaa' na chuu' ljeii na tqueⁿ Ty'oots'om na matsaⁿntjomna'. W'aaliaa'ñeeⁿ tuiina' cha'xjeⁿ na saⁿntjom Ty'oots'om Moisés na cats'aaⁿ juuna' cha'xjeⁿ na jndaⁿ t'mqoⁿ nnom. ⁴⁵Juuna' tquiñoñ'om ndacantyjo welooya quia na jndyochuu Josué joona ndyuaameiiⁿñe, ndyuaa na seiindaa'ñe Ty'oots'om na nndaana. Jo' chii tjeiiⁿeⁿ nn'aⁿ na ñet'om ndyuaameiiⁿñe cha ljoo'ndye welooya juuna'. Ndo' ljooñe tyoleiñ'omtina w'aaliaa'ñeeⁿ hasta quia na tyom'aaⁿ David. ⁴⁶Tjawee' ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿ David. Ñe'cats'aaⁿ w'aa yuu na nnc'oom Ty'oots'om na tyotseit'maaⁿñe weloom'm Jacob tsaⁿ na ñet'oom teiyocheⁿ.

⁴⁷Saa jnaaⁿ Salomón juu s'aa w'aa'ñeeⁿ cwentaa' Ty'oots'om.

⁴⁸Saa naquii Ty'oots'om na m'aaⁿ na ndyeticheⁿ, nchii cwe' naquii' l'aa na cwil'a nn'aⁿ mac'eeⁿ. Ee luaa' tyotso profeta. Seineiⁿ tsaⁿñeeⁿ ñ'oom na seijnqoⁿñ'om ts'om. Matsoom:

⁴⁹Cañoom'luee matseixmaⁿna' ndio 'naⁿya yuu na mawacatyāⁿ na matsaⁿntjoⁿya.

Ndo' tsjoomnancue matseixmaⁿna' cwe' cha'na 'naⁿ yuu na cwiquie' nc'a.

Nc'e na ljo', ¿cwaaⁿ w'aa na nl'a'yo' cwentaya?

Ndo' ¿yuu waa cwii joo na ya na nncwajndyaya?

⁵⁰¿Aa nchii nncq s'aa cañoom'luee ñ'eⁿ tsjoomnancue?

⁵¹Tsoti Esteban:

—'O maxjeⁿ quie' n'om'yo'. Matseijomna' 'o cha'na nn'aⁿ na tyoolat'maaⁿndye Ty'oots'om ee tiñe'candyeyo' meiⁿ tiñe'calacandaⁿyo'. Ñequii' na cwitsa'yo' nacjoo' Espiritu

Santo. Cha'na tyol'a welo'yo' na ñet'om teiyo majo'ti cwil'a' 'o.
⁵² Welo'yo' na ñet'om teiyo, ¿Aa tyom'aaⁿ ñeeⁿ na tyoñequiaa
 ñ'oom' Ty'oqots'om na tîcata'wi'na juu? Maxjeⁿ tjaa'naⁿ.
 Jla'cwjee welo'yo' nn'aⁿ na tyola'candii na ndyo nquii Cristo
 na cwiluiñe na maty'iomyana'. Ndo' 'o je' jnda tquia'yo'
 cwenta jom ndo' jnda jla'cue'yo' jom. ⁵³ Mancjo'to'yo' na
 to'ñoom'yo' ljeii na tqueⁿ Moisés na tquia ángeles. Saa
 tîcalacanda'yo' juuna'.

Jla'cuee'na Esteban

⁵⁴ Jnda na jndye naⁿ ñeeⁿ ñ'oommeiⁿ jla'jmeiⁿ ndyena. Ty-
 oteinquiena ndei'n'omna na jeeⁿ lioona Esteban. ⁵⁵ Saa
 jom na too' naquii' ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo, jlundaañê
 nty'iaaⁿ aⁿ cañoom'luee. Nty'iaaⁿ aⁿ na neiⁿ coo' caxuee yuu na
 m'aaⁿ nquii Ty'oqots'om ndo' nty'iaaⁿ aⁿ Jesús na meintyjee' jo
 ntyjaa' Ty'oqots'om ntyjaya. ⁵⁶ Ndo' matsoom:

—Canty'ia'yo'. Manty'iaya na jnda jnaaⁿ cañoom'luee, ndo'
 nquii Jesús na jnaⁿ jo' jo', meintyjee' ntyjaa' Ty'oqots'om nty-
 jaya.

⁵⁷ Quia jo' jndei tyolaxuaana na jmeiⁿ ndyena. Jlacu'na
 lua'quina ndo' ñejom ty'enomna nacjoom'm. ⁵⁸ Ndo' jndei
 ty'entquieena jom nnom tsjoom. Jnda chii nn'aⁿ na tyolue na
 waa jnaaⁿ aⁿ tjeii'na liaa na teincoo na cwee'na. Tsa'na joona',
 ndo' cwii ts'aⁿ na titquieñe na jndyu Saulo jom s'aaⁿ cwenta
 joona'. Jnda chii tyotmeiⁿ na ljo' Esteban. ⁵⁹ Ndo' yochēⁿ na
 cwitmeiⁿ na ljo' jom, seineiⁿ nnom Ty'oqots'om, matsoom:

—Ta Jesús, coñom' añaⁿ 'naⁿya.

⁶⁰ Jnda chii tcoom'm xtyeeⁿ. Jndei seixuaⁿ, matsoom:

—Ta, tincwjaa'ndyu' cwenta jnaaⁿ na na cwila'cuee'na ja.

Jnda tsoom na luaa' mana tueeⁿ eⁿ.

8

¹ Ndo' tyom'aaⁿ Saulo jo' jo', seijomñê na jla'cuee' nn'aⁿ
 Esteban.

Tyoco'wi' Saulo nn'aⁿ na laxmaⁿ cwentaa' Ty'oqots'om

Majuu xuee na jlacuee'na Esteban jnaⁿ na' cwajndii ty-
 ontyjo nn'aⁿ Jerusalén tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om
 cwentaaⁿ aⁿ jo' jo'. Jo' chii cha'tsondyena tyot'oom'ndyena
 cha'waa ts'ondaa Judea ñequio ts'ondaa Samaria. Macanda
 nquiee apóstoles tîcat'oom'ndyena. ² Nt'om naⁿ nom na jeeⁿ
 xcwee' n'om ñ'eⁿ Ty'oqots'om ty'ecat'iuuna Esteban. Jeeⁿ ty-
 otyueena na jnda nquiuna jom. ³ Ndo' Saulo cwajndii ty-
 oco'weeⁿ eⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ aⁿ.
 Tyojaaqueⁿ eⁿ meiⁿ quii' l'aa ndo' ñequio na jndei'na' tyocw-
 jeeⁿ eⁿ naⁿ nom ndo' naⁿ lcu. Tyocjaachom joona. Tyotioom
 joona w'aancjo.

Tyoñe'quia nn'a'n ñ'oom naya ndyuaa Samaria

⁴ Saa naⁿñeeⁿ na t'oom'ndye tyoma'nomna. Meiⁿyuuchen na tquiena tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'o^oots'om ndaa nn'aⁿ. ⁵ Cwii joona, ts'aⁿ na jndyu Felipe, tjacueeⁿ cwii tsjoom ts'ondaa Samaria. Tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo ndaa nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. ⁶ Cha'tsondye nn'aⁿ jeeⁿ ya tqueⁿna cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ ndo' nty'iaana 'naaⁿ t'maⁿ na tyoch'eeⁿ na xocandaa nnts'aa na cwe' najndeiⁿ nquii ts'aⁿ. ⁷ Jndye nn'aⁿ na tyoleichuu jndyetia n'maaⁿna s'aaⁿ. Quia na jlui' jndyetia'ñeeⁿ quii' n'omna jndeiⁿ jla'xuaana'. Ndo' jndye nn'aⁿ na ntjeiⁿ nc'ee' ndo' ntjeiⁿ luee tco'yana' joona s'aa Felipe. ⁸ Nc'e na ljo', jndye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyom'aⁿna na jeeⁿ neiⁿna.

⁹ Jnda jaach'ee xuee m'aaⁿ cwii ts'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na calua'ñe na jndyu Simón. Tyonquiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ ts'ondaa Samaria, na tyotsoom ndaana na jom jeeⁿ t'maⁿ tseixmaaⁿ. ¹⁰ Cha'tsondye nn'aⁿ meiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindyey meiⁿ nn'aⁿ na cje laxmaⁿ jeeⁿ tyoqueⁿna cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ. Tyoluenena:

—Simónm'aaⁿ, juu najndeiⁿ na matseixmaⁿ Ty'o^oots'om, t'maⁿ matseixmaaⁿ jo'.

¹¹ Nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyoqueⁿna cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ ee teiyo manquiu'nn'aaⁿ joona ñequio ts'iaaⁿ calua' na mach'eeⁿ. ¹² Saa quia na jnda jla'yu'na ñ'oom na tyotseineiⁿ Felipe cantyja na matsaⁿntjom Ty'o^oots'om ndo' cantyja 'naaⁿ xuee' Jesucristo, quia jo' naⁿnom ndo' naⁿlcu teits'oomndyena. ¹³ Ndo' manquiiⁿ Simón seiyo^oom'm ndo' teits'oomñê. Ndo' ñequiⁿcheⁿ na ñ'eⁿñ'eeⁿ ñ'eⁿ Felipe. Jeeⁿ tyocjaawee' ts'oom 'naaⁿ t'maⁿ na tyoch'ee Felipe na xocandaa nnts'aa na cwe' najndeiⁿ nquii ts'aⁿ meiⁿ xocjaantyjo^o ts'om ts'aⁿ chiuu tuiyyuu.

¹⁴ Ndo' Jerusalén m'aⁿ apóstoles, jnda na jndyena na mati nn'aⁿ ts'ondaa Samaria macwila'yu'na ñ'oom' Ty'o^oots'om, jo' chii jñoomna we x'iaana, Pedro ñ'eⁿ Juan, na c'oo naⁿñeeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ ndyuaa Samaria. ¹⁵ Ndo' jnda na tquie naⁿñeeⁿ jo' jo', tyola'neiⁿna nnom Ty'o^oots'om. Taⁿna nnoom na quiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'om naⁿñeeⁿ. ¹⁶ Ee meiⁿcwiindyey naⁿñeeⁿ tyooto'ñoomna Espíritu Santo, macandaa na jnda teits'oomndyena ñequio xuee' Ta Jesús. ¹⁷ Quia jo' Pedro ñ'eⁿ Juan tioona lueena nacjoo naⁿñeeⁿ. Mana to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna.

¹⁸ Jnda na nty'iaa' Simón na joo nn'aⁿ na jñom Ty'o^oots'om tioona lueena nacjoo naⁿñeeⁿ, to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna, quia jo' seiqueeⁿna' ts'oom na mati jom ñe'cats'aaⁿ na ljo'. Jo' chii tsoom ndaana na s'om ñequiaaⁿ. ¹⁹ Matsoom:

—Quia'yo' na ntseixma^{nya} najndeii na cwilaxma^{nyo'} cha mati ja mei^{ncwi'}ñee^{che} ts'aⁿ na nntioo l'o^oo nacjoo' maxjeⁿ nnc'oñom Espíritu Santo naquii' ts'om.

²⁰ Saa matso Pedro nnoom:

—S'om 'naⁿ catsuuna' ñ'e^{ndyu'}, 'u matsei'tiuu' na cwe' ñequio s'om nnc'oñom' naya na mañequiaa Ty'o^oots'om na cwicandaa nn'aⁿ na cwe'yu. ²¹ 'U ticatsona' na nntseijom-ndyu' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^oots'om na cwil'aayâ ee tiyuu' na xcwee' ts'om' jo nnoom. ²² Calcwe' ts'om' jnaⁿ luaa', ndo' catseyty'o^ondyu' nnom Ty'o^oots'om nts'aache^{ndyo} ndya' nntseit'maⁿ ts'oom 'u na luaa' m'aaⁿ ts'om'. ²³ Ee manty'iaya juu jnaⁿ matseijomna' cha'cwijom 'naⁿ ja na nnc'uu ts'aⁿ ndo' cha'cwijom l'uaancjo na chu'tye^{ndyu'}.

²⁴ Quia jo' tso Simón ndaana:

—Cata^{nyo'} nnom Ty'o^oots'om na mei^{ncwii} ticatjo^{nya} cha'na cwindu'yo'.

²⁵ Pedro ñ'eⁿ Juan jla'nei^{na} ñ'oom' Ty'o^oots'om ndo' tjei'yuu^{ndyena} cantyja 'naaⁿ Jesús. Jnda chii jna^{na} tsjoom'ñeeⁿ ndyuaa Samaria na nnc'oolcwee'na Jerusalén. Jndye njoom nch'u tyo'oowi^{nomna} ndyuaa^{ñee}. Tyoñequiana ñ'oom naya ndaa nn'aⁿ.

Felipe ñequio ts'aⁿ ndyuaa Etiopía

²⁶ Ndo' seineiⁿ ángel 'naaⁿ Ty'o^oots'om nnom Felipe. Tso: “Cja' nato Jerusalén na wjaana' tsjoom Gaza jo ntyja na macalui' caxjuu tsoom'naaⁿ.” Juu nato'ñeeⁿ mawinomna' ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. ²⁷ Quia jo' teicantyyaaⁿ tjaaⁿ. Ndo' nato'ñeeⁿ teincwiñê ñ'eⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ ndyuaa Etiopía. Tsaⁿñeeⁿ tsaⁿs'a eunuco na mandi^{ntjom} nnom Candace tsaⁿscu na matsa^{ntjom} ndyuaa Etiopía. Tyom'aaⁿ ts'iaaⁿ na tyotseiweeⁿ s'om naquii' wats'iaaⁿ 'naaⁿ tsaⁿscu^{ñee}. Tjatseit'maaⁿñê Ty'o^oots'om Jerusalén. ²⁸ Ndo' je' majaalcweeⁿeⁿ. Ñjoom ts'om tornom 'naaⁿaⁿ. Matsei'naⁿaⁿ tsom na chuu' ñ'oom' Ty'o^oots'om na seiljeii Isaías. ²⁹ Ndo' tso Espíritu nnom Felipe:

—Catseicandyoo^{ndyu'} nacañoom' tornomwaa'. Catseijom-ndyu' ñ'eⁿ ts'aⁿ na maleiñ'oom juuna'.

³⁰ Quia jo' tjantyyaa' Felipe tsaⁿñeeⁿ. Jñeeⁿ na matsei'naaⁿ tsaⁿñeeⁿ ñ'oom' Ty'o^oots'om na seiljeii Isaías. Tax'eeñê nnom, matsoom:

—¿Aa matsei'noⁿ ñ'oom na matsei'naⁿ?

³¹ Matso tsaⁿñeeⁿ nnoom:

—¿Chiuu nnts'aayo na nntsei'noⁿa ee tjaa 'ñeeⁿ juu m'moⁿ nooⁿ?

Ndo' tcaⁿ tsaⁿñeeⁿ na cjava Felipe tornom 'naaⁿaⁿ na nncwacatyeeⁿ na cañoom'm.

³² Luaa matso ñ'oom' Ty'oots'om na matsei'naaⁿ tsaⁿ ñeeⁿ:
Quia na wjaañ'oom ts'aⁿ catsmaⁿ na nntseicueⁿ eⁿ juuyo'
meiⁿ chjoo ticatseixuaayo'.

Mati cha'na catsmaⁿ chjoo quia na matyjee ts'aⁿ som'm
ñemaaⁿ ñom,
malaa'ti' tjaa ljo' tso ts'aⁿ na cwiluiiñe catsmaⁿ cwentaa'
Ty'oots'om meiⁿ na wi' tyotjoom.

³³ Jla'jnaaⁿ nn'aⁿ jom meiⁿ t'catu'xeⁿ yana ñ'oom cantyja
'naaⁿ aⁿ.

Ndo' ñeeⁿ juu ndaa nntseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nn'aaⁿ aⁿ na
tjawicantyjoo',
maxjeⁿ tjaa'naⁿ ee tyuaa' jla'cuee'na jom.

³⁴ Quia jo' tax'ee ts'aⁿ Etiopía nnom Felipe, matsoom:

—Cwii naya'ñeeⁿ, catsu'ya' nqoⁿ, ts'aⁿ na tyoñequiaa
ñ'oommeiⁿ ñeeⁿ ¿aa matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nqueⁿ oo aa
cantyja 'naaⁿ cwiicheⁿ?

³⁵ Quia jo' Felipe tqoⁿ oⁿ na tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿ juu
ñ'oom'ñeeⁿ na teiljeiⁿ naquii' ñ'oom' Ty'oots'om na sei'naaⁿ
tsaⁿ ñeeⁿ. Tyotseineiⁿ nnom tsaⁿ ñeeⁿ ñ'oom naya cantyja
'naaⁿ Jesús. ³⁶ Ndo' yochen na cwi'oona nato, tquiena cwii joo
yuu waa ndaatoo. Quia jo' matso ts'aⁿ Etiopía nnoom:

—Canty'ia', ñjaaⁿ waa ndaatoo. ¿Aa waa na nntseicu'na' na
nnleits'oomndyo?

³⁷ Quia jo' matso Felipe nnoom:

—Xeⁿ matsei'yu' ñequio na xcwee' ts'om' ndaa
nleits'oomndyu'.

T'o tsaⁿ ñeeⁿ matsoom:

—Matseyu'a na Jesucristo cwiluiiñê Jnda Ty'oots'om.

³⁸ Quia jo' ts'aⁿ Etiopía sa'ntjoom na cjaameintyjee' tornom.
Jnda chii wendyena tquiocuena, ty'ecuona quii' ndaatoo,
mana seits'oomñee Felipe jom. ³⁹ Jnda na jlui'na quii' ndaa-
tioo, nquii Espíritu na cwiluiiñe Ty'oots'om tjañ'oom Felipe.
Ndo' ts'aⁿ Etiopía'ñeeⁿ taticanty'iaa'tyeeⁿ Felipe, saa' tjaaⁿ
nato na mawjaⁿ ñequio na neiiⁿ ts'oom. ⁴⁰ Ndo' Felipe je',
teitquioo'ñê tsjoom Azoto, ndo' jndye njoom tyomanoom
tyoñequiaaⁿ ñ'oom naya hasta tuee'nnaaⁿ aⁿ tsjoom Cesarea.

9

Lcwe' ts'om Saulo jnaaⁿ aⁿ

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Ndo' Saulo ticando' nncjaameintyjeeⁿ eⁿ na
matseicaty'ueeⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' ñequio Ta Jesús. Ndicwaⁿ
macantyjaa'ñê na nntseicwjeⁿ joona. Jo' chii tjaaⁿ na m'aaⁿ
tyee na cwiluiitquieñe. ² Tcaaⁿ ljeiⁿ nnom juu na nncjaañ'oom
tsjoom Damasco na m'aⁿ nn'aⁿ judíos lan'om 'naaⁿ na.
Ljeiⁿ ñeeⁿ tquiaana' najneiⁿ na nncjaacwjaaⁿ naⁿ nom ndo'

naⁿlcu nn'aⁿ na m'aⁿ natoo' Jesús, na nncjaachom joona praso Jerusalén. ³ Njoom nato na jnda jaawinoom'm tsjoom Damasco ndo' mats'ia jo' tiao cwii chom ndiocheⁿ nacañom'm na jnaⁿna' cañoom'luee. ⁴ Ndo' tioonê nomtyuaa ndo' jñeeⁿ na seineiⁿ ts'aⁿ. Matso nnoom:

—Aa ndi', Saulo, ¿chiiu na jeeⁿ mantyo' ja?

⁵ Ndo' t'ooⁿ:

—¿'Ñeeⁿ 'u Ta?

Matso nnoom:

—Ja Jesús ts'aⁿ na mantyo'.

⁶ Ndo' Saulo cwiteiñê na macaty'ueeⁿ. Matsoom:

—¿Chiiu l'ue ts'om' Ta na cats'aa?

Quia jo' matso Jesús nnoom:

—Quicantya', cja'quie' quii' tsjoom. Jo' jo' nntso ts'aⁿ njom' ljo' macaⁿna' na nntsa'.

⁷ Ndo' naⁿnom na cwi'oo ñ'eⁿ Saulo, s'aana' na jeeⁿ tyuena ee jndyena na seineiⁿ ts'aⁿ saa titquoo'ñe. ⁸ Quia jo' te-icantya Saulo nomtyuaa. Sein'meiⁿluⁿ lua'nnoom saa tile-icantya'iaaⁿaⁿ. Jo' chii t'uena ts'ooⁿ ty'eñ'omna jom tsjoom Damasco. ⁹ Jo' jo' tyom'aaⁿ cwii ndyee xuee na tile-icantya'iaaⁿaⁿ, ndo' tícwaaⁿaⁿ meiⁿ na nnc'om ndaa tjaaⁿaⁿ.

¹⁰ Tsjoom'ñeeⁿ tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na matseyu' na jndyu Ananías. Tsaⁿñeeⁿ tco'na' nty'iaaⁿaⁿ Ta Jesús. Seineiⁿ matso:

—Ananías.

T'ooⁿ, matsoom:

—Luaa ja Ta.

¹¹ Quia jo' matso Ta Jesús nnoom:

—Quicantya' cja' nataa na jndyuna' na Ndyeyu tja. Waa' Judas cal'ue' ts'aⁿ na jndyu Saulo, ts'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Tarso. Tsaⁿñeeⁿ mamatseineiⁿ nooⁿ. ¹² Ndo' jnda tco'na' nty'iaaⁿaⁿ na 'u Ananías jnda jndyo'quie' na m'aaⁿ ndo' jndyo'catioo' l'o' nacjoom'm cha nndaⁿ nnty'iaa'nnaaⁿaⁿ.

¹³ Jnda na jndii Ananías na luaa', tsoom:

—Jndye ñ'oom jnda mandiiya, Ta, na cwila'neiⁿ nn'aⁿ cantya' naaⁿ tsaⁿm'aaⁿ cwanti nawi' mach'eeⁿ nn'aⁿ cwenta' na m'aⁿ Jerusalén. ¹⁴ Ndo' je' ñjaaⁿ jnda tyjeeⁿñeⁿ ñequio ljei na tquia ntyee na cwiluiitquiendye na mañequiaana' najneiⁿ cha na cha'tso nn'aⁿ na cwilcwii' xue' nncjaachom joona na chu'tyeⁿndyena na nntioom joona w'aancjo.

¹⁵ Saa matso Jesús nnoom:

—Cja' ee jnda tjeiⁿndyo jom na nntseineiⁿ cantya' naⁿya jo ndaaⁿ nn'aⁿ nt'omcheⁿ ndyuaa ñequio nn'aⁿ na cwiⁿsaⁿntjom joona, ndo' mati ndaaⁿ nn'aⁿ Israel. ¹⁶ Ndo' nnts'aa na nncjaal-jeiⁿ na maxjeⁿ jndye nawi' macaⁿna' na nncwinoom cantya' na matseyoom'm ñ'eⁿndyo.

¹⁷ Quia jo' tja Ananías w'aa na m'aaⁿ Saulo'ñeeⁿ. Jnda na tjaqueⁿen, tioom l'oqⁿ nacjoo' tsaⁿñeeⁿ. Matsoom:

—U re nn'a^{ny}a Saulo, nquii Ta Jesús na teitquioo'ñê njom' nato na jndyo', jñoom ja na m'aaⁿ. L'ue ts'oom na nnty'ia'nnda' ndo' na too' nntseixmaⁿ Espíritu Santo naquii' ts'om'.

¹⁸ Mañoom' tquiaa cha'cwijom lua'tsja n'om nnom Saulo. Jnda na nty'iaa'nnaaⁿaⁿ. Quia jo' teicantyyaaⁿ, teits'oomñê. ¹⁹ Jnda chii tcwaaⁿaⁿ ndo' tquiaannda'na' najneiⁿ. Ljoo'ñê cwantindy xuee ñequio nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Damasco.

Saulo mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om Damasco

²⁰ Mantyya toqⁿoⁿ na tyoñequiaaⁿ ñ'oom quii' lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos na nquii Jesús cwiluiiñê Jnda Ty'oqots'om. ²¹ Ndo' cha'tso nn'aⁿ na tyondye ñ'oom na tyoñequiaaⁿ seitsaⁿ'na' joona. Tyoluena:

—¿Aa nchii tsaⁿm'aaⁿ ts'aⁿ na tyoma'nom Jerusalén na tyoco'weeⁿen nn'aⁿ na cwilcwii' xuee' Jesús? Ndo' ¿aa nchii mati jnda jñoom ñjaaⁿ na nncjaachom nn'aⁿ na cwilayu' na chu'tyeⁿndye jo ndaa ntyee na cwiluiitquiendye?

²² Ndo' Saulo tjana'jndeityeeⁿ na tyoñequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om. Tyo'moqⁿ na mayuu' na Jesús cwiluiiñê Cristo. Jo' na tjatseiñ'eeⁿñena' nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Damasco.

Jlui'n'maaⁿñe Saulo luee nn'aⁿ judíos

²³ Jnda jaach'ee xuee na ma'moⁿ Saulo ndo' jnda chii tjoom' ñ'oom t'maⁿ nn'aⁿ judíos na nlacuee'na jom. ²⁴ Saa jñeeⁿ na ljo'. Ndo' naⁿñeeⁿ naxuee ndo' natsjom tyondoqⁿna jom ndyueel'a tatiom nnom tsjoomna na nlacuee'na jom. ²⁵ Saa nn'aⁿ na cwilayu' teijndeiiⁿna jom natsjom. Tuqoⁿ ts'om cwii tsquiee l'oq. Jlac'oⁿna jom mantana na waa na ndye 'ndyoo tatiom nnom tsjoom. Chii tjacueeⁿ cwiicheⁿ na ntyja, mana tjaaⁿ.

Saulo tyoñequiaaⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om tsjoom Jerusalén

²⁶ Quia na jnda tueⁿeⁿ Jerusalén ñe'catseijomñê ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwilayu', saa cha'tsonde naⁿñeeⁿ nquiaana jom ee tiñe'calayu'na na ts'aⁿ na matseyu' jom. ²⁷ Saa tjañ'oom Bernabé jom na m'aⁿ apóstoles. Tso tsaⁿñeeⁿ ndaa naⁿñeeⁿ chiuu waa na nty'iaa' Saulo Ta Jesús na njoom nato, ndo' na seineiⁿ Ta Jesús nnoom ndo' chiuu waa na mei'chjoo tinquiaⁿaⁿ na tyoñequiaaⁿ ñ'oom ñequio xuee' Jesús Damasco. ²⁸ Ndo' ljoo'ñe Saulo Jerusalén na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. ²⁹ Mei'chjoo ti'maaⁿ ts'oom na tyoñequiaaⁿ ñ'oom cantyya 'naaⁿ Ta Jesús. Tyot-seineiⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ judíos na cwila'neiⁿ ñ'oom griego, saa joona tyol'ueena chiuu ya nl'ana na nlacuee'na jom. ³⁰ Saa jnda na

jndye nn'aⁿ na cwilayu' na ljo', ty'eñ'omna jom Cesarea, ndo' jo' jo' jla'cwanomtina jom tsjoom Tarso.

³¹ Quia jo' ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwen-taaⁿ na m'aⁿ cha'waa ts'oⁿdaa Judea ñequio Galilea ñequio Samaria ya tyom'aⁿna. Tjaa na cwit'uiitina' joona l'a nn'aⁿ ndo' ty'enajndana. Tyom'aⁿna na nquiaana Ty'oqots'om ndo' ñequio na tyoteijndeii Espiritu Santo tjawijndyendyetina.

Cantyja na n'maⁿ Eneas

³² Pedro tyomanoom tyojaacanoom'm nn'aⁿ na cwilayu'. Mati tsjoom Lida tjacanoom'm nn'aⁿ na laxmaⁿ cwentaa' Ty'oqots'om. ³³ Jo' jo' ljeiiⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Eneas. Jnda ñeeⁿ chu na ljo tsaⁿñeeⁿ cjoo' jnduu na wii' na ntjeiⁿ nc'ee.

³⁴ Matso Pedro nnom:

—U re Eneas, Jesucristo matsein'maaⁿ 'u. Quicantyja'. Tseijndaa'ndyu'ya' jndu'.

Quia jo' mantya teicantyja tsaⁿñeeⁿ. Jnda na tco'yana' jom. ³⁵ Ndo' cha'tso nn'aⁿ tsjoom Lida ñequio ndyuuaa su Sarón tyonty'iaana tsaⁿñeeⁿ ndo' lcwe' n'omna, jlayu'na ñequio Ta Jesús.

Tando'nnda' Dorcas na tueeⁿeⁿ

³⁶ Tsjoom Jope tyom'aaⁿ cwii tsaⁿscu na matseyu' na jndyu Tabita. Ñequio ñ'oom griego cwiluena jom Dorcas. Tsaⁿñeeⁿ ñequii'cheⁿ na ya tyoch'eeⁿ ndo' tyoteijneiⁿ ndyeñeeⁿ. ³⁷ Ncuⁿee'ñeeⁿ teiween'eⁿ ndo' tueeⁿeⁿ. Jnda tueeⁿeⁿ chii jlacandaa'na jom, ndo' tqeeⁿna jom w'aa na nda we teicantyjoo'. ³⁸ Tsjoom Jope'ñeeⁿ manndyoo' m'aaⁿna' ñequio tsjoom Lida. Ndo' nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ tsjoom Jope'ñeeⁿ jndyena na tsjoom Lida m'aaⁿ Pedro. Jo' chii jñoomna we tsaⁿs'a na c'oocataⁿna nnom Pedro na ntyjantyja cjaⁿ na m'aⁿna.

³⁹ Ndo' tjañ'eⁿ Pedro ñ'eⁿndyena. Ndo' jnda na tueⁿeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ na meindoo' jom chii ty'eñ'omna jom w'aa na jnda we teicantyjoo'. Cha'tso yolcu na jnda ljondye na tjā noom tjaa'ndyena tsei jom. Tyotyueena ndo' tyot'mqoⁿna nchuee ñequio cotom na tyoch'ee Dorcas xjeⁿ na ñetanoom'm. ⁴⁰ Saa Pedro jñoom cha'tso naⁿñeeⁿ ch'eⁿ. Jnda chii tcoom'm xtyeeⁿ, seineiiⁿ nnom Ty'oqots'om. Jnda jo' taqueeⁿ jo ndo' yuu m'aaⁿ ts'oo, nty'iaaⁿaⁿ juu. Matsoom:

—Tabita, quicantyja'.

Quia jo' tsaⁿñeeⁿ sein'meiⁿeⁿ lua'nnom. Nty'iaaⁿaⁿ Pedro, mana tacatyeeⁿ. ⁴¹ Ndo' Pedro t'ueeⁿ ts'o tsaⁿñeeⁿ sei-weeⁿ juu. Jnda chii t'maaⁿ yolcu na jnda ljondye ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu'. T'mqoⁿ Pedro yuscu'ñeeⁿ ndaana na mawando'. ⁴² Cha'tso nn'aⁿ tsjoom Jope jndyena na luaa' tuii, ndo' jndyendyena tyolayu'na ñequio Ta Jesús. ⁴³ Ndo'

Pedro majndye xuee ljoo'ñê tsjoom'ñeeⁿ waa' ts'aⁿ na jndyu Simón ts'aⁿ na matseitoo'ñe ntjaⁿ.

10

Pedro ñequio Cornelio

¹ Tsjoom Cesarea tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Cornelio. Tsaⁿñeeⁿ ts'aⁿ na matsa'ntjom cwii tmaaⁿ sondaro na jndyuna' Italiano. ² Tsaⁿñeeⁿ jeen xcwee' ts'oom tyotseit'maaⁿñê Ty'oots'om ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ. M'aaⁿ na nquiaⁿaⁿ Ty'oots'om. Mati jndye waa na tyoteijneiⁿ nn'aⁿ judíos na jñeeⁿndye. Ndo' ñequii'cheⁿ tyotseineiⁿ nnom Ty'oots'om. ³ Cwii xuee cha'na na ndyee na matmaaⁿ tco'na' ángel cwentaa' Ty'oots'om nnoom. Ndo'yaaⁿ na jndyoquiee' ángel'ñeeⁿ na m'aaⁿ. Matso nnoom:

—Aa ndi', Cornelio.

⁴ Ndo' jom cwe' nty'iaa'toom ángel na jeen nioom ty'ueeⁿ hasta seiqueeⁿñena' jom. Jndaⁿ chii matsoom:

—¿Ljo' nntsa' Ta?

T'o ángel nnoom matso:

—Mandii Ty'oots'om na matsei'neiⁿ nnoom. Ndo' maqueeⁿ cwenta na mateijndei' ndyeñeeⁿ ndo' macañjom ts'oom 'u. ⁵ Jo'chii cajñom' nn'aⁿ na c'oona tsjoom Jope na c'ooqueeⁿndyena Simón tsaⁿ na mati jndyu Pedro. ⁶ Tsaⁿñeeⁿ nntsoom ljo' catsa'. Jom cwe' mac'eⁿyaaⁿ waa' tcayoom'm Simón ts'aⁿ na matseicatoo' ntjaⁿ. Nndyoo' 'ndyoo ndaaluee waa waa' tsaⁿñeeⁿ.

⁷ Ndo' Cornelio quia na jnda tja ángel na seineiⁿ ñ'eⁿñê tcwaaⁿ we mosoom'm ndo' cwii sondaro. Sondaro'ñeeⁿ matseit'maaⁿñê Ty'oots'om ndo' mandi'ntjom nnom Cornelio. ⁸ Cornelio tsoñ'eeⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ chiuu waa na tco'na na nty'iaaⁿaⁿ. Jndaⁿ chii jñoom naⁿñeeⁿ tsjoom Jope.

⁹ Ndo' cwiicheⁿ xuee manjomndye naⁿñeeⁿ nato. Cha'na manndyoo' quiajmeiⁿ 'oowindyona tsjoom Jope. Majuu xjeⁿñeeⁿ tjawa Pedro xqueⁿ w'aa yuu su na nntseineiⁿ nnom Ty'oots'om. ¹⁰ M'aaⁿ jo' jo' ndo' tyjee' na ñe'jnom'm, saaⁿ yocheⁿ na cwila'ñ'oom'ndyena na nlcwaaⁿaⁿ waa na tco'na' nty'iaaⁿaⁿ. ¹¹ Nty'iaaⁿaⁿ na jnaaⁿ cañoom'luee. Jndyocue cwii 'naⁿ cha'cwijom cwii liaa tsca'ndyu' tmeiⁿ na chu'tyeⁿ ñequiee nguina'. Tioona' xjeⁿ yuu na m'aaⁿcheⁿ. ¹² Liaa'ñeeⁿ ñjom cha'tso nnom quioo' na cwi'ooca' ñequio quioo' na cwi'ootscoo'ndye ñequio cantsaa. ¹³ Ndo' jndii Pedro na teic'uaa, seineiⁿ, matso:

—Quicantya' Pedro. Catseicue' quioo' na nlqui'.

¹⁴ Ndo' t'o Pedro, matsoom:

—Xoquiaⁿ Ta. Ee mei'jom tyooquiaⁿ cwii nnom na cwe' cwantindyo oo na tilju' tseixmaⁿna' jo njom' nncu'.

15 Teic'uaannda', matso nnoom:

—'Na' na jnda tqueⁿ Ty'oots'om na lju' tseixma'na', 'u tintsu' na cwe' na cwantindyo juuna'.

16 Ndyee ndii' teic'uaa seineiⁿ. Jnda chii juu 'na'ñeeⁿ tjalcwe'nnda'na' cañoom'luee. 17 Ndo' xcwe na m'aaⁿ ts'om Pedro ljo' ñe'ca'moⁿ 'naaⁿ na tco'na' nty'iaaⁿaⁿ, ndo' nn'aⁿ na jñom Cornelio jnda tquiena tsjoom'ñeeⁿ, na tax'eendyena yuu waa waa' Simón na cwe' mac'e'ya Pedro. 18 Jnda na tquiena 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ, jluena:

—¿Aa ljoo m'aaⁿ Simón ts'aⁿ na mati jndyu Pedro?

19 Xje'ñeeⁿ ndicwaⁿ m'aaⁿ ts'om Pedro cantyja na tco'na' nty'iaaⁿaⁿ ndo' matso Espíritu Santo nnoom:

—Ndyee naⁿnom cwil'uee 'u. 20 Jo' chii quicantya', cja'cue'. Cja' ñe'ndyena. Tinc'oom' ñomtiuu' ee ja jñooⁿya joona.

21 Quia jo' Pedro tjacueeⁿ na m'aⁿna. Matsoom ndaana:

—Ja ts'aⁿ na cwil'ue'yo'. ¿Aa waa na nl'a'yo' ja?

22 Jluena nnoom:

—Jâ tquiöyâ ts'iaaⁿ 'naaⁿ ts'aⁿ na jndyu Cornelio, ts'aⁿ na matsa'ntjom cwii tmaaⁿ sondaro. Jom ts'aⁿ na mach'ee yuu na maty'iomyana' ndo' na matseit'maaⁿñê Ty'oots'om. Cha'tsondye nn'aⁿ judíos ya ñ'oom cwilaneⁿna cantyja 'naaⁿaⁿ ndo' jnda nquiuna jom. Cwii ángel cwentaa' Ty'oots'om tso nnoom na catseicañeeⁿ 'u na cja' wa'aⁿ ndo' na ñeeⁿ ñ'oom na nntseineiⁿ.

23 Quia jo' seiñ'oom'ñe Pedro joona na caljoo'ndyena jo' jo'. Ndo' teincoo cwiicheⁿ xuee tjaaⁿ ñe'ndyena. Ndo' nt'om nn'aⁿ tsjoom Jope na cwilayu' ty'ena ñe'ñê.

24 Cwiicheⁿ xuee tquiena tsjoom Cesarea. Mameindoo' Cornelio joona. Jnda seitjoom nn'aaⁿaⁿ ñequio nn'aⁿ na ya ñ'oom jom ñe'ndye. 25 Jom jlui'noom naquii' wa'aⁿ quia na ljeiiⁿ na jnda tyjee'cañoom Pedro, tjacatjomñê juu. Tcoom'm xtyeeⁿ jo nnom na seit'maaⁿñê juu. 26 Saa seiwe tsanⁿñeeⁿ jom. Matso nnoom:

—Quicantya' sa, ee mats'aⁿ ja cha'na 'u.

27 Ndo' yochē na cwila'nei'na 'ooquie'na naquii' w'aa. Jo' jo' ljeii Pedro cwa jndye nn'aⁿ jnda tjomndye. 28 Quia jo' matsoom ndaana:

—'O nqui'u'yo' juu ljeii na cwileiñ'ooⁿyâ matsona' na ticaty'iomyana' na cwii ts'aⁿ judío nncjaantya' mei'nquia ts'aⁿ na nchii ts'aⁿ judío oo meiⁿ na nncjaaqueⁿeⁿ quii' waa'. Saa Ty'oots'om jnda t'mooⁿ nooⁿ na mei'cwii ts'aⁿ tantsjoo na cwe' cwantindyo juu oo na tilju' tseixmaⁿ. 29 Jo' chii quia na tqueⁿyo' ja tjaa na seitsaaⁿndyo, maxjeⁿ jndyoo. Saa je' ñecaljeiya chiuu na tqueⁿyo' ja.

30 Ndo' t'o Cornelio matsoom:

—Xuee je' jnda ñequiee xuee maxjeⁿmeiⁿ tyom'aaⁿya naquii' w'aya. Matseicwejndoⁿdyo ndo' matseinaⁿya nnom Ty'oots'om cha'na quil'a' 'o nn'aⁿ judíos na ticwii xuee na ndyee na matmaaⁿ. Juu xjeⁿñeeⁿ teitquioo'ñe cwii ts'aⁿ nqoⁿ na jeeⁿ caxuee liaa'. ³¹ Matso tsaⁿñeeⁿ nqoⁿ: “U re Cornelio, mandii Ty'oots'om ñ'oom na matsei'neiⁿ nnoom ndo' macañjom ts'oom na mateijndei' nn'aⁿ ljo' na matseitjoona' joona. ³² Jo' chii cajñom' nn'aⁿ na c'oona tsjoom Jope na nnc'ooqueeⁿndyena Simón ts'aⁿ na mati jndyu Pedro. Jom cwe' mac'eⁿyaaⁿ waa' tcayoom'm Simón ts'aⁿ na matseicatqo'ñe ntjaⁿ, ts'aⁿ na waa waa' 'ndyoo ndaaluee.” ³³ Jo' chii mantya jñqoⁿ nn'aⁿ na c'ooc'omna 'u. Ndo' 'u quianl'ua' na jndyo'. Je' je' cha'tsondyô ljoo m'aaⁿyâ jo nnom Ty'oots'om na ndyaayâ cha'tso na l'ue ts'oom na nntsu' ndaayâ.

Ñ'oom na seineiⁿ Pedro waa' Cornelio

³⁴ Quia jo' to' Pedro na matseineiⁿ, matsoom ndaana:

—Je' quia matsei'noⁿchaⁿya, na mayuu' Ty'oots'om tiquich'eeⁿ na cwe' ñejndaa' nn'aⁿ na candya' ts'oom. ³⁵ Ee meiⁿquia ndyuaa na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye jom ndo' na cwil'a yuu na maty'iomyana' maxjeⁿ macjaawee' ts'oom ñ'eⁿndyena. ³⁶ Tyoñequiaaⁿ ñ'oom'm ndaa jâ nn'aⁿ Israel. Tyotseicañeeⁿ jâ ñ'oom naya na mañequiaana' na meiⁿcwii ñ'omtiuu tic'oom naquii' n'oqⁿyâ nc'e Jesucristo tsaⁿ na cwiluiiñe na matsa'ntjom cha'tsondye nn'aⁿ. ³⁷ 'O manquiuyu'yo' ñ'oom cantya 'naaⁿ Jesús. Jnda teinom na tyotseineiⁿ Juan ñ'oom na nleits'oomndye nn'aⁿ, to' Jesús tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndaa nn'aⁿ ts'ondaa Galilea ndo' t'oom'na' cha'waa ts'ondaa Judea. ³⁸ Cantya 'naaⁿ Jesús'ñeeⁿ na jnaⁿ Nazaret, tquiaa Ty'oots'om na jom matseixmaaⁿ najndeiⁿ Espíritu Santo. Tyomanoom, tyoch'eeⁿ naya ndo' tyotsein'maaⁿ cha'tso nn'aⁿ na ñenchje tsaⁿjndii ee maxjeⁿ ñ'eⁿñ'eⁿ Ty'oots'om ñ'eⁿñê. ³⁹ Jâ cwiⁿtjei'yuundyô cantya 'naaⁿ cha'tso na tyoch'eeⁿ ts'ondaa Judea, ndo' mati naquii' tsjoom Jerusalén. Jla'cuee' naⁿñeeⁿ jom na ty'ioomna jom cjoo' ts'oom'naaⁿ, ⁴⁰ saa xuee jnda ndyee na tueeⁿeⁿ s'aa Ty'oots'om na tando'xcoom, ndo' na teitquioo'ñennaaⁿaⁿ ndaa jâ. ⁴¹ Ticwitquioo'ñê ndaa cha'tsondye nn'aⁿ, macanda ndaa jâ. Ee jnda tjeii'ñe Ty'oots'om jâ na cwilaxmaaⁿyâ na catjei'yuu'ndyô cantya 'naaⁿ Jesús ndaa nn'aⁿ. Jâ tyocwaa'â ndo' tyowaayâ ñ'eⁿñê jnda na tando'xcoom. ⁴² Sa'ntjom Ty'oots'om jâ na ñnequiaayâ ñ'oom ndaa nn'aⁿ ndo' na catjei'yuu'ndyô na tqueeⁿ Jesús na cu'xeⁿ nn'aⁿ na ta'ndo' ñequio nn'aⁿ na jnda tja. ⁴³ Mati profetas tyola'neiⁿna cantya

'naaⁿl Jesús. Tyoluena na cha'tsondye nn'aⁿ na nlayu' ñ'eⁿñê maxjeⁿ nntseit'maⁿ ts'om Ty'o^oots'om jnaaⁿna nc'e xuee' jom.

Nn'aⁿ na nchii judíos cwito'ñoomna Espíritu Santo

⁴⁴ Ndicwaⁿ matseineiⁿ Pedro nda^aana ndo' to'ñoom naⁿñeeⁿ Espíritu Santo naquii' n'om. ⁴⁵ Ndo' nn'aⁿ judíos na cwilayu' na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ Pedro jeeⁿ seiñ'eeⁿñena' joona na mati nn'aⁿ na nchii judíos to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'om. ⁴⁶ Ee nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ jndyena na xuii' ñ'oom jla'neiⁿ naⁿñeeⁿ na lcwii'na Ty'o^oots'om. ⁴⁷ Jo' chii matso Pedro:

—Aa tiyuu' tjaa 'ñeeⁿ nntso na ticwits'oomndye naⁿm'aⁿ ee jnda to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna majo'ti cha'xjeⁿ to'ñooⁿ jaa jom naquii' n'o^onya.

⁴⁸ Quia jo' seiⁿndaa'ñê na cwits'oomndye naⁿñeeⁿ ñequio xuee' Jesucristo. Jnda chii taⁿ naⁿñeeⁿ nnoom na caljoo'ñê ñ'eⁿndyena cwantindyo xuee.

11

Tso Pedro chiuu s'aaⁿ

¹ Nquiee apóstoles ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu' ts'onda^a Judea, jndyena na mati nn'aⁿ na nchii judíos jnda to'ñoomna ñ'oom' Ty'o^oots'om. ² Saa jnda na tjalcwe' Pedro Jerusalén, nt'om nn'aⁿ judíos na cwilayu' jla'tia'na jom. ³ Tyoluena nnoom:

—¿Chiuu na tja' na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos ndo' chiuu na tcwa' ñ'eⁿndyena?

⁴ Quia jo' Pedro to^oñ'ooⁿ na tcuu tcuu tsoom nda^aana cha'tso na tuii. ⁵ Tsoom:

—Tyom'aaⁿya tsjoom Jope. Yocheⁿ na matseinaⁿya nnom Ty'o^oots'om waa na tco'na' nqoⁿya. Nty'iaya cwii 'naⁿ cha'cwijom cwii liaa tsca'ndyu' tmeiⁿ na chu'tyeⁿ ñequiee nguina'. Cañoom'luee jnaⁿna', tioona' xjeⁿ yuu na m'aaⁿya.

⁶ Quia na nty'iayaya ljo' njom, jo' na ndoo'a na njom quioo' xiom' ñequio quioo' jnda^a ndo' quioo' na cwi'ootscoo'ndye ñequio cantsaa. ⁷ Ndo' jndii na seineiⁿ Ty'o^oots'om nqoⁿ, matsoom: “Quicantya' Pedro. Catseicue' quioo' nlqui'.”

⁸ Saa tsjoo: “Xoquia Ta, ee ja tijoom ñetquia^a meⁿncia nnom na cwe' cwantindyo oo na tilju' tseixmaⁿna'.” ⁹ Na jnda we t'onnda' Ty'o^oots'om na m'aaⁿ cañoom'luee, matsoom nqoⁿya: “Naⁿ na jnda tqua^aya na lju' tseixmaⁿna' 'u tintsu' na cwajndiina'.”

¹⁰ Cwii ndyee ndii' seineiⁿ Ty'o^oots'om. Jnda chii cha'waa juuna' tjalcwe'nnda'na' cañoom'luee. ¹¹ Majuu xjeⁿñeeⁿ tyjee' ndyee ts'aⁿ w'aa yuu na tyom'aaⁿyaya. Jnaⁿ naⁿñeeⁿ tsjoom Cesarea na jñom ts'aⁿ joona na quical'ueena ja. ¹² Ndo' tso Espíritu nqoⁿ na cjo' ñ'eⁿndyena na meⁿcwii ñomtiuu tic'o^oñ. Mati

yom nn'aa^{na} nmeiiⁿ na cwilayu' ty'eñ'ee^{na} ñ'eⁿndyo. Cha'tsondyô saquiaa'â naquii' waa' tsaⁿñeeⁿ. ¹³ Ndo' tso tsaⁿñeeⁿ ndaayâ na nty'iaaⁿaⁿ cwii ángel na meintyjee' quii' waⁿaⁿ. Matso nnoom: “Cajñom' nn'aⁿ na c'oona Jope na nnc'ooc'omna Simón tsaⁿ na mati jndyu Pedro. ¹⁴ Jom nntsoom njom' chiuu waa na nntsa' cha nlui'n'maaⁿndyu' nncu' ndo' mati cha'tso nn'aⁿ wa'.” ¹⁵ Ndo' quia jnda to'a na matseina^{na} ya ndaana to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna cha'xeⁿ na to'ñooⁿ jaa jom xuee'ñeeⁿcheⁿ. ¹⁶ Xjeⁿñeeⁿ tjañjoom' ts'ooⁿ ñ'oom na seineiⁿ Ta Jesús na matsoom: “Juan tyotseits'oomñê nn'aⁿ ñequio ndaatoo saa 'o xuii' na nleits'oomndyo'. Ee njñom Ty'ooots'om Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Luaa' waa na nleits'oomndyo'.” ¹⁷ Quia jo' mañecwii xjeⁿ tquiaa Ty'ooots'om na to'ñoomna Espíritu Santo naquii' n'omna cha'xeⁿ tquiaaⁿ na to'ñooⁿ jaa jom quia na jlayuu'a ñequio Ta Jesucristo. Quia jo' ¿'ñeeⁿ cwiluiindyô ja na nntseit-saaⁿndyo Ty'ooots'om?

¹⁸ Nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Jerusalén quia na jndyena ñ'oommeiⁿ jla'che^{na}. Tyolat'maaⁿndyena Ty'ooots'om. Tyoluena:

—Cwa mati nn'aⁿ na nchii judíos mañequiaa Ty'ooots'om na ticantycwii na cwitando' añmaaⁿna quia cwilcwe' n'omna.

Tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Antioquía

¹⁹ Jnda na jla'cuee' nn'aⁿ Esteban jnaⁿna' na tyoco'wi'na' nn'aⁿ na cwilayu'. Jo' chii jndyendye naⁿñeeⁿ t'oom'ndyena, jleinomna. Nt'om ty'e hasta ndyuaa Fenicia ñequio ndyuaaxe^{ncwe} Chipre ñequio tsjoom Antioquía. Jo' jo' tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'ooots'om saa ñequii'cheⁿ ndaa nc'iaana nn'aⁿ judíos, ²⁰ quii'ntaaⁿna ñ'eeⁿndye nt'om nn'aⁿ na jnaⁿ ndyuaaxe^{ncwe} Chipre ñequio nn'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Cirene. Naⁿñeeⁿ jnda na tquiena tsjoom Antioquía, mati tyola'neiⁿna ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Ta Jesús ndaa nn'aⁿ na nchii judíos. ²¹ Tyoteijndeii Ty'ooots'om joona. Jo' chii jndye nn'aⁿ lcwe' n'om, jlayu' ñequio Ta Jesús.

²² Ndo' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ Jerusalén, jnda na jndyena na ljo', jñoomna Bernabé tsjoom Antioquía. ²³ Jnda na tueⁿeⁿ nty'iaaⁿaⁿ na t'maⁿ matio'naaⁿñe Ty'ooots'om nn'aⁿ na jnda jlayu'. Quia jo' s'aana' na jeeⁿ neiiⁿeⁿ. Ndo' cha'tsondyena tyotseijnooⁿoⁿ n'omna na ñe'cwii cala'tiuuna na caljoo'ndyetyeⁿna cantyja 'naaⁿ Ta Jesús. ²⁴ Jeeⁿ ya ts'aⁿñe Bernabé, too' naquii' ts'oom m'aaⁿ Espíritu Santo ndo' na matseyu'ya ts'oom. Jo' chii majndyendyeti nn'aⁿ tyolayu' ñequio Ta Jesús.

²⁵ Jnda jo' tjaaⁿ tsjoom Tarso na tjacal'ueeⁿ Saulo. ²⁶ Jnda na ljeiiⁿ tsaⁿñeeⁿ jndyoñ'oom juu Antioquía. Cha'waa cwii chu tyotjomndyena jo' jo' ñequio tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ. Jndye nn'aⁿ tyot'mooⁿna ndaa. Ndo' nn'aⁿ tsjoom Antioquía'ñeeⁿ, joona najndyee jla'cajndyuuna cristianos joo nn'aⁿ na cwilayu' ñequio Cristo.

²⁷ Ncuae'ñeeⁿ nt'om nn'aⁿ na tyoñe'quia ñ'oom' Ty'ooots'om jlui'na Jerusalén, ty'ena Antioquía. ²⁸ Cwiindye joona, ts'aⁿ na jndyu Agabo, teicantyjaaⁿ ndo' nc'e na seijndo' Espiritu ts'oom tsoom na cwajndii nleijndo' cha'waa ndyuuaa'ñeeⁿ. Ndo' ñ'oom na tsoom seicandaa'ñena' quia tyom'aaⁿ Claudio tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma. ²⁹ Jo' chii nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Antioquía jla'jndaa'ndyena na nl'ana naya tsjo'ñjeeⁿ nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ ndyuua Judea nc'e na matseitjoona' naⁿñeeⁿ. Cwii cwii ts'aⁿ nnteijneiⁿ cantyjati na nndaⁿ nnts'aaⁿ. ³⁰ Luaa' tyol'ana. Ndo' tsjo'ñjeeⁿ na tyola'tjomna tquiana joona' l'o Bernabé ñ'eⁿ Saulo. Ty'echo naⁿñeeⁿ s'om'ñeeⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwilayu' ts'ondaa Judea.

12

Tue' Jacobo ndo' na tyocanjom Pedro w'aancjo

¹ Ncuae'ñeeⁿ nquii rey Herodes, cwajndii tyoco'weeⁿeⁿ nt'om nn'aⁿ na cwilaxmaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ. ² Saⁿntjoom na cue' Jacobo xio Juan ñ'eⁿ xjo espada. ³ Ndo' quia na nty'iaaⁿaⁿ na tjawee' n'om nn'aⁿ judíos na tue' Jacobo mati t'ueeⁿ Pedro. Luaa' tuui xcwe ncuae na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa'naⁿ ndaaljo' tjaquiee'. ⁴ Ndo' jnda na t'ueeⁿ Pedro tjoom'm tsaⁿñeeⁿ w'aancjo. Tquiaaⁿ cwenta tsaⁿñeeⁿ luee quin'oom nchoo' cwii sondaro na jom jom ndii' ñequiee ñequieendye naⁿñeeⁿ na cal'ana cwenta tsaⁿñeeⁿ. Ee seitioom xeⁿ jnda teinom ncuae pascua nncwjeeⁿeⁿ juu na nntu'xeⁿñe joo ndaa nn'aⁿ. ⁵ Jo' chii tyol'ana cwenta tsaⁿñeeⁿ naquii' w'aancjo, saⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ tic'oomeintyjee'na na tyola'neiⁿna nnom Ty'ooots'om na cateijneiⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Ty'ooots'om tjei'n'maa'ñê Pedro

⁶ Ndo' Pedro, majuu tsjom'ñeeⁿ na nneiⁿncoo nncwji' Herodes jom jo ndaa nn'aⁿ, watsom quii'ntaaⁿ we sondaro na chu'tyeⁿñê we l'uaancjo. Ndo' nt'om sondaro m'aⁿ ndyoots'a na cwil'a cwenta. ⁷ Mats'ia jo' tyjee' cwii ángel cwentaa' Ta Ty'ooots'om ndo' teixueeñe naquii' w'aancjo. Ángel'ñeeⁿ tii' l'ooⁿ tsei'ntsquiee' Pedro, seilcweeⁿ juu. Matsoom nnom:

—Maje' maje'ndyo quicantyja'.

Quia jo' mana tquiaa l'uaancjo na chu'tyeⁿ l'o Pedro. ⁸ Tso ángel'ñeeⁿ nnoom:

—Cwe' lia' ndo' cañjom' lcom'.

Jnda s'aaⁿ na ljo' tso ángel nnoom:

—Cwe' liaatco 'naⁿ ndo' candyo'ntyjo' naxaⁿ'a.

⁹ Jlui' Pedro, tjantyjo^oⁿ naxeⁿ ángel, saa ticaljeiiⁿ aa mayuu'cheⁿ na jndyaañê s'aa ángel. Ndoo' s'aana' ntyjeeⁿ na cwe' tsoom'm ndaa. ¹⁰ Tei'nomna yuu m'aaⁿ sondaro najndyee. Jnda chii yuu m'aaⁿ sondaro na jnda we. Mana tquiena 'ndyoots'a xjo yuu na nlui' ts'aⁿ na nncuoo^oⁿ nataa quii' tsjoom. 'Ndyoots'a'ñeeⁿ jnaaⁿ che'nquiiina'. Jo' chii tei'nomna. Ty'ena cwii nataa, mana 'ndii ángel jom na ñee'nqueⁿ. ¹¹ Quia jo' sei'noⁿ'yaaⁿ, matsoom:

—Cwa mayuu'cheⁿ na Ty'oots'om jñoom ángel 'naaⁿ'aⁿ na catseicandyaañe ja l'o Herodes ñequio luee nn'aⁿ judíos cha'tso na cwiqueⁿ n'omna na nl'ana ñ'e'ndyo.

¹² Jnda na ljeiiyaaⁿ na mayuu' na jndyaañê, tjaaⁿ waa' María tsondyee Juan ts'aⁿ na mati jndyu Marcos. Ee jo' jo' jndye nn'aⁿ jnda tjomndye na cwila'neiⁿ nnom Ty'oots'om cwentaaⁿ'aⁿ. ¹³ Tjo' Pedro 'ndyoots'a w'aa'ñeeⁿ. Cwii yuscu na mandi'ntjom na jndyu Rode tjacanty'iaa' 'ñeeⁿ cacjo'. ¹⁴ Tajnaⁿ'aⁿ na jndyee' Pedro, jo' na tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿ'eⁿ. Meiⁿ na nntseicanaaⁿñê 'ndyoots'a tîcatseicanaaⁿñê. Seityuaa'toom tjaaⁿ naquii' w'aa' tjatseicañeeⁿ nn'aⁿ cwa Pedro luaa' jnda tyjee', macjo' 'ndyoots'a.

¹⁵ Saa jluena nnoom:

—Jeeⁿcheⁿ ntjeiⁿ xqueⁿ'.

Saa jom ñe'cwii ñ'oom matsoom na mayuu'cheⁿ na Pedro luaa'. Quia jo' jluena:

—Luaa' ángel na mach'ee cventa jom. Cwe' na mach'eeyana' ntyji' na jom.

¹⁶ Yochēⁿ na luaa', tîcjaameiⁿ'ntyjee' Pedro na macjo^oⁿ'oⁿ 'ndyoots'a hasta quia na jlacanaaⁿ'ndyena. Ndo' quia nty'iaana jom jeeⁿ seicaty'ueneiiⁿ'na' joona. ¹⁷ Saa s'oo^o l'oo^oⁿ na calacheⁿna. Tsoom ndaana chiuu s'aa Ta Ty'oots'om na tjei' jom naquii' w'aancjo. Ndo' matsoom:

—Ñ'oomwaa' calacandii'yo' Jacobo ñequio nt'omcheⁿ nn'aaⁿya na cwilayu'.

Jnda jo' jlueeⁿ'eⁿ, tjaaⁿ cwiicheⁿ joo.

¹⁸ Jnda teixuee jeeⁿ ndyaa' tyolañ'eeⁿ ndyuee sondaro ee tîleicaliuna ljo' tuui ñequio Pedro. ¹⁹ Herodes tcuu tcuu tyol'ueeⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ saa tîcaljeiiⁿ juu, Jnda jo' chii tyowajndooñê sondaro ndo' saⁿ'ntjoom na cwje naⁿ'ñeeⁿ. Jnda jo' jlueeⁿ'eⁿ ndyuaa Judea. Tjaaⁿ Cesarea na nnc'oomñê jo' jo'.

Tue' Herodes

²⁰ Herodes jeeⁿ lioom'm nn'aⁿ tsjoom Tiro ñequio tsjoom Sidón. Jo' chii joona jlajndaa'ndyena na nnc'oona na m'aaⁿ. Saa ty'ecal'ueendye jndyeena ñ'oom nnom Blasto ts'aⁿ na wjaañoom'ñe nacañom'm. Tyol'ana ty'oo nnom tsaⁿñeeⁿ na cateijneiⁿ joona na cantycwii tia'ñeeⁿ na lioo' Herodes ñ'eⁿndyena ee nantquie na macaⁿna' joona cwinaⁿna' yuu na matsaⁿntjom tsaⁿñeeⁿ. ²¹ Quia jo' tqueⁿ Herodes cwii xuee ndo' quia na tue'ntyjo xuee'ñeeⁿ tcweeⁿ liaa na ya cantyja na matsaⁿntjoom ndo' tjawacatyeeⁿ sulá yuu na maxjeⁿ mawacatyeeⁿ quia na matseijndaa'ñê ñ'oom. Jnda jo' tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ. ²² Quia jo' jlat'maaⁿndye nn'aⁿ jom. Jluxu-aana, jluea:

—Luuu' cwii ty'o^oots'om matseineiⁿ nchii cwe' ts'aⁿ.

²³ Ndo' ángel cwentaa' nquii Ty'o^oots'om mañoom' s'aa na teiwii' Herodes ee tícatseit'maaⁿñê Ty'o^oots'om. Tueeⁿeⁿ na tcwa' canti jom.

²⁴ Saa ñ'oom' Ty'o^oots'om tjanty'eetina', tjawijndyendyeti nn'aⁿ tyolayu'.

²⁵ Ndo' Bernabé ñ'eⁿ Saulo, jnda na jndaa' ts'iaaⁿ na ty'ena Jerusalén, quia jo' ty'elcwee'na Antioquía. Ty'eñ'omna Juan ts'aⁿ na mati jndyu Marcos.

13

Bernabé ñ'eⁿ Saulo cwi'oonquiiana ñ'oom' Ty'o^oots'om

¹ Tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Antioquía, quii'ntaaⁿna tyom'aⁿ profetas ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na tyot'mo^oⁿ. Joo naⁿñeeⁿ Bernabé ñ'eⁿ Simón, tsaⁿ na cwiluena negro juu, ndo' Lucio ts'aⁿ tsjoom Cirene ñ'eⁿ Manaén ndo' Saulo. Ndo' juu Manaén ñecwii ty'ewijndana ñ'eⁿ Herodes tsaⁿ na tyotsaⁿntjom ts'ondaa Galilea. ² Cwii xuee na cwila't'maaⁿndye naⁿñeeⁿ Ty'o^oots'om, ndo' cwilacwe'jndo'ndyena, juu xjeⁿñeeⁿ tso Espíritu Santo ndaana:

—Catjeii'ndyo'yo' Bernabé ñ'eⁿ Saulo na nnc'oona ts'iaaⁿ na t'ioⁿya joona.

³ Quia jo' jlacwejndo'ndyetina, ndo' tyola'neiⁿtina nnom Ty'o^oots'om. Jnda chii tioona lueena nacjoo naⁿñeeⁿ ndo' jñoomna joo na c'oo ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^oots'om.

Bernabé ñ'eⁿ Saulo cwiñe'quiiana ñ'oom Chipre

⁴ Jo' chii Bernabé ñ'eⁿ Saulo ty'ena yuu na jñom Espíritu Santo joona. Ty'ecuenta tsjoom Seleucia. Jo' jo' jnaⁿna ty'ena ñ'eⁿ w'aandaa na nlquiena ndyuaaxeⁿncwe Chipre. ⁵ Ndo' jnda na tquiiana tsjoom Salamina, quia jo' tyoñe'quiiana ñ'oom' Ty'o^oots'om naquii' lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Ndo' Juan, ts'aⁿ na mati jndyu Marcos, tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿndyena na

tyoteijneiⁿ joona. ⁶ Tei'nomna cha'waa ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ. Tquiena hasta tsjoom Pafos. Jo' jo' jliuna cwii tsaⁿcalua', ts'aⁿ judío na tyoch'ee na profeta juu saa tiyuu' ñ'oom tyoñequiaa. Jndyu tsaⁿñeeⁿ Barjesús. ⁷ Tyocañ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿ tsaⁿ na tyotsaⁿntjom na jndyu Sergio Paulo ts'aⁿ na jeeⁿ jndō' ts'om. Ndo' Sergio'ñeeⁿ tqueeⁿñê Bernabé ñ'eⁿ Saulo ee ñe'cañeeⁿ ñ'oom' Ty'oōts'om. ⁸ Tsaⁿcalua'ñeeⁿ waa cwiicheⁿ xueⁿeⁿ na jñoom Elimas. Jom ñe'catseitsaaⁿñê naⁿñeeⁿ na tacala'neiⁿna nnom ts'aⁿ na matsaⁿntjom ndo' seijneiⁿ na tintseñ'oom'ñe tsaⁿñeeⁿ ñ'oom na cwit'mōōⁿ naⁿñeeⁿ, ee tical'ue ts'oom na nntseyu' juu. ⁹ Jo' chii Saulo na mati jndyu Pablo, cha'waañ'eⁿ naquii' ts'oom too' Espíritu Santo, nquiee nty'iaaⁿaⁿ tsaⁿcalua'ñeeⁿ. ¹⁰ Matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—'U ts'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ manquiu'nn'aⁿ ndo' na jeeⁿ tia ts'aⁿndyu', 'u jnda tsaⁿjndii. 'U na jndoo' cha'tso nnom na ya, ¿Aa tixocja'meintyje' na matsei'cu' na nnc'ooquie' nn'aⁿ nato na yuu cantyja 'naaⁿ Ty'oōts'om? ¹¹ Na nmeiⁿ mache' m'aaⁿ Ty'oōts'om nacjo'. Jo' chii nnc'oom' na nchjaⁿ!. Ndo' cwantindyō xuee taxocanty'ia' naxueeñe ñe'quioom'.

Ndo' mañoom' s'aana' cha'cwijom tioo nchquiuts'o nacjoom'm ndo' s'aana' ntyjeeⁿ najaañe. Tyol'ueeⁿ ts'aⁿ na nnt'uii ts'oōⁿ na wjaañ'oom jom ee na titquioom'm. ¹² Ndo' ts'aⁿ na matsaⁿntjom, quia na nty'iaaⁿaⁿ na luaa' tuii seiyoom'm ee jeeⁿ tjawee' ts'oom ñ'oom na cwit'mōōⁿna cantyja 'naaⁿ Ta Ty'oōts'om.

Pablo ñ'eⁿ Bernabé cwiñequiana ñ'oom' Ty'oōts'om tsjoom Antioquía ndyuaa Pisidia

¹³ Quia jo' Pablo ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê jlui'na tsjoom Pafos. Tuōna w'aandaa. Ty'ena, tquiena tsjoom Perge ndyuaa Panfilia. Jo' jo' 'ndii Juan joona, tjalcweeⁿeⁿ Jerusalén. ¹⁴ Jnda jo' jlui'na Perge, ty'ety'etina. Tquiena tsjoom Antioquía ndyuaa Pisidia. Ndo' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos ty'equeie'na naquii' wats'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ ndo' ty'emeindyuaandyena. ¹⁵ Jnda jo' sei'naaⁿ ts'aⁿ ljeii na tqueeⁿ Moisés ñequio ñ'oom na tyola'ljeii profetas, jnda chii nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cantyja 'naaⁿ wats'om'ñeeⁿ jluena nnom Pablo ñ'eⁿ Bernabé:

—'O nn'aaⁿya xeⁿ waa na ñe'calajndo'yo' n'oōⁿya, candu'yo' nndyaayâ.

¹⁶ Jo' chii teicantyja Pablo, seintyjaaⁿ ts'oōⁿ na cala'cheⁿna. Matsoom:

—'O nn'aaⁿya tsjaaⁿ Israel ñ'eⁿ nt'omndyo' 'o na mati cwila't'maaⁿndyo' Ty'oōts'om, candye'yo' ñ'oom na nntsjoō: ¹⁷ Nquii Ty'oōts'om cwentaa jaa nn'aⁿ Israel tjeii'ñê welooya na ñet'om teiyo cwentaaⁿaⁿ. S'aaⁿ na teit'maⁿ tmaaⁿ joona

yocheⁿ na tyom'aⁿyana ndyuaa Egipto, ndo' jndanquiacheⁿ ñequio najneiⁿ tañom'm joona, tjeiiⁿeⁿ joona ndyuaaⁿñeeⁿ.
 18 Tyotseiquii ts'oom ñ'eⁿndyena cha'na wen'aaⁿ ntyu quia tyom'aⁿna nndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom. 19 Jnda chii tquiaaⁿ na jndaana ndyuaa Canaán ee seityueeⁿeⁿ ntquiee' ntmaaⁿ nn'aⁿ na ñet'om ndyuaaⁿñeeⁿ cha jo' jo' nnc'om joona.
 20 Jnda jo' tqueeⁿ na tyotsaⁿntjom jwe joona cha'na cwii ñequiee siaⁿto waljoo' wen'aaⁿ nchoo' qui ntyu. Tyotsaⁿntjom naⁿñeeⁿ joona hasta na macanda cwii t'oom profeta Samuel.
 21 Xjeⁿñeeⁿ tyotaⁿna nnom Ty'oⁿots'om na nñequiaaⁿ cwii rey na nntsⁿaⁿntjom joona. Ndo' ty'iⁿoom ts'iaaⁿñeeⁿ Saúl jnda Cis, tsjaaⁿ 'naaⁿ Benjamín, na tsaⁿñeeⁿ saⁿntjom joona cwii wen'aaⁿ ntyu. 22 Jnda jo' tjeiiⁿeⁿ tsaⁿñeeⁿ ndo' ty'iⁿoom ts'iaaⁿñeeⁿ David. Tyotsoom cantyja 'naaⁿ juu: “Juu David jnda Isaí, nts'aaⁿ cha'xjeⁿ cjaawee' ts'oⁿoⁿ. Cha'tso na l'ue ts'oⁿoⁿ nntseicanaaⁿ.” 23 Nquii Davidⁿñeeⁿ, matsjaaⁿ 'naaⁿaⁿ Jesús, tsaⁿ na macwjiⁿ'naaⁿñeeⁿ nn'aⁿ Israel cha'xjeⁿ ñ'oom na tso Ty'oⁿots'om na nnts'aaⁿ. 24 Cwii tjoocheⁿ na nnto' Jesús ts'iaaⁿ na ty'iⁿom Ty'oⁿots'om jom tyom'aaⁿ Juan, tyoñequiaaⁿ ñ'oom ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ Israel. Tyotsoom ndaana na calcwe' n'omna ndo' cwiⁿts'oomndyena. 25 Quia na jnda majaatse-icandaⁿñeeⁿ Juan ts'iaaⁿ na tyotseixmaaⁿ, tsoom: “O m'aaⁿ n'om'yo' na ja ts'aⁿ na nndyocwjiⁿ'naaⁿñeeⁿ 'o saaⁿ nchii jom ja. Jom manncwjeeⁿeⁿ ndo' t'maⁿ tseixmaaⁿ. Ja meiⁿ cwe' l'oom'm ticatseixmaⁿya na nntseicanaⁿa.”

26 Tsoti Pablo ndaana:

—O nn'aaⁿya, nt'omndyo jaa cwiluiindyⁿo tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham ndo' nt'omndyo' 'o nchii jo' saaⁿ mati cwila't'maaⁿndyo' Ty'oⁿots'om. Ndaaⁿ jaa na cha'tsondyo seicwanom Ty'oⁿots'om ñ'oomwaa na ma'moⁿna' ndaaya chiuu cal'aaya cha nluiⁿ'naaⁿndyo. 27 Nn'aⁿ na m'aⁿ Jerusalén ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye jo ndaana ticalaⁿñeeⁿ na ñeeⁿ cwiluiiñeeⁿ Jesús. Ee meiiⁿ ticwii cwii xuee na cwitaⁿjndyeena cwilaⁿ'naaⁿ na ñ'oom na tyolaⁿ'ljeii profetas saaⁿ ticalaⁿñeeⁿ na na matseineiⁿ ñ'oomⁿñeeⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús. Jo' na manquieetona tquiⁿana jnaaⁿ'aⁿ cha'xjeⁿ tso ñ'oomⁿñeeⁿ na nntjoom. 28 Meiⁿ ticatseixmaaⁿ na nncueeⁿeⁿ ee meiⁿcwii jnaaⁿ'aⁿ tjaaⁿnaⁿ, saaⁿ tyotaⁿna nnom Pilato na cueeⁿeⁿ. 29 Jnda na jlacandaⁿñeeⁿ na cha'tso ñ'oom cha'xjeⁿ na matso ljeiiⁿ 'naaⁿ Ty'oⁿots'om na nntjom Jesús, tyjeendye nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ. Chii ty'ecat'iuuna jom quiiⁿ tsei'tsuaa. 30 Saaⁿ s'aa Ty'oⁿots'om na tando'xcoom. Je' tac'oomñê quiiⁿntaaⁿ l'oo. 31 Ndo' nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿñê na jnaⁿna Galilea na ty'ewana Jerusalén jndye xuee tyonty'iaatina jom jnda na wando'xcoom. Je' majoona cwiⁿtjei'yuuⁿndyena cantyja

'naaⁿ'aⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ.

³² Jo' chii cwiñequiaayâ ñ'oom naya ndaaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ' ñ'oom na tso Ty'oqots'om ndaaⁿ welooya na ñet'om teiyo na nnts'aaⁿ. ³³ Ndo' je' ndaaⁿ jaa nn'aⁿ tsjaaⁿ joona jnda seicandaaⁿ'ñê ñ'oom'ñeeⁿ ee wando'xco Jesús jnda na tue'. Teiyo teiljeii ñ'oom naquii' salmo jnda we na matsona': "U cwiluiindyⁿ ti'jndaaya ndo' xuee je' ma'moqⁿ'ya ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyⁿ tsotye'." ³⁴ Jnda t'moⁿ Ty'oqots'om na nnts'aaⁿ na nncwando'xco Jesús jnda na tueeⁿ'eⁿ, meiⁿ xocatqo' seits'o 'naaⁿ'aⁿ cha'xjeⁿ matso salmo jnda we. Matsona': "Nntio'naaⁿndyo 'o cha'xjeⁿ ñ'om na tsjoqⁿ nnom David na nnts'aaⁿ." ³⁵ Mati teiljeii ñ'oom naquii' cwiicheⁿ salmo na ndoo' matseineiⁿ nguii Jesús. Matsona': "U xonquiaa' na nnto'ndyo ee na cwiluiindyⁿ ti'jnda' na lju' ts'oqⁿ'ya jo njom'." ³⁶ David, tsaⁿ na seiljeii ñ'oom'ñeeⁿ ñejndi'ntjoom ndaaⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Ty'oqots'om. Jnda chii tueeⁿ'eⁿ. Ty'ecat'iuu nn'aⁿ jom yuu tjacant'iuu'ndye weloom'm na ñet'om teiyocheⁿ ndo' to'ñê. ³⁷ Saa Jesús tîcatqo'ñê. S'aa Ty'oqots'om na tando'xcoom. ³⁸ Jo' chii 'o nn'aⁿ'ya, cala'noⁿ'yo' ñ'oom na cwiñequiaayâ ndaaⁿ'yo', ee cantyja 'naaⁿ' jom jo' na matseit'maⁿ ts'om Ty'oqots'om jnaⁿ'yo'. ³⁹ Cantyja 'naaⁿ' ljeii na tqueⁿ Moisés xocalui'n'maaⁿ'ñee ts'aⁿ. Saa cantyja 'naaⁿ' Jesús meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na nntseyiⁿ' ñ'eⁿ'ñê nlui'n'maaⁿ'ñee. ⁴⁰ Jo' chii queⁿ queⁿ'yo' cwenta cha tintjom'yo' cha'xjeⁿ matso ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ⁴¹ Tyoluena:

Queⁿ'yo' cwenta 'o nn'aⁿ na ticuee' n'om'yo' ñ'oom na mayuu'. Catseicaty'uena' 'o. Ndo' na nntsuundyⁿ'o.

Ee ncuee na cwitando'yo' ja Ty'oqots'om nnts'aa ts'iaaⁿ t'maⁿ na nntseicaty'uena' 'o,

na xocala'yⁿ'yo' ñ'eⁿndyo meiiⁿ na nntso ts'aⁿ ndaaⁿ'yo' na cal'a'yo' na ljo'.

⁴² Jnda na seineiⁿ Pablo jlueeⁿ'eⁿ naquii' wats'om'ñeeⁿ ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ'ñê. Ndo' nn'aⁿ na nchii judíos tyol'ana ty'oo ndaaⁿ naⁿ'ñeeⁿ na cala'neiⁿ'tina ñ'oom'ñeeⁿ ndaaⁿ cwiicheⁿ xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos. ⁴³ Quia na jnda t'oom'ndye nn'aⁿ na tyotjomndye wats'om'ñeeⁿ jndye nn'aⁿ ty'elajomndyena ñ'eⁿ Pablo ñ'eⁿ Bernabé. Ñ'eeⁿ nn'aⁿ judíos ndo' ñ'eeⁿ nn'aⁿ na nchii judíos saa ñequio na xcwee' n'omna cwila't'maaⁿ'ndyena Ty'oqots'om cha'xjeⁿ nn'aⁿ judíos. Pablo ñ'eⁿ Bernabé tyolajndo' na n'om naⁿ'ñeeⁿ na tyeⁿ c'omna na quit'maⁿ n'omna Ty'oqots'om ee jom matseixmaaⁿ naya.

⁴⁴ Quia na tue'ntyjonnda' xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos manndyo ndyuendye nn'aⁿ quii' tsjoom tjomndyena na nndyena ñ'oom' Ty'oqots'om. ⁴⁵ Saa nn'aⁿ judíos, quia

na nty'iaana na jndyendye nn'aⁿ jnda tjomndye, tyola'taa' n'omna. Tyoluena na tiyuu' ñ'oom na tyotseineiⁿ Pablo ndo' tyoluena ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm. ⁴⁶ Jo' chii Pablo ñ'eⁿ Bernabé tyolaneiⁿna ñequio na t'maⁿya n'omna. Jluena:

—Matsa'ntjomna' na nleineiⁿjndyee ñ'oom' Ty'o^oots'om ndaa' 'o nn'aⁿ judíos, saa tiñe'cato'ñoom'yo' juuna'. Cwil'a'yo' cha'cwijom ticalaxmaⁿ'yo' na nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na nntando'yo'. Jo' chii je' ññequiaayâ ñ'oom nayawaa ndaa nn'aⁿ na nchii judíos. ⁴⁷ Ee luua sa'ntjom Ta Ty'o^oots'om já, tsoom:

Ja jnda tquaaⁿya 'o na nlaxmaⁿ'yo' cha'cwijom chom na nnt-seixueeñena' ndaa nn'aⁿ na nchii judíos.

Hasta cha'waa nnom tsjoomnancue ññequia'yo' ñ'oom ndaa nn'aⁿ cantyja na nlui'n'maaⁿndyena.

⁴⁸ Quia na jndye nn'aⁿ na nchii judíos ñ'oomwaa' tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿ n'omna. Tyolat'maaⁿndyena ñ'oom' Ty'o^oots'om. Ndo' jlayu' cha'tsondye nn'aⁿ na maxjeⁿ ntyjii Ty'o^oots'om na nnto'ñoomna na ticantycwii na nntando'na. ⁴⁹ Ndo' t'oom' ñ'oom' Ta Ty'o^oots'om cha'waa ndyuaa'ñeeⁿ. ⁵⁰ Saa nn'aⁿ judíos tyolajndo'na n'om naⁿlcu na t'maⁿ cwilaxmaⁿ ndo' na cwilacanda cantyja na cwi'oo wats'om 'naaⁿna. Mati tyolajndo'na n'om naⁿnom na cwiluiitquiendye tsjoom Antioquía'ñeeⁿ. Jo' na jla'jomndye nn'aⁿ na tyota'wi'na Pablo ñ'eⁿ Bernabé hasta tjeii'na naⁿñeeⁿ ndyuaana. ⁵¹ Jo' chii Pablo ñ'eⁿ Bernabé jla'teincwii'na nc'ee'na chii tquiaa ts'o^jndaa na chuu' na t'moⁿna' na tis'a l'a nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Jnda chii ty'ena tsjoom Iconio. ⁵² Saa nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ tsjoom Antioquía'ñeeⁿ neiiⁿna ndo' too' naquii' n'omna m'aaⁿ Espíritu Santo.

14

Cwiñequiana ñ'oom' Ty'o^oots'om tsjoom Iconio

¹ Ndo' Pablo ñ'eⁿ Bernabé majo'ti l'ana tsjoom Iconio. Ty'equie'na naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyoñequiana ñ'oom' Ty'o^oots'om. Jeeⁿ ya tyola'neiⁿna. Jo' chii jndyendye nn'aⁿ judíos jlayu' ndo' mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nchii judíos.

² Saa nn'aⁿ judíos na tyoolayu' tyola'ndaa'na n'om nn'aⁿ na nchii judíos. Tyol'ana na calancjoo'ndye naⁿñeeⁿ nacjoo nn'aⁿ na cwilayu'. ³ Jo' chii Pablo ñ'eⁿ Bernabé majndye xuee ljoo'ndyena tsjoom'ñeeⁿ. Ndo' ñequio na t'maⁿya n'omna tyoñequiana ñ'oom cantyja 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'o^oots'om ee nquiuna na ñ'eⁿñ'eeⁿ ñ'eⁿndyena. Ndo' jom t'moⁿ na mayuu' ñ'oom na tyoñequiana ee s'aaⁿ na tyoll'ana 'naaⁿ t'maⁿ na xocandaa nnts'aa na cwe' najndeii nquii ts'aⁿ meiⁿ xocatsei'noⁿ ts'aⁿ chiuu tuiiyuu. ⁴ Saa nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ toⁿna' joona. Ee nt'omndyena tyola'jomndyena ñequio nn'aⁿ

judíos ndo' nt'omcheⁿ tyola'jomndye ñequio apóstoles. ⁵ Quia jo' nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii jo' jla'jomndyena ñequio naⁿmaⁿn'iaaⁿ tsjoomna na tyol'ueendyena chiuu nnta'wi'na naⁿñeeⁿ ndo' na njñomna ljo'. ⁶ Saa Pablo ñ'eⁿ Bernabé jndyena na ljo'. Jo' chii jleinomna. Ty'ena tsjoom Listra ñequio tsjoom Derbe, jo' jo' ndyuaa Licaonia. Ndo' ty'ena ndyuaa na mat'uiina' ñ'eⁿ ndyuaa'ñeeⁿ. ⁷ Jo' jo' tyoñequiana ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om.

Nn'aⁿ tsjoom Listra cwijñomna ljo' Pablo

⁸ Tsjoom Listra tyowacatyeeⁿ cwii tsaⁿs'a na tileicjaacaa ee maxjeⁿ ntjeiⁿ nc'eeⁿ tuiiñê. Meiⁿjom ndii' tyoojaacaⁿ. ⁹ Jndii tsaⁿñeeⁿ na seineiⁿ Pablo. Ndo' nquiee nty'iaaⁿaⁿ juu, ee sei'nooⁿoⁿ na tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ na matseyu'ya ts'om na nlco'yana' juu. ¹⁰ Quia jo' jndeiⁿ seineiⁿ, matsoom:

—Quintya', cwintye'.

Quia jo' mañoom' teintyjee', to' tjacaa. ¹¹ Ndo' nn'aⁿ ndyuaa Licaonia, quia na nty'iaana na luaa' s'aa Pablo, to'na tyola'xuaana ñequio ñ'oomna. Tyoluena:

—Cwa we nty'oq cha'na nn'aⁿ jnda tquiecañomna jaa.

¹² Jo' chii jluena na Bernabé ty'oq Júpiter jom, ndo' Pablo je' jluena na jom ty'oq Mercurio ee jom mañequiaaⁿ ñ'oom ndaana. ¹³ Nnom tsjoom meintyjee' wats'om cwentaa' ty'oq Júpiter. Ndo' tyee cwentaa' Júpiter'ñeeⁿ jndyochom quioo'ndyo na ta'njoom' l'uaaljaa' cantyo'yo' hasta 'ndyoots'atoom' tsjoom ee jom ñequio nn'aⁿ quii' tsjoom ñe'cala'cwjeena quioo'ñeeⁿ na nla't'maaⁿndyena Bernabé ñ'eⁿ Pablo. ¹⁴ Saa apóstoles, quia na nty'iaana na luaa' nl'a nn'aⁿ, to'na tyojndii'ndyena liaana na matsei'ndaa'na' nquiuna na luaa' cwil'a naⁿñeeⁿ. Jndeiⁿ ty'equeie'na quii'ntaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁵ Tyolaxuaana tyoluena:

—Chiuu sa 'o nn'aⁿ na luaa' ñe'cal'a'yo'. Mann'aⁿ já cha'na 'o. Tquioñ'oqyâ ñ'oom naya na nndye'yo' cha ca'ndye'yo' nmeiⁿ na cwe' ts'iaaⁿndyo. Calat'maaⁿndyo' nquii Ty'oots'om na wando' ee jom tqueeⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue ñequio ndaaluee ndo' cha'tso nnom na cwilaxmaⁿna'. ¹⁶ Ncuee na ñejndyowaana' ñe'ndiitoom na cal'a cha'tso nn'aⁿ meiⁿljo'cheⁿ na l'ue n'omna. ¹⁷ Saa tica'ñeeⁿ na ticwji'yuu'ñê cantya 'naaⁿ nquen, ee mach'eeⁿ naya cha'tsondye nn'aⁿ. Mañequiaaⁿ ndaaluaa' na cwinaⁿna' tsjo'luee. Ndo' mach'eeⁿ na cwiquie ntjom. Mach'eeⁿ na cwijaacjooya ñ'eⁿ nantquie na mañequiaaⁿ ndo' mach'eena' na neii'ya.

¹⁸ Saa meiⁿ na jluena ñ'oommeiⁿ jeeⁿ nc'uaa' tjawitsaaⁿ na ñe'calacwjee nn'aⁿ quioo' jo ndaana na nlat'maaⁿndye naⁿñeeⁿ joona.

19 Juu xjeⁿñeeⁿ tquiecañom nn'aⁿ judíos na jnaⁿ tsjoom Antioquía ñequio Iconio. L'ana na ñe'cwii ñ'oom t'maⁿna ñequio nn'aⁿ tsjoom Listra. Jo' chii tyojñomna ljo' Pablo. Jnda chii ty'eñ'omtsco^ondyena jom nnom tsjoom ee jla'tiuuna na jnda tueeⁿeⁿ. 20 Saa nn'aⁿ na cwilayu' ty'ecwintyjee'na ndiocheⁿ nacañom'm. Quia jo' teicantyjaaⁿ, tjaquie'nnaaⁿaⁿ quii' tsjoom. Ndo' teincoo cwiicheⁿ xuee jlueeⁿeⁿ tjaaⁿ ñ'eⁿ Bernabé tsjoom Derbe.

21 Tyoñequiana ñ'oom naya ndaa nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, ndo' jndye nn'aⁿ jlayu'. Jnda chii ty'elcwee'nnda'na Listra ñequio Iconio ñequio Antioquía. 22 Njoom'ñeeⁿ tyoteijndeitina nn'aⁿ na cwilayu' na c'omt'maaⁿndyeti naⁿñeeⁿ n'omna. Tyola'jndo'na n'om naⁿñeeⁿ na cwintyjee'tyeⁿna na cwilayu'na. Ndo' tyoluena:

—Maxjeⁿ cwilaxmaaⁿya na jndye nawi' nntjo^onya na cwi-tsaaquía'a cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'o^ots'om.

23 Mati tjeii'ndyena nn'aⁿ na nntioona ts'iaaⁿ na nlui-itquiendye cwentaa' cwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ. Tyola'neiⁿna nnoom Ty'o^ots'om ndo' tyola'cwejndo'ndyena. Ndo' tioona naⁿñeeⁿ l'o^o ee na ñ'eⁿ jom jnda jlayu'na.

Cwi'oolcwee'nnda'na tsjoom Antioquía ndyuaa Siria

24 Jnda jo' tei'nomna ndyuaa Pisidia, tquiena ndyuaa Panfilia. 25 Jo' jo' tyoñequiana ñ'oom tsjoom Perge. Jnda chii ty'ena tsjoom Atalia. 26 Tsjoom'ñeeⁿ tuona w'aandaa. Ty'elcwee'nnda'na tsjoom Antioquía yuu na jnaⁿna jnda na tioo nn'aⁿ joona l'o Ty'o^ots'om ndo' je' jnda jlacandana ts'iaaⁿñeeⁿ. 27 Ndo' jnda na tquiena Antioquía jla'tjomna nn'aⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ. Tyoluena ndaa naⁿñeeⁿ cha'tso na tyoteijndei Ty'o^ots'om na tyol'ana ndo' na mati s'aaⁿ na cwilayu' nn'aⁿ na nchii judíos. 28 Jndye xuee ljoo'ndyena ñequio nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo'.

15

Tjomndye nn'aⁿ na cwilayu' tsjoom Jerusalén

1 Xjeⁿñeeⁿ nt'om nn'aⁿ jnaⁿna ts'ondaa Judea, tquiocuena Antioquía. Tyot'mooⁿna ndaa nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo'. Tyoluena na jndei'na' na cal'a naⁿñeeⁿ costumbre cha'xjeⁿ ñ'oom na sa'ntjom Moisés na cal'a nn'aⁿ judíos ñequio yo'ndaa na naⁿnom. Ee xeⁿ ticalacanda naⁿñeeⁿ jo', jlueña na xocalui'n'maaⁿndye naⁿñeeⁿ. 2 Ndo' Pablo ñ'eⁿ Bernabé tyolañ'eeⁿ ndyueena ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ na tqie Antioquía. Tyoluena na tiyuu' na macaⁿna' na cal'a naⁿñeeⁿ costumbre'ñeeⁿ. Jnda chii teijndaa' na wendye joona ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu' nnc'oona Jerusalén. Nnc'oontyjaa'na nquie

apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Jo ndaa naⁿñeeⁿ nleijndaa' ñ'oomwaa'.

3 Quia jo' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ tsjoom Antioquía ty'oomna ts'iaaⁿ naⁿñeeⁿ. Jo' chii ty'ena. Teinomna ndyuua Fenicia ñequio Samaria. Tyolacandina nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo' na mati nn'aⁿ na nchii judíos macwilcwe' n'om, macwilayu'na. Ndo' quia na jndye naⁿñeeⁿ na ljo', cha'tsondyena tquiaana' na jeeⁿ neiiⁿna.

4 Quia tuee' Pablo ñ'eⁿ Bernabé Jerusalén, cha'waa tmaaⁿ nn'aⁿ na cwilayu' jo' jo' ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ ñequio apóstoles to'ñoomna naⁿñeeⁿ ñequio na neiiⁿna. Quia jo' naⁿñeeⁿ tyoluena cha'tso na jnda s'aa Ty'oots'om ñ'eⁿndyena. 5 Saa nt'om nn'aⁿ na cwilayu' na cwilaxmaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ judíos na jndyu fariseos teicantjanya. Tyoluena:

—Jndei'na' na cal'a naⁿñeeⁿ costumbre na cwil'aa jaa nn'aⁿ judíos ñequio yo'ndaa na naⁿnom ndo' cal'uuya ndaana na calacandaaⁿndyena cha'tso ljeii na tqueⁿ Moisés.

6 Ndo' apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye tjomndyena na m'maⁿna ñ'oomwaa'. 7 Mayo tyol'ueeⁿndyena chiuu nl'ayoona na nlajndaaⁿndyena ñ'oom'ñeeⁿ. Jnda chii teicantya Pedro. Tsoom ndaana:

—'O re nn'aⁿya na cwilayu'yo' manquiuy'yo' na jaach'ee xuee tjeii'ñe Ty'oots'om ja quii'ntaaⁿyo' na ññequiaya ñ'oom naya chiuu na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ na nchii judíos cha nlayu'na. 8 Ee nqueⁿ mantyjeeⁿ chiuu cwila'xmaⁿ nn'aⁿ naquii' n'om. Ndo' jnda t'mooⁿ na mati maco'ñoom nn'aⁿ na nchii judíos laxmaⁿ ee tquiaaⁿ Espíritu Santo na nnc'oomñe naquii' n'omna cha'xjeⁿ tquiaaⁿ juu na nnc'oomñe naquii' n'ooⁿ jaa. 9 Meiⁿ tiquich'eeⁿ na we waa ñ'eⁿndye joona ndo' ñ'eⁿndyo jaa ee seiljoom'm n'omna nc'e na cwilayu'ya n'omna ñ'eⁿñê. 10 Quia jo' je' je' ¿chiuu na ñe'cal'a'yo' xjeⁿ Ty'oots'om? 'O cwil'a'yo' na jndei'na' na joo nn'aⁿ na cwilayu' na nchii judíos calacandana ñ'oom na matsaⁿntjomna' jaa nn'aⁿ judíos na juuna' matseijomna' cwii xuu, ndo' xuu'ñeeⁿ meiⁿ welooya na ñet'om teiyo ticanaⁿndyena meiⁿ jaa. 11 Saa tiyuu' na ljo' macaⁿna' ee cwilayu'na na macanda juu naya na matseixmaⁿ Ta Jesús na cwe' yu jo' na cwilui'n'maaⁿndyo jaa ndo' mati joona.

12 Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na tjomndye jla'cheⁿna. Tyoqueⁿna cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ Bernabé ñequio Pablo cantya 'naaⁿ ts'iaaⁿ t'maⁿ ñequio 'naaⁿ na tyol'ana quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos na xocandaaⁿ nluiina' na cwe' najndei

nquii ts'aⁿ. ¹³ Jnda na jla'neiⁿ naⁿñeeⁿ quia jo' t'o Jacobo, matsoom:

—'O re nn'aⁿya na cwilayu'yo' candye'yo' ñ'oom na nntsjo^o.

¹⁴ Juu Simón Pedro jnda tsoom ndaaya chiuu waa na jna'jndyeena' na tio'naaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ na nchii judíos na macwjiiñê nn'aⁿ quii'ntaaⁿ naⁿñeeⁿ na nlaxmaⁿ tmaaⁿ cwentaaⁿaⁿ. ¹⁵ Juu ñ'oomwaa' ljo'yu tseixmaⁿna' ñequio ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ¹⁶ Luaa matsona':

Quia na jnda tuui cha'tso nmeiⁿ,
nnc'o^onnnda'a na wi' ts'o^oya tsjaaⁿ 'naaⁿ David na jndyow-
icantyjo^o!.

Matseijndaa'ndy^o na cwii joona nnts'aⁿntjom.

¹⁷ Luaa' matseijndaa'ndy^o cha mati nn'aⁿ na nchii judíos nl'ueena ja na cwiluiindy^o na mats'aⁿntjoⁿya.

Cha'tsondye naⁿñeeⁿ na quia nlaxmaⁿ cwentaya nl'ueena ja.

¹⁸ Ñ'oom'ñeeⁿ tsotina':

Luaa' ñ'oom na teiyo t'moⁿ Ty'oots'om ndaaya ñequio ts'iaaⁿmeiiⁿ na mach'eeⁿ.

¹⁹ Tsoti Jacobo:

—Nc'e ñ'oom'ñeeⁿ, jo' chii matseitiuuya cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos na cwilcwe' n'om na cwilayu', meiⁿ ticatsona' na nlacachuuya xuu joona joo ñ'oom na mats'aⁿntjomna' jaa.

²⁰ Malei'tyeⁿ xeⁿ cwe' nlaljeiia ñ'oom na nlacwanooⁿya na m'aⁿna na tacwa'na nantquie na jnda ts'aⁿ nn'aⁿ jo ndaa 'naⁿ na cwila't'maaⁿndyena na nchii Ty'oots'om. Ndo' tanc'omna na cwe' nnc'omyana ñ'eⁿ nc'iaana. Tantquiina sei quioo' na cwe' cwi'uoo cantyo'. Ndo' tantquiina niom'. ²¹ Ee teiyo maxjeⁿ cwi't'mooⁿ nn'aⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Ndo' cha'tso njoom cwila'naaⁿ nn'aⁿ judíos ñ'oom'ñeeⁿ naquii' lan'om 'naaⁿna ticwii cwii xuee na cwita'jndyeena.

Carta na tja na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos

²² Quia jo' apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ñequio cha'waa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Jerusalén t'maⁿna na ya na nntjeii'ndyena nn'aⁿ quii'ntaaⁿna na nnc'oo tsjoom Antioquía ñequio Pablo ñ'eⁿ Bernabé. Ty'ioomna ts'iaaⁿñeeⁿ Judas ts'aⁿ na jnda we xuee' Barsabás, ñequio Silas. Naⁿnomm'aⁿ cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿna. ²³ Ndo' jla'cwanomna cwii carta ñequio naⁿñeeⁿ. Carta'ñeeⁿ matsona':

“Jâ apóstoles ñequiondy^o jâ nn'aⁿ na cwiluiitquiendyô quii'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Jerusalén, cwilacwanooⁿyâ cartawaa na m'aⁿ 'o nn'aⁿ na nchii judíos na m'aⁿ'yo' tsjoom Antioquía ñequio ndyuua Siria ñ'eⁿ Cilicia. Cwil'uuyâ na xmaⁿndyo' 'o nn'aaⁿya na cwilayu'yo'. ²⁴ Jâ jnda jndyaayâ na ljo jnaⁿ nt'om nn'aⁿ na ty'e na m'aⁿ'yo' ndo' tyolañ'eeⁿndyena 'o ñ'eⁿ ñ'oom na

tyoluena. Tyola'ndaa'na n'om'yo' ñequio ñ'oom'ñeen. Saa nchii jâ l'uuyâ na caluena na ljo'. ²⁵ Jo' chii jâ tjomndyô ndo' ñe'cwii jnda t'maa'nyâ na ya na nntjeii'ndyô nt'om nn'a' quii'ntaa'nyâ na nnc'oona na m'a'nyo' ñequio Bernabé ñ'e' Pablo, nguiee nn'aa'ya na jee' jnda nguuiuya. ²⁶ Ee na'm'a' ti'maa' n'omna mei' cwjena na m'a'na cantyja 'naa' Taya Jesucristo. ²⁷ Jo' chii cwijñoo'nyâ Judas ñequio Silas na m'a'nyo'. Joona nlue jndaa'ndyena ndaa'yo' ñ'oom na cwil'uuyâ. ²⁸ Ee nguui Espíritu Santo jnda t'moo' ndaayâ na tilacachuutyaayâ xuu 'o, macandâ nmeii' laxma'nyo' na calacandâ'yo': ²⁹ Tacwa'yo' nantquie na jnda tsâ' nn'a' jo ndaa' 'na' na cwe' nn'a' l'a. Tantquie'yo' niom' meii' seii quioo' na cwe' cwi'uoo' cantyo'. Ndo' mei' tanc'om'yo' na cwe' nnc'om'ya'yo' ñ'e' nn'a'. Xe' cwilacandâ'yo' nmei' quia jo' malei'tye', ya cwil'a'yo'. Macandâ ñ'oommeii' cwil'uuyâ ndaa'yo'. Xma'ndyo' na cha'tsondyo'."

³⁰ Quia jo' jlui' Judas ñ'e' Silas. Ty'ena tsjoom Antioquía ñ'e' Pablo ñ'e' Bernabé. Quia na tquiena jo' jo' jla'tjomna nn'a' na cwilayu' ndo' tquiana carta na cwilei'ñ'omna ndaa' na'ñeen. ³¹ Ndo' jnda na jla'naa' na'ñeen juuna' tqiaana' na neii'na, ty'omt'maa'ndyena n'omna. ³² Ndo' Judas ñequio Silas, mati cwiluiindyena profetas. Jo' chii jndye ñ'oom tyola'nei'na ndaa' na'ñeen, tquiana na t'ma' n'om na'ñeen ndo' ty'enajndana na cwilayu'na. ³³ Judas ñ'e' Silas tyom'a'na jo' jo' cwantindyo xuee. Xje' na macwi'oolcwee'na Jerusalén yuu m'a' nn'a' na jñoom joona, nn'a' na cwilayu' tsjoom Antioquía tío joona l'o Ty'oots'om na c'oona na tjaa ñomtiu c'omna. ³⁴ Saa Silas seitioom na nljoo'ñetyee' jo' jo'. ³⁵ Mati Pablo ñ'e' Bernabé ljoo'ndyena. Joona ñequio jndye nt'omche' nn'a' tyot'moo'na ndo' tyoñequiana ñ'oom naya 'naa' Ty'oots'om ndaa' nn'a'.

Pablo na nda we ndii' wjaanquiaa' ñ'oom' Ty'oots'om

³⁶ Jnda na teinom cwanti xuee na ñet'omna jo' jo', tso Pablo nnom Bernabé:

—Cwa nntsaalcwaa'nndaa'a nntsacanty'iaaya chiuu cwi'oom'a' nn'aa'ya na cwilayu' cwii cwii tsjoom yuu na tyoñequiaaya ñ'oom 'naa' Ta Ty'oots'om.

³⁷ Ndo' Bernabé l'ue ts'oom na nncjaañ'e' Juan ñ'e'ndyena, ts'a' na nda we xuee' Marcos. ³⁸ Saa Pablo tiljoya ts'oom na nncjaa tsan'ñeen ee 'ñeen joona ndyuaa Panfilia ts'iaa' na ty'ena. ³⁹ Jo' chii Pablo ñequio Bernabé ticjaañjoom' t'ma'na hasta to'ndyena. Bernabé tjañ'oom Marcos. Tuona ts'om w'aandaa. Ty'ena ndyuaaxe'ncwe Chipre. ⁴⁰ Saa Pablo, tjeii'ñe Silas. Cwii tjooche' na nnc'oona tío nn'a' na cwilayu' joona l'o Ty'oots'om na catio'naa'ñe joona. Jnda chii ty'ena.

⁴¹ Tyowi'nomna ndyuaa Siria ñequio Cilicia. Tyotei'jndeina na ty'enajnda ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwen-taaⁿaⁿ.

16

Pablo ñequio Silas ty'eñ'omna Timoteo

¹ Quia jo' Pablo ñ'eⁿ Silas tquiena tsjoom Derbe. Jnda chii ty'ena tsjoom Listra. Jo' jo' tajnaaⁿna cwii ts'aⁿ na matseyu' na jndyu Timoteo. Jom jnda yuscu ts'aⁿ judía na matseyu' saa tsotyeeⁿ nchii ts'aⁿ judío juu. ² Nn'aⁿ na cwilayu' na m'aⁿ tsjoom Listra ñ'eⁿ tsjoom Iconio tyotjeii'yana Timoteo. ³ L'ue ts'om Pablo na nncjaañ'eⁿ Timoteo ñ'eⁿñê. Jo' chii seiwndaa'ñê na tuii ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ cha'xjeⁿ costumbre na cwil'a nn'aⁿ judíos ñequio yo'ndaa na naⁿnom. S'aaⁿ na ljo' cha nn'aⁿ judíos na m'aⁿ ndyuaa na cwi'oona til'ana na tila'ñoom'ndyena ñ'oom na cwiñequiana ee nquiu naⁿñeeⁿ na Timoteo nchii ts'aⁿ judío tsotyeeⁿ. ⁴ Pablo ñequio Silas ñ'eⁿ Timoteo ty-oma'nomna. Ndo' ticwii cwii tsjoom yuu na tyoquiena tyola'candiina nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'oom na jla'jndaa'ndye apóstoles ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Jerusalén. ⁵ Jo' chii cwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwen-taaⁿaⁿ tyo'oonajndana na cwila'yu'ya n'omna ndo' 'io ndii 'io ty'ewijndyendyetina.

Tco'na' nnom Pablo cwii ts'aⁿ ndyuaa Macedonia

⁶ Pablo ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿñê, seicu' Espíritu Santo na nnc'oola'neiⁿna ñ'oom' Ty'oots'om ndyuaa Asia. Jo' chii tei'nomna ndyuaa Frigia ñequio ndyuaa Galacia. ⁷ Quia na tquiena tyeⁿncoo ndyuaa Misia jla'tiuuna na nnc'ooquei'na ndyuaa Bitinia saa tinquaa Espíritu Santo na nnc'oona jo'. ⁸ Jo' chii cwe' tei'nomna ndyuaa Misia. Ty'ecuena hasta tquiena tsjoom Troas, nndyoo' 'ndyoo ndaaluee. ⁹ Jo' jo' waa na tco'na' nty'iaa' Pablo natsjom. Nty'iaaⁿaⁿ meintyjee' cwii tsaⁿs'a ts'aⁿ ndyuaa Macedonia. S'aa tsaⁿñeeⁿ ty'oo nnoom, tso: “Cwinoom' ntyjawaa ndyuaa Macedonia. Candyo'tei'jndeí' já.” ¹⁰ Jnda na nty'iaa' Pablo na tco'na' nnoom, mantya jla'jndaa'ndyô na nncwit'ioq'â ndaaluee nntsaayâ ndyuaa Macedonia. Ee jla'nqoⁿâ na majñom Ty'oots'om já na nntsaanquiaayâ ñ'oom naya ndaa nn'aⁿ ndyuaa ñeeⁿ.

Tyjee' Pablo ñ'eⁿ Silas tsjoom Filipos

¹¹ Jo' chii tuqoyâ ts'om w'aandaa tsjoom Troas. Saandyeyuuyâ squiaayâ ndyuaaxeⁿncwe Samotracia. Teincoo cwiicheⁿ xuee saayâ squiaayâ tsjoom Neápolis. ¹² Jo' jluii'â ñ'eⁿ w'aandaa, saayâ squiaayâ tsjoom Filipos.

Tsjoom'ñeeⁿ m'aaⁿna' nacje 'naaⁿ nn'aⁿ romanos ndo' t'maⁿti matseixmaⁿna' na cha'tso njoom cha'waa ndyuaa Macedonia. Tsjoom Filipos'ñeeⁿ ljoo'ndyoyaayâ cwantindyo xuee. ¹³Xuee na cwita'jndyee nn'aⁿjudíos jluii'â nnom tsjoom 'ndyoo jndaa. Ee jla'tiuuyâ aa nchii nliuuyâ yuu cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'oqots'om, nlajomndyô ñ'eⁿndyena. Jo' jo' jliuuyâ nt'om yolcu. Saacwindyuaandyô jlanaaⁿyâ ñ'oom' Ty'oqots'om ndaa naⁿñeeⁿ. ¹⁴Quii'ntaaⁿ yolcu'ñeeⁿ ñ'eⁿ ts'aⁿ na jndyu Lidia. Jom ts'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Tiatira na majndaa liaa ya, liaa colo catsioo'. Jom ts'aⁿ na matseit'maaⁿñê Ty'oqots'om. S'aa Ta Ty'oqots'om naquii' ts'oom na ya tqueeⁿ cwenta ñ'oom na tyoñeeⁿ na seineiⁿ Pablo. ¹⁵Ndo' teits'oomñê ñ'eⁿ nn'aⁿ waⁿaⁿ. Jnda chii seity'ooñê ndaayâ, tsoom:

—Xeⁿ cwinty'ia'yo' na matseicandaya na matseyu'a ñequio Ta Jesús cwa caljoo'ndyo' w'aya.

Ndo' s'aaⁿ na caljoo'ndyô waⁿaⁿ.

Pablo ñ'eⁿ Silas ñjomndyena w'aancjo tsjoom Filipos

¹⁶Cwii xuee'ñeeⁿ saayâ yuu cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnom Ty'oqots'om ndo' tjomndyô cwii yuscuchjoo na macjawee' 'ndyoo nc'e na m'aaⁿ jndyetia naquii' ts'om. Tsaⁿñeeⁿ m'aaⁿtyeeⁿ luee nn'aⁿ na cwita'ntjom cantyja 'naaⁿaⁿ. T'maaⁿ s'om cwiquioo luee naⁿñeeⁿ nc'e na macjawee' 'ñom. ¹⁷Toqⁿoⁿ na tyojaantyjoqⁿ nanquaaⁿâ ñ'eⁿ Pablo. Tacwaxua 'ñom, tyotsoom:

—Naⁿnomm'aⁿ cwindye'ntjomna nnom Ty'oqots'om na m'aaⁿ nandyeticheⁿ. Cwila'candiina 'o cantyja nato na cwicalui'n'maaⁿndye nn'aⁿ.

¹⁸Jndye xuee tyoch'ee yuscuchjoo'ñeeⁿ na ljo'. Jo' chii seiloo'ñe Pablo, taqueeⁿ seineiiⁿ nnom jndyetia na m'aaⁿ naquii' ts'om yuscuchjoo'ñeeⁿ. Tsoom:

—'U jndyetia, ñequio xuee' Jesucristo matsa'ntjoⁿya, calui' naquii' ts'om yuscuchjoom'aaⁿ.

Ndo' mantyjacheⁿ jlui' jndyetia'ñeeⁿ.

¹⁹Ndo' nn'aⁿ na cwita'ntjom cantyja 'naaⁿ juu, quia na nty'iaana na jnda jlui' jndyetia'ñeeⁿ naquii' ts'oom jla'noⁿna na jnda tsuundyena s'om na cwiquioo lueena cantyja na macjawee' 'ñom. Jo' chii t'uena Pablo ñ'eⁿ Silas. Ty'echona naⁿñeeⁿ jo ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ naquii' ts'ua t'maⁿ. ²⁰Quia na tquiena ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ jluena:

—Nn'aⁿ judíos m'aⁿ, cwtjaa'ndyena tia' nn'aⁿ tsjoomya. ²¹Ee cwi'tmoqⁿna ñ'oom na jaa na cwilaxmaaⁿya nn'aⁿ romanos, ticaty'iomna' na nnto'ñqoⁿya meiⁿ na nl'aaya chiuu na cwiluena.

²²Quia jo' jla'wendye nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ nacjoo' Pablo ñ'eⁿ Silas ndo' naⁿmaⁿn'iaaⁿ sa'ntjomna na calui' liaa naⁿñeeⁿ

ndo' cacho'na n'oomjneiⁿ. ²³ Jndye tjaa'na naⁿñeeⁿ. Jnda chii tioomna joo w'aancjo. Jluena nnom ts'aⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo na ya ya cats'aaⁿ cwenta joona. ²⁴ Ndo' tsaⁿñeeⁿ, jnda na jñeeⁿ ñ'oomwaa' tjaa'ñê naⁿñeeⁿ w'aancjo naquii'cheⁿ ndo' seityeeⁿ joona na tyeⁿ ñjoom' nc'ee'na ts'oom tscaa'.

²⁵ Ndo' Pablo ñ'eⁿ Silas, cha'na xcwe tsjom to'na tyola'neiⁿna nnom Ty'oöts'om, tyotana luantasa, ndo' praso na too'ndye ñ'eⁿndyena naquii' w'aancjo, tyondyeendye naⁿñeeⁿ. ²⁶ Ndo' mats'ia jo' jndei s'eii, teincwii' tsiaⁿtsjo' w'aancjo. Xjeⁿñeeⁿ cha'tso ndyueel'a w'aancjo'ñeeⁿ jnaaⁿ cheⁿnquieena' ndo' mati l'uaancjo na ñjoom cha'tso praso jna'na'. ²⁷ Ndo' juu ts'aⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo lcweeⁿ, nty'iaaⁿ'aⁿ na meiⁿnaaⁿ ndyueel'a w'aancjo. Jo' chii tjeii'ñê espada 'naaⁿ'aⁿ na nntseicuee'ñe cheⁿnqueⁿ ee seitoom na jnda jleinom praso. ²⁸ Saa Pablo jndei seixuaⁿ nnom tsaⁿñeeⁿ tsoom:

—Aa ndi' re, tintseicuee'ndyu' ee cha'tsondyô ndi m'aaⁿyâ.

²⁹ Quia jo' tcaⁿ tsaⁿñeeⁿ chom. Jndei tjaqueⁿ'eⁿ naquii' w'aancjo. Cwiteiñê na ty'ueeⁿ. Cwe' seiquiooñetoom jo nnom Pablo ñ'eⁿ Silas. ³⁰ Jnda chii tjeiiⁿ'eⁿ joona ch'eⁿ. Matsoom ndaana:

—O ta, ¿ljo' maca'na' na cats'aaya cha nlui'n'maaⁿndyo?

³¹ Jluena nnoom:

—Catseyu' ñequio Ta Jesucristo, quia jo' nlui'n'maaⁿndyu' 'u ndo' mati nn'aⁿ wa'.

³² Quia jo' tyola'neiⁿna ñ'oom' Ty'oöts'om nnom tsaⁿñeeⁿ ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿ'aⁿ. ³³ Juu xjeⁿñeeⁿ na ndicwaⁿ jaa'cheⁿ tjachom joona ndo' tmaaⁿ yuu na tquiee'ndyena na cho'na. Jnda chii teits'oomñê ndo' mati cha'tso nn'aⁿ waⁿ'aⁿ. ³⁴ Jnda jo' tjañ'oom Pablo ñequio Silas waⁿ'aⁿ, tquiaaⁿ na tcwa'na. Jom ndo' ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿ'aⁿ neiiⁿna na jnda macwilayu'na ñequio Ty'oöts'om.

³⁵ Quia na jnda teixuee, naⁿmaⁿ'niaaⁿ jñoomna policia na m'aaⁿ tsaⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo na candyaañe Pablo ñ'eⁿ Silas. ³⁶ Jo' chii ts'aⁿ na mach'ee cwenta w'aancjo seicañeeⁿ Pablo, matsoom nnom:

—Naⁿmaⁿ'niaaⁿ jnda jla'cwanomna ñ'oom na ndyaandyo'. Wanaaⁿ na nlui'yo'. Catsa'yo', meiⁿcwii' ñomtiuu tac'om'yo'.

³⁷ Saa Pablo matsoom ndaa policia:

—Jâ cwilaxmaaⁿyâ cantyja 'naaⁿ tsjoom Roma. Saa meiiⁿ na ljo' tjaa'na jâ na jndoo' cha'tso nn'aⁿ meiiⁿ na tyoowijndaa' aa waa na jla'tjoöndyô. Jnda chii tioomna jâ w'aancjo. Nmeiiⁿ l'ana jâ meiiⁿ na meiⁿchjoo ticatsona' na nl'ana na ljo' nn'aⁿ romanos. Ndo' je' ¿aa cwe' nt'iu nntjeii'na jâ? Xoya na ljo'. Nquieena quiocatjeii'na jâ.

38 Quia jo' policía'ñeeⁿ ty'elacandiina naⁿmaⁿn'iaaⁿñeeⁿ ñ'oommeiⁿl. Ndo' naⁿñeeⁿ quia jndyena na Pablo ñequio Silas cwilaxmaⁿna nn'aⁿ romanos, jeeⁿ tyuena. 39 Jo' chii naⁿmaⁿn'iaaⁿ ty'ecataⁿna ñ'oom t'maⁿ ts'om ndaaⁿ naⁿñeeⁿ. Jndaⁿ chii tjeiiⁿna joo w'aancjo. Jla'ty'oondyena na caluiⁿ naⁿñeeⁿ tsjoomna. 40 Quia jo' jluiⁿna w'aancjo, ty'ena waa' Lidia. Jo' jo' tyola'neiⁿna ñequio nn'aⁿ na cwila'yu'. Tyoñe'quiiana na t'maⁿ n'om naⁿñeeⁿ. Jndaⁿ jo' jluiⁿna tsjoom Filipos'ñeeⁿ.

17

Jlajmeiⁿndye nn'aⁿ tsjoom Tesalónica

1 Pablo ñ'eⁿ Silas ty'ena tei'nomna tsjoom Anfípolis ñ'eⁿ tsjoom Apolonia. Jndaⁿ chii tquiena tsjoom Tesalónica yuu waa cwii wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. 2 Ndyee smaⁿna tyom'aⁿna tsjoom'ñeeⁿ. Ñequii' quia xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos, Pablo s'aaⁿ cha'xjeⁿ quich'eeⁿ. Tjatseijomñê ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ na cwitjomndyena wats'om 'naaⁿna. Tyotseineiⁿndaana. 3 T'mooⁿ na juu ñ'oom' Ty'ooots'om na teiyo teiljeii matsona' na maxjeⁿ jndei'na' na cwajndii nntjom Cristo. Nnty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ, maxjeⁿ nncueeⁿeⁿ jndaⁿ chii nncwando'xcoom. Tsoti Pablo:

—Jndyocwji'yuu'ndyo cantyja 'naaⁿl Jesús ndaa'yoy', jom cwiluiñê Cristo.

4 Quia jo' nt'om nn'aⁿ judíos'ñeeⁿ jla'yu'na, jla'jomndyena ñequio Pablo ñ'eⁿ Silas. Mati nn'aⁿ na nchii judíos na cwila't'maaⁿndye Ty'ooots'om jndyendyena jla'yu'na. Mati jndye yolcu na cwiluiitquiendye jla'yu'na. 5 Saaⁿ joo nn'aⁿ judíos na tyoola'yu' jeeⁿ ndya' taaⁿ n'omna nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'oom na mañequiaa Pablo. Jo' chii jla'tjomna cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na wi'ndye. Jndaⁿ chii jlajmeiⁿna nn'aⁿ tsjoomna. Ndo' ty'ena waa' ts'aⁿ na jndyu Jasón. Ty'equie'na w'aa'ñeeⁿ ñequio na jndei'na' na cwil'ueena Pablo ñequio Silas ee ñe'catsa'na naⁿñeeⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoomna. 6 Saaⁿ ticaliuuna naⁿñeeⁿ, jo' chii ty'eñ'omna Jasón ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'. Ñequio na jndei'na' ty'echona naⁿñeeⁿ jo ndaaⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿ tsjoomna. Jndeiⁿ tyolaxuaana, jlueña:

—Joo naⁿnom na cwila'ñ'eeⁿndyena nn'aⁿ na cha'waa tsjoomnancue, mati ñjaaⁿ jndaⁿ tquiena. 7 Ndo' Jasónm'aaⁿ jndaⁿ seiljoom joona waⁿaⁿ. Ndo' cha'tso naⁿm'aⁿl cwil'ana na tjaa yuu l'ue ñ'oom na maqueⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, ee cwiluena cwiicheⁿ ts'aⁿ m'aaⁿ na matsaⁿntjom na jndyu Jesús.

8 Ndo' naⁿmaⁿn'iaaⁿ ñequio nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, quia jndyena ñ'oommeiⁿl jlajmeiⁿndyena. 9 Saaⁿ Jasón ñequio

nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yu', jnda na tioomna s'om, quia jo' jla'candyaandye naⁿñeeⁿ joona.

Pablo ñ'eⁿ Silas cwiñequiana ñ'oom' Ty'o^oots'om tsjoom Berea

¹⁰ Jnda na teijaaⁿ xuee'ñeeⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' mañoom' jñoomna Pablo ñ'eⁿ Silas na c'oo naⁿñeeⁿ tsjoom Berea. Quia na jnda tquiena tsjoom'ñeeⁿ ty'ena wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. ¹¹ Nn'aⁿ judíos tsjoom Berea'ñeeⁿ ya nn'aⁿndyetina nchiiti nc'iaana na m'aⁿ tsjoom Tesalónica. Ñequio na xcwee' n'omna tyoqueⁿna cwenta ñ'oom na tyolue naⁿñeeⁿ. Ndo' 'io ndi 'io tyola'naaⁿna ñ'oom' Ty'o^oots'om na teiyo teiljei na tyol'ueena aa mayuu' ñ'oom na cwilue naⁿñeeⁿ ndaana. ¹² Jo' chii jndyendye nn'aⁿ judíos jla'yu'na. Mati nn'aⁿ na cwilaneiⁿ ñ'oom griego, jndye yolcu na t'maⁿti cwiluiitquiendye ndo' mati naⁿnom na cwilaneiⁿ griego jndyendyena jla'yu'na. ¹³ Saa nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Tesalónica jndyena na mañequiaa Pablo ñ'oom' Ty'o^oots'om ndaa nn'aⁿ Berea. Jo' chii ty'ena tsjoom'ñeeⁿ, ty'ela'jmeiⁿna naⁿñeeⁿ. ¹⁴ Jo' chii nn'aⁿ na cwila'yu' jla'tyuaa'na jñoomna Pablo na cjaⁿ ndyoo ndaaluee. Saa Silas ñequio Timoteo ljoo'ndyena Berea'ñeeⁿ. ¹⁵ Nn'aⁿ na ty'ela'jomndye ñ'eⁿ Pablo ty'eca'ndyena jom tsjoom Atenas. Jnda chii ty'elcwee'na tsjoomna Berea. Ty'eñ'omna ñ'oom na seintyaañe Pablo ndaana na catseityuaa' Silas ñ'eⁿ Timoteo na nnc'oontyjoⁿna naxeeⁿeⁿ. Tila'yoo'ndyena.

Pablo matseineiⁿ ndaa nn'aⁿ tsjoom Atenas

¹⁶ Yocheⁿ na meindoo' Pablo joona tsjoom Atenas seiloo'ñê na nty'iaaⁿl'aⁿ na cha'waa quii' tsjoom'ñeeⁿ too' 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a. ¹⁷ Jo' chii tyotseineiⁿ ndaa nn'aⁿ judíos naquii' wats'om 'naaⁿna ñequio ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwiⁿtjomndye jo' jo' na cwila't'maaⁿndye Ty'o^oots'om. Mati 'io ndi 'io tyotseineiⁿ ndaa nn'aⁿ na m'aⁿ ts'ua t'maⁿ. ¹⁸ Tyom'aⁿ nt'om nn'aⁿ naquii' tsjoom'ñeeⁿ na cwila'jomndye ñ'oom na cwiⁿt'mooⁿ nn'aⁿ epicúreos ndo' tyom'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilajomndye ñ'oom na cwiⁿt'mooⁿ nn'aⁿ estoicos. To' naⁿñeeⁿ na cwila'neiⁿna ñ'eⁿ Pablo. Nt'omndye joona jlueⁿna:

—¿Ljo' ñ'oom matseineiⁿ tsaⁿm'aaⁿl na jeeⁿ jndye ñ'oom ntyjeeⁿ?

Ndo' nt'omndyena jlueⁿna:

—Ndoo' ntyjii matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nty'o^oots'om xcondye.

Luaa' jlueⁿna ee tyotseineiⁿ Pablo ndaana cantyja 'naaⁿ Jesús ndo' cantyja na nncwando'xco ts'aⁿ xeⁿ jnda tue'. ¹⁹ Quia jo' ty'eñ'omna jom cwii joo na jndyu Areópago yuu cwiⁿtjomndye nn'aⁿ na cwi'oocandye ñ'oom. Jluena nnoom:

—Cwa catsu' ndaayâ chiuu waa ñ'oom xco na ma'mooñ' ndaa nn'añ. ²⁰ Ee tijoom ñejndyaayâ ñ'oom na mañequiaa', jeeñ xuii' juuna'. Jo' chii ñe'caliuuyâ chiuu cwit'mooñ' ñ'oommeiñ'.

²¹ Ee nn'añ tsjoom Atenas ñequio nn'añ na jnañ nt'omcheñ njoom na cwic'eeñya tsjoom'ñeeñ jeeñ ntyjaa' n'omna na ñe'candyena ndo' ñe'cala'neiñna meiñnquia nnom ñ'oom na xcoti.

²² Quia jo' tjameintyjee' Pablo quii'ntaañ nn'añ yuu cwiwi-jndaa' ñ'oom. Tsoom:

—'O re nn'añ tsjoom Atenas, ndiocheñ na manty'iaya, jnda ljeiya na 'o jeeñ cwila't'maañ'ndyo'. ²³ Ee quia na tjotseicaandyo quii' tsjom'yo', jndye joo nty'iaya yuu cwila't'maañ'ndyo'. Jo' ljeiya cwii tio na chuna' ljeii: “Tiowaa' cwentaa' Ty'oots'om na ticata'jnaa'ñ'a.” Majuu Ty'oots'om na cwe' cwila't'maañ'ndyo'to'yo' meiñ ticata'jnaa'ñ'yo' jom, majom na matseinañya ndaa'yo' cantyja 'naa'ñ'añ.

²⁴ 'Jom s'aañ tsjoomnancue ñequio cha'tso 'nañ na niom nnomna'. Cwiluiñê na matsa'ntjoom cha'waa cañoom'luee ñequio tsjoomnancue. Jo' chii tica'na' w'aa na nl'a nn'añ yuu na nnc'oomñê. ²⁵ Meiñ tica'na' nn'añ na nntei'x'ee jom ee tjaa'nañ ljo' na matsei'tjooñ' jom. Ee nqueñ mañequiaa' na cha'tsondyo cwitandoo'a, cwitjaaya jndye ñequio cha'tsoti 'nañ na maca'na' jaa.

²⁶ Ñequio ñe'cwii ts'añ s'aañ tsjaañ jaa nn'añ tsjoomnancue meiñ na meinch'o ndyuaa na m'aañya ee nqueñ s'aañ na jnda t'oom'ndyo cha'waa nnom tsjoomnancue. Ndo' seijn-daa'ñê cwaañ xjeñ nncue'ntyjo na nnc'oom ts'añ ndo' yuu na cwii cwii joo. ²⁷ Luaa' s'aañ cha cha'tsondyo jaa cal'uaaya jom, cal'aanc'uaa'ndyo na calacandyoo'ndyo na nnta'jnaa'ñ'a jom, meiñ na mayuu' titquia m'aañ ñequio cwii cwiindyo. ²⁸ Ee cantyja 'naa'ñ jom cwitandoo'a, cwima'nooñya ndo' cwic'aañya cha'xjeñ tyolue nt'om nn'añ'yo' na jndo' n'om. Tyoluena: “Jaa laxmaañya ntseinda Ty'oots'om.” ²⁹ Jo' chii nc'e na cwilaxmaañya ntseinda Ty'oots'om ticaty'iomna' na nlajoom'ndyo jom cwe' cwii 'nañ na tuiina' ñequio s'om cajan, oo s'om xuee, oo ljo' na cwil'a nn'añ cwe' cantyja na cwila'tiuu cheñnquieena. ³⁰ Ncuae na jnda teinom, Ty'oots'om seiquii ts'oom ñequio nn'añ cantyja na tijndo' n'omna, saa je' je' cha'tso nn'añ meiñyuucheñ joo na m'añna matsa'ntjoom na calcwe' n'omna. ³¹ Ee jnda seijndaa'ñê xuee na nncu'xeeñ jaa nn'añ tsjoomnancue cantyja na maty'iomyana'. Jnda tqueeñ na nquii Jesús nncu'xeñ jaa. Ndo' jnda t'mooñ na mayuu' na nluii na ljo' ndaa cha'tso nn'añ ee s'aañ na tando'xco juu jnda na tue'.

³² Ndo' nn'aⁿ tsjoom Atenas quia jndyena na matseineiⁿ Pablo cantyja na nntando'xco nn'aⁿ na jnda tja, cwantindye joona cwe' tyoncona. Saa nt'omndye joona tyoluena:

—'Io cha luaa' nndyaayaayâ ñ'oomwaa'.

³³ Quia jo' jlui' Pablo quii'ntaaⁿna. ³⁴ Saa cwantindye nn'aⁿ jla'jomndyena ñequio Pablo ndo' jla'yu'na, mandiñ'eⁿ Dionisio. Jom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe Areópago yuu cwiwijndaa' ñ'oom. Mati yuscu na jndyu Dámaris ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ jla'yu'na.

18

Pablo mañequiaa' ñ'oom' Ty'oqots'om tsjoom Corinto

¹ Jnda tuui na nmeiiⁿ jlui' Pablo Atenas, tjaaⁿ tsjoom Corinto. ² Jo' jo' ljeiiⁿ cwii ts'aⁿ judío na jndyu Aquila. Tsaⁿñeeⁿ tuiñê ndyuaa Ponto. Nmeiiⁿndyo ñejnaaⁿ ndyuaa Italia ñequio scoom'm Priscila. Saa jlui'na jo' jo' ee Claudio, tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma na matsa'ntjom ndyuaa Italia tqueⁿ ñ'oom na calui' cha'tso nn'aⁿ judíos tsjoom'ñeeⁿ. Jo' na tja Aquila ñequio scoom'm jlui'na jo' jo', ty'ena tsjoom Corinto. Tjando' Pablo joona. ³ Ndo' na ñe'cwii ts'iaaⁿ 'naaⁿna ñ'eⁿ Pablo na cwil'ana l'aaliaa, jo' chii ljoo'ñê ñ'eⁿndyena. Ñe'naaⁿ tyol'ana ts'iaaⁿñeeⁿ. ⁴ Ticwii cwii xuee na cwita'jndyee nn'aⁿ judíos tyocaa Pablo wats'om 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. Tyotseineiⁿ ndaana ñequio ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos ee na l'ue ts'oom na nla'yu'na ñ'eⁿ Cristo.

⁵ Silas ñequio Timoteo jnda tquiena na m'aaⁿ Pablo na jnaⁿna ndyuaa Macedonia. Quia jo' Pablo, macanda ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om na tyoqueⁿñê. Tyocwji'yuu'ñê ndaaⁿ nn'aⁿ judíos na Jesús cwiluiñê Cristo tsaⁿ na meindoo'na na nndyocwji'n'maaⁿñe joona. ⁶ Saa joona ty'ena nacjoom'm, tyola'jmeiⁿndyena nnoom. Jo' chii seitei'ncweeⁿen lian'aⁿ ndaana na ma'mooⁿ na nts'oqⁿ joona, je' nncjaⁿ cwiicheⁿ ntyja. Matsoom ndaana:

—Je' meiiⁿ na nntsuundyo' saa jnaⁿ ncjo'yo' nchii jnaⁿ ja. Na je' xuee na cwii wjaana' nncjoⁿ na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii laxmaⁿna nn'aⁿ judíos.

⁷ Quia jo' jlueeⁿen quii' wats'om'ñeeⁿ, tjaaⁿ waa' ts'aⁿ na jndyu Justo, tsaⁿ na matseit'maaⁿñe Ty'oqots'om. Waa' tsaⁿñeeⁿ ñe'cwii t'uii' ñequio wats'om'ñeeⁿ. ⁸ Tyom'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Crispo na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ wats'om'ñeeⁿ. Jom ñequio cha'tso nn'aⁿ waⁿaⁿ jla'yu'na ñequio Ta Jesús. Ndo' jndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ tsjoom Corinto, quia na jndyena ñ'oom na tyoñequiaa Pablo, jla'yu'na ndo' teits'oomndyena. ⁹ Pablo waa na tco'na' nnoom cwii teijaaⁿ. Jñeeⁿ na seineiⁿ Ta Jesús. Matso nnoom:

—Tinty'ue'. Tincjaameintye' na matsei'nei' ñ'oom 'na'ya. Tintseichen'. ¹⁰ Ee ja m'aanya ñ'e'ndyu' ndo' meincwii ts'a'n tixocats'aa wi' ñ'e'ndyu'. Ee ja jndye nn'a'n m'a'n tsjoomwaañe quia nla'xma'n cwentaya.

¹¹ Jo' chii ljoo'ñe Pablo tsjoom Corinto cwii chu waljoo' xcwe na tyo'mqo' ñ'oom' Ty'oqts'om ndaa na'ñee'n.

¹² Jnda chii t'oom Galión gobiernom tsjoom Corinto na matsa'ntjoom cha'waa ndyuaa Acaya. Quia jo' nn'a'n judíos na m'a'n tsjoom'ñee'n ñe'cwii jla'jomndyena na jla'wendyena nacjoo' Pablo. Ty'eñ'omna jom wats'iaa'n. ¹³ Ty'enquiana jnaa'a'n nnom gobiernom. Jluena:

—Tsa'm'aa'n matseijnqo'q'n n'om nn'a'n na xuii' calat'maa'ndyena Ty'oqts'om, tachii cha'xje'n na matso ljeii na tque'n Moisés.

¹⁴ Xje'n na manntseinei'n Pablo, seityuaa'ti Galión. Tso tsa'ñee'n ndaa nn'a'n judíos:

—O nn'a'n judíos, xe'n waa ljo' mach'ee tsa'm'aa'n' oo xe'n t'ma'n jnaa'a'n waa quia jo' maty'iomna' na nntseicachjuundyō na nndii ñ'oom na cwindu'yo'. ¹⁵ Saa 'o cwe' jnaa'n' ñ'oom na mañequiaa tsa'm'aa'n' ndo' xuee' ts'a'n na maleiñ'oom, jo' cwilancjoo'ndyo', ndo' cwe' cantyja 'naa'n' ljeii na cwileiñ'om' 'o nn'a'n judíos nchii ljeii cantyja 'naa'n' wats'iaa'n. Jo' chii cajndo'to' ncjo'yo', ee ja tiñe'cu'xā'ya ñ'oommei'n'.

¹⁶ Ndo' tjeii'en na'ñee'n naquii' wats'iaa'n. ¹⁷ Quia jo' cha'tso nn'a'n na tyoolayu' na nchii judíos t'uena Sóstenes, ts'a'n na cwiluiitquieñe wats'om 'naa'n nn'a'n judíos. Tyotjaa'na jom tach'e'n wats'iaa'n. Saa Galión tîcatseiñ'oom'ñe na'ñee'n.

Tjalcwe' Pablo Antioquía, jnda chii wjaanquiaa' ñ'oom' Ty'oqts'om na jnda ndyee ndii'

¹⁸ Pablo, jndyeti xuee tyoljoo'ñetyee'n Corinto. Jnda jo' tsoom ndaa nn'a'n na cwila'yu' na mawja'n. Jnda chii mana tjaa'n. Ndo' Priscila ñ'e'n Aquila ty'ena ñ'e'nñê. Tquiena tsjoom Cencrea. Jo' jo' teinqui' xquee'n na ma'mo'na' na matseicandañê ñ'oom na jnda tsoom nnom Ty'oqts'om na nnts'aa'n. Jnda jo' tuqna w'aandaa na wjaana' ndyuaa Siria. ¹⁹ Tquiena tsjoom Éfeso. Priscila ñ'e'n Aquila ljoo'ndyena jo' jo'. Pablo tjaa'n wats'om 'naa'n nn'a'n judíos, tjaque'n' tyotseinei'n ndaa na'ñee'n. ²⁰ Ndo' na'ñee'n tyol'ana ty'oo nnoom na majndyeti xuee caljoo'ñê ñ'e'ndyena, saa ticwancue'n'e'n. ²¹ Jnda chii t'maa' joona na mawja'n. Tsoom ndaana:

—Jndeina' na jo Jerusalén na manndyoo' na nncuee' xuee saa xe'n Ty'oqts'om l'ue ts'oom nndyonda'a na m'a'yo'.

Jnda jo' jlueeⁿeⁿ Éfeso ñ'eⁿ w'aandaa. ²² Ndo' quia na jnda tueⁿeⁿ tsjoom Cesarea, tjawaaⁿ Jerusalén yuu na tjan-quiaaⁿ na xmaⁿndye tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ. Jnda chii jlueeⁿeⁿ jo' tueⁿeⁿ tsjoom Antioquia. ²³ Ndo' quia na jnda teinom cwantindyo xuee na tyom'aaⁿ tsjoom'ñeeⁿ jlueeⁿeⁿ jo' jo'. Tcuu tcuu tyomanoom ndyuaa Galacia ñequio ndyuaa Frigia, ndo' ñ'oom na tyoñequiaaⁿ, tquiaana' na ty'enajndaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu'.

Apolos mañe'quiaaⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om tsjoom Éfeso

²⁴ Tsjoom Éfeso tuee' cwii ts'aⁿ judío na jndyu Apolos, ts'aⁿ tsjoom Alejandría. Jom ts'aⁿ na mawajnaaⁿya ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiyo teiljeii, ndo' jeeⁿ ya matseineiiⁿ cantyja 'naaⁿna'. ²⁵ Jnda ñet'mooⁿ nn'aⁿ nnoom cantyja 'naaⁿ natoo' nquii na nndyocwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. Jo' chii ñequio na ntyjaa' ts'oom tyotseineiiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Xcwe tyo'mooⁿ cha'waa na ntyjiityeeⁿ cantyja 'naaⁿ na nndyocwji'n'maaⁿñe Jesús nn'aⁿ, saaⁿ cantyja 'naaⁿ na nleits'oomndye nn'aⁿ, macandaⁿ ntyjeeⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tyoñequia Juan. ²⁶ Tooⁿoⁿ na tyotseineiiⁿ naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Meiⁿchjoo tí'maaⁿ ts'oom. Ndo' Priscila ñ'eⁿ Aquila, quia na jndyena ñ'oom na seineiiⁿ, quia jo' ty'eñ'omna jom w'aana. T'mooⁿtina nnoom cantyja 'naaⁿ natoo' Ty'o^ots'om. ²⁷ Ndo' quia s'aana' ts'oom na ñe'cjaⁿ ndyuaa Acaya, quia jo' nn'aⁿ na cwila'yu' tyoluena na ya. Tyola'ljeiina ñ'oom na tjañ'oom na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' ndyuaa'ñeeⁿ na cala'ljo naⁿñeeⁿ jom. Naⁿñeeⁿ jnda jla'yu'na nc'e naya na matseixmaⁿ Ty'o^ots'om. Jo' chii quia na tuee' Apolos na m'aⁿna t'maⁿ tyoteijndeii tsaⁿñeeⁿ joona. ²⁸ Ndo' tyo'mooⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ judíos chiuu waa na tixcwe cwila'yu'na. Ndo' na jeeⁿ jnda ñ'oom tyotseineiiⁿ tîcandaⁿ nluena na tiyuu'. Ee ñequio ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiyo teiljeii tyo'mooⁿ ndaⁿna na Jesús tseixmaⁿ Cristo tsaⁿ na meindoo'na na nndyocwji'n'maaⁿñe joona.

19

Pablo mañequiaaⁿ ñ'oom' Ty'o^ots'om tsjoom Éfeso

¹ Yocheⁿ na m'aaⁿ Apolos tsjoom Corinto ndyuaa Acaya, Pablo tyomanoom njoom nch'u quii' ntsjo. Jnda chii tueⁿeⁿ tsjoom Éfeso yuu na ljeiiⁿ cwanti nn'aⁿ na jla'jomndye ñ'oom na tyoñequiaa Juan. ² Matsoom ndaaⁿ naⁿñeeⁿ:

—¿Aa tjaquiee' Espíritu Santo naquii' n'om'yo' quia na jlayu'yo'?

Jluena nnoom:

—Tjaa'naⁿ. Meiⁿchjoo tyoondyaⁿayâ aa m'aaⁿ Espíritu Santo.

³ Quia jo' matsoom ndaⁿna:

—¿Cwaañ ñ'oom t'moqñ nn'añ ndaa'yo' na teits'oomndyo'?

Jluena nnoom:

—Aa já cantyja 'naañ' ñ'oom na tyo'mqñ Juan, jo' na teits'oomndyô.

⁴ Quia jo' tsoom ndaana:

—Juan tyotseits'oomñê nn'añ quia na tyolcwe' n'omna. Ndo' tyotsoom ndaa nañ'ñeeñ na cala'yu'na ñequio Jesús tsañ na nndyontyjo naxeeñ'eñ. Juu tseixmañ Cristo.

⁵ Ndo' jnda na jndyena ñ'oommeiñ quia jo' teits'oomndyena ñequio xuee' Ta Jesús. ⁶ Ndo' quia na jnda tio Pablo l'oqñ nacjoona quia jo' tjaquiee' Espíritu Santo naquii' n'omna. Mana to'na tyola'nei'na nt'omcheñ nnom ñ'oom na nchii ñ'oom na maxjeñ cwila'nei'na. Tyoñe'quiana ñ'oom na t'mqñ Ty'oqts'om ndaana. ⁷ Nañnom'ñeeñ cha'na canchoo'wendyena.

⁸ Cha'na ndyee chi' tyom'aaññe Pablo tsjoom Éfeso ndo' ñequii'cheñ tyocañ wats'om 'naañ nn'añ judíos. Tyotseineiñ ndaa nañ'ñeeñ ñequio na t'mañ ts'oom. Tyoqueññe tyo'moqñ ndaana cantyja na matsa'ntjom Ty'oqts'om na mal'uee'ñê na nla'yu'na. ⁹ Saa cwantindy nañ'ñeeñ tyola'quie' n'omna, tiñe'cala'yu'na. Ndo' quii'ntaañ nn'añ na jnda tjomndye tyoluena ñ'oom ntjeiñ cantyja 'naañ' natoo' Ty'oqts'om. Quia jo' Pablo 'ñeeñ joona, tjachom nn'añ na cwila'yu' w'aa scwela cwentaa' ts'añ na jndyu Tirano. Jo' jo' ticwii xuee tyo'moqñ ndaana. ¹⁰ We chu tyo'moqñ ndaa nn'añ hasta cha'tsondy nañ'añ judíos ñequio nn'añ na nchii judíos na tyom'añ ndyuua Asia jndyena ñ'oom naya cantyja 'naañ' Ta Jesús. ¹¹ S'aa Ty'oqts'om na tyoch'ee Pablo 'naañ' t'mañ na xocandaa nnts'aa na cwe' najndeiñ nquii ts'añ. ¹² Ee liaa ñequio payom 'naañ' nn'añwii, jnda na ty'ioom nn'añ joona' Pablo, n'maañ nañwii'ñeeñ. Mati nn'añ na m'añ jndyetia naquii' n'om tjei'na' jndyetia'ñeeñ.

¹³ Nt'om nn'añ judíos na calua'ndye tyoma'nomna, tyotjei'na jndyetia naquii' n'om nn'añ. Jnda chii jla'tiuuna na nntjei'na jndyetia ñequio xuee' Ta Jesús. Jo' chii cwii cwiindyena tyoluena ndaa jndyetia:

—Matsa'ntjoñya na calui'yo' ñequio xuee' Jesús, tsañ na matseineiñ Pablo cantyja 'naañ'.

¹⁴ Maljo' tyol'a cha'tso ntquiee' ntseinda cwii ts'añ judío na jndyu Esceva. Tsañ'ñeeñ tyee na cwiluiitquieñe. ¹⁵ Saa t'o jndyetia, matsoom ndaana:

—Jesús mawajnañ'a, ndo' mati Pablo, saa 'o je' ¿ñeeñ cwiluiindy'o'?

¹⁶ Ndo' juu tsañs'a'ñeeñ na maleiñ'oom jndyetia, tju'ñê nacjoona. Jnaañ joona. Cwajndii s'aañ hasta 'ñeeñ joona na

ñecantsei'ndyena ndo' tquiee'ndyena. Jndei jluina naquii' w'aa na jlei'nomna jom. ¹⁷ Ndo' cha'tso nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos na tyom'aⁿ tsjoom Éfeso'ñeeⁿ jliuna na ljo' tuii. Jo' chii cha'tsondyena tyuena, ndo' tyola't'maaⁿ'ndyena xuee' Ta Jesús.

¹⁸ Mati nn'aⁿ na jnda jla'yu' jndyendyena tquionquiana jnaaⁿna, tjei'yuu'ndyena ljo' ñel'ana na ticatsa'ntjomna'. ¹⁹ Jndye nn'aⁿ na ñet'om na calua'ndye, tquiochona nom 'naaⁿna na quio cwil'ana ts'iaaⁿ'ñeeⁿ. Jla'cona joona' jo ndaa cha'tso nn'aⁿ. Ndo' quia na tjei'na cwenta cwanti na jnda nom'ñeeⁿ jliuna na jdana' wen'aaⁿ nchoo' qui meiⁿ s'om xuee. ²⁰ Maxjeⁿ tjawit'maaⁿ' ñ'oom 'naaⁿ' Ta Ty'oqots'om. Tjawiindyendyeti nn'aⁿ tyola'yu'.

²¹ Jndañquia seituu Pablo na nncjaawinoom ndyuua Macedonia ñequio ndyuua Acaya. Jnda chii nncjaⁿ tsjoom Jerusalén. Xeⁿ jnda tjaaⁿ Jerusalén maxjeⁿ jndei'na' na cjaⁿ tsjoom Roma. ²² Quia jo' we nn'aⁿ na cwitel'jndei jom, juu Timoteo ñequio Erasto, jñoom joona, ty'eñetina ndyuua Macedonia, saa nqueⁿ ljoo'ñetyeeⁿ ndyuua Asia.

Jla'jmei'ndye nn'aⁿ tsjoom Éfeso

²³ Ncuae'ñeeⁿ jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom s'aana' tsjoom Éfeso na tyotseineiⁿ Pablo cantyja 'naaⁿ' natoo' Ty'oqots'om. ²⁴ Ee jo' jo' tyom'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na jndyu Demetrio na tyotseindo s'om. Ñequio s'om xuee tyoch'eeⁿ na jlui'tsjaaⁿ wats'om cwentaa' ndyoo Diana. T'maaⁿ' tantjoom ñequio nc'iaaⁿ'aⁿ na tyoll'ana ts'iaaⁿ'ñeeⁿ. ²⁵ Seitjoom naⁿ'ñeeⁿ ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na majo' ts'iaaⁿ cwil'a. Matsoom ndaana:

—O re nn'aⁿya manqui'u'yo' cantyja 'naaⁿ' ts'iaaⁿwaa jeeⁿ ya cwitantjooⁿya. ²⁶ Saa cwindye'yo' ndo' cwindy'ia'yo' na manom Pablo. Matsoom ts'iaaⁿ na cwil'a nn'aⁿ ñequio lueena, tiyuu' na Ty'oqots'om joona'. Ndo' nchii macanda nn'aⁿ tsjoom ñjaaⁿ Éfeso saa manntycwii ndyuua Asia jnda s'aaⁿ na cwiñequiandye nn'aⁿ ñequio ñ'oomwaa' na matseineiⁿ. ²⁷ Jo' na jeeⁿ teincuu' ee ts'iaaⁿ na cwil'aaya jaach'eetona' na cwe' ts'iaaⁿ'ndyo. Ndo' mati wats'om t'maⁿ na ndii' Diana, ndyoo na nquiu cha'tso nn'aⁿ na t'maⁿti ñ'oom tseixmaⁿ, jaach'eetona' tjaa' ñeeⁿ cwitjooⁿñee wats'om'ñeeⁿ. Je' nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa ndyuua Asia ñequio cha'waa tsjoomnancue cwila't'maaⁿ'ndyena juu saa cwe' ts'iaaⁿ na mach'ee Pablo nntycwii na jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom juu nquiuna.

²⁸ Quia jndyena ñ'oommeiⁿ' jeeⁿcheⁿ ndya' jla'wjeena. Jndei tyola'xuaana, tyoluena:

—Nquii Diana cwentaa jaa nn'aⁿ Éfeso, jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom.

29 Quia jo' cwe' seiñ'eeⁿtona' nn'aⁿ cha'waa naquii' tsjoom'ñeeⁿ. Mantya t'uena Gayo ñequio Aristarco, nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿ Pablo na jnaⁿ ndyuaa Macedonia. Ty'echona naⁿñeeⁿ, ty'equei'na naquii' w'aa yuu cwtjomndye nn'aⁿ quia na waa jomta. 30 Pablo ñe'cjaaqueⁿeⁿ w'aa'ñeeⁿ saa tinqua nn'aⁿ na cwila'yu' na nncjaⁿ. 31 Mati cwanti nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ ndaa nn'aⁿ ndyuaa Asia na ya ñ'oom ñ'eⁿ Pablo, jla'cwanomna ñ'oom na m'aaⁿ na tincjaaqueⁿeⁿ w'aa'ñeeⁿ. 32 Nn'aⁿ na jnda tjomndye naquii' w'aa'ñeeⁿ nchii na nndi' ljo' cwiluena, cwe' c'uaato m'aⁿna. Nt'omndye naⁿñeeⁿ cwii ñ'oom cwila'xuaana, ndo' nt'omndyena cwiicheⁿ ñ'oom cwila'xuaana. Ee majndyendyetina ticaliuna ljo ts'iaaⁿ na tjomndyena. 33 Saa nn'aⁿ judíos l'ana na cjaatseineiⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Alejandro ndaa nn'aⁿ. Ee nt'om nn'aⁿ majnda jluea nnoom ljo' ts'iaaⁿ na tjomndyena. Jo' chii seiweeⁿ ts'o^o na cala'cheⁿ nn'aⁿ ee na ñe'catseineiⁿ ñ'oom ndaana ñ'oom na ncwañoom'na' nn'aⁿ judíos. 34 Saa quia na tqueⁿna cwenta na jom ts'aⁿ judío, cha'tsondyena jla'tjoom'na jndyena. Cha'na cwii we hora ñe'cwii tyola'xuaana, tyoluena:

—Jeeⁿ t'maⁿ ñ'oom tseixmaⁿ Diana cwentaa jaa nn'aⁿ Éfeso.

35 Quia jo' tsaⁿtseiljei tsjoom'ñeeⁿ, quia na jnda jnda s'aaⁿ na seicheeⁿ joona, tsoom:

—O nn'aⁿ Éfeso, nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue manquiuna na jaa nn'aⁿ tsjoomwaa teijnoomya na nntei'x'aaya wats'oom' ndyoo Diana na nquiuyu na t'maⁿti ñ'oom tseixmaⁿ. Mati cwiitei'x'aaya tsjo' na tuiina' cha'xeⁿ nqueⁿ na jnaⁿna' cañoom'luee jndyocuenta' na m'aaⁿya. 36 Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ nntso na tiyuu' na ljo'. Jo' chii cala'cheⁿndyo'. Tacal'a'yo' na ñoomñoom ljo' nl'a'yo'. 37 Ee ti'm'aⁿ na tquio'cho'yo' ñjaaⁿ chaa' l'uu jnda nty'ueena 'naⁿ na tseixmaⁿ ndyoo Diana na cwila't'maaⁿndyo, meiⁿ tyooluena ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm. 38 Jo' chii Demetrio ñequio nn'aⁿ na ñe'cwii ts'iaaⁿ cwil'ana ñ'eⁿñê, xeⁿ waa ñ'oom na ñe'queⁿna nacjoo' ts'aⁿ quia jo' c'oona na m'aaⁿ jwe. Ee na m'aaⁿ jom cwiwijndaa' ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ nacjoo nc'iaana. 39 Ndo' xeⁿ waa cwiicheⁿ ñ'oom na l'ue n'om'yo' na nleijndaa', nleijndaa'na' quia na nncuaa jomta. 40 Ee teincuu' na luaa' cwil'a'yo' xuee je' ee nndaⁿ nntso gobiernom na cwilawendyo nacjoom'm ee xeⁿ nncwax'eeⁿ ndaaya tjaa'na' ljo' ñ'oom ya nnt'ooya nnoom.

41 Quia na jnda seineiⁿ ñ'oomwaa', tsoom na cat'oom'ndyena.

20

Tja Pablo ndyuaa Macedonia ñ'eⁿ ndyuaa Grecia

¹ Jndā na teicheⁿ tia' t'maⁿñeeⁿ, Pablo tqueeⁿeⁿ nn'aⁿ na cwila'yū'. Tyotseineiⁿ ndaāna ñ'oom na ñnequiaana' na t'maⁿ n'omna. Ndo' t'maⁿndye ntyjeena. Jndā chii jlueeⁿeⁿ tjaaⁿ ndyuaa Macedonia. ² Tyomanoom cha'waa ndyuaaⁿñeeⁿ. Tyotseineiⁿ ndaā nn'aⁿ na cwila'yū' ñ'oom na tquiaatina' na t'maⁿ n'omna. Jndā chii tjaaⁿ, tueⁿeⁿ ndyuaa Grecia. ³ Ndyee chi' t'oomñê jo' jo'. Jndā chii manncuoqⁿ w'aandaa na wjaⁿ ndyuaa Siria, ndo' ljeiⁿ ñ'oom na cwindoqⁿ nn'aⁿ judíos jom. Jo' chii seitioom na nomtyuaa nncjaalcweeⁿeⁿ, nncwinomn-naaⁿaⁿ ndyuaa Macedonia. ⁴ Tyom'aⁿ nt'om nn'aⁿ na tyocañ'eeⁿ ñ'eñê. Tyocañ'eⁿ Sópater ts'aⁿ tsjoom Berea. Mati ñ'eⁿ Aristarco ñequio Segundo, joona nn'aⁿ tsjoom Tesalónica. Ndo' tyoñ'eⁿ Gayo ts'aⁿ tsjoom Derbe. Tyoñ'eⁿ Timoteo. Mati Tíquico ñequio Trófimo nn'aⁿ ndyuaa Asia tyocañ'eeⁿna ñ'eⁿ Pablo. ⁵ Joo naⁿñeeⁿ ty'eñetina. Tquiena tsjoom Troas. Jo' jo' tyomei'ndoo'na Pablo ñ'eⁿ ja Lucas. ⁶ Já tyom'aaⁿyâ tsjoom Filipos ncuee na cwicwa' nn'aⁿ judíos tyoo' na tjaa'naⁿ ndaaljo' tjaquiee'. Quia na jndā teinom ncueeⁿñeeⁿ tuogyâ w'aandaa. Saayâ squiaācañooⁿyâ naⁿñeeⁿ tsjoom Troas xuee jndā 'om. Jo' jo' ljoo'ndyô cwii ntquiee' xuee.

Tyotseineiⁿ Pablo ndaā nn'aⁿ na cwila'yū' tsjoom Troas

⁷ Xuee najndyee smaⁿna, nn'aⁿ na cwila'yū' tjomndyena na nl'ana xeⁿntaⁿ tyoo' na nlcwa'na na cwicañjom n'omna Jesús. Ndo' tyotseineiⁿ Pablo ndaāna. Na nneiⁿncoo cwiicheⁿ xuee mawjaⁿ, jo' chii tyotseineiⁿ tyotseineiⁿ ndaāna hasta tuee' xcwe tsjom. ⁸ Jeeⁿ jndye ncjocandi na niom chom cuarto nandye yuu tyom'aⁿna. ⁹ Ndo' cwii tsaⁿs'a na titquieñe na jndyū Eutico wacatyeeⁿ mantana cuartoⁿñeeⁿ na jndā ndyee na teicantyjoo'na'. Tyjee' na ñe'catsom ee teincoo ñ'oom tyoñequiaa Pablo. Jo' chii jnaⁿjndeiⁿ tsaⁿtsjom ñ'eñê. Mana tiooñê xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. Ty'ela'we nn'aⁿ jom, jndā tueeⁿeⁿ. ¹⁰ Quia jo' Pablo tjacueeⁿ. Tcoom'm xtyeeⁿ nacañoom' tsaⁿñeeⁿ, taxcweeñê juu. Matsoom ndaā nn'aⁿ na cwila'yū':

—C'om't'maaⁿndyo' n'om'yo'. Mawando'nnda' tsaⁿm'aaⁿ.

¹¹ Jndā tsoom na ljo' tjawannaaⁿaⁿ naquii' w'aa. Tyoch'eeⁿ xeⁿntaⁿ tyoo' tcwa'na na tyocañjom n'omna Jesús. Jndā chii tyotseineiⁿtyeeⁿ hasta na tjawixueecheⁿ. Jndā jo' mana tjaaⁿ. ¹² Ndo' tsaⁿs'aⁿñeeⁿ na titquieñe nchii cwe' cwantindyo tquiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na wando'nnaaⁿaⁿ.

Tjanty'iaa' Pablo nn'aⁿ tsjoom Troas ñ'eⁿ Mileto

¹³ Já saañetyaayâ ñ'eⁿ w'aandaa hasta tsjoom Asón. Jndā t'maaⁿyâ na jo' jo' nleincwindyô ñ'eⁿ Pablo ee jom nomtyuaa wjaⁿ. ¹⁴ Jndā na teincwindyô tsjoom Asón ñe'cwi saayâ ñ'eⁿ w'aandaa. Squiaayâ tsjoom Mitilene. ¹⁵ Jluui'â jo' jo'

ndo' cwiicheⁿ xuee tei'noo^{nyâ} ndyuaaxe^{ncwe} na jndyu Quío. Cwiicheⁿ xuee squiaayâ ndyuaaxe^{ncwe} Samos. Jnda chii saayâ ta'jndyaayâ ndyuaa Trogilio. Cwiicheⁿ xuee saatyayâ squiaayâ tsjoom Mileto. ¹⁶ Ee jnda seituu Pablo na ticjaameintyjee^{le} tsjoom Éfeso ndyuaa Asia ee ntyjeeⁿ xeⁿ nncwinoom jo' jo' nntseyoo'na' jom ndo' matseyuaa^{la} cha xeⁿ na aa ndaa^a mam'aaⁿ Jerusalén ndo' nncuee' xuee Pentecostés.

Seineiⁿ Pablo ndaa^a nn'aⁿ na cwiluiitquiendye wats'om tsjoom Éfeso

¹⁷ M'aa^{nyâ} tsjoom Mileto'ñeeⁿ ndo' jñoom nn'aⁿ na nnc'ooquee^{ndyena} nn'aⁿ Éfeso na cwiluiitquiendye naquii' tmaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom'ñeeⁿ. ¹⁸ Ndo' jnda na tqiue'cañom na'ñeeⁿ, matsoom ndaa^ana:

—O manquiu'yo' chiuu tyom'aa^{nyâ} quii'ntaa^{nyo}' cantyjati xuee na tyjajndyaaya ndyuaa Asiawaa. ¹⁹ Tyondi'ntjo^{nyâ} nnom Ta Ty'oots'om ñequio na tyoju'ndyocjaya. Ndo' tyot'iooya na jnda ntyjiiya ndo' wi' tyotjo^{nyâ} na tyondoo nn'aⁿ judíos ja. ²⁰ Saa tícjomeintyjaa'la na tyotseina^{nyâ} ndaa^{yo}' na tyotsjoo cha'tso ñ'oom na mateijndeina' 'o. Tyo'mooⁿ ndaa^{yo}' quia na tyotjomndyo' ndo' mati naquii' l'a'yo'. ²¹ Cha'tsondyo' tyocwji'yuu'ndyo ndaa^{yo}', meiiⁿ nn'aⁿ judíos meiiⁿ nchii nn'aⁿ judíos. Tsjoo na calcwe' n'om'yo' nnom Ty'oots'om ndo' cala'yu'yo' ñequio Taya Jesucristo. ²² Ndo' je', majo Jerusalén ee luaa' matsa'ntjom Espíritu Santo ja, meiiⁿ ticaljeiia ljo' nntjo^{nyâ} la'ñeeⁿ. ²³ Macanda ntyjii ticwii cwii tsjoom na mawino^{nyâ} ma'moⁿ Espíritu Santo nooⁿ na maxjeⁿ nnta'wi' nn'aⁿ ja la'ñeeⁿ ndo' nntuee'na ja w'aancjo. ²⁴ Saa tjaa na coch'eena' ja na ljo' catjoⁿ meiiⁿ tica jnda ntyjii meiiⁿ xeⁿ na nlacuee' nn'aⁿ ja. Ñe'cwii ntyjaa' ts'oq^{nyâ} na ñequio na nei^{nyâ} nntseicandaa^{ndyo} ts'iaaⁿ na tquiaa Ta Jesús nooⁿ na nncwji'yuu'ndyo ñ'oom naya cantyja na wi' ts'om Ty'oots'om nn'aⁿ. Ee jo' na macwji'n'maa^{nñe} nn'aⁿ na cwila'yu'.

²⁵ 'Ndo' je' je' canty'ia'yo', cha'tsondyo' na tyoñequiaya ñ'oom ndaa^{yo}' cantyja 'naaⁿ na matsa'ntjom Ty'oots'om, ntyjii na taxocanty'ia'nda'yo' ja. ²⁶ Jo' chii xuee je' macwji'yuu'ndyo ndaa^{yo}' na meiiⁿ na nntsuuñe cwii ts'aⁿ saa ja tatjaa'na' jnaⁿ cwii cachoo^{ya} ndaa^{yo}'. ²⁷ Ee cha'tso ñ'oom na l'ue ts'om Ty'oots'om na catsjoo ndaa^{yo}' jnda tsjoo. Meiⁿcwii ñ'oom tícatiuu'ndyo ndaa^{yo}'. ²⁸ Quia jo' cal'a'ndyo'che'ncjo'yo' cwenta ndo' mati cha'tso nn'aⁿ na cwila'yu', ee jnda ty'iom Espíritu Santo ts'iaaⁿ 'o na catei'x'e'yo' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwenta^{la} na tue' Jesús cwentaana. ²⁹ Ee ntyjii quia na tac'oq^{ndyo}

ñ'eⁿndyo', nlquie nn'aⁿ naquii' ntaaⁿ'yo' na nla'ndaa'na n'om'yo' na cwilayu'yo' cha'na cwitjoom canmaⁿ. Ee quia na cwiquie lowo quii'ntaaⁿ'yo' cwila'cwjee lowo'ñeeⁿ jooyo'.³⁰ Hasta quii'ntaaⁿ' ncjo'yo' nnto' nt'om nc'iaa'yo' nnt'moqⁿ'na ndaa'yo' saa taxcwe cha'xjeⁿ ñ'oom na mayuu'. Laa'ti' nnt'moqⁿ'na cha nt'omndyo' 'o ñequio nc'iaa'yo' na mati cwila'yu' nlajomndyo' ñ'eⁿndyena.³¹ Jo' chii c'omc'eendyo', ndo' cjaañjoom' n'om'yo' cwii ndyee chu naxuee ndo' natsjom tícjomeintyjaⁿ'a na tyoteijndeityaya 'o cha nntsaala'nqⁿ'ti'yo' ñ'oom' Ty'o^ots'om. Ñes'aa na ljo' ñequio na tyot'ioq^oya na jnda ntyjiiya.

³² 'Ndo' je' je' 'o nn'aⁿya ma'ndiya 'o ñequio l'o Ty'o^ots'om ñequio juu ñ'oom naya na matseixmaaⁿ. Cautyja 'naaⁿ juuna' nntsaanajnda'yo' ndo' tjom nnto'ñoom'yo' naya na mañequiaaⁿ ndaa cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindyewentaaⁿ'aⁿ.³³ Ja tyootseiqueeⁿ ts'oqⁿ meiⁿ s'om xuee, meiⁿ s'om cajaan, meiⁿ liaa' ts'aⁿ.³⁴ 'O nquiu'yo' nncq tyots'aa ts'iaaⁿ ñequio l'oq^o na tyowantyjoⁿ 'naⁿ na tyocaⁿ'na' ja ñequio nn'aⁿ na ñeñ'eeⁿ ñ'eⁿndyo'.³⁵ Cautyja na tyots'aa ñequii'cheⁿ tyo'moq^o'nya ndaa'yo' na ts'iaaⁿ cal'a'yo' cha ndaa nntei'jndeiy'yo' nn'aⁿ na matsei'tjoona'. Cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na tyotseineiⁿ Ta Jesús. Tyotsoom: "Mat'manti matio'naaⁿñena' ts'aⁿ na mañequiaa nchiiti ts'aⁿ na maco'ñom."

³⁶ Quia na jnda seineiⁿ Pablo ñ'oommeiⁿ, quia jo' tcoom'm xtyeeⁿ. Ndo' ñequio cha'tsondye naⁿ'ñeeⁿ tyola'neiⁿna nnom Ty'o^ots'om.³⁷ Cha'tsondyena tyotyueena, tyota'xcweendyena Pablo, ndo' tyot'uena ts'oqⁿ.³⁸ Ee jeeⁿ jnda nquiuna na tsoom ndaana na taxocanty'iaannda'na jom. Jnda chii ty'eca'ndyena jom yuu waa w'aandaa.

21

Tja Pablo Jerusalén

¹ Jnda toⁿ'ndyô ñequio naⁿ'ñeeⁿ, tuqoyâ w'aandaa, saandyeyuuyâ, squiaayâ ndyuaaxeⁿncwe Cos. Cwiicheⁿ xuee saatyayâ hasta tsjoom Rodas. Jluui'â jo' jo' saayâ squiaayâ tsjoom Pátara.² Jo' jo' jliuuyâ cwii w'aandaa na ncwit'iona' na wjaana' ndyuua Fenicia. Jo' chii tuqoyâ juuna', mana saayâ.³ Quia na jnda teitquioo' ndyuaaxeⁿncwe Chipre, 'ndyaayâ ndyuuaa'ñeeⁿ jo ntyja tymaaⁿ. Saayâ, squiaayâ tsjoom Tiro ndyuua Siria. Jo' jo' jluui'â w'aandaa ee tsjoom'ñeeⁿ tjameintyjee'na' na nlui' canchuu na ñjom ts'omna'.⁴ Tyol'uaayâ nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom'ñeeⁿ ndo' quia jliuuyâ joona ljoo'ndyô ñ'eⁿndyena cwii ntquiee' xuee. Joona jnda t'moⁿ Espíritu Santo ndaana ljo' nntjom Pablo, jo' chii tyoluena nnoom na tincjaⁿ Jerusalén.⁵ Jnda na teinom

ntquiee' xuee na ljoo'ndyô tsjoom'ñeeⁿ, cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' ñequio lcuuna, ndana ty'eca'ndyena jâ nnom tsjoom. Squiaayâ su ts'otei' 'ndyoo ndaaluee. Jo' jo' taa'â cantyaayâ jlanaaⁿya nnom Ty'oôts'om. ⁶ Jnda jo' t'ma'ndyō ntyjaayâ ndo' tyota'xcweendyô. Jnda chii tuōyâ ts'om w'aandaa. Ndo' na'ñeeⁿ ty'elcwee'na l'aana.

⁷ Jluui'â tsjoom Tiro'ñeeⁿ, saayâ squiaayâ tsjoom Tolemaida. Jo' jo' jluii'â w'aandaa. Saanquiaayâ na xma'ndye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom'ñeeⁿ ndo' ljoo'ndyô ñ'e'ndyena cwii xuee. ⁸ Teincoo cwiicheⁿ xuee jluii'â tsjoom'ñeeⁿ, saayâ squiaayâ tsjoom Cesarea. Squiaayâ waa' Felipe ts'aⁿ na quijaan-quiaa ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Jesucristo. Jom cwii joo nn'aⁿ na ntquiee'ndye na tyoty'ioom nn'aⁿ ts'iaaⁿ joona na nndye'ntjomna naquii' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oôts'om cwentaaⁿa Jerusalén. Jo' ljoo'ndyô na m'aaⁿ jom. ⁹ M'aⁿ ñequiee yolcu ntseinaaⁿ na tyooma'co. Joona tyoñequiana ñ'oom' Ty'oôts'om. ¹⁰ Cwantindyo xuee na m'aaⁿya jo' jo' ndo' tyjee' cwii ts'aⁿ na jndyu Agabo na jnaⁿ ts'ondaa Judea. Jom profeta. ¹¹ Na m'aaⁿ jâ tyjeeⁿe. Seityeeⁿ nc'eeⁿ l'ōōⁿ ñequio 'naⁿ na chu'tyeⁿ tsiaa' Pablo. Matsoom:

—Luaa matso Espíritu Santo na nl'a nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Jerusalén. Malaa'ti' nla'tyeⁿna ts'aⁿ na 'naaⁿ 'na'waa ndo' nntioona jom luee nn'aⁿ na nchii nn'aⁿ judíos.

¹² Quia na jndyaayâ ñ'oommeiⁿl, jâ ndo' mati nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Cesarea'ñeeⁿ tyola'ty'oondyô nnom Pablo na ticjaⁿ Jerusalén. ¹³ Saa matsoom:

—¿Chiuu na cwityuee'yo'? Na nmeiiⁿ cwil'a'yo' yacheⁿ ññe'quia'yo' na chjoo' ts'ōōⁿya. Ee ja mañequiaandyo ljo'cheⁿ na ñe'cal'a nn'aⁿ Jerusalén ñ'e'ndyō. Meiiⁿ na nlatyeⁿna ja oo meiiⁿ na nlacuee'na ja cantyja 'naaⁿ xuee' Ta Jesús maxjeⁿ ñecuaato.

¹⁴ Tīcandaa nl'aayâ nlalcwaaⁿâ jom na wjaⁿ Jerusalén. Jo' chii 'ndyaatooyâ, ndo' l'uuyâ:

—Cats'aa Ta Ty'oôts'om yuu na l'ue ts'oom ñ'eⁿ Pablo.

¹⁵ Jnda jo' mana jla'jndaa'ndyô saawaayâ Jerusalén. ¹⁶ Ndo' cwantindye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Cesarea ty'eñ'eeⁿna ñ'e'ndyô. Squiaayâ na m'aaⁿ Mnasón. Jom ts'aⁿ na jnaⁿ ndyuaaxeⁿncwe Chipre ndo' jaach'ee xuee na matseyoom'm. Waa' jom ljoo'ndyô.

Pablo tjacanoom'm Jacobo

¹⁷ Quia na jnda squiaayâ Jerusalén, nn'aⁿ na cwila'yu' to'ñoomna jâ ñequio na neiiⁿna. ¹⁸ Teincoo cwiicheⁿ xuee saayâ ñ'eⁿ Pablo na m'aaⁿ Jacobo. Jo' jo' jnda tjomndye cha'tso nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oôts'om cwentaaⁿa. ¹⁹ Pablo tqiaaⁿ na

xmaⁿndye naⁿñeeⁿ. Jnda chii tcuu tcuu tyotseineiⁿ cha'tso na tyoteijndeiⁿ Ty'o^oots'om jom ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ²⁰ Ndo' joona jnda na jndyena na tyotseineiⁿ tyola't't'maaⁿndyena Ty'o^oots'om. Tyoluena nnoom:

—Mayuu' re nn'aaⁿya saa mentyji' cwanti meiⁿ nn'aⁿ judíos jnda jla'yu'na tsjoom ñjaaⁿ, ndo' cha'tsondyena cwiluena na jndei'na' na catseicanda ts'aⁿ ljeiⁿ na tqueⁿ Moisés. ²¹ Saa jnda jndyena cantyja 'naⁿ na 'u xuii' ma'mooⁿ ndaa cha'tso nn'aⁿ judíos na cwic'eeⁿ nt'omcheⁿ njoom naquii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Jnda jndyena na matsu' na tacalan'oom'ndye naⁿñeeⁿ ñ'oom na tqueⁿ Moisés. Mati jnda jndyena na matseijndo' n'om naⁿñeeⁿ na tacal'ana costumbre na cwil'aaya ñequio yo'ndaa na naⁿnom, meiⁿ tacalacandaa'ndyena nt'omcheⁿ costumbre 'naaⁿ welooya na ñet'om teiyo. ²² Quia jo' ¿chiiu ya nl'aayooya? Ee nn'aaⁿya na cwila'yu' na m'aⁿ tsjoomwaa, maxjeⁿ nntjomndyena quia na jnda jndyena na mam'aaⁿndyu'. ²³ Cwa sa luaa catsa' cha'xjeⁿ na nl'uuyâ njom'. Quii'ntaaⁿyâ m'aⁿ ñequiee naⁿnom na jndei'na' na cala'candaa'ndyena cwii ñ'oomtyeⁿ na jnda tqueⁿna nnom Ty'o^oots'om. ²⁴ Catseijomndyu' ñ'eⁿndyena, na nlqueⁿ lju'na' 'o nnom Ty'o^oots'om. Ndo' cation'l'ua' cantyja na maca'na' 'o na nlqueⁿlju'na' 'o. Quia na jnda t'ioo' ñ'oom 'naaⁿna quia jo' ya nnteinqui' nqueⁿna. Luaa' catsa' cha nla'noⁿ cha'tso nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom na jnda jndyena cantyja 'naⁿ. Nliuna na mati 'u matseicandaa'ndyu' ljeiⁿ na tqueⁿ Moisés. ²⁵ Saa cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' na nchii nn'aⁿ judíos, jnda jla'cwanooⁿyâ ljeiⁿ na m'aⁿna na tanc'oom' n'omna cantyja 'naaⁿ costumbre 'naaⁿ jâ nn'aⁿ judíos. Macanda t'maaⁿyâ na tacwa'na nantquie na jnda tsa' nn'aⁿ ndaa 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a. Tantquiina niom' meiⁿ sei quioo' na cwe' cwi'uoo cantyo'. Ndo' tanc'omna na cwe' nnc'omyana ñ'eⁿ nc'iaana.

T'uena nawi' Pablo naquii' wats'om t'maⁿ

²⁶ Quia jo' Pablo seijomñê ñequio ñequiee naⁿnom'ñeeⁿ. Teincoo cwiicheⁿ xuee s'aaⁿ ts'iaaⁿ na tqueⁿ lju'na' joona jo nnom Ty'o^oots'om. Jnda chii tjaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ. Tjatseicañeeⁿ ntyee cwaaⁿ xuee na nla'candaa'ndyena ñ'oom na waa ndaana ndo' na ññequiana quioo' na nncwje cwentaa' Ty'o^oots'om.

²⁷ Quia na wjaacandaa' ntquiee' xuee'ñeeⁿ cantyja na nla'candaa'ndyena, nt'om nn'aⁿ judíos na jnaⁿ ndyuua Asia nty'iaana Pablo naquii' wats'om t'maⁿ. Jo' chii tyola'jmeiⁿna cha'tso nn'aⁿ ndo' t'uena Pablo. ²⁸ Jeeⁿ jndeiⁿ tyola'xuaana jluena:

—'O re nn'aa^{na} Israel catei'jndei'yo' jâ ee luaa ts'aⁿ na ñetonom cha'tso njoom. Tyotseineiⁿ ñ'oom nacjoo cha'tsondyo ñequio nacjoo' ljeii na tqueⁿ Moisés, ndo' nacjoo' wats'om t'maⁿwaa. Ndo' nchii macandã luaa', mati jndã jndy-ochom nt'om nn'aⁿ na nchii judíos naquii' wats'om t'maⁿwaa. Jo' na jndã seits'iaaⁿñê juuna' na matseixmaⁿna' cwentaa' Ty'oqots'om.

²⁹ Luaa' tyoluena ee cwe' na nty'iaana Pablo naquii' tsjoom ñequio ts'aⁿ na nchii judío na jndyu Tróximo, jom ts'aⁿ Éfeso, jo' chii jla'tiuuna na tjañ'oom Pablo tsaⁿñeeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ.

³⁰ Quia jo' cha'tso nn'aⁿ quii' tsjoom jla'jmeiⁿndyena. Maje' maje'ndyo jla'tjomndyena. T'uena Pablo, ty'eñ'omtscooⁿndyena jom, tjeii'na jom tach'eⁿ wats'om t'maⁿ. Jndã jo' ntyja ntyja jla'cu'na ndyueel'a juuna'.

³¹ Manla'cuee'na jom saã majuu xjeⁿñeeⁿ tuee' ñ'oom na m'aaⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaaⁿ sondaro na cha'tsondye nn'aⁿ quii' tsjoom Jerusalén cwila'jmeiⁿndyena. ³² Jo' chii tsaⁿñeeⁿ mantya tjachom sondaro ñequio capeitaⁿ na cwitsaⁿntjom cwii cwii siaⁿnto sondaro'ñeeⁿ. Jndeiⁿ ty'ena yuu m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'jmeiⁿndye. Quia na nty'iaa naⁿñeeⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ñequio sondaro 'naaⁿaⁿ, quia jo' mañoom' ndyena na cweitjaa'na Pablo. ³³ Ndo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaaⁿ sondaro, quia na jndã tyjee'cañoom, saⁿntjoom sondaro na cat'uena Pablo, cala'tyeⁿna tsaⁿñeeⁿ ñequio we l'uaancjo. Jndã chii tax'eeⁿ 'ñeeⁿ ts'aⁿ Pablo ndo' ljo' s'aa tsaⁿñeeⁿ. ³⁴ Saã nn'aⁿ na cwila'jmeiⁿndye tiñe'cwii ñ'oom tyola'xuaana. Cwe' c'uaato ndyueena. Ndo' na luaa' tileicaljeiiⁿ ñ'oom na mayuu'. Yati saⁿntjoom sondaro na c'ooñ'omna Pablo w'aa yuu na cwic'eeⁿna. ³⁵ Quia na jndã tquiena tío' yuu na jaawa ts'aⁿ na wjaaquee' naquii' w'aa'ñeeⁿ jla'wena Pablo ee manchjena' jom na cwajndii cwil'a nn'aⁿ na jndyendye. ³⁶ Ee cha'tsondye naⁿñeeⁿ ty'entyjona. Tacwaxua ndyueena, tyoluena:

—Calacue'yo' jom.

Pablo macaaⁿ na nntseineiⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ

³⁷ Mannc'ooñ'om sondaro Pablo naquii' w'aa ndo' tsoom nnom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaaⁿ sondaro:

—¿Aa wanaaⁿ na nntsjoⁿ cwii ñ'oom njom'?

Matso tsaⁿñeeⁿ:

—¿Aa 'naⁿ ñ'oom griego? ³⁸ Quia jo' aa nchii ts'aⁿ egipto 'u na nmeiⁿndyo ñeseiweñe nacjoo' gobiernom na seitjoom cwii ñequiee meiⁿ nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye na tjachom joona ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'oom.

³⁹ Ndo' t'o Pablo nnom tyo na cwiluiitquieñe:

—Ja ts'aⁿ judío. Ja tuiindyō tsjoom Tarso, tsjoom t'maⁿ na matsa'ntjom ndyuaa Cilicia. Saa mats'aaya ty'oo njom' quiaa' ñ'om' na nntseinaⁿ ndaa nn'aⁿ.

⁴⁰ Tquiaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom'm. Quia jo' teintyjee' Pablo cjoo' ntioo' yuu na jaawa ts'aⁿ na wjaaquiee' naquii' w'aa'ñeeⁿ. Seiweeⁿ ts'oqⁿ ndaa nn'aⁿ na waa na nntsoom. Quia jo' jla'cheⁿna, seineiiⁿ ndaana ñequio ñ'oomna ñ'oom hebreo.

22

¹ Matsoom:

—O ta ñequio 'o re nn'aⁿya, candye'yo' nntseinaⁿya ndaa'yo' cantyja 'na'ya.

² Quia na jndyena na seineiiⁿ ndaana ñequio ñ'oomna ñ'oom hebreo, jla'cheⁿna, tyoqueⁿtina cwenta. ³ Matsoom ndaana:

—Ja ts'aⁿ judío. Tuiindyō tsjoom Tarso ndyuaa Cilicia, saa tjowijndoya tsjoom Jerusalénwaa na tyotsei'naⁿya na tyo'mqⁿ maestro Gamaliel nqⁿ. Jom tcuu tyo'mqⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés na tyoleiñ'om welooya na ñet'om teiyo. Ñequio na xcwee' ts'oqⁿya mandi'ntjoⁿ nnom Ty'oqts'om majo'ti cha'xjeⁿ na xcwee' n'om' 'o na cwindye'ntjom'yo' nnoom.

⁴ Ja ñetco'wi'a nn'aⁿ na m'aⁿ natoo' Jesús, hasta s'a na tja joona. Tyowjaya naⁿnom ndo' na'lcu, tyotiⁿqⁿya joona w'aancjo. ⁵ Nquii tyee na cwiluitquieñe ñequio cha'tso nn'aⁿ na cwiluitquiendye ndaa'yo' manquiuna na to'ñoⁿ carta lueena na nncjoñ'oⁿya na m'aⁿ nn'aaⁿya nn'aⁿ judíos na m'aⁿ tsjoom Damasco. Tjocachooya nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na ññequiona w'aancjo ñjaaⁿñe Jerusalén na nntioomna cantyja na cwila'yu'na ñ'eⁿ Jesús.

Pablo matseineiⁿ cantyja na nlcwe' ts'oom jnaaⁿaⁿ
(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Tsoti Pablo:

—Xcwe na wa'njoqⁿ nato na jo Damasco na manndyoo' nncuaya, ndo' cha'na quiajmeiⁿ ñejomto tioo chom ndiochen nacañomya. Jna'na' cañoom'luee ndo' jeeⁿ ndya' xueena'.

⁷ Quia jo' tioondyō nomtyuaa ndo' jndiia na matseineiⁿ ts'aⁿ nqⁿ, matso: “Aa ndi' Saulo, ¿chiiu na maco'wi' ja?”

⁸ Ndo' t'oya: “¿Ñeeⁿ 'u Ta?” Quia jo' tso nqⁿ: “Ja Jesús ts'aⁿ Nazaret na maco'wi'.” ⁹ Ndo' nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyō nty'iaana chom'ñeeⁿ ndo' tyuena, saa tîcandyena ñ'oom na seineiⁿ ts'aⁿ ñ'eⁿndyō. ¹⁰ Ndo' tsjooya: “¿Chiiu nnts'aayo Ta?” Quia jo' matsoom nqⁿ: “Quicantyja', cja' quii' tsjoom Damasco. Jo' jo' nndi' cha'tso ts'iaaⁿ na matsa'ntjoⁿya na nntsa'.” ¹¹ Seinchjaaⁿ'na' ja na jeeⁿ ndya' xuee chom'ñeeⁿ. Jo'

chii nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyō cwe' ts'ōō ty'et'uena chii tuāya Damasco.

¹² Jo' jo' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jndyu Ananías. Jom ñequio na xcwee' ts'oom matseicanaaⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés. Ndo' cha'tso nn'aⁿ judíos na m'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ tyotjeii'yana jom. ¹³ Tueⁿeⁿ na m'aaⁿya. Matsoom nōōⁿ: “U re nn'aⁿya Saulo canty'ia'nda'.” Ndo' majuu xjeñ'ñeeⁿ teitquionnda'a, mana teitquioo'ñê nty'ia. ¹⁴ Tsotyeen nōōⁿ: “Nquii Ty'ōots'om cwen-taa welooya na ñet'om teiyo majnda seijndaa'ñê na 'u nljei' chiuu waa na l'ue ts'oom. 'U nnty'ia' nquii Jnaaⁿ tsaⁿ na tja jnaⁿ tseixmaⁿ, ndo' na nndi' ñ'oom na nntseineiⁿ njom'. ¹⁵ Ee nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿaⁿ ndaa cha'tso nn'aⁿ. Nntsu' ndaaⁿ cantyja na jnda nty'ia' jom ndo' na jnda jndi' ñ'oom na seineiⁿ njom'. ¹⁶ Quia jo' ¿ljo' meindo' je'? Quicantyja' ndo' cwits'oomndyu'. Caⁿ nnom Ta Jesús na catseiljoom'm 'u jnaⁿ na matsei'xmaⁿ.”

Matseineiⁿ Pablo na jñom Ty'ōots'om jom na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos

¹⁷ Tsoti Pablo:

—Quia na jnda jndyoolcwa'a ñjaaⁿñe Jerusalén waa na tco'na' nōōⁿ naquii' wats'om t'maⁿ xcwe na matseinaⁿya nnom Ty'ōots'om. ¹⁸ Nty'iaⁿya Jesús. Matsoom nōōⁿ: “Cat-seityua' calui' quii' tsjoomwaa ee xocandye nn'aⁿ ñ'oom na nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'naⁿya.” ¹⁹ Quia jo' tsjōō nnoom: “Nquieena, Ta, nquiuna na ja tyojoquia'a naquii' cha'tso lan'om 'naaⁿna. Nquiuna na tyocwjaa'a nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿndyu' ndo' tyotioōⁿya joona w'aancjo. ²⁰ Ndo' quia na jla'cuee' nn'aⁿ Esteban, ts'aⁿ na tyocwji'yuu'ñe cantyja 'naⁿ, ja ñ'aⁿya. Seijomndyō na cal'ana na ljo' jom, ndo' tyots'aa cwenta liaa naⁿñeeⁿ xjeⁿ na jla'cuee'na jom.” ²¹ Saa matso Ta Jesús nōōⁿ: “Cja', ee tquia majñōōⁿya 'u na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos.”

Pablo m'aaⁿ l'ō ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro

²² Tyotqueⁿ nn'aⁿ cwenta ñ'oom na tyotseineiⁿ Pablo, saa quia na tsoom ñ'oomwaa' taticandyetina. Tō'na tyolaxuaana. Tyoluena ndaa sondaro:

—Calacue'yo' tsaⁿm'aaⁿ ee tacatseixmaaⁿ na nncwanoom'm.

²³ Jndeiⁿ tyola'xuaana. Tjeii'na liaana, tyola'caandyena joona' na jeeⁿ ndya' lioona. Ndo' tyotju'ndyeendyena ts'ojndaⁿ na ticuee' n'omna. ²⁴ Jo' chii ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro saⁿntjoom na c'oon'om naⁿñeeⁿ Pablo naquii' w'aa yuu cwic'eeⁿna. Matsoom:

—Catja'yo' tsaⁿm'aaⁿ cha nntsoom ljo' s'aaⁿ ee ñe'caljeiia chiuu na jeeⁿ jla'xuaa nn'aⁿ nacjoom'm.

²⁵ Quia jo' jla'tyeⁿ na jom na nntjaa' na jom. Saa tsoom nnom capeitaⁿ na meintyjee' jo' jo':

—¿Aa wanaaⁿ na nntja'yo' ts'aⁿ meiiⁿ na matseixmaaⁿ ts'aⁿ tsjoom Roma ndo' tyoowijndaa' jnaaⁿ aⁿ?

²⁶ Ndo' capeitaⁿ ñeeⁿ quia na jñeeⁿ ñ'oomwaa' tjaaⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa cha'tso sondaro. Matsoom nnom tsaⁿ ñeeⁿ:

—Catsa' cwenta na luaa' ñe'catsa' ñ'eⁿ tsaⁿ m'aaⁿ ee tseixmaaⁿ ts'aⁿ tsjoom Roma.

²⁷ Quia jo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro tjaaⁿ na m'aaⁿ Pablo. Matsoom:

—Catsu' nqoⁿ ¿aa ts'aⁿ tsjoom Roma matsei'xmaⁿ?

Ndo' t'qoⁿ matsoom:

—Mayuu' na jo' ja.

²⁸ Quia jo' tso ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro:

—Ja t'maaⁿ s'om tquiaya chii tseixmaⁿ ya ts'aⁿ tsjoom Roma.

Matso Pablo nnom:

—Saa ja cantyja na tuiindyö tseixmaⁿ ya jo'.

²⁹ Jo' chii sondaro na manntjaa' Pablo mana 'ndyena jom, tei'ndyona nacañom'm. Ndo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaana quia na jñeeⁿ na ts'aⁿ tsjoom Roma matseixmaⁿ Pablo ty'ueeⁿ ee nqueⁿ sa'ntjoom na cwityeñe tsaⁿ ñeeⁿ.

Pablo m'aaⁿ jo ndaa naⁿ maⁿ n'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos

³⁰ Saa juu tsaⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro ñe'caljeiiⁿ chiuu na cwiqueⁿ nn'aⁿ judíos ñ'oom nacjoo' Pablo. Jo' chii teincöo cwiicheⁿ xuee sa'ntjoom na catjomndye ntyee na cwiluiitquiendye ñequio cha'tso naⁿ maⁿ n'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Jnda chii seicanaaⁿ aⁿ l'uaancjo na chu'tyeñe Pablo, tjañ'oom tsaⁿ ñeeⁿ jo ndaa naⁿ maⁿ n'iaaⁿ ñeeⁿ.

23

¹ Pablo nty'iaaⁿ aⁿ ndaa naⁿ maⁿ n'iaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Matsoom ndaana:

—Ja ntyjii, 'o re nn'aⁿ ya, cha'tso xuee na jnda jndyowana' ñequii'cheⁿ mats'aaya cantyja na matsei'nqⁿ aⁿ na maty'iomna' jo nnom Ty'oqots'om.

² Quia jo' tyee na cwiluiitquieñe, tsaⁿ na jndyu Ananías, sa'ntjoom nn'aⁿ na meintyjee' nacañoom' Pablo na cat-meiiⁿ na nda' 'ndyoo tsaⁿ ñeeⁿ. ³ Ndo' jo' matso Pablo nnom tyeeñeeⁿ:

—Ty'oqots'om nlco'weeⁿ eⁿ 'u ee 'u ts'aⁿ na we waa mache'. 'U matsei'xmaⁿ na nncu'xeⁿ ja cha'xeⁿ na matso ljeii na tqueⁿ Moisés saa matsu' na catjaa' nn'aⁿ ja meiiⁿ ljeiiñeeⁿ matsona' na ticwanaaⁿ.

⁴ Ndo' nn'aⁿ na meintyjee' jo' jo' tyoluena nnom Pablo:

—¿Chiuu na matsei'neiⁿ ñ'oom na matseijnⁿaaⁿna' tyee na cwiluiitquieñe na mandi'ntjom nnom Ty'oqots'om?

⁵ Matso Pablo:

“O re nn'aⁿya, ticaljeiⁿya na jom tyee na cwiluiitquieñe. Ee mayuu' ñ'oom' Ty'oqots'om na maxjeⁿ waa na jnda teiljeiⁿina' matsona' na tintseineiⁿ ts'aⁿ ñ'oom na matseijnⁿaaⁿna' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa nn'aⁿ tsjom'm.”

⁶ Pablo ntyjeeⁿ na we ndii' naⁿmaⁿn'iaaⁿ na matseineiⁿ ndaa. Nt'omndye joona cwilaxmaⁿna tmaaⁿ nn'aⁿ judíos na jndyu saduceos. Ndo' nt'omndye joona cwilaxmaⁿna tmaaⁿ fariseos. Jo' chii indeii seineiⁿ, tsoom:

—O re nn'aⁿya ja tseixmaⁿya fariseo. Mati tsotyⁿ majo' jom. Saa 'o cwitu'xeⁿ'yo' ja cwe' nc'e na matseyu'a na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja.

⁷ Quia na jnda tsoom na nmeiiⁿ, jla'ntja'ndye nn'aⁿ fariseos ñ'eⁿ saduceos. Taticatjoom' jla'neiⁿna. ⁸ Ee nn'aⁿ saduceos cwiluena xocatando'nnda' nn'aⁿ na jnda tja, meiⁿ ángel meiⁿ espíritu, tjaa'naⁿ. Saa nn'aⁿ fariseos cwilayu'na na m'aⁿ ángel, ndo' na m'aaⁿ espíritu ndo' na nntando'nnda' nn'aⁿ na jnda tja. ⁹ Quia jo' cha'tsondye nn'aⁿ na tjomndye tacwaxua ndyueena na tyolantja'ndyena. Ndo' nt'om nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés na laxmaⁿ nn'aⁿ fariseos tei'cantjanya, jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ tjaa jnaaⁿaⁿ coliuuyâ. Ndo' xeⁿ mayuu' na seineiⁿ cwii espíritu oo cwii ángel nnoom, quia jo' tantsaaya nacjoo' Ty'oqots'om.

¹⁰ Jeeⁿ cwajndii tyolantja'ndyena hasta ty'ue ts'aⁿ na cwilui-itquieñe ndaa sondaro. Nty'iaaⁿaⁿ maxjeⁿ nla'cuae'na Pablo. Jo' chii sa'ntjoom na c'oocatjeii'ndye sondaro tsaⁿñeeⁿ naquii' luee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye, c'ooñ'omnnda'na jom naquii' w'aa yuu cwic'eeⁿna.

¹¹ Quia na jnda teijaaⁿ teitquioo'ñe Ta Jesús nnom Pablo, matso nnoom:

—C'om't'maaⁿndyu' ts'om', ee cha'na jnda tjei'yuu'ndyu' cantya 'naⁿya naquii' tsjoom Jerusalénwaa, malaa'ti' nncwji'yuu'ndyu' cantya 'naⁿya tsjoom Roma.

Cantyja na cwiwijndaa' chiuu nla'cuae'na Pablo

¹² Teincoo cwiicheⁿ xuee nt'om nn'aⁿ judíos jla'jomndyena. Tqueⁿtyeⁿna cwii ñ'oom na w'ii nacjoona na tacwa'na tacwena ndaa hasta xeⁿ jnda jla'cuae'na Pablo. ¹³ Teinom wen'aaⁿ ts'aⁿ na tqueⁿtyeⁿ ñ'oomwaa' cjoo'. ¹⁴ Ty'e naⁿñeeⁿ na m'aⁿ ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwilui-itquiendye ndaa nn'aⁿ judíos. Jluena ndaa naⁿñeeⁿ:

—Jâ jnda tquaⁿtyaaⁿyâ ñ'oom na w'ii nacjooyâ na tacwaa'â hasta cue'jndyee Pablo nl'aayâ. ¹⁵ Ndo' je' je' 'o ñequio cha'tso

naⁿmaⁿn'iaaⁿ 'naaⁿ jaa nn'aⁿ judíos, cataⁿyo' nnom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro na 'io catseicwanoom tsaⁿñeeⁿ na m'aⁿyo'. Cal'a'yo' na ndoo' na tcuuti ñe'cata'x'eendyo' cantyja 'naaⁿaⁿ. Ndo' jâ m'aaⁿc'eendyô na nlacuaa'â jom cwii tjoöcheⁿ na nlquie'ñ'omna jom na m'aⁿyo'.

¹⁶ Saa tyochjoo jnda yuscu tyjee Pablo jndii na ljo' nl'ana. Jo' chii tjaaⁿ w'aa yuu cwic'eeⁿ sondaro. Tjaqueⁿeⁿ seicañeeⁿ Pablo na ljo'. ¹⁷ Quia jo' Pablo t'maaⁿ cwii capeitaⁿ. Matsoom nnom:

—Cja'ñ'oom'ya' tyochjoom'aaⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa'yo' ee waa ñ'oom na nntsoom nnom tsaⁿñeeⁿ.

¹⁸ Quia jo' capeitaⁿñeeⁿ tjañ'oom tyochjoo yuu na m'aaⁿ nquii ts'aⁿ na cwiluiitquieñeti ndaana. Matsoom:

—Nquii praso Pablo t'maaⁿ ja. Tcaaⁿ na candyoñ'oⁿ tyochjoom'aaⁿ na m'aaⁿ, ee waa na nntsoom njom'.

¹⁹ Quia jo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaana t'ueeⁿ ts'o tyochjoo, tjañ'oom juu yuu na ñe'wendyena. Tax'eeñê nnom, matsoom:

—¿Cwaaⁿ ñ'oom na ñe'catsu' nqoⁿ?

²⁰ Quia jo' matso tyochjoo'ñeeⁿ:

—Nn'aⁿ judíos jnda t'maⁿna na ntaⁿna njom' na 'io nntseicwanom' Pablo na m'aⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿ 'naaⁿna. Nl'ana na ndoo' ñe'cata'x'eeti naⁿmaⁿn'iaaⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ. ²¹ Saa 'u tintseyu' na ljo' ee joona teinom wen'aaⁿndyena na m'aⁿc'eendyena na nla'cuee'na jom. Jnda ta'wi'ndye cheⁿnquieena na tacwa'na ndo' tacwena hasta xjeⁿ na nla'cuee'cheⁿna jom. Je' macanda cwii meindoo'na xeⁿ chiuu nntsu' 'u.

²² Ndo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro seicoom'm 'ndyoo tyochjoo'ñeeⁿ na tintseineiⁿ nnom meiⁿcwii ts'aⁿ na jnda seicandii jom ñ'oomwaa'. Jnda chii jñoom tyochjoo'ñeeⁿ.

Cwilacwanomna Pablo na m'aaⁿ gobiernom Félix

²³ Quia jo' ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro t'maaⁿ we capeitaⁿ. Saⁿntjoom na cala'jndaaⁿndyena we siaⁿnto sondaro na cwi'ooca' nc'ee' ñequio ndyeen'aaⁿ nchoo' qui sondaro na ntyjondye catso ndo' we siaⁿnto sondaro na cwileicho ncjo lantsa. Saⁿntjoom na ñjeeⁿ na teijaaⁿ nlui' naⁿñeeⁿ na nnc'oona tsjoom Cesarea. ²⁴ Mati tsoom na calajndaaⁿndyena quioo' na nncjaawa'ljoo Pablo, ndo' ya ya cal'ana cwenta jom cha mati ya nncueⁿeⁿ na m'aaⁿ Félix ts'aⁿ na m'aaⁿ gobiernom. ²⁵ Ndo' seiljeiⁿ cwii carta na 'ooñ'omna na m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

²⁶ Matsona': "Ja Claudio Lisias matseicwangoⁿ na xmaⁿndyu' 'u ta gobiernom Félix. ²⁷ Tsaⁿs'am'aaⁿ t'ue nn'aⁿ judíos jom ndo' mawaa na nla'cuee'na jom. Saa quia na jndiia na jom matseixmaaⁿ ts'aⁿ tsjoom Roma jo' na saayâ ñ'eⁿ sondaro

'naⁿya. Tjeii'ndyo jom luee naⁿñeeⁿ. ²⁸ Ee l'ue ts'oqⁿ na nlei-jndaa'ya chiuu na cwiqueⁿna ñ'oom nacjoom'm. Jo' chii yati tjoñ'oⁿ jom jo ndaa naⁿmaⁿn'iaaⁿ 'naaⁿ naⁿñeeⁿ. ²⁹ Ndo' ljeiya na cwe' cwiqueⁿtona ñ'oom nacjoom'm cantyja 'naaⁿ ljeii na cwileiñ'om nquieena. Saa nchaa l'uu waa ljo' s'aaⁿ na tseix-maaⁿ na nncueeⁿeⁿ oo na nljoo'ñê w'aancjo. ³⁰ Saa jndiia na cwindoo nn'aⁿ jom. Jo' chii matseicwanⁿya jom na m'aaⁿ. Ndo' mati matsjoo ndaa nn'aⁿ na cwiqueⁿ ñ'oom nacjoom'm na c'oona na m'aaⁿ na cala'jndaa'ndyeyana ñ'oom'ñeeⁿ. Cwe' la'ti' waa na matsjoo."

³¹ Ndo' sondaro'ñeeⁿ jla'candana ñ'oom na sa'ntjom ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaana. Ty'eñ'omna Pablo natsjom hasta na tquiena tsjoom Antípatris. ³² Teincoo cwiicheⁿ xuee sondaro na cwi'ooca' nc'ee' ty'elcwee'na w'aa yuu cwic'eeⁿna. Ndo' sondaro na ntyjondye catso ty'eca'ndyena Pablo. ³³ Jnda na tquiena Cesarea, tquiana carta na ñ'omna nnom gobiernom ndo' tioona cwenta Pablo l'oqⁿ. ³⁴ Quia sei'naaⁿ gobiernom carta'ñeeⁿ, ta'x'eeⁿ 'ndyoo Pablo cwaaⁿ ts'ondaa jnaⁿ. Ndo' ljeiiⁿ na jnaⁿ tsaⁿñeeⁿ ts'ondaa Cilicia. ³⁵ Jo' chii matsoom nnom tsaⁿñeeⁿ:

—Quiejndyee nn'aⁿ na cwiqueⁿ ñ'oom cjo' quia jo' nndiia ñ'oom 'ndyo' ndo' nleijndaa'ya.

Ndo' sa'ntjoom na cal'a sondaro cwenta tsaⁿñeeⁿ naquii' wats'iaaⁿ na jndo' Herodes na tuii.

24

Pablo matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ nqueⁿ jo nnom Félix

¹ Xuee jnda 'om tjacue Ananías tsjoom Cesarea. Jom tyee na cwiluiitquieñe. Mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos tsjoom Jerusalén ty'ena ñ'e'ñê. Jnda na tquiena Cesarea ty'entyjaa'na gobiernom na ññe'quiana jnaaⁿ Pablo. Mati Tértulo, ts'aⁿ na 'naaⁿti na nntseitjoom' ñ'oom, tjañ'eeⁿ ñ'e'ndyena. ² Quia jo' tqueeⁿñe gobiernom Pablo. Jnda chii to' Tértulo tyoñequiaaⁿ jnaaⁿ Pablo. Tsoom nnom gobiernom:

—Cwe' cantyja na jndo' ts'om' 'u ta Félix cwic'aaⁿyâ na tjaa'naⁿ ntia' quii'ntaaⁿyâ. Ndo' t'maⁿ waa na matsei'jndaa'ndyu'ti' naquii' njoommeiⁿ. ³ Jo' chii já cwila't'maaⁿndyô 'u. Ndo' ñequii'cheⁿ cwil'uuyâ na quianl'ua' cha'tso naya na mache'. ⁴ Saa ticaⁿna' na jeeⁿ jndye ñ'oom nla'cachjuuyâ 'u. Macaⁿa cwii naya'ñeeⁿ njom' na catseit'maⁿ ts'om' na nndi' ljo' nl'uuyâ meiⁿ na tiyo. ⁵ Já jnda jliuuyâ Pablom'aaⁿ jeeⁿcheⁿ ndya' tia ljo' mach'eeⁿ. Tia' macwjaa'ñê já nn'aⁿ judíos cha'waa tsjoomnancue. Ndo' majuutyeeⁿ cwiluiiñê xqueⁿ ñ'oom quii'ntaaⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'

ñ'eⁿ ts'aⁿ na jnaⁿ tsjoom Nazaret. ⁶ Ñe'cjaachom nn'aⁿ na nchii judíos naquii' wats'om t'maⁿ 'naaⁿyâ. Ndo' na luaa' nnts'aaⁿ nntseits'iaaⁿñê juuna'. Jo' chii jâ t'uaayâ jom na ñe'catu'xaaⁿyâ jom ñequio ljeii na tqueⁿ Moisés na cwileiñ'ooⁿyâ. ⁷ Saa tjacatii'ñe nquii Claudio Lisias, tsaⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro. Ndo' ñequio na jndei'na' tjacwji'ñê Pablom'aaⁿ luaayâ. ⁸ Tsoom na jâ nn'aⁿ na cwiquaaⁿyâ ñ'oom nacjoo' tsaⁿm'aaⁿ quiooyâ na m'aaⁿ. Quia jo' 'u nndaⁿ nncwax'e' nnom tsaⁿm'aaⁿ ndo' nljei' na mayuu' cha'tso ñ'oom na cwiquaaⁿyâ nacjoom'm.

⁹ Ndo' mati nn'aⁿ judíos na ñ'eeⁿna ñ'eⁿ Tértulo jla'jomndyena. Jluena na mayuu' na luaa' waa. ¹⁰ Quia jo' gobiernom s'oo l'ooⁿ na catseineiⁿ Pablo. Jo' chii t'o Pablo matsoom:

—Ntyjiyaya 'u ta na jndye ndyu macu'xeⁿ ndyuua njoomyâ. Jo' chii t'maⁿya ts'ooⁿya na nnc'oya 'ndyo'. ¹¹ Ja cwe' jnda'ti canchoo'we xuee na tjowaa Jerusalén na tjocatseit'maaⁿndyo Ty'oots'om, ndo' 'u ta nndaⁿ nljei' na mayuu' na ljo'. ¹² Ja meiⁿcwii t'icatseintja'ndyo ñ'eⁿ nn'aⁿ meiⁿ ticwjaa'ndyo tia' nn'aⁿ naquii' wats'om t'maⁿ meiⁿ naquii' lan'om nch'u oo meiⁿquia joo naquii' tsjoom. ¹³ Jo' chii naⁿm'aⁿ xocalui'yuu' ñ'oom na cwiluena nacjoya. ¹⁴ Saa xonquiu'nn'aⁿya 'u ta. Ja maxjeⁿ matseit'maaⁿndyo Ty'oots'om na tyola't'maaⁿndye weloya na ñet'om teiyo. M'aaⁿya na matseijomndyo majuu nato xco na cwilue naⁿm'aⁿ na tachii jo'ndyo. Saa tiyuu' na tachii jo'ndyo ee matseyu'a cha'tso ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio cha'tso ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ¹⁵ Ja ljo'waayu ntyjaa'ya ts'ooⁿya cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om cha'xjeⁿ na ntyjaa'ya n'om naⁿm'aⁿ. Ntyjaa'ya ts'ooⁿya na cha'tso nn'aⁿ na jnda tja nnta'ndo'nnda' meiiⁿ laxmaⁿna nn'aⁿ na jnda jlui'ya oo meiiⁿ nn'aⁿ na waa jnaaⁿ. ¹⁶ Jo' chii maqueⁿndyo na ñequii'cheⁿ nnc'ooⁿya na tico'tiana' ntyjiya jo nnom Ty'oots'om ndo' ticatseitjoondyo meiⁿ nnom jom meiⁿ jo ndaa nn'aⁿ.

¹⁷ 'Je' jnda s'aa xuee na tacoca ndyuua tsjomya Jerusalén. Jo' chii tjolcwa'a na ññe'quiaya cwentaa' Ty'oots'om ndo' mati na nnts'aaya naya nn'aⁿ ndyuuaaya. ¹⁸ Majo' mats'aaya naquii' wats'om t'maⁿ. Jnda tqueⁿlju'ndyo cha'xjeⁿ costume na cwil'aayâ nnom Ty'oots'om. Nchii na jeeⁿ jndye nn'aⁿ m'aⁿ ñ'eⁿndyo ndo' meiⁿ nchii c'uaa ndyueena na cwila'ntja'ndyena. Saa jnda na tqueⁿlju'ndyo cwanti nn'aⁿ judíos na jnaⁿ ndyuua Asia jliuna ja jo' jo'. ¹⁹ Maty'iomna' na nquiee naⁿñeeⁿ quicaluena njom' xeⁿ na mayuu' waa ñ'oom na cwituee'na nacjoya. ²⁰ Oo xeⁿ tinguio naⁿñeeⁿ quia jo' calue naⁿm'aⁿ ljo' waa na tis'a jliuna na s'aaya

quia na tyom'aa^{ny}a jo ndaa naⁿman'iaaⁿ cwentaa jâ nn'aⁿ judíos. ²¹ Macanda cwii waa na c'uaa sein^{ny}a quii'ntaaⁿ naⁿñeeⁿ. Tsjooya ndaana: “Meintyjaa'a jo ndaa'yo' xuee je' na cwitu'xeⁿ'yo' ja cwe' nc'e na matseyu'a na nta'ndo'nnda' nn'aⁿ xeⁿ jnda tja.”

²² Ndo' Félix mantyjiitcuuñê chiuu waa ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'jomndyena cantyja 'naaⁿ Cristo. Jo' chii tîcatsein'oom'ñê nn'aⁿ na tquionquia jnaaⁿ Pablo. Matsoom:

—Quia na nncwjee' nquii Lisias, tsaⁿ na cwiluiitquieñe ndaa sondaro, nncwax'atya ñom cha nljeijndaa'ndyo ñ'oom na cwindu'yo'.

²³ Ndo' jo' saⁿntjom Félix capeitaⁿ na cal'ana cwentaa Pablo na cwe' nnc'oomjna^{ny}aaⁿ ndo' nchii na nla'cu'na na nnquoicajndoo' nc'iaaⁿ'aⁿ jom.

²⁴ Tyoowijndyecheⁿ xuee matyjee'nnda' Félix ndi ñ'eⁿ scoom'm Drusila, ts'aⁿ judía. Tqueeⁿñê Pablo na ndyena nntseineiⁿ cantyja na nntseyu' ts'aⁿ ñequio Jesucristo.

²⁵ Quia jo' Pablo tyotseineiⁿ na cats'aa ts'aⁿ cantyja na maty'iomyana' ndo' na tiñequiaañe ts'aⁿ na nnts'aaⁿ yuu na tis'a. Mati tyotseineiⁿ na maxjeⁿ nncuee' xuee na nncu'xeⁿ Ty'oqots'om nn'aⁿ. Quia na jndii Félix ñ'oommeiⁿ, ty'ueeⁿ. Mana tsoom nnom Pablo:

—Cja'nnda' je'. Nnty'iaa cwaaⁿ na nncju'naaⁿñena' ja, nlqueeⁿ'ndyonna'a' u.

²⁶ Mati macantyyaa' ts'om Félix na nntso Pablo nnoom aa xoquiñoom s'om cha nntseicandyyañê tsaⁿñeeⁿ. Jo' chii jndye ndii' tyoqueeⁿñê Pablo na tyola'neiⁿna. ²⁷ Jnda teinom we chu na m'aaⁿ Pablo jo' jo' teijndyooñe gobiernom Félix, to'ñom Porcio Festo. Ndo' cwe' na jeeⁿ l'ue ts'om Félix na cala'tiuu nn'aⁿ judíos na jom ya ts'aⁿñê, ñeeⁿ Pablo na ndicwaⁿ m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ na praso.

25

Pablo matseineiⁿ jo nnom Festo

¹ Jndaⁿty ndyee xuee na mam'aaⁿ Festo ts'iaaⁿ quia jo' jlueeⁿ'eⁿ Cesarea tjaaⁿ Jerusalén. ² Ndo' ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa nn'aⁿ judíos ty'enquiana jnaaⁿ Pablo nnom tsaⁿñeeⁿ. ³ Tyotaⁿna na cats'aaⁿ cwii naya'ñeeⁿ na cjaacandyoo'ñe Pablo. Taⁿna na ljo' ee jnda jla'tiuuna na nndyonna tsaⁿñeeⁿ nato na nla'cuee'na juu. ⁴ Saa Festo tinquiaaⁿ ñ'oom'm. Tsoom ndaana:

—Pablo maxjeⁿ m'aaⁿ praso Cesarea ndo' ja tajndye cwii tjoq na nncjolcwa'a jo' jo'. ⁵ Jo' chii 'o nn'aⁿ na cwiluiitquiendyo' tsa'yo' Cesarea ñ'e'ndyo. Jo' jo' nñe'quia'yo' jnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ xeⁿ waa ljo' s'aaⁿ.

⁶ Ñe'ñeeⁿ ñe'qui xuee ljoo'ñe Festo Jerusalén. Jnda chii tjalcweeⁿ Cesarea. Teincoo cwiicheⁿ xuee tjawacatyeeⁿ yuu na maxjeⁿ quiwacatyeeⁿ na m'aaⁿ gobiernom. Sa'ntjoom na quioñ'omna Pablo. ⁷ Quia na jnda tyjee' Pablo, mam'aⁿ nn'aⁿ judíos na tquiona Cesarea na jna'na Jerusalén. Ty'ela'candyoo'ndyena nacañom'm. Ndo' t'maⁿ jnaaⁿ aⁿ tyoll'ana saa ticalui'yuu' ñ'oom na cwiluena nacjoom'm. ⁸ Quia jo' tso Pablo na tiyuu' ñ'oom na cwiluena. Tsoom:

—Ja mei'chjoo tjaa na cotseitjoondyo meiⁿ na cjoo' ljeii na tqueⁿ Moisés na cwileiñ'ooⁿ já nn'aⁿ judíos, meiⁿ na cjoo' wats'om t'maⁿ, meiⁿ nnom tsa'mants'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma.

⁹ Saa Festo l'ue ts'oom na c'om nn'aⁿ judíos na ya ñ'oom ñ'eⁿñê. Jo' chii tsoom nnom Pablo:

—¿Aa ñe'cja' Jerusalén na jo' jo' nleijndaa'ya ñ'oom 'naⁿ na nncu'xaⁿya 'u?

¹⁰ Matso Pablo nnoom:

—Je' mameintyjaⁿ a jo njom' 'u ta yuu na maty'iomna' na nntu'xeⁿndyo ee 'u waa na matsei'xmaⁿ cantyja 'naaⁿ tsa'mants'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma. Ee nn'aⁿ judíos tjaa na cotseitjoondyo ndaana ndo' mantyi'ya' na ljo'. ¹¹ Ja ñnequiaandyo na nnc'io xeⁿ waa ljo' s'aa na maty'iomna' na c'io na nntiooⁿya jna'ya. Saa tiyuu' ñ'oom na cwiqueⁿ na m'aⁿ nacjoya. Jo' chii ticwanaaⁿ na ñnequiaa ts'aⁿ ja lueena. Ja macaⁿ a na nquii tsa'mants'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma nncu'xeⁿ ja.

¹² Quia jo' seineiⁿ Festo ñequio na ntquie. Jnda chii tsoom nnom Pablo:

—Jnda tcaⁿ ñ'oom na tsa'mants'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma nncu'xeⁿ 'u. Jo' chii maxjeⁿ wja' na m'aaⁿ jom.

Matseineiⁿ Festo cantyja 'naaⁿ Pablo nnom Agripa

¹³ Jnda teinom cwantindyo xuee ndo' tuee' Agripa tsjoom Cesarea ñequio tyjeeⁿ Berenice. Ty'enquiana na xma'ñe Festo. Agripa'ñeeⁿ cwiluiiñê tsaⁿ na matsa'ntjom nn'aⁿ judíos. ¹⁴ Jndye xuee ljoo'ndyena jo' jo'. Jo' chii seineiⁿ Festo cantyja 'naaⁿ Pablo nnom Agripa'ñeeⁿ. Matsoom:

—Ljoo m'aaⁿ cwii tsaⁿs'a na 'ndii Félix na praso juu. ¹⁵ Quia na tjoya Jerusalén, ntyee na cwiluiitquiendye ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa nn'aⁿ judíos tyoñe'quiana jnaaⁿ aⁿ nooⁿya. Tyotaⁿ na na catsa'ntjoⁿya na cueeⁿ eⁿ. ¹⁶ Saa tsjoo ndaana na tiquil'a nn'aⁿ romanos na cwe' nncue'to ts'aⁿ. Na-jndyee nntjomndye nn'aⁿ wats'iaaⁿ nluena ljo' s'aa ts'aⁿ. Ndo' mati nquii ts'aⁿ nntsoom ljo' s'aaⁿ. ¹⁷ Jo' chii quia na jnda tquie na'ñeeⁿ ñjaaⁿ tîcatseyoo'ndyo. Teincoo cwiicheⁿ xuee mana tjowa'catyaⁿya yuu na maxjeⁿ quiwa'catyaⁿya na m'aaⁿya ts'iaaⁿ. Sa'ntjoⁿ na cjaacandyoo'ñe Pablo. ¹⁸ Seitiuuya aa nchii t'maⁿ jnaaⁿ aⁿ. Saa quia na jlue na'ñeeⁿ jnaaⁿ aⁿ sei'noⁿ a

tiyuu' na waa ljo' s'aaⁿ. ¹⁹ Macandā cwila'ncjoo'ndyena ñ'eⁿñê cantyja ñ'oom na cwila't'maaⁿndyena ndo' cantyja 'naaⁿ Jesús. Ee jndā tue' tsaⁿñeeⁿ saa Pablo matsoom na mawando'xco tsaⁿñeeⁿ. ²⁰ Saa ja ticaljeii chiuu nnts'aayo na nntseijndaa'ndyo ñ'oom'ñeeⁿ. Jo' chii tax'aya 'ndyoo Pablo aa ya na wjaⁿ Jerusalén na jo' jo' nncu'xaⁿya jom cantyja 'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. ²¹ Saa jom tcaaⁿ na nquii Augusto, tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, nncu'xeⁿ jom. Jo' chii saⁿntjoⁿya na caljoo'ñê na praso jom hasta xjeⁿ na nndaā njñooⁿya jom na m'aaⁿ tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿñeeⁿ.

²² Quia jo' matso Agripa nnom Festo:

—Mati ja ñe'candiiya na nntseineiⁿ.

Matso Festo nnoom:

—'Iocheⁿ nndi' nntseineiⁿ.

²³ Teincoo, quia ljo' Agripa ñequio Berenice tcwee'na liaa na jeeⁿ ndya' ya. Ty'ena na m'aaⁿ Festo. Ty'equie'na naquii' w'aa ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ndaa sondaro ndo' ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' tsjoom. Quia jo' saⁿntjom Festo na c'ooc'omna Pablo. ²⁴ Ndo' matso Festo:

—'U ta Agripa ñequio 'o na m'aⁿyo' ñjaaⁿ, macwinty'ia'yo' tsaⁿs'am'aaⁿ. Cha'tso nn'aⁿ judíos na m'aⁿ Jerusalén ndo' mati nn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ Cesarea cwiqueⁿna ñ'oom nacjoom'm. Jndeii' ndyueena cwiluena na tseixmaaⁿ na cueeⁿeⁿ. ²⁵ Saa ja jndā ljeiya na tjaa ljo' mach'eeⁿ na tseixmaaⁿ na cueeⁿeⁿ. Ndo' jndā tcaaⁿ na nquii Augusto, tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma, nncu'xeⁿ tsaⁿñeeⁿ jom. Jo' chii jndā seitiuuya na nntseicwanoⁿya jom na m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ. ²⁶ Saa tjaa'naⁿ jnaaⁿaⁿ na majndaa' na nntseiljeiya na m'aaⁿ ta tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿñeeⁿ. Jo' na jndā jndyoñ'oⁿya jom jo ndaa'yo', ndo' majndeitiicheⁿ jo njom' 'u ta Agripa. L'ue ts'oⁿoⁿya na nncwaxe' nnoom. Aa nchii nleijndaa' jnaaⁿaⁿ na nntseiljeiya. ²⁷ Ee ja matsjoⁿ cwe' ts'iaaⁿndyo na nntseicwanoⁿya cwii praso ndo' ticatsjoⁿya chiuu waa jnaaⁿaⁿ.

26

Pablo ma'mooⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ nnom Agripa

¹ Quia jo' matso Agripa nnom Pablo:

—Wanaaⁿ na catseineiⁿ cantyja 'naⁿ.

Seintyja Pablo ts'oⁿoⁿ. Toⁿoⁿoⁿ na tyotseineiⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ. ² Matsoom:

—Mañequiaana' na neiⁿya, 'u rey Agripa, na nndi' ñ'oom 'ndyo nncō xuee je'. Nntsjoⁿya cantyja na ntyjiiya na mei'chjoo tiyuu' ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ judíos nacjoya. ³ Ee 'u mantyi'ya' cha'tso costumbre na cwil'aa jā nn'aⁿ judíos ñequio cha'tso ñ'oom na tileicatjoom' m'maⁿya. Jo' chii

mats'aa ty'oo njom' na c'oom' na t'maⁿ ts'om' na nndi' ñ'oom na nntsjo̱.

Chiuu tyom'aaⁿ Pablo cwii tjoocheⁿ na nlcwe' ts'oom jnaaⁿ aⁿ

⁴ Tsoti Pablo:

—Cha'tsondye nc'iaaya nn'aⁿ judíos manquiuyana chiuu na ñet'oo^{ny}ya quii'ntaaⁿ na xjeⁿ na cachjoondyo ndyuaa tsjomya ndo' mati na ñet'oo^{ny}ya tsjoom Jerusalén. ⁵ Toom cwe' nla'tiuuna na nntjei'yuu'ndyena na mats'aⁿ fariseo ja ee jnda jaach'ee xuee manquiuna na ljo'. Manquiuna na mats'aa cha'na cwil'a nn'aⁿ fariseo'ñeeⁿ na cwila'candatina chiuu na t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. ⁶ Je' m'aa^{ny}ya ljoo na nntu'xeⁿndyo cwe' ee ntyjiiyaya naquii' ts'oo^{ny}ya na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ na jnda tja. Ee luaa' ñ'oom na tso Ty'oots'om ndaaⁿ welooyâ na ñet'om teiyo na nnts'aaⁿ. Ja ntyjaa'ya ts'oo^{ny}ya na nncue'ntyjo ñ'oom'ñeeⁿ. ⁷ Ndo' cha'tso na canchoo'we ntmaaⁿ nc'iaayâ nn'aⁿ Israel majo'ti ntyjaa'ya n'omna na nnta'ndo'nnda' nn'aⁿ na jnda tja. Jo' na tic'oomeintyjee'na na cwila't'maaⁿndyena Ty'oots'om ñequio na xcwee' n'omna. Ndo' ja, nc'e na maluaa' ntyjaa'ya ts'oo^{ny}ya, 'u ta Agripa, jo' na jnda tqueⁿ nt'om nc'iaaya nn'aⁿ judíos ñ'oom nacjoya. ⁸ Ticatsona' na cwila'tiuu'yo' na tiyuu' na matseilcwinnda' Ty'oots'om nn'aⁿ xeⁿ jnda tja.

Ñetco'wi' Pablo nn'aⁿ na cwilayu'

⁹ Tsoti Pablo:

—Nncō tyotseitiuuya na maxjeⁿ jndei'na' na nlcō'wi'a nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿ Jesús tsaⁿ na jnaⁿ Nazaret. ¹⁰ Ndo' mayuu' na tcoō'wi'a nn'aⁿ naquii' tsjoom Jerusalén. Jndye nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om tiōō^{ny}ya w'aancjo ñ'oom ndyuee ntyee na cwiluiitquiendye. Ndo' mati seijomndyo na tja naⁿñeeⁿ. ¹¹ Jndye ndii' tyoco'wi'a nn'aⁿ cha'tso lan'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos. Tyol'uee'ndyo chiuu nnts'aa cha catjeii'ndye nn'aⁿ cantyja na cwila'yu'. Mayuu'cheⁿ na sei-jmeiⁿna' ja hasta mati nt'omcheⁿ njoom na tqia tjo na tyoco'wi'a nn'aⁿ na cwila'yu'.

Matseinei'nnda' Pablo na nlcwe' ts'oom jnaaⁿ aⁿ

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Tsoti Pablo:

—Majo' ts'iaaⁿ na tjo tsjoom Damasco ñequio ljeii na tqia ntyee na cwiluiitquiendye na mañequiaana' na jndoya ee ty'loomna ts'iaaⁿñeeⁿ ja. ¹³ 'U ta, wa'njoō^{ny}ya nato, ndo' cha'na quiajmeiⁿ nty'iaya chom na jnaⁿna' cañoom'luee na xueetina' nchiiti ñe'quoom'. Seixueena' ndiocheⁿ yuu m'aa^{ny}ya ñequio nn'aⁿ na ñ'eeⁿ ñ'eⁿndyo. ¹⁴ Cha'tsondyō tqiaandyō nomtyuaa, ndo' jndiia na seineiⁿ ts'aⁿ nqōⁿ ñequio ñ'oom hebreo. Matso: “Aa ndi' Saulo, ¿chiuu na maco'wi' ja? 'U maco'wi'ndyu' cheⁿnncu' cha'na matjom quioo'jndyo na

mameiⁿ ntsio' nnom ts'oom tã na ñ'eⁿ matseityuaa' ts'aⁿ juuyo'." ¹⁵ Quia jo' tsjoõ: "¿Ñeeⁿ 'u Ta?" Ndo' matsoom nõõⁿ: "Ja Jesús tsaⁿ na maco'wi'. ¹⁶ Saa quicantja', cwin-tyje', ee ja jndã teitquioo'ndyo njom' na nnt'ioⁿ ts'iaaⁿ 'u na nndi'ntjom' nõõⁿ. Nncwji'yuu'ndyu' ljo' na jndã nty'ia' je' ndo' mati na quia nnty'ia'ti' ja. ¹⁷ Nncwañõõⁿa 'u ljo' na ñe'cal'a nn'aⁿ judíos ñequio nn'aⁿ na nchii judíos. Ee majñõõⁿya 'u na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ¹⁸ 'U nnteijndeⁱ naⁿ ñeeⁿ na nla'noⁿ na cha tacal'ana yuu na tia ee jo' matseijomna' cha'cwijom mac'eⁿ ts'aⁿ yuu na jooⁿñe. Saa nl'ana yuu na l'ue ts'om Ty'õõts'om ee jo' matseijomna' cha'na mac'eⁿ ts'aⁿ yuu na xueeⁿ. Ndo' nnc'oomeintyjee'na na m'aⁿ na nacje 'naaⁿ Satanás, nnc'omna nacje 'naaⁿ Ty'õõts'om. Cantyja na nla'yu'na ñ'eⁿndyo jo' na nntseit'maⁿ ts'õõⁿya jnaaⁿ na ndo' maxjeⁿ matjom ndaana cha'xjeⁿ cwicandaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jndã lju' naquii' n'om."

Pablo matseicanaaⁿ ñ'oom na tso Jesús nnoom

¹⁹ Tsoti Pablo:

—Jo' chii seicandaya, 'u rey Agripa, ñ'oom na tso Jesús quia na teitquioo'ñe nõõⁿ. ²⁰ Najndyee seinaaⁿya ndaa nn'aⁿ tsjoom Damasco. Tsjoõ na calcwe' n'omna jnaaⁿna, c'oontyjonã naxeⁿ Ty'õõts'om. Mati tsjoõ na cal'ana yuu na maty'iomyana' cha ca'mõⁿna' na mayuu' na jndã lcwe' n'omna. Jndã jo' majo'ti seinãⁿya ndaa nn'aⁿ Jerusalén ñequio cha'waa ts'ondaa Judea. Mati seinãⁿya ndaa nn'aⁿ na nchii judíos. ²¹ Cwe' jnaaⁿ na tyotseinãⁿya ñ'oommeiⁿ jo' na t'ue nn'aⁿ judíos ja naquii' wats'om t'maⁿ na nla'cuee'na ja. ²² Saa mateijndeⁱ Ty'õõts'om ja. Jo' chii hasta je' ndicwaⁿ mañequiaya ñ'oom ndaa cha'tso nn'aⁿ meiiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindye ndo' meiiⁿ nn'aⁿ na tjaa ljo' coluiindye. Ñ'oom na matseinãⁿya meiⁿchjoo tjaa na matseicwaljoo'a ntyjati cha'xjeⁿ ñ'oom na tyoñequiaa Moisés ñequio profetas na jluena chiuu waa na quia nluii. ²³ Naⁿ ñeeⁿ tyoluena na maxjeⁿ wi' nntjom Cristo, nquii na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. Nncueeⁿeⁿ ndo' nncwando'xcoom. Jom ts'oo najndyee na nncwando'xco na cha'tso nn'aⁿ na jndã tjã. Cantyja na nncwando'xcoom m'mõⁿna' ndaa jã nn'aⁿ judíos ndo' ndaa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na nchii judíos na nquii Cristo, tsaⁿ na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ, jndã jndyo.

Pablo mal'uee'ñe chiuu nndaq nnts'aaⁿ na nntseyu' Agripa

²⁴ Xcwe na matseineiⁿ Pablo ñ'oommeiiⁿ ndo' majndeiiⁿto t'õ Festo. Jndeii seineiiⁿ matsoom:

—Xqueⁿ 'u Pablo, matseintjeiⁿna', cwe' na jeeⁿ jndye sei'naⁿ, jo' na luaa' matjom'.

25 Saa tso Pablo:

—'U ta, ja tjaa'naⁿ na matsei'ndaa'na' xquaaⁿ. Matseitiu-
uyaya naquii' xquaaⁿ ndo' matseinaⁿya ñ'oom na mayuu'.
26 Luaa m'aaⁿ Agripa, ts'aⁿ na matsa'ntjom. Jom tcuu ntyjeeⁿ
ñ'oommeiⁿ. Jo' chii ja ñequio na t'maⁿ ts'oqⁿ matseinaⁿya
jo nnoom ee ntyjiiya na jom cha'tso ñ'oommeiⁿ mantyjeeⁿ
cantyja na jnda tuii, ee nchii na tuii jo' na cwe' wanty'iuu'.
27 'U ta Agripa, ¿aa matsei'yu' ñ'oom na tyola'ljeii profetas? Ja
ntyjii na matsei'yu' ñ'oom na tyolue naⁿñeeⁿ.

28 Matso Agripa nnoom:

—'U cwaaⁿti matsei'tiuu' na cwe' chjoowi' ñ'oom na jnda
tsu' luaa', manntseyi'ya ja ñequio Cristo.

29 Matso Pablo nnom:

—Meiiⁿ na jndye oo meiiⁿ na tijndye ñ'oom na jnda jndi'
tsjoq ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwindye na matseinaⁿya,
toom cwe' na nnts'aa Ty'oqts'om na nc'om'yo' cha'na m'aaⁿ
ja cwe' na nchii na chu'tyeⁿndyo' cha'na chu'tyeⁿndyo ja, saa
na nlayu'yo' cha'xjeⁿ na matseyi'ya.

30 Jnda seineiⁿ Pablo ñ'oommeiⁿ teintyjee' rey'ñeeⁿ
ñequio gobiernom, ñ'eⁿ Berenice, ñequio cha'tso nn'aⁿ na
meindyuaandye ñ'eⁿndyena. 31 Jlui'na ch'eⁿ. Tyola'neiⁿ
ntyjeena ndaana. Jluena:

—Tjaa ljo' s'aa tsaⁿm'aaⁿ na tseixmaaⁿ na nncueeⁿeⁿ oo na
nljoo'ñê w'aancjo.

32 Tso Agripa nnom Festo:

—Ndaaⁿ na ndyaañe tsaⁿm'aaⁿ xeⁿ nchii na tcaaⁿ na
nncu'xeⁿ naquii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma jom.

27

Pablo cwilacwanomna jom tsjoom Roma

1 Jla'tiuuna na njñoomna Pablo ndyuaa Italia. Jo' chii tioona
cwenta jom ñequio nt'omcheⁿ praso l'o capeitaⁿ na jndyu
Julio, ts'aⁿ na matsa'ntjom cwii tmaaⁿ sondaro na jndyuna'
Augusto. Ndo' ja Lucas, tjoñ'aⁿ ñ'eⁿ Pablo. 2 Saacuqoyâ
w'aandaa. Ndo' tjañ'eⁿ Aristarco ñ'eⁿndyô. Jom ts'aⁿ tsjoom
Tesalónica ndyuaa Macedonia. Ndo' w'aandaa'ñeeⁿ jna'na'
tsjoom Adramitio na wjaana' njoom na m'aⁿ 'ndyoo ndaaluee
ndyuaa Asia. Jnda tuqoyâ, mana saayâ. 3 Cwiicheⁿ xuee
squiaayâ tsjoom Sidón. Ndo' Pablo, s'aa Julio na wi' ts'om
jom. Tquiaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom' na nncjaacando'yaaⁿ nn'aⁿ na
ya ñ'oom jom ñ'eⁿndye ndo' na nnteix'eeyana jom. 4 Jnda
chii saacuqonndaa'â w'aandaa. Jnaaⁿyâ tsjoom Sidón. Saan-
quiandyô nandyee' ndyuaaxeⁿncwe Chipre ee jo' jo' tijn-
deiiti maqui'caljoo jndye sta w'aandaa cantyja na tsaayâ.

⁵ Saawi'noo^{nyâ} ñ'eⁿ w'aandaa nacjee' ndyuaa Cilicia ñequio ndyuaa Panfilia. Squiaayâ tsjoom Mira ndyuaa Licia.

⁶ Jo' jo' ljei capeitaⁿ w'aandaa na jnaⁿna' tsjoom Alejandría na wjaana' ndyuaa Italia. Tsoom na jo' cuooyâ. Jo' chii tuooyâ juuna'. ⁷ Jndye xuee nioom tyotsaayâ. Nc'uaa' chii saacatsquiaayâ ndyeyu yuu na waa tsjoom Gnido. Ndo' na taleicandaa nntsaandyeyuuyâ na ndicwaⁿ maqui'caljoo jndye sta w'aandaa, jo' chii saanquiandyô tei'noo^{nyâ} ndyuaa Salmón, saawi'noo^{nyâ} nacjee' ndyuaaxe^{ncwe} Creta. ⁸ Jeeⁿ ndyaa' nc'uaa' saawi'noo^{nyâ} nacañoom'wi' tyuaa'ñeeⁿ. Chii squiaayâ cwii joo na ndyoo' tsjoom Lasea na jndyuna' Buenos Puertos yuu na tjaquiee'ndii'ñe ndaaluee.

⁹ Jndye xuee t'oo^{nyâ} nato ñ'eⁿ w'aandaa nc'e na tis'a m'aaⁿ jndye. Ndo' je' jnda tue'ntyjo ncuee na teincuu' na cwii nncjaati w'aandaa ee jnda macwitsaaquiaa'â ncueesua'. Jo' chii Pablo seijnooⁿqⁿ n'om nn'aⁿ. ¹⁰ Matsoom:

—Luaa matsei'noⁿa 'o re, xeⁿ nntsaatyayya nntjoo^{nyâ} nata', ndo' t'maⁿ nntsuundyô. Nchii macanda canchuu ñequio w'aandaa, saa mati ncjooya nncwjaaya.

¹¹ Saa capeitaⁿ seiyoomb'm ñ'oom na tso ts'aⁿ na maleiñ'oom w'aandaa ñequio ts'aⁿ na 'naaⁿ juuna'. Ñ'oom na tso Pablo tîcatseiñ'oom'ñê. ¹² W'aandaa'ñeeⁿ meintyjee'na' yuu na maxjeⁿ cwi'oomeintyjee' l'aandaa. Saa ticuee'cheⁿ na ya na jo' jo' nncwintyjee'na' naquii' ncueesua'. Ndo' majndyendyetina cwiluena na tsaatsaatyayâ. Jluena aa nchii nnts'aana' na nntsquiaañoo^{nyâ} yuu na cwi'oomeintyjee' l'aandaa tsjoom Fenice majuu ndyuaaxe^{ncwe} Creta. Ee jo' jo' ya nljoo'ndyô ncueesua' ee tijndei mawinom jndye.

Jndei tiao jndye ts'om ndaaluee

¹³ Jndyo jndye tijndei tijndei. Tjantquiena' w'aandaa jo ntyja na cwitzaaayâ. Jo' chii jla'tiuuna na ya na nntsaayâ. Quia jo' xjo na majaacue quii' ndaaluee cha nncwintyjee'cheⁿ w'aandaa, jla'wena juuna'. Chii saayâ saawi'noo^{nyâ} cañoom'wi' tyuaaxe^{ncwe} Creta. ¹⁴ Tyoowijndye na saayâ ndo' tei'caljoo jndye t'maⁿ w'aandaa. Majuu ndyuaaxe^{ncwe} Creta jnaⁿna' jondo' cantyja na cwicalui' cancjuu ntquiee'. ¹⁵ Jndye'ñeeⁿ tjomñe w'aandaa. Tyotseilcwe'na' juuna'. Jo' chii 'ndyaatooyâ, cjaañ'oomto jndye juuna' yuu na ñe'cjaañ'oomna'. ¹⁶ Tei'noo^{nyâ} cwii ndyuaaxe^{ncwe} chjoo na jndyu Claudia. Jo' jo' ticuee'cheⁿ na jeeⁿcheⁿ jndei m'aaⁿ jndye. Tyolajndaayâ ndo' juu xuljoo na tsaacantyjaandyô, nc'uaa' chii jndaâ tuaa'â juuna' ts'om w'aandaa. ¹⁷ Jnda tuaa'â xuljoo ts'om w'aandaa jla'tyeⁿna w'aandaa ñequio l'uaa cha tintyuii'na'. Nquiaana xeⁿ nncjaac'oo' w'aandaa cwii joo na jndyuna' Sirte yuu na jndye tei' ñjom. Jo' chii to'ñoomna

liaa ntmeiⁿ na macwjaa'ñena' jndye ee ñe'cala'xjeeⁿndyena na jndei mantquie jndye w'aandaa. Jnda jo' 'ndyetona tjantquie jndye juuna'. ¹⁸ Teincoo cwiicheⁿ xuee ndicwaⁿ jndei maqui'caljoo jndye w'aandaa. Jo' chii to'na tyotjeii'na canchuu ts'omna'. Tyotuee'na joona' ts'om ndaaluee cha na nntseixjeeⁿñena' na jaa' w'aandaa. ¹⁹ Ndo' xuee jnda ndyee cha'tso l'oq ts'iaaⁿ cwentaa' w'aandaa ncjooyâ tyotjeii'â joona' ñequio luaayâ, tyotuaâ'â joona' ts'om ndaaluee. ²⁰ Jndye xuee taticanty'iaayâ ñe'quiom' meiⁿ cancjuu. Ndo' jeeⁿ ndya' jndei tyoqui'caljoo jndye t'maⁿ w'aandaa hasta tyolatiuuyâ tjaa chiuu cwii ya, maxjeⁿ nncwjaayâ.

²¹ Jnda jaach'ee xuee tacocwaa'â. Jo' chii teintyjee' Pablo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ. Matsoom:

—'O re, yati xeⁿ cwe' jndye'yo' ñ'oom na tsjoo xjeⁿ na m'aaⁿya Creta na tinguioya. Quia jo' xocatjooⁿya na nmeiiⁿ, ndo' meiiⁿ canchuu xocatsuuna'. ²² Saa je' mat-sjoo c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' ee meiⁿcwiindyō xocwjaaya macandâ nquii w'aandaa nntsuuna'. ²³ Ee ja matseixmaⁿya cwentaa' Ty'oots'om ndo' mandi'ntjōⁿya nnoom. Tsjom teincoo je' jñoom cwii ángel cwentaaⁿaⁿ na m'aaⁿya. ²⁴ Matso ángel'ñeeⁿ nqōⁿ: “Tinc'oom' 'u Pablo na nquia' ee maxjeⁿ nncue' na m'aaⁿ tsa'maⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoom Roma. Ndo' cantyja 'naⁿ 'u cha'tso nn'aⁿ na quio ñ'eⁿ, Ty'oots'om nnts'aa na ticwjena.” ²⁵ Jo' chii 'o re c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' ee ja matseyu'a na nnts'aa Ty'oots'om cha'xjeⁿ na tso ángel nqōⁿ. ²⁶ Saa nncjaaju'yuuna' jaa cwii ndyuaaxeⁿncwe.

²⁷ Teinom cha'na quin'oom xuee na tyotsaayâ chii squiaayâ ndaaluee Adria. Lomañjaaⁿ maju' jndye w'aandaa na wjaana'. Cha'na xcwe tsjom ndo' jla'nqⁿ nn'aⁿ na cwileiñ'om w'aandaa na manndyoo' nntsquiaayâ yuu m'aaⁿ tyuaa. ²⁸ Tuee'na 'naⁿ na nnty'iaana cwanti njoom naquii' ndaatioo ndo' jliuna njoom cha'na ntquiuu nc'aa. Ty'ety'etina chii jliuna njoom cha'na quin'oom nc'aa. ²⁹ Nquiaana na nnqui'ljoo w'aandaa ljo'. Jo' chii tuee'na ñequiee xjo quii' ndaaluee na ñjoomna' jo ts'aaⁿ w'aandaa na nl'ana' na nncjaawintyjee'cheⁿna'. Jnda jo' ñequio na chjoo' n'omna cwii tyomeindo'tina na nleixuee. ³⁰ Jnda jo' nn'aⁿ na cwileiñ'om w'aandaa jla'tiuuna na nlei'nomna. Jo' chii ty'ena sta w'aandaa. Cwe' l'ayana na ndoo' cwituee'na ncjo naquii' ndaaluee na nl'ana' na nncjaameintyje'cheⁿ w'aandaa. Saa tiyuu', ee xuljoo cwituee'na quii' ndaaluee na nlei'nomna. ³¹ Saa Pablo matsoom nnom capeitaⁿ ñequio sondaro 'naaⁿ:

—Xeⁿ naⁿm'aⁿ ticaljoo'ndye ts'om w'aandaa quia jo' 'o xocandâ nluin'naaⁿndyo' ñjaaⁿ.

³² Jo' chii tyjee sondaro ts'uaa na chu'tyeⁿ xuljoo. Mana 'ndyena na tjawjaana'.

³³ Quia na jaawindyoo' nleixuee seineiⁿ Pablo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwa'na. Matsoom:

—Je' jnda quin'oom xuee na m'aⁿ'yo' na chjoo' n'om'yo', ty-oocwa'yo', ndo' tyoonda'yo'. ³⁴ Jo' chii mats'aa ty'oo ndaa'yo' na nlcwa'yo' cha nnc'omjndei' n'om'yo' ee meiⁿcwiindyoo' xocwje'yo'. Cha'tsondyo' nlui'n'maaⁿndyo'.

³⁵ Jnda tsoom na luaa' to'ñoom tyoo'. Tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oots'om jo ndaaⁿ cha'tso naⁿ'ñeeⁿ. Jnda jo' tyjeeⁿ juuna', tōōⁿ'ōⁿ na macwaaⁿ'aⁿ. ³⁶ Ndo' na luaa' s'aaⁿ cha'tsondyena ty'omt'maaⁿndyena n'omna. Mati joona to'na tcwa'na. ³⁷ Na cha'tsondyō na m'aaⁿyâ ts'om w'aandaa, we siaⁿto waljoo' ndyeen'aaⁿnchoo' nqui nchoo' yomndyō. ³⁸ Jnda na tjacjoona na tcwa'na, quia jo' tyotioomna canchuu lqueeⁿ trigo ts'om ndaaluee cha nntseixjeeⁿ'ñena' na jaa' w'aandaa.

Tjac'ōō' w'aandaa ndo' na tei'ndaa'na'

³⁹ Quia na jnda teixuee, nn'aⁿ na cwilei'ñ'om w'aandaa tîcata'naaⁿ'na ndyuaa'ñeeⁿ. Saaⁿ jliuna cwii joo yuu na tjaquiee'ndii' na m'aaⁿ ndaaluee yuu ñequii' ts'otei'. Jla'tiuuna ya xeⁿ ndaaⁿ nl'ana na nncjaaquiee' w'aandaa jo' jo'. ⁴⁰ Quia jo' ncjo na tuee'na ts'om ndaaluee na nncjaawintyjee'cheⁿ w'aandaa, tyjena l'uaa na ñjoomna'. 'Ndyena ncjo'ñeeⁿ ts'om ndaaluee. Ndo' jla'canaⁿ'na n'oom pala' na jla'tyeⁿna ee joona' cwileil'uee'ndyena na wjaantquiena' w'aandaa. Ndo' jla'ntyjana liaa jo sta w'aandaa na macwjaa'ñena' jndye cha wjaantquiena' w'aandaa. Jnda chii to' w'aandaa na wjaana' jo yuu tjaquiee'ndii' na m'aaⁿ ndaaluee. ⁴¹ Saa squiaayâ cwii joo yuu cwtjom we tseii' ndaa. Mana tjac'ōō' sta w'aandaa naquii' tei' yuu na cañjeiiⁿ m'aaⁿ ndaa. Mana taticandaa nntjeii'ndyena juuna'. Ndo' ts'aaⁿna' jnaⁿna' na tjatyuii' s'aa nmoⁿ t'maⁿ. ⁴² Quia jo' jla'tiuu sondaro na nla'cwjeena praso cha tinc'oota'ljoo' naⁿ'ñeeⁿ na mana nlei'nomna. ⁴³ Saa capeitaⁿ ñe'cwañom'm Pablo. Jo' chii tinquiaaⁿ na nla'cwjee sondaro praso. Ndo' praso na 'naaⁿ na nnta'ljoo' saⁿntjoom na joona najndyee catuee'ndyena ts'om ndaaluee, c'oota'ljoo'na cha nlquiena tyuaatcwii. ⁴⁴ Ndo' nt'omcheⁿ c'oontyjondye cjoo' lcaa' oo cjoo' lcaa'ntaⁿ na tyuii' w'aandaa. Jo' na cha'tsondyō ya squiaayâ tyuaatcwii.

28

'Naaⁿ na tyoch'ee Pablo na tyom'aaⁿ ndyuaaxeⁿncwe Malta

¹ Jnda na jlui'n'maaⁿndyō nawi'ñeeⁿ chii jliuuyâ na Malta jndyu ndyuaaxeⁿncwe yuu squiaayâ. ² Nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ l'ana na ya nn'aⁿndyena ñ'eⁿndyō. Jla'canaaⁿndyena chom.

Jluena na calawiindyô, ee jeeⁿ teiⁿ ndo' jnda macwiwa'.³ Pablo seixcweeⁿ cwii saa' n'oom teincwe. Ndo' quia na tioom joona' naquii' chom jlui'nom cwii catsuu na maleinomyo' chom. Mana t'uiiyo' ts'ooⁿ tyenⁿ.⁴ Ndo' nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ quia na nty'iaana na tiñe'ca'ndiioyo' ts'ooⁿ tyola'neiⁿ cheⁿnqueena ndaa nc'iaana. Jluena:

—Tsaⁿm'aaⁿ ¿aa nchii maxjeⁿ ts'aⁿ na ñeseicwjee nn'aⁿ jom? Ee meiiⁿ na jlui'n'maaⁿñê ts'om ndaaluee saa je' maxjeⁿ nntioom cantyja na tis'a ñes'aaⁿ nncueeⁿeⁿ.

⁵ Saa Pablo seitei'ncweeⁿeⁿ ts'ooⁿ. Mana tioonoyo' naquii' chom. Tjaa na teinoom'm. ⁶ Naⁿñeeⁿ tyomeindoo'na, jla'tiuuna na nncwjaa'ñena' tcoo' Pablo oo na mats'ia jo' cwe' nnquiooñetoom mana nncueeⁿeⁿ. Saa jnda tjawiquiuu' na meindoo'na, cwinty'iaana na tjaa na teinoom'm, jo' chii cwiicheⁿ ljo jla'tiuuna. Jluena na jom cwii ty'ooots'om.

⁷ Ndyoo' yuu tyolawindyô waa tyuaa cwentaa' ts'aⁿ na cwiluiitquieeñeti tyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ. Publio jndyu tsaⁿñeeⁿ. Tsoom na caljoo'ndyoyaayâ waⁿaⁿ. Quia jo' ljoo'ndyô jo' jo' cwii ndyee xuee. Seiñ'oom'ñê jâ tqiaaⁿ na tcwaa'â. ⁸ Ndo' seijomna' na wii' tsotypeⁿ. Matseicono' juu ndo' mateii' ndaaniom'. Tjantyyaa' Pablo tsaⁿñeeⁿ. Seineiⁿ nnom Ty'ooots'om. Jnda chii tioom l'ooⁿ nacjoo' tsaⁿñeeⁿ, sein'maaⁿ juu. ⁹ Jnda tuui na luaa', nt'omcheⁿ nn'aⁿwii ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ ty'entyjaa'na Pablo, ndo' n'maaⁿna. ¹⁰ Jndye naya l'a naⁿñeeⁿ jâ. Ndo' quia na saacuoyâ w'aandaa na macwitsaayâ, tqiiana cha'tso 'naⁿ na nleil'uee'ndyô yocheⁿ na cwitsaayâ.

Na tuee' Pablo tsjoom Roma

¹¹ Jnda teinom ndyee chi' na squiaayâ ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ ndo' saacuoyâ w'aandaa'ñeeⁿ. Juuna' jnaⁿna' tsjoom Alejandria, saa tjameintyjee'yana' ndyuaaxeⁿncwe'ñeeⁿ cha'waa ncueesua'. Juuna' ñoom 'ndyoonnom Cástor ñequio Pólux. ¹² Saayâ squiaayâ tsjoom Siracusa yuu na cwi'oomeintyjee' l'aandaa. Jo' jo' ljoo'ndyoyaayâ cwii ndyee xuee. ¹³ Jluu'â jo' jo'. Saasaatyayâ saawi'noonyâ cañoom'wi' ndyuaa hasta xjeⁿ na squiaayâ tsjoom Regio. Teincoo cwiicheⁿ xuee jndyo jndye na jnaⁿna' jo ndo' cantyja na macalui' caxjuu ts'oom'naaⁿ. Tjantquie jndye'ñeeⁿ w'aandaa jo cantyja na cwitsaayâ. Ndo' xuee jnda we squiaayâ tsjoom Puteoli. Jo' jo' jlui'â w'aandaa na macanda. ¹⁴ Tsjoom'ñeeⁿ jliuuyâ nt'om nn'aⁿ na cwila'yu'. Jlu naⁿñeeⁿ na caljoo'ndyô ñ'eⁿndyena cwii ntquiee' xuee. Jo' na ljoo'ndyô. Jnda chii saayâ tsjoom Roma. ¹⁵ Ndo' nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Roma, quia na jndyena na mañjomndyô nato, quia jo' nt'omndye joona tquiocatjomndyena jâ xjeⁿ tsjoom Foro de Apio ndo' nt'omndye

joona tquiocatjomndye jâ cwii joo na jndyu Tres Tabernas. Jnda na nty'iaa' Pablo naⁿñeeⁿ tquiaaⁿ na quianl'uaa' Ty'oqots'om ndo' ty'oomt'maaⁿñê ts'oom. ¹⁶ Quia na jnda squiaayâ tsjoom Roma, capeitaⁿ tquiaaⁿ cwenta praso l'o ts'aⁿ na cwiluiitquieñe cantyja 'naaⁿ sondaro. Saa Pablo tquiana na wandyo' nnc'oom ñequio cwii sondaro na nnts'aa cwenta jom.

Pablo mañequiaa' ñ'oom' Ty'oqots'om tsjoom Roma

¹⁷ Jnda ndyee xuee na squiaayâ, tqueeⁿ Pablo nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' lan'om cwentaa nn'aⁿ judíos tsjoom'ñeeⁿ. Quia na jnda tjomndyena seineiiⁿ ndaana. Matsoom:

—O nn'aⁿya meiⁿchjoo tjaa ljo' s'aaya nacjoo nc'iaaya nn'aⁿ judíos, meiⁿ nacjoo' costumbre 'naaⁿ welooya na ñet'om teiyo. Saa meiiⁿ na ljo' t'uena ja na praso tsjoom Jerusalén. Tioona ja luee nn'aⁿ romanos. ¹⁸ Ndo' naⁿñeeⁿ taⁿna na catsjoo nnc^o chiuu waa. Jnda jndyena ñ'oom'ñeeⁿ ñe'cala'candyaandyena ja ee jla'nqⁿna tjaa ljo' s'aa na tseixmaⁿ na c'io. ¹⁹ Saa tical'ue n'om nn'aⁿ judíos na ljo'. Jo' na jndei'na' s'aa ty'oo na nquii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ tsjoomwaañe nncu'xeeⁿ ja. Saa ja nchii na maquaⁿya ñ'oom nacjoo nn'aⁿ ndyuua tsjomya na jndyoo ñjaaⁿ. ²⁰ Tqueeⁿndyo 'o na nnty'iaaya 'o ndo' na nntseinaⁿya ñ'eⁿndyo'. Ee cantyja 'naaⁿ na matseyu'a na jnda jndyo nqueⁿ na ntyjaa' n'oqⁿ jaa nn'aⁿ judíos na nncwji'n'maaⁿñe jaa, jo' na chu'tyeⁿndyo ñequio l'uaancjomeiiⁿñe.

²¹ Quia jo' jluea nnoom:

—Jâ meiⁿcwii carta tyoocwjee' na m'aaⁿyâ na nnaⁿna' ts'ondaa Judea na matseineiⁿna' cantyja 'naⁿ. Ndo' mati nc'iaaya nn'aⁿ judíos na cwiquie ñjaaⁿ tjaa'naⁿ ñ'oom cotuee'na nacjo'. ²² Saa ñe'candyaayayâ chiuu waa na matsei'nqⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom xco na cwilayu'yo' ee manquiuyuâ na cha'tso nn'aⁿ cwiluena na tis'a ñ'oom'ñeeⁿ.

²³ Jo' chii jla'jndaa'ndyena cwaaⁿ cwii xuee na nntjomndyennda'na. Quia na tue'ntyjo xuee'ñeeⁿ jndyendye nn'aⁿ tjomndye yuu mac'eⁿ Pablo. Cwitsjoom toqⁿoⁿ tyotseineiⁿ ndaana hasta xjeⁿ na tmaaⁿcheⁿ. Tyotseineiⁿ cantyja na matsa'ntjom Ty'oqots'om. L'ue ts'oom na nla'nqⁿna cantyja 'naaⁿ Jesús. Jo' chii tjac'oomna' na seineiiⁿ cantyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés ndo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tyola'ljeii profetas. ²⁴ Nt'om naⁿñeeⁿ jla'yu'na ñ'oom na seineiiⁿ, ndo' nt'om naⁿñeeⁿ t'cala'yu'na. ²⁵ Ticatjoom' jla'tiuuna ñ'oom na jndyena. Jo' chii t'oomndyena. Saa tsojndyee Pablo cwii ñ'oom ndaana. Matsoom:

—Mayuu' ñ'oom na seijndɔ' Espíritu Santo ts'om profeta Isaías. Juu ñ'oom'ñeeⁿ seineiiⁿ ndaa welooya na ñet'om teiyo.

²⁶ Matsoom:

Cja' na m'aⁿ naⁿm'aⁿl. Catsu' ndaana:

Luaa matseicandii Ty'oqots'om 'o:

'O mayuu' nndye'yo' saa xocala'noⁿyo'.

Ndo' mayuu' na nnty'ia'ndaa'yo' saa xoqueⁿyo' cwenta.

²⁷ Ee jnda teiquie' n'om'yo'.

Jnda s'aana' ñ'e'ndyo' cha'cwijom na candaa'yo'.

Ndo' jnda s'aana' cha'cwijom na nchjaaⁿyo'.

Jeeⁿ cachjoo cwila'noⁿyo' cantyja 'naaⁿl Ty'oqots'om.

Jo' na matseijomna' 'o na ndoo' nchjaaⁿyo' ndo' na candaa'yo'.

Jo' chii xolcwe' n'om'yo' ndo' na luaa' waa xocatseit'maⁿ ts'oqⁿya jnaⁿyo'.

²⁸ Tsoti Pablo:

—Saa cala'noⁿyo' cantyja 'naaⁿl ñ'oom naya 'naaⁿl Ty'oqots'om na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ. Na je' xuee na cwii wjaana', nncjaa ñ'oomwaa na m'aⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Joona nndyena juuna'.

²⁹ Jnda na tso Pablo ñ'oomwaa' mana t'oom'ndye nn'aⁿ judíos. Jndye ñ'oom cwityola'neiⁿ cheⁿnquieena ndaa nci'iaana.

³⁰ Candaa' we chu ljoo'ñe Pablo cwii w'aa na cwe' tyotiomi'l'uaaⁿ na tyom'aaⁿyaaⁿ. Ndo' neiiⁿ ts'oom cha'tso nn'aⁿ na tyo'oocajndoo' jom. ³¹ Tyoñequiaaⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿl na matsaⁿntjom Ty'oqots'om ndo' tyo'moqⁿ cantyja 'naaⁿl Ta Jesu-cristo. T'maⁿ waa na tju'naaⁿñena' na tyotseineiiⁿ. Meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ seitsaaⁿñe jom.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Roma

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Roma

¹ Ja Pablo cwiluiindyō apóstol cwentaa' Jesucristo. Jom ty'ioom ts'iaaⁿ ja na matseixmaⁿya ts'aⁿ na majñom Ty'oqots'om jo ndaaⁿ nn'aⁿ na ñnequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ cantyja na macwji'n'maaⁿñê joona.

² Matseicwanom Ty'oqots'om ñ'oom na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ. Tandyo xuee t'moqⁿ na ljo' nnts'aaⁿ ñequio ñ'omndyuee profetas. Jla'ljeiina ñ'oom'ñeeⁿ na lju' la'xmaⁿ'na'. ³ Juu ñ'oom naya'ñeeⁿ mat'uiina' cantyja 'naaⁿ' Jnaaⁿ, nquii Ta Jesucristo. Cantyja na ts'aⁿ jom, tuiiñê tsjaaⁿ 'naaⁿ' rey David na jndyowicantyjoo'. ⁴ Jnda chii t'moⁿ Espíritu Santo na Jnda Ty'oqots'om juu ndo' waa najndeii. Teitquioo' naljo' ee jnda na tue' tando'xco quii'ntaaⁿ l'oo. ⁵ Ndo' cantyja 'naaⁿ' jom macandaya naya na matseixmaⁿ Ty'oqots'om na majñoom ja ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ jo ndaaⁿ nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Ee l'ue ts'oom na meiⁿquiayuucheⁿ caliu nn'aⁿ na t'maⁿ waa na jnda s'aaⁿ, cha cala'yu'ya n'omna ndo' cala'candana jo nnoom. ⁶ Mati mañ'oomna' 'o, ee maqueeⁿñê 'o na cala'xmaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ' Jesucristo.

⁷ Matseicwanom cartawaa na m'aⁿ' cha'tsondyo' 'o na can-dya' ts'om Ty'oqots'om na m'aⁿ'yo' Roma, na maqueeⁿñê na cwiluiindyo' cwentaaⁿ'aⁿ. Nquii Tsotyaaⁿ Ty'oqots'om ñequio Ta Jesucristo quiana na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo ndaana ñequio naya na laxmaⁿ'na.

Ñe'cjaacando' Pablo nn'aⁿ na cwila'yu' Roma

⁸ Najndyee nc'e Jesucristo, mañequiaya na quianl'uaa' Ty'oqots'omya cantyja 'naⁿ'yo'. Ee meiⁿyuucheⁿ na mawaya, ya ñ'oom cwila'neiⁿ nn'aⁿ cantyja na cwila'yu'ya ñ'om'yo' ñ'eⁿñê. ⁹ Manoom'm na mayu'a na ticjomeintyjaⁿ'a na macaⁿ'a nnoom na cateijneiⁿ 'o. M'aaⁿya na xcwee' ts'oqⁿya na mandi'ntjoⁿya nnoom. Ndo' ñequii'cheⁿ matseinaⁿ'ya ndaaⁿ nn'aⁿ ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ' Jnaaⁿ Jesucristo. ¹⁰ Ñequii'cheⁿ na macaⁿ'a nnom Ty'oqots'om cha xeⁿ na jom l'ue ts'oom nncue'ntyjo na ndaaⁿ nncjocandoo'a 'o. ¹¹ Ee nty-jaa'ya ts'oqⁿya na nncua'cañooⁿya na nnteijndeiya 'o ñequio ñ'oom' Ty'oqots'om cha nntsana'jnda'yo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ. ¹² Luaa' l'ue ts'oqⁿ cha juu na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê ñequio juu na matseyu'ya ts'oqⁿya tjoom' nnteijndeina' 'o ndo' nnteijndeina' ja.

13 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo' ñ'e'n Ty'oots'om, l'ue ts'oo'n na caliu'yo' na jndye ndii' tyotseijndaa'ndyo na nncua'caño'ya 'o, saa ñeseicu'na' ja. Luaa' waa na ñetque'n ts'oo'n, cha cantyja 'naa'n' ts'iaa'n na nnts'aaya majndyeti nn'a'n nntioondye l'oo'n, ndo' mati 'o nntsaala'nq'nti'yo' cantyja 'naa'n' cha'xe'n quiluii quii'ntaa'n nt'omche'n nn'a'n na nchii judíos. 14 Ee matseijomna' ja cha'cwijom cwii ts'a'n na t'ma'n chujna'n, tseixma'ya na ljo' ndaa nn'a'n na cwila'nei'n ñ'oom griego, ndo' mati ndaa mei'nquia nn'a'n na tjachuii' ñ'oom na cwila'nei'n. Oo ndaa nn'a'n na jndo' n'om cantyja 'naa'n' ljeii, ndo' mati ndaa nn'a'n na ticata'jnaa'n ljeii. 15 Jo' chii jee'n queen ts'oo'ya na mati ñnequiaya ñ'oom na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om nn'a'n ndaa 'o quia na nncuaya na m'a'yo' Roma.

Waa najndeii ñ'oom naya

16 Tijnaa'n'a cantyja 'naa'n' ñ'oom naya 'naa'n' Ty'oots'om, ee juuna' cwiluii'ñaena' najnei'n na macwji'n'maa'ñe mei'ncwi'ñee'che'n ts'a'n na matseyiu' ñ'oom naya'ñee'n. Najndyee mach'ee'n na ljo' ñequio nn'a'n judíos ndo' mati ñequio mei'nquia nn'a'n. 17 Juu ñ'oom naya'ñee'n matseicandiina' chiuu mach'ee Ty'oots'om na maquee'n jaa na tjaa jna'n laxmaa'ya jo nnoom nc'e na cwila'yu'ya n'oo'ya ñ'e'n Jesucristo. Ee waa ñ'oom'm na teiljeii na matsona' na ljo': "Nquii ts'a'n na maque'n Ty'oots'om na tjaa jna'n tseixma'n, catseyiu'ya ts'om tsa'ñee'n ñ'e'nñe."

Cha'tsondye nn'a'n jnda jla'tjoondyena

18 Ee xje'n cañoom'lueeche'n matseicanoo'n Ty'oots'om na matseiw'ee'n nacjoo nn'a'n na cwil'a cha'tso nnom na cwajndii ñequio natia. Na nmeii'n' cwil'ana, cwila'lcwe'na nt'om nn'a'n na ñe'caliu ñ'oom na mayuu' cantyja 'naa'n'a'n. 19 Ee naquii' n'omna maxje'n manquiuyana ñ'oom na mayuu' cantyja 'naa'n' Ty'oots'om ee manquiityee'n jnda t'moo'n chiuu matseixmaa'n ndaana. 20 Ee ljo' na titquioo' na matseixma'n Ty'oots'om nnda'a nncwajnaa'n' ts'a'n jo' quia na manty'iaa' cha'tso na s'aa'n. Ee xje'n na tuiiche'n tsjoomnancue cwiwitquioo'ya na jom cwiluii'ñe Ty'oots'om ndo' cha'waa xuee waa na jnei'n. Jo' chii nn'a'n natia ljo' cwil'a xocandaa nluena na tjaa'na'n jna'n cachona, mei'n xocandaa nta'ñoom'ndyena. 21 Ee meii'n na cwila'nq'na cantyja 'naa'n' Ty'oots'om saa maxje'n ticala't'maa'ndyena jom cha'xje'n na maca'na'. Mei'n na quianl'uaa'm'a'n tiñe'nquiana. Ndo' joo ñ'oom na tyom'aa'n' n'omna cantyja 'naa'n' chiuu cwiluii'ñe jee'n cwe' ts'iaa'ndyo joona'. Jo' chii s'aana' ntjei'n naquii' n'omna, ndo' na ljo' cwiljo na jaa'ñe naquii' n'omna. 22 Meii'n na cwiluena na la'xma'na nn'a'n na jee'n jndo' n'om, saa cwinoo'n na cwe' ntjei'ndyetona. 23 'Ndyena na cwila't'maa'ndyena Ty'oots'om

na ticantycwii na wando' na m'aaⁿ yuu na jeeⁿ neiⁿncoo'. To'yoona na cwila't'maaⁿndyena ndyueenda^a nn'aⁿ na cwin-tycwii na ta'ndo', ñequio cantsaa ñequio quioo' na cwi'ooca' ñequio quioo' na tjaa'naⁿ nc'ee'.

²⁴ Jo' chii 'ndiito Ty'ooots'om na cal'atona meiⁿquia na ntjeiⁿ na ñe'cal'ana na cwajndii na queeⁿ n'om seiina na cantyja 'naaⁿ joona' ñel'ana cwii na jeeⁿ jnaaⁿ ñequio ntyjeena.

²⁵ Tícala'yu'na ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ Ty'ooots'om. Yacheⁿ jla'yu'na ñ'oom na cwe' cantu. Ee tyola't'maaⁿndyena 'naⁿ na s'aaⁿ nchii nqueⁿ na s'aaⁿ cha'tso nnom. Ndo' matsona' na ñequii'cheⁿ cala't't'maaⁿndye nn'aⁿ jom cha'waati xuee. Cal'a cha'tsondye nn'aⁿ naljo'.

²⁶ Macwe' nc'e jo' chii 'ndiito Ty'ooots'om joona na cal'ana ljo' na mach'eena' nquiuna na ñe'cal'ana. Hasta yolcu tquiandye ndaa^a ntyjelcu ndo' nchii ljo' teincoondyena.

²⁷ Ndo' mati naⁿnom nchii macanda^a cwe' ñequio yolcu tyom'aⁿna. Seijmeiⁿtina' joona na queeⁿ n'omna nc'iaana. Tyom'aⁿna meiiⁿ ñ'eⁿ ntyjenomna, ndo' nchii ljo' teincoondyena, cwii na jnaaⁿticheⁿ. Ndo' na ljo' l'ana, tyota'wi'ndye cheⁿnquieena, tiomndyena ñequio seiina na ntjeiⁿ ljo' ñel'ana.

²⁸ Ndo' nc'e na l'ayana na tsuu' n'omna Ty'ooots'om, jo' chii mati 'ndiitoom na cal'atona meiⁿljo'cheⁿ natia na ñe'cal'ana.

²⁹ M'aⁿna na cwil'ana cha'tso nnom na ticaty'iomyana'. Cha'na ts'aⁿ na cwe' m'aaⁿya ñ'eⁿ x'iaa', oo ts'aⁿ na ntjeiⁿ ljo' mach'ee ñ'eⁿ x'iaa' oo ts'aⁿ na matseiqueeⁿ ts'om 'naaⁿ x'iaa', ts'aⁿ na ticatseiñ'oom'ñe yuu na maty'iomyana', ts'aⁿ na taa' ts'om x'iaa', ts'aⁿ na matseicwjee nn'aⁿ, ts'aⁿ na matseintja'ñe ñequio x'iaa', ts'aⁿ na manquiun'aⁿ x'iaa', ts'aⁿ na matsei'ndaa' ts'om x'iaa', ts'aⁿ na cwe' matseineiⁿto chiuu waa ñ'oom na mandii cantyja 'naaⁿ x'iaa', ³⁰ ts'aⁿ na mation'oom x'iaa', ts'aⁿ na ticuee' ts'om Ty'ooots'om, ts'aⁿ na wi'ñe ñequio x'iaa', ts'aⁿ na s'añe scuñe, ts'aⁿ na matseiwendyeñe cheⁿnquii, ts'aⁿ na matseijndaa'ñexco natia, ts'aⁿ na ticatseit'maaⁿñe nn'aⁿ na nda juu, ³¹ ts'aⁿ na tiñequiaañe na nntseiⁿñqⁿ yuu na ya oo yuu na tia, ts'aⁿ na meiiⁿ na ñ'oom 'ndyoo saa xocatseicanda, ts'aⁿ na ticajnda ntyjii ljo' cwitjoom nc'iaa', ts'aⁿ na tixocatseit'maⁿ ts'om x'iaa', ts'aⁿ na tic'oom na wi' ts'om nn'aⁿ, ³² joona manquiujndaa'ndyena na jnda seijndaa'ñe Ty'ooots'om na nntsuundye nn'aⁿ na nmeiiⁿ cwil'a, saa meiiⁿ na ljo', wjaana' na 'ool'ana na ljo', ndo' yacheⁿ ya nquiuna quia na cwinty'iaana na majo'ti cwil'a nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

Xcwe macu'xeⁿ Ty'oqots'om nn'aⁿ

¹ Cautyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, catsei'noⁿ na tjaa'naⁿ yuu cowañoom'na' 'u, nts'oona' ñeeⁿ cwiluiindyⁿ, maco'wi'ndyⁿ cheⁿncu' quia na jeeⁿ matsu' na nt'omcheⁿ nn'aⁿ jeeⁿ tiann'aⁿndye ndo' majo'to ljo' na cwil'ana mache' 'u. ² Ee manquiuyaaya quia na nt'uiityeⁿ Ty'oqots'om nn'aⁿ na cwil'a na nmeiⁿ, nncu'xeeⁿ joona cantyjaⁿ na mayuu' na l'ana. ³ 'U na matseitiuu' na cats'aaⁿ na cat'uiina' nn'aⁿ na cwil'a na nmeiⁿ, ¿aa ndya' matseitiuu' na tixocat'uiina' 'u ndo' ljo'waayu mache' cha'xeⁿ naⁿñeeⁿ? ⁴ Cwa ndya' candaⁿ ts'om' na ntso' na cajnda ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyu'. Jom na jeeⁿ t'maⁿ ts'oom ñ'eⁿndyu', ndo' waljoo'cheⁿ na wi' ts'oom 'u. ¿Aa ticatsei'noⁿ na luaa' mach'eeⁿ cha cjaañ'oomna' 'u na calcwe' ts'om' jnaⁿ? ⁵ Saa 'u nchii jo' ñe'catsa', 'u maxjeⁿ quie' ts'om', tiñe'calcwe' ts'om'. Maty'iomna' cantyja 'naⁿ na matseit'ue'ya' na cat'uiina' 'u. Ee nncue'ntyjo xuee na nncu'xeⁿ Ty'oqots'om cha'tso nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ na maty'iomyna'. ⁶ Maquialjo'cheⁿ manquiityeeⁿ ñnequiaaⁿ na ticwii cwii ts'aⁿ nncwantjom cantyjaⁿ na jnda ñes'aa. ⁷ Ndaⁿ joo nn'aⁿ na cwi-joo' n'om na cwil'a yuu na maty'iomyna' na cantyja 'naaⁿ jo' cwil'uee na nl'a yuu na matseit'maa'ñena' jom, ñnequiaaⁿ na nla'xmaⁿ na ticantycwii na cwita'ndo' añaⁿna. ⁸ Saa t'maⁿ waa na nntseiw'eeⁿ nn'aⁿ na ticatuee'ndyecje nnoom, na cwi'oo nacjoo' ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ na cwil'a cha'tso nnom natia. ⁹ Jeeⁿ t'maⁿ nawi' nntseiquioom nacjoo cha'tsondye nn'aⁿ na cwil'a natia ndo' t'maⁿ nntsei'ndaa'na' nquiuna. Najndyee nntjoom nn'aⁿ judíos na ljo', ndo' majo'ti nntjoom nn'aⁿ na nchii judíos. ¹⁰ Saa cha'tso nn'aⁿ na cwil'a yuu na ya, tjoom' nntseit'maaⁿñe Ty'oqots'om joona, nnts'aaⁿ na nluiit'maⁿndyena ndo' ñnequiaaⁿ na mei'cwii ñomtiuu tic'omna jo nnoom. Najndyee nnts'aaⁿ na ljo' ñequio nn'aⁿ judíos, ndo' mati nn'aⁿ na nchii judíos.

¹¹ Ee Ty'oqots'om nchii na nncjaañ'oom'ñê ñ'eⁿ cwii ts'aⁿ, saa cwiicheⁿ tineiⁿeⁿ. ¹² Cha'tso nn'aⁿ na nchii judíos na la'xmaⁿ jnaⁿ na tyoondye chiuu matsa'ntjom ljeiⁿ na tqueⁿ Moisés, maxjeⁿ nntsuundyena nc'e na jnda jla'tjoondyena cantyja 'naaⁿna' meiⁿ tyoondyena juuna'. Ndo' cha'tso nn'aⁿ judíos na m'aⁿ nacje 'naaⁿ ljeiⁿñeeⁿ na la'xmaⁿ jnaⁿ, maju-una' nnt'uiityeⁿna' joona. ¹³ Ee cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om, nchii nn'aⁿ na cwe' cwindye chiuu matsa'ntjom ljeiⁿñeeⁿ maqueeⁿ joona na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿna, macandaⁿ nn'aⁿ na cwil'a chiuu na matsa'ntjomna'. ¹⁴ Saa nn'aⁿ na nchii judíos na ticuaa ljeiⁿ lueena na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés, saa cwil'ana cha'xeⁿ na ma'moⁿna' ndo' na ljo' nquieena laxmaⁿna' cha'cwijom ljeiⁿ na maqueeⁿna' xjeⁿ joona. ¹⁵ Ee

cantyja na cwil'a naⁿñeeⁿ cwit'moqⁿna na juu ljeii'ñeeⁿ teil-jeiina' naquii' n'omna ee juu na m'aaⁿ n'omna ma'moⁿna' na ljo'. Juu jo' macwji'yuu'ñena' na manquiuna quia cwil'ana yuu na ya, ndo' yuu na tia. ¹⁶ Ee maxjeⁿ nleitquioo' na ljo' juu xuee na nncu'xeⁿ Ty'oqots'om cha'tso na cwe' wanty'iuu' tyol'ana. Maty'ioom ts'iaaⁿ Jesucristo na cu'xeeⁿ nn'aⁿ cantyja na jla'tjoondyena cha'xjeⁿ ma'moⁿ ñ'oom naya na mañequiaya ndaaⁿ nn'aⁿ.

Nn'aⁿ judíos ndo' ljeii na tqueⁿ Moisés

¹⁷ 'U je' na cwiluiindyu' ts'aⁿ judío. 'U quit'maⁿ ts'om' ljeii na tqueⁿ Moisés, ndo' macwji's'andyu' cheⁿnncu' na tseixmaⁿ cwentaa' Ty'oqots'om. ¹⁸ Jndaa'ya ntyji' chiuu l'ue ts'oom. Ndo' ma'moⁿ ljeii'ñeeⁿ njom' cwaaⁿ na yati nncwjiindyu'. ¹⁹ Jndaa'ya ntyji' na ndaaⁿ nntsa' na nncja'chuundyu' nn'aⁿ na laxmaⁿ na nchjaaⁿ, ndo' na cwiluiindyu' chom na matseix-ueeñena' ndaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ na jaaⁿñe. ²⁰ 'U matseituu' na jeeⁿ 'naⁿ na m'moⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na tijndo' n'om cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om ndo' na cwiluiindyu' cha'cwijom maestro 'naaⁿ nn'aⁿ na tijndye nquiu cantyja 'naaⁿaⁿ ee ñequio ljeii na matsa'ntjomna' na maleiñ'oom', waa ñ'oom na matsona' chiuu na nluui ndo' tseixmaⁿna' ñ'oom na mayuu'. ²¹ 'U na ma'moⁿ ndaaⁿ nt'omcheⁿ, ¿chiuu na tiñe'ca'moⁿ njom' nncu'? Xeⁿ ma'moⁿ na tinch'uee ts'aⁿ, ¿chiuu na mach'uee'? ²² Xeⁿ ma'moⁿ na tinc'oomya ts'aⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, quia jo' ¿chiuu na majo' mache'? 'U na jndo' 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a, quia jo' ¿chiuu na mach'uee' 'naⁿ na cwiñequia nn'aⁿ ndaaⁿ joona'? ²³ Matseis'andyu' na maleiñ'oom' ljeii na tquiaa Ty'oqots'om nnom Moisés, saa quia matsei'tjoondyu' jo nnom juuna', ¿aa nchii maju'cje' Ty'oqots'om? ²⁴ Ndo' na luaa', jeeⁿ xcwe ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii na matsona': "Nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindyena cwitio'ñ'oomna Ty'oqots'om nc'le natia na cwil'a' 'o nn'aⁿ judíos."

²⁵ 'Naaⁿ na cwiluii ntjaaⁿ yo'ndaa naⁿnom nda nn'aⁿ judíos jnda tseixmaⁿna' xeⁿ matseicanda' ljeii na tquiaa Ty'oqots'om nnom Moisés. Saa xeⁿ matsei'tjoondyu' nnom ljeii'ñeeⁿ maty'iomna' cantyja 'naⁿ cha'cwijom na ticaluii 'naaⁿñeeⁿ 'u. ²⁶ Ndo' ts'aⁿ na quich'ee cha'xjeⁿ matsa'ntjom ljeii'ñeeⁿ meiiⁿ tyooluii 'naaⁿñeeⁿ juu, naljo' mach'ee tsaⁿñeeⁿ matseijndaa'ñena' cantyja 'naaⁿaⁿ na cha'cwijom jnda tuii 'naaⁿñeeⁿ juu meiiⁿ ticaluii. ²⁷ Juu ts'aⁿ na tyooluii 'naaⁿñeeⁿ, saa mach'ee chiuu t'maⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, nñequiaa jnaⁿ 'u ts'aⁿ judío ee meiiⁿ na waa ljeii'ñeeⁿ l'o', saa tyootseicanda' juuna' ndo' 'u ts'aⁿ na jnda tuii 'naaⁿ tjaaⁿ. ²⁸ Ee nchii cwe' tsjaaⁿ na tuiiñe ts'aⁿ, jo' na cwiluiiñe judío, meiiⁿ nchii cwe' 'naaⁿ na cwil'ana ndana na naⁿnom. ²⁹ Cwiwitquioo'

na cwiluiĩe ts'aⁿ cwii judío quia na m'aaⁿ na xcwee' ts'om jo nnom Ty'oots'om. Juu 'naaⁿ na cwiluii tjaaⁿ ts'aⁿ matseicandaa'ñena' quia nquii Espíritu Santo maqueⁿ xcoom naquii' ts'om ts'aⁿ. Ts'aⁿ na luaa' matseixmaⁿ, mal'ueeⁿ yuu na nncjaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿñê, tints'aa meiiⁿ nn'aⁿ ticjaawee' nquiuna ñ'eⁿñê.

3

¹ Quia jo' ¿aa waa yuu mateijndeitina' ts'aⁿ nc'e cwiluiĩê ts'aⁿ judío oo aa jndati cwiluiĩê nc'e na tuii 'naaⁿ tjaaⁿaⁿ?

² Mayuu' na ljo'. Ndo' jndye nnom niom na cwit'mqoⁿna' na ljo'. Najndyee nc'e na tquiaa Ty'oots'om ñ'oom'm ndaana.

³ Saa je' je', xeⁿ na nt'omndye naⁿñeeⁿ ticala'yuy'a n'omna, ¿aa jo' chii mati jom taxotseicanaaⁿ ñ'oom 'ñom? ⁴ Majndaa'ya na nchii ljo' ee jom mach'eeⁿ cantyja na maty'iomyana' meiiⁿ na cha'tso nn'aⁿ cwiluiindyena na cantundyena. Ee ñ'oom'm na teilejii matsona':

Ñequio ñ'om'ndyo' nleitquioo' na cwiluiindy' na maty'iomyana'.

Meiⁿ xoca'moⁿna' na matsei'tjoondyu' quia cwilue nn'aⁿ na tixcwe mache'.

⁵ Saa xeⁿ joo na ticaty'iomyana' na cwil'aaya cwit'mqoⁿna' na Ty'oots'om cwiluiĩê na maty'iomyana', ¿chiiu nl'uuyqoⁿya? ¿Aa nnts'aacheⁿna' na tixcwe ljo' mach'eeⁿ quia na matseijndaa'ñê na nntiqoⁿya jnaaⁿya? Matseinchu'a ñ'oommeiiⁿ cha'xjeⁿ na cwila'nchu' nn'aⁿ ñ'oom. ⁶ Saa mei'chjoo nchii ljo', ee xeⁿ Ty'oots'om tixcwe ljo' mach'eeⁿ quia jo' ¿chiiu nnts'aayom na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue?

⁷ Saa xeⁿ juu na cantu na matseixmaⁿya matseit'maaⁿñena' Ty'oots'om na cwiluiĩê na mayom'm, quia jo' ¿chiiu na macu'xeⁿna' ja na cwiluiindy' ts'aⁿ jnaⁿ? ⁸ Xeⁿ na luaa' waa quia jo' chiiu tical'aayaaya natia cha cantyja 'naaⁿ jo' cats'aana' yuu na ya, cha'xjeⁿ cantu na cwila'neiⁿ nt'om nn'aⁿ na cwilue na ljo' cwil'uuyâ. Maxjeⁿ maty'iomyana' na cat'uiityeⁿ Ty'oots'om naⁿñeeⁿ na nmeiiⁿ cwiluena.

Tjaa 'ñeeⁿ c'oom na tyootseitjoõe

⁹ Quia jo' jaa nn'aⁿ judíos, ¿aa waa cwii nnom na mach'eena' na yati cantyja 'naaⁿya jo nnom Ty'oots'om, nchiiti nn'aⁿ na nchii judíos? Mei'chjoo nchii jo', ee jnda macwil'uuya na cha'tso nn'aⁿ m'aⁿna nacje 'naaⁿ jnaⁿ, meiiⁿ nn'aⁿ judíos, ndo' meiiⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ¹⁰ Cha'xjeⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona':

Mei'cwii tjaa 'ñeeⁿ juu c'oom na mach'ee na maty'iomyana'.

¹¹ Mei'cwii tjaa 'ñeeⁿ c'oom na matsei'noⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om.

Tjaa 'neeⁿ juu na mal'ue jom.

¹² Cha'tsondyena jnda macwila'jomndyena nato na tis'a.

Tjaa yuu ndaa na nleil'uee'ñê joona.

Meiⁿcwiindyê joona tic'oom na mach'ee yuu na ya, meiⁿcwii, meiⁿcwii.

¹³ Cautyja na cwila'neiⁿna ñ'oom cwajndii, matseijomna' joona cha'cwijom cwii tsei'tsuaa na ticatã' na maju'na' jndye c'ee.

Jeeⁿ yoo' ndyueena ñ'eⁿ cantu.

Ñ'oom wi' na cwila'neiⁿna matseijomna' cha'cwijom ndaa ndyuee canduu na wjeena'.

¹⁴ Ñequii'cheⁿ cwila'neiⁿna ñ'oom ntjeiⁿ nacjoo nc'iaana.

Ñ'oom na cwila'ndaa'na' naⁿñeeⁿ.

¹⁵ Cwii ñ'oom na tit'maⁿ saa nla'cuee'na x'iaana.

¹⁶ Meiⁿyuucheⁿ na cwiquiena, cwila'ndaa'na' n'om nn'aⁿ, ndo' cwe' nc'e jnaaⁿ joona maco'wi'na' naⁿñeeⁿ.

¹⁷ Ndo' ticaliuna chiuu waa na nnc'oom ts'aⁿ na tjaa tia' ñ'eⁿ nn'aⁿ.

¹⁸ Meiⁿ cwe' tic'oom' n'omna na nnc'omna na nguiaana Ty'oots'om.

¹⁹ Jaa manquiuyaa na tquiaa Ty'oots'om ljeii na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés ndaa jaa nn'aⁿ judíos. S'aaⁿ na ljo' cha catseicheⁿna' meiⁿcwiñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿ nacje 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ na ñe'catso na tjaa jnaaⁿ. Ee cantyja 'naaⁿ juuna' matseijndaa'ñê na cha'tsondye nn'aⁿ la'xmaⁿna jnaⁿ. ²⁰ Ee nchii nlqueⁿna' ts'aⁿ na tjaa jnaaⁿ jo nnom Ty'oots'om nc'e na mach'ee yuu na matsa'ntjom ljeii'ñeeⁿ. Ee juuna' ts'iaaⁿna' tomti na matseijndaa'ñena' na cwiluiindyô nn'aⁿjnaⁿ jo nnoom.

Nlui'n'maaⁿñê ts'aⁿ nc'e na matseyu'ya ts'om

²¹ Saa je' jnda t'moⁿ Ty'oots'om chiuu ya yuu na tseixmaⁿ ts'aⁿ na tjaa jnaaⁿ jo nnoom, taxocwil'ue meiiⁿ na ñe'tseicandã ts'aⁿ ljeii na tquiaaⁿ nnom Moisés ñequio nt'om ñ'oom na tandyo xuee jla'ljeii profetas, cwit'mooⁿna' na ljo'. ²² Je' tomti matsa' Ty'oots'om nn'aⁿ na meiⁿcwii jnaⁿ tacola'xmaⁿna, quia na cwila'yuya n'omna ñ'eⁿ Jesucristo. Meiⁿ tyooch'eeⁿ na cwe' ñejndaa' nn'aⁿ na matseĩñ'oom'ñê. ²³ Ee cha'tsondyeñ'eⁿ nn'aⁿ tjom la'xmaⁿna jnaⁿ, ndo' meiⁿcwii ticuaa cantyja 'naaⁿna na nlquiena jo nnom Ty'oots'om na nncwji'n'maaⁿñê añmaaⁿna. ²⁴ Saa nc'e naya na matseixmaaⁿ na cwe'yu cwicandaaya, jo' chii maqueeⁿ nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ laxmaⁿna jo nnoom. Mach'eeⁿ na ljo' nc'e tioml'ua Jesucristo jnaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ. ²⁵ Tqueⁿ Ty'oots'om jom na cueeⁿeⁿ cwentaa jnaaⁿ jaa cha meiⁿcwiñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na matseyu'ya ts'om ñ'eⁿñê matseicanduu'na' jnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ.

Laa'ti' seijndaa'ñe Ty'oots'om cha ca'mo'na' na mach'ee' yuu na maty'iomya'na'. Ee teiyotiche' cwii tjooche' na nncue'ntyjo xje' na nncue' Cristo, nc'e na m'aa' nioomchee', ticwja'a'ñe cwenta jnaa' nn'a'. ²⁶ Maluaa' ma'mo'na' je', na Ty'oots'om xcwe mach'ee' quia na mañequiaa' na caliu nn'a' na matsaa'ñe joona na tjaa jna' la'xma'na jo nnoom, nc'e na cwila'yuya n'omna ñequio Jesús.

²⁷ ¿Yuu waa je' na ndaa nntseis'añe che'nguui ts'a'? Tquia jnda tquie'na' jo'. ¿Chiuu na ljo'? ¿Aa ee cwila'candaa'ndyo ljo' na matsa'ntjom ljeii na tque' Moisés? Mei'chjoo nchii jo', tomti ee na cwila'yuya cwii n'oo'ya ñequio Jesucristo. ²⁸ Quia jo' cwiwitquiao'ndyeyu na maque' Ty'oots'om ts'a' na tjaa jna' tseixma' jo nnoom nc'e na matseyu'ya ts'om, mei' ticwja'a'ñe cwenta aa matseicandā chiuu t'ma' ljeii'ñee' oo aa tyootseicandā juuna'. ²⁹ Ndo' Ty'oots'om je', ¿aa ñequiiche' m'aa'ñe cantyja 'naa' nn'a' judíos? ¿Aa nchii mati ñequio nn'a' na nchii judíos? Mayuu' na ljo'. ³⁰ Ee ñecwii Ty'oots'om m'aa' na juu matsa' nn'a' na tjaa jna' cwii cola'xma' ee na cwila'yuya n'omna ñ'e' Jesucristo. Ticwja'a'ñe cwenta aa jnda tuui 'naa' tjaa' ts'a' oo aa tyooluii. ³¹ Quia jo', ¿aa nc'e na cwila'yuya n'oo'ya ñ'e' Jesucristo jo' chii mach'eena' na tjaa yuu cwil'ue ljeii na tque' Moisés? Mei'chjoo nchii jo', ee mañequio na cwila'yuya cwii n'oo'ya ñ'e' Jesucristo cwi'tjei'yuu'ndyo na l'ue ljeii'ñee'.

4

Ñ'oom cantyja 'naa' Abraham

¹ Ndo' na luaa' waa, ¿cwaa' cwii nnom na jndaa tue'ntyjo s'aa weloo welooya Abraham cantyja 'naa' ñ'oomwaa'? ² Ee xe' mayuu' tque' Ty'oots'om jom na tjaa jna' cwi'catseixmaa' cwe' ee cwii nnom na s'aa', ndaa nntseis'añe che'nque', saa nchii cantyja 'naa' Ty'oots'om na nluii na ljo'. ³ Ee ¿ljo' matso ljeii 'naa' Ty'oots'om cantyja 'naa'a'? Matsona': "Tyotseyu'ya ts'om Abraham ñequio Ty'oots'om, ndo' na s'aa' naljo', Ty'oots'om tque' jom na tjaa jna' cwi'catseixmaa'." ⁴ Quia na mach'ee ts'a' ts'iaa', s'om na nnjoml'uañe, nchii cwe' na macanaa'na' jo', macoñoom ee jnda tantjoom. ⁵ Saa nchii cantyja ljo' na mach'ee ts'a', jo' chii maque' Ty'oots'om juu na cwiluiiñe na tjaa jna' tseixma'. Maquee' nn'a' jna' na tjaa jna' cwicalaxma'na nc'e na cwilayu'ya n'omna ñ'e' Cristo. ⁶ Nquii David, seineii' cantyja 'naa' ñ'oom'ñee'. Tsoom na t'ma' mañequiaana' na nei' cwii ts'a' jna' quia maque' Ty'oots'om jom na tjaa jna' tseixmaa', mei' ticwja'a'ñe cwenta cantyja na mach'ee. ⁷ Tsoom:

Jeeⁿ neiiⁿ nn'aⁿ na cha'tso jnaaⁿna jnda seit'maⁿ ts'om Ty'oqots'om,
ndo' jnda seicanoom'm joona'.

⁸ Jeeⁿ neiiⁿ ts'aⁿ na tajom catso Ty'oqots'om na chujnanti nnoom.

⁹ Quia jo' juu na luaa' matsona' nnc'om ts'aⁿ na neii'eⁿ ɛaa cwe' tomti ncjoo nn'aⁿ judíos cwicandaaya jo' oo aa mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ? Ee jnda l'uuya quia na seiyyu'ya ts'om Abraham ñ'eⁿ Ty'oqots'om, xjeⁿñeeⁿ tqueⁿ jom na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ. ¹⁰ ɛLjo' xjeⁿ tqueⁿ Ty'oqots'om jom na ljo'? ɛAa quia jnda na s'aañe cheⁿnqueⁿ 'naaⁿ na seicatooⁿoⁿ na cwil'aa jaa nn'aⁿ judíos ndaaya na naⁿnom, oo aa xjeⁿ na tyooch'eeⁿ na ljo'? Tuii na ljo' xjeⁿ na tyooch'eeⁿ 'naaⁿñeeⁿ. ¹¹ Jndanquia chii saⁿntjom Ty'oqots'om jom na cats'aañe cheⁿnqueⁿ 'naaⁿ tjaaⁿaⁿ. Juu 'naaⁿñeeⁿ ma'moⁿna' na jnda tqueⁿ Ty'oqots'om jom na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ jo nnom nc'e na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿñe. Quia ljo'cheⁿ tso Ty'oqots'om nnoom na nntseixmaaⁿ tsotye cha'tsondye nn'aⁿ na cwilayu' ñ'eⁿñe meiiⁿ ticaluii 'naaⁿ joona. Ndo' nc'e na cwila'yu'ya n'omna ñ'eⁿñe, jo' na maqueⁿ joona na ticala'xmaⁿna jnaⁿ. ¹² Mayuu' cwiluiiñe Abraham tsotye nn'aⁿ na jnda tuii 'naaⁿ ntjaaⁿna, saaⁿ nchii macanda cwiluiiñe na ljo' ndaaⁿ nn'aⁿ na jnda tuii 'naaⁿ ntjaaⁿ xeⁿ nchii mati ndaaⁿ nn'aⁿ na majo'ti cwila'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oqots'om cha'xjeⁿ na s'aaⁿ cwitjoocheⁿ na s'aaⁿ 'naaⁿ nqueⁿ.

Seicandaa'ñe Ty'oqots'om ñ'oom'm nnon Abraham nc'e na tyotseyu'ya ts'om ñ'eⁿñe

¹³ Ee nnom Abraham ñequio tsjaaⁿ 'naaⁿaⁿ na jndyowicantyjoo' tso Ty'oqots'om ñ'oom na nnts'aaⁿ na ndaana tsjoomnancue. Nchii cwe' nc'e na seicandaa'ñe Abraham ljeii na matsaⁿntjomna', jo' na tso Ty'oqots'om na nnts'aaⁿ na ljo', saaⁿ nc'e seiyyu'ya ts'om ñ'eⁿñe, jo' na tqueⁿ jom na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ. ¹⁴ Ee xeⁿ na mayuu' na joo nn'aⁿ na cwila'canda ljeii na tquiaa Ty'oqots'om nnom Moisés ndaana tsjoomnancue, quia jo' cwe' ts'iaaⁿndyo na cwila'yu'ya n'omna, ndo' mati juu ñ'oom na tsoom nnom Abraham na nnts'aaⁿ jnda tyuii'na'. ¹⁵ Ee ljeii na tquiaa Ty'oqots'om nnom Moisés, matseijndaa'ñena' na nnt'ueeⁿ nn'aⁿ. Macanda xeⁿ ticuaa ljeii'ñeeⁿ ndaana, quia jo' xocatsona' na cwila'tjoondyena nnomna'.

¹⁶ Jo' chii ñ'oom na tju' Ty'oqots'om nacjoom'm na nnts'aaⁿ ñequio Abraham waana' jo ndaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿaⁿ na jndyowicantyjoo'. Ñ'oom na tsoom na nnts'aaⁿ na ljo', cwiluiiñena' cwii naya na cwe'yu jnaaⁿaⁿ ee na seiyyu'ya ts'oom ñ'eⁿñe. Jo' chii ñ'oom'ñeeⁿ nchii macanda cwentaa nn'aⁿ na cwi'oontyjo chiuu matsaⁿntjom ljeii, xeⁿ nchii mati

cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'omna cha'xjeⁿ na tyotseyu' cwii ts'om jom. Luaa' waa na maqueⁿna' Abraham na cwiluiiñê tsotyaaⁿya na cha'tsondyo¹⁷ jo nnom Ty'oōts'om na ñ'eⁿ seiyoom'm. Mañejuuti na mañequiaa na cwitando'xco l'oo, ndo' mach'ee na cuaa 'naⁿ na tijoom ñetuaa. Luaa' matse-icandaa'ñena' cha'xjeⁿ matso ñ'oom'm na teiljeii na matsona': "Ja maquiaⁿya 'u na cwiluiindyⁿu' tsotye cha'tsondye nn'aⁿ."

¹⁸ Ndo' meiiⁿ na tjaa'naⁿ cwii nnom na m'moⁿna' na juu ñ'oom na tso Ty'oōts'om nnom Abraham na nnts'aaⁿ nntseicandaa'ñena', saa tyotseyoom'm ndo' tyocantyyaa' ts'oom na nluii cha'xjeⁿ na tso nnoom. Ndo' na ljo' tue'ntyjo na cwiluiiñê tsotye jndyendye nn'aⁿ cha'xjeⁿ ñ'oom na tso Ty'oōts'om nnoom: "Maluaa' nncue'ntyjo na jndye nncjaaw-icantyyoo' tsjaaⁿ 'naⁿl'." ¹⁹ Meiiⁿ na manndyoo' ndaa' cwii sianto chuu' Abraham, ndo' ntyjeeⁿ na manndyoo' na nncw-jena ñequio scoom'm Sara ndo' jeeⁿ jnda tquiendyena na nnc'oomya ndana, saa maxjeⁿ ticantycwii na tyotseyu'ya cwii ts'oom ñ'eⁿ Ty'oōts'om. ²⁰ Tīcats'aana' na we waa nnc'oom' ts'om Abraham meiⁿ na n'ñeeⁿ na ntyjaa' ts'oom ñ'oom na tso Ty'oōts'om na nnts'aa. Yacheⁿ tyotseyu'ya ts'oom ndo' tyocantyyaa' ts'oom juu ndo' tyotseit'maaⁿñê juu, ²¹ ee majndaa'ya ntyjeeⁿ na Ty'oōts'om waa najndei na nntseicandaa'ñe ñ'oom'ndyoo. ²² Ndo' nc'e na tyotseyu'ya ts'oom, jo' chii tqueⁿ Ty'oōts'om jom na cwiluiiñê na tjaa jnaⁿ cwi-catseixmaaⁿ.

²³ Ndo' juu ñ'oom na teiljeii na tqueⁿ Ty'oōts'om juu na tjaa jnaⁿ cwi-catseixmaⁿ nc'e na tyotseyu'ya ts'om, nchii macandaa waana' cantyya 'naaⁿl' Abraham. ²⁴ Mati teiljeiina' cwentaa jaa. Ee na cwila'yu'ya n'oōⁿya ñ'eⁿ Ty'oōts'om, jo' chii mati jaa maw'ana' na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaaⁿya, ee na cwila'yuu'a ñ'eⁿ nqueⁿ na s'aaⁿ na tando'xco Jesús jnda na tue', nquii na cwiluiiñê na matsa'ntjom jaa, ²⁵ manquiiⁿ tsaⁿ na tquiaaⁿ na tando'xco cha nncwji'n'maaⁿñe jaa.

5

Tjaa jnaⁿ cwicola'xmaaⁿya

¹ Jo' chii nc'e na jnda tqueⁿna' na cwiluiindyⁿo nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaaⁿya nc'e na cwila'yu'ya n'oōⁿya ñ'eⁿ Ty'oōts'om, jnda ljoya ts'om Ty'oōts'om ñ'eⁿndyⁿo nc'e nquii Jesucristo na cwiluiiñê na matsa'ntjom jaa. ² Macantyya 'naaⁿl' jom, jo' na macwjaa'ñena' jaa naquii' nayawaañe na matseixmaⁿ Ty'oōts'om na cwicalui'n'maaⁿndye nn'aⁿ, na cwila'yu'ya n'om ñ'eⁿñê. Ndo' tyeⁿ m'aaⁿya naquii' ñ'oomwaa' ndo' mañequiaana' na jeeⁿ neiiⁿya, ee ntyjaa'ya

n'oo^{ny}a na nla'jomndyo na matseit'maaⁿñena' Ty'oots'om.
³ Ndo' nchii macanda jo', mati mañequiaana' na neii^{ny}a
 naquii' nawi' na cwitjoo^{ny}a. Ee nquiuuya na joo nawi'ñeeⁿ
 'oon'omna' jaa na c'oo^{ny}a na t'maⁿ n'ooⁿ. ⁴ Ndo' juu na
 m'aa^{ny}a na t'maⁿ n'oo^{ny}a mach'eenaa' na cwinaⁿndyo quia
 cwiwinoo^{ny}a nawi', ndo' juu na cwinaⁿndyo mañequiaana' na
 tyeⁿ cwicantyjaa' n'oo^{ny}a Ty'oots'om. ⁵ Ndo' juu na cwicanty-
 jaa'ya n'oo^{ny}a Ty'oots'om, tacats'aana' nquiuuya na cwe'
 ts'iaaⁿndyo jo', ee jnda seicattoo' Ty'oots'om naquii' n'oo^{ny}a
 ñequio juu na candya' ts'oom jaa ee jnda tquiaaⁿ Espíritu Santo
 naquii' n'oo^{ny}a.

⁶ Juu xjeⁿ na ñet'oo^{ny}a na tjaa chiuuya na nl'aaya na nnt-
 jei'n'maaⁿndyo cheⁿncjoo, majuuto xjeⁿñeeⁿ tquiaaⁿñe Cristo
 na cueeⁿeⁿ cwentaa jaa nn'aⁿ na tia nn'aⁿndyo. ⁷ Jeeⁿ jndei'na'
 na ñequiaaⁿñe ts'aⁿ na cue' cwentaa' x'iaa' meiiⁿ cwiluiiⁿñe
 tsaⁿñeeⁿ ts'aⁿ na mach'ee na maty'iomyana'. Saa ndaa
 nnts'aana' na m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na nljoya ts'om na cue' cwentaa'
 cwii ts'aⁿ na mayuu'cheⁿ ya ts'aⁿñe. ⁸ Saa Ty'oots'om ma'mooⁿ
 na candya' ts'oom jaa, ee xjeⁿ na ndicwaⁿ cwiluiindyoo
 nn'aⁿjnaⁿ jñoom Cristo na cue' cwentaaⁿ. ⁹ Je' je' na jnda
 tue' Cristo, jnda tqueⁿna' jaa na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaa^{ny}a jo
 nnom Ty'oots'om, jo' chii cantyja 'naaⁿ Cristo, majndaa'ya
 na taxocat'uiina' jaa quia na nncu'xeⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ xuee
 na macanda. ¹⁰ Ee xeⁿ juu xjeⁿ na ñet'ooⁿ nndiaaⁿndyo
 ñ'eⁿ Ty'oots'om tqueeⁿ jaa na cwiljoya ts'oom ñ'eⁿndyo
 nc'e na tue' Jnaaⁿ, majndeiticheⁿ je' na nlui'n'maaⁿndyo
 nc'e na wanoom'm. ¹¹ Ndo' nchii macanda jo', xeⁿ nchii
 mati mañequiaana' na jeeⁿ neii^{ny}a na matseitjoom'na' jaa
 ñ'eⁿ Ty'oots'om nc'e Taya Jesucristo jo' na cwiljoya ts'om
 Ty'oots'om ñ'eⁿndyo.

Xuii' cantyja 'naaⁿ Adán ñequio Cristo

¹² Luaa waa cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Jnaaⁿ cwii
 ts'aⁿ, jo' na jndyoquiee' jnaⁿ tsjoomnancue ndo' jnaaⁿ
 jnaⁿñeeⁿ jo' na cwiwje nn'aⁿ ndo' na cwiwje nn'aⁿ, luaa'
 ty'oomna' cha'tsondye nn'aⁿ ee cha'tsondyena laxmaⁿna jnaⁿ.
¹³ Cwitjoocheⁿ na nncuaa ljeii na matsa'ntjomna', maxjeⁿ
 cwila'tjoondye nn'aⁿ jo nnom Ty'oots'om, saa t'icatsoom na
 waa jnaaⁿ ts'aⁿ quia na tjaa'naⁿ ljeii na maqueⁿna' xjeⁿ. ¹⁴ Saa
 meiiⁿ na ljo', xjeⁿ na t'oomcheⁿ Adán hasta xjeⁿ na t'oom
 Moisés, maxjeⁿ tyowje nn'aⁿ na tyola'tjoondyena meiiⁿ na
 nchii tyola'tjoondyena nnom cwii ñ'oom na jnda sa'ntjom
 Ty'oots'om, cha'xjeⁿ s'aa Adán, juu na cwiluiiⁿñe cwii na
 matseijomna' nquii na quia nndyo.

¹⁵ Juu na seitjooⁿñe Adán, mei'chjoo titseijomna' ñequio juu
 naya na mañequiaa Ty'oots'om na cwito'ñoo^{ny}a. Ee cwe'

na seitjooñe cwii ts'aⁿ, jo' na cwiwje nn'aⁿ, saa juu naya na cwe'yu na mañequiaa Ty'oots'om na cwito'nqooⁿ cantyja 'naaⁿ ñecwii ts'aⁿ, majuu Jesucristo, juuna' jndati tseixmaⁿna' ndo' mañ'omna' jndyendye nn'aⁿ. ¹⁶ Juu na seitjooñe Adán, meiⁿchjoo ticatseijomna' ñequio na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om añaⁿya. Ee cantyja 'naaⁿ jnaaⁿ ñecwii ts'aⁿ mat'uiityeⁿna' cha'tsondye nn'aⁿ. Saa cantyja 'naaⁿ juu na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, cwe'yu matsaaⁿñ^a nn'aⁿ na cwiluiindyena na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿna jo nnoom meiiⁿ na jndye nnom jnda jla'tjoondyena. ¹⁷ Ee xeⁿ cantyja na seitjooñe Adán, teijndaa' na maxjeⁿ nncwje cha'tso nn'aⁿ, majndei- iticheⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om na cwe'yu, maqueⁿna' nn'aⁿ na cwilaljo Jesucristo na tjaa jnaⁿ cwila'xmaⁿna jo nnom Ty'oots'om. Cantyja 'naaⁿ juu jndyendye nn'aⁿ nluiix- condyena.

¹⁸ Ee cha'xjeⁿ juu na seitjooñe Adán seijndaa'ñena' na mat'uiina' cha'tsondye nn'aⁿ, maluaa' cantyja 'naaⁿ juu na seicandaa'ñe Jesucristo, maqueⁿna' jndye nn'aⁿ na cwiluiindyena nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿ. ¹⁹ Ñe'ca'moⁿna' cwe' nc'e na títseicandá Adán jo nnom Ty'oots'om jo' na s'aana' na cha'tsondye nn'aⁿ la'xmaⁿna jnaⁿ, maluaa' matseijomna' cantyja 'naaⁿ Cristo seicanaaⁿ jo nnom Ty'oots'om, jo' na jndyendye nn'aⁿ maqueⁿ Ty'oots'om na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿna jo nnoom.

²⁰ Saa quia na teitquioo' ljeii na tqeⁿ Moisés seicanto'tina' jnaaⁿ nn'aⁿ, ndo' jnda na tjawijndyeti jnaaⁿ nn'aⁿ, Ty'oots'om seicwaljoo'tyeeⁿ na ya ts'aⁿñê ñequio nn'aⁿ. ²¹ Ndo' cha'xjeⁿ juu jnaⁿ waa najndei na tseixmaⁿna' na cwje nn'aⁿ, malaa'ti' juu naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om na maqueⁿna' jaa na tjaa jnaⁿ la'xmaaⁿya waaticheⁿ najndei na matseixmaⁿna' na ññequiaana' na ticantycwii na cwitandoo'a nc'e nquii Jesu- cristo na cwiluiiñê na matsaⁿntjoom jaa.

6

L'oo jaa cantyja 'naaⁿ jnaⁿ saa cwitandoo'a nc'e Cristo

¹ ¿Quia jo' ¿chiiu nl'uuyoo cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ? ¿Aa tsal'aatyaaya jnaⁿ cha na nnto'ñqooⁿtyaa naya na matseix- maan? ² Tijoom jndaa. Ee juu ts'aⁿ na jnda tue' xocandaa nntsantjomti natia jom. Ndo' jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a ñ'eⁿ Cristo cwiluiindyoo l'oo jo nnom jnaⁿ. Jo' chii ¿chiiu nluiiyuu na nl'aatyaaya natia? ³ ¿Aa ticala'nqoⁿyo' quia na teits'oomndyo, tjaa'ñena' jaa cantyja na tue' Cristo Jesús? ⁴ Ee quia na teits'oomndyo tjoom' tjacanty'iuu'ndyo ñequio Cristo jo' na tqeⁿna' na l'oo jaa, cha na nnts'aana' na la'xmaaⁿya nn'aⁿ na cwita'ndo'xco cha'xjeⁿ na tando'xco

Cristo cantyja 'naaⁿ juu na t'maⁿ najndeii na matseixmaⁿ Tsotyaa Ty'oots'om.

⁵ Ndo' xeⁿ seitjoom'na jaa ñ'eⁿñê cantyja na tueeⁿeⁿ, mati matseitjoom'na' jaa ñ'eⁿñê cantyja na tando'xcoom.

⁶ Manquiuyu jua na ñeja'xmaaⁿya na tyol'aaya jnaⁿ, ty'ioomna' jo' ts'oom'naaⁿ ñ'eⁿ Cristo, cha juu na mach'eena' na cwila'tjoondyo nnom Ty'oots'om, catyuii' najndeii na matseixmaⁿna' na ndyaandyo na cwindya'ntjoⁿya nnom jnaⁿ cha'xeⁿ mandi'ntjomtyeⁿ cwii ts'aⁿ nnom ts'aⁿ na seijnda jom. ⁷ Ee ts'aⁿ na jnda tue' jnda jndyaañê na maqueⁿ jnaⁿ xjeⁿ jom. ⁸ Ndo' nc'e na cwila'jomndyo ñ'eⁿ Cristo na tueeⁿeⁿ, mati cwila'yuu'a na nntandoo'a ñ'eⁿñê. ⁹ Ee manquiuyu na Cristo cwii ndii' na jnda tando'xcoom na tueeⁿeⁿ, tacuaa cwii xuee na nncue'nnaaⁿaⁿ ee juu na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ tatjaa'naⁿ ljo' cwiya ndaa nnts'aana' ñ'eⁿñê. ¹⁰ Quia na tue' Cristo, ñejom ndii' tueeⁿeⁿ cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ, meiⁿ tacaⁿna' na cue'nnaaⁿaⁿ. Ndo' je' na wanoom'm, wanoom'm cwentaa' Ty'oots'om. ¹¹ Jo' chii mati 'o, c'oom'ya n'om'yo' na mayuu'cheⁿ na jnda tja'yo' cantyja 'naaⁿ jnaⁿ, ndo' na tando'yo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om ee na matseitjoom'na' 'o ñequio Cristo Jesús na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa.

¹² Jo' chii tañequiandyo' na nna'jndeii jnaⁿ na nntsa'ntjomna' seii'yo' na cwiwje, na nlqueⁿna' xjeⁿ 'o na nla'candaⁿndyo' chiuu l'ue ts'omna'. ¹³ Meiⁿ tintio'yo' seii'yo' l'o jnaⁿ, na nleil'uena' cha'na l'ots'iaaⁿ na ñ'eⁿ nluii yuu na ticaty'iomyana'. Je' je' quiandyo' cheⁿncjo'yo' l'o Ty'oots'om cha'xeⁿ nn'aⁿ na tando'xco na tja, ndo' catio'yo' seii'yo' l'oⁿ na nleil'uena' cha'na l'ots'iaaⁿ na ñ'eⁿ nluii yuu na maty'iomyana'. ¹⁴ Ee ticatsona' na nlqueⁿ jnaⁿ xjeⁿ 'o, ee nchii m'aⁿyo' nacje 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, 'o m'aⁿyo' nacje 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om.

Matseijomna' jaa cha'cwijom ts'aⁿ na teijdañe

¹⁵ Quia jo' ¿chiuu nncuaa? ¿Aa nc'e na tic'oⁿya xjeⁿ 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ, jo' chii nla'tjoondyotyaa nnom Ty'oots'om? ¿Aa nl'aa na ljo' nc'e na cwicandaaya naya na matseixmaaⁿ? Jeeⁿ tic'oom'na' jo'. ¹⁶ 'O manquiujndaa'ndyo' quia mañequiaaⁿ ts'aⁿ na nndi'ntjomtyeeⁿ nnom cwiicheⁿ na nntseicanaⁿ ljo' na matsa'ntjom, cwiluiñe tsaⁿñeeⁿ ts'aⁿ na tyeⁿ mandi'ntjom nnom patrom 'naaⁿ ndo' jndeina' na catseicanaⁿ ljo' na matsa'ntjom tsaⁿñeeⁿ. Jo' chii xeⁿ mandi'ntjom ts'aⁿ nnom jnaⁿ, wjaan'omna' juu na nntsuiñe, oo aa nntseicanaⁿ nnom Ty'oots'om, na cantyja 'naaⁿ jo' nnc'oom cha'xeⁿ na ma'moⁿna'. ¹⁷ Saa jeeⁿ ndya' quianl'uaa' Ty'oots'om, na 'o meiⁿ na tyeⁿ ñejndye'ntjom'yo' nnom jnaⁿ, saa je' ñequio na xcwee'ya n'om'yo' cwila'ñoom'ndyo' ñoom na

t'mooⁿ nn'aⁿ ndaa'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ. ¹⁸ Ndo' je' na jnda seicandyaañê 'o nnom jnaⁿ, jo' chii cwiluiindyoy' nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ cantyja na maty'iomyana'. ¹⁹ Matseinaⁿ ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' cha'xjeⁿ ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nc'e 'o ticala'noⁿya'yo' joona'. Quia jo' cha'xjeⁿ na jnda tquia'ñ'eⁿyo' seii'yo' na ñejndye'ntjom'tyeⁿyo' nnom jnaⁿ ñequio ndaa cha'tso nnom natia, ndo' na ñel'a'yo' yuu na matso ljeii na matsa'ntjomna' na tal'a'yo', maluaa' je' quiandyo'ñ'eⁿyo' na nddye'ntjom'yo' cha'xjeⁿ na maty'iomyana' na cantyja 'naaⁿ jo' xcwe nc'om'yo' jo nnom Ty'oots'om.

²⁰ Xjeⁿ na ñejndye'ntjom'tyeⁿyo' nnom jnaⁿ, tîc'oom' n'om'yo' na nl'a'yo' yuu na ya. ²¹ Ndo' na luaa' tyol'a'yo', ζyuu waa na teijndeina' 'o? Je' cantyja na nmeiiⁿ ñel'a'yo', yacheⁿ mach'eena' jnaaⁿyo', ee joona' 'oochona' 'o na nntsuundyoy'. ²² Saa je' je' jnda jndyaandyoy' na ñejndye'ntjom'tyeⁿyo' nnom jnaⁿ, ndo' jnda saaqueee'ndyo' na cwindye'ntjom'tyeⁿyo' nnom Ty'oots'om, ndo' cantyja 'naaⁿ jo' waa naya 'naⁿyo' na maqueⁿlju'na' 'o jo nnoom, ndo' na nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na nntando'yo'. ²³ Ee nquii jnaⁿ mationl'uana' jaa na cwiwjaaya, saa naya na cwicandaaya nnom Ty'oots'om mañequiaana' na ticantycwii na cwita'ndo'a nc'e Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjom jaa.

7

Matseijomna' jaa cha'cwijom ts'aⁿ na jnda toco

¹ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Cristo, manquiu'yo' chiuu waa na matsa'ntjom ljeii na tquiaa Ty'oots'om nnom Moisés, na juu ljeii'ñeeⁿ taxoqueⁿtina' xjeⁿ ts'aⁿ na jnda tue'. ² Ee matseijomna' cha'xjeⁿ cwii yuscu na jnda toco, matseityeⁿ ljeii jom ñequio saaⁿaⁿ yochen na wando'. Saa xeⁿ nncue' quia jo' cwindyaañê l'o ljeii 'naaⁿna. ³ Jo' chii xeⁿ ndicwaⁿ wando' saaⁿaⁿ ndo' nnc'oqⁿ 'ndyoo cwiicheⁿ tsaⁿs'a quia jo' matsona' na jom yuscu na cwe' m'aaⁿya ñ'eⁿ tsaⁿs'a'ñeeⁿ. Saa xeⁿ na jnda tue' saaⁿaⁿ quia jo' wanaaⁿ na nncoconnaaⁿaⁿ ndo' xocatsona' na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ.

⁴ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', mati 'o cwiluiindyoy' l'oo cantyja 'naaⁿ ljeii na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés nc'e ts'oom'naaⁿ ty'ioom nn'aⁿ Cristo, cha na nndaa nla'xmaⁿyo' cwentaa' cwiicheⁿ, manqueⁿ na wando'xcoom jnda na tueeⁿeⁿ. Maluaa' waa cha nndaa nleil'uee'ñê 'o. ⁵ Ee quia na ñet'oqⁿya xjeⁿ 'naaⁿ na teincoondyo na nn'aⁿ jnaⁿ jaa, ljeii'ñeeⁿ tyotseilcwii'ñena' ndaaya na cwil'aaya cha'tso nnom natia na queeⁿ ts'om seii'a, jo' na tjachuuna' jaa na nntsuundyoy. ⁶ Saa je' je' jnda tjaaya cantyja 'naaⁿ ljeii na ñetqueⁿna' xjeⁿ jaa, jo' chii je' mam'aⁿcandyaandyoy na

nndya'ntjo^oya nnom Ty'o^ots'om nc'e cwitandoo'xco^oya na m'aa'ya nacje 'naa' Espíritu, tachii cantyja 'naa' ñ'oom tq^uiee na ñesa'ntjom.

Jna' ñe'que'na' xje' 'naa'na' ja

⁷ Quia jo' ¿chⁱuu nl'uuyoo^oya je' cantyja 'naa' ljeii na tqueⁿ Moisés, aa jna' matseixma'na'? Mei'chjoo nchii jo' ee xeⁿ nchii juuna', xocatsei'noⁿa na ticatsa'ntjomna' na matseiqueeⁿ ts'o^oo' 'naa' cwiicheⁿ ts'aⁿ hasta quia ljeiya na tso ljeii'ñeeⁿ: “Tintseiqueeⁿ ts'om' 'naa' x'ia'”. ⁸ Saa juu ljeii'ñeeⁿ teil'uee'ñe jna' na s'aana' na tyotseiquee'na' ts'o^oo' jndye nnom natia. Ee yuu na ticuaa ljeii'ñeeⁿ m'aaⁿ ts'ooñe jna'. ⁹ Tyowaa xjeⁿ na ticaljeii chⁱuu matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, xjeⁿñeeⁿ tîcatsei'ndaa'na' ntyjiiya na ñeseitjo^ondyo nnomna', saa quia na sei'noⁿa chⁱuu matsa'ntjomna', quia jo' ljeiya na wando' jna', na wjaañ'oomna' ja na ntsuundyo. ¹⁰ Ndo' juu ljeii'ñeeⁿ na ts'iaa'na' na ñnequiaana' na nndaya na ticantycwii na wando'a, teijndaa'yuu na nntsuundyo cantyja 'naa'na'. ¹¹ Ee juu jna' teil'uee'ñena' ljeii'ñeeⁿ na tq^uiu'nn'a'na' ja ndo' tque'na' na nntsuundyo.

¹² Jo' chii nguii ljeii'ñeeⁿ lju' cwiluiiñena' cantyja 'naa'na', ndo' ñ'oom na matsa'ntjom cwiluiiñena' na lju', mati xcwe ndo' jeeⁿ yana'. ¹³ Quia jo' ¿aa ñe'catsona' na ljeii na cwiluiiñe na yana' tjañ'oomna' ja na nntsuundyo? Mei'chjoo nchii ljo'. Juu jna' na waana' quii' ts'o^oo', seiⁿndaa'ñena' na nntsuundyo ndo' t'moⁿ jndaa'ñena' na jna' jo', juu jo' teil'uee'ñena' cwii na jeeⁿ ya ndo' laa'ti waa na juu ñ'oom na matsa'ntjomna' t'moⁿna' na jeeⁿ tia tseixmaⁿ jna'.

¹⁴ Manquiuyu na tquiaa Espíritu ljeii na matsa'ntjomna'. Saa nc'e na ts'aⁿ ja matseijomna' cantyja 'na'ya na cwilui-indyo ts'aⁿ na seiⁿnda jna', na tyeⁿ mandi'ntjoⁿya nnomna'. ¹⁵ Tileicatsei'noⁿa chⁱuu na matjoⁿya na tileicats'aaya ljo' na ñe'cats'aa, yacheⁿ mats'aayoya majo'to ljo' na jeeⁿ jndoya. ¹⁶ Saa quia na mats'aa yuu na tiñe'cats'aa, matsei'noⁿa na jeeⁿ ya juu ljeii na matsa'ntjomna'. ¹⁷ Ndo' na ljo', ma'moⁿna' na nchii nnc^o mats'aa. Juu jna' na m'aaⁿ naquii' ts'o^oo' mach'eena' na ljo'. ¹⁸ Ndo' ntyjiiya nc'e na ts'aⁿ ja, tjaa'na' cwii na matseixma'ya na nts'aa yuu na ya. L'ue ts'o^oo' na nnts'aa yuu na ya saa leicandaa nnts'aa. ¹⁹ Juu na ya na ñe'cats'aa, ticats'aa jo', ñequii'cheⁿ natia na tiñe'cats'aa, juu jo' mats'aa. ²⁰ Quia jo' xeⁿ juu na tiñe'cats'aa mats'aa, nchii manncoty^a mats'aa jo'. Juu jna' na m'aaⁿ quii' ts'o^oo', juuna' mach'eena' na ljo'.

²¹ Jo' chii luua waa na maljeiya cantyja 'na'ya. Quia na matseijndo na nnts'aa yuu na ya na l'ue ts'o^oo', yacheⁿ maljeiya na m'aaⁿ natia naquii' ts'o^oo'. ²² Ee nnc^o jeeⁿ nei'ncoo' ntyjii

ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na tquiaaⁿ nnom Moisés, ²³ saa maquaⁿ cwenta naquii' seii'a m'aaⁿ cwii na matseiwene nacjoo' juu na m'aaⁿ ts'oqⁿ na ma'moⁿna' na cats'aa, majuu jnaⁿ na matsaⁿntjomna' seii'a, na maleiñ'oomna' ja praso.

²⁴ Jeeⁿ ndya' nty'iaa'ndyo. ¿Ñeeⁿ nndaⁿ nntseicandyaane ja ñequio seii'a na wjaañ'oomna' ja na nntsuundyö? ²⁵ Jeeⁿ ndya' quianl'uaa' Ty'oots'om na macanda jom nndaⁿ nncwji'n'maaⁿñê ja nc'e Taya Jesucristo. Je' je' matsei'noⁿa na tseixmaⁿya na cju'ndyo cja jo nnom ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om na matsaⁿntjomna'. Saa cantyja 'naaⁿ na ts'aⁿ jnaⁿ ja ndicwaⁿ m'aaⁿya nacje 'naaⁿ jnaⁿ.

8

C'oqⁿya cha'xjeⁿ matsaⁿntjom Espíritu cwiluiñe Ty'oots'om

¹ Jo chii jaa nn'aⁿ na cwilajomndyo ñequio Jesucristo, ticat'uii Ty'oots'om jaa cantyja 'naaⁿ jnaaⁿya. Luaa' waa nc'e na cwil'aaya yuu na l'ue ts'om Espíritu Santo, nchii yuu na l'ue n'oqⁿ ncjoo. ² Ee juu ljeii na matsaⁿntjomna' cantyja 'naaⁿ Espíritu na mañequiaa na wando'a jo nnom Ty'oots'om nc'e na matseijomndyo ñequio Cristo Jesús, ljeii'ñeeⁿ jnda seicandyaaneⁿ ja jo nnom ljeii na ma'moⁿna' na matseixmaⁿya jnaⁿ na cantyja 'naaⁿ jo' nntsuundyö. ³ Ee ljeii na tqueⁿ Moisés, tícandaⁿ nlqueⁿna' na tjaa jnaⁿ laxmaaⁿya ee tjaa'na' najndeiⁿ na matseixmaⁿna' cha nla'candaaya juuna' ee la'xmaaⁿya nn'aⁿ na cwila'tjoondye. Saa yuu na tícandaⁿ nnts'aa juuna', nquii Ty'oots'om jnda s'aaⁿ. Ee jñoom Jnaaⁿ na ts'aⁿ cha'na jaa nmeiⁿ, na juu nncue' cwentaa jnaaⁿya. Ndo' na ljo' seiⁿndaa'ñê na cwintycwii najndeiⁿ na matseixmaⁿ jnaⁿ na c'oqⁿya nacje 'naaⁿna'. ⁴ Luaa' s'aaⁿ cha nndaⁿ nla'candaaya ljo' na matsaⁿntjom ljeii'ñeeⁿ. Ee jaa tac'oⁿtyaaya cantyja 'naaⁿ natia na cwila'queeⁿ n'oqⁿya. Jaa cwitsaam'aaⁿya nacje 'naaⁿ na l'ue ts'om Espíritu Santo.

⁵ Nn'aⁿ na cwiñe'quiandye na cwil'a yuu na l'ue ts'om seii macanda tomti jo' cwijoo' n'omna. Saa nn'aⁿ na cwil'a ljo' na l'ue ts'om Espíritu Santo macanda cwijoo' n'omna ljo' na l'ue ts'om Ty'oots'om. ⁶ Quia na macanda tomti nnc'oom' ts'om ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ ljo' na l'ue ts'om seiiⁿeⁿ, wjaañ'omna' jom na nntsuuñê. Saa quia na nnc'oom' ts'om ts'aⁿ ljo' na l'ue ts'om Espíritu Santo wjaañ'omna' jom na ticantycwii na nncwanoom'm ndo' tjaa ljo' chjoo' ts'oom. ⁷ Saa nn'aⁿ na cwiñequiandye cantyja 'naaⁿ jnaⁿ, m'aⁿwjeena nacjoo' Ty'oots'om, ee tiñe'catuee'ndyecjena jo nnom ljeii na matsaⁿntjomna', meiⁿ xondaⁿ nl'ana. ⁸ Jo' chii nn'aⁿ na 'oom'aⁿ cantyja 'naaⁿ jnaⁿ, xocandaⁿ nl'ana yuu na cjaawee' ntyjii Ty'oots'om.

⁹ Saa 'o tac'om'yo' cantyja 'naa' na teincoondyo' na nn'a'n, 'o tsaam'a'yo' nacje 'naa' Espíritu na cwiluiĩe Ty'oqots'om, xe' na mayuu'che' Espíritu na cwiluiĩê m'aa'ñe naquii' n'om'yo'. Ts'a'n na ticatseixma' Espíritu na cwiluiĩe Cristo tyooluiĩe cwentaa'a'n. ¹⁰ Ndo' xe' Cristo wanoom'm naquii' n'om'yo' meii' na mayuu' seii'yo' m'a'l'oondyena' nc'e jna', nquii' espíritu na la'xma'yo' m'aa' na wando' ee jnda seicandyaane Ty'oqots'om 'o cantyja 'naa' jna'yo'. ¹¹ Ndo' xe' Ty'oqots'om na tquiaa' na tando'xco Cristo m'aa' Espíritu na cwiluiĩe naquii' n'om'yo', majom ñnequiaa' na nnta'ndo'nnda' seii'yo' ñequio mañejuuti Espíritu na cwiluiĩe m'aa'ñe naquii' n'om'yo'.

¹² Jo' chii 'o nn'a'ya na cwila'yu'yo', waa cwii na jee' matsona' na cal'aaya, saa nchii nl'aya yuu na l'ue n'oo' ncjoo. ¹³ Ee xe' na cwiñequiandyo' joo na teincoondyo' ñequio seii'yo' nntsuundyo', saa xe' ñequio Espíritu Santo cwil'a'yo' na joo na teincoondyo' ñequio seii'yo' cwjena', quia jo' nlui'n'maa'ndyo'.

¹⁴ Cha'tsondye nn'a' na 'oontyjo ljo' na ma'mo' Espíritu na cwiluiĩe Ty'oqots'om, na'ñee' cwiluiindyena ntseinaa'. ¹⁵ 'O nchii to'ñoom'yo' cwii espíritu na nnts'aayuuna' nquiu'yo' na ndicwa' la'xma'yo' moso ndaa' joo na l'ue n'om seii'yo', na jo' jo' cwiiche' cwiindii' nnc'om'yo' na nquia'yo' na nnt'uii Ty'oqots'om 'o. 'O jnda to'ñoom'yo' Espíritu Santo na macjwaa'ñe 'o na cwiluiindy' ntseinaa'. Jom mach'ee' na cwil'uuya: "Ta Tsotyaaya." ¹⁶ Manquiti Espíritu Santo macwji'yuu'ñe nnom espíritu na laxmaa'ya na matsoom na cwiluiindy' ntseinda Ty'oqots'om. ¹⁷ Ndo' na cwiluiindy' ntseinaa', mati la'xmaa'ya na ndaaya cha'tso na jnda sei-jndaa'ñe na ndaa' nn'a' na cwiluiindy' ntseinaa', mañejuuti na ndaa' Cristo, mati jo' ndaaya xe' cwilajomndyo' nawi' na tjatjoom cha ndanquia nla'jomndyo' na cwiluiit'ma'ñê.

¹⁸ Ee ntyjiyaya na nawi' na tsatjoo'ya je', mei'chjoo xocatseijomna' ñequio na nntseit'maa'ñena' jaa xuee na macanda. ¹⁹ Cha'tso na tque' Ty'oqots'om ñequio na ntyjaa' n'omna' mei'ndoo'nty'iaandye xuee quia na m'moo' ñee' joo cwiluiindy' na nntseinaa'. ²⁰ Ee cha'tso na tque' Ty'oqots'om tei'ndaa'na' saa nchii tjoomna' na luaa' ee na l'ue n'om nquieena', tjoomna' na ljo' ee luaa' l'ue ts'oom. Saa maxje' ntyjaa'ya n'omna' na nncue'ntyjo' cwii xuee na nlco'yannda'na', ²¹ na nncue'ntyjo' xje' na ndyaandye joona' na tye' m'a'na' nacje 'naa' na cwiwi'ndaa'na' ndo' cwiwjena', cha nla'jomndye joona' ñequio juu na cwindyaandye ntseinaa', cwii na jee' ndya' jnda tseixma'na'. ²² Manquiuyaya na cha'tso na tque' Ty'oqots'om

hasta xjeⁿ je'cheⁿ jeeⁿ cwitcweena' nawi' cwitjoom joona' cha'xjeⁿ maquina' yuscu na matseincuii. ²³ Ndo' nchii macandā joo na tqueeⁿ cwitjoomna' na wi', mati jaa na jndā to'ñōōⁿya Espíritu Santo, cwii na cwe' tyuaa'ya na xeⁿ jndā nnto'ñōōⁿñ'āāⁿ na jndā seijndaa'ñê na nndaaya, jaa t'maⁿ wi' cwitjōōⁿya yocheⁿ na cwimein'ndōō'a na nncwjaa'ñê Ty'ōōts'om jaa na cwiluiindyō ntseinaaⁿ, cha na nndaā nndyaandye seii'a. ²⁴ Nc'e na luaa' waa na cwicantyyaa' n'ōōⁿya, jo' chii na cwilui'n'maaⁿndyō, sãa quia jndā nty'iaa' ts'aⁿ cwii na macantyyaa' ts'oom, tacatsona' na ntyjaa'ti ts'oom ee cwii na mamantyy'iaa' ts'aⁿ, ticatsona' na ntyjaa'ti ts'oom. ²⁵ Sãa xeⁿ ljo' na mei'ndōō'a na nnty'iaaya ndicwaⁿ tyoonty'iaaya jo', macaⁿna' na c'ōnt'maaⁿndyō n'ōōⁿya yocheⁿ na mei'ndōō'a juuna'.

²⁶ Maluaa' mach'ee Espíritu, mateijneiⁿ jaa yuu na tixcwe cwil'uuya. Ee jaa ti'naaⁿya nlanāaⁿya nnom Ty'ōōts'om cha'xjeⁿ na macaⁿna', jo' chii manquiiti Espíritu Santo matseity'ooñê nnom Ty'ōōts'om ñequio na cwicom ts'oom cwentaaⁿya ñequio ñ'oom na tileicatso ts'aⁿ. ²⁷ Ndo' Ty'ōōts'om tcuu mal'ueeⁿ chiuu waa naquii' ts'om ts'aⁿ, jo' chii ntyjeeⁿ ñ'oom na matseity'ooñê Espíritu nnoom cwentaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyē cwentaaⁿaⁿ, ee juu matseity'ooñê cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom.

Nndaā nnaⁿñê ts'aⁿ nc'e Jesucristo

²⁸ Ee manquiuuya nn'aⁿ na jnda nquiu Ty'ōōts'om, cha'tso nnom na cwiwi'nomna cweitei'jndeina' joona, nquiee nn'aⁿ na maqueeⁿñê cha'xjeⁿ na l'ue ts'om nqueⁿ. ²⁹ Ty'ōōts'om ntyjeeⁿ cwaaⁿ nn'aⁿ nla'xmaⁿ cwentaaⁿaⁿ cwitjōōcheⁿ na nluiindyena. Ndo' teiyo tqueeⁿ na catseijomna' joona cha'xjeⁿ na Jnaaⁿ Jesucristo cha na juu nluiitquieñê quii'ntaaⁿ cha'tsondyē ntseinaaⁿ. ³⁰ Ndo' nn'aⁿ na tqueeⁿ na cwiluiindyē cwentaaⁿaⁿ, maqueeⁿñê joona. Ndo' joo nn'aⁿ na maqueeⁿñê, maqueeⁿ joona na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿna, ndo' na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿna, ññequiaaⁿ na nluiit'maⁿndyena ñ'eⁿñê.

³¹ Quia jo' ¿ljo' cwii ya nl'uuya cantyya 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ? Xeⁿ Ty'ōōts'om m'aaⁿ cantyya 'naaⁿya, ¿ñeeⁿ nleichuu xjeⁿ 'naaⁿ jaa? ³² Ee Ty'ōōts'om tícwañom'm Jnaaⁿ, tquiaaⁿ na tue' juu cwentaaⁿya. Ndo' na luaa' s'aaⁿ, ma'mōⁿna' na mati ññequiaaⁿ na nnto'ñōōⁿya cha'tso nnom na macaⁿna' jaa cha'xjeⁿ maññequiaaⁿ na tseixmaⁿ Jnaaⁿ. ³³ ¿Ñeeⁿ juu nndaā nncju' jnaⁿ cjoo nn'aⁿ na macwji' Ty'ōōts'om cwentaaⁿaⁿ? Tjaa 'ñeeⁿ juu ee manquityeeⁿ jndā tqueeⁿ jaa na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaaⁿya jo nnoom. ³⁴ Ndo' na ljo' ¿ñeeⁿ joo nntuee' jnaⁿ nacjoona? ¿Aa nnts'aa Cristo? Xocats'aaⁿ ee nqueⁿ

tquiaañê na tueeⁿen cwentaaya ndo' tando'xcoom jnda na tueeⁿen. Je' wacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oqots'om ntyjaya na macaaⁿ ñ'oom 'naaⁿya nnom. ³⁵ ¿Aa waa cwii nnom nawil' na ndaa nnts'aana' na nntseitsaaⁿñena' na Cristo m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa? Nawil' na cwitjooⁿya, ¿aa ndaa nnts'aana' oo na cwintyjo nn'aⁿ jaa nc'e na m'aaⁿya cantyja 'naaⁿaⁿ, ndo' na matsei'tjooⁿa' na nlcwaa'a, oo na matsei'tjooⁿa' li-aaya? Oo, ¿cwii nnom na jeeⁿ teincuu' na cwitjooⁿya oo na cwila'jndaa'ndye nn'aⁿ na nla'cwjeena jaa? Maxjeⁿ tjaa'naⁿ meiⁿcwii nnom na ndaa nntseitsaaⁿñena' na m'aaⁿ Cristo na candya' ts'oom jaa. ³⁶ Ee ñ'oom na teiljeii naquii' libro Salmos, matsona':

Nc'e na cwiluiindyô nn'aⁿ cwenta', jo' chii meincha' xuee na ñe'cala'cwjee nn'aⁿ jâ.

Cwil'ana ñ'eⁿndyô cha'na cwitjoom canmaⁿ na jnda teijndaa' na nncwje.

³⁷ Saa meiiⁿ na luaa' waa cantyja 'naaⁿ cha'tso nmeiⁿ, waljoo'cheⁿ na tsanandyô nmeiⁿ, nc'e Cristo m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa. ³⁸ Ee ntyjiiya tjaa meiⁿcwii na ndaa nntoⁿ'na' jaa na m'aaⁿ Ty'oqots'om na candya' ts'oom jaa. Cantyja na cwiwjaⁿ, cantyja na cwitandoo'a, meiⁿ ángeles, meiⁿ ljo' na t'maⁿ waa najnda, meiⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ n'iaaⁿ la'xmaⁿ, meiⁿ ljo'cheⁿ na matseicaty'uena' jaa na maje', ndo' meiⁿ ljo' na wjaach'eeⁿa' jaa 'io cha, ³⁹ meiⁿ ljo' na m'aⁿ nandye, meiⁿ ljo' na niom yuu na njoomti ts'om ndaaluee, meiⁿ ljo' na s'aa Ty'oqots'om. Meiⁿcwii na cha'tso nmeiⁿ, xocandaa nntoⁿ'na' jaa na t'mooⁿ na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa nc'e Cristo Jesús na cwiluiiñê na catsa'ntjoom jaa.

9

Tjeii'ñe Ty'oqots'om nn'aⁿ Israel na nla'xmaⁿna cwentaⁿ'aⁿ

¹ Ja Pablo, nc'e na matseyu'a ñ'eⁿ Jesucristo, matseinaⁿya ñ'oom na mayuu', nchii cwe' cantu. Juu na m'aaⁿ ts'oqoⁿ, ma'moⁿ Espíritu Santo na mayuu' jo'. ² Ee t'maⁿ waa na matseichjoo'na' ts'oqoⁿ ndo' matsei'ndaa'na ntyjiiya cantyja 'naaⁿ nn'aⁿya nn'aⁿ judíos na ti'ñe'calayu' ñ'eⁿ Cristo, ³ ee cwiljoya ts'oqoⁿ meiiⁿ na caton'na' ja ñ'eⁿ Cristo, ndo' meiiⁿ nncju'wi'na' añmaaⁿya xeⁿ na cantyja 'naaⁿ jo' nnteijndeina' nn'aⁿya na mañe'cwii tsjaaⁿ cwiluiindyô ñ'eⁿndyena. ⁴ Jona cwiluiindyena tsjaaⁿ 'naaⁿ nquii Israel na jndyowicantjoo'. Tjaa'ñe Ty'oqots'om jona na ntseinaaⁿ. Juu na tseixmaaⁿ na caxueñê tyom'aaⁿ quii'ntaaⁿna quia na tyocañ'eeⁿ ñ'eⁿndyena. Tquiaaⁿ ljeii nnom Moisés na matsa'ntjomna' chiuu nnc'omna. Seijndaa'ñê chiuu l'ue ts'oom na nla't'maaⁿndyena jom naquii' wats'om, ndo'

jndye nnom nt'omcheⁿ ñ'oom tsoom ndaana na nnts'aaⁿ.
⁵ Cwiluiindyena ndacantyjo welooya ndo' cantyja 'naaⁿ
 tsjaaⁿ 'naaⁿ joona tuiiñe Cristo na ts'aⁿ jom, na cha'tso na
 cha'tso cantyja 'naaⁿ'aⁿ cwiluiiñe Ty'oots'om. Ñequiicheⁿ na
 cala't'maaⁿndye nn'aⁿ jom. Amén.

⁶ Ndo' meiⁿ nchii ñ'oom na tso Ty'oots'om ndaa nn'aⁿ Is-
 rael na nnts'aaⁿ, tîcatseicandaa'ñena'. Luaa' waa ee nn'aⁿ na
 jndyowicantyjo' tsjaaⁿ 'naaⁿ nn'aⁿ Israel, ticha'tsondyena na
 mayuu'cheⁿ cwiluiindyena nn'aⁿ Israel. ⁷ Ee ticha'tsondye
 ntseindacantyjo Abraham mayuu'cheⁿ na cwiluiindyena nt-
 seinaaⁿ, ee tso Ty'oots'om nnoom: “Ntseindacantyjo ti'jnda'
 Isaac, joona nncwjaa'ñena' na nluindyena tsjaaⁿ 'naⁿ!”
⁸ Ñ'oommeiⁿ cwiñe'quiana' na caliuuya na nchii cwe' cantyja
 'naaⁿ tsjaaⁿ na cwiluiindyene nn'aⁿ, jo' na macwjaa'ñena' na
 cwiluiindyena ntseinda Ty'oots'om. Tomti cwiluiindyena
 ntseinaaⁿ nc'e ñ'oom na tsoom ndaa nn'aⁿ Israel na nnts'aaⁿ.
⁹ Ee tso Ty'oots'om nnom Abraham chiuu na nnts'aaⁿ, luaa
 matsona': “Tiepmomeiiⁿ nddyoonnda'a na m'aⁿ'yo', ndo'
 nquii scu' Sara nnleiñ'oom cwii tyochjoo nda'yo'!”

¹⁰ Ndo' nchii macandā luaa' waa na ma'moⁿ'na' chiuu na
 maqueⁿ Ty'oots'om nn'aⁿ na ntseinaaⁿ. Ee we ntseinda
 Rebeca ñecwii tsotyena majuu Isaac na cwiluiiñe welooya.
¹¹⁻¹³ Ee cwiitjoocheⁿ na nluindyene catyeⁿnquiee'ñeeⁿ, meiⁿ na
 l'ana na tis'a oo ljo' na ya, ndo' tso Ty'oots'om nnom Re-
 beca: “Juu tsaⁿ na nluuiiñejndyee nndi'ntjoom nnom tyjeeⁿ.”
 Ñ'oomwaa' matseiljoyuna' ñequio ñ'oom'm na teiljeii na mat-
 sona': “T'oⁿya na wi' ts'oⁿya Jacob ndo' s'aaya na ticuee'
 ts'oⁿya Esaú.” Luaa' ma'moⁿ'na' na Ty'oots'om wanaaⁿ na
 nncwjii'ñe nn'aⁿ na nluindyene cwentaaⁿ'aⁿ cha'xjeⁿ nqueⁿ na
 l'ue ts'oom, joo nn'aⁿ na macwaaⁿ na nluindyena cwen-
 taan'aⁿ. Meiⁿ ticwjaa'ñe cwentā ljo' cwii nnom na cwil'ana.
¹⁴ Ndo' na luaa' waa, ¿chiuu ya nl'uu? ¿Aa ticwixcwe ljo'
 mach'ee Ty'oots'om? Jeeⁿ tic'oom'na'. ¹⁵ Ee tsoom nnom
 Moisés: “Ñeeⁿ juu na matseitiuuya na nnteijndeiya maxjeⁿ
 nnteijndeiya tsaⁿñeeⁿ, ndo' 'ñeeⁿ juu na matseitiuuya na
 nnc'oⁿya na wi' ts'oⁿya maxjeⁿ jo' nnts'aaya.” ¹⁶ Jo' chii
 Ty'oots'om nchii macwjeeⁿ'eⁿ ts'aⁿ na nntseixmaⁿ cwentaaⁿ'aⁿ
 cwe' ee na l'ue ts'om nquii, oo cwe' nc'e na jeeⁿ matseijndei
 ts'aⁿ na nncjaawee' ts'oom ñ'eⁿñe. Jom macwjeeⁿ'eⁿ ts'aⁿ
 na nluuiiñe cwentaaⁿ'aⁿ ee na wi' ts'oom juu. ¹⁷ Ee naquii'
 ñ'oom'm na teiljeii matsona' chiuu tsoom nnom rey ndyuua
 Egipto. Tsoom: “Ja tquiaya na cwiluiindy' rey, cha cantyja
 'naⁿ nleitquioo' na jndoya ndo' cha nn'aⁿ na cha'waa tsjoom-
 nancue caliuna chiuu t'maⁿ tseixmaⁿ xueya.” ¹⁸ Ndo' na luaa'
 waa, ñeeⁿ juu na l'ue ts'oom na nnc'oom na wi' ts'oom maxjeⁿ

jo' nnts'aaⁿ, ndo' 'ñeeⁿ juu na nnts'aaⁿ na nntseiquie' ts'om, maxjeⁿ jo' nluui. ¹⁹ Nnda̱ nnts'aana' na m'aaⁿ ts'aⁿ na nntso nooⁿ: “Xeⁿ na luaa' waa quia jo' ¿chiiu na matseincjoo'ñe Ty'oots'om ljo' cwil'a nn'aⁿ? Ee tjaa'naⁿ ts'aⁿ nnda̱ nncjaa nacjoo' ljo' na l'ue ts'oom.” ²⁰ 'U na cwe' ts'aⁿ 'u, ¿ljo' ts'iaaⁿ na ñe'catseincjoo'ndyu' nacjoo' Ty'oots'om? ¿Aa maty'iomna' na xuaa na tuii ñ'eⁿ ts'ocachu nntsona' nnom ts'aⁿ na s'aa juuna': “¿Chiiu ts'iaaⁿ na luaa' sa' ja?” ²¹ Ee ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ ñ'eⁿ ts'ocachu, nqueⁿ ntyjeeⁿ ljo' ts'iaaⁿ na ñe'cats'aaⁿ ñ'eⁿ joona'. Mañ'eⁿ ts'o'ñeeⁿ nnts'aaⁿ cwii xuaa na yaticheⁿ oo cwii na cwe' cwantindyo.

²² Ndo' nquii Ty'oots'om ¿ljo' mach'eena' xeⁿ seijndaa'ñe na m'mooⁿ na matseiw'eeⁿ nn'aⁿ na cwila'tjoondyena nnoom, ndo' nnts'aaⁿ na nleitquioo' juu najndei na cwiluiiñe? Jndy-oaa xuee na tintycwii na mach'eeⁿ na wjaanioomñe ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ na nnt'ueeⁿ joona nc'e na ticalcwe' n'omna jnaaⁿna, na la'xmaⁿna na nntsuundyena. ²³ S'aaⁿ na luaa' cha cantyja 'naaⁿ jaa nleitquioo' na juu na cwiluii'tma'ñe, jeeⁿ t'ma' tseixmaⁿna', jaa na cwi'tjoocheⁿ na ncuaa cha'tso, ty'oom na wi' ts'oom na seijndaa'ñe na nla'jomndyo na matseit'maaⁿñena' jom. ²⁴ Ty'oots'om tqueeⁿñe jaa na la'xmaaⁿ cwentaaⁿa'. Nt'omndyo jaa tjeii'ñe quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos ndo' nt'om tjeii'ñe quii'ntaaⁿ nn'aⁿ gentiles. ²⁵ Cha'xjeⁿ na matso ñ'oom naquii' libro na seiljeii Oseas:

Nn'aⁿ na nchii laxmaⁿ nn'aⁿya,

je' nntsjo̱ nda̱ana na mann'aⁿya joona.

Ndo' nn'aⁿ na ñet'om na tjaa 'ñeeⁿ wi' ts'om joo, je' la'xmaⁿna nn'aⁿ na wi' ts'o̱oⁿya joona.

²⁶ Matsoticheⁿ ljeii'ñeeⁿ:

“O na nchii cwiluiindyoy' nn'aⁿ tmaaⁿ cwentaya”,

naⁿñeeⁿ nntseicajndyu'na' na cwiluiindyena ntseinda Ty'oots'om na wando'.

²⁷ Mati seineiⁿ Isaías cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ Israel, tsoom: “Nn'aⁿ na wjaawicantyjoo' nn'aⁿ Israel, meiiⁿ na nleijndyendyena cha'na jndye tei' ndyoo ndaaluee, sa̱ cwe' cwantindyeyoona nluin'maaⁿndyena.” ²⁸ Ndo' tjatsoticheⁿna': “Ta Ty'oots'om maxjeⁿ nntseicanda̱ñe ñ'om 'ñom ñequio nn'aⁿ tsjoomnancue, na nncu'xeeⁿ joona cha'xjeⁿ na matsona' ndo' jndei m'aaⁿ na nnts'aaⁿ na ljo'.”

²⁹ Cha'xjeⁿ na jnda̱ tso Isaías:

Nquii Ty'oots'om na matsa̱ntjoom cañoom'luee,

xeⁿ nchii 'ñeeⁿ cwantindyoy tsjaaⁿ jaa nn'aⁿ judíos,

maxjeⁿ jnda̱ ljoo'ndyoy cha'xjeⁿ tjoom nn'aⁿ tsjoom Sodoma ñ'eⁿ Gomorra.

Luaa mañ'oomna' nn'aⁿ judíos cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya

³⁰ ¿Chiuu nl'uuyoo je' cantyja 'naa' ñ'oommei'? Joo nn'a' na nchii judíos cwiluiindyena tque' Ty'oots'om joona na tjaa jna' cwicola'xma'na, nc'e na cwila'yu'ya n'omna ñ'eñê. Ndo' majootona na nchii ñel'ueena na nlui'n'maa'ndyena. ³¹ Ndo' nn'a' Israel je', na tyoque'ndyena na nla'candaa'ndyena chiuu t'ma' ljeii na tque' Moisés cha que'na' joona na tjaa jna' la'xma'na, tícandaa nla'candana juuna'. ³² ¿Ndo' chiuu na luaa' tjoomna? Luaa' tjoomna ee tyocantyyaa'ya n'omna na nlui'n'maa'ndyena nc'e na tyola'candaa'ndyena ljo' na matsa'ntjom ljeii na tque' Moisés, ee nchii tyola'yu'ya n'omna ñ'e Ty'oots'om. Ndo' nc'e naljo', jo' chii matseijoom'na' cantyja 'naa'na na jnda tei'ty'uiina “Tsjo' na cwiwi'ty'uii nn'a'” ³³ ee waa ñ'oom cantyja 'naa'a' naquii' ñ'oom Ty'oots'om na teiljeii na matsona':

Ja maquia'ya tsa' na nluiñe tsjo' na nquiee nn'a' tsjoom Sión nncwity'uiina cantyja 'naa'a',
jom nluiñê tsjo'ty'a na cantyja 'naa'a' nntseiquiaana' nn'a',
saa ts'a' na nntseyu' ñ'eñê, xocats'aana' ntyjee' ndoo' cwe'
ts'iaa'ndyo na matseiyoom'm.

10

¹ 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo', maca'la nnom Ty'oots'om na nlui'n'maa'ndye nn'a' Israel ndo' ntyjaa'ya ts'oo'ya na nlui na ljo'. ² Ee macwji'yuu'ndyo cantyja 'naa'na na cwijoo' n'omna na nluiit'mañe Ty'oots'om cantyja 'naa'na. Saa ticwixcwe na cwindye'ntjomna nnom cha'xe' na l'ue ts'oom. ³ Ee ticala'no'na chiuu waa na maquee' nn'a' na tjaa jna' cwicola'xma' jo nnom. Joona cwil'uee'ndye che'nquieena chiuu ya na nlque'na' joona na ljo'. Tícatuee'ndyecjena cha'xe' na seijndaa'ñê na maquee' nn'a' na tjaa jna' laxma' jo nnom. ⁴ Ee juu ljeii na tqiaa Ty'oots'om nnom Moisés, cwintycwii najndei na matseixma'na' quia na matseyu' ts'a' ñequio Cristo. Jo' chii ts'a' na matseyu' ñ'eñê, maquee'na' tsa'ñee' na tjaa jna' cwicatseixmaa'.

⁵ Ee cantyja 'naa' na nlque'na' ts'a' na tjaa jna' cwicatseixma' jo nnom ljeii na matsa'ntjomna', luaa seiljeii Moisés: “Juu ts'a' na matseicanda ñ'oom na matsa'ntjomna', maxje' c'oom nacje 'naa'na'.” ⁶ Saa juu ñ'oom cantyja 'naa' na nlque'na' ts'a' na tjaa jna' cwicatseixma' nc'e na matseyu'ya ts'om ñ'eñê, luaa matsona': “Tinc'oom' ts'om': ¿Ñee' nncjaawa cañoom'luee na juu nndyoñ'oom Cristo? ⁷ Oo mei' tintsu': Ñee' nncjaacue yuu na m'a' añmaa' l'oo” cha na nndyoñ'oomlcwe' jom. ⁸ ¿Ljo' matso ñ'oomwaa'?: 'Matsona': “Juu ñ'oom Ty'oots'om candyoo' nacañom' waana',

mati naquii' 'ndyo' ndo' naquii' ts'om'." Majuu ñ'oomwaa' na cwiñe'quiaayâ na c'oom ts'a' na matseyu'ya ts'oom ñ'e' Cristo. ⁹ Xe' na macwji'yuu'ndyu' na Jesús cwiluiiñê na matsa'ntjoom 'u, ndo' ñequio na xcwee' ts'om' matseyu' na tquiaa Ty'oöts'om na tando'xcoom jnda' na tuee'n'e', quia jo' nlui'n'maa'ndyu'. ¹⁰ Ee quia ñequio cha'waa ts'om ts'a' matseyoom'm ñ'e' Ty'oöts'om, jo' na maque'na' jom na tjaa jna' cwicatseixmaa'. Ndo' ñequio 'ñom macwji'yuu'ñê na cwilui'n'maa'ñe nc'e Jesucristo.

¹¹ Ee ñ'oom' Ty'oöts'om na teiljeii matsona': "Xocats'aana' na cwe' ts'iaa'ndyo na seiyu' ts'a' ñ'e' Ty'oöts'om." ¹² Ee jo nnoom meii' nn'a' judíos, oo meii' nt'omche' nn'a', jom ñecwii xje' ntyjee' ñ'e'ndye joona. Ee manquiti na cwiluiiñê na matsa'ntjom, cwiluiiñê na matsa'ntjoom cha'tso nn'a'. Ndo' ndaa' cha'tsonde nn'a' na cwilcwii'na xue'n'e', canda'a'ya mañequiaa' na maca'na' joona. ¹³ Cha'xje' tso ñ'oom' Ty'oöts'om na teiljeii: "Nlui'n'maa'ñe mei'cwi'ñee'che' ts'a' na malcwii' xuee' nquii na cwiluiiñê na matsa'ntjom jaa." ¹⁴ Saa' çchiiu nl'ayoona na nlcwii'na jom na cwji'n'maa'ñê joona xe' na tyoola'yu'na ñ'e'ñê? çNdo' chiiu nl'ayoona na nla'yu'na ñ'e'ñê xe' tyoondyena cantyja 'naa'na'? Ndo' çchiiu nl'ayoona na ndyena cantyja 'naa'na' xe' tjaa 'ñee' nñequiaa' ñ'oom'm nda'ana? ¹⁵ Ndo' çchiiu nluiyuu na nnc'oonquia nn'a' ñ'oom'm ndaa' nt'omche' xe' na tjaa 'ñee' majñom na'ñee'? Cha'xje' matso ñ'oom'm na teiljeii: "Jee' nei'ncoo' quia cwiquie'cañom nn'a' na cwiñequia ñ'oom naya."

¹⁶ Saa' ticha'tsonde nn'a' na cwindye ñ'oom' Ty'oöts'om cwilañ'oom'ndyena juuna'. Ma'mo'na' na ljo' ee tso Isaías: "Jee' 'u Ta, tijndye nn'a' cwila'yu' ñ'oom na cwiñequiaayâ." ¹⁷ Jo' chii cwe' nc'e na mandii ts'a' ñ'oom cantyja 'naa' Cristo, jo' na mawee'na' na matseyu'ya ts'om ñ'e' Ty'oöts'om.

¹⁸ Saa' mawax'a': çAa nnts'aache'na' na tyoondye nn'a' Israel ñ'oom' Ty'oöts'om? Maxje' jnda' jndyena juuna', ee luaa matso ñ'oom'm na teiljeii:

Jnda' teinei' ñ'oom' Ty'oöts'om mei'nyuuche' na m'a' nn'a' tsjoomnancue,

ee tcuu tcuu cwii cwii ndyuaa jnda' tja ñ'oom'm.

¹⁹ Mawax'atya': çAa ndya' nnts'aache'na' na nn'a' Israel ticala'nq'na na luaa' nnts'aa Ty'oöts'om? Maxje' jla'nq'na ee Moisés najndyee tsoom ñ'oom' ndyoo Ty'oöts'om:

Ja nnts'aaya na nla'xueena quia na nntseiñ'oom'ndyo nn'a' na nchii tsjaa' joona.

Ndo' nnts'aa na nla'lloo'ndyena cwe' jnaa' nc'e nn'a' na ticata'jnaa'na cantyja 'na'ya.

20 Tĩcatseiwee ts'om Isaías quia na tsoom ñ'oom 'ndyoo Ty'oots'om:

Nn'aⁿ na tĩcal'uee ja joona jliuna ja.

Ndo' ndaa nn'aⁿ na tĩcata'x'e ja, seica'moⁿndyō ndaana.

21 Saa cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ Israel seineiⁿ Isaías ñ'oom 'ndyoo Ty'oots'om: “Tyoojcjomeintyja^a na matseiliuuya l'ooya ndaa'yo' na ñe'cateijndeiya 'o. Saa 'o jeeⁿ quie' n'om'yo' ndo' cwila'wendyō' nacjoya.”

11

Nn'aⁿ Israel na cwicalui'n'maaⁿndye

1 Ñ'oomwaa ñe'cwax'a, ¿aa jnda tyeⁿnquie' Ty'oots'om nn'aaⁿaⁿ nn'aⁿ Israel? Tyooch'eeⁿ na ljo', ee mati ja lu-aañe cwii joona. Tuiindyō na jndyowicantyyoo' tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham ñ'eⁿ jndacantyyoom Benjamín. 2 Xocats'aana' na cwii ndii' s'aa Ty'oots'om na jnda ntyjeeⁿ nn'aⁿ Israel ndo' je' tal'uendyena ntyjeeⁿ. ¿Aa ticaliu'yo' ñ'oom'm na teil-jeii na seineiⁿ Elías xjeⁿ na matseineiⁿ nnom Ty'oots'om na mañequiaaⁿ jnaaⁿ nc'iaaⁿaⁿ nn'aⁿ Israel? Tsoom: 3 “Jeeⁿ 'u Ta, jnda jla'cwjeena nc'iaaya profetas ndo' jnda jla'tyuii'na ndio yuu na ñejla't'maaⁿndye nn'aⁿ 'u. Je' ñenco cwima'ndiina', ndo' mati ñe'cala'cuee'na ja.” 4 Saa t'o Ty'oots'om nnoom, tso: “Tiñencu' cwima'ndiina', ee m'aⁿ ntquiee' meiⁿ nn'aⁿ na jnda tjeii'ndyō cwentaya na tyoota' cantye jo nnom ty'oō Baal.” 5 Ndo' majo'ti je', nc'e naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, ma'ndiina' cwii tmaaⁿ chjoo na macwjii'ñê cwentaaⁿaⁿ. 6 Ndo' xeⁿ cantyja 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, jo' na cwicalui'n'maaⁿndyena, quia jo' nchii cwiluii na ljo' nc'e chiuu na cwil'a nquieena. Ee xeⁿ naljo', juu naya na matseixmaaⁿ na cwe' yu, tixocatseixmaⁿa' naya.

7 Luaa waa ñ'oomwaa'. Majndyendyetei nn'aⁿ Israel tĩcato'ñoomna naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om na tyol'ueena, macanda nt'omndye joona na tjeii'ñe Ty'oots'om to'ñoomna jo'. Saa nt'omndye joona s'aana' na quie' n'omna. 8 Tjaa chiuu xuii' cha'na matso Isaías: “Na Ty'oots'om tquiaaⁿ na tjoomna, s'aana' cha'na ts'aⁿ na ñe'catsoo cha meiⁿ na niom n'om ndaana saa titquioona, ndo' meiⁿ na niom lua'quina saa ticandyena ndo' luaa' cwitjoomna hasta xjeⁿ je'cheⁿ.” 9 Mati seineiⁿ David cantyja 'naaⁿaⁿ, tsoom:

Majoo nantquie na cwicwa'na catseicwaqueⁿa' teiⁿnco' na nntseityuu'na' joona,
ndo' mañequio joona' cwi'ty'uiina
cha na catioomndyena natia na cwil'ana.

10 Cats'aana' ñ'eⁿndyena cha'cwijom nn'aⁿ na 'oowinchjaaⁿ na tileicanty'iaa.

Cats'aana' na ñequii'cheⁿ catseijomna' joona cha'cwijom ts'aⁿ
na jaa' xuu' na jnda'jom ntyjo wjaa.

Waa chiuu ya na nlui'n'maa'ndye nn'aⁿ na nchii judíos

¹¹ Quia jo' ¿chiuu waa na cala'nooⁿa na luaa' waa? ¿Aa ñe'catsona' na ticjaañjoom' l'a nn'aⁿ judíos, jo' cha wjaachuuna' joona na nntsuundyena? Jeeⁿ nchii jo'. Nc'e na jla'tjoondyena na ticala'yu'na ñ'eⁿ Ty'oots'om, jo' chii tju'naaⁿñeyuuna' na nlui'n'maa'ndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tachii judíos. Tuii na luaa' cha mati catseiqueeⁿa' n'omna na nla'xmaⁿna cha'na nn'aⁿ na cwiluiindy^e cwentaa' Ty'oots'om. ¹² Xeⁿ juu na jla'tjoondye nn'aⁿ judíos mañequiaana' na nlui'n'maa'ndye nn'aⁿ tsjoomnancue ndo' juu na ticjaa-cañjoom' na l'ana seijndaa'ñena' na waa naya 'naaⁿ nn'aⁿ na nchii tsjaaⁿ joona, quia jo' juu xjeⁿ na nnc'ooquie'nnda'na cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, cwanti t'maⁿti naya nntseixmaⁿa'.

¹³ Nc'e na maty'iom Ty'oots'om ts'iaaⁿ ja jo ndaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ na cwiluiindy^o, macwjii'a cwent^a na jeeⁿ jnda tseixmaⁿ juuna'. ¹⁴ Queeⁿ ts'ooⁿya na cats'aana' na ticjaaⁿwee' n'om nn'aⁿya na ñe'cwii tsjaaⁿ quio tuiindy^o na macanda 'o cwicalui'n'maa'ndyo' ndo' catseiqueeⁿa' n'omna na mati joona cwji'n'maa'ñe Ty'oots'om. ¹⁵ Ee xeⁿ cantyja 'naaⁿ na 'ndiina' nn'aⁿ judíos, tju'naaⁿñena' na joo nn'aⁿ tsjoomnancue nljoyaandyena jo nnom Ty'oots'om, c'oom' n'om'yo' chiuu nnts'aana' quia na jnda tju'na' na cwiluiindyennda'na cwentaaⁿa'. Na nluii na luaa', nntseijomna' cantyja 'naaⁿna cha'cwijom ts'aⁿ na wando'xco na jnda tue'. ¹⁶ Ee xeⁿ juu tsqueeⁿtyoo' na cwineirⁿindyee cwiluiñena' na lju'na', ma'moⁿna' na mati cha'waa tsqueeⁿñeeⁿ lju'na'. Ndo' mati nch'ioo' ts'oom, xeⁿ maqueⁿ lju'na' joona', mati chatso l'o ts'oom jnda tqueⁿlju'na'. ¹⁷ Saa xeⁿ nt'om l'o ts'oom olivo xiom', jnda jndii'na' ndo' 'u je' na matseijomna' 'u cha'na ts'oom olivo jndaⁿ, jnda ñjoom'ndyu' quii'ntaaⁿ l'o ts'oom olivo xiom', ndo' na ljo' macwjaa'ñena' 'u cantyja 'naaⁿ nch'ioo' ts'oom'ñeeⁿ ndo' ndaa' juuna' mañequiaana' na wjaanajndu'. ¹⁸ Saa tinc'oom' ts'om' na 'u cwiluiit'ma'ndyu'ti' nchiiti l'o nquii ts'oom. Ee xeⁿ na nnts'aana' na ljo' ntyji', cjaañjoom' ts'om' na nchii 'u cwiluiindy^u nch'ioo' ts'oom na mañequiaa' na jnda l'ona', nch'ioo'na' cwiñequia na jnda l'ona'.

¹⁹ Nnts'aacheⁿna' na nntsu': "Mayuu' na ljo', saa nc'e na jndii' l'o ts'oom olivo'ñeeⁿ, jo' chii ñjoom'ndyo ja." ²⁰ Mayuu' na ljo'. Jndii'ñena' joona nc'e na ticala'yu'ya n'omna, ndo' 'u tyeⁿ meiⁿntyje' na matseyu'ya ts'om'. Jo' chii tintseis'andyu' ndo' tintseiscundyu', yati c'oom' na nquia'. ²¹ Ee

xeⁿ tîcatseit'maⁿ ts'om Ty'oqots'om l'o nquii ts'oom'ñeeⁿ, majndeiticheⁿ cwe' 'u. ²² Canty'ia' chiuu t'maⁿ ts'om Ty'oqots'om ndo' mati jeeⁿ ñecwii ñ'oom jom. Cantyja na ñecwii ñ'oom jom, jo' na seiquiaana' naⁿñeeⁿ. Saa ñequiondyu' 'u yats'aⁿñê. Queⁿndyu' na nntsa' yuu na l'ue ts'oom ee xeⁿ tjaa jo' mati 'u nntseiquioona'. ²³ Mati nn'aⁿ judíos na tiñe'cala'yu' ñ'eⁿ Jesucristo, xeⁿ nncue'ntyjo na nla'yu'na ñ'eⁿñê, nndaⁿ nnts'aa Ty'oqots'om na nntseicañjoom'nnaaⁿaⁿ joona, ee waa na jneiⁿ na nndaⁿ nntseicañjoom'nnaaⁿaⁿ joona. ²⁴ Ee 'u na nchii ts'aⁿ judío cwiluiindy'ye, xeⁿ na matseijomna' 'u cha'na ts'oom olivo jndaⁿ, saa jnda ñjoom'ndyu' ts'oom olivo xiom', meiiⁿ na tiquiluii na ljo', majndeiticheⁿ cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, tijnde'i'na' na ññjoom'ndyennda'na manquiti ts'oom olivo xiom' na la'xmaⁿna.

Na cwii macanda nlui'n'maa'ndye nn'aⁿ Israel

²⁵ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', l'ue ts'oqⁿya na caliu'yo' ñ'oomwaa na wanty'iuu' waana', cha tints'aana' ndoo' nquiu'yo' na jeeⁿ jndo' n'om'yo'. Nt'om nn'aⁿ judíos cwila'quie' n'omna cantyja 'naaⁿ Jesucristo hasta xjeⁿ na nntseicandaⁿñena' lojoo nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿ jom na nchii cwiluiindyena tsjaaⁿ nn'aⁿ judíos. ²⁶ Quia na jnda tuii nmeiⁿ, cha'tsondye nn'aⁿ judíos nlui'n'maa'ndyena cha'xjeⁿ na matso ñ'oom' Ty'oqots'om na seiljeii Isaías: Naquii' tsjoom Sión nnaⁿ tsaⁿ na nntseicandyaañe nn'aⁿ ndo' nn'aⁿ na jndyowicantyjo' tsjaaⁿ 'naaⁿ Jacob nnquindyo natia na la'xmaⁿna.

²⁷ Quia na nntseicanduu'a jnaaⁿna quia jo' nntseicandaⁿñena' ñ'oom na t'maⁿtyaaⁿya ñ'eⁿndyena.

²⁸ Nc'e ñ'oom naya na macwji'n'maa'ñe Ty'oqots'om nn'aⁿ, jo' na m'aⁿntiaa'ndye nn'aⁿ judíos ñ'eⁿñê, ndo' na luaa' s'aana', tju'naaⁿñena' na cwitsaaquiee'ndyo' 'o. Saa ndicwaⁿ m'aaⁿ na wi' ts'oom joona na tjeii'ñê weloona na nluiindyen cwen-taaⁿaⁿ. ²⁹ Ee quia na jnda tquiaa Ty'oqots'om cwii nnom na macandaⁿ ts'aⁿ ndo' na maqueeⁿñê juu na nntseixmaⁿ cwen-taaⁿaⁿ taxocatseichueeⁿeⁿ jo'. ³⁰ Ee cha'xjeⁿ na ñet'om'yo' na ñe'jla'quie' n'om'yo' nnom Ty'oqots'om, je' mañ'oom na wi' ts'oom 'o, saa je' je' nn'aⁿ judíos cwila'quie' n'omna nnoom. ³¹ Maluaa' matseijomna' cantyja 'naaⁿna. Je' cwila'quie' n'omna cha ndanquia nnc'oom Ty'oqots'om na wi' ts'oom joona, cha'xjeⁿ je' m'aaⁿ na wi' ts'oom 'o. ³² Ee s'aa Ty'oqots'om na cha'tsondyo la'xmaaⁿya na tyoola'candaⁿndyo jo nnoom, cha na cha'tsondyo nnc'oom na wi' ts'oom.

³³ Joo na maqueⁿna' Ty'oqots'om na tyañe, jeeⁿ jnda laxmaⁿna', jeeⁿ jndo' ts'oom, cha'tso matsei'nqoⁿqⁿ. Tjaa 'ñeeⁿ nntseinchu'tcuuñe chiuu matseijndaa'ñê, tjaa 'ñeeⁿ

nnda̱a nntsei'nq̃n' ljo' na mach'eeⁿ. ³⁴ Cha'na teiljeii ñ'oom na tso Isaías: “¿Ñeeⁿ cwii jaa nmeiiñe nnda̱a nntseinq̃n' chiuu m'aaⁿ ts'om nqueⁿ na matsa'ntjoom? ¿Aa m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na jeeⁿcheⁿ jndq̃' ts'om cha na nnda̱a nntseijndq̃' ts'oom? ³⁵ ¿Ñeeⁿ teijndeiijndyee jom cha je' maca'na' na catseilcweeⁿ'eⁿ jo' nnom juu?” ³⁶ Ee cha'tsoñ'eⁿ niom nc'e jom, ndo' tseixmaⁿñ'eeⁿ jo'. Jo' chii macanda jom caluiit'maññe cha'waati xuee. Amén.

12

Maqueⁿ lju'na' ts'aⁿ jo nnom Ty'oq̃ts'om

¹ Macwe' jo' 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', nc'e na m'aaⁿ Ty'oq̃ts'om na jeeⁿ wi' ts'oom jaa, maca'na ndaa'yo' yocheⁿ na cwitsaam'aⁿti'yo' na ññequiandyo'ñ'eⁿ'yo' na nla'xmaⁿ'yo' cha'cwijom quioo' na cwila'cwjee nn'aⁿ judíos, cwii nnom na lju', na cjaawee' ts'oom. Na nl'a'yo' na ljo' jeeⁿ xcwe nla't'maaⁿndyo' jom. ² Tanc'om'yo' na mati 'o cwil'a'yo' ljo' na cwinty'ia'yo' na cwil'a nn'aⁿ tsjoomnancue, cala'chui'yo' cantyja na cwila'tiuu'yo' cha na luaa' ntseixcona' cha'tso cantyja na cwitsaam'aⁿ'yo'. Ee na nl'a'yo' naljo' nncue'ntyjō na nla'nq̃n'yo' chiuu waa na l'ue ts'om Ty'oq̃ts'om ñ'eⁿndyo', na juu jo' tjacantyja naya tseixmaⁿ, ndo' cjaawee' ts'oom ndo' canda̱a' tseixmaⁿna'.

³ Nc'e ts'iaaⁿ na jnda̱ tquiaa Ty'oq̃ts'om na matseixmaⁿya, jo' na matsjooya ndaa'yo', meicwiindyō' 'o tincwinom' na nnc'oom' ts'om cantyja 'naaⁿ' nquii cha'xjeⁿ na matsona' na nncwjeiiⁿ'eⁿ cwenta chiuu matseixmaaⁿ. Cwii ndo' cwiindyō' cwji'ya cwenta cwanti na jnda̱ tquiaa Ty'oq̃ts'om nnom na matseixmaⁿ na matseyu'ya ts'om ñ'eⁿñê. ⁴ Ts'aⁿ ñecwiññê saa jndye tjaacañjoom'ñê, ndo' cwii cwii joo na tjacañjoom'ñê tiljo'yu ts'iaaⁿna' ñ'eⁿ nc'iaana'. ⁵ Maluaa' waa na matseijomna' jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a, meiiⁿ na jndyendyō saa matseijoom'na' cantyja 'naaⁿya na ñe'cwii sei' cwiluiindyō cantyja 'naaⁿ' Cristo. Ndo' ts'iaaⁿ na mañequiaa Ty'oq̃ts'om na cal'aaya cwentaⁿ'aⁿ tjachuii'na' na cwii cwiindyō.

⁶ Ts'iaaⁿ na mañequiaa Ty'oq̃ts'om na cal'aaya, tiñecwii xjeⁿ joona'. Nqueⁿ matseijndaa'ñê cwaaⁿ ts'iaaⁿ nntseixmaⁿ cwii cwiindyō. Saa maca'na' na calacanda̱a'ndyō cwii cwii nnom ts'iaaⁿ na mañequiaaⁿ. Xeⁿ na jnda̱ tquiaaⁿ na 'naaⁿ' ts'aⁿ na nnda̱a nntseiteincoo' ñ'oom'm ndaa̱ nn'aⁿ, cwa catseicanda̱a'ñe tsaⁿñeeⁿ juuna'. ⁷ Ndo' xeⁿ mañequiaaⁿ na macandaa' ts'aⁿ na candi'ntjom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu', cats'aa ts'iaaⁿñeeⁿ ñequio na xcwee' ts'om. Ndo' juu ts'aⁿ na macandaa' na ma'mq̃n ndaa̱ nc'iaa', queⁿñe ts'iaaⁿñeeⁿ. ⁸ Ts'aⁿ na macandaa' na mañequiaa na t'maⁿ n'om nn'aⁿ, ts'iaaⁿñeeⁿ

cats'aa. Ndo' juu ts'aⁿ na niom s'om l'o tintseintycwii' na nnteijndei nc'iaa' 'naⁿ na matsei'tjoona' joona. Ts'aⁿ na 'naaⁿ na nluiitquieñe cats'aa naljo' ñequio na mach'eeñe cwenta. Ndo' ts'aⁿ na mateijndei nn'aⁿ na nty'iaandye cats'aa naljo' ñequio na neiiⁿ.

Ñ'oomeiiⁿ laxmaaⁿya na calacandaqⁿndyo

⁹ C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' ñequio na mayo'cheⁿyo', nchii cwe' cwil'a'ya'yo'. Catseiqueeⁿna' n'om'yo' cha'tso yuu na ya, saa yuu na tia c'om'yo' na jndoo'yo'. ¹⁰ C'om'yo' na jnda nqui'u'yo' nc'iaa'yo' cha'xjeⁿ ñeⁿnquii ts'aⁿ ntseinda 'o, ñequii'cheⁿ cal'a'yo' na joona t'maⁿti caluiindy, ñecuaa meiiⁿ 'o tjaa 'ñeeⁿ catseit'maaⁿñe.

¹¹ Tila'nchqueeⁿndyo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om na la'xmaⁿyo'. Cjoo' n'om'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnom Jesucristo.

¹² C'om'yo' na neiⁿyo' cha'tso na matseijndaa'ñe Ty'oots'om na ñnequiaaⁿ na nda'yo'. Quia majuw'ina' 'o, c'om't'maaⁿndyo' n'om'yo'. Ndo' ñequii'cheⁿ calaneiⁿyo' nnoom.

¹³ Quia matseitjoona' 'naⁿ nn'aⁿ na maqueeⁿ cwentaan'aⁿ, quia'yo' cantyja na cwileiñ'om'yo' na nnteijndeiina' naⁿñeeⁿ. Catei'x'ee'yo' nn'aⁿ na cwila'yu' na cwe' cwiquieya na m'aⁿyo'.

¹⁴ Quia matseitaa' ts'om ts'aⁿ 'o, nchii mati nlcwe' 'o ñ'oom wi' cjoo' tsaⁿñeeⁿ. 'O cataⁿyo' na Ty'oots'om catio'naaⁿñê juu.

¹⁵ Quia cwinty'ia'yo' na neiiⁿ nc'iaa'yo' na cwila'yu', mati 'o c'om'yo' na neiⁿyo' ñ'eⁿndyena. Saa quia cwitjoomna na matseichjoo'na' n'omna, mati 'o c'om'yo' na chjoo' n'om'yo' ñ'eⁿndyena.

¹⁶ Tjoom' c'om'yo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo'. Tinc'om'yo' na s'andyo' ndo' lcundyo'. Catsañ'oomndyo' ñequio nn'aⁿ na nty'iaandye, tints'aana' nqui'u'yo' na cwe' 'o jndo'ti n'om'yo'.

¹⁷ Natia na nnts'aa ts'aⁿ 'o, til'a'yo' na nnjoom. Ñequii'cheⁿ cala'jnda'yo' na cha'tso na cwil'a'yo' nla'xmaⁿyo' na ya nn'aⁿndyo' jo ndaa cha'tso nn'aⁿ. ¹⁸ 'O tacala'ntja'ndyo' ñequio nn'aⁿ. 'O cha'tso na ndaa nl'a'yo' ñequii'cheⁿ cal'a'yo' yuu na ya cha tincju'naaⁿñena' na nl'uee'ndye nn'aⁿ tia' ñ'eⁿndyo'. ¹⁹ 'O nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'oqⁿya, til'a'yo' na canjoom. Quiandyo' na nquii Ty'oots'om nnts'aaⁿ na nnjoom, xeⁿ naljo' l'ue ts'oom. Ee waa ñ'oom'm na teiljeii na matsona': "Matso Ty'oots'om: Nncq nnts'aa na nnjoom. Ja nnts'aa na nntioomndye nn'aⁿ na cwila'tjoondye nqoⁿ." ²⁰ Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom na teiljeii na matsona': "Juu ts'aⁿ na jndoo' 'u, xeⁿ na ñejnoom'm, quiaa' na nlcwaaⁿaⁿ. Xeⁿ na ñec'om ndaa, quiaa' ndaa na nnc'om ee na nntsa' na luaa',

nnts'aana' na jnaaⁿ'aⁿ chiuu waa na mach'eeⁿ ñ'eⁿndyu'." 21 Tiñe'quiaandyu' na joo na ticatsaⁿ'ntjomna' nnaⁿndyena' ñ'eⁿndyu'. Catsa' yuu na ya cha canaⁿndyu' nacjoo' joo na ticatsaⁿ'ntjomna'.

13

Calan'oqⁿ'ndyo ñ'oⁿoom ntyuee naⁿmaⁿ'niaaⁿ

1 Cwii cwiindyⁿ'o cju'ñecje ndaaⁿ naⁿmaⁿ'niaaⁿ, ee nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, Ty'oⁿots'om maqueeⁿ joona ts'iaaⁿ'ñeeⁿ. Tjaaⁿ'naⁿ cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ ts'iaaⁿ na nchii jom tqueeⁿ juu. 2 Quia jo' ñeeⁿ juu na wjaa nacjoo naⁿmaⁿ'niaaⁿ, mawjaa tsaⁿ'ñeeⁿ nacjoo' na seijndaa'ñe nquii Ty'oⁿots'om. Ndo' maxjeⁿ nnt'uiina' jom na nntioomñê na ljo' mach'eeⁿ. 3 Jo' chii ts'aⁿ na mach'ee yuu na tia m'aaⁿ na nquiaⁿ'aⁿ naⁿmaⁿ'niaaⁿ. Saa ts'aⁿ na mach'ee yuu na cwitsaⁿ'ntjom n'iaaⁿ, ya m'aaⁿ, tyoocaty'ueeⁿ naⁿ'ñeeⁿ. Jo' chii catsa' yuu na cwitsaⁿ'ntjomna 'u, quia ljo'cheⁿ taxoc'oom' ts'om' aa nla'wjeena 'u. Maxjeⁿ nnc'omna na neiiⁿ'na 'u. 4 Ee naⁿmaⁿ'niaaⁿ la'xmaⁿ'na na cwindye'ntjomna nnom Ty'oⁿots'om cha catei'jndeina 'u. Saa xeⁿ mache' na til'uee ljeii na cwilein'omna, quia jo' c'oom' na nquia' joona, ee ticwe' ts'iaaⁿ'ndyo na la'xmaⁿ'na sayo ee cwiluiindyena na cwindye'ntjomna nnom Ty'oⁿots'om na cwita'wi'na nn'aⁿ na cwil'a yuu na tia. 5 Quia jo' we ndii' macaⁿ'na' na cala'candaⁿ'yo' jo ndaaⁿ naⁿmaⁿ'niaaⁿ. Najndyee nc'e na tical'ue n'om'yo' na cat'uii ljeii na cwileiñ'omna 'o. Ndo' na jnda we nc'e na nquiu'yo' naquii' n'om'yo' na matsona' na cal'a'yo' na ljo'. 6 Macwe' jo' na cwitiom'yo' ts'iaaⁿ'ndaaⁿ'yo', ee nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ, ñequio ts'iaaⁿ'meiⁿ' cwita'ntjomna cha nl'ana ts'iaaⁿ na maqueeⁿ Ty'oⁿots'om joona. 7 Nnom cwii cwii ts'aⁿ na waa na matseixmaⁿ' na nntseit'maaⁿ'ndyu' juu, catsa' naljo' ñ'eⁿñe. Quia macaⁿ'na' na nntiom'yo' ndaaⁿ naⁿmaⁿ'niaaⁿ, catiom'yo', cha'na ts'iaaⁿ nnom tyuaa. Cala'candaⁿ'yo' nnom ljeii na cwiqueⁿ naⁿmaⁿ'niaaⁿ, ndo' cala't'maaⁿ'ndyo' cha'tsondye joona na matsona' na cala't'maaⁿ'ndyo'. 8 Meiⁿ'ncwii ts'aⁿ tincho'jnaⁿ'yo' nnom. C'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaaⁿ'yo' ee juuna' matseijomna' cha'cwijom na cho'jnaⁿ'yo'. Juu ts'aⁿ na m'aaⁿ na wi' ts'om x'iaa', matseicañaaⁿ chiuu t'maⁿ ljeii na matsaⁿ'ntjomna' na tqueⁿ Moisés, 9 ee ljeii'ñeeⁿ matsaⁿ'ntjomna': "Tinc'om'ya' ñequio cwiicheⁿ ts'aⁿ, tintseicue' ts'aⁿ, tinch'uee' 'naaⁿ' ts'aⁿ, tintseiqueeⁿ ts'om' 'naaⁿ' ts'aⁿ." Ee cha'tso ñ'oⁿoommeiⁿ' ñequio nt'omcheⁿ na saⁿ'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, cwila'x'iaaⁿ'ndye joona' ñequio ñ'oⁿomwaa na matsona': "C'oom' na jnda ntyji' tyjets'aⁿ'ndyu' cha'xeⁿ na wi' ts'omndyu' cheⁿ'ncu'." 10 Ee quia na m'aaⁿ ts'aⁿ

na jnda ntyjii tyjets'aⁿñe, xocats'aa na wi'ñe ñ'eⁿ tsaⁿñeeⁿ. Ee ts'aⁿ na jnda ntyjii ntyjenn'aⁿñe, matseicandañ'eeⁿ ljeii na tqui^a Ty'o^ots'om nnom Moisés.

¹¹ Cala'nqⁿyo' naljo' ndo' c'oom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ tiempo na m'aaⁿya je'. Matseijomna' cantyja 'naⁿyo' cha'cwijom na cwinda'yo'. Jo' chii calcwi'yo' ee je' mandyoo'ti m'aaⁿna' na nlui'n'maaⁿndyo, nchiiti quia jlayuu'jndyaa ñ'oom'm. ¹² Juu na cwitsaam'aaⁿya matseijomna' cha'cwijom natsjom, juuna' wjaawinomna'. Wjaawindyoo'ti xuee quia na nlui'n'maaⁿndyo. Jo' chii ca'ndyaa na cwilajomndyo ts'iaaⁿ na laxmaⁿna' cantyja 'naaⁿ najaaⁿ. Cal'uee'ndyo l'o ts'iaaⁿ ya na laxmaⁿna' cantyja 'naaⁿ naxuee. ¹³ C'o^oya cha'xjeⁿ na macaⁿna' na cats'aa ts'aⁿ quia naxuee. Nchii c'o^oya na cwicwa'jndoo'ndyo meiⁿ nchii na cwicandyaaya. Nchii c'o^o ñequio nn'aⁿ na cwe' luaa'ndyo ñequio nt'omcheⁿ nnom natia la'xmaⁿ. Tac'o^oya na cwila'ntja'ndyo ñequio nn'aⁿ meiⁿ tala'taa' n'o^oya joona. ¹⁴ Saa 'o wandyo' cal'a'yo', 'o cwee'yo' Jesucristo cha'xjeⁿ macwee ts'aⁿ liaa. Tañe'quiandyo' na joo na neiⁿnco nquiu nn'aⁿ na matseixmaⁿ tsjoomnancue nlqueⁿna' xjeⁿ 'naaⁿna' 'o.

14

Tintio'ñ'oom' cwii nn'aⁿ na matseyu'

¹ Cato'ñoom'yo' meiⁿ ts'aⁿ na ticuee' na matseyu'ya ts'om, saa nchii na nnto'yo' na nla'ñ'eeⁿndyue'yo' ñ'eⁿñê. ² Cal'uu, m'aⁿ nn'aⁿ nquiu na wanaaⁿ na nlcwa' ts'aⁿ cha'tso nnom 'naⁿ, saa m'aⁿ nt'omcheⁿ na ticuee' na cwilayu'ya n'om ñ'eⁿ Ty'o^ots'om, joona cwe' tso cwicwa'na. ³ Luaa macaⁿna': Juu ts'aⁿ na ntyjii na meiⁿquia nantquie wanaaⁿ na nlcwa', tints'aa na ticuee' ts'om ts'aⁿ na cwe' jndaa' ljo' macwa'. Ndo' mati 'u ts'aⁿ na cwe' jndaa' ljo' macwa' tincwjaa'ndyu' cwent^a cwe' na cha'tso nnom macwa' x'ia', ee maco'ñom Ty'o^ots'om jom. ⁴ ¿Ñeeⁿ cwiluiindy^u na matsei'ncjoo'ndyu' ljo' mach'ee cwiicheⁿ x'ia' na matseyu'? Ee nquii na matsa'ntjom jom nntso na aa xcwe aa tixcwe mach'eeⁿ. Nljoñeya tsaⁿñeeⁿ ee waa najndeii na matseixmaⁿ Jesús na matsa'ntjom jom.

⁵ M'aⁿ nn'aⁿ na cwitjeii'na cwent^a na waa cwii xuee na t'maⁿti tseixmaⁿna' ndo' m'aⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'tiuu na meiⁿquia xuee ñecwii xjeⁿ. Saa cwii cwii ts'aⁿ c'oom'tyeⁿ ts'om cantyja 'naaⁿ ñ'oom'waa'. ⁶ Ts'aⁿ na maqueⁿ na t'maⁿti cwii xuee, mach'eeⁿ na ljo' ee na matseit'maaⁿñê Nquii na matsa'ntjom jom. Ndo' ts'aⁿ na mach'ee na ñe'cwii xjeⁿ tseixmaⁿna', mach'ee na ljo' ee na matseit'maaⁿñê Nquii na matsa'ntjom juu. Ndo' ts'aⁿ na macwa' cha'tso nnom

nantquie, macwaaⁿaⁿ joona' ee na matseit'maaⁿñê Nquii na matsaⁿntjom jom, ndo' mañequiaaⁿ na quianl'uua' Ty'oots'om. Mati ts'aⁿ na cwe' jndaa' nantquie na macwa' mach'eeⁿ na ljo' ee na matseit'maaⁿñê Ty'oots'om ndo' mañequiaaⁿ na quianl'uua'. ⁷Ee tjaa 'ñeeⁿ jaa c'oom na wando' cwe' ee na l'ue ts'om nquii, ndo' tjaa 'ñeeⁿ jaa c'oom na nncue' ee na l'ue ts'om nquii. ⁸Cantyja na tandoo'a, tandoo'a cwe' ee Jesucristo, ndo' cantyja na cwiwjaaya, ncwjaaya cantyja 'naaⁿ jom. Jo' chii aa na tandoo'a oo aa na nncwjaaya, maxjeⁿ m'aaⁿya cantyja 'naaⁿ jom. ⁹Manc'e jo' na tueeⁿeⁿ ndo' tando'xcoom cha na nntseixmaaⁿ na matsaⁿntjoom jaa cha queⁿna' jom na cwiluiñê na matsaⁿntjoom nn'aⁿ na jnda tjā ndo' cwentaa nn'aⁿ na ta'ndo'.

¹⁰Saa 'u je', ¿chiiu na xjento 'u ñe'cu'xeⁿ cwii nn'aⁿ na matseyu' oo chiiu na m'aaⁿ na ticuee' ts'om' jom? Ee cha'tsondyo nncwinooⁿ jo nnom Cristo na nncu'xeeⁿ jaa. ¹¹Ee mawaa ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona':

Ja wando'a, matso nquii Ty'oots'om,

nc'e naljo' jo' chii cha'tsondye nn'aⁿ nnta'na cantyena jo nqoⁿya,

ndo' nla't'maaⁿndyena Ty'oots'om ñequio na jndoo' cha'tsondye nn'aⁿ.

¹²Luaa waa cantyja 'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ, cwii cwiindyō ñnequiaaya cwenta nnoom cantyja 'naaⁿya.

Tintsa' na nntseilcwe'na' x'ia' na matseyu'

¹³Jo' chii tacatsona' na nntio'ñ'ooⁿya cwii ndo' cwii nc'iaaya. 'O cala'jnda'yo' na til'a'yo' cwii nnom na jnaaⁿ jo' nntseicwachuu'ñena' juu ndo' nnts'aana' na nntseitjooñe.

¹⁴Nc'e na matseixmaⁿya ts'aⁿ na matseyu'a ñ'eⁿ Jesucristo, jo' chii m'aaⁿtyeⁿ ts'ooⁿ na tjaa'naⁿ cwii nnom 'naⁿ na tilju' matseixmaⁿna'. Saa xeⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na matseituu na niom 'naⁿ na tilju', cantyja 'naaⁿ nquii tsaⁿñeeⁿ mach'eena' na tilju'na'. ¹⁵Ee xeⁿ cwe' cantyja 'naaⁿ ljo' na macwa' matsei'ndaa'na' ntyjii cwii nn'aⁿ na matseyu' ndo' na luaa' mache', tic'oom' na jnda ntyji' jom. Jo' chii tantsa' cwii na ya ntyji' macwa' nntsei'ndaa'na' cwii nn'aⁿ na tue' Cristo cwentaaⁿaⁿ. ¹⁶Tiñe'quia'yo' na nncju'naaⁿñena' na nlaneiⁿ nn'aⁿ ñ'oom na tijo'ndyo nacjo'yo' ljo' na 'o nquiu'yo' na ya.

¹⁷Ee juu na matsaⁿntjom Ty'oots'om, nchii tomti waana' na nlei'ndaa' ljo' na wanaaⁿ na nntquiaaya oo na nncwaaaya. Matsaⁿntjoom jaa cha cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo ndaaⁿ nl'aaya yuu na maty'iomyana'. Ndo' mati na nnc'ooⁿya na neiiⁿya ndo' na meiⁿcwii ñomtiuu tic'ooⁿya jo nnoom. ¹⁸Ts'aⁿ na luaa' mandi'ntjom nnom Cristo, cwijaawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿñê, ndo' mati neiiⁿ nn'aⁿ jom.

19 Cwe' nc'e jo' tsantyjooya meiⁿnquia nnom na nndaa nl'aaya na tical'uaa ndia' ñequio nn'aaⁿya na cwila'yu'. Ee na nl'aaya na ljo' nnteijndeiindyō ntyjaa na nntsanaajndaaya na cwila'yuu'a. 20 Jo' chii tintseityui' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om na cwe' jndaa' cwii nnom nantquie na macwa'. Mayuu' cha'tso nnom nantquie lju' la'xmaⁿna', saa tia matseixmaⁿ xeⁿ cantyja 'naaⁿ cwii nnom na macwa' matsei'ndaa'na' ntyjii cwii x'ia' na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. 21 Yati na tinlqui' sei', tinc'ua' winom ndo' tinsa' cwii nnom na cantyja 'naaⁿ jo' nntseilcwe'tya'na' cwii x'ia' na matseyu', oo na nntseiquioona' jom na nnts'aaⁿ jnaⁿ oo na nnts'aana' na tityeⁿ matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. 22 Juu na matsei'yu' cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, matsaⁿntjomna' na c'oom'tyeⁿ cantyja 'naaⁿna' jo nnom Ty'oots'om. Ee jeeⁿ neiiⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿ ts'om na xcwe mach'ee cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ na tjaa meiiⁿcwii na maco'tia'na' ntyjii. 23 Saa ts'aⁿ na tijndaa'ya ntyjii aa mayuu' na ya na nlcwa' ts'aⁿ cwii nnom nantquie ndo' xeⁿ nlcwaaⁿaⁿ jo', nnts'aayuuna' jnaaⁿaⁿ waa, ee cha'tso ljo' na mach'ee ts'aⁿ ndo' ticaljeiiyaaⁿ aa mayuu' na ya jo', maxjeⁿ jnaⁿ jo' mach'eena'.

15

Cal'aaya cha'tso na cateijndeiindyō ntyjaa

1 Jaa na tyeⁿ la'xmaaⁿya na cwila'yu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, joo nn'aⁿ na tityeⁿ cwila'yu'na cantyja 'naaⁿ jo', laxmaaⁿya na cachooya na cateijndei jooa, nchii macanda cwijndoo'a cantyja 'naaⁿ ncjooya. 2 Cwii cwiindyō cal'aaya yuu na nncjaawee' n'om nc'iaaya, cha nnteijndeiina' jooa, ndo' cha na nnc'oonajndana na cwila'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om. 3 Ee meiⁿ nquii Cristo tīcats'aaⁿ yuu na cjaawee' ntyjeeⁿ. Jom tjoom cha'xjeⁿ waa ljeii naquii' libro Salmos na matsona': "Ñ'oomwi' na tyotuee' nn'a nacjo', mati ty'oomna' ja." 4 Ee cha'tso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii tandyo xuee, teiljeiina' cha ca'moⁿna' ndaaya chiuu na c'ooⁿya jo nnoom. Teiljeiina' cha cantyja 'naaⁿ jooa' nndaa nntsaantyjooya cantyja 'naaⁿaⁿ na ñecwii n'ooⁿya ndo' na nnc'ooⁿt'maaⁿndyō n'ooⁿya na nntyjaa' n'ooⁿya na nluii cha'tso chiuu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ. 5 Nquii Ty'oots'om na mañequiaaⁿ ndaaya na cwicantyyaa' n'ooⁿya jom, cateijneiⁿ 'o na ya c'om'yo' ñequio nc'iaa'yo' cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Cristo Jesús, 6 cha na cha'tsondyo'ñ'eⁿyo' ñequio ñecwii jndyee'yo' na nla't't'maaⁿndyō Ty'oots'om Tsotye nquii Ta Jesucristo.

Cwindye nt'omcheⁿ nn'aⁿ ñ'oom naya

⁷ Jo' chii cato'ñoom'yo' nc'iaa'yo' cha'xjeⁿ Cristo maco'ñoom'yo, cha na nluuit'maññe Ty'oqots'om. ⁸ Luaa matsjoq ndaa'yo', Cristo jñoom na jndyondi'ntjoom ndaa nn'aⁿ judíos cha na nntseicandaa'ñê ñ'oom na tso Ty'oqots'om ndaa welooya na nnts'aaⁿ ndo' mati cha m'moⁿna' na mayom'm. ⁹ Mati jndyo Cristo cha nn'aⁿ na nchii judíos nndaa nla't'maaⁿndyena Ty'oqots'om na m'aaⁿ na wi' ts'oom joona. Ee matso ñ'oom'm na teiljeii:

Maxjeⁿ nntseit'maaⁿndyo 'u quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Nntaya luantsa na nntseit'maaⁿñena' 'u.

¹⁰ Ndo' cwiicheⁿ ñ'oom na teiljeii matsona':

'O nn'aⁿ na nchii judíos, c'om'yo' na neiⁿyo' ñequio nn'aⁿ na maqueⁿ Ty'oqots'om na cwiluiindy^e cwentaaⁿaⁿ.

¹¹ Mati mawaa cwiicheⁿ ñ'oom na teiljeii na matsona':

Cha'tsondyo' 'o nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindy^e, cala't'maaⁿndyo' Ta Ty'oqots'om.

¹² Ndo' mati teiljeii ñ'oom na tso Isaías:

Nch'ioo' Isaí nndeⁱ ts'oom'ndaa, jom nntseiwena' na nnts'aⁿntjoom nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindy^e.

Joona nla'cantyjaa' n'omna jom.

¹³ Nquii Ty'oqots'om mañequiaaⁿ na cwicantyjaa' n'ooⁿya. Macaⁿa na nñequiaaⁿ na nla'xmaⁿñ'eⁿyo' na neiⁿyo' jo nnoom, ndo' na nnc'om'yo' na tjañomtiuu m'aⁿyo' nc'e na cwilayu'yo' ñ'eⁿñê, cha cantya 'naaⁿ Espíritu Santo nntseicwaljoo'tina' na laxmaⁿyo' na cwicantyjaa' n'om'yo' jom.

¹⁴ Cantya 'naⁿ 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', matsei'noⁿa na cwila'xmaⁿyo' cha'tso nnom na nnteiñdeina' nc'iaa'yo'. Ndo' mati cwila'noⁿya'yo' cantya 'naaⁿ ñ'oom na cwilayuu'a, hasta mati ndaa nnt'moⁿyo' joona' ndaa nc'iaa'yo'. ¹⁵ Saa ti'maaⁿ ts'ooⁿya na matseiljeiya cartawaa na m'aⁿ 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo' cha tintsuu' n'om'yo' joona'. Mats'aa naljo' nc'e cha'cwijom cwii xuu na maju'na' nacjoya na cats'aaya. Mats'aa na ljo' ee naya na mañequiaa Ty'oqots'om na matseixmaⁿ. ¹⁶ Ndo' naljo', majo' na tqueeⁿ ja na mandi'ntjoⁿya nnom Jesucristo quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. Mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ na cwila'ljo Jesucristo naquii' n'om, cha nñequiaya joona nnom Ty'oqots'om cha'xjeⁿ mañequiaa ts'aⁿ cwii ofrenda na nnco'ñoom, ee nquii Espíritu Santo jnda tqueⁿ ljoom'm joona.

¹⁷ Nc'e na matseyu'a ñ'eⁿ Cristo Jesús, mañequiaana' na neiⁿya na laa'ti' waa na mandi'ntjoⁿya nnom Ty'oqots'om. ¹⁸ Ticats'aana' ntyjii na nncwjii'a cwentawanti ya ts'iaaⁿ na nl'a nt'omcheⁿ, macanda ntyjiiya na Ty'oqots'om ñeteil'uee'ñê ja na nncwantjoⁿya nn'aⁿ na nchii judíos cwentaaⁿaⁿ, cha

nla'candaa'ndyena jo nnoom. Ñetantjo'nya joona ñequio ñ'om'ndyoya, ndo' ñequio ljo' na ñenty'iaana chiuu waa na tyom'aa'nya quii'ntaa'na. ¹⁹ Ndo' na luaa' waa, jnda seicandaa'ndyo na mañequia ñ'oom naya na macwji'n'maa'ñe Cristo nn'a'n, tyots'aa na ljo' Jerusalén ñequio cha'tso ntyja hasta tue'ñoomna' ndyuua Ilirico. ²⁰ Luaa' waa na tyotseijndo na tyoñequiaya ñ'oom ndaa nn'a'n cantyja 'naa' na cwilui'n'maa'ndyena, tyots'aa ts'iaa' yuu na tijoom ñejndye nn'a'n ñ'oom cantyja 'naa' Cristo, cha nchii ts'iaa' na jnda to' nt'omche' nntseicañjo'o'a. ²¹ Ee waa ñ'oom 'ndyoo Isaías na teiljeii cantyja 'naa' Cristo, tsoom:

Nn'a'n na tijoom ñenty'iaa jom nndyena cantyja 'naa'.

Ndo' joo nn'a'n na tijoom ñejndye cantyja 'naa'a'n, nla'no'na.

Ñe'cjaa Pablo Roma

²² Nc'e ts'iaa'mei'n, jndye xuee tyotseicu'na' ja na nncuacañjo'o'ya 'o na m'a'yo' Roma. ²³ Saa je' tica'na' na ñequi'che' nñ'a'n ñjaa'n. Ndo' nc'e na majndye ndyu matseiquee'na' ts'o'o'ya na ñe'cjocando'o'a 'o, ²⁴ jo' chii na matseitiuuya na nncwinjo'o'ya na m'a'yo' quia na nncjoya ndyuua España, ndo' xe' jnda tquiaana' na nei'ya na mam'aa'tjo'o'ya cwantindyo xuee, quia jo' mancho'ti'yo' nnteijnde'i'yo' na nncjo ncjoty. ²⁵ Saa jojndyaaya Jerusalén, ee jon'o'ya cwii na nnteijnde'iina' nn'a'ya nn'a'n judíos na cwila'yu' na m'a' jo' jo'. ²⁶ Ee nn'aa'ya na m'a' ndyuua Macedonia ñequio Acaya jnda jla'tjomna tsjo'ñjee' na nla'cwanomna na matei'jnde'iina' nn'aa'ya na cwila'yu' na jee' ñjee'ndye na m'a' Jerusalén. ²⁷ Ee jla'tiuuna na nl'a naya'ñee' nn'a'n jndíos na cwilayu', ndo' maty'iomna' na ljo' cal'ana ee cha'cwijom na cho'jna'na ndaa na'ñee', ee cwicandaana na cwicalui'n'maa'ndyena nc'e nn'a'n judíos. Jo' chii matsona' na catei'jnde'iina na'ñee' 'na' na maca'na'. ²⁸ Ndo' quia na jnda seicandaa'ndyo ts'iaa'mei'n, ndo' xe' jnda ljo tsjo'ñjee'ñee' lueena, quia ljo' nncwinjo'o'ya na m'a'yo' na jo ndyuua España. ²⁹ Ee ntyjiyaya quia na nncuaya na m'a'yo', jee' ya nntio'naa'ñe Cristo 'o na ñequiaya ñ'oom'm ndaa'yo'.

³⁰ 'O nn'a'n na cwila'yu'yo', nc'e Taya Jesucristo ndo' cantyja 'naa' na mañequiaa Espíritu Santo na wi' n'o'o'ya nc'iaaya, maca'na' na que'ndyo' na calajomndyo' ñ'e'ndyo na nlanaa'ya nnom Ty'oots'om cantyja 'na'ya. ³¹ Cata'yo' nnoom na nlui'n'maa'ndyo luee joo nn'a'n na m'a' ts'ondaa Judea na tiñe'cala'yu'. Ndo' mati joo nn'a'n cwenta'a'na na m'a' Jerusalén nncjaawee' n'omna na nnto'ñoomna naya na joñ'o' cwentaana. ³² Cha xe' na Ty'oots'om l'ue ts'om nncue'cañjo'o'ya 'o ñequio na nei'ya, ndo' na nnty'iaa 'o

nnts'aana' jndaa'jom na nncwajndyaya. ³³ Nquii Ty'oqots'om na mañequiaa na tjaa'na' ñomtiuu cwic'oo'ya jo nnoom, c'oomñê ñ'e'ndyo' na cha'tsondyo'. Amén.

16

Mañequiaa Pablo na xma'ndye nn'a'

¹ Cal'a'yo' cwii naya'ñee' na cateijndei'yo' nomnn'aa'ya Febe. Jom mandi'ntjoom quii'ntaa' tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa' na tsjoom Cencrea. ² Cato'ñoom'yo' jom ñequio xuee' Nquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa cha'xje' na maca'na' na cal'aa jaa nn'a' na cwilayu'ya n'oo'ya ñ'e' Ty'oqots'om. Ndo' cateijndei'yo' jom ñequio mei'nquia nnom na maca'na'. Ee jom jndye nn'a' jnda ñeteijnei', ndo' mati ja.

³ Quia'yo' na xma'ñe Priscila ñ'e' ti'Aquila. Joona cwila'jomndyena ts'iaa' naa' Cristo Jesús ñ'e'ndyo. ⁴ Ee seiteincuu'ñena' cantyja na m'a'na, cwe' cha calui'n'maa'ndyo ja. Jo' chii cha'tso ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa' na nchii judíos cwiñequia na quian'l'uaa' Ty'oqots'om cantyja naa'na, ndo' mati ja. ⁵ Mati quia'yo' na xma'ndye tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa' na cwitjomndye w'aana. Xma'ñe Epeneto, tsa' na jee' jnda ntyjiiya. Jom ts'a' najndyee na sei'yu' ñ'e' Cristo ndyuaa Acaya. ⁶ Candu'yo' xma'ñe María. Jom jee' jndye ts'iaa' na s'aa' quii'ntaa'yo'. ⁷ Candu'yo' na xma'ndye nn'a' na ñecwii tsjaa' ñ'e'ndyo juu Andrónico ñ'e' Junias. Maljoyu ñet'oo'ya w'aancjo ñ'e'ndyena. Jnda nquiu apóstoles joona. Joona tyuaa'ti jla'yu'na ñ'e' Cristo, nchiiti ja.

⁸ Candu'yo' nnom ti'x'iaya Amplias xma'ñê. Ee na jnda ntyjee' Ta Jesús, mati na jee' wi' ts'oo'ya jom. ⁹ Ndo' xma'ñe Urbano. Jom matseijomñê ts'iaa' naa' Cristo ñ'e'ndyo. Ndo' mati xma'ñe Estaquis, jom jee' wi' ts'oo'ya. ¹⁰ Candu'yo' na xma'ñe Apeles. Cantyja na mach'ee' jnda teitquioo' na matseyu'ya ts'oom ñ'e' Cristo. Ndo' mati xma'ndye nn'aa' Aristóbulo. ¹¹ Xma'ñe Herodión tsa' na mañe'cwii tsjaa' jâ ñ'e'ñe. Ndo' xma'ndye nn'aa' Narciso na m'a'na cantyja naa' Jesucristo. ¹² Xma'ñe nomnn'aa'ya Trifena ñ'e' Trifosa na cwil'ana ts'iaa' naa' Ta Jesucristo. Ndo' xma'ñe nomnn'a'ya Pérsida, jom jee' jnda ntyjiiya. Jee' maque'ñê na mach'ee' ts'iaa' naa' Ta Jesús. ¹³ Xma'ñe Rufo. Jom jee' t'ma' matseixmaa' cantyja naa' Ta Jesucristo. Ndo' mati xma'ñe tsoñee'. Juu jnda ntyjiiya cha'cwijom ntyjii na tsondyo nncō. ¹⁴ Mati cal'a'yo' cwii naya'ñee' na candu'yo' na xma'ñe Asíncrito, Flegonte, Hermas, Patrobas, Hermes ñequio nn'a' na cwila'yu' na m'a' ñ'e'ndyena. ¹⁵ Candu'yo' na xma'ñe Filólogo, Julia, Nereo, ñequio nomtyjee', ñequio

Olimpas, ñequio cha'tso nn'a'n na macwji' Ty'oots'om cwen-taa'n'a'n na m'a'n ñ'e'ndyena.

16 Quia'yo' na xma'ndyo' ntyjee'yo' ñequio na xcwee' n'om'yo' na cwita'nyo' luee'yo'. Ticwii tmaa'n' nn'a'n na macwji' Ty'oots'om cwentaa'n'a'n ñ'e'n Cristo ndyuaameii'n cwila'cwanomna na xma'ndyo'.

17 'O nn'a'nya na cwila'yu'yo', mats'aa ty'oo ndaa'yo' na que'ndyo' cwenta cantyja 'naa'n joo nn'a'n na cwil'a na cwito'ndye nn'a'n tmaa'n' 'o, na cwil'ana na cwila'tjoondye nc'iaa'yo' jo nnom Ty'oots'om. Ee ñ'oom na cwit'moo'n na'ñee'n tixcwe m'a'na' ñ'e'n ñ'oom na jnda t'moo'ya ndaa'yo'. Catjei'ndyo' cantyja 'naa'n na'ñee'n, 18 ee ticala'xma'na nn'a'n na cwindye'ntjom nnom nquii Ta Jesucristo. Na'ñee'n ticatuee'ndyecjena cantyja 'naa'n'a'n. Macanda na cwiindoo'na ljo' na maca'na' nquieena. Cwila'nei'na ñ'oom ca'naa'n na jee'n nei'ncoo' joona', saa joo ñ'oom'ñee'n cwinquo'nn'a'na' joo nn'a'n na ticuee' na cwila'nq'n'. 19 Saa jnda t'om ñ'oom cantyja 'na'nyo' na 'o cwitue'ndyo'cje'yo' nnom ñ'oom na xcwe. Jo' na mañequiaana' na jee'n nei'nya. Ndo' l'ue ts'oo'n na c'om'c'eendyo' na nl'a'yo' ljo' na majo'ndyo', nchii nl'a'yo'yo' yuu na tis'a. 20 Nquii Ty'oots'om na mañequiaa' na mei'cwii ñomtiuu tic'oo'nya jo nnoom, mawaa xje'n na nnts'aa'n na nntseicachquiaañena' Satanás nacjee' nc'ee'yo'. Juu naya na tseixma' Jesucristo, c'omna' ñ'e'ndyo'.

21 Timoteo na ñ'e'n cwila'aayâ ts'iaa'n 'naa'n' Ty'oots'om, matseicwanoom na xma'ndyo'. Mati Lucio, Jasón, ndo' Sosípater, nn'a'n na mañecwii tsjaa'n ja ñ'e'ndye cwilacwanomna na xma'ndyo'.

22 Maja Tercio matseicwanq'n na xma'ndyo' ñequio xuee' Ta Jesús. Cartawaañe matseiljeiya na matseicwanom Pablo na m'a'nyo'.

23 Matseicwanom Gayo na xma'ndyo'. Ja Pablo m'aa'nya wa'n'a'n na mateix'ee'n ja. Ndo' mañjaa'n cwitjomndye nn'a'n na cwila'yu'. Ndo' mati Erasto matseicwanoom na xma'ndyo'. Jom tsa'coñom s'om tsjoomwaa. Mati juu nn'a'nya Cuarto matseicwanoom na xma'ndyo'.

24 Ty'oots'om quiaa'n na c'oom naya na matseixma' Ta Jesucristo ñ'e'n cha'tsondyo' 'o. Amén.

Pablo malcwii'nnaa'n'a' Ty'oots'om

25 Ndo' je', cwila't'tmaa'ndyo Ty'oots'om. Jom waa na-jnei'n na nnts'aa'n na nnc'om'jnda'ti'yo' cantyja 'naa'n' ñ'oom naya na mañequiaya na cwilui'n'maa'ndye nn'a'n ndo' nc'e ñ'oom na ma'moo'nya cantyja 'naa'n' Jesucristo. Ndo' na luaa' waa, matseijomna' ñequio juu na cwe' wanty'iuu' tyom'aa'na'

xjeⁿ cwiťjoocheⁿ na ncuaa tsjoomnancue. ²⁶ Saa je' je' cwi-witquioo' xcweyana' ndaa nn'aⁿ ee ñ'oom' Ty'oots'om na teil-jeii na tyola'neiⁿ profetas na tyondye'ntjom nnoom, cantyjati xjeⁿ na tyotsa'ntjom Nqueⁿ na ticantycwii na m'aaⁿ. Juu ñ'oom waanty'iuu'ñeeⁿ jnda seicanooⁿ cha nn'aⁿ meiⁿnquia ndyuaa ndaa nla'yu'na ndo' nla'candana jo nnoom.

²⁷ Nnom nguii Ty'oots'om na ñecwiiñê, na tjacantyja na jndo' ts'oom, ñecwiitco caluiit'mañê nc'e Jesucristo. Amén.

Carta najndyee na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoom Corinto

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Corinto

¹ Maja Pablo, cwiluiindyō apóstol cwentaa' Jesucristo na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ nc'e na l'ue ts'om Ty'oots'om. Nquii nn'aaⁿya Sóstenes matseijomñê ñ'eⁿdyo na matseiljeiya cartawaañe. ² Matseicwanoⁿya juuna' ndaaⁿ 'o nn'aⁿ na cwiluiindyō' tmaaⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ'yo' tsjoom Corinto, 'o na maqueññooⁿ cwentaaⁿaⁿ nc'e Cristo Jesús, na jnda tqueeⁿñê na calajomndyo' ñ'eⁿñê, ndo' mati ñ'eⁿ nn'aⁿ meiⁿquiayuucheⁿ na cwilcwii'na xuee' Ta Jesucristo, na cwiluiiñê na matsaⁿ'ntjoom joona ndo' mati jaa. ³ Nquii Tsotyaaya Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo catio'naaⁿndyena 'o. Quiana na meiⁿcwii ñomtiuⁿ tic'om'yo' jo ndaana.

Matio'naaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ nc'e Cristo

⁴ Ñequii'cheⁿ mañequia na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naⁿ'yo' ee naya na matseixmaaⁿ na mañequiaaⁿ na cwito'ñoom'yo' cantyja 'naaⁿ Jesucristo. ⁵ Ndo' nc'e na matseijoom'na' 'o ñ'eⁿñê, mañequiaa Ty'oots'om na la'xmaⁿ'yo' cha'tso nnom na mateijndeina' 'o jo nnoom, cha'tso na cwicandaaⁿ na cwila'teinco'yo' ñ'oom'm ndaaⁿ nn'aⁿ ndo' ñequio na cwila'nqⁿ'ya'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ. ⁶ Ndo' na luaa', juu ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo teitquioo' na mayuu' juuna' cantyja 'naⁿ'yo'. ⁷ Ndo' na ljo', titseijoom'na' 'o meiⁿcwii nnom na mañequiaa Ty'oots'om cha cwicandaaⁿ cwil'a'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ yochē na cwimeinⁿdo'yo' na nncuee' xuee quia na nncwjee'nnda' Ta Jesucristo. ⁸ Nquii Ty'oots'om wjaañequiaaⁿ najnda'yo' na cwindye'ntjom'tyeⁿ'yo' nnoom. Ndo' wjaach'eeⁿ na ljo' hasta na nncue'ntyjo xuee na nncwjee'nnda' Jesucristo na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ. Quia jo' nleitquioo' na tatjaa'naⁿ jnaⁿ cwicwila'xmaⁿ'yo'. ⁹ Ty'oots'om ñequii'cheⁿ matseicañaⁿ ñ'oom na jnda tjoom'm na cjoom'm, ndo' manquiiyeeⁿ jnda tqueeⁿñê 'o na calajomndyo' ñequio Jnaaⁿ Jesucristo na cwiluiiñê na matsaⁿ'ntjom jaa.

Nn'aⁿ tsjoom Corinto na cwila'yu' titjoom' m'aⁿna

¹⁰ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñequio Jesucristo na cwiluiiñê na matsaⁿ'ntjoom jaa, ñequio najndeii na cwiluiiñê matseity'oondyo ndaaⁿ'yo' na c'om'yo' na tjoom' m'aⁿ'yo' ñequio nc'iaa'yo' na cwila'yu', tanc'om'yo' na meiⁿtoⁿ ñ'eⁿndyena. C'om'yo' na ñecwiixjeⁿ nquiu'yo' ñ'eⁿndyena. ¹¹ Luaa' matsjoo

nda'a'yo' 'o nn'a'nya ee joo nn'a' waa' Cloé jnda jluena noo'nya na m'a'ntiaa'ndyo' ñequio ntyjee'yo' na cwilayu'. ¹² Luaa waa na ñe'catsjoo cantyja 'naa' ñ'oomwaa', ñ'ee'ndyo' 'o na cwindu'yo': "Ja matseijomndyo cantyja 'naa' Pablo"; nt'omndyo' 'o: "Ja ñ'e' Apolos"; ndo' nt'omndyo': "Ja ñ'e' Pedro"; ndo' nt'omndyo': "Ja ñ'e' Cristo". ¹³ ¿Aa nts'aache'na' na maton'ñe Cristo? Ndo' ja Pablo, ¿aa ty'ioom nn'a' ja ts'oom'naa' cwent'a'yo'? Oo, ¿aa ñequio xueeya teits'oomndyo'? ¹⁴ Quianl'uaa' Ty'oots'om na macanda Crispo ñ'e' Gayo na seits'oomndyo, tjaa'na' nt'omndyo' 'o na seits'oomndyo, ¹⁵ cha tjaa 'ñee' nnda' nntso na ñequio xueeya seits'oomndyo jom. ¹⁶ Ndo' je' macjaañjoom' ts'oq' na mati seits'oomndyo Estéfanos ñequio nn'a' wa'na'. Mei' tile-icjaañjoom'ti ts'oq' aa m'a' nt'omndyo' 'o na seits'oomndyo. ¹⁷ Ee nchii ty'iom Cristo ts'iaa' ja na catseits'oomndyo nn'a'. Jñoom ja na catseicandiiya nn'a' na macwji'n'maa'ñe añmaa'na, mei' nchii nts'aaya ts'iaa'ñee' ñequio ñ'oom na jndo' n'om nn'a', ee xe' naljo', juu ñ'oom cantyja 'naa' na ty'ioom nn'a' jom ts'oom'naa', tjaa'na' najndeii na matseixma'na'.

Cristo cwiluiñe najndeii Ty'oots'om ñequio na jndo' ts'om

¹⁸ Ndaa' nn'a' na cwi'ootsuundye añmaa', juu ñ'oom na ty'ioom nn'a' Cristo ts'oom'naa', nquiuna ticajndana', saa jo ndaa' jaa na matsaacalui'n'maa'ndyo, tseixma'na' ñ'oom najndeii cantyja 'naa' Ty'oots'om. ¹⁹ Cha'xje' matseicandii ñ'oom'm na teiljeii:

Nn'a' na jee' jndye nquiu,

nnts'aa na catyuii' na jndo' n'omna,

ndo' juu na jee' cwila'no'na, nnts'aa na cwe' ts'iaa'ndyo juu jo'.

²⁰ Nc'e luaa' tso ljeii'ñee', ¿yuu l'ueñe ts'a' na jee' jndo' ts'om ndo' mati ts'a' na jndye matse'naa' ndo' ñequio ts'a' na jee' ya matseitjoom' ñ'oom? Ee jnda tque' Ty'oots'om cha'tso na jndo' n'om nn'a', cwe' ts'iaa'ndyo joona'. ²¹ Nc'e na jndo' ts'om Ty'oots'om, sei'noq' na nquiee nn'a' tsjoomnancue tixocata'jnaa'na jom cantyja 'naa' na jndo' n'omna, jo' chii majaawee' ts'oom na nncwji'n'maa'ñe añmaa' nn'a' cwe' cantyja 'naa' ñ'oom'm na cwiñequia nn'a', mei' cwi'tjeii'na cwent'a na juuna' ñ'oom na ticajnda tseixma'na'.

²² Nn'a' judíos cwita'na na nnty'iaandaana cwii ts'iaa' t'ma' na tixocaluiina' na cwe' najndeii nquii ts'a' cha nla'yu'na. Saa nn'a' na nchii judíos, joona cwil'uee'ndyena ñ'oom na nntseijndo'tina' n'omna cha na nla'yu'na, ²³ saa já cwiñequiaayâ ñ'oom na ty'ioom nn'a' Cristo ts'oom'naa'. Ñ'oom'ñee' tia nquiu nn'a' judíos ndo' nn'a' na nchii judíos

cwitjeii'na cwenta na jeeⁿ cje tseixmaⁿna'. 24 Ndo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na ma'maⁿ Ty'oots'om, meiiⁿ nn'aⁿ judíos oo meiiⁿ nn'aⁿ nt'omcheⁿ tsjaaⁿ, macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ, ndo' na cwiluiiñe na jndo' ts'oom. 25 Ee juu na ndoo' nquiu nn'aⁿ na tseixmaⁿna' na tixcwe mach'ee Ty'oots'om jndo'ti ts'oom na luaa' mach'eeⁿ, nchiiti juu na jndo' n'om nn'aⁿ, ndo' juu na cwitjeii'na cwenta na tijneiⁿ na tquiaaⁿ na luaa' tjom Cristo, juu jo' ma'moⁿna' na jndeiityeeⁿ, nchiiti cha'tso najnda na la'xmaⁿ nn'aⁿ. 26 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', queⁿyo' cwenta na ma'maⁿ Ty'oots'om 'o meiⁿ tijndyendyo' cwitjeii' nn'aⁿ cwenta na la'xmaⁿyo' nn'aⁿ na jndo' n'om, tijndyendyo' cwiluiindyoy' nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindyey, tijndyendyo' tuiindyoy' nda nn'aⁿ na tyandyey. 27 Ee macwjii'ñe Ty'oots'om nn'aⁿ cwentaaⁿaⁿ na tijndo' n'om cha catseijnaaⁿna' nn'aⁿ na ndoo' nquiuna na jndo' n'om nquieena. Ndo' macwjii'ñê cwentaaⁿaⁿ nn'aⁿ na tit'maⁿ cwiluiindyey cha cantseijnaaⁿna' nn'aⁿ na waa na jnda la'xmaⁿ. 28 Quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue macwjii'ñê nn'aⁿ cwentaaⁿaⁿ na cje la'xmaⁿ, macwjii'ñê nn'aⁿ na ticuee' n'om nt'omcheⁿ nn'aⁿ, nn'aⁿ na cwitjeii' nt'omcheⁿ cwenta na tjaa yuu l'uendyey. Nmeiiⁿ mach'eeⁿ cha' m'moⁿna' na joo nn'aⁿ na nquiu na t'maⁿ la'xmaⁿ ticjaaquiee' cantyja 'naaⁿna. 29 Cha'tso nmeiⁿ mach'eeⁿ cha meiⁿcwii ts'aⁿ tincwji's'añe tincwji'scuñe cheⁿnquii jo nnoom. 30 Manquiiityeeⁿ jnda s'aaⁿ na tjoom' cwiluiindyoy' cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús, ndo' cantyja 'naaⁿ jom cwicanda'yo' na jndo' n'om'yo', ndo' na m'aⁿyo' na tjaa jnaⁿ cwila'xmaⁿyo', ndo' na maqueⁿñooⁿ 'o na lju' n'om'yo' jo nnoom, ndo' na cwilui'n'maaⁿndyo'. 31 Cha'xjeⁿ na matseicandii ñ'oom'm na teiljeii: “Xeⁿ na m'aaⁿ ts'aⁿ na ñe'catseis'aañe cheⁿnquii, cwji's'aaⁿ Ty'oots'om cantyja na mach'ee ñ'eⁿñê.”

2

Cristo jñoom ts'oom'naaⁿ

1 Saa 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', quia tuacañooⁿya 'o na ñnequiaya ñ'oom na mayuu' na ticaliu nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, nchii sein^aya ndaa'yo' ñ'oom na jndo' n'om nn'aⁿ meiⁿ nchii ñ'oom na jeeⁿ ca'naaⁿ na cwila'neiⁿ nn'aⁿ na jndye ñ'oom nquiu. 2 Xjeⁿñeeⁿ tyeⁿ tyom'aaⁿ ts'ooⁿ na ñe'cwii ñ'oom na ñnequiaya ndaa'yo', ndo' cantyja 'naaⁿ nquii Jesucristo, saa ñequii'cheⁿ cantyja 'naaⁿ na ty'ioom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ. 3 Ñet'ooⁿya quii'ntaaⁿyo' na tijndo, tyoteindyoy na tyocat'ua na aa nncjaacañjoom' ts'iaaⁿ na nnts'aa. 4 Saa quia tyoñnequiaya ñ'oom' Ty'oots'om ndaa'yo', nchii sein^a ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ na jeeⁿ jndo' n'om, tquioo' na nquii Espíritu ñequio najndei na matseixmaaⁿ teil'uee'ñê

ñ'oom'ñeeⁿ. ⁵ Luaa' tuii cha juu na cwila'yu'ya n'om'yo' c'oomna' cantyja 'naaⁿ! najndeii na matseixmaⁿ Ty'oots'om, nchii cwe' nc'e juu na jndo' n'om nn'aⁿ.

Nc'e Espíritu Santo, cwijaantyjo' n'om nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om

⁶ Saa jo ndaa nn'aⁿ na queeⁿ n'om na cwila'yu'ya n'om, cwilanaaⁿya ñ'oom na jndo' n'om n'ooⁿya, saa juuna' titseijomna' cha'na juu na jndo' n'om nn'aⁿ tsjoomnancue, meiⁿ nchii cha'na ñ'oom na jndo' n'om nn'aⁿ na la'xmaⁿ n'iaaⁿ, na juu jo' wjaantycwii cantyja 'naaⁿna. ⁷ Ee já cwilanaaⁿya ñ'oom na jndo' ts'om Ty'oots'om. Teiyoticheⁿ wanty'iuu' tyom'aaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ee tyoowe'ntyjo xjeⁿ na ntyjeeⁿ na caliu nn'aⁿ juuna'. Ee cwitjocheⁿ na nlqueeⁿ tsjoomnancue saa jnda seijndaa'ñê na nnto'ñooⁿya na nlui'n'maaⁿndyo. ⁸ Nquiee nn'aⁿ na cwiluiindy n'iaaⁿ tsjoomnancue ticala'noⁿ na cantyja 'naaⁿ na luaa' seijndaa'ñê Ty'oots'om. Ee xeⁿ jla'noⁿ na na Jesús cwiluiñê nquii na matsa'ntjom yuu na tjacantyja na jeeⁿ neiⁿncoo', quia jo' tixocaty'ioomna jom ts'oom'naaⁿ. ⁹ Naⁿñeeⁿ tjoomna cha'xjeⁿ na matseineiⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii. Matsona':

Joo nn'aⁿ na jnda nquiu Ty'oots'om,

jnda seijndaa'ñê jndye nnom cwentaana na tjacantyja na ya na meiⁿjom tyoonty'iaa nn'aⁿ.

Meiⁿ tyoondyena cantyja 'naaⁿ joo jo',

majndeiticheⁿ na nnc'oom' n'omna chiuu la'xmaⁿna'.

¹⁰ Nquii Espíritu Santo t'mooⁿ ñ'oommeiⁿ ndaaya, ee jom mal'uetcuñê cha'tso, hasta ñ'oom na t'maⁿti na matsei'noⁿ nquii Ty'oots'om.

¹¹ Cantyja 'naaⁿ ts'aⁿ, ¿ñeeⁿ nntsei'noⁿ chiuu m'aaⁿ ts'om cwiicheⁿ ts'aⁿ? Macanda nquii ntyjii. Maluaa' waa cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, macanda nquii Espíritu na cwiluiñê ntyjii chiuu m'aaⁿ ts'oom. ¹² Jaa tyooto'ñooⁿya juu na m'aaⁿ n'om nn'aⁿ na tyoola'xmaⁿna cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om. Jaa cwito'ñooⁿya Espíritu na mañequiaaⁿ cha ndaa nla'noⁿa cha'tso na cwe'yu na mañequiaaⁿ na cwicandaaya. ¹³ Quia cwilanaaⁿya cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, cwiwil'uee'ndyô ñ'oom na ma'moⁿ Espíritu ndaayâ, nqueⁿ na cwiluiñê Ty'oots'om, nchii ñequio ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ cantyja na jndo' n'om nquiee. Ndo' na luaa', cwiwil'uee'ndyô ñ'oom na matseijndaa'ñê Espíritu na cwit'mooⁿya ndaa nn'aⁿ na la'xmaⁿna jom.

¹⁴ Saa ts'aⁿ na ticaluiñê cwentaa' Ty'oots'om titseiñ'oom'ñê ñ'oom na matseijndaa'ñê Espíritu na cwiluiñê ee ndoo' ntyjii tsaⁿñeeⁿ na cwe' ñ'oom na til'ue joona'. Ee manda

ts'aⁿ na matseixmaⁿ cantyja 'naaⁿl Espíritu, juu nnda^a nntsei'noⁿl. ¹⁵ Saa ts'aⁿ na matseixmaⁿ Espíritu nnda^a nntsei'noⁿl ñ'oommeiⁿl, meiⁿ tjaa ñ'eeⁿ ts'aⁿ na wanaaⁿ na nntso na tixcwe mach'eeⁿ. ¹⁶ Ee ñ'oom' Ty'o^oots'om na teiljei matsona': “¿Ñeeⁿ ts'aⁿ jnda sei'noⁿl chiuu na m'aaⁿl ts'om Nquii na cwiluiiñe na matsaⁿntjom jaa? ¿Ñeeⁿ ts'aⁿ nnda^a nntseijndo' ts'oom?” Saa jaa laxmaaⁿya juu na m'aaⁿl ts'om Cristo.

3

Cwiluiindyô nn'aⁿ na cwila'x'iaa'ndye ñ'eⁿ Ty'o^oots'om

¹ Cantyja 'naⁿya, 'o nn'aⁿya na cwila'y^uyo', tîcanda^a nntseinaⁿya ñ'oom cantyja 'naaⁿl Cristo ndaa'y^o cha'xjeⁿ na ma'moⁿ ts'aⁿ juuna' ndaa nn'aⁿ na la'xmaⁿ Espíritu. Tca'na' na nntseinaⁿya juuna' ndaa'y^o na cha'cwijom cwiluiindyô cantyja 'naaⁿl tsjoomnancue, cha'cwijom ndaa yonch'uu. ² Ee yo'ndaa tileicanda^a nntquiina sei'. Joona macanda ndaat-suu' tsondyena cwiwena. Maluaa' matseijomna' cantyja 'naⁿl 'o. 'O tileicala'noⁿyo' ñ'oom' Ty'o^oots'om na jndei'tina', ee tyooquiee n'om'yo' cantyja 'naaⁿl'aⁿ. Ndo' meiⁿ je' tileicala'noⁿyo' ñ'oom'm na jndei'tina'. ³ 'O ndicwaⁿ la'xmaⁿyo' cantyja 'naaⁿl tsjoomnancue. Ee na cwila'taa' n'om'yo' nc'iaa'y^o ndo' cwila'ntja'ndyo' ñ'eⁿndyena, ma'moⁿna' na tjaa na matseichui'na' 'o ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ cantyja 'naaⁿl'na'. ⁴ Ee quia cwiindyô 'o nntso: “Ja matseijomndyô cantyja 'naaⁿl Pablo”, ndo' cwiicheⁿ nntso: “Ja matseijomndyô cantyja 'naaⁿl Apolos”, ma'moⁿna' na la'xmaⁿyo' cha'xjeⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue.

⁵ Ja Pablo ¿ñeeⁿ cwiluiindyô? Ndo' ¿ñeeⁿ cwiluiiñe Apolos? Ñequi'cheⁿ cwiluiindyô nn'aⁿ na cwindyaⁿntjo^onyâ nnom Jesucristo na cantyja 'naaⁿya jla'y^uyo' ñ'eⁿñê. Cwii cwiindyô ñel'aayâ ts'iaaⁿ na tqiaaⁿ ndaayâ. ⁶ Ts'iaaⁿ na s'aa matseijomna' cha'cwijom ts'aⁿ na manom'. Ndo' ts'iaaⁿ na s'aa Apolos matseijomna' cha'cwijom ts'aⁿ na matseicanda^a ntjom. Saa nquii Ty'o^oots'om mach'eeⁿ na tjaanajndei ts'iaaⁿñeeⁿ. ⁷ Ndo' na luaa', meiⁿ juu ts'aⁿ na manom' tit'maⁿ cwiluiiñe, meiⁿ ts'aⁿ na matseicanda^al. Nquii Ty'o^oots'om t'maⁿ cwiluiiñê ee jom mach'eeⁿ na wjaanajndei ts'iaaⁿñeeⁿ. ⁸ Juu ts'aⁿ na manom' ñequio ts'aⁿ na matseicanda^al, ñe'cwii xjeⁿ cwiluiindyena. Ndo' nquii Ty'o^oots'om nntioml'uaaⁿ ts'aⁿ cantyjati na jnda ñejndi'ntjom nnoom. ⁹ Ee jâ cwe' cwila'xmaaⁿya nn'aⁿ na cwilajomndyô ts'iaaⁿ 'naaⁿl Ty'o^oots'om, ndo' 'o la'xmaⁿyo' tyuaaⁿl'aⁿ, la'xmaⁿyo' cha'cwijom w'aa na mach'eeⁿ. ¹⁰ Cantyja 'naaⁿl'na', ja cwiluiindyô cha'cwijom luañetquiee na seijndaa'ñe Ty'o^oots'om na maquaⁿ tsiaⁿtsjo' ndo' cwiicheⁿ ts'aⁿ matseicanda^añe w'aa

nacjoo' juuna'. Saa cwii cwii ts'aⁿ queⁿñe cwenta cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na mach'ee. ¹¹ Ee tjaa ñeeⁿ ts'aⁿ na nndaⁿ nlqueⁿndyo cwiicheⁿ ts'iaaⁿtsjo' ñequio tsiaⁿtsjo' na waa, na juu jo' tseixmaⁿna' Jesucristo. ¹² Saa tiñeⁿcwii nnom 'naⁿ na cwileil'ueeⁿndye nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ nacjoo' tsiaⁿtsjo'ñeeⁿ. Ee ts'aⁿ na xcwee'ya ts'om na mandi'ntjom nnom Ty'o^oots'om, matseijomna' ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ cha'cwijom cwii w'aa na cwiluiina' ñeⁿ s'om cajaan, oo ñeⁿ s'om xuee, oo ñeⁿ ljo' na jeeⁿ jnda. Saa ts'aⁿ na tixcwee' ts'om na mandi'ntjom nnom Ty'o^oots'om, matseijomna' ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ cha'cwijom cwii w'aa na cwiluiina' ñeⁿ n'oom, oo ñeⁿ neiiⁿjnda, oo ñeⁿ n'oomljooto'. ¹³ Juu xuee quia na nncu'xeⁿ Ty'o^oots'om nn'aⁿ, nleitquoo'ya chiuu tseixmaⁿ ts'iaaⁿ na tyoch'ee cwii cwii ts'aⁿ. Juu xuee'ñeeⁿ t'maⁿ chom nncuaa, jo' jo' m'mqooⁿna' chiuu tseixmaⁿ ts'iaaⁿ na tyoch'ee cwii cwii ts'aⁿ. ¹⁴ Jo' chii xeⁿ tilco ts'iaaⁿ na tyoch'ee ts'aⁿ, waa naya na nlo'ñoom cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na jnda ñes'aaⁿ. ¹⁵ Saa xeⁿ nlco ts'iaaⁿñeeⁿ, nntsuuñe cantyja 'naaⁿ juuna'. Nqueⁿ nlui'n'maaⁿñê, saa cwe' ñetomti jo'. Ndo' na luaa' nntjoom nntseijomna' cantyja 'naaⁿaⁿ cha'cwijom na nc'uaa' chii jluii'ñê naquii' chom.

¹⁶ ¿Aa ticaliu'yo' na 'o cwiluiindyoy' waa' Ty'o^oots'om ndo' na m'aaⁿ Espiritu Santo naquii' n'om'yo'? ¹⁷ Xeⁿ na m'aaⁿ ñeeⁿ juu na nntseityuii' waa' Ty'o^oots'om, nntseityueeⁿeⁿ tsaⁿñeeⁿ ee lju' cwiluiiñe juuna', ndo' mancjo'yo' cwiluiindyoy' w'aa'ñeeⁿ.

¹⁸ Meiⁿcwiindyoy' 'o tinquiu'nn'aⁿñe cheⁿnquii cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Xeⁿ m'aaⁿ ñeeⁿ ts'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na matseitiuu na jndo' ts'om cha'xeⁿ nquiee nn'aⁿ tsjoomanan-cue cwitjeii'na cwenta, c'oom juu cha'na ts'aⁿ na meiⁿchjoo tijndo' ts'om, cha mayuu'cheⁿ nntseixmaaⁿ ts'aⁿ na jndo' ts'om. ¹⁹ Ee juu na cwitjeii' nn'aⁿ tsjoomnancue cwenta na jndo' n'omna, Ty'o^oots'om macwjeeⁿeⁿ cwenta na ntjeiⁿ jo'. Ee waa ñ'oom'm na teiljeiina' na matsona': "Nnt'uii Ty'o^oots'om nn'aⁿ ñequio mañejuu na jndo' n'omna". ²⁰ Ndo' waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na teiljeii na matsona': "Nqueⁿ na cwiluiiñê na catsaⁿntjoom jaa mantyjeeⁿ joo ñomtiuu 'naaⁿ nn'aⁿ na jeeⁿ jndo' n'om, cwe' ts'iaaⁿndyo joona'." ²¹ Nc'e na ljo', tintjei's'andyo' na majndaa' ts'aⁿ na cwilajomndyo' ñeⁿñe. Ee cha'tso na matseijndaa'ñe Ty'o^oots'om la'xmaⁿna' cwenta'yo'. ²² Meiiⁿ nnc^o Pablo, oo nquii Apolos, oo nquii Pedro, cha'tsondyô cwiluiindyô na cwindyaⁿntjo^oyâ ndaaⁿyo'. Ee cha'tso na s'aa Ty'o^oots'om m'aaⁿna' cwentaaya. Cantyja na cwitandoo'a tsjoomnancuewaañe matseixmaⁿna' naya 'naaⁿya ee na cwito'ñooⁿya na cwitandoo'a ñeⁿñê. Mati cantyja na cwiwjaaya matseixmaⁿna' naya 'naaⁿya, nc'e cantyja 'naaⁿ jo' cwitsaaquiaa'a cañoom'luee. Cha'tso na cwi-

winoo^aya je' ñequio na quia wjaawe'cañoomna' cwila'xma^ana' na nnteijndeina' jaa. ²³ Ndo' 'o m'a^ayo' cwentaa' Cristo ndo' jom cwiluiiñê cwentaa' Ty'o^ots'om.

4

Ts'iaa' na maty'iom Jesucristo apóstoles

¹ Jo' chii catjei'yo' cwenta cantya 'naa^ayâ na cwiluiindyô nn'a^a na cwindye'ntjom nnom Cristo, ndo' na cwit'moo^ayâ ndaa^a nn'a^a ñ'oom' Ty'o^ots'om na wanty'iuu' tyom'a^ana'. ² Juu ts'a^a na waa cwii ts'iaa' na matseixma^a, maca^ana' na cwitquoo' cantya 'naa^aa^a na cwiluiiñê ts'a^a na matseicanda. ³ Saa cantya 'na^aya, ticwjaa'ndyô cwenta chiuu waa na 'o cwitjei'yo' cwenta cantya 'naa^a ts'iaa' na matseixma^aya oo chiuu nquiu nt'omche^a. Mei^a ticu'xa^a che^annco cantya 'na^aya. ⁴ Juu na m'aa^a ts'o^o tica'mo^ana' aa waa na matseitjoondyô, saa meii^a na ljo' tica'mo^ana' na tjaa jna^aya. Nquii Ty'o^ots'om nncu'xee^a ja. ⁵ Nc'e na luaa', cwitjo^oche^a na nncwjee'nnda' Ta Jesús, tintjei'yo' cwenta cantya 'naa^a nn'a^a na cwindye'ntjom ndaa^ayo'. Ee xje^añee^a nnts'aa^a na nleitquoo'ya 'na^a na cwe' wanty'iuu' cwil'a nn'a^a ñequio joo 'na^a na cwila'jndaa'ndyena naquii' n'omna. Quia jo' ññequiaa Ty'o^ots'om nnom cwii cwii ts'a^a cha'xje^a na matsona'.

⁶ 'O nn'a^aya na cwila'yu'yo', matseina^aya ñ'oommei^a ndaa^ayo' cantya 'na^aya ñ'e^a Apolos cha nnteijndeina' 'o, ndo' cha cantya 'naa^ayâ nntsaala'no^ayo' na tincwinom'yo' ñ'oom na teiljeii, ndo' cha mei^acwii ts'a^a tincwji's'aa^a cwii ts'a^a na mañequiaa ñ'oom' Ty'o^ots'om cha nnts'aana' na ticwentyjô 'naa^a cwiiche^a. ⁷ Ee ¿chiuu waa cantya 'na^a na mach'eena' ntyji' na jndandyu'ti' nchiiti cwiiche^a? Ndo' ¿cwaa^a cwii nnom na matsei'xma^a na nchii nquii Ty'o^ots'om mañequiaa^a na matsei'xma^a jo'? Ndo' xe^a cwe' jnda' naya'ñee^a, ¿chiuu na matseis'andyu' na cha'cwijom tiyuu' na jnda' juuna'?

⁸ Mach'eena' na nquiu'yo' na la'xma^ayo' nn'a^a na tyandye. Cha'cwijom tjaa mei^acwii na maca^atina' 'o. Cha'cwijom na cwiluiindyô' nn'a^a na cwitsa^antjom, meii^a na ticañ'aa^ayâ. Toom cwe' na mayuu' cwiluiindyô' nn'a^a na cwitsa^antjom cha mati jâ nla'jomndyô jo' ñ'e^andyô'. ⁹ Mach'eena' ntyjii na maque^a Ty'o^ots'om jâ apóstoles na wanty'iaa'ndyotyaayâ na cha'tsondye nn'a^a. Matseijomna' cantya 'naa^ayâ cha'cwijom nn'a^a na jnda^a teijndaa' na nncwje na jndoo'che^a nn'a^a ndo' nnty'iaa^a ángeles. ¹⁰ Cwitjeii' nn'a^a cwenta na jâ na cwiñequiaayâ ñ'oom cantya 'naa^a Cristo la'xmaa^ayâ nn'a^a na ntjei^andye saa 'o cwitjei' che^ancjo'yo' cwenta na la'xma^ayo' na jee^a jndo' n'om'yo' cantya 'naa^aa^a. Cwitjei'yo' cwenta na tileicjaanjoom' cwil'aayâ saa 'o jee^a cwijaanjoom' cwil'a'yo'.

Cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ 'o saa já ticuee' n'omna. ¹¹ Hasta xjeⁿ je', waa xjeⁿ na matseitjoona' na nntquiaayâ ndo' na nncwaa^{yâ} ñequio liaa na nlcwaa^â. Jndye ndii' cwicacho^oâ, ndo' meiⁿ tjaa'naⁿ w'aaya. ¹² Cwiwijndyaayâ na cwil'aayâ ts'iaaⁿ. Quia cwitioo nn'aⁿ ñ'oomwi' cjooyâ, cwitaa^{yâ} na catio'naaⁿñe Ty'o^ots'om joona. Quia cwileintyjoⁿa já, cwila'quii n'o^onyâ. ¹³ Quia cwila'neiⁿ nn'aⁿ ñ'om taa' ts'om nacjooyâ, cwila'joom'na já cha'cwijom to' na niom nnom tsjoomnancue saa cwit'o^oyâ ñequio ñ'oom ya. Hasta xjeⁿ je' cwil'a nn'aⁿ na cwila'xmaa^{yâ} cwii na jeeⁿ ts'iaaⁿ.

¹⁴ Nchii cwe' matseiljeiya ñ'oommeiⁿ cha catseijn^{na}'na 'o saa cha na nntseijndoⁿ'na' n'om'yo' nc'e na cwiluiindyo' ntseindaaya na jeeⁿ wi' ts'o^onyâ 'o. ¹⁵ Ee meiⁿ na aa m'aⁿ qui meiⁿ nn'aⁿ na cwit'mo^o'na cantyja 'naaⁿ Cristo ndaa^y'yo', saa tijndye lotye'yo' m'aⁿ. Cantyja 'naaⁿ na cwila'y^u'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'o^ots'om, ja cwiluiindyo' tsotye'yo' nc'e ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ. ¹⁶ Jo' chii matseijndo^a n'om'yo', cal'a'yo' cha'xjeⁿ na quits'aaya.

¹⁷ Jo' chii majño^{nyâ} Timoteo na m'aⁿ'yo', cwiluiiñe jndaaya na jeeⁿ matseicaña^{aa} ndo' na jnda ntyjiiya jom, jom nnts'aaⁿ na nncjaañjoom' n'om'yo' chiuu waa na jom'aaⁿ na matseixma^{nyâ} cwentaa' Cristo Jesús cha'xjeⁿ na ma'mo^o'na ndaaⁿ nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwjeeⁿen cwentaaⁿ'na. ¹⁸ Ñ'eeⁿndyo' 'o na cwilas'andyo' cheⁿncjo'yo' na cwindu'yo' na tixocjonty'iannda'a 'o. ¹⁹ Saa tyuaa' nncjocando^o'a 'o xeⁿ l'ue ts'om Ta Jesús, ndo' quia ljo'cheⁿ nljeiya chiuu n'om naⁿñeeⁿ na luaa' cwil'ana, nljeiya chiuu tseixmaⁿ ñ'oom na cwila's'andyena. ²⁰ Ee juu na ma'mo^o'na' na matseixmaⁿ ts'aⁿ na matsaⁿntjom Ty'o^ots'om jom, xocwitquioo' jo' cwe' nc'e ñ'oom na matseineiⁿ ts'aⁿ, nleitquioo' jo' cantyja 'naaⁿ na aa matseixmaaⁿ najndeii na cwiluiiñe Ty'o^ots'om. ²¹ ¿Chiuu nl'ue n'om'yo' na cats'aa? ¿Aa nncjocando^o'a 'o na nntseitia'a 'o, oo aa nnc'o^o'nyâ na wi' ts'o^o'nyâ 'o, ñequio na jeeⁿ jnda ntyjiiya 'o?

5

Catjei'yo' ts'aⁿ na m'aa^{nyâ} ñ'eⁿ cwiicheⁿ yuscu

¹ Waa ñ'oom na cwiindyo' 'o mañ'oom tsondyee t'maⁿ ndo' na ljo' meiⁿ nn'aⁿ na tyoola't'maaⁿndye Ty'o^ots'om tiquil'ana na luaa'. ² Ndo' 'o cwitjei' cheⁿncjo'yo' cwent^a na jeeⁿ cwila'candaaⁿndyo' meiⁿ tatiato nqui^u'yo' na luaa' waa. Matsona' na catjei'yo' tsaⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿ'yo' na luaa' mach'eeⁿ. ³ Meiⁿ na tic'o^o'ndyo' ñ'eⁿndyo', saa cantyja 'naaⁿ espíritu 'na^{nyâ} m'aa^{nyâ} ñ'eⁿndyo', ñequio xuee' Ta Jesucristo jnda tu'xa^{nyâ} ts'aⁿ na luaa' mach'ee'. ⁴ Quia cwitjomndyo' na nla't'maaⁿndyo' Ty'o^ots'om ja nnc'o^o'nyâ ñ'eⁿndyo' cwe'

cantyja 'naaⁿl espíritu 'naⁿya ndo' mati ñequio juu najndei na matseixmaⁿ Ta Jesús nnc'oomna' ñ'eⁿndyo'. ⁵ Ndo' na luaa', la'xmaⁿyo' na catio'yo' tsaⁿñeeⁿ l'o Satanás cha cwi'ndaa' seiⁿleⁿ saa nlui'n'maaⁿñe espíritu 'naaⁿaⁿ quia na nncw-jee'nnda' Ta Jesús.

⁶ Tixcwe na cwtijeⁿyo' cwenta na jeeⁿ cwila'candaⁿndyo' jo nnom Ty'oⁿots'om ndo' na cwiljoya n'om'yo' na luaa' waa quii'ntaaⁿyo'. ¿Aa ticaliu'yo' na meiiⁿ ñechjoowi' ndaaljo' matseicandeii'na' cha'waa tsqueeⁿtyoo'? ⁷ Jo' chii catjei'ndyo' cantyja 'naaⁿl cha'tsoñ'eⁿ na la'xmaⁿna' ndaaljo' tquie na matsei'ndaa'na' 'o cha nntseijomna' 'o tyoo' na tuiina' ñ'eⁿ tsqueeⁿtyoo' xco na tjaa ndaaljo' tjaquiee' na cwicwa' nn'aⁿ judíos xuee Pascua, na juu tyoo'ñeeⁿ cwiluiindyoy'. Ee Cristo cwiluiñê Catsmaⁿ chjoo cwentaaya cantyja 'naaⁿl xuee Pascua 'naaⁿya. Jla'cuee' nn'aⁿ jom ndo' tueeⁿeⁿ cwentaaya. ⁸ Jo' chii matsona' na calajomndyo xuee Pascua ñequio na xcwee' n'oⁿya ndo' na mayuu'a, na joo jo' la'xmaⁿna' cha'cwijom tyoo' na tjaa ndaaljo' tjaquiee'. Nchii nlajomndyo xuee Pascua'ñeeⁿ ñequio ndaaljo' tquie na tseixmaⁿna' na quie' n'oⁿya ndo' natia na cwil'aaya.

⁹ Ñequio cwiicheⁿ carta'ñeeⁿ tsjooya na tilajomndyo' ñequio nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¹⁰ Saa ñ'eⁿ carta'ñeeⁿ nchii ñe'catsjooya na catjei'ndyo'ñ'eⁿyo' ñequio nn'aⁿ tsjoomnancue na cwe' m'aⁿyana ñequio nn'aⁿ oo na m'aⁿna na cwila'queeⁿ n'omna 'naaⁿl cwiicheⁿ ts'aⁿ, oo na jeeⁿ ya cwinquoⁿnn'aⁿna nc'iaana cha nndaⁿ ntjeii'na 'naaⁿ naⁿñeeⁿ oo ñ'eⁿ joo nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a. Ee xeⁿ tilajomndyo' ñequio nn'aⁿ na laxmaⁿ nmeiⁿ, nlcaⁿna' na calui'yo' tsjoomnancue. ¹¹ Ñ'oom na l'ue ts'oⁿ na cala'nqⁿyo' cantyja 'naaⁿl carta'ñeeⁿ, ts'aⁿ na matso na matseyu' ñ'eⁿ Jesucristo, mei'chjoo tilajomndyo' ñ'eⁿñê xeⁿ m'aaⁿyaaⁿ ñ'eⁿ ts'aⁿ na cwe' luaa'ndyo', oo queeⁿ ts'oom 'naaⁿl cwiicheⁿ ts'aⁿ, oo matseit'maaⁿñê 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a, oo cantuñê, oo tsaⁿ candii jom, oo mach'ueeⁿ. Meiⁿ na nlcwa' ñequio ts'aⁿ na matseixmaⁿ nmeiⁿ til'a'yo'. ¹² Titseixmaⁿya na nncu'xⁿya nn'aⁿ na tyoola'yu'. Ncjo'yo' la'xmaⁿyo' na nntu'xeⁿyo' nn'aⁿ na m'aⁿ quii'ntaaⁿyo'. ¹³ Nquii Ty'oⁿots'om nncu'xeeⁿ nn'aⁿ na tyoola'yu'. Quia jo' catjei'yo' ts'aⁿ jnaⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿyo'.

6

Ticatyi'iomyaⁿ na nlquaⁿya ñ'oom cjoo nc'iaaya

¹ Quia cwiindyoy' 'o waa ñ'oom na malein'oomna' juu ñequio cwiicheⁿ x'iaa' na matseyu', ¿chiiu na cwiqueⁿyo' ñ'oom tsaⁿñeeⁿ jo nnom jwe na nchii ts'aⁿ na matseyu'? Cwa

nchii ncjo'yo' na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Ty'oqots'om nla'jndaa'ndyo' ñ'oom'ñeeⁿ. ² ¿Aa ticaliu'yo' na joo nn'aⁿ na cwiluiindy cwen-taa' Ty'oqots'om nntu'xeⁿna nn'aⁿ tsjoomancue? Ndo' nc'e na nntu'xeⁿyo' nn'aⁿ tsjoomnancue, ¿chiiu na tileicandaa nntu'xeⁿyo' ñ'oommeiⁿ na cwe' cwantindyo joona'? ³ ¿Aa ticaliu'yo' na nntu'xaaⁿya ángeles? Ndo' nc'e na ljo', majndeiticheⁿ nndaā nla'jndaa'ndyo' ñ'oom na mat'uiina' jaa yuu na ticjaañjoom' na cwil'aaya je'. ⁴ Jo' chii xeⁿ niom ñ'oom na maleichuuna' 'o ñequio nn'aⁿyo' na cwilayu', caty'iom'yo' ts'iaaⁿñeeⁿ nn'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na tit'maⁿla'xmaⁿ na catu'xeⁿna ñ'oom 'naⁿyo'. ⁵ Matsjoo na luaa' cha catseijnaaⁿna' o'. ¿Aa nnts'aacheⁿna' na tjaa'naⁿ meiⁿñecwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na jndo' ts'om na nntseijndaa'ñê ñ'oom na maleichuuna' 'o? ⁶ ¿Aa maxjeⁿ maty'iomyana' na cwiqueⁿyo' ñ'oom cjoo' cwii nn'aⁿyo' na mati matseyu'? Jo' chii cwitjomndyo' jo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwitu'xeⁿ ñ'oom, meiⁿ na joona nchii nn'aⁿ na cwila'yu'.

⁷ Juu na cwila'ntja'ndyo' ñequio nc'iaa'yo' na cwila'yu' ma'moⁿna' na t'maⁿ waa na cwila'tjoondyo'. Yati caljoya n'om'yo' nawi' na cwil'ana 'o, meiⁿ na cwinty'ueena 'naⁿyo'. ⁸ Saa 'o xuii' na cwil'a'yo', mancjoondyo' cwita'wi'yo' nn'aⁿyo' na cwila'yu' hasta cwinty'uee'yo' 'naaⁿna. ⁹ ¿Aa ticaliu'yo' na joo nn'aⁿ na cwiñequiandy cantyja 'naaⁿ natia ticalaxmaⁿna cantyja na matsa'ntjom Ty'oqots'om? Tiñe'quio'nn'aⁿndyo' cheⁿncjo'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaañe. Nn'aⁿ na cwe' cwitjomndyeyana ñ'eⁿ nn'aⁿ na tyoo'uncona, tixocala'xmaⁿna cantyja na matsa'ntjom Ty'oqots'om, meiⁿ nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a, meiⁿ nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñ'eⁿ nn'aⁿ, meiⁿ naⁿnom na cwe' ñ'eⁿ ntyjenom m'aⁿ, ¹⁰ meiⁿ nn'aⁿ na cwinty'uee, meiⁿ nn'aⁿ na queen n'om 'naaⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, meiⁿ naⁿcandyee, meiⁿ nn'aⁿ na cwitioñ'oom nn'aⁿ, meiⁿ nn'aⁿ na cwinquio'nn'aⁿ ts'aⁿ cha nndaā ntjeii'na 'naaⁿaⁿ. ¹¹ Ñ'eeⁿndyo' 'o na ñeja'xmaⁿyo' nmeiⁿ cwitjoocheⁿ na nla'yu'yo', saa je' jnda tmaⁿndyo', jnda tqueⁿndyo Ty'oqots'om 'o, jnda tqueeⁿ 'o na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿyo' ñequio xuee' Ta Jesucristo ndo' cantyja 'naaⁿ nquii Espíritu na cwiluiñe Ty'oqots'om cwentaaya.

Maqueⁿlju' Ty'oqots'om seiⁿ ts'aⁿ

¹² Waa ñ'oom na cwilue nn'aⁿ: “Wanaaⁿ na nnts'aa meiⁿljo'cheⁿ na l'ue ts'oqⁿ”. Mayuu' na ljo', saa ticha'tso mateijndeiiⁿna' ts'aⁿ. Ñ'oom na mayuu' wanaaⁿ na nnts'aa yuu na l'ue ts'oqⁿ saa ticatsona' na cwii na mats'aa nlqueⁿna' xjeⁿ 'naaⁿna' ja. ¹³ Mati cwilue nn'aⁿ: “Juu nantquie tseixmaⁿna' cwentaa' tsiaa' ts'aⁿ, ndo' tsiaa' ts'aⁿ tseixmaⁿna' cwentaa

nantquie.” Ñ'oom na mayuu' jo', saa we nnom nmeiⁿl nnts'aa Ty'o^oots'om na nndyuena'. Saa nchii tq^{ee}n seiⁱ ts'aⁿ na cwe' luaa' nnc'oom ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, tq^{ee}n sei'a na laxmaⁿna' cwentaa' nqueⁿ na matsaⁿtjoom, ndo' jom m'aaⁿ cwentaa' sei'a. ¹⁴ Ndo' cha'xjeⁿ na tq^{ui}aaⁿ na wando'xco Jesús mati ñ^{ee}quiaaⁿ na nntando^oxco^oya nc'e najndeii na cwiluiiñê.

¹⁵ ¿Aa ticaliu'yo' na juu sei'yo' laxmaⁿna' cwii taⁿ sei' Cristo? ¿Aa maty'iomna' na nntseitjooⁿa juuna' ñ'eⁿ cwii yuscu na cwe' luaa' m'aaⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ? Mei'chjoo ticaty'iomna' ¹⁶ ¿Aa ticala'noⁿyo' quia na matseitjoom'ñe ts'aⁿ ñequio sculjaa', ñe'cwii sei' laxmaⁿna? Ee ñ'oom' Ty'o^oots'om na teiljeii matsona': “Wendye joona, ñe'cwii sei' la'xmaⁿna.” ¹⁷ Ndo' na luaa' waa, quia na matseijomñe ts'aⁿ ñequio Ta Jesús, ñe'cwii cwiluiiñe tsaⁿñeeⁿ ñ'eⁿñê.

¹⁸ Cha'cwijom na jndeii maleinom ts'aⁿ cha na ticat'uii cwii na teincuu' jom, maluaa' cal'a'yo' na tic'om'ya'yo' ñ'eⁿ ts'aⁿ na cwe' luaa'. Ee nt'omcheⁿ jnaⁿ na mach'ee ts'aⁿ ticat'uiina' seiⁿeⁿ, saa ts'aⁿ na matseitjoom'ñe ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ na cwe' luaa', matseicw'aa'ñê jnaⁿ seiⁿeⁿ. ¹⁹ ¿Aa ticaliu'yo' na cwiluiiñe sei'yo' wats'om cwentaa' Espíritu Santo na m'aaⁿ quii' n'om'yo' na jnda tq^{ui}aa Ty'o^oots'om na c'oom ñ'eⁿndyo'? Jo' chii ticalaxmaⁿyo' na ñ^{ee}quiandyo' na nl'a sei'yo' yuu na queeⁿ n'omna'. ²⁰ Ee jnda seijnda Ty'o^oots'om 'o ñequio cwii na jee'cheⁿ ndya' jnda. Jo' chii laxmaⁿyo' na cala't'maaⁿndyo' jom ñequio sei'yo' ñequio espíritu 'naⁿyo' ee na we ndii' joona' la'xmaⁿna' cwentaaⁿaⁿ.

7

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na jnda t'unco

¹ Ndo' je' maw'o ñ'oom na cwita'x'e'yo' no^on nacjoo' carta na jla'cwanom'yo'. Ñecuaa meiⁿ ticoco tsaⁿs'a, ² saa jnaaⁿ na jeeⁿ cwe' luaa' cwic'eeⁿ nn'aⁿ ñ'eⁿ nc'iaana, jo' chii yati cwii cwii tsaⁿs'a cocoom ndo' mati cwii cwii tsaⁿscu c'oom saaⁿaⁿ. ³ Nquii tsaⁿs'a waa cwii nnom na matseixmaaⁿ na nnts'aaⁿ ñ'eⁿ scoom'm ndo' mati tsaⁿscu waa cwii nnom na matseixmaaⁿ na nnts'aaⁿ ñ'eⁿ saaⁿaⁿ. Wendyena quiandye ntyjeena ndaⁿna na cala'candaⁿndyena ñ'oomwaa'. ⁴ Tsaⁿscu titseixmaaⁿ na nntseintycwiiñê nnom saaⁿaⁿ ee saaⁿaⁿ tseixmaⁿ cwenta jom, meiⁿ tsaⁿs'a titseixmaaⁿ na nntseintycwiiñê nnom scoom'm ee scoom'm tseixmaⁿ cwenta jom. ⁵ Cwe' jo' tintseintycwiiñe ts'aⁿ nnom saaⁿaⁿ, nnom scoom'm saa ñequii'cheⁿ wanaaⁿ na nla'ljondyo' xeⁿ waa ñ'oom na jnda t'maⁿyo' na ñe'calaneiⁿyo' nnom Ty'o^oots'om. Saa nchii na jndye xuee, tints'aana' na tileicala'quii n'om'yo' ndo' na ljo' nnts'aa Satanás na nla'tjoondyo'.

⁶ Luaa' waa na matsjoo cantyja 'naa' ñ'oomwaa', saa tintjei'yo' cwenta na tseixma'na' ñ'oom na matsa'ntjomna'.
⁷ Cantyja 'na'ya toom cwe' cha'tso na'nom laxma'na cha'na ja, saa tiñe'cwii xje' na mañequiaa Ty'oots'om na laxmaa'ya. Ee ñ'ee' nn'a'na waa cwii nnom na la'xma', ndo' nt'omche' cwiiche' ljo la'xma'.

⁸ Ndaa joo na'nom na tyoo'unco ndo' mati joo yolcu na jnda ljondye, matsjoo na yati caljoo'ndyena na ñenqueena cha'na m'aa'na ja luaa'ne. ⁹ Saa xe' tileicwiqui n'omna na m'a' ñenqueena, ñecuaa, c'uncona, ee yati na m'aa'na ts'a'na na we ca', nchiiti na cwe' matseiquee' ts'oom na ñe'c'oom ñ'e'na ts'a'.

¹⁰ Saa ndaa 'o na jnda tma'co'yo', luaa waa ñ'oom na matsa'ntjomna', nchii cwe' ñ'oom 'ndyo ja, ñ'oom 'ndyoo nquii Ta Jesús jo': juu scuu' ts'a'na ticato'ñê ñequio saa'na.
¹¹ Saa xe' ma'ñee' saa'na, ticwanaa' na ncoonnaa'na, matsona' na caljoyaandyennda'na. Ndo' mati juu saa'na, tintse-ityuii' ljeii 'naa'na.

¹² Ndaa nt'omndyo' 'o na jnda t'unco'yo', luaa matsjoo nncō, nchii matsa'ntjom Ta Jesús na caluii na ljo', xe' na m'aa'na ts'a'na na matseiyu' saa scoom'm tyootseiyu' ndo' ts'a'ñee' cwiljoya ts'om na m'aa'na ñ'e'ñê, tinto'ñê ñequio scoom'm.
¹³ Ndo' cwii yuscu na matseiyu', xe' saa'na tyootseiyu', saa cwiljoya ts'om na cwiljoo'ñe ñ'e'ñê, tintseityuee' ljeii na tocoom ñ'e'ñê.
¹⁴ Ee maque'ndyoo Ty'oots'om saa' yuscu na tyootseiyu' nc'e na cwiluiiñê saa' yuscu na matseiyu'. Ndo' mati maque'ñoo' scuu' ts'a'na tyootseiyu' nc'e saa'na tseixma' ts'a'na na matseiyu'. Ee xe' nchii na luaa' waa, quia jo' nda joona nla'xma'na cha'na nda nn'a'na na tyoola'yu', saa na mayuu' maque'na' nda joona cantyja 'naa' tmaa' cwentaa' Ty'oots'om.
¹⁵ Saa xe' juu ts'a'na tyootseiyu' ñe'catseityuee' ljeii na tocoom ñ'e'na saa'na oo scoom'm, quia jo' ñecuaato na ca'ñee'. Quia na luaa' waa maxje' til'aaya na jndei'na' na caljoo'ñe ts'a'na. Ee Ty'oots'om l'ue ts'oom na ticachōoya tia' ñequio nn'a'na w'aaya.
¹⁶ Ee ¿chiiu ntyji'yu' 'u tsa'scu na matseiyu' na jnda tma'co' na xocatseiyu' sa' ñ'e'na Ty'oots'om cantyja 'na'? Ndo' mati 'u tsa'sa na matseiyu' na jnda tma'co', ¿chiiu ntyji'yu' na xocatseiyu' scu' cantyja 'na'?

Tilajndaqya na nlachui'a na tyolaxmaa'ya

¹⁷ Ticwii cwiindyo' 'o, caljoya ts'om chiiu waa na jnda tquiaa Ty'oots'om na matseixma' quia na t'maa'na juu. Luaa' waa ñ'oom na mañequiaaya ndaa nn'a'na cha'tso ntmaa'na nn'a'na na macwjee'na cwentaa'na.
¹⁸ Quia na t'maa'na 'u, ¿aa jnda tuii 'naa' sei' cha'xje' cwil'a nn'a'na judíos yonom ndana? Tintse-ichui' na luaa' waa. Ndo' xe' aa tyooluii 'naa' sei' quia na t'maa'na 'u, taca'na' na caluii na ljo'.
¹⁹ Ee ticateijndeina' ts'a'

xeⁿ na tuii 'naaⁿñeeⁿ tjaaⁿ'aⁿ meiiⁿ xeⁿ ticaluiiⁿna'. Ñ'oom na jndati na catseicandā ts'aⁿ ñ'oom na matsa'ntjom Ty'oōts'om.²⁰ Jo' chii meiⁿquia cwii nnom na matseixmaⁿ ts'aⁿ quia na t'maⁿ Ty'oōts'om jom, jo' jo' caljoya ts'oom.²¹ ¿Aa cwilui-indyu' ts'aⁿ na mandi'ntjomtyeⁿ quia na t'maaⁿ 'u? Tinc'oom' ts'om' na ljo', sãã xeⁿ nncju'naaⁿñena' na ndyaandyu', cwa catsa' na ljo'.²² Ee ts'aⁿ na m'aaⁿ na mandi'ntjomtyeⁿ quia na t'maⁿ Ty'oōts'om jom na catseyoom'm ñ'eⁿ Ta Jesús, je' cwiluiiñe ts'aⁿ na jndā seicandyaⁿñê. Ndo' maljoyu cantyja 'naaⁿ ts'aⁿ na m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ quia na t'maⁿ Cristo jom, je' cwiluiiñê ts'aⁿ na mandi'ntjomtyeⁿ nnoom.²³ Juu ñequio na seijnda Ty'oōts'om 'o, jeeⁿ ndya' jnda jo'. Jo' chii tiñequiandyo' na laxmaⁿ'yo' nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ.²⁴ Quia jo' 'o nn'aⁿya, cwii cwiindyⁿo' caljoya ts'om chiuu waa na tyotseixmaⁿ xjeⁿ na t'maⁿ Ty'oōts'om juu.

Nn'aⁿ na tyoonc'unco ndo' yolcu na jnda ljondye

²⁵ Ñ'oom na cwita'x'ee'yo' nqoⁿ cantyja 'naaⁿ yolcu na tyoo'unco, tjaa'naⁿ ñ'oom na matsa'ntjom Ta Jesús ja cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'. Sãã nc'e na matseixmaⁿya ts'aⁿ na wi' ts'oom, ntyjii na ndaaⁿ nla'ñ'oom'ndyo' ñ'oom na matsjoo cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa'.²⁶ Cwe' nc'e jndye nnom quich'eena' tiempomeiiⁿ, jo' chii macwjii'a cwentā na yaticheⁿ caljoo'ñe ts'aⁿ cha'xjeⁿ na jnda teijnoom'm.²⁷ Xeⁿ m'aaⁿ scu', tintseityuii' ljeii na tma'co' jom. Sãã xeⁿ tjaa'naⁿ scu', tical'ue' ts'aⁿ na nluiiñe scu'.²⁸ Sãã xeⁿ aa mma'co', tjaa'naⁿ jnaⁿ naljo'. Ndo' mati cwii yuscundyua, tjaa jnaaⁿ xeⁿ ncoco. Ee jndye nnom nawi' quich'eena' na nntjoom nn'aⁿ na nnc'unco ndo' ñe'cateijndeiya 'o na tincwinom'yo' joona'.

²⁹ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', luaa waa na ñe'catsjooya: Jnda teitsioq' xuee na nncwjee'nda' Cristo. Nc'e na ljo' joo nn'aⁿ na jnda t'unco, c'omna cha'cwijom tjaa'naⁿ lcuuna, tjaa'naⁿ s'aana.³⁰ Joo nn'aⁿ na m'aⁿ na chjoo' n'om, c'omna cha'xjeⁿ quia waa xuee. Ndo' joo nn'aⁿ na m'aⁿ ncuee, c'omna cha'cwijom m'aⁿna na chjoo' n'omna. Ndo' nn'aⁿ na cwila jnda 'naⁿ c'omna cha'cwijom nchii 'naaⁿna jo'.³¹ Ndo' joo nn'aⁿ na cwiwil'uee'ndye 'naⁿ na cwila'xmaⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancuewaañe, matsona' na c'omna cha'cwijom na ticajnda nquiuna ljo' la'xmaⁿna', ee juu na matseixmaⁿ tsjoomnancuewaañe mawjaantycwiina'.

³² Til'ue ts'oqⁿ na jndye ñomtiuu nc'om'yo', ee ts'aⁿ na tjaa'naⁿ scu', m'aaⁿ ts'oom chiuu nnc'oom jo nnom Ta Jesús, na nncjaawee' ts'oom ñ'eⁿñe,³³ sãã ts'aⁿ na m'aaⁿ scu', m'aaⁿ ts'oom cantyja 'naaⁿ 'naⁿ na macaⁿna' cha neiiⁿ scoom'm ñ'eⁿñê.³⁴ Ndo' na luaa' waa, tiñecwii m'aaⁿ ts'oom. Ñecwii xjeⁿ

mat'uiina' cantyja 'naaⁿ yuscu na tjaa'naⁿ saa' ñequio yuscu ndyua na tyoococo. Joonaa m'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Jesús, na ñnequiandyeñ'eⁿna na la't'maaⁿndyena jom cantyja 'naaⁿ seiina ñequio espíritu 'naaⁿna. Saa yuscu na jnda mam'aaⁿ saa', m'aaⁿ ts'oom cantyja 'naaⁿ 'naⁿ na maca'na' ndo' ñequio chiuu na nnc'oom cha nncjaawee' ntyjii saaⁿa' ñ'eⁿñê.

³⁵ Nchii matsjoo ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' ee tical'ue ts'o^o na nnc'unco'yo' saa cha na nnteijndeina' 'o ndo' cha na xcwee' n'om'yo' na ndye'ntjom'yo' nnom Ta Jesús.

³⁶ Ñ'oom na jndu'yo' na m'aaⁿ cwiindy^o 'o na m'aaⁿ nomjnda na jnda jaawinom'na' na ndyuañe ndo' 'u na tso-tyeeⁿ jnda mamatseitiuu' na ya xeⁿ nncocotoom, maxjeⁿ ya na nluii na ljo'. Ee nchii jnaⁿ na nntsa' na ljo'. ³⁷ Saa xeⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na jnda seijndaa'ñe naquii' ts'om na xonquiaa na nncoco nomjnda, ee na manty'iaa' na tica'na', ya cats'aa na ljo'. ³⁸ Quia jo' ya mach'ee ts'aⁿ na maw'o ñomcaa' jnda, saa yati mach'ee juu ts'aⁿ na matseiljo nomjnda.

³⁹ Yuscu na m'aaⁿ saa', mat'uiityeⁿna' juu ñ'eⁿñê yochen na wando' tsaⁿñeeⁿ. Saa xeⁿ nncue' tsaⁿñeeⁿ, wanaaⁿ na ncoconnaaⁿa' ñ'eⁿ meinquia ts'aⁿ na l'ue ts'oom, macanda ñequii'cheⁿ ñ'eⁿ ts'aⁿ na matseiyu'. ⁴⁰ Saa matseitiuu yati mach'eeⁿ xeⁿ na nljoo'ñê na ñenqueⁿ. Luaa' m'aaⁿ ts'o^o cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa' ndo' mantyjii na matseixma'ya Espíritu na cwiluiñe Ty'o^ots'om.

8

Nantquie na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a

¹ Je' nnc'o^ya ñ'oom na cwita'xe'yo' cantyja 'naaⁿ sei quioo' na cwila'cwjee nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a. Ñ'oom na mayuu' na cha'tsondyo cwiluiindy^o nn'aⁿ na jndo' n'o^oya cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa', ndo' juu jo' wjan'oomna' jaa na c'o^oya na s'andyo, lcundy^o. Saa juu na m'aaⁿya na jnda nquiuyu nn'aⁿ, mateijndeina' na tsaanajndaaya na cwila'yuu'a. ² Ts'aⁿ na matseitiuu na jndye waa na jndo' ts'om, tyootsei'noⁿ cha'xeⁿ na maca'na' na caljeii. ³ Saa nquii ts'aⁿ na jnda ntyjii ñequio Ty'o^ots'om, mawajnaⁿa' tsaⁿñeeⁿ.

⁴ Cantyja 'naaⁿ aa wanaaⁿ na nntquie'yo' sei quioo' na cwi-wil'uee'ndye nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ l'a, cwila'no^oa na meincwii tjaa ljo' la'xmaⁿ joona' ee maxjeⁿ macanda nqueⁿ m'aaⁿ. ⁵ Ee cañoom'luee ñequio tsjoomnancue jndye nnom na maniom na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ na cwilu-ena na t'maⁿ ñ'oom la'xmaⁿ, saa joona' nchii nquii Ty'o^ots'om cwiluiindyena'. Ndo' na mayuu' na jndye 'naⁿ maniom na

cwilue nn'aⁿ "Ta" ndaana', ndo' cwituee'ndyecjena cantyja 'naaⁿ joona'. ⁶ Saa cantyja 'naaⁿ jaa nmeiiⁿ ñecwii Ty'o^oots'om m'aaⁿ, ndo' jom cwiluiiñê Tsotyaa^ya. Cantyja 'naaⁿ jom cha'tso na maniom, jom tqueeⁿ jo', ndo' nc'e jom, jo' na m'aaⁿya. Ndo' mati ñecwii m'aaⁿ na cwiluiiñê na matsaⁿntjom jaa, nquii Jesucristo. Cha'tsoti na maniom, cwim'aⁿna' nc'e nqueⁿ, mandii ñ'aaⁿ jaa.

⁷ Saa ticha'tsondye nn'aⁿ cwila'n^on^a na ljo' ee jnda ljeii'na' na cwila't'maaⁿndyena cwii na cwe' nn'aⁿ l'a, ndo' quia cwicwa'na nantquie'ñeeⁿ, cwitjeii'na cwenta na cwila't'maaⁿndyena juuna'. Ndo' nc'e na tyoowijndo' n'omna cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ, jo' chii juu na m'aaⁿ n'omna tseixmaⁿna' cwii na jnda t'aa'na' na cwajndii. ⁸ Ee nchii cwe' aa macwa' ts'aⁿ nantquie'ñeeⁿ, oo, aa ticwaaⁿaⁿ joona', jo' na macjaawee' ntyjii Ty'o^oots'om jom. Meiⁿ nchii na jeeⁿ ya nn'aⁿndyotyaaⁿ xeⁿ cwicwaa'a joona', oo nchii nn'aⁿ na tiann'aⁿndyotyaaⁿ xeⁿ ticwaa'a joona'. ⁹ Saa cal'andyo' cwenta na juu luaa' na wanaaⁿ na c'om'yo', titseixmaⁿna' cwii na nnts'aana' na nntseitjooñê cwii nn'aⁿ'yo' na cachjoo matseyu'. ¹⁰ Ee xeⁿ 'u na ntyji' chiuu wanaaⁿ na nnts'a', mawacatyⁿ cwii joo yuu na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ cwii na cwe' nn'aⁿ l'a, ndo' cwii ts'aⁿ na tityeⁿ na matseyu' nty'iaaⁿaⁿ 'u jo', nndaⁿ nnts'aana' na mache' na luaa', nnc'omt'maaⁿñê ts'oom na mati lcwaaⁿaⁿ 'naⁿ na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ ty'o^oñeeⁿ. ¹¹ Ndo' na luaa', juu na matsei'n^on^a na wanaaⁿ na ljo' mache', nntsei'ndaa'na' juu nn'aⁿ na tityeⁿ matseyu', na mati tue' Cristo cwentaⁿaⁿ. ¹² Quia laa'ti' cwil'a'yo' ñequio joo nn'aⁿ'yo' na tit'maⁿ cwilayu'ya n'om, cwila'tjoondyo' ndaana na cwila'ñ'eeⁿndyo' n'omna. Ndo' mati cwilaxmaⁿ'yo' jnaⁿ jo nnom Cristo. ¹³ Jo' chii xeⁿ cantyja 'naaⁿ na macwa'a cwii nnom nantquie na cwiwil'uee'ndye nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye cwii na cwe' nn'aⁿ l'a, xeⁿ jnaaⁿ jo' matseitjooñê cwii nn'aⁿya na matseyu', quia jo' tajom cwinlcwaa'nnda'a juuna' cha tintseilcwe'tya'na juu nn'aⁿya.

9

Ts'aⁿ na cwiluiiñê apóstol, waa najndei na matseixmaaⁿ

¹ Joo na wanaaⁿ na l'a apóstoles, mati ja tseixmaⁿ jo' ndo' chiuu waa na laxmaⁿna, mati jo' matseixmaⁿya. Jnda nty'ianooⁿya Jesús na cwiluiiñê na matsaⁿntjoom jaa, ndo' 'o cwiluiindy^o cwentaⁿaⁿ nc'e ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ na tyots'aaya quii'ntaaⁿ'yo'. ² Nndaⁿ nnts'aana' na nt'omcheⁿ nn'aⁿ cwitjeii'na cwenta na ticaluiindy^o apóstol, saa jo ndaaⁿ 'o matsona' na cwiluiindy^o na ljo' ee juu na cwila'y^u'yo' ma'm^on^a na ljo'.

³ Ndaa joo nn'aⁿ na cwilue na nchii cwiluiindyō apóstol, luaa waa ñ'oom na matseilcwa'a ndaana. ⁴ Waa na matseixmaⁿya na wanaaⁿ na nnco'ñōⁿ na macaⁿna' na nlcwaa'a ndo' na nlcwaya, ⁵ ndo' mati wanaaⁿ na nncjaañ'eⁿ cwii yuscu na matseyu' quia jonquiaya ñ'oom naya cha'xjeⁿ cwil'a nt'omcheⁿ apóstoles, ñequio ntyjee nquii Ta Jesús ndo' mati Pedro. ⁶ Ndo' ¿aa m'aaⁿ n'om'yo' na cwe' macanda nquii Bernabé ñ'eⁿndyō ja na ticatsona' na nnteixe'yo' já? ⁷ Ee ¿'ñeeⁿ sondaro na cwe' nquii matseicatsuu 'naⁿ na macaⁿna' juu na macaa ndia'? Ndo' ¿'ñeeⁿ ts'aⁿ na manom' cwii ntjom l'ōō uva na tiquii taq'na'? Ndo' ¿'ñeeⁿ ts'aⁿ na mateix'e canmaⁿ na tic'uu ndaatsuuyo'? ⁸ Meiⁿ ticala'tiuu'yo' na cwe' tomti ñ'oom na m'aaⁿ n'om nn'aⁿ na macwji'a. Ee ljeii na tquiaa Ty'ōots'om nnom Moisés, majo'ti matsa'ntjomna'. ⁹ Ee naquii' libro'ñeeⁿ teiljeii: “Tintjaa'ndyō' bosa ndyuee quioo'ndyō yochēⁿ na cwil'a'yo' ts'iaaⁿ.” Saa meiiⁿ na ljo' teiljeii, nchii macanda ma'mōⁿna' na cwe' cantya 'naaⁿ quioo'ndyō ñjom ts'om Ty'ōots'om. ¹⁰ Nc'e na m'aaⁿ ts'oom cantya 'naaⁿya, jo' chii teiljeii ñ'oomwaa'. Naya 'naaⁿya na teiljeina', ee juu ts'aⁿ na matseindyaa tyuaa ñequio juu ts'aⁿ na macwja'lqueeⁿ, cwil'ana ts'iaaⁿmeiⁿ na ntyjaa' n'omna na nleil'uee'ndyena na cwiwe'. ¹¹ Jo' chii nc'e na jnda jnoōⁿâ tsjaaⁿ cantya 'naaⁿ Espiritu naquii' ntaaⁿyo', ticwinom'na' na ññequia'yo' na cwitaaⁿyâ ndaayo' chjoowi' 'naⁿyo' cha'cwijom cwii na jnda tue'. ¹² Nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwit'mōōⁿ ndaa'yo' cwil'ana na cateijnde'yo' joona. Ndo' majndeiticheⁿ já wanaaⁿ na cateijnde'yo'.

Meiiⁿ na wanaaⁿ na ntaaⁿyâ na cal'a'yo' na ljo', saa meijom ndii' tyool'uuyâ. Ee cwila'quii n'ōōⁿyâ naquii' na cwitjōōⁿyâ cha ticatseitsaaⁿñena' na ya tsandye'yo' ñ'oom' Ty'ōots'om. ¹³ 'O manquiu'yo' nquiee ntyee cwentaa nn'aⁿ judíos na cwindye'ntjom naquii' wats'om t'maⁿ cwitquiina sei quioo' na cwila'cwjeena na cwiñequia nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena Ty'ōots'om. Wanaaⁿ na cwitquiina sei'ñeeⁿ ee jo' jo' waa tio t'maⁿ yuu cwindye'ntjomna nnoom. ¹⁴ Ndo' cha'xjeⁿ cwicandaa naⁿñeeⁿ 'naⁿ na cwiwil'uee'ndyena, maluaa' sa'ntjom Ta Jesús na joo nn'aⁿ na cwiñequia ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ nnto'ñoomna ljo' na macaⁿna' joona nc'e ñ'oom'm na cwiñequiana. ¹⁵ Saa meijom ndii' tyoocaⁿa na ññequia'yo' ljo' na macaⁿna' ja, meiⁿ nchii matseiljeiya ñ'oomwaañe cha nnteijnde'yo' ja. Ee yati ntyjii meiiⁿ na aa nc'io na tintsuu nayawaañe na cantya 'naaⁿ jo' matseis'andyō.

¹⁶ Saa tyoocwji's'andyō na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'ōots'om ndaa'yo' ee ts'iaaⁿñeeⁿ matseixmaⁿya. Ndo' jeeⁿ nty'iaa'ndyō xeeⁿ ticatseicandaya juuna'. ¹⁷ Jo' chii

xeⁿ mañequiaya ñ'oom nc'e na l'ue ts'ooⁿ nncō, matsona' na nncwantjōⁿ, sãa xeⁿ mats'aa na ljo' nc'e na maty'ioom ts'iaaⁿñeeⁿ ja, quia jo' cwe' matseicandaa'ndyō ts'iaaⁿ na ty'ioom ja. ¹⁸ Quia jo' juu na mawantyjōⁿ, na m'aaⁿya na neiⁿya na mañequia ñ'oom na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ na meiⁿcwii na chojnaⁿyo' nōōⁿ, na nchii nncwantjōⁿya 'naⁿ na macaⁿna' ja na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om.

¹⁹ Ja meiiⁿ nchii cwiluiindyō moso na mandi'ntjomtyeⁿ nnom patrom 'naaⁿ, sãa jnda tqueⁿndyō cheⁿnncō na matseixmaⁿya na ljo' ndaa cha'tso nn'aⁿ. Mats'aa na ljo' cha majndyeti nn'aⁿ nncwantjōⁿ cwentaa' Cristo. ²⁰ Quia na m'aaⁿya quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos, mats'aa cha'na cwii joona na m'aⁿna nacje 'naaⁿ ljeii na tquiaa Moisés cha nncwantjōⁿya joona cwentaa' Cristo, meiiⁿ tic'ooⁿya nacje 'naaⁿna'. ²¹ Ndo' jo ndaa nn'aⁿ na tic'omna nacje 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, mats'aa cha'na cwii nquieena cha nncwantjōⁿya joona, meiiⁿ na mayuu' m'aaⁿya nacje 'naaⁿ ljeii 'naaⁿ nquii Ty'oots'om nc'e na m'aaⁿya nacje 'naaⁿ Cristo. ²² Quia na m'aaⁿya ñ'eⁿ nn'aⁿ na cachjoo na cwila'yuya n'om, mati mats'aa na cachjoo matseiyu'ya ts'ooⁿ cha mati nncwantjōⁿya joona. Ndaa cha'tso nn'aⁿ mats'aa na matseixmaⁿya cha'xjeⁿ joona cha nt'omndye joona nlui'n'maaⁿndyena. ²³ Mats'aa cha'tso nmeiⁿ nc'e ñ'oom naya na cantyja 'naaⁿ jo' cwilui'n'maaⁿndye nn'aⁿ cha mati nntseijomndyō ñequio naya na cwito'ñoom nn'aⁿ cantyja 'naaⁿna'.

²⁴ 'O manquiu'jndaa'ndyō' quia cwtijomndye nn'aⁿ na nleinom, cha'tsondyena cwileinomna, sãa macanda juu ts'aⁿ na nncuee'jndyee nla't't'maaⁿndye nn'aⁿ juu. Quia jo' cala'jnda'yo' cha'xjeⁿ matseijndeii tsaⁿñeeⁿ. Cjoo'yaya n'om'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnom Ty'oots'om cha mati nntseit'maaⁿñê 'o. ²⁵ Sãa cjaañjoom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ jo' nn'aⁿ na cwileinom, jndye nnom na cwila'ljondyena, ee cwicantyyaa' n'omna na nnta'ntjomna, meiiⁿ juu 'naⁿ na cwita'ntjomna tyuaa' cwiwi'ndaa'na'. Jo' chii mati jaa cjoo'yaya n'ooⁿya na cwindya'ntjooⁿtyaaⁿya nnom Ty'oots'om nc'e juu na nnto'ñooⁿya na ñnequiaaⁿ ndaaya tijoom cwi'ndaa'na'. ²⁶ Cantyja 'naⁿ ja luaa tyoots'aa cha'na mach'ee ts'aⁿ na cwe' maleinomto na tijndaa' yuu wjaayuu. Cantyja na mandi'ntjōⁿya nnoom, meiⁿ tyoots'aa cha' cwil'a nn'aⁿ na cwe' cwituee'to nda' naquii' jndye. ²⁷ Nchii nmeiiⁿ mats'aa. Ja ñequio na jndeina' majucja seii'a na catseicandana' na matsa'ntjōⁿya juuna', cha cwii na jnda t'mooⁿya ndaa nt'omcheⁿ ticwji'ndyona' ja na ticwil'uendyō naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Cristo.

10

Ticala't'maa'ndyo mei'quia na cwe' nn'a'n l'a

¹ 'O nn'a'nya na cwila'yu'yo', l'ue ts'oo' na cala'nq'yo' quia jlui' welooya nn'a'n judíos Egipto, cha'tsondyena tyotseintyjo Ty'oqots'om ncwaa'n' nchquiu nacjoona ndo' cha'tsondyena teinomna Ndaaluee Wee. ² Ndo' na luaa', cha'tsondyena teits'oomndyena na seitjoom'na' joona ñ'e'n Moisés quia na tyotseintyjo'na' nchquiu'ñee'n cjoona ndo' na teinomna ndaaluee'ñee'n. ³ Ndo' mati cha'tsondyena tyocwa'na maná na tquiaa Ty'oqots'om na jna'na' cañoom'luee, ⁴ ndo' cha'tsondyena tyowena ndaatoo na tyocalui'na' quii' tsjo' na ñ'e'n ñ'e'na' ñ'e'ndyena. Nquii Cristo cwiluiiñe tsjo'ñee'n. ⁵ Saa meii' na luaa' tyom'a'na, maxje' majndyendyetina ticjaawee' ntyjii Ty'oqots'om ñ'e'ndyena ee tícal'ana yuu na l'ue ts'oom. Macwe' jo' jndyendyena tjana ndyuaa yuu tja nn'a'n c'oom.

⁶ Cha'tso nmei' na tyotjoomna laxma'na' cwii na ma'mo'na' ndaaya na tila'quee' n'oo'nya cwii cwii nnom natia cha'xje' tyola'quee' n'omna. ⁷ Jo' chii tila't'maa'ndyo' cwii na cwe' nn'a'n l'a cha'xje' ñel'a nt'omndye joona ee tso ñ'oom na teiljei: "Ty'ewindyuaandye nn'a'n na nlcwa' ndo' na nncwe, jnda jo' teicantjanya na l'ana cha'xje' nn'a'n na tic'om nacje 'naa' Ty'oqots'om." ⁸ Mei' tanc'oo'nya na cwe' luaa'ndyo ñ'e'n nt'omche' nn'a'n cha'xje' na tyol'a joona ee jnaa' jo' na s'aa Ty'oqots'om na ñecwii xuee tja ntquiuu nchoo' ndyee mei'ndyena. ⁹ Mei' tacal'aaya xje' Cristo cha'xje' ñel'a nt'omndye joona, ee jo' na tquii canduu joona ndo' tjana. ¹⁰ Mei' tilancjoo'ndyo' nnom Ty'oqots'om cha'xje' ñel'a nt'omndye joona, ndo' jnaa' jo' na jñoom ángel na jndyotseicwjee joona.

¹¹ Cha'tso nmei' na tyotjoom weloo welooya, laxma'na' cwii na ma'mo'ndyeyuna' ndaaya, ndo' teiljei joona' quii' ñ'oom' Ty'oqots'om cwii na matseijndo'na' n'oo'nya chiuu maca'na' na c'oo'nya ncueemeii' na macanda. ¹² Jo' chii ts'a'n na matseituu na meintyjee'tye' cantyja 'naa' Ty'oqots'om, cats'aañe cwenta na ticju'cjena' juu. ¹³ Ee joo na cwiwinom'yo' na maque'na' xje' 'o cha cala'tjoondyo' nnom Ty'oqots'om, ticachuui'na' ñequio na cwtjoom nt'omche' nn'a'n. Saa jom cwiluiiñe na mayoom'm, mei' tijoom quiaa' na juu na maque'na' xje' 'o nncwinom'na' juuna' na xocandaa nna'ndyo' ndo' mati ññequiaa' na ya nluii'ndyo' naquii' juuna'. ¹⁴ Jo' chii 'o nn'a'nya na jee' wi' ts'oo'nya, cantyja 'naa' na nla't'maa'ndyo' 'na' na cwe' nn'a'n cwil'a, c'om'yo' cha'na ts'a' na jndei maleinom na nquia'a' na nnt'uii nawi' jom. ¹⁵ Matsjoo na ljo' ndaa'yo' ee ntyjiia na 'o cwila'nq'yo'. Jo'

chii queⁿya'yo' cwentá ñ'oom na matsjoo. ¹⁶ Ee cwiñequiaaya na quianl'uaa' Ty'oots'om xjeⁿ na cwito'ñooⁿya waso, juu jo' ma'moⁿna' na cwilajomndyo cantya 'naaⁿ nioom' Cristo. Ndo' quia cwityaaya tyoo' ma'moⁿna' na cwilajomndyo cantya 'naaⁿ seiⁿeⁿ. ¹⁷ Ee meiⁿ na jndyendyo saa ñe'cwii tyoo' cwicwaa'a ndo' nc'e na ljo' ñe'cwii sei' cwiluiindyó.

¹⁸ Cala'noⁿyo' cantya 'naaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ Israel. Nn'aⁿ na cwitquiina sei quioo' na cwitioona nacjoo' tio wats'om t'maⁿ, xjeⁿñeeⁿ cwilajomndyena cantya 'naaⁿ quioo' na cwila'cwjeena. ¹⁹ Ndo' na matsjoo na luaa', tila'tiuu'yo' na ñe'catsjoo na juu 'naⁿñeeⁿ na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ waa najndei na matseixmaⁿna' meiⁿ nchii na ñe'catsjoo na juu sei' na cwiñequia naⁿñeeⁿ nnom juuna' jndati matseixmaⁿna' ñequio meiⁿquia sei'. ²⁰ Ñ'oom na matsjoo cantya 'naaⁿ ñ'oomwaa', joo nn'aⁿ na tic'omna cantya 'naaⁿ Ty'oots'om, quia cwila'cjweena quioo', nchii nnom jom cwiñequiana sei'ñeeⁿ, ndaa naⁿjndii cwiñequiana joona'. ²¹ Ee ticatsona' na nncwe'yo' na njom waso na cwiwe nn'aⁿ na cwila'jomndye ñequio Cristo, ndo' mati nncwe'yo' cwii na matseixmaⁿna' cantya 'naaⁿ naⁿjndii. Meiⁿ ticatsona' na nlcwa'yo' na cwila'jomndyo' ñequio Cristo, ndo' mati nlcwa'yo' cwii na matseixmaⁿna' cantya 'naaⁿ naⁿjndii.

²² ¿Aa ñe'cal'aaya na jaa jndaatyaa nchiiti jom ndo' jom jeeⁿ xueeⁿ jaa?

Ts'aⁿ na matseyu' cats'aaⁿ cha'tso ñequio na wi' ts'oom ty-jenn'aⁿñê

²³ Waa ñ'oom na cwilue nn'aⁿ: “Wanaaⁿ na nnts'aa ts'aⁿ meiⁿquia na ñe'cats'aa.” Ñ'oom na mayuu' jo', saa ticha'tso mateijndeina' jom. Mayuu' wanaaⁿ na nnts'aa ts'aⁿ ljo' na l'ue ts'oom, saa ticha'tso mateijndeina' na nncjaanajneiⁿ jo nnom Ty'oots'om. ²⁴ Ee nchii ñequii'cheⁿ nc'oom' ts'om ts'aⁿ cantya 'naaⁿ nqueⁿ. C'oom' ts'oom cantya 'naaⁿ nt'omcheⁿ nc'iaaⁿaⁿ na cwila'yu', cwaaⁿ cwii na nnts'aaⁿ na nnteijndeina' joona na nnc'oonajndana cantya na cwila'yu'na.

²⁵ Wanaaⁿ na nntqui'e'yo' cha'tso nnom sei' na cwileil'ua. Meiⁿ tinta'xe'yo' ¿aa cwiwil'uee'ndye nn'aⁿ sei'ñeeⁿ xjeⁿ na cwila't'maaⁿndyena cwii na cwe' nn'aⁿ cwil'a? Ee na nliu'yo' na ljo' nndaⁿ nnts'aana' na nntsei'ndaa'na' nquiu'yo'. ²⁶ Ee naquii' Salmos matsona': “Tsjoomnancue ñequio 'na' na matseixmaⁿna', cha'tso jo' 'naaⁿ nquii Ta Ty'oots'om.”

²⁷ Cwii ts'aⁿ na nchii ts'aⁿ na matseyu', xeⁿ maqueeⁿñê cwii 'o waⁿaⁿ na nlcwa' ñ'eⁿñê, wanaaⁿ na nncja' xeⁿ aa l'ue ts'om'. Cwa' meiⁿquia na mañequiaa tsaⁿñeeⁿ. Saa cha tintsei'ndaa'na' ntyji' tincwaxe' aa ts'iaaⁿ sei'ñeeⁿ na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ cwii na cwe' nn'aⁿ l'a. ²⁸ Saa xeⁿ nntso

cwii ts'aⁿ njom': "Sei'waañe jnda tacatyee^{na} cwentaa' cwii na cwe' nn'aⁿ l'a", jo' chii 'u je' tinlqui' juuna'. Ee meiiⁿ na xocatsei'ndaa'na' 'u xeⁿ na nlqui' juuna' saa nntsei'ndaa'na' ts'om ts'aⁿ na t'moⁿ njom' ee m'aaⁿ ts'oom na ticatsona' na nlqui' juuna'. ²⁹ Matseinaⁿ cantyja 'naaⁿ juu na m'aaⁿ ts'om tsaⁿñeeⁿ na seicandii 'u, nchii cantyja 'naaⁿ na m'aaⁿ ts'om' nncu'.

Saa nnda^a nnts'aana' na nncwax'ee cwiindyoy' 'o: "¿Chiuu na matsona' na ja catseiljondyoy' cwe' chiuu na m'aaⁿ ts'om cwiicheⁿ? ³⁰ Ee xeⁿ mañequiaya na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ juu na macwa'a, quia jo' ¿yuu waa na nncju'naaⁿñena' na nntso ts'aⁿ na tixcwe mats'aa?" ³¹ Quia jo' na cwicwa'yo' ñequio na cwiwe'yo', ñequio meiⁿquia na cwil'a'yo', na cha'tso na cha'tso ñequii'cheⁿ cats'aana' na caluiit'mañeti Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ jo'. ³² Til'a'yo' cwii nnom na cantyja 'naaⁿ jo' nntseilcwe'na' ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ Ta Jesús, meiiⁿ na ts'aⁿ judío, meiiⁿ nn'aⁿ na nchii judíos, ndo' meiiⁿ joo nn'aⁿ na laxmaⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om. ³³ Malaa'ti' waa na quits'aaya, ee matseijndo na cha'tso cantyja 'naⁿya nncjaawee' n'om nn'aⁿ. Nchii mal'ueendyo na joo na mats'aa na cwe' ja cateijndeina', saa cateijndeina' na majndyeti nn'aⁿ nlui'n'maaⁿndyena.

11

¹ Jo' chii cw'aa'ndyo' ja cantyja na mats'aaya ee ja jom'aaⁿya cha'xjeⁿ na tyoch'ee Cristo.

Luaa c'om yolcu quia cwiitjomndye nn'aⁿ

² Matseit'maaⁿndyo' 'o na ñequii'cheⁿ cwijaañjoom' n'om'yo' ja ndo' cwilawe'yo' ñ'oom na jnda tquaaⁿya ndaa'yo' ³ Saa l'ue ts'oqⁿ na nla'noⁿyo' na tseixmaⁿ Cristo xqueⁿ cwii cwii tsaⁿs'a ndo' juu tsaⁿs'a tseixmaaⁿ xqueⁿ scoom'm cha'xjeⁿ nquii Ty'oots'om tseixmaaⁿ xqueⁿ Cristo. ⁴ Jo' chii xeⁿ mation tsaⁿs'a 'naⁿ xqueⁿ quia matseineiⁿ nnoom oo quia mañequiaa ñ'oom'm, matseijnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ Cristo na cwiluiiñe xqueeⁿ. ⁵ Saa xuii' cantyja 'naaⁿ cwii yuscu, xeⁿ ticatā' xqueⁿ quia na matseineiⁿ nnom Ty'oots'om oo quia na mañequiaa ñ'oom'm matseijnaaⁿan saaⁿan. Xeⁿ na ljo' mach'eeⁿ matseijomna' cantyja 'naaⁿan cha'cwijom na jnda teinqui' caseii xqueeⁿ. ⁶ Ndo' xeⁿ tical'ue ts'om yuscu na ñjom 'naⁿ xqueeⁿ, quia jo' cateinqui' xqueeⁿ. Saa nc'e na jeeⁿ t'maⁿ matseijnaaⁿna' jom na nnoⁿ soxqueeⁿ oo na nnteinqui' caseii, quia jo' cañjom 'naⁿ xqueeⁿ. ⁷ Saa tsaⁿs'a je', ticaty'iomna' na ñjom 'naⁿ xqueeⁿ ee jluiiñe Ty'oots'om ndo' tqueeⁿ na cantyja 'naaⁿ juu na caluiit'maaⁿñe saa wandyoq' cantyja 'naaⁿ tsaⁿscu ee tsaⁿs'a matseit'maaⁿñena' cantyja 'naaⁿan. ⁸ Ee quia na

s'aa Ty'oqots'om tsaⁿs'a, nchii teil'uee'ñê tsaⁿscu na tuii na ljo', teil'uee'ñê tsaⁿs'a na s'aaⁿ tsaⁿscu. ⁹ Meiⁿ nchii na s'aaⁿ tsaⁿs'a cha cateijndeina' tsaⁿscu, s'aaⁿ tsaⁿscu cha cateijndeina' tsaⁿs'a. ¹⁰ Manc'e na luaa' waa ndo' nc'e na cwiqueⁿ ángeles cwenta, jo' chii matsona' na cañjom 'naⁿ xqueⁿ yuscu cha m'moⁿna' na maju'ñecjeeⁿ nnom saaⁿaⁿ. ¹¹ Saa cantyja 'naaⁿ jaa nn'aⁿ na cwila'yu', waa naya 'naaⁿ tsaⁿs'a nc'e tsaⁿscu, ndo' mati waa naya 'naaⁿ tsaⁿscu nc'e tsaⁿs'a. ¹² Ee meiiⁿ na mayuu' najndyee s'aa Ty'oqots'om tsaⁿscu ee tsaⁿs'a, saa mati na mayuu' na m'aaⁿ tsaⁿs'a ee tsaⁿscu, ndo' cha'tsoñ'eⁿ cwinaⁿ na m'aaⁿ Ty'oqots'om.

¹³ C'oom'ya n'om'yo', ¿aa ndya' maty'iomyana' na ticañjom 'naⁿ xqueⁿ yuscu na nntseineiⁿ nnom Ty'oqots'om? ¹⁴ Mati ma'moⁿyaana' ndaaya na matseijnaaⁿna' tsaⁿs'a quia na tein-coo sooxqueeⁿ, ¹⁵ saa matseit'maaⁿñena' yuscu quia na cwi-witeincoo soxqueeⁿ, ee joona' tseixmaⁿna' cwii na matse-icu'na' xqueeⁿ. ¹⁶ Saa xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na ticjaawee' ts'om ñ'oomwaa', macaⁿna' na catsei'noqⁿoⁿ na meiⁿ já meiⁿ nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ, tjaa'naⁿ cwicheⁿ nnom na cwil'aaya.

Tixcwe cwil'ana quia cwicwa'na Cena na tqeⁿ Jesucristo

¹⁷ Ñ'oom na matseiljeitya ndaa'yo' leicandaa nntsjo^o na ya cwil'a'yo' ee mach'eena' quia cwitjomndyo' juu na cwil'a'yo' matseilcwe'na' 'o nchii na mateijndeina' 'o. ¹⁸ Ee na-jndyee jnda mandiiya quia cwitjomndyo' na nla't'maaⁿndyo' Ty'oqots'om, titjoom' m'aⁿyo', ndo' m'aaⁿ ts'oqⁿ na ljo'. ¹⁹ Ee maxjeⁿ nleitquioo'yu^u na titjoom' m'aⁿyo' cha m'moⁿna' 'ñeeⁿ joo quii'ntaaⁿyo' m'aⁿna na xcwee' n'omna jo nnom Ty'oqots'om. ²⁰ Ndo' nc'e na titjoom' m'aⁿyo', jo' chii juu na cwicwa'yo', tiyuu' na tseixmaⁿna' nquii Cena na seijndaa'ñe Ta Jesús. ²¹ Ee quia cwicwa'yo' cwii cwiindyo' matseityuaa'ti na nlcwa' na jndyoñ'oom, meiⁿ tinquiaaⁿ na nntseijomñe cwiicheⁿ x'iaaⁿaⁿ na matseiyu', ndo' na ljo' nt'om joona ma'ndiina' na ñe'jndo' ndo' nt'om jnda jndyee. ²² ¿Chiuu 'o? ¿Aa maxjeⁿ tjaa'naⁿ l'a'yo' yuu na nleñ'oom' na nlcwa'yo' ndo' na nncwe'yo'? ¿Aa maxjeⁿ ticuee' n'om'yo' nc'iaa'yo' na mati cwiluiindyee tmaaⁿ cwentaa' Ty'oqots'om? Ee na laa'ti' na cwil'a'yo' cwila'jnaⁿyo' joo nc'iaa'yo' na wanty'iaa m'aⁿ. ¿Aa cwila'tiuu'yo' na jeeⁿ xcwe na cwil'a'yo'? Leicandaa nntsjo^o na ljo'.

*Cantyja na seijndaa'ñe Jesucristo na cuaa Cena
(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)*

²³ Ee nnom Ta Jesús to'ñoⁿya ñ'oom na t'moqⁿya ndaa'yo', na mañejuu teijaaⁿ na seiquioo Judas jom luee nn'aⁿ, to'ñoom

tyoo' ²⁴ ndo' jnda na tquiaa na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naa'na', tyjee' juuna'. Tsoom: "Cato'ñoom'yo' tyoo'waa, cwa'yo' juuna'. Seii'a cwiluiñena'. Mañequiaandyo na nnc'io cha nncwañoom'na' 'o. Ñequii'che' na luaa' nntsal'a'yo' cha cat'mo'nyo' na cwicañjom n'om'yo' ja." ²⁵ Ndo' mati jnda na tcwa'na, to'ñoom waso, tsoom: "Juu wasowaañe tseixma'na' ñ'oomxco na maqua'ya ñequio nioom'a. Cwii cwii ndii' na cwiwe'yo' juuna', cjaañjoom'tye' n'om'yo' ja." ²⁶ Jo' chii ticwii cwii ndii' na cwicwa'yo' tyoo'waa ndo' na cwiwe'yo' na ñjom wasowaa, cwitsatjei'yuu'ndyo' ndaa nn'a' cantyja na tue' Ta Jesús, hasta quia na ndyonnaa'a'.

Nchii cwe' nntseijomñeto ts'a' quia cwicwa' nn'a' Cena

²⁷ Jo' chii mei'quia ts'a' na macwaa'a' tyoo'waa oo ma'om na ñjom wasowaa na tic'oom'ya ts'oom na jnda tseixma'na', waa jnaa'a' nacjoo' seii' ndo' nioom' Ta Jesús. ²⁸ Nc'e na ljo', matsona' na cwii cwii ts'a' cwiťjooche' na nlcwaa'a' tyoo'ñee' ndo' na nnc'om na ñjom waso'ñee', c'oom'ya ts'oom na aa tjaa'na' cwii nnom cantyja 'naa'a' na matseicu'na' na nntseijomñê juu jo'. ²⁹ Ee ts'a' na cwe' macwa'to ndo' cwe' ma'uuto mei' ticwjaa'ñê cwenta na la'xma'na' seii' Ta Jesús, juu na macwaa'a' ndo' ma'om, matseijndaa'ñena' na waa jnaa'a' cantyja 'naa'na'. ³⁰ Macwe' jnaa' na nmeii' cwil'a'yo', jo' chii majndyendyo' 'o wii'yo' ndo' tijnda'yo', hasta nt'om nc'iaa'yo' jnda tja. ³¹ Saa xe' ñequii'che' na cwiquaa'yaaya cwenta aa cwil'aaya yuu na maty'iomyana', quia jo' tixoca'na' na nnts'aa Ta Jesús xje' jaa, ³² ee quia mañequiaa Ta Jesús jaa, luaa' mach'ee' cha ntsaala'noo'a' ndo' cha tica'na' na nnt'uee' jaa cha'xje' nnt'uee' nn'a' na la'xma' cantyja 'naa' tsjoomnancue.

³³ Jo' chii 'o nn'a'ya na cwila'yuyoy', quia cwiťjomndyo' na nlajomndyo' na nlcwa'yo' ndo' nncwe'yo' na cwicañjom n'om'yo' na tue' Ta Jesús, cwindo'yo' cwii ndo' cwii x'iaa'yo'. ³⁴ Ndo' xe' m'aa' cwiindyo' 'o na ñe'jndo' cwa'jñee' na waa wa'a'na' cha' tica'na' na nnt'uii Ty'oots'om jom na matseijomñê quia cwilajomndyo' Cena. Nt'omche' ñ'oom na cwita'x'ee'yo' noo', cuajndyaa na m'a'nyo' quia jo' nntseijndaa'ndyo' joona'.

12

Jndye nnom ts'iaa' mañequiaa Espíritu Santo

¹ 'O nn'a'ya na cwila'yuyoy', l'ue ts'oo' na caliu'yo' chiuu mach'ee' Espíritu Santo na cwicandaaya cwii cwii nnom na l'ue ts'oom cha ndaa' ndya'ntjoo'ya nnom Ty'oots'om.

2 'O manquiui'ndaa'ndyo' cwiťjoocheⁿ na cwila'yu'yo', tyojaachuuna' 'o cha'cwijom na nchjaaⁿ'yo' na cwe' tyola't'maaⁿ'ndyo'to'yo' joo na cwe' nn'aⁿ ñel'a na xondaa nla'neiⁿna'. 3 Jo' chii matsjoo ndaa'yo', ts'aⁿ na matseixmaⁿ Espířitu Santo, xocatso na cju'wi'na' Jesús. Ndo' mati xocatso ts'aⁿ na cwiluiiñe Jesús na matsa'ntjoom juu xeⁿ nchii m'aaⁿ tsa'ñeeⁿ nacje 'naaⁿ Espířitu Santo.

4 Nquii Espířitu Santo jndye nnom mañequiaaⁿ na cwican-daaya cha cwicandaa cwil'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Saa manquiiyeeⁿ mañequiaaⁿ na cwilaxmaaⁿya joo jo'. 5 Jndye nnom niom na cwindya'ntjooⁿya nnom Ta Jesús, saa manquii Espířitu matseijndaa'ñe cha'tso joona'. 6 Jndye nnom maniom na tjachuii' na cwiwil'ue cha cwicandaa cwil'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Saa nqueⁿ ñe'cwii cwiluiiñe na mateijneiⁿ cwii cwiindyó na cwil'aaya joona'. 7 Nnom cwii cwiindyó mañequiaa Ty'oots'om cwii nnom na ma'moⁿna' na laxmaaⁿya Espířitu cha nntei'jndeina' nnc'iaaya na cwila'yu'. 8 Ñ'eeⁿ nn'aⁿ na mañequiaaⁿ na cwiñe'quia ñ'oom' Ty'oots'om ñequio na jndo'ya n'om. Ndo' ñ'eeⁿ nt'omndye joona manquii Espířitu mañequiaaⁿ na ndaa nla'neiⁿna ñ'oom cha nla'noⁿ nn'aⁿ chiuu l'ue ts'om Ty'oots'om na nnc'omna. 9 Ñ'eeⁿndye joona na cantyja 'naaⁿ Espířitu Santo la'xmaⁿna na cwila'yu'ya n'omna, ndo' nt'omndye joona cwicandaana na nla'n'maⁿna nn'aⁿwii. 10 Nt'omndye joona cwicandaana na ndaa nl'ana ts'iaaⁿ t'maⁿ na ticaluiina' cantyja 'naaⁿ najndei nquii ts'aⁿ. Ndo' nt'om joona cwicandaana na jeeⁿ ya cwiñequiana ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oots'om ndaana. Nt'om joona cantyja 'naaⁿ Espířitu mañequiaa Ty'oots'om na ndaa ntjeii'na cwentá quia tiyuu' cwii ñ'oom na cwiñequia nn'aⁿ ndo' quia na mayuu' juuna'. Nt'om cwicandaa cwila'neiⁿ nt'omcheⁿ nnom ñ'oom ndo' wandyoó' nn'aⁿ na mañequiaaⁿ na cwicandaa cwila'teincoo'na chiuu ma'moⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. 11 Espířitu Santo ñecwii cwiluiiñe. Manquiiyeeⁿ mañequiaaⁿ cwii cwii nnom ts'iaaⁿmeiⁿ ndaa nn'aⁿ cantyjati na l'ue ts'oom.

Luaa matseijomna' na tĵat'uii'ndyo ñ'eⁿ Cristo

12 Matseijomna' cantyja 'naaⁿ Cristo cha'cwijom ts'aⁿ na majndye tĵat'uii' ndo' meiiⁿ jndyena' saa ñecwii ts'aⁿ tseixmaⁿ. 13 Ee cha'tsondyó meiiⁿ nn'aⁿ judíos jaa, meiiⁿ cwiluiindyó nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom griego, oo meiiⁿ nn'aⁿ na cwindya'ntjooⁿtyaaⁿya ndaa patrom 'naaⁿya, oo meiiⁿ nn'aⁿ na m'aaⁿya xjeⁿ 'naaⁿ ncjoo, cwii na jnda teits'oomndyo cwiluiindyó ñecwii sei' Cristo nc'e ñecwii cwiluiiñe Espířitu, ndo' cha'tsondyó jnda to'ñooⁿya jom.

14 Ee seii' ts'a'n nchii ñe'cwii nnom tseixma'n, jndye nnom tjacañjoom'ñê. 15 Xe'n cwe' nntso x'ee ts'a'n: "Nc'e na tit-seixma'ya ts'o ts'a'n jo' chii ticatseixma'ya cantyja 'naa' seii' ts'a'n." 16 Ndo' mati xe'n nntso tsua'qui ts'a'n: "Nc'e na nchii cwiluiindyō ts'omnnom ts'a'n, jo' chii ticat'uiindyō cantyja 'naa' seii' ts'a'n." Meii'n na luaa' nntso tsua'qui ts'a'n, saa tiyuu' na ljo'. Maxje'n t'uii'na' ts'a'n. 17 Ee xe'n cha'waañe ts'a'n ñequii'che'n n'omnnoom cwiluiiñê, ¿chiiu nnts'aayom na nñee'n? Ndo' mati xe'n cha'waañe ts'a'n ñequii'che'n lua'queen, ¿chiiu nnts'aayom na nncwjaa'n jndye? 18 Saa Ty'oōts'om jnda seinchoom'm ticwii cwii nnom nmei' naquii' seii' ts'a'n cha'xje'n na l'ue ts'oom. 19 Xe'n cha'waañe ts'a'n ñe'cwii nnom cwiluiiñê, mei'chjoo ticandaa'ñe seii' ts'a'n. 20 Saa meii'n na jndye nnom na tqe'n Ty'oōts'om na tjacat'uiiñe ts'a'n, maxje'n ñ'e'n joo jo' candaa' cwiluiiñe seii' ts'a'n.

21 Ts'omnnom ts'a'n tijoom ndaa nntsona' nnom ts'o ts'a'n: "Ja tjaa yuu l'uee'ndyō 'u." Mei'n xque'n ts'a'n tijoom ndaa nntsona' ndaa nc'ee ts'a'n: "Ja tjaa yuu l'uee'ndyō 'o." 22 Saa jee'n wandyō' waa cantyja 'naa' ñ'oomwaa'. Ee mañ'ee'n yuu na ñjoom'ñe ts'a'n na cwitjeii'a cwenta na ndoo' nquiuyua na mei'n tica'na' joona'. Saa jee'n l'uena'. 23 Ndo' cwii cwii nnom seii'a na nquiuyua na tit'ma'n la'xma'na', cwil'aatyaa cwenta joona', ndo' cwii cwii nnom seii'a na tia nquiuyua na nleitquioo'na' ndaa nn'a'n, cwita'nty'iuu'ndyotyaa joona' 24 saa joo na tjacañjoom'ndyō yuu na titia nquiuyua na nnty'iaa nn'a'n joona' mei'n tica'na' na nla'cuu'ndyō. Jo' chii cwiwitquioo' na Ty'oōts'om seicañjoom'm cha'waandyōñ'aa'n, ndo' joo na cwila'cuu'ndyō, joona' t'ma'ti mañequiaa'n na cwila'xma'na'. 25 Luaa' waa na s'aa'n na tjacañjoom'ñe ts'a'n cha ticatseitiuu ts'a'n na ya nnc'oomñe meii'n ticañ'e'n cwii joona'. Ee tqee'n nmei' cha catei'jndeiiindyena' cwii cwii nnom seii'a na tjachuii'na'. 26 Manc'e jo' chii quia wi' mach'eena' cwii joo na tjacañjoom'ñe ts'a'n, wi' mach'eena' cha'waañê. Ndo' quia ya cwii joona', cha'waañê yaa'n'a'n.

27 'O cwiluiindyō' seii' Cristo, ee cwii cwiindyō' matseixma'n cwii cwii na tjacañjoom'ñê na matseicandaa'ñena' seii'e'n. 28 Maluaa' matseijomna' na jnda seiindaa'ñe Ty'oōts'om quii'ntaa'n nn'a'n na cwiluiindyena seii' Cristo. Najndyee tqe'n apóstoles, nda we nn'a'n na cwit'mōō'n ñ'oom na jnda t'mōō'n ndaana, jnda ndyee nn'a'n na cwit'mōō'n ñ'oom naya 'naa'na', mati nn'a'n na ndaa nla' 'naa'n t'ma'n na xocandaa nluina' cwe' najndeii nqui ts'a'n, nda jo' nn'a'n na ndaa nla'n'ma'na nn'a'wii, nda jo' nquiee na cwila'jndaa'ndye ñ'oom, nda jo' joo nn'a'n na mats'ia jo' ndaa nla'nei'na nt'omche'n nnom ñ'oom na tjachuii'. 29 Ticha'tsondye cwilui-

indye apóstoles, meiⁿ nchii cha'tsondye cwiluiindye profetas. Ticha'tsondye laxmaⁿ nn'aⁿ na cwit'mooⁿ chiuu ma'moⁿ ñ'oom'm. Meiⁿ nchii cha'tsondye cwil'a ts'iaaⁿ t'maⁿ na tixocandaa nluina' cwe' cantyja 'naaⁿ najndeii na matseixmaⁿ nquii ts'aⁿ. ³⁰ Meiⁿ ticha'tsondye nndaⁿ nla'n'maⁿ nn'aⁿwii. Mati ticha'tsondye nndaⁿ nla'neiⁿ ñ'oom na tjachuii' ñequio ñ'oom na macwixjeⁿ cwila'neiⁿ, meiⁿ nchii cha'tsondye nndaⁿ nla'teincoo' ljo' cwit'mooⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. ³¹ Jo' chii jo nnom Ty'oots'om queⁿndyo' na nla'xmaⁿ'yo' nt'om ts'iaaⁿmeiⁿ na t'maⁿticheⁿ la'xmaⁿna'. Ndo' je' ñeca'mooⁿya ndaa'yo' cwii nnom na mañequiaaⁿ quii' n'ooⁿya na cwiluiit'maⁿñeti juuna', nchiiti cha'tso nmeiⁿ'.

13

C'ooⁿya na wi' n'ooⁿ nc'iaaya

¹ Xeⁿ nndaⁿ nntseinaⁿya nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ, meiiⁿ ñ'oom na cwila'neiⁿ ángeles, saa tic'ooⁿ na wi' ts'ooⁿya nn'aⁿ, matseijomna' cantyja 'naⁿya cha'cwijom na c'uaa tsom' na cwitjo' oo cha'cwijom ncjo cañjeeⁿ na cantseiiⁿ jndyeena'. ² Ndo' xeⁿ nndaⁿ nntseinaⁿ ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oots'om nooⁿ ndo' matsei'noⁿ'a cha'tso na wanty'iuu' na matseijndaa'ñê na mandiñ'eeⁿ cha'tso na matsei'noⁿ'a, hasta nndaⁿ nquindyoo ntsjo nc'e na matseyu'ya ts'ooⁿ, saa xeⁿ tic'ooⁿya nawi' ts'ooⁿya nn'aⁿ, meiⁿchjoo tjayuu l'uendyo. ³ Ndo' xeⁿ cha'tso na maleiñ'oⁿ mañequia ndaa ndyeñeeⁿ ndo' meiiⁿ mañequiandyo na nla'cuee' nn'aⁿ ja ñequio chom, saa xeⁿ tic'ooⁿ na wi' ts'ooⁿ nn'aⁿ, tjaa yuu l'uendyo.

⁴ Juu ts'aⁿ na jnda ntyjii nn'aⁿ, ticiation ts'om ñ'eⁿ nañ'eeⁿ, mal'ueeⁿ chiuu nnteijneiⁿ nn'aⁿ, titaa' ts'oom, titseis'añê titseiscuñê cantyja 'naaⁿaⁿ, ⁵ tintjeiⁿñe ñ'eⁿ nc'iaa', nchii ñequii'cheⁿ na m'aaⁿ ts'om cantyja 'naaⁿ nquii, nchii ntyja ntyja matseiw'ii. ⁶ Juu na cwil'a nn'aⁿ na cwila'tjoondyena, tineiiⁿeⁿ, saa quia na majo'ndyo cwil'a nn'aⁿ, m'aaⁿ na neiiⁿeⁿ. ⁷ Ts'aⁿ na jnda ntyjii x'iaa' matseiquii ts'oom cha'tso na matjoom, ñequio na macantyyaa' ts'oom ndo' ñequio na ticiation ts'oom cantyja 'naaⁿ joona'.

⁸ Juu na m'aaⁿ ts'aⁿ na wi' ts'om x'iaa' tijoom cantycwiina'. Nncue'ntyjo xjeⁿ na tixocala'neiⁿ nn'aⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿ 'naⁿ na quia nluui, meiⁿ xocala'neiⁿna ñ'oom na tjachuii', meiⁿ xocaⁿna' ñ'oom na jndo' n'om nn'aⁿ. ⁹ Ee ticandaa'ñ'eⁿ cwila'nooⁿ'â ndo' mati quia nla'nooⁿ'ñ'aayâ ñ'oom'm na cwiñequiaayâ, ¹⁰ saa quia nncwjee' juu na candaa'ñ'eⁿ quia jo' n'ndiina' nmeiⁿ na ticandaa' la'xmaⁿ. ¹¹ Quia ñet'ooⁿ na tyochjoo ja, tyotseinaⁿya, tyotseitiuuya ndo' ñet'oom' ts'ooⁿ

cha'xjeⁿ cwii yucachjoo, sãa quia na tue'ntyjõ chuu'a 'ndi na ñet'ooⁿya cha'na joona. ¹² Ndo' maluaa' waa na matseijomna' cantyja 'naa'yâ, je' juu na cwila'nooⁿâ cantyja 'naaⁿ Ty'ooots'om, matseijomna' juuna' cha'cwijom na manty'iaa' ts'aⁿ nnon tsjo'jñom na jnda teitsa nnomna'. Sãa juu na candaã'ñ'eⁿ quia na jnda tyjee'cañoom juuna' quia jo' candaã'ñ'eⁿ nntsei'noⁿa. Je' cwe' xeⁿntaⁿ xeⁿntaⁿ matsei'noⁿa sãa quia ljo'cheⁿ nntsei'noⁿtcuundyõ cha'xjeⁿ nquii Ty'ooots'om candaã'ñ'eⁿ mawajnaⁿa ja.

¹³ Niom ndyee nnom na waa ndo' waana': na matseyu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'ooots'om, na macantyyaa' ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ jom ndo' na m'aaⁿ na jeeⁿ candya' ts'oom jaa, sãa t'maⁿti naquii' ntaaⁿ ndyee nmeiiⁿ, juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom nn'aⁿ.

14

Nn'aⁿ na nddaã nla'neiⁿ ñ'oom na tjachuii'

¹ Jo' chii cjoo' n'om'yo' na c'om'yo' na jnda nquiu'yo' nn'aⁿ ndo' mati cantyyaa' n'om'yo' na nquii Espíritu Santo ññequiaaⁿ na ndda'yo' na nddaã nla'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'ooots'om, ma-jndeitiicheⁿ na nddaã ññequia'yo' ñ'oom'm. ² Ee ts'aⁿ na matseineiⁿ meiⁿnquia nt'omcheⁿ nnom ñ'oom cwe' tomti nnom Ty'ooots'om matseineiⁿ, nchii ndaã nn'aⁿ nc'e tjaa 'ñeeⁿ juu na matsei'noⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. Cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo matseineiⁿ ñ'oom na wanty'iuu' m'aaⁿna', sãa tjaa 'ñeeⁿ juu nntsei'noⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. ³ Sãa ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'ooots'om, 'oonajnda nc'iaaⁿa na cwilayu' nc'e ts'iaaⁿ na mach'eeⁿ ndo' cantyja 'naaⁿ na ljo' cwiñ'omt'maaⁿndyena n'omna, ñ'oom'ñeeⁿ matseinjoom'na' joona. ⁴ Juu ts'aⁿ na nddaã nntseineiⁿ cwiicheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii', jaaw-ijndeii cheⁿnqueⁿ cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo sãa juu ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom na ma'moⁿ nquii Ty'ooots'om nnom, ts'iaaⁿñeeⁿ mach'eena' na 'oonajnda nn'aⁿ tmaaⁿ cwen-taaⁿa. ⁵ Ya ntyjii xeⁿ cha'tsondyo' ya nlaneiⁿyo' nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii' sãa neiⁿtyaya na ññe'quia'yo' ñ'oom na ma'moⁿ Ty'ooots'om ndaã'yo' ee juuna' xcweti, nchiiti juu na matseineiⁿ ts'aⁿ meiⁿnquia nnom ñ'oom na tjachuii'. Macanda xeⁿ na matseiteincoo' ts'aⁿ ñ'oom'ñeeⁿ cha joo nn'aⁿ tmaaⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿa nnc'oonajndana nc'e Espíritu Santo. ⁶ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwilayu'yo', meiⁿchjoo xocateijndeina' 'o na nncjocandoⁿa 'o xeⁿ na matseinaⁿ cwe' ñ'oom na tjachuii', sãa xeⁿ na nntseinaⁿya ñ'oom na jnda t'moⁿ Ty'ooots'om nooⁿya, oo cwii ñ'oom na matsei'ñoⁿa cantyja 'naaⁿ ñ'oom'm, oo cwii ñ'oom cantyja 'naaⁿ 'naaⁿ na quia nluii, oo cwii ñ'oom na m'mooⁿ ndaã'yo', nmeiⁿ mayuu' nnteijndeina'

'o. ⁷ 'Naⁿ na cwi^tjo' cha'na tsmaaⁿ ñequio arpa, xeⁿ nchii tjachuii' jndyeena', xotsei'ñ^o ts'aⁿ cwaaⁿ cwii joona' macjo' ts'aⁿ. ⁸ Ndo' sondaro na mation jndye ntu, xeⁿ tijndaa' c'uaa jndye mach'eeⁿ, tixocala'c'eendye nc'iaaⁿ'aⁿ na nl'ana ndia'. ⁹ Maluaa' matseijomna' cantyja 'naⁿ'yo', xeⁿ ñ'oom na cwilaneⁿ'yo' tijndaa' joona' na cwindye nn'aⁿ, ¿chii-uya na nla'noⁿ'na ljo' na cwindu'yo? Nntseijomna' cantyja 'naⁿ'yo' cha'cwijom ts'aⁿ cwe' matseixuaato quii' jndye. ¹⁰ Nnts'aacheⁿ'na' jndye nnom na tjachuii' na cwila'neiⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, ndo' cwii cwii joona' majndaa' ljo' ma'moⁿ'na'. ¹¹ Saa xeⁿ titsei'noⁿ'a ljo' ma'moⁿ ñ'oom na matseineiⁿ ts'aⁿ cwii ñ'oom'ñeeⁿ, nntseijomna' ja cha'cwijom ts'aⁿ cwiicheⁿ ndyuaa ndo' maljo'yu ntyjeeⁿ ñ'eⁿ ja. ¹² Jo' chii nc'e na cwila'queeⁿ n'om'yo' na ñnequiaa Espíritu Santo na nlaxmaⁿ'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ, cjoo'ya n'om'yo' na jndye nnom ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ na nla'xmaⁿ'yo' na ñnequiaana' na nnc'oonajndann'aⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om.

¹³ Jo' chii ts'aⁿ na matseineiⁿ ñ'oom na tjachuii', caⁿ nnom Ty'o^ots'om na nnda^a nntseiteincoom'm juuna'. ¹⁴ Ee xeⁿ matseinaⁿ nnom Ty'o^ots'om ñequio cwii nnom ñ'oom na tjachuii' na nchii ñ'oomya, na mayuu' matseinaⁿ'ya ñequio espíritu 'naⁿ'ya saa tic'oom' ts'o^on cantyja na mats'aa. ¹⁵ Quia jo' ¿chiiuu macaⁿ'na' na cats'aa? Matsona' na catseinaⁿ'ya cantyja 'naaⁿ' espíritu 'naⁿ'ya ndo' mati ñequio na nla'noⁿ'ya nn'aⁿ ljo' na matseinaⁿ. Macaⁿ'na' na cataya ñequio espíritu 'naⁿ'ya ndo' mati ñequio na cwila'noⁿ'ya nn'aⁿ ljo' na mataya. ¹⁶ Xeⁿ quia na matseineiⁿ ñ'oom na tjachuii' matseit'maaⁿ'ndyu' Ty'o^ots'om, 'u mañequiaa' na quianl'uaaⁿ'aⁿ ñequio na xcwee'ya ts'om', saa ts'aⁿ na ticatsei'noⁿ ñ'oom na matseineiⁿ, ¿chiiuu nnts'aayuu na nntso Amén? ee cha ntyjii ñ'oom na matseineiⁿ. ¹⁷ Nnts'aacheⁿ'na' na 'u xcwe mañequiaa' na quianl'uaa' Ty'o^ots'om saa ticateijndeina' tsaⁿ'ñeeⁿ na nncjaanajneiⁿ na matseyoom'm. ¹⁸ Mañequia na quianl'uaa' Ty'o^ots'om na majndyeti ñ'oom na cwichuii' matseinaⁿ'ya, nchiiti 'o, ¹⁹ saa quia na m'aaⁿ'ya quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ na macwji Ty'o^ots'om cwentaaⁿ'aⁿ, yati ntyjii na cwe' ñe'om ñ'oom nntseinaⁿ na ya nla'noⁿ nn'aⁿ, nchiiti quii meiiⁿ ñ'oom ñequio ñ'oom na tjachuii'.

²⁰ 'O nn'aⁿ'ya na cwilayu'yo', cantyja 'naaⁿ' natia, cala'xmaⁿ'yo' cha'na yonch'u saa cantyja 'naaⁿ' na m'aaⁿ' n'om'yo' ñ'oomwaa', cala'xmaⁿ'yo' cha'na nn'aⁿ na jnda tqiee n'om. ²¹ Ee naquii' ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeii matsona': “Ñequio ñ'oom na cwichuii' na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nt'omcheⁿ ndyuaa nntseinaⁿ'ya ndaa^a nn'aⁿ tyuaawaa saa meiiⁿ na luaa' tixocala'ñ'oom'ndyena chiiuu matsjo^o”, luaa'

matso nqueⁿ na tseixmaaⁿ na catsa'ntjoom. ²² Quia na nndaā nntseineiⁿ ts'aⁿ ñ'oom na tjachuii' ñequio ñ'oom na maxjeⁿ matseineiⁿ, juu jo' tseixmaⁿna' 'naaⁿ jo ndāā nn'aⁿ na tyoola'yu'. Saa juu na nndaā nntseineiⁿ ts'aⁿ ñ'oom na jnda t'moⁿ Ty'oots'om nnoom tseixmaⁿna' 'naaⁿ jo ndāā nn'aⁿ na cwila'yu', nchii cwentaa nn'aⁿ na tyoola'yu'. ²³ Ee quia cwitjomndyo' na laxmaⁿyo' tmaaⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, ndo' xeⁿ cha'tsondyo' cwilaneiⁿyo' ñ'oom na tjachuii', ndo' jo' jo' nncjaquiee' cwii ts'aⁿ na quia mandiicheⁿ ñ'oom' Ty'oots'om oo ts'aⁿ na tyootseyu' jom, nntseitiuutoom na 'o jnda teintjeiⁿndyo'. ²⁴ Saa xeⁿ cha'tsondyo' cwilaneiⁿyo' ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oots'om ndāā'yo' ndo' xeⁿ juu xjeⁿñeeⁿ nncjaquiee' cwii ts'aⁿ na tyootseyu' oo ts'aⁿ na quia mandiicheⁿ ñ'oom' Ty'oots'om, nlco'tiana' ntyjeeⁿ na waa jnaaⁿaⁿ ndo' nnc'oom' ts'oom cantyja 'naaⁿaⁿ nc'e ñ'oom na cwilaneiⁿyo'. ²⁵ Ndo' na ljo' nleitquioo' cha'tso na wanty'iuu' na m'aaⁿ ts'oom. Quia jo' lcoom'm xtyeeⁿ na nntseit'maaⁿñê Ty'oots'om ndo' nntsei'nogoⁿ na mayuu'cheⁿ m'aaⁿ Ty'oots'om quii'ntaaⁿyo'.

Cha'tso candaq'ya caluii xjeⁿ na cwitjomndyena

²⁶ Quia jo' 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo' quia cwitjomndyo' na cwila't'maaⁿndyo' Ty'oots'om, nt'omndyo' 'o cata'yo' salmos, nt'omndyo' 'o cat'moⁿyo' ñ'oom na jnda t'moⁿ Ty'oots'om ndāā'yo', nt'omndyo' 'o ndāā nlaneiⁿyo' nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii' ñequio ñ'oom na maxjeⁿ cwilaneiⁿyo', ndo' nt'omcheⁿ nc'iaa'yo' cala'teincoo'na chiuu cwit'moⁿ n'oom'ñeeⁿ. Saa cha'tso na cwila'yo' caluiina' na cateijndeina' na nnc'oonajnda nn'aⁿ na cwila'yu'. ²⁷ Quia na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom na tjachuii', ñequii'cheⁿ ñe'we oo ndyeendyena na nla'neiⁿna. Cwii ndo' cwiindyena nla'neiⁿna ndo' mati ñ'eⁿ ts'aⁿ na nntseiteincoo' ñ'oom'ñeeⁿ. ²⁸ Ndo' xeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om tjaa'naⁿ ts'aⁿ na nndaā ntseiteincoo' ñ'oom'ñeeⁿ, yati na tintseineiⁿ ñ'oom na tjachuii' ndāā nn'aⁿ na cwila'yu'. Cwe' naquii' ts'om nquii catseineiⁿ ñequio Ty'oots'om. ²⁹ Ndo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'neiⁿ ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oots'om naquii' n'om, cala'neiⁿ meiiⁿ we oo ndyeendye joona ndo' nt'om nc'iaana queⁿ cwentaa xewe n'oom'ñeeⁿ. ³⁰ Saa xeⁿ waa na m'moⁿ Ty'oots'om nnom cwiicheⁿ ts'aⁿ na wacatyeeⁿ jo' jo', quia jo' juu ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom quiaaⁿ na wanaaⁿ na nntseineiⁿ tsaⁿñeeⁿ. ³¹ Ndo' na luaa' cwii ndo' cwii ts'aⁿ nndaā nntseineiⁿ ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oots'om naquii' ts'om cha nnc'ooliu nn'aⁿ na cwila'yu' ndo' nnc'oola'noⁿtina. ³² Juu ts'iaaⁿ na mañequiaa ts'aⁿ ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oots'om naquii' ts'oom, matsona' na joo nn'aⁿ na cwiñequiaa ñ'oom c'omna xjeⁿ 'naaⁿ

x'iaana na tjom cwiñequiana ñ'oom. ³³ Ee Ty'oqots'om nchii cañ'eeⁿ cwiluiiñê, jom cwiluiiñê na tjoom' m'aⁿ nn'aⁿ ñequio nc'iaana.

Cha'xjeⁿ cwiwijndaa' quii'ntaaⁿ cha'tso ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwjeeⁿen cwentaaⁿaⁿ, ³⁴ quia na cwi'tjomndye nn'aⁿ na nla't'maaⁿndyena Ty'oqots'om, matsona' na joo yolcu ñema'cheeⁿndyo c'omna ee ticwanaaⁿ na nla'neiⁿna xjeⁿñeeⁿ. Macaⁿna' na c'omna nacje 'naaⁿ s'aana cha'xjeⁿ na matsaⁿntjom ljeii 'naaⁿ Ty'oqots'om. ³⁵ Xeⁿ waa ñ'oom na ñe'caliuna, quiejndyeena w'aana, quia jo' cata'x'ena ñ'oom'ñeeⁿ ndaaⁿ s'aana. Ee tixcwe na mawax'ee yuscu cwii ñ'oom quia cwi'tjomndye nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena Ty'oqots'om.

³⁶ C'oom' n'om'yo' na nchii quii'ntaaⁿ 'o jnaⁿndyee ñ'oom' Ty'oqots'om, meiⁿ nchii macanda ñencjo'yo' na jnda to'ñoom'yo' juuna'. ³⁷ Xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ cwiindyoy' 'o na matseitiuu na cwiluiiñê ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'oqots'om oo na waa cwii nnom ts'iaaⁿ na mañequiaa Espíritu na matseixmaⁿ, catsei'nqooⁿoⁿ na ñ'oomwaa' na matseiljeiya, ñ'oom na matsaⁿntjom Ta Jesús juuna'. ³⁸ Saa xeⁿ titseiñ'oom'ñe ñ'oomwaa', tila'ñ'oom'ndyo' jom.

³⁹ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', cala'queeⁿ n'om'yo' na ndaaⁿ ñnequia'yo' ñ'oom' Ty'oqots'om. Meiⁿ ticala'cu'yo' nn'aⁿ na cwila'neiⁿ nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na tjachuii'. ⁴⁰ Saa cha'tso cantyja na cwi'tjomndyo', caluiina' cha'xjeⁿ na matsona' ndo' ñequio na xcweya m'aaⁿna'.

15

Cristo jnda mawando'xcoom

¹ Ndo' je' je' 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', matseil-cwii'ndyondanda'a joo ñ'oom naya na jnda ñet'mqoⁿya ndaaⁿyo'. Ñ'oom'ñeeⁿ jla'yu'yo' ndo' hasta xjeⁿ je'cheⁿ ndicwaⁿ tyeⁿ m'aⁿyo' cantyja 'naaⁿ juuna'. ² Nc'e juu ñ'oom naya'ñeeⁿ cwilui'n'maaⁿndye añaⁿmaⁿyo' xeⁿ cwiljoo'ndyo'tyeⁿyo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tyoñequiaa ndaaⁿyo', meiⁿ ticwe' ts'iaaⁿndyo na jla'yu'yo'. ³ Tyo'mqoⁿ ndaaⁿyo' ñ'oom na to'ñqⁿya na t'maⁿti tseixmaⁿna', na tue' Cristo cwentaa' jnaaⁿya cha'xjeⁿ cwi't'mqoⁿ ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii, ⁴ ndo' na ty'iuu nn'aⁿ jom, saa xuee na jnda ndyee tquiaa Ty'oqots'om na tando'xcoom cha'xjeⁿ na matso ñ'oom'm na teiljeii, ⁵ ndo' teitquioo'ñê nnom Pedro nda jo' ndaa cha'tso apóstoles. ⁶ Jnda jo', teinoom' 'om siaⁿto nn'aⁿ na cwila'yu', ñejom teitquioo'ñê ndaana na majndyendyeti naⁿñeeⁿ ndicwaⁿ cwita'ndo'na je' saa nt'om jnda tja. ⁷ Jnda jo' teitquioo'ñê nnom Jacobo ndo' jnda jo' teitquioo'ñê ndaa

cha'tsondye apóstoles. ⁸ Ndo' na macandā mati teitquioo'ñê noqⁿ ja. Matseijomna' cantyja 'naⁿya cha'cwijom cwii yu'ndaa na jndā teinom'na' xjeⁿ na nluuiñê. ⁹ Ee cha'tso nt'omcheⁿ apóstoles, t'maⁿti cwiluiindyena nchiiti ja, meiⁿ ticatseixmaⁿya na nntseicajndyu'na' ja cwii apóstol ee tyoco'wi'a tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ. ¹⁰ Saa na matseixmaⁿya apóstol je', matseixmaⁿya jo' nc'e naya na matseixmaⁿ Ty'o^oots'om, meiⁿ ticwe' ts'iaaⁿndyo juuna', ee seijndotyaya naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ, nchiiti nt'omcheⁿ apóstoles, meiⁿ nchii cwiluii ts'iaaⁿñeeⁿ cwe' cantyja 'naⁿ nncō, saa cwiluii juuna' nc'e naya'ñeeⁿ na matseixmaaⁿ. ¹¹ Quia jo' tints'aa aa ja oo aa joona. Ñ'oomwa' ñ'oom na cwiñequiaayâ, ndo' juuna' ñ'oom na jndā jla'yu'yo'.

Nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jndā tja

¹² Cwiñequiaayâ ñ'oom na tando'xcoom jndā na tueeⁿeⁿ, quia jo' ¿chiiu na ñ'eeⁿndyo' 'o na cwindu'yo' na taxocata'ndo'xco nn'aⁿ na jndā tja? ¹³ Ee xeⁿ tiyuu' na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jndā tja, quia jo' meiⁿ nquii Cristo tîcwando'xcoom. ¹⁴ Ee xeⁿ tîcwando'xcoom quia jo' juu ñ'oom na cwiñequiaayâ cwe' ts'iaaⁿndyo juuna' ndo' mati juu na cwila'yu'ya n'om'yo' cwe' ts'iaaⁿndyo. ¹⁵ Ee xeⁿ na mayuu' na ljo', quia jo' matseijndaa'ñena' cantyja 'naaⁿyâ na cwil'aayâ na cantuñê Ty'o^oots'om ee jndā macwil'uuyâ na tquiaaⁿ na tando'xco Cristo saa xeⁿ xocata'ndo'xco nn'aⁿ na jndā tja meiⁿ xocats'aana' na mayuu' na tando'xcoom. ¹⁶ Ee joo nn'aⁿ na jndā tja, xeⁿ xocata'ndo'xcona, quia jo' meiⁿ nquii Cristo tîcwando'xcoom, ¹⁷ ndo' xeⁿ tîcwando'xcoom cwe' ts'iaaⁿndyo juu na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê. Ndicwaⁿ cho' nqueⁿ'yo' jnaⁿ'yo'. ¹⁸ Ee xeⁿ luaa' waa mati nn'aⁿ na ñeja'yu' ñ'eⁿñê na jndā tja, jndā tsuundye. ¹⁹ Ee juu na cwicantyyaa' n'o^onya Cristo xeⁿ macandā xjeⁿ na cwitandoo'a je' mawañoom'na' jaa, wanty'iaa'ndyotyayā na cha'tsondye nn'aⁿ.

²⁰ Saa ñ'oom na mayuu'cheⁿ na tquiaa Ty'o^oots'om na wando'xco Cristo. Matseijomna' cantyja 'naaⁿaⁿ cha'cwijom ntjom na cwiwe' jndyee ee quii'ntaaⁿ l'oo jom ts'aⁿ na jndyee na tando'xco. ²¹ Cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿ, jnaⁿ'na' na cwiwje nn'aⁿ tsjoomnancue. Mati cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿ jnaⁿ'na' na cwita'ndo'xco nn'aⁿ. ²² Ndo' cha'xjeⁿ cantyja 'naaⁿ Adán cha'tsondye nn'aⁿ cwiwje, mati cantyja 'naaⁿ Cristo, cha'tsondye nn'aⁿ nnta'ndo'xcona. ²³ Saa majndaa' na nluii na ljo': najndyee tando'xco Cristo, ndā jo' quia na nncwjee'nnaaⁿaⁿ, nnta'ndo'xco nquiee nn'aⁿ na cwiluiindyee cwentaaⁿaⁿ. ²⁴ Quia jndā seityuii' Cristo cha'tsoñ'eⁿ na cwila'xmaⁿ na cwiqueⁿ xjeⁿ, ñequio cha'tso na cwiſantjom, quia jo' nntycwii cha'tsoñ'eⁿ. Ndā jo' nquii na cwiluiiñê na

matsa'ntjoom, ñnequiaaⁿ cwentaja' l'o Tsotyeeⁿ Ta Ty'oots'om.
²⁵ Ee tseixmaaⁿ na nntsa'ntjoom hasta xjeⁿ na jnda tju'cje Tsotyeeⁿ nacjee' nc'eeⁿ cha'tso na cwi'oo nacjoom'm. ²⁶ Juu na macanda na nntseityueeⁿeⁿ na matseiwene nacjoom'm, juu na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ. ²⁷ Ee jnda tju'cje Ty'oots'om cha'tso nacjee' nc'ee Cristo, jo' chii quia na matsona' naljo', cwiwitquioo'ya na tic'oomna' nguii Ty'oots'om. Ee jom cha'tso jnda tqueeⁿ nacje 'naaⁿ! Cristo. ²⁸ Nguii Cristo cwiluiiñe Jnda Ty'oots'om. Quia jnda s'aaⁿ na cha'tso na niom cwitue'ndyecje jo nnoom, quialjo' manquiiyeeⁿ nncju'ñecjeeⁿ nnom Ty'oots'om cha nntseixmaⁿ na tjacantyja na t'maⁿ cwiluiiñe jo ndaa cha'tsoñ'eⁿ.

²⁹ M'aⁿ nn'aⁿ na cwiwits'oomndye cwentaa nn'aⁿ na jnda tja. Saa xeⁿ na mayuu' tjaa'naⁿ na cwita'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja, quia jo' ¿ljo' ts'iaaⁿ! na cwiwits'oomndyena cwentaa l'oo? ³⁰ Ndo' xeⁿ ticata'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja ¿chiuu na ja cha'tso xjeⁿ m'aaⁿyâ na teincuu' waa na cwiitjoⁿyâ? ³¹ Ee 'io ndi 'io m'aaⁿya na teincuu' na ñe'catseicuee'na' ja. Ndo' na ljo', ñ'oom na mayuu' jo' cha'xjeⁿ mati na mayuu' na mañequiaana' na neiⁿya na cwiluiindyoy' nn'aⁿ na cwila'yu' ñequio Jesucristo na nqueⁿ cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa. ³² Tsjoom Éfeso seiindyoy' cwii ts'oⁿ ñequio quioo' wje saa meiiⁿ na ljo' ¿yuu waa na mawantjoⁿ? Ee xeⁿ na mayuu' na ticata'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja yati cal'aaya cha'xjeⁿ cwilue nn'aⁿ: “Cwa cwaa'a ndo' cwaaya ee 'iocha luaa' nncwajaaya.”

³³ Tiñe'quiandyoy' na ñe'nguii'nn'aⁿna' 'o. Waa ñ'oom na matso ts'aⁿ: “Joo nn'aⁿ na tis'a la'xmaⁿ cwila'ndaa'na ts'iaaⁿ na ya na cwiluii.” ³⁴ C'oom'nda' n'om'yo' cha'xjeⁿ na matsona' na cal'a'yo'. Tsacwi'ntyje'yo' na cwil'a'yo' jnaⁿ ee m'aⁿ nt'omndyo' 'o na ticalaxmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ! Ty'oots'om. Matsjoⁿ na ljo' cha calui'jnaaⁿndyo'.

Nmeiiⁿ nlaxmaⁿ seii nn'aⁿ na nnta'ndo'xco

³⁵ Nnts'aacheⁿna' m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na nncwax'eeⁿ: “¿Chiuii nluuiyuu na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja? ¿Chiuii mmaⁿ! sei' na nla'xmaⁿna?” ³⁶ Tijndo' ts'om ts'aⁿ na luaa' nncwax'ee, ee tsjaaⁿ na nnom' ts'aⁿ cha'cwijom nncue'na' cha nncwando' ntjom'ndaa. ³⁷ Quia na wjaacanom' ts'aⁿ, nchii ts'oomtsjoo wjaacanoom'm, nnaⁿ wjaacanoom'm oo tsjaaⁿ lqueeⁿ trigo oo cwiicheⁿ nnom tsjaaⁿ. ³⁸ Jnda na jnom' ts'aⁿ tsjaaⁿñeeⁿ, nguii Ty'oots'om mañequiaaⁿ chiuii mmaⁿna' cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom. Cwii cwii nnom tsjaaⁿ mañequiaaⁿ na nntseixmaⁿ juuna' cha'xjeⁿ na macaⁿna'. ³⁹ Cha'tso sei' tiñecwii xjeⁿ la'xmaⁿna'. Nn'aⁿ la'xmaⁿna cwii nnom sei', quioo' wandyo' seiioyo' ndo' cantsaa ñequio calcaa cwiicheⁿ nnom sei' la'xmaⁿyo'. ⁴⁰ Mati m'aⁿ cancjoo tsjo'luee ndo' m'aⁿ nt'om

nnom na cwita'ndo' na tqueⁿ Ty'oots'om nnom tsjoomnancue, ndo' joo na m'aⁿ tsjo'luee cwichuii' na nei'ncoo' joona' ñequio juu na nei'ncoo' joo na m'aⁿ nnom tsjoomnancue. ⁴¹ Juu na caxueeñe ñe'quiom' cwichuii'na' ñequio na xuee chi' ñequio juu na caxueendye cancjuu, ndo' joo cancjuu cwichuii' na xueena' ñequio nt'omcheⁿ cancjuu.

⁴² Maluaa' waa na matseijomna' na cwichuii' na nla'xmaa^{ny}a quia na nntando'xcooya. Sei'ts'o na wjaanty'iuu'ñe ts'aⁿ tseixma^{na}' cwii na nto' saa quia na nncwando'xcona', nntseixma^{na}' cwii na tijoom cwii cue'. ⁴³ Juu ts'oo na nncjanty'iuu' tseixma^{na}' cwii na tal'ue saa jeeⁿ nei'ncoo' tseixma^{na}' quia na nncwando'xcoom. Quia na wjaanty'iuu'ñe ts'oo, meiⁿcwii tjaa na ndaa nnts'aaⁿ, saa quia na nncwando'xcoom jeeⁿ t'maⁿ najneiⁿ. ⁴⁴ Quia na wjaanty'iuu' sei'ts'o 'naaⁿ ts'aⁿ tseixma^{na}' cantyja 'naaⁿ tyuaa, saa quia na nncwando'xcona' tseixma^{na}' cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo.

⁴⁵ Maluaa' waa na ma'moⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii, matsona': "Adán ts'aⁿ najndyee, tuiiñe ñ'eⁿ ts'o ndo' s'aaⁿ na tando'", saa nguii Adán na macanda cwiluiiñe Espíritu, jom mañequiaaⁿ na cwita'ndo' nn'aⁿ. ⁴⁶ Nchii juu cantyja 'naaⁿ Espíritu tyowaajndyee, tyowaajndyee cantyja 'naaⁿ tyuaa, jnda jo' chii tuaa cantyja 'naaⁿ Espíritu. ⁴⁷ Juu ts'aⁿ na t'oomjndyee s'aa Ty'oots'om juu ñ'eⁿ ts'o, tyotseixmaaⁿ cantyja 'naaⁿ tyuaa. Saa nguii ts'aⁿ na jnda we cwiluiiñe na matsa'ntjoom, tseixmaaⁿ cantyja 'naaⁿ cañoom'luee. ⁴⁸ Seii'a nmeiiⁿ la'xma^{na}' cha'na ts'aⁿ na tuiiñejndyee ñequio ts'o. Saa seii'a na nlaxmaa^{ny}a quia na nntando'o'xcooya nlaxmaa^{ny}a cha'na seii' nqueⁿ na m'aaⁿ cañoom'luee.

⁴⁹ Cha'xjeⁿ tyowaa Adán na s'aa Ty'oots'om maluaa' cwimaa^{na}'a. Mati xjeⁿ na nntando'o'xcooya mmaa^{na}'a cha'xjeⁿ waa Cristo na m'aaⁿ cañoom'luee.

⁵⁰ 'O nn'a^{ny}a, ñe'catsjooya ndaa'yo' sei' ñequio ndei' le-icanda nntseijomna' joona' yuu na matsa'ntjom Ty'oots'om meiⁿ 'naⁿ na cwiwi'ndaa' xocanda nntseijomna' joona' ñequio joo na ticantycwii na m'aⁿ. ⁵¹ Saa l'ue ts'oⁿ na nla'ng^{ny}'yo' cwii ñ'oom na wanty'iuu' m'a^{na}'. Ticha'tsondyo nncwjaaya saa cha'tsondyo nntseichuii'na'. ⁵² Jeeⁿ cjee na nluii na ljo' cha'na cwii ndii' na nntseitsja ts'aⁿ lua'nnom, xjeⁿ na nleic'uaa ndu na macanda. Ee maxjeⁿ nleic'uaa ndu ndo' nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja na tajom cwjennda'na. Ndo' nntseichuii'na' jaa. ⁵³ Ee jaa seii'a nmeiiⁿ na teincoondyo na wjaawi'ndaa'na' nlcwee'na' cwii na tijoom cwi'ndaa'. Jaa seii'a na nncue'na' nlcwaa'a cwii na tijoom ncue', m'aaⁿ ndo' m'aa^{na}'. ⁵⁴ Ee juu na laxmaa^{ny}a na cwiwi'ndaa'na', quia

na jnda tcweena' juu na tijoom cwi'ndaa' ndo' juu sei'a na jaawe'na' quia na jnda tcweena' na tijoom cue', xjeⁿñeeⁿ nntseicandaa'ñena' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljei na matsona': "Jnda seityuii' Ty'oots'om najndeii na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ. ⁵⁵ 'U na mache' na cwiwje nn'aⁿ, ¿je' je' yuu waa na cwii nddaa ntsa' ñ'e'ndyo? Mei'chjoo tjaa yuu cwii cuaa na ncwantjom'." ⁵⁶ Juu jnaⁿ na laxmaaⁿya waa najndeii na matseixmaⁿna', jo' chii cwiwjaaya. Ndo' juu ljei na tqueⁿ Moisés waa najndeii na matseixmaⁿna' na mañequiaana' na cat'uii jnaⁿjaa. ⁵⁷ Saa jndye na quianl'uaa' Ty'oots'om na mañequiaaⁿ na cwinaⁿndyo nc'e nqui Ta Jesucristo na matsaⁿntjoom jaa.

⁵⁸ Nc'e na luaa', 'o nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'oⁿya, caljoo'ndyo'tyeⁿyo' ñequio Ty'oots'om, ñecwiitco titsawinty'je'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnom Ta Jesús ee manquiul'ndaa'ndyo' na jeeⁿ ticwe' ts'iaaⁿndyo juu ts'iaaⁿ nats'aⁿ nnoom.

16

Cwila'tjomna s'om na nl'ana naya nc'iaana na m'aⁿ Jerusalén

¹ Cantyja 'naaⁿ ñ'oom na nla'tjom'yo' s'om na nl'a'yo' naya nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om na wi' m'aⁿna Jerusalén, luaa matseijndo'a n'om'yo'. Cal'a'yo' cha'xjeⁿ na tsjoⁿ na cal'a ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ ndyuua Galacia.

² Ticwii xueeneiⁿco' cwii cwiindyo' 'o calat'ue'yo' cwanti na ñnequia'yo' cantyja na cwitantjom'yo'. Quia jo' quia na nncuaⁿya quii'ntaaⁿyo' nchii s'om quia nlat'ue'cheⁿyo'. ³ Ndo' catjei'ndyo' cwii oo we x'iaa'yo' na cwila'nqⁿyo' na joona ya na nnc'ooñ'omna s'om'ñeeⁿ Jerusalén. Quia jo' quia na nncuaⁿ na m'aⁿyo', nntseiljeiya cwii tsom na nnc'ooñ'omna. ⁴ Ndo' xeⁿ macaⁿna' na nncjo' jo' jo', quia jo' nnc'oona ñ'e'ndyo.

Ñe'cjaacando' Pablo nn'aⁿ na cwila'yu' Corinto

⁵ Nncjo na m'aⁿyo' xeⁿ jnda tjowinooⁿ ts'oⁿndaa Macedonia ee maxjeⁿ matseijndaa'ndyo na jo' jojndyaa. Jnda jo' nncuaçañooⁿya 'o. ⁶ Nndaⁿ nnts'aana' na nljoo'ndyo ñ'e'ndyo' meiiⁿ ñe'cwantindyo xuee oo cha'waa ncueeteiⁿ. Quia jo' 'o nddaⁿ nntsalacwanom'yo' ja nato quia na nncjo xeⁿ yuu cwijoyo. ⁷ Ee ticaljoya ts'oⁿ na cwe' cjee cjee m'aaⁿna' nncwinooⁿ na m'aⁿyo'. Ntyjaa'ya cwii ts'oⁿ na majndye xuee nddaⁿ nljoo'ndyo ñ'e'ndyo', xeⁿ Ty'oots'om l'ue ts'oom. ⁸ Saa jnda seijndaa'ndyo na nljoo'ndyotyⁿ ñjaaⁿ tsjoom Éfeso hasta na jnda teinom xuee Pentecostés. ⁹ Ee jeeⁿ t'maⁿ maju'naaⁿñena' na mats'aa ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Jesús ndo' jeeⁿ ticwe' ts'iaaⁿndyo meiiⁿ jndye nn'aⁿ m'aⁿ na jndoo ja.

¹⁰ Nndã nnts'aana' na nncuee'cañoom Timoteo 'o. Xeⁿ na ljo', cala'lui'yo' jom cha nljeii'na' na ya nnc'oomñê ñ'eⁿndyo'. Ee mati jom mañejuu ts'iaaⁿ 'naaⁿ! Ta Jesucristo mach'eeⁿ cha'xeⁿ ja. ¹¹ Jo' chii meiⁿcwiindyo' 'o tinc'om'yo' na tila'ñ'oom'ndyo' jom. Ñequio na xcwee' n'om'yo' cateijn-dei'yo' jom cha quia nlueeⁿeⁿ quii'ntaaⁿ'yo' quia jo' nndyol-cweeⁿeⁿ ñequio na neiⁿeⁿ. Meiⁿndo'a jom ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'.

¹² Tyocaⁿa nnom nquii nn'aaⁿya Apolos na catseijomñê ñequio nn'aaⁿya na cwila'yu' na cwi'oocajndoo'na 'o. Saa na maje'ndyo ticats'aana' ts'oom na ñe'cjaⁿ. Majo' nncuee'cañoom 'o quia na ññequiaana' na wanaaⁿ.

Xmaⁿndyo' na cha'tsondyo'

¹³ Queⁿ queⁿ'yo' cwenta chiuu cwii tsam'aⁿ'ti'yo'. C'om'tyeⁿ'yo' na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om. Catsanajnda'yo' cantyja na cwila'yu'yo' ñ'eⁿñê cha'na nn'aⁿ na 'ooquiendye na ñe'cwii waa na cwil'a. ¹⁴ Cha'tso na cwil'a'yo', cat'moⁿ'yo' na wi' n'om' nc'iaa'yo'.

¹⁵ 'O nn'aⁿya, manquiu'yo' na cha'waa ts'oondaa Acaya, juu Estéfanos ñequio nn'aⁿ waⁿaⁿ jla'yu'jndyeena ñ'eⁿ Ty'oots'om. Joona cwijoo' n'omna na cwindye'ntjomna ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñê jo' jo'. ¹⁶ Macwe' jo' macaⁿa na catue'ndyo'cje'yo' ndaaⁿ nn'aⁿ na la'xmaⁿ cha'na joona. Ndo' malaa'ti' cal'a'yo' ñequio cha'tso nn'aⁿ na cwilajomndye ñ'eⁿndyena na cwriteijndei ts'iaaⁿ 'naaⁿ! Ty'oots'om. ¹⁷ Jeeⁿ neiⁿya na jnda tyee'cañoom Estéfanos ja, ñequio Fortunato ñequio Acaico. Cha'cwijom manty'iaya ncjo'yo' na manty'iaya joona, ee jnda jla'noomndyena cantyja 'naⁿya cwii na leicandaaⁿ nl'a'yo' na tic'oomndyo'. ¹⁸ Na jnda tquiena na m'aaⁿya, ñ'oom na jla'candiina ja tquiaana' na t'maⁿ ts'oⁿ, majo'ti nnts'aana' ñ'eⁿndyo' 'o quia na nlquiennnda'na na m'aⁿ'yo'. Nn'aⁿ na cwindye'ntjomna cha'na joona matsona' na nla't'tmaaⁿndye nn'aⁿ joo naⁿñeeⁿ.

¹⁹ Ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ ts'oondaa Asiawaa cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'. Majuu nn'aaⁿya Aquila ñequio scoom'm Priscila cwiluena na xmaⁿndyo' ndo' majo'ti cwilue nn'aⁿ tmaaⁿ na cwitjomndye w'aana ñequio xuee' nqueⁿ na cwiluiiñê na matsa'ntjoom jaa. ²⁰ Cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' ñjaaⁿñe cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'. Nc'e na cwiluiindyo' ntseinda Ty'oots'om, quia cwitjomndyo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo' na tjoom' cwila'yu'yo' ñ'eⁿndyena, cataⁿ'yo' lueena na cwiñe'quia'yo' na xmaⁿndyena.

²¹ Nncō Pablo na matseiljei xueya na matsjooya na xmaⁿndyo'.

22 Meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ticajnda ntyjii nquii Ta Jesucristo, quiaa Ty'oots'om na quioo ñ'oomwi' nacjoo' tsaⁿ'ñeeⁿ. Quiaaⁿ na matyuaa' cwjee'nnda' nquii Ta Jesucristo.

23 Nquii Ta Jesucristo quiaaⁿ na c'oom naya na matseixmaaⁿ ñ'eⁿndyo'. 24 Mañequiaana' na jeeⁿ jnda ntyjiiya 'o nc'e jom. Mantyjati luaa'ndyo. Amén.

Carta na jnda we cwentaa nn'aⁿ tsjoom Corinto

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Corinto

¹ Mannco Pablo, cwiluiindyō apóstol, ts'aⁿ na maty'iom Jesucristo ts'iaaⁿ. Matseicwanōⁿya cartawaa ñequio Timoteo na m'aⁿ o' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oōts'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿyo' tsjoom Corinto ndo' mati ndaa cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñê na m'aⁿ ts'ondaa Acaya. ² Nquii Tsotyaaⁿya Ty'oōts'om ñequio Jesucristo na cwiluiñê na matsaⁿntjoom jaa, quiana na nnto'ñoom'yo' naya na laxmaⁿna ñequio na tjaañomtiuu c'om'yo' jo ndaana.

Matseijoom' Ty'oōts'om jaa na wi' na cwitjooⁿya

³ Cwila't'maaⁿndyō Ty'oōts'om na m'aaⁿ na wi' ts'oom jaa ndo' na matseijoom'm jaa. Jom cwiluiñê Tsotye Jesucristo na matsaⁿntjom jaa. ⁴ Manquityeeⁿ mañequiaaⁿ na cwiñ'omt'maaⁿndyō n'oōⁿyâ nawi' na cwiwinōōⁿyâ. Luaa' mach'eeⁿ cha' nla'xmaaⁿyâ na ndaa ñequiaayâ na t'maⁿ n'om nn'aⁿ na cwiwinom nawi'. ⁵ Ee na matcuuti na cwila-jomndyō ñequio Cristo nawi' na teinoom, juu nawi'ñeeⁿ matseijndaa'ñena' na t'maⁿti mañequiaaⁿ na cwiñ'omt'maaⁿndyō n'oōⁿyâ. ⁶ Ndo' nc'e na ljo', quia matseijaa'ñena' nawi' na cwiwinōōⁿyâ, luaa' waa cha nntseijoom'na' 'o ndo' na nlui'n'maaⁿndyo' ee quia matseijoom' Ty'oōts'om jâ, mach'eeⁿ na ljo' cha mati nntseijoom'na' 'o nawi' na cwiwinom'yo' ndo' na nlui'n'maaⁿndyo' ndo' nc'e jo' ñequio na t'maⁿ n'om'yo' ndaa nla'quii n'om'yo' na cwitjom'yo' nawi' cha'xjeⁿ cwiwinōōⁿyâ. ⁷ Ee tyeⁿ waa na cwicantyjaa' n'oōⁿyâ jo nnom Ty'oōts'om cantyja 'naⁿyo', ee manquiyuaayâ quia maleichuuwi'na' 'o cha'xjeⁿ na cwitjooⁿyâ, mati mañequiaaⁿ na cwiñ'omt'maaⁿndyo' n'om'yo' cha'xjeⁿ na mañequiaaⁿ na cwiñ'ōⁿt'maaⁿndyō n'oōⁿyâ.

⁸ O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', l'ue n'oōⁿyâ na caliu'yo' cantyja 'naaⁿ nawi' na tyotseijaa'ñena' nacjooyâ xjeⁿ na tyom'aaⁿyâ ndyuaa Asia. S'aana' na jeeⁿ jaa' juuna' hasta na ntycwii na m'aaⁿ n'oōⁿyâ na nlui'n'maaⁿndyō naquii' nawi'ñeeⁿ, ndo' na ljo' jla'tiuuyâ maxjeⁿ nntseicwjetona' jâ. ⁹ S'aana' nquiuuyâ na matseijomna' jâ cha'na nn'aⁿ na jnda teijndaa' na mañejom na cwje. Tuii na ljo' cha ca'moⁿyana' ndaayâ na ñequii'cheⁿ c'oōⁿyâ na quit'maⁿ n'oōⁿyâ Ty'oōts'om na mañequiaaⁿ na cwitando'xco nn'aⁿ na jnda tja, meiⁿ tanc'oōⁿyâ

na ntyjaa' n'oo^{nyâ} chiuu cwilaxmaaⁿ nncjooyâ. ¹⁰ Jnda se-icandyaañê jâ nawi' t'maⁿñeeⁿ. Ndo' ndicwaⁿ matseican-dyaañê jâ. Jo' chii jom ntyjaa'tyeⁿ n'oo^{nyâ} na mati xuee na wjaatina' nntseicandyaañetyeeⁿ jâ, ¹¹ xeⁿ 'o cwiteijndei'yo' jâ na cwilaneiⁿ'yo' nnoom cantyja 'naa^{nyâ}. Ee quia majndye nn'aⁿ cwitjeii'na ncueeyâ jo nnoom, nnts'aana' na majndyendyeti nn'aⁿ nñequiana na quianl'uaaⁿ'aⁿ na matio'naaⁿñê jâ.

Waa na seitsaaⁿñena' na tîcjaa Pablo Corinto

¹² Waa cwii nnom na mañequiaana' na neii^{nyâ} cantyja 'naaⁿ juuna' na juu na m'aaⁿ'ya n'oo^{nyâ} matsona' na cwitsaam'aa^{nyâ} quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ macaⁿ'na' na c'oom ts'aⁿ na jnda tqueⁿ Ty'oots'om na cwiluiñe cwentaaⁿ'aⁿ na lju' ts'om ndo' mat'maⁿticheⁿ cwilaxmaa^{nyâ} na ljo' jo ndaa^{nyo} 'yo' nc'e juu naya na matseixmaaⁿ, nchii cwe' na jndo' n'ooⁿ ncjooyâ. ¹³ Naquii' joo cartas na cwila'cwanoo^{nyâ} na m'aⁿ'yo' tomti cwit'mooⁿ joona' cha'xjeⁿ ñ'oom na cwiwiljeii nacjoona', ndo' cha'xjeⁿ na cwila'naⁿ'yo' ndo' na cwila'noⁿ'yo' ljo' cwila'candii joona'. Ntyjaa'ya cwii ts'oo^{nyâ} na nncue'ntyjo na canda^{nyo} 'nla'noⁿ'ya'yo' cantyja 'naa^{nyâ}, ¹⁴ cha meiiⁿ na cwe' cwantindyo cwila'noⁿ'yo' cantyja 'naa^{nyâ} je', saa juu xuee quia na nncwjee'nnda' Ta Jesús na cwila't'maaⁿ'ndyo, 'o nnda^{nyo} 'nla't'maaⁿ'ndyo' jom cantyja 'naa^{nyâ} cha'xjeⁿ jâ nla't'maaⁿ'ndyô jom cantyja 'naⁿ'yo'.

¹⁵ Nc'e na luaa' waa na ntyjaa'ya cwii ts'oo^{nyâ} cantyja 'naⁿ'yo', seitiuuya na wendii' nncwinooⁿ na m'aⁿ'yo' na nty'iaya 'o cha we ndii' nñequiaana' na neiⁿ'yo' na nty'ia'yo' ja, ¹⁶ ee seitiuuya na nty'iaya 'o na mawinoo^{nyâ} na majo ts'ondaa Macedonia, ndo' na nty'iannda'a 'o quia na ndyolcwā'a na nnaa^{nyâ} jo' jo', ndo' na ljo' 'o nnda^{nyo} nnteijndei'yo' ja na jojotyā na nncua ndyuaa Judea. ¹⁷ Ndo' na luaa' sei-jndaa'ndyo, ¿aa mach'eena' nquiu'yo' na cwe' na s'aato na sei-jndaa'ndyo na luaa'? ¿Aa cwitjei'yo' cwentā na mats'aa cha'na mach'ee ts'aⁿ na m'aaⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue quia matsjoo “majo'ndyo” cwii ñ'oom saa ndanquia cwi-witquioo' na ma'moⁿ'na' na “nchii jo”, ndo' xeⁿ matsjoo na nchii jo' cwii ñ'oom, saa ndanquia ma'moⁿ'na' na majo'ndyo juuna'? ¹⁸ Saa macwji'yuu'ñe Ty'oots'om na nchii la'xmaa^{nyâ} nn'aⁿ na mañeejuu xjeⁿ cwil'uuyâ ndaa^{nyo} 'na waa na l'aayâ saa tical'aayâ. ¹⁹ Juu Silvano ñ'eⁿ Timoteo ñ'eeⁿna ñ'eⁿndyo na tyoñequiaayâ ñ'oom naya ndaa^{nyo} 'cantyja 'naaⁿ Jesucristo Jnda Ty'oots'om. Ñ'oom'ñeeⁿ nchii we ndii' tseixmaⁿ'na', na waa xjeⁿ na majo'ndyo ndo' waa xjeⁿ na nchii jo'ndyo juuna'. Cantyja 'naaⁿ jom, ñequii'cheⁿ tseixmaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ñ'oom na mayuu'. ²⁰ Ee cantyja 'naaⁿ jom, cha'tso ñ'oom

na tso Ty'o_ots'om na nnts'aaⁿ, laxmaⁿ joona' na majo'ndyo nc'e Cristo. Ndo' na ljo', quia cwila't'maaⁿndyo Ty'o_ots'om, cwil'uuya Amén cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús. ²¹ Ee ñequi'cheⁿ mañequiaa Ty'o_ots'om na 'o ndo' já cwiljoo'ndyotyaaⁿya cantyja 'naaⁿ Cristo ndo' jnda tqueeⁿ na cwiluiindy_o na lju' n'o_ony_a. ²² Ndo' cha m'moⁿna' na cwiluiindy_o cwentaaⁿaⁿ, jnda tquiaaⁿ Espíritu Santo quii' n'o_ony_a, cwii na matseican-diina' na nnto'ñ'o_ony_a cha'tso na matseijndaa'ñê.

²³ Macaⁿa nnom Ty'o_ots'om na cwji'yuu'ñê cantyja 'naⁿya na matseinaⁿya ñ'oom na mayuu'. Tícj_o tsjom'yo' quia na seijndaa'ndyo na ncj_o jo' ee na wi' ts'o_ony_a 'o ee xeⁿ tjo na m'aⁿyo' jndeina na nntseitia'a 'o. ²⁴ Ee nchii ñe'quaaⁿyâ xjeⁿ 'o cantyja na cwila'yuy_o' ee 'o xcweti waa na cwila'yuy_a n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'o_ots'om. Saa nc'e na ñe'cateijndeiiyâ 'o na c'om'yo' na neiiⁿti n'om'yo'.

2

¹ Jo' chii seijndaa'ndyo na maxjeⁿ tícj_o na m'aⁿyo', tints'aa na nntseichjoo'na' n'om'yo'. ² Ee xeⁿ cantyja 'naaⁿ na ljo', nnts'aa na nntseichjoo'na' n'om'yo' ndo' na ljo' ntjom'yo', ¿ñeeⁿ ñnequiaa na neiⁿya? Macanda 'o ee xeⁿ na maxjeⁿ tjo je' jnda s'aa cwii nnom na seichjoo'na' n'om'yo'. ³ Cwe' jo' na seiljeiya ñ'oom'ñeeⁿ na seicwan_ony_a na m'aⁿyo' ee tiñe'cjonty'ia 'o na nl'a'yo' na chjoo' ts'o_o ee matsona' na 'o ñnequia'yo' na neiⁿya. ⁴ Ee sei'ndaa'na' ntyjiiya quia seiljeiya carta'ñeeⁿ, s'aana' na jeeⁿ jnda ntyjiiya hasta ty'i_ooy_a. Nchii seiljeiya juuna' na catseichjoo'na' n'om'yo' saa cha cala'noⁿyo' na juu na jeeⁿ wi' ts'o_ony_a 'o jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿna'.

Cala't'maⁿ n'omna ts'aⁿ na seitjoqñê

⁵ Saa xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na s'aa na chjoo' n'om nn'aⁿ, nchii cwe' tomti ja na tquiaaⁿ na chjoo' ts'o_o, s'aaⁿ na ljo' ñ'eⁿ cha'tsondyo' 'o, meinaⁿ nchii cwe' na mawinoⁿa na matsjoo na ljo'. ⁶ Saa je' malei'tyeⁿ jnda tuii chiuu na majndyendyo'ti'yo' jla'jndaa'ndyo' na catioom cantyja na seitjoqñê. ⁷ Je' macaⁿna' na cala't'maⁿ n'om'yo' jom ndo' quia'yo' na t'maⁿ ts'oom, tints'aana' na juu na m'aaⁿ na chjoo' ts'oom na seitjoqñê nncjan'oomna' jom na tacantyjaa' ts'oom Ty'o_ots'om. ⁸ Jo' chii macaⁿa ndaa'yo' na cat'moⁿyo' na jnda nquiuy_o' jom. ⁹ Seiljeiya carta'ñeeⁿ na seicwan_ony_a na m'aⁿyo' cha nleitquioo' aa nla'canda'yo' ñ'oom na maquaⁿya ndaa'yo'. ¹⁰ Ee meinaⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na cwila't'maⁿ n'om'yo' mati ja matseit'maⁿ ts'o_o tsaⁿñeeⁿ, ndo' meinaⁿquia 'ñeeⁿ na

jnda seit'maⁿ ts'o^on, jo nnom Cristo mats'aa na ljo' na cateijn-deiina' 'o, ¹¹ cha tincwantjom Satanás jaa ee manquiuyuaya chiuu mayaaⁿaⁿ.

Waa na seitsaaⁿñena' Pablo tsjoom Troas

¹² Quia na tjo tsjoom Troas na ñnequiaa ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo ndaa nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, t'maⁿ tju'naaⁿñena' na nndi'ntjoⁿya nnoom jo' jo', ¹³ saa meiiⁿ na ljo' tleiquiaana' na ya ntyjii ee tîc'oomñe ti'nn'aaⁿya Tito. Nc'e na ljo', tsjooya ndaa naⁿñeeⁿ majoya, jluii'a na m'aⁿna, jndyoondyeyuya ñjaaⁿ ts'ondaa Macedonia.

Cwicandaa cwitantjo^oya nc'e na m'aaⁿya nacje 'naaⁿ Cristo

¹⁴ Matseit'maaⁿndyo Ty'o^ots'om na jeeⁿ quianl'uaaⁿaⁿ. Ee nc'e na m'aaⁿyâ nacje 'naaⁿ Cristo, jo' na meiⁿyuucheⁿ na cwitsaayâ, ñequii'cheⁿ nqueⁿ wjaachom jâ na cwicandaa na nnaⁿndyô meiⁿljo'cheⁿ na cwitjo^oyâ. Jo' chii ñequii'cheⁿ mawil'uee'ñê jâ na 'oondye nn'aⁿ ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ. Juu ts'iaaⁿmeiiⁿ matseijomna' juuna' cha'cwijom na maju'na' jndye cachi ndaana. ¹⁵ Ee jaa nn'aⁿ na cwilayuu'a ñ'eⁿ Cristo matseijomna' cha'cwijom tsioom suu na mañequiaaⁿ nnom Ty'o^ots'om na cwit'oom'na' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwicalui'n'maaⁿndye ndo' mati nn'aⁿ na 'ootsuundyena. ¹⁶ Jo ndaa nn'aⁿ na 'ootsuundy laxmaaⁿya cha'cwijom cwii jndye na matseicwjeena' joona saa jo ndaa nn'aⁿ na cwilui'n'maaⁿndye laxmaaⁿya cha'cwijom cwii jndye na mañequiaana' na cwita'ndo' añaⁿna. Meiⁿ tjaa 'ñeeⁿ c'oom na cwe' cantyja 'naaⁿ nquii na nleinaaⁿ na nnts'aa ts'iaaⁿmeiⁿ. ¹⁷ Ee m'aⁿ nn'aⁿ na cwit'mo^on ñ'oom' Ty'o^ots'om cwe' cha ndaa nnta'ntjomna cantyja 'naaⁿna'. Saa jâ na cwiluiindyô apóstoles, ñequio na xcwee'ya n'o^oyâ cwiñe'quiaayâ ñ'oom'm ndo' cwiluiindyô nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnom Cristo.

3

Ñ'oom na tijoom cachuii' na matseijndaa'ñe Ty'o^ots'om

¹ Quia cwil'uuyâ na luaa', ¿aa m'aaⁿ n'om'yo' na cwitjo^ondaâ na cwila't'maaⁿndyo cheⁿncjooyâ cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na cwil'aayâ? Oo ¿aa cwila'tiuu'yo' na macaⁿna' na nntsañ'o^oyâ cartas na cwilue nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jeeⁿ candaⁿ ts'iaaⁿ na cwil'aayâ? Oo ¿aa nntaaⁿyâ na quia'yo' carta na nndu'yo' na jeeⁿ candaⁿ ts'iaaⁿ cwil'aayâ? Nt'omcheⁿ nn'aⁿ luaa' cwil'ana. ² Saa mancjo'ti'yo' cwiluiindyô' cha'cwijom cwii tsom na teiljeiina' naquii' n'o^oyâ na ma'moⁿna' ndaa nn'aⁿ na cwijaacañjoom' ts'iaaⁿ

'naaⁿ Ty'oots'om na cwiluii quii'ntaaⁿ'yo'. Nc'e cantyja 'naaⁿ juuna' ndaa nleii ts'aⁿ chiuu waa ts'iaaⁿ na tyots'aa quii'ntaaⁿ'yo' ndo' ndaa ndii na jla'ljo'yo' Jesucristo. ³ Cwiwitquioo'ya na 'o laxmaⁿ'yo' cwii carta na nquii Cristo seiljeiⁿ cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na jnda macwil'aayâ quii'ntaaⁿ'yo', na nchii teiljeii juuna' ñequio ndaantom, saa ñequio Espíritu Santo, meiⁿ nchii nacjoo' lcaa'ljo' saa teiljeiina' naquii' n'om'yo'.

⁴ Manquiuyuayaâ na luaa' waa ee cwicantyyaa' n'ooⁿyâ Ty'oots'om nc'e Cristo. ⁵ Meiⁿ nchii ncjooⁿyâ waa cwii nnom na laxmaaⁿyâ na ndaa nl'uuyâ na jeeⁿ cwijaacañjoom' ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ na cwil'aayâ, nquii Ty'oots'om mañequiaaⁿ na cwijaacañjoom' cwil'aayâ juuna'. ⁶ Nqueⁿ jnda ty'ioom ts'iaaⁿ jâ na cwicandaa cwindyaⁿntjooⁿyâ cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tijoom cachuii' na mañequiaana' na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ. Juu ñ'oom'ñeeⁿ waa najndeiiina' na matseijndaa'ñena' na cwita'ndo'xco añmaaⁿ nn'aⁿ nc'e Espíritu Santo. Nchii maqueⁿna' xjeⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ mach'ee ljeii naqui. Ee ljeii'ñeeⁿ matseijndaa'ñena' na cwje nn'aⁿ.

⁷ Juu ljeii na tqeⁿ Moisés, teiljeiina' cjoo' lcaa' ljo'. Ñeseixmaⁿna' na caxueena' hasta tyoch'eena' na caxuee nnom Moisés, meiⁿ leicandaa nty'iaa nn'aⁿ Israel nnoom ndo' juu na caxuee nnoom cheⁿndyocheⁿ tjanduu'na'. Juu ljeii'ñeeⁿ na seijndaa'ñena' na cwiwje nn'aⁿ, tyjee'na' ñequio na caxuee na cwiluiiñe Ty'oots'om, ⁸ nc'e na luaa' tyotseixmaⁿ juu na caxuee'ñeeⁿ, cwanti t'maⁿti tseixmaⁿ ñ'oom na tijoom cachuii' na cwito'ñooⁿya na matseijndaa'ñe Espíritu Santo. ⁹ Ee xeⁿ juu ñ'oom na seijndaa'ñena' na nnt'uiityeⁿna' nn'aⁿ tyotseixmaⁿna' na caxuee na cwiluiiñe Ty'oots'om, quia jo' juu ñ'oom na maqueeⁿ jaa na tjaa jnaⁿ jlaxmaaⁿya, t'maⁿti na caxuee na tseixmaⁿna', nchiiti ñ'oom na tqeeⁿñjñeeⁿ. ¹⁰ Meiiⁿ t'maⁿ na caxuee tyotseixmaⁿ ljeii na tqeⁿ Moisés, saa juu ñ'oom na maqueⁿ Ty'oots'om jaa na tjaa jnaⁿ laxmaaⁿya, t'maⁿticheⁿ nacaxuee na tseixmaⁿna'. ¹¹ Jo' chii xeⁿ juu ñ'oom'ñeeⁿ na ticwiyo' meiiⁿ t'maⁿ tyotseixmaⁿna' na caxuee na cwiluiiñe Ty'oots'om, saa je' juu ñ'oom na cwiljotyeⁿ t'maⁿticheⁿ na caxuee na cwiluiiñe tseixmaⁿna'.

¹² Nc'e juu ñ'oomxcowaa' mañequiaana' na cwicantyyaa' n'ooⁿyâ, jo' jo' na cwilanaaⁿyâ juuna' ndaa nn'aⁿ ñequio na t'maⁿya n'ooⁿyâ. ¹³ Meiⁿ tiquil'aayâ cha'na tyoch'ee Moisés na tyotseicataaⁿ'aⁿ nnoom ñequio liaa cha juu na caxuee nnoom na ñeya tjantycwiina', titquioo' juuna' ndaa nn'aⁿ Israel. ¹⁴ Saa naⁿ'ñeeⁿ t'icala'noⁿna na luaa' tyoch'eeⁿ ee xjeⁿ je'cheⁿ quia cwila'naaⁿna ñ'oom tquiee'ñeeⁿ na tquiaa Moisés ndaana waa cwii na cha'cwijom liaa na matseicu'na'

na nla'noⁿna na juu jo' macanda maquindyona' quia na matseyu' ts'aⁿ ñequio Cristo. ¹⁵ Ee xjeⁿ je'cheⁿ, quia na cwila'naaⁿna ñ'oom na tyoñequiaa Moisés, ticala'noⁿna juuna'. Matseijomna' cha'cwijom na ta' na nla'noⁿna juuna'. ¹⁶ Saa quia cwilcwe' ts'om ts'aⁿ jnaaⁿ na nntioñe l'o nquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom, matseicanaaⁿñena' na nntsei'noⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. ¹⁷ Ee manquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom jaa, manquiiyeeⁿ cwiluiiñe Espíritu, ndo' mei'quaiyuucheⁿ na m'aaⁿ Espíritu na cwiluiiñe, jo' cwindyaandye nn'aⁿ. ¹⁸ Jo' chii cha'tsondyo jaa nc'e na ticata' ndaaya ñequio cwii liaa, matseijomna' jaa cha'cwijom tsjo'jnom na maju'na' na caxuee na cwiluiiñe Jesús na matsa'ntjoom jaa, ndo' 'io ndi 'io matseijomtina' jaa cha'na nqueⁿ na jaawijndyeti matseit'maaⁿñena' jom na juu jo' cwina'na' cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na matsa'ntjoom jaa, na cwiluiiñe Espíritu.

4

Macanda Jesucristo cwiluiiñe na matsa'ntjoom

¹ Jo' chii nc'e na m'aaⁿ Ty'oots'om na wi' ts'oom já na mañequiaaⁿ na cwilaxmaaⁿyâ ts'iaaⁿmeiiⁿ na jeeⁿ cajndana', tica'ndyaanc'uaa'ndyô na cwil'aayâ juuna'. ² Ndo' mei'quia na jeeⁿ jnaaⁿ na cwil'a nn'aⁿ na cwe' nty'iu, jnda tjei'ndyô cantyja 'naa'na'. Meiⁿ tjaa'naⁿ cwii nnom na cwil'aayâ cha ññequiu'nn'a'na' nn'aⁿ. Meiⁿ tiquilachuii'â ljo' na ma'moⁿ ñ'oom' Ty'oots'om. Ñequii'cheⁿ cwilanaaⁿyâ ñ'oom na mayuu' ndo' nc'e na ljo' cwiñe'quiandyoñ'aaⁿyâ jo nnoom mei'ljo'cheⁿ na m'aaⁿ n'om nn'aⁿ cantyja 'naa'yâ. ³ Ee juu ñ'oom naya na cwiñe'quiaayâ, xeⁿ tseixma'na' cha'cwijom cwii 'naⁿ na matseicu'na' ndaana, macanda ndaaⁿ nn'aⁿ na 'ootsuundye tseixma'na' na ljo'. ⁴ Ee nn'aⁿ tsjoomnancue, cwe' nc'e na tyoola'yuna, jo' chii juu na cwiluiiñe Ty'oots'om cwentaana matseicoom'm na nla'noⁿna, jo' na tileiqueⁿna cwenta na juu ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Cristo na jeeⁿ cajnda tseixma'na' na jom jluii'ñe nquii Ty'oots'om. ⁵ Quia cwiñequiaayâ ñ'oom, nchii cwilanaaⁿyâ chiuu laxmaaⁿ ncjooyâ, saa cwilanaaⁿyâ na Jesucristo cwiluiiñe na catsa'ntjoom ndo' na luaa', já cwiluiindyô na cwindya'ntjooyâ ndaa'yo' nc'e na jnda nquiuuyâ Jesús. ⁶ Ee nquii Ty'oots'om na sa'ntjoom na cwixueeñe yuu na jaa'ñe, manquiiyeeⁿ jnda s'aaⁿ na seixueeñena' naquii' n'ooⁿyâ, cha cantyja 'naaⁿ juu na caxuee'ñeeⁿ ndaaⁿ nnta'jnaaⁿâ na t'maⁿ cwiluiiñe nc'e mañejuu na xuee'ñeeⁿ matseixueeñena' nnom Jesucristo.

Jaa laxmaaⁿya cha'cwijom ncuaa ts'ocachu

⁷ Juu nayawaañe na jeeⁿ jndana', la'xmaaⁿyâ juuna' naquii' seii'â na joo seii'â matseijomna' cha'cwijom ncuaa ts'ocachu. Luaa' waa cha nleitquioo'ya na cwicandaa cwil'aayâ ts'iaaⁿmeiiⁿ nc'e Ty'oots'om mañequiaaⁿ na jndaayâ, meiⁿnchii ncjooyâ waa na cwila'xmaaⁿyâ. ⁸ Jo' chii meiⁿ na jndye nnom na ñe'catseic'oona' jâ, saa cwinaⁿndyô, meiⁿniom na ñe'canchjena' jâ, saa ndicwaⁿ m'aaⁿyâ na quit'maⁿn'oonyâ Ty'oots'om. ⁹ Jndye nn'aⁿ cwintyjo jâ saa tyoo'ndii Ty'oots'om jâ. Cwitmeiiⁿndyena jâ nnom tyuaa, saa ndicwaⁿ m'aaⁿtyaayâ. ¹⁰ Meiⁿyuucheⁿ na cwitsaayâ, ñequio seii'â nmeiiⁿ cwitjooⁿyâ na ñe'catseicwjeena' jâ cha'xjeⁿ seicuee'na' Ta Jesús. Luaa' waa cha mati m'moⁿna' na la'xmaaⁿyâ juu na wando'xcoom. ¹¹ Ee yocheⁿ na cwitandoo'â, 'io ndi 'io ñe'catseicwjeena' jâ nc'e na m'aaⁿyâ cantyja 'naaⁿ Jesús, cha mati cantyja 'naaⁿyâ ñequio seii'â nleitquioo' na la'xmaaⁿyâ juu na wando'xcoom. ¹² Quia jo' meiⁿ wi' cwitjooⁿyâ na ñe'catseicwjeena' jâ saa cantyja 'naaⁿ jo', 'o la'xmaⁿyo' na cwitando'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om.

¹³ Naquii' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona': "Matseyu'a ñ'eⁿ Ty'oots'om, jo' chii macwji'yuu'ndyô cantyja 'naaⁿaⁿ." Mati jâ cwilayu'ya n'oonyâ ñ'eⁿñê ndo' cwilanaaⁿyâ cantyja 'naaⁿ jo'. ¹⁴ Ee manquiuuyaayâ na nquii Ty'oots'om na tquiaaⁿ na tando'xco Jesús jnda na tue', nnts'aa na nntandoo'xcooyâ ñ'eⁿñê, ndo' ñecwii tmaaⁿ nncjachom 'o ñ'eⁿndyô jâ yuu na m'aaⁿ. ¹⁵ Cha'tso nawi'meiⁿ na cwiwinooⁿyâ ts'iaaⁿna' na cateijndeina' 'o, cha na majndye nn'aⁿ nnto'ñoomna naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, ndo' na ljo' jndye joona nñequiana na quianl'uaaⁿaⁿ cha catseit'maaⁿñena' jom.

¹⁶ Jo' chii tica'ndyenc'uaa'ndyô ee meiⁿ na jaaju'cjena' seii'â saa 'io ndi 'io cwiwiteii'xco naquii' n'oonyâ. ¹⁷ Ee joo nawi' na cwitjooⁿyâ je' ñequio seii'â, cwe' chjootindyo joona', tiyocheⁿ cwiwinooⁿyâ joona' ndo' cantyja 'naaⁿ jo' cwicandaaya cwii na tintycwii na matseit'maaⁿñena' jaa na juu jo' t'manti ndo' jndati tseixmaⁿna', nchiiti cha'tso nmeiⁿ. ¹⁸ Ee tiquitjaa'ndyô cwenta na wi' na tquioo' na cwitjooⁿyâ. Cwiquaaⁿyâ cwenta joo 'naⁿ na tileicanty'iaaya, ee joo na cwinty'iaayâ, ticaljotye'na', saa joo na titquioo' m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ.

5

Nnto'ñooⁿya seii'a na xco

¹ Seii'a nmeiiⁿ la'xmaⁿna' cha'cwijom cwii w'aa na cwe' cwantindyo chu waana'. Ndo' manquiuuya xeⁿ nntyuii' juuna' jnda seijndaañe Ty'oots'om w'aa na xcona' jo

cañoom'luee na ticantycwii na waana', na nchii nn'aⁿ l'a juuna'. ² Ee mayuu' yochēⁿ na cwitandoo'a ñequio seii'a nmeii'ñē, cwila'ncjoo'ndyō ee queen' n'ooⁿya na nnc'ooⁿya w'aaxco na waana' cañoom'luee, ³ ee na nla'xmaaⁿya juuna', nntseijomna' jaa cha'cwijom ts'aⁿ na cwee liaa', nchii cha'na ts'aⁿ na ñecasei'ñē. ⁴ Seii'a nmeiiⁿ na laxmaⁿna' cha'cwijom w'aa yuu na cwic'aaⁿya, jaawi'ndaa'na', jo' cwilancjoo'ndyō ndo' matsei'ndaa'na' nquiuyaya ee nchii cwe' na ñeca'ndyaaya seii'a na n'ndiina' jaa cha'cwijom ñecantsei'ndyō, saaⁿ nc'e na ñe'cwaā'a seii'a na xcona', cha juu na laxmaaⁿya na cwiwi'ndaa' ndo' na 'oowje cwiitsuñ'eⁿna' nc'e na laxmaaⁿya na ticantycwii na cwitandoo'a. ⁵ Nquii Ty'oots'om jnda seijndaa'ñē na nluii na luaa', ndo' cha na m'moⁿna' na nntseicandaa'ñē juuna', jnda tquiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'ooⁿya, cwii na ma'moⁿna' na cwiljotyēⁿ ñ'oom na jnda tsoom.

⁶ Jo' chii cwiñ'omt'maaⁿndyō n'ooⁿya na yochēⁿ na ndicwan tandoo'a ñequio seii'a nmeiiⁿ, tyooto'ñooⁿya w'aaya, ñecatsona' na tic'ooⁿya ñequio nqueⁿ na cwiluiiñē na matsa'ntjoom jaa. ⁷ Ee cwiitsam'aaⁿtyaaya nc'e na cwila'yuyaya cwii n'ooⁿya ñ'eⁿñē, nchii nc'e na cwinty'iaandaaya jom. ⁸ Saaⁿ m'aaⁿya na quit'maⁿ n'ooⁿya Ta Jesús ndo' nl'ueyaya n'ooⁿya na tacatandoo'tyaaya ñequio seii'a nmeiiⁿ cha nndaā nntandoo'a yuu na m'aaⁿ. ⁹ Jo' chii cha'tso na cha'tso na cwil'aaya, cwijoo' n'ooⁿya na ñequii'cheⁿ cal'aaya yuu na cwijaawee'ntyjeeⁿ, meiiⁿ na cwiitsam'aaⁿtyaaya ñ'eⁿ seii'a nmeiiⁿ, oo meiiⁿ na jnda 'ndyaaya juuna'. ¹⁰ Ee cha'tsondyō nncwintyjaā'a jo nnom Cristo na nncu'xeeⁿ jaa, cha cwii cwiindyō nnto'ñooⁿya cantyjati na jnda ñel'aa xjeⁿ na ñet'ooⁿya ñequio seii'a, aa na maty'iomayana' ndo' aa na tia.

Cwiljoya ts'om Ty'oots'om ñ'e'ndyō nc'e Cristo

¹¹ Nc'e na nntu'xe'ndye nn'aⁿ, jo' chii cwijoo' n'ooⁿyâ na quiandye nn'aⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ. Nquii Ty'oots'om ntyji-ijndaa'ñē chiuu n'ooⁿyâ ndo' ntyjaa' n'ooⁿyâ na mati 'o. ¹² Tinc'oom' n'om'yo' na ñe'calat'maaⁿndyō che'ncjooyâ ndaa'yo'. Jâ cwe' cwiñequiaayâ na wanaaⁿ na c'om'yo' na jnda nquiuyoy' jâ, cha nndaā nla'lcwe'yo' ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwilas'andye cantyja chiuu na cwiwitquiao', nchii cantyja chiuu tseixmaⁿ ts'aⁿ naquii' ts'om. ¹³ Ee meiiⁿ cwilue nn'aⁿ na jnda teintjei'ndyô, luaa' laxmaaⁿyâ nc'e Ty'oots'om, ndo' xeⁿ laxmaaⁿyâ ts'aⁿ na yaa', luaa' waa cha' cateijndeiina' 'o. ¹⁴ Juu na m'aaⁿ Cristo na candya' ts'oom jâ cwiluiiñēna' cwii na matsa'ntjomna' ee nquiuyayaayâ na tueeⁿeⁿ cwentaa cha'tsondyē nn'aⁿ, jo' chii cha'tsondyō cwiluiindyō l'oo. ¹⁵ Tueeⁿeⁿ cwentaa cha'tsondyē nn'aⁿ cha joo nn'aⁿ na

cwitando'na tic'omtina cantyja na l'ue n'om nquieena, saa catando'na cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na tueeⁿenⁿ ndo' tando'xcoom cwentaana. ¹⁶ Jo' chii je' tacotjeii'â cwenta chiuu tseixmaⁿ ts'aⁿ cha'xjeⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue cwitjeii'na cwenta chiuu tseixmaⁿ cwii x'iaana. Tyowaa cwii tiempo maluaa' tyotjeii'â cwenta chiuu tseixmaⁿ Cristo saa je' tacol'aayâ na ljo'. ¹⁷ Jo' chii ts'aⁿ na matseitjoom'na' juu ñequio Cristo, cwiluiiñe ts'aⁿ na jnda tuiiñe xco. Cha'tso na tijo'ndyo na ñeseixmaaⁿ jnda teinom, cha'tso cantyja 'naaⁿaⁿ laxmaⁿ xcona'.

¹⁸ Nquii Ty'oots'om mach'eeⁿ ts'iaaⁿmeiⁿl', majom maqueeⁿ jaa na cwiljoya ts'oom ñ'eⁿndyo nc'e Cristo ndo' maty'ioom ts'iaaⁿ jaa na quiandye nn'aⁿ na caljoya ts'oom ñ'eⁿndyena. ¹⁹ Luaa matsona': Cwiljoya ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿ nn'aⁿ nc'e Cristo, meiⁿ ticwjaa'ñê cwenta na la'xmaⁿna jnaⁿ, ndo' ty'ioom ts'iaaⁿ ndaayâ na ñequiaayâ ñ'oom ndaa nn'aⁿ na cwiljoya ts'oom ñ'eⁿndyena. ²⁰ Je' cwiluiindyô nn'aⁿ na cwila'candii 'o ñ'oom na matseicwanom Cristo na m'aⁿyo'. Maty'iomna' na nquii Ty'oots'om matsey'ooñê ndaa'yo' ñequio ñ'omndyuaayâ. Jo' chii ñequio xuee' Cristo cwila'ty'oondyô ndaa'yo' na caljoya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om. ²¹ Cristo meiⁿcwii jnaⁿ tîcatseixmaaⁿ, saa nc'e na candya' ts'om Ty'oots'om jaa, jo' na s'aa na matseixmaaⁿ jnaⁿ cha jaa na matseitjoom'na' ñ'eⁿñê nndaⁿ nla'xmaaⁿya cantyja na maty'iomyana' cha'xjeⁿ na macaⁿna'.

6

¹ Nc'e na cwiluiindyô nn'aⁿ na cwil'a ts'iaaⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om, cwil'aayâ ty'oo ndaa'yo' na til'a'yo' na ticato'ñoom'yo' naya na matseixmaaⁿ. ² Ee naquii' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsoom:

Jndiia ñ'oom na tsu' nooⁿ juu xjeⁿ na tjawee' ts'oqⁿ ñ'eⁿndyu'. Teijndeiya 'u juu xuee na seijndaa'ndyo na nncwji'n'maaⁿndyo 'u.

Cala'noⁿyo' ñ'oomwaa' na tso Ty'oots'om. Je' cwiwee' xjeⁿ na ñecateijneiⁿ 'o. Je' xcwe xjeⁿ na jeeⁿ ñe'cwji'n'maaⁿñê 'o.

³ Meiⁿcwii tiquil'aayaayâ cha catseilcwe'na' ts'om ts'aⁿ, tints'aana' na tia ñ'oom cwiwineiⁿ cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na cwil'aayâ. ⁴ Na cha'tso na cwil'aayâ cwijoo'ya n'oqⁿyâ na m'moⁿna' na cwiluiindyô nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnom Ty'oots'om, na jndye nnom nawi' na cwiwinooⁿyâ, m'aaⁿyâ na t'maⁿya n'oqⁿyâ, ñequio na matseitjoona' na nleil'uee'ndyô ndo' cantyja 'naaⁿ cwii cwii nnom najndeina' na mat'uiina' jâ, ⁵ cwitjooyâ na cwicachooⁿâ cwil'a nn'aⁿ, ndo' na cwitioomna jâ l'aancjo. Quia waa tacwaxua ndyueena cjooyâ. Ndo' mati m'aaⁿyâ na jndei'na' na cwil'aayâ ts'iaaⁿ cha'na meiⁿquiandyo ts'aⁿ na m'aaⁿ moso.

Ndo' na macwji'na' tsa'ntsjom ndaayâ ndo' mati cwitjoo'nyâ na matseitjoo'na' ljo' nntquiaayâ, ⁶ mati cwit'moo'nyâ na cwilui-indyô nn'a' na cwindye'ntjomtye' nnom Ty'oqots'om cantyja 'naa' na lju' na cwitsaam'aa'nyâ ndo' mati na cwila'no'â ñ'oom na mayuu' ndo' na m'aa'nyâ na nioom' n'oqo'nyâ ñequio nn'a', ndo' na ya nn'a'ndyô quio joona, ma'mo'na' na ljo' nc'e m'aa' Espíritu Santo ñ'e'ndyô, ndo' cantyja 'naa' na xcwee'ya n'oqo'nyâ na wi' n'oqo'nyâ nn'a', ⁷ ma'mo'na' na ljo' nc'e xcwee' n'oqo'nyâ na cwiñequiaayâ ñ'oom na mayuu', cwiluii na ljo' ñequio najndei na matseixma' Ty'oqots'om. Ntyjaya ndo' ntyjatyma' cwiwil'uee'ndyô l'ots'iaa' na maty'iomya'na'. ⁸ Quia waa cwila't'maa'ndye nn'a' jâ, quia waa ticuee' n'omna jâ. Quia waa cwiluena na ya nn'a'ndyô, ndo' quia waa cwiluena na tia nn'a'ndyô. Quia waa cwiluena na cantundyô meii' ñ'oom na mayuu' cwilanaayâ. ⁹ Waa xje' na cwil'a nn'a' ñ'e'ndyô cha'cwijom la'xmaa'ya nn'a' na tjaa 'ñee' cwajnaa' meii' jndye nn'a' m'a' na cwita'jnaa'na jâ. Waa xje' tein-cuu' m'aa'ya na ñe'cala'cwjeena jâ saa ndicwa' cwitandoo'a, cwicachoo'â saa tyoowjaayâ. ¹⁰ Meii' na maniom na matse-ichjoo'na' n'oqo'nyâ saa m'aa'nyâ na neii'nyâ. Meii' na jnee'ndyô saa cantyja 'naa'nyâ maque'na' jndye nn'a' na tyandyena jo nnom Ty'oqots'om. Meii' na mei'chjoo tjaa na cwilei'ñ'oqo'nyâ, saa cha'tsoñ'e' la'xma'na' cwentaayâ.

¹¹ 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo' na m'a'nyo' tsjoom Corinto, tyoonquio'nn'aa'nyâ 'o, ndyeyu cwilanaayâ ndaa'yo'. Tyoola'cuu'â ndaa'yo' chiuu m'aa' n'oqo'nyâ ñ'e'ndyo'. ¹² Mei'cwii tyooch'een' na wandii' n'oqo'nyâ ñ'e'ndyo'. Saa xe' laxma'nyo' na wandii' n'om'yo' ñ'e'ndyô quia jo' ncjo'yo' waa chiuu cantyja 'na'nyo'. ¹³ Cha'xje' nquii tqie ts'a' matseinei' ndaa ntseinda, mats'aa ty'oo ndaa'yo', c'om'yo' na jnda nquiu'yo' ja cha'xje' jnda ntyjiya 'o.

Cwiluiindyô wa'ts'om 'naa' Ty'oqots'om na wando'

¹⁴ Tilax'iaa'ndyo' ñequio nn'a' na tyoolayu', ee xe' luaa' cwil'a'yo' tixotseiljoyuna' 'o ñ'e'ndyena. Ee nn'a' na cwil'a yuu na maty'iomya'na' xonda' nla'jomndyena ñequio juu na matseixma' natia. Mei' nn'a' na cwila'jomndye ñequio na cwiluii'ne naxuee xonda' nla'x'iaa'ndye ñequio na tseixma' najaa'. ¹⁵ Ee xotseitjoom'na Cristo ñequio Satanás. Ndo' mati ts'a' na matseyu', xonda' nntseitjoom'na' jom ñequio cwii' ts'a' na tyootseyu'. ¹⁶ Nn'a' na cwiluiindyô waa' Ty'oqots'om, ¿aa ndaa' nleijom ñ'oom joona ñequio nn'a' na cwila't'maa'ndye 'na' na nchii jom cwiluiindyena'? Ee 'o cwiluiindyô' wats'om 'naa' Ty'oqots'om na wando', cha'xje' tsoom:

Ja nnc'oqo' naquii' n'omna, ndo' nnconoo'nyâ quii'ntaa'na.

Ja nntseixma^{ny}a Ty'o^oots'om cwentaana,
ndo' joona nluiindyena tmaaⁿl cwentaya.

17 Ndo' na luaa' waa, mati waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na teiljei na
matso nqueⁿ na cwiluiiñê na matsaⁿntjoom jaa. Matsoom:
'O je', calui'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye.

Catjei'ndyo' cantyja ljo' laxmaⁿ na ñ'eeⁿ.

Meiⁿ tant'ue'yo' 'naⁿ na tilju' tseixmaⁿ.

Xeⁿ nmeiⁿl nla'nda'yo' quia jo' nloñ^onya 'o.

18 Ndo' nntseixma^{ny}a Tsotye'yo'.

Ndo' mati 'o nla'xmaⁿ'yo' ntseindaaya na naⁿnom ndo' naⁿlcu.
Nmeiⁿl ñ'oom na tso nqueⁿ na matseixmaaⁿ na catsaⁿntjoom
jaa na tjacantyja na cwiluiiñê najneiⁿ.

7

1 'O nn'a^{ny}a na jeeⁿ wi' ts'o^onya, nc'e na la'xmaa^{ny}a
ñ'oommeiⁿl na jnda tso Ty'o^oots'om na nnts'aaⁿ, jo' chii
macaⁿna' na cala'lju'ndyo cantyja 'naaⁿ cha'tso na matse-
icw'aa'ñena' sei'a ñequio n'o^onya. Ndo' ñequio na nquiaaya na
nc'oom na ticjaweeⁿ ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyo, candaⁿ quiandyoñ'aaⁿ
cha'tso na l'ue ts'oom.

Neiiⁿ Pablo na joo nn'aⁿ Corinto tiaoⁿ n'omna ñ'eⁿñê

2 Cwa quiandyo' na nntseitjoom'nnda'na' jâ ñ'eⁿndyo'.
Jâ meiⁿjom ndii' tyool'aayâ nawi'ndyô ñ'eⁿndyo'.
Meiⁿ tyoola'tjoondyô nnom mei'cwiindyoy' 'o, meiⁿ na
ñ'e'nqui^onn'aayâ 'o. 3 Saa nchii luaa' matsjo^o na
matseitia'a 'o ee jnda ñetsjo^o na m'aⁿ'yo' naquii' ts'o^onya meiⁿ
na nntando^oâ oo meiⁿ na nncwjaayâ ñ'eⁿndyo'. 4 T'maⁿ waa
na t'maⁿ ts'o^onya 'o ndo' jeeⁿ neiⁿya 'o. Quii'ntaaⁿ cha'tso
nawi' na cwiwin^onyâ tileicantycwii na m'a^{ny}a na neiⁿya.

5 Ee cantyjati na squiaayâ ts'o^ondaa Macedonia,
tileiquiaana' na nnta'jndyaayâ ee lomañjaaⁿ jndye nnom
na tyoco'wi'na' jâ, tyolawendye nn'aⁿ nacjooyâ ndo'
macaty'uaya. 6 Saa nquii Ty'o^oots'om na mañequiaaⁿ na t'maⁿ
n'om nn'aⁿ na m'aⁿ na chjoo' n'om, manquiiyteeⁿ tquiaaⁿ
na t'maⁿ n'o^onyâ na tyjee'cañoom Tito jâ, 7 ee nchii macanda
cwe' na tyje'cañoom jâ, saa mati nc'e na tquia'yo' na neiiⁿeⁿ
na tyom'aaⁿ ñ'eⁿndyo'. Ee seicañeeⁿ na jeeⁿ ñ'e'canty'ia'yo' ja,
ndo' na tia nquiu'yo' ljo' na tuui quii' ntaaⁿ'yo'. Mati tsoom
na tyojoo' n'om'yo' na nla'canda'yo' ñ'oom na seiindo'a
n'om'yo'. Ndo' quia na jndiia na ljo', t'maⁿti tiao na neiⁿya.

8 Ee meiⁿ na juu carta'ñeeⁿ seichjoo'na' n'om'yo', saa
tico'tiana' ntyjii na ljo' s'aa ee jnda ljeiya na cwe' chjootindyo
s'aana' na tco'tiana' nquiu'yo', 9 saa je' neiⁿya na seicwano^{ny}a
juuna' meiⁿ nchii na seichjoo'na' n'om'yo' na tquiaana' na
neiⁿya, tquiaana' na neiⁿya na 'o tiao' n'om'yo', na jo' jo'

tjawee' ntyjii Ty'ooots'om. Ndo' na luaa' tquioo'ya na nchii s'aaya cwii nnom na seilcwe'tya'na' 'o. ¹⁰ Ee quia na mañequiaa Ty'ooots'om na matseichjoo'na' ts'om ts'a'n cwii na ticatsa'ntjomna' na mach'ee, luaa' mach'ee'n cha nlcwe' ts'om ts'a'n, cha nndaā nncwji'n'maa'ñê juu. Ndo' na luaa' mach'ee'n mei'n xocatso tsa'ñêe'n na cwe' ts'iaa'ndyo na lcwe' ts'om. Saa nn'a'n na tyoola'yu' mei'n jna'n na laxma'na mach'eena' na chjoo' n'omna, maxje'n tiñe'calcwe' n'omna. Ndo' cwe' jnaa' jo' cwitsuundye añmaa'na. ¹¹ Que'nyo' cwenta juu na tyom'a'nyo' na chjoo' n'om'yo' teil'uee'ñe Ty'ooots'om. Ju-una' s'aana' na tque'ndyo' na jla'jndaa'ndyo'. S'aana' na jla'lloo'ndyo' na luaa' s'aa tsa'ñêe'n ndo' t'om'yo' na nquia'yo' xe'n chiuu nnts'aa Ty'ooots'om ñ'e'ndyo'. Mati s'aana' na ñe'canty'ia'yo' ja ndo' tque'nty'e'nyo' na cjameintyjeen'e'n natia na s'aa'n.

¹² Quia jo' nchii cwe' tomti cantyja 'naa' juu ts'a'n na seitjoōñe, jo' na seiljeiya carta'ñee'n, mei'n nchii cwe' cantyja 'naa' tsotyeen na jlui'jnaa'ñe, saa seiljeiya juuna' cha' jo nnom Ty'ooots'om nntseica'mo'nyana' na 'o jnda nqui'yo' ja. ¹³ Ndo' na maljeiya na ljo', tquiaana' na ty'o't'maa'ndyo ts'oō'n.

Majndeitiiche'n quia na ljeiya na jla'ñ'oom'ndyo' Tito ts'iaa'n na tjaa'n na m'a'nyo'. Ndo' na teijnde'yo' jom mati tquiaana' na nei'ya nc'e s'aana' ntyjee'n cha'cwijom na m'aa'n wa'a'n. ¹⁴ Mei'n ticalui'jnaa'ndyo quia na tjei's'aya 'o nnoom, na tsjoōya na ntyjiyaya na 'o nla'candaā'ndyo' ñ'oom na nntsoom, ndo' cha'xe'n jlui'yuu' cha'tso ñ'oom na jnda tjei'yuu'ndyo ndaa'yo', mati cha'tso ñ'oom na jnda l'uuyâ nnoom cantyja 'na'nyo', jnda jlui'yuu'na'. ¹⁵ Ndo' nc'e na luaa', jndati ntyjee'n 'o na majaañjoom' ts'oom na tyola'candaā'ndyo' ñ'oom na tsoom ndaa'yo', na ñequio na tyotue'ndyo'cje'yo' ndo' na cwicatyue' nei'nyo'. ¹⁶ Jee'n ndyaa' nei'ya na candaā'ya ndaa nnc'o't'maa'ndyo ts'oō'nyā ñ'e'ndyo'.

8

S'om na nnteijnde'iina' nc'iaana na cwilayu'

¹ Ndo' je' 'o nn'aa'nyâ na cwila'yu'yo', l'ue n'oō'nyâ na caliu'yo' cantyja 'naa' naya na mach'ee Ty'ooots'om ñequio ntmaa' nn'a'n na macwjee'n'e'n cwentaan'a'n na m'a'na ts'oōndaa Macedonia. ² Ee joona mei'n jndye nnom nawi' na jaa'na' na cwiwinomna, m'a'na na nei'na, ndo' mei'n na jee'n nty'iaandyena saa ndoo' ntyjii ts'a'n na tyandyena na tinc'uaa' tquiana s'om na nnteijnde'iina nn'a'n na matseitjoōna'. ³ Macwji'yuu'ndyo cantyja 'naa'na ee tquiana ñequio na

xcwee' n'omna, ndo' meiⁿ titomndyo tquiana ee maxjeⁿ ljo' l'ue n'omna. ⁴ Jndye ty'oo tyol'ana ndaayâ na nnta'ncueeyâ na nla'jomndyena na nnteijndeina nn'aaⁿya na cwila'yu' Jerusalén. ⁵ Meiⁿ nchii l'ana cha'xjeⁿ na jla'tiuuyâ, ee tquiandyejndyeena naquii' l'o Ta Jesús na caluii ñ'eⁿndyena yuu na macaⁿna, nda jo' jluena ndaayâ na cal'uuyâ chiuu l'ue ts'om Ty'oots'om na cal'ana. ⁶ Nc'e na luaa' waa, l'aayâ ty'oo nnom Tito na catseicandaa ñê ts'iaaⁿ nayawaañe na to'jñeeⁿ quii'ntaaⁿyo' na cwila'tjom'yo' s'om'ñeeⁿ. ⁷ Ee 'o jndye nnom cwiwitquioo' na 'o ma'naⁿti'yo' nchiiti nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwila'yu': 'O t'manti waa na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om. 'O jndyendyo' ya cwit'moⁿyo' ñ'oom'm ndaa nt'omcheⁿ. 'O xcweti cwila'nqⁿyo' cantyja 'naaⁿaⁿ. 'O queeⁿti n'om'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnoom. 'O jnda nquiu'yo' ñ'eⁿndyê. Nc'e na nmeiⁿ la'xmaⁿyo', jo' chii matsona' na mati nncwinom'yo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwilayu' na t'maaⁿti nñequia'yo' na nnteijndeina' nc'iaa'yo' na cwila'yu'.

⁸ Na matsjoo ñ'oomwaa', nchii na matsa'ntjoⁿya 'o chiuu cal'a'yo'. Saa ñequii'cheⁿ l'ue ts'oqⁿ na caliu'yo' na nt'omcheⁿ nn'aⁿ queeⁿ n'omna na cwil'ana na ljo'. Ndo' na nla'jomndyo' m'moⁿyana' na xcwee' n'om'yo' na jnda nquiu'yo' na ñ'eeⁿ. ⁹ Ee macwila'nqⁿyo' cantyja 'naaⁿ juu naya na matseixmaⁿ Ta Jesucristo. Ee meiiⁿ ñet'oom na tjacantyja na tyañê cañoom'luee, saa nc'e na jeeⁿ candya' ts'oom 'o s'aañe cheⁿnqueⁿ na nty'iaa'ñeñ'eeⁿ. Ndo' na ljo' s'aaⁿ maqueeⁿ 'o na cwiluiindyoy' na tyandyo' jo nnom Ty'oots'om.

¹⁰ Matsjoo ndaa'yo' chiuu waa na m'aaⁿ ts'oqⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa' cha cateijndeina' 'o. Ee 'o machu'cheⁿ jla'tiuu'yo' na ñe'cateijndeiyoy' nn'aⁿ Jerusalén ndo' xjeⁿñeeⁿ jla'cato'yo' na nla'tjom'yo' s'om. ¹¹ Jo' chii cjoo' n'om'yo' na nla'candaa'ndyo' ñ'oomwaa', ee tyom'aⁿyo' na queeⁿ n'om'yo' na nñequia'yo' s'om na nnteijndeina' nn'aⁿ na cwila'yu' jo' jo', cha'xjeⁿ na s'aana' naquii' n'om'yo' quia jo', jo' quia'yo' cantyjati na cwileiñ'om'yo'. ¹² Ee xeⁿ na mayuu' na l'ue ts'om ts'aⁿ na nñequiaa cwentaa' Ty'oots'om, jom maco'ñoom na maleiñ'oom ts'aⁿ, nchii macaaⁿ na ticuaa l'o ts'aⁿ.

¹³ Meiⁿ nchii matsjoo na cateijndeiyoy' nt'omcheⁿ nn'aⁿ cha na catseitjoona' na cwileil'uee'ndyo'. ¹⁴ Maty'iomna' na tjoom' cateijndeii nn'aⁿ nc'iaana na cwila'yu'. Je' 'o na majndaa'ti m'aⁿyo' maxjeⁿ ndaa nnteijndeiyoy' nn'aⁿ Jerusalén 'naⁿ na matseitjoona' joona, cha cwiicheⁿ ndii' quia na ndaa nliu joona mati ndaa nnteijndeina yuu na matseitjoona' 'o, ndo' na luaa' nl'a'yo', ñe'cwii xjeⁿ nnteijndeina' 'o ñ'eⁿndye joona, ¹⁵ cha'xjeⁿ matso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii: "Ts'aⁿ

na majndye maná tyocañeⁿ, títseicwaljoo'naⁿ, ndo' mati juu ts'aⁿ na tijndye tyocañeⁿ, tîcatseijtjoo'naⁿ jom."

Tito ñequio nn'aⁿ na cwiteijndei jom

¹⁶ Mañequiaya na quianl'uuaⁿ Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ nn'aaⁿya Tito. Ee cha'xjeⁿ na m'aaⁿ ts'oqⁿ chiuu nntei-jndeitya 'o, maluaaⁿ m'aaⁿ ts'oom cantyja 'naⁿyo'. ¹⁷ Ee neiiⁿeⁿ quia tsjooya nnoom na cjaacanty'iaa'nnaaⁿaⁿ'o. Ndo' nc'e na queeⁿ ts'oom na ñe'cateijneiⁿ 'o, jo' chii mawjaa-cando'nnaaⁿaⁿ 'o ee mati jom l'ue ts'oom na ljo'.

¹⁸ Ñ'eⁿ Tito cwijnōōyâ cwiicheⁿ nn'aaⁿya na matseiyu'. Quii'ntaaⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ waa ñ'oom na jeeⁿ ya mañequiaa tsaⁿñeeⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om. ¹⁹ Ndo' nchii macandâ na luaaⁿ waa. Joo ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ ndyuaameiiⁿñe, jndâ ty'ioomna ts'iaaⁿ jom, na nncjaañ'eeⁿ ñ'eⁿndyô quia nntsaayâ Jerusalén na nntsaaca'ndyaayâ s'om na cwil'a'yo' naya naⁿñeeⁿ, na cantyja 'naaⁿ jo' matseit'maaⁿñenaⁿ Ty'oots'om ndo' m'mqⁿna' na ñe'cateijndeiya naⁿñeeⁿ. ²⁰ We ndyeendyô ñecwi nntsaayâ Jerusalén cha tjaa 'ñeeⁿ nntseitiuu na tis'a cwil'aayâ ñ'eⁿ s'om'ñeeⁿ. ²¹ Ee nchii macandâ jo nnom Ty'oots'om cwiqueⁿndyô na nl'aayâ yuu na maty'iomyana', saaⁿ mati jo ndaaⁿ nn'aⁿ.

²² Ñequiondye joona cwila'cwanōōyâ cwiicheⁿ nn'aaⁿya na jndye nnom na mach'eeⁿ ma'mqⁿna' ndaayâ na jeeⁿ queeⁿ ts'oom ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om ndo' je' majndei-iticheⁿ na luaaⁿ ee cantyja 'naⁿyo' mañ'oom t'maaⁿñe ts'oom. ²³ Xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na mawax'ee 'ñeeⁿ cwiluiñe Tito, candu'yo' na cwiluiñe x'iaya. Matseijomñe ñ'eⁿndyô na cwindye'ntjōōyâ ndaaⁿyo'. Ndo' xeⁿ cwita'x'ee nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ nt'omcheⁿ na'm'aⁿ candu'yo' na ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ cwijnōomna na'm'aⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ ndo' matseit'maaⁿñenaⁿ Cristo cantyja 'naaⁿna. ²⁴ Jo' chii cat'mqⁿndyeyu'yo' na mayuu'cheⁿ jnda nquiu'yo' na'm'aⁿ cha caliu ticwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. Ee na nl'a'yo' na ljo', cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' nliuna na ticantundyô na cwitjeii'â ñ'oom na jeeⁿ ya cwila'candaaⁿndyo'.

9

Nla'tjomna s'om na nl'ana naya nc'iaana na cwila'yu'

¹ Cantyja 'naaⁿ na nla'tjom'yo' s'om na nl'a'yo' naya nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, meiⁿ tacaⁿna' na nntseiljeityaya ñ'oommeiⁿ. ² Ntyjiyaya na queeⁿ n'om'yo' na nntei'jndei'yo'. Jndâ ñetjeii's'aya 'o ndaaⁿ nn'aⁿ ñjaaⁿ ts'ondaa Macedonia na 'o na m'aⁿyo' ts'ondaa Acaya, machu'

jla'jndaa'ndyo' na nntei'jndei'yo'. Ndo' majndye nn'a'n ts'ondaa Macedonia mati ñe'catei'jndeiina nc'e 'o jee'n quee'n n'om'yo' ñ'oom'ñee'n. ³ Saa meii'n na luaa', majñoo'nyaa na'm'a'n na nnc'oona na m'a'nyo' cha ticats'aana' na tiyuu' ñ'oom ya na jnda tsjooya cantyja 'na'nyo', cha na c'omc'eendyo' cha'xje'n na jnda tsjoō ndaana. ⁴ Ee quia na nntsquiaaya na m'a'nyo' ñequio nn'a'n Macedonia na nnc'oo ñ'e'ndyo, ndo' xe'n nleitquioo' na tic'omc'eendyo' ñequio s'om'ñee'n, jee'n t'ma'n nlui'jnaa'ndyo, ndo' mati 'o. ⁵ Nc'e na ljo' matsona' na ca'n'a ndaa nn'aa'ya nmeii'n na nnc'oojndyeena na m'a'nyo' na nla'candaa'ndyo' s'ommei'n na jnda jndu'yo' na ñnequia'yo'. Ndo' na luaa', joo s'ommei'n cwiñequia'yo' joona' ñequio na xcwee' n'om'yo', nchii cwe' na jndei' ndyuaayā.

⁶ Saa cjaañjoom'ya n'om'yo' ñ'oomwaa na cwe' tjañoom': Juu ts'a'n na tijndye tsjaa'n manom', tit'ma'n nntseuwe. Saa ts'a'n na maya tsjaa'n manom', majndyeti nntseuwe. ⁷ Quia jo' cwii cwiindyo' 'o catseitiuu cwanti na ñnequiaa na nntei'jndei' ts'iaa'waa'. Nchii ñnequiaa ñequio najndei'na' oo na tixcwee' ts'om, ee cjaawee' ntyjii Ty'oōts'om nn'a'n na cwiñequia 'na' na waa luee ñequio na jnda nquiuna jom. ⁸ Ee jom canda'ya ndaa ñnequiaa' cha'tso na maca'na' 'o hasta waljoo'che'n na nleil'uee'ndyo', ndo' mati ndaa nntei'jndei'yo' nt'omche'n. ⁹ Cha'xje'n ñ'oom' Ty'oōts'om na teiljei' na matsona':

Ty'oōts'om ñequio na xcwee' ts'oom mateix'ee'n nn'a'n na nty'iaandye,

Cha'tso na maty'iomyana' na matseixmaa'n, m'aa'n ndo' m'aa'na'.

¹⁰ Jo' chii nquii Ty'oōts'om na mañnequiaa' tsjaa'n na nnom' ts'a'n, ndo' na cwiwe' ntjom cha niom na lcwa' ts'a'n, ñnequiaa' na nleil'uee'ndyo' ndo' nleijndyena' cha ndaa nntei'jndei'yo' nt'omche'n nn'a'n na maca'na' joona. ¹¹ Ndo' na luaa', nleijndye 'na'nyo' cha ñequio na xcwee' n'om'yo' ndaa nntei'jndei'yo' nt'omche'n nn'a'n. Ndo' quia na nntsañ'oo'nyā tsjo'ñjee'n na cwiñequia'yo' nnts'aana' na joo nn'a'n na matseitjoona' ñnequiana na quianl'uaa' Ty'oōts'om. ¹² Ndo' na ljo' nl'a'yo', nchii macandā na matseijndaa'ñena' ljo' na maca'na' na'ñee'n, mati nla't'maa'ndyena Ty'oōts'om na nluena na quianl'uaa'na cantyja 'na'nyo'. ¹³ Joona nla't'maa'ndyena Ty'oōts'om ee juu na cwiteijndei'yo' joona m'mo'na' ndaana na cwilacandaa'ndyo' chiuu cwit'moō' ñ'oom naya 'naa'n Cristo. Ndo' mati nla't'maa'ndyena jom na jee'n xcwee' n'om'yo' na cwiteijndei'yo' joona ndo' mati nt'omche'n nn'a'n na cwila'yu'. ¹⁴ Ndo' nc'e na ljo', nnts'aana' na nla'nei'na nnom Ty'oōts'om na catio'naa'ñe 'o. Nnc'omna na jnda nquiuna 'o nc'e cantyja 'naa' juu naya na matseixmaa'n, jo'

na cwil'a'yo' naya joona. ¹⁵ Quial'uaa' Ty'oqts'om ee jnda tquiaaⁿ cwii na jeeⁿ cajnda na cwicandaaya na tjaa'naⁿ ñ'oom na ndaaⁿ nlanaaⁿya na nleixcwe na m'moⁿna' na ljo'.

10

Nc'e cwiluiñe Pablo apóstol, waa najndeii na matseixmaaⁿ

¹ Ja Pablo, nc'e Cristo m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa ndo' t'maⁿ ts'oom ñ'eⁿndyoⁿ waa na mats'aa ty'oo ndaaⁿyo'. Ee waa ñ'oom quia na m'aaⁿya ñ'eⁿndyo', jeeⁿ niom' ts'oqⁿ saa quia na tquia m'aaⁿya ñ'eⁿndyo', jeeⁿ s'andyo. ² Macaⁿa cwii naya'ñeeⁿ ndaaⁿyo' quia na jnda tuannda'a na m'aⁿyo', nt'omndyo' 'o na cwindu'yo' na mats'aa cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ na tyoola'yu', til'a'yo' na nlcaⁿna' na nntseijndeii' 'ndyo nacjo'yo'. Ee quia na jnda mam'aaⁿ quii'ntaaⁿyo' nliu'yo' na ti'maaⁿ ts'oqⁿ na nntseijndeii' 'ndyo nacjoo naⁿñeeⁿ. ³ Ee meiiⁿ na laxmaaⁿyâ cha'xjeⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ saa tiquila'jndaayâ cha'xjeⁿ cwil'a joona na cwila'jndana na cala'jomndye nn'aⁿ ñequio ñ'oom na cwiñequiana. ⁴ Ee l'o ts'iaaⁿ na cwiwil'uee'ndyô cha catyuii' ts'iaaⁿtyeⁿ na matseijndaa'ñe tsaⁿjndii tila'xmaⁿna' cha'xjeⁿ joo na cwiwil'uee'ndye nt'omcheⁿ nn'aⁿ. Juu najndeii na cwiluiñe Ty'oqts'om, tseixmaⁿna' l'o ts'iaaⁿ 'naaⁿyâ na nntseityuii'na' najndeii na matseixmaⁿ tsaⁿjndii. ⁵ Ñequio najndeii na matseixmaⁿ Ty'oqts'om cwila'tyuii'â cha'tso ñ'oom na jndo' n'om nn'aⁿ na cwi'oo nacjoom'm. Ndo' mati meiⁿquia na matseit'maaⁿñe cheⁿnquii ts'aⁿ, na juu jo' matseitsaaⁿñena' na nntsei'noⁿ ts'aⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ. Cha'tso cantyja na matseituu ts'aⁿ, mats'aa na cju'cjena' juu jo' cantyja 'naaⁿ Cristo, cha catseicandaaⁿñe ts'aⁿ jo nnoom. ⁶ Ndo' quia na jnda macwila'candaaⁿndyo'ñ'eⁿyo', m'aⁿc'aayâ na nnta'wii'a meiⁿquia nn'aⁿ na cwila'wendye nacjooyâ.

⁷ 'O macandâ cwe' ljo' na cwiwitquioo', jo' cwitjei'yo' cwenta. Meiⁿñeeⁿcheⁿ 'o na macwji' cwenta na m'aaⁿñe cantyja 'naaⁿ Cristo, matsona' na cwji'ya tsaⁿñeeⁿ cwenta na mati jâ majo' la'xmaaⁿyâ. ⁸ Meiⁿ ticats'aana' na tia ntyjii na matseijndeii' 'ndyo naquii' ts'iaaⁿ na matseixmaⁿya na ty'iom Ty'oqts'om ja. Ee tquiaaⁿ na matseixmaⁿya na ljo' cha nnteijndeiiⁿ na nntsanajnda'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ, nchii cha nlco'wi'na' 'o. ⁹ Meiⁿ ticatsona' na cwiindyo' 'o nnc'oom' ts'om na matseiljeiya cartameiiⁿ cwe' cha catseicaty'uena' juu. ¹⁰ Waa ñ'oom na cwilue nt'om nc'iaa'yo' na matseit-eincuu'ndyoⁿ ndo' na jeeⁿ jnda ñ'oom cho carta 'naⁿya. Mati cwiluena quia mawaⁿ na m'aⁿyo' quia jo' cwiwitquioo' na ja ts'aⁿ na meiⁿ cwe' ti'naaⁿto meiⁿ ti'naⁿya na nntseichu'a ñ'oom. ¹¹ Nquii ts'aⁿ na luaa' m'aaⁿ ts'om, catsei'noqⁿoⁿ quia

na jnda mam'a^{nt}jooⁿ'a mati mañe'cwii xjeⁿ nnts'aa cha'xjeⁿ ñ'oom na teiljeii cjo^o' cartawaañe.

12 Tquie nn'aⁿ quii'ntaaⁿ'yo' na jeeⁿ neiⁿ'ncoo' ñ'oom cwila'neiⁿ'na ndaaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ' chiuu cwila'xmaⁿ' nquieena. Já xocal'aayâ na ljo'. Laxmaⁿ'na nn'aⁿ na cwe' cwil'ato quia na cwitjeii' cheⁿnquieena cwenta cantyja 'naaⁿ'na ñequio chiuu cwi'loom'aⁿ nt'omcheⁿ nc'iaana. 13 Saa tixocwinooⁿ'â na nla't'maaⁿ'ndyo cheⁿncjooyâ cantyja 'naaⁿ' ts'iaaⁿ na laxmaaⁿ'yâ. Já ñequii'cheⁿ nlanaaⁿ'yâ cantyjati na matseijndaa'ñe Ty'o^ots'om ee jom tquiaaⁿ na squia'cañooⁿ'yâ 'o na m'aⁿ'yo' tsjoom Corinto. 14 Jo' chii quia cwil'uuyâ na Ty'o^ots'om ty'ioom ts'iaaⁿ já na cala'candiiyâ 'o cantyja 'naaⁿ' Cristo, tyoowinooⁿ'â meiiⁿ na wanaaⁿ na nla't'maaⁿ'ndyo cheⁿncjooyâ. Ee majâ squia'cañooⁿ'jndyaayâ 'o ñequio ñ'oom naya'ñeeⁿ. 15 Meiⁿ tixocal'uuyâ na cwentaa já ts'iaaⁿ na jnda mach'ee cwiicheⁿ. Já wandyo' cwil'aayâ. Cwicantyyaa' n'ooⁿ'yâ na juu na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'o^ots'om, nleit'maⁿ'tina' cha' cantyja 'naaⁿ' jo' nncjaawit'maⁿ'ti ts'iaaⁿ 'naaⁿ'aⁿ na cwil'aayâ quii'ntaaⁿ'yo', saa na nluuinaljo' cha'xjeⁿ na matseijndaa'ñe. 16 Quia jo' nndaⁿ nntsañ'ooⁿ'yâ ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ na tquiati m'aⁿ'na ñequio tsjom'yo' yuu na tyoondyena juuna'. Ee naljo' nntseitsaaⁿ'ñena' na l'uuyâ na ts'iaaⁿ na mach'ee cwiicheⁿ ts'aⁿ tseixmaⁿ'na' ts'iaaⁿ na l'aa já.

17 Jo' chii ts'aⁿ na ñe'catseit'maaⁿ'ñe cheⁿnquii, catseit'maaⁿ'ñe cantyja na mach'ee Ty'o^ots'om ñ'eⁿ'ñe. 18 Ee nchii matseit'maaⁿ'ñena' ts'aⁿ quia na matseijndei cheⁿnquii na jeeⁿ cwijaacanjo^om' cantyja 'naaⁿ'. Matseit'maaⁿ'ñena' juu quia na macjaawee' ntyjii Ty'o^ots'om ñ'eⁿ'ñe.

11

M'aⁿ nn'aⁿ na tiyuu' na cwiluiindyena apóstoles

1 Toom cwe' na nnc'omt'maaⁿ'ndyo' n'om'yo' ñ'eⁿ'ndyo na nntseinaⁿ cha'xjeⁿ ts'aⁿ na cwe' matseineito. Cwa, cal'a'yo' na ljo'. 2 Ee m'aaⁿ'ya na xuaya 'o cha'xjeⁿ nquii Ty'o^ots'om m'aaⁿ na xueeⁿ 'o. Ee seijndaa'ndyo ñomca 'naⁿ'yo' ñequio nquii Cristo. Ndo' ñe'cati^ooya 'o l'ooⁿ na nla'xmaⁿ'yo' cha'cwijom cwii yuscundyua na tyoom'aaⁿ ñ'eⁿ tsaⁿ's'a. 3 Eva tquiu'nn'aⁿ catsuu jom cantyja na jndo' ts'omyo'. Mati macat'uaⁿ na joo ñomtiuu 'naⁿ'yo' nnquiu'nn'aⁿ'na' 'o, nnts'aana' na nla'tquio^o'ndyo' ñequio na xcwe'loom ts'aⁿ na candya' ts'om Cristo. 4 Ee 'o cwiljoya n'om'yo' ñ'eⁿ nn'aⁿ na cwe' cwiquieya na m'aⁿ'yo' na cwila'neiⁿ'na ndaaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ' cwiicheⁿ Jesús, tanchii nquii Jesús na tyoñequiaayâ ñ'oom' ndaaⁿ'yo'. Ndo' wandyo' espírtu na cwito'ñoom'yo',

tanchii nquii Espíritu Santo na to'ñoom'yo'. Ñ'oom na cwiñequia na'ñeeⁿ cantyja chiuu na nlui'n'maa'ñe añmaa' ts'aⁿ, wandyo' juuna' ñequio ñ'oom na tyoñequiaayâ ndaa'yo'. ⁵ Na'ñeeⁿ na cwiquie'cañom 'o na cwiluena na joona cwilui-indyena apóstoles na tjacantyja, saa mei'chjoo ticats'aana' ntyjii na cjeti matseixma^{nya} ñ'e'ndye joona. ⁶ Ee meiiⁿ na aa ti'na^{nya} na ya nntseinchu'a ñ'oom cha'xjeⁿ joona, saa xcweya ñ'oom mantyjiiya cantyja 'naa' Jesucristo ndo' juu jo' jnda t'moo'ndyeyuuyâ ndaa'yo' cantyjati cha'tso na tyol'aayâ.

⁷ Tîcwantjo^{nya} na tyoñequiaa ñ'oom naya 'naa' Ty'oots'om ndaa'yo', ndo' nc'e na ljo' ¿aa mach'eena' ndoo' nquiu'yo' na jeeⁿ seitjoondyo ndaa'yo' na tju'ndyocja cha nluiit'ma'ndyo' 'o? ⁸ Nt'omcheⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ tquiana s'om na tca'na' ja. S'om'ñeeⁿ teil'uee'ndyo cha nnda^a ndi'ntjo^{nya} ndaa'yo'. ⁹ Xjeⁿ na ñet'o^oya quii'ntaa'yo' ndo' na ñeseitjoona' ja, tîcju'a xuu nacjo'yo'. Ee nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aaⁿ Macedonia tquiecanomna ja, tquiana s'om na seitjoona' ja. Na cha'tsoñ'eⁿ seijndo na tîcatio^o xuu nacjo'yo', ndo' ñecwitco na nnts'aa na ljo'. ¹⁰ Cha'xjeⁿ ñ'oom na mayuu' cantyja 'naa' Cristo m'aa'na' ñ'e'ndyo, jo' chii mei'cwii ts'aⁿ ts'ondaa Acaya xonnda^a nnts'aa na nntseitsaaⁿ ñe na macwji's'andyo' na nei'ya na mats'aa naljo'. ¹¹ Ndo' na luaa' matsjo^o, ¿aa nla'tiuuto'yo' na tiwi' ts'o^oya 'o? Mantyjiiicheⁿ Ty'oots'om na wi' ts'o^oya 'o.

¹² Saa xuee na cwiwjaatina' jots'aa cha'xjeⁿ jnda ñes'aa cha nntseitsaaⁿ ñena' na nntjeii's'andye che'nquiee na'ñeeⁿ na cwiluena na ljo'yu cwil'ana ts'iaaⁿ 'naa' Ty'oots'om cha'xjeⁿ na cwil'aayâ. ¹³ Ee na'm'aⁿ nchaal'uuyuu' na apóstoles joona, la'xma^{na} nn'aⁿ na cwe' cwinquo'nn'aⁿ. Joona cwe' cwil'ayana na cwiluiindyena nn'aⁿ na cwindyentjom nnom Cristo. ¹⁴ Meiⁿ ticats'aana' na jeeⁿ m'aaⁿ n'om'yo' na nmeiⁿ cwil'ana ee mati Satanás mach'eeyaaⁿ na cwiluiiñê cwii ángel na caxueeñe. ¹⁵ Nc'e na luaa' ts'oom, mati nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnoom, cwe' cwil'ayana na m'aⁿ na cantyja na maty'iomyana', saa na macanda nnt'uiityeⁿ na' joona canty-jati na jnda ñel'ana.

Nc'e na cwiluiiñe Pablo apóstol, jndye nawi' teinoom

¹⁶ Matsjoonnda'a tila'tiuu'yo' na ja ntjei'ndyo, saa xeⁿ na ljo' cwil'a'yo', quiandyo' na nntseinaⁿ cha'na ts'aⁿ na ntjei'ñe cha nncju'naa'ñena' na nncwji's'andyo cantyja 'na^{nya}. ¹⁷ Ñ'oom na matsjo^o, nchii ñ'oom na sa'ntjom Ta Jesús na catsjo^oya. Cwe' na matsjo^o nnc^o ee mat'uiina' cantyja na macwji's'andyo. ¹⁸ Nc'e jndye nn'aⁿ m'aⁿ na cwitjeii's'andye cha'na cwil'a nn'aⁿ tsjoomnancue, mati ja nncwji's'andyo cantyja 'na^{nya}. ¹⁹ Ndo' nquiu'yo' na

jeeⁿ jndɔ' n'om'yo' ee na cwindye'yo' ñ'oom na cwiñequia naⁿntjeiⁿm'aⁿl'. ²⁰ Ee cwiljoya n'om'yo' quia cwil'a naⁿñeeⁿ na cwindye'ntjom'tyeⁿyo' ndaana, quia cwiⁿtejiⁿ'na 'naⁿyo', ndo' quia cwiⁿteⁿmeiⁿ'na nda'watmeiⁿ ndaa'yo'. ²¹ Meiⁿ na jeeⁿ jnaaⁿ'a na nntsjo^o na ljo', saa tileic'oⁿ t'maaⁿndyô n'o^oyoⁿâ na nl'aayâ cha'xeⁿ cwil'a naⁿñeeⁿ.

Meiⁿ na matseinaⁿya cha'na ts'aⁿ na jnda teintjeiⁿñe, saa yuu na wanaaⁿ na cwila't'maaⁿndye naⁿñeeⁿ, mati wanaaⁿ na ljo' nnts'aa ja. ²² Joona, ɛaa cwiluiindyena nn'aⁿ hebreos? Mati ja majo' cwiluiindyô. ɛAa nn'aⁿ na jndyowicantyjo^o tsjaaⁿ Israel joona? Mati majo' ja. ɛaa tsjaaⁿ Abraham na jndyowicantyjo^o joona? Majo' ja. ²³ Joona, ɛaa cwiluiindyena nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnom Cristo? Ntyjii na matseinaⁿ cha'na ts'aⁿ na ntjeiⁿñe, saa ja t'maⁿti ts'iaaⁿñeeⁿ mats'aa, nchiiti joona. Majndyeti ndii' jla'sei' nn'aⁿ ja jnaaⁿ na mañequiaya ñ'oom' Ty'o^ots'om. Jndyeti ndii' tuee' nn'aⁿ ja w'aancjo nc'e na mandi'ntjoⁿya nnom Cristo. Ndo' jndye ndii' waa na teincuu' na nntseicuee'na' ja. ²⁴ 'Om ndii' tyola'sei' nn'aⁿ judíos ja na cwii cwii ndii' na l'ana na ljo', ntquiunchoo'nqui waljo^o ñjeiⁿ ndii' tioona 'na' ja. ²⁵ Ndyee ndii' tyotjaa' nn'aⁿ romanos ja ñ'eⁿ n'ooml'eii. Cwii ndii' tyotmeiⁿ' nn'aⁿ ljo' ja. Ndo' ndyee ndii' seijomna' na tyuii' w'aandaa xjeⁿ na wa'ñjo^oya ts'om ndaaluee. Cwii ndii' tyowantyjo^o nnom ndaaluee mei'chaa' xuee ndo' mei'chaa' tsjom. ²⁶ Na jndye joo manooⁿya ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om, jndye ndii' maco'wi'na' ja na cwicwjee' jndaa. Ndo' mati teincuu' quia na matjomndyô naⁿcanty'ue. Quia waa nquiee nn'aⁿya nn'aⁿ judíos cwil'ana na teincuu' m'aaⁿya, ndo' quia waa majo'ti cwil'a nn'aⁿ na nchii judíos. Quiju'na' na waa na teincuu' cjoya naquii' njoom, ndo' mati jo ndo' jndaa. Quia waa teincuu' m'aaⁿna' na mawity'ioya ndaaluee, ndo' mati quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwe' cwil'aya na cwila'yu'. ²⁷ Quia waa na matseicwejndyaa'ndyôñ'aⁿ naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om. Quia waa maquiina' ja ndo' macwji'na' tsaⁿtsjom no^on. Majndye ndii' m'aaⁿya na tileicaljeiya ljo' na nlquiaaya ndo' na jaa' m'aaⁿna' na ñec'ua ndaa. Ndo' jndye ndii' mawejndo'a. Quia waa teiⁿ m'aaⁿya na matseitjoona' liaa na nlcwaya.

²⁸ Ndo' wandyo' nmeiⁿ, 'io ndii' 'io jaawa jaacue na m'aaⁿ m'aaⁿ ts'o^on cantyja 'naaⁿ cwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaⁿaⁿ. ²⁹ Ee quia na m'aaⁿ ts'aⁿ na tijndeii' ts'oom cantyja na matseiyoom'm mati mach'eena' na tijndo cantyja na matseiyu'a. Quia na cwinajndeii' jnaⁿ ñ'eⁿ cwii nn'aⁿya na matseiyu', matjoⁿ na jnaaⁿ'a ndo' matseiloo'ndyô. ³⁰ Xeⁿ macaⁿna' na nntseit'maaⁿndyô cheⁿnncô, nntseinaⁿya cantyja 'naaⁿ joo na cwit'mooⁿna' na ticwi'naⁿya. ³¹ Nquii

Ty'ooots'om na cwiluiiñê Tsotye Ta Jesucristo cwentaaya, mantyjeeⁿ na matseinaⁿya ñ'oom na mayuu'. ³² Quia ñet'ooⁿya tsjoom Damasco, nquii Aretas tyom'aaⁿ gobiernom. Jom ty'loom ts'iaaⁿ cwii ts'aⁿ Damasco na saⁿntjom na cat'ue sondaro ja xjeⁿ na jocaluii'a 'ndyoots'a nnom tsjoom'ñeeⁿ. ³³ Saa jla'c'oⁿ nn'aⁿ ja cwii mantana tatsiaⁿ nnom tsjoom na wa'njoⁿya cwii tsquieel'oo. Ndo' laa'ti' jlui'n'maaⁿndyo naquii' l'o tsaⁿmaⁿts'iaaⁿñeeⁿ.

12

'Naaⁿ na tco'na' nnom Pablo

¹ Tjaa'naⁿ naya 'naaⁿ ts'aⁿ na macwji's'añe cheⁿnquii, saa nntseinaⁿtya cantyja 'naaⁿ joo na tco'na' noⁿ ñ'eⁿ joo ñ'oom na t'moⁿ Ta Jesucristo noⁿ. ² Wajnaⁿa cwii ts'aⁿ na matseyu' ñ'eⁿ Cristo. Jndaⁿ canchoo'ñequiee chu na tjañ'oom Ty'ooots'om tsaⁿñeeⁿ cañoom'luee na jnda ndyee. Aa ndiñ'eⁿ seiⁿeⁿ oo aa ticañ'eⁿ, jo' ticaljeii, Ty'ooots'om ntyjii. ³ Ntyjiia na tja tsaⁿñeeⁿ jo' jo', ¿aa ndiñ'eⁿ seiⁿeⁿ oo aa ticañ'eⁿ? jo' ticaljeii, Ty'ooots'om ntyjii, ⁴ saa tjañ'oomna' tsaⁿñeeⁿ paraíso yuu na m'aaⁿ nquii Ty'ooots'om. Jo' jo' jndii tsaⁿñeeⁿ ñ'oom na cwe' wanty'iuu' m'aaⁿna' na ticwanaaⁿ na nntseiteincoo' ts'aⁿ joona'. ⁵ Nndaⁿ nntseit'maaⁿndyo cantyja 'naaⁿ cwii ts'aⁿ cha'na tsaⁿñeeⁿ, saa cantyja 'naⁿya tixotseit'maaⁿndyo, macandaa nntseit'maaⁿndyo cantyja 'naaⁿ joo na cwit'mooⁿna' na ticwi'naⁿya. ⁶ Meiiⁿ xeⁿ na nntseit'maaⁿndyo cantyja 'naⁿya, tixocats'aana' na tseixmaⁿya cha'xjeⁿ ts'aⁿ na meiⁿ cwe' tijndo'to ts'om ee ñ'oom na mayuu' matseinaⁿ, saa tixocats'aa na ljo', cha titseituu ts'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindy, nchiiti cantyja na cwindyena na matseinaⁿ oo na mats'aa.

⁷ Joo nmeiⁿ na tco'na' noⁿ na jeeⁿ t'maⁿ la'xmaⁿna', cha nntseicu'na' na nntseis'andyo na cwii nnom na nty'ia, nc'e jo' jnaⁿna' na tyoquiina' ja cha'cwijom ndii' tsioom quii' seiⁿ ts'aⁿ, luaa' s'aa Satanás cha co'wi'na' ja. ⁸ Ndyee ndii' tcaaⁿa nnom Ta Jesús na cwjeeⁿeⁿ juu nawi'ñeeⁿ. ⁹ Saa nqueⁿ tsoom noⁿ: “Juu naya na matseixmaⁿya, macwiwijndeina' canty-jati na macaⁿna' 'u, ee t'maⁿti cwiwitquoo' juu najndo quia na mateijndeia ts'aⁿ yuu na tileicandaa nnts'aaⁿ.” Luaa' tsoom. Jo' chii m'aaⁿya na neiⁿya ndo' matseit'maaⁿndyo meiiⁿ na nquiu nn'aⁿ na cje mats'aa, cha juu najndeii na cwiluiiñe Cristo nleitquoo' na m'aaⁿna' ñ'eⁿndyo. ¹⁰ Jo' chii m'aaⁿya na neiⁿya meiiⁿ na cje mats'aa, meiiⁿ cwila'jnaaⁿ nn'aⁿ ja, meiiⁿ na matseitjoona' na nleil'uee'ndyo, meiiⁿ cwintyjo nn'aⁿ ja, ñequio joo na wi' na mawinoⁿya nc'e na cwiluiindy cwen-taa' Cristo. Ee quia na majucjena' ja, saa cantyja 'naaⁿa m'aaⁿya najndo.

M'aa' ts'om Pablo cantyja 'naa' nn'a' Corinto na cwila'yu'

¹¹ Na nmeii' matseina'ya, maty'iomna' cantyja 'na'ya na tseixma'ya ts'a' na tijndo'to ts'om saa 'o cwil'a'yo' najndeina' na catsjooya na ljo'. Ee matsona' na 'o ya ñ'oom nntjei'yuundyo' cantyja 'na'ya. Ee meii' ja tit'ma' cwiluiindyō saa tjaa'na' cwii nnom na tit'ma' tseixma'ya ñequio joo apóstoles na cwindu'yo' na jee' t'ma' cwiluiindyē. ¹² Quia na tyom'aa'ya quii'ntaa'yo', tyom'aa' niomcha'ya xje' na teill'uee'ñe Ty'oqts'om ja na tyoch'ee' naa' ñequio ts'iaa' t'ma' na tixocaluiina' cantyja najndei nquii ts'a', niom ts'iaa' na tui na tquiaana' na tyojaawee' n'om'yo' ndo' cha'tso nmei' tyot'moo'ndyeyuna' na cwiluiindyō apóstol quii'ntaa'yo'.

¹³ Cantyja 'na'yo' ñequio nt'omche ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqts'om cwentaa'a', ñecwii xje' mats'aaya ñ'e'ndyo' cha'xje' ñequio joona. Macanda tîca'a' na catei'xe'yo' ja. Calat'ma' n'om'yo' ja na mach'eena' nquiu'yo' na cantyja 'naa' jo' seitiqoondyo ndaa'yo'.

¹⁴ Je' matseijndaa'ndyo na nda ndyee ndii' na majocando'ndaa'a 'o. Mei' xoca'a na nntei'xe'yo' ja ee nchii mal'uaya 'na'yo', mal'uaya na 'o ncwantjo'ya ee matsona' na nquiee tquie nn'a' nla'catsuundyena cwentaa ndana, nchii ndana nnteix'ee joona. ¹⁵ Ndo' ñequio na xcwee'ya ts'oq' hasta meii' na nntseicatsuuya cha'tso na matseixma'ya, mati meii' cha'waa cantyja 'na'ya cha na nnteijndeiina' añmaa'yo'. Ndo' nnts'aa naljo' meii' 'o ticajnda nquiu'yo' ja saa ja t'ma' wi'ts'oq'ya 'o.

¹⁶ Tîcatiō xuu 'o na catei'xe'yo' ja, saa nt'omndyo' 'o cwitjei'yo' cwentaa na ta'ntjo'ya 'o ñequio cwii na tqui'nn'a'na' 'o cha'cwijom tyuundyo' ñ'e' cwii tei'co'. ¹⁷ ¿Aa nnts'aache'na' cwitjei'yo' cwentaa na tqui'nn'a'ya 'o ñequio cwii nn'a'ya na jñoo'ya na m'a'yo'? ¹⁸ Tcaa'na nnom Tito na cjacanty'iaa'a'na' 'o ndo' jñoo'ya cwiiche' nn'aa'ya na matseyu' ñ'e'ñê. ¿Aa nnts'aache'na' na tqui'nn'a' Tito 'o? ¿Aa tiyuu' na wendyô ñecwii xje' m'aa' n'oq'ya?

¹⁹ Nnda nnts'aana' na cwila'tiuu'yo' cwe' na jee' cwila'cajñoom'ndyô ndaa'yo' saa tiyuu' naljo'. Cantyja 'naa' ñ'oomwaa', wandyo' waana', ee ntyjii Ty'oqts'om ñ'oom na cwilanaa'yâ ndaa'yo' ndo' na cwila'xmaa'yâ cwentaa' Cristo. Jo' chii 'o nn'a'ya na jee' wi' ts'oq'ya, cwil'aayâ na ljo' cha nnteijndeiina' 'o na nntsanaajnda'yo'. ²⁰ Ee macaty'ua xe' na nncuacañoo'ndaa'a 'o ndaa nnts'aana' na xocaljeiya 'o cha'xje' na ntyjaa' ts'oq', mei' 'o xocaliu'yo' ja cha'xje' na ntyjaa' n'om'yo'. Nquiaa na nljeiya na cwila'ntja'ndyo', na cwila'taa' n'om'yo' nc'iaa'yo', cwilawjee'yo' joona, cwitjei'ya'ndyo' che'ncjo'yo', ndo'

cwilaneiⁿyo' cantu nacjoona, na cwitioⁿñ'oom'yo' joona, na cwitjei^s'andyo', cwitjei^lcundyo' cheⁿncjo'yo' ndo' na tixcwe m^aⁿyo' cha^xjeⁿ matsona' na c^om'yo'. ²¹ Matseicaty^uena' ja quia na ncuacañ^ooⁿnda'a 'o, nquii Ty^oots'omya nnts^{aa}' na nlui^jnaaⁿndyo quiiⁿtaaⁿyo' ndo' na nntseityⁱoona' ja cantyja 'naaⁿ jndyendyo' 'o na jaach^{ee} xuee cwila^tjooⁿdyo' nnoom meiⁿ tyoolcwe' n^om'yo' jnaⁿyo', na tilju' tsaam^aⁿyo' jo nnoom, na ndicwaⁿ cwim^aⁿya'yo' ñequio nn^aⁿ ndo' na cwila^queeⁿ n^om'yo' chiuu tseixmaⁿ tsjoomnancue.

13

Ñ'oom na macandā na matseijndo' Pablo n'omna

¹ Je' jnda ndyee ndii' na majocando^oa 'o. Ñ'oom' Ty^oots'om na teiljeii matsona' quia na m^aⁿ we ndyee nn^aⁿ na manquiujndaaⁿndye cwii nnom na matsei^tjoo^ñe ts'aⁿ, maxjeⁿ nnt^uiityeⁿna' tsaⁿñeeⁿ. ² Quia na ñet^ooⁿya ñ'eⁿndyo' na jnda we tsjoo^ya na xoc^ooⁿya na t^lmaⁿ ts^ooⁿya ñequio nn^aⁿ na ndicwaⁿ cwila^tjooⁿdye. Je' cwitjoo^cheⁿ na nncuaⁿnda'a na m^aⁿyo', mañejuu ñ'oom^ñeeⁿ matsjoo tixoc^ooⁿ na t^lmaⁿ ts^ooⁿ ñequio naⁿñeeⁿ, ³ ee 'o cwil^{ue}'yo' cwii na ma^moⁿna' quia matseina^ya ndaa^yyo', matseineiⁿ nquii Cristo. Ee quiiⁿtaaⁿyo' nchii cwiluiiñe na tijneiⁿ na nnt^{ue}iiⁿ 'o. Nqueⁿ waa najneiⁿ quiiⁿtaaⁿyo'. ⁴ Ñ'oom na mayuu' na tyⁱoom nn^aⁿ jom ts'oomⁿaaⁿ cha^cwijom ts'aⁿ na tijndeii matseixmaⁿ, saa wanoom^m nc'e najndeii na cwiluiiñe Ty^oots'om, ndo' mati jâ na cwilajomndyô cantyja na tijndeii ñeseixmaaⁿ, cha nc'e jo', mati nntandoo^â ñ'eⁿñeⁿ nc'e najndeii na matseixmaⁿ Ty^oots'om cha nnteijndeiiⁿ 'o.

⁵ Catjei' cheⁿncjo'yo' cwenta aa xcwee' n^om'yo' jo nnom Ty^oots'om, cha nleitquiao' ¿aa cwila^yu'ya n^om'yo' ñ'eⁿñe? Queⁿya'yo' cwenta cantyja 'naaⁿyo'. Xeⁿ leiqueⁿyo' cwenta na m^{aa}ⁿ Jesucristo quii' n^om'yo' quia jo' ¿aa chii ma^moⁿna' na cwiluiindyô' nn^aⁿ na cwe' cwila^yu'to? ⁶ Saa ntyjaa^ya cwii ts^ooⁿya na nlaⁿoⁿyo' na jâ nchii cwila^xmaa^yâ nn^aⁿ na cwe' cwila^yu'to. ⁷ Cwita^ayâ nnom Ty^oots'om na til^ayo' 'naⁿ natia, nchii cwil^uuyâ naljo' cha nleitquiao' na jâ jlui^yaayâ jo', cwil^uuyâ cha nl^ayo' 'naⁿ na matyⁱomyana'. Tints^{aa} meiiⁿ 'o cwitjei^yo' cwenta na tixcwe cwil^aayâ. ⁸ Ee xocandaa nntsaayâ nacjoo' ñ'oom na cwiluiiñena' na mayuu'. Ñequii^cheⁿ cwilajomndyô cantyja 'naaⁿ juuna'. ⁹ M^{aa}yâ na neii^yâ quia na laxmaa^yâ na tijndaayâ cha na m^moⁿna' na 'o laxmaⁿyo' na jnda^yo' cantyja 'naaⁿ Cristo. Ñecwitco cwita^ayâ na nlaxmaⁿyo' na canda^andyo' jo nnom Ty^oots'om. ¹⁰ Waa najndeii na matseixmaⁿ Cristo na juu

jo' mañequiaaⁿ na matseixmaⁿya cha cateijndeiina' 'o na nntsana jnda'yo' cantya 'naaⁿaⁿ, nchii cha na catseityuii'na' na cwiluiindyoy' cwentaaⁿaⁿ. Matseiljeiya cartawaañe na nnto'ñoom'yo' cha quia na jnda tuaya quii'ntaaⁿyo', meiticaⁿna' na nleil'uee'ndyoy najndeii na matseixmaⁿya na cat'uiina' 'o.

Matseit'maaⁿñe Pablo Ty'oqots'om

¹¹ Ñ'oom na macanda, 'o nn'aⁿya, c'om'yo' na neiⁿyo'. Calajnda'yo' na nla'xmaⁿyo' na candaⁿndyoy jo nnom Ty'oqots'om. Quia'yo' na t'maⁿ n'om nc'iaa'yo'. C'om'yo' na ya nn'aⁿndyoy ñequio joona na tjaa'naⁿ tia' cacho'yo' ñ'eⁿndyena. Quia jo' nquii Ty'oqots'om na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa ndo' na mañequiaaⁿ na tjaa ñomtiuu c'oqⁿya jo nnoom, nnc'oomñê ñ'eⁿndyoy'. ¹² Cwii cwii x'iaa'yo' na matseyu' cataⁿyo' ts'oqⁿ na cwiñequia'yo' na xmaⁿñê nc'e na jnda nquiu'yo' jom. ¹³ Cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ na la'xmaⁿ cwentaa' Ty'oqots'om cwila'cwanomna na xmaⁿndyoy 'o.

¹⁴ Juu naya na matseixmaⁿ Ta Jesucristo, ñequio juu na m'aaⁿ Ty'oqots'om na candya' ts'oom jaa, ñequio nquii Espíritu Santo na m'aaⁿ naquii' n'oqⁿya, ñequii'cheⁿ cala'xmaⁿyo' cha'tso nmeiⁿ. Amén.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ ndyuua Galacia

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' ndyuua Galacia

¹ Ja Pablo cwiluiindyō apóstol na cjonquia ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaa nn'aⁿ. Nchii nn'aⁿ ty'ioom ts'iaaⁿmeiiⁿñe ja. Nquii Jesucristo ñequio tsotyeeⁿ Ta Ty'oots'om tquiana na matseixmaⁿya juuna'. Jom tquiaaⁿ na tando'xco juu jnda na tue'. ² Ja ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ ñ'eⁿndyō cwilaljeiia tsomwaañe na cwila'cwanōōⁿya juuna' na m'aⁿ 'o ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿyo' ndyuua Galacia. ³ Nquii Tsotyaaⁿya Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo quiana na nnto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿna ñequio na meiⁿcwii ñomtiuu tic'om'yo' joo ndaana. ⁴ Nqueⁿ tquiaañe cheⁿnqueⁿ na cueeⁿ'eⁿ cwentaa jnaaⁿya cha'xjeⁿ na seijndaañe nquii Tsotyaaⁿya Ty'oots'om cha ndyaandyō natia na tseixmaⁿ tsjoomnancuewaañe. ⁵ Ñequii'cheⁿ cat-seit'maaⁿñena' Ty'oots'om. Amén.

Tjaa'naⁿ cwiicheⁿ ñ'oom na cantyja 'naaⁿ jo' nndaq nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ

⁶ Matsei'ndaa'na' ntyjiiya na cwitjei'ndyō' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om na jom tqueeⁿñe 'o ee Cristo m'aaⁿ na jeeⁿ candya' ts'oom 'o ndo' je' yacheⁿ cwila'jomndyō' cwiicheⁿ ñ'oom na cantyja 'naaⁿ juuna' ntyjaa' n'om'yo' na nlui'n'maaⁿndyō'. ⁷ Saa nchii na mayuu' na waa cwiicheⁿ ñ'oom na cantyja 'naaⁿ jo' nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ. Cwe' na m'aⁿ nn'aⁿ na cwila'ñ'eeⁿndyena 'o ndo' ñe'cala'chuii'na ñ'oom na nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo. ⁸ Ee meiiⁿ xeⁿ cwii já nmeiiⁿ ñnequiaayâ ñ'oom na tjachuii'na' cantyja na nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ, oo meiiⁿ cwii ángel na nnaaⁿ cañoom'luee, cju'wi' Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ. ⁹ Jnda ñetsjōō ndo' je' matsjōō nda'a: Xeⁿ ñnequiaa ts'aⁿ ñ'oom ndaa'yo' cantyja na nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ na tjachuii'na' ñequio ñ'oom na jnda to'ñoom'yo', cju'wi' Ty'oots'om tsaⁿñeeⁿ.

¹⁰ Quia matsjōō ñ'oomwaa' ¿aa matsjōō naljo' ee l'ue ts'ōōⁿ na calue nn'aⁿ na jeeⁿ cwijaacanjoom' na mats'aa oo na nquii Ty'oots'om nntsoom na ljo' cantyja 'naⁿya? Ee xeⁿ ndicwaⁿ matseijndo na cjawee' n'om nn'aⁿ ñ'eⁿndyō, tixotseixmaⁿya ts'aⁿ na mandi'ntjom nnom Cristo.

Ty'iom Ty'oots'om ts'iaaⁿ Pablo

¹¹ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Cristo, cala'noⁿ'yo' na juu ñ'oom na mañequia cantyja na nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ, nchii nn'aⁿ

jlal'jndaa'ndye juuna'. ¹² Ee nchii nnom cwii ts'aⁿ to'ñ^onya juuna' meiiⁿ nchii cwe' cwii ts'aⁿ t'm^on juuna' n^ooⁿ, manquiiti Jesucristo t'm^ooⁿ juuna' n^ooⁿya.

¹³ Ee jndā ñejndye'yo' chiuu ts'ooⁿya xjeⁿ na tyotseijomndyo ñequio ñ'oom na laxmaaⁿ jâ nn'aⁿ judíos, na tyoc^owi'a nn'aⁿ na laxmaⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om. Tyoqueⁿya ts'ooⁿ na nntseyuii'a tmaaⁿñeeⁿ. ¹⁴ Naquii' ñ'oom'ñeeⁿ, tyowinoⁿa jndye ntyjan^on na ljoyu tquiendyo, ee tyojoo'ti ts'ooⁿ na nntse-icandaa'ndyo ñ'oom tquie na jla'jndaa'ndye weloo welooya. ¹⁵ Saa cweitjoocheⁿ na nluiindy^o, nc'e naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om tjeiiⁿñe ja. Ndo' quia na tuee' na ntyjeeⁿ na jndā tue'ntyj^o xjeⁿ, ¹⁶ seiⁿjndaa'ñê na ljeiya chiuu cwiluiiñe Jnaaⁿ cha nntseinaⁿya ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos chiuu ya na nlui'n'maaⁿndyena. Ndo' quia tuii na ljo', tîcwax'â nnom meiⁿcwii ts'aⁿ cha na caljeiya cwaaⁿ ñ'oom na ñnequiaya. ¹⁷ Meiⁿ tîcjo Jerusalén na nty'ia apóstoles na teijndye xuee jñom Cristo joona ñequio ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ cweitjoocheⁿ na tjaa'ñê ja ts'iaaⁿñeeⁿ. Tjoⁿjndyaaⁿ ndyuaa Arabia, ndo' jndā jo' tuannda'a Damasco.

¹⁸ Tjacaⁿ cwii ndyee chu ndo' tj^o Jerusalén. Quia jo' tajnaⁿaⁿ Pedro. Tyom'aaⁿya ñ'eⁿñê cwii quin'oom xuee. ¹⁹ Saa tîcantly'iaya nt'omcheⁿ naⁿñeeⁿ na jñom Cristo ñequioñ'oom naya 'naaⁿaⁿ, ñenquii Jacobo, tyjee nquii Ta Jesús, nty'iaya. ²⁰ Jo nnom Ty'oots'om, juu ñ'oom na matseiljeiya luaa', ñ'oom na mayuu' juuna'.

²¹ Jndānquia tj^o ts'ondaa Siria ñequio ndyuaa Cilicia. ²² Saa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Cristo cwentaaⁿa na m'aⁿna ts'ondaa Judea, tîcata'jnaaⁿna ja. ²³ Ñenquii'cheⁿ tyowic'uaa ñ'oom na tyondyena: "Juu tsaⁿñeeⁿ na tyotseijneiⁿ na tyolein-tyjooⁿ jâ, je' nqueⁿ mañequiaaⁿ ñ'oom na jaach'ee xuee na ñe'catseyueeⁿeⁿ." ²⁴ Ndo' tyola't'maaⁿndyena Ty'oots'om cantyja 'naⁿya.

2

Tjacanty'iaa' Pablo nt'omcheⁿ apóstoles

¹ Jndā na tjacaⁿ cwii canchoo'ñequiee chu, tj^onnda'a Jerusalén ñequio Bernabé. Mati tja Tito ñ'eⁿndyo. ² Tj^o jo' ee jndā t'm^on Ty'oots'om n^ooⁿ na l'ue ts'oom na cjo. Jo' jlanaaⁿyâ na ñencjoochaⁿyâ ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. Tcuu tcuu t'm^ooⁿya ndaana ñ'oom na mañequiaya ndaaⁿ nn'aⁿ na chii judíos cha ndaaⁿ nlui'n'maaⁿndyena. S'aa na ljo' ee tical'ue ts'ooⁿ na juu ts'iaaⁿ na jndā ñes'aa ñequio ts'iaaⁿ na quia nnts'aa, nleitquioo' na cwe' tsiaaⁿndyo joona'. ³ Saa juu Tito na tyom'aaⁿ ñ'eⁿndyo, meiiⁿ na nchii ts'aⁿ judío jom, tjaa'naⁿ ñ'oom jlue naⁿñeeⁿ

na jndei'na' na caluii ñ'eñê cha'na cwil'aa já nn'aⁿ judíos ñequio ndaayâ na naⁿnom. ⁴ T'uiina' ñ'oom'ñeeⁿ nc'e yuu na m'aaⁿyâ ty'equeie' nn'aⁿ na cwil'a cheⁿnquieena na cwilui-indyena nn'aⁿ na cwila'yu'. Saa joona cwe' ty'equeⁿna cwenta naya na la'xmaaⁿya na m'aⁿ candyaandyo jo nnom ljeii na matsaⁿntjomna' nc'e cwila'jomndyo ñequio Cristo Jesús. Ee l'ue n'omna na cwiicheⁿ ndii' candyaⁿntjooⁿtyaaⁿya nnom ljeii'ñeeⁿ. ⁵ Saa meiⁿ chjoowi' tîcatueⁿndyocjaayâ ndaa naⁿñeeⁿ ee til'ue n'ooⁿyâ na nnchuii' juu ñ'oom na xcweti ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿ na nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ.

⁶ Saa joo naⁿñeeⁿ na cwijndoo'na ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om Jerusalén, tjaa'naⁿ ñ'oom na jla'cwaljoo'tina na quiaaya ndaa nn'aⁿ. Meiⁿ tjaa na coch'eenⁿ ja ljo' cwiluiindyena, ee nchii cantyja na cwiwitquioo' macwji' Ty'oots'om cwenta chiuu tseixmaⁿ ts'aⁿ. ⁷ Ee jla'nōⁿna na nquii Ty'oots'om jnda ty'ioom ts'iaaⁿ ja na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndaa nn'aⁿ na nchii judíos, cha'xjeⁿ jnda ty'ioom ts'iaaⁿñeeⁿ Pedro na mañequiaaⁿ juuna' ndaa nn'aⁿ judíos. ⁸ Ee manquiti Ty'oots'om na jñoom Pedro na quiaa ñ'oom naya ndaa nn'aⁿ judíos, mati jñoom ja na quiaaya ñ'oom'ñeeⁿ ndaa nn'aⁿ na nchii judíos. ⁹ Nc'e na ljo' nquii Jacobo, Pedro ndo' Juan, na cwiluitquiendye, jla'nōⁿna na jnda ty'iom Ty'oots'om ts'iaaⁿñeeⁿ ja, ndo' ñequio na neiiⁿna cwii cwiindyō tyot'uāa ntyjaaya luaaya, joona ndo' já ñequio Bernabé. Na l'ana na ljo' t'mōoⁿna na cwila'jomndyena na nl'aayâ ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos yochēⁿ na cwil'a joona ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿ judíos. ¹⁰ Ñe'cwii waa na taⁿna na cal'aayâ, na cjañjoom' n'ooⁿyâ nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Jerusalén na nty'iaandye, ndo' jo' maqueⁿ ts'ooⁿ na mats'aa na ljo'.

Tsjoom Antioquía tixcwe s'aa Pedro

¹¹ Saa quia tja Pedro tsjoom Antioquía, nnoom tsjoo na tixcwe mach'eeⁿ, ee 'naⁿ na s'aaⁿ tcaⁿna' na candi'tiaaⁿaⁿ. ¹² Ee xjeⁿ na tyooquie nt'om nn'aⁿ judíos na jñom Jacobo, tyocwa' Pedro ñequio nn'aⁿ na cwila'yu' na nchii judíos. Saa jnda na tquie naⁿñeeⁿ, toqⁿoⁿ na macwji'ñê ee nquiaⁿaⁿ nn'aⁿ na cwilue jndei'na' na caluii nacjoo' tjaaⁿ ts'aⁿ cha'xjeⁿ cwil'ana ndana na naⁿnom. ¹³ Ndo' na luaaⁿ s'aaⁿ, mati nt'omcheⁿ nn'aⁿ judíos na cwila'yu', jla'jomndyena ñ'eⁿ Pedro na tis'a na we waa na s'aaⁿ, hasta mati Bernabé seijomñe na tuii na luaa'. ¹⁴ Ndo' quia na tquiaaⁿ cwenta na juu na cwil'ana tixcwe m'aaⁿna' cha'xjeⁿ ma'moⁿ ñ'oom na mayuu' cantyja 'naaⁿ na nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ, jo ndaa cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoo nnom Pedro: “U je' na ts'aⁿ judío 'u, saa ljooñe mache' cha'cwijom nchii jo' 'u. Nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindyena, ¿chiuu na ñe'catsa' na c'omna cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ judíos?”

Ñequii'cheⁿ cantyja na cwila'yu'ya n'om nn'aⁿ nlui'n'maa'ndyena

¹⁵ 'U ndo' ja tuiindyō nn'aⁿ judíos, nchii nn'aⁿ na cwila'tjoōndye quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos cwiluiindyē. ¹⁶ Saa meiiⁿ na luaa', manquiuu jndaa'ndyō na tjaa'naⁿ ts'aⁿ na nlque'na' jom na tjaa jnaⁿ cotseixmaaⁿ nc'e na matseicañaāⁿ ñ'oom na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés, ñequii'cheⁿ nc'e na matseyu' ñ'eⁿ Cristo, jo' na nlui'n'maa'ñe. Ee cha na nlque'na' ts'aⁿ na m'aaⁿ cwentaa' Ty'oōts'om, maca'na' na catseyu'ya ts'om, ee tjaa meii'cwii ts'aⁿ na nlque'na' jom na tjaa jnaⁿ cotseixmaaⁿ nc'e na matseicañaāⁿ chiuu t'maⁿ ljeii na matsa'ntjomna' na tqueⁿ Moisés.

¹⁷ Jo' chii, xeⁿ yochēⁿ na cwijoo' n'oōⁿ na nlque'na' jaa na cwiluiindyō nn'aⁿ na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿ nc'e na cwilayuu'a ñ'eⁿ Cristo, cwiwitquioo' na manncjoōtyaa cwiluiindyō nn'aⁿ na waa jnaaⁿ, ¿aa ñe'ca'mo'na' na la'xmaa'ya nn'aⁿ jnaⁿ nc'e jom? Tijoom jnda. ¹⁸ Ee xeⁿ waa cwii na matsetyuii'a ndo' ndanquia mats'aa xco juuna', mati matseijndaa'ñena' na mayuu' waa jna'ya. ¹⁹ Ja cantyja 'naaⁿ ljeii na matsa'ntjomna', matseijomna' cantyja 'na'ya cha'cwijom ts'oo, mañejuu ljeii'ñeeⁿ na tque'na' ts'oo ja cha nddaā nncwando'a jo nnom Ty'oōts'om. ²⁰ Ñe'naaⁿ jnda ty'iroomna' ja ts'oom'naaⁿ ñequio Cristo. Manc'e jo' maty'iomna' cantyja 'na'ya nchii ja cwiluiindyō na wando'a, nquii Cristo wanoom'm naquii' ts'oōⁿ. Ndo' na wando'a na ts'aⁿ ja, wando'a ee na matseyu'ya ts'oōⁿ ñequio Jnda Ty'oōts'om na m'aaⁿ na candya' ts'oom ja ndo' na tquiaañe nche'nqueⁿ na tueeⁿ cwentaaya. ²¹ Tiquits'aa na til'ue naya na matseixmaⁿ Ty'oōts'om ee xeⁿ nddaā nlque'na' ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ ee matseicañaāⁿ chiuu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ quia jo' cwe' ts'iaa'ndyō na tue' Cristo.

3

Ty'oōts'om maqueeⁿ ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ jo nnoom

¹ 'O nn'aⁿ na cwila'yu'yo' na m'a'nyo' ndyuaa Galacia, jeeⁿ ndya' ntjeiⁿ ljo' cwil'a'yo'. ¿Ñeeⁿ tju' tycu calua' cjo'yo' na tilacandaā'ndyō' ñ'oom na tseixma'na' na mayuu'? Ee ñ'oom na tyoñequiaayâ ndaa'yo' s'aana' ndoo' nguii'yo' na nty'ia'ndaa'yo' na jñoom Jesucristo ts'oom'naaⁿ. ² Candu'yo' nndii. ¿Aa to'ñoom'yo' Espíritu Santo nc'e na jla'candaā'ndyō' chiuu matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, oo aa nc'e na jla'yu'ya n'om'yo' ñ'oom na tyondye'yo'? ³ ¿Aa maxjeⁿ ntjeiⁿ nque'nyo'? ¿Aa nddaā nts'aana' na cwila'tiuu'yo' na cwe' na-jnda' ncjo'yo' na nddaā nla'candaā'ndyō' jo nnom Ty'oōts'om yuu na jla'cato'jndyee'yo' ñ'eⁿ Espíritu? ⁴ ¿Aa cwe' ts'iaa'ndyō

cwii cwii nnom nawi' na teinom'yo'? Toom cwe' waa na teijndeina' 'o. ⁵ Quia mañequiaa Ty'oots'om na cwito'ñoom'yo' Espíritu ndo' mach'eeⁿ ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿ'yo' na tixocaluiina' nc'e na jndei nquii ts'aⁿ, nchii mach'eeⁿ na ljo' ee na cwila'candaⁿndyo' chiuu matsaⁿntjom ljeii na tqueⁿ Moisés, saa nc'e na cwila'yuy'yo' ñ'oom na jnda macwindye'yo'.

⁶ Maluaa' matseijomna' cantyja 'naaⁿ Abraham. Tyot-seiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om, ndo' nc'e jo' tqueⁿ jom na tjaa jnaⁿ cwicotseixmaaⁿ. ⁷ Jo' chii cala'noⁿ'yo' na cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yuy'ya n'om ñ'eⁿ Ty'oots'om, maqueeⁿ joona na cwiluiindyena tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham na jndyowicantyyoo'.

⁸ Ñ'oom'm na teiyo teiljeii, tyuaa' t'moⁿ'na' na nlqueeⁿ nn'aⁿ na nchii judíos joona na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿna nc'e na cwila'yuy'ya n'omna ñ'eⁿñê. Luaa ñ'oomya na seicañeeⁿ juu: “Nndioⁿnaaⁿndyo nn'aⁿ cwii cwii ndyuaa nc'e 'u.” ⁹ Quia jo' ljo'yu matio'naaⁿñê nn'aⁿ na cwila'yuy'ya n'om ñ'eⁿñê cha'xjeⁿ seiyyu' Abraham ñ'eⁿñê.

¹⁰ Nn'aⁿ na cwilacantyyaa' n'om na nlui'n'maaⁿndyena nc'e na quit'maⁿ n'omna ljeii na tqueⁿ Moisés m'aⁿna nacje 'naaⁿ ñ'oom na maco'wi'na' joona. Ee waa ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona': “Cha'tsondye nn'aⁿ na tyoola'candaⁿñ'eⁿ ñ'oom na jnda teiljeii naquii' ljeii na tqueⁿ Moisés, m'aⁿna nacje 'naaⁿ ñ'oom na maco'wi'na' ts'aⁿ.” ¹¹ Cwiwitquioo'ya na tjaa 'ñeeⁿ maqueⁿ'na' juu na tjaa jnaⁿ cwicotseixmaaⁿ nc'e mach'ee chiuu macaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés, ee ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii matsona': “Ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwicotseixmaaⁿ jo nnom Ty'oots'om, macaⁿ'na' na catseyu'ya ts'om ñ'eⁿñê.” ¹² Saa ljeii na tqueⁿ Moisés tica'moⁿ'na' na macaⁿ'na' na catseyu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om, ee matsona': “Ts'aⁿ na matseicanda ljeii 'naaⁿ Moisés, c'oom na cje'naaⁿ'na'.”

¹³ Seicandyaañe Cristo jaa juu ñ'oomwi' na seijndaañe ljeii na tqueⁿ Moisés na nnt'uiiwi'na' nn'aⁿ, ee t'uiiwi'na' jom cwentaaya nc'e ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona': “Meiⁿquia ts'aⁿ na cwila'ntyja nn'aⁿ cwii ts'oom, m'aaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ nacje 'naaⁿ ñ'oomwi'.” ¹⁴ Luaa' matsona' cha joo nn'aⁿ na ticaluiindyene nn'aⁿ judíos, cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús nddaa nla'xmaⁿna juu ñ'oom na tio'naaⁿñe Ty'oots'om Abraham, ndo' naljo', nc'e na cwila'yuy'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oots'om nddaa nnto'ñoomna Espíritu Santo na tsoom na ññequiaaⁿ.

Ljeii na matsaⁿntjomna' ndo' ñ'oom na tso Ty'oots'om na nnts'aaⁿ

¹⁵ O nn'aⁿya na cwila'yuy'yo', mantseinaⁿ'ya ñ'oom ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ na matseijndaañe cwii ts'aⁿ ñ'oomtyeⁿ ñ'eⁿ x'iaaⁿ'aⁿ. Quia na jnda s'aaⁿ xueⁿ'eⁿ cjoo' tsom'ñeeⁿ, ticwanaaⁿ na nntso cwiicheⁿ ts'aⁿ na ticaluii chiuu tso tsom'ñeeⁿ oo

na nntseicwaljo'ti ts'aⁿ ñ'oom na tso juuna'. ¹⁶ Ndo' nnom Abraham tso Ty'o^ots'om chiuu nts'aaⁿ cantyja 'naaⁿ jnda tsaⁿñeeⁿ. Ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeii tic'oomna' ntseinaaⁿ, na cha'cwijom jndye nn'aⁿ ee matsona': "Cantyja 'naaⁿ jnda' nncu'", ndo' naljo', ma'moⁿna' ñecwii ts'aⁿ, manquii Cristo. ¹⁷ Luaa waa na ñe'catsjoo ndaa'yo'. Ty'o^ots'om seiⁿndaa'ñê cwii ñ'oom na xocachuii'na' ñequio Abraham. Tjaca ñequiee sianto waljoo' ntquiuu nchoo' nqui ndyu ndo' tyjee'cañoom ljeii na matsa'ntjomna' na tquiaa Moisés. Saa juuna' tixocandaa nntseityuii'na' najndeii na matseixmaⁿ ñ'oom na tso Ty'o^ots'om nnom Abraham na nnts'aaⁿ. ¹⁸ Saa xeⁿ ñequii'cheⁿ nc'e na matseicandaa'ñe ts'aⁿ chiuu matsa'ntjom ljeii na tqueⁿ Moisés cha nloñom na jnda tso Ty'o^ots'om na ñnequiaaⁿ quia jo' tixocatsona' na to'ñom ts'aⁿ juuna' nc'e ñ'oom na tsoom na ñnequiaaⁿ saa ñ'oom na mayuu' cwe' yu tquiaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ nnom Abraham. ¹⁹ Quia jo' juu ljeii na tqueⁿ Moisés ¿yuu l'uena'? Ts'iaaⁿna' nc'e jndye nnom na cwila'tjoondye nn'aⁿ, jo' chii jndanquia chii tquiaa Ty'o^ots'om juuna'. Teijndaa' na nncuaana' hasta xjeⁿ na tyjee' Nquii na cwiluiiñe ts-jaaⁿ 'naaⁿ Abraham, nqueⁿ na tso Ty'o^ots'om nnoom chiuu nnts'aa. Ljeii'ñeeⁿ tyoñequia ángeles juuna', ndo' nquii Moisés ts'iaⁿaⁿ na tyotseixmaaⁿ ts'aⁿ na tyom'aaⁿ xcwe quii'ntaaⁿ nn'aⁿ ñequio jo nnom Ty'o^ots'om. ²⁰ Quia na ñecwii ts'aⁿ, ticaⁿna' ts'aⁿ na nnc'oom xcwe ee nquii Ty'o^ots'om ñequii cwiñê.

Luaa ts'iaaⁿ ljeii na matsa'ntjomna'

²¹ Ndo' na luaa', ¿aa ñe'catsona' na juu ljeii na matsa'ntjomna' m'aaⁿna' nacjoo' ñ'oom na jnda tso Ty'o^ots'om na nnts'aaⁿ? Jeeⁿ tic'oomna' ee xeⁿ waa cwii ljeii na ndaaⁿ nlqueⁿna' ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ cwicatseixmaⁿ nc'e na matseicandaa'ñe juuna', quia jo' juu na tjaa jnaⁿ catseixmaⁿ ts'aⁿ, nntseixmaaⁿ juuna' ee na matseicañaaⁿ ljo' matsa'ntjomna'. ²² Saa juu ñ'oom' Ty'o^ots'om na teiljeii matseijndaa'ñena' na cha'tsondye nn'aⁿ m'aⁿtyeⁿna nacje 'naaⁿ jnaⁿ. Luaa' waa cha cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñê ndaaⁿ nnto'ñoomna ñ'oom na jnda tsoom na nnts'aaⁿ nc'e na cwila'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Jesucristo. ²³ Cwii tjocheⁿ na teitquioo' na cala'yu'ya n'o^oya, tyeeⁿ tyom'aaⁿya nacje 'naaⁿ ljeii na matsa'ntjomna'. Majuu xjeⁿñeeⁿ tyom'aaⁿya na cwicantyyaa' n'o^oya na nleitquioo' na nlui'n'maaⁿndyo nc'e na cwila'yu'ya n'o^oya ñ'eⁿ Jesucristo. ²⁴ Jo' chii juu ljeii'ñeeⁿ ts'iaaⁿna' na nnts'aana' cwenta jaa cha'cwijom na laxmaaⁿya yonch'u na m'moⁿna' ndaaya hasta xjeⁿ na nndyo Cristo, cha nc'e na cwila'yu'ya n'o^oya ñ'eⁿñê nnts'aana' na tjaa jnaⁿ la'xaaⁿya jo nnom Ty'o^ots'om.

25 Saa je' na tyjee' na cwila'yu'ya n'oq'nyā ñ'e'n Ty'oqots'om, tic'o'ntyaā nacje 'naa'n ljeii'ñee'n na tyoch'eena' cwenta jaa. 26 Je' cha'tsondyo' cwiluiindyō' ntseinda Ty'oqots'om nc'e na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'e'n Cristo Jesús. 27 Ee cha'tsondyo' 'o na jnda teits'oomndyo' cantyja 'naa'n'a, cwiw'aa'ndyo' cantyja na matseixmaa' cha'xje' na cwee ts'a'n liaa. 28 Nc'e na ljo', je' nchii cwe' judío matseixma'n, mei'n nchii cwe' ts'a'n na tuiiñe cwiiche' nnom tsjaa'n. Je' mei'n nchii tseixma'n ts'a'n na seijsda cwii patrom, mei'nchii tseixma'n ts'a'n na m'aa'n xje' 'naa'n' nquii, mei'n nchii tseixma'n tsa'n's'a oo tsa'n'scu 'u. 'O ñe'cwii cwilaxma'n'yo' nc'e na cwila'jomndyo' ñequio Cristo Jesús. 29 Ndo' nc'e na cwiluiindyō' cwentaa' Cristo, quia jo' mati cwiluiindyō' tsjaa'n Abraham na jndyowicantyjoo' ndo' maxje' nnda'yo' naya na jnda tso Ty'oqots'om na nnts'aa'n.

4

1 Luaa waa na ñe'catsjooya cantyja 'naa'n' ñ'oomwaa': Cwii tyochjoo meii'n na matsona' na nlo'ñom 'naa'n' tsotye na jnda tue', ndo' na luaa' tseixma'n, tjaa'na'n na cwichuii' juu ñequio cwii moso na seijsda tsotye, meii'n cha'tso 'naa'n' tsotyee'n la'xma'na' 'naa'n'a. 2 M'a'n nn'a'n na cwiteix'ee juu, ndo' na cwijndoo'na ts'iaa'n 'naa'n'a hasta nncue'ntyjo chu na jnda seijsdaa'ñe tsotyee'n. 3 Mati maluaa' matseijomna' jaa nn'a'n na cwila'yuu'a. Ee cwii tjoche' na jndyaaya ñ'oom na catseyu' ts'a'n ñequio Cristo, tyom'aa'nyā nacje 'naa'n' cha'tso nnom na quit'ma'n n'om nn'a'n na cantyja 'naa'n' joona' ntyjaa'ya n'omna na nlui'n'maa'ndyena. 4 Saa quia na tue'tyjo xje' na ntyjii Ty'oqots'om, jñoom Jnaa'n. Tuiiñe jnda cwii yuscu. Tyom'aa'n nacje 'naa'n' ljeii na matsa'ntjomna'. 5 Jñoom na nntseicandyaañe jaa na tyom'aa'nyā nacje 'naa'n' ljeii'ñee'n, cha ndaa' nnc'o'ñom Ty'oqots'om jaa na nncwjaa'ñe na cwiluiindyō ntseinaa'n.

6 Ndo' cha na m'mo'ndyeyuna' na cwiluiindyō ntseinaa'n jñoom Espíritu na tseixma'n Jnaa'n naquii' n'om'yo' ndo' nque'n mañequiaa'n na cwindu'yo': "Tsotyaya Ty'oqots'om." 7 Jo' na cwiluiindyū' jnaa'n, nchii cwe' ts'a'n na mandí'ntjomtye' nnom patrom. Ndo' nc'e na cwiluiindyū' jnaa'n, juu na ñnequiaa'n na ndaa' Cristo, mati 'u nnda'.

M'aa'n' ts'om Pablo cantyja 'naa'n' nn'a'n na cwila'yu'

8 Jach'ee xuee quia na tyoota'jna'n'yo' Ty'oqots'om, tyondye'ntjom'tye'n'yo' ndaa nty'oqon'om na tyolue nn'a'n na jee'n t'ma'n ñ'oom la'xma'n, meii'n tiyuu' na la'xma'na' nque'n. 9 Saa je' na cwita'jna'n'yo' Ty'oqots'om, oo yati na nl'uuya na mawajna'n'a' 'o, ¿chiiu waayu na cwilcwe'nnda'yo' na ntyjaa' n'om'yo' na nlui'n'maa'ndyo' cantyja 'naa'n' 'na'n na tijndana'

ndo' til'uena', na nndye'ntjom'tye'nnda'yo' ndaana'? 10 'O ndicwa'n na cwitjei'yo' cwenta na niom ncuee na t'mati laxma'na', ndo' mati cantyja 'naa'n chi'ndaa ñequio nt'om ncuee na cwitjeii' nn'a'n cwenta na jee'n t'ma'n la'xma'na', ndo' mati na cwitjom ndyu. 11 Ndo' na nmeii'n cwil'a'yo', jee'n matseicat'y'uea' ja na cwe' ts'iaa'ndyo ts'iaa' na tyots'aaya quii'ntaa'yo'.

12 'O nn'a'ya na cwila'y'u'yo' ñ'e'n Cristo, maca'n'a ndaa'yo' na calcwe'yo' na ntyjaa' n'om'yo' ñ'oommei'n cha'xje'n m'aa'n candyaandyo cantyja 'naa'n joona'. Meii'n na mayuu' tyoota'wi'yo' ja saa matseijomna' na ljo' cwil'a'yo'. 13 Manquiujndaa'ndyo' quia tjonquiajndyaa ñ'oom' Ty'oots'om ndaa'yo', t'oo'ya na wii'a. 14 Ndo' juu tycu'ñee'n na tjo'ya, cwajndii tyoch'ee'na' ja, saa meii'n na ljo', tical'a'yo' na ty'aa'yo' ja. 'O to'ñoom'yo' ja na cha'cwijom cwiluiindy'o cwii ángel, cha'cwijom nquii Cristo Jesús ja. 15 Quia jo' ¿chuu tuii na je' tanei'yo' ja cha'xje'n quialjo'? Ee macwji'yuu'ndyo cantyja 'na'yo' chiuu tyom'aa'n n'om'yo', hasta meii'n na n'omnda'a'yo' nntjei'yo' na nntiom'yo' n'om noo'n. 16 ¿Aa mach'eeyuuna' nquiu'yo' na jndoya 'o nc'e matseina'ya ñ'oom na mayuu' ndaa'yo'?

17 Joo na'm'a'n na cwiñequiana ñ'oom ndaa'yo', jee'n quee'n n'omna na nla'jomndyo' ñ'e'ndyena, saa tixcwe ee l'ue n'omna na nto'ndyo' ñ'e'ndyô cha ñenquieena nla'ñ'oom'ndyo' joona. 18 Ee ya na cwila'neii'ndye na'ñee'n 'o, xe'n xcwee' n'omna ñ'e'ndyo'. Ndo' majndeitiche'n quia na ticañ'a'ya ñ'e'ndyo'. 19 'O ntseindaaya cwiiche'n cwiindii' na maquiina' ja cantyja 'na'yo' cha'xje'n na maquiina' cwii yuscu na matseincuii, maljo' na nntjo'n hasta xje'n na nntseiluii'na' Cristo naquii' n'om'yo'. 20 Toom cwe' na ñ'a'ya ñ'e'ndyo' je' cha' nncju'naa'ñena' na ñomquia'ti nntseina' ndaa'yo', ee ñ'oom na mayuu'che'n matseii'ñee'ñena' ja cantyja 'na'yo'.

Ñ'oom cantyja 'naa'n' Agar ñequio Sara

21 'O na l'ue n'om'yo' na ñe'c'om'yo' na cje 'naa'n ljeii na tque'n Moisés, candu'yo' noo'n: ¿Aa tyoondye'yo' chiuu matso juuna'? 22 Matso ljeii'ñee'n na t'om we ntseinda Abraham. Cwii tsa'ñee'n tuiiñe jnda tsa'ncu na tyondi'ntjomtye'n ndaana, ndo' cwiiche'n tuiiñe jnda scuu' nque'n, Sara'ñee'n titseixmaa'n ts'a'n na m'aa'n candyaañe. 23 Jnaa'n na seincuii yuscu na tyondi'ntjomtye'n ndaana, tuiiñe cha'xje'n cwiluiindy'e mei'nquia yo'ndaa, saa jnaa'n na tuiiñe jnda scuu' nque'n, tuiiñe nc'e ñ'oom na jnda tso Ty'oots'om na nnts'aa'n. 24 Ñ'oomwaa' tseixma'na' ñ'oom tjañoom'. Ee we yolcu'ñee'n la'xma'na we ñ'oom

na maxjeⁿ ntseicandaaⁿñena'. Cwii ñ'oom'ñeeⁿ ma'moⁿna' Sjo Sinaí, ndo' nn'aⁿ na m'aⁿ nacje'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ cwiluiindyena nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ. ²⁵ Juu ñ'oom Agar ma'moⁿna' sjo Sinaí na m'aaⁿna' ndyuua Arabia, na juu sjo'ñeeⁿ matseijomna' cha'na Jerusalén na waa je', ee nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ cwindye'ntjomtyeⁿ na nnom ljeii na tqueⁿ Moisés. ²⁶ Saa juu tmaaⁿ nn'aⁿ Jerusalén na waa jo nandye na la'xmaaⁿya, m'aaⁿ candyaañena', ticandi'ntjomna' nnom ljeii na tqueⁿ Moisés. ²⁷ Ee mawaa ñ'oom' Ty'o^oots'om na teiljeiina' na tyoñequiaa Isaías teiyo. Matsona': 'U yuscu na titsjaaⁿndyu' na tjaa'naⁿ ntseinda', jndei catseixua' na neiⁿ, 'u na ticaljei' chiuu nlquiina' ts'aⁿ na nntseincuii, jndei catseixua' na manco' na neiⁿ, ee jndyendyeti ntseinda yuscu na tyootseincuii nchiiti cha'tsonde tyjelcoom.

²⁸ 'O nn'aⁿya na cwila'y^uyo', la'xmaaⁿya cha'na Isaac, ee mati jaa cwiluiindy^o ntseinda Ty'o^oots'om na tsoom nnom Abraham na nc'om. ²⁹ Saa cha'xjeⁿ juu jnda Abraham na tuiñe cha'xjeⁿ meiⁿquia ts'aⁿ, tyoco'weeⁿ Isaac na tuiñe nc'e Espíritu Santo, maluaa' waa je'. ³⁰ Saa ñ'oom na tso Ty'o^oots'om nnom Abraham na teiljeii, luaa matsona': "Caleintyo' tsaⁿscu na mandi'ntjomtyeⁿ njom' ñequio jnaaⁿ, ee ticwanaaⁿ na nnco'ñoom 'naⁿ na waa, jnda scu' nncu' nnco'ñom." ³¹ Jo' chii 'o nn'aⁿya, tila'xmaaⁿya ntseinda yuscu na ñejndi'ntjomtyeⁿ. Laxmaaⁿya ntseinda yuscu na m'aaⁿ candyaañe.

5

Cwintye'tyeⁿyo' naquii' na jnda seicandyaañe Cristo 'o

¹ Jnda tquiaa Cristo na cwiluiindy^o nn'aⁿ na m'aⁿ candyaandye jo nnom ljeii na matsaⁿntjomna'. Caljoo'ndyo'tyeⁿyo' cantya 'naaⁿ na laxmaⁿyo' naljo', tantue'ndyo'cje'nnda'yo' nacje 'naaⁿ ñ'oom na nlechuuna' 'o na cwindye'ntjom'tyeⁿyo' nnomna'.

² Candye'yo' ñ'oom na matsjooya, xeⁿ cwiñequiandyo' na nluii 'naaⁿ ntjaaⁿyo' cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ judíos yo'ndaa ndana na naⁿnom, mach'eena' cantya 'naⁿyo' na meiⁿchjoo ticajndañe Cristo. ³ Cwiicheⁿ cwii ndii' matsjoonnda'a meiⁿquiaa tsaⁿs'a na nñequiaa na nluii 'naaⁿñeeⁿ tjaaⁿ jndei'na' na catseindaaⁿñeeⁿ ljo' na matsaⁿntjom ljeii na tqueⁿ Moisés. ⁴ 'O na cwila'tiuu'yo' na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaⁿyo' jo nnom Ty'o^oots'om nc'e na cwila'candaaⁿndyo' chiuu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ jnda seitquio^ona' 'o cantya 'naaⁿ Cristo. Ndo' jnda toⁿna' 'o ñequio na m'aaⁿ Ty'o^oots'om na candya' ts'oom 'o. ⁵ Ee

m'aa^{na} na cwicantyjaa' n'oo^{na} na maque^{na} jaa na tjaa jnaⁿ cwicola'xmaa^{na} na nc'e nquii Espíritu ndo' cantyja 'naaⁿ na cwila'yuya n'oo^{na}. ⁶Ndo' quia na m'aa^{na} cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús, meiⁿ cwii ticajnda tseixma^{na} na aa tuui 'naaⁿ ntjaa^{na} oo aa tyooluii. Ñe'cwii waa na jnda tseixma^{na}, na cwila'yuya n'oo^{na} ñe'eⁿñeⁿ ndo' cantyja 'naaⁿ juu jo' m'aa^{na} na wi' n'oo^{na} nn'aⁿ.

⁷'O ya ñe'jla'jomndyo' cantyja 'naaⁿ Ty'ooots'om. ¿Ñeeⁿ seitsaaⁿñeⁿ 'o na ticala'canda'yo' jo nnom ñ'oom na mayuu'? ⁸Nchii Ty'ooots'om s'aaⁿ naljo' ee jom maqueeⁿñeⁿ 'o. ⁹Tintsuu' n'om'yo' ñ'oom na matsona': "Chjoowi' ndaaljo' matseican-deii'ñeⁿna' cha'waa tsqueeⁿtyoo'." ¹⁰Cantyja 'naⁿ 'o, jo nnom nquii na cwiluiiñeⁿ na matsa'ntjom, quit'maⁿ ts'ooⁿ na tixocala'tiuu'yo' na waa cwiicheⁿ chiuu ya cha nla'xmaⁿyo' na tjaa jnaⁿyo' jo nnom Ty'ooots'om. Ee nqueⁿ nncu'xeeⁿ ts'aⁿ na matseiñ'eeⁿñeⁿ 'o cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa', tjacwenta 'ñeeⁿ cwiluiiñeⁿ tsaⁿñeeⁿ.

¹¹'O nn'a^{na}, cantyja 'naⁿ ja luaañeⁿ, xeⁿ ndicwaⁿ mañequiaya ñ'oom na maca^{na} na caluii 'naaⁿ tjaaⁿ ts'aⁿ, xocantyjo nn'aⁿ judíos ja. Ee xeⁿ mañequiaya ñ'oom'ñeeⁿ, quia jo' tixocala'lloo'ndyena ñequio ñ'oom na ty'oom nn'aⁿ Jesús ts'oom'naaⁿ. ¹²Toom cwe' joo nn'aⁿ na cwila'ñ'eeⁿndyena 'o ñequio ñ'oomwaa' nntyjeñ'eⁿna yuu na naⁿnom joona.

¹³Ee 'o nn'a^{na} tqueeⁿñeⁿ Ty'ooots'om na cala'xmaⁿyo' nn'aⁿ na jnda jndyaandyo'. Saaⁿ nchii na nleil'uee'ndyo' naya'ñeeⁿ na nla'jomndyo' ñequio na neiⁿncoo' na ntyjii seii' ts'aⁿ. 'O c'om'yo' na nnteijndeindyoy' ntyjee'yo' nc'e na m'aⁿyo' na wi' n'om'yo' joona. ¹⁴Ee ljeii na tqueⁿ Moisés ñequio ñ'oomwaa matseicandañ'ena': "C'oom' na wi' ts'om' tyje ts'aⁿndyu' cha'xeⁿ na jnda ntyji' nncu'." ¹⁵Ee xeⁿ cwityeⁿnquiendyo' cheⁿncjo'yo', cal'andyo' cwenta na nchii nla'tyui'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'ooots'om quii'ntaaⁿyo'.

Natia na matseiqueeⁿna' ts'om ts'aⁿ

¹⁶Luaa matsjoo ndaa'yo': C'om'yo' nacje 'naaⁿ Espíritu quia jo' tixola'canda'yo' chiuu queeⁿ ts'om seii'yo'. ¹⁷Ee ljo' na queeⁿ ts'om seii' ts'aⁿ m'aa^{na} na nacjoo' Espíritu, ndo' Espíritu wjaam'aaⁿ nacjoo' na queeⁿ ts'om seii' ts'aⁿ. Ndo' we ndii' nmeiⁿ m'aⁿ ndiaa'ndye. Nc'e na luaa' waa, tixocandañ nl'a'yo' ljo' na l'ue n'om'yo'. ¹⁸Saaⁿ quia cwiñe'quiandyo' na wjaa'moⁿ Espíritu ndaa'yo' chiuu waa na cal'a'yo', quia jo' cwindyaandyo' cantyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés.

¹⁹Cwiwitquioo'ya ljo' na cwil'a nn'aⁿ na teincoondye: m'a^{na} na cwe' luaa'ndyo ñequio nn'aⁿ, tilju' ljo' m'aaⁿ n'omna, wi'ndyena ñequio nn'aⁿ, ²⁰cwila't'maaⁿndyena 'naⁿ na jnda l'a nn'aⁿ, ndo' cwil'ana ts'iaaⁿ calua', m'a^{na} na

jndoona nc'iaana, xueena nn'aⁿ. Cwii ñ'oom tit'maⁿna', saa cwilawjeyayana, cwil'ana na cha'tso nn'aⁿ tixcwe m'aⁿ, mandā nquieena xcwe cwil'ana. Ñequii'cheⁿ na m'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ nquieena, ²¹ cwila'taa' n'omna nc'iaana, cwila'cwjeena nn'aⁿ, cwicandyeena, cwicwa'caxii'ndyena, ndo' niom nt'omcheⁿ na matseijomna' nmeiⁿ na cwil'ana. Matseijndo'a n'om'yo' cha'xjeⁿ jnda ñetsjoo ndaa'yo', nn'aⁿ na cwila'jomndye naquii' natiameiⁿ, tixocala'jomndyena cantyja na matsa'ntjom Ty'oots'om.

Nmeiiⁿ cwiwitquiao' mach'ee Espíritu Santo

²² Saa luaa waa ts'iaaⁿ Espíritu: mach'eeⁿ na m'aaⁿya na wi' n'oqⁿya nn'aⁿ, m'aaⁿya na neiiⁿya, m'aaⁿya na tjaa ñomtiuu c'oqⁿya jo nnom Ty'oots'om, m'aaⁿya na nioom'cheⁿ n'oqⁿya quia tixcwe ljo' cwil'a nn'aⁿ ñ'eⁿndyo, m'aaⁿya na ya nn'aⁿndyo ñequio nn'aⁿ, mach'eeⁿ na cwiteijndeiya nn'aⁿ, cwila'candaⁿndyo ñ'oom ntyuaaya, ²³ mach'eeⁿ na cje cwil'aaya jo ndaa nn'aⁿ, ndo' na cwiqueⁿndyo cheⁿncjooya xjeⁿ joo na l'ue ts'om seiⁿa na cal'aaya. Quia cwil'aaya nmeiⁿ juu ljeii na matsa'ntjomna' xocat'uiina' jaa. ²⁴ Joo nn'aⁿ na cwiluiindyena cwentaa' Cristo, nnom ts'oom'naaⁿ jnda ty'oomna cha'tso na queeⁿ ts'om seiina ñequio na tijo'ndyo na l'ue ts'omna'. ²⁵ Quia jo' cha'xjeⁿ na cwitandoo'a cantyja 'naaⁿ Espíritu, mati matsona' na ñnequiaaya na ca'mooⁿ ndaaya chiuu waa na tsam'aaⁿtyaaya.

²⁶ Ticatsona' na nla's'andyo nla'scundyo na nl'aaya na nla'liqo'a nn'aⁿ, meiⁿ na nnc'oqⁿya na taa' n'oqⁿya nt'omcheⁿ nc'iaaya.

6

Cateijndeindyō ntyjaā na cwila'yu'

¹ O nn'aⁿ na cwila'yu'yo', xeⁿ m'aaⁿ cwii nn'aⁿyo' na jnda tju'cje jnaⁿ juu, 'o na cwitsam'aⁿyo' cantyja 'naaⁿ Espíritu, laxmaⁿyo' na cateijndeiyō' jom na c'oomnnaaⁿ na nacje 'naaⁿ Cristo, saa cal'a'yo' naljo' ñequio na cwitue'ndyo'cje'yo'. Ndo' ticwiindyō' 'o cal'andyo' cwentā cantyja 'naⁿyo', tints'aana' na mati nncju'cje jnaⁿ 'o. ² Cwii ndo' cwiindyō' cateijndeiyō' nn'aⁿyo' na cwila'yu' meiⁿquia na cwitjoomna, ee na nl'a'yo' naljo' nla'canda'yo' ljeii na matsa'ntjomna'.

³ Ee xeⁿ na m'aaⁿ ts'om ts'an na t'maⁿ cwiluiiñē meiiⁿ ticatseixmaaⁿ na ljo', manquiu'nn'aⁿñe cheⁿnqueⁿ. ⁴ Cwii cwiindyō' 'o queⁿñe cheⁿnquii cwentā aa mach'ee cha'xjeⁿ na matsona', ee xeⁿ matseicandaⁿñe quia jo' ndaa nnc'oom na neiiⁿ cantyja 'naaⁿ, nchii ee macwji' cwentā na xcweti mach'ee, nchiiti cwiicheⁿ, ⁵ ee cwii cwiindyō chooya xuu 'naaⁿya.

⁶ Joo nn'aⁿ na cwindye ñ'oom' Ty'oots'om na cwit'mooⁿ nn'aⁿ ndaana, matsona' ñnequiana 'naⁿ na macaⁿna' naⁿ ñeeⁿ.

⁷ Tiñe'quiandyo' na nnquiu'nn'aⁿna' 'o, tjaa ñeeⁿ juu na ndaa ntioñ'oom Ty'oots'om, ee meiⁿljo'cheⁿ na nnom' ts'aⁿ, majo' jo' nncue'. ⁸ Ee ts'aⁿ na ñnequiaaⁿñeñ'eⁿ cantyja na l'ue ts'om seii', majuu jo' nnts'aana' cha'cwijom cwiwe' ntjom, nntsei'ndaa'na jom ndo' nncueeⁿeⁿ. Saa xeⁿ mach'eeⁿ yuu na cjawee' ts'om Espiritu, ñnequiaaⁿ na nnlo'ñom tsaⁿñeeⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ'. ⁹ Jo' chii tilanchqueeⁿndyo na nl'aaya yuu naya ee xeⁿ ti'ndyaanc'uaa'ndyo, nncue'ntyjo xjeⁿ na nnto'ñooⁿya na ticantycwii na cwitandoo'a. ¹⁰ Ndo' nc'e na ljo', cwii cwii ndii' na mañequiaana' na nndaan nntei'jndeiya nn'aⁿ, cal'aaya na ljo', majndeiiticheⁿ joo nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'om.

Ñ'oom na cwimacanda na ma'moⁿ tsomwaa

¹¹ Queⁿyo' cwenta na t'maⁿ ljeii matsa'a. ¹² Joo naⁿñeeⁿ na cwila'jndana na quiandyo' na caluii 'naaⁿ ntjaaⁿyo' cwil'ana na luaa' ee l'ue n'omna na ljoyaandye nn'aⁿ judíos ñ'eⁿndyena saa xeⁿ nla'jomndyena cantyja 'naaⁿ ts'oom'naaⁿ na tue' Cristo, nntyjo naⁿñeeⁿ joona. ¹³ Ee meiiⁿ joo nn'aⁿ na cwila'jndana na caluii 'naaⁿ seii'yo' ticalacandana chiuu t'maⁿ ljeii'ñeeⁿ. Saa cwijoo' n'omna na quiandyo' na caluii naljo' cha nndaan nla's'andye na jnda tantjomna 'o. ¹⁴ Saa cantyja 'naⁿya, tijoom cwji's'andyo. Manda macwjii's'aya cantyja 'naaⁿ juu na tue' nquii Ta Jesucristo nacjoo' ts'oom'naaⁿ, ee cantyja 'naaⁿ ts'oom'naaⁿ, juu na matseixmaⁿ tsjoomnancue, maqueⁿna' ts'oo cantyja 'naⁿya ndo' mati cwiluiindy^o ts'oo cantyja 'naaⁿ juuna'. ¹⁵ Ee quia na macwjaa'ñena' ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús, ticajnda meiiⁿ na aa jnda tuii 'naaⁿ seiiⁿeⁿ oo aa tjaa'naⁿ. Juu na tuiiñexco ts'aⁿ, juu jo' cajnda. ¹⁶ Cha'tsondye nn'aⁿ na cwilajomndyena ñ'oomwaa', quiaa Ty'oots'om na meiⁿcwii ñomtiuu tic'omna jo nnoom ñequio juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom joona.

¹⁷ Na xuee je' na wjaa wjaatina', meiⁿcwii ts'aⁿ tintsein-tjaaⁿ ja cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ'. Ee cantsaaⁿ na choya cwit'mooⁿna' na cwiluiindy^o ts'aⁿ na mandi'ntjomtyeⁿ nnom Ta Jesús.

¹⁸ O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' ñequio Jesucristo na cwiluiiñê na matsa'ntjoom jaa, macaⁿa na catio'naaⁿñê cha'tsondyo' 'o. Amén.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoom Éfeso

¹ Ja Pablo, ee na l'ue ts'om Ty'oqots'om, cwiluiindyō apóstol, ñ'oomwaa' ma'moⁿna' ts'aⁿ na majñom Cristo Jesús ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. Matseicwanoⁿya cartawaa na m'aⁿyo' tsjoom Éfeso na la'xmaⁿyo' cwentaa' Ty'oqots'om ndo' na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Cristo Jesús. ² Nquii Tsotyaaⁿya Ty'oqots'om na cwila't'maaⁿndyō ñequio Jesucristo na cwiluiñê na matsaⁿntjoom jaa, quiana na nnto'ñoom'yo' juu naya na laxmaⁿna ñequio juu na tjañomtiuu c'oom ts'aⁿ jo ndaⁿna.

Matio'naaⁿñe Cristo jaa

³ Cwila't'maaⁿndyō nquii Ty'oqots'om na cwiluiñê tsotye Jesucristo na matseixmaaⁿ na matsaⁿntjoom jaa. Nc'e na matseitjoom'na' jaa ñequio Cristo, jo' xjeⁿ cañoom'lueecheⁿ nc'e Espíritu Santo matio'naaⁿñê jaa ñequio cwii cwii nnom na matseixmaaⁿ na m'aaⁿ cañoom'luee. ⁴ Cwitjoocheⁿ na tqueⁿ Ty'oqots'om tsjoomnancue, jnda tjeii'ñê jaa na nntseitjoom'na' jaa ñequio Cristo. Luaa' s'aaⁿ cha nlqueⁿna' jaa na lju'ndyō jo nnoom, ndo' na tjaa jnaⁿ cwicolaxmaaⁿya jo nnoom. ⁵ Ee na wi' ts'oom jaa jo' chii xjeⁿ na jndyeecheⁿ tjeii'ñê jaa na nluiindyō ntseinaaⁿ nc'e Jesucristo, ee luaa' tqueeⁿ ee na ljo' l'ue ts'oom na nluii. ⁶ Tuii na ljo' cha' cantyja 'naaⁿ jo' nntseit'maaⁿñena' juu naya na matseixmaaⁿ, na cwe' yu tquiaaⁿ na la'xmaaⁿya nc'e nquii Jnaaⁿ na jeeⁿ candya' ts'oom. ⁷ Cantyja 'naaⁿ juu na jeeⁿ wi' ts'oom jaa, jo' na macwji'n'maaⁿñê jaa ee na tue' Jnaaⁿ, na matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿya. ⁸ Candaⁿya ma'moⁿ Ty'oqots'om na wi' ts'oom jaa na matseijnooⁿqⁿ n'ooⁿya ndo' mañequiaaⁿ na cwila'nooⁿa. ⁹ Ndo' jnda t'mooⁿ ndaⁿya juu na l'ue ts'oom na wanty'iuu' tyom'aaⁿna', majuu cantyjati na jnaⁿ cha'tso na seijndaa'ñê na nncjaacandaⁿna'. ¹⁰ Juu ñ'oom wanty'iuu'ñeeⁿ ma'moⁿna' na quia nncue'ntyjō xjeⁿ nntseicandaⁿñeñ'eⁿna', matseijn-daa'ñê na cha'tso na m'aⁿ cañoom'luee ñequio nnom tsjoom-nancue nc'om joo jo' nacje 'naaⁿ Cristo.

¹¹ Nc'e na jnda seitjoom'na' jaa ñ'eⁿ Cristo, teiyo tjeii'ñe Ty'oqots'om jaa cha na nc'oomna' jaa na nndaaya cha'na na nndaa' jom, ndo' na nncuaa na ljo' matseiljo'yuna' ñequio na jnda seijndaa'ñê na nnts'aaⁿ ndo' cwiluiina' cha'xjeⁿ na cjaawee' ts'oom. ¹² Luaa' waa na mach'eeⁿ cha jâ nn'aⁿ judíos na ñentyjaa'jndyee n'ooⁿya Cristo, catseit'maaⁿñena' Ty'oqots'om cantyja 'naaⁿya. ¹³ Ndo' mati 'o nn'aⁿ na nchii

judíos quia na jndye'yo' ñ'oom na mayuu' cantyja 'naa' Cristo, majuu ñ'oomxco naya na macwji'n'maa'ñena' 'o, jla'yu'yo' ñ'e'ñê, jo' na jñoom sayo 'o ñequio Espíritu Santo na tsoom na nnto'ñoom'yo'. ¹⁴ Manquii Espíritu Santo na tjamei'ntyjee' nnom ñ'oom na cwiljotyen na maxjen nnto'ñoo'ya ljo' na ñequiaa Ty'oots'om ndaaya quia na jnda seicandyaañeñ'ee' nn'a' na nla'xma' cwentaa'n'a', cha na catseit'maa'ñena' jom na jee' t'ma' cwiluiñê.

Quiaa Ty'oots'om na jndo' n'om nn'a' na cwila'yu'

¹⁵ Cantyja 'naa' nmei' mati ja quia na mandiiya na cwila'yu'ya n'om'yo' ñequio Ta Jesús ndo' na m'a'yo' na wi' n'om'yo' cha'tso nn'a' na lju' n'om, ¹⁶ tyoocjomei'ntyjaa'a na mañequiaya na quianl'uaa'n'a' cantyja 'na'yo' quia na matseina'ya nnoom. ¹⁷ Ty'oots'om caxuee cwiluiñê, nque' na cwiluiñê Tsotye Jesucristo na matsa'ntjoom jaa, maca'a nnoom na cantyja 'naa' Espíritu quiaa' na nla'n'o'yo' ñ'oom na ma'moo' ndaaya ndo' yati ntsata'jna'yo' jom. ¹⁸ Mati catseicanaa'ñê naquii' nque'yo' cha na ndaa nla'n'o'yo' ljo' tseixma' ñ'oom na cwicantyyaa' n'om'yo' na cantyja 'naa' juuna' maquee'ñê 'o, ndo' juu na mañequiaa' na cwicandaa nn'a' na laxma' cwentaa'n'a', jee' cajndana' ndo' jee' t'ma' tseixma'na', ¹⁹ ndo' mati quiaa' na caliuuya na jee'che' ndya' t'ma' waa na jnei'. Ñequio juu najndeii na matseixmaa' ndaa nnteijnei' jaa nn'a' na cwila'yuu'a ñ'e'ñê. Ndo' cantyja 'naa' juu najnei' luaa', ²⁰ s'aa' na tando'xco Cristo na tue', ndo' s'aa' na tjacjoo ntyjaa' ts'oo' ntyjaya la'ñe' cañoom'luee, ²¹ tquee' juu na t'ma'ti cwiluiñê nchiiti cha'tso na cwiluiitquiendye ndo' mati jo ndaa cha'tso na cwitsa'ntjom na m'a' cañoom'luee ñequio cha'tso na waa na jnda. Juu cwiluiit'ma'ñeti jo ndaa cha'tso na m'a' je' ndo' mati 'io cha. ²² Mati s'aa' na cha'tso nnom c'om nacje 'naa' juu ndo' s'aa' na juu cwiluiñê xque' ñ'oom jo nnom tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'n'a', ²³ ee tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'n'a' cwiluiñena' seii' Cristo ndo' matseicandaa'ñeñ'e'na' jom nc'e juu tmaa'ñee' ndo' cha'tso na niom, candaa' laxma'na' nc'e Cristo.

2

Cwilui'n'maa'ndyo nc'e na jee' wi' ts'om Ty'oots'om jaa

¹ Mañejuu xje' na tqiaa Ty'oots'om na ta'ndo' xco Cristo tqiaa' na 'o tando'yo' meii' na jo nnoom tyola'xma'yo' l'oo nc'e natia ñequio jna' na ñeja'xma'yo', ² mati 'o ñet'om'yo' naquii' natiamei', ñesantyjo'yo' ndo' ñel'a'yo' ljo' na cwila' nn'a' tsjoomnancuewaa, cha'xje' na l'ue ts'om juu espíritu na waa najndeii na m'aa' naquii' jndye na maleichuu xje'

'naaⁿna' nn'aⁿ na tiñe'cal'a chiuu na l'ue ts'om Ty'o^ots'om.
³ Mati tiempo na jnda teinom ñeja'l'jomndyo naquii' cha'tso natiameiⁿ, ñel'aaya ljo' na queeⁿ n'om seiⁱa ndo' ñeja'canda^andyo ñ'omtiuu 'naaⁿya. Ndo' na ljo' ñel'aaya, juu na matsei^wiityeⁿ Ty'o^ots'om nn'aⁿ laxmaaⁿya na cat'uiina' jaa cha'xjeⁿ na nnt'uiina' nt'omcheⁿ. ⁴ Saa jeeⁿcheⁿ ndya' wi' ts'om Ty'o^ots'om jaa. T'maⁿ waa na candya' ts'oom ñ'eⁿndyo, ⁵ ee xjeⁿ na ñet'o^onya na l'oo nc'e jnaaⁿya, xjeⁿñeeⁿ tquiaaⁿ na tando^oxcooya quia na tquiaaⁿ na tando'xco Cristo. Ndo' na ljo', nc'e naya na matseixmaaⁿ, jo' na cwiluii'n'maaⁿndyo'. ⁶ Ndo' na tyolaxmaaⁿya l'oo tquiaaⁿ na tando^oxcooya ñequio Cristo Jesús, ndo' s'aaⁿ na cwimeⁱndyuaandyo ñ'eⁿñe cañoom'luee. ⁷ Luaa' s'aaⁿ cha xuee na cwiwjaana' m'moⁿna' na juu na m'aaⁿ na jnda ntyjeeⁿ jaa, jeeⁿ cajnda tseixmaⁿna' ñequio juu naya na matseixmaaⁿ nc'e Cristo Jesús. ⁸ Nc'e naya 'naaⁿ Ty'o^ots'om na cwe' yu, jo' chii cwicaluii'n'maaⁿndyo' ee na cwila'yuy^a n'om'yo' ñ'eⁿñê. Meiⁿ nchii laxmaⁿyo' na ljo' nc'e cwii na jnda l'a' ncjo'yo', laxmaⁿyo' naljo' nc'e mach'eeⁿ na cwicanda'yo' juuna'. ⁹ Nchii cwe' waa na jnda s'aa ts'aⁿ jo' na cwilui'n'maaⁿñê, cha nntseicu'na' na nntseis'añe cheⁿnqueⁿ. ¹⁰ Ee cwiluiindy^o ts'iaaⁿ na mach'ee Ty'o^ots'om. Jnda tqueeⁿxcoom jaa cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús cha na cal'aaya cha'tso nnom na maty'iomyana' na ndyu'ñeeⁿcheⁿ seijndaa'ñê na cal'aaya.

Cwiljoyaandyo ñ'eⁿ Ty'o^ots'om nc'e na tue' Cristo

¹¹ Jo' chii cjañjoom' n'om'yo' chiuu ñeja'xmaⁿyo' cwi^tjoocheⁿ na cwila'yuy^ayo'. 'O nchii tsjaaⁿ judío 'o ndo' nc'e naljo' joona na cwil'ana 'naaⁿ ntjaaⁿ yo'ndaa ndana na naⁿnom, cwiluena na 'o tila'xmaⁿyo' cwentaa' Ty'o^ots'om nc'e na tiquil'a'yo' naljo'. ¹² Tiempo'ñeeⁿ nchii cantyja 'naaⁿ Cristo ñet'om'yo', ñet'om'ndyo'yo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ Israel, ee watoⁿ tyom'aⁿyo' cantyja 'naaⁿ ñ'oomtyeⁿ na seijndaa'ñe Ty'o^ots'om ñequiondye joona, ndo' mati ñ'oom na tsoom nda^aana na nnts'aaⁿ. Xjeⁿñeeⁿcheⁿ meiⁿ ticantyjaa' n'om'yo' jom, meiⁿ na nnc'om'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ. ¹³ Saa je' je' tjoom' m'aⁿyo' ñ'eⁿ Cristo Jesús. Jo' chii 'o na ñet'om'ndyo'yo' ñ'eⁿ Ty'o^ots'om jnda seicandyoo'ñena' 'o cantyja 'naaⁿaⁿ nc'e na tquiaañe Cristo na tueeⁿeⁿ cwenta'yo'. ¹⁴ Ee Cristo cwiluiiñê na cwiljoya n'o^on já nn'aⁿ judíos ñequio 'o na nchii jo' cwiluiindy^o. Jom s'aaⁿ na ñecwii tmaaⁿ laxmaaⁿya na ñet'o^onya na we tmaaⁿ jaa, ee seityueeⁿeⁿ juu na ñet'o^on na wjeendyo ntyjaa cwii na cha'cwijom tatiom na ñetoⁿna' jaa. ¹⁵ Ñ'oom na tqueⁿ Moisés jndye nnom tyoqueⁿna' xjeⁿ nn'aⁿ. Saa cantyja na tue' Cristo seintycwiina' najndeiⁱ na tyotseixmaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. S'aaⁿ na ntycwii jo' cha we

ntmaaⁿndyo nncwil'uee'ñê na nnts'aaⁿ cwii tmaaⁿ xco na tjoom' m'aaⁿya cantyja 'naaⁿaⁿ. Laa'ti' waa na seintycweeⁿ na ticuee' n'om nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ nc'iaana. ¹⁶ Nc'e na tue' Cristo nacjoo' ts'oom'naaⁿ jo' na seintycwiiñ'eeⁿ na m'aⁿntiaaⁿndye we ntmaaⁿ nn'aⁿ, s'aaⁿ na ñecwii tmaaⁿ joona, ljoyaandyena ñ'eⁿ Ty'oots'om.

¹⁷ Jndyo Cristo na jndyonquiaaⁿ ñ'oom xco na mach'eena' na cwintycwii tia' quii'ntaaⁿ 'o nn'aⁿ na tquia ñet'om'yo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, ndo' mati quii'ntaaⁿ jâ nn'aⁿ judíos na candyoo'ti ñet'ooⁿyâ cantyja 'naaⁿaⁿ. ¹⁸ Nc'e cantyja 'naaⁿ Cristo jo' na meiiⁿ we ntmaaⁿ jaa, wanaaⁿ na nntsaquiaaⁿ na m'aaⁿ Ty'oots'om, cwiluii na ljo' nc'e Espíritu Santo. ¹⁹ Jo' chii 'o nn'aⁿ gentiles tacola'xmaⁿ'yo' nn'aⁿ na cwe' cwiquieya cwii tyuaa na nchii jo' tuiindyoy'. Xeⁿ nchii je' je' mañecwii xjeⁿ cwiluiindyoy' ñequio tmaaⁿ na cwiluiiñe cwentaa' Ty'oots'om, cwiluiindyoy' nn'aⁿ na ñecwii w'aa 'o, ndo' ñequii 'ñeeⁿ ntseinda 'o. ²⁰ 'O cwiluiindyoy' cha'cwijom w'aa na jna'na' nacjoo' ts'iaⁿtsjo', na tacatyeeⁿ nacjoo' ñ'oom na tyoñequia apóstoles ñequio profetas. Manquiti Jesucristo cwiluiiñe tsjo' nqui w'aa'ñeeⁿ. ²¹ Cristo cwiluiiñe tsiaⁿtsjo'ñeeⁿ. Nacjoo' juuna' cha'waa w'aa'ñeeⁿ cwijom wjaacandaaⁿna' hasta na ncue'ntyjo na nluiiñena' cwii wats'om na lju' cwentaa' Ta Ty'oots'om. ²² Jo' chii cha'tsondyoy' 'o na seitjoom'na' ñ'eⁿ Cristo matseitjomna' 'o ñ'eⁿ nc'iaa'yo' na cwiluiindyoy' cwii w'aa yuu na nnc'oomñe Ty'oots'om nc'e Espíritu Santo.

3

To'ñom Pablo ts'iaaⁿ na nnts'aaⁿ

¹ Jnaaⁿ ñ'oommeiⁿ, jo' na ja Pablo m'aaⁿya praso cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús cha cateijndeiiina' 'o nn'aⁿ gentiles, ² Nc'e na jeeⁿ yañe Ty'oots'om, matsona' na manquiu'yo' na tquiaaⁿ ts'iaaⁿwaa na cats'aaya juuna' naquii'ntaaⁿ'yo' cha na cateijndeiiina' 'o. ³ Ee t'mooⁿ nqoⁿya ñ'oom na jeeⁿ wanty'iuu' ñetuaa chiuu jnda seijndaa'ñê, ndo' tquiaaⁿ na catsei'nqoⁿ'a juuna'. Chjoowi' ñ'oom'ñeeⁿ jnda seiljeiya na matseicwanoⁿya na m'aⁿ'yo'. ⁴ Quia nla'na'yo' juuna' quia jo' nla'nqoⁿ'yo' na matsei'nqoⁿ'a ñ'oom na wanty'iuu' ñetuaa cantyja 'naaⁿ Cristo. ⁵ Juu na jeeⁿ wanty'iuu' ñetuaa tñquiaa Ty'oots'om na nliu nn'aⁿ na ñet'om teiyo juuna', cha'xjeⁿ je' ñequio Espíritu Santo jnda t'mooⁿ ndaa apóstoles na lju' n'om ñequio profetas. ⁶ Luaa waa ñ'oom na wanty'iuu' ñetuaana': Nn'aⁿ na nchii judíos joona, juu na nnts'aa Ty'oots'om na ndaa nn'aⁿ judíos, mati nnto'ñoomna. Matseitjoom'na' joona ñequio seii' Cristo, mati mañ'oomna' joona naquii' ñ'oom na tso Ty'oots'om na nnts'aaⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús.

⁷ Macantyja 'naaⁿl ñ'oomwaa' jo' na s'aa Ty'oots'om na jn-daya na mañequiaya juuna' ndaa nn'aⁿ, ndo' tquiaaⁿ najndei na matseixmaaⁿ na ñ'eⁿ mats'aaya tsiaaⁿwaa'. ⁸ Quii'ntaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om na tit'maⁿ cwilui-indye, cantyja 'naⁿya, ja tit'maⁿndyotyā, nchiiti joona. Saa meiiⁿ na ljo', nqoⁿ ja tquiaaⁿ ts'iaaⁿ na catseicandiiya nn'aⁿ na nchii judíos na cha'tso na matseixmaⁿ Cristo jeeⁿ cajndana' meiⁿ xocandaa nntsei'nqoⁿ ts'aⁿ. ⁹ Ndo' ty'ioom ts'iaaⁿ ja na cats'aaya na c'ooliu nn'aⁿ chiuu nncwji'n'maaⁿñê 'o nn'aⁿ na nchii tuiindyoy judíos. Quia na jnaⁿjndyeecheⁿna' na s'aa Ty'oots'om cha'tsoti na maniom seijsndaa'ñê na luaa' nncuaa, saa hasta quia je'cheⁿ matseicanqoⁿ na ljo', ¹⁰ cha cantyja 'naaⁿl juu tmaaⁿl nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ cha'tsondye na cwiluiitquiendye na m'aⁿ cañoom'luee ñequio cha'tso na cwitsaⁿntjom jo' jo', caliuna na jndye nnom na jndo' ts'om Ty'oots'om. ¹¹ Ty'oots'om s'aaⁿ cha'tso nmeiⁿ cha'xjeⁿ nqueⁿ jnda seijsndaa'ñê na ticantycwii na l'ue ts'oom na nncuaa, ndo' seicandaa'ñena' naljo' ee Taya Jesucristo. ¹² Ndo' nc'e na cwila'yuy'a n'qoⁿ ñ'eⁿ Jesucristo ndo' cwicantyyaa' n'qoⁿya jom, jo' na matseicanaa'ñena' na cwila'candyoo'ndyo na m'aaⁿ Ty'oots'om. ¹³ Jo' chii macaⁿa ndaa'yo' na tint-sei'ndaa'na' nquiuyoy' nawi' na matjoⁿya cantyja 'naⁿyo' ee na ljo', matseit'maaⁿñena' 'o.

Cristo candya' ts'oom jaa

¹⁴ Macwe' jo' na maco'a xtyaya jo nnom Tsotye Taya Jesucristo, ¹⁵ na cantyja 'naaⁿl jom cha'tso yo na m'aⁿ cañoom'luee ñequio yo na m'aⁿ tsjoomnancue, cwilcwii'na xueⁿeⁿ na cwiluiiñê Tsotyena. ¹⁶ Nquii Tsotyaaⁿya waa na jeeⁿ cajnda na tjaa ljo' cwii macaⁿna' na matseixmaaⁿ. Macaⁿa na cantyja 'naaⁿ joona', naquii' n'om'yo' nñequiaaⁿ na nnaⁿndyo' ndo' nla'xmaⁿ'yo' najndei na cwiluiiñê nc'e Espíritu, ¹⁷ cha nndaa nnc'oomñe Cristo naquii' n'om'yo' nc'e na cwila'yuy'a n'om'yo' ñ'eⁿñê cha caljotyeⁿ na m'aⁿ'yo' naquii' na m'aaⁿ Ty'oots'om na wi' ts'om 'o, cha'xjeⁿ njoom ty'e nch'ioo' ts'oom. ¹⁸ Mati macaⁿa nnom Ty'oots'om na cala'nqoⁿ'ya'yo' ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yuy' cwanti na t'maⁿ na m'aaⁿ Cristo na wi' ts'oom nn'aⁿ, ndo' na tco, ndo' na njoom, ndo' na ndye. ¹⁹ Juu na m'aaⁿ Cristo na wi' ts'oom 'o luaa, macaⁿa na cala'nqoⁿ'yo' na waljoo'cheⁿ na t'maⁿna', ndo' na luaa' nla'nqoⁿ'yo' jo' na nnc'om'yo' na chawaañ'eⁿ naquii' n'om'yo' m'aaⁿñe Ty'oots'om.

²⁰ Catseit'maaⁿñena' Ty'oots'om na jom jndyeti nndaa nnts'aaⁿ nchii cwe' cha'xjeⁿ cwitaaⁿ jaa meiⁿ nchii cwe'

cha na cwila'tiutyayaya ndo' na mateijneiⁿ jaa nc'e najndeii na matseixmaaⁿ m'aaⁿna' naquii' n'ooⁿya. ²¹ Jom catseit'maaⁿñena' naquii' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ nc'e Cristo Jesús cha'tso ndyu ndo' cha'waati xuee na cwii wjaatina'. Amén.

4

Tjoom' m'aⁿyo' nc'e Espíritu Santo

¹ Ja m'aaⁿya w'aancjo jnaaⁿ na cwiluiindy^o ts'aⁿ na m'aaⁿñe cantyja 'naaⁿ Jesucristo, mats'aaya ty'oo ndaaⁿyo' na c'om'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ na macaⁿna' na c'om nn'aⁿ na maqueeⁿñe Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ ee mancjo'yo' jo'. ² C'om'yo' na nioom' n'om'yo' ndo' yann'aⁿndyo', c'om'yo' na t'maⁿ n'om'yo', canaⁿndyo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo' ñequio na wi' n'om'ntyjee'yo'. ³ Ñequio na mateijndeii Espíritu Santo 'o, calajnda'yo' na ñecwii n'om'yo' ñequio nn'aⁿ na cwila'yu' nc'e na matseitjoom'na' 'o na ya m'aⁿyo' ñequiondy^e joona. ⁴ 'O nc'e Cristo ñecwii sei' cwiluiindy^o ndo' ñecwii Espíritu Santo na m'aaⁿñe naquii' n'om'yo', cha'xjeⁿ jnda tqueeⁿñe Ty'o^oots'om 'o na ñecwii waa na cwicantyyaa' n'om'yo', ⁵ m'aaⁿ ñecwiiñe Jesucristo na cwiluiiñe na matsa'ntjoom, ndo' ñecwii na cwila'yu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿñe, ndo' ñe'cwii na cwileits'oomndye nn'aⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ, ⁶ ndo' m'aaⁿ ñecwii Ty'o^oots'om na nqueⁿ cwiluiiñe Tsotyaaya na cha'tsondy^o, jom cha'tso matsa'ntjoom ndo' mach'eeⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ naquii' n'ooⁿya ndo' m'aaⁿñe jo' jo'.

⁷ Cwii cwiindy^o cantyjati na jnda jndaa' nnom Cristo na 'naaⁿ ts'iaaⁿ na matseixmaⁿ, cantyjati jo' naya na maco'ñom.

⁸ Nc'e na luaa' jo' matso ñ'oom' Ty'o^oots'om na teiljeii:

Quia na tjawaaⁿ cañoom'luee jnda na tando'xcoom na tueeⁿeⁿ,

tjachom cha'tso joo na ñet'om nacjoom'm,

ndo' ndaaⁿ nn'aⁿ tquiaaⁿ cwii cwii nnom na 'naaⁿna.

⁹ ¿Ljo' ñe'ca'moⁿna' na matsona' na tjawaaⁿ? Matsona' naljo' ee najndyee jndyocueeⁿ nnom tsjoomnancuewaañe.

¹⁰ Jom na jndyocueeⁿ majuityeeⁿ tjawannaaⁿaⁿ cañoom'luee cha na cha'tsoti na niom, candaⁿ ma'moⁿna' na m'aaⁿñe.

¹¹ Ndo' manquiiyeeⁿ tquiaaⁿ na nt'om nn'aⁿ cwiluiindy^e apóstoles. Nt'om cwiluiindy^e nn'aⁿ na cwit'mooⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ cha cala'yu' nn'aⁿ. Nt'om cwiluiindy^e na cwiñe'quia ñ'oom xco na ya cantyja na nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ,

ndo' nt'om cwiluiindy^e na cwitei'x'ee ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^oots'om cwentaaⁿaⁿ ndo' nt'omcheⁿ cwito'ñoom na 'naaⁿ na cwit'mooⁿ ndaaⁿ nc'iaaⁿ.

¹² Luaa' s'aa Cristo, jo' na ya tei'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'xmaⁿ cwentaaⁿaⁿ na nl'ana

ts'iaaⁿ na macaⁿna' cha na nncjaawijndyeendye nn'aⁿ na nnc'om cantyja 'naaⁿaⁿ, ¹³ hasta xjeⁿ na nncue'ntyjo na cha'tsondyo tjoom' nnc'ooⁿya na cwila'y^u'ya n'ooⁿya ñ'eⁿñê ndo' na canda^a'ya na cwita'jnaaⁿ'a nquii Jnda Ty'o^ots'om. Ndo' na ljo' nlaxmaaⁿya nn'aⁿ na jnda tquiee n'om na canda^a' nntseijomna' jaa cantyja 'naaⁿ Cristo. ¹⁴ Quia jo' taxocat-seijomnda'na' jaa cha'na yocanch'u na tiyo yo cwila'chuii' chiuu waa na m'aaⁿ n'om. Meiⁿ taxonquiandyo na nleichu-una' jaa cantyja 'naaⁿ ñ'oom xco na cwe' cantu na cwiñe'quia nn'aⁿ na jeeⁿ jndo' n'om na joo ñ'oom'ñeeⁿ cwi'oochoondyena' nn'aⁿ nato na tixcwe. ¹⁵ Quia jo' nc'e na wi' n'ooⁿya nn'aⁿ, calana^a'ya ñ'oom na mayuu', matsona' na catsanajnda^aya cantyja 'naaⁿ cha'tso nnom chiuu waa na m'aaⁿya nc'e na matseitjoom'na' jaa ñ'eⁿ Cristo na cwiluiiñê xqueⁿ tmaaⁿ jaa na laxmaaⁿya seiiⁿeⁿ. ¹⁶ Ndo' cantyja 'naaⁿ Cristo, jaa na cwiluiindy^o seiiⁿeⁿ, matseijomna' cha'na tjacañjoom'ñe seii' ts'aⁿ, ndo' juu jo' quia ya t'uii'na' ñequio cwii cwii nnom na tjacañjoom'ñe ts'aⁿ, quia jo' tjoom' m'aaⁿna', ndo' nc'e jo' ya wjanajndeii juuna'. Ndo' jaa na cwiluiindy^o seiiⁿeⁿ, nntsawijnda^aya na wi' n'ooⁿya nn'aⁿ.

Cwiluiindyoxcoo na cwila'yuu'a ñ'eⁿ Cristo

¹⁷ Jo' chii nc'e nquii Ta Jesús matsa'ntjoom jaa, luaa ñ'oom na matsjoo ndaa'yo'. Tsacwi'ntyje'yo' na matseijomna' 'o cha'na nn'aⁿ na tyootioondye l'o Ty'o^ots'om. Ee joona m'aⁿna ñomtiuu 'naaⁿna na cwe' ts'iaaⁿndyo joona'. ¹⁸ Ee juu na cwila'noⁿna matseijomna' cha'cwijom na jaañe. Ee juu na wando' Ty'o^ots'om ticuaana' ñ'eⁿndyena ee ticala'noⁿna cantyja 'naaⁿaⁿ nc'e na quie' n'omna. ¹⁹ Jnda s'aana' na tajnaaⁿtona natia na cwil'ana, cwiñequiandyena nnom ljo' na queeⁿ ts'om seiina cha ñequio na neiiⁿna nnda^a nl'añ'eⁿna cha'tso nnom ljo' na ticaty'iomyana'. ²⁰ Saa 'o nchii luaa' waa ñ'oom na tyot'mooⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo ndaa'yo', ²¹ xeⁿ na mayuu' jndye'ya'yo' ñ'oom'm ndo' jla'noⁿ'yo' na ñ'oom na mayu'cheⁿ juuna', ²² quia jo' cantyja 'naaⁿ chiuu waa na ñet'om'jndyee'yo', catjei'ndyo' cantyja 'naaⁿ natia na ñeseiqueeⁿ ts'om seii'yo' ee juu jo' tseixmaⁿna' cwii na jnda tei'ndaa'ñ'eⁿ na joo natia'ñeeⁿ cwinquio'nn'aⁿna' ts'aⁿ. ²³ Macaⁿna' na cala'xco'yo' cantyja 'naaⁿ espíritu 'na'yo' ñequio na m'aaⁿ n'om'yo', ²⁴ ndo' na c'omxcondyo' cha'cwijom ts'aⁿ na macwee liaa xco na juu jo' cwiluiiñena' cantyja na l'ue ts'om Ty'o^ots'om na cwiwitquioo' jo' quia na mach'ee ts'aⁿ na maty'iomyana' ndo' lju' wjaam'aaⁿ.

²⁵ Jo' chii tacalanei'yo' cantu, cwii ndo' cwiindy^o catseineiⁿ ñ'oom na mayuu' ñ'eⁿ nc'iaa' ee cha'tsondyo cwilui-indyo cwii cwii nnom ljo' na tjacañjoom'ñe seii' Cristo.

26 Quia matsei'w'ii' x'ia', tintseitjoondyu'ti' nnoom na jndaa'jom nntseicamaa'ndyu' na tincja'cwaa'ya' jom.
 27 Tiñenquia'yo' mei'ncwii nnom na tsa'jndii nddaa nnts'aa' xje' 'o.

28 Ñee' 'o na ñex'uee, je' tanch'ueeti, je' cats'aayaa' ts'iaa' na yati cha nncuaa ljo' na nddaa nnteijnei' nt'omche' na matseitjoona' joona.

29 Mei'ncwii ñ'oomntjei' talanei'yo', macanda calanei'yo' ñ'oom naya na nnteijndeina' ts'a' na nncjaawijndeityee', ndo' nn'a' na ndye ñ'oom'ñee' nntio'naa'ñena' joona.
 30 Ndo' til'a'yo' cwii nnom na nntseichjoo'na' ts'om Espíritu Santo na cwiluiñe Ty'oqots'om, nquii na ñequio juu ty'oom sayo 'o, cha jndaa' ñee' 'o xuee quia na nului'n'maa'ndyeñ'e' nn'a'.

31 Ca'ndye'yo' cha'tso nnom na cwil'a na matsei'ndaa'na' n'om'yo', cha'na nntseiw'ii' ts'a' x'iaa'a', nntseiloo'ñe ts'a' ñ'e' x'iaa'a', c'uaa c'uaati 'ñom na matseijmei'ñe nnom x'iaa'a', maju' ts'a' ñ'oom wi' nacjoo' x'iaa'a', ñequio chatso nnom ljo' na tis'a. 32 Cal'a'yo' na ya nn'a'ndyo' ñ'e' nc'iaa'yo', c'oom na wi' n'om'yo' joona, cala't'ma' n'om'yo' nc'iaa'yo' cha'xje' mati matseit'ma' ts'om Ty'oqots'om 'o nc'e Cristo.

5

Luaa maca'na' na c'om ntseinda Ty'oqots'om

1 Nc'e na cwiluiindyoy' ntseinda Ty'oqots'om na m'aa' na jee' candya' ts'oom 'o, jo' na maca'a na calui'ndyo' cha'xje' nque'. 2 C'om'yo' na jnda nquiu'yo' mei'quia nn'a' cha'xje' Cristo ty'oom na candya' ts'oom jaa, ndo' tquiaañe na tuee' en cwentaaya. Ndo' na ljo' s'aa' s'aana' ntyjii Ty'oqots'om ñ'e'ñe cha'cwijom catsma' na cwila'cuee' nn'a' judíos cha nntseit'ma' ts'oom joona jnaa'na. Manc'e jo' chii tío na jee' tjawee' ntyjii Ty'oqots'om ñ'e'ñe cha'cwijom cwii jndye cachi.

3 Saa quii'ntaa' 'o na cwiluiindyoy' nn'a' cwentaay Ty'oqots'om ticatsona' mei' cwe' na nlanei'yo' ñ'oom cantyja 'naa' na cwe' nnc'oomya ts'a' ñ'e' x'iaa' ndo' cha'tso nnom ñ'oomtia, oo aa queen ts'om ts'a' na ñe'cwityañe.
 4 Ticaty'iomna' na nlanei'yo' mei'quia nnom ñ'oom ntjei' oo ñ'oom wi', oo ñ'omjnaa' na cwila'nei' nn'a'. Nchii jo' na nl'a'yo'. 'O cjaañjoom' n'om'yo' cwii cwii nnom na cantyja 'naa' joo jo' ñe'quia'yo' na quianl'uaa' Ty'oqots'om. 5 Ee manquiu'yo' na juu ts'a' na cwe' nnc'oomya ñequio x'iaa' oo na nntseiquee' ts'om na ñe'cwityañe, jo' jo' matseijomna' cha'na quia na matseit'ma'ñe ts'a' cwii na cwe' nn'a' nl'a, ndo' na ljo' nntseicu'na' na nncjaaquee' tsa'ñee' cantyja na matsa'ntjom Cristo ñ'e' Ty'oqots'om. 6 Mei'ncwii ts'a'

tinguio'nn'aⁿyo' na nndu'yo' ñ'oom ntjeiⁿ nnom, ee macwe' jnaaⁿ jo' juu na t'maⁿ nntseiw'ii Ty'oqots'om nnt'uiina' nn'aⁿ na tilañ'oom'ndyena chiuu na matseicañeeⁿ joona. ⁷ 'O til'a'yo' cha'xjeⁿ na cwil'ana.

⁸ Ee 'o jnda ñet'om'yo' cantyja 'naaⁿ na jaaⁿñe saa je' na jnda seitjoom'na' 'o ñequio Ta Jesucristo, c'om'yo' cantyja 'naaⁿ naxueeñe, ⁹ ee juu naxueeñe quia na matseixueeñena' naquii' ts'om ts'aⁿ, mach'eena' na yats'aⁿñê, xcwe mach'eeⁿ ndo' mayom'm ñ'oom na nntseineiⁿ. ¹⁰ Cala'jnda'yo' na nntsawi'naⁿyo' na nl'a'yo' cha'tso yuu na macjaawee' ntyjii Ta Jesús ñ'e'ndyo'. ¹¹ Ticala'jomndyo' ñequio ljo' na tjaa yuu l'ue na cwil'a nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ na jaaⁿñe. 'O cala'canqoⁿyo' na tixcwe ljo' cwil'ana. ¹² Ee mach'eena' na jnaaⁿ ts'aⁿ na nntseineiⁿ ljo' na cwe' nty'iu cwil'a naⁿñeeⁿ, ¹³ saa quia na jnda seicanqoⁿ naxueeñe cha'tso ljo' na cwe' nty'iu cwiluii, quia jo' cwiwitquioo'ya. Ee juu naxuee matseicanqoⁿna' cha'tsoñ'eⁿ ljo' na wanty'iuu' niom. ¹⁴ Cantyja 'naaⁿ luaa', luaa matsona':

Calcwi' 'u na watsu',

quicantyja' na wa' qui'ntaaⁿ l'oo

cha na ññequiaa Cristo na xuee nnc'oom'.

¹⁵ Cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ cal'andyo' cwenta cantyja chiuu waa na tsam'aⁿyo'. Tinc'om'yo' na cwe' tijndo'to n'om'yo', 'o c'om'yo' na jndo'ya n'om'yo'. ¹⁶ Jo' chii que'ndyo' na nl'a'yo' yuu na maty'iomyana'. Meiⁿ tila'catsu'yo' xuee 'naⁿyo' na cwe' chutindyo, ee cwii cwii xuee jaawiwi'ti. ¹⁷ Til'a'yo' cwii nnom na cwe' nl'a'to'yo', cala'nqoⁿya'yo' ljo' l'ue ts'om Ta Ty'oqots'om na nl'a'yo'. ¹⁸ Tinc'om'yo' na candye'yo', ee na luaa' nl'a'yo' wjaachuna' 'o na nntsuundyo', 'o c'om'yo' na too'ndyo' ñ'eⁿ Espíritu Santo. ¹⁹ Cala'na'yo' ñ'oom na cho salmos na nndye'yo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo' ndo' cata'yo' cha'tso nnom na ya nnta ts'aⁿ na cwila't'maaⁿndyo' Ta Ty'oqots'om ñequio na xcwee'ya n'om'yo'. ²⁰ Ñequii'cheⁿ quia'yo' na quianl'uaa' Tsotyaa'ya Ty'oqots'om cantyja cha'tsoti na matio'ñaaⁿñê 'o ñequio xuee' Taya Jesucristo.

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na t'unco.

²¹ Catue'ndyo' cje'yo' ndaa nc'iaa'yo' na cwila'yu' nc'e na t'maⁿñe Ty'oqots'om nquiu'yo'.

²² 'O yolcu na m'aⁿ s'aa'yo' cal'a'yo' ljo' na l'ue n'omna cha'cwijom cwindye'ntjom'yo' nnom nquii Ta Jesucristo. ²³ Ee tsaⁿs'a cwiluiiñê xqueⁿ scoom'm, cha'xjeⁿ Cristo cwiluiiñê xqueⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ ndo' na macwji'n'maaⁿñê tmaaⁿñeeⁿ, ee cwiluiiñena' seiⁿeⁿ, ²⁴ ndo' cha'xjeⁿ t'maaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' maju'ñecje nnom

Cristo, maluaa' macaⁿna' na joo yolcu na jnda t'unco catuee'ndyecjena ndaa s'aana.

²⁵ Naⁿnom na m'aⁿ lcuu c'omna na jnda nquiuna joo cha'xjeⁿ Cristo ty'oom na candya' ts'oom tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaⁿaⁿ ndo' na tquiaañê na tueeⁿeⁿ cwentaana. ²⁶ Luaa' s'aaⁿ cha na nntseixmaⁿ tmaaⁿñeeⁿ cwenta' Ty'oots'om ndo' tqueⁿ ljoom'm juuna' quia na teits'oomndyena ndo' ñequio na tyondyena ñ'oom'm, ²⁷ cha ññequiaa cheⁿnqueⁿ tmaaⁿñeeⁿ nnoom na neiⁿncoo' caxuee tseixmaⁿna', na tjaa yuu na cwajndii cantyja 'naaⁿna' meiⁿ tjaa'na' na cantseiiⁿna' meiⁿ tjaa cwiicheⁿ na nljei' na ticuaaya cantyja 'naaⁿna', na ñequii'cheⁿ tseixmaⁿna' cwentaa' Ty'oots'om ndo' candaⁿñ'eⁿ matseixmaⁿna' cwentaⁿaⁿ. ²⁸ Maluaa' waa na matsona' na c'oom tsaⁿs'a na wi' ts'oom scoom'm cha'xjeⁿ jnda ntyjeeⁿ seiiⁿeⁿ. Ee ts'aⁿ na wi' ts'om scuu' ma'moⁿ na jnda ntyjiiñe cheⁿnquii. ²⁹ Ee tjaa 'ñeeⁿ quich'ee na jndoo'ñe cheⁿnquii. Macwaaⁿaⁿ nantquie cha nnc'oom na yaaⁿaⁿ. Ndo' cha'xjeⁿ Cristo mach'eeⁿ cwenta jaa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaⁿaⁿ, maluaa' matseijomna' na cateix'ee ts'aⁿ scoom'm. ³⁰ Ee jaa tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaⁿaⁿ, cwiluiindyō seii' Cristo na cha'waañê. Ndo' cwii cwiindyō matseijomna' cwii cwii nnom na matseicañjoom'na' jom. ³¹ “Jo' chii tsaⁿs'a n'ñeeⁿ tsotyeeⁿ tsoñeeⁿ cha na nntseitjoom'na' jom ñ'eⁿ scoom'm ndo' wendyena nla'xmaⁿna ñecwii ts'aⁿ.” ³² Jeeⁿ t'maⁿ matseixmaⁿ ñ'oomwaa' na jeeⁿ wanty'iuu' waana'. Saa ja matseijoom'ndyō ñ'oommeiⁿ cantyja 'naaⁿ Cristo ñequio tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaⁿaⁿ. ³³ Saa ñ'oom na macanda, cwii ndo' cwiindyō 'o c'oom na jnda ntyjii scuu' cha'xjeⁿ na jnda ntyjiiñe cheⁿnquii ndo' mati 'o naⁿlcu cala'l'uee'ndyō' s'aa'yo'.

6

Luaa macaⁿna' na c'om nda nn'aⁿ na cwila'yu'

¹ 'O yonch'u, nc'e na cwila'yu'yo' ñequio Jesucristo, laxmaⁿyo' na c'om'yo' na ndyaandyō' jo ndaa nn'aⁿ na nda o' ee maty'iomyana' na nla'yo' naljo'. ² Ee ljeii najndyee na matsaⁿntjomna' chuuna' ñ'oom na tso Ty'oots'om na nnts'aaⁿ. Matsona': “Catseit'maaⁿndyu' tsotyē' ñ'eⁿ tso'ndyō' ³ cha na nnc'oom' na neiⁿ ndo' tco xueechu' nnom tsjoomnancuewaa.” ⁴ Ndo' 'o je', na m'aⁿ nda'yo' til'a'yo' cwii nnom na nla'lloo'ndyena, 'o cala'quie'yo' joona ñequio ñ'oom na matseijndo'na' n'omna chiuu nnc'omna ndo' cat'moⁿyo' ndaana na candya' ts'om Ta Jesucristo joona.

Ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na teil'uandye na cwindye'ntjomtyeⁿ

⁵ 'O nn'aⁿ na teijndandyo', c'om'yo' na ndyaandyo' ndaa patrom 'naⁿ'yo', catue'ndyo'cje'yo' ndaana ndo' ñequio na nquia'yo cala't'maa'ndyo' joona ñequio na xcwee' n'om'yo' cha'xjeⁿ nqui'u'yo' na cwindye'ntjom'yo' nnom nquii Cristo.

⁶ Nchii cwe' quia na jndoo'na jo' na cwique'ndyo' ts'iaaⁿ na cwil'a'yo'. 'O cal'a'yo' na ljo' ee na manqui'u'yo' na nnom nquii Cristo m'aⁿ'tye'nyo' moso, ndo' ñequio na xcwee' n'om'yo' cwil'a'yo' yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om. ⁷ Ts'iaaⁿ na nl'a'yo', cal'a'yo' juuna' ñequio na tinc'uaa' n'om'yo', cha'xjeⁿ nnom nquii Ta Jesucristo na cwindye'ntjom'yo', nchii cwe' ndaa nn'aⁿ.

⁸ Ee manqui'u'yo' na cwii cwii ts'aⁿ, aa m'aa'ntyeeⁿ moso oo aa m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ nqueⁿ, saa Ta Jesús ñnequiaaⁿ na nnc'oñom cantyati na ya na ñes'aa. ⁹ Ndo' 'o je' patrom, majo'ti cal'a'yo' ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ'tyeⁿ moso 'na'yo' meiⁿ nchii na ndu'yo' cwii ñ'oom na ntseicaty'uena' joona. Ee cjañjoom' n'om'yo' na 'o ñ'e'ndye joona cañoom'luee m'aaⁿ Ta Jesús na matsa'ntjoom jaa. Ndo' jo nnom jom ñecwii xjeⁿ cwila'xmaaⁿya.

L'o ts'iaa'meiiⁿ cwil'uee'ndyo

¹⁰ 'O nn'aⁿya, Ta Jesús tjacantyja najndeii na matseixmaaⁿ. Cantyja 'naaⁿ jo' c'oom' jndeii' n'om'yo' nc'e matseitjoom'na' 'o ñ'e'ñê. ¹¹ Cwil'uee'ndyo' cha'tso nnom l'o ts'iaaⁿ ndia' na jnda tquiaa Ty'oots'om ndaa'yo', cha na ndaa nna'ndyo' nacjoo' cha'tso nnom na manqui'u'nn'aⁿ tsa'jndii 'o. ¹² Ee nchii cwe' ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ seii ñequio ndeii cwil'aaya tia'. Jaa m'aaⁿya nacjoo najnda na wi'ndye na titquiao' na m'aⁿ jo ndo' ljo'luee, joo na waa najnda na cwique' xjeⁿ, na cwitsa'ntjom, ndo' nt'omcheⁿ na cwitsa'ntjom tsjoomnancue jaa'waañe. ¹³ Jo' chii cwil'uee'ndyo' cha'tsoñ'eⁿ l'o ts'iaaⁿ cwentaa ndia' na mañequiaa Ty'oots'om cha quia na nncue'ntyjo xuee na wi' nntjom'yo' ndaa nna'ndyo' ndo' na jnda jnda jna'ndyo' tia', ndicwaⁿ mei'ntyje'tye'nyo'. ¹⁴ Cwintye'tye'nyo' cwentaa'aⁿ na cwil'uee'ndyo' ñ'oom'm cha'xjeⁿ sondaro matseityeeⁿ xcwee'leⁿ ñequio tjaⁿ, cal'a'yo' na maty'iomyana' ee juuna' nncwañoom'na' 'o cha'xjeⁿ cotoom xjo wañoom'na' sondaro. ¹⁵ Cha'xjeⁿ m'aa'c'eeñe sondaro na mañjoom lcoom'm na wjaⁿ tia', mati 'o ñequi'cheⁿ c'om'c'eendyo' na nntsanquia'yo' ñ'oom na ya na mañequiaana' na cwiljoya ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿ nn'aⁿ. ¹⁶ Tsa'jndii majoom'm ndo nacjo'yo' na too' chom. Cha'xjeⁿ tjaⁿ tmeiⁿ mawañoom'na' sondaro na tinc'oom ndo jom, maluaa' cwil'uee'ndyo'

juu na cwilayu'ya n'om'yo' cha nlandu'yo' ndo na maju' tsa'jndii nacjo'yo'. ¹⁷ Juu na macwji'n'maa'ñe Ty'ooots'om nn'a' cwil'uee'ndyo' juuna' na nncwañoom'na' 'o cha'xje' tja'xque' xjo' mawañoom'na' xque' sondaro ndo' mati cwil'uee'ndyo' ñ'oom'm cha'xje' xjo' espada na mañequiaa Espíritu Santo ndaa'yo'. ¹⁸ Tintsacwintyje'yo' na cwilane'i'yo' nnom Ty'ooots'om cha'xje' na mañequiaa Espíritu Santo naquii' n'om'yo', ñequii'che' cala'ty'oondyo' ndo' cata'nyo' nnoom, tincwintque'nyo', ñequii'che' na c'om'c'eendyo' na calane'i'yo' nnoom cantyja 'naa' nn'a' na m'a' cwentaa'a'. ¹⁹ Mati calane'i'yo' nnom Ty'ooots'om cantyja 'na'ya na cateijnei' ja ñ'oom na nntseina'ya ndaa' nn'a' mei' tintseicaty'uena' ja na ñnequiaya na caliu nn'a' chiuu waa ñ'oom na jee' wanty'iuu' waa na nlui'n'maa'ñe ts'a'. ²⁰ Jnda ty'ioom ts'iaa' ja na mañequiaya ñ'oom naya 'naa'a', ndo' cwe' jnaa' jo' na m'aa'ya w'aancjo, calane'i'yo' nnoom na c'o'nt'maa'ndyo ts'o'o'ya na nntseina'ya juuna' ndaa' nn'a' cha'xje' matsona' na cats'aa.

Ñ'oom na jaantycwii na matseiljeii Pablo cartawaañe

²¹ Ti'nn'a'ya Tíquico, tsa' na jee' jnda ntyjiiya, jom jee' xcwee' ts'oom ts'iaa' 'naa' Ta Jesús, jom ntseicañee' 'o chiuu waa na m'aa'ya cha caliu'yo' ljo' mats'aaya. ²² Cwe' jo' na majñoo'ya jom na m'a'nyo' na catseicañee' 'o chiuu waa na m'aa'ya ñjaa' cha na ñnequiaana' na t'ma' n'om'yo'.

²³ O nn'a'ya na cwila'yu'yo', nquii Ty'ooots'om na cwiluiiñê Tsotyaa'ya ñequio Jesucristo na cwiluiiñê na matsa'ntjoom jaa, quiana na nda'yo' na mei'cwii ñomtiu' tic'om'yo' jo ndaa'na ndo' na cato'ñoom'yo' na m'a'na na wi' n'omna 'o ee cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'e'ndyena, ²⁴ juu naya na matseixma' Ty'ooots'om, quiaa' juuna' ndaa' cha'tsondye nn'a' na ticala'chuii' na m'a' na jnda nquiu Taya Jesucristo.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Filipos

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' tsjoom Filipos

¹ Maja Pablo ñequio Timoteo cwiluiindyô nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ nnom Jesucristo, cwilaljeiiyâ cartawaañe, cwilacwanooⁿyâ juuna' na m'aⁿ 'o na cwila'yu'yo' tsjoom Filipos na cwila'jomndyo' ñ'eⁿ Cristo Jesús, ñequiondyo' 'o na cwijndo'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oôts'om ñequio 'o na cwindye'ntjom'yo' ndaaⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oôts'om cwentaaⁿaⁿ. ² Nquii Tsotyaaⁿ Ty'oôts'om ñequio Ta Jesucristo quiana na candaⁿya nnto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿna ñequio juu na tjaa ñomtiuu c'oom ts'aⁿ jo ndaⁿana.

Macaⁿ Pablo cwentaa nn'aⁿ na cwila'yu'

³ Cwii cwii ndii' na macjaañjoom' ts'oqⁿya 'o, nnom Ty'oôts'omya, mañequiaya na quianl'uaaⁿaⁿ cantyja 'naⁿyo'. ⁴ Quia na matseinaⁿya nnoom, ñequio na neiⁿya macaⁿa na cateijneiⁿ 'o na cha'tsondyo'. ⁵ Ee cantyjati xuee najndyee hasta xjeⁿ je'cheⁿ, ñecwii cwila'jomndyô naquii' ts'iaaⁿ na cwiñequiaayâ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oôts'om. ⁶ Ee ntyjiiyaya na juu ts'iaaⁿ nayawaañe na to' Ty'oôts'om naquii' n'om'yo', ñe'cwii tco nnts'aaⁿ na nncjaacandaⁿñ'eⁿna' hasta xjeⁿ na nncwjee'nnda' Jesucristo. ⁷ Maxjeⁿ maty'iomyana' na luaa' m'aaⁿ ts'oqⁿya cantyja 'naaⁿ cha'tsondyo' ee na jeeⁿ jnda ntyjiiya 'o na cwila'jomndyo' ñ'eⁿndyô naya na matseixmaⁿ Ty'oôts'om, meiiⁿ na m'aaⁿya w'aancjo oo meiiⁿ na mei'ntyjaaⁿ jo ndaaⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿ na mawañⁿa ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ oo na mañequiaya ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ cantyja na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ. ⁸ Ee mantyjiijndaa'ñe Ty'oôts'om na jeeⁿ jnda ntyjiiya 'o nc'e juu na m'aaⁿ Jesucristo na jeeⁿ candya' ts'oom 'o cha'xjeⁿ na jeeⁿ wi' ts'om yuscu jnaaⁿ na 'ndaañe. ⁹ Macaⁿa nnom Ty'oôts'om na nnc'om'ti'yo' na jnda nquiu'yo' nc'iaa'yo', ñequio na jndo'ti n'om'yo' ndo' na nla'nqⁿti'yo' cha'tso, ¹⁰ cha ndaaⁿ nntjei'yo' cwentaaⁿ cwii nnom na xcweti tseixmaⁿna'. Ee na ljo' ndaaⁿ nnc'om lju'ndyo' na cwitsam'aⁿti'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, meiⁿ ticalaxmaⁿyo' nn'aⁿ na cwila'tjoondye jo nnom Cristo xuee quia na nncwjee'nnaaⁿaⁿ, ¹¹ ndo' na luaa', nleil'uee'ñe Jesucristo joo na jnda jla'jomndyo' ñ'eⁿñê na nntseijomna' joona' cha'cwijom cwii ntjom na cwiwe' na cantyja 'naaⁿ joona' nntseit'maaⁿñena' Ty'oôts'om.

Yocheⁿ na wa'ndo'a ndi'tjoⁿya nnom Cristo

12 'O nn'a'nya na cwila'yu'yo', l'ue ts'ooⁿ na cala'noⁿ'yo' na joo nawi'meiⁿ na matjoⁿ'ya, mayuu'cheⁿ cweiteijndeiina' na 'oonndye nn'aⁿ ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Ty'o^ots'om nn'aⁿ. 13 Ee cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ wats'iaaⁿ ñequio nt'omcheⁿ nn'aⁿ, manquiuyana na m'aaⁿ'ya w'aancjo nc'e na majontyjoⁿya cantyja 'naaⁿ Cristo. 14 Ndo' majndyeti nn'aⁿ na cwila'yu' na cwinty'iaana na m'aaⁿ'ya praso, cwin'omt'maaⁿndyena n'omna na ti'maaⁿ n'omna cwilaneiⁿna ñ'oom' Ty'o^ots'om ñequio na cwicantyyaa' n'omna Ta Jesús.

15 Ñ'oom na mayuu' na cwantindye joona cwilaneiⁿna ñ'oom'ñeeⁿ na taaⁿ n'omna ja ndo' ñequio na ñe'cwinom'na ja, saa nt'omcheⁿ ñequio na xcwee' n'om cwil'ana ts'iaaⁿñeeⁿ. 16 Saa nt'omndyena cwiñequiana ñ'oom'ñeeⁿ na ñequi'cheⁿ m'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ nquieena, tixcwee' n'omna ee cwila'tiuuna na cwil'ana na ljo', cha nnchjeetina' ja na m'aaⁿ'ya praso, 17 saa nt'omndyena cwiñequiana ñ'oom'm ee na jnda nquiuna ja. Ee cwila'noⁿ'yana na ty'iom Ty'o^ots'om tis'aaⁿ ja na nncwintyyaa'a jo ndaa na'maⁿn'iaaⁿ tsjoomwaañe. S'aaⁿ na ljo' ee l'ue ts'oom na nncwji'yuu'ndyo ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ ndaana. 18 Saa meiⁿ na luaa' waa tjaa na coch'eenal ja, ee meiⁿ na xcwee' n'omna oo na aa tixcwee' n'omna na cwiñequiana ñ'oom cantyja 'naaⁿ Cristo, m'aaⁿ'ya na neiⁿ'ya na ljo'.

Ndo' nnc'o^ontyaya na neiⁿ'ya, 19 ee ntyjiiya na cha'tso nmeiⁿ nntseijndaa'ñena' na nndyaandyo w'aancjo nc'e na cwilaneiⁿ'yo' nnom Ty'o^ots'om cantyja 'naⁿ'ya ndo' na mateijndeiⁿ nqui Espíritu na cwiluiñe Jesucristo ja. 20 Ee ntyjaaⁿ'ya cwii ts'ooⁿ na tixonquiaa Ty'o^ots'om na nnts'aa cwii na cantyja 'naaⁿ jo' nlui'jnaaⁿndyo, xeⁿ nchii ñequio na t'maⁿ'ya ts'ooⁿ nndaⁿ nntseinaⁿ ndaa cha'tsondye nn'aⁿ ndo' na maje' ndo' 'iocha luaa' nleitquioo' cantyja 'naⁿ'ya na tjacantyja na t'maⁿ cwiluiñe Cristo, meiⁿ na nncwando'tya oo meiⁿ na nntseicuee'tona' ja. 21 Ee cantyja 'naⁿ'ya, meiⁿ xeⁿ nncwando'a, maxjeⁿ nnom Cristo nndi'ntjoⁿ'ya, ndo' xeⁿ nla'cuee'na ja, majo' t'maⁿ'ti naya 'naⁿ'ya. 22 Saa xeⁿ na aa nncwando'tya ndaa nnts'aatyⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ta Jesús, jo' chii ticaljeiⁿ cwaaⁿ cwii na we joo nmeiⁿ na nncwji'ndyo. 23 Ee quii'ntaaⁿ we nmeiⁿ, jeeⁿ jndei'na' cwaaⁿ cwii na nncwji'ndyo nayati, ee xeⁿ nnc'io nncjo na m'aaⁿ Cristo, na juu jo' jndati tseixmaⁿ'na' cantyja 'naⁿ'ya, 24 saa cantyja 'naaⁿ cwiicheⁿ luaa' macaⁿ'na' na nncwando'tya cha cateijndeiina' 'o. 25 Ndo' na mantyjiiyaya na ljo', matsei'noⁿ'a na nnc'o^otya cantyja 'naⁿ'yo' cha nnteijndeiina' 'o na nntsatsati'yo' cantyja 'naaⁿ Cristo ndo' na t'maⁿ'ti ññequiaana' na

neiⁿyo' na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ jom. ²⁶ Jo' chii na nnc'oqⁿnnda'a quii'ntaaⁿyo' cha juu na neiⁿyo' na cwilui-indyo' cwentaa' Jesucristo, nleit'maⁿtina'.

²⁷ Luaa queⁿyo' cwentā: juu cantyja na cwitsam'aⁿyo', cjoo' n'om'yo' na matseijomna' juuna' ñequio ñ'oom naya cantyja 'naaⁿ Cristo, quia jo' meiiⁿ na nncjo nnty'ia 'o oo meiiⁿ na aa ti'cjo, ndaaⁿ ndiia ñ'oom na cwiljoo'ndyo'tyeⁿyo' na ñe'cwii n'om'yo' na cwila'jnda'yo' na cha'tsondyo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwila'yuu'a na la'xmaaⁿya nc'e juu ñ'oom na macwji'n'maaⁿñe Ty'oqts'om nn'aⁿ, ²⁸ na meicwii tint-seicaty'uena' 'o ljo' na nl'a nn'aⁿ na jndona 'o. Na nl'a'yo' na ljo', nntseixmaⁿna' cwii 'naaⁿ ndaaⁿ joona na nntsuundyena, saa cantyja 'naⁿyo' tseixmaⁿna' cwii 'naaⁿ na ñequiaa Ty'oqts'om na nlui'n'maaⁿndyo'. ²⁹ Ee nchii ñequii'cheⁿ cwicanda'yo' na cwila'yuy'yo' ñ'eⁿ Cristo, saa mati na lco'wi'na' 'o cantyja 'naaⁿaⁿ. ³⁰ 'O ndo' mati ja mañe'cwii waa na cwila'jndaⁿya. 'O jnda nty'ia'ndaⁿyo' chiuu waa na seijndoya ndo' je' macwindye'yo' na ndicwaⁿ matseijndo.

2

T'maⁿ tjuñecje Cristo mati t'maⁿ matseit'maaⁿñe Ty'oqts'om jom

¹ Jo' chii xeⁿ mañequiaana' na t'maⁿ n'om'yo' na la'xmaⁿyo' cwentaa' Cristo, xeⁿ mañequiaana' na t'maⁿ n'om'yo' na m'aaⁿ na candya' ts'oom 'o, xeⁿ m'aaⁿ Espíritu quii' n'om'yo', ndo' xeⁿ m'aⁿyo' na wi' n'om'yo' nt'omcheⁿ, ² quia jo' quia'yo' na candaⁿya na neiⁿya na cha'tsondyo' c'om'yo' na ñe'cwii ñ'oom 'o, na ñe'cwii c'om'yo' na jnda nquiu'yo' ntyjee'yo', na ñe'cwii na m'aaⁿ n'om'yo' ndo' ñe'cwii ts'iaaⁿ cwil'a'yo'. ³ Meicwii til'a'yo' na watoⁿ m'aⁿyo' meiiⁿ nchii na cwilas'andyo' cwilalcundyo'. Ñequii'cheⁿ cal'a'yo' na cwitue'ndyo'cje'yo'. Cwii cwiindyo' cwji' cwentā na t'maⁿti cwiluiñe x'iaa' nchiiti nquii. ⁴ Meicwiindyo' 'o tinc'oom' ts'om na ñe'tomti chiuu waa na wjaawinom nquii. Mati c'oom' n'om'yo' chiuu nnteijndeina' nc'iaa'yo'.

⁵ Cwii cwiindyo' ñe'cwii c'oom' n'om'yo' cha'xjeⁿ tyom'aaⁿ ts'om Cristo Jesús, ⁶ ee jom:

Meiiⁿ na ñe'cwii ts'oom ñ'eⁿ Ty'oqts'om, saa ticatseijneiⁿ na ñecwii xjeⁿ cwiluiiñe ñ'eⁿñe Jom.

⁷ Tjei'ndyooñe cheⁿnqueⁿ cantyja na matseixmaaⁿ, ndo' t'oom cha'na cwii moso, tuiiñe cha'xjeⁿ jaa nn'aⁿ.

⁸ Ndo' na t'oomñe cha'na jaa nmeiiⁿ, tjucjeñe cheⁿnqueⁿ, ndo' na seicandaⁿñe, jo' na tueeⁿeⁿ, cwii na seijnaaⁿna' na tueeⁿeⁿ cjoo' ts'oom'naaⁿ.

⁹ Ndo' nc'e na ljo', jo' chii t'maⁿ matseit'maaⁿñe Ty'o^ots'om jom.

Ndo' mati tq^{ue}ⁿ na jndati tseixmaⁿ xueⁿeⁿ, nchiiti xuee' meiⁿquia ts'aⁿ,

¹⁰ cha cantyja 'naaⁿ xuee' Jesús

cha'tso joo na m'aⁿ cañoom'luee cata'na cantyena,

ndo' mati joo na m'aⁿ tsjoomnancue ñequio cha'tso joo na m'aⁿ tsjoom l'oo,

¹¹ ndo' cha'tsondyena catjei'yuu'ndyena na cwiluiiñe Jesu-cristo na catsaⁿntjoom

na cantyja 'naaⁿ jo' nntseit'maaⁿñena' Tsotyaaya Ty'o^ots'om.

Laxmaaⁿya cha'cwijom chom na cwiwixuee ndaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue

¹² Jo' chii 'o nn'aⁿya na jeeⁿ jnda ntyjiia, quia ñet'o^onya ñ'eⁿndyo', jla'candaⁿndyo' chiuu ñetsjo^oya ndaaⁿyo', majn-deiiticheⁿ je' na tic'o^ondyo ñ'eⁿndyo' cala'candaⁿyo'. Cantyja na cwitsam'aⁿyo' ñequio na xcwee' n'om'yo' cat'moⁿyo' na cwiluiindyoy' nn'aⁿ na macwji'n'maaⁿñe Ty'o^ots'om, ¹³ ee manquiiyeeⁿ mach'eeⁿ na l'ue n'om'yo' na nl'a'yo' yuu na ya ndo' mateijneiⁿ 'o na nla'candaⁿyo' yuu na l'ue ts'oom.

¹⁴ Cha'tso na cwil'a'yo', tila'ncjoo'ndyo' meiⁿ ticalañ'eeⁿ ndyue'yo' ñequio nc'iaa'yo' na cwila'yu' ¹⁵ cha tjaa 'ñeeⁿ juu nljei na nntso waa na cwila'tjo^ondyo'. Cala'xmaⁿyo' ntseinda Ty'o^ots'om na lju' m'aⁿyo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ natia laxmaⁿ na quie' n'om. Jo ndaaⁿ naⁿñeeⁿ cala'xmaⁿyo' cha'cwijom cancjuu na cwiwixuee jo nnom tsjomnancuee na jaaⁿñe, ¹⁶ yochⁿ na cwitsañ'om'yo' ñ'oom naya jo ndaaⁿ nn'aⁿ na mañequiaana' na cwita'ndo' añaⁿna. Ndo' na ljo' quia na nncwjee'nnda' Cristo, ndaaⁿ nnc'o^o na neiⁿya cantyja 'naⁿyo', na matseinooⁿyana' na ticwe' ts'iaaⁿndyo ñes'aaya ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿyo'. ¹⁷ Ndo' meiiⁿ xeⁿ na aa nntseicuee'na' ja cha'cwijom quioo' na cwila'cuee' nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om cha na nntseicandaⁿñena' na cwiñequia'yo' nnoom nc'e na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê maxjeⁿ m'aaⁿya na neiⁿya ndo' matseineiiⁿndyo ñequio cha'tsondyo'. ¹⁸ Mati c'om'yo' na neiⁿyo' ndo' calajomndyo' ñ'eⁿndyo na m'aaⁿya na neiⁿya.

Cantyja 'naaⁿ Timoteo ñequio Epafrodito

¹⁹ Macantyjaa' ts'o^onya jo nnom Ta Jesús na tyuaa' njñooⁿya Timoteo na m'aⁿyo' cha quia na nndyolcweeⁿeⁿ nndiia chiuu waa na m'aⁿyo'. ²⁰ Ee ñenqueⁿ m'aaⁿ ts'oom cantyja 'naⁿyo' cha'xeⁿ ja luaa na jaawa jaacue na m'aaⁿ ts'o^o chiuu ya nnteijndeina' 'o, ²¹ ee cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ macanda m'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ na cwila'jndaa'ndye nguieena

nchii chiuu waa na l'ue ts'om Jesucristo. ²² Saa 'o nquiu'ya'yo' chiuu wjaam'aa^n Timoteo ndo' chiuu waa na tyondi'ntjoom n'e'ndyo, teijnei^n ja cha'cwijom mach'ee jnda ts'a^n ñequio tsotye. ²³ Jo' chii tyuaa'ti na nljeiya chiuu nntseijndaa'ñena' ñ'oom na maleiñ'oom ja, quia jo' njñoo'ya jom na m'a^n'yo', ²⁴ saa mati quit'ma^n ts'oo^n Nquii na matsa'ntjom ja na tyuaa' nncjo candoo'a 'o.

²⁵ Saa maqua^n cwenta na maca'na' na catseicwanq'lcwa'a ti'nn'aa'ya Epafrodito, jom na matseijomñê ts'iaa^n na mats'aa ndo' tseimaa^n sondaro cwentaa' Ta Jesús, jom na jñom'yo' na m'aa'ya na cwiteijndei'yo' ja 'na^n na maca'na' ja. ²⁶ Jee^n l'ue ts'oom na nnty'iaa'nnaa'^a^n cha'tsondyo' 'o ee matsei'ndaa'na' ntyjee^n na jnda jndye'yo' na ñeteiwee^n'e^n. ²⁷ Ee ñ'oom na mayuu' naljo' tjoom hasta mawaa xje^n na ntseicuee'na' jom saa ty'oom Ty'oots'om na wi' ts'om jom, ndo' nchii macanda jom, mati ja, titseicwaljoo'tina' na chjoo' ts'oo^n. ²⁸ Jo' chii matyuaa'ti majñoo'ya jom na m'a^n'yo' cha na ñnequiaana' na nei'yo' na nnty'ia'nnda'yo' jom ndo' cha tic'oo'ya na chjoo' ts'oo^n. ²⁹ Ñequio na nei'yo' cato'ñoom'nnda'yo' jom cha'na cwii ts'a^n na matseijomñê ñ'e^n Ta Jesús ndo' ñequii'che^n cala't'maa'ndyo' nn'a^n na laxma^n cha'na jom. ³⁰ Ee mawaa mawaaxje^n na nntseicuee'na' jom na mandi'ntjoom nnom Cristo. Tju'teincuu'ñena' jom na mateijnei^n ja ts'iaa^n na leicandaq nl'a' ncjo'yo'.

3

Cwii na mayuu'che^n na jndana'

¹ Ndo' je' je' 'o nn'a'ya na cwila'yu'yo', quiaana' na nei'yo' na cwiluiindy'o' cwentaa' Ta Jesús. Ticjomeintyja'a na nntsjoonnda'a ñ'oom na jnda seiljeiya ndaa'yo' ndo' mateijndeiina' 'o. ² Cal'andyo' cwenta cantyja 'naa^n na'm'a^n na cha'cwijom calue' joona natia na cwil'ana na cwityjena sei' ts'a^n, ³ ee jaa laxmaa'ya nn'a^n na mayuu'che^n tuii 'naa^n, jaa na cwila't'maa'ndyo Ty'oots'om nc'e Espíritu Santo, na m'aa'ya na neii'ya na laxmaa'ya cantyja 'naa^n Cristo Jesús mei' ticantyyaa' n'oo'ya 'naa^n na tuii sei' ts'a^n. ⁴ Cantyja 'na^n ja luaa, wanaa^n na nntseicantyyaa' ts'oo^n cha'na ts'iaa'waa'. Xe^n aa m'aa^n ts'a^n na matseitiuu wanaa^n na matseicantyyaa' ts'om ts'iaa'mei^n, majndeitiiche^n ja, ⁵ jnda ñee^n xuee na tuiindy'o tuii 'naa^n tjaa'ya. Ts'a^n tsjaa^n nn'a^n Israel ja, tmaa^n cwentaa' Benjamín, ts'a^n hebreo ja ndo' tsotyā tsondyo mann'a^n hebreos joona. Cantyja 'naa^n ljeii na tque^n Moisés, ts'a^n tmaa^n fariseo ja. ⁶ Cantyja na tyojoo' ts'oo^n naquii' ñ'oom cwilein'om nn'a^n judíos, tyontyjoya tmaa^n nn'a^n na macwji' Ty'oots'om cwentaa'n'a^n. Cantyja 'naa^n na matseicandaqñe ts'a^n jo nnom

ljeii na tq^{ue} Moisés, tjaa 'ñeeⁿ juu na nnda^a m'moⁿ na tyootse-icanda^a ndyo jo nom juuna'. ⁷ Saa cha'tso nmeiⁿ na tandyo xuee tjeii'a cwenta na tjacantyja na jnda laxmaⁿna', je' nc'e na m'aaⁿya cantyja 'naaⁿ Cristo macwjii'a cwenta na cwe' ts'iaaⁿndyo laxmaⁿna', ⁸ ndo' nchii macanda luaa', tjaa'naⁿ cwiicheⁿ na jnda ntyjiiya quia na macwjii'a cwenta na tjacantyja naya tseixmaⁿna' na cwiluiindy^o cwentaa' Cristo Jesús na cwiluiiñê na matsa^antjoom ja. Nc'e jom, cha'tso na ñetjii'a cwenta na jnda laxmaⁿna', je' macwja^andyo cwenta na laxmaⁿna' cha'cwijom to' cha nnda^a nntseixmaⁿya cwentaaⁿaⁿ, ⁹ ndo' na nleitquoo' na matseijtjoom'na' ja cantyja 'naaⁿaⁿ. Nchii mal'uaya na matseixmaⁿya ts'aⁿ na tjaa jnaaⁿ nc'e matseicanda^andyo ljeii na tq^{ue} Moisés saa nc'e na matseiyu'ya ts'o^oñ'eⁿ Cristo. ¹⁰ Ñe'catseiljeii'ndyo cantyja 'naaⁿ Cristo ndo' na nntseixmaⁿya juu najndeiⁱ na matseixmaⁿ Ty'o^ots'om na s'aa na tando'xcoom, ndo' na nntseijomndyo ñequio joo nawi' na teinoom ndo' na nntseixmaⁿya cha'xjeⁿ na seixmaaⁿ xjeⁿ na tueeⁿeⁿ, ¹¹ ee na ntyjaa' ts'o^oñ na ñ'aⁿ quia na nnta'ndo'xco nn'aⁿ na jnda tja.

Cala'jndaqaya cha nntantjo^oya

¹² Nchii ñe'catsjo^o na jnda mamatseixmaⁿya cha'tso nmeiⁿ meiⁿ nchii na canda^a matseixmaⁿya saa matseijndoy^a ts'o^oñ na macantyjaa' ts'o^oñ na ntseixmaⁿya joona' nc'e nquii Cristo tjei'ñeeⁿ ja. ¹³ 'O nn'aⁿya na cwila'y^uyo', nchii matsjo^oya na mamatseixmaⁿya juuna', saa luaa mats'aa, cwitsuu'yaya ts'o^oñ ljo' ñeseixmaⁿya jaach'ee xuee ndo' matseijndoyaya na nncua^antyjoya juu na waa jo nno^oñ, ¹⁴ cha nncua^acañoo^oya yuu na jnda t'moⁿ Ty'o^ots'om no^oñ ndo' na nnto'ñoo^oya naya na ñnequiaa nqueⁿ na ma'maaⁿ jaa cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús.

¹⁵ Cha'tsondyo jaa na laxmaaⁿya na canda^a cwila'y^uya n'o^oñya matsona' na laa'ti' c'oom' n'o^oñya. Ndo' xeⁿ waa cwiicheⁿ nom na m'aaⁿ n'om'yo' cantyja 'naaⁿ ñ'oomwaa', nntseijndo' Ty'o^ots'om n'om'yo' cantyja 'naaⁿna'. ¹⁶ Saa ñ'oom na mayuu'cheⁿ, macaⁿna' na tjoom' c'o^oñya cantyja 'naaⁿ ñ'oom na jnda to'ñoo^oya.

¹⁷ 'O nn'aⁿya na cwila'y^uyo', cala'ljeii'ndyo' cha'xjeⁿ na mats'aa. Ndo' mati queⁿyo' cwenta cwaaⁿ nc'iaa'yo' na cwila'ljeii'ndye cha'xjeⁿ na cwil'aayâ, caluii'ndyo' joona. ¹⁸ Jndye ndii' jnda ñetsjo^oya ndaa'yo', ndo' ñequio na mat'io^oya matsjo^onda'a, jndye nn'aⁿ m'aⁿ na jndoo ñ'oom cantyja 'naaⁿ na tue' Cristo nacjoo' ts'oom'naaⁿ, ¹⁹ saa na macanda maxjeⁿ nntsuundyena. Ñequi'cheⁿ cwila't'maaⁿndyena juu na l'ue n'om seiina. Matsona' na c'omna na jnaaⁿna cantyja 'naaⁿna' saa juu na matsona' na c'omna na jnaaⁿna, cwitjeii's'andyena cantyja 'naaⁿna'.

²⁰ Saa jaa nmeiiⁿ la'xmaaⁿya cantyja 'naaⁿ cañoom'luee, juu jo' tseixmaⁿna' tsjoomya, ndo' cwimeiiⁿndo'nty'iaandyo na jo' jo' nnaⁿ nquii na macwji'n'maaⁿñe jaa, juu Jesucristo. ²¹ Jom nntseichueeⁿen seii'a na jeen cje tseixmaⁿna' na nntseijomna' joona' cha'na seiiⁿeⁿ na xocwi'ndaa' na matseixmaaⁿ jnda na wando'xcoom. Nnts'aaⁿ na ljo' nc'e najndeii na tseixmaaⁿ na nlqueeⁿ xjeⁿ cha'tso na niom.

4

C'oqⁿ na neiiⁿya na m'aaⁿya ñ'eⁿ Ta Jesús

¹ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yuyoy' na jeen wi' ts'oqⁿya, ndo' na jeen ñe'canty'iaaya, 'o na jeen jnda ntyjiia, jeen neiⁿya cantyja 'naⁿyo', na cwiluiindyoy' cwii na tantjoⁿya, tyeⁿ caljoo'ndyo' cantyja 'naaⁿ Ta Jesús.

² Macaⁿa nnom Evodia ndo' mati nnom Síntique, nc'e na cwiluiindyena ntyjelcuna na cwila'yuy' ñ'eⁿ Ta Jesús, caljoy-aandyena ñ'eⁿ ntyjeena. ³ Ndo' 'u ti'x'iaaya na tjoom' ñel'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om, macaⁿa na cateijndeii yol-cum'aⁿ, ee tyolajomndyena ñ'eⁿndyo na tjoom' tyoñequiaaya ñ'oom na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ, mandiiñ'eⁿ Clemente ñequio nt'omndye joona na ñel'ana ts'iaaⁿ ñ'eⁿndyo na jnda teiljeii ncueena naquii' libro na chuuna' ncuee nn'aⁿ na laxmaⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'.

⁴ Ñequii'cheⁿ c'om'yo' na neiⁿyo' na laxmaⁿyo' cwentaa' Ta Jesús. Matsjoonnda'a: C'om'yo' na neiⁿyo'. ⁵ Cal'a'yo' na cha'tsonde nn'aⁿ nnta'jnaaⁿna na 'o la'xmaⁿyo' nn'aⁿ na yann'aⁿndyo'. Jnda teindyoo' na nncwjee'nnda' Ta Jesús.

⁶ Meiⁿljo'cheⁿ na cwiwinom'yo', tiñequiandyoy' na nntseiñ'eeⁿñena' 'o. Quia na cwilaneiⁿyo' nnom Ty'oqots'om, cha'tso jo' cataⁿyo' nnoom ndo' ñequio na quianl'uaaⁿaⁿ. ⁷ Na nl'a'yo' na ljo' ññequiaaⁿ na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo nnoom na juu jo' t'mati tseixmaⁿna' nchiiti na nndaⁿ nntseiñ'oⁿ ts'aⁿ, ndo' juuna' nnts'aana' cwentaa' n'om'yo' ñequio joo ñomtiuu na m'aⁿyo' ee na matseitjoom'na' 'o ñ'eⁿ Cristo Jesús.

C'oom' n'om'yo' cha'tso na ya la'xmaⁿna'

⁸ Ñ'oom na macanda 'o nn'aⁿya na cwila'yuyoy', c'oom'ya n'om'yo' cha'tso na cwiluiiñena' na mayuu', cha'tso na matseit'maaⁿñena' cwiicheⁿ ts'aⁿ, cha'tso na maty'iomyana', cha'tso na lju' tseixmaⁿna', cha'tso na cjaawee' nquii nn'aⁿ, cha'tso na waa ñ'oom ya cantyja 'naaⁿna'. Meiⁿnquia na ya laxmaⁿna' ndo' na matseixmaⁿna' na nntseiwendyena' ts'aⁿ, cha'tso nmeiⁿ c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naaⁿna'.

⁹ Cha'tso na jnda ñet'moqⁿya ndaa'yo' ñequio joo na jnda ñenty'ia'yo' na ñes'aa, na jnda ñejndye'yo' na ñeseinaⁿ,

ñequii'cheⁿ jo' cal'a'yo', quia jo' nquii Ty'oots'om na mach'eeⁿ na cwiljoya ts'oom ñ'eⁿndyõ jaa, nc'oomñê ñ'eⁿndyo'.

Nn'aⁿ na tyolayu' tsjoom Filipos tyoteijndeina Pablo

¹⁰ Mañequiaa Ta Jesús na neiⁿya na cwijaañjoom'nnda' n'om'yo' ja. Nchii na matsjoõ na jnda tsuu' n'om'yo' ja, cwe' na tîcju'naaⁿñena' na nnteijndeiti'yo' ja. ¹¹ Nchii matsjoõ na luaa' ee na matseitjoõna' ja nc'e jnda ljeii'na' na cwiljoya ts'õõn aa maleiñ'oⁿya oo aa tjaa'naⁿ. ¹² Ee jnda ljeii'na' chiuu waa na m'aaⁿya ee quitjoⁿya na matseitjoõna' ja, ndo' quia waa maya na maleiñ'oⁿ. Jnda sei'noⁿyaya na c'õõnⁿya na neiⁿya meiⁿquia na matjoⁿ, meiⁿ na aa tcwaa'a, meiⁿ ticwa'a, meiⁿ na ma'ndiina' l'õõ, oo meiⁿ na matseitjoõna'. ¹³ Cha'tso cwicandaa mats'aa nc'e najndeii nquii Cristo. ¹⁴ Saa jeeⁿ xcwe l'a'yo' na teijndeiy'o' cantyja na matseitjoõna' ja.

¹⁵ Quia na jluii'a ts'ondaa Macedonia na to'a na mañequia ñ'oom naya na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, macanda 'o tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿyo' Filipos jla'cwanom'yo' tsjo'ñjeeⁿ na teijndeiy'o' ja na jndu'yo' na quianl'uaa' Ty'oots'om na teijndeii ñ'oom'ñeeⁿ 'o. ¹⁶ Ndo' mati quia tyom'aaⁿya Tesalónica nchii cwe' ñejom ndii' jla'cwanom'yo' tsjo'ñjeeⁿ na teijndeiy'o' ja 'naⁿ na matseitjoõna' ja. ¹⁷ Saa nchii cwe' ñequii'cheⁿ na m'aaⁿ ts'õõn cantyja 'naaⁿ s'om na maco'ñõn. Ja l'ue ts'õõn nleijndyeti naya 'naⁿyo' na cwileiwe jo nnom Ty'oots'om. ¹⁸ Jnda to'ñoⁿya cha'tso na jla'cwanom'yo' hasta waljoo'cheⁿ jndye to'ñoⁿya. Cantyja 'naaⁿ joo s'om na jla'cwanom'yo' ñequio l'õ Epafrodito, jeeⁿ tinc'uaa' l'a'yo'. Juu jo' matseijomna' cha'cwijom jndyee' tsioom suu na jeeⁿ cachi ntyjii Ty'oots'om, ¹⁹ Ndo' nquii Ty'oots'omya nc'e Cristo Jesús ññequiaaⁿ cha'tsoti na macaⁿna' 'o cantyjati na matseixmaaⁿ na tjacantyja na tyañê. ²⁰ Ñequii'cheⁿ caluiit'maⁿñe Ty'oots'om na nqueⁿ Tsotyaaⁿya. Caluii na ljo'.

Xmaⁿndyo' na cha'tsondyo'

²¹ Cantyja 'naⁿya candu'yo' na xmaⁿndye cha'tso nn'aⁿ na cwila'xmaⁿna tmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om nc'e m'aⁿna cantyja 'naaⁿ Jesucristo. Joo nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aⁿ ljooñê ñ'eⁿndyõ cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'. ²² Mati cha'tsondye nn'aⁿ na la'xmaⁿna tmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om cwila'cwanomna na xmaⁿndyo', majndeitiicheⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjomna nnom tsaⁿmats'iaaⁿt'maⁿ tsjoom Roma.

²³ Juu naya na matseixmaⁿ Ta Jesucristo cwentaaⁿya, c'oomna' ñ'eⁿ cha'tsondyo' 'o.

Carta na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoom Colosas

Nn'aⁿ na cwila'yu' Colosas to'ñoom carta

1-2 Ja Pablo cwiluiindyō apóstol na majñom Jesucristo na jonquia ñ'oom naya 'naaⁿ'aⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ, matseixmaⁿya ts'iaaⁿmeiiⁿ ee na l'ue ts'om Ty'oots'om. Wendyō ñequio ti'nn'aⁿya Timoteo cwilaljeiiyâ cartawaa na m'aⁿ'yo' tsjoom Colosas na cwila'yu'yo' ñequio Cristo ndo' na cwiluiindyō' cwentaⁿ' Ty'oots'om. Cwitaⁿyaⁿ na quiaa Tsotyaaⁿya Ty'oots'om naya na matseixmaaⁿ ndaaⁿ'yo' ñequio na meiⁿcwii ñomtiuu tic'om'yo' jo nnoom.

Macaⁿ Pablo na catio'naaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ na cwila'yu'

3 Quia cwilanaaⁿyaⁿ nnom Ta Ty'oots'om, ñequi'cheⁿ cwiñe'quiaayâ na quianl'uaaⁿ'aⁿ cantyja 'naⁿ'yo'. Jom cwiluiñê Tsotype nquii Ta Jesucristo cwentaaya. 4 Ee jnda macwindyaayâ na mati 'o cwiluiindyō' nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Jesucristo, ndo' na jnda nquiu'yo' cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindyē cwentaⁿ' Ty'oots'om. 5 Juu na m'aⁿ'yo' na wi' n'om' ntyjee'yo' mat'uiina' juu na cwicantyyaa' n'om'yo' na cwileiwenⁿ' cañoom'luee. Quia tyondye'yo' ñ'oom na mayuu' na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, jo' tquiaana' na cwicantyyaa' n'om'yo'. 6 Ñ'oomwaa' na tquia nn'aⁿ ndaaⁿ'yo' wjaanty'eena' cha'waa tsjoomnancue ndo' mateijndeina' nn'aⁿ. Ljo'yu mach'eena' cha'na s'aana' quii' n'om'yo' xjeⁿ na jndye'yo' na tyola'neiⁿ nn'aⁿ cantyja na candya' ts'om Ty'oots'om nn'aⁿ ndo' jla'noⁿ'yo' na mayuu'cheⁿ na ljo' tseixmaaⁿ. 7 Juu Epafras tyo'mooⁿ ñ'oom nayawaañe ndaaⁿ'yo'. Tjom cwindyaⁿntjooⁿyaⁿ nnom Cristo ñ'eⁿñê, ndo' jeeⁿ jnda nquiuuyâ jom. Mati jeeⁿ xcwee' ts'oom na mandi'ntjoom ndaaⁿ'yo'. 8 Nqueⁿ seicañeeⁿ jâ cantyja 'naⁿ'yo' ndo' cantyja na mañequiaa Espíritu Santo na wi' n'om'yo' nn'aⁿ na cwila'yu'.

9 Manc'e jo', xjeⁿ na jndyaayâ cantyja 'naⁿ'yo', ñecwii tco cwilanaaⁿyaⁿ nnom Ty'oots'om cwenta'yo'. Cwitaⁿyaⁿ nnoom na m'mooⁿ ndaaⁿ'yo' chiuu l'ue ts'oom ñ'eⁿndyo' ndo' na nñequiaaⁿ na jndo' n'om'yo' ndo' na nla'noⁿ'yo' ljo' l'ue ts'om Espíritu Santo. 10 Ndo' naljo' nndaⁿ nnc'om'yo' cha'xjeⁿ matsona' na c'om nn'aⁿ na laxmaⁿ'na' cwentaⁿ' Ta Jesús, na ñequi'cheⁿ cwil'a'yo' yuu na cjaawee' ntyjeeⁿ, na cha'tso nnom ts'iaaⁿ na ya nleitquioo' cantyja 'naⁿ'yo' na cha'cwijom cwiwe' ntjom, na nncjaachuuñetina' 'o na yati nnta'jnaⁿ'yo'

Ty'oots'om. ¹¹ Jom tjacantyja cwiluiñê najneiⁿ. Cwitaanyâ na cantyja 'naaⁿ jo' ñnequiaaⁿ na jnda'yo' cha ñequio na t'maⁿ n'om'yo' ndo' na neiiⁿ n'om'yo' nndaⁿ nna'ndyo' cha'tso nnom nawi' na cwiwinom'yo'. ¹² Ndo' mati na ñe'quia'yo' na quianl'uaa' Tsotyaaⁿ Ty'oots'om. Ee na jnda tqueeⁿ na la'xmaaⁿ na nnto'ñooⁿya cha'tso nnom na cwito'ñoom nn'aⁿ na macwjeeⁿ cwentaaⁿ na cwila'jomndyena cantyja na cwiluiñê na matsa'ntjoom yuu na jeeⁿ caxuee. ¹³ Ndo' se-icandyaañê jaa na ñet'ooⁿya nacje 'naaⁿ najaañê. Ndo' jnda tjaañê jaa nacje 'naaⁿ na matsa'ntjom Jnaaⁿ, nquii na jeeⁿ candya' ts'oom, ¹⁴ cantyja na tue' juu, jo' cwilui'n'maa'ndyo, na matseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿya.

Ljoyaandye nn'aⁿ ñequio Ty'oots'om nc'e na tue' Cristo

¹⁵ Tixocandaⁿ nnty'iaa' ts'aⁿ Ty'oots'om saaⁿ na nty'iaa nn'aⁿ Jnaaⁿ jla'noⁿna chiuu cwiluiñê. Juu m'aaⁿ najndyee cwtjoocheⁿ na jl'ana cha'tso na niom. ¹⁶ Ñequio Cristo s'aa Ty'oots'om cha'tsoti na m'aⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue. Nt'om ya cwinty'iaandaⁿya ndo' ñ'eeⁿ nt'om na tile-icanty'iaaya, cha'na cantyja na cwitsa'ntjom ángeles, ndo' cha'na joo na cwiluiitquiendye na nchii nn'aⁿ joo. Ñ'eⁿ Cristo s'aaⁿ cha'tsoñeⁿ, cha catseit'maaⁿñena' juu cantyja 'naaⁿ cha'tso nmeiⁿ. ¹⁷ M'aaⁿ Cristo cwtjoocheⁿ na ncuaa cha'tso nmeiⁿ ndo' cantyja 'naaⁿ jom teinchu' cha'tso na seijndaañê. ¹⁸ Nqueⁿ cwiluiñê xqueⁿ tmaaⁿ jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a ndo' cwiluiindyⁿ seiiⁿeⁿ. Cwitandoo'a nc'e jom, nqueⁿ na tquiaa jndyee Ty'oots'om na tando'xcoom quii'ntaaⁿ l'oo. Cantyja 'naaⁿ cha'tso nmeiⁿ maqueⁿna' jom na tjacantyja na cwiluiit'maⁿñê na cha'tso na cha'tso. ¹⁹ Ty'oots'om l'ueya ts'oom na catseixmaⁿ Cristo cha'tsoti na matseixmaaⁿ. ²⁰ Ndo' mati nc'e Cristo l'ue ts'oom na nnc'omyaandye ñ'eñê cha'tsoti na m'aⁿ, meiiⁿ jaa nn'aⁿ tsjoomnancue, ndo' mati joo na m'aⁿ cañoom'luee nc'e na tue' Cristo nnom ts'oom'naaⁿ.

²¹ Na ñejndyowana', meitoⁿ ñet'om'yo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, ndo' wjee'yo' jom xjeⁿ naquii' n'om'yo'cheⁿ nc'e natia na ñel'a'yo', saaⁿ je' jnda tqueeⁿ 'o na cwiljoya ts'oom ñ'e'ndyo', ²² nc'e na wi' na teinom Cristo na tueeⁿeⁿ cantyja na ts'aⁿ jom. S'aaⁿ naljo' cha ndaaⁿ m'mooⁿ 'o nnom Tsotyeeⁿ na cwiluiindyⁿ cwentaaⁿ na meiⁿcwii tacwajndiindyⁿ ndo' tatjaa'naⁿ jnaⁿyo'. ²³ Saaⁿ cantyja 'naⁿyo' macaⁿna' na caljoo'ndyo'tyeⁿyo' na cwila'yuyⁿ n'om'yo' ñ'eñê cha'cwijom na njoom na wjaa nch'ioo' ts'oom. Tintjei'ndyo' na ntyjaa' n'om'yo' ñ'oom naya na jnda jndye'yo' na mañequiaana' na cwilui'n'maa'ndyo'. Juu ñ'oomñeeⁿ cwt'omna' cha'waa tsjoomnancue ndo' ja Pablo majuuna' mañequiaya ndaaⁿ nn'aⁿ.

Mandi'ntjom Pablo ndaa nn'a' na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om

²⁴ Waa nawi' na mawino^oya cwent'a'yo', saa nei'ya na ljo' matjoⁿ ee cantyja 'naaⁿ jo', ñequio seii'a matseicanda^añena' juu nawi' na teinom Cristo cwentaa nn'a' tmaaⁿ 'naaⁿa', na juu jo' seiiⁿe tseixmaⁿna'. ²⁵ Ee nc'e ts'iaaⁿ na jnda ty'iom Ty'oots'om ja, jo' na cwiluiindy^o ts'aⁿ na mandi'ntjom ndaa nn'a' na macwjeeⁿe cwentaaⁿa'. Cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿñeeⁿ seijndaaⁿñe na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿa' ndaa nn'a' meiⁿquiayuucheⁿ, ndo' mati mateijndeina' 'o. ²⁶ Jndye ndyu na jnda teinom, ñet'oomnty'iu juu ñ'oom naya'ñeeⁿ saa je' ma'moⁿ Ty'oots'om juuna' ndaa nn'a' cwentaaⁿa'. ²⁷ Ee tjaawee' ts'oom na matseicañeeⁿ nn'a' cwentaaⁿa' na juu na jeeⁿ cajnda na tseixmaⁿ Cristo na matseit'maaⁿñena' jom, mati m'aaⁿ jo' cwent'a' 'o. Juu ñ'oom wanty'iuu'ñeeⁿ, luaa ma'moⁿna': Cristo m'aaⁿñe naquii n'om'yo', na juu jo' mañequiaana' na cwicantyyaa' n'om'yo' na nla'jomndyo' na nluiit'maⁿñe.

²⁸ Já cwilacandiiyâ cantyja 'naaⁿ Cristo. Cwilajndo^oâ n'om nn'a' ndo' mati ñequio ñ'oom na xcweti cwi't'moo^oya ndaa cha'tso nn'a' cha cantyja 'naaⁿ Cristo nnc'omna na canda^andyena jo nnom Ty'oots'om. ²⁹ Ee na luaa' waa ts'iaaⁿ na to'ñ^o, matseijndoya na mats'aa juuna' ñequio najndei na mañequiaa Cristo na matseixma'ya.

2

¹ L'ue ts'o^o na caliu'yo' na jeeⁿ t'maⁿ waa na matseijndoya cantyja 'naⁿyo', 'o ndo' mati nn'a' na cwila'yu' na m'a'na tsjoom Laodicea, ndo' mati cha'tsondye nn'a' na ticata'jnaaⁿ ja, ² matseijndo cha nnc'om t'maaⁿndye n'om, ndo' cha tjoom' nc'om na wi' n'om nc'iaa na cwila'yu', ndo' na jndyeti na cwi'oola'n^o cantyja 'naaⁿ ñ'oom wanty'iuu' na matseicandii Ty'oots'om na juuna' maquiiti Cristo cwiluiñena'. ³ Ee cantyja 'naaⁿ jom m'aⁿ nty'iu cha'tso na jndo' ts'om Ty'oots'om na jeeⁿ jnda laxmaⁿna' ñequio joo na mantyyiicheⁿ. ⁴ Matsjo^o ñ'oomwaa' ndaa'yo' cha tiñe'quiandyo' na nñe'quiu'nn'a'na' 'o cwii ñ'oom na nla'neiⁿ nn'a' ndaa'yo' na nncjaachuuñena' 'o. ⁵ Ee meiiⁿ na tic'o^oya quii'ntaa'yo', saa naquii' ts'o^oya cha'cwijom na ñ'a'ya ñ'eⁿndyo' na jeeⁿ nei'ya na maquaⁿ cwent'a na jeeⁿ xcwe cwil'a'yo' ndo' na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om.

⁶ 'O jnda jla'ljo'yo' Cristo Jesús naquii' n'om'yo' na cwiluiñe na matsa'ntjoom 'o. Jo' chii ñequii'cheⁿ c'om'yo' na cwila'jomndyo' ñ'eⁿñe. ⁷ C'om'tyeⁿyo' cantyja 'naaⁿa' cha'xeⁿ tyeⁿ m'aⁿ nch'ioo' ts'oom quii' tyuaa. Ndo' catsana'jnda'yo' cantyja na cwila'yu'yo' ñ'eⁿñe. Cal'a'yo'

cha'xjeⁿ ñ'oom na t'moⁿ ts'aⁿ ndaa'yo'. Ndo' ñequiicheⁿ quia'yo' na jeeⁿ quianl'uaa' Ty'o^oots'om cha'tso nnom na matio'naaⁿñê 'o.

Nmeiⁿ la'xmaaⁿya nc'e na cwitandoo'xcooya ñ'eⁿ Cristo

⁸ Cal'andyo' cwenta na tiñequiandyo' na nla'jomndyo' ñequio nn'aⁿ na cwinquo'nn'aⁿ nt'omcheⁿ ñequio ñ'oom na m'aaⁿ n'omna, ñ'oom na matseiñ'eeⁿñena' nn'aⁿ ee nchii cantyja 'naaⁿ Cristo cwila'jomndyena, macandā cwi'oola'jomndye chiuu na nquiu nquiee ndo' ñequio natia najnda na cwitsaⁿntjom tsjoomnancuewaañe.

⁹ Ee cha'tso na cwiluiñe Ty'o^oots'om candaa'ñ'eⁿ tseixmaⁿ Cristo na tuiñê na ts'aⁿ jom. ¹⁰ Cantyja 'naaⁿ jom maqueⁿna' 'o na candaa'ndyo' jo nnom Ty'o^oots'om ee cwila'jomndyo' ñ'eⁿ Cristo na cwiluiñê na catsaⁿntjoom cha'tsondyeñ'eⁿ na nchii nn'aⁿ cwiluiindy e na waa najnda na cwitsaⁿntjom. ¹¹ Ndo' mati 'o jnda tui ñ'eⁿndyo' cwii na matseijomna' cha'cwijom na cwil'a nn'aⁿ judíos ñ'eⁿ yonom'ndaa ndana. Saa juu na s'aa Cristo ñ'eⁿndyo', nchii cwe' cjoo' seii' ts'aⁿ tui-ina', jom macwji'n'maaⁿñê 'o cantyja 'naaⁿ jnaⁿ na laxmaⁿ'yo' na teincoondyo' na nn'aⁿjnaⁿ 'o. Luaa' ts'iaaⁿ na mach'ee Cristo. ¹² Quia na teits'oomndyo', tjacant'iuu'ndyo' ñequio Cristo. Ndo' mati cwitando'xco'yo' ñ'eⁿñê nc'e cwila'yu'yo' na waa najndei na matseixmaⁿ Ty'o^oots'om na tquiaaⁿ na tando'xco juu. ¹³ Ncuae na jnda teinom, ñeja'xmaⁿ'yo' l'oo nc'e jnaⁿ'yo' ndo' nc'e na tyoolui ñ'eⁿndyo' cha'na cwil'a nn'aⁿ judíos yonom'ndaa ndana. Saa je' je' mañequiaa Ty'o^oots'om na tjoom' cwitando'yo' ñequio Cristo na jnda seit'maⁿ ts'oom jnaⁿ'yo'. ¹⁴ Juu na tyowaa na cho'jnaaⁿya nnom ljeii na matsaⁿntjomna', na tyoqueⁿna' xjeⁿ 'naaⁿ'na' jaa, seicanduu' Ty'o^oots'om. S'aaⁿ na mawinom ts'oom ee na ty'ioom juuna' ts'oom'naaⁿ. ¹⁵ Cwe' nc'e na tue' Cristo cjoo' ts'oom'naaⁿ, jo' tju'cje Ty'o^oots'om cha'tsondye joo na waa najnda na m'aⁿ jo nandye ndo' jlui'jnaaⁿ'ndye joo jo ndaa cha'tso na s'aaⁿ. Tjachuu Cristo joona nawi' ee na jnda tantjoom.

Cal'uaaya naya na niom cañoom'luee

¹⁶ Nc'e na luaa' s'aa Cristo, tiñequiandyo' na nntso cwii ts'aⁿ na tixcwe cwil'a'yo' cantyja 'naaⁿ na cwicwa'yo' oo na cwiwe'yo' oo ñ'oom cantyja 'naaⁿ cwii xuee na cwilue nn'aⁿ na jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿ oo quia na m'aaⁿ chi'ndaa oo xuee na cwita'jndyeena. ¹⁷ Ee ñ'oommeiⁿ cwe' ncwaaⁿ juu na quia ndyo na manquii Cristo cwiluiñê na candaa'. ¹⁸ Tiñequiandyo' na nntjeii' na'm'aⁿ naya 'na'yo' na jeeⁿ jndana' na cwe' cwil'ayana na jeeⁿ nioom' n'omna ndo' na cwila't'maaⁿ'ndyena ángeles. Joona cwitii'ndyena

cantyja 'naaⁿ ñ'oom na tyoonty'iaana na cantyja 'naaⁿ jo' cwila's'andyena nc'e ñ'oom na m'aaⁿ n'om nquieena. ¹⁹ Joo naⁿm'aⁿ cwitjeii'ndyena cantyja 'naaⁿ Cristo na cwiluiiñê xqueⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiindy seiiⁿeⁿ. Nc'e na mateix'eeⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ cwentaa'aⁿ, 'oonajndana ndo' macwjaa'ñena' joona cantyja 'naaⁿaⁿ cha'xjeⁿ tjat'uii cwii cwii nnom na tjacañjoom'ñe sei'ts'o 'naaⁿya cha'xjeⁿ na seijndaa'ñe Ty'oots'om.

²⁰ 'O jnda tja'yo' ñequio Cristo, jo' chii je' tic'om'yo' nacje 'naaⁿ ñ'oom na maqueⁿna' xjeⁿ nn'aⁿ na la'xmaⁿna cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue. Quia jo' ¿chiiu na ndicwaⁿ cwil'a'yo' cha'na nn'aⁿ tsjoomnancue, na cwilañ'oom'ndyo' ñ'oom na maqueⁿna' xjeⁿ nn'aⁿ? ²¹ Cha'na ñ'oom na cwiluena: "Tiñe'quiu' luaa'. 'Naⁿwaa' ticwanaaⁿ na nlqui' meiⁿ tileiñ'oom'". ²² Cha'tso ñ'oommeiⁿ na cwiqueⁿ joona xjeⁿ nn'aⁿ, mat'uiina' 'naⁿ na cwintycwii na mawil'uee'ñe ts'aⁿ, ñequii'cheⁿ la'xmaⁿna' ñ'oom na cwiqueⁿ nn'aⁿ na matsa'ntjomna' ñequio ñ'oom na cwit'mooⁿ naⁿñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. ²³ Na mayuu' mach'eeⁿa' ndoo' ntyjii ts'aⁿ na jndo' ts'om ts'aⁿ na luaa' ñ'oom tseineiⁿ ee cwit'mooⁿna' na jeeⁿ matseit'maaⁿñe ndo' jeeⁿ maqueⁿ xjeⁿ seii', saaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ meiⁿchjoo ticateijndeina' juu na wjaa nacjoo joo na cwiqueⁿna' xjeⁿ juu na matsei'tjooⁿñe nnom Ty'oots'om.

3

¹ Quia jo' nc'e na jnda macwitando'xco'yo' ñ'eⁿ Cristo, cal'ue'ya'yo' na nnto'ñoom'yo' 'naⁿ na niom cañoom'luee yuu na wacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oots'om ntyjaya. ² C'oom' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ cwii cwii nnom na matseixmaⁿ cañoom'luee, nchii 'naⁿ na matseixmaⁿ tsjoomnancue. ³ Ee laxmaⁿyo' l'oo ndo' juu na cwita'ndo'yo' je', wanty'iuu' m'aaⁿna' ñ'eⁿ Cristo nc'e m'aaⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om. ⁴ Je' cwi-tando'yo' jo nnom Ty'oots'om nc'e wando' Cristo. Quia nleitquioo'nê, mati 'o nleitquioo'ndyo' ñ'eⁿñê ndo' nlajom-ndyo' na nluiit'maⁿñê.

Catjei'ndyo' ñequio cha'tso natia na ñejla'jomndyo'

⁵ Jo' chii cha'tso nmeiⁿ na cwiqueⁿ n'om'yo' cha'xjeⁿ cwiqueⁿ n'om nn'aⁿ na tyoolayu', queⁿyo' cwentaa' na l'oo laxmaⁿna', cha'na na nc'oomya ts'aⁿ ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ na nchii saaⁿaⁿ, nchii scoom'm, meiⁿ talajomndyo' ts'iaaⁿ na tilju' laxmaⁿ, meiⁿ tañequiandyo' ñequio joo na queeⁿ n'om seii'yo', meiⁿ tala'jomndyo' ñequio joo natia na l'ue n'om'yo', meiⁿ tila'queeⁿ n'om'yo' 'naaⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, na juu jo' ljo'yu jnaaⁿ ts'aⁿ cha'xjeⁿ na matseit'maaⁿñe cwii

na nl'a nn'aⁿ. ⁶ Ee cwe' jnaaⁿ nmeiⁿ, juu na jeeⁿ cwa-jndii matseiwi' Ty'oots'om nnt'uiina' nn'aⁿ na cwilaquie' n'omna. ⁷ 'O ndyu na teinom tyolaxmaⁿyo' natiameiⁿ, ⁸ saa' je' je' tsacwintye'yo' na cwil'a'yo' nmeiⁿ. Talawjee'yo' nn'aⁿ, talaqueeⁿ n'om'yo' nt'omcheⁿ, talataa' n'om'yo' nn'aⁿ, tala'jnaⁿyo' joona, talaneiⁿyo' ñ'oomwi'. ⁹ Talaneiⁿyo' cantu ndaa' nc'iaa'yo' ee jnda tyuii' juu na tyolaxmaⁿyo' na cjee' xuee na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Jesucristo ñequio cwii cwii nnom na ñel'ajndyee'yo'. ¹⁰ Jnda seichuii'xco'na' o' cantya na tsam'aⁿyo', cwii na laxmaⁿyo' nc'e na tuiindyoxco'yo', cha nluii'ndyo Ty'oots'om, nqueⁿ na s'aaⁿ jaa, cha na ya ndo' canda' nla'nooⁿa cantya 'naaⁿa'. ¹¹ Je' ticwjaa'ñê cwenta ljo' cwiluiindyee nn'aⁿ, aa griego oo aa judío, aa jnda tuii oo aa tyooluii ñ'eⁿñe cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ judíos ñ'eⁿ yonom'ndaa ndana, aa ts'aⁿ na cwe' ñetyjee'ya oo ts'aⁿjnda' juu, aa moso na m'aaⁿtyeⁿ oo aa ts'aⁿ m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ. Ñ'oom na macwjaa'ñê cwenta na nquii Cristo tjacantya na t'maⁿ cwiluiiñê ndo' na m'aaⁿ naquii' n'oqⁿya.

¹² Jeeⁿ candya' ts'om Ty'oots'om 'o ndo' jnda tjeiiⁿeⁿ 'o na cwiluiindyoy' nn'aaⁿa'. Jo' chii c'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿ ndo' na ya nn'aⁿndyo' ñequio cha'tsondyena. C'om'cye'yo' ndaa' nn'aⁿ, c'om'yo' na cwentandyo' ñequio cha'tso nn'aⁿ, c'om'yo' na m'aaⁿ nioomcheⁿ n'om'yo'. ¹³ C'om't'maaⁿndyo' n'om'yo' ñequio nc'iaa'yo'. Ndo' cala't'maⁿ n'om'yo' joona quia cwila'tjoondyena ndaa'yo'. Cal'a'yo' ñ'eⁿndyena cha'xjeⁿ s'aa Cristo na seit'maⁿ ts'oom 'o. ¹⁴ Ndo' cha'tso na cha'tso, c'om'yo' na canda'ya m'aⁿyo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo', ee juu jo' matseitjoom'na' cha'tso ndo' canda' tseixmaⁿna'. ¹⁵ Nc'e Cristo cwiljoya ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿndyo'. Quiandyo' na juu jo' nntsa'ntjomna' 'o ee cantya 'naaⁿna' t'maaⁿ 'o na nlaxmaⁿyo' ñecwii ts'aⁿ cwiluiindyoy'. Ndo' quia'yo' na quianl'uaaⁿa'.

¹⁶ Cats'aana' na canda'ya c'oom ñ'oom' Cristo naquii' n'om'yo', na cwit'moⁿyo' ndo' cwilajndo'yo' n'om nc'iaa'yo' na cwila'yu', na cwita'yo' salmos, luantsa ñequio nt'omcheⁿ na cwila't'maaⁿndyo' jom, ndo' naquii' n'om'yo' na quianl'uaa' Ty'oots'om. ¹⁷ Ndo' meiⁿnquia na cwil'a'yo' oo na cwilaneiⁿyo', cal'a'yo' cha'tso jo' ñequio xuee' Ta Jesús na cwiñequia'yo' na quianl'uaa' Tsotyaa'ya Ty'oots'om nc'e jom.

Nmeiiⁿ matsona' na cal'aaya

¹⁸ 'O yolcu na m'aⁿ s'aa'yo', cala'canda'ndyo' ndaana, ee maxjeⁿ luaa' matsona' na cal'a yolcu na cwila'yu' ñequio Ta Jesús. ¹⁹ 'O naⁿnom na m'aⁿ lcuu'yo', c'om'yo' na wi' n'om'yo' joona. Tal'a'yo' na cwe' cwila'tia'to'yo' joona.

²⁰ 'O nda nn'aⁿ, cala'candaā'ndyo' ñ'oom na cwiṣa'ntjom tyendyee'yo' 'o. Ee jeeⁿ ya ntyjii Ta Jesús na cwil'a'yo' na ljo'.
²¹ 'O naⁿnom na m'aⁿ nda'yo', tal'a'yo' ljo' na nlawjeena ñ'e'ndyo' ee xeⁿ naljo' n'ndyena na ñe'cal'ana yuu na ncjaawee' nquiu'yo' ñ'e'ndyena. ²² 'O na m'aⁿtyeⁿyo' moso ndā patrom 'naⁿyo', cala'candaā'ndyo'ñ'eⁿyo' ndāana. Nchii cwe' quia na cwiqueⁿna cwenta ljo' na cwil'a'yo' cha nnjaawee' n'omna ñ'e'ndyo', ñequii'cheⁿ candye'ntjom'yo' ndāana na xcwee' n'om'yo' nc'e na nquia'yo' Nqueⁿ na matsa'ntjoom 'o. ²³ Cha'tsoti na cwil'a'yo', caluiina' ñequio na xcwee'ya n'om'yo', cha'cwijom nnom nquii Ta Jesús cwindye'ntjom'yo', nchii cwe' ndā nn'aⁿ. ²⁴ Ee manquiu'ya'yo' na ñequiaa Ta Jesús na nnto'ñoom'yo' cwii na jeeⁿ jnda na nda'yo'. Ee 'o nnom Cristo cwindye'ntjom'yo', jom cwiluiiñe patrom na tjacantyja na matsa'ntjoom 'o. ²⁵ Sāa ts'aⁿ na matsei'tjooñe, nntioml'uaaⁿ juu ñequio mañejuuti natia na mach'ee tsaⁿñeeⁿ. Ee jom xocjaañ'oomñe ñ'eⁿ cwii ts'aⁿ sāa cwiicheⁿ ticuee' ts'oom.

4

¹ 'O patrom na m'aⁿ moso 'naⁿyo' na cwindye'ntjomtyeⁿna ndāa'yo', cal'a'yo' ñ'e'ndyena ljo' na maty'iomyana' ee manquiu'ya'yo' cañoom'luee m'aaⁿ cwii na cwiluiiñe na matsa'ntjom 'o na ñequia'yo' cwenta nnoom.

Nmeiiⁿ ñ'oom na matseijndo' Pablo n'ooⁿya

² Ticwintqueⁿyo' na ñequii'cheⁿ cwilaneⁿyo' nnom Ty'oqots'om. C'oom'ya n'om'yo' na cwil'a'yo' na ljo'. Ndo' ñequii'cheⁿ quia'yo' na quianl'uaaⁿaⁿ. ³ Mati calaneⁿyo' nnoom cantyja 'naaⁿyâ cha' nncju'naaⁿñena' na ñequiaayâ ñ'oom'm na cwe' wanty'iu m'aaⁿna' na cantyja 'naaⁿ juuna' m'aaⁿya w'aancjo. ⁴ Cataⁿyo' nnoom na xcwe ñequiaⁿya ñ'oom'ñeeⁿ cha'xjeⁿ na matsona'.

⁵ Quia na m'aⁿyo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na tyoola'yu', c'om'yo' na jndo'ya n'om'yo'. Ticwii cwii ndii' na maju'naaⁿñena' na nlaneⁿyo' ndāana cantyja 'naaⁿ Cristo, cal'a'yo' na ljo'.

⁶ Ñ'oom na cwilaneⁿyo', ñequii'cheⁿ cats'aana' na cjawee' nquiu nn'aⁿ, cha ya nla'nqⁿyo' cwaaⁿ ñ'oom nnt'o'yo' ndāana.

Matseicwanom Pablo na xmaⁿndye nn'aⁿ

⁷ Nquii ti'nn'aaⁿya Tíquico na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya, nntseicañeeⁿ 'o cantyja 'naⁿya. Jeeⁿ xcwee' ts'oom na mateijneiⁿ ja na mandi'ntjoom nnom Ta Jesús. ⁸ Macwe' jo' majñooⁿya jom na m'aⁿyo' na nntsoom ndāa'yo' chiuu waa na jom'aaⁿya ndo' na ñequiaaⁿ na jnda'yo' naquii' na cwilayu'yo'. ⁹ Mati ñequio jom mawjaa Onésimo, cwii ncjo'yo' na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya jom

na jeeⁿ xcwee' ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om. Wendye joona nluena ndaa'yo' cha'tso na cwiluii ljooñe.

¹⁰ Matseicwanom Aristarco na xmaⁿndyo'. M'aaññê w'aancjo ñ'eⁿndyo. Mati Marcos tyjee Bernabé matseicwanoom na xmaⁿndyo'. Jnda jndye'yo' ñ'oom xeⁿ na aa nncue'cañoom 'o cato'ñoom'yo' jom na xcwee' n'om'yo'. ¹¹ Juu Jesús tsaⁿ na jnda we xuee' Justo, matsoom na xmaⁿndyo'. Quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos na cwila'yu' manda ndyeendye joona cwiñequiana na t'maⁿ ts'oqⁿ na cwiñequiaayâ ñ'oom na quiandye nn'aⁿ na nntsa'ntjom Ty'oots'om joona. ¹² Juu Epafra, cwii ncjo'yo', matseicwanoom na xmaⁿndyo'. Cwiluiiñê ts'aⁿ na mandi'ntjom nnom Cristo Jesús. Ñequii'cheⁿ matseineiⁿ nnom Ty'oots'om cantya 'na'yo' na nncwintye'tye'yo' jo nnom ndo' ñequio na xcwee' n'om'yo' na nl'a'yo' yuu na l'ue ts'om. ¹³ Macwji'yuu'ndyo cantya 'naa'aⁿ na jeeⁿ majoo' ts'oom, ñequii'cheⁿ matseineiⁿ nnom Ty'oots'om cantya 'na'yo', 'o ndo' mati nn'aⁿ tsjoom Laodicea ñequio tsjoom Hierápolis. ¹⁴ Nquii Lucas, tyonasei, matseicwanoom na xmaⁿndyo'. Jeeⁿ jnda ntyjiya ñ'eññê. Ndo' mati tso Demas xmaⁿndyo'.

¹⁵ Candu'yo' na xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aⁿ Laodicea. Mati xmaññê Ninfas ñequio tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ na cwtjomndye waⁿaⁿ. ¹⁶ Quia na jnda jla'na'yo' cartawaañe, cala'cwanom'yo' juuna' na m'aⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ na m'aⁿ Laodicea cha na nla'naaⁿ na juuna', ndo' mati 'o cala'na'yo' carta na matseicwanoⁿya na m'aⁿ joona. ¹⁷ Ndo' candu'yo' nnom Arquipo na matsjoo queññê na nntseicandaaññê ts'iaaⁿ na jnda ty'iom Ta Jesús jom.

¹⁸ Mannco Pablo ñequio ts'ooya matseiljeiya na xmaⁿndyo'. Cjaañjoom' n'om'yo' na m'aaⁿya praso. Quiaa Ty'oots'om na nto'noom'yo' naya na matseixmaaⁿ. Amén.

Carta najndyee na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Tesalónica

Matseiljeii Pablo cwii carta ñequio nc'iaaⁿaⁿ

¹ Ja Pablo matseiljeiya cartawaañe, ñequio Silvano ñ'eⁿ Timoteo, matseicwan^oya juuna' ndaa' 'o tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿyo' tsjoom Tesalónica, 'o na cwila'xmaⁿyo' cwentaa' Tsotyaaya Ty'o^ots'om ndo' mati Ta Jesucristo. Quiana na nnto'ñoom'yo' naya na cwila'xmaⁿna ndo' na nda'yo' na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo ndaana.

Nn'aⁿ Tesalónica la'xmaⁿna na cwila'yuya n'omna

² Ñenquii'cheⁿ na cwiñe'quiaayâ na quianl'uaa' Ty'o^ots'om cantyja 'naⁿyo' na cha'tsondyo'. Cwijaañjoom' n'o^oyâ 'o quia na cwilanaaⁿyâ nnoom. ³ Tyootsuu' n'o^oyâ 'o jo nnom nquii Tsotyaaya na jeeⁿ xcwee' n'om'yo' na cwila'yuya n'om'yo'. Jo' chii jndye ts'iaaⁿ na ya cwileitquioo' na cwil'a'yo'. Ndo' jeeⁿ cwiqueⁿya n'om'yo' na cwitei'jndei'yo' nc'iaa'yo' nc'e na wi' n'om'yo' joona. Ndo' tîca'ndye'nc'uaa'ndyo' na wi' na cwitjom'yo' nc'e na ntyjaa' n'om'yo' Ta Jesucristo. ⁴ 'O nn'aaⁿya, Ty'o^ots'om m'aaⁿ na candya' ts'oom 'o, ndo' manquiuuyaayâ na jnda tjeii'ñê 'o cwentaaⁿaⁿ. ⁵ Ee quia tyoñequiaayâ ñ'oom ndaa'yo' na macwji'n'maaⁿñe Ty'o^ots'om nn'aⁿ, nchii cwe' tomti teil'uena' nc'e ñ'oom na tyolanaaⁿyâ saa nc'e najndeii na matseixmaⁿ Espíritu Santo ndo' na tquiaana' na jla'nqⁿyo' na juu ñ'oom'ñeeⁿ ñ'oom na mayuu' jo'. Ndo' ñequio na tyol'uaayâ chiuu na nnteijndeina' 'o.

⁶ Jo' chii mati 'o macwitsantyjo'yo' cha'xjeⁿ na cwil'aayâ. Ndo' maluaa', macwitsantyjo'yo' naxeⁿ nquii Ta Jesucristo. Nc'e jo' na tquiaa Espíritu Santo na jeeⁿ neiⁿyo' meiiⁿ wi' ñel'a nn'aⁿ tsjom'yo' jnda na to'ñoom'yo' ñ'oom naya na tyoñequiaayâ ndaa'yo'. ⁷ Ndo' na luaa', tyolaxmaⁿyo' cwii na ma'moⁿna' ndaa nn'aⁿ ts'ondaa Macedonia ñequio Acaya chiuu na nnc'oom'aⁿna. ⁸ Ee na m'aⁿ 'o jnaⁿna' na tjanty'ee ñ'oom naya 'naaⁿ Ta Jesucristo. Ndo' je' tachii macanda ndyuaa'yo' Macedonia ñequio Acaya saa mati jndye joo jnda manquiu nn'aⁿ na cwila'yuya n'om'yo' ñequio Ty'o^ots'om. Jo' chii meiⁿ tacaⁿtina' na nl'uuyâ ñ'oom cantyja 'naⁿyo' ndaa naⁿñeeⁿ. ⁹ Ee manquieeti naⁿñeeⁿ cwila'neiⁿna chiuu waa na sacajndo^oâ 'o ndo' na ya to'ñoom'yo' jâ. Mati cwila'neiⁿna chiuu waa na jnda 'ndye'yo' na tyola't'maaⁿndyo' 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a, ndo' je' naxeⁿ Ty'o^ots'om macwitsantyjo'yo'. Je' jnda macwindye'ntjom'yo' nnom nqueⁿ na wanoom'm,

na macandā jom cwiluiiñê Ty'oots'om. ¹⁰ Mati cwila'neiⁿ naⁿñeeⁿ na cwimeinⁿdo'yo' na nncwjee'nnda' Jesús, Jnda Ty'oots'om na nnaaⁿ cañoom'luee, nquii na tquiaaⁿ na wando'xco jnda na tue', nquii na macwji'n'maaⁿñe jaa na wi' na jeeⁿ cwajndii na quia nncwjee'cañoom.

2

Ts'iaaⁿ na s'aa Pablo Tesalónica

¹ 'O nn'aanya na cwila'yu'yo', mancjo'ti'yo' nquiu'yo' na ticwe' ts'iaaⁿndyo na sacajndoo'â 'o. ² 'O manquiu'ya'yo' na jeeⁿ t'maⁿ jla'jnaaⁿ nn'aⁿ tsjoom Filipos jâ ndo' jla'sei'na jâ, saa meiiⁿ na luaa', xcwe xjeⁿ na tjooyâ nawi'waa', tquiaa Ty'oots'om na t'maⁿ n'ooⁿyâ na tquiaayâ ñ'oom ndaa'yo' cantyja na macwji'n'maaⁿñê añmaaⁿ nn'aⁿ. ³ Ee ñ'oom na cwiñequiaayâ cwiluiiñena' ñ'oom na mayuu', nchii ñ'oom na tijndaa'ya nquiuuyâ, ndo' nchii cwe' na ñe'cala'ntjaayâ nn'aⁿ, meiⁿ nchii na cwinquio'nn'aayâ nn'aⁿ. ⁴ Wandyo' waa cantyja 'naayâ, ee tjawee' ntyjii Ty'oots'om ñ'eⁿndyô ndo' ty'oom ts'iaaⁿ jâ na ñequeiaayâ ñ'oom na macwji'n'maaⁿñê añmaaⁿ nn'aⁿ. Nchii cwil'aayâ ts'iaaⁿñeeⁿ cha na nncjaawee' n'om nn'aⁿ ñ'eⁿndyô, saa cha nqueⁿ nncjaawee' ts'oom, ee jom nlqueeⁿ cwenta chiuu n'ooⁿyâ. ⁵ 'O manquiu'ya'yo' na tijoom ñejla'ca'naaⁿndyô ndaa'yo', meiⁿ nchii tqio'nn'aayâ 'o na nntjeii'â tsjo'ñjeeⁿ luee'yo'. Ty'oots'om noom'm na ljo'. ⁶ Meii'jom ndii' tyool'uaayâ na nla't'maaⁿndye nn'aⁿ jâ, meiⁿ ndaa' 'o meiⁿ ndaa' nt'omcheⁿ. ⁷ Jâ tyojndoo'â 'o ñequio na jnda nquiuuyâ ñ'eⁿndyo' cha'xjeⁿ cwii yuscu na jeeⁿ wi' ts'om ntseinda, ya cwenta mach'ee joona. ⁸ T'maⁿ waa na jeeⁿ wi' n'ooⁿyâ 'o, nchii tomti neii'yâ na tyoñequiaayâ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om ndaa'yo' saa mati chiuu waa na tyom'aayâ quii'ntaaⁿyo'. Luaa' waa nc'e na jeeⁿ jnda nquiuuyâ 'o. ⁹ 'O nn'aanya na cwila'yu'yo' tyootsuu' n'om'yo' chiuu na tyola'jndaayayâ na nnta'ntjooyâ na tca'na' jâ. Naxuee natsjom tyol'aayâ ts'iaaⁿ cha tîcatiooyâ xuu nacjo'yo' na nntel'xe'yo' jâ yocheⁿ na tyoñequiaayâ ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om ndaa'yo'.

¹⁰ 'O nn'aanya na cwila'yu'yo', manquiu'yo' ndo' mati mantyjii Ty'oots'om chiuu ñet'ooⁿyâ quii'ntaaⁿyo'. Tyola'candaaⁿndyô jo nnoom na tyol'aayâ yuu na maty'iomyana' ndo' meiⁿcwii ts'aⁿ xondaa ntso na jla'tjoondyô ndaa'yo'. ¹¹ 'O manquiu'yo' chiuu waa na ñet'ooⁿyâ quii'ntaaⁿyo' na tyom'aayâ cha'cwijom mach'ee ts'aⁿ ñequio ntseinda, ¹² tyolanaayâ ñ'oom ndaa'yo' na tyoñequiaana' na t'maⁿ n'om'yo', tyola'jndoo'â n'om'yo' na c'om'yo' cha'xjeⁿ na matsona' na c'om nn'aⁿ na maqueeⁿñe

Ty'oqots'om na calajomndyena cantyja na matsa'ntjoom ndo' ñequio na matseit'maa'ñëna' jom.

¹³ Quia tyondye'yo' ñ'oom naya 'naa' Ty'oqots'om na tyoñequiaayâ ndaa'yo' mana to'ñoom'yo' juuna'. Jo' na cwiñe'quiaayâ na quianl'uaa'a' cantyja 'na'yo'. Ee jla'nq'nyo' na ñ'oom' Ty'oqots'om juuna' nchii ñ'oom na cwe' cwila'tiuu nn'a'. Ndo' mayuu' na jo' juuna'. Jo' chii cwiwitquioo' ts'iaa' na mach'ee' naquii' n'om' 'o na cwila'yu'yo' ñ'e'ñê. ¹⁴ 'O nn'aa'ya, ljo'waayu ñetjom'yo' cha'xje' ñetjoom ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'a' ndyuaa Judea. Ee nquiee nn'a' tsjom'yo' ñeta'wi'na 'o cha'xje' tuii ndyuaa Judea, tyota'wi' nn'a' judíos nc'iaana na cwilayu' ñequio Cristo Jesús. ¹⁵ Nn'a' judíos'ñee' jla'cuae'na Ta Jesús, cha'xje' weloona tyola'cwjeena profetas ndo' mati jleintyjo' nn'a' judíos jâ. Tiquill'ana yuu na cjaawee' ntyjee' ñ'e'ndyena, ndo' m'a'na nacjoo cha'tsondye nn'a', ¹⁶ ee quia na ñe'calanaa'yâ ñequio nn'a' na tachii judíos cha' mati nnda' nncwji'n'maa'ñe Ty'oqots'om joona, tiñe'quiandyena na nl'aayâ na ljo', ndo' na cwil'ana na luaa', cwila'cwaljoo'tina jnaa'na jo nnoom. Saa je' juu na jee' cwaajndii na matseiw'ee' nn'a' mama t'uiina' joona.

Ñe'cjaacando'nda' Pablo nn'a' Tesalónica

¹⁷ 'O nn'aa'ya, cantyjati xuee na tjei'na' jâ quii'ntaa'yo', meii' taconty'iaayâ 'o saa ñequiil'che' cwijaañjoom' n'oq'nyâ 'o chiuu cwitsam'a'nti'yo'. Jo' chii jee' cwicantyyaa' n'oq'nyâ na nntsaacajndoqonnda'â 'o. ¹⁸ Jee' ñe'catsaayâ na m'a'nyo', majndeitiche' ja Pablo jndye ndii' s'aana' na ñe'cjjo saa seit-saa'ñe Satanás na nl'aayâ na ljo'. ¹⁹ ¿Ljo' jo' na ñnequiaana' na cwicantyyaa' n'oq'nyâ jo nnom Ty'oqots'om, ndo' na ñnequiaana' na neii'nyâ oo na nntantjoo'nyâ jo nnoom? ¿Aa nchii ma'o jo'? Ee ma'o cwiluiindyoy' cha'tso nmei' na nntseit'maa'ñëna' ja jo nnom Ta Jesucristo quia na ndyonnaa'a'. ²⁰ Nc'e 'o, jo' matseit'maa'ñëna' jâ ndo' mañequiaana' na neii'nyâ.

3

¹ Quia tileicatsei quii' ts'oq' na tjaa ñ'oom cantyja 'na'yo' sejndaa'ndyo na nljoo'ndyo na ñe'nncq' tsjoom Atenas. ² Jo' chii jñoo'nyâ juu nn'aa'ya Timoteo na m'a'nyo', jom cwiluiñê mosoo' Ty'oqots'om. Matseijomñê ñ'e'ndyô na cwiñe'quiaayâ ñ'oom naya 'naa' Cristo. Tjacanoom'm 'o na ñnequiaa' na t'ma' n'om'yo' ndo' na nnc'oom'jndei' n'om'yo' cantyja na jnda' jla'yu'yo'. ³ Ee na l'ue n'oq'nyâ na mei'ncwiindyoy' 'o tintseilcwe'na' ts'om cwe' nc'e na wi' na cwitjom'yo'. Ee manquiuyoy' na maxje' mañequiaa Ty'oqots'om na catjoo'nyâ nawi'mei'. ⁴ Ee quia tyom'aa'yâ ñ'e'ndyoy'

t'mooⁿyâ ndaaⁿ'yo' na maxjeⁿ nncwinooⁿya nawi' ndo' jnda macwiluii naljo' cha'xjeⁿ na manquiui'yo'. ⁵ Nc'e na tileicwiquiiti ts'ooⁿ, jo' chii jñooⁿya Timoteo na ncjacwax'eeⁿ aa ndicwaⁿ cwila'yuy'a n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'ooots'om ee nquiaya xeⁿ na aa jnda s'aa tsaⁿjndii na jla'tjoondyo' ndo' jo' nnts'aana' na cwe' ts'iaaⁿndyo ts'iaaⁿ na ñel'aayâ quii'ntaaⁿyo'.

⁶ Saa je' jnda jndyolcweeⁿeⁿ na ñet'oom Tesalónica ndo' jeeⁿ ya ñ'oom jndyoñ'oom na cwilayu'y'a n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'ooots'om ndo' na jnda nquiui'yo' já. Tsoom na ñequii'cheⁿ cwijaañjoom' n'om'yo' já ñequio na jnda nquiui'yo' ndo' jeeⁿ queeⁿ n'om'yo' na nnty'ia'yo' já cha'xjeⁿ ñe'canty'iaayâ 'o. ⁷ Jo' chii 'o nn'aⁿya, quii'ntaaⁿ cha'tso na matseijaa'ñena' nacjooyâ ñequio nawi' na cwiwinooⁿyâ t'maⁿ waa na mañequiaana' na t'maⁿ n'ooⁿyâ na cwiljoo'ndyo'tyeⁿyo' na cwila'yuy'a n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'ooots'om. ⁸ Ndo' na cwindyaayâ na cwiljoo'ndyo'tyeⁿyo' cantyja 'naaⁿ Ta Jesús, mach'eeⁿa' cantyja 'naaⁿyâ cha'cwijom na cwiluiindyoxcooyâ. ⁹ Meiiⁿ ncjooyâ tileicwijndaayâ na cwiñe'quiaayâ na quianl'uaa' Ty'ooots'om cantyja 'naⁿyo'. Quianl'uaaⁿ'aⁿ na waljoo'cheⁿ na neiiⁿyâ jo nnoom cantyja 'naⁿyo'. ¹⁰ Naxuee natsjom cwitaaⁿyâ nnom Ty'ooots'om na ññequiaaⁿ na nnty'iaandaayâ 'o na nla'candaⁿndyotyayâ yuu na cwimatseitjoona' na cwila'yuy'a n'om'yo' ñ'eⁿñê.

¹¹ Cwitaⁿyâ na nquii Tsotyaaya Ty'ooots'om ñequio Ta Jesucristo cateijndeiiⁿ já cha nndaⁿ nntsaacajndooⁿndaaⁿ'â 'o. ¹² Mati cwitaⁿyâ na cateijndeii Ta Ty'ooots'om na nncjaaquiendyo' na m'aⁿyo' na wi' n'om'yo' cwii cwii ntyjee'yo'. Ndo' catseicwaljoo'tina' na wi' n'om'yo' cha'tso nt'omcheⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ m'aaⁿ já na wi' n'ooⁿyâ 'o. ¹³ Quiaaⁿ na nleijndeii' n'om'yo' cha nla'xmaⁿyo' na lju' n'om'yo' na candaⁿndyo' jo nnom Tsotyaaya Ty'ooots'om quia na nncwjee'nnda' Ta Jesús ñequio cha'tsondye nn'aⁿ cwentaaⁿ'aⁿ.

4

Nmeiiⁿ cal'aaya cha nncjaawee' ts'om Ty'ooots'om

¹ Ndo' je' 'o nn'aaⁿya ñequio xuee' Ta Jesús cwitaⁿyâ ndaaⁿ'yo' ndo' cwitsaⁿntjooⁿyâ 'o na c'om'yo' cha'xjeⁿ na jnda t'mooⁿyâ na cal'a'yo' cha nncjaawee' ts'om Ty'ooots'om ñ'eⁿndyo'.

² Ndo' manquiui'ya'yo' ñ'oom'ñeeⁿ na tquaaⁿtyaaⁿyâ ndaaⁿ'yo' ñequio najndeii na matseixmaⁿ Ta Jesús. ³ Ee luaa waa na l'ue ts'om Ty'ooots'om ñ'eⁿndyo' na calaxmaⁿyo' na lju' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ'aⁿ meiⁿ tanc'om'ya'yo' ñequio nn'aⁿ na cwe' luaa', ⁴ ticwiindyo' 'o nn'aaⁿya, cala'noⁿyo' na l'ue ts'om Ty'ooots'om na c'om'yo' na yandyo' ñequio lcuu'yo', ndo'

na cala't'maaⁿndyo' joona, ⁵ nchii nnc'oom tsaⁿs'a ñequio scoom'm na ncwinom'na' ljo' mach'eeⁿ na tia na matseitoom ñ'eⁿñe cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ na tic'om nacje 'naaⁿ Ty'o^oots'om. ⁶ Meiⁿcwii tsaⁿs'a tintseitjo^oñe nnom x'iaa' na nnc'oomya ñ'eⁿscuu' tsaⁿñeeⁿ meiⁿ tinquiu'nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oommeiⁿ ee jeeⁿ t'maⁿ na wi' nntseiquioo Ta Jesús nacjoo' ts'aⁿ na mach'ee cha'tso nmeiⁿ cha'xjeⁿ na jnda ñejla'candiiyâ 'o. ⁷ Ee nchii na tqueeⁿñe Ty'o^oots'om jaa na nlajomndyo cantyja 'naaⁿ natia, sãã jom l'ue ts'oom na c'o^onyâ na lju' n'o^onyâ jo nnoom. ⁸ Cwe' jo' xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na ticuee' ts'om ñ'oommeiⁿ na cwit'mo^onyâ ndaa'yo', catsei'noⁿ tsaⁿñeeⁿ na nchii cwe' ñ'oom na tqueⁿ nn'aⁿ mach'ee na til'ue. Juu mach'ee na til'ue ñ'oom na tqueⁿ nquii Ty'o^oots'om, na jom tquiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'o^onyâ.

⁹ Cantyja 'naaⁿ na c'om'yo' na wi' n'om ntyjee'yo' na cwila'yu', tacaⁿna' na cwinntseiljeiya ñ'oom'ñeeⁿ ee manquiti Ty'o^oots'om ma'mo^o ndaa'yo' na c'om'yo' na wi' n'om'yo' joona. ¹⁰ Ee 'o wi' n'om'yo' nn'aⁿ na cwila'yu' na m'aⁿ ts'ondaa Macedonia. Sãã cwitaaⁿyâ ndaa'yo' na c'om'yo' na mat'maⁿti na wi' n'om'yo' joona. ¹¹ Calajnda'yo' na tjoom' ñ'oom nnc'om'yo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo'. Tacatii'ndyo' ñ'oom 'naaⁿna na ticatseixmaⁿna' na nla'jomndyo'. Cjoo' n'om'yo' na cal'a'yo' ts'iaaⁿ 'naⁿyo' cha'xjeⁿ ñ'oom na jnda tquaaⁿtyaaⁿyâ ndaa'yo', ¹² ee na nl'a'yo' na ljo', nn'aⁿ na tyoola'yu' nla't'maaⁿndyena 'o meiⁿ xotseitjo^ona' 'naⁿ na nleil'uee'ndyo'.

Cantyja na ndyonnda' Ta Jesucristo

¹³ Ndo' je' 'o nn'aⁿya, tacal'ue n'o^onyâ na mati ticala'noⁿyo' chiuu nnts'aana' ñequio nn'aⁿ na jnda tja meiⁿ tanc'om'yo' na chjoo' n'om'yo' cha'xjeⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na tintyjaa' n'om Ty'o^oots'om. ¹⁴ Ndo' cha'xjeⁿ cwila'yuu'a na tue' Jesús ndo' na tando'xcoom, maluaa' cwila'yuu'a na cantyja 'naaⁿ jom ññequiaa Ty'o^oots'om na joo nn'aⁿ na jnda tja na ñejla'yu' ñ'eⁿñe nnta'ndo'xcona.

¹⁵ Jo' chii cwil'uuyâ ndaa'yo' ñ'oom na t'moⁿ nquii na cwiluiiñe na catsã'ntjom jaa na ndicwaⁿ cwitandoo'a hasta xjeⁿ na ndyonnaaⁿ'aⁿ, xocwinooⁿ'a nn'aⁿ na jnda tja. ¹⁶ Ee manquiti Jesús nnaaⁿ cañoom'luee, jndeiⁿ ñ'oom na nntsã'ntjoom, ndo' ndyocueeⁿ, xjeⁿñeeⁿ nleic'uaa jndyee' ángel na cwiluitquieñe ndo' mati ndu 'naaⁿ Ty'o^oots'om. Quia jo' joo nn'aⁿ na jnda tja na ñejla'yu' ñ'eⁿ Jesús, joona najndyee nnta'ndo'xcona. ¹⁷ Jnda jo' jaa na ndicwaⁿ cwitandoo'a xjeⁿñeeⁿ ñe'naaⁿ nncjaachuuna' jaa ñ'eⁿndyena quii' nchquiu na nntjomndyo ñequio Ta Jesús quii' jndye ndo' nnc'o^onyâ ñ'eⁿñe. ¹⁸ Jo' chii ñequio ñ'oommeiⁿ quia'yo' na t'maⁿ n'om nn'aⁿyo' na cwila'yu'.

5

1 'O nn'aa'nya, cantyja 'naa' cwaan xuee oo cwaan xje' na ndyonnda' Ta Jesús, mei' tica'na' na nntseiljeiya. 2 Ee manquiu'ya'yo' nncue'ntyjo xuee na ndyonnda' Ta Jesús xje' na tic'om c'ee nn'a' na nlui na ljo'. Matseijomna' cha'na quia na macwjee' tsa'nch'ue. 3 Xcwe xje' quia cwilue nn'a': "Je' tjaa'na' tia', tjaa'na' na teincuu'", majuu xje'ñee' ñejomto nguioo nawi' t'ma' nacjoona cha'xje' quia na mana'na' na maquiina' yuscu na manntseincuii, mei' tjaa'na' na cwii ndaa' ndyaandye nn'a' juu nawi'ñee'. 4 Saa 'o nn'a'nya, ticalaxma'yo' cantyja 'naa' na jaa'ñe, jo' chii juu xuee na nncwjee'nda' Ta Jesús xocatseijomna' juuna' cantyja 'na'yo' cha'na quia na nncwjee' tsa'nch'ue waa' ts'a'. 5 Jaa la'xmaa'nya cantyja 'naa' naxuee. Tila'xmaa'nya cantyja 'naa' natsjom oo cantyja 'naa' najaa'ñe. 6 Jo' chii maty'iomna' na c'oo'nya na wando' n'oo'ya ndo' que'ndyoche'ncjooya xje' cantyja 'naa'ya jo nnom Ty'oots'om. Ee ticatsona' na c'oo'ya cha'cwijom na cwindaaya cha'na nt'omche' nn'a' na tyoola'yu'. 7 Ee nn'a' na cwinda, natsjom cwindana, ndo' nn'a' na cwicandye, natsjom cwindyeena, 8 saa nc'e na cwilaxmaa'nya cantyja 'naa' naxuee, cwa que'ndyoche'ncjooya xje', cha'waati xuee c'oo'ya cha'na ts'a' na canda' xque'. Matsona' na cata'ñoom'ndyoche'ncjooya ñequio na cwilayu'ya n'oo'ya ñ'e' Ty'oots'om ndo' ñequio juu na m'aa'ya na wi' n'oo'ya nn'a' ñequio juu na ntyjaa' n'oo' na nncwji'n'maa'ñe Ty'oots'om a'ñmaa'nya cha'xje' mawañoom' tja'xque'xjo xque' sondaro. 9 Ee nchii sei'ndaa'ñe Ty'oots'om na nnt'uiityee' jaa naquii' nawi' t'ma'. Saa tquee' jaa na ndaaya na nlui'n'maa'ndyo nc'e nquii Ta Jesucristo. 10 Jom tuee'le' cwentaa'ya cha' tjoom' na nntandoo'a ñ'e'ñê quia na ndyonnaa'na', meii' na ndicwa' tandoo'a ndo' meii' na aa' jnda' tjaaya. 11 Jo' chii cwii ndo' cwiindyoy' quia'yo' na t'ma' n'om ntyjee'yo' na nc'oonajndana cha'xje' na cwil'a'yo'.

Ñ'oom na matseijndo' Pablo n'omna

12 'O nn'a'nya, cwitaa'yâ na cala'tmaa'ndyo' nn'a' na cwil'a ts'iaa' 'naa' Ty'oots'om quii'ntaa'yo' na cwijndoo'na ts'iaa' 'naa'na' ndo' na cwila'jndo'na n'om'yo'. 13 Maty'iomna' na cala't'maa'ndyo' na'ñee' ñequio na jnda nquiu'yo' joona, ee joona jee' cwila'jndana naquii' ts'iaa'waa'. C'om'yo' na tjoom' ñ'oom ñequio nc'iaa'yo' na tjaa ndia' cach'o'yo' ñ'e'ndyena.

14 Ndo' cwila'jndei' ndyuaayâ ndaa'yo' 'o nn'a'nya, na cala'tia'yo' nn'a'yo' na ti'ñe'cal'a ts'iaa'. Quia'yo' na t'ma' n'om nn'a' na leic'om t'maa'ndye n'om. Cateijndei'yo' nn'a'

na tijndana na tila'yu'ya n'omna. C'om' nioomcheⁿ n'om'yo' ñequio cha'tsondye nn'aⁿ.

¹⁵ Xeⁿ tis'a cwil'a nn'aⁿ 'o, cal'andyo' cwenta na tinl'a'yo' wi' joona. 'O xuii' cal'a'yo', 'o ñequii'cheⁿ cal'a'yo' yuu na ya ñ'eⁿ nn'aⁿ, meiiⁿ mancjo'ti'yo' oo meiiⁿ ñ'eⁿ meiⁿquia ts'aⁿ.

¹⁶ Ñequii'cheⁿ c'om'yo' na neiⁿnco n'om'yo'.
¹⁷ Tintsawi'ntyje'yo' na cwilanei'yo' nnom Ty'oqots'om.
¹⁸ Cha'tso na mach'eena' ñequiondyo' quia'yo' na quianl'uaa' Ty'oqots'om ee luaa' l'ue ts'oom ñ'eⁿndyo' 'o na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ Cristo Jesús. ¹⁹ Tila'tsaaⁿndyo' ts'iaaⁿ na mach'ee Espíritu Santo quii'ntaaⁿyo'. ²⁰ Joo ñ'oom na cwiñequia nn'aⁿ na ma'moⁿ Ty'oqots'om ndaana, til'a'yo' na ticuee' n'om'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. ²¹ Cha'tso ñ'oommeiⁿ catjei'yo' cwenta aa xcwe joona', ndo' ñ'oom na cwiwitquioo' na xcwe, caljoo'ndyo'tyeⁿyo' ñequio joona'. ²² Cala'tquiioo'ndyo' ñequio cha'tso nnom natia.

²³ Manquiti Ty'oqots'om, nqueⁿ na mañequiaaⁿ na tjaa ñomtiuu m'aaⁿ ts'aⁿ jo nnoom, jom queⁿñooⁿ 'o na candaqⁿndyo'. Cwañom'm cha'waa espíritu 'naⁿyo', ñequio añmaaⁿyo' ndo' seii'yo' cha caljoo' joona' na meiⁿcwii jnaⁿ tilaxmaⁿna' hasta xjeⁿ na nncwjee'nnda' Jesucristo na cwiluiiñê na matsa'ntjoom jaa. ²⁴ Nquii Ty'oqots'om na macwaaⁿ 'o cwiluiiñê na mayom'm, maxjeⁿ nntseicanaqⁿ cha'tso nmeiⁿ cantyja 'naⁿyo'.

Cwiñequiana na xmaⁿndye nn'aⁿ

²⁵ 'O nn'aaⁿya ñequii'cheⁿ calanei'yo' cantyja 'naaⁿyâ nnom Ty'oqots'om.

²⁶ Quia'yo' na xmaⁿndye cha'tso nn'aaⁿya na m'aⁿ ñ'eⁿndyo' na cwitaⁿyo' lueena.

²⁷ Ñequio na jndeiⁿ ts'iaaⁿ na matseixmaⁿya na tquiaa Ta Jesucristo matioqya xuuwaañe nacjo'yo' na cala'naⁿyo' cartawaa na ndye cha'tsondye nn'aaⁿya na cwila'yu'.

²⁸ Nquii Ta Jesucristo cwentaaya quiaaⁿ na nla'xmaⁿyo' naya na matseixmaaⁿ.

Carta na jnda we na seicwanom Pablo na m'aⁿ nn'aⁿ Tesalónica

Mañequiaa Pablo na xmaⁿndyena

1 Ñ'eⁿ Silvano ndo' ñ'eⁿ Timoteo, ja Pablo matseiljeiya cartawaañe na matseicwanomⁿya juuna' na m'aⁿ 'o tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ tsjoom Tesalónica, na cwila'xmaⁿyo' cwentaa' Tsotyaaya Ty'oots'om ndo' Jesucristo na cwiluiñê na matsaⁿntjoom jaa. 2 Nquii Tsotyaaya Ty'oots'om ñequio Jesucristo, quiana na candaⁿya nto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿna ñequio na meiⁿcwii ñomtiuu tinc'om'yo' jo ndaⁿna.

Quia na ndyonda' Cristo nntu'xeⁿndye nn'aⁿ

3 'O nn'aⁿya, ñequii'cheⁿ macaⁿna' na ñnequiaayâ na quianl'uaa' Ty'oots'om cantyja 'naⁿyo', ndo' maty'iomyana' na cwil'aayâ na ljo' ee wjaawixcweti na cwila'yuyâ n'om'yo' ñ'eⁿñê ndo' nc'e cwii ndo' cwiindyoy' wi'ti n'om'yo' ntyjee'yo'. 4 Hasta quii'ntaaⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ cwilanaaⁿya cantyja 'naⁿyo'. Cwitjei's'aayâ 'o na m'aⁿ nioom'cheⁿ n'om'yo' meiiⁿ na jndye nnom nawi' na cwiwinom'yo' ndo' na cwintyjo nn'aⁿ 'o saa cwit'mom'yo' na cwila'yuyâ n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om. 5 Nc'e na luaa' cwil'a'yo', ma'mom'na' na jeeⁿ xcwe macwji' Ty'oots'om cwenta cantyja 'naⁿyo'. Ee matsaaⁿâⁿ 'o na la'xmaⁿyo' na nntsaquiee'ndyo' yuu na matsaⁿntjoom. Nc'e na ljo', je' cwiwinom'yo' nawi'.

6 Ty'oots'om mach'eeⁿ na maty'iomyana' na joo nn'aⁿ na cwita'wi' 'o je', nlco'weeⁿen joona. 7 Ndo' mati 'o na wi' na cwitjom'yo' ñnequiaaⁿ na nnta'jndyaayâ ñ'eⁿndyo' majuu xuee quia na nleitquioo'ñennda' Ta Jesús. Ee mats'ia jo' na nnaaⁿ cañoom'luee nndyocueeⁿ. Nleitquioo'ñê naquii' nntsaachom ñequio ángeles cwentaaⁿaⁿ na jeeⁿ jnda. 8 Nñoom na nnt'ueeⁿ nn'aⁿ na ticala'xmaⁿna cwentaa' Ty'oots'om meiⁿ tical'añoomndyena ñ'oom na tseixmaⁿ Ta Jesús na macwji'n'maaⁿñê añaⁿ nn'aⁿ. 9 Naⁿñeeⁿ tixocantycwii na nnt'uiityeⁿna' joona. Ndo' tquia nncwji'ndyona' joona ñequio yuu na nnc'oom Jesucristo na nluiit'maⁿñê ndo' ñequio najndeii na matseixmaaⁿ. 10 Nluii na ljo' juu xuee quia na nñoom na nla't'maa'ndye nn'aⁿ 'naaⁿaⁿ jom, na cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'yuyâ ñ'eⁿñê nncjaawee' n'omna, mati ñ'eⁿ 'o na jnda macwila'yuyâ ñ'oom na tyoñequiaayâ cantyja 'naaⁿaⁿ.

¹¹ Jo' chii ñequii'cheⁿ cwilanaaⁿyâ nnom Ty'oots'om cantyja 'na'yo'. Cwitaanⁿyâ nnom nqueⁿ na jnda tqueeⁿ 'o na cala'xmaⁿ'yo' cwentaaⁿ'aⁿ na ñequii'cheⁿ nncjaawee' ts'oom ñ'e'ndyo'. Mati cwitaanⁿyâ na ñnequiaaⁿ cantyja najneiⁿ naquii' n'om'yo' cha nddaa nla'canda'ndyo' cha'tso ñ'oom na ya na cwiqueⁿ n'om'yo', ndo' na nntseicandaⁿña' cha'tso ts'iaaⁿ na ya na cwil'a'yo' nc'e na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'e'ñê. ¹² Nc'e na luaa', nntseit'maaⁿña' xuee' Ta Jesús cantyja 'na'yo', ndo' mati nntseit'maaⁿñê 'o nc'e naya na matseixmaⁿ nguii Ty'oots'om na cwila't'maaⁿndyo ndo' cantyja 'naaⁿ Ta Jesucristo.

2

Nleitquioo'ñe ts'aⁿ na wi'ñeti

¹ O nn'aa'ya, cantyja 'naaⁿ na nncwjee'nnda' Ta Jesucristo cwentaa'ya ndo' na nntjomndyo yuu na m'aaⁿ, cwitaanⁿyâ ndaa'yo' ² na tilachui'yo' chiuu m'aaⁿ n'om'yo' ñ'oomwaa' meiⁿ tiñequiandyo' cantyja cwii nnom na quia nluii nntse-icaty'uena' 'o oo cwii ñ'oom na mañequiaa ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ jo' oo cwii carta na waa ñ'oom na já jla'cwanooⁿyâ juuna' na matsona' na jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nncwjeeⁿeⁿ. ³ Meiⁿ cwii tiñequiandyo' na nnquiu'nn'aⁿ ñ'oomwaa' 'o ee cwitjoocheⁿ na nncue'ntyjo xuee'ñeeⁿ maxjeⁿ nla'wendye nn'aⁿ nacjoo' Ty'oots'om ndo' nleitquioo'ñe juu tsaⁿs'a na jeeⁿ tiaa', majn-daa' na nntsuañê nnts'aa Ty'oots'om. ⁴ Jom nncjaⁿ nacjoo cha'tso na la'xmaⁿ cwentaa' Ty'oots'om ñequio cha'tso nnom na cwila't'maaⁿndye nn'aⁿ. Jo' chii ncjaaqueⁿeⁿ naquii' wats'om t'maⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Nncwjeeⁿeⁿ ñ'oom na jom cwiluiñê nguii Ty'oots'om ndo' cala't'maaⁿndye nn'aⁿ jom.

⁵ ¿Aa ticjaañjoom' n'om'yo' na jnda tsjooya ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' quia na ñet'oonya ñ'e'ndyo'? ⁶ Ndo' macwila'noⁿ'ya'yo' 'ñeeⁿ na matseitsaaⁿñeya tsaⁿñeeⁿ cha na ticwitquioo'ñe cwitjoocheⁿ na nncue'ntyjo xjeⁿ na ntyjii Ty'oots'om. ⁷ Ee juu ts'iaaⁿ natia na wanty'iuu' m'aⁿna' je' mach'eena' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, na maje'ndyo macanda macaⁿna' na nleindyoo nqueⁿ na matseitsaaⁿñê na nnc'oom tsaⁿñeeⁿ. ⁸ Quia ljo'cheⁿ nleitquioo'ñe juu tsaⁿñeeⁿ na waljoo'cheⁿ na tia ts'añê. Ndo' nguii Ta Jesús quia na nncwjeeⁿeⁿ ñequio najndeii na neiⁿncoo' nacaxuee na cwiluiñê, nntseicueeⁿeⁿ tsaⁿñeeⁿ ñequio jndye 'ñom. ⁹ Juu tsaⁿñeeⁿ na wi'ñeti ñoom ñequio najndeii na matseixmaⁿ Satanás. Nnquiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ ñequio ts'iaaⁿ na nnts'aaⁿ ndo' ñequio jndye nnom 'naaⁿ na mei'jom tiquinty'iaa nn'aⁿ. ¹⁰ Nntseineiⁿ cha'tso nnom ñ'oom na wi' na ñnequiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ na jnda teijndaa' na nntsundye. Ee

joona tînquiandyena na nnquioo na jnda nquiuna ñ'oom na mayuu' na nncwji'n'maa'ñena' joona. ¹¹ Nc'e na luaa', 'ndii Ty'oots'om na cwe' ñ'oom cantu nñe'quiu'nn'a'na' joona ndo' nla'yu'na ñ'oom na tiyuu', ¹² s'aa' na luaa' cha nnt'uiitye'na' cha'tsondye nn'a' jnaa' na ti'cato'ñoomna ñ'oom na mayuu' ee neii'tina na nl'ana natia.

Tjeii'ñe Ty'oots'om 'o na nlui'n'maa'ndyo'

¹³ 'O nn'aa'ya na jee' candya' ts'om Ta Jesús, jee' maty'iomyana' na ñequii'che' nñequiaayâ na quial'uaa' Ty'oots'om cantyja 'na'yo' ee cwi'tjooche' na nncuaa tsjoomnancue tjeii'ñe 'o na nlui'n'maa'ndyo'. Ndo' tque'ñoo' 'o cantyja 'naa'a' nc'e Espíritu, ndo' teil'uee'ñe ñ'oom na mayuu' na jnda macwila'yu'yo'. ¹⁴ Ee ñequio juu ñ'oom naya na tyoñequiaayâ ndaa'yo', jo' na tcwaa' 'o cha nnda' nla'jomndyo' cantyja na cwiluiit'ma'ñe Jesucristo na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa.

¹⁵ Jo' chii 'o nn'a'ya, caljoo'ndyo'tye'yo' ñequio ñ'oom na ñet'moo'ya ndaa'yo' ñequio carta na jla'cwanoo'ya na m'a'yo', tintsuu' n'om'yo' joona'. ¹⁶ Nquii Jesucristo na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa ndo' nquii Tsotyaa'ya Ty'oots'om na jom nc'e naya na matseixmaa' m'aa' na jee' wi' ts'oom jaa mañequiaa' na ticantycwii na m'aa'ya na t'ma' n'oo'ya ñequio na cwicantyyaa'ya n'oo'ya jom, ¹⁷ quiaa' na nla'xma'yo' na t'ma' n'om'yo' ndo' na nnc'om' jnda'yo' cantyja 'naa'a' cha cha'tso na cwilanein'yo' ñequio na cwil'a'yo' nla'xma' joona' na ya.

3

Cjaañjoom' n'om'yo' já jo nnom Ty'oots'om

¹ 'O nn'a'ya, ñ'oom na macanda, calanei'yo' nnom Ty'oots'om cantyja 'naa'ya na tyuaa' nt'om ñ'oom cantyja 'naa' Ta Jesús cha'tso joo, ndo' nnts'aana' na jnda nquiu nn'a' juuna' cha'xje' na tuii ñ'e'ndyo' 'o. ² Ndo' mati cata'yo' na ndyaandyô ljo' na ñe'cal'a nn'a' na tia nn'a'ndye ñ'e'ndyô na quie' n'omna ee ticha'tso nn'a' cwilayu'ya n'omna ñ'e' Ty'oots'om. ³ Saa cwiluiiñe na mayom'm ndo' nñequiaa' na nntsaanajnda'yo' cantyja 'naa'a' ndo' na nncwañoom'm 'o ljo' ñe'cats'aa nquii tsa'jndii 'o. ⁴ Já cwicantyyaa' n'oo'ya Ty'oots'om cantyja 'na'yo' ee 'o cwila'canda'yo' ñ'oom na ñet'moo'ya ndaa'yo'. Ndo' nquiuuyâ na ntsal'a'ti'yo' cha'xje' na cwi'tsa'ntjoo'ya 'o. ⁵ Nque' na cwiluiiñe na matsa'ntjoom, cateijnei' 'o na nnc'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'a' cha'xje' m'aa' na candya' ts'oom joona, ndo' na nnc'om' nioomche' n'om'yo' nawi' na cwiwinom'yo' cha'xje' tyom'aa' jom quia na teinoom nawi' t'ma'.

Queⁿndyo na cal'aaya ts'iaaⁿ 'naaⁿya

⁶ 'O nn'aaⁿya, ñequio xuee' Ta Jesucristo cwitsaⁿntjooⁿyâ na catjeiⁿndyo' ñequio ts'aⁿ na matseyu' na tiñe'cats'aa ts'iaaⁿ meiⁿ tiñe'tseijomñe ñequio ñ'oom na ñet'mooⁿya ndaaⁿ'yo'. ⁷ Saa 'o manquiu'yo' na matsona' na cal'a'yo' cha'na ñel'aayâ. Ee quia na ñet'oⁿnyâ quii'ntaaⁿ'yo', meiⁿjom ndii' tîcantly'ia'yo' na tîcal'aayâ ts'iaaⁿ. ⁸ Ee jâ tîcato'ñooⁿyâ naya luee'yo' na cwe'yu. Ñetqueⁿndyô na ñel'aayâ ts'iaaⁿ, ñetantjooⁿyâ 'naⁿ na ñetcaⁿ'na' jâ. Naxuee natsjom ñeja'ljndaayâ cha ticatuaaⁿ'â xuu nacjoo' meiⁿcwiindyô' 'o na nnteix'ee jâ. ⁹ Meiiⁿ na maty'iomna' na cataaⁿyâ ndaaⁿ'yo' ljo' na ñetcaⁿ'na' jâ saa tîcal'aayâ na ljo'. Ee ntyjaa' n'oⁿnyâ na cal'oⁿndyo' cha'xjeⁿ na cwil'aayâ. ¹⁰ Ee quia ñet'oⁿnyâ quii'ntaaⁿ'yo' tquiaⁿtyaaⁿyâ ñ'oom ndaaⁿ'yo' juu ts'aⁿ na tiñe'cats'aa ts'iaaⁿ, meiⁿ ticat-sona' na nlcwaaⁿ'aⁿ. ¹¹ Saa cwindyaayâ na ñ'eeⁿ nt'omndyo' 'o na tiquil'a'yo' ts'iaaⁿ, cwe' cwiqueⁿndyo' na cwitiiⁿndyo' ljo' mach'eeⁿa' nt'omcheⁿ ntyjee'yo'. ¹² Ndaa nn'aⁿ na nmeiiⁿ m'aⁿ, nc'e najndei na matseixmaⁿ Ta Jesucristo, cwitsaⁿntjooⁿyâ ndo' cwijñoom' ntyuayâ 'o na cal'a'yo' ts'iaaⁿ na nntantjom'yo' 'naⁿ na macaⁿ'na' 'o.

¹³ Ndo' 'o, nn'aaⁿya, ticwintqueⁿ'yo' na cwil'a'yo' yuu na maty'iomnyana'. ¹⁴ Queⁿ'yo' cwenta 'ñeeⁿ juu ts'aⁿ na tiñe'catseicandâ ñ'oom na cwil'uuyâ ndaaⁿ'yo' nacjoo' cartawaañe. Ticala'quiiⁿndyo' ñ'eⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ cha nlco'tiana' ntyjeeⁿ. ¹⁵ Saa tinc'om ndiaaⁿndyo' ñ'eⁿñê, 'o cala'jndoⁿ'yo' ts'oom cha'xjeⁿ cwii ts'aⁿ na matseyu'.

Ñ'oom na macanda

¹⁶ Nqueⁿ na matsaⁿntjoom na tseixmaaⁿ na tjaa ñomtiuu c'oom ts'aⁿ jo nnoom quiaaⁿ na 'o tjaa ñomtiuu c'om'yo' na cha'waa xjeⁿ ñequio cha'tso na cwiwinom'yo'.

¹⁷ Ja Pablo, nncô matseiljeiya xueya nacjoo' cartawaañe cha'xjeⁿ quits'aa cha'tso carta 'naⁿya. ¹⁸ Juu naya na matseixmaⁿ Jesucristo, c'oomna' ñequio cha'tsondyo'. Amén.

Carta najndyee na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Timoteo

Matseiljeii Pablo carta cwentaa' Timoteo

¹ Nncō Pablo cwiluiindyō apóstol cwentaa' Jesucristo. Nquii Ty'ōots'om na cwiluiñê na macwji'n'maañê jaa sa'ntjoom na matseixma^{ny} na ljo' ñequio Ta Jesucristo na cantyja 'naaⁿ jom m'aa^{ny} na cwicantyjaa' n'ōō^{ny}. ² Matseiljeiya cartawaañe na matseicwano^{ny} na m'aaⁿ 'u Timoteo, na cwiluiindyū' jndaaya nc'e na matseyu'ya ts'om' ñ'eⁿ Ty'ōots'om. Ntyjaa' ts'ōōⁿ nquii Tsotyaaya Ty'ōots'om ñequio Cristo Jesús na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa na ñequiana na nnco'ñom' naya na la'xma^{na} ñequio na m'a^{na} nawi' n'omna nn'aⁿ ndo' na meiⁿcwii ñomtiuu tinc'oom' jo ndaana.

Cats'aañe Timoteo cwentā ñ'oom na tiyuu'

³ Cha'xjeⁿ na tsjōoya njom' quia na jlui'a Macedonia na caljoo'ndyū' Éfeso na catsa'ntjom' nt'omcheⁿ nn'aⁿ na ticat'mōō^{na} ñ'oom na tiyuu', ⁴ tilqueⁿ cwentā ñ'oom na cwe' cuento laxma^{na} ñequio ñ'oom cantyja 'naaⁿ weloo nn'aⁿ na ñet'om teiyo ee ñ'oommeiⁿ cwil'ana' na cwe' cwila'ñ'eeⁿ ndyuee nn'aⁿ meiⁿ ticateijndeina' ts'aⁿ na nntseyu'ya ts'om' ñ'eⁿ Ty'ōots'om.

⁵ Ts'iaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ na sa'ntjō^{ny} na c'ōō^{ny} na wi' n'ōō^{ny} cwii ndo' cwii nn'aⁿ ñequio na lju' n'ōō^{ny} na m'aa^{ny} n'ōō^{ny} ñequio na xcwee' n'ōō^{ny} na cwila'yū'ya n'ōō^{ny} ñ'eⁿ Ty'ōots'om. ⁶ Ñ'eeⁿ nn'aⁿ jnaaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ na jnda tju'tya'na' joona cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mayuu', ñ'oom na cwe' ts'iaaⁿndyō cwila'jomndyena. ⁷ Ñe'calaxma^{na} nn'aⁿ na cwi't'mōōⁿ ljeii 'naaⁿ Ty'ōots'om na matsa'ntjomna' meiiⁿ ticala'no^{na} ljo' tseicandii ñ'oom na cwila'nei^{na} cantyja 'naa^{na}, meiⁿ ljo' na ma'mōōⁿ ñ'oom na cwiñequiana ñequio na t'ma^{ny} n'omna.

⁸ Manquiuyūya na jeeⁿ l'ue ljeii na tqueⁿ Moisés xeⁿ mawil'uee'ñe ts'aⁿ juuna' cha'xjeⁿ na seijndaa'ñe Ty'ōots'om. ⁹ Maca^{na} na cjaanjoom' n'ōō^{ny} na nchii teijndaa' ljeii na qui cwentaa nn'aⁿ na cwil'a na maty'iomyana'. Teijn-daa' juuna' cwentaa nn'aⁿ na quie' n'om, cwentaa nn'aⁿ na ticatuee'ndyecje, cwentaa nn'aⁿ na tia cwil'a, nn'aⁿ na laxmaⁿ jnaⁿ, cwentaa nn'aⁿ na ticala't'maaⁿndye Ty'ōots'om oo cwiicheⁿ nnom na matseit'maaⁿñe ts'aⁿ, teijndaa' juuna' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwila'cwjee tye ndyeena ndo' mati

cwentaa cha'tsondye nn'a na cwila'cwjee nn'aⁿ, ¹⁰ cwentaa nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñequio nn'aⁿ, cwentaa naⁿnom na m'aⁿ ñequio tyjenom, cwentaa nn'aⁿ na cwila'jnda ntyje nn'aⁿndyena, cwentaa nn'aⁿ na cwilanein cantu, cwentaa nn'aⁿ na tyeⁿ cwiqueⁿ ñ'oom na nlacanda saa tiquil'a, ljeii'ñeeⁿ m'aⁿna' na mat'uiina' meiⁿquia na wjaana' nacjoo' ñ'oom na xcwe na cwit'moqⁿ nn'aⁿ. ¹¹ Juu ñ'oom xcwewaa' ñecwii xjeⁿ matseicandiina' ñequio ñ'oom na jeeⁿ jnda'na' cantyja na cwilui'n'maaⁿndye nn'aⁿ. Nquii Ty'oqots'om na tja-cantyja na t'maⁿ cwiluiiñê maty'ioom ts'iaaⁿ ja na mañequiaya ñ'oom'ñeeⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ.

Quianl'uaa' Ty'oqots'om t'maⁿ wi' ts'oom Pablo

¹² Mañequiaya na quianl'uaa' Ta Jesucristo cwentaaⁿ na mañequiaaⁿ najndeii' ts'oqⁿ na maqueeⁿ cwentaa na cwiluiindyō ts'aⁿ na matseicandaⁿ na macwjaa'ñê ja naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. ¹³ Jaach'ee xuee tyotseinaⁿya ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm, ñetco'wi'a nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñê, ndo' tyotseijnaaⁿa jom. Saa ty'oom Ty'oqots'om na wi' ts'oom ñ'eⁿndyō, ee xjeⁿñeeⁿ meiⁿ tyootseyu'a meiⁿ ticaljeii na tixcwe tyots'aa. ¹⁴ Juu naya na matseixmaⁿ Jesucristo, tquiaaⁿ na candaⁿya matseixmaⁿya juuna' ndo' t'moqⁿ na jeeⁿ wi' ts'oom ja ndo' jndaya na matseyu'ya ts'oqⁿ ñ'eⁿñê, joona' na cwila'xmaaⁿya nc'e na cwila'jomndyō ñ'eⁿñê.

¹⁵ Ñ'oomwaa ñ'oom na mayuu' juuna', ndo' matsona' na cha'tsondye nn'aⁿ cala'yu'na juuna': jndyō Cristo Jesús tsjoomnancue cha nncwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ jnaⁿ, quii'ntaaⁿ joona ja cwiluiindyō ts'aⁿ na t'maⁿti ñeseitjoondyō nnoom. ¹⁶ Luaa waa na ty'oom Ty'oqots'om na wi' ts'oom ñ'eⁿndyō cha cantyja 'naⁿya m'moⁿ Jesucristo na m'aaⁿ na nioom'cheⁿ ts'oom. Ndo' cantyja 'naaⁿya waa na ma'moⁿna' chiuu nc'om nn'aⁿ na nla'yu' ñ'eⁿñê cha nnto'ñoomna na ticantycwii na cwita'ndo' añaⁿna. ¹⁷ Nc'e na luaa', cha'waati xuee cala't'maaⁿndyō nqueⁿ na ticantycwii na cwiluiiñê na matsaⁿntjoom, nqueⁿ na wanoom'm ndo' na wanoom'm, nqueⁿ na leicandaⁿ nty'iaa ts'aⁿ jom, na macandaⁿ nqueⁿ cwiluiiñê Ty'oqots'om ndo' na jndo' ts'oom.

¹⁸ 'U jndaaya Timoteo, luaa ñ'oom na matsaⁿntjoⁿya 'u. Ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om matseijomna' cha'cwijom tia'. C'oom' na ti'maaⁿ ts'om' na matseijndu' naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ. Catsa' na ljo' na matseyu'ya' ts'om' ñ'eⁿñê ndo' ñequio na tico'tiana' ntyji' nc'e na matseicanda' cha'xjeⁿ ñ'oom na ñejlue nn'aⁿ na cwila'yu' cantyja 'naⁿ quia na jla'neiⁿna ñ'oom na t'moⁿ Ty'oqots'om naquii' n'omna. ¹⁹ Ñ'eeⁿ nn'aⁿ na tila'ñ'oomndye na maco'tiana' nquiuna, ndo' nc'e na ljo', juu na cwila'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oqots'om, jnda tyuii'na'.

²⁰ Luaa' tseixmaⁿ Himeneo ñequio Alejandro. Jo' chii jnda tiqooya joona l'o Satanás, cha cala'nōⁿ na na tantjeii'na ñ'oom ntjeiⁿ nacjoo' Ty'oōts'om.

2

Ma'mōⁿna' chiuu calanaaⁿya nnom Ty'oōts'om

¹ Najndyee matseijndo'a ts'om' na maty'iomna' na cataaⁿya nnom Ty'oōts'om 'naⁿ na macaⁿna' jaa, ndo' calanaaⁿya nnoom cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ. Quiaaya na quianl'uaaⁿaⁿ cantyja 'naaⁿna. ² Laxmaaⁿya na cataaⁿya nnoom cantyja 'naaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ na cwiluiindyē gobiernom, ñequio joo nn'aⁿ na laxmaⁿ naⁿmaⁿn'iaaⁿ cha nddaa nnc'oōⁿya na ya m'aaⁿya, tjaa'naⁿ ndia', na xcwee' n'oōⁿya ñ'eⁿ Ty'oōts'om ndo' tjaa'naⁿ ñ'oom tia cwila'neiⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿya. ³ Maty'iomyana' na luaa' cal'aaya. Ndo' nquii Ty'oōts'om na macwji'n'maaⁿñê jaa cjaawee' ts'oom na ljo', ⁴ ee l'ue ts'oom na cha'tsondye nn'aⁿ nlui'n'maaⁿndye ndo' na nnta'jnaaⁿna ñ'oom na mayuu'. ⁵ Ñecwii Ty'oōts'om m'aaⁿ ndo' ñ'eⁿcwii m'aaⁿ na matseiljoyaañe jom ñ'eⁿ nn'aⁿ, manquii Jesucristo na ts'aⁿ jom. ⁶ Ee tquiaañê na tueeⁿeⁿ cha ntioom na cho'jnaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ cha nddaa nlui'n'maaⁿndyena, teitquioo' na jo' quia na tue'ntyjo xjeⁿ. ⁷ Nc'e na luaa', ty'ioom ts'iaaⁿ ja na cwiluiindyō ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ ndo' ts'aⁿ na majñoom ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ, na ca'mōoⁿya ndaa nn'aⁿ na nchii judíos ñ'oom na xcweti na cala'yu'ya n'omna, ñ'oom na mayuu' matseinaⁿ, nchii cwe' cantu.

⁸ Meiⁿyuucheⁿ joo na cwitjomndye nn'aⁿ l'ue ts'oōⁿ cala'neiⁿ naⁿnom nnom Ty'oōts'om na nlawena lueena ñequio na xcwee' n'omna. Tic'omna na wjeena nc'iaana, meiⁿ ticañjom n'omna ñ'oom na nquiuna ñequio nc'iaana. ⁹ Ndo' mati yolcu l'ue ts'oōⁿ na cwee'na liaa na cwe' na ya xjeⁿ na nchii jeeⁿcheⁿ tycwi' nchii liaa jnda. Cal'ana xjeⁿ cha'tso cantyja 'naaⁿna. Ticwinom'na' na nla'chjoomndyena soonqueⁿna, meiⁿ ticwinom'na' na nla'chjoomndyena ñ'eⁿ 'naⁿ na cwilui-ina' ñequio s'om cajaⁿ oo ñequio tã' perla na jeeⁿ jnda. ¹⁰ Saa yolcu na cwiñequiaandye na nntsaⁿntjom Ty'oōts'om joona, cal'ana cha'tso nnom ts'iaaⁿ na ya, ee macandã cantyja 'naaⁿ joo jo' ntyjii Ty'oōts'om cha'cwijom matseichjoomñena' joona. ¹¹ Matsona' na candyecheⁿ yolcu ñ'oom na cwit'mōoⁿ nn'aⁿ ndo' na catueeⁿndyecjena: ¹² ee tyooñequiaya na nnt'mōoⁿ yolcu quia na cwitjomndye nn'aⁿ meiⁿ na nlqueⁿna xjeⁿ tsaⁿs'a. L'ue ts'oōⁿ na cwe' candyecheⁿna. ¹³ Ee na-jndyee s'aa Ty'oōts'om Adán, jnda chii s'aaⁿ Eva, ¹⁴ ndo' nchii Adán tquiu'nn'aⁿna', tquiu'nn'aⁿna' yuscuñeeⁿ, ndo' jnda na

tquiu'nn'a'na' juu, jo' seijndaa'ñena' na waa jnaa'n'a'. ¹⁵ Saa nlu'i'n'maa'ndye yolcu xe'n cwila'candaa'ndye na mañequiaa Ty'oqots'om na c'om ndana ndo' m'a'na na cwila'yuya n'omna ñ'e'ñê, ñequio na m'a'na na jnda nquiuna nt'omche' ndo' na 'oom'a'na na lju' n'omna.

3

Nmeii' cal'a nn'a'na na cwijndoo' ts'iaa' 'naa' Ty'oqots'om

¹ Luaa ñ'oom na mayuu': xe'n m'aa' ts'a'na na macanty-jaa' ts'oom na nluitquieñê jo nnom tmaa'na na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'na, jee'n xcwe na macantyjaa' ts'oom. ² Jo' chii ts'a'na na jnda ty'oomna' na cwiluitquieñê quii' ts'iaa' 'naa' Ty'oqots'om, matsa'ntjomna' na tjaa'na' ñ'oom cjoom'm. Ñecwii scoom'm m'aa'. Ts'a'na na xcwe matseitiuu jom. Ts'a'na na maque'ñe cwenta ndo' na cwiluiñê ts'a'na na jnda nquiun'a'. Matsona' na ñequii'che' m'aa'c'eeñê na nnteix'ee' nn'a'na na cwe' cwiquieya wa'na, ndo' 'na'na na m'moo' ndaa' nn'a', ³ ticatsona' na ts'a'ncandii jom, mei'na na nl'uee'ndia'. Maca'na' ts'a'na na yats'a'ñe jom, ts'a'na na xiom'ñe ñequio nn'a', na tintseiquee' ts'oom s'om. ⁴ Maty'iomna' na ya maquee'n xje'nn'a'na wa'na, mati cwila'candaa'ndye ntseinaa'nnoom, ndo' cwila't'maa'ndyena jom, ⁵ ee xe'na ti'na'na na nl'quee'n xje'nn'a'na wa'na, tixocandaa' nnteix'ee' tmaa'nn'a'na na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'na. ⁶ Nc'e na ljo', ts'a'na na nlui-itquieñê jo ndaa' nn'a'na tmaa' cwentaa' Ty'oqots'om ticatsona' na jom ts'a'na na nmeii'ndyo tioñe l'o Ty'oqots'om, tints'aana' na nnc'oom' ts'oom na jee'na t'ma'na cwiluiñê, ndo' na ljo' ntseijndaa'ñena' cantyja 'naa'na na waa jnaa'na cha'xje'na na t'uiina' tsa'ndii. ⁷ Mati maca'na' na waa ñ'oom ya cantyja 'naa'na quii'ntaa' nn'a'na na tyoola'yua, cha ticalui'jnaa'ñê ndo' na ncjaañ'oom tsa'ndii jom xje'na 'naa'.

Nn'a'na na cwindye'ntjom, nmeii' matsona' calaxma'na

⁸ Mati cantyja 'naa'nn'a'na na cwindye'ntjom quii' tmaa'nn'a'na na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'na, matsona' na macandaa' ñ'oom ya nquiun'a' cantyja 'naa'na, ndo' cwila'candaa'ndyena ñ'om ndyueena. Tinc'omna na nn'a'na candyee joona, mei'na tinc'omna na quee'na n'omna s'om na nchii jndyaa' 'naa'na. ⁹ Maty'iomna' cantyja 'naa'na na cwiljoo'ndyetye'na ñequio ñ'oom na xcwe na cwila'yua cantyja 'naa'na Cristo na mei'cwii ñomtiuu cantyja 'naa'na'. ¹⁰ Najndyee maca'na' na nl'quee'nn'a'na cwentaa' cwila'candaa'ndye na'ñee'na ndo' xe'na teitquioo' na ya cwil'ana, quia jo' ya nndye'ntjomna nnom tmaa'nn'a'na na macwji' Ty'oqots'om cwentaa'na. ¹¹ Mati matsona' lcuu na'ñee'na cuua ñ'oom ya cantyja 'naa'na, nchii la'xma'na

nn'aⁿ na cwila'tjom cantu, xcwe cantyja 'naaⁿna ndo' cwila'canda^andyena cantyja 'naaⁿ cha'tso. ¹² Matsona' na cwii tsaⁿs'a na mandi'ntjom, ñecwii scoom'm ndo' ya maqueeⁿ xjeⁿ ntseinaaⁿ ñequio cha'tsondye nn'aⁿ waⁿaⁿ. ¹³ Nn'aⁿ na cwindye'ntjom naquii' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ, xeⁿ na ya cwil'ana ts'iaaⁿñeeⁿ quia jo' nnguioo na jnda nquiu naⁿñeeⁿ joona. Ndo' mati ññequiaana' na ti'maaⁿ n'omna na nntjei'yuu'ndyena na cwila'yuy'a n'omna ñequio Cristo Jesús.

Ñ'oom na mayuu' na ticala'noⁿ nn'aⁿ na cwilayuu'a

¹⁴ Ntyjaa' ts'o^oⁿ na tyuaa' nncjocando^oa 'u, jo' chii matseil-jeiya ñ'oommeiiⁿ ¹⁵ cha xeⁿ na nntseitsaaⁿñena' na nncjo, quia jo' mantyi'jndaa'ndyu' chiuu matsa'ntjomna' na nnc'oom' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yuy' na la'xmaⁿna tmaaⁿ cwen-taa' Ty'o^ots'om na wando', na juu jo' cwiluiiñena' tax'ee w'aa ñ'oom na mayuu'. ¹⁶ Ñ'oom na mayuu', juu ñ'oom wanty'iuu' m'aaⁿna' cantyja 'naaⁿ na cwila't'maaⁿndyo, jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿna', matsona':

Teitquioo'ñe Cristo tsjoomnancue na ts'aⁿ jom, cantyja 'naaⁿ Espíritu teijndaa' na tjaa jnaⁿ tseixmaaⁿ, nty'iaa ángeles jom.

Nda^a nn'aⁿ jndye njoomnancue tyoñequia nn'aⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿaⁿ,

nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue tyola'yuy'na ñ'eⁿñê, cañoom'luee to'ñom Ty'o^ots'om jom.

4

Nn'aⁿ na cwiitjeii'ndye cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwila'yuy'a

¹ Ma'moⁿjndaa'ñe Espíritu Santo na ncuee na macanda nt'om nn'aⁿ nntjeii'ndye cantyja na matseyuy'a ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Cristo, na nla'jomndyena ñequio jndye espíritu na cwin-quio'nn'aⁿ, ndo' ñ'eⁿ ñ'oom na cwila'cwanom na'jndii. ² Nn'aⁿ na tixcwe 'oom'aⁿ na cantundyena nl'ana na luaa'. Nc'e natia na cwil'ana, juu na m'aaⁿ n'omna leica'moⁿna' nda^ana na tix-cwe 'oom'aⁿna. ³ Cwilue naⁿñeeⁿ na ticwanaaⁿ na ncoco ts'aⁿ, ndo' na niom nantquie na cwi^sa'ntjomna na ticwanaaⁿ na nlcwa' ts'aⁿ, meiiⁿ na mañequiaa Ty'o^ots'om joona' na jaa nn'aⁿ na cwila'yuy'a cwiwil'uee'ndyo joona' ndo' cwiñe'quiaaya na quianl'uaaⁿaⁿ, ndo' mati nn'aⁿ na cwita'jnaaⁿ ñ'oom na mayuu'. ⁴ Ee cha'tso na tqueeⁿ, ya laxmaⁿ joona', meiiⁿ ticat-sona' na c'o^oⁿya na ticuee' n'o^oⁿya joona' na ññequiaaya na quianl'uaaⁿaⁿ cantyja 'naaⁿna', ⁵ ee cantyja 'naaⁿ ñ'oom'm ñequio na cwilana^aya nnoom, jo' na maqueñ'ju'na' joona'.

Ts'aⁿ na xcwe mandi'ntjom nnom Jesucristo

6 Xeⁿ na m'moⁿl ñ'oommeiⁿl ndaa nn'aⁿ na cwila'yu', nnt-seixmaⁿl cwii mosoo' Jesucristo na canda^al wjaawijndu' cantyja 'naaⁿl ñ'oom na cwila'yuu'a ñequio ñ'oom na xcweti m'aaⁿ na matseijomndyu'.

7 Tintseñ'oom'ndyu' ñ'oom na tiyuu'na' na cwe' ts'iaa'ndyo na ticjaawee' ts'om Ty'oots'om. Queⁿya ts'om' na matseit'maaⁿlndyu' jom. 8 Waa na mateijndeina' ts'aⁿ quia na matseits'eiiñê na maleinoom. Saa t'maⁿti mateijndeina' jom quia na matseijneiⁿ na matseit'maaⁿlñê Ty'oots'om. Ee quia na cwila't'maaⁿlndyo jom jndye mateijndeina' jaa cha'waa xuee na m'aaⁿya tsjoomnancue ndo' mati na nnc'oqⁿya na ticantycwii na cwitandoo'a. 9 Ñ'oommeiⁿ jeeⁿ xcwe cwit'moqⁿna', jo' chii cha'tsondye nn'aⁿ macaⁿna' na cato'ñoomna joona'. 10 Ee jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a cwila'jnda^aya ts'iaaⁿ 'naaⁿl Ty'oots'om ndo' cwiñe'quiandyo na wi' cwitjoqⁿya ee na m'aaⁿya na ntyjaa'tyeⁿ n'oqⁿya ñ'eⁿ nqueⁿ na wanoom'm. Cha'tsondye nn'aⁿ nndaa nlui'n'maaⁿndye cantyja 'naaⁿl'na' ndo' majndeitiicheⁿ cwilui'n'maaⁿndye joo nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñê.

11 Ca'moⁿl ñ'oommeiⁿl ndaa nn'aⁿ. Catsa'ntjom' na cala'canda^alndyena joona'. 12 Tiñequiaandyu' na ticuee' n'om nn'aⁿ 'u cwe' ee na titquiendyu'. Cantyja na matseineiⁿl, catseixmaⁿl cwii na m'moⁿna' ndaa nn'aⁿ na cwila'yu' chiuu na nnc'oom'aⁿna, ndo' mati cantyja chiuu na wjaam'aaⁿndyu' ndaa nn'aⁿ, ndo' cantyja na m'aaⁿl na wi' ts'om' joona, ndo' cantyja na matsei'yu'ya' ts'om' ñ'eⁿ Ty'oots'om, ndo' cantyja na lju' nquiu nn'aⁿ cantyja 'naⁿl. 13 Cwitjoqⁿcheⁿ na nncua^acanooⁿya na m'aaⁿl, queⁿndyu' na catsei'naⁿl ñ'oom' Ty'oots'om na jnda teiljeii ndaa nn'aⁿ. Cwil'uee'ndyu' juuna' cha ññequiaana' na t'maⁿ n'omna ndo' ca'moⁿl juuna' ndaana. 14 Joo najndeii na tseixmaⁿ Ty'oots'om na tquiaaⁿ na matseixmaⁿl cha nnda^a nndi'ntjom' nnoom ya ya cwil'uee'ndyu' joona'. Ee jnda' joona' quia tioo nn'aⁿ na cwiluiitquiendye lueena nacjo' ndo' jla'neiⁿna ñ'oom cantyja 'naⁿl na t'moⁿ Ty'oots'om naquii' n'omna.

15 Ñequio na xcwee' ts'om' queⁿndyu' naquii' ñ'oommeiⁿl, cha jo ndaa cha'tsondye nn'aⁿ nleitquioo' na xcweti wjaam'aaⁿl.

16 Cats'aandyu' cwenta cantyja 'naⁿl ndo' cantyja ñ'oom na ma'moqⁿl. Ticwinchqueⁿ na mache' ts'iaaⁿ 'naaⁿl Ty'oots'om. Ee xeⁿ luaa' nlqueⁿndyu' nchii macanda nncu' nlui'n'maaⁿndyu' mati nn'aⁿ na cwindye ñ'oom na mañequiaa'.

5

Nmeiiⁿ cats'aa ts'aⁿ na mand'iⁿtjom quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'

¹ Cwii ts'aⁿ na jnda tquieñe, tintseitia' jom. Catseijndo' ts'oom cha'cwijom na cwiluiñe tsotye'. Ndo' nn'aⁿ na cje m'aⁿ, catsa' ñ'eⁿndyena cha'cwijom na cwiluiindyena nt'iu' nncu'. ² Ndaa yolcu na jnda tquiendye, catseineiⁿ ñ'eⁿndyena na cha'na tso'ndyo'. Ndo' ñ'eⁿ yolcu na cje m'aⁿ, catsa' na cha'na nt'iu' nncu' saa ñequio na meiⁿcwii tjaa'naⁿ na matseituu' ñ'eⁿndyena.

³ Cal'ueeⁿndyu' chiuu nntei'jndei'yo' yolcu na jnda ljondye na mayuu'cheⁿ tjaa ñeeⁿ na nndaⁿ nntei'x'ee joona. ⁴ Ee cwii yuscu na jnda ljoñe xeⁿ m'aⁿ ntseinaaⁿ oo ntseinda-cantyjoom macaⁿna' najndyee cala'noⁿ na ñeeⁿ na jndei'na' na joona catei'x'eena jom ee cha'cwijom chojnaⁿna nnoom na seiqueeⁿ joona. Jeeⁿ xcwe na nl'ana na ljo' ndo' cjaawee' ntyjii Ty'oots'om. ⁵ Juu yuscu na jnda ljoñe na tue' saa' ndo' na mayuu' tjaa'naⁿ nn'aaⁿaⁿ na nntei'x'ee jom, m'aaⁿ tsaⁿ ñeeⁿ na macanda nquii Ty'oots'om na macantyjaa' ts'oom. Jo' chii naxuee ndo' natsjom macaaⁿ nnom. ⁶ Saa yuscu na jnda ljoñe na mach'ee cantyja na neiⁿnco tsjoomnancuee, meiiⁿ na ndi wanoom'm, saa jo nnom Ty'oots'om matseijomna' jom cha'cwijom ts'oo. ⁷ Ñ'oommeiⁿ catsaⁿntjom' nn'aⁿ na cwila'yu' na cala'candaⁿndyena joona' cha xocuaa ñ'oom na tis'a cwil'ana. ⁸ Ee ts'aⁿ na tic'oom' ts'om cantyja 'naaⁿ nn'aaⁿ na tjawitquiog', majndeiticheⁿ nn'aaⁿ nquii, tsaⁿ ñeeⁿ macwjiñe na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om ndo' na ljo' mach'eeⁿ wi'ñetyeeⁿ nchiiti ts'aⁿ na tyootseyu'.

⁹ Quia cwiwiljeii ncuee yolcu na jnda ljondye, macanda cala'ljei'yo' xuee' yuscu na jnda jndaⁿ ndyeeⁿaaⁿ chuu' ndo' na macanda ñ'eⁿ saa' ñet'oom. ¹⁰ Macaⁿna' na waa ñ'oomya cantyja 'naaⁿaⁿ, na ya seiqueeⁿ ntseinaaⁿ, tyotseiljoom nn'aⁿ na cwe' tyoquieya waⁿaⁿ, mati tyoju'ñe cjeeⁿ na tyondi'ntjoom ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu'ya n'om, ndo' tyoteijneiⁿ nn'aⁿ na wi' cwiwinom, ñequii'cheⁿ tyoojoo'ya ts'oom na ñes'aaⁿ cha'tso nnom naya.

¹¹ Saa yolcu na jnda ljondye na titquiendye, tintseiljei' ncueena, ee quia na wjaachuuna' joona na neiⁿnco nquiuna na ñec'omnnda'na na we ca'na quia jo' ñe'c'unconnda'na. Ndo' jo' nntjeiiⁿndyena na macanda Cristo cwicantyjaa' n'omna. ¹² Ndo' na luaa', matseijndaa'ñena' na cwila'tjoondyena na tyoola'candana na macanda Cristo m'aⁿna na quit'maⁿ n'omna. ¹³ Ndo' mati cwe' w'aa ndo' w'aa nc'iaana cwi'oona, ndo' na ljo', cwila'nchqueeⁿndyena. Ndo' nhii macanda jo', mati cantundyena, cwitii'ndyena ljo'

cwitjoom nt'omcheⁿ nn'aⁿ, cwila'neiⁿna ñ'oom na ticatsona' na nluena. ¹⁴ Nc'e na luaa' waa, jo' na l'ue ts'ooⁿ na yolcu na jnda ljondye na cje m'aⁿna, c'unconnda'na, c'om ndana, cateix'eena w'aana meiⁿ tinguiana na wanaaⁿ na nla'neiⁿ nn'aⁿ ñ'oom wi' nacjoo nn'aⁿ na cwila'yu'. ¹⁵ Ee ñ'eeⁿ yolcu na jnda ljondye na jnda tjeii'ndyena cantyja 'naaⁿ Cristo na cwilajomndyena cantyja ñaaⁿ Satanás.

¹⁶ Cwii tsaⁿscu na matseyu', xeⁿ quii'ntaaⁿ nn'aaⁿaⁿ na jnda teitquoo' m'aⁿ yolcu na jnda ljondye, macaⁿna' na cateix'eeⁿ yolcu ñeeⁿ cha ticaⁿna' na joo nn'aⁿ tmaaⁿ cwentaa' Ty'oqots'om cateix'eena yolcu ñeeⁿ.

¹⁷ Nn'aⁿ na cwiluiitquiendye na ya cwilei'choondyena tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ, matsona' na candaⁿ cala't'maaⁿndye nn'aⁿ joona. Majndeitiicheⁿ nquieena na laxmaⁿna na cwiñequiana ñ'oom' Ty'oqots'om ndo' na cwit'mooⁿna juuna'. ¹⁸ Ee waa ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii na matsona': "Tincwjaa'ndyu' bosa 'ndyoo quioo'jndyo na mach'ee ts'iaaⁿ." Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom na matsona': "Naⁿntjom laxmaⁿna na nnto'ñoomna na cwitantjomna."

¹⁹ Quia na waa ñ'oom nacjoo' cwii ts'aⁿ na cwiluiitquieñe ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu', tintseiñ'oom'ndyu' ñ'oom'ñeeⁿ xeⁿ tjaa'naⁿ we oo ndyee ts'aⁿ na nncwji'yuu'ñe juuna'.

²⁰ Saa nn'aⁿ na cwiluiitquiendye quii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om, xeⁿ cwila'tjoondyena meiⁿ tiñe'ca'ndyena na ljo' cwil'ana, catseitia' joona jo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' cha' catseicaty'uena' joona.

²¹ Jo nnom Ty'oqots'om ñequio Ta Jesucristo, ndo' jo ndaaⁿ ángeles na cwiluiindyene cwentaa' Ty'oqots'om, catseicandaⁿndyu' ñ'oommeiⁿ, meiⁿ tintsa' na wja'ñ'oomndyu' ñ'eⁿ cwii ts'aⁿ saa cwiicheⁿ tineiⁿ. ²² Tintseicjeendyu' na nndio' l'o' cjoo' cwii ts'aⁿ na nluiitquieñe ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oqots'om, cha xeⁿ waa na matseitjoonê tixocats'aana' na nnt'uii jnaaⁿaⁿ 'u. 'U cwji'ndyu' cantyja 'naaⁿ cha'tso nnom natia.

²³ Quia na wi' tsia', nchii ñequii'cheⁿ ndaatoo ma'ua'. Mati c'ua' chjoowi' winom.

²⁴ Nt'om nn'aⁿ mañoom' cwiwitquioo' na cwila'tjoondye cwii tjocheⁿ na nnt'uiina' joona saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ ndanquia cwiwitquioo' naljo' laxmaⁿna. ²⁵ Ndo' maljo'yu waa cantyja 'naaⁿ ts'aⁿ na mach'ee yuu naya, mañoom' cwiwitquioo' na ya mach'eeⁿ, ndo' ts'iaaⁿ ya na cwil'a nn'aⁿ meiiⁿ titquioo'na', saa ndanquia nleitquioo'na'.

6

¹ Cha'tsondye nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ ndaa patrom, matsona' na cala't'maaⁿndyena patrom 'naaⁿna ñequio na xcwee' n'omna cha tincju'naaⁿñena' na ñoomñoom ñ'oom nlaneiⁿ nn'aⁿ nacjoo' Ty'o^oots'om ndo' mati nacjoo' ñ'oom na cwit'mo^onya. ² Ndo' quia la'xmaⁿ patrom 'naaⁿna nn'aⁿ na cwila'y^u!', jeeⁿ matsona' na cala't'maaⁿndyena naⁿñeeⁿ ee na nn'aaⁿndyena nc'e na cwila'y^u'na. Maty'iomna' na yati candye'ntjomna ndaa naⁿñeeⁿ. Ee ts'iaaⁿ 'naaⁿ naⁿñeeⁿ cwil'ana ndo' cwiluiindyena na nn'aaⁿndyena na wi' n'om ntyjeendyena nc'e tjom na cwila'y^u'na. Ca'moⁿ ndo' quiaa' ñ'oommeiⁿ ndaa nn'aⁿ.

Caljoya n'o^onya cantyjati na mañequiaa Ty'o^oots'om

³ Xeⁿ m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na ñomquiati ñ'oom na ma'mo^o na juu ñ'oom'ñeeⁿ titseijomna' ñequio ñ'oom na xcweti cantyja 'naaⁿ! Ta Jesucristo na ticateijndeina' na wjaaqueieⁿ ts'aⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ, ⁴ jom matseis'aañê saa meiⁿchjoo ticatsei'nqoⁿqⁿ, cwe' jndyeto matseineiⁿ cantyja 'naaⁿ! ñ'oom na nquiu nn'aⁿ judíos ndo' matseintja'ñê ñ'eⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ n'oom'ñeeⁿ. Jo' na cwinaⁿna' na cwila'taa' n'om nn'aⁿ nc'iaana, ndo' m'aⁿna na jndoondye ntyjeena, cwila'jnaaⁿndyena, ndo' tiya m'aaⁿ n'omna cantyja 'naaⁿ nc'iaana, ⁵ jo' chii tileicanty-cwii na cwila'ntja'ndye nn'aⁿ na tajo'ndyo cwicwila'tiuuna, na tatícata'jnaaⁿna ñ'oom na mayuu'. Cwila'tiuuuyoona na ñ'oom 'naaⁿ Ty'o^oots'om na matseyu' ts'aⁿ cwiluiñena' cwii nnom na nleityañe ts'aⁿ. ⁶ Ñ'oom na mayuu' na ts'aⁿ na matseyu' ñequio Ty'o^oots'om, cantyja 'naaⁿ jo' matseixmaⁿ cwii na jndati nchiiti na nleityañe ts'aⁿ tsjoomnancue. Saa macaⁿna' na caljoya ts'oom ñequio cha'tso na jnda jnaaⁿaⁿ nnom Ty'o^oots'om. ⁷ Ee tjaa'naⁿ ljo' tqui^ocho^oya tuiindy^o tsjoomnancue ndo' tjaa'naⁿ ljo' ya nntsaachoo, ⁸ xeⁿ niom na cwicwaa'a ndo' niom liaaya, maty'iomna' ñequio nmeiⁿ caljoya n'o^onya. ⁹ Ee nn'aⁿ na ñe'cwityandye, mat'uiina' joona cha'cwijom cwii teinco', na jndye nnom na ntjeiⁿ na matsei'ndaa'na' joona na matiomna' joona na nnt'uiwi'na' na nntsuundyena. ¹⁰ Ee juu na matseicandya' ts'om ts'aⁿ s'om, tseixmaⁿna' x'ee cha'tso nnom natia. Ndo' m'aⁿ nn'aⁿ nc'e na queen n'omna s'om jnda maju'taaⁿñena' joona cantyja na cwila'y^u'ya cwii n'omna ñ'eⁿ Ty'o^oots'om ndo' jndye nnom nawi' jnda mamanchjena' joona.

Ts'aⁿ na matseyu' luaa macaⁿna' na queⁿya ts'om

¹¹ Saa 'u je' na cwiluiindy^u cwentaa' Ty'o^oots'om, cwji'ndy^u cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ!. Cja'ntyjo' cantyja 'naaⁿ cha'tso na maty'iomnyana'. Quiaandyu'ñ'eⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'o^oots'om, na nntseyu'ya' ts'om' ñ'eⁿñê, na c'oom' na wi' ts'om'

nn'aⁿ, meiiⁿ wi' matjom' saa ti'ndiinc'uaa'ndyu', c'oom nioom'cheⁿ ts'om' ñequio nn'aⁿ. ¹² Catseijndu' cha nla'yua' nn'aⁿ. Tyeⁿcaljoo'ndyu' cantyja na mañequiaa Ty'o^oots'om na matseixmaⁿ na ticantycwii na wando' añaⁿ 'naⁿ ee macwe' jo' tqueeⁿñê 'u, ndo' na tjei'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿ na matseiyu'ya' ts'om' ndaa jndyendye nn'aⁿ. ¹³ Jesucristo ya ñ'oom tjei'yuu'ñê jo nnom Poncio Pilato. Jo' chii jo nnoom ñequio jo nnom Ty'o^oots'om na mañequiaa na cwita'ndo' cha'tso, luaa ñ'oom na matsa'ntjoⁿya 'u Timoteo, ¹⁴ na catseicanda' ñ'oom na maquaⁿya njom', tintseichui' joona' cha ticaⁿna' na ndi'tia'. Catseicanda' joona' hasta xjeⁿ na nncwjee'nnda' Jesucristo. ¹⁵ Quia na ntyjii Ty'o^oots'om na jnda tue'ntyjo xjeⁿ, nnts'aaⁿ na nntseicandaa'ñena' na luaa' ee macanda nqueⁿ cwiluiiñê na tjacantyja na matsa'ntjoom. Jom tseixmaaⁿ Rey ndaa cha'tsondye nn'aⁿ na tjacantyja na cwitsa'ntjom, jom cwiluiiñê na matsa'ntjoom cha'tsondye nn'aⁿ na cwitsa'ntjom. ¹⁶ Mandaa nqueⁿ m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ na tijoom cueeⁿeⁿ. M'aaⁿ yuu caxuee yuu na leicandaa nntseindyoo'ñe ts'aⁿ. Tjaa 'ñeeⁿ juu na jnda nty'iaa' jom meiⁿ xondaⁿ nty'iaa' ts'aⁿ jom. Tseixmaaⁿ na ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿñena' jom ndo' najndei na matsa'ntjoom. Amén. ¹⁷ Nn'aⁿ na tyandyen, catsa'ntjom' na ticatjeii's'andyena meiⁿ tilacantyjaa' n'omna juu na tyandyena, ee tijndaa' aa nljotyeⁿna' lueena. Cantyjaa' n'omna nquii Ty'o^oots'om na jeeⁿ candaa' mañequiaa' cha'tso 'naⁿ na nnteijndeiina' jaa. ¹⁸ Catsa'ntjom' joona na cal'ana naya nn'aⁿ, jo' na nncuaa na tyandyena na majndye nnom na ya cwil'ana, na tic'omna na ntycwiina, 'naⁿ na niom lueena, catei'jndeiina nn'aⁿ. ¹⁹ Ee na nl'ana na ljo', nla'wena cwii nnom na tyandyena, na juuna' matseijomna' x'ee ñ'oom na nnc'ona' ñ'eⁿndyena 'io cha, ndo' na nla'xmaⁿna na ticantycwii na cwita'ndo'na.

Ñ'oom na macanda na maco'ñom Timoteo

²⁰ 'U Timoteo, cateixe' ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'o^oots'om na jnda to'ñom'. Tintseiiñ'oom'ndyu' ñ'oom na cwilue nn'aⁿ na cwe' cwila'ñ'eeⁿto ndyuee, na tileicwijndaa'. Meiⁿ tintseiiñ'oom'ndyu' ñ'oom na wjaana' nacjoo' ñ'oom na mayuu' na cwilue nn'aⁿ na tjacantyja na yana' meiiⁿ na tiyuu' juuna' ²¹ ee ñ'eeⁿ nn'aⁿ na nmeiiⁿ laxmaⁿ ndo' na ljo', jnda tju'taa'ñena' joona na cwilayu'ya n'omna.

Quiaa Ty'o^oots'om na nncoñom' naya na matseixmaaⁿ.

Carta na jnda we na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Timoteo

Pablo matseicwanoom ñ'oom na m'aaⁿ Timoteo

¹ Ja Pablo cwiluiindyō apóstol 'naaⁿ Jesucristo, Ty'oots'om ty'iroom tsiaaⁿwaañe ja nc'e na l'ue ts'oom, cha'xjeⁿ ñ'oom na jnda tsoom na mañequiaaⁿ na cwita'ndo' añmaaⁿ nn'aⁿ na cwilajomndyena ñ'eⁿ Cristo Jesús. ² Matseiljeiya cartawaañe na matseicwanoⁿya juuna' na m'aaⁿ 'u jndaaya Timoteo na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya. L'ue ts'ooⁿ na nquii Tsotyaaya Ty'oots'om ndo' Ta Jesucristo cwentaaya nntio'naaⁿndyena 'u ñequio naya na la'xmaⁿna, ñequio na wi' n'omna 'u tjaañomtiuu c'oom' jo ndaana.

Cwji'yuu'ñe Timoteo cantyja 'naaⁿ Cristo

³ Naxuee ndo' natsjom quia na matseinaⁿya nnom Ty'oots'om, ñequii'cheⁿ quijaañjoom' ts'ooⁿya 'u. Mandi'ntjoⁿya nnoom ñequio na meiⁿcwii titia ntyjii cha'xjeⁿ tyol'a nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiindyō. ⁴ Ñequii'cheⁿ macjaañjoom' ts'ooⁿya na tiomna' ndaa n'om njom' quia na toⁿndyō ndo' jeeⁿ ñe'canty'iannda'a 'u cha ññequiaana' na nei'ya. ⁵ Macjaañjoom' ts'ooⁿ na jeeⁿ xcwe matsei'yu'ya' ts'om' ñ'eⁿ Ty'oots'om. Najndyee tyotseyiu' tso'ndyō' tsaⁿtquiee Loida mati nquii tso'ndyō' Eunice ndo' mantyjiiijndaa'ndyō na mati 'u.

⁶ Quia na tiōō l'ooⁿya nacjo', jnda' juu najndei na matseixmaⁿ Ty'oots'om cha nndaā nndi'ntjom' nnoom. Cwil'uee'ndyu' juu naya'ñeeⁿ. ⁷ Nchii Ty'oots'om mañequiaaⁿ na m'aaⁿya na nquiaaya. Jom mañequiaaⁿ na laxmaaⁿya najndei na matseixmaaⁿ ñequio na c'ooⁿya na wi' n'ooⁿya nn'aⁿ ndo' mati na queⁿndyō cheⁿncjoō xjeⁿ cantyja 'naaⁿya. ⁸ Ja wa'njoōⁿ w'aancjo, saa tinc'oom' na jnaⁿ na nncwji'yuu'ndyu' cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa, meiⁿ tinc'oom' na jnaⁿ cantyja 'naⁿya. Ñequio najndei na mañequiaa Ty'oots'om, catseijomndyu' nawi' na cwiwinooⁿya nc'e juu ñ'oom na cwiñequiaaya na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ. ⁹ Jnda tjei'n'maaⁿñê jaa ndo' maqueeⁿñê jaa na calaxmaaⁿya nn'aⁿ na maqueeⁿñooⁿ cwentaⁿaaⁿ nchii cwe' nc'e cwii nnom na jnda ñel'aaya, saa nc'e na luaa' jnda seiijndaa'ñê ndo' na m'aaⁿ na wi' ts'oom jaa nc'e cwilajomndyō ñ'eⁿ Cristo Jesús ee cwii tjoocheⁿ na ncuaa tsjoomnancue, m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa. ¹⁰ Je' ma'mooⁿ na candya' ts'oom jaa na jnda jndyō nquii na macwji'n'maaⁿñê jaa, Jesucristo. Jom seityueeⁿ na jndei na matseixmaⁿ

juu na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ. Cantyja 'naaⁿ! juu ñ'oom naya na cwiñequiaaya cwito'ñoom nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'na.

¹¹ Ty'oqots'om ty'ioom ts'iaaⁿ ja na ññequiaaya ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ ndo' na cwiluiindyō ts'aⁿ na majñoom ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ na ca'moq^{ny}a juuna' ndaaⁿ nn'aⁿ na nchii judíos. ¹² Nc'e na luaa' jo' chii mawinōq^{ny}a nawi'meiⁿ, saaⁿ tic'oqⁿ na jnaaⁿa na ljo' ee mawajnaⁿa nqueⁿ na ntyjaa' ts'oqⁿ ndo' ntyji-ijndaa'ndyō na waa najndeii na matseixmaaⁿ na mach'eeⁿ cwenta juu na m'aa^{ny}a na quit'maⁿ ts'oq^{ny}a jom hasta xuee quia na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ.

¹³ Ñ'oom na xcweti na jnda jndi' na tyoñequiaaya njom', queⁿ juuna' jo njom' cwii na ma'moⁿna' chiuu na ncjaam'aaⁿ na matsei'yuya' ts'om' ndo' na c'oom' na wi' ts'om' nn'aⁿ nc'e na cwilajomndyō ñ'eⁿ Cristo Jesús. ¹⁴ M'aaⁿ Espíritu Santo quii' n'oq^{ny}a, ñequio na mateijñeiⁿ jaa catsa' cwenta ñ'oom na jeeⁿ xcwe na mañequiaa Ty'oqots'om luaaya.

¹⁵ Cha'xjeⁿ na jnda jndi' cha'tsondye nn'aⁿ ndyuaa Asia jnda 'ndyena ja. Quii'ntaaⁿ joona ñ'eⁿ Figelo ñequio Hermógenes. ¹⁶ C'oom Ty'oqots'om nawi' ts'oom nn'aaⁿ! Onesíforo ee jndye ndii' teijneiⁿ ja ndo' meiⁿ tíc'oom na jnaaⁿaⁿ na m'aa^{ny}a praso. ¹⁷ Ee quia na tyjeeⁿeⁿ ñjaaⁿ Roma tyoqueⁿñê na tyol'ueeⁿ ja hasta xjeⁿ na nljeii'cheⁿ ja. ¹⁸ Xuee quia na nncu'xeⁿ Ty'oqots'om nn'aⁿ quiaaⁿ na nnc'oom na wi' ts'oom juu. 'U ntyji' na jeeⁿ t'maⁿ teijneiⁿ já tsjoom Éfeso.

2

Sondaro 'naaⁿ! Jesucristo na ya mandi'ntjom nnoom

¹ Quia jo' 'u jndaaya, c'oom'jndeiⁿ ts'om' cantyja 'naaⁿ! naya na laxmaa^{ny}a nc'e na cwilajomndyō ñ'eⁿ Cristo Jesús. ² 'U jnda ñejndi' ñ'oom na tyoñequiaaya ndaaⁿ jndyendye nn'aⁿ, ñ'oom'ñeeⁿ caty'iom' ts'iaaⁿ nn'aⁿ na cwicantyyaa' n'om Ty'oqots'om na nnt'moqⁿna joona' ndaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ.

³ 'U cwiluiindyū' sondaro 'naaⁿ! Jesucristo. Jo' chii catseiquii ts'om' nawi' na mawi'noom' ee na mandi'ntjom nnoom. ⁴ Tixocatii'ñe cwii sondaro ts'iaaⁿ na tseixmaⁿ tsjoom-nancue, ee l'ue ts'oom na nquii ts'aⁿ na matsa'ntjom jom c'oom na ya ntyjii ñ'eñê. ⁵ Ndo' maljoyu cantyja 'naaⁿ! cwii ts'aⁿ na maleinom na ñecwantjom, tixocwantjoom xeⁿ ticatseicañaⁿ ñ'oom na cwiqueⁿna nnoom. ⁶ Ndo' mati ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ jndaⁿ tseixmaaⁿ na jom nleil'uee'ñe jñeeⁿ na cwiwe' ntjoom'm. ⁷ Yaya c'oom' ts'om' cantyja 'naaⁿ! ndyee nnom ñ'oommeiⁿ na matsjoo quia jo' nquii Ty'oqots'om ññequiaaⁿ na nntsei'noⁿ! joona'.

⁸ Cjaañjoom' ts'om' cantyja 'naa' Jesucristo. Tuiiñê ts-jaa' rey David na jndyowicantyjo', tando'xcoom jnda na tuee'le. Luaa' ñ'oom na mañequia ndaa nn'a' na cantyja 'naa' juuna' macwji'n'maa'ñe Ty'ooots'om nn'a'. ⁹ Nc'e na mañequiaya ñ'oom nayawaañe jo' na wi' matjo', ndo' jnaa' jo' na chu'tye'ndyo ñ'e' l'uaancjo cha'xje' cwii ts'a' na t'ma' jnaa', saa ñ'oom naya 'naa' Ty'ooots'om xocanda' nla'tye' nn'a' juuna'. ¹⁰ Jo' chii matseiquii ts'o'o' cha'tso na matjo' cha nnteijndeina' nn'a' na macwji' Ty'ooots'om cwentaa'a' cha mati nnto'ñoomna na macwji'n'maa'ñe joona nc'e Cristo Jesús, juu jo' na jee' jdana' ndo' na ticantycwii na matseixma' ts'a' juuna'.

¹¹ Ñ'oomwaa jee' mayuu' juuna':

Xe' la'xmaa'ya l'oo cantyja 'naa' Jesucristo mati nntandoo'a ñequioñê,

¹² xe' cwila'jomndyo nawi' na tjoom, mati nla'jomndyo cantyja na matsa'ntjoom,

saa xe' cwi'tjei'ndyo cantyja 'naa'a', mati nncwji'ñê cantyja 'naa'ya.

¹³ Mei' xe' jaa tila'canda'ya saa jom ñequii'che' na matseicañaa',

ee tixocanda' nncwji'ñe che'nque' cantyja na matseixmaa'.

Ts'a' na cjaawee' ts'om Ty'ooots'om juu

¹⁴ Catseilcwii'ndyu' ñ'oommeii' ndaa nn'a'. Ñequio na ndo' Ty'ooots'om catsa'ntjom' na tacala'ntja'ndyena na cwe' cantyja 'naa' ñ'oom na niom naquii' ntaa'yo' ee tjaa 'ñee' mateijndeina', ndo' yache' matseii'ee'ñena' nn'a' na cwindye. ¹⁵ Catseijndu' naquii' ts'iaa' na mache' cha nncjaawee' ntyjii Ty'ooots'om ñ'e'ndyu', quia jo' xocats'aana' na tia ntyji' ee cwilui'ndyu' mosoom'm na xcwe mandi'ntjom nnoom. Catse'i'no' chiuu ma'mo' ñ'oom na mayuu' ndo' xcwe ca'mo' juuna'. ¹⁶ Tintseijomndyu' ñ'oom na cwe' ts'iaa'ndyo na cwila'nei' nn'a' na cwe' cwila'ñ'ee'to ndyuee. Ee na'ñee' yache' wjaachuuna' joona na 'ool'atina natia. ¹⁷ Ndo' mati ñ'oom na cwi'tmo'na wjaanty'eena' quii'ntaa' nn'a' cha'cwijom cwii tycu. Maluaa' mach'eena' ñequio ñ'oom na ma'mo' Himeneo ñequio Fileto, ¹⁸ joona jnda to'ndyena ñequio ñ'oom na mayuu', ee cwiluena na jnda teinom na nlcwinnda' nn'a' na jnda tja, ndo' na laa'ti' ñ'oom na cwiñequiana, matseityui'na' na cwila'yuya n'om nt'omche' nn'a'. ¹⁹ Saa jnda tque'tye' Ty'ooots'om ñ'oom na matseijomna' cha'na tsia'ntjo', na teiljeina': "Mawajnaa'ya Ty'ooots'om cha'tsondye nn'a' na cwilui'ndye cwentaa'a'", ndo' mati waa cwiiche' ñ'oom'm na matsona': "Cha'tsondye

nn'aⁿ na cwilcwii'na xuee' Ty'o^oots'om, catjeii'ndyena cantyja 'naaⁿ natia."

²⁰ Waa' cwii tsan^tya, jndye nnom 'naⁿ niom na cwiwil'ue. Nt'om joona' tuii ñequio s'om cajaanⁿ do' s'om xuee, saaⁿ nt'om tuiina' ñ'eⁿ n'oom oo ts'ocachu. Nt'om joona' cwiwil'ueⁿ ts'iaaⁿ na ya saaⁿ nt'om joona' cwiwil'ueⁿ ts'iaaⁿ na cwe' cwantindyo. ²¹ Cha na nnda^a ñleil'uee'ñe Ty'o^oots'om jaa cwii ts'iaaⁿ na jnda, macaⁿna' na cala'xmaaⁿya na lju' n'o^oya, na cwitjei'ndyo cantyja 'naaⁿ natia, quia jo' nnda^a ñleil'uee'ñe jaa cwii ts'iaaⁿ na ya juuna'.

²² Tica'ndiindy^u na wjaañ'oomna' 'u ñ'eⁿ natia na cwila'queeⁿ n'om nn'aⁿ na cje m'aⁿ. Catseijomndy^u ñequio nn'aⁿ na 'oom'aⁿ cantyja na maty'iomyana', ñequio nn'aⁿ na cwila'y^uya n'om ñ'eⁿ Ty'o^oots'om, ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ na wi' n'om ntyjee, ñequio nn'aⁿ na ya m'aⁿ ñ'eⁿ nt'omcheⁿ tjaa'naⁿ ndia' cachona. ²³ Tintseijomndy^u ñequio ñ'oom na cwe' cwila'ñ'eeⁿto ndyuee nn'aⁿ na tjaa ljo' mateijndeina' ee ntyji'ya' na cwe' jnaaⁿ jo' na cwila'ntja'ndye nn'aⁿ. ²⁴ Ee ts'aⁿ na mandi'ntjom nnom Ty'o^oots'om, ticatsona' na nntii'ñe ndia'. Jom matsona' na c'oom na ya ts'aⁿñe ñequio cha'tsondye nn'aⁿ, ndo' tseixmaaⁿ ts'aⁿ na 'naaⁿ m'moⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ, tintseitoom na ndioomndye nn'aⁿ na cwila'tjoondye nnoom. ²⁵ Nn'aⁿ na cwila'wendye nacjoom'm macaⁿna' na m'moⁿ ndaaⁿ ñequio na nioom' ts'oom na ntyjaa' ts'oom na nnts'aa Ty'o^oots'om na nlcwe' n'omna ndo' na nla'noⁿna ñ'oom na mayuu', ²⁶ cha nntseijndo'na' n'omna ndo' na ndyaandyena cantyja 'naaⁿ juu teinco' na seijndaa'ñe tsaⁿjndii na maleichom joona praso na cwil'ana yuu na l'ue ts'oom.

3

Luaa nnc'om nn'aⁿ ncuee na macanda

¹ Catsei'noⁿ na ncuee na macanda wi'ti nntjoom nn'aⁿ. ² Ee quia ljo'cheⁿ nnc'om nn'aⁿ na cwila'neiⁿndye cheⁿnqueeena. Neiⁿna s'om. Cwila't'maaⁿndye cheⁿnqueeena. Cwila's'andyena, cwila'lcundyena. Cwit'moⁿna na ticuee' n'omna nguii Ty'o^oots'om. Xola'candana ñ'oom na cwilue lotyena, londyeena. L'ona cwe' na wi' n'om naⁿñeeⁿ joona. Xocala't'maaⁿndyena ñ'oom na cwila'y^u nn'aⁿ ñequio Ty'o^oots'om. ³ Tixoc'omna na wi' n'omna nc'iaana, l'ona meiiⁿ wi' cwitjoom naⁿñeeⁿ. Cwila'tjomna cantu, tixoqueⁿndye cheⁿnqueeena xjeⁿ cantyja 'naaⁿna. Jeeⁿ wi'ndyena ñequio nn'aⁿ, macwi'oona nacjoo' cha'tso na la'xmaⁿ na ya. ⁴ Cwil'ueena yuu na nlco'wi'na' nc'iaana nc'e cwe' ljoljo na ya m'aⁿna ñ'eⁿ naⁿñeeⁿ. M'aⁿna na ti'maaⁿ n'omna. Cwitjeii'yandye cheⁿnqueeena. Cwil'ueena yuu na

tomti na nñequiaana' na neiiⁿ nquieena nchii yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om. ⁵ Cwil'ana na ndoo' jeeⁿ cwila't'maaⁿ ndyena saa cantyja na cwil'ana macwji'na' na waa najndeii ñ'oom na cwila'jomndyena.

Tintseiquii'ndyu' ñequio nn'aⁿ na nmeiiⁿ cwil'a. ⁶ Naⁿñeeⁿ laxmaⁿna nn'aⁿ na cwiquie l'aa nn'aⁿ, ndo' cwinquioo'nn'aⁿna yolcu na jeeⁿ cwila'tjoondye, na joona m'aⁿna xjeⁿ 'naaⁿ na queeⁿ n'omna, ⁷ ñe'quii'cheⁿ ñe'candye yolcuñeeⁿ meinnquia ñ'oom na cwit'mooⁿ nn'aⁿ saa tileicala'nqⁿna cwaan ñ'oom na mayuu'. ⁸ Ndo' cha'xjeⁿ naⁿcalua' Janes ñequio Jambres jla'wendyena nacjoo' Moisés, mati naⁿm'aⁿ cwilawendyena nacjoo' ñ'oom na mayuu', la'xmaⁿna nn'aⁿ na ntjeiⁿ nqueⁿ, ndo' joona cantyja na matseyu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om, macwji'ndyona' joona. ⁹ Saa nn'aⁿ na nmeiiⁿ cwinquio'nn'aⁿ xocwiyo na luaa' cwil'ana ee cha'xjeⁿ jla'nqⁿ nn'aⁿ na joo we naⁿñeeⁿ na tyola'wendyena nacjoo' Moisés tyom'aⁿna na ntjeiⁿ nqueⁿna, mati cha'tso nn'aⁿ nnc'ooliu na majo'ti laxmaⁿ naⁿm'aⁿ.

Ñ'oom na macandq na maqueⁿtyeⁿ Pablo nnom Timoteo

¹⁰ Saa mawajnaⁿya' chiuu tseixmaⁿ ñ'oom na ma'mooⁿ, ntyji' chiuu waa ts'iaaⁿ na teijnoomya, ñequio na matseyu'ya cwii ts'oqⁿya, ndo' na m'aaⁿ nioomcheⁿ ts'oqⁿ, ntyji' chiuu waa na jnda ntyjiya Ty'oots'om, ndo' na wi'ts'oqⁿya nn'aⁿ, ndo' mati na tica'ndiinc'uaa'ndyo, ¹¹ mantyi' na tyontyjo nn'aⁿ ja ndo' nawi' na tyowinqoⁿ. Mantyi' chiuu tjoⁿ tsjoom Antioquia, Iconio ndo' Listra, ta'wi' nn'aⁿ ja jo' jo'. Saa seican-dyaañe Ty'oots'om ja cantyja 'naaⁿ cha'tso nmeiⁿ. ¹² Ee ñ'oom na mayuu' na cha'tsonde nn'aⁿ na ñe'c'omna na xcwee' n'omna cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús, maxjeⁿ wi' ncwinomna. ¹³ Ee nn'aⁿ na wi'ndye ndo' nn'aⁿ na cwinquio'nn'aⁿ, yacheⁿ cwajndiiti ñequio'nn'aⁿndye ntyjeena.

¹⁴ Saa 'u je' c'om'tyeⁿ cantyja 'naaⁿ cha'tso na jnda sei'naⁿ ndo' na matsei'nqⁿ na mayuu'na', ee mawajnaⁿya' 'ñeeⁿ joona na t'mooⁿna juuna' njom'. ¹⁵ Ee xjeⁿ na cachjoondyu'cheⁿ tajnaⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeiina' tandyo xuee. Juuna' matseijndo'na' ts'om' ndo' mañequiaana' na nlui'n'maaⁿndyu' nc'e na matseyu'ya ts'om' ñequio Cristo Jesús. ¹⁶ Cha'tso ljeii 'naaⁿ Ty'oots'om teiljeiina' jndye ñ'oom' nqueⁿ ndo' ts'iaaⁿna' na ma'moⁿna' nnom ts'aⁿ, ndo' na nnt-seitia'na' ts'aⁿ quia tixcwe wjaam'aaⁿ, ndo' na nlco'xcwena' ts'aⁿ, mati na m'moⁿna' nnom ts'aⁿ na c'oom cantyja na maty'iomyana', ¹⁷ cha ts'aⁿ na cwiluiñe cwentaa' Ty'oots'om candaⁿya m'aaⁿ c'eeñe na nnts'aaⁿ cwii cwii nnom ts'iaaⁿ na ya.

4

¹ Jo nnom nguii Ty'ooots'om ñequio nnom Jesucristo na nncwjee'cañoom na cwiluiiñê rey na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ na nndita'ndo' ndo' nn'aⁿ na jnda tja, mat'ioⁿya ts'iaaⁿmeiiⁿ 'u, ² na catseineiⁿ ñ'loom naya 'naaⁿ Ty'ooots'om ndaaⁿ nn'aⁿ. C'omc'eendyu' na nntsa' ts'iaaⁿwaa' meiiⁿ naaⁿ ticanaaⁿndyu', cwil'ueeⁿndyu' juuna' cha ññe'quiandye nn'aⁿ, cha nntseitia'na' ts'aⁿ na tixcwe m'aaⁿ, ndo' na ññequiaana' na t'maⁿ ts'om ts'aⁿ ndo' na m'moⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ ñequio na nioom'cheⁿ ts'om'. ³ Ee nncue'ntyjo xjeⁿ na taxola'ñ'oom'ndye nn'aⁿ ñ'loom na xcweti ma'moⁿna' saaⁿ ñ'oom na ñe'candye nguieena nl'uee nguiana nn'aⁿ na nt'mooⁿ ñ'oom'ñeeⁿ ndaana. ⁴ Tañe'candyena ñ'oom na mayuu', cwe' ñ'oom na cwila'jndaa'ndye che'nguieena jo' ñe'candyena. ⁵ Saa 'u je', tintseiñ'eeⁿñena' 'u, caljoya ts'om' meiiⁿ wi' na matjom', cjoo' ts'om na mañequiaa' ñ'oom naya na cantyja 'naaⁿ jo' cwilui'n'maaⁿndye nn'aⁿ. Catseicandaaⁿndyu' ts'iaaⁿ na matseixmaⁿ.

⁶ Mawjaawindyoo' xjeⁿ na nla'cuee' nn'aⁿ ja, cha'cwijom cwila'cuee'na quioo' na cwila't'maaⁿndyena Ty'ooots'om, mawaa mawaa xjeⁿ na nnc'io. ⁷ Ja jnda ñeseijndoyaya naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'ooots'om. Jnda seicandaaⁿndyo cantyja na macaⁿna' na cats'aaya. Tîcatseitjooya na matseyiⁿya cwii ts'oⁿya ñ'eⁿñê. ⁸ Je' macandā cwimeⁿndo'a na nco'ñjoⁿya juu na nntseit'maaⁿñena' ja nc'e na matseijomndyo cantyja 'naaⁿ na maty'iomyana' na nguii Ta Jesús ññequiaaⁿ juuna' nooⁿya, jom cwiluiiñê jwe na xcwe macu'xeeⁿ, meiⁿ nchii macandā nenncō ññequiaaⁿ na nndaya juu naya'ñeeⁿ saaⁿ mati ññequiaaⁿ jo' ndaaⁿ cha'tso nn'aⁿ na cwimeⁿndoo'na na nncwjee' nnaaⁿaⁿ.

Matseicandii Pablo Timoteo cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na cwita'jnaaⁿna

⁹ Catseijndu' na cjee nncwje'cañoom' ja, ¹⁰ ee Demas jnda 'ñeeⁿ ja, tjaaⁿ Tesalónica, neiiⁿ'tyeⁿ 'naⁿ na tseixmaⁿ tsjoom-nancue. Crescente tjaaⁿ ndaandyuaa Galacia ndo' Tito tjaaⁿ ndaandyuaa Dalmacia. ¹¹ Macandā Lucas ndicwaⁿ m'aaⁿ ñ'eⁿndyo. Quia ndyo' candyo'ñ'oom' Marcos ee t'maⁿ nndaaⁿ nnteijneiⁿ ja ts'iaaⁿ na waa. ¹² Ndo' Tíquico jñooⁿya jom tsjoom Efeso. ¹³ Quia na ndyo' candyo'ñ'oom' liaatco 'naⁿya na 'ndiya waa' Carpo tsjoom Troas. Mati candyo'chu' libro 'naⁿya majndeiticheⁿ nom 'naⁿya na chu'lcwiina'.

¹⁴ Alejandro, tsaⁿ na macwja' ncjo jeeⁿ t'maⁿ nawi' s'aaⁿ ja. Saaⁿ nguii Ta Ty'ooots'om nnts'aaⁿ na nnjoom na ljo' s'aaⁿ. ¹⁵ Mati 'u re, cats'aandyu' cwenta ñ'eⁿñê ee matseijneiⁿ na wjaⁿ nacjoo' ñ'oom naya na cwit'mooⁿya. ¹⁶ Najndyee na

tjomeintyjaa'a jo ndaa naⁿman'iaaⁿ ñjaaⁿ na ntseinchu'a ñ'oom na waa nacjoya, tjaa 'ñeeⁿ na seijomñe ñ'eⁿndyo. Cha'tsondyena 'ndyena ja. Ntyjaa' ts'o^o na ticwjaa'ñe Ty'o^ots'om jnaaⁿ na luaa' l'ana. ¹⁷ Saa teijndei Ta Jesús ja, tqui^aaaⁿ najnd^o cha na jo ndaa cha'tsondye nn'aⁿ na tyoola'y^u' jnd^a tquiaya ñ'oom cantyja 'naaⁿ na macwji'n'maaⁿñe Ty'o^ots'om añmaaⁿ nn'aⁿ. Laa'ti' waa na seicandyaañe Ta Jesús ja nawi' na mawaa xjeⁿ na nnt'uiityeⁿna' ja, ¹⁸ ndo' nntseicandyaañetyeeⁿ ja cha'tso nnom nawi' ndo' nnts'aaⁿ cwenta ja na nntseijomndyo cantyja 'naaⁿ na matsaⁿntjoom cañoom'luee. Ñecwii tco caluiit'maⁿñê. Amén.

Mañequiaaⁿ na xmaⁿndye nn'aⁿ

¹⁹ Xmaⁿñe nomnn'aaⁿya Prisca ñequio saaⁿaⁿ Aquila, mati nn'aⁿ waa' Onesíforo. ²⁰ Ljoo'ñe Erasto Corinto, ndo' 'ndiya Trófimo tsjoom Mileto na ween^e. ²¹ Xeeⁿ nndaaⁿ nntsa' candyo cwii tjoocheⁿ na nntsaquiaa'a ncueeteiⁿ. Juu Eubulo, Pudente, Lino, ñequio Claudia ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwilayu' ñjaaⁿ cwila'cwanomna na xmaⁿndyu'.

²² Ta Jesucristo c'oomñê ñ'eⁿndyu'. Ndo' Ty'o^ots'om catio'naaⁿñê cha'tsondyo' 'o. Mantyjati luaa'.

Carta na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Tito

Xmaⁿñe Tito

¹ Ja Pablo cwiluiindyō mosoo' Ty'ōots'om, ndo' mati apóstol 'naaⁿ! Jesucristo cha joo nn'aⁿ na jnda tjeii'ñê na cwila'yuy'a n'om nnta'jnaaⁿna ñ'oom na mayuu' na wjaañ'oomna' ts'aⁿ na nntseijomñe ñ'eⁿ Ty'ōots'om, ² na cantyja 'naaⁿ jo' cwicantyyaa' n'ōōⁿya na ndaaya na ticantycwii na cwitandōō'a. Nquii Ty'ōots'om na tijoom nñequiu'nn'aaⁿ tqueⁿtyeeⁿ ñ'oom'm na nlaxmaaⁿya na ljo' cwitjōōcheⁿ na nluii tsjoomnancue. ³ Ndo' quia tue'ntyjō xjeⁿ, t'mōōⁿ ñ'oom naya 'naaⁿaⁿ, cwiluii naljo' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mañequia nc'e nquii Ty'ōots'om na macwji'n'maaⁿñê jaa saⁿtjoom na cats'aa ts'iaaⁿwaa'. ⁴ Matseiljeiya cartawaañe na matseicwanōⁿya na m'aaⁿ 'u Tito, cwiluiindyū' jndaaya na mayuu'cheⁿ nc'e mañejuu na cwila'yuy'a n'ōōⁿya, na nty-jaa' ts'ōōⁿya nquii Tsotyaaⁿya Ty'ōots'om ñequio Jesucristo na macwji'n'maaⁿñê jaa, candaāⁿya nñequiana na nnco'ñom' naya na la'xmaⁿna.

Ts'iaaⁿ na nnts'aa Tito ndyuaaxeⁿncwe Creta

⁵ Quia na 'ndiya 'u ndyuaaxencwe Creta, s'aa naljo' na nntseijndaa'ndyu' ts'iaaⁿ na ticwityuaa'a na nntseijndaa'ndyo na quia nncjacandaāⁿ jo', ndo' na nleijndaa' nn'aⁿ na nlui-itquiendye ndaaⁿ nn'aⁿ cwii cwii tmaaⁿ! nn'aⁿ na macwji' Ty'ōots'om cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Macaⁿna' na cwii ts'aⁿ na nlui-itquieñe quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yuy' c'oom na tjaa'naⁿ ñ'oom cjoom'm, na ñe'cwii scoom'm, ndo' cwila'yuy' ntseinaaⁿ na tjaa'naⁿ ñ'oom cantyja 'naaⁿna na ti'ya 'oom'aⁿna oo na tiñe'la'ndana nnom tsotyena. ⁷ Ee ts'aⁿ na matseixmaⁿ na cando' ts'iaaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿ! na macwji' Ty'ōots'om cwentaaⁿaⁿ, ts'iaaⁿmeiⁿ! chuu xqueeⁿ. Jo' chii matsona' na jeeⁿ xcwe c'oom jo ndaaⁿ nn'aⁿ. Ticatsona' na ts'aⁿ na jeeⁿ s'añe, jmeiⁿñe, nchii tsaⁿuu, nchii tsaⁿmal'ue tia', nchii queeⁿ ts'om s'om na nchii jndyaa' 'naaⁿ! ⁸ Matsona' na catseixmaⁿ ts'aⁿ na matseĩñ'oom'ñe nn'aⁿ na cwiñequia ñ'oom' Ty'ōots'om na cwe' cwiquieya waa', ts'aⁿ na neiiⁿ cha'tso na ya laxmaⁿ, na tseixmaⁿ na jndo' ts'om, na wjaam'aaⁿ cantyja 'naaⁿ na maty'iomyana', na xcwee' ts'om jo nnom Ty'ōots'om ndo' na maqueⁿñe cheⁿnquii xjeⁿ. ⁹ Macaⁿna na caljoo'ñetyeeⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mayuu' na jnda t'mōōⁿ nn'aⁿ nnoom, cha mati ndaaⁿ nntseijnōōⁿōⁿ n'om nt'omcheⁿ nn'aⁿ ñequio ñ'oom na

jeeⁿ xcwe ndo' na ñnequiandyen n'aⁿ na cwi'oo nacjoo' ñ'oom' Ty'oqots'om.

¹⁰ Ee jndye n'aⁿ m'aⁿ na tiñe'catuee'ndyecje, majndei- iticheⁿ quii'ntaaⁿ n'aⁿ na cwilue najndei'na' na caluii 'naaⁿ ntjaaⁿ naⁿnom, jndye ñ'oom na cwe' cwila'nei'tona' na cwin- quio'n'aⁿ na n'aⁿ. ¹¹ Maca'na' na catseicheⁿ joona ee cwila'ndaa'na n'om n'aⁿ hasta cha'waañ'eⁿ na cwii w'aa n'aⁿ. Ee cwit'moqⁿna ñ'oom na mei'chjoo ticaty'iomyana' cwe' ee na ñe'cata'ntjomna.

¹² Cwii nquiee n'aⁿ ndyuaa xeⁿncwe Creta na tyoñequiaa ñ'oom tioñ'oom n'aⁿ ndyuaaⁿnaⁿ, tsoom: "N'aⁿ ndyuaa Creta, cwe' n'aⁿ cantundye, tia n'aⁿndye, cwe' ñecwa'to, ntqueeⁿna." ¹³ Ndo' ñ'oom na tsoom cantyja 'naaⁿ naⁿñeeⁿ, mayuu' jo'. Jo' chii jndei' ñ'oom catsu' ndaana, cha xcwe nnc'omna cantyja na cwila'yuya n'omna. ¹⁴ Ndo' mati cha tila'ñ'oom'ndye naⁿñeeⁿ cuento na cwe' cwila'jndaa'ndye cheⁿnquiee n'aⁿ judíos, meiⁿ ñ'oom na cwiqueⁿ n'aⁿ na ticuee' n'om ñ'oom na mayuu'.

¹⁵ N'aⁿ na laxmaⁿ na lju' n'om, cha'tso na m'aaⁿ n'omna laxmaⁿna' na lju'. Saa joo na m'aaⁿ quii' nqueⁿ n'aⁿ na tyoolayu' ñequio joo na m'aaⁿ n'omna, tilju' laxmaⁿ jo'. ¹⁶ Ee meiiⁿ na cwiluena na cwita'jnaaⁿna Ty'oqots'om, saa joo na cwil'ana cwit'moqⁿna' na tiyuu'. Laxmaⁿna n'aⁿ na tiann'aⁿndye, n'aⁿ na cwilawendye nacjoo' Ty'oqots'om, mei'cwii leicandaⁿ n'ana yuu na ya.

2

Ñ'oom na xcweya m'aa'na'

¹ Saa 'u je', ñ'oom na mañequiaa', ñequii'cheⁿ catsei- jomna' ñequio ñ'oom na jeeⁿ xcwe na cwit'moqⁿyâ cantyja 'naaⁿ Ty'oqots'om. ² Naⁿnom na tquiendye, ca'moⁿ ndaana na c'omna na xcwe cwil'ana, c'omna na macanda ñ'oom ya nquiu n'aⁿ cantyja 'naaⁿna, n'aⁿ na xcwe m'aⁿ na cwila'yuya n'om, m'aⁿna na jnda nquiuna nc'iaana na cwila'yui, ndo' na cwila'quii n'omna nawi' na cwiwinomna. ³ Ndaa yolcu na tquiendye, catsu' na cal'ana yuu na mat- seit'maaⁿñena' Ty'oqots'om. Tala'nei'na cantu nacjoo ntyjel- cuna, meiⁿ nchii na cwicandyeena. Calaxmaⁿna cwii na ma'moⁿna' ndaa nt'omcheⁿ, ⁴ cat'moqⁿna ndaa ntyjalcuna na titquiendye na c'om na wi' n'om s'aa ñ'eⁿ nda, ⁵ ndo' cal'a cheⁿnquieena xjeⁿ cantyja 'naaⁿna, na lju' m'aⁿna jo nnom Ty'oqots'om, ya cwitei'x'eena l'aana, ya n'aⁿndyena ñequio cha'tso, na cwila'candaⁿndyena jo ndaa s'aana, cha cantyja 'naaⁿna tala'neiⁿ n'aⁿ ñ'oomwi' nacjoo' ñ'oom' Ty'oqots'om.

⁶ Ndaa naⁿnom na titquiendye catsu' na cal'a cheⁿnquieena xjeⁿ cantyja 'naaⁿna, ⁷ ndo' 'u cha'tso cantyja 'naⁿ, catseixmaⁿ cwii na ma'moⁿna' ndaana chiuu na c'omna ee na xcwe na wja'm'aaⁿ. Catsa' naljo' ñequio na xcwee' ts'om', ⁸ xcwe catseineiⁿ cha xonquiaana' na nlue nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom na matsei'neiⁿ. Ee naljo' nn'aⁿ na ñe'c'oo nacjooya nntseijnaaⁿna' joona, xocandaa nliuna ñ'oomwi' na nluena nacjooya.

⁹ Ndaa nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ, catsu' na catuee'ndyecjena ndaa patrom 'naaⁿna. Cala'candana na nncjaawee' nquiu patrom 'naaⁿna joona meiⁿ nchii nnc'oot'oona ljo' cwilue naⁿñeeⁿ. ¹⁰ Meiⁿ tinty'ueena, cat'moⁿna na cwila'candana ndaa naⁿñeeⁿ, cha cantyja 'naaⁿna nleitquoo' na jeeⁿ neiⁿncoo' tseixmaⁿ ñ'oom naya 'naaⁿ nquii Ty'oⁿots'om na macwji'n'maaⁿñê jaa.

¹¹ Ee juu naya na matseixmaⁿ Ty'oⁿots'om na cantyja 'naaⁿ jo' cwicalui'n'maaⁿndye nn'aⁿ cwiwitquoo'na' ndaa cha'tso nn'aⁿ, ¹² juu naya'ñeeⁿ ma'moⁿna' ndaaya na catjei'ndyo cantyja 'naaⁿ cha'tso natia laxmaⁿ, ñequio cha'tso na queeⁿ n'om seii'a, na quaⁿ cheⁿncjoⁿ xjeⁿ cha nnc'oⁿya quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cwii na nncjaawee' ntyjii Ty'oⁿots'om, ¹³ yocheⁿ na cwimei'ndoo'a na nntseicandaa'ñena' ñ'oom na jnda tsoom na nnts'aaⁿ na nncwjee'nnda' Ty'oⁿots'om Jesucristo nquii na tjacantyja t'maⁿ cwiluiiñe na macwji'n'maaⁿñê jaa. ¹⁴ Nqueⁿ tquiaañe cheⁿnqueⁿ na tueeⁿleⁿ cwentaaya cha na nncwji'n'maaⁿñê jaa quii' cha'tso nnom natia, ndo' cha na candaa'ñeⁿ nntseiljoom'm naquii' n'oⁿya, na nlqueeⁿ jaa na cwilaxmaaⁿya cwentaⁿaⁿ, na queeⁿ n'oⁿya na nl'aaya yuu na ya.

¹⁵ Ñ'oommeiⁿ ca'moⁿ ndaa nn'aⁿ. Ñequio joona' catseijndo' n'omna, ndo' quia na macaⁿna' na catseitia' joona, catsa' na ljo' ñequio najndeii na matseixmaⁿ. Tiñequiaa' na nnts'aa ts'aⁿ na ticuee' ts'oom 'u.

3

Nmeii' cal'aaya

¹ Catseilcwii'ndyu' ndaana na catuee'ndyecjena nnom gobiernom ñequio nt'omcheⁿ naⁿman'iaaⁿ, calacandaa'ndyena ndo' c'omc'eendyena na nl'ana yuu naya. ² Meiⁿcwiindyena tala'neiⁿna ñ'oomwi' nacjoo' x'iaana. Calaxmaⁿna nn'aⁿ na tjtatia' cachona ñequio nt'omcheⁿ, ya nn'aⁿndyena ñequio cha'tso. Cat'moⁿna na nioom' n'omna ñequio cha'tsondye nn'aⁿ.

³ Ee xuee na ñejndyowana' mati jaa ñet'oⁿya na ntjeiⁿ ljo' ñel'aaya, na quie' n'oⁿya jo nnom Ty'oⁿots'om. Tyolaxmaaⁿya nn'aⁿ na jnda tsuundye. Tyondya'ntjoⁿtyaaⁿ ndaa

cha'tso nnom na queeⁿ n'om seii'a ñequio na jeeⁿ neinco nquiuuya. Tyolajomndyo ñequio natia. Tyolataa' n'ooⁿya, jndoo nn'aⁿ jaa ndo' jndooⁿya joona. ⁴ Saa nquii Ty'ooots'om na macwji'n'maaⁿñê jaa, t'mooⁿ na jeeⁿ ya mach'eeⁿ ndo' na candya' ts'oom nn'aⁿ, ⁵ tjei'n'maaⁿñê jaa, nchii nc'e na ñel'aaya yuu na maty'iomyana', saa nc'e na wi' ts'oom jaa. Tjei'n'maaⁿñê jaa na seiljoom'm jaa na tuiindyoxcoo cha cantyja 'naaⁿ Espíritu nlaxmaaⁿya nn'aⁿ na cwita'ndo' xco. ⁶ Cantyja 'naaⁿ Jesucristo na macwji'n'maaⁿñê jaa, candaⁿya jnda tquiaa Ty'ooots'om Espíritu Santo quii' n'ooⁿya, ⁷ cha na nddaa nnto'ñooⁿya juu na ntyjaa'ya n'ooⁿya na ticantycwii na cwitandoo'a nc'e na jnda jndyaandyo jnaaⁿya nc'e naya na matseixmaaⁿ.

⁸ Ñ'oomwaa' ñ'oom na mayuu' juuna', tintseitsaaⁿndyu' na matseineiⁿ joona' ndaa nn'aⁿ na cwila'yu'. Cjoo' n'omna na nl'ana cha'xjeⁿ na maty'iomyana' ee jeeⁿ ya na nluii naljo' ndo' cwhitei'jndeina' cha'tsondey nn'aⁿ. ⁹ Saa cwji'ndyu' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na cwila'ñ'eeⁿ ndyuee nn'aⁿ, ñ'oom na cwilaneiⁿ na cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na ñet'om teiyo, ñ'oom na cañ'eeⁿ cantyja 'naaⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés na cantyja 'naaⁿ jo' cwila'ntja'ndyena, ee nmeiⁿ jeeⁿ cwe' ts'iaaⁿndyo, ticatei-jndeina' nn'aⁿ.

¹⁰ Xeⁿ na m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu quii' ntaaⁿyo' na mach'ee na cwitoⁿndye nn'aⁿ tmaaⁿ na macwji' Ty'ooots'om cwentaaⁿaⁿ, cwaⁿ tsaⁿñeeⁿ cwii oo we ndii', saa xeⁿ titseiñ'oom'ñê 'u, tañequiaa' na nntseijomñê quia cwitjomndyo', ¹¹ ee macaⁿna' na catsei'noⁿ na tixcwe m'aaⁿ tsaⁿñeeⁿ jo nnom Ty'ooots'om ndo' tseixmaaⁿ jnaⁿ, ndo' juuna' matseijndaa'ñena' na nnt'uiina' jom.

Nmeiiⁿ cats'aa Tito

¹² Quia na njñooⁿya Artemas oo Tíquico na m'aaⁿ, queⁿndyu' na nncja'ndo' ja tsjoom Nicópolis, ee jnda seijndaa'ndyo na nnc'ooⁿya jo' jo' ncuee na teiⁿ. ¹³ Ndo' cateijndei' Apolos ñ'eⁿ ti'Zenas, tsaⁿ na matsei'noⁿ ljeii na tqueⁿ Moisés. Catsa' cwanti na nddaa nntsa' na nnteijndei' joona na nnc'oonquiana ñ'oom' Ty'ooots'om, cha meiⁿcwii ticatseitjoona' joona. ¹⁴ Mati catsu' ndaa nn'aaⁿya na cwila'yu' na queⁿndyena na cal'ana cha'tso nnom na maty'iomyana' cha nddaa nntei'jndeina nn'aⁿ na matseitjoona' joo. Cal'ana na ljo' cha nlaxmaⁿna nn'aⁿ na ya nn'aⁿndye.

Xmaⁿndyo' Ty'ooots'om catio'naaⁿñe 'o

¹⁵ Cha'tsondey nn'aⁿ na m'aⁿ ñ'eⁿndyo cwiluena na xmaⁿndyu'. Mati 'u catsu' na xmaⁿndye nn'aⁿ na wi' n'om

jaa na tjoom' cwila'yu'ya n'oꝝ'ya. Ty'oꝝts'om catio'naaⁿñê
cha'tsondyo'. Amén.

Carta na seicwanom Pablo na m'aaⁿ Filemón

Pablo matseiljeiⁿ carta cwentaa' Filemón

¹ Ja Pablo na m'aaⁿya w'aancjo nc'e Cristo Jesús, ñequio ti'nn'aⁿya Timoteo matseiljeiya cartawaa na matseicwanoⁿ na m'aaⁿ Filemón, 'u na matseil'jomndyu' ts'iaaⁿ 'naaⁿ nqueⁿ. ² Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwitjomndye wa', mati xmaⁿñe nomnn'aⁿya Apia ñequio Arquipo na mati matseijomñê na cwilajndaayâ naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. ³ Nquii Tsotyaaya Ty'oots'om ñequio Ta Jesucristo guiana na candaayⁿya nnto'ñoom'yo' naya na la'xmaⁿna ndo' mati na meiⁿ cwii ñomtiuⁿ tic'om'yo' jo ndaana.

Matseyiyu'ya ts'om Filemón ndo' wi' ts'oom nc'iaaⁿ'aⁿ

⁴ Ñequii'cheⁿ mañequiaya na quial'uaa' Ty'oots'omya na mañjom ts'o^oya 'u na matseinaⁿya nnoom. ⁵ Ee jnda jndiia na jeeⁿ jnda ntyji' Ta Jesús ndo' matseyiyu'ya ts'om' ñ'eⁿñê ndo' na wi' ts'om' cha'tsonde nn'aⁿ na jnda tqueⁿlju' Ty'oots'om n'om. ⁶ Macaⁿ'a nnom Ty'oots'om na cha'xjeⁿ matseijomndyu' na cwila'yuyⁿya cwii n'o^oya, na nncue'ntyjo xjeⁿ na candaayⁿ nntseinoⁿ cha'tso na matio'naaⁿñe Ty'oots'om jaa nc'e Cristo Jesús. ⁷ 'U nn'aⁿya, juu na m'aaⁿ na jnda ntyji' nn'aⁿ mañequiaana' na neiⁿya ndo' quianl'ua' na cantyja 'naaⁿ juuna', nn'aⁿ na cwilayu', cwiñ'omt'maaⁿndye n'om.

Pablo macaaⁿ naya cantyja 'naaⁿ Onésimo

⁸ Nc'e na cwiluiindy^o apóstol 'naaⁿ Cristo ja, jo' chii wanaaⁿ na nntsjo^o yuu na ntyjii na maty'iomyana' na catsa', ⁹ saa xcweti ntyjii na nlcaaⁿ'a cwii ñ'omwi' ts'om nc'e na wi' n'o^o ntyjaa. Ee manncotquia Pablo je' m'aaⁿya praso nc'e na tseixmaⁿya cwentaa' Cristo Jesús, ¹⁰ macaⁿ'a cwii naya'ñeeⁿ cantyja 'naaⁿ juu ti'jndaaya Onésimo, na tuiñexcoom ñjaaⁿñe yuu na m'aaⁿya w'aancjo.

¹¹ Ñet'oomna' ndooⁿ ntyji' na til'ueñê, saa je' jnda cwiluiñê cantyja 'naⁿ ndo' mati ja. ¹² Matseilcwa'a jom na m'aaⁿ. Je' coñom'nnda' jom cha'cwijom ntyji' na nnc'o'ñom' nnc^o. ¹³ Ja ya ntyjii xeⁿ na ljoo'ñê ñjaaⁿñe ñ'eⁿndyo cha nndi'ntjoom no^o yochēⁿ na m'aaⁿya praso nc'e na mañequiaya ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om. ¹⁴ Saa tiñe'cats'aa na ljo' na nchii ñ'om'ndyo', ee juu naya na nntsa' ja nntsa' juuna' nc'e na l'ue ts'om', nchii cwe' na jndeiⁿ 'ndyo. ¹⁵ Nndaayⁿ nnts'aana' na tquiaa Ty'oots'om na jleinoom 'u cwantindy^o xuee cha quia na nlo'ñom'nnda' jom, tajom cwii caton'ndyo' ñ'eⁿñê.

¹⁶ Ee je' tachii maco'ñom' cwe' cwii moso na ndi'ntjomtyeⁿ njom'. Jom cwiluiiñê cwii nn'aaⁿya na wi' n'ooⁿya. Mayuu' ja jnda ntyjiiya ñ'eⁿñê ndo' majndeiticheⁿ 'u je' nnc'oom' na wi' ts'om' jom, cwii ndii' nc'e na ts'aⁿ jom cha'na jaa ndo' jnda we nc'e na cwiluiiñê cwii nn'aaⁿya na m'aaⁿñê cwentaa' Ta Jesucristo.

¹⁷ Jo' chii xeⁿ ntyji' na tjoom' cwilayuu'a, co'ñom' jom cha'xeⁿ ntyji' maco'ñom' ja. ¹⁸ Ndo' xeⁿ waa cwii nata' na s'aaⁿ, oo xeⁿ chujnaaⁿ njom', cwjaa'ndyu' na nnc^o chojnaⁿ. ¹⁹ Maja Pablo, matseiljeiya xueeya, ja nndiooⁿ, meiⁿ na ticatsjooya njom' na chujnaⁿ nooⁿ na cwiluiindy^o cwentaa' Ty'oots'om. ²⁰ Jo' chii 'u re nn'aⁿya na matseyu', tinsa' na tiñe'quiaa' naya na macaⁿa. Nc'e na cwiluiindy^o tjom na cwilayu'a ñequio Cristo, quiaa' na t'maⁿ ts'ooⁿ.

²¹ Matseiljeiya cartawaa na matseicwan^oya na m'aaⁿ ee ntyjiyaya na nntseicanda' ñ'oom na macaⁿa, ndo' na t'maⁿticheⁿ nntsa' nchii cwe' tomti na macaⁿa. ²² Ndo' cwi-icheⁿ na macaⁿa njom', catseijndaa'ndyu' cwii cuarto wa' yuu na nnc'ooⁿya, ee ntyjaa' ts'ooⁿya na nncuacañooⁿnda'a 'o nc'e na cwilaneiⁿyo' nnom Ty'oots'om cantya 'naⁿya.

Xmaⁿñe Filemón

²³ Matseicwanom Epafra na xmaⁿndyu'. M'aaⁿ praso ñjaaⁿñe ñ'eⁿndyo nc'e na laxmaaⁿya cwentaa' Cristo Jesús. ²⁴ Mati Marcos, Aristarco, Demas ñequio Lucas, nn'aaⁿya na cwila'jomndye ñ'eⁿndyo ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om.

²⁵ Quiaa Ta Jesucristo na canda^a nnto'ñoom'yo' naya na matseixmaaⁿ.

Carta na to'ñoom nn'a^n hebreos

Tquiaa Ty'oqots'om ñ'oom'm nnom Jnaa^n na quiaa juuna' ndaaya

¹ Ncúee na ñejndyowa jndye ndii' ndo' jndye nnom ñ'oom teill'uee'ñe Ty'oqots'om na tyotseineii^n ndaa weloo welooya ñequio ñ'oom ndyuee profetas na tyola'nei^n na chiuu na quia nluui. ² Saa je' ncúee na macanda, jnda mamatseineii^n ndaaya ñequio ñ'oom 'ndyoo Jnaa^n. Cha'tsoti na niom, ñ'e^n juu quia tquee^n joona', ndo' seijndaa'ñê na cha'tso joo jo' calaxma^n na' cwentaa' juu. ³ Ty'oqots'om t'ma^n cwiluiiñê, ndo' juu na nei^ncoo' na caxuee na cwiluiiñê, maljo' cwiluiiñe Jnaa^n. Cha'xe^n na matseixma^n Ty'oqots'om, maluaa' t'ma^n matseixma^n Jnaa^n. Manquiityee^n t'ma^n ñ'oom matseixmaa^n, jo' na waa waati tsjoomnancue ñequio cha'tso na niom cañoom'luee. Cantyja na tuee^n'e^n teijndaa' na matseilju' Ty'oqots'om cha'tso jnaa'ya. Jnda na teinom na tuee^n'e^n quia jo' tjawacatyee^n ntyjaa' ts'o Ty'oqots'om ntyjaya cañoom'luee.

T'ma'ti cwiluiiñe Jnda Ty'oqots'om nchiiti ángeles

⁴ Nquii Jnda Ty'oqots'om t'ma'ti ñ'oom tseixmaa^n nchiiti ángeles, ee jnda tque^n na' jom na t'ma'ti ts'iaa^n tseixmaa^n, nchiiti joona. ⁵ Ee tijoom ñetso Ty'oqots'om nnom cwii ángel:

'U cwiluiindy' Jndaaya;

je' majndaa' na cwiluiindy' tsotye'.

Mei^n cwii ndii' tîquitso Ty'oqots'om cantyja 'naa^n cwii ángel:

Ja nntseixma'ya tsotyeen

ndo' juu nntseixma^n jndaaya.

⁶ Ndo' quia na t'mo^n Ty'oqots'om Jnaa^n na ñequiche^n tuiiñe ndaa nn'a^n tsjoomnancue, tsoom:

Cha'tsondye ángeles 'naa^n Ty'oqots'om cala't'maa^n'ndyena juu.

⁷ Saa luua ñ'oom tso Ty'oqots'om cantyja 'naa^n ángeles:

Mats'aa na cjeendyena cha'na jndye.

Joona cwindye'ntjomna noo^n ndo' matseijomna' joona cha'na ntsaachom.

⁸ Nmeii^n tsoom cantyja 'naa^n ángeles, saa nnom Jnaa^n tsoom:

'U Ty'oqots'om, juu cantyja na matsa'ntjom',

m'aa^n ndo' m'aa'na'

juu jo' m'aa'na' cantyja na maty'iomya'na'.

⁹ 'U nei^n na cwil'a nn'a^n yuu na ya, ndo' jee^n jndo' natia na cwil'ana,

Nc'e na ljo', nquii Ty'oqots'om na matseit'maa^n'ndyu', jnda tjeii^n'e^n 'U,

ndo' mañequiaa^n na nei^n'ti'che^n 'u, nchiiti nc'ia'.

¹⁰ Mati matso Ty'oots'om:

'U Ta, quia na jnaⁿjndyeecheⁿ cha'tso, 'U tq^{ue}nⁱ tsjoomanan-cue;

mann^{cu}'ti' tq^{ue}nⁱ ljo'luee.

¹¹ Cha'tso nmeiⁿ nntsuuna',

saa 'u m'aaⁿ ndo' m'aaⁿndyu'.

Nleindyo joona' cha'na liaa.

¹² Nntseilcwiindy^u' joona' cha'xjeⁿ mach'ee ts'aⁿ ñ'eⁿ cwii liaa, nntseijndyoondy^u' joona' cha'xjeⁿ ts'aⁿ nntseijndyooñê liaⁿaⁿ.

Saa 'u ñecwiixjeⁿ:

ticantycwii xuee chu'.

¹³ Saa meiⁿjom ndii' tyootso Ty'oots'om nnom cwii ángel:

Cajmaⁿ ñjaaⁿñe jo ntyjaa' ts'oq ntyjaya

hasta xjeⁿ na nntsá'a nn'aⁿ na jndoo 'u na la'xmaⁿna ts'oom na ntyjo nc'e'.

¹⁴ Ee cha'tso ángeles cwiluiindyena na cwindye'ntjomna nnom Ty'oots'om na majñoom joona na cateijndeina nn'aⁿ na cwicandaa na nlui'n'maaⁿndye añmaaⁿna.

2

Na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ, jeeⁿ t'maⁿ tseixmaⁿna'

¹ Nc'e na jeeⁿ t'maⁿ cwiluiñe Cristo, jo' chii macaⁿna' na jaa nn'aⁿ na cwila'yuu'a ñ'eⁿ Ty'oots'om quaⁿtyaaⁿcheⁿ cwenta ñ'oom na cwindyaaya, tints'aana' na n'ndyaaya joona'. ² Ljeii na matsa'ntjomna' na tquiaa Ty'oots'om tandyo xuee ñequio luee ángeles, tyeⁿ tyoqueⁿna' xjeⁿ nn'aⁿ, ndo' cha'xjeⁿ na maty'iomyana' tyot'uiina' nn'aⁿ na waa jnaⁿ tyolaxmaⁿ ndo' tyola'tjoondyena nnom juuna'. ³ Nc'e na luaa' waa, ¿chiiu nl'aa na nndyaandyo xeⁿ tila'ñ'oqⁿndyo juu na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ na jeeⁿ jnda tseixmaⁿ juuna'? Juu jo' tyotseicandii jndyee nquii Ta Jesús cantyja 'naaⁿna', ndo' nn'aⁿ na tyondye na seineiiⁿ, tyot'mooⁿna juuna' ndaayâ. ⁴ Ndo' mati tjei'yuu'ñe Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ na s'aaⁿ 'naaⁿ quii'ntaaⁿ nn'aⁿ, ñequio nt'omcheⁿ nnom na jeeⁿ tyojaawee' n'omna, ñequio ts'iaaⁿ na tixocaluiina' cantyja 'naaⁿ najndeii nquii ts'aⁿ, ñequio cwii nnom ts'iaaⁿ na cwicandaana na mach'ee Espíritu Santo cha'xjeⁿ na l'ue ts'oom.

Tuiñe Jesucristo na matseixmaaⁿ cha'na jaa nmeiiⁿ

⁵ Juu tsjoomnancue na quia ncuaa na cwilanaaⁿya cantyja 'naaⁿna', nchii tju'cje Ty'oots'om juuna' nacje 'naaⁿ ángeles.

⁶ Ee waa ñ'oom naquii' libro Salmos na seineiⁿ David nnom Ty'oots'om. Tsoom:

¿Ljo'to cwiluiindyen nn'aⁿ tsjoomnancue na jeeⁿ m'aaⁿ ts'om' joona?

Ndo' ¿ljo' cwiluiindyena na mache' cwentajoona?

⁷ Cwe' cwantindyo xuee tqueⁿ joona na ticue'ntyjo na t'maⁿ cwiluiindyena ñequio ángeles.

Saa matseiwe'ndye' joona na matseit't'maaⁿndyu' joona,

⁸ cha'tsoti na tqueⁿ, tju'cje' joona' nacje 'naaⁿ ts'aⁿ.

Ndo' na tju'cjeeⁿ cha'tsoti tjaa'naⁿ na 'ñeeⁿ na quia nnc'omna' nacje 'naaⁿ ts'aⁿ. Saa meiⁿ na luaa' tsoom, tyoonty'iaaya cha'tsoti na m'a'na' nacjee 'naaⁿ ts'aⁿ. ⁹ Saa cwinty'iaaya Jesús, na cwe' cwantindyo xuee na tqueⁿ Ty'ooots'om na ticuee'ntyjo na t'maⁿ cwiluiiñê cha'na ángeles, je' candaq'ya matseit'maaⁿñena' jom nc'e na teinoom nawi' na tueeⁿeⁿ, cha cantyja 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'ooots'om, tueeⁿeⁿ cwentaa cha'tsondyen nn'aⁿ.

¹⁰ Cha'tsoti na m'aⁿ, m'aⁿ nc'e na tqueⁿ Ty'ooots'om ndo' laxmaⁿ cwentaaⁿaⁿ. Jom l'ue ts'oom na cha'tsondyen nn'aⁿ na cwiluiindyena ntseinaaⁿ, cala'jomndyena na matseit'maaⁿñena' jom. Nc'e na ljo', seijndaa'ñê na tqiina' Jesús cha nntseixmaⁿ na candaq'ñê, nquii na macwji'n'maaⁿñê nn'aⁿ. ¹¹ Ee jaa nn'aⁿ na la'xmaaⁿya na lju' n'ooⁿya ñecwii Tsotyaaⁿya ñequio nquii na maqueⁿ jaa na lju' n'ooⁿya. Nc'e na ljo' tijnaaⁿ Jnda Ty'ooots'om na nntseicajñoom jaa ntyjee nqueⁿ. ¹² Ee naquii' libro Salmos teiljeii ñ'oom na tsoom:

'U Tsotyaaⁿ, nntseinaⁿya cantyja 'naⁿ ndaaⁿ cha'tso ndyentyjo na cwila'yu' ñ'eⁿndyo.

Ñequio luantsa nntseit'maaⁿndyo 'u ñ'eⁿndye joona yuu na cwtjomndyena.

¹³ Ndo' waa cwiicheⁿ ñ'oom na teiljeii na tsoom:

Ñequii'cheⁿ nntseicantyyaa'tyeⁿ ts'ooⁿya Ty'ooots'om.

Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom na tsoom:

Luaa ja ñequio ntseindaaya na jnda tqiiaa Ty'ooots'om l'oo.

¹⁴ Ndo' cha'xjeⁿ ntseinda we ts'aⁿ laxmaⁿna mañecwii sei' ñequio niom' mati tyotseixmaⁿ Jesús sei' ñequio niom' cha'xjeⁿ laxmaⁿ nn'aⁿ cha cantyja na nncueeⁿeⁿ nndaqⁿ nntseityueeⁿeⁿ najndeii na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ, manquii tsa'jndii jo'. ¹⁵ Ndo' na luaa', jnda seicandyaañê cha'tsondyen nn'aⁿ na cha'waa xuee chuuna na la'xmaaⁿna cha'cwijom moso na mandi'ntjomtyeⁿ na m'aⁿna na nquiaana na nncwjena.

¹⁶ Ee ñ'oom na mayuu' tachii cwe' ángeles na jndyoteijneiⁿ, saa jndyoteijneiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Abraham na jndyoteincoo'.

¹⁷ Ndo' cha na nluii na ljo', tcaⁿna' na ñecwii xjeⁿ tseixmaaⁿ ñequio ntyjeeⁿ, cha jo nnom Ty'ooots'om nntseixmaaⁿ cwii tyee na tjacantyja na t'maⁿ cwiluiiñê, na matseicanaqⁿ ndo' na

m'aaⁿ na wi' ts'oom nc'iaaⁿaⁿ cha ndaa nntseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om nn'aⁿ jnaⁿ na laxmaⁿna nc'e na tueeⁿeⁿ cwen-taana. ¹⁸ Ee cha'xjeⁿ na tjoom nawi' ndo' tyocantyjaa'ñena' na catseitjoñê, jo' chii je' ndaa nnteijneiⁿ nn'aⁿ na maqueⁿna' xjeⁿ joona na nla'tjoondyena.

3

Jesús t'maⁿti cwiluiñê, nchiiti Moisés

¹ Jo' chii, 'o nn'aⁿya na jnda tjei'ndyo Ty'oots'om 'o, na jnda tqueeⁿñê 'o na la'xmaⁿ'yo' nn'aaⁿaⁿ, c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naaⁿ Cristo Jesús, na cwiluiñê apóstol ndo' mati tyee na tjacantyja cantyja 'naaⁿ'yo' na cwila'yuy'yo' ñ'eñê. ² Tyotseicanaaⁿ nnom Ty'oots'om na ty'iom ts'iaaⁿ jom cha'xjeⁿ tyotseicanda Moisés quii' waa' Ty'oots'om. ³ Saa Jesús t'maⁿti tseixmaaⁿ na nluiit'maⁿñê nchiiti Moisés cha'xjeⁿ ts'aⁿ na mach'ee w'aa cwiluiit'maⁿñetyeⁿ nchiiti w'aa na s'aaⁿ. ⁴ Cwii cwii w'aa majndaa' ts'aⁿ na s'aa juuna', saa cha'tso na niom, Ty'oots'om s'aa joo jo'. ⁵ Tyotseixmaⁿ Moisés moso quii' waa' Ty'oots'om. Tyotseicanaaⁿ ts'iaaⁿ na ty'iom jom. Ts'iaaⁿ na tyoch'eeⁿ tyocwji'yuu'ñê ndaa na'ñeeⁿ ñ'oom na secandii jom. ⁶ Saa Cristo na cwiluiñê jnda Ty'oots'om, matseicanaaⁿ quii' waa' Ty'oots'om. Jaa laxmaaⁿya w'aa'ñeeⁿ xeⁿ tica'ndyaa nc'uaa'ndyoo na m'aaⁿya na jom quit'maⁿ n'ooⁿ ndo' na cwicantyjaa'tyeⁿ n'ooⁿya jom.

Waa na nnta'jndyee nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om

⁷ Jo' chii cha'xjeⁿ matso Espíritu Santo naquii' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii:
Xuee je', xeⁿ cwindye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Ty'oots'om,
⁸ tala'quie' n'om'yo' cha'xjeⁿ ñel'a nn'aⁿ'yo' nn'aⁿ Israel, na tyola'wendyena nacjoo' Ty'oots'om ndo' tyoqueⁿna xjeⁿ jom quia na tyom'aⁿna ndyuua yuu tjaa nn'aⁿ c'om.
⁹ Jo' jo' weloo welo'yo' tyoqueⁿna xjeⁿ 'naaⁿna ja meiiⁿ wenn'aaⁿ ndyu tyonty'iaana ts'iaaⁿ t'maⁿ na tyots'aaya quii'ntaaⁿna,
¹⁰ macwe' jo' seiw'iiya na'ñeeⁿ.
Ndo' tsjooya:
“Na'm'aⁿ ñenquii'cheⁿ cwila'tjoondyena nooⁿ.
Tícantyjaa' n'omna ja.
Meiⁿ tiñe'cala'noⁿna' chiuu waa na l'ue ts'ooⁿ na c'omna.”
¹¹ Ndo' tiqo ñ'oom wi' cjoona nc'e na jeeⁿ seiw'iiya joona na tijoom nnc'ooquiee'ndyena yuu na seijndaa'ndyo na nnta'jndyeena.

¹² Jo' chii 'o nn'aⁿya, cal'andyo' cwentaa na tjaa meiⁿ cwiindyo' 'o na nntseixmaⁿ jnaⁿ na ticatseyu' ñ'eⁿ nquii Ty'oots'om na wando'. ¹³ 'O je' 'io ndi 'io quia'yo' na t'maⁿ

n'om nc'iaa'yo' yocheⁿ na ndicwaⁿ wanaaⁿ na matseineiⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii cantyja 'naaⁿ'na', cha tjaa 'ñeeⁿ juu quii'ntaaⁿ'yo' na ññequiu'nn'aⁿ jnaⁿ juu na mati nntseiquie' ts'om. ¹⁴ Ee cha nndaā nlaaxmaaⁿya cwentaa' Cristo, macaⁿ'na' na caljoo'ndyotyaaⁿya cantyja 'naaⁿ'aⁿ cha'xjeⁿ quia na tōō'a na cwicantyyaa' n'oō'ya jom hasta na macandā.

¹⁵ Cha'xjeⁿ ñ'oom na matsona':

Xeⁿ xuee je' cwindye'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Ty'oots'om, talaquie' n'om'yo' cha'xjeⁿ l'a nn'aⁿ Israel quia tyola'wendyena nacjoom'm.

¹⁶ ¿Cwaaⁿ nn'aⁿ na tyola'wendye jnda na jndyena jndyee' Ty'oots'om? Manquieeti nn'aⁿ na tjei' Moisés ndyuaa Egipto.

¹⁷ Mawax'atya, ¿ñee naⁿñeeⁿ na tyotseiw'eeⁿ joona wenn'aaⁿ ndyu? Ñequio joo na tyolaxmaⁿ jnaⁿ na tjā ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'om. ¹⁸ Ndo' ¿ñeeⁿ naⁿñeeⁿ na tso Ty'oots'om ñ'oomtyeⁿ na w'iina' na tijoom xuee nnc'ooquiee'ndye yuu na ññequiaaⁿ na nnta'jndyeena? Tsoom na ljo' ndāa joo nn'aⁿ na tīcalacandā'ndye. ¹⁹ Ndo' na luaa' waa, ma'moⁿ'tyeⁿnquiona' ndāaya nc'e na tīcala'yu' naⁿñeeⁿ, jo' na seicu'na' na nnc'ooquie'na ndyuaa'ñeeⁿ.

4

Waa na nta'jndyee nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om

¹ Jo' chii ndicwaⁿ waa ñ'oom na tso Ty'oots'om na wanaaⁿ na nntsaaquiaa'a na nnta'jndyaaya na m'aaⁿ. Jo' chii cal'aaya cwentā na tintseicu'na' na nt'omndyo' 'o taxocandāa nla-jomndyo' cantyja 'naaⁿ' jo'. ² Ee je' macwindyaaya ñ'oom naya 'naaⁿ' Ty'oots'om cha'na joo nn'aⁿ Israel. Sāa tjaa'naⁿ na teijndeii ñ'oom'ñeeⁿ joona, ee tīcala'yu'ya n'omna quia tyondyena juuna'. ³ Sāa jaa na cwila'yuu'a nntsaaquiaa'a yuu na nnta'jndyaaya cha'xjeⁿ jnda tso Ty'oots'om:

Xjeⁿ na w'iiaa joona tsjōō

na tijoom ñequia na nnc'ooquiee'ndyena yuu na tsjōō na nnta'jndyeena.

Waa cwii taⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matseineiⁿ'na' cantyja 'naaⁿ' xuee na jnda ntquiee':

Xjeⁿ na tqueeⁿ tsjoomnancue tjacandāa' ts'iaaⁿ na s'aaⁿ.

⁴ Sāa waa cwiicheⁿ taⁿ ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii cantyja 'naaⁿ' xuee na jnda ntquiee'. Matsona':

Xuee jnda yom tjacandāa' cha'tso ts'iaaⁿ na s'aa Ty'oots'om.

Xuee jnda ntquiee' tacaⁿ'na' na nnts'aatyeeⁿ ts'iaaⁿ, tajñeeⁿ.

⁵ Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom'm na teiljeii na ma'moⁿ'na' cantyja 'naaⁿ' juu ñ'oom'ñeeⁿ. Matsona':

Tijoom xuee ññequia na nnc'ooquie'na ndyuaa yuu na mats'aa naya na nnta'jndyeena cantyja 'naⁿya.

⁶ Ndicwaⁿ wanaaⁿ na nt'om nn'aⁿ nnc'ooquiee'ndyena yuu na nnta'jndyeena ee nn'aⁿ na tyondye jndyee ñ'oom na macwji'n'maaⁿñe Ty'ooots'om nn'aⁿ tîc'ooquiee'ndyena jo' jo' nc'e na tyola'tjoondyena. ⁷ Nc'e naljo' ma'moⁿxco Ty'ooots'om cwiicheⁿ xuee na matseicajndyuna' xuee je'. Tjaca jndyenyuu quia jo' ñequio 'ndyoo David seineiiⁿ ñ'oom'm na jnda teiljeii:

Xuee je' xeⁿ nndye'yo' jñeeⁿeⁿ,
tilaquie' n'om'yo'.

⁸ Ee xeⁿ jnda^a tquiaa Josué yuu na nnta'jndyee nn'aⁿ Israel, tixocatseineiⁿ Ty'ooots'om cantyja 'naaⁿ cwiicheⁿ xuee. ⁹ Jo' chii nn'aⁿ cwenta^a Ty'ooots'om ndicwaⁿ waa na nnta'jndyeena cantyja 'naaⁿaⁿ, ¹⁰ ee ts'aⁿ na nncjaquiee' yuu na mawajndye Ty'ooots'om, nncwajndye cantyja na mach'ee cha'xeⁿ nqueⁿ tajñeeⁿ ts'iaaⁿ na s'aaⁿ. ¹¹ Jo' chii matsona' na calajnda^aya na nntsaquia^aa yuu na nnta'jndya^aya cha tjameiⁿcwii ts'aⁿ na nntseijomna' na tintseyoom'm cha'na nn'aⁿ Israel.

¹² Ee juu ñ'oom' Ty'ooots'om wando'na' ndo' waa najndeii na matseixmaⁿna'. Taaticheⁿ juuna' nchiiti cwii xjo na we ntyja ta^a. Mawindi' juuna' na matooⁿñena' añaⁿ ts'aⁿ ñequio espíritu 'naaⁿ ts'aⁿ. Matseicanooⁿna' ñ'oom na ñjoomticheⁿ na m'aaⁿ ts'om ts'aⁿ ndo' macu'xeⁿna' ñomtiuu na m'aaⁿ ts'om ts'aⁿ. ¹³ Na cha'tso na jnda tqueⁿ Ty'ooots'om, tjaa meiⁿcwii na nda^a nncwanty'iu jo nnoom, ee cha'tsoñ'eⁿ m'aⁿ xueena' jo nnom nqueⁿ na ññequiandyo cwenta.

Jesús cwiluiñê tyee na tjacantyja na cwiluiit'maⁿñe

¹⁴ Nquii Jesús Jnda Ty'ooots'om cwiluiñê tyee na tjacantyja cwentaaya. Jnda tjaqueⁿeⁿ cañoom'luee, jo' chii macaⁿna' na caljoo'ndyotyaaⁿya cantyja 'naaⁿ na cwila'yu'ya n'ooⁿya ñ'eⁿñê. ¹⁵ Ee m'aaⁿ na wi' ts'oom jaa cha'tso na tijo'ndyo na la'xmaaⁿya. Ee teinoom cha'tso na mach'eena' xjeⁿ jaa na cwila'tjoondyo nnom Ty'ooots'om, saa meiⁿcwii tîcatseitjooñê. ¹⁶ Jo' chii ñequio na t'maⁿya n'ooⁿya calacandyoo'ndyo tio 'naaⁿ Tsotyaaya Ty'ooots'om cha nnto'ñooⁿya na wi' ts'oom jaa ñequio naya na matseixmaaⁿ na nnteijndeiiina' jaa quia na macaⁿna'.

5

¹ Cwitjeii'ndye nn'aⁿ cwii ts'aⁿ na nluiñê tyee na tjacantyja cwiluiit'maⁿñe quii'ntaaⁿna. Cwity'iomna ts'iaaⁿ jom na meiⁿntyjeeⁿeⁿ jo nnom Ty'ooots'om cwentaana, na ññequiaa tsaⁿñeeⁿ 'naⁿ na cwiñequiana nnoom ñequio quioo' na cwila'cwjeena na cwila't'maaⁿndyena jom. ² Ndo' nc'e juu tyee'ñeeⁿ ñecwiixjeⁿ matseitjooñê cha'xeⁿ joona, jo' chii nda^a nc'oom na wi' ts'oom nc'iaaⁿaⁿ na leicala'nqⁿna chiuu waa

na matsa'ntjom Ty'oots'om nc'e mati jom cwiluiiñe ts'a'n na matseitjooñe, ³ ndo' nc'e na matseixmaa'n na ljo', jo' chii matseicue'n'e quioo' na mañequiaa'n nnom Ty'oots'om cwentaa jnaa'n'a' cha'xje'n mati cwentaa nn'a'n tmaa'n' na matseixmaa'n.

⁴ Mei'n tjaa 'ñee'n juu na cwe' l'ue che'nquii ts'om na caluii'tma'ñe na nnc'oom ts'iaa'n tyee'ñee'n. Maxje'n nquii Ty'oots'om nnty'iroom ts'iaa'n'ñee'n juu cha'xje'n na ty'iroom juuna' Aarón. ⁵ Maluaa' waa cantyja 'naa'n' Cristo, nchii ty'iomñe che'nque'n ts'iaa'n na cwiluiiñê tyee na tjacantyja, nquii Ty'oots'om seit'maa'n'ñe jom na catseixmaa'n ts'iaa'n'ñee'n, ee manquiityee'n toom:

'U cwiluiindy' jndaaya.

Xuee je' majndaa' na cwiluiindy' tsotye'.

⁶ Ndo' mati waa cwiiche'n ñ'oom'm na teiljei na matsoom:

'U ñequii'che'n na cwiluiindy' tyee

cha'xje'n ts'iaa'n na tyotseixma'n Melquisedec.

⁷ Xje'n na tando' Cristo nnom tsjomnancue jndei tyotseinei'n nnom Ty'oots'om, hasta tyoquiaa ndaannoom na tyoch'ee'n ty'oo nnom nquii na waa najndei na matseixma'n na tintseicuee'na' jom na tyuaa', ndo' nc'e na tyotseicañaa', jo' chii jndii Ty'oots'om ñ'oom 'ñom. ⁸ Ndo' nc'e na luaa', meii'n na cwiluiiñe Cristo Jnda Ty'oots'om saa ljei'n na tca'na' na catseicandaa'ñê jo nnom, ⁹ ndo' cwii na jnda tque'na' na cwiluiiñê na candaa'ñê, sei jndaa'ñena' na cha'tso nn'a'n na cwila'candaa'ndye joo nnoom, mañequiaa'n na la'xma'na na ticantycwii na cwicalui'n'maa'ndyena ¹⁰ ee tque'n Ty'oots'om jom tyee na tjacantyja na cwiluii'tma'ñe, cha'na ts'iaa'n na tyotseixma'n juu tyee Melquisedec.

Waa na teincuu' xe'n macwji'ñe ts'a'n na matseyoom'm

¹¹ Jndye ñ'oom niom na matsona' na catsjoo'ya ndaa'yo' cantyja 'naa'n' ts'iaa'n na matseixma'n tyee'ñee'n saa mach'eena' na jndei'na' na nntseiteincoo'a juuna' ndaa'yo' ee 'o jee'n nc'uaa' cwila'no'yo'. ¹² Jaach'ee xuee cwila'yu'yo' ñ'e'n Ty'oots'om, jo' chii matsona' na je' cwiluiindy' nn'a'n na cwit'moo' ñ'oom' Ty'oots'om ndaa' nt'omche'n, saa 'o ndicwa'n maca'na' na catseinei'xco ts'a'n ndaa'yo' ñ'oom'm na tijndeit'ina' na nntsei'no' ts'a'n, 'o ndaatsuu maca'na' nchii nantquie na candaa'. ¹³ Ndo' nn'a'n na cwe' ndaatsuu maca'na' joo, matseijomna' joona cha'cwijom yo'ndaa na ndicwa'n cwintei', ti'naa'n na'ñee'n na ntjei'na cwentaa cantyja 'naa'n' ñ'oom na jndei'ina'. ¹⁴ Saa nantquie na candaa', tseixma'n juuna' cwentaa nn'a'n na candaa' cwila'no' ñ'oom' Ty'oots'om. M'aa'na' cwentaa nn'a'n na ya cwitjei' cwentaa yuu na maty'iomyana' ndo' yuu na ticat'iomyana'.

6

¹ Jo' chii tsatsatyaaya naquii' ñ'oom' Ty'oots'om cha nla'xmaa^aya nn'a^a na jnda tquiee n'om. Ca'ndyaaya cwii ntyja ñ'oom na cwe' we'yandyo na cwit'mooⁿ nn'a^a cantyja 'naaⁿ Cristo, nchii macanda tomti nlanaa^aya ñ'oom na calcwe' ts'om ts'aⁿ jnaaⁿaⁿ, ndo' mati ñ'oom na cwji'ñe ts'aⁿ cantyja na mach'eeⁿ na titseicantyyaa' ts'oom na cantyja 'naaⁿ jo' nlui'n'maaⁿñê, ndo' ñ'oom na macaⁿna' na catseyu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'oots'om, ² ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ na cwiwits'oomndye nn'aⁿ, ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ na cwitioo nn'aⁿ lueena nacjoo' x'iaana quia cwitaⁿ nn'aⁿ na cwil'uee'ñe Ty'oots'om juu, ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ na cwitando'xco nn'aⁿ na jnda tja ndo' ñ'oom cantyja 'naaⁿ na ticantycwii na nnt'uiiwi'na' nn'aⁿ na nncu'xeⁿ Ty'oots'om. ³ Ndo' xeⁿ ñeⁿquiaa Ty'oots'om na nnt'mooⁿyaⁿ ndaa'yo' ñ'oom na nnteijndeina' na nntseiquieeña' n'om'yo' cantyja 'naaⁿaⁿ, maxjeⁿ nl'aayâ.

⁴ Ee nn'aⁿ na cwila'jomndye cantyja 'naaⁿ nquii na cwiluiñe naxuee ndo' jnda jliuna na juu na mañequiaa Ty'oots'om na cwicandaana, jeeⁿ ya juu jo' ndo' cwito'ñoomna Espíritu Santo, ⁵ ndo' jnda jliuna na jeeⁿ ya ñ'oom' Ty'oots'om ndo' najndei na cwiluiñê cha'waa ndyu ndo' ndyu na cwindyona', ⁶ ndo' jnda na tajnaaⁿna cha'tso nmeiⁿ, xeⁿ cwitjeii'ndyena cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om, xonda^a nlcwe'nnda' n'omna, ee na luaa' l'ana cwity'ioomxcona Jnda Ty'oots'om ts'oom'naaⁿ na cwilui'jnaaⁿñê ndaa^a cha'tso nn'aⁿ. ⁷ Nn'aⁿ na luaa' la'xmaⁿ, matseijomna' joona cha'na tyuaa na ya cwiwicandi' ndaaluaa' na cwiquioo cjoo'na', xeⁿ ya cwiwe' ntjom na nleil'uee'ñe ts'aⁿ na tyoch'ee ts'iaaⁿ, ma'moⁿna' na matio'ñaⁿñe Ty'oots'om tyuaa'ñeeⁿ, ⁸ saa^a xeⁿ cwe' n'oomnioom ñequio l'oⁿioom cwi'oom tyuaa'ñeeⁿ, cwiwitquioo' na maju'wi' Ty'oots'om tyuaa'ñeeⁿ ndo' na macanda njñom ts'aⁿ chom juuna'.

Mateijndei ñ'oom' Ty'oots'om na cwiljoo'ndyotyaa'ya

⁹ Saa^a 'o nn'aⁿya na jeeⁿ wi' n'oⁿyaⁿ, meiⁿ na luaa' waa ñ'oom na cwil'uuyâ ndaa'yo', jndaa'ya nquiuyâ na titseijomna' 'o cha'na tyuaa na til'uena'. Niom na cwit'mooⁿna' na m'aⁿyo' nato na macwji'n'maaⁿñe Ty'oots'om nn'aⁿ. ¹⁰ Ee Ty'oots'om cwiluiñê na maty'iomyana', meiⁿ xocatsuu' ts'oom na jnda nquiu'yo' jom na ñeteijndei'yo' nn'aⁿ na cwila'yu' ñ'eⁿñê ndo' ndicwaⁿ cwil'a'yo' na ljo'. ¹¹ L'ue n'oⁿyaⁿ na cwii cwiindyo' 'o hasta xuee na macanda ñequii'cheⁿ nnt'moⁿyo' na m'aⁿyo' na wi' n'om' ntyjee'yo' na cwila'yu' cha nda'yo' juu na cwicantyyaa' n'om'yo' nnom Ty'oots'om. ¹² Til'ue n'oⁿyaⁿ na nnc'om'yo' na ntqueⁿyo' saa^a

calajnda'yo' na nluii'ndyo'tyeⁿyo' cha'xjeⁿ tyol'a nn'aⁿ na tyoñ'omt'maaⁿndyena n'omna na nnto'ñoomna cha'tso na jnda tso Ty'oots'om na nñequiaaⁿ ndaana.

¹³ Quia na tso Ty'oots'om ñ'oom nnom Abraham waa na nnts'aaⁿ, tjaa 'ñeeⁿ cwiicheⁿ na t'maⁿti cwiluiiñe cha'na jom na cantyja 'naaⁿ xuee' juu ndaa nntseyteⁿtyeeⁿ ñ'oom'm. Jo' chii tqueⁿtyeⁿñe cheⁿnqueⁿ ñ'oom'm nnom tsaⁿñeeⁿ.

¹⁴ Tsoom nnom: “Na mayuu'cheⁿ t'maⁿ nntio'naaⁿndyo 'u ndo' nnts'aa na nleijndyendye nn'aⁿ tsjaaⁿ 'naⁿ na nnc-jawintyoo'.” ¹⁵ Tyom'aaⁿ Abraham na jeeⁿ t'maⁿ ts'oom na ñeteinom'm na nluii na ljo', ndo' jnaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ na tso Ty'oots'om nnoom. ¹⁶ Quia na ntyjaa' ts'om ts'aⁿ na cala'yu' nn'aⁿ na nntseicandaa'ñe ñ'oom na jnda tsoom nnom cwii x'iaaⁿaⁿ na nnts'aaⁿ, malcweeⁿeⁿ nquii Ty'oots'om na queⁿya cwenta na nchii cantu matseineiⁿ. Ndo' na ljo' mach'eeⁿ, meiⁿchjoo xonquiaana' na nntseineiⁿti ts'aⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom'ñeeⁿ. ¹⁷ Jo' chii l'ue ts'om Ty'oots'om na nleitquoo'ya ndaa nn'aⁿ na manto'ñoomna juu na ndaana na jnda tsoom na nnto'ñoomna, ee na nntseicandaa'ñe ñ'oom na jnda tqueⁿtyeeⁿ, meiⁿ xocatseichueeⁿeⁿ ñ'oom na jnda tsoom. Jo' chii cha na m'moⁿna' na mayuu' juu ñ'oom'ñeeⁿ, seityeⁿñe cheⁿnqueⁿ ñ'oomtyeⁿ nacjoom'm. ¹⁸ Cantyja 'naaⁿ we nnom ñ'oommeiiⁿñe na xocwijndy-oonaa' meiⁿ xonquiu'nn'aⁿ Ty'oots'om cantyja 'naaⁿ joona', jaa cwito'ñooⁿya cwii na mañequiaana' na t'maⁿ n'ooⁿya na xotseichuii'na' nc'e cwila'quit'maⁿ n'ooⁿya juu na cwicantyyaa' n'ooⁿya jom. ¹⁹ Ndo' juu na m'aaⁿya na cwicantyyaa' n'ooⁿya jom, matseixmaⁿna' cwii na tyeⁿ matseiljona' añaⁿaaⁿya cantyja 'naaⁿaⁿ. Juu jo' meiⁿ tixocatyuui'na', m'aaⁿ ndo' m'aaⁿna'. Macjaquiee'na' naxeⁿ liaa na ntyja quii' wats'om cañoom'luee, ²⁰ yuu na jnda tjaquiee' Jesús cantyja 'naaⁿya. Ndo' na luaa', maqueⁿna' jom na cwiluiiñe tyeⁿ na tjacantyya cantyja 'naaⁿya, na mañecwii ts'iaaⁿ matseixmaaⁿ cha'xjeⁿ ñeseixmaⁿ Melquisedec.

7

Jesús matseixmaaⁿ ts'iaaⁿ tyeⁿ cha'xjeⁿ Melquisedec

¹ Nquii Melquisedec tyom'aaⁿ rey ndaa nn'aⁿ tsjoom Salem ndo' mati tyotseixmaaⁿ tyeⁿ cwentaa' Ty'oots'om na m'aaⁿ na ndyeticheⁿ. Quia na jndyolcwe' Abraham jnda na tantjoom tia' ñ'eⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na cwitsaⁿntjom, tjacatjomñe Melquisedec jom, tcaⁿ tsaⁿñeeⁿ na catio'naaⁿñe Ty'oots'om jom. ² Ndo' cha'tso 'naⁿ na tjei' Abraham luee nn'aⁿ ñ'eⁿ na s'aaⁿ tia', tquiaaⁿ diezmo cantyja 'naaⁿ joo jo' nnom Melquisedec. Xuee' Melquisedec ma'moⁿna' na cwiluiiñe

ts'aⁿ na matsa'ntjom cha'xjeⁿ na maty'iomyana' ndo' xuee' tsjoom Salem ma'moⁿna' na tjaa tia' nn'aⁿ tsjoom'ñee, jo' ma'moⁿna' na tyoluiiñê ts'aⁿ na ya matsa'ntjoom naⁿñeeⁿ na tjaa tia' cachona. ³ Tijndaa' meiⁿ tsotyeeⁿ, meiⁿ tsoñeeⁿ, meiⁿ cwaaⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ na tuiiñê. Tijndaa' cwaaⁿ na tuiiñê, meiⁿ cwaaⁿ na tueeⁿeⁿ. Ndo' na ljo' ñequii'cheⁿ matseijomna' jom cha'na nquii Jnda Ty'oöts'om, ñequii'cheⁿ matseixmaaⁿ tyee.

⁴ C'oom' n'om'yo' na jeeⁿ t'maⁿ tyoluiiñê Melquisedec na nquii weloo welooya Abraham, cha'tso na tjeiiⁿeⁿ luee nn'aⁿ na ñequio s'aaⁿ tia', tquiaaⁿ diezmo nnom. ⁵ Cantyja 'naaⁿ ljeii na tqeeⁿ Moisés, nquiee ntyee na cwiluiindy tsjaaⁿ Leví na jndyowicantyyoo', matsa'ntjom ljeii'ñeeⁿ na quia nn'aⁿ judíos diezmo ndaⁿna, meiiⁿ na nn'aaⁿndyena ndo' mati cwiluiindy ntyee'ñeeⁿ tsjaaⁿ 'naaⁿ Abraham. ⁶ Saa juu Melquisedec, meiⁿ nchii cwiluiiñê tsjaaⁿ Leví jom, to'ñoom cwenta diezmo l'o Abraham, tsaⁿ na jnda tso Ty'oöts'om nnom chiuu nnts'aaⁿ. Ndo' tcaⁿ Melquisedec na catio'naaⁿñê Ty'oöts'om Abraham. ⁷ Ee ñ'oom na mayuu' ts'aⁿ na t'maⁿti cwiluiiñê matio'naaⁿñê ts'aⁿ na cjeti tseixmaⁿ. ⁸ Cantyja 'naaⁿ na waa quii'ntaaⁿ nn'aⁿ judíos, nn'aⁿ na cwito'ñoom diezmo, joona nn'aⁿ na cwiwje, saa ñ'oom' Ty'oöts'om na jnda teiljeii matseineiⁿna' cantyja 'naaⁿ Melquisedec na cha'cwijom na ndicwaⁿ wanoom'm. ⁹ Jo' chii ndaⁿ nntso ts'aⁿ na joo ntyee na la'xmaⁿna tsjaaⁿ Leví na je' cwito'ñoomna diezmo, mati tquiana diezmo cantyja 'naaⁿna nnom Melquisedec nc'e nquii Abraham. ¹⁰ Ee quia na tquiaa Abraham diezmo nnom Melquisedec xjeⁿ na tjacatjomñê tsaⁿñeeⁿ jom, meiiⁿ na tyooluiiñê Leví saa cantyja na macwji' Ty'oöts'om cwenta, nc'e nquii Abraham, jo' maty'iomna' na tquiaa Leví diezmo.

¹¹ To'ñoom nn'aⁿ Israel ljeii na matsa'ntjomna' cantyja 'naaⁿ ntyee tsjaaⁿ Leví na joona tsjaaⁿ Aarón na jndyowicantyyoo'. Quia jo' ts'iaaⁿ na ñel'a ntyee'ñeeⁿ, xeⁿ ndaⁿ nlqueⁿna' ts'aⁿ na candaⁿñê jo nnom Ty'oöts'om, maxjeⁿ taxocaⁿna' na nnc'oom cwiicheⁿ tyee na nchii cha'na ts'iaaⁿ na ñeseixmaⁿ Aarón saa nlcaⁿna' cwii tyee na nntseixmaⁿ ts'iaaⁿ cha'na juu na ñeseixmaⁿ Melquisedec. ¹² Ee quia na cwileijndyoo ts'iaaⁿ na la'xmaⁿ ntyee, mati macaⁿna' na nleijndyoo ljeii na matseijndaa'ñena' ts'iaaⁿ na cwil'ana. ¹³ Ndo' nquii na cwiluiiñê na matsa'ntjom jaa na cantyja 'naaⁿ matseineiⁿ ñ'oom' Ty'oöts'om na teiljeii, jom tuiiñê tsjaaⁿ cwiicheⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ Israel, ndo' cantyja 'naaⁿ tmaaⁿñeeⁿ, tjaa meiⁿ ncwii ts'aⁿ na jnda ñet'oom tyee. ¹⁴ Ee maxjeⁿ majndaa'ya na nquii na cwiluiiñê na matsa'ntjom jaa, tuiiñê tsjaaⁿ tmaaⁿ Judá, ndo' quia seineiⁿ Moisés cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ ntyee, ticwjaa'ñê ñ'oom cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ tmaaⁿñeeⁿ.

15 Ndo' majndaa'ya na ljo' quia cwiwitquioo' na juu tyee cantyja 'naa'ya matseijomna' jom cha'na Melquisedec, 16 na nchii ñeseixmaaⁿ tyee nc'e na mawaa ljeii na matseijn-daa'ñena' cwaaⁿ tsjaaⁿ nn'aⁿ nla'xmaⁿna ntyee, saa nc'e na waa najndei na wando' na tijoom catyuii'. 17 Ee matso Ty'oots'om na ljo' cantyja 'naaⁿ Cristo:

'U ñequii'cheⁿ matseixmaⁿ tyee

cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na tyotseixmaⁿ Melquisedec.

18 Jo' chii ñ'oom na teijndaa'jndyee na tyotsa'ntjomna', 'ndiina', nc'e na tijndeina' na nlui'n'maaⁿñe ts'aⁿ cantyja 'naaⁿna', ticwil'uena'. 19 Ee ljeii na tqueⁿ Moisés mei'cwii ts'aⁿ tiqueⁿna' na candaⁿñe jo nnom Ty'oots'om. Saa waa cwiicheⁿ na matseinoomⁿñe juuna' na la'xmaaⁿya cwii na candaⁿ'ti na mañequiaana' na cwicantyjaa' n'ooya na cantyja 'naaⁿ juu jo' matseicandyoo'ñena' jaa na m'aaⁿ Ty'oots'om.

20 Ndo' t'mooⁿ na mayuu' na ljo' nc'e ñ'oomtyeⁿ na seineiiⁿ. Nt'omcheⁿ ntyee na ñet'om, quia na t'omna ts'iaaⁿ, tjaa'naⁿ ñ'oomtyeⁿ tuaa cantyja 'naaⁿna. 21 Saa cantyja 'naaⁿ Ta Jesús ty'iomna' ts'iaaⁿ tyee jom ñequio ñ'oomtyeⁿ ee matso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii:

Nquii na matsa'ntjom seineiiⁿ ñ'oomtyeⁿ

meiⁿ xotseichueiiⁿeⁿ na seitioom:

“U ñequii'cheⁿ nntseixmaⁿ ts'iaaⁿ tyee cha'xjeⁿ ts'iaaⁿ na tyotseixmaⁿ Melquisedec.”

22 Nc'e juu ñ'oomtyeⁿwaa', ma'moⁿndyeyuna' na Jesús waa ñ'oom na candaⁿ'ti cantyja 'naaⁿaⁿ, nchiiti juu na tyowaajndyee. 23 Jeeⁿ jndyendye ntyee na tyom'aⁿ najndyee, ee leicaljoo'ndye ts'iaaⁿñeeⁿ nc'e na tyowjena, 24 saa nc'e na ticue' Jesús, jo' chii tjaa'naⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ tjaquiee' ts'iaaⁿ tyee na matseixmaaⁿ. 25 Jo' chii candaⁿ'ya nndaⁿ nncwji'n'maaⁿñe cha'tsondye nn'aⁿ na cwila'candyoo'ndyena na m'aaⁿ Ty'oots'om cantyja 'naaⁿaⁿ, ee ticantycwii na wanoom'm ndo' na macaaⁿ nnom cantyja 'naaⁿna.

26 Jo' chii candaⁿ'ya cwiluiiñe Jesús tyee na tjacantya na macaⁿna' jaa. Jom lju' ts'oom, tyootseitjooñe, juu na cwajndii tjaa'naⁿ na t'aa'na' jom, tiquich'eeⁿ cha'na cwil'a nn'aⁿ jnaⁿ, je' matseit'maaⁿñena' jom nandyeti cañoom'luee. 27 Meiⁿ ticaⁿna' na cats'aaⁿ cha'na tyoll'a nt'omcheⁿ ntyee na tjacantya tyoluii'tmaⁿndye, na 'io ndii 'io tyola'cwjeena quioo' na tyoñequiana jooyo' nnom Ty'oots'om, najndyee cwentaa jnaaⁿ nquieena ndo' nda jo' mati cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ. Saa xuii' na s'aa Jesús, ñejomndii' tquiaaⁿñe cheⁿnqueⁿ na tueeⁿeⁿ, cwii na macanda. 28 Ljeii na tqueⁿ Moisés tqueⁿna' nn'aⁿ ts'iaaⁿ ntyee na ticandaⁿ' la'xmaⁿna. Saa ñ'oom na ndanquia

tqueⁿtyeⁿ Ty'o^ots'om maty'iomna' ts'iaaⁿ nquii Jnaaⁿ na tjaa yuu ntycwii na tseixmaaⁿ na canda^añê.

8

Jesús cwiluiñê na matioom'ñê ñ'oom cwentaaya

¹ Cautyja 'naaⁿ ñ'oomwaa na matseinaⁿ cautyja 'naaⁿ ntyee, luaa ñ'oom na t'maⁿti tseixmaⁿna' na cha'tso. Cristo matseixmaaⁿ tyee na tjacautyja na cwiluiit'maⁿñê cwen-taaya. Jnda tjaaⁿ cañoom'lueecheⁿ. Je' mawacatyeeⁿ nty-jaa' ts'o Ty'o^ots'om ntyjaya na macwiluiit'maⁿñê, ² na ma-mandi'ntjoom naquii' yuu na tjacautyja na lju' tseixmaⁿna', juu na s'aa nquii Ty'o^ots'om, nchii nn'aⁿ l'a jo'.

³ Cwii cwii tyee na tjacautyja na t'maⁿ cwiluiñê cwity'ioomna ts'iaaⁿ jom na nntseicueⁿeⁿ quioo' ndo' na ñequiaaⁿ jooyo' nnom Ty'o^ots'om cwentaa nn'aⁿ. Nc'e na luaa', mati tcaⁿna' na waa na ññequiaa Jesucristo. ⁴ Xeⁿ na ndi m'aaⁿ tsjoomnancue, meiⁿ xoc'oomna' jom na nntseixmaaⁿ tyee, ee m'aⁿ ntyee ljoofne na cwinequia quioo' nnom Ty'o^ots'om cha'xeⁿ matseijndaa'ñe ljeii na tqueⁿ Moisés. ⁵ Wats'om yuu na cwindye'ntjom ntyee'ñeeⁿ, cwe' tseixmaⁿna' ncwaaⁿ na jlui'tsjaaⁿ juu na waa cañoom'luee. Nquiuuyaaya na cwe' ncwaaⁿ jo' ee quia to' Moisés na nnts'aaⁿ wats'omliaa, matso Ty'o^ots'om nnoom: “Queⁿ queⁿ cwentaa na catsa' juuna' cha'xeⁿ na t'mooⁿya njom' quia t'oom' sjo Sinaí.” ⁶ Saa nquii tyee na tjacautyja cwentaa, mach'eeⁿ ts'iaaⁿ yuu na xcweti cwiwit'maaⁿ, matseitjoom nn'aⁿ ñequio Ty'o^ots'om nc'e cwii ñ'oomtyeⁿ na xcwetina', na cajndati ñ'oom chuuna' na tso Ty'o^ots'om na nntseicana^a.

⁷ Juu ñ'oomtyeⁿ na seijndaa'ñe jndyee Ty'o^ots'om, xeⁿ tqueⁿna' na canda^andye nn'aⁿ, quia jo' tícaⁿna' cwiicheⁿ ñ'oom. ⁸ Saa ljeii Ty'o^ots'om na juu ñ'oom'ñeeⁿ tíqueⁿna' nn'aⁿ na canda^andye jo nnoom, jo' chii tsoom:

Matso nquii Ta: Mancue'ntyjo xjeⁿ

na nlquaaⁿxcō ñ'oomtyeⁿ ñequio nn'aⁿ Israel ndo' ñequio nn'aⁿ Judá.

⁹ Juu ñ'oom'ñeeⁿ tixotseijomna' ñequio ñ'oomtyeⁿ na seijn-daa'ndyo ñequio weloona, quia na t'uiya lueena

na tjeii'a joona ndyuaa Egipto;

saa nc'e na tícala'canda^andyena ñ'oom'ñeeⁿ,

jo' chii 'ndiya joona, luaa' matso nqueⁿ na matsa'ntjoom.

¹⁰ Juu ñ'oomtyeⁿ na nntseijndaa'ndyo ñequio nn'aⁿ Israel quia na nncue'ntyjo xjeⁿ,

luaa nntseixmaⁿna' matso nquii na matsa'ntjom:

Ñ'oom 'naⁿya na matsaⁿntjomna', nncwjaaⁿndyo joona'
 naquii' nqueⁿna,
 ndo' nntseiljeiya joona' naquii' n'omna.
 Ja nntseixmaⁿya Ty'o^oots'om cwentaana
 ndo' joona nla^xmaⁿna nn'aⁿya.

¹¹ Quia ljoⁿ'cheⁿ tixocaⁿ'na' na ca'moⁿ cwii cwii ts'aⁿ ndaa
 nc'iaa',

oo ndaa nn'aaⁿaⁿ oo ndaa nt'omcheⁿ,
 cha nnta'jnaaⁿ'na nqueⁿ na cwiluiiñe na matsaⁿntjoom,
 ee xjeⁿ'ñeeⁿ cha'tsondye nn'aⁿ nnta'jnaaⁿ'na ja,
 meiiⁿ ts'aⁿ na tit'maⁿ cwiluiiñe, meiiⁿ ts'aⁿ na tjacantyja na
 matsaⁿntjom.

¹² Ndo' natia na cwil'ana nntseit'maⁿ ts'o^ooⁿ
 ndo' xocañjomti ts'o^ooⁿya jnaaⁿna.

¹³ Quia na matseineiⁿ Ty'o^oots'om cantyja 'naaⁿ' cwii
 ñ'oomtyeⁿ xco, ma'moⁿ'na' na jnda tquieeñe ñ'oom na tyowaa
 jndyee ndo' juu na jnda tquiee tseixmaⁿ'na', mawaa xjeⁿ na
 nntsuuna'.

9

Wats'om tsjoomnancue ndo' wats'om cañoom'luee

¹ Juu ñ'oomtyeⁿ na tqueⁿjndyee Ty'o^oots'om ñequio nn'aⁿ Is-
 rael, jndaa' seijndaa'ñena' chiuu nla't'maaⁿ'ndyena jom ndo'
 na nl'ana cwii w'aaliaa. ² Juu cuarto na cwe' we'yandyo
 cantyja 'naaⁿ' w'aaliaa'ñeeⁿ tyomeintyjee' xjo na tyocantyjo
 chom ndo' ñ'eⁿ cwii meiⁿsa yuu na tyocantyjo ntyoo'.
 Cuarto'ñeeⁿ jndyuna' Cuarto Lju'. ³ Naxeⁿ' liaa na ntyja na
 jnda we, tyowaa cwiicheⁿ cuarto na jndyuna' na Lju'ticheⁿ
 Tseixmaⁿ. ⁴ Naquii' cuarto'ñeeⁿ tyowaa tio s'om cajan yuu
 tyola'co ntyee suu ndo' cwii castom na tcweeñ'eⁿna' s'om
 cajan. Ts'om castom'ñeeⁿ tyowaa cwii xuaa na tuiina' ñ'eⁿ
 s'om cajan na too'cheⁿ ñjom maná ndo' mati ñ'eⁿ ts'oom l'eii
 'naaⁿ' Aarón na jndei'na' ndo' ñjom lcaa' ljo' na chona' ljeii
 ñ'oomtyeⁿ na seijndaa'ñe Ty'o^oots'om ñ'eⁿndyena. ⁵ Nacjoo'
 castom'ñeeⁿ tyocantyjo we querubines na tuii ñequio s'om
 cajan. Joona' cwit'mooⁿ'na' na m'aaⁿ Ty'o^oots'om ñequio nn'aⁿ.
 Ndyeyu nacjoo' tscaa' na ta' 'ndyoo castom'ñeeⁿ, tjom lquii
 querubines'ñeeⁿ yuu cwiñequia ntyee nioom quioo' na jnda
 jla'cwjeena cha catseit'maⁿ ts'om Ty'o^oots'om jaa nn'aⁿ Israel.
 Jndye ñ'oom maniom na cwit'mooⁿ cwii cwii nmeiⁿ, saa
 ticaⁿ'na' na nlanaaⁿya cantyja 'naaⁿ joona' na maje'ndyo.

⁶ Quia na jnda teijndaa' cha'tso nmeiⁿ, nquiee ntyee 'io ndi
 'io tyo'ooquieⁿna cuarto na we'yandyo na tyol'ana ts'iaaⁿ na
 la'xmaⁿna. ⁷ Saa cuarto na jnda we, macanda tyojaaqueie'
 nquii tyee na tjacantyja cwiluii't'maⁿ'ñe, ndo' ñejom ndii' na
 cwii cwii chu. Tyojaachom nioom quioo' na cwila'cwjee nn'aⁿ

na cwila't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om. Niom'ñeeⁿ tyoñequiaaⁿ cwentaa' jnaaⁿ nqueⁿ ndo' mati cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ. ⁸ Ndo' na luaa' tuaa, ma'moⁿ Espíritu Santo na yochēⁿ na tyowaa wats'om liaa'ñeeⁿ, ticwanaaⁿ na nncjaquiee' meiⁿquia ts'aⁿ cuarto na lju'ticheⁿ tseixmaⁿna'. ⁹ Cha'tso nmeiⁿ la'xmaⁿna' cwii na ma'moⁿna' nda^aya ncuee meiⁿñe, ee 'naⁿ na tyoñequia nn'aⁿ ñequio quioo' na tyola'cwjeena na cwila't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om, ts'iaaⁿñeeⁿ tîcandaaⁿ nlqueⁿna' joona na la'xmaⁿna na canda^andyena jo nnom Ty'o^ots'om. ¹⁰ Ñ'oom'ñeeⁿ cwe' t'uiina' cantyja 'naⁿ na cwicwa'na ndo' na cwiwena ñequio nt'omcheⁿ nnom na maqueⁿlju'na' joona. Saaⁿ cwe' tomti la'xmaⁿna' cwii na matsaⁿntjomna' chiuu na nc'omna, ndo' joo ñ'oommeiⁿ ñequiⁱcheⁿ tyowaa najndana' hasta xjeⁿ na seichuii' Ty'o^ots'om chiuu nla't'maaⁿndye nn'aⁿ jom.

Nioom' Cristo

¹¹ Saa jnda jndyo Cristo na cwiluiiñēⁿ tyee na tjacantyja cantyja 'naaⁿ cha'tso naya na maniom. Juu wats'om yuu na mandi'ntjoom, yati ndo' canda^ati tseixmaⁿna', meiⁿ nchii nn'aⁿ l'a juuna' ee nchii tseixmaⁿna' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue. ¹² Jnda tjaqueⁿeⁿ yuu na lju'ticheⁿ wats'om cañoom'luee, saa nchii cha na ñequiaaⁿ nioom canch'ioo ñequio nioom quioo'ndyo nch'u, jom tquiaaⁿ nioom' nqueⁿ, meiⁿ ticaⁿna' na nnts'aannaaⁿaⁿ na ljo' ndo' nc'e jo', seijndaa'ñēⁿ na la'xmaaⁿya na ticatycwii na cwicalui'n'maaⁿndyo. ¹³ Ñ'oom na mayuu' quia tyolacanda^andye ntyee nioom quioo'ndyo ñequio nioom canch'ioo nacjoo nn'aⁿ ñequio tsjaa' na tcoñe casondyecu, tyowaa najndeii na tyola'xmaⁿ ts'iaaⁿmeiⁿ na tqueⁿ lju'na' nn'aⁿ cha nnda^a nla't'maaⁿndyena Ty'o^ots'om. ¹⁴ Ndo' nc'e na luaa' waa, juu nioom' Cristo mat'maⁿti waa najndeii na matseixmaⁿna', ee cantyja 'naaⁿ najndeii na matseixmaⁿ Espíritu Santo na ticatycwii na m'aaⁿ, Cristo tquiaaⁿñe cheⁿnqueⁿ nnom Ty'o^ots'om na seijomna' jom cha'na quioo' na canda^añe ndo' nioom' jom matseilju'na' na m'aaⁿtyeⁿ n'o^oya cantyja 'naaⁿ joo ts'iaaⁿ na wjaachuuna' jaa na nncwja^aya cha nnda^a ndyaⁿntjooⁿya nnom Ty'o^ots'om na wando'.

¹⁵ Nc'e na luaa', tquiaaⁿñe Cristo na tueeⁿeⁿ cha cantyja 'naaⁿ cwii ñ'oom xco na matseijndaa'ñēⁿ nnda^a nntseitjoom nn'aⁿ ñequio Ty'o^ots'om, ndo' na ljo' nnda^a nntseit'maⁿ ts'oom nn'aⁿ jnaaⁿna na ñel'ana quia tyom'aⁿna nacje 'naaⁿ ñ'oomtyeⁿ na tyowaajndyee ndo' cha joo nn'aⁿ na ma'maⁿ Ty'o^ots'om nnda^a nnto'ñoomna juu naya na tijoom ntycwii na jnda tsoom na ñequiaaⁿ ndaaⁿ naⁿñeeⁿ. ¹⁶ Quia matseiljeii ts'aⁿ tsom na matseijndaa'ñena' cwii na l'ue ts'om, ñ'oom na chuu tsom'ñeeⁿ, tjaa'naⁿ najndeiiⁿa' yochēⁿ na

ndicwaⁿ wando' tsaⁿñeeⁿ. 17 Ee tsom na seiljeii ts'aⁿ na ma'moⁿna' chiuu waa na matseijndaa'ñe, tjaa'naⁿ najndeii tsom'ñeeⁿ yocheⁿ na wando' tsaⁿñeeⁿ, xeⁿ jndaⁿ tueeⁿeⁿ quia jo' waa najndeii na matseixmaⁿna'. 18 Nc'e na ljo', ñ'oom na teijndaa' najndyee mati tqueⁿtyeⁿna' cwe' ñ'eⁿ nioom quioo'. 19 Ee quia na jndaⁿ sei'naaⁿ Moisés cha'tso ljeii na matsaⁿntjomna' ndaaⁿ nn'aⁿ Israel, quia jo' seityeeⁿ soo wee cwii ts'oom hisopo, seicanaⁿaⁿ soo'ñeeⁿ quii' nioom catsondyench'u ñequio nioom canch'ioo na tjoom'na' ñ'eⁿ ndaaⁿtioo, jndaⁿ jo' seicandaⁿñeⁿ niom'ñeeⁿ tsom na chuu ljeii'ñeeⁿ ndo' mati nn'aⁿ Israel. 20 Ndo' tsoom ndaaⁿna: “Cantyja 'naaⁿ niom'waa ma'moⁿna' na cwiljotypeⁿ ñ'oom na matsaⁿntjomna' na matseijndaa'ñe Ty'oⁿots'om ñ'eⁿndyo'.” 21 Ndo' mati seicandaⁿñeⁿ niom'ñeeⁿ wats'omliaa ñequio cha'tso 'naⁿ na cwiwil'ue jo' jo' na cwila't'maaⁿndyena Ty'oⁿots'om. 22 Cantyja 'naaⁿ ljeii na matsaⁿntjomna', mandyo na cha'tsoti 'naⁿ maqueⁿlju'na' ñequio niom', ndo' xeⁿ ticwe' niom', ticatseit'maⁿ ts'om Ty'oⁿots'om jnaaⁿ nn'aⁿ.

Tquiaaⁿñe Cristo na tueeⁿeⁿ, jo' na matseiljoom'm jnaaⁿya

23 Ndo' na luaa', jo' chii tcaⁿna' na cwe' nioom quioo' cha queⁿlju'na' joo 'naⁿ na teil'ue quii' wats'omliaa na joona' jlui'tsaaⁿna' joo 'naⁿ na niom cañoom'luee, saaⁿ joo 'naⁿñeeⁿ tcaⁿna' na cue' cwii na candaⁿti. 24 Ee Cristo, nchii tjaqueⁿeⁿ wats'om na ñel'a nn'aⁿ, cwii na cwe' jlui'tsaaⁿna' wats'om na mayuu'cheⁿ na waa cañoom'luee. Jom tjaqueⁿeⁿ cañoom'luee yuu na matioom'ñeⁿ ñ'oom 'naaⁿya jo nnom Ty'oⁿots'om. 25 Nchii tjaqueⁿeⁿ cañoom'luee na jndye ndii' na nncueeⁿeⁿ cwentaa nn'aⁿ, cha'xjeⁿ quich'ee tyee na cwiluiitquieñe jo ndaaⁿ nn'aⁿ judíos na chu ndo' chu mawjaaqueⁿeⁿ cuarto na macandaⁿ na lju' tseixmaⁿna' na ñnequiaaⁿ nioom quioo'. 26 Ee xeⁿ na ljo' tcaⁿna', quia jo' jndye ndii' xjeⁿ na tqueⁿ Ty'oⁿots'om tsjoomnancue, nlcaⁿna' na cue' Cristo. Saaⁿ ncueemeiiⁿ na mawjaantycwii cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, ñejomndii' teitquioo'ñe Cristo, na tquiaaⁿñe na tueeⁿeⁿ na nntseicanoom'm jnaaⁿ nn'aⁿ. 27 Ndo' cha'xjeⁿ na majndaa' na ñejom ndii' nncwjaaya na cha'tsondyo, ndo' jndaⁿ jo' nncu'xeⁿ Ty'oⁿots'om jaa, 28 maluaa' ñejomndii' na tquiaaⁿñe Cristo na tueeⁿeⁿ cha nntseinoom'm jnaaⁿ jndyendye nn'aⁿ. Ndaⁿ jo' nleitquioo'ñe na ndaⁿ we, nchii cwe' na nntseijndaa'ñe cantyja 'naaⁿ jnaaⁿ nn'aⁿ, saaⁿ na nncwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ na cwicantyyaa' n'om jom.

10

Ñejom tue' Cristo cwentaa cha'tsondye nn'aⁿ

¹ Juu ljeii na tq^{ue} Moisés matseijomna' juuna' cwe' cwii ncwaaⁿ joo naya na tseixmaⁿ Cristo na quia nnto'ñoo^{ny}a, nchii tseixmaⁿna' cwii na nlqueⁿna' ts'aⁿ na candaa'ñe jo nnom Ty'o^{ots}'om. Nc'e na luaa', juu ljeii'ñeeⁿ tijoom candaaⁿ nlqueⁿna' na candaa' la'xmaⁿ nn'aⁿ na chu ndo' chu cwila-candyoo'ndyena na m'aaⁿ Ty'o^{ots}'om. ² Ee cantyja 'naaⁿ ljeii'ñeeⁿ, xeⁿ waa na ndaaⁿ nlqueⁿna' ts'aⁿ na tjaa jnaⁿ tseix-maaⁿ, quia jo' jndaⁿ 'ndye nn'aⁿ Israel na cwila'cwjeena quioo' cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'o^{ots}'om joona. ³ Saa nc'e na chu ndo' chu ñeja'cwjeena quioo' cha catseit'maⁿ ts'om Ty'o^{ots}'om jnaⁿ na laxmaⁿna, na luaa' ñel'ana yacheⁿ s'aana' na tjañjoom' n'omna na ndicwaⁿ laxmaⁿna jnaⁿ, ⁴ ee tijoom jndaa nlju'ñe ts'aⁿ jnaaⁿaⁿ cwe' ee na cwiquioo nioom quioondyo ñequio canch'ioo.

⁵ Macwe' jo' quia jndyo Cristo tsjoomnancue, tsoom nnom Ty'o^{ots}'om:

Tileiquiaana' na nljoya ntyji' na cwe' quioo' cwila'cwjee nn'aⁿ, ñequio 'naⁿ na cwiñe'quiana na cwila't'maaⁿndyena 'u.

Jo' chii tq^{uiaa}' na ts'aⁿ ja cha nnc'io cwentaa nn'aⁿ cha nnt-seit'maⁿ ts'om' jnaⁿ na la'xmaⁿna.

⁶ Tineiⁿ na cwila'cona quioo' ñequio nt'omcheⁿ na cwil'ana naya 'U cha ndaaⁿ nntseit'maⁿ ts'om' jnaaⁿna.

⁷ Jo' chii tsjoo:

"Luaa ja Ta, waa ñ'oom na teiljeii cantyja 'na^{ny}a na matsona': 'U Ty'o^{ots}'om, jndaⁿ jndyoo na nnts'aaya yuu na l'ue' ts'om', cha'xjeⁿ ñ'oom na teiljeii cantyja 'na^{ny}a nacjoo' libro."

⁸ Najndyee tso Cristo na tineiⁿ Ty'o^{ots}'om quioo' na cwila'cwjeena na cwila'cona nnom tio, ñequio nt'omcheⁿ nnom na cwil'ana naya jom meiiⁿ juu ljeii na matsa'ntjomna' ñequio najndei'na' matsona' na cal'ana naljo'. ⁹ Jndaⁿ jo' tsoom: "Jndaⁿ jndyoo na nnts'aa yuu na l'ue' ts'om'." Ñ'oomwaa' ma'moⁿna' na matseityueeⁿeⁿ ñ'oom na cwila'cwjee nn'aⁿ quioo' cha nntseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿna ndo' macwjaa'ñê ñ'oom xco na jndaⁿ we na ñejom ndii' nncue' Cristo cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁰ Jndaⁿ tq^{ue} Ty'o^{ots}'om jaa na lju' n'oo^{ny}a nc'e s'aa Jesucristo cantyja na l'ue' ts'oom, na tq^{uiaa}ñe cheⁿqueⁿ na tueeⁿeⁿ cwentaa, ñejom tuui na ljo' cwentaa cha'tsondyoñ'aaⁿ.

¹¹ Ntyee cwentaa nn'aⁿ judíos na ñet'om nacje 'naaⁿ ñ'oom najndyee na tacatyeeⁿtyeⁿ, 'io ndi 'io mañe'joo mañe'joo ts'iaaⁿ tyol'ana na tyola'cwjeena quioo' cha nntseit'maⁿ ts'om Ty'o^{ots}'om joona. Saa tijoom candaaⁿ na nntseicanduu' Ty'o^{ots}'om jnaaⁿ nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ jo'. ¹² Saa Cristo ñejom ndii' tq^{uiaa}ñe nnom Ty'o^{ots}'om na cueeⁿeⁿ cha ndaaⁿ

nlju'ndyo cantyja 'naaⁿ jnaaⁿya. Jnda jo' tjawacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'ooots'om ntyjaya yuu na matseit'maaⁿñena' jom. ¹³ Je' meinom'm hasta xjeⁿ na nntsa' Ty'ooots'om nn'aⁿ na jndoo jom na nntseijomna' naⁿñeeⁿ cha'cwijom ts'oom na ntyjo nc'eeⁿ, ¹⁴ ee ñejom ndii' na tquiaañê na tueeⁿeⁿ, ndo' nc'e na ljo', juu na candaⁿ na maqueⁿna' na lju' n'om nn'aⁿ na cwicantyyaa' n'omna jom, ticantycwiina'. ¹⁵ Ndo' mati nguii Espíritu Santo macwji'yuu'ñê na ljo' ndaⁿya, na tsoom:

¹⁶ Nqueⁿ na matsa'ntjoom tsoom:

“Luaa ñ'oom na nlquaⁿxcⁿ ñ'eⁿ nn'aⁿ Israel jnda na tjacaa jndye ntyu.

Nlquaⁿya ñ'oom na matsa'ntjomna' quii' n'omna, ndo' nntseiljeiya joona' naquii' nqueⁿna.”

¹⁷ Jnda jo' tsotyeⁿcheⁿ:

Meiⁿ xocjaañjoom'ti ts'oⁿya jnaaⁿna ñequio natia na cwil'ana.

¹⁸ Jo' chii quia jnda seit'maⁿ ts'om Ty'ooots'om jnaaⁿ nn'aⁿ, tacaⁿtina' na cwiicheⁿ nncue'nnda'.

Calacandyoo'ndyo na m'aaⁿ Ty'ooots'om

¹⁹ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yuyⁿo' ñ'eⁿ Ty'ooots'om, cwiñ'oⁿt'maaⁿndyo n'oⁿya na ndyeyu macwitsaaquiaⁿa yuu na tseixmaⁿ na lju'ticheⁿ na m'aaⁿ. Ee nioom' Jesucristo mañequiaana' na wanaaⁿ na cal'aaya na ljo'. ²⁰ Cwitsquiaⁿya jo' jo' cantyja 'naaⁿ nato xco. Juuna' mañequiaana' na ticantycwii na wando' ts'aⁿ. Cristo seiⁿndaa'ñê natowaa' quia na tjaa'ñe ts'aⁿ lantsa tsei'ntsqueeⁿeⁿ. Na luaa' tjoom matseijomna' cha'cwijom quia na t'ioo' liaa tco na ñentyja yuu na tyowjaaquiee' tyee cuarto na macanda na lju'ticheⁿ. ²¹ Jesús cwiluiiñê tyee cwentaaya na tjacantyya na cwiluiit'maⁿñê na matsa'ntjoom nn'aⁿ na cwiluiindyⁿe cwentaa' Ty'ooots'om. ²² Jo' chii jndei'na' na cala'candyoo'ndyo na m'aaⁿ Ty'ooots'om ñequio na xcwee'ya n'oⁿya, ñequio na candaⁿya na cwila'yuyⁿa n'oⁿya ñ'eⁿñê, ee jnda seiljoom'm jaa naquii' n'oⁿya cha tinc'oⁿya na maco'tiana' nquiuuya na nntsaantyyaa'a jom, na jnda tmaaⁿ jaa na cha'waandyⁿ ñequio cwii na matseijomna' ndaatoo lju'. ²³ Caljoo'ndyotyaaⁿya ñequio ñ'oom na cwicantyyaa' n'oⁿya. Til'aaya na we waa cantyja 'naaⁿna'. Ee ñ'oom na jnda tso Ty'ooots'om ndaⁿya na nnts'aaⁿ, maxjeⁿ nntseicandaⁿñê. ²⁴ Mati la'xmaaⁿya na cateijndeiya nn'aaⁿya na cwila'yuyⁿ cha na cantyya 'naaⁿ jo' nntseiqueeⁿna' n'omna na mati nnc'omna na wi' n'omna nc'iaana, ndo' na cal'ana yuu na ya. ²⁵ Tacal'aaya na ticala'jomndyo quia cwitjomndye nn'aⁿ na cwila'yuyⁿ. M'aⁿ nn'aⁿ na cwil'a na ljo' saa jaa quiaaya na t'maⁿ n'om cha'tsondyⁿe nn'aⁿ na cwila'yuyⁿ.

Majndeitiicheⁿ je' na cwinty'iaaya na wjaawindyoo' na nncwjee'nnda' nquii Ta Jesús.

²⁶ Ee xeⁿ cwil'aayaaya na nla'tjoondyo nnom Ty'oots'om ndo' macwita'jnaaⁿla ñ'oom na mayuu', tjaa'naⁿ cwiichenⁿ nnom na nnc'o juuna' ñequiondyo cantya 'naaⁿ jnaⁿ na cwil'aatyaaya. ²⁷ Xeⁿ cwil'aaya na ljo', macandā meiⁿndoo'na' na nncu'xeⁿ Ty'oots'om jaa, ee waa cwii na matseicaty'uena' ee ncuaa chom na jeeⁿ w'ii na nnt'uiina' nn'aⁿ na cw'loo nacjoom'm. ²⁸ Tyowaa na teiyo na meiⁿquia ts'aⁿ na tiñe'catseicandā ñ'oom na tqueⁿ Moisés, cwe' ñequio ñ'oom 'ndyoo meiiⁿ ñe'we ndyee ts'aⁿ na ntyjii na ljo' mach'ee tsaⁿñeeⁿ, seijndaa'ñena' na cueeⁿleⁿ. Maxjeⁿ tjaa 'ñeeⁿ nnc'oom na wi' ts'om tsaⁿñeeⁿ. ²⁹ Nc'e na luaa' waa, c'oom'ya n'om'yo' cwanti na wi'ti nntjom cwii ts'aⁿ na matseiyu' na mach'eeya jnaaⁿl. Cha'cwijom macandyueeⁿ Jnda Ty'oots'om. Mach'eeⁿ na ticuee' ts'oom na juu nioom' Jesús na maqueⁿtyeⁿna' ñ'oom xco na matseijndaa'ñê, s'aaⁿ na cwe' cwantindyo niom'ñeeⁿ ndo' juuna' maqueⁿna' jom na tseixmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om. Matseijnaaⁿl tsaⁿñeeⁿ nquii Espíritu na cwiluiñe Ty'oots'om na jom jeeⁿ wi' ts'oom juu. ³⁰ Ee manquiuyu na tso Ty'oots'om: “Ja tseixmaⁿya na nntioom nn'aⁿ nqoⁿya cantya na cwila'tjoondyena. Cha'tso na nnjoom, nncō nnts'aa na nntioomna.” Ndo' mati waa cwiichenⁿ ñ'oom na tsoom: “Nquii Ta Ty'oots'om nncu'xeeⁿ nn'aaⁿlaⁿ cantya na jnda jla'tjoondyena nnoom.” ³¹ Jeeⁿ cwajndii nlco'wi'na' ts'aⁿ na nncju'na' juu l'o Ty'oots'om na wando'.

³² Cjaañjoom'ya n'om'yo' ncuee na ñejndyocaana', quia na to'yo' na cwila'yuy'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om, tyola'quiiyaya n'om'yo' na jeeⁿ wi' tyotjom'yo' na la'xmaⁿyo' cwentaaⁿlaⁿ. ³³ Ñ'eeⁿndyo 'o na tyocalui'jnaaⁿndyo' l'a nn'aⁿ ndo' na tyota'wi'na' 'o jo ndāā nt'omcheⁿ, ndo' nt'omndyo' 'o tyoteijndeiy'yo' nn'aⁿyo' na cwila'yuy' na teinomna nawi'ñeeⁿ. ³⁴ Mati t'om'yo' na wi' n'om'yo' nn'aⁿyo' na cwila'yuy' na tooⁿdyena w'aancjo, teijndeiy'yo' joona 'naⁿ na ñetcaⁿna'. Ndo' quia tjeii' nn'aⁿ 'naⁿyo' nc'e na cwila'yuy'yo', tyom'aⁿyo' na neiⁿyo' meiiⁿ na tjom'yo' na ljo'. Ee cwila'nqⁿyo' na cañoom'luee waa cwii nnom na jndati tseixmaⁿna', na tixontycwiina'. ³⁵ Jo' chii nc'e na nmeiⁿl jnda teinom'yo', ticaⁿndyenc'uaaⁿndyo' na cwicantyyaa' n'om'yo' Ty'oots'om, ee juuna' matseijndaa'ñena' na nnto'ñoom'yo' cwii na jeeⁿ jnda tseixmaⁿ. ³⁶ Macaⁿna' na cala'quii n'om'yo' nawi' na cwiwinom'yo'. Ee na nl'a'yo' na ljo', nla'jomndyo' ñequio na l'ue ts'om Ty'oots'om ndo' na nndaā ññequiaaⁿ na nnto'ñoom'yo' cha'tso na jnda tsoom na nnts'aaⁿ. ³⁷ Ee waa ñ'oom'm na

teiljeii cantyja 'naaⁿ! Cristo na matsona':
 Nqueⁿ na waa ñ'oom na nncwjeeⁿeⁿ,
 mawaa mawaa xjeⁿ na nncwjee'cañoom.
 Tayo mancwjeeⁿeⁿ.

³⁸ Ts'aⁿ na maquaⁿ na tjaa jnaⁿ tseixmaⁿ,
 nnc'oom cantyja 'naⁿya nc'e na matseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿndyo;
 saa xeⁿ lcwe'ntyaaⁿaⁿ cantyja 'naⁿya,
 xoc'ooⁿya na neiⁿya jom.

³⁹ Saa jaa ticala'xmaaⁿya cha'na nn'aⁿ na cwitjeii'lcwee'ndye
 na cantyja 'naaⁿ! jo' cwitsuundye. Jaa la'xmaaⁿya nn'aⁿ na
 cwila'yuy'ya n'ooⁿya ñ'eⁿ Ty'ooots'om, ndo' na ljo' maqueeⁿ jaa
 na cwicalui'n'maaⁿndyo.

11

Matsona' na catseyiyu'ya ts'om ts'aⁿ ñ'eⁿ Ty'ooots'om

¹ Ts'aⁿ na matseyiyu'ya ts'om ñ'eⁿ Ty'ooots'om, majndaa'ya
 ntyjii na nlo'ñom ljo' na macantyyaa' ts'om jo nnoom. Ndo'
 mati maniom 'naⁿ meiiⁿ na tyoonty'iaa ndaaya. ² Nc'e na
 tyola'yuy'ya n'om weloo nn'aⁿ Israel, jo' chii tjawee' ntyjii
 Ty'ooots'om ñ'eⁿndyena.

³ Cantyja na cwila'yuy'ya n'ooⁿ ñ'eⁿ Ty'ooots'om, cwila'nooⁿa
 na tqueeⁿ tsjoomnancue ñequiu tsjo'luee. Ndo' teil'uee'ñê 'naⁿ
 na xocandaā nty'iaa' ts'aⁿ joona' na tqueeⁿ 'naⁿ na niom na
 cwinty'iaaya je'.

⁴ Abel tyotseyiyu'ya ts'oom. Nc'e na ljo' xcweti seit'maaⁿñê
 juu, nchiiti Caín. Ndo' nc'e na ljo' tyotseixmaaⁿ, tso Ty'ooots'om
 na tjaa jnaaⁿaⁿ ndo' 'naⁿ na tyoñequiaaⁿ tjawee' ts'om. Ndo'
 na tyotseyiyu'ya ts'oom, meiiⁿ na jnda tueeⁿeⁿ ndicwaⁿ mat-
 seijnooⁿoⁿ n'ooⁿya.

⁵ Mati Enoc tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'ooots'om.
 Wanoom'm quia na tjañ'oom jom cañoom'luee, ticueeⁿeⁿ.
 Taticaliu nn'aⁿ jom, ndo' cwitjoocheⁿ na nncjaañ'oom
 jom, ñ'oom' Ty'ooots'om na teiljeii matsona' na tjaawee'
 ntyjii ñ'eⁿñê. ⁶ Xocjaawee' ntyjii Ty'ooots'om ñ'eⁿ ts'aⁿ xeⁿ
 ticatseyiyu'ya ts'om ñ'eⁿñê, ee cha na nntseicandyoo'ñena'
 ts'aⁿ ñ'eⁿñê, macaⁿna' na catseyiyu' na m'aaⁿ ndo' na t'maⁿ
 naya nnts'aaⁿ juu na xcweti mal'ue jom.

⁷ Nquii Noé, nc'e na tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'ooots'om,
 quia na seicandii jom na nluii cwii na tijoom ñenty'iaa
 nn'aⁿ na tuii, seicandaā'ñê ndo' s'aaⁿ w'aandaa cha
 nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ waⁿaⁿ. Ndo' nc'e na tyotseyiyoom'm,
 t'mooⁿ na nn'aⁿ tsjoomnancue la'xmaⁿ jnaⁿ saa nqueⁿ
 jlui'n'maaⁿñê nc'e na tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿñê.

⁸ Mati Abraham tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'ooots'om. Jo'
 chii quia na t'maⁿ jom, seicañaāⁿ. Jluueⁿeⁿ tsjom'm na wjaⁿ

ndyuaa na macanaaⁿ'aⁿ. Tjaaⁿ meiⁿ ticaljeiⁿ yuu wjaayom.
⁹Ndo' nc'e na tyotseyu'ya ts'oom, ñeseijomna' jom na tyom'aaⁿ
 tyuaa'ñeeⁿ cha'na ts'aⁿ na cwe' tyjee'ya, ndo' juuna' tyuaa na
 macanaaⁿ'aⁿ na tquiaa Ty'oōts'om. Cwe' l'aaliaa tyom'aaⁿ jo'
 jo' ndo' majo'ti Isaac ñ'eⁿ Jacob na mañejuu ñ'oom tsoom na
 nndaana na nnts'aaⁿ. ¹⁰Ee tyomeindoo'nty'iaañe Abraham
 na nncjaⁿ yuu waa tsjoom na jeeⁿ tyeⁿ tsia'tsjo' ñ'eⁿ tuiina' na
 seiindaa'ñe nguii Ty'oōts'om ndo' ñenqueⁿ s'aaⁿ juuna'.

¹¹Mati nc'e na tyotseyu'ya ts'om Sara, meiⁿ na jnda
 teinoom' xjeⁿ na nc'oom jnaaⁿ, ndo' mati nguii Abraham
 jnda tquieñeñ'eeⁿ, ty'oom Sara najneiⁿ na nnc'oom jnaaⁿ
 nc'e na tyotseyoom'm na tixotseitjooñe Ty'oōts'om na nntse-
 icandaa'ñe ñ'oom na tso nnoom na nnts'aa. ¹²Nc'e na jeeⁿ
 ndya' tquieñe Abraham matseijomna' jom cha'cwijom cwii
 ts'oo. Saa meiⁿ na ljo', tue'ntyjo na jndyendye nda ntsein-
 dacantyjoom cha'na jndyendye cancjuu na m'aⁿ tsjo'luee,
 oo cha'na tei' 'ndyoo ndaaluee, cwii na xocandaa nncuncho
 ts'aⁿ.

¹³Cha'tsondye na^m'aⁿ tjana meiⁿ tîcato'ñoomna na jnda
 tso Ty'oōts'om ndaana na nndaana, saa nc'e na tyola'yuy'a
 n'omna, nty'iaatquiana joona' na jnda tso Ty'oōts'om na
 nndaana ndo' tyom'aⁿna na neiiⁿna ee jla'nqⁿ'yana na
 la'xmaⁿna nn'aⁿ na cwe' m'a'yana ljooñe, cwe' cwiwino-
 myana tsjoomnancue. ¹⁴Ndo' nn'aⁿ na cwilue na ljo',
 cwit'mooⁿndyeyuna na cwil'ueena cwii joo na tseixmaⁿ'na'
 tsjoomna. ¹⁵Ee xeⁿ cwe' na tyeⁿ ñjom n'omna ndyuaa yuu na
 jnaⁿna, tijndeina' na nnc'oolcwee'na jo' jo'. ¹⁶Saa tyola'queeⁿ
 n'omna na lquiena cwii joo na yati yuu na m'aaⁿ Ty'oōts'om.
 Jo' chii tijnaaⁿ'aⁿ na cwiluena na cwiluiñê Ty'oōts'om cwen-
 taana, ee jnda seiindaa'ñe cwii tsjoom yuu na nnc'omna.

¹⁷Tue'ntyjo na ñe'caljeii Ty'oōts'om chiuu ts'om Abraham
 ñ'eⁿñê. Jo' chii nc'e na matseyu'ya ts'oom ñ'eⁿñe, tjañ'oom
 jnaaⁿ na ñecwiiñe na nnts'aaⁿ ñ'eⁿñe cha'xjeⁿ cwila'cwjee nn'aⁿ
 quioo' na cwila't'maaⁿndyena Ty'oōts'om. Ljoya ts'oom na
 s'aaⁿ naljo' ee ntyjii jndaa'ñê na jnda tso Ty'oōts'om nnoom
 chiuu nnts'aa. ¹⁸Ñ'oom na jnda tso nnoom: "Cantyja 'naaⁿ
 Isaac jeeⁿ ndya' jndyendye nda ntseindacantyjo' nnc'om."
¹⁹Ee sei'nqⁿ' Abraham meiⁿ na cue' Isaac, saa waa na-
 jndei na matseixmaⁿ Ty'oōts'om na nncwando'xco juu.
 Ndo' cantyja na seicandaa'ñê, maty'iomna' na to'ñomnaaⁿ'aⁿ
 jnaaⁿ, cha'cwijom na tue' tsaⁿ'ñeeⁿ, jnda chii tando'nnda'.

²⁰Mati tyotseyu'ya ts'om Isaac ñ'eⁿ Ty'oōts'om. Ndo'
 tio'naaⁿñe ntseinaaⁿ Jacob ñ'eⁿ Esaú cantyja 'naaⁿ ndyu
 na wjaa wjaatina'. ²¹Mati Jacob tyotseyu'ya ts'oom
 ñ'eⁿ Ty'oōts'om ee quia na mawaa xjeⁿ na nncueeⁿ'eⁿ,

seit'maaⁿñê Ty'oôts'om xjeⁿ na tio'naaⁿñê we ntseinda José cwe' ts'ooml'eii cwintyjee'ñê. ²² Mati José tyotseyiyu'ya cwii ts'oom ñ'eⁿ Ty'oôts'om. Quia na mancueeⁿeⁿ seineiiⁿ ndaa nn'aaⁿaⁿ nn'aⁿ Israel na nncwji'lwe' Ty'oôts'om joona ndyuaa Egipto. Ndo' sa'ntjoom quia na nlui na ljo', c'oochona ndei' sei'ts'o 'naaⁿaⁿ.

²³ Ndo' mati nn'aⁿ na ndana Moisés tyola'yu'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oôts'om. Jo' chii jnda na tuiñê, tany'iuuna jom ndyee chi', ee tqeeⁿna cwenta nchii cwe' meiⁿquia ts'aⁿ ndana, meiⁿ tîcatyuena na sa'ntjom rey na cwje cha'tsondye yo'ndaa na naⁿnom. ²⁴ Ndo' mati nquii Moisés tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oôts'om. Ee quia na jnda tue'ntyjo choom'm tatinguiaañê na nlue nn'aⁿ na jom tsoñeeⁿ yuscu jnda Faraón'ñeeⁿ. ²⁵ Ee tjawee'ti ts'oom na matseijomñê ñequio nn'aⁿ na cwiluiindyee cwentaa' Ty'oôts'om meiiⁿ wi' tyotjoomna, nchiiti na nntseijomñê cantyja 'naaⁿ jnaⁿ na cwila'neiⁿndye nn'aⁿ. ²⁶ Ee sei'nōōⁿōⁿ na jndati tseixmaⁿna' quia cwicalui'jnaaⁿñe ts'aⁿ nc'e na matseixmaⁿ cwentaa' Cristo, nchiiti na jnda la'xmaⁿ s'om cajaⁿ ñequio nt'omcheⁿ na jeeⁿ cajnda na tyoniom Egipto quia jo'. Jom tyoqueⁿtyeeⁿ cwenta juu na jndati na nncō'ñoom na ñequiaa Ty'oôts'om nnoom.

²⁷ Ndo' nc'e na tyotseyiyu'ya ts'om Moisés, jlueeⁿeⁿ ndyuaa Egipto, meiⁿ tinqiaⁿaⁿ na matseiw'ii tyo na matsa'ntjom ndyuaa'ñeeⁿ jom, t'îndiinc'uaa'ñê ee nty'iaaⁿaⁿ nquii na ñnequiaa naya na nnaaⁿaⁿ. ²⁸ Nc'e na tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oôts'om, tqeeⁿ xuee Pascua ndo' santjoom na cala'candaandyee nn'aⁿ Israel niom' we ntyja ndyueel'a l'aana cha tintseicuee' ángel meiⁿcwii tsaⁿs'a na tuiñejndyee w'aa'ñeeⁿ nda nn'aⁿ Israel. ²⁹ Nc'e na tyola'yu'ya n'om nn'aⁿ Israel ñ'eⁿ Ty'oôts'om, jo' chii teinomna Ndaaluee Wee na s'aana' cha'cwijom tyuaatcwii. Saa nn'aⁿ Egipto quia na l'ana na ljo', seitjomnda'na' ndaa, mana tjana.

³⁰ Macantya 'naaⁿ na tyola'yu'ya n'om nn'aⁿ Israel, jo' chii taniaⁿljo' tsjoom Jericó tquaana' jo ndaana jnda na tyowintcoomndyena ndiocheⁿ tsjoom'ñeeⁿ ntquiee' xuee. ³¹ Mati sculjaa' Rahab tyotseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oôts'om. Nc'e na teijneiⁿ nn'aⁿ Israel na ty'equeⁿ cwenta chiuu waa tsjoom'ñeeⁿ, jo' chii ticueeⁿeⁿ quia tjā nn'aⁿ tsjoom'm na tyoola'yu'.

³² Ndo' cwaaⁿ nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jotseinaⁿtya cantyja 'naaⁿ na cwila'yu'ya n'om ñ'eⁿ Ty'oôts'om. Ee tileicju'naaⁿñena' na nntseinaⁿtya cantyja 'naaⁿ Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel, ndo' ñequio joo profetas. ³³ Ee na tyola'yu'ya n'om naⁿñeeⁿ ñ'eⁿ Ty'oôts'om, jo' chii tyola'tyuii'na n'iaaⁿ

nt'omcheⁿ ndyuaa, tju'cjena' naⁿñeeⁿ nacje 'naaⁿ nn'aⁿ Israel. Nt'omndye joona tyotsa'ntjomna nn'aⁿ ndyuaa'ñeeⁿ cantyja na maty'iomyana'. Nt'omndye joona na tyola'yua'na ñ'eⁿ Ty'oōts'om jndaana na seicandaā'ñê ñ'oom'm na jnda tsoom na nnts'aaⁿ. Ndo' juu Daniel na tyotseyu'ya ts'om ñ'eⁿ Ty'oōts'om, jndyaañê na tīcatquii liom jom quia tuee' nn'aⁿ jom ts'om tsue'w'aa quioo'ñeeⁿ, ³⁴ ndo' nt'omndye joona nc'e na tyola'yua'ya n'omna, jo' chii tīcwjēna quia tīoom nn'aⁿ joona ntom' na waljoo'cheⁿ na jmeiⁿ chom, jlui'n'maaⁿndyena. Nt'omndye joona jndyaandyena quia teijndaa' na nla'cwjee nn'aⁿ joona ñequio xjo. Ndo' nt'omndye naⁿñeeⁿ na ñeteiwiina s'aana' na tco'yana' joona nc'e na tyola'yua'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oōts'om. Ndo' nt'omcheⁿ nn'aⁿ jndaana na jeeⁿ jndāna quia tyowaa ndia', hasta jleintyjōna meiⁿcheⁿ sondaro nc'e na tyola'yua'ya n'omna ñ'eⁿñê. ³⁵ Nt'om yolcu nc'e na tyola'yua'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oōts'om, tando'nnda' nn'aaⁿna na jnda tja.

Saa nt'om nn'aⁿ na tyola'yua'ya n'omna ñ'eⁿñê, l'a nn'aⁿ na tjanioomndyena ñequio na cwajndii tyoquiiina' joona. L'ona meiiⁿ tyolue naⁿñeeⁿ ndaana na ndyaandyena xeⁿ nntjeiiⁿndyena cantyja 'naaⁿaⁿ. Ee jla'noⁿna meiiⁿ na nncw-jena, saa ntyjaa' n'omna na nlcwinnda'na na xcweti na nnta'ndo'na ñ'eⁿñê. ³⁶ Ndo' nt'om nn'aⁿ jeeⁿ tyolajnaaⁿ nn'aⁿ joona na quit'maⁿ n'omna Ty'oōts'om, nt'om tyola'sei'yaya nn'aⁿ jnaaⁿ na tyolayu'ya n'omna ñ'eⁿ jom, ñ'eeⁿndyena na tyochu'tyeⁿndye l'uaancjo ndo' ñ'eeⁿndyena na tyotioom nn'aⁿ joona l'aancjo. ³⁷ Ndo' nt'om nn'aⁿ na tyola'yua'ya n'omna, tyola'cwjee nn'aⁿ joona ñ'eⁿ ljo'. Nt'om joona toⁿndyexcwena l'a nn'aⁿ ñ'eⁿ xjo sierra, oo ñ'eⁿ xjo espada. Nt'omndye joona cwe' ntjaⁿ canmaⁿ ñequio ntjaⁿ canch'ioo tyocwee'na. Tyom'aⁿna na nty'iaandyeñ'eⁿna, wi' tyotjoomna ndo' cwajndii tyol'a nn'aⁿ ñ'eⁿndyena. ³⁸ Nn'aⁿ tsjoomnancue meiⁿchjoo ticala'xmaⁿna na nnc'om naⁿñeeⁿ quii'ntaaⁿna, cwe' jnaaⁿ jo' joona meiⁿ cwe' tijndaa' yuu nnc'omna, aa quii' ntsjo, aa ndyuaa yuu tjaa nn'aⁿ c'om, aa quii' lue'ljo' ñequio lue'ndyuaa. ³⁹ Cha'tsondyē naⁿm'aⁿ na tyola'yua'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oōts'om jndaa' na tjawee' ntyjeeⁿ ñ'eⁿndyena. Saa tīcandaana ñ'oom na jnda tsoom ndaana na nnts'aaⁿ, ⁴⁰ ee waa cwii na yati na jnda seijndaa'ñe Ty'oōts'om na nla'xmaaⁿya cha ñequii'cheⁿ nla'xmaⁿna na candaā'ndyena ñ'eⁿndyo.

12

Canty'iaatyaaⁿ nnom Jesús

¹ Jeeⁿ t'maⁿ tmaaⁿ naⁿñeeⁿ na jnda t'mooⁿndyena na cwila'yua'ya n'omna ñ'eⁿ Ty'oōts'om. Jo' chii catjei'ndyo cantyja 'naaⁿ cwii cwii nnom na matseitsaaⁿñena' na

tsantyjooya cantyja 'naaⁿaⁿ ndo' mati cantyja 'naaⁿ jnaⁿ na maju'tya'na' jaa. Ñequio na t'maⁿya n'ooⁿya cjoo' n'ooⁿya na nntsantyjooya naxeⁿ Jesucristo. ² Ñequiicheⁿ canty'iaatyaaⁿya nnom Jesús ee cantyja 'naaⁿ jom cwinaⁿ na cwila'yuyⁿya n'ooⁿya ñ^e Ty'oots'om ndo' juu jo' nntseicandaa'ñena' cantyja 'naaⁿ jom. Cwajndii tjoom na ty'loom nn'aⁿ jom ts'oom'naaⁿ, saa ticwjaa'ñê cwenta na seijnaaⁿna' jom na tueeⁿeⁿ jo' ee ntyjiicheeⁿ xⁿ jnda teinom nawi'ñeeⁿ, nnc'oom na neiiⁿeⁿ. Jnda jo' tjawacatyeeⁿ ntyjaa' tio 'naaⁿ Ty'oots'om ntyjaya.

³ Jo' chii c'oom'ya n'om'yo' cantyja 'naaⁿ na s'aa Jesús na tyotseiqui ts'oom ñequio nn'aⁿ jnaⁿ na tyo'oo nacjoom'm cha tila'nchqueeⁿndyo' meiⁿ ticantycwii na t'maⁿ n'om'yo' na wi' na cwiwinom'yo'. ⁴ Ee meiⁿ na cwila'jnda'yo' nacjoo jnaⁿ, saa tyootjom'yo' na nla'cwjee nn'aⁿ 'o. ⁵ ¿Aa jnda tsuu' n'om'yo' ñ'oom na matseijndo' Ty'oots'om n'om'yo' na cwiluiindyoy' ntseinaaⁿ? Ee naquii' n'oom'm na teiljeii matsona':

'U jndaaya, tintiom ts'om' quia macwja' Ty'oots'om 'u, tintycwii na t'maⁿ ts'om' quia matseitaaⁿaⁿ 'u.

⁶ Ee matseijnooⁿoⁿ n'om nn'aⁿ na wi' ts'oom, ndo' ts'aⁿ na macwjaa'ñê cwentaⁿaⁿ na cwiluiñe jnaaⁿ, matseiseiⁿeⁿ ts'aⁿñeeⁿ.

Luaa' ñ'oom tso Ty'oots'om. ⁷ Jo' chii cala'quii n'om'yo' quia matseiseiⁿeⁿ 'o ee na nl'a'yo' naljo' m'moⁿna' na macwjaa'ñê na 'o cwiluiindyoy' ntseinaaⁿ, ¿aa m'aaⁿ ñeeⁿ tiqui'maⁿ jnda? ⁸ Ee xⁿ tiqui'maⁿ Ty'oots'om 'o cha'xeⁿ quich'eeⁿ ñequio nt'omcheⁿ ntseinaaⁿ, ma'moⁿna' na nchii ntseinaaⁿ 'o, la'xmaⁿyo' nn'aⁿ na tijndaa' tsotyena. ⁹ Ee quia ñet'ooⁿya na nch'uundyoy, tyo'maⁿ lotyaaya jaa saa tyotue'ndyocjaa ndaana. Ndo' na luaa', chiuuti nntue'ndyocjaa jo nnom Tsotyaaⁿya na m'aaⁿ cañoom'luee cha nntandoo'a cantyja 'naaⁿaⁿ. ¹⁰ Nquiee lotyaaya cantyjati na jla'nqⁿna tyo'maⁿna jaa quia na tcaⁿna', ndo' mati nquii Ty'oots'om ma'maaⁿ jaa cha nlco'yana' jaa ndo' na nlqueⁿna' na lju' n'ooⁿ cha'xeⁿ nqueⁿ. ¹¹ Ñ'oom na mayuu' ticjaawee' n'ooⁿya quia matseiseiⁿeⁿ jaa, wi' nquiuuya, saa xⁿ cwila'nqoⁿla chiuu waa na ñeca'mooⁿndaaya, nntantyjooya na ya m'aaⁿya jo nnoom.

Teincuu' na nts'oo ts'aⁿ na macwaⁿ Ty'oots'om jom

¹² Jo' chii yuu na teijndyaa luee'yo' ñequio ndei'cantye'yo', c'om'yo' na jnda'yo'. ¹³ Calajnda'yo' na nnc'om'yo' nato yuu cha juu ts'aⁿ na jnda t'uoo x'ee ndaa nlco'xcwena' jom, meiⁿ ticwinioom'm.

¹⁴ Cjoo' n'om'yo' na tinc'om'ndiaa'ndyo' ñequio meiⁿcwii ts'aⁿ. Mati c'om'yo' na lju' n'om'yo' jo nnom Ty'oots'om, ee ts'aⁿ na ticatseixmaⁿ na lju' ts'om, tixocuee' na m'aaⁿ.

15 Queⁿndyo'ya'yo' cwentá na tjaa 'ñeeⁿ 'o na titseijomñe cantyja 'naaⁿ naya na matseixmaⁿ Ty'oots'om, tints'aana' na nntseijomna' tsaⁿñeeⁿ cwii ts'oo na jana' na matsei'ndaa'na' nn'aⁿ xeⁿ nleil'uee'ndyena juuna', hasta ndaaⁿ nncwjena. 16 Meiⁿcwiindyó 'o tinc'oom'ñe ñequio cwiicheⁿ ts'aⁿ na cwe' luaa' meiⁿ ticats'aa ts'aⁿ na ticaⁿjnda ntyjeeⁿ joo naya na seiⁿjndaa'ñe Ty'oots'om cha'xjeⁿ s'aa Esaú, ee na jom tuiiñejñeeⁿ, jo' chii we ndii' 'naaⁿ tsotyeeⁿ nnaaⁿ'aⁿ saa cwe' cwii nantⁿquie ñ'eⁿ seiⁿjndyooñê juu naya'ñeeⁿ. 17 Ndo' manquiú'yo' na ndanquia quia na tcaaⁿ na catio'naaⁿñe tsotyeeⁿ jom, tîcatseyu' tsotyeeⁿ. Taticatseichuii' tsotyeeⁿ ñ'oom na tso meiiⁿ na jeeⁿ tyot'ioom.

18 'O tyootjom'yo' cha'na tjoom nn'aⁿ Israel. Joona ty'entyjaa'na sjo Sinaí quia tqúiaa Ty'oots'om ljeii naqui ndaana. Juu sjo'ñeeⁿ tyowaa chom na tyo'oowandii'ndye. Quia waa cwe' na jooⁿñe, quia waa jaaⁿ ntom ndo' jndeiⁿ tyom'aaⁿ jndye, 19 meiⁿ tyoondye'yo' jndyee' ntu na tyondye naⁿñeeⁿ meiⁿ jndyee' nquii Ty'oots'om. Quia na jndye naⁿñeeⁿ jñeeⁿ'eⁿ, l'ana ty'oo na tintseineiⁿtyeeⁿ ndaana. 20 Ee tileicala'ñ'oom'ndyena ñ'oom na saⁿntjom Ty'oots'om, na tsoom: “Meiiⁿ ts'aⁿ ndo' meiiⁿ quíoo', xeⁿ nnto' na nncjaawa sjowaañe, cala'cwje'yo' joo ñ'eⁿ ljo' oo ñ'eⁿ lantsa.” 21 Juu na teitquíoo' ndaana, jeeⁿ cwajndii seicaty'uena' hasta tso nquii Moisés: “Cwiteindyó na jeeⁿ macaty'ua.”

22 Saa 'o cwila'candyoo'ndyo' na m'aaⁿ Sjo Sión, tsjoom' nquii Ty'oots'om na wando', juu Jerusalén na m'aaⁿna' cañoom'luee, ndo' m'aⁿ meiⁿ mei'cheⁿ ángeles na cwila'jomndyena na cwila't'maaⁿndyena jom, 23 Cwila'candyoo'ndyo' na m'aⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na cwiluiindyena cwentaa' Ty'oots'om na jnda teiljeii ncueena libro cañoom'luee. 'O cwila'candyoo'ndyo' na m'aaⁿ nqueⁿ na cwiluiñê na macu'xeeⁿ cha'tsondye nn'aⁿ, cwila'candyoo'ndyo' na m'aⁿ espíritu na laxmaⁿ nn'aⁿ na jnda tqueeⁿ na tjaa jnaⁿ la'xmaⁿna. 24 'O cwila'candyoo'ndyo' na m'aaⁿ Jesús na seiⁿjndaa'ñe ñ'oomtyeⁿ xco, 'o cwila'candyoo'ndyo' na m'aaⁿ niom' na maqueⁿlju'na' jaa, na juuna' yati waa ñ'oom cantyja 'naaⁿna', nchiiti nioom' Abel na tcwe'.

25 Jo' chii cal'andyo' cwentá na nchii na ticala'ñ'oom'ndyo' nqueⁿ na matseineiⁿ ndaaya. Ee xeⁿ tîcandyaandyé naⁿñeeⁿ na jndyena na seineiⁿ Ty'oots'om ndaana xjeⁿ ljoocheⁿ tsjoomnancue, majndeiticheⁿ jaa na cwindyaa na matseineiⁿ nqueⁿ na m'aaⁿ cañoom'lueecheⁿ, tixocandyaandyó. 26 Xjeⁿñeeⁿcheⁿ jndyee' Ty'oots'om s'aana' na teincwii' tyuaa saa je' matsoom: “Cwiicheⁿ cwii ndii' nchii cwe' nntseiteincwii'a tyuaa, mati

tsjo'luee.” 27 Ñ'oom'ñeeⁿ “cwiicheⁿ cwii ndii” ma'moⁿna' na nquiñooⁿ tsjoomnancue ñequio tsjo'luee na tqueeⁿ cha nljoo'ndyetyeⁿ cha'tso na maqueeⁿ na tixocateincwii'na'. 28 Juu na matsa'ntjom Ty'ooots'om na cwila'jomndyo, tjaa'naⁿ cwii nnom na nntseiteincwii'na' juuna'. Cwa quiaaya na quianl'uaa'naⁿ cantyja 'naaⁿ jo' ndo' cala't'maa'ndyo jom ñequio na xcwee' n'ooⁿya ndo' mati ñequio na jnda nquiuya. 29 Ee nqui Ty'ooots'om na cwila't'maa'ndyo, cwiluiiñê chom na matseindyueñena' cha'tso.

13

Nmeiiⁿ nncjaawee' ntyjii Ty'ooots'om ñ'e'ndyo

1 Ñequii'cheⁿ c'om'yo' na wi' n'om'yo' nc'iaa'yo' na cwila'yu' nc'e cwiluiindyoy' na nn'aa'ndyo'. 2 Tintsuu' n'om'yo' na nntei'xe'yo' nn'aⁿ na cwila'yu' na cwe' cwiquieya na m'a'nyo'. Ee nt'om nn'aⁿ na jnda ñel'a na ljo', maángeles jnda ñetei'x'eena, meiiⁿ ticaliuna na ljo'.

3 Cjaañjoom' n'om'yo' nn'a'nyo' na cwila'yu' na m'a'na w'aancjo. C'oom' n'om'yo' cantyja 'naa'na na cha'cwijom ncjo'yo' m'a'nyo' jo' jo' ñ'e'ndyena, mati cantyja 'naa' nn'aⁿ na wi' cwiwinomna na cha'cwijom nncjo'yo' wi' cwiwinom'yo'.

4 Calacanda'yo' cantyja na tma'co'yo'. Nquii tsa'ns'a c'oom na macanda ñequio scoom'm. Nquii yuscu macanda c'oom ñequio saa'naⁿ. Quia jo' m'a' lju'na jo nnom Ty'ooots'om cantyja na m'a'na na we ca'na. Ee nncu'xeeⁿ joo nn'aⁿ na cwe' cwim'a'ya ñequio nc'iaa.

5 Tila'queeⁿ n'om'yo' s'om. Caljoya n'om'yo' cwanti na cwileiñ'om'ti'yo'. Ee manquiti Ty'ooots'om jnda tsoom: “Tijoom nntseitjoo na ññequiaya na maca'na' 'u. Tijoom 'ndiya 'u.” 6 Manc'e na luaa' cwiñ'ooⁿt'maa'ndyo n'ooⁿya na cwila'jomndyo na cwil'uuya ñ'oom na tso juu ts'aⁿ na seiljeii Salmos. Tsoom:

Nquii Ta Ty'ooots'om mateijneiⁿ ja.

Jo' chii tixocaty'ua ljo' cwii nnom na nndaā nnts'aa ts'aⁿ ñ'e'ndyo.

7 Cjaañjoom' n'om'yo' nquiee nn'aⁿ na ñetuiitquiendye na tyot'mooⁿna ñ'oom' Ty'ooots'om ndaa'yo'. C'oom' n'om'yo' cantyja 'naa' na tyola'candaā'ndyena ndo' cala'yu'ya n'om'yo' ñ'e'ñê cha'xjeⁿ tyol'a joona.

8 Jesucristo ñecwii xjeⁿ cwiluiiñê xuee wja, je' ndo' cha'tsoti ndyu. 9 Tiñequiandyo' na nt'omcheⁿ nnom ñ'oom na ñomquiana' na cwiñequia nn'aⁿ na nnc'oochoondyena' 'o xjeⁿ 'naa'na'. Ee xcweti na nntsana jndaaya cantyja 'naa' naya na matseixmaⁿ Ty'ooots'om, nchii cwe' aa cwicwaa'a oo aa

ticwaa'a cwii nnom nantquie, ee joo jo' meiⁿ ticateijndeina' nn'aⁿ jo nnoom.

¹⁰ 'O manquiu'yo' naquii' wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos waa tio yuu na cwindye'ntjom ntyee. Cwicwa'na cantyja 'naaⁿ jo', saa jaa xuii', cwila't'maaⁿndyo cantyja na jñoom Cristo ts'oom'naaⁿ, juuna' tseixma'na' tio cwentaaya, ndo' nquiee ntyee'ñeeⁿ, tila'xma'na na nlcwa'na cantyja 'naaⁿna'. ¹¹ Juu tyee na tyoluiitquieñe na tyoch'ee ts'iaaⁿ wats'om 'naaⁿ nn'aⁿ judíos, tyojaachom nioom quioo' na jnda seicwjeñ. Tyojaaqueⁿen ñ'eⁿ juuna' naquii' cuarto na tjacantyja na lju' tseixmaⁿ, cha ndaa nntseit'maⁿ ts'om Ty'ooots'om jnaaⁿ cha'tsondye nn'aⁿ judíos. Saa jo ndo' nnom tsjoom tyola'coñ'eⁿna joo quioo'ñeeⁿ. ¹² Jo' chii mati Jesús tquiaañe na jla'cuae' nn'aⁿ jom jo ndo' nnom tsjoom Jerusalén. Tioo nioom'm jo' jo' cha queñlju'na' jaa jo nnom Ty'ooots'om. ¹³ Manc'e jo' catsaaya na m'aaⁿ Jesús nnom tsjoom na cwila'jomndyo juu na jlui'jnaaⁿñê. ¹⁴ Saa jaa na m'aa'nya tsjoomnancuewaañe, tjaa'naⁿ cwii tsjoom na m'aa'tyeⁿna' yuu ya nnc'oootyaa'ya. Jaa cwil'uaatcuundyjo juu tsjoom na quia nncwjee'. ¹⁵ Jo' chii ñequii'cheⁿ la'xmaa'ya na cala't'maaⁿndyo Ty'ooots'om cantyja 'naaⁿ Jesucristo, cwii na jeeⁿ cjaawee'ntyjeeⁿ na nl'uuya: Caluiit'maⁿndyu'. ¹⁶ Tintsuu' n'om'yo' na nl'a'yo' naya nt'omcheⁿ nn'aⁿ. Cateijndeiyoi' nt'om nc'iaa'yo' 'naⁿ na matsei'tjoona' joona. Ee na mach'ee ts'aⁿ nmeiⁿ jndati ntyjii Ty'ooots'om, nchiiti quia matseicuee' ts'aⁿ quioo' na matseit'maaⁿñe jom.

¹⁷ Cala'candaa'ndyo' ndaa nn'aⁿ na cwiluiitquiendye jo ndaa'yo'. Cala'ñ'oom'ndyo' na cwitsa'ntjomna ee cwiqueⁿna cwenta cantyja 'naaⁿyo' ndo' ññequiana cwenta nnom Ty'ooots'om cantyja 'naaⁿ ts'iaaⁿ na cwil'ana. Na nla'candaa'ndyo' jo ndaana nquioo na neiiⁿna ts'iaaⁿ na cwil'ana, nchii na nnc'omna na chjoo' n'omna.

¹⁸ Calanei'yo' nnom Ty'ooots'om cantyja 'naaⁿya. M'aa'nyâ na titia nquiuuyâ jo nnoom ndo' l'ue n'oonyâ na ñequii'cheⁿ cal'aayâ cha'tso cha'xjeⁿ na maty'iomyana'. ¹⁹ Cata'yo' nnom Ty'ooots'om na ññequiaaⁿ na tyuaa' ndaa nncjocandoo'nda'a'o.

Naya na macaⁿ ts'aⁿ na seiljeii cartawaañe

²⁰ Nquii Ty'ooots'om na mañequiaaⁿ na meiⁿcwii ñomtiuutic'oonyâ jo nnoom, na tquiaaⁿ na tando'xco Ta Jesucristo, nqueⁿna cwiluiinê na mateix'eeⁿ canmaⁿ ntsmeiiⁿen na tqueⁿtyeeⁿ ñ'oomxco ñ'eⁿ nioom'm, ²¹ quiaaⁿ cha'tso na maca'na' 'o cha nla'xma'nyoi' na candaa'ndyo' jo nnoom na nl'a'yo' yuu na l'ue ts'oom. Cats'aaⁿ ñequiondyô yuu na l'ue

ts'oom nc'e Jesucristo. Ñequii'cheⁿ catseit'maaⁿñena' jom. Caluii na ljo'.

²² 'O nn'aⁿya na cwilayu'yo', macaⁿ'a na candye'yo' ñ'oommeiⁿ na mañequiaana' na t'maⁿ n'om'yo'. Ee chjoowi' ñ'oomwaañe na matseicwangⁿya na m'aⁿ'yo', titco juuna'. ²³ Caliu'yo' na m'aaⁿcandyaañe juu nn'aaⁿya Timoteo. Xeⁿ nleityuaaⁿ'aⁿ na nncwjee'cañoom ja, nntsaaya ñe'cwi ñ'eⁿñê quia na jocando^o'a 'o.

²⁴ Candu'yo' na xmaⁿndye cha'tso nn'aⁿ na cwilui-itquiendye tmaaⁿ na cwitjomndyo'. Mati xmaⁿndye cha'tso nn'aⁿ na cwiluiindye cwentaa' Ty'o^oots'om jo' jo'. Joo nn'aⁿ ndyuaa Italia na cwila'yu' cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'.

²⁵ Quiaa Ty'o^oots'om na canda^a' na nto'ñoom'yo' naya na matseixmaaⁿ.

Carta na seiljeii Santiago

Xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu' na jleinom

¹ Ja Santiago na cwiluiindyō mosoo' Ty'ōots'om ndo' Ta Jesucristo. Matseicwanoⁿya na xmaⁿndyo' 'o nn'aⁿ na canchoo'we ntmaaⁿ jaa nn'aⁿ Israel na jnda t'oom'ndyo' cha'waa tsjoomnancue.

M'aaⁿc'eeñe Ty'ōots'om na nntseijnōōⁿ qⁿ ts'om ts'aⁿ

² 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', matsona' na c'om'yo' na neiⁿyo' cantyja 'naaⁿ cwii cwii nnom nawi' na cwiwinom'yo'. ³ Ee manquiu'yo' quia maqueⁿna' xjeⁿ juu na cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'ōots'om, matseijndaa'ñena' na nnc'om' niom'cheⁿ n'om'yo'. ⁴ Ndo' quiandyo' na juu na m'aaⁿ niom'cheⁿ n'om'yo', cats'aana' na candaⁿndyo' jo nnom Ty'ōots'om cha nla'xmaⁿyo' nn'aⁿ na wjaaqueeendye cantyja na cwila'yu' na meiⁿncwii titseitjōona' 'o.

⁵ Xeⁿ m'aaⁿ cwiindyō' 'o na matseitjōona' na jndo' ts'om, caⁿ juuna' nnom Ty'ōots'om, ee jom nchii cwe' xjeⁿ ñnequiaaⁿ ndaaⁿyo' meiⁿ tiquitseitiaaⁿ aⁿ ts'aⁿ na macaⁿ. ⁶ Ndo' quia cwitaⁿyo' nnoom, cal'a'yo' naljo' na cwila'yu'ya cwii n'om'yo' ñ'eⁿ ñe tinc'om'yo' na we waa m'aaⁿ n'om'yo', ee ts'aⁿ na luaa' m'aaⁿ ts'om, matseijomna' juu cha'cwijom nmoⁿ ndaaluee, na lomañjaaⁿ maleiñ'oomñe jndye juuna'. ⁷ Ts'aⁿ na laa'ti' m'aaⁿ ts'om tintseitiiu na ñnequiaa Ty'ōots'om ñ'oom na macaⁿ. ⁸ Ee jom xuee je' matseitioom cwii nnom, saa 'io jnda xuii' na m'aaⁿ ts'oom, jo' chii tiñe'cwii nnom na wjaam'aaⁿ.

Cantyja 'naaⁿ ts'aⁿ na nty'iaa'ñe ndo' ts'aⁿ na tyañe

⁹ Nn'aaⁿya na nty'iaa'ñe macaⁿna' na c'oom na neiiⁿeⁿ na matseiwendye Ty'ōots'om jom. ¹⁰ Ndo' tsaⁿtya na matseiyu' macaⁿna' na c'oom na neiiⁿeⁿ xeⁿ na maju'cje Ty'ōots'om jom. Ee tsaⁿtya matseijomna' jom cha'na ljaa' 'naaⁿ tsojndaa na tiyo ntyjana'. ¹¹ Ee quia na nlui' ñe'quioom' ndo' xeⁿ jnda teijmeiⁿya, nlcaaⁿ tsojndaa ndo' mati ljaa' 'naaⁿna' cwiquiaa, mana cwintycwii na jeeⁿ neiⁿncoo'na'. Maluaa' matseijomna' cwii tsaⁿtya, cwintycwiiñe naquii' cha'tso ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ.

Canaⁿñe ts'aⁿ quia na ñe'cats'aana' xjeⁿ jom

¹² Mañequiaana' na neiiⁿ ts'aⁿ quia na cwinaⁿñe na maqueⁿna' xjeⁿ juu ndo' ticats'aa jnaⁿ. Ee quia na jnda jnaⁿñe nncō'ñom na ticantycwii na nncwando' ee jnda tso Ty'ōots'om na ñnequiaaⁿ jo'. Matseijomna' juuna' cha'cwijom corona na nnto'ñoom nn'aⁿ na wi' n'om jom. ¹³ Quia na mach'eena' ts'om ts'aⁿ na ñe'cats'aaⁿ cwii nnom natia, tintseitioom na

Ty'oots'om mach'ee na ljo' ee jom tyooch'eenaa' ntyjee' na ñe'cats'aa' natia, mei' titseijndaa'ñê na cats'aa ts'a' n aljo'.
 14 Saa mach'eenaa' xje' ts'a' quia na mañequiaañê nnom juu natia na matseiquee' ts'oom, ndo' juu na matseiquee' ts'oom mawjaañ'oomna' jom xje' 'naa'na'. 15 Ndo' quia na jnda jnda s'aa ñ'omtiuu 'ñaan' ts'a' na cats'aa' yuu na l'ue ts'omna', quia jo' mana wjaañ'oomna' ts'a' na nntsuuñê.

16 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo' na jee' wi' ts'oq'ya 'o, tañequiandyo' na ñe'quiun'nn'a'na' 'o na nla'tiuyu'yo' na nquii Ty'oots'om mach'ee' na cwila'tjoondyo' nnoom. 17 Nquii Tsotyaa' Ty'oots'om na m'aa' nandye mañequiaa' cha'tso nnom na cwito'ñ'oq'ya na jee' ya laxma'na' ndo' canda'na'. Jom ñecwii xje' cwiluiñê, mei' tyootseichui'ñê cha'xje' cwichui' ncwa'. 18 Nque' nc'e na l'ue ts'oom, tquee' jaa na tuiindyoxcoo quia jla'yuu'a ñ'oom'm na cwiluiñena' na mayuu'. S'aa' na ljo' cha nlque'na' jaa cha'cwijom ntjom na cwiwe'jndyee quii'ntaa' cha'tso na jnda tquee'.

Calacanda'ndyo cha'tso na matsa'ntjom ñ'oom' Ty'oots'om

19 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo' na wi' ts'oq'ya, ticwiindyoy' 'o catseiquee'na' ts'om na candiia' ñ'oom' Ty'oots'om. Tinc'oom na jee' cjee 'ndyoo na ndoo' mantyjii ljo' ma'mo'na'. Mei' nchii na nntseiteincuu'ñe na nntseiw'ii x'iaa'. 20 Ee quia na matseiw'ii ts'a' x'iaa'na', tyooch'ee' yuu na maty'iomyana' na l'ue ts'om Ty'oots'om na cal'aaya. 21 Cwe' nc'e jo', cha'tso na cwajndii na la'xma' nn'a' ñequio cha'tso na waljoo'che' na tia na cwil'ana, catjei'ndyo' cantyja 'naa' nmei'. Ndo' ñequio na cwitue'ndyo'cje'yo' jo nnom Ty'oots'om, cala'ljo'yo' ñ'oom'm na jnda jnoom'm naquii' n'om'yo', na cantyja 'naa' juuna' ndaa' nluin'maa'ndyo'.

22 Saa tjaa yuu mateijndeina' na cwe' mandii ts'a' ñ'oom naya, xe' nchii maca'na' na nnts'aa' ljo' na matsona', ee xe' tical'a'yo' naljo' cwinquio'nn'a'ndyo' che'ncjo'yo'. 23 Ee ts'a' na cwe' tomti mandii ñ'oom'ñee' ndo' ticats'aa ljo' na matsona' matseijomna' tsan'ñee' cha'na ts'a' na manty'iaa' nnom ñ'e' tsjo'jnom. 24 Tsa'ñee' ntyjee' chiuu waa' xje' na manty'iaa'na' tsjo'jnom, saa quia na n'ñee' na manty'iaa'na' juuna' mana cwitsuu' ts'oom chiuu waa'. 25 Saa tsan' na tye' ñjom ts'om ñ'oom na mandii, ndo' maque'ya cwenta chiuu xcwe matsa'ntjom ljei na matseicandyaañena' jaa ndo' tye' mei'ntyjee' na matseicanda' chiuu matsa'ntjomna', tsan'ñee' nnc'oom na neii'ne' cantyja 'naa' cha'tso na mach'ee'.

26 Xe' m'aa' cwii ts'a' quii'ntaa'yo' na matseituu na macanda' juu jee' xcwe mach'ee saa ticats'aa xje' tsaa, quia jo' manquiu'nn'a'ñe che'nquii, ndo' ñ'oom na matseituu jo'

tjaa yuu l'uena'. ²⁷ Jo nnom Ty'oqots'om, ñ'oom na xcweti ndo' lju' tseixmaⁿ na cwila'yuu'a, luaa matsona': Cateijndei ts'aⁿ ndyeñeeⁿ na jnda tja tyendyee, ndo' yolcu na jnda ljondye na tja s'aa, cateijndei ts'aⁿ joona nawi' na cwiitjoomna ndo' tintseiquii'ñe ñequio natia na matseixmaⁿ tsjoomnancue.

2

Tical'a'yo' na cwe' jndaa' nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyo'

¹ 'O nn'aⁿya na cwila'yuu'yo' ñequio Ta Jesucristo, jom tjacantyja na cwiluiit'maⁿñê. L'ue ts'oom na til'a'yo' na cwe' jndaa' nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndyo'. ² Nnts'aana' na wjaaqueiee' cwii ts'aⁿ yuu na cwiitjomndyo' na ndii' tseix'ii s'om cajaan ts'o ndo' cwee liaa na ya. Ndo' mati wjaaqueiee' cwii ts'aⁿ na cwee liaa na cwantindyo, ³ saa 'o nla'ñ'oom'ndyo'ti'yo' ts'aⁿ na cwee liaa na ya, ndo' nndu'yo' nnoom: "Cajmaⁿ ljoo yuu na yati", saa nnom ts'aⁿ na jñeeⁿñe nndu'yo': "Luaa' cwin-tyje'", oo "Luaa' cajmaⁿ nomtyuaa", ⁴ ndo' na luaa' cwil'a'yo' cwiit'moⁿ cheⁿncjo'yo' na cwe' jndaa' ñeeⁿ na cwiluiit'maⁿñeti quii'ntaaⁿyo', ndo' naljo' ma'moⁿna' na tis'a cwila'tiuu'yo', tixcwe cwiitjei'yo' cwenta.

⁵ 'O nn'aⁿya na cwila'yuu'yo' na jeeⁿ wi' ts'oqⁿya, candye'yo' ñ'oomwaa: Nn'aⁿ tsjoomnancue na nty'iaandye, jnda tjei' Ty'oqots'om joona na laxmaⁿna na tyandyena nc'e na cwila'yuu'ya n'omna ñ'eⁿñê, nc'e na candya' n'omna jom, nnto'ñoomna cantyja na matsa'ntjoom cha'xjeⁿ na jnda tqueeⁿ na nnts'aaⁿ. ⁶ Saa 'o je', yacheⁿ cwil'a'yo' na catseijnaaⁿna' ndyeñeeⁿ ndo' ¿aa nchii mana'tya cwinchjeena 'o? Ndo' joona cwilei'cho xjeⁿnaaⁿna 'o jo ndaa na'maⁿna'iaaⁿ. ⁷ Ndo' aa chii majoo na'tya cwila'neiⁿna ñ'oomntjeiⁿ nacjoo' xuee nqueⁿ na jeeⁿ jnda tseixmaⁿna' na cantyja 'naaⁿ juu jo' matseicajndyuna' 'o.

⁸ Waa ljeii na tjacantyja na matsa'ntjomna'. Luaa matsona': "C'oom' na wi' ts'om' x'ia' cha'xjeⁿ na jnda ntyji' ñequio nncu'." Xeⁿ na mayuu'cheⁿ cwila'canda'yo' ljeii'ñeeⁿ, quia jo' ya cwil'a'yo'. ⁹ Saa xeⁿ cwe' jndaa' ñeeⁿ na cwila't'maaⁿndyo'ti'yo', mach'eenⁿ na waa jnaⁿyo' ee cwila'tjoondyo' jo nnom ljeii 'naaⁿ Ty'oqots'om na matsa'ntjomna'. ¹⁰ Ee xeⁿ matseicandaa'ñe ts'aⁿ cha'tso ljeii'ñeeⁿ, saa matseitjoone cantyja 'naaⁿ cwii joona', matseijndaa'ñena' na waa jnaaⁿan jo ndaa cha'tso ljeii'ñeeⁿ. ¹¹ Ee nquii Ty'oqots'om na tso: "Tinc'oom'ya' ñequio cwiicheⁿ ts'aⁿ", majom matsoom: "Tintseicue' ts'aⁿ." Jo' chii xeⁿ na tyooche' na cwe' m'aaⁿya' ñ'eⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ, saa nntseicue' ts'aⁿ, maxjeⁿ jnda seitjoondyu' nnom cha'waa ljeii'ñeeⁿ. ¹² Jo' chii macaⁿna' na cal'andyo' cwenta ñ'oom na cwila'nei'yo',

ndo' ljo' na cwil'a'yo', cha'xeⁿ cwil'a nn'aⁿ na maxjeⁿ nquiu na meiⁿchiuucheⁿ nleijndaa' ñ'oom 'naaⁿ nnts'aa ljeii na matseicandyaañena' jaa. ¹³ Ndo' nn'aⁿ na tîc'om na jnda nquiu nc'iaa, quia na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ, tjaa'naⁿ 'ñeeⁿ nnc'oom na wi' ts'om joona. Saa nn'aⁿ na t'om na wi' n'om nc'iaa, naⁿñeeⁿ nlui'yana quia na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ.

Cal'aaya yuu na maty'iomyana' nc'e na cwilayuu'a

¹⁴ 'O nn'aⁿya na cwila'yuyoyo' na jeeⁿ wi' ts'ooⁿya, ζyuu l'ue na nntso ts'aⁿ na matseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om, saa tjaa na mach'eeⁿ na ma'moⁿna' na ljo'? Na luaa' ts'oom, ζaa nndaā nlui'n'maaⁿñê? ¹⁵ Cal'uu, xeⁿ m'aaⁿ cwii nn'aaⁿya na tsaⁿs'a oo tsaⁿscu na matseitjoona' liaana ndo' nantquie na nlcwa'na na ticwii xuee, ¹⁶ ndo' cwiindyo' 'o nntso ndaāna: “Catsa'to'yo'.” Ty'oots'om catio'naaⁿñê 'o na nlcwee'yo' liaa ndo' na nlcwa'cjaacjo'yo', saa xeⁿ tinquiaa' ljo' na maca'na' joona, ζyuu nnteijndeii ñ'oom na luaa' tsu' ndaāna? ¹⁷ Maluaa' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na matseyiyu'ya ts'om' ñ'eⁿñê xeⁿ tjaa'naⁿ ts'iaaⁿ coch'eena' ñ'eⁿndyu' quia jo' ma'moⁿna' na ticwando'na' naquii' ts'om'.

¹⁸ Nnts'aache'na' na cwiindyo' 'o nntso: “'U matseyiyu'ya ts'om' ñ'eⁿ Ty'oots'om ndo' ja mats'aa yuu na maty'iommyana'.” Xeⁿ na ljo', ca'moⁿ na matseyiyu'ya ts'om' ñ'eⁿñê meiⁿ tyoowitquioo' ñequio na mache', ndo' ja ñequio ljo' na mats'aaya m'moⁿya na matseyiyu'ya ts'ooⁿya ñ'eⁿñê. ¹⁹ 'U matseyiu' na ñecwii Ty'oots'om m'aaⁿ, ya na ljo' mache', mati naⁿjndii maluaa' cwila'yuna ndo' cwiteindyena na nquiaana. ²⁰ Tintsa' na cwe' ntjeiⁿndyu'to', queⁿya' cwenta. Na cwe' na nntso ts'aⁿ na matseyiyu'ya ts'oom ñ'eⁿ Ty'oots'om, saa cantyja na mach'eeⁿ tyoowitquioo' na mayuu' na ljo', quia jo' juu na matseyiyu'ya ts'om', matseixmaⁿna' ts'oo. ²¹ Cjaañjoom' n'om'yo' ljo' na s'aa welooya Abraham, jo' na tqueⁿ Ty'oots'om jom na tacatseixmaaⁿ jnaⁿ ee na tquiaaⁿ ti'jnaaⁿ Isaac na cue' cwenta' Ty'oots'om. ²² Queⁿ cwenta ñ'oomwaa' cantyja 'naaⁿ Abraham, cantyja na s'aaⁿ ma'moⁿna' na tyotseyiyu'ya ts'oom ndo' juu jo' matseicandaāñena' cantyja na luaa' s'aaⁿ. ²³ Ndo' na luaa' s'aaⁿ seicandaāñena' ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii na matsona': “Tyotseyiyu'ya ts'om Abraham ñequio Ty'oots'om, jo' na tqueⁿna' jom na tjaa jnaⁿ cwicotseixmaaⁿ, ndo' seicajndyuna' jom ts'aⁿ na jeeⁿ ya ñ'oom juu ñequio Ty'oots'om.”

²⁴ Ndo' na ljo', ζaa cwiqueⁿyo' cwenta? Nchii tomti maco'ñom Ty'oots'om ts'aⁿ cwe' cantyja na matseyiyu'ya ts'om ñ'eⁿñê saa mati cantyja na mach'ee. ²⁵ Majo'ti tuii ñequio sculjaa' na jndyu Rahab, tqueⁿ Ty'oots'om jom na tacatseixmaaⁿ

jnaⁿ nc'e ljo' na s'aaⁿ, na tquiaaⁿ waⁿ'aⁿ na ljoo'ndye nn'aⁿ na ty'equen cwenta chiuu m'aⁿ nn'aⁿ tsjom'm, ndo' jñoom joona cwiicheⁿ nato. ²⁶ Ee cha'xjen cha'waa seii' ts'aⁿ xen ticuaa espíritu 'naaⁿ'na', maxjen ts'oo juuna', majo'ti matseijomna' na matseiyu'ya ts'om ts'aⁿ, ts'oo juuna' xen ticañ'eⁿ na mach'ee ts'aⁿ.

3

Cantyja 'naaⁿ' tsaa ts'aⁿ

¹ Tinc'om'yo' na jeeⁿ jndyendyo' na ñe'cat'moⁿ'yo' ndaa nn'aⁿ, ee manqui'u'yo' na jaa na cwit'mooⁿ'ya majaa'ti m'aaⁿ'na' nacjooya quia na nleijndaa' jnaaⁿ'ya ñ'eⁿ nn'aⁿ. ² Cha'tsondyo jndye nnom niom na ticjaacanjoom' na cwil'aaya, saa xen m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na maqueⁿñe xjen cha'tso na matseineiⁿ, tsaⁿñeeⁿ matseixmaaⁿ ts'aⁿ na yañe jom, ee maqueⁿñe cheⁿnqueⁿ xjen cantyja 'naaⁿ'aⁿ. ³ Cwitjaa'ndyo xjo frenom naquii' 'ndyoo caso cha ññequiaañeyo' cantyja na cwitsaⁿ'ntjooⁿ'ya. Ndo' na luaa' cwil'aaya ndaa nlquaⁿ'nya xjen cha'waañeyo'. ⁴ Mati queⁿ'yo' cwenta cantyja 'naaⁿ' w'aandaa, meiiⁿ na jeeⁿ t'maⁿ'na' ndo' jeeⁿ jndei jndye na mantquie juuna', ndo' ts'oom pala' na ñequio wjaañ'oom ts'aⁿ juuna' jeeⁿ cachjoona', saa ndaa nncjaañ'oom ts'aⁿ w'aandaaⁿñeeⁿ meiⁿ'yuucheⁿ na l'ue ts'om ts'aⁿ. ⁵ Maluaa' mach'eena' ñequio tsaa ts'aⁿ na matseixmaⁿ'na' cwii na tjacañjoomⁿñe ts'aⁿ, meiiⁿ na jeeⁿ cachjoona' saa teinomⁿ'na' na jndye ljo' ndaa nnts'aana'. Cwii chom cachjoo saa ndaa nntseicona' cwii jndaa t'maⁿ. ⁶ Ndo' tsaa ts'aⁿ tseixmaⁿ'na' ntsaachom. Juuna' too'cheⁿ'na' ñequio cha'tso nnom natia ndo' waa najndei na matseixmaⁿ'na' na matsei'ndaaⁿ'na' cha'waa cantyja na wjaamⁿ'aaⁿ ts'aⁿ. Juuna' ndaa nncjuⁿ'na' na nlei'ndaaⁿñ'eⁿ chiuu ya na m'aaⁿ ts'aⁿ, ee chom b'io matseic'uaa juuna'. ⁷ Ts'aⁿ ndaa nntseixiom'm cha'tso quioo', cha'na: quioo' quii'jndaa na wjee, cantsaa, canduu, ndo' quioo' na m'aⁿ ts'om ndaaluee, ndo' maxjen macwila'xiom' nn'aⁿ quioo'm'aⁿ'. ⁸ Saa tsaa ts'aⁿ meiⁿ'cwii ts'aⁿ xocandaa nntseixiom' juuna', ee juuna' matseixmaⁿ'na' cwii natia na xondaa nts'aa ts'aⁿ xjen. ⁹ Ñequio juuna' cwila't'maaⁿ'ndyo Tsotyaaⁿ Ty'oots'om ndo' mañ'eⁿ juuna' cwituⁿ'aa'a ñ'oomwi' nacjoo nn'aⁿ na s'aaⁿ na tuiindy cha'xjen na waa nqueⁿ. ¹⁰ Ñequio 'ndyoo ts'aⁿ matseit'maaⁿñê Ty'oots'om ndo' mañequio juuna' majoom'm n'oomwi' nacjoo' ts'aⁿ. 'O nn'aⁿ'ya na jeeⁿ wi' ts'oⁿ'ya, meiⁿ'chjoo ticaty'iomyana' na luaa' cwiluii. ¹¹ ¿Aa ndaa nnts'aana' cwii xq' na cwinaaⁿ ndaatiooya majo' jo' cwinaaⁿ ndaatioo na ja? ¹² 'O nn'aⁿ'ya na cwila'y'u'yo' na jeeⁿ wi' ts'oⁿ'ya, cwii

ts'oom higuera xocandaa nnaⁿ tã aceitunas juunaⁿ, meiⁿ ts'oo tauva xonnaⁿ tã higos juunaⁿ.

Na m'aaⁿ Ty'oots'om cwinaⁿ na jndo' ts'om ts'aⁿ

¹³ Xeⁿ na m'aaⁿ cwii ts'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na jndo' ts'om, ndo' t'maⁿ matsei'noⁿ, ca'mooⁿ na ljo' ñequio na c'oom na yats'aⁿñê, c'oom na nioom' ts'oom ee jo' na m'moⁿna' na jndo' ts'oom. ¹⁴ Saa xeⁿ quii' n'om'yo' laxmaⁿyo' cwii na matsei'ndaa'na' 'o cha'cwijom cwii na ja jnaaⁿ na jeeⁿ xuee'yo' ndo' jeeⁿ cwila'jnda'yo' na nluii t'maⁿndyo', quia jo' tintjei'yo' cwentã na jndo' n'om'yo', ee na cwilaxmaⁿyo' na ljo' maty'iomna' na cantundyo' ndo' cwitjei'ndyo' ñequio ñ'oom na mayuu'. ¹⁵ Ee ts'aⁿ na luaa' waa na jndo' ts'om nchii na m'aaⁿ Ty'oots'om cwinaⁿna', m'aaⁿna' cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, tseixmaⁿna' na jndo' n'om nn'aⁿ, laxmaⁿna' cwentaa' tsaⁿjndii. ¹⁶ Ee yuu na m'aⁿ nn'aⁿ na taa' n'om nc'iaa, ndo' jeeⁿ xueena, jo' jo' cwe' cañ'eeⁿto m'aⁿna, ndo' niom cha'tso nnom natia. ¹⁷ Saa juu na jndo' n'om nn'aⁿ na mañequiaa Ty'oots'om, m'aⁿ nn'aⁿ na lju' n'omna jo nnoom ndo' ndaa nn'aⁿ, m'aⁿna na tjaa'na' tia' cachona, m'aⁿna na yann'aⁿndye ñequio nc'iaana, ndyaandyena, wi' n'omna nt'omcheⁿ nn'aⁿ, cwil'ana yuu na ya, jndaa' m'aaⁿ n'omna chiuu cwil'oom'aⁿna, ndo' xcwee' n'omna ljo' cwil'ana. ¹⁸ Ndo' nn'aⁿ na cwita'ya nc'iaa na cho tia', na luaa' cwil'ana cwinomna cwii na nnts'aana' cha'cwijom cwiwe' ntjom ndo' cantyja 'naaⁿ naljo', jndye ncue' nnts'aana' na maty'iomyana'.

4

Tacatseix'iaa'ñe ts'aⁿ na matseyiu' ñequio tsjoomnancue

¹ ¿Yuu cwinaⁿ ndia', ndo' yuu cwinaⁿ na cwila'ntja'ndyo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo'? Cwinaⁿ joona' naquii' n'om'yo' nc'e natia na queeⁿ n'om seii'yo'. ² 'O tjoondyo' cwii nnom, saa tileicuaana' luee'yo', jo' na nla'cue'yo' ts'aⁿ, ndo' queeⁿ n'om'yo' na nncuaa cwii nnom 'naⁿ luee'yo', saa tileicuaana', jo' na cwingⁿyo' mana matseiwenã tia'. Tileicuaa ljo' na l'ue n'om'yo' ee na tyootaⁿyo' nnom Ty'oots'om. ³ Ndo' xeⁿ na cwitaⁿyo' saa tileicato'ñoom'yo', mach'eena' na ljo' ee tixcwe cwitaⁿyo', ee 'o ñequiom 'naⁿ luee'yo' cha na nla'catsuu'yo' joona' yuu na queeⁿ n'om seii'yo'. ⁴ Nty'iaandyo' 'o nn'aⁿ na tixcwe cwil'a'yo'. ¿Aa ticaliu'yo' na ts'aⁿ na m'aaⁿ na ya ñ'oom juu ñequio tsjoomnancue mach'eena' na jnoom'm Ty'oots'om? ⁵ Manc'e jo' chii luaa tso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii: “Nquii Espíritu na jnda tquiaa Ty'oots'om na c'oomñê quii' n'ooⁿya na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa,

canda'a'ya waa na xueeⁿ jaa.” ⁶ Saa Ty'ooots'om matei-jndeiiyyeeⁿ jaa ñequio naya na matseixmaaⁿ. Ee cha'na matso ñ'oom'm na teiljeii: “Ty'ooots'om m'aaⁿ nacjoo nn'aⁿ na cwilas'andye, cwila'lcundye, saa mateijneiⁿ nn'aⁿ na cwituee'ndyecje.” ⁷ Jo' chii catue'ndyo'cje'yo' jo nnom Ty'ooots'om cha nna'ndyo' ñequio tsa'jndii ndo' nleinoom 'o. ⁸ Cala'candyoo'ndyo' na m'aaⁿ Ty'ooots'om quia jo' nntse-icandyoo'ñê na m'aⁿ'yo'. 'O na laxmaⁿ'yo' jnaⁿ, calalju'yo' luee'yo' ndo' 'o na ñe'c'om'yo' na wi' n'om'yo' Ty'ooots'om ndo' mañejuu xjeⁿ mati cwila'candya' n'om'yo' tsjoomnancue, na luaa' laxmaⁿ'yo', calalju'yo' n'om'yo'. ⁹ Co'tiana' nquiu'yo', catyuee'yo' ndo' cata'tio'yo' na cwila'tjoondyo'. Na cwinco'yo' na neiⁿnco n'om'yo', catseicwaqueⁿna' jo' na chjoo' n'om'yo' na cwila'tjoondyo'. ¹⁰ Catue'ndyo'cje'yo' jo nnom Ta Ty'ooots'om cha na jom nnts'aaⁿ na nntseiwendyena' 'o.

Tantu'xqa'ya nn'aa'ya na cwila'yu'

¹¹ 'O nn'aⁿya, tintio'ñ'oom'yo' ntyjee'yo'. Ee ts'aⁿ na nntio'ñ'oom oo matseijndaa'ñê jnaaⁿ x'iaa', wjaⁿ nacjoo' ljo' na ma'moⁿ ljeii, ndo' matseijndaa'ñê ljo' tis'a matseixmaⁿ ljeii. Ee xeⁿ na 'u matseijndaa'ndyu' na tijo'ndyo ljo' matso ljeii quia jo' mach'eena' na 'u cwiluiindy' ts'aⁿ na matseijndaa'ñê ljo' tijo'ndyo matseineiⁿ ljeii, nchii cwiluiindy' ts'aⁿ na matseicanda'a'ñê ljo' na matsona'. ¹² Ee ñecwii m'aaⁿ na tquiaa ljeii na matsa'ntjomna' ndo' manquiityeeⁿ tseixmaaⁿ na nncu'xeeⁿ na aa cwila'tjoondye nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ'na' ndo' manquiityeeⁿ nnda'a nncwji'n'maaⁿñê oo nncu'xeeⁿ 'u. Saa 'u je', çljo' cwiluiindy' na jeeⁿ ñe'cu'xeⁿ x'ia'?

Ticatseit'maaⁿñê cheⁿnquii ts'aⁿ cantyja chiuu nnts'aaⁿ

¹³ Candye'yo' ñ'oom na matsjo'o luaa, 'o nn'aⁿ na quindu'yo': “'Iocha luaa', nntsaaya tsjoomwaa oo tsjoomwaa', jo' jo' nnc'o'oⁿya cwii chu na nla'jndaa ndo' nnda'a na nntantjo'oⁿ s'om.” ¹⁴ Ndo' meiⁿ cwe' ticaliu'to'yo' aa cwintando'yo' 'iochati. 'O matseijomna' cha'na nchquiuts'o na chjoowi'taⁿndyo na cwiwitquioo'na' xeⁿ jnda' mana cwitsuna'. ¹⁵ 'O luaa macaⁿna' ndu'yo': “Xeⁿ Ty'ooots'om l'ue ts'oom na ndicwaⁿ tandoo'tyaaya, quia jo' nl'aaya nmeiiⁿ oo nt'omcheⁿ.” ¹⁶ Saa 'o nchaa l'uu ljo' cwindu'yo', 'o ndicwaⁿ cwilaneiⁿ'yo' ñ'ooms'a, ñ'oomscu, ndo' cha'tso ñ'oom na macwji's'añê oo na macwji'scuñê ts'aⁿ tia laxmaⁿna'. ¹⁷ Jo' chii meiⁿquia ts'aⁿ na mantyjii na cats'aa yuu na maty'iomyana', ndo' ticats'aa, maxjeⁿ jnaⁿ tseixmaⁿ tsaⁿñêeⁿ.

5

Waa na nnt'uiina' na'tya

1 ¡Candye'yo' ñ'oommeiiⁿ 'o na'tya! ¡Catyuee'yo' ndo' cala'xua'yo' cantya na cwajndii nntjom'yo' na nlco'wi'na' 'o! 2 Ee 'naⁿ na tyando', jndaⁿ tei'ndaa'na', ndo' lia'yo' na jndati jndaⁿ tcwa' canty'ua. 3 S'om cajan' ndo' s'om xuee 'na'yo' jndaⁿ t'oom ntsaana', ndo' joo tsaa'ñeeⁿ nntjei'yuu'ndyena' na tia na cwil'a'yo', ndo' nla'tyuii'ñ'e'na' 'o cha'xjeⁿ mach'ee chom. Ñeja't'ue'yo' 'na'yo' na ñ'eⁿ cwileityando' cwen-taa' ndyumeii'ñe. 4 S'om na tîcations'ua'yo' nn'aⁿ na ñel'a ts'iaaⁿ 'na'yo' cwiñequiana' jna'yo' na tis'a cwil'a'yo'. Ndo' Ta Ty'oqots'om jndaⁿ jñeeⁿ ñ'omndyuee na nntjoom'yo' na ñel'a ts'iaaⁿ 'na'yo'. 5 Nnom tyuaawaa jeeⁿ nei'ncoo' m'a'yo' ndo' cwil'a'yo' cha'xjeⁿ na 'o l'ue n'om'yo', cwila'ca'meii'ndyo' cha'cwijom quioo' na nntseicuee' ts'aⁿ. Ndo' jndaⁿ tue'ntyjo xuee na nncwje'yo'. 6 Cwil'a'yo' na cat'uiityeⁿ w'aancjo nn'aⁿ na tjaa jnaaⁿ hasta cwil'a'yo' na cwjena, ee na tjaa'naⁿ ljo' ya nndaⁿ nl'ana ñ'e'ndyo'.

C'om't'maa'ndyo' n'om'yo' ndo' calanei'yo' nnom Ty'oqots'om.

7 Jo' chii 'o nn'a'ya na cwila'yu'yo' c'om't'maa'ndyo' n'om'yo' hasta na nncwjee'nnda' Ta Jesucristo. Cha'xjeⁿ na t'maⁿ ts'om cwii ts'aⁿ na mach'ee ts'iaaⁿ jndaⁿ, na xjeⁿ na tyjee'cheⁿ ndaalua' hasta xjeⁿ na nnma'cheⁿ na mei'nom'm na nlquie ntjoom'm. 8 Mati 'o c'om't'maa'ndyo' n'om'yo' ndo' cwintye'tye'yo', ee mandyoo' nncwjee'nnda' Ta Jesucristo. 9 'O nn'a'ya, tila'ncjoo'ndyo' che'ncjo'yo' nacjoo nc'iaa'yo' cha tica'na' na nncu'xeⁿ Ty'oqots'om 'o ee nqueⁿ cwiluiiñê na macu'xeeⁿ nn'aⁿ, ndo' mam'aa'c'eeñê na nnts'aaⁿ naljo'. 10 'O nn'a'ya na cwila'yu'yo', c'om't'maa'ndyo' n'om'yo' cha'xjeⁿ nquiee profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'oqots'om na jeeⁿ wi' tyotjoom. 11 Jaa manquiuyu na nei'ncó n'om nn'aⁿ na cwina'ndye nawi' na cwitjoom. 'O manquiuyu' chiuu jna'ñe Job nawi' na tyotjoom ndo' manquiuyu' chiuu s'aa Ty'oqots'om ñ'e'ñê na cwimacanda, ee Ty'oqots'om mat-sei'noo'ñ' ljo' cwitjooya ndo' m'aaⁿ na wi' ts'oom jaa.

12 Ñ'oom na maca'nt'yaⁿ ndaa'yo' 'o nn'a'ya, na tilcwi'yo' meiⁿ cañoom'luee, meiⁿ tyuaa ndo' mei'cwii nnom 'naⁿ, macanda candu'yo' na mayuu' ñ'oom na nquiuyu'yo' na mayuu' ndo' ñ'oom na nquiuyu'yo' na tiyuu', candu'yo' na tiyuu' jo' cha na tint'uii Ty'oqots'om 'o cantya 'naa' jna'yo'.

13 Xeⁿ m'aaⁿ cwiindyo' 'o na manchje nawi' juu, catseineiⁿ nnom Ty'oqots'om. Ndo' xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na nei'ncó ts'om cata luantsa. 14 Xeⁿ m'aaⁿ cwiindyo' 'o na wi', quee'ñe nn'aⁿ na

cwiluiitquiendye nnom tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ cha na cala'neiⁿ naⁿñeeⁿ nnom Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ, ndo' caty'oomndyena seitye nacjoom'm ñequio xuee' Ta Ty'o^ots'om. ¹⁵ Quia na cwilaneiⁿyo' nnom Ty'o^ots'om ñequio na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿñê, nntsein'maaⁿ ts'aⁿ na wii', ndo' xeⁿ na seitjooñe tsaⁿñeeⁿ nnoom nntseit'maⁿ ts'oom juu. ¹⁶ Jo' chii ticwiindyo' 'o catjei'yuu'ndyo' jnaⁿyo' ndaa nc'iaa'yo', cha na nn'maaⁿyo'. Ee ts'aⁿ na cwiluiiñe cantyja na maty'iomyana', quia matseineiⁿ nnom Ty'o^ots'om ñequio na jndaya ntyjii, jndye waa na nnts'aana'. ¹⁷ Profeta Elías tyotseixmaaⁿ cha'xjeⁿ jaa nmeiiⁿ, saa quia na seineiiⁿ nnom Ty'o^ots'om ñequio na seicantyyaa'ya ts'oom na tcaaⁿ na ticua', ndyee chu waljoo' xcwe taticua'. ¹⁸ Jnda jo' tcaⁿnnaaⁿaⁿ na cua', quia jo' s'aa Ty'o^ots'om na jnaⁿnnda'na' na tyowa' ndo' tue' ntjom.

¹⁹ 'O nn'aⁿya, xeⁿ ma'ndii cwiindyo' 'o ñ'oom na mayuu', ndo' cwii x'iaaⁿaⁿ mach'ee na calcwe'nnaaⁿaⁿ, ²⁰ caliu'yo', ts'aⁿ na nnts'aa na calcwe' ts'aⁿjnaⁿ nato na tijo'ndyo', macwji'n'maaⁿñê tsaⁿñeeⁿ na nntsuuñe añaⁿ, ndo' mach'eeⁿ na jndye jnaaⁿ tsaⁿñeeⁿ matseit'maⁿ ts'om Ty'o^ots'om.

Carta najndyee na seiljeii Pedro

Pedro seicwanoom carta na m'aⁿ nn'aⁿ na t'oom'ndye

¹ Maja Pedro na cwiluiindyō apóstol, ts'aⁿ na majñom Jesucristo ts'iaaⁿ 'naaⁿaⁿ matseiljeiya ñ'oomwaa na matseicwanōⁿya juuna' ndaa' 'o na jnda t'oom'ndyo', na m'aⁿ'yo' l'ōndaa Ponto, Galacia, Capadocia, Asia ñ'eⁿ Bitinia, ² ndaa' 'o na jaach'ee xuee tjeii'ñe Tsotyaaⁿ Ty'oōts'om 'o na laxmaⁿ'yo' cwentaaⁿaⁿ cha'xjeⁿ na seijndaa'ñê. Cantyja 'naaⁿ Espíritu Santo tqueⁿñōōⁿ 'o na nlxamaⁿ'yo' na calacandaⁿ'yo' jo noom ndo' na nlxamaⁿ'yo' na lju' n'om'yo' ñequio nioom' Jesucristo. Quiaa Ty'oōts'om na candaⁿ'ya nnto'ñoom'yo' naya na matseixmaaⁿ ñequio na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo nnoom.

Cwicantyyaa' n'oōⁿya na nntandōō'nnda'a

³ Catseit'maaⁿñena' nquii Ty'oōts'om na cwiluiiñê Tso-tye Ta Jesucristo cwentaaⁿya. Jom nc'e na jeeⁿ wi' ts'oom jaa jnda s'aaⁿ na cwiluiindyōxcoō nc'e na tando'xco Jesucristo. Cantyja 'naaⁿ jo' m'aaⁿya na cwicantyyaa' n'oōⁿya na ndaaya na nntandōō'a. ⁴ Cantyja 'naaⁿ Jesucristo nnts'aa Ty'oōts'om na nnto'ñoom'yo' juu na nda'yo' na cwileiwe cañoom'luee na lju' tseixmaⁿ'na' na tijoom cwi'ndaa' meiⁿ xoc'uaana' cha'na ljaa'. ⁵ Nc'e na cwilayu'ya n'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oōts'om mawañoom'm 'o ñequio najndeii na matseixmaaⁿ. Nnts'aaⁿ na ljo' hasta ncuee na macanda quia na nleitquioo' na nncwji'n'maaⁿñê 'o.

⁶ Nc'e na manquiuyō' na macwji'n'maaⁿñê 'o, t'maⁿ cwiquioo na neiⁿ'yo', meiⁿ mach'eena' maniom jndye nnom nawi' na cwiwinom'yo' je'. Saa tiyo macaⁿ'na' na nntjom'yo' nmeiⁿ, ntyja nncwinomna'. ⁷ Juu na cwila'yuyō' n'om'yo' matseijomna' juuna' cha'cwijom s'om cajan, juuna' macaⁿ'na' na nncwinom'yo' nawi' cha nleitquioo' cwanti na jndana'. Juu na matseiyuyō' ts'om ts'aⁿ na ya nncwinomna' nawi', jndati tseixmaⁿ jo' nchiiti s'om cajan na cwintycwiina'. Ndo' naljo', juu na cwila'yuyō' n'om'yo', jnda teitquioo' na ya jlui'yo', quia na nncwjee'nnda' Jesucristo, nluii't'maⁿndyo' cantyja 'naaⁿ juu jo'.

⁸ 'O meiⁿ tyoonty'ia'yō' jom, saa candya' n'om'yo' ñ'eⁿñê. Meiⁿ na nchii cwinty'ia'ndaⁿ'yo' jom, saa nc'e na jom quit'maⁿ n'om'yo', mañequiaana' na t'maⁿ waa na neiⁿ'yo'. Meiⁿ tileicaliu'yo' cwaaⁿ ñ'oom na nndu'yo' na neiⁿ'yo'. Ndo' juu na neiⁿ'yo' matseit'maaⁿñena' Ty'oōts'om. ⁹ Ee nc'e na cwila'yuyō' ñ'eⁿ Jesucristo, cwito'ñoom'yo' na macwji'n'maaⁿñê Ty'oōts'om añaⁿ 'na'yō'.

¹⁰ Ncúee na teinom nquiee profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'oqots'om cantyja 'naa' na quia nluui, tyola'naa'na ñ'oom'm ndo' tcuu tcuu ñe'cala'nqo'na cantyja 'naa' na nncwji'n'maa'ñê nn'a', ndo' nc'e naya na matseixmaa' ñejlanei'na cantyja 'naa'na'. ¹¹ Nquii Espíritu na matseixma' Cristo na tyom'aa' quii' n'omna, tyuaa' t'moqo' ndaa' na'ñee' nawl' na ntjom Cristo ndo' na ndaquia nntseit'maa'ñena' juu. Tcuu tcuu tyol'ueena 'ñee' ts'a' tsa'ñee' na t'moqo' Espíritu ndaana ndo' cwaan' xje' nncwjee'. ¹² Na'ñee' t'moqo' Ty'oqots'om ndaana na tixocaluiiñe Cristo xje' na cwita'ndo' nquieena. T'moqo' ndaana na nnc'oom juu xje' na m'aa' jaa. Jo' chii ndyumeiiñe, ñequio na mateijndei Espíritu Santo na jñom Ty'oqots'om, cwiñe'quia nn'a' ñ'oom naya ndaa'yo' cantyja 'naa' Jesucristo. Jee' cajnda ñ'oom nayawaañe hasta matseiquee'na' n'om ángeles na ñecala'nqo'na juuna'.

Ty'oqots'om maquee'ñê na c'oqo' na lju' n'oqo'

¹³ Que'ntye'yo' cantyja na cwila'tiuu'yo'. Cal'a' che'ncjo'yo' xje' na ñe'cwii n'om'yo'. C'om'yo' na ñe'cwii waa na quit'ma' n'om'yo' cantyja naya na nnts'aa Ty'oqots'om 'o quia na nndyonnda' Ta Jesucristo. ¹⁴ Nc'e na cwiluiindyoy' ntseinda Ty'oqots'om na cwila'candaa'ndyo', catjei'ndyo' cantyja 'naa' joo ts'iaa' na ñejla'jomndyo' cwtjooche' na ta'jna'yo' jom. ¹⁵ Nquii Ty'oqots'om na t'maa' 'o cwiluiiñê na lju' ts'oom. Jo' chii mati 'o c'om'yo' na lju' n'om'yo' jo nnoom cantyja cha'tsoti na cwiitsam'a'yo'. ¹⁶ Ee teiyo teiljeii ñ'oom' Ty'oqots'om na matsona': "Nc'e na ja cwiluiindyoy' na lju' ts'oqo'ya, mati 'o c'om'yo' na lju' n'om'yo'."

¹⁷ Nc'e na cwilcwi'yo' Tsotye'yo' na nque' xocats'aa' na neii'e' cwii ts'a' saa cwiiche' tineii'e', jo' chii c'om'yo' na nquia'yo' jom yocher' na m'a'yo' ljoñe cha'cwijom nn'a' na cwe' cwiqeya. ¹⁸ Juu na ñet'om'yo' cwtjooche' na jla'yu'yo' ñ'e' Ty'oqots'om na jee' cwe' ts'iaa'ndyo' jo', tjei'ñ'maa'ñê 'o cantyja 'naa'na', joo jo' t'moqo' welo'yo' ndaa'yo'. Manquiu'jndaa'ndyo' na juu na tjei'n'maa'ñê 'o, nchii ñjoml'ua juuna' ñequio 'na' na cwindyue, cha'na s'om cajan' oo s'om xuee, ¹⁹ 'o ñjoml'uandyo' ñequio nioom' Cristo na jee' ndya' jnda, na tquiaañe che'nque' na jla'cúee'na jom cha'cwijom cwii catsma' na cwiñe'quia nn'a' na cwila't'maa'ndyena Ty'oqots'om, na mei'cwii ticatseixmaa' na ticandaa'ñê, cha'cwijom catsma' na canchii'ñeñ'e'. ²⁰ Cwtjooche' na nlque' Ty'oqots'om tsjoomnancue, saa jnda tquee' na nntjom Cristo na ljo'. Saa hasta ndyumeii' tquiaa Ty'oqots'om na teitquioo'ñê cha nnteijndeiina' 'o. ²¹ Je' cantyja 'naa' Jesucristo m'a'yo' na cwila'yu'yo' ñ'e' Ty'oqots'om. Manquityee' tquiaa' na tando'xco juu jnda

na tue', ndo' seit'maa'nîê juu. Ndo' nc'e na ljo' cwila'yu'ya n'om'yo' ñ'eñê, ndo' cwicantyjaa' n'om'yo' jom.

²² Ndo' je', nc'e na cwito'ñoom'yo' ñ'oom na mayuu', jo' na lju' añmaa'yo' cha xcwee' n'om'yo' cwil'a'yo' na cwilawi' n'om'yo' nn'a'yo' na cwila'yu'. Ndo' matsona' na c'om'yo' na wi' n'om'yo' cwii ndo' cwiindyoy' ñequio na lju' n'om'yo' ndo' ñequio cha'waa na jnda'yo'. ²³ Ee jnda' tuiixcondyo' cwe' nchii cantyja 'naa' nn'a' na cwiwje. 'O jnda' tuiixcondyo' cantyja 'naa' ñ'oom' Ty'oqots'om na wando', cwii na m'aa' ndo' m'aa'.

²⁴ Ee ñ'oom' Ty'oqots'om na seiljeii Isaías, matsona':
Cha'tsondye nn'a' matseijomna' joona cha'cwijom tscó jnda'.

Ndo' juu na t'ma' na cwiluiindyena matseijomna' juuna' cha'cwijom ljaa' tscó jnda'.

Saa quia na cwicaa' tscó jnda', cwiquiaa ljaa'na',

²⁵ saa ñ'oom' Ty'oqots'om ticantycwii na m'aa'na'.

Ndo' juu ñ'oom'ñee' na tyoñequia nn'a' ndaa'yo' tseixma'na' ñ'oom na nlui'n'maa'ndye añmaa' nn'a'.

2

¹ Nc'e na luaa', catjei'ndyo' cantyja 'naa' cwii cwii nnom natia, cha'tso na maquiun'na', cha'tso na we waa na mach'ee ts'a', cha'tso na cwila'taa' n'om nn'a' nc'iaana, cha'tso na cwitio'ñ'oom nn'a' nt'omche'. ² Cha'xje' yo'ndaa na 'ndaandye cwil'ueena ndaatsuu' tsondyeena, cjoo' n'om'yo' na cal'ue'yo' ndaatsuu' ñequii' cantyja 'naa' Espíritu, cha cantyja 'naa' jo' nntsanajnda'yo' na laxma'yo' nn'a' na macwji'n'maa'ñe Ty'oqots'om, ³ xe' na aa mayuu'che' jnda' cwique'yo' cwentá na jee' ya cwiluiiñe nque' na matsa'ntjoom 'o.

Cristo cwiluiiñe tsjo' na wando'

⁴ Jo' chii cala'candyoo'ndyo' jo nnom nque' na cwiluiiñe tsjo' na wando', nque' na tjeii' nn'a' cwentá na xocwil'ueñê, saa tjei' Ty'oqots'om jom na l'ueñê ndo' jnda ntyjii jom. ⁵ Ndo' mati 'o, na cwiluiindyoy' ljo' na cwita'ndo', quiandyoy' na mawil'uee'ñe Ty'oqots'om 'o na cwiluiindyoy' wats'om yuu na m'aa' Espíritu, cwiluiindyoy' cwii tmaa' ntyee na lju' n'om, na cantyja 'naa' Jesucristo cwila't'maa'ndyo' Ty'oqots'om, ts'iaa' cantyja 'naa' Espíritu na jee' cwijaawee' ts'oom.

⁶ Ee naquii' ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljeii matsona':
Quii' tsjoom Sión maqua'ya cwii tsjo' na tseixma'na' tsjo' nquii tsia'ntsjó' w'aa.

Matso Ty'oqots'om:

Ja tjeii'a jom cwentaya ndo' jee' ndya' jnda cwiluiiñê;

Mei'ñee'che' ts'a' na matseiyu' ñ'eñê,

tijoom xuee nnts'aana' na cwe' ts'iaa'ndyo na ñentyjaa' ts'om jom.

⁷ Cantyja 'naⁿ 'o na cwila'yu'yo' ñ'eⁿ nqueⁿ na cwiluiñê tsjo'waa, jeeⁿ jnda cwiluiñê saa cantyja 'naaⁿ joo nn'aⁿ na ticalayu' ñ'eⁿñê, matseicandaa'ñena' na matso ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii:

Juu tsjo' na tquiee' luañê na cwil'a w'aa, tseixma'na' tsjo' nqui tsiaⁿtsjo'.

⁸ Ndo' mati waa cwiicheⁿ ñ'oom na matseinei'na' cantyja 'naaⁿaⁿ:

Jom matseijomna' cha'cwijom cwii tsjo' ty'a, cwii tsjo' na matseiquiaana' nn'aⁿ.

Tquiaandyena ee tilañ'oom'ndyena ñ'oom cantyja naaⁿaⁿ ee luaa' teijnoomna.

Nn'aⁿ na cwiluiindyewwentaa' Ty'oots'om

⁹ Saa 'o cwiluiindyow' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, cwii tmaaⁿ ntyee na cwindyewntjom'yo' nnom nqueⁿ na tjacantyja cwiluiñê na matsaⁿntjoom, cwiluiindyow' nn'aⁿ cwii tsjoomnancue na lju' ts'om, cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na m'aⁿyo' cwentaaⁿaⁿ, nmeiiⁿ laxmaⁿyo' cha nntjei'yuu'ndyo' na jeeⁿ t'maⁿ ts'iaaⁿ mach'eeⁿ ñ'eⁿndyo', nqueⁿ na t'maaⁿ 'o na calui'yo' naquii' najaaⁿ ndo' na nlajomndyo' ñequio na neiⁿncoo' naxuee na cwiluiñê. ¹⁰ Ñet'om'yo' na tilaxmaⁿyo' tmaaⁿ cwentaa' Ty'oots'om, saa je' je' cwila'xmaⁿyo' juuna'. Jaach'eeti xuee ticalui'yo' na candya' ts'oom 'o, saa je' je' cwiliu'yo' na ljo' jom ñ'eⁿndyo'.

Xcwe c'om'yo' cha nndaawndyewntjom'yo' nnom Ty'oots'om.

¹¹ 'O nn'aⁿya na jeeⁿ wi' ts'oowa, nc'e na cwiluiindyow' cha'cwijom nn'aⁿ na cwe' cwiquieya, ndo' cwe' cwiwinom'yo' tsjoomnancue, macaⁿa ndaaⁿyo' na tañequiandyow' na joo na l'ue n'om seii'yo' na nnc'oochona' 'o xjeⁿ 'naaⁿna'. ¹² Xcwe c'om'yo' quiiⁿntaaⁿ nn'aⁿ na tic'om nacje 'naaⁿ Ty'oots'om, ee na nl'aⁿyo' na ljo' meiiⁿ na tia ñ'oom cwilaneiⁿna nacjo'yo' na cha'cwijom tiann'aⁿndyo', nlqueⁿna cwenta naya na cwil'aⁿyo' ndo' xuee quia na ñnequiana cwenta nnom Ty'oots'om, nlaⁿt'maaⁿndyena jom cantyja 'naⁿyo'.

¹³ Ndo' cwe' nc'e na cwiluiindyow' cwentaa' nquii Ta Jesús, jo' chii catue'ndyow'cje'yo' ndaa cha'tso nn'aⁿ na m'aⁿ n'iaaⁿ. Najndyee nnom nquii tsaⁿmaⁿts'iaaⁿt'maⁿ, ¹⁴ ndo' mati ndaa nn'aⁿ na matsaaⁿaⁿ nacje 'naaⁿaⁿ na cwic'eeⁿ n'iaaⁿ. Ee joona cwito'ñoomna ñ'oom na catu'xeⁿna nn'aⁿ na cwil'a nati. Ndo' mati cwilaⁿt'maaⁿndyena nn'aⁿ na cwil'a yuu na maty'iomyana'. ¹⁵ Ee l'ue ts'om Ty'oots'om na cal'aⁿyo' yuu na maty'iomyana' cha cantyja 'naaⁿ jo' nntseicheⁿna' nn'aⁿ na tijndo' n'om na ntjeiⁿ ljo' cwil'a.

16 'O cwiluiindyoy' nn'aⁿ na jnda seicandyaañe Ty'oots'om naquii' natia. Saa ticala'tiuu'yo' na ljo' s'aaⁿ ñ'eⁿndyo' cha nncju'naaⁿñena' na nl'a'ti'yo' na ticaty'iomyana'. Cal'a'yo' cha'xjeⁿ na macaⁿna' na cal'a nn'aⁿ na cwiluiindyey moso jo nnoom. 17 C'om'yo' na cwila't'maaⁿndyo' cwii cwii ts'aⁿ cantyjaⁿti na matsona'. Mati c'om'yo' na jnda nquiu'yo' nn'aⁿ na cwila'yu'. Cala't'maaⁿndyo' Ty'oots'om ñequio na jnda nquiu'yo' jom. Mati tsaⁿmaⁿts'iaaⁿ t'maⁿ, cala't'maaⁿndyo' jom.

Juu na tjom Cristo na wi' t'maⁿ, luaa ma'moⁿna'.

18 'O na tyeⁿ m'aⁿ'yo' moso ndaa patrom 'naⁿ'yo', catue'ndyo'cje'yo' ndaa joona meiiⁿ aa ya nn'aⁿndyena oo aa tiann'aⁿndyena. 19 Ee jeeⁿ ya cantyja 'naaⁿ ts'aⁿ quia mañequiaañe na ñecuaa na ticaty'iomyana' ljo' matjoom ee ntyjeeⁿ xcwe m'aaⁿ jo nnom Ty'oots'om. 20 Ee xeⁿ cwila'sei'na 'o nc'e cwii nnom na tia na jnda l'a'yo', ¿yuu waa naya 'naⁿ'yo' meiiⁿ na m'aⁿ'yo' na cwiljoya n'om'yo' na cwicacho'yo'? Saa xeⁿ cwila'quii n'om'yo' quia na cwicacho'yo' jnaaⁿ na l'a'yo' yuu na ya, luaa' jeeⁿ xcwe jo nnom Ty'oots'om. 21 T'maⁿ Ty'oots'om 'o na caljoya n'om'yo' meiiⁿ na nntjom'yo' nmeiⁿ, ee teinom Cristo na wi't'maⁿ, cwii na nluii'ndyo' jom na ntsantyjo'yo' 'naaⁿ nc'eeⁿ. 22 Ee meiⁿ cwii tîcatseitjoõñê meiⁿ tîquinquii'nn'aaⁿ. 23 Quia na jla'jnaaⁿ nn'aⁿ jom, tîtseilcweeⁿeⁿ ñ'oom jnaaⁿ ndaana. Quia na ta'wi'na jom, saa tîco'weeⁿeⁿ joona, cwe' ndiiñetoom ñequio l'o Ty'oots'om na xcwe macu'xeⁿ. 24 Ñequio seiⁿeⁿ tjachom jnaaⁿya nacjoo' ts'oom'naaⁿ cha nla'xmaaⁿya l'oo jo nnom jnaⁿ ndo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ nc'oõⁿya cha'xjeⁿ na maty'iomyana'. 25 Ee cwitjoõcheⁿ na tajnaⁿ'yo' Cristo, ñeseijomna' 'o cha'na canmaⁿ na jnda tsuundyeyoo', saa je' na jnda lcwe'yo' cantyja 'naaⁿ Cristo, mach'eeⁿ cwenta añaⁿmaⁿ'yo' cha'xjeⁿ mateix'ee sto quioo'ñeeⁿ ndo' na mawañoom'm 'o.

3

Luaa matsona' na c'om nn'aⁿ na jnda tunco

1 'O yolcu na m'aⁿ s'aa'yo', mala'ti' catue'ndyo'cje'yo' ndaana cha ñeeⁿ joona na tyoola'yu' ñ'oom naya 'naaⁿ Ty'oots'om, nc'oola'noⁿna na mayuu' juuna' nc'e na cwiqueⁿna' cwenta chiuu m'aⁿ'yo' joo ndaana meiiⁿ tyoondy'yo' ndaana, 2 ee na cwiqueⁿna' cwenta na xcwe tsam'aⁿ'yo' jo ndaana ñequio na cwila't'maaⁿndyo'. 3 Juu na cwilatycwi'ndyo' cantyja 'naⁿ'yo' til'a'yo' cwe' ñequio 'naⁿ na cwiwitquioo' cha'na cwila'tycwi'yo' soonqueⁿ'yo', 'naⁿ na tuiina' ñequio s'om cajan oo liaa na jeeⁿ chjoom. 4 'O calaxmaⁿ'yo' na tycwi'ndyo' naquii' n'om'yo', na

juu na neiⁿncoo'ndyo' xocantycwiina', na nleitquioo' jo' laxmaⁿ'yo' quia na ya nn'aⁿndyo' meiⁿ titsei'ndaa'na' 'o ljo' na cwitjom'yo'. ⁵ Ee yolcu na tyom'aⁿ na tandyo xuee na tyoluiindy na lju' n'om, maluaa' tyola'xmaⁿna, tyocantyyaa' n'omna Ty'oqots'om ndo' tyotuee'ndyecjena ndaa' s'aana. ⁶ Maluaa' tyotseixmaⁿ Sara. Tyotseicandaa'ñê nnom Abraham, ndo' tsoom nnom saaⁿ'aⁿ Ta.

⁷ Ndo' mati 'o naⁿnom na m'aⁿ lcuu'yo', c'oom'ya n'om'yo' cantyya 'naaⁿna, cala't'maaⁿndyo' joona na ticwe'ntyjo na jndana cha'na 'o, saa' mati nc'e juu naya na matseixmaⁿ Ty'oqots'om na ñecwii xjeⁿ mañequiaaⁿ na laxmaⁿna na ticanty-cwii na cwita'ndo'na cha'xjeⁿ 'o. Luaa' cal'a'yo' cha tintse-icu'na' na ñeeⁿ ñ'oom na cwitaⁿ'yo' nnoom.

Cwitjoom nn'aⁿ nawi' na cwil'ana na maty'iomyyana'

⁸ Ndo' cha'tsondyo' c'om'yo' ñequio nn'aⁿ na cwila'yu' na ñecwii cwila'tiuu'yo' na jnda nquiu'yo' joona. C'om'yo' na wi' n'om'yo' cha'cwijom ñenquii ts'aⁿ ntseinda 'o. Cal'a'yo' na jndati nquiu'yo' nt'omcheⁿ ñequio na nty'iaandyo' ñ'eⁿndyena. ⁹ Ts'aⁿ natia mach'ee 'o, tilalcwe'yo' nawi' nacjoo' tsaⁿ'ñeeⁿ. Xeⁿ na matseijnaaⁿ'aⁿ 'o, 'o tila'jna'nyo' jom. 'O cwiicheⁿ ljo cal'a'yo', cataⁿ'yo' na catio'naaⁿñe Ty'oqots'om ts'aⁿ na nmeiiⁿ mach'ee, ee jnda seijndaa'ñê na 'o nnto'ñoom'yo' na nntio'ñaaⁿñê 'o. ¹⁰ Ee waa ñ'oom' Ty'oqots'om na teiljei na matsona'.

Meiⁿquia ts'aⁿ na ñe'c'oom na ya quii'ntaaⁿ nc'iaa', xeⁿ ntyjaa' ts'om na cha'tso xuee na wando' nnc'oom na neiiⁿ, quia jo' cats'aañe cheⁿnquii xjeⁿ tsaa. Tantseineiⁿ ñ'oom na tia, meiⁿ tañe'quiaaⁿñe na nntseineiⁿ cantu.

¹¹ Cwji'ñê cantyya 'naaⁿ natia, cats'aaⁿ yuu na ya, cal'ueeⁿ na caljoyaandye nn'aⁿ ñ'eⁿ nc'iaana. Queⁿñê na cats'aaⁿ naljo'.

¹² Ee maqueⁿ Ty'oqots'om cwenta nn'aⁿ na cwiluiindy cwen-taaⁿ'aⁿ,

ndo' mañeeⁿ ñ'oom na cwilaneiⁿna nnoom, saa' nn'aⁿ na cwil'a natia, m'aaⁿ nacjoo naⁿ'ñeeⁿ.

¹³ Ee xeⁿ ñequii'cheⁿ cwil'a'yo' na ya, ¿ñeeⁿ nndaa' nnts'aa nawi'ñe ñ'eⁿndyo'?

¹⁴ Saa' meiⁿ xeⁿ cwiwinom'yo' nawi' na jnda l'a'yo' naya, matio'naaⁿñe Ty'oqots'om 'o. Meiⁿ ncwii ts'aⁿ tinc'om'yo' na nquia'yo' juu, tila'catyuendyo'. ¹⁵ 'O naquii' n'om'yo' cala't'maaⁿndyo Cristo na cwiluiiñê na matsa'ntjoom 'o. Ñequii'cheⁿ c'omc'eendyo' na nt'o'yo' nnom ts'aⁿ na mawax'ee chiuu waa na cwicantyyaa' n'om'yo' jom, ¹⁶ c'om'yo' cha'xjeⁿ na macaⁿna' cha meiⁿcwii ñomtiu tacandii' nquiu'yo' cha joo nn'aⁿ na tia cwilaneiⁿna cantyya chiuu cwitsaam'aⁿ'yo'

na cwilayu'yo' ñ'en Cristo, nc'omna na jnaa'na cantyja 'naa'ñ'oom na cwilanei'na.

¹⁷ Ee xeⁿ na l'ue ts'om Ty'oōts'om, yati na co'wi'na' ts'aⁿ nc'e mach'ee yuu naya, nchiiti na co'wi'na' juu na mach'ee natia. ¹⁸ Cristo ñejom tjoom nawi' nc'e jnaa' jaa, taca'na' na cue'nnaa'aⁿ. Jom na ticatseixmaaⁿ jna' tuee'eⁿ cwentaa jaa nn'aⁿ jna', cha ndaa nncwjaal'ñê jaa cwentaa' Ty'oōts'om. Cantyja 'naa' seii'eⁿ tuee'eⁿ, sã nc'e espíritu 'naa'aⁿ tando'xcoom. ¹⁹ Ndo' cantyja 'naa' espíritu na tseixmaaⁿ, tjanquiaaⁿ ñ'oom ndaa espíritu 'naa' l'oo na m'aⁿ jna', ²⁰ na joona xuee'ñee'cheⁿ ñejla'tjooṇdyena yocheⁿ na tyom'aaⁿ Noé. Xje'ñeeⁿ tyomei'ndoo'nty'iaañe Ty'oōts'om na calcwe' n'omna' yocheⁿ na tjaluii w'aandaa, na cantyja 'naa' juuna' ñe'ñeeⁿ ts'aⁿ jlui'n'maa'ñe naquii' ndaatioo'ñeeⁿ. ²¹ Ndaatioo'ñeeⁿ matseijomna' juu ndaa na cwiwits'oomndyo, na cantyja 'naa' jo' laxmaa'ya nn'aⁿ na cwilui'n'maa'ndyo je'. Na cwiwits'oomñe ts'aⁿ tica'mo'na' cantyja 'naa' na nlju'ñê, cantyja 'naa' juuna' ma'mo'na' na macaⁿ ts'aⁿ na tic'oom na m'aa' m'aa' ts'oom jo nnom Ty'oōts'om ndo' na tseixmaaⁿ ts'aⁿ na cwilui'n'maa'ñe nc'e na tando'xco Jesucristo. ²² Tjalcwee'eⁿ cañoom'luee ndo' wacatyeeⁿ ntyjaa' ts'o Ty'oōts'om ntyjaya yuu cwituee'ndyecje cha'tso ángeles ñequio nt'omcheⁿ nnom na cwiluiitquiendye ndo' m'aⁿ nt'omcheⁿ na waa na jnda' la'xmaⁿ.

4

Candya'ntjoo'ya cantyjati naya na cwicandaaya nnom Ty'oōts'om

¹ Jo' chii, cha'xjeⁿ na tco'wi'na' Cristo ñequio seii'eⁿ, mati 'o la'xma'nyo' na ññequiandyo' na co'wi'na' 'o, ee ts'aⁿ na maco'wi'na' juu ñequio seii', jnda' ty'ioo'ñê na ñe'queⁿ jna' xjeⁿ jom, ² cha cantyjati xuee na wañoom'm nnc'oom cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Ty'oōts'om, nchii cha'xjeⁿ na queeⁿ ts'om seii' ts'aⁿ. ³ Tco xuee na ñel'a'yo' cha'xjeⁿ cwil'a nn'aⁿ na tic'om nacje 'naa' Ty'oōts'om, ñel'a'yo' natia na cwil'a na'ñeeⁿ, tyom'a'nyo' na queeⁿ n'om'yo' nt'omcheⁿ, ñejla'xma'nyo' nn'aⁿ candyee, tyocwa'jndoo'ndyo' ndo' tyowe'yo', ndo' tyola't'maa'ndyo' joo na cwe' nn'aⁿ l'a. ⁴ Sã je' nc'e na ticalajomndyo'ti'yo' ñequio na mawinom'na' natia na cwil'a na'ñeeⁿ, jo' matseii'ee'ñena' joona ndo' tia ñ'oom cwilanei'na cantyja 'na'nyo'. ⁵ Sã ncue'ntyjo xjeⁿ na nlca'na' na ññequiana cwenta nnom Nqueⁿ na m'aa'c'eeñê na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ na cwita'ndo' ndo' nn'aⁿ na jnda' tja. ⁶ Jo' chii ndaa l'oo jnda' teineiⁿ ñ'oom' Ty'oōts'om cha cha'xjeⁿ jom

wanoom'm, mati nndaā nnta'ndo'na meiiⁿ jnda tu'xeⁿndyena cha'xjeⁿ cwitu'xeⁿndye cha'tso nn'aⁿ.

⁷ Jnda wjaawindyoo' na nntycwii cha'tso. Nc'e na ljo' catjei'ya'yo' cwenta chiuu cwitsam'aⁿ'yo', ndo' calaneiⁿ'yo' nnom Ty'oōts'om ñequio na xcwee' n'om'yo'. ⁸ Ndo' na t'maⁿti c'om'yo' na xcwe na m'aⁿ'yo' na jnda nquiu'yo' nc'iaa'yo' na cwilayu' ee quia na m'aaⁿ ts'aⁿ na jnda ntyjeeⁿ x'iaaⁿ'aⁿ, matseit'maⁿya ts'oom ts'aⁿ na matseitjooñe nnoom. ⁹ Cateix'ee'yo' nn'aⁿ na cwe' cwiquieya l'a'yo', meiⁿ tila'ncjoo'ndyo' ñeⁿndyena. ¹⁰ Cwii cwiindyoo' cwicanda'yo' cwii nnom na nndaā nl'a'yo' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oōts'om. Cha'xjeⁿ mach'ee cwii ts'aⁿ na matōⁿ ts'iaaⁿ, jo' cwil'uee'ndyo'ya'yo' jndye nnom naya na matseixmaⁿ Ty'oōts'om. ¹¹ Xeⁿ macandaa' ts'aⁿ na catseineiⁿ, ñ'oom na mañequiaaⁿ cats'aana' cha'cwijom nquii Ty'oōts'om matseineiⁿ. Xeⁿ macandaa' ts'aⁿ na mateijneiⁿ nn'aⁿ, cats'aaⁿ naljo' ñequio najndeii na matseixmaaⁿ na mañequiaa Ty'oōts'om. Cha'tso na cwil'a'yo' cal'a'yo' juuna' cha caluiit'maⁿñe Ty'oōts'om nc'e Jesucristo, ee jom tseixmaaⁿ na caluiit'maⁿñê, ticantycwii najndeii na matseixmaaⁿ. Amén.

Xeⁿ cwita'wi' nn'aⁿ 'o, nmeiiⁿ cal'a'yo'

¹² 'O nn'aⁿya na cwila'yū'yo', tints'aana' na tileicala'nōⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ juu na wi' na cwiwinom'yo' na juuna' matseijomna' cha'cwijom mawinom ts'aⁿ quii' chom, tinc'oom' n'om'yo' na juu jo' t'maⁿ waa na cwichuii'na' ñequio na cwitjoom nt'omcheⁿ nn'aⁿ. ¹³ Nchii jo' na nl'a'yo'. 'O c'om'yo' na neiⁿ'yo' na cwitjom'yo' na ljo' ee cantyja 'naaⁿ jo' cwilajomndyo' na tco'wi'na' Cristo cha mati candaā' na neiⁿ'yo' quia na nleitquioo'ñê na nluiit'maⁿñê. ¹⁴ Xeⁿ na cwitio'ñ'oom nn'aⁿ 'o ee na cwiluiindyoo' cwentaa' Cristo matio'naaⁿñe Ty'oōts'om 'o. Mach'eeⁿ na ljo' ee nquii Espíritu na cwiluiiñê m'aaⁿ naquii' n'om'yo'. Mayuu' na cwilaneiⁿna ñ'oom ntjeiⁿ nacjoo' Cristo sã cwiluiit'maⁿñê cantyja 'naⁿ'yo'. ¹⁵ Xeⁿ na m'aaⁿ cwiindyoo' 'o na wi' matjom, nchii cats'aana' na ljo' nc'e na seicuee' ts'aⁿ, oo na mach'uee, oo cwiicheⁿ nnom natia, meiⁿ nchii nc'e na matii'ñe cwii nnom ñ'oom 'naaⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ. ¹⁶ Sã xeⁿ maco'wi'na' 'u nc'e na matseijomndyu' ñequio Cristo, ticatsona' na c'oom' na jnaⁿ, 'u catseit'maaⁿndyu' Ty'oōts'om na matjom' naljo'.

¹⁷ Ee jnda tue'ntyjō xjeⁿ na juu na macu'xeⁿ Ty'oōts'om nn'aⁿ nnaⁿna quii'ntaaⁿ jaa na laxmaaⁿya nn'aⁿ 'naaⁿ'aⁿ. Ndo' xeⁿ manaⁿna' ñequiondyō jaa majndeiticheⁿ nn'aⁿ na tilacandaā'ndye ñ'oom'm. ¹⁸ Ndo' xeⁿ nc'uaa' nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ na maqueⁿna' joo na tjaa jnaⁿ laxmaⁿ, ¿chiuu nluiyuu na nlui'n'maaⁿndye nn'aⁿ na tia nn'aⁿndye ñequio nn'aⁿ

jnaⁿ? ¹⁹ Jo' chii nn'aⁿ na wi' cwiitjoomna nc'e na l'ue ts'om Ty'oots'om, ñecwitco cal'ana na maty'iomyana', ndo' catioona añmaaⁿ na l'o Ty'oots'om na s'aa joona, ee cwiluiiñê na mayom'm.

5

Ñ'oom na matseijndo'na' n'om nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om

¹ Nncō na cwiluiitquiendyo, waa na ñe'catseijndo'a n'om' 'o na cwiluiitquiendyo' quii' ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ, ja na ndoo'nqooⁿ na wi't'maⁿ na teinom Cristo, ndo' na mati nntseijomndyo na nluiit'mañê quia na ndyonnaaⁿaⁿ ndo' mati 'o. ² Nn'aⁿ na cwilui-indye canmaⁿ ntsmeiⁿ Ty'oots'om cal'a'yo' cwenta joona, nchii ñequio najndeina' na nl'a'yo' ts'iaaⁿñeeⁿ, meiⁿ nchii na queeⁿ n'om'yo' s'om, saa ñequio na xcwee'ya n'om'yo' cha'xeⁿ nquii Ty'oots'om l'ue ts'oom, ³ Ty'oots'om ty'ioom ts'iaaⁿ 'o, meiⁿ nchii nlqueⁿndyo' na nluiit'maⁿndyo' ndaa joo nn'aⁿ na cwilayu'. 'O xcweya c'om'yo' jo ndaana cha nndaā nluii'ndyena 'o. ⁴ Ndo' na luaa', nqueⁿ na cwiluiitquieñê na mateix'eeⁿ tmaaⁿ cwentaaⁿaⁿ, quia na ndyonnaaⁿaⁿ, nnts'aaⁿ na nnto'ñoom'yo' cwii corona na tijoom nc'uaana' na cantyja 'naaⁿ jo' nntseit'maaⁿñena' 'o.

⁵ Ndo' mati 'o nn'aⁿ na cjeti m'aⁿyo', catue'ndyo'cje'yo' ndaa nn'aⁿ na cwiluiitquiendye naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Matsona' na cha'tsondyo'ñ'eⁿyo' catue'ndyo'cje'yo' ndaa nc'iaa'yo' na cwila'yu' ñequio na nioom' n'om'yo', ee waa ljeii na matsona':

M'aaⁿ Ty'oots'om nacjoo nn'aⁿ na cwiitjeii's'andye, cwiitjeii'lcundye,

saa ndaa nn'aⁿ na cwiituee'ndyecje mañequiaaⁿ naya na matseixmaaⁿ.

⁶ Jo' chii catue'ndyo'cje'yo' nacje 'naaⁿ ts'o Ty'oots'om na tja-cantyja najndeii cwiluiiñê cha quia nncue'ntyjo xjeⁿ ntyjeeⁿ nntseit'maaⁿñê 'o. ⁷ Catue'yo' nacjoo' nqueⁿ cha'tsoñ'eⁿ na matseñ'eeⁿñena' 'o ee m'aaⁿ m'aaⁿ ts'oom 'o.

⁸ C'om'yo' na jndo' n'om'yo' ndo' cal'a'yo' cwenta, ee m'aaⁿ tsaⁿjndii na jnoom'm 'o. Matseijomna' jom cha'cwijom catsiaⁿ liom na manom manomyo' na mal'ueyo' quioo' na nlquiiyo'.

⁹ Calajnda'yo' na cwitsa'yo' nacjoom'm ñequio na cwila'yu'ya ñ'om'yo' ñ'eⁿ Ty'oots'om ee manquiu'yo' na cha'waa tsjoomnancue nquiee nn'aⁿyo' na cwila'yu', maljoyu na wi' cwiwinomna cha'xeⁿ na cwiitjom'yo'. ¹⁰ Ndo' ndanquia cwantindyo xuee na cwiwinom'yo' nawi'meiⁿ, manquiti Ty'oots'om nnts'aaⁿ na laxmaⁿyo' na candaā'ndyo', na nncwintye'tyeⁿyo' cantyja 'naaⁿaⁿ, na nc'om'yo' na jnda'yo' jo nnoom, na tjaa'naⁿ na cwii nntseits'eina' 'o. Nnts'aaⁿ na

nmeiiⁿ nc'e naya na matseixmaaⁿ na m'aaⁿ na candya' ts'oom
'o. Jnda maqueeⁿñê 'o na nla'jomndyo' yuu na caxuee na
ticantycwii na cwiluiiñê nc'e Jesucristo. ¹¹ Ñenqueⁿ tintycwii
na tseixmaaⁿ najneiⁿ na catsa'ntjoom. Amén.

Matseicwanom Pedro na xmaⁿndye nn'aⁿ na cwila'yu'

¹² Mateijndeii Silvano ja na teiljeii carta chjoowaañe.
Macwjii'a cwenta na cwiluiiñê ts'aⁿ na matseyu' na
xcwee' ts'oom. Cantyja 'naaⁿ juuna' mañequiaya na t'maⁿ
n'om'yo' ndo' macwji'yuu'ndyo na juu naya na matseixmaⁿ
Ty'oqots'om, cwiluiiñena' na mayuu'.

¹³ Tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿaⁿ na
m'aⁿna Babilonia, na ljo'yu macwjeeⁿeⁿ joona cwentaaⁿaⁿ
cha'xjeⁿ macwjeeⁿeⁿ 'o, cwila'cwanomna na xmaⁿndyo'.
Ndo' mati maljo' mach'ee jndaaya ti'Marcos. ¹⁴ Cwii cwi-
indyo' ñequio luee'yo' quia'yo' na xmaⁿndye ntyjee'yo'.

Ndaa cha'tsondyo' na laxmaⁿ'yo' cwentaa' Cristo, quiaa
Ty'oqots'om na nnto'ñoom'yo' na meiⁿcwii ñomtiuu tinc'om'yo'
jo ndaana.

Carta na jnda we na seiljeii Pedro

Carta na seicwanom Pedro ndaa nn'aⁿ na cwilayu'

¹ Ja Simón Pedro cwiluiindyō moso 'naaⁿ Jesucristo ndo' apóstol na majñoom na mañequiaya ñ'oom naya ndaa nn'aⁿ. Matseiljeiya ndo' matseicwano^{ny}a cartawaañe ndaa 'o na mati laxmaⁿ'yo' juu na cwila'yuy^a n'om'yo' cha'xjeⁿ já, na juu jo' jeeⁿ ndya' jnda tseixmaⁿna'. Laxmaⁿ'yo' juuna' nc'e nquii Ty'oōts'om na cwila't'maaⁿndyo ñequio Jesucristo na macwji'n'maaⁿñê jaa cwiluiñê na maty'iomyana'. ² Nc'e na cwita'jnaⁿ'yo' Ty'oōts'om ñequio Jesús na cwiluiñê na matsaⁿntjoom jaa, cwijndye naya na cato'ñoom'yo' na la'xmaⁿna ñequio na tjaa ñomtiuu c'om'yo' jo ndaana.

Jndaa' chiuu l'ue ts'om Ty'oōts'om na calaxmaaⁿ jaa

³ Nquii Ty'oōts'om, cantyja 'naaⁿ najndei na cwiluiñê, mañequiaaⁿ na cwicandaaya cha'tso na macaⁿna' jaa cha ndaa nnc'oō^{ny}a jo nnoom ndo' cha ndaa nlajomndyo cantyja na cwiluiñê. Mach'eeⁿ na ljo' nc'e nqueⁿ na maqueeⁿñê 'o na jeeⁿ ndya' t'maⁿ cwiluiñê ndo' mati ñequio cha'tso naya na t'maⁿ na mach'eeⁿ. ⁴ Cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ', jnda tquiaaⁿ ñ'oom ndaaya chiuu na nnts'aaⁿ, na joo ñ'oom'ñeeⁿ jeeⁿ jnda laxmaⁿna', cha cantyja 'naaⁿ joona' 'o ndaa ntsalajomndyo' na jom Ty'oōts'om teincooñe ndo' cha ndaa ndyaandyo' natia na cwajndii na chuu tsjoomnancue na matseiqueeⁿna' ts'om ts'aⁿ. ⁵ Nc'e na luaa', juu na cwilayu'y^a n'om'yo', macaⁿna' na c'om'yo' na xcwe cantyja 'naⁿ'yo' ñequio nn'aⁿ, ndo' ñequio juu jo' c'om'yo' na xcwe cala'nōⁿ'yo', ⁶ ndo' quia cwilaxmaⁿ'yo' jo' c'om'yo' na queⁿndyo' cheⁿncjo'y^o' xjeⁿ, ndo' ñequio juu jo', c'om'yo' na nioom'cheⁿ n'om'yo', ndo' ñequio juu jo', quiandyo' na nleitquiao' na m'aⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ Ty'oōts'om, ⁷ ndo' quia laxmaⁿ'yo' jo', c'om'yo' cha'xjeⁿ ñequii ts'aⁿ ntseinda, ndo' na ljo', c'om'yo' na jnda nquiu'y^o' nn'aⁿ.

⁸ Ee xeⁿ cwila'xmaⁿ'yo' cha'tso nmeiⁿ ndo' cwileijndye joona' cantyja 'naⁿ'yo', xocats'aana' na ticwil'uendyo' meiⁿ ticwe' ts'iaaⁿndyo na cwilaxmaⁿ'yo' cwentaa' Ta Jesucristo. ⁹ Saa ts'aⁿ na ticatseixmaⁿ nmeiⁿ, cwiluiñê ts'aⁿ na tsamanty'iaa' oo nchjaaⁿ. Jnda tsuu' ts'oom na seilju' Ty'oōts'om jom jnaaⁿaⁿ na ñeseixmaaⁿ. ¹⁰ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yuy^o' ñ'eⁿ Ty'oōts'om nc'e na tqueeⁿñê 'o ndo' tjeiiñê 'o cwentaaⁿaⁿ, cjoo' n'om'yo' na calaxmaⁿ'yo' nmeiⁿ, ee xeⁿ na nmeiⁿ cwil'a'y^o' quia jo' tijoom nntseilcwe'tya'na' 'o cantyja 'naaⁿaⁿ. ¹¹ Ndo' xeⁿ nmeiⁿ nl'a'y^o', jeeⁿ tinc'uaa' ññequiaaⁿ

na nntsacquiee'ndyo' yuu na ticantycwii na matsa'ntjom nquii na tjacantyja na t'maⁿ cwiluiiñe ndo' na macwji'n'maaⁿñe jaa, juu Ta Jesucristo.

¹² Jo' chii ñequii'cheⁿ na matseilcwii'ndyo ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' meiiⁿ na manquiu'ya'yo' joona' ndo' mantyjiiya na 'o m'aaⁿtyeⁿ n'om'yo' ñ'oom na mayuu' na jnda to'ñoom'yo'. ¹³ Ee maxjeⁿ ntyjii na maty'iomyana' na matseilcwii'ndyo ñ'oommeiⁿ ndaa'yo' yochēⁿ na wa'ndo'a. ¹⁴ Ee ntyjiiya na mawaxjeⁿ na nnc'iq, cha'xjeⁿ t'moⁿ Ta Jesucristo nooⁿ. ¹⁵ Saa nnts'aa cha'tso na ndaa nnts'aa cha meiiⁿ na jnda ty'io nncjaañjoom' n'om'yo' ñ'oommeiⁿ.

Ñ'eⁿ Pedro quia seit'maaⁿñe Ty'oots'om Jesucristo

¹⁶ Quia na t'mooⁿya ndaa'yo' cantyja 'naaⁿ najndeiⁿ na matseixmaⁿ Jesucristo na cwiluiiñe na matsa'ntjoom jaa, ndo' cantyja 'naaⁿ na nntseixmaaⁿ quia na nndyonaaⁿaⁿ, nchii cwe' cuento ñ'oom'ñeeⁿ, ee jndoo'ndaayâ na tjacantyja na t'maⁿ seit'maaⁿñe Ty'oots'om jom. ¹⁷ Ee nty'iaandaayâ xjeⁿ na nquii Tsotyaaⁿ Ty'oots'om t'maⁿ seit'maaⁿñe jom, tso: "Luaa nquii ti'Jndaaya na jeeⁿ candya' ts'ooⁿya jom, ñ'eⁿ jom jeeⁿ nei'ya." ¹⁸ Mancjootyaaⁿ jndyaayâ ñ'oom'ñeeⁿ na tso na jnaⁿna' nandye cañoom'luee, xjeⁿ na t'ooⁿya ñ'eⁿñê sjo'ñeeⁿ na lju' tseixmaⁿna'.

¹⁹ Ndo' mati waa na cwileiñ'ooⁿya na majndaa'ya, juu ñ'oom na tyolaneiⁿ profetas na tyoñequia ñ'oom' Ty'oots'om tandyo xuee, 'o jeeⁿ xcwe nl'a'yo' xeⁿ cwilañ'oom'ndyo' ñ'oom'ñeeⁿ na laxmaⁿna' cha'cwijom lámpara na matseixueeñeⁿ yuu na jaaⁿñe, hasta nquii na cwiluiiñe caxjuuncoo matseixueeñe naquii' n'om'yo'. ²⁰ Saa najndyee macaⁿna' na catsei'noⁿ ts'aⁿ na tjaa'naⁿ cwii ñ'oom' Ty'oots'om na teiljeii nc'e na seijsndaa'ñe nquii na seiljeii juuna', ²¹ ee profetas na tyoñequia ñ'oom cantyja 'naaⁿ 'naaⁿ na quia nluui, ticalaneiⁿna chiuu tyom'aaⁿ n'om nquieena. Joona tyolaxmaⁿna nn'aⁿ na tyolaneiⁿ cwentaa' Ty'oots'om chiuu t'moⁿ Espíritu Santo ndaana.

2

M'aⁿ nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom cwit'mooⁿ

(Jud. 4-13)

¹ Mati tiempo'ñeeⁿ tyom'aⁿ profetas na tiyuu' ñ'oom tyoñequia ndaa nn'aⁿ Israel, ndo' majo'ti nnts'aana' quii'ntaaⁿyo'. Joona cwe' nty'iu nt'mooⁿna ñ'oom na nntsei'ndaa'na' 'o, hasta nluena na tiyuu' ñ'oom cantyja 'naaⁿ nqueⁿ na macwji'n'maaⁿñê joona, ndo' na luaa' n'omna tyuaa' nnt'uiiwi'na' joona. ² Jndye nn'aⁿ nla'jomndye natia na jeeⁿ wi' laxmaⁿna, ndo' jnaaⁿ na luaa' laxmaⁿ naⁿñeeⁿ, tis'a

ñ'oom ncwineiⁿ cantyja 'naaⁿl ñ'oom naya 'naaⁿl Ty'oots'om.
³ Nc'e na jeeⁿ queeⁿ n'omna s'om, jo' na nl'ana nawi' 'o ñequio
 ñ'oom na cwit'mooⁿna ndaa'yo' na tiyuu' saa Ty'oots'om
 teiyo seijndaa'ñê na nnt'uiityeⁿna' joona, ndo' maxjeⁿ nluui
 cha'xjeⁿ na jnda seijndaa'ñê.

⁴ Ee ángeles na l'a jnaⁿ tîcatseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om.
 Tioom joona naquii' b'io yuu na jaaⁿñê, na chu'tyeⁿndyena
 l'uaancjo na caljoo'ndyetyeⁿna jo' jo' na nncwindoo'na
 hasta quia na nncu'xeeⁿ cha'tso. ⁵ Meiⁿ nn'aⁿ na tyom'aⁿ
 tsjoomnancue teiyo, tîcatseit'maⁿ ts'om Ty'oots'om joona
 quia seiquioom ndaalua'nty'a nacjoona na tia nn'aⁿndyena.
 Mandā tjei'n'maaⁿñê Noé, ndi ñ'eeⁿ ntquiee' nn'aaⁿl tsaⁿñeeⁿ.
 Jom tsaⁿ na tyoñequiaa ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ na c'omna cantyja
 na maty'iomyana'. ⁶ Ndo' mati seijndaa'ñê Ty'oots'om na
 tyuii' tsjoom Sodoma ñ'eⁿ Gomorra na tco ñ'eⁿna' cwe' tsjaa'
 'ndiina'. S'aaⁿ na ljo' cha na m'moⁿna' ndaaⁿ nn'aⁿ na quia
 nnc'om na tal'ana cha'xjeⁿ tyol'a naⁿñeeⁿ. ⁷ Saa seican-
 dyaañê Lot na tyom'aaⁿ tsjoom'ñeeⁿ ee tyotseixmaⁿ cantyja
 na maty'iomyana'. Tyotsei'ndaa'na' ntyjeeⁿ na tyonty'iaaⁿnaⁿ
 na cwaajndii natia na tyol'a naⁿñeeⁿ. ⁸ Juu Lot'ñeeⁿ tyoluiiñê
 cantyja na maty'iomyana'. Jo' chii 'io ndi 'io tyotsei'ndaa'na'
 ntyjeeⁿ na tyonty'iaaⁿnaⁿ ndo' tyoñeeⁿ cha'tso nnom natia na
 tyol'a naⁿñeeⁿ. ⁹ Jo' chii nn'aⁿ na cwiñequiandyen'eⁿ cantyja
 na l'ue ts'om Ty'oots'om, mantyjiiijndaa'ñê chiuu nntseican-
 dyaañê ts'aⁿ quia na maqueⁿna' xjeⁿ juu. Ndo' mati nn'aⁿ na
 cwiñequiandyen'eⁿ cantyja 'naaⁿl natia, nljoo'ndyena nacje 'naaⁿ
 nawi' na nt'uiityeⁿna' joona xuee na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ.

¹⁰ Maluaa' nnts'aaⁿ ñequio nn'aⁿ na cwe' cwiñequiandyeto
 cantyja na neiⁿnco nquiu nn'aⁿ tsjoomnancue, ndo' na tic-
 uee' n'omna na nntsā'ntjom Ta Jesús joona. Tjaa na mat-
 seicaty'uena' joona na cwiñequiandyetona cantyja na l'ue
 n'om nquieena. Meiⁿ tinquiaana na nluena cwii ñ'oomntjeiⁿ
 nacjoo joo na jndaⁿti na t'maⁿ cwiluiindyen'eⁿ na m'aⁿ yuu na jeeⁿ
 neiⁿncoo', ¹¹ saa wandyo' waa cantyja 'naaⁿl ángeles ee meiiⁿ
 na jndaⁿtina ndo' t'maⁿti laxmaⁿna, saa tiquila'jnaaⁿna' na joo na
 jeeⁿ t'maⁿ cwiluiindyen'eⁿ jo nnom nquii na matsā'ntjom.

¹² Saa joo nn'aⁿ na tiyuu' ñ'oom na cwiñequia matsei-
 jomna' joona cha'cwijom quioo' na tijndo' n'om. Ee quioo'
 cwe' cwil'atoyo'. Tuiindyeyo' na ndaaⁿ nnt'ue nn'aⁿ na
 nla'cwjeena jooyo'. Naⁿñeeⁿ meiiⁿ ñ'oom na ticala'noⁿna
 saa cwilaneiⁿna ñ'oom ntjeiⁿ cantyja 'naaⁿna', ndo' nncw-
 jena cha'xjeⁿ cwiwje quioo', ¹³ nnt'uiiwi'na' joona nc'e
 na jnda ta'wi'na nt'omcheⁿ. Joona m'aⁿna na neiiⁿna
 na cwiñequiandyen'eⁿ cantyja 'naaⁿl joo na neiⁿnco nquiu
 nn'aⁿ tsjoomnancue. Matseijnaaⁿna' 'o na cwilajomndyena

ñ'eⁿndyo' quia cwicwa'yo' na cwila't'maaⁿndyo' xjeⁿ na cwila'neiⁿndyena na cwiñequiandyena ñequio na neiⁿnco n'omna na manquiu'nn'aⁿna' joona.

¹⁴ Na nty'iaana cwii yuscu, queeⁿ n'omna jom, tyoo-jaacjoona na cwila'tjo^ondyena. Nn'aⁿ na tityeⁿ cwila'yu', cwi'oochoondyena naⁿñeeⁿ na n'ndye ñ'oom' Ty'o^oots'om. Laxmaⁿna nn'aⁿ na queeⁿ n'om 'naaⁿ cwiicheⁿ ts'aⁿ na ñe'cuaana' lueena. Laxmaⁿna nn'aⁿ na nlco'wi' Ty'o^oots'om. ¹⁵ La'xmaⁿ na^mm'aⁿ nn'aⁿ na jndaⁿ tsuundye ee jndaⁿ 'ndyena nato na yuu. Joona cwila'jomndyena ñ'oom na tyoñequiaa profeta Balaam jnda Beor na tyoqueⁿ ts'oom na nncwantjoom s'om cantyja 'naaⁿ natia na nnts'aaⁿ. ¹⁶ Saaⁿ na tia na s'aaⁿ, jndi'tiaaⁿaⁿ ñ'oom 'ndyoo ts'aⁿ na seineiⁿ snom tsmeiⁿeⁿ, ndo' na ljo' seitsaaⁿñena' na ntjeiⁿ ljo' wjacats'aaⁿ.

¹⁷ Na^mm'aⁿ na cwit'mo^ooⁿ ndaa'yo', la'xmaⁿna cha'cwijom lui' na jndaⁿ tcaaⁿ, cha'cwijom nchquiu na lomañjaaⁿ mantquie jndye. Ndo' jndaⁿ teijndaa' cantyja 'naaⁿna na ticantycwii na ljoo'ndyetyeⁿna yuu na jaaⁿ ntom. ¹⁸ Na^mm'aⁿ s'a ñ'oom cwilaneiⁿna na tixocateijndeina' ts'aⁿ na c'oom cha'xjeⁿ na l'ue ts'om Ty'o^oots'om, cantyja 'naaⁿ natia na cwiluii ndo' na queeⁿ n'om nn'aⁿ, cwil'a na^mm'aⁿ na joo nn'aⁿ na quia jnaⁿcheⁿna' na cwindyaandye natia na matseixmaⁿ tsjoomnancue, quiandye naⁿñeeⁿ cantyja na l'ue n'omna. ¹⁹ Cwiluena xeⁿ nntseijomñe ts'aⁿ ñequio ñ'oom na cwiñequiana, nnc'oom candyaañe ts'aⁿ saaⁿ nquiee tquiena laxmaⁿna na cwindye'ntjomtyeⁿna ndaaⁿ natia, ee meiⁿquia na maqueⁿna' xjeⁿ 'naaⁿna' ts'aⁿ, tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ ts'aⁿ na mandi'ntjomtyeⁿ nnom juuna'. ²⁰ Ee quia matseyu' ts'aⁿ ñequio nquii na cwiluiiñe na matsaⁿntjom, nquii Jesucristo na macwji'n'maaⁿñe nn'aⁿ, ee na matseyu' ts'aⁿ jo' jndaⁿ jndyaañe natia na matseixmaⁿ tsjoomnancue ndo' ndaquia xeⁿ nntseijomñennaⁿaⁿ ñequio natiameiⁿ, cwajndiiti nntjoom, nchiiti na tjom jñeeⁿ. ²¹ Tit'maⁿti nnt'uiina' na^mm'aⁿ xeⁿ tyootajnaaⁿna ñ'oom na mayuu', saaⁿ nc'e na ta'jnaaⁿna juuna' ndo' ndaquia tjeiⁿlcwe'ndyena, tyeⁿti nt'uiina' joona nc'e ta'jnaaⁿna ñ'oom na lju' na matsaⁿntjomna'. ²² Ndo' na luaa' waa ma'moⁿna' na mayuu' ñ'oom na tjañoom'. Matso ñ'oomñeeⁿ: “Juu catsue' wjaacwaⁿnaaⁿaⁿ 'naⁿ na jndaⁿ to^ooⁿ. Ndo' catscu na jndaⁿ seicandaⁿaⁿ ts'aⁿ, wjaalcwe'yo', nntseicantyeⁿñennda'yo' quii' tsoo'.”

3

Ndyonnda' Jesucristo

¹ 'O nn'aⁿya na jeeⁿ jnda ntyjiiya, cartawaañe carta jnda we matseicwanⁿya na m'aⁿyo'. Ntyjaa' ts'o^ooⁿ na nnc'oom'ya

n'om'yo' ñequio we joona'. ² L'ue ts'oq̃n na cjañjoom' n'om'yo' ñ'oom na tandyo xuee tyoñequia profetas na lju' n'om. Ndo' mati cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom na t'mõn nqueⁿ na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa ndo' macwji'n'maaⁿñê jaa, ñ'oom na tyoñequia apóstoles 'naaⁿaⁿ ndaa'yo'.

³ Najndyee c'oom' n'om'yo' ncuee na macandā nnc'om nn'aⁿ na nneiⁿl'ncona nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye Ty'oq̃ts'om. Macandā nnc'om naⁿñeeⁿ cantyja 'naaⁿ natia na cwila'queeⁿ n'omna. ⁴ Nluena: “¿Yuu waa na ma'mõna' na matse-icandaa'ñena' ñ'oom na seineiⁿ Ta Jesús na nncwjee'nnaaⁿaⁿ? Ee cantyjati xjeⁿ na tjā nn'aaⁿya na tyolayu'jndyee, ñecwiixjeⁿ m'aⁿ cha'tsoñ'eⁿ cha'xjeⁿ quia na tqueⁿ Ty'oq̃ts'om joo jo'.” ⁵ Naⁿm'aⁿ cwil'ayana na cwitsuu' n'omna quia to' Ty'oq̃ts'om na maqueeⁿ cha'tso, nc'e ñ'oom 'ñom, teitquioo' cha'tso na niom jo nandye mati jlui' tsjoomnancue quii' ndaa ndo' cantyja 'naaⁿ ndaa'ñeeⁿ. ⁶ Ndo' mati cantyja 'naaⁿ ndaa, juu tsjoomnancue na tyowaa, tyuii' juuna' ñ'eⁿ ndaalua'nty'a. ⁷ Ndo' mati nc'e ñ'oom 'ndyoo Ty'oq̃ts'om, joo ljo'luee ñequio tyuaa na waa je', cwileiwenā na l'cona' juu xuee quia na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ. Xjeⁿñeeⁿ nn'aⁿ natia nn'aⁿndye nntsu-undye. ⁸ Saa 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo' na jeeⁿ wi' ts'oq̃ⁿya 'o, tintsuu' n'om'yo' na ntyjii Ty'oq̃ts'om cwii xuee matseijomna' cha'na cwii meiⁿ ndyu ndo' cwii meiⁿ ndyu laxmaⁿna' ntyjeeⁿ cha'cwijom cwii xuee. ⁹ Saa nchii cwe' na jeeⁿ nioomñe Ty'oq̃ts'om na nntseicañaaⁿ ñ'oom na jndā tsoom na nnts'aaⁿ cha'xjeⁿ cwila'tiuu nt'omcheⁿ nn'aⁿ, saa m'aaⁿ nioomcheⁿ ts'oom, ee tical'ue ts'oom na nntsuuñe meiⁿcwii ts'aⁿ. Jom l'ue ts'oom na cha'tsondyee nn'aⁿ calcwe' n'omna jnaaⁿna.

¹⁰ Saa nncue'cañoom xuee quia na nndyonnda' Nquii na matsa'ntjom quia na tic'omc'ee nn'aⁿ. Nntseijomna' cha'cwijom quia na nncwjee'cañoom tsaⁿnch'ue natsjom. Jeeⁿ nntseicatyuena' nn'aⁿ na jndeii nleic'uaa ljo'luee na nntsu-una', ndo' cha'tso na teil'uee'ñe Ty'oq̃ts'om na tqueeⁿ tsjoomnancue nlcoñ'eⁿna' ñequio chom.

¹¹ Nc'e na luaa' waa na jndā teijndaa' na nntyuii' cha'tso nmeiⁿ, maty'iomna' na c'om'yo' na lju' n'om'yo' jo nnoom ndo' na xcwee' n'om'yo' na cwila't'maaⁿndyo' jom. ¹² Cwindo'nty'iaandyo' na nncue'ntyjo xuee quia na nncwjee' Ty'oq̃ts'om. Cal'a'yo' cha'tso na nndaaⁿ nl'a'yo' cha nntseityuaa'na' na nncuee' xuee'ñeeⁿ. Quia jo' nntyuii' ljo'luee ñequio chom ndo' 'naⁿ na ñequio tuii' tsjoomnancue nndi' joona' ñequio ntsaachom. ¹³ Saa jaa meiⁿndoo'a na nnc'om ljo'luee xco ñequio tsjoomnancue xco na jndā tsoom na nncuaa na cantyja 'naaⁿ joona' ñequii'cheⁿ nncuaa na maty'iomyana', ndo' cha'tso ya.

¹⁴ Nc'e na luaa', 'o nn'a'nya na jee' wi' ts'o'o'nya, yoche' na cwime'i'ndoo'a nmei', cal'a'yo' cha'tso na ndaa' nl'a'yo' cha na nljei Ty'o'ots'om na ya m'a'nyo' jo nnoom, na tjaa'na' na cwajndiindy'o' mei' tacolatjoondyo' jo nnoom. ¹⁵ Tintsuu' n'om'yo' na juu na mei'ndoo'nty'iaañe Ta Jesús, luaa' tseix-maa' cha wanaa' na nlui'n'maa'ndye nn'a'. Mati ti'nn'aa'nya Pablo na jee' jnda nquiuyya, luaa' waa ñ'oom na seiljei' na seicwanoom ndaa'yo' cha'xje' na matseijndo' Ty'o'ots'om ts'oom. ¹⁶ Ñequio cha'tso carta na matseiljei', matseinei' cantyja 'naa' ñ'oommei'. Nacjoo' carta'ñee' ñ'ee' ñ'oom na jndei'na' na nntsei'no' ts'a', na joo nn'a' na tyoola'yu'ya n'om ndo' na tijndo' n'om, tixcwe cwila'teincoo'na joona' cha'xje' mati cwil'ana ñequio nt'omche' ñ'oom' Ty'o'ots'om na jnda teiljei, ndo' wi' ntjoomna na cwil'ana na ljo'.

¹⁷ Jo' chii 'o nn'a'nya na wi' ts'o'o'nya, nc'e na manquiu'ti'yo' ñ'oommei', cal'andyo' cwenta, tints'aana' na joo ñ'oom na cwinquo'nn'a' na'ñee' na tia nn'a'ndye, nnc'oochona' 'o na nncju'tya'na' 'o na xcwe m'a'nyo' jo nnom Ty'o'ots'om. ¹⁸ Jo' chii catsata'jna'ti'yo' Ta Jesucristo na cwiluiñê na matsa'ntjoom jaa ndo' na macwji'n'maa'ñê jaa. Jom candya' ts'oom 'o, catsana'jnda'yo' cantyja 'naa' juu jo'. Ticantycwii na cwiluiit'mañê. Amén.

Carta najndyee na seiljeii Juan

Nquii na cwiluiiñe ñ'oom na mañequiaa na wando' ts'a'

¹ Cwilaljeiiyâ ñ'oom na cwilacwanoo'yâ ndaa'yo' cantyja 'naa' nque' na maxje' m'aa' cwitjooche' na jna' cha'tso. Jnda jndyaayâ na seineii' ndo' jnda nty'iaa ndaayâ jom. Nty'iaayaayâ jom ndo' jnda t'uaa ntyjaayâ luaayâ ñ'e'ñê, nque' na cwiluiiñê Ñ'oom na mañequiaa na cwitandoo'a. ² Ndo' jom na mañequiaa' na wando' aña'aa' ts'a', teitquioo'ñê ndo' jnda nty'iaa ndaayâ jom ndo' cwitjei'yuu'ndyô ndaa'yo' cantyja 'naa' na matseixmaa'. Cwiñequiaayâ ñ'oom ndaa'yo' na mañequiaa' na ticantycwii na wando' aña'aa' ts'a'. Tyom'aa' ñequio Tsotyaaya Ty'oots'om ndo' tyjee'cañoom jaa. ³ Ndo' cwit'moo'yâ ndaa'yo' cantyja 'naa' na tyonty'iaa ndaayâ na tyoch'ee', ñequio ñ'oom na tyoñequiaa' na tyondyaayâ, cha nnda' nla'jomndyo' ñ'e'ndyô ee juu na cwilajomndyô m'aa'na' ñequio Tsotyaaya Ty'oots'om ndo' ñequio Jnaa' Jesucristo. ⁴ Nc'e na luaa', cwila'ljeiiyâ ñ'oommeii' cha canda' nnc'om'yo' na nei'yo'.

Ty'oots'om cwiluiiñe naxuee

⁵ Luaa waa ñ'oom na tyondaayâ na tyoñequiaa Jesucristo na cwit'moo'yâ ndaa'yo', cwiluiiñe Ty'oots'om na xueeñe mei' tjaa'na' na matseixmaa' na jaa'. ⁶ Xe' cwil'uuya na cwila-jomndyo ñ'e' Ty'oots'om, ndo' mati cwitsaam'aa'ya cantyja 'naa' na jaa'ñe, cantu cwilanaa'ya mei' tic'oo'ya nacje 'naa' ñ'oom na mayuu'. ⁷ Saa xe' cwiljoo'ndyo nacje 'naa' na cwiluiiñe naxuee cha'xje' nque' cwiluiiñe naxuee, jee' xcwe cwilajomndyo ñequio nn'aa'ya na cwila'yu', ndo' juu nioom' Jnaa' Jesucristo matseilju'na' jaa cha'tso jna' na laxmaa'ya.

⁸ Saa xe' cwil'uuya na tjaa jna' laxmaa'ya, cwinquio'nn'a'ndyo che'ncjooya, mei' tilaxmaa'ya cantyja 'naa' na mayuu'. ⁹ Xe' cwitjei'yuu'ndyo na laxmaa'ya jna', jom cwiluiiñe na mayoom'm. Mach'ee' na maty'iomyana' na matseit'ma' ts'oom jnaa'ya ndo' na matseiljoom'm jaa cha'tso na laxmaa'ya na ticaty'iomyana'. ¹⁰ Saa xe' cwil'uuya na tyool'aaya jna', cwil'aaya na ndoo' nquiuya cantuñe Ty'oots'om, mei' tyoñequiaa' na nnts'a'ntjom ñ'oom'm jaa.

2

Matoom'ñe Cristo ñ'oom 'naa' ts'a' jo nnom Ty'oots'om

¹ 'O na laxma'yo' ntseindaaya, matseiljeiya ñ'oommeii' cha' tal'a'yo' jna', saa xe' m'aa' 'nee' juu na mach'ee' jna',

m'aaⁿ cwii na matioom'ñe ñ'oom 'naaⁿya jo nnom Tsotye, nquii Jesucristo na cwiluiiñe na maty'iomyaana'. ² Cautyja na tueeⁿleⁿ jo' chii cwiljoya ts'om Ty'oots'om ñ'eⁿndyo ndo' nchii macandā cwentaa jnaaⁿ jaa, mati cwentaa jnaaⁿ nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue.

³ Cwila'nooⁿa na cwila'xmaaⁿya cwentaaⁿaⁿ quia cwila'candaaⁿndyo ñ'oom na matsa'ntjoom jaa. ⁴ Saa xeⁿ nntso ts'aⁿ: “Ja mam'aaⁿya cwentaaⁿaⁿ”, saa titseinda ñ'oom na matsa'ntjoom, tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ tsaⁿcantu meiⁿ tic'oomñe cantyja 'naaⁿ na mayuu'. ⁵ Saa xeⁿ matseicandā ts'aⁿ ñ'oom'm ma'moⁿna' na juu na candya' ts'om Ty'oots'om juu, candaa' m'aaⁿna' naquii' ts'om tsaⁿñeeⁿ maluaa' waa na cwila'nooⁿa na cwiluiindyō cwentaaⁿaⁿ. ⁶ Juu ts'aⁿ na matso na cwiluiiñe cwentaa' Ty'oots'om, matsona' na c'oom cha'xeⁿ ñet'oom Jesucristo.

Ñ'oom xco na matsa'ntjomna'

⁷ 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo', nchii ñ'oom xco na matsa'ntjomna' na matseiljeiya ndaa'yo', ñ'oomwaañe ñ'oom teiyo, juuna' waana' jo ndaa'yo' xjeⁿ na jnaⁿ jndyeecheⁿ na cwila'yu'yo'. Juuna' mañejuutina' na jndā ñejndye'yo'. ⁸ Saa ñ'oom na matseiljeiya cwentaa'yo' tseixmaⁿna' ñ'oom xco ndo' cantyja 'naaⁿ Cristo cwiwitquioo' na mayuu' juuna' ndo' mati cantyja 'naⁿyo' ee jndā wjaawinom na juu najaaⁿ maqueⁿna' xjeⁿ ndo' juu naxuee mamatseixueeñaⁿ.

⁹ Xeⁿ m'aaⁿ ts'aⁿ na tso na matseixmaaⁿ cantyja 'naaⁿ naxuee, saa jnoom'm cwii nn'aaⁿaⁿ na matseiyu', tsaⁿñeeⁿ ndicwaⁿ matseijomñe ñequio najaaⁿ. ¹⁰ Juu ts'aⁿ na wi' ts'om x'iaa' na matseiyu', matseijomñe cantyja 'naaⁿ naxuee ndo' tjaa'naⁿ na matseixmaaⁿ na nncju'cje jnaⁿ jom. ¹¹ Saa ts'aⁿ na jndoo' cwii nn'aaⁿ na matseiyu' ndicwaⁿ m'aaⁿ cantyja 'naaⁿ najaaⁿñe, matseijomñe ñ'eⁿ juuna', meiⁿ ticaljeiiⁿ yuu wjaⁿ, ee juu najaaⁿ matseinchjaaⁿna' jom.

¹² 'O ntseindaaya, matseiljeiya ñ'oomwaañe ndaa'yo' nc'e jndā seit'maⁿ ts'om Ty'oots'om jnaⁿyo' cwe' ee Jesucristo. ¹³ Matseiljeiya ñ'oomwaa cwentaa' 'o ta na ncjo'tquie'yo' nc'e jndā macwila'jomndyo' ñequio Cristo na m'aaⁿ xjeⁿ na jnaⁿjndyeecheⁿ cha'tso. 'O na titquiendyo' matseiljeiya ñ'oomwaa nc'e jndā macwinaⁿndyo' nacjoo' tsaⁿjndii.

'O ntseindaaya, matseiljeiya ñ'oomwaa nc'e macwita'jnaⁿyo' nqueⁿ na cwiluiiñe Tsotyāaya. ¹⁴ Matseiljeiya ñ'oomwaa cwentaa' 'o ta na ncjo'tquie'yo' nc'e jndā macwita'jnaⁿyo' nqueⁿ na mam'aaⁿ xjeⁿ na jnaⁿjndyeecheⁿna' cha'tso. Mati matseiljeiya ñ'oom cwentaa' 'o na titquiendyo' nc'e laxmaⁿyo' na jndā'yo' ndo' jndā

mam'aaⁿ ñ'oom' Ty'oots'om quii' n'om'yo' ndo' jnda macwinaⁿndyo' nacjoo' tsaⁿjndii.

¹⁵ Tilacandya' n'om'yo' na matseixmaⁿ tsjoomnancue meiⁿ ts'iaaⁿ na matseixmaⁿna'. Cwii ts'aⁿ na candya' ntyjii na matseixmaⁿ tsjoomnancue, titseixmaaⁿ juu na candya' ts'om Ty'oots'om nn'aⁿ. ¹⁶ Ee tjaameiⁿcwii na matseixmaⁿ tsjoomnancue na jnaⁿna' na m'aaⁿ nquii Tsotyaaⁿya Ty'oots'om, ñequii'cheⁿ cwinaⁿ joona' cantya 'naaⁿ tsjoomnancue, cha'na natia na queen ts'om ts'aⁿ na macanda laxmaⁿ joona' na teincooñê na ts'aⁿ jnaⁿ jom, na queen ts'oom na jndyeti 'naⁿ na nty'iaaⁿaⁿ cuaana' l'ooⁿ, ndo' na macwji's'añê macwji'scuñê nc'e 'naⁿ na maleichom. Cha'tso nmeiⁿ laxmaⁿna' cantya 'naaⁿ tsjoomnancue. ¹⁷ Ndo' joo na matseixmaⁿ tsjoomnancue na cwilaqueenⁿ n'om nn'aⁿ, mawjaatseicjena', ñequio cha'tso natia na queen n'om nn'aⁿ na matseixmaⁿna'. Saa ts'aⁿ na mach'ee yuu na l'ue ts'om Ty'oots'om, ticantycwii na wando'.

Ñ'oom na mayuu' ndo' ñ'oom cwe' cantu

¹⁸ 'O ntseindaaya, je' m'aaⁿya ncuee na macanda. Jnda jndye'yo' na nleitquioo'ñe cwii na m'aaⁿ nacjoo' Cristo, ndo' nc'e na cwiwitquioo' jndye nn'aⁿ na cwi'oona nacjoom'm jo' chii cwila'noⁿyo' na je' m'aaⁿya ncuee na macanda. ¹⁹ Naⁿñeeⁿ tjeii'ndyena quii' ntmaaⁿ na cwila'xmaaⁿya cwe' ee tiyuu' na ñejla'xmaⁿna cwentaa' Ty'oots'om. Ee xeⁿ na mayuu' na ñejla'xmaⁿna cwentaaⁿaⁿ, maxjeⁿ xocatjeii'ndyena. Saa jnda l'ana na ljo' cha nleitquioo'ya na tiyuu' na la'xmaⁿna cwentaa' Ty'oots'om.

²⁰ Saa jnda tquiaa Cristo Espíritu Santo naquii' n'om'yo'. Jo' chii cwila'noⁿyo' cha'tso ñ'oom na cwiluiiñena' na mayuu'. ²¹ Jo' chii matseiljeiya ñ'oomwaa nc'e cwila'noⁿyo' ñ'oom na mayuu', nchii nc'e na ticala'noⁿyo' juuna', ndo' manquiu'ya'yo' na cwii ñ'oom cantu tijoom nnaⁿna' naquii' ñ'oom na mayuu'.

²² ¿Ñeeⁿ juu cwiluiiñe na cantuñe? Nquii ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom na nquii Jesús nchii cwiluiiñê Cristo. Tsaⁿñeeⁿ cwiluiiñe ts'aⁿ na m'aaⁿ nacjoo' Cristo ee maljo'yu macwji'ñe cantya 'naaⁿ Tsotyaaⁿya Ty'oots'om cha'xeⁿ cantya 'naaⁿ Jnaaⁿ Jesucristo. ²³ Cha'tsondye nn'aⁿ na cwitjeii'ndye cantya 'naaⁿ Jnda Ty'oots'om, tilaxmaⁿna cwentaa' Tsotyaaⁿya Ty'oots'om, saa ts'aⁿ na matseijomñe ñ'eⁿ Jnaaⁿ, mati matseijomñe cwentaa' Tsotyaaⁿya Ty'oots'om.

²⁴ Jo' chii ñ'oom na tyondye'jndyee'yo' caljoo'na' quii' n'om'yo' ee xeⁿ cwiljoo'na' naquii' n'om'yo', mati cwiljoo'ndyo'tye'yo' cantya 'naaⁿ Jnda Ty'oots'om ñequio

Tsotyeenⁿ. ²⁵ Ndo' luaa waa ñ'oom na matseineiiⁿ ndaaya na nntseicañaⁿ na laxmaaⁿya na ticantycwii na cwtandooⁿa.

²⁶ Matseiljeiya ñ'oommeiⁿ ndaaⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ na ñe'quio'nn'aⁿna 'o. ²⁷ Saa 'o laxmaⁿ'yo' Espíritu Santo na jnda tquiaa Jesucristo naquii' n'om'yo', jo' chii meiⁿ tacaⁿ'na' ts'aⁿ na m'moⁿ ndaaⁿ'yo', ee nquii Espíritu ma'mooⁿ cha'tso ñ'oommeiⁿ ndaaⁿ'yo', ndo' joona' laxmaⁿ'na' ñ'oom na mayuu' nchii cwe' cantu. Jo' chii ñequii'cheⁿ calajomndyo'tyeⁿ'yo' ñequio Cristo cha'xeⁿ na ma'moⁿ Espíritu ndaaⁿ'yo'.

²⁸ Jo' chii 'o ntseindaaya, ñequii'cheⁿ calajomndyo' ñ'eⁿñê cha quia na nleitquiaoⁿñê na ndyonnaaⁿ'aⁿ, ñequii'cheⁿ m'aⁿ'yo' na cwila'qui t'maⁿ n'om'yo' jom. ²⁹ Nc'e na manquiuuya na Cristo cwiluiiñê na maty'iomyana', jo' chii cwila'nqooⁿa na cha'tso nn'aⁿ na cwil'a na maty'iomyana' cwiluiindyena ntseinda Ty'oots'om.

3

Cwiluiindyō ntseinda Ty'oots'om

¹ Queⁿ'yo' cwentā na jeeⁿ ndya' t'maⁿ waa na candya' ts'om Tsotyāya Ty'oots'om jaa. Manc'e jo' maqueeⁿ jaa na cwiluiindyō ntseinaaⁿ, ndo' je' majo' jaa. Ndo' nc'e na luaa' waa joo nn'aⁿ na tic'om cantyja 'naaⁿ'aⁿ tileicala'nqoⁿ'na cantyja 'naaⁿya, jnaaⁿ na ticata'jnaaⁿ'na nqueⁿ. ² 'O nn'aⁿya na cwila'yu'yo' na jeeⁿ wi' ts'oōⁿya, je' cwiluiindyō ntseinda Ty'oots'om. Ndo' meiiⁿ na ticala'nqooⁿ'a je' chiuu mmaaⁿ'a nndanquia saa cwila'nqooⁿ'a quia na nleitquiaoⁿñennda' Jesucristo, nlaxmaaⁿya cha'xeⁿ nqueⁿ, ee nnty'iaa ndaaya jom cha'xeⁿ waaⁿ. ³ Ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na luaa' macanty-jaa' ts'om jom, maquen'juñê cheⁿnquii jo nnoom cha'xeⁿ nqueⁿ cwiluiiñê na lju'ñê. ⁴ Ticwii cwii ts'aⁿ na mach'ee jnaⁿ, matseijndaa'ñena' na chujnaⁿ tsaⁿ'ñeeⁿ nnom ljeii na matsaⁿ'ntjom Ty'oots'om, ee cha'tso jnaⁿ ma'moⁿ'na' na matseitjoōñê ts'aⁿ nacjoo' ljeii na matsaⁿ'ntjoom. ⁵ Saa manquiu'ya'yo' na tyjee'cañoom Cristo na nntseicanoom'm jnaⁿ na laxmaaⁿya. Ndo' jom meiⁿcwii nnom jnaⁿ tīcatseixmaaⁿ. ⁶ Jo' chii cwii cwii ts'aⁿ na matseijomñê ñ'eⁿñê, tiquich'eeya jnaⁿ, saa ts'aⁿ na mach'eeya jnaⁿ, meiⁿ tyoonty'iaa' jom, meiⁿ ticwajnaaⁿ jom. ⁷ 'O na cwiluiindyō' ntseindaaya, meiⁿcwii ts'aⁿ tiñenquiandyō' na ñnequiu'nn'aⁿ 'o, ts'aⁿ na mach'ee yuu na maty'iomyana', ya ts'aⁿñê cha'xeⁿ nquii Cristo cwiluiiñê na ya ts'aⁿñê. ⁸ Saa juu ts'aⁿ na ñequii'cheⁿ matseitjoōñê, matseixmaⁿ cantyja 'naaⁿ tsaⁿ'jndii. Ee cantyjati xjeⁿ na jnaⁿjndyeecheⁿ'na' cha'tso, tsaⁿ'jndii jnaⁿ matseixmaaⁿ. Ndo' jnda jndyo Jnda Ty'oots'om na nntseityueeⁿ'eⁿ ts'iaaⁿ 'naaⁿ tsaⁿ'jndii.

⁹ Tjaa 'ñeeⁿ c'oom na cwiluiiñe jnda Ty'oots'om na mach'eeya jnaⁿ ee jnda tquiaaⁿ na catseixmaⁿ na wando' ndo' nc'e jo' tiñecats'aa jnaⁿ nc'e cwiluiiñe jnaaⁿ. ¹⁰ Luaa waa na cwila'nqooⁿa 'ñeeⁿ cwiluiindy ntseinda Ty'oots'om ndo' 'ñeeⁿ cwiluiindy ntseinda tsaⁿjndii, meiⁿ quia ts'aⁿ na tiquich'ee na maty'iomyana' ticaluiiñe jnda Ty'oots'om ndo' mati ts'aⁿ na tiwi' ts'om x'iaa' na matseyu'.

C'ooⁿya na wi' n'ooⁿya nc'iaaya na cwila'yu'

¹¹ Ñ'oom na macwindye'yo' xjeⁿ na jnaⁿjndyeecheⁿna' na cwila'yu'yo' matsona' na c'ooⁿya na wi' n'ooⁿya nn'aaⁿya na cwila'yu'. ¹² Caín tyotseixmaaⁿ cantyja 'naaⁿ tsaⁿjndii. Ticaty'iomna' na nl'aaya cha'na s'aaⁿ na seicueⁿeⁿ tyjeeⁿ. Ndo' ¿chiiu na s'aaⁿ na luaa'? S'aaⁿ na ljo' ee tyotseijomñê cantyja na ticaty'iomyana', saa juu tyjeeⁿ tyoch'ee na maty'iomyana'.

¹³ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo', nc'e na luaa' waa tintseñ'eeⁿñena' 'o na joo nn'aⁿ na tyoola'yu' m'aⁿna na jndoon 'o. ¹⁴ Jaa na cwilayuu'a ñet'ooⁿya nacje 'naaⁿ na cwitsuundye nn'aⁿ saa je' laxmaaⁿya na ticantycwii na cwitandoo'a. Cwila'nqooⁿa na ljo' nc'e na jnda nquiuyu nn'aaⁿya na cwilayu'. Ts'aⁿ na ticajnda ntyjii x'iaa' na matseyu', ndicwaⁿ m'aaⁿ nacje 'naaⁿ na cwitsuundye añmaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁵ Meiⁿquia ts'aⁿ na jndoo' x'iaa' na matseyu' cwiluiiñe ts'aⁿ na matseicwjee nn'aⁿ ndo' manquiuyu' ts'aⁿ na matseicwjee nn'aⁿ ticatseixmaⁿ na tintycwii na wando'. ¹⁶ Luaa waa na ma'moⁿna' ndaaya chiiu tseixmaⁿna' na m'aaⁿ ts'aⁿ na wi' ts'om x'iaa'. Nquii Jesús tquiaañe cheⁿnqueⁿ na tueeⁿeⁿ cwentaaya. Ndo' na ljo', juu na cwitandoo'a laxmaaⁿya na ndyaⁿntjooⁿya ndaa nn'aaⁿya na cwilayu'. ¹⁷ Ndo' mati quia m'aaⁿ cwii ts'aⁿ na matseyu' ndo' maya 'naⁿ na maljeii, ndo' meiiⁿ na maqueⁿ tsaⁿñeeⁿ cwenta na matseitjoona' cwii x'iaaⁿaⁿ na matseyu', saa tiquioo na wi' ts'oom juu, ¿yuu waa na ma'mooⁿ na jnda ntyjeeⁿ Ty'oots'om? ¹⁸ 'O ntseindaaya, juu na m'aaⁿya na jnda nquiuyu nn'aⁿ, xocwitquioo' na ljo' cwe' ñ'oom na cwilanaaⁿya, ma'moⁿna' na ljo' nc'e chiiu na cwil'aaya.

C'ooⁿt'maaⁿndyo n'ooⁿya jo nnom Ty'oots'om

¹⁹ Quia jo' luaa waa na nndaq nla'nqooⁿa na laxmaaⁿya cantyja 'naaⁿ na mayuu' ndo' na tjaa'naⁿ na cañ'eeⁿ jo nnom Ty'oots'om, ²⁰ ee xeⁿ maco'tiana' nquiuyu naquii' n'ooⁿya, jom cwiluiit'maⁿñetyeeⁿ, nchiiti juu na luaa' mach'eena' naquii' n'ooⁿya ndo' tcuu mantyjeeⁿ cantyja 'naaⁿya. ²¹ Jo' chii 'o nn'aⁿya na cwila'yu'yo' na jeeⁿ jnda ntyjiiya, xeⁿ tjaa'naⁿ na maco'tiana' nquiuyu jo nnom, quia jo' cwiñ'ooⁿt'maaⁿndyo

n'oo^{ny}a, ²² ndo' cha'tso na cwitaa^{ny}a nnoom, nñequiaaⁿ na nnto'ñoo^{ny}a jo' nc'e na cwila'candaa'ndyo ñ'oom na matsa'ntjoom jaa ndo' na cwil'aaya yuu na cjaawee' ntyjeeⁿ. ²³ Ndo' ñ'oom na matsa'ntjoom jaa matsona' na calayuu'a ñequio Jnaaⁿ Jesucristo ndo' na c'oo^{ny}a na wi' n'oo^{ny}a nc'iaaya na cwilayu' cha'xjeⁿ na matsa'ntjoom. ²⁴ Nn'aⁿ na cwila'candaa'ndye ñ'oom na matsa'ntjoom, m'aⁿna quii' ts'oom ndo' jom m'aaⁿ naquii' n'omna.

4

Cal'aaya xjeⁿ ñ'oom na cwindyaa

¹ 'O nn'a^{ny}a na cwilayu'yo' na jeeⁿ jnda ntyjiiya, m'aⁿ nn'aⁿ na cwiluena na ma'moⁿ Espíritu Santo ñ'oom na cwiñequiana, saa tilayu'yo' cha'tso ñ'oom'ñeeⁿ. 'O queⁿyaya'yo' cwenta ñ'oommeiⁿ cha nliu'yo' aa laxmaⁿ naⁿñeeⁿ Espíritu na cwiluiñe Ty'oots'om ndo' aa nchii cwiicheⁿ espíritu laxmaⁿna. Ee tsjoomnancue jndyendye nn'aⁿ m'aⁿ na cwe' cwilueya na ñ'oom' Ty'oots'om cwiñequia saa cwe' cantu. ² Luaa waa na nddaa nla'nq^{ny}yo' aa ndya' mayuu' na nquii Espíritu Santo ma'moⁿ ñ'oom na mañequiaa ts'aⁿ. Ticwii cwii ts'aⁿ na macwji'yuu'ñe na nquii Jesús na cwiluiñe Cristo tuiñe na ts'aⁿ jom, tsaⁿñeeⁿ matseixmaⁿ Espíritu na mañequiaa Ty'oots'om na c'oomñe quii' n'oo^{ny}a. ³ Ee ts'aⁿ na ticwji'yuu'ñe na ljo', titseixmaⁿ nquii Espíritu na cwiluiñe Ty'oots'om, tseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ espíritu na m'aaⁿ nacjoo' Cristo. Ndo' 'o jnda jndye'yo' na nncwje'cañoom espíritu'ñeeⁿ ndo' je' maxjeⁿ mam'aaⁿ tsjoomnancue.

⁴ 'O ntseindaaya, 'o laxmaⁿyo' cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om ndo' jnda tantjom'yo' naⁿñeeⁿ na cwe' cantu ñ'oom cwiñequia, ee nqueⁿ na m'aaⁿ naquii' n'om'yo' jndeiityeeⁿcheⁿ nchiiti juu na m'aaⁿ naquii' n'om nn'aⁿ na laxmaⁿ cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue. ⁵ Naⁿñeeⁿ cwilaxmaⁿ na cantyja 'naaⁿ tsjoomnancue, nc'e na ljo' ñ'oom na cwilaneiⁿ na laxmaⁿ na cantyja 'naaⁿ na'. Ndo' nn'aⁿ na cwilajomndye cantyja 'naaⁿ na' cwindyena ñ'oom na cwiñequia naⁿñeeⁿ. ⁶ Saa já laxmaⁿyâ cwentaa' Ty'oots'om. Ts'aⁿ na matseixmaⁿ cwentaaⁿ na matseiwe ñ'oom na cwiñequiaayâ, saa ts'aⁿ na titseixmaⁿ cwentaaⁿ na ticatseiñ'oom'ñe ñ'oom na cwiñequiaayâ.

Ty'oots'om cwiluiñe na candya' ts'oom

⁷ 'O nn'a^{ny}a na cwila'yuu'yo' na jnda ntyjiiya, matsona' na c'oo^{ny}a na jnda nquiuuya nc'iaaya na cwila'yuu'. Juu jo' cwinaⁿ na m'aaⁿ nquii Ty'oots'om. Jo' chii cwii cwii ts'aⁿ na m'aaⁿ na jnda ntyjii nc'iaa' na cwilayu', cwiluiñe jnaaⁿ ndo' mawajnaaⁿ jom. ⁸ Ts'aⁿ na tic'oom na jnda ntyjii x'iaa' na matseyu' tic'oom tsaⁿñeeⁿ cantyja 'naaⁿ Ty'oots'om ee

jom cwiluiiñê na candya' ts'oom nn'aⁿ. ⁹ T'moⁿ Ty'oots'om na candya' ts'oom jaa ee Jnaaⁿ na ñecwiiñê jñoom juu tsjoomnancue cha nnda^a nntando^oa cantyja 'naaⁿ'. ¹⁰ Juu na m'aaⁿ Ty'oots'om na candya' ts'oom nn'aⁿ, luaa waa cantyja 'naaⁿ'na'. Nchii jaa ty'o^o na jnda nquiuyya jom, jom ty'oom na candya' ts'oom jaa ndo' jñoom Jnaaⁿ cha cantyja 'naaⁿ' juu nnda^a nntseit'maⁿ ts'oom jnaaⁿya.

¹¹ 'O nn'aⁿya na cwila'yuy^o na jeeⁿ jnda ntyjiiya, nc'e na luaa' waa na candya' ts'om Ty'oots'om jaa, mati matsona' na c'o^oya na jnda nquiuyya nn'aⁿya na cwilayu'. ¹² Mei'jom ndii' tyoonty'iaa' nnom ts'aⁿ Ty'oots'om saa quia cwit'mo^oya na wi' n'o^oya nn'aⁿya, jom m'aaⁿ quii' n'o^oya ndo' juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa, mamatseicanda^añeñ'eⁿna' cantyja 'naaⁿya. ¹³ Luaa waa na ma'moⁿ'na' na m'aaⁿya cantyja 'naaⁿ'aⁿ ndo' na m'aaⁿ quii' n'o^oya, na jnda tquiaaⁿ Espíritu Santo naquii' n'o^oya. ¹⁴ Já jnda nty'ianda^ayâ jom ndo' cwitjei'yuu'ndyô ndaa'y^o na nquii Tsotyaa^a Ty'oots'om jnda jñoom Jnaaⁿ tsjoomnancue na nncwji'n'maaⁿñe añaⁿ nn'aⁿ. ¹⁵ Ee mei'quia ts'aⁿ na macwji'yuu'ñe na Jesús cwiluiiñê Jnda Ty'oots'om, m'aaⁿ Ty'oots'om quii' ts'om ndo' tseixmaⁿ cantyja 'naaⁿ'aⁿ.

¹⁶ Luaa waa na cwita'jnaaⁿ'a Ty'oots'om ndo' cwilayuu'a na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa. Cwiluiiñê Ty'oots'om na candya' ts'om nn'aⁿ. Juu na cwiluiiñê na candya' ts'oom, ts'aⁿ na matseixmaⁿ jo', wando' cantyja 'naaⁿ'aⁿ ndo' m'aaⁿ quii' ts'om tsaⁿñeeⁿ. ¹⁷ Luaa waa na ma'moⁿ'na' na juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa matseicanda^añena' na tixola'catyuendy^o juu xuee quia na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ, nc'e na m'aaⁿya tsjoomnancue cha'na Jesucristo. ¹⁸ Quia na matseixmaⁿ ts'aⁿ juu na m'aaⁿ Ty'oots'om na candya' ts'oom nn'aⁿ ticaty'ue na nncu'xeeⁿ juu ee juu macanda^a na matseixmaⁿ na m'aaⁿ na candya' ts'oom, macwji'na' na nquiaa'. Xeⁿ na m'aaⁿya na nquiaaya, luaa' waa nc'e na m'aaⁿ n'o^oya na nncu'xeeⁿ jaa. Ndo' na ljo' ma'moⁿ'na' na juu na m'aaⁿ na candya' ts'oom jaa, ticanda^a laxmaaⁿya juu jo'.

¹⁹ Jaa m'aaⁿya na candya' n'o^oya Ty'oots'om nc'e jom ty'oomjñeeⁿ na candya' ts'oom jaa. ²⁰ Xeⁿ na nntso ts'aⁿ: "Ja candya' ts'o^oya Ty'oots'om", saa m'aaⁿ na jnoom'm cwii x'iaaⁿ'aⁿ na matseyu', cwe' tsaⁿcantu jom. Ee xeⁿ tic'oom na jnda ntyjeeⁿ x'iaaⁿ'a na manty'iaaⁿ'aⁿ xonda^a nnc'oom na candya' ts'oom Ty'oots'om na tyoonty'iaaⁿ'aⁿ. ²¹ Luaa waa ñ'oom na matsa'ntjomna' na mañequiaaⁿ nda^aya na c'o^oya na wi' n'o^oya nn'aⁿya na cwila'yuy'.

Luaa cal'aaya cha nna'ndyo ñequio tsjoomnancue

¹ Ticwii cwii ts'aⁿ na matseyiyu'ya ts'om na Jesús cwiluiñe Cristo, macwiluiñe cwii jnda Ty'oqots'om. Ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na candya' ts'om nqueⁿ na cwiluiñe Tsotyaaya, mati matsona' na c'oom tsaⁿñeeⁿ na jnda ntyjii nn'aⁿ na cwiluiindy ntseinaaⁿ. ² Quia laxmaaⁿya na candya' n'oqⁿya Ty'oqots'om ndo' cwila'candaⁿndyo yuu na matsa'ntjoom jaa, quia jo' mati cwila'nqoⁿa na m'aaⁿya na wi' n'oqⁿya ntseinaaⁿ. ³ Luaa waa na ma'moⁿna' na candya' n'oqⁿya Ty'oqots'om na cwila'candaaya ñ'oom na tqueeⁿ na matsa'ntjoom, ndo' joona' nchii cwii na xocandaⁿ nla'candaⁿndyo, ⁴ ee cwii cwii ts'aⁿ na cwiluiñe jnda Ty'oqots'om cwii candaⁿ manañe ñequio na tixcwe na matseixmaⁿ tsjoomnancue. Cwina'ndyo nc'e na cwila'yu'ya n'oqⁿya ñ'eⁿ Cristo. ⁵ Macanda ts'aⁿ na matseyiyu'ya ts'om na nquii Jesús cwiluiñe Jnda Ty'oqots'om nndaⁿ nna'ñe ñequio na matseixmaⁿ tsjoomnancue.

Ñ'oom na macwji'yuu'ñena' cantyja 'naaⁿ' Jnda Ty'oqots'om

⁶ Cantyja na jndyo Jesucristo tsjoomnancue, niom we nnom na ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿ' jo', ndaatoo ndo' niom', nchii ñequii'cheⁿ cantyja 'naaⁿ' ndaatoo saa ñ'eⁿ ndaatoo ndo' niom'. Nquii Espíritu macwji'yuu'ñe cantyja 'naaⁿ' na ljo' ndo' jom cwiluiñe ñ'oom na mayuu'. ⁷ Cañoom'luee m'aⁿ ndyee na cwtijeiyuu'ndye cantyja 'naaⁿ' ñ'oomwaa': Nquii Tsotyaaya, ndo' Nquii na cwiluiñe ñ'oom' Ty'oqots'om ndo' Espíritu Santo. Ndo' ndyeendye joona ñecwii cwiluiindyena. ⁸ Ndo' nnom tsjoomnancue m'aⁿ ndyee na cwtijeiyuu'ndye cantyja 'naaⁿ' ñ'oomwaa': Nquii Espíritu, ndaa ndo' niom', ndo' ndyeendye joo ñecwii ñ'oom cwilajomndye. ⁹ Ndo' nc'e na cwito'ñqoⁿya ñ'oom na cwtijeiyuu'ndye nn'aⁿ, majndei-iti nndaⁿ nnto'ñqoⁿya ñ'oom na macwji'yuu'ñe Ty'oqots'om na juuna' jndati tseixmaⁿna', ee tseixmaⁿna' ñ'oom na jnda tjeiyuu'ñe cantyja 'naaⁿ' Jnaaⁿ. ¹⁰ Ee ts'aⁿ na matseyi' ñequio Jnaaⁿ, mawaa ñ'oom na macwji'yuu'ñena' quii' ts'om, saa ts'aⁿ na ticatseyi' ñequio Ty'oqots'om mach'ee na cantuñe ee ticatseyi' ñ'oom na jnda tjeiyuu'ñe cantyja 'naaⁿ' Jnaaⁿ. ¹¹ Ndo' ñ'oom'ñeeⁿ, luaa waa na macwji'yuu'ñena', jnda tquaa Ty'oqots'om na laxmaaⁿya na ticantycwii na cwi-tandoo'a, ndo' na laxmaaⁿya juuna' nc'e Jnaaⁿ. ¹² Jo' chii ts'aⁿ na matseixmaⁿ cwentaa' nquii na cwiluiñe Jnda Ty'oqots'om matseixmaⁿ tsaⁿñeeⁿ na ticantycwii na wando' añmaaⁿ, saa ts'aⁿ na ticatseixmaⁿ cwentaa' Jnaaⁿ, ticatseixmaⁿ na wando' añmaaⁿ.

Ñ'oom na macanda na chuu tsomwaañe

¹³ Matseiljeiya cartawaañe cwenta' 'o na cwilayu'yo' ñ'e'n Jnda Ty'oqots'om cha cala'nq'yo' na laxma'yo' na ticantycwii na cwitando'yo'.

¹⁴ Cwiñ'oq'nt'maa'ndyo n'oq'nya Ty'oqots'om ee cwila'nq'a quia cwitaa'ya cwii naya nnoom cha'xje' na l'ue ts'oom, mañee' ñ'oom na cwitaa'ya. ¹⁵ Ndo' cha'xje' cwila'nq'a na mañee' ñ'oom na cwitaa'ya nnoom, mati nquiuyu na cwito'ñ'oq'ya ñ'oom na jnda taa'ya nnoom.

¹⁶ Cwii ts'a' na matseyu', quia nljeii cwii x'iaa' na matseyu' na matseitjoq'ne tsa'ñee' cwii nnom jna' na nchii wjaañ'oomna' juu na nntsuuñe, maca'na' na ca' tsa'ñee' cwii naya nnom Ty'oqots'om ndo' jom ñnequiaa' na nncwando' añmaa' tsa'ñee'. Waa jna' na wjaañ'oomna' ts'a' na nntsuuñe, tjaa'na' nasei mei' cwii ca' ts'a' ñ'oom cantyja 'naa' tsa'ñee'. ¹⁷ Cha'tso nnom natia, laxma'na' jna' ndo' waa jna' na ticjaañ'oomna' ts'a' na nntsuuñe.

¹⁸ Manquiuyu na ts'a' na matseixma' cwentaa' Ty'oqots'om tiquich'eeya jna' ee Jnda Ty'oqots'om mach'ee cwenta, mei' ticwanaa' na ntsei'ndaa' tsa'jndii juu.

¹⁹ Manquiuyu na cwiluiindyō cwentaa' Ty'oqots'om ndo' cha'tsondye nn'a' na laxma'na cantyja 'naa' tsjoomnancue m'a'na nacje 'naa' tsa'jndii.

²⁰ Ndo' mati manquiuyu na jnda jndyo Jnda Ty'oqots'om ndo' jnda teijndo' n'oq'nya na cwila'nq'a na cwitajnaa' na nquii Ty'oqots'om na cwiluiñê na mayom'm. Tjoom' cwit-saam'aa'ya cantyja 'naa' nquii na cwiluiñê na mayuu', juu Jnaa' Jesucristo. Ñ'oomwaa' ma'mq'na' cantyja 'naa' Ty'oqots'om na cwiluiñê na mayom'm ndo' mati mañequiaa ñ'oom'ñee' na tseixma' ts'a' na ticantycwii na wando'. ²¹ 'O ntseindaaya, macanda Ty'oqots'om cala't'maa'ndyo', nchii cwe' cwii na l'a nn'a' na cwiluena na jee' t'ma' ñ'oom. Mantjati luaa'ndyo matsjoq.

Carta na jnda we na seiljeii Juan

Cantyja 'naa'ñ'oom na mayuu' ñequio na wi' ts'om ts'a'x'iaa'

¹ Maja na cwiluiitquiendyo, matseiljeiya cartawaañe na matseicwanoña na m'aa'ñ 'u nomnn'a'ña na macwji' Ty'oots'om cwentaa'ñ ñequio ntseinda'. Ñ'oom na mayuu' na jee' wi' ts'oõña 'o na cwila'jomndyo' ñequio ñ'oom na mayuu'. Ndo' nchii macandā ja wi' ts'oõña 'o mati cha'tsondye nn'a'ñ na cwita'jnaa'ñ ñ'oom na mayuu'. ² Wi' ts'oõña 'o nc'e ñ'oom na mayuu' na waana' quii' n'oõña na ñequii'che' nnc'oomna' ñ'e'ndyo. ³ Nquii Ty'oots'om na cwiluiiñe Tsotyaaña ñequio Jnaa' Jesucristo quiana naya na la'xma'ñ naquii' n'om'yo' ñequio juu na m'aa'ñ na wi' n'omna 'o ñequio juu na tjaa ñomtiu c'om'yo' jo ndaana nc'e ñ'oom na mayuu' ndo' na candya' n'omna 'o.

⁴ Jee' nei'ña na ljeiya nt'om ntseinda' cwilajomndyena ñequio ñ'oom na mayuu' cha'xje' nquii Tsotyaaña Ty'oots'om jnda sa'ntjoom. ⁵ Ndo' je' 'u nomnn'a'ña na matseyu', maca'ña njom' na c'oõña na jnda nquiuuya nn'aa'ña na cwilayu'. Ñ'oomwaa' na matseiljeiya nchii ñ'oom xco na matsa'ntjomna', ñecwii xje' juuna' cha'xje' ñ'oom na ñeindyaa najndyee. ⁶ Luaa waa na ma'mo'ñ na jnda nquiuuya nt'omche', na c'oõña na cwila'canda'ndyo ñ'oom'm na cwitsa'ntjomna' cha'xje' ñ'oom na tyondye'jndyee'yo' na c'oõña na wi'n'oõña nn'a'ñ na cwila'yu'.

M'a'nn'a'ñ na cwinquio'nn'a'ñ

⁷ Jndye nn'a'ñ m'a'ñ tsjoomnancue na cwinquio'nn'a'ñ na cwiluena na tiyuu' na jndyo Jesucristo na ts'a'ñ jom. Ts'a'ñ na luaa' mach'ee cwiluiiñe ts'a'ñ na manquiu'nn'a'ñ, ndo' ts'a'ñ na wjaa nacjoo' Cristo. ⁸ Jo' chii cal'a'yo' cwentā na juu ts'iaa'ñ na jnda ñel'a'yo' titseicwaque'ñ na cwe' ts'iaa'ndyo cha canda'ñ nnto'ñoom'yo' na nntantjom'yo'.

⁹ Mei'quia ts'a'ñ na nncwinom' ñ'oom na waa cantyja 'naa'ñ Cristo, ticaljoo'ñe ñequio ñ'oom na t'moõñ, tic'oom tsa'ñ ñee'ñ ñ'e'ñ Ty'oots'om. Saa' ts'a'ñ na cwiljoo'ñe ñequio ñ'oom na ma'mo'ñ na cantyja 'naa'ñ Cristo, tseixma'ñ tsa'ñ ñee'ñ cwentaa' Ty'oots'om ndo' ñequio Cristo. ¹⁰ Xe' nncwjee'cañoom ts'a'ñ 'o ndo' nchii mañequiaa'ñ ñ'oom na mayuu' cantyja 'naa'ñ Cristo, mei'ñ tilaljo'yo' jom l'a'yo' mei'ñ na ññequia'yo' na xma'ññe. ¹¹ Ee ts'a'ñ na mañequiaa'ñ na xma'ññe, matseijomñe ñequio natia na matseixmaa'ñ.

Ñ'oom na macandā na matseinei'ñ Juan nacjoo' cartawaañe

¹² Jndye ñ'oom maniom na mañe'catseinaⁿtyaya ñ'eⁿndyo'. Saa ticatseitiuuya na nncwil'uee'ndyo^o tsom canchii' ñequio ndaantom. Ee ntyjaa'ya cwii ts'ooⁿ na nncjocando^oa 'o na nlanaaⁿ ntyjaaⁿ ndaaya. Ndo' ntyjiiya na t'maⁿ nquioo na neiiⁿya xjeⁿ na nl'aaya na ljo'.

¹³ Joo ntseinda nomnn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaⁿaⁿ cwila'cwanomna na xmaⁿndyu'. Mantya luaa' ñ'oom na matseiljeiya.

Carta na jnda ndyee na seiljeii Juan

Ñ'oom na seicwanom Juan na m'aaⁿ Gayo

¹ Ja na cwiluiitquiendyo, matseiljeiya cartawaa na wjaana' na m'aaⁿ Gayo na mayuu'cheⁿ jeeⁿ wi' ts'o^oya 'u.

² 'U re nn'aⁿya na jeeⁿ jnda ntyjiiya macaⁿa nnom Ty'o^ots'om na cha'tso cantyja 'naⁿ ya wja'm'aaⁿ, ndo' ya nc'oom' na tiwi' cha'xjeⁿ ya wjaaquiendyu' na m'aaⁿ nacje 'naaⁿ Espíritu. ³ Ee tquiecañom nt'om nn'aⁿya na cwila'yu' na m'aaⁿya, ndo' tquiaana' na jeeⁿ neiⁿya na jluena n^ooⁿ na jeeⁿ xcwee' ts'om' cantyja 'naaⁿ ñ'oom na mayuu' ndo' cantyja na wjaam'aaⁿ, mache' na juu ñ'oom naya maqueⁿna' xjeⁿ 'naaⁿna' 'u. ⁴ Ee tjaa'naⁿ cwiicheⁿ nnom ñ'oom na mañequiaatina' na neiⁿya cha'xjeⁿ quia na mandiiya na joo nn'aⁿ na cwiluiindy ntseindaaya tyeⁿ cwiljoo'ndyena naquii' ñ'oom na mayuu'.

Juan matseit'maaⁿñê Gayo

⁵ 'U re nn'aⁿya na jeeⁿ jnda ntyjiiya, jeeⁿ xcwe mache' na mateixe' nn'aⁿya na cwe' cwiquieya na m'aaⁿ, meiiⁿ joona nn'aⁿ na ticwajnaⁿ. ⁶ Jo ndaaⁿ nn'aⁿ na cwila'yu' ljooñe, jluena na jeeⁿ wi' ts'om' joona. Cwii naya'ñeeⁿ cateijndei' joona 'naⁿ na macaⁿna' cha nndaⁿ nc'ootina ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'o^ots'om, ee jeeⁿ cjawee' ntyjeeⁿ na mache' naljo'. ⁷ Ee joona macwi'ooñ'omna ñ'oom naya 'naaⁿ Jesucristo jo ndaaⁿ nn'aⁿ, ndo' tícatoñoomna s'om ndaaⁿ nn'aⁿ na tyoolayu'. ⁸ Nc'e na ljo', jaa nn'aⁿ na cwilayuu'a la'xmaaⁿya na cateix'aaⁿya joona na nnteijndeiya na cwi'oonquiana ñ'oom na mayuu'.

Tixcwe s'aa Diótrefes

⁹ Seiljeiya cwii carta cwentaa' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ yuu na m'aⁿyo' saaⁿ juu Diótrefes ticwancueⁿeⁿ na ja nntsá'ntjoⁿ ee ñecuaa xjeⁿ 'naaⁿaⁿ. ¹⁰ Nc'e na luaa', quia na nncuacañ^ooⁿya 'o, quia jo' ncwaⁿya jom na mach'eeⁿ na luaa' na matseineiⁿ ñ'oom cantu nacjooyâ. Ndo' nchii macandâ nmeiⁿ mach'eeⁿ, mati nn'aⁿ na cwi'oonquia ñ'oom' Ty'o^ots'om, tiñe'coñoom joona, ndo' nn'aⁿ na ñe'cala'ljo na ñ'eeⁿ, macwjeeⁿeⁿ joona quii' tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'o^ots'om cwentaaⁿaⁿ.

¹¹ 'U re nn'aⁿya na jeeⁿ jnda ntyjiiya, tintseijomndyu' ñequio ts'iaaⁿ natia, 'u catseijomndyu' ts'iaaⁿ na ya. Ee ts'aⁿ na matseijomñe ts'iaaⁿ na ya tseixmaaⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om, saaⁿ ts'aⁿ na wjaantyjo ñequio natia, tic'oomñe cwentaaⁿaⁿ.

Ya mach'ee Demetrio

¹² Cha'tsondyé nn'aⁿ ya ñ'oom nquiuna cantyja 'naaⁿ nn'aaⁿya Demetrio, ndo' manquiiiti ñ'oom na mayuu' macwji'yuu'ñena' cantyja 'naaⁿaⁿ. Mati jâ cwitjei'yuu'ndyô na ljo' ndo' 'o manquiu'yo' na cwilanaaⁿya ñ'oom na mayuu'.

Ñ'oom na macandá na seiljeii Juan

¹³ Jndye ñ'oom niom na ñe'catseiljeiya cwenta' saa tiñe'cats'aa naljo' ñequio tsom ñequio ndaantom, ¹⁴ ee ntyjaa'ya ts'oqⁿ na tyuaa' nnty'iaya 'u quialjo'cheⁿ nlanaaⁿ ntyjaa ndaaya.

¹⁵ Quiaa Ty'oqots'om na tjaañomtiuu c'oom'. Nn'aⁿ na m'aⁿ ñjaaⁿ na ya ñ'oom ñequiondyu' cwila'cwanomna na xmaⁿndyu', ndo' 'u je', quiaa' na xmaⁿñe cwii cwii ts'aⁿ na matseyu' yuu na m'aaⁿl'.

Carta na seiljeii Judas

Xmaⁿndye nn'aⁿ na m'aⁿ cwentaa' Ty'o^ots'om

¹ Ja Judas matseiljeiia cartawaañe. Cwiluiindy^o ts'aⁿ na mand'iⁿtjomtyeⁿ nnom Jesucristo. Ti'xi^ooya jndy^u Jacobo. Cartawaañe matseicwan^oya juuna' ndaa^u nn'aⁿ na ma'maⁿ Tsotyaaya Ty'o^ots'om na macwji'ñ^o joona na macwjaa'ñe cwentaaⁿaⁿ, nc'e na matseitjoom'na' joona ñequio Jesucristo. ² Quiaa Ty'o^ots'om na nleijndyeti na nnto'ñoom'yo' na wi' ts'oom 'o, ñequio na meiⁿcwii ñomtiuu tic'om'yo' ñequio na candya' ts'oom 'o.

M'aⁿ nn'aⁿ na cwinquio'nn'aⁿ

(2 P. 2:1-17)

³ 'O nn'aⁿya na wi' ts'o^onya, jnda seiqueeⁿna' ts'o^o na nnt-seiljeiia cwii ñ'oom cwenta'yo' cantyja 'naaⁿ juu na tjoom' na macwji'n'maaⁿñe Ty'o^ots'om jaa, saa^u je' maquaⁿya cwenta na macaⁿna' na catseijndo'a n'om'yo' na cjoo' n'om'yo' cantyja 'naaⁿ juu na cwilayu'ya n'o^onya na juuna' ñejom tquiaaⁿ na laxmaⁿ nn'aⁿ cwentaaⁿaⁿ. ⁴ Ee m'aⁿ nn'aⁿ quii'ntaaⁿyo' na cwilajomndyena ñ'eⁿndyo' saa^u cwinquio'nn'aⁿna 'o. Ñ'oom' Ty'o^ots'om na jach'ee xuee teiljeii ma'moⁿna' cantyja 'naaⁿna na nnt'uiiwi'na' joona cha'xjeⁿ laxmaⁿna na nntjoomna. Joona tic'omna cantyja 'naaⁿaⁿ, ee cwiwil'ueeⁿndyena juu naya na matseixmaaⁿ na wanaaⁿ na nnc'omyana ñequio nn'aⁿ ndo' naljo' cwil'ana cwitjeiiⁿndyena cantyja 'naaⁿ Jesucristo na cwiluiiñe na matsaⁿntjoom jaa ndo' macanda^u nqueⁿ tja-cantyja na t'maⁿ cwiluiiñe jo ndaaya.

⁵ Meiiⁿ na ntyjii na manqui'u'yo' ñ'oomwaa saa^u l'ue ts'o^o na cjaañjoom' n'om'yo' na ya tjei' Ty'o^ots'om nn'aⁿ Israel ndyuuaa Egipto saa^u jndanquiacheⁿ s'aaⁿ na tja^u nt'omndye joona na ticala'yu'na ñ'eⁿñe. ⁶ Ndo' mati cjaañjoom' n'om'yo' nquiee ángeles na ticaljooⁿndyena ts'iaaⁿ na laxmaⁿna, hasta 'ndyena yuu na seijndaa'ñe Ty'o^ots'om cwentaana, maleichom joona na praso meiⁿ xocantycwii na chu'tyeⁿndyena l'uaancjo yuu na jaaⁿñeñ'eⁿ hasta juu xuee quia na nncu'xeeⁿ cha'tso. ⁷ Mati nn'aⁿ tsjoom Sodoma ñequio Gomorra ñequio nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoom ndiocheⁿ, tquiandyeñ'eⁿna na l'ana meiⁿquia nnom na queeⁿ n'om seiina nchii cha'xjeⁿ na seijndaa'ñe Ty'o^ots'om na nnc'om nn'aⁿ, ndo' na luaa' tyol'a nn'aⁿ njoom'ñeeⁿ tseixmaⁿna' cwii na ma'moⁿna' na nnt'uiiwi' chom na tijoom canduu' nn'aⁿ na nmeiiⁿ cwil'a.

⁸ Naⁿñeeⁿ na m'aⁿna quii'ntaaⁿyo' meiiⁿ na manquiuna na tuii na ljo', saa^u laxmaⁿna nn'aⁿ na cwicatsoona ndaa,

cwila'ndaa'ndyena seiina, l'ona na nlqueⁿ Ta Jesús xjeⁿ joona, cwila'jnaaⁿ na ángeles na t'maⁿ cwiluiindy e cañoom'luee. ⁹ Saa ángel na cwiluiitquieñe na jndyu Miguel quia na seiymeñeⁿñê nnom tsaⁿjndii cantyja 'naaⁿ sei'ts'o 'naaⁿ Moisés, tîcatseijnaaⁿlaⁿ cwe' tsoom nnom juu: “Nquii Ta Ty'oots'om catseitaaⁿaⁿ 'u.” ¹⁰ Saa naⁿm'aⁿ wi' ñ'oom cwila'neiⁿna nacjoo' meiⁿnquia na ticala'noⁿ'na, ndo' chjoowi' na ndya' cwila'noⁿ'tina, cwila'noⁿ'na jo' cwe' na c'ee' n'omna, cha'cwijom quioo' na cwe' mach'eetoyo'. Ndo' cantyja 'naa' jo' cwila'ndaa'ndye cheⁿnquieena.

¹¹ Nlco'wi'na' naⁿm'aⁿ ee cwi'oontyjoⁿa cha'xjeⁿ na s'aa Caín. Cha na nnta'ntjomna s'om cwila'jomndyena na tis'a s'aa Balaam ndo' cwilawendyena nacjoo' Ty'oots'om cha'xjeⁿ seiweñe Coré ndo' nc'e na ljo' s'aaⁿ seicuee' Ty'oots'om jom. ¹² Matseijnaaⁿna' 'o na ñ'eeⁿ naⁿm'aⁿ quia na cwilajomndyo' ñ'eⁿ nc'iaa'yo' na cwilayu' na tjoom' cwi'cwa'yo' na cwicañjom n'om'yo' Ta Jesús ndo' naⁿm'aⁿ ñequio na neiiⁿna cwi'cwa'na ndo' cwiwena ñ'eⁿndyo' meiⁿ tico'tiana' nquiuna. Matseijomna' joona cha'cwijom ts'aⁿ cwe' m'aaⁿ ts'om cantyja 'naaⁿ nquii meiⁿ ticateix'ee canmaⁿ. Joona laxmaⁿna cha'cwijom nchquiu na wjaachuu jndye na tjaa ndaluaa' cachona'. Matseijomna' joona cha'na n'oom na meiⁿ na jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nl'ana' tã, saa tjaa tã col'ana', na we ndii' tjana' ee na jnda tyena' xeⁿ quii' nch'ioona'. ¹³ Cantyja na cwil'a naⁿm'aⁿ la'xmaⁿna cha'na nmōⁿ t'maⁿ ndaaluee na mandyontquiena' chom' na tjoom' na cwajndii nt'a, la'xmaⁿna cha'na cancjuu na tijndaa' cwaan ntyja cwi'oona'. Majndaa' na ticantycwii na nljoo'ndyetyeⁿ naⁿm'aⁿ yuu na ntomñ'eⁿ najaaⁿ.

¹⁴ Mati Enoc, tsaⁿ na jnda ntquiee' ndii' na tei'cantyjoo' tsjaaⁿ 'naaⁿ Adán, tyotseineiⁿ ñ'oom na t'mōⁿ Ty'oots'om naquii' ts'oom cantyja 'naaⁿ naⁿm'aⁿ. Tsoom: “Nt'iaya nquii na cwiluiiñe na matsa'ntjom cha'tso na macwjee'cañoom ñequio meiⁿ mei'cheⁿ nn'aⁿ na lju' n'om, ¹⁵ na nncu'xeeⁿ cha'tso nn'aⁿ ndo' na nnt'uiiweeⁿeⁿ cha'tsondy e joona cantyja natia na jnda ñel'ana ndo' na nnts'aaⁿ na nnt'uiityeⁿna' nn'aⁿ na jeeⁿ tia ñe'jla'xmaⁿ cantyja 'naaⁿ cha'tso nnom natia na jnda ñel'a, ndo' cantyja 'naaⁿ cha'tso ñ'oom wi' na jnda ñe'jla'neiⁿna nacjoom'm.” ¹⁶ Naⁿm'aⁿ ñequii'cheⁿ cwilancjoo'ndyena ljo' cwiluii na ticjaawee' nquiuna na cwil'a nt'omcheⁿ, ljo' na cwil'a nc'iaana cwiluena xocwil'ue jo'. Ñequii'cheⁿ l'ue n'omna na caluii natia na queeⁿ n'om seiina. S'a ñ'oom cwilaneiⁿna ndo' ca'naaⁿndyena cha nquioo s'om lueena.

Matseijndo' Judas n'om nn'aⁿ na cwilayu'

¹⁷ Saa 'o nn'a'ya na cwila'yu' na jnda ntyjiiya 'o, cjaan-joom' n'om'yo' ñ'oom na jaach'ee xuee tyoñequia apóstoles cwentaa' Ta Jesucristo, ¹⁸ na tyoluena ndaa'yo': "Joo ncuee na macandā nnc'om nn'a' na nla'nei' ñ'oom ticuee' ts'om nacjoo' ñ'oom naya 'naa' Ty'oots'om. Ndo' nl'ana cha'tso nnom na tilju' na cwila'quee' n'omna." ¹⁹ Jnaa' joona na cwito'ndye nn'a' na cwila'yu'. Cwila'ñ'oom'ndyena cantyja 'naa' joo na quee' n'om seiina, mei' ticalaxma'na Espíritu na cwiluiñe Ty'oots'om.

²⁰ Saa 'o je' nn'a'ya na jee' jnda ntyjiiya, caljoo'ndyo'tye'yo' naquii' juu na cwila'yu'ya n'om'yo' na lju' tseixma'na'. Calanei'yo' nnom Ty'oots'om ñequio juu najndei na matseixma' Espíritu Santo. ²¹ 'O caljoo'ndyo' cantyja na m'aa' Ty'oots'om na candya' ts'oom 'o ndo' cwindo'yo' juu xuee quia nquii Jesucristo na cwiluiñe na matsa'ntjoom jaa nncwjee'nnaa'na', xje'ñee' nc'e na wi' ts'oom jaa ñnequiaa' na nnto'ñoo'ya na ticantycwii na nntandoo'a.

²² Nn'a' na we waa na m'aa' n'om cantyja 'naa' ñ'oommeii', cat'mo'yo' ndaana cha ñecwii nla'tiuuna. ²³ Ndo' nt'omche' nn'a' na jnda tjachuuna' joona cantyja 'naa' ñ'oom na cwit'moo' na'm'a', catjei'n'maa'ndyo' joona' cha'cwijom na macwji' ts'a' x'iaa'na' quii' chom. Ndo' ñequio nt'omche' c'om'yo' na wi' n'om'yo' joona saa c'om'yo' na nquia'yo' na juu natia na laxma'na tincw'uaa'ndyo' joona'.

Ñ'oom na macandā na matseit'maa'ñena' Ty'oots'om

²⁴ Nnom Nque' na waa najndei na cwiluiñe na nncwañom'm 'o na tincju'cjena' 'o na ñequio na neii'e' nnts'aa' na nncwintyje'yo' jo nnoom yuu na jee' caxuee na m'aa' na mei'cwii tila'tjoondyo' jo nnoom, ²⁵ nnom Nque' na ñequii'che' cwiluiñe Ty'oots'om na macwji'n'maa'ñe jaa cantyja 'naa' Jesucristo na jom cwiluiñe na matsa'ntjoom jaa cala't'maa'ndyo' jom, jom cwitaa'jndyaaya jo ndaaya, jom cha'tso najndei matseixmaa', ndo' na maquee' xje' cha'tso, cha'xje' tyoontycwii na ñejndyowana', na waa na je', ndo' na ticantycwii na cwiwjaatina'. Amén.

Ñ'oom cantyja na tco'na' nty'iaa' Juan

'Naa' na t'mo' Jesucristo na quia nluii

¹ Ñ'oommeii' tquiaa Ty'oots'om nnom nquii Jesucristo na jom ca'mo'o' joona' ndaa nquiee nn'a' na cwindye'ntjom nnoom. Ñequio 'ndyoo ángel cwentaa'n'a' seica'mo'o' ñ'oom'ñee' nqo' ja Juan na mandi'ntjo'ya nnoom. Ee joo ñ'oommeii' cwila'nei'na' cantyja na jnda teicandyoo' na nluii. ² Jo' chii mamacwji'yuu'ndyo ñ'oommeii' na t'mo' Ty'oots'om nqo' ñequio Jesucristo. Macwji'yuu'ndyo cha'tsoti na tco'na' na nty'iaa ndo' na jndiia.

³ Matio'naa'ñe Ty'oots'om juu ts'a' na matsei'naa' ñ'oommeii' cantyja chiuu cwii nndyona', ndo' mati joo nn'a' na cwindye ndo' cwila'we joona' naquii' n'om. Ee jnda mawaa xje' na nluii cha'xje' na cwit'mo'o' ñ'oommeii'.

Ñ'oom na to'ñoom ntquiee' ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a'

⁴ Ja Juan matseicwano' ñ'oommeii' ndaa' 'o na cwiluiindy'o' ntquiee' ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'n'a' na m'a'nyo' ndyuua Asia. Cato'ñoom'yo' naya na matseix-maa' ñequio juu na tjañomtiuu na mañequiaa' quii' ts'om ts'a'. Nque' na m'aa' ndo' m'aa'ñê ndo' tyom'aa' cwitjooche' na nncuaa tsjoomnancue ndo' nncwjee'nnaa'n'a' ndo' mati cantyja 'naa' ntquiee' Espíritu na m'a'na jo nnom tio na wacatyee'. ⁵ Ndo' mati quiaa Jesucristo na nla'xma'nyo' joo naya'ñee'. Jom cwiluiiñê na macwji'yuu'ñê ñ'oom na mayuu' nda'ya, ndo' jom ts'a' najndyee na tando'xco na tue'. Cwiluiiñê na matsa'ntjoom cha'tsondye nn'a' na cwilui-itquiendye ndaa' nn'a' tsjoomnancue. Nque' na jee' candya' ts'oom jaa ndo' ñequio nioom'm na tcwe' tmaa' jaa jnaa'ya na waa. ⁶ Jnda tquee' jaa na t'ma' cwiluiindy'o' na m'aa'ya nacje 'naa' Ty'oots'om. Ndo' tquee' na cwiluiindy'o' ntyee na cwindya'ntjo'ya nnom Ty'oots'om na juu cwiluiiñe Tso-tyee'. Catseit'maa'ñena' jom ndo' caluiit'ma'ñê cantyjati najndei na matseixmaa' cha'waati na yo. Amén.

⁷ Que'nyo' cwenta, manncwjee'cañoom Cristo ñequio nchquii. Ndo' cha'tsoti nn'a' nnty'iaa jom, ndiñ'ee' nn'a' na jla'jomndye na tuee'e'. Ndo' cha'tso ntmaa' na cwii cwii nnom nn'a', jndei nla'xuaana na chjoo' n'omna quia na nnty'iaana jom. Maxje' nntseicanda'ñena' na ljo'. Amén.

⁸ “Ja cwiluiindyō Alfa ñequio Omega. Ja maxjeⁿ m'aa^{ny}a najndyee ndo' na macanda.” Luaa' matso nqueⁿ na matsa'ntjoom cha'tso. Nqueⁿ na m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ ndo' maxjeⁿ ñet'loom ndo' nncue'ntyjo na nncwjee'cañoom. Nqueⁿ na cwiluiiñê na cha'tso najndeii matseixmaaⁿ.

Tco'na' nnom Juan na nty'iaaⁿ Cristo

⁹ Ja Juan na cwiluiindyō nn'aⁿyo' tjom na cwiwinoo^{ny}a nawi' ñ'eⁿndyo', ndo' tjom na cwitue'ndyocjaaya nnom Ty'oots'om. Ee nquii Jesucristo mañequiaaⁿ na tjom m'aa^{ny}a na ticatiom n'oo^{ny}a. Ja tyom'aaⁿja^{ny}a ndyuaaxeⁿncwe na jndyuna' Patmos nc'e na tyoñequia ñ'oom' Ty'oots'om ndo' na tyocwji'yuu'ndyō cantyja 'naaⁿ Jesús. ¹⁰ Juu xuee na cwila't'maaⁿndyō nqueⁿ na cwiluiiñê na matsa'ntjoom jaa, m'aa^{ny}a nacje 'naaⁿ Espíritu Santo ndo' t'mooⁿ cwii na tco'na' nōo^{ny}a. Jndiia na jndeii teic'uaa na seineiⁿ ts'aⁿ jo naxaⁿa cha'cwijom jndyee' ntu. ¹¹ Tso nōoⁿ:

—Ja maxjeⁿ m'aa^{ny}a najndyee cwii tjoocheⁿ na nncuaa tsjoomnancue ndo' jom'aaⁿtyaya meiiⁿ na tacuaana'. Cwa, catseiljei'tcuundyu' cantyja na manty'ia' njom'. Catsa' libro, ndo' catseicwanom' juuna' ndyuaa Asia ntquiee' tsjoom na m'aⁿ ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. Cjaana' tsjoom Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, ñequio Laodicea.

¹² Quia jo' taquaⁿxaⁿa cha ya nnty'iaya 'ñeeⁿ juu matseineiⁿ ñ'eⁿndyō. Ndo' quia na jnda taquaⁿ, nty'iaya ntquiee' xjo s'om cajaⁿ na cwicañjoom' nlca. ¹³ Xcwe quii'ntaaⁿ ncjo'ñeeⁿ nty'iaya meintyjee' nqueⁿ na matseijomna' cha'cwijom ts'aⁿ jom. Cweⁿ cwii liaatco xjeⁿ nomtyuaacheⁿ. Ndo' tsei'jñaaⁿ chu'tyeⁿ cwii 'naⁿ na tuii ñ'eⁿ s'om cajaⁿ. ¹⁴ Sooxqueenⁿ canchii'na' cha'cwijom soo' catsmaⁿ canchii', ndo' cha'na canchii' tsaaⁿ. N'omnnoom xueena' cha'cwijom chom. ¹⁵ Nc'eeⁿ caxueena' cha'na colo na matseixmaⁿ s'om wee quia na je'ndyō jlui'na' naquii' chom, ndo' seilju'ya ts'aⁿ juuna'. Ndo' c'uaa na matseineiⁿ cha'cwijom c'uaa quia na cwicwjee' jndaa. ¹⁶ Ts'oōⁿ ntyjaya too'ndye ntquiee' cancjuu ndo' quii' 'ñom macalui'nom cwii xjo na we ntyja taa. Ndo' jeeⁿ caxuee nnoom cha'na xueeñe ñe'quioom' na quiajmeiⁿ.

¹⁷ Quia na nty'iaya jom, tioondyō jo nc'eeⁿ cha'cwijom ts'oo ja. Ndo' teicaljoom ts'oōⁿ ntyjaya nacjoya, tsoom nōoⁿ:

—Tinty'ue'. Ee maja na m'aa^{ny}a najndyee cwii tjoocheⁿ na nncuaa tsjoomnancue ndo' jom'aaⁿtyaya meiiⁿ na tacuaana'. ¹⁸ Ja cwiluiindyō na wando'a. Ndo' meiiⁿ na jnda t'io saa je' m'aa^{ny}a na ticantycwii na wando'a. Cha'tso nn'aⁿ na cwiwje m'aⁿna nacje 'na^{ny}a ndo' mati Hades yuu meindoo' l'oo. ¹⁹ Cwa catseiljei' cha'tso na maco'na' njom' na manty'ia',

ñequio cha'tso na nlco'na' nnty'ia' na cwiluii je' ndo' na cwii nncjaaluii. ²⁰ Je' nntsjoō ljo' ma'moñ ñ'oom wanty'iuu'waa cantyja 'naa' ntquiee' cancjuu na nty'ia' na too'ndye ts'oo ntyjaya, ndo' ntquiee' xjo s'om cajan na cwicañjoom' nlca. Joo ntquiee' cancjuu'ñee, jo' jo' ntquiee' ángeles na cwil'a cwenta ntquiee' ntmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a'. Ndo' joo ntquiee' xjo s'om cajan na cwicañjoom' nlca, jo' jo' ntquiee' ntmaa' na'ñee na la'xma' cwentaa' Ty'oots'om.

2

Ñ'oom cwentaa ntquiee' ntmaa'nn'a': Ñ'oom na tja tsjoom Éfeso

¹ Tsoti Jesús noqñ:

—'U Juan, catseiljei' ñ'oommeii, catseicwanom' joona' na m'aa' ángel na mach'ee cwenta tmaa' nn'a' na macwji' Ty'oots'om cwentaa'a' na m'a' tsjoom Éfeso. Catsu': "Nmeii ñ'oom na matseina' nncō na too'ndye ntquiee' cancjuu ts'oo ntyjaya. Ja m'aanya quii'ntaa' ntquiee' xjo s'om cajan na cwicañjoom' nlca: ² Mantyjiiya chiuu waa ts'iaa' 'na'ya na cwil'a'yo', ndo' cantyja na cwila'jnda'yo' na tica'ndyenc'uaa'ndyo'. Mantyjiiya na ticuaaya nquiu'yo' cantyja 'naa' nn'a' na tia nn'a'ndye. Ndo' jnda' jliu'yo' chiuu laxma' nn'a' na cwe' cwil'aya na cwiluiindy apóstoles, jnda' jliu'yo' na cantundye na'ñee. ³ Ntyjiiya na t'ma' n'om'yo' ndo' na cwila'quii n'om'yo' meii' t'ma' nawii' cwiwi'nom'yo'. Mei' tîcwintque'yo' na cwila'jnda'yo' na cwindye'ntjom'yo' noqñ. ⁴ Saa waa na ntyjiiya ñ'e'ndyo': tacantyjaa' n'om'yo' ja cha'xje' quia to'jndyee'yo' na jee' jnda' nquiu'yo' ñ'e'ndyo'. ⁵ Cjaañjoom' n'om'yo' cha'tso na ñel'ajndyee'yo' ndo' je' tacoll'a'yo', calcwe' n'om'yo'. Cal'a'nnda'yo' yuu na ya cha'xje' na ñel'ajndyee'yo', Ee xen tical'a'yo' na ljo', quia jo' nncuaañjooya 'o' ndo' nncwji'a xjo na ñjoom' sca quii'ntaa'yo'. ⁶ Saa waa cwii na jee' majo'ndyo cantyja 'na'yo'. M'a'yo' na jndoo'yo' ts'iaa' na la'xma' nn'a' tmaa' na jndyu nicolaítas, ndo' mati nncō jndoya ljo' na cwil'ana. ⁷ Ñee' 'o' na ñe'candy'e'yo', candy'e'ya'yo' ñ'oom na matseinei' Espíritu Santo ndaa' ntmaa' nn'a' na m'a' cwentaa' Ty'oots'om quia tso: 'Ñee' juu na jndaa' jna'ñe ñequio natia, ñnequiaa na nlquii taa' ts'oom na mañequiaana' na wando' ts'a'. Juu ts'oom'ñee' meintyjee'na' xcweya paraíso cwentaa' Ty'oots'om."

Ñ'oom na tja tsjoom Esmirna

⁸ Tsoti Jesús noqñ:

—Catseiljei' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ na m'aⁿ na tsjoom Esmirna. Catsu': “Ñ'oommeiiⁿ matseinaⁿ ja, na m'aaⁿ ya najndyee ndo' m'aaⁿ ya na macanda. Ja meiiⁿ na jnda t'iō saa je' jnda mawando'xco. ⁹ Mantyjiiya chiuu waa na m'aⁿyo' ndo' nawi' t'maⁿ na cwiwinom'yo'. Ndo' ntyjiiya cantyja na wanty'iaandyo m'aⁿyo' saa jo nnom Ty'oots'om laxmaⁿyo' na tyandyo'. Ntyjiiya ñ'oom wi' na cwilue nn'aⁿ nacjo'yo'. Naⁿñeeⁿ tuiindyena na judíos saa cantyja na cwil'ana mach'een^a na mei'chjoo nchii jo' joona. Joona la'xmaⁿ na tmaaⁿ nn'aⁿ na matseitjom Satanás cwentaaⁿ na. ¹⁰ Tintyue'yo' cwii nawi' na mantjom'yo'. Ee queⁿyo' cwenta, mawaa xjeⁿ na cwantindyo' 'o nntsa'yo' w'aancjo nc'e na taa' ts'om tsa'jndii. Ee ñe'caljeiiⁿ chiuu n'om'yo'. Nntjom'yo' nawi'ñeeⁿ cwii qui xuee saa caljoo'ndyo'tyeⁿyo' na ñe'cwii cala'tiuu'yo' meiiⁿ ñequio jo' cwje'yo', quia jo' ja ñe'quiaya na nnto'ñoom'yo' na ticantycwii na cwitando'yo'. ¹¹ 'Ñeeⁿ 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntnaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿ na: 'Ñeeⁿ juu na jndaⁿ jna'ñe ñequio natia, juu na jnda we ndii' na nncue' ts'aⁿ, xocat'uiina' jom.”

Ñ'oom na tja tsjoom Pérgamo

¹² Tsoticheⁿ Jesús nqoⁿ:

—Catseiljei' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om na m'aⁿ tsjoom Pérgamo. Catsu': “Luua ñ'oom na matsjoo nncō na maleiñ'ōⁿ ya xjo na taa we ntyja: ¹³ Mantyjiiya chiuu waa na m'aⁿyo' ndo' na majo'to cwic'eⁿyo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ na matsa'ntjom tsa'jndii. Ntyjiiya na tyeⁿ cwilei'ñ'om'yo' xueya ndo' tyootjei'ndyo' cantyja na cwila'yu'yo' ñ'e'ndyo meiiⁿ na xcwe quii' tsjom'yo' jla'cuae' nn'aⁿ ti'x'iaa'yo' Antipas. Jom ñequio na xcwee' ts'oom tyocwji'yuu'ñê cantyja 'na'ya ndaa nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnom tsa'jndii na maxjeⁿ mac'eⁿ jo' jo'. ¹⁴ Saa niom nt'om na ntyjiiya ñ'e'ndyo', ee m'aⁿ cwantindyo' 'o na cwilei'ñ'om'tyeⁿyo' ñ'oom na t'moⁿ Balaam. Jom t'moⁿ nnom Balac ñ'oom na s'aana' na jla'tjoondye nn'aⁿ Israel nnom Ty'oots'om. Ee tsoom na ya na cala't'maaⁿndyena 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a. Ndo' ya na nnc'oocatsa'na sei quioo' jo ndaana', jnda jo' nntquiina sei'ñeeⁿ. Ndo' tsoom na maxjeⁿ ya na cwe' nc'omyana ñequio nc'iaana. ¹⁵ Mati waa cwiicheⁿ na ntyjiiya ñ'e'ndyo' na m'aⁿ nt'omndyo' 'o na cwilei'ñ'om'tyeⁿyo' ñ'oom na cwit'moⁿ tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyu nicolaítas, ndo' ñ'oom'ñeeⁿ

jeeⁿ jndoya. ¹⁶ Jo' chii calcwe' n'om'yo'. Ee xeⁿ tical'a'yo' na ljo', tyuaa' nncuacañooⁿya 'o ndo' ñequio xjo na macalui' quii' 'ndyo nnts'aaya tia' ñ'eⁿ cwantindyo' 'o na cwito'ñoom'yo' ñ'oom'ñeeⁿ. ¹⁷ Ñeeⁿ 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. 'Ñeeⁿ juu na jnda jna'ñe ñequio natia, ñnequiaya maná na nlcwa' na ticata'jnaaⁿ nn'aⁿ. Ndo' ñnequiaya cwii tsjo' canchii' nnom. Nacjoo' juuna' nntseil-jeixco xueya ndo' meiⁿcwii ts'aⁿ ticaljeii ljo' matso ljeii'ñeeⁿ, macanda nquii ts'aⁿ na nnco'ñom juuna' ntyjii."

Ñ'oom na tja tsjoom Tiatira

¹⁸ Tsoticheⁿ Jesús nooⁿ:

—Catseiljei'ti' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' na m'aaⁿ ángel na mach'ee cwentaa tmaaⁿ nn'aⁿ cwentaa' Ty'oots'om na m'aⁿ tsjoom Tiatira. Catsu': "Luu ñ'oom na matseinaⁿ nncō na cwiluiindyō Jnda Ty'oots'om. N'omnooⁿ jeeⁿ xueena' cha'cwijom chom, ndo' nc'a caxueena' cha'cwijom s'om wee na jnda seilju'ya ts'aⁿ. ¹⁹ Tcuu mantyjiiya chiuu waa ts'iaaⁿ 'na'ya na cwil'a'yo' ndo' na wi' n'om' nc'iaa'yo' na la'xmaⁿ'yo' na cwila'yu'ya n'om'yo'. Ndo' ntyjiiya na ya cwindye'ntjom'yo' nooⁿ ndo' na tica'ndyenc'uaa'ndyo'. Ndo' je' candaⁿ'ti waa na cwil'a'yo' naquii' ts'iaaⁿ 'na'ya nchiiti quia to'jndyee'yo'. ²⁰ Saa waa na ntyjiiya ñ'e'ndyo' ee cwiñe'quiandyo' na ma'moⁿ cwii yuscu ñ'oom na tis'a quii'ntaaⁿ'yo'. Jom cwe' matsoyaaⁿ na cwiluiiñe ts'aⁿ na mañequiaa ñ'oom' Ty'oots'om, saa mach'eeⁿ cha'na tyoch'ee yuscu na jndyu Jezabel. Manquiu'nn'aaⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjom nooⁿ. Ee ma'mooⁿ na wanaaⁿ na cwe' c'omyana ñ'eⁿ nc'iaana, ndo' na cala't'maaⁿndyena 'na' na cwe' nn'aⁿ nl'a, ndo' ya na catquiina sei' na ty'equen nn'aⁿ jo ndaa joona'. ²¹ Ndo' jnda tquiaya na wanaaⁿ na calcwe' ts'oom jnaaⁿaⁿ, saa tiñe'calcwe' ts'oom na cwe' m'aaⁿyaaⁿ ñequio nn'aⁿ. ²² Queⁿ'yo' cwentaa, ja nntseiquioo cwii tycu w'ii nacjoom'm. Ndo' mati nquiee nn'aⁿ na cwe' m'a'ya ñ'e'ñe, nnts'aa na nntjoomna cwii nawi' t'maⁿ xeⁿ na ticalcwe' n'omna na cwila'jomndyena natia na mach'eeⁿ. ²³ Ja nntseicwjaya cha'tso nn'aⁿ na cwi'oontyjo naxeeⁿeⁿ na cwiluiindyē cha'cwijom ntseinaaⁿ. Ndo' na ljo' cha'tso ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji'a cwentaya nliuna na ja ntyjiitcuundyō chiuu waa na matseitiuu ts'aⁿ ñequio chiuu waa na m'aaⁿ ts'om ts'aⁿ. Ndo' cantyati na jnda ñel'a'yo', malaa'ti' ñnequiaya na nlo'ñom ticwiindyō 'o. ²⁴ Saa nt'omndyo' 'o na m'aⁿ'yo' Tiatira na tyoolajomndyo' ñ'oom na cwindye na'ñeeⁿ, meiⁿ tyoowijndo' n'om'yo' ñ'oom'ñeeⁿ na

cwiluena la'xma^{na} 'ñ'oom wanty'iuu' cantyja 'naaⁿ Satanás. Ndo' na luaa' waa ticatioq̄tya xuu nacjo'yo'. ²⁵ Saa macanda matsjoo na caljoo'ndyo'tyeⁿyo' cantyja 'naaⁿ 'ñ'oom na mayuu' na cwilei'ñ'om'yo', hasta xjeⁿ na nncuaya. ²⁶ Ndaa joo nn'aⁿ na cwita'ntjom na ñe'cats'aa Satanás xjeⁿ joona ndo' cwiljoo'ndyetyeⁿna cantyja 'naⁿya hasta na macanda, ñnequia najndeii na matseixmaⁿ na nntsa'ntjomna nn'aⁿ na cwii cwii ndyuua. ²⁷ Jnda tquiaa Tsotyaya na nntseixmaⁿya na nntsa'ntjoⁿya. Cha'xjeⁿ na nntiuujnda xuaa na mmeiⁿ ts'aⁿ ts'ooml'eii'xjo, maluaa' nncu'xeeⁿ nn'aⁿ. ²⁸ Ndo' ñnequiaya caxjuuncoo nnom tsaⁿñeeⁿ. ²⁹ 'Ñeeⁿ 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' 'ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oq̄ts'om cwentaaⁿaⁿ."

3

Ñ'oom na tja tsjoom Sardis

¹ Tsoticheⁿ Jesús nq̄oⁿ:

—Catseiljei'ti' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' nam'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oq̄ts'om cwentaaⁿaⁿ na m'aⁿ tsjoom Sardis. Catsu': "Luaa matsjoo nnc̄o na matseixmaⁿya ntquiee' Espíritu cwentaa' Ty'oq̄ts'om ndo' ntquiee' canjuu: Tcuu mantyjiiya chiuu waa ts'iaaⁿ 'naⁿya na cwil'a'yo' na m'aⁿyo' ndo' na waa ñ'oom cantyja 'naⁿyo' na jeeⁿ tando' n'om'yo', saa tiyuu'. 'O cwilaxmaⁿyo' cha'cwijom l'oo. ² 'O na m'aⁿyo' cha'cwijom na cwinda'yo', calcwiiya n'om'yo'. Juu chjoowi' na ndi cwilei'ñ'om'yo', calajnda'yo' na nncjaanajndeiiⁿa'. Ee mawaa xjeⁿ na ñe'cantycwii naya'ñeeⁿ naquii' n'om'yo'. Ee maljeiya na tixcwe cwil'a'yo' jo nnom Tsotyaya Ty'oq̄ts'om. ³ Quia jo' tyeⁿ cjaañjoom' n'om'yo' ñ'oom naya na jnda to'ñoom'yo'. Calawe'yo' joona' ndo' calcwe' n'om'yo'. Ee xeⁿ ticalajnda'ndyo' na nnc'om'c'eendyo', mats'ia jo' nncuacañq̄oⁿya 'o cha'cwijom macwjee'cañoom tsaⁿcanch'ue quia tic'omc'eeñe ts'aⁿ. Meiⁿ xocala'nq̄oⁿyo' ljo' xjeⁿ nncuacañq̄oⁿya 'o. ⁴ Saa m'aⁿ cwantindyo' 'o tsjoom Sardis na tyoolacwajndiindyo' lia'yo' ñequio natia. Jo' chii ñnequiaya liaa canchii' na ncwee'yo' ndo' nnc'om'yo' ñ'eⁿndyo ee la'xmaⁿyo' na nnda'yo' joona'. ⁵ 'Ñeeⁿ joo na jnda jnaⁿndye ñequio natia, nntseicwaya liaa canchii' naⁿñeeⁿ. Meiⁿ tijoom catseicanduu'a ncueena nacjoo' libro na chuuna' ncuee nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'. Ndo' nncwji'yuu'ndyo na cwiluiindyena cwentaya jo nnom Tsotyaya ndo' mati jo ndaa ángeles cwentaaⁿaⁿ. ⁶ 'Ñeeⁿ 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oq̄ts'om cwentaaⁿaⁿ."

Ñ'oom na tja tsjoom Filadelfia

⁷ Tsoticheⁿ Jesús nqoⁿ:

—Catseiljei'ti' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' nam'aaⁿ ángel na mach'ee cwenta tmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ aⁿ na m'aⁿ tsjoom Filadelfia. Catsu': "Ja cwiluiindyö na lju' ts'oqⁿ ndo' cwiluiindyö ñ'oom na mayuu'. Cha'xjeⁿ David tyowaa najneiⁿ na tyotsa'ntjoom cha'waa ndyuaaⁿ aⁿ, mati ja matseixmaⁿ ya juu najndeiⁿ na matsa'ntjom Ty'oqots'om. Ee ja tseixmaⁿ ya na ñnequiaya na wanaaⁿ na nncjaaquiee' ts'aⁿ cañoom'luee oo na ticwanaaⁿ. Nncö matseicanaaⁿ ndyoⁿ ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu nddaa nntseicu'tyeⁿ. Oo matseicu'tyaⁿ ya ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu nddaa nntseicanaaⁿ ñe. Luaa waa na matsjoo nncö: ⁸ Mantyjiia chiuu waa ts'iaaⁿ 'naⁿ ya na cwil'a'yo'. Canty'ia'yo', jnda seicanaaⁿ ndyoⁿ cwii cha'cwijom 'ndyoots'a jo ndaa'yo' cha nddaa nntjei'yuu'ndyo' cantyja 'naⁿ ya, ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu nddaa nntseicu'. Ee meiiⁿ tit'maⁿ waa na jnda'yo', saa cwilacanda'yo' ñ'oomya meiⁿ tyootjei'ndyo' cantyja 'naⁿ ya. ⁹ Luaa waa na nnts'aaya. M'aⁿ nn'aⁿ tsjom'yo' na cwiluena na joona na mayuu'cheⁿ judíos na wi' ts'om Ty'oqots'om. Saa cantyja na cwil'ana mach'eena' na tiyuu' na ljo'. Ñenqui'cheⁿ cantu cwila'neiⁿ na, ee la'xmaⁿ na tmaaⁿ cwentaa' Satanás. Jo' chii queⁿ 'yo' cwenta, nnts'aaya na nnc'oontyjaa'na 'o na nnta'na cantyena jo ndaa'yo'. Ndo' na nnc'oola'nqⁿ na na ja m'aaⁿ ya na candya' ts'oqⁿ ya 'o. ¹⁰ Nc'e na cwiqueⁿ 'yo' cwenta ñ'oom na tsjoo na tica'ndyenc'uaa'ndyo' meiⁿ chiuucheⁿ na cwitjom'yo', jo' chii mati ja nnts'aa cwenta 'o juu xjeⁿ quia na nlco'wi'na' cha'tsondye nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. ¹¹ Queⁿ 'yo' cwenta, matyuaa' nncuacañooⁿ ya 'o. Cha'tso naya na tseixmaⁿ ya na jnda to'ñoom'yo', tila'candyaandyo' joona', cha' tints'aana' na ticanda'yo' cwii corona. ¹² 'Ñeeⁿ juu na cwinaⁿ ñe ñequio natia, ja nnts'aa na nljoo'ñetyeⁿ nacañoom' Ty'oqots'om. Nntseijomna' tsanⁿ ñeeⁿ cha'cwijom cwii ta ts'oomx'ee wats'om cañoom'luee. Ndo' tijoom cwinncwji'na' juu jo' ee nquii Ty'oqots'om cwentaya cwiluiiñê wats'om'ñeeⁿ. Ndo' nntseiljeiya xueⁿ leⁿ nacjoo' tsanⁿ ñeeⁿ ñequio xuee' tsjoom 'naaⁿ aⁿ, majuu tsjoom Jerusalén xco. Tsjoom'ñeeⁿ nddyocuena' na nnaⁿ na' cañoom'luee yuu na m'aaⁿ nqueⁿ na cwiluiiñê cwentaya. Ndo' mati nntseiljeiya cwiicheⁿ xueya na xcona' nacjoo' tsanⁿ ñeeⁿ. ¹³ 'Ñeeⁿ 'o na ñe'candye'yo', candye'ya'yo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ aⁿ."

Ñ'oom na tja tsjoom Laodicea

¹⁴ Tsoticheⁿ Jesús nqoⁿ:

—Catseiljei'ti' ñ'oommeiiⁿ, catseicwanom' joona' nam'aaⁿ ángel na mach'ee cwentá tmaaⁿ nn'aⁿ cwentaa' Ty'oqots'om na m'aⁿ tsjoom Laodicea. Catsu': "Luaa matsjoo nncq na cwilui-indyo ñ'oom na mayuu' ndo' ñequii'cheⁿ macwji'yuu'ndyo ñ'oom na candaá'. Ñ'eⁿndyo ja s'aa Ty'oqots'om cha'tso na tuii. ¹⁵ Ja mantyjiiya chiuu waa na la'xmaⁿ'yo'. Ticatseijomna' 'o meiⁿ cha'na ndaatoo teiⁿ, oo meiⁿ cha'na ndaatoo jmeiⁿ!. Toom cwe' m'aⁿ'yo' na queeⁿya n'om'yo' cantyja 'naⁿya quia jo' nntseijomna' 'o cha'na ndaatoo jmeiⁿ!. Oo toom cwe' candaá ñ'eⁿ na l'o'yo' ja quia jo' nntseijomna' 'o cha'na ndaatoo teiⁿ. ¹⁶ Saa nc'e na cwe' cwiljoyato n'om'yo' chiuu waa na m'aⁿ'yo', jo' chii matseijomna' 'o cha'cwijom ndaa na cwe' tue'ncue, meiⁿ tijmeiⁿ ndo' meiⁿ titeiⁿ. Na luaa' waa na cwila'xmaⁿ'yo', maxjeⁿ nncwji'a 'o cantyja 'naⁿya cha'xjeⁿ na macwji' ts'aⁿ ndaajnaⁿ quii' 'ndyoo. ¹⁷ Ee cwindu'yo': Já tyandyô, jnda teit'aa' 'naa'yâ. Meiⁿ cwii tjaa na cwimatseijtjoona' já. Saa ticaliu'yo' na 'o la'xmaⁿ'yo' nn'aⁿ na nty'iaa'ndye. La'xmaⁿ'yo' nn'aⁿ na wi' cwitjoom, ndo' nn'aⁿ na jñeeⁿndye. La'xmaⁿ'yo' na nchjaaⁿ'yo' ndo' na ñecantsei'ndyo'. ¹⁸ Jo' chii matseijndo'a n'om'yo' na cal'uee'ndyo' naya na m'aaⁿya na matseijomna' juuna' cha'na s'om cajaⁿ na cajndati, quia jo' nnc'om'yo' na mayuu'cheⁿ na tyandyo' jo nnom Ty'oqots'om. Ndo' cal'ueendyo' liaa canchii' na m'aaⁿya na nlcwee'yo', quia jo' nntseicu'na' na jnaaⁿ'yo' na m'aⁿ'yo' na ñecantsei'ndyo'. Ndo' cal'uee'ndyo' ncheⁿ nasei na nnc'oocue n'omndaá'yo' quia jo' nleitquioo'yo' na nla'nqⁿ'yo' chiuu waa cantyja na m'aⁿ'yo'. ¹⁹ Cha'tso nn'aⁿ na candyá' ts'oqⁿya, quia cwila'tjoondyena macwaⁿya joona, ndo' matseisei'a joona quia na macaⁿna'. Jo' chii ñequii'cheⁿ c'om'yo' na cjoo' n'om'yo' cantyja 'naⁿya, ndo' calcwe' n'om'yo'. ²⁰ Queⁿ'yo' cwentá, meintyjaá'a 'ndyoots'a ndo' macjoo'a juuna'. Xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na nndii na macwaⁿya, ndo' nntseicanaaⁿñe 'ndyoots'a, nncjoquia'a na nntseijomndyo ñ'eⁿñê. Nlcwaa'a ñ'eⁿñê ndo' mati nlcwaaⁿ'aⁿ ñ'eⁿndyo. ²¹ 'Ñeeⁿ juu na jnda jnaⁿñe ñequio natia, quia mawa'catyaⁿ tio 'naⁿya, ññequiaya na nncwa'catyeeⁿ na cañomya, cha'xjeⁿ ja jnda jnaⁿndyo ñequio natia ndo' jnda jndyocajmaⁿya nacañoom' Tsotyaya tio 'naaⁿ'aⁿ. ²² 'Ñeeⁿ 'o na ñe'candyeyo', candyeyayyo' ñ'oom na matseineiⁿ Espíritu Santo ndaa ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oqots'om cwentaaⁿ'aⁿ."

4

¹ Jnda jndii ñ'oommeiⁿ, quia jo' tco'nnda'na' noqⁿ na nty'iaya cwii 'ndyoots'a na wanaaⁿ cañoom'luee. Ndo' jndi-innda'a na seineiⁿ juu na jndiiindyaa na teic'uaa jndyee' cha'cwijom ntu, tso noqⁿ:

—Candyo'waa' ñjaaⁿ, ndo' m'moqⁿya njom' chiuu waa na quia wjaaluiiti.

² Ndo' juu xjeⁿñeeⁿ m'aaⁿya nacje 'naaⁿ Espíritu Santo. Quia jo' nty'iaya na meintyjee' cwii tio cañoom'luee, wacatyeeⁿ cwii ts'aⁿ nacjoo' juuna'. ³ Jeeⁿ neiⁿncoo' caxueeñê. Juu jo' matseijomna' cha'cwijom tsjo' jaspe ñequio cornalina na jeeⁿ wando' colo 'naaⁿna'. Tio'ñeeⁿ ndii'na' catsuutsoom'naⁿ na tseijomna' cha'na tsjo' esmeralda na jeeⁿ neiⁿncoo'na'. ⁴ Ndo' ndiocheⁿ tio'ñeeⁿ meintyjee' nt'omcheⁿ ntquiuu nchoo' ñequiee ntio. Jo' jo' meindyuaandye ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Cwee'na liaa canchii' ndo' ñjom corona s'om cajaan nqueⁿna. ⁵ Juu tio'ñeeⁿ na meintyjee' xcwe cwicalui' chom ntsuee ndo' c'uaa cwila'na'na'. Ndo' jo nnom tio'ñeeⁿ meintyjee' ntquiee' sca catsuu na cwiwixuee chom. Joo chom'ñeeⁿ cwiluiindye ntquiee' Espíritu na cwiluiiñe Ty'oqots'om. ⁶ Ndo' jo nnom tio'ñeeⁿ waa cwii ndaaluee na jeeⁿ caxuee cha'na tsioo.

Ndo' ndiocheⁿ tio'ñeeⁿ m'aⁿ ñequiee naⁿ na ta'ndo' na niom n'om ndaana jo nanqueⁿna ndo' jo ndaana. ⁷ Juu tsaⁿ na wando' na nty'iajndyaa, matseijomna' jom cha'cwijom liom. Ndo' tsaⁿ na jnda we, matseijomna' jom cha'cwijom quioo'jndyo. Tsaⁿ na jnda ndyee, matseijomna' nnoom cha'na nnom ts'aⁿ. Ndo' tsaⁿ na jnda ñequiee, matseijomna' jom cha'cwijom cachi na mantya. ⁸ Ndo' cha'tsondyee joo naⁿñeeⁿ na ta'ndo', niom yom yom lquiina. Cha'waandyena ñ'eⁿ lquiina chuu' n'om ndaana. Naxuee natsjom tic'oomeintyjee'na na cwiluena:

Nquii Ta Ty'oqots'om matseixmaⁿñeeⁿ cha'tso nnom najnda. Lju'. Lju'. Lju' cwiluiiñê.

Nqueⁿ m'aaⁿ nacje' na jnaⁿjndyena'.

Maxjeⁿ m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ ndo' nncue'ntyjo na nncw-
jee'cañoom.

⁹ Joo ñequiee naⁿñeeⁿ na ta'ndo', cwilcwii'na nquii Ty'oqots'om na wacatyeeⁿ tio, jom na tjaa yuu cantycwii na wanoom'm. Cwila't'maaⁿndyena jom ndo' cwiñe'quiiana na quianl'uaaⁿna'. ¹⁰ Quia na cwil'ana na ljo', quia jo' cha'tso ntquiuu nchoo' ñequiee naⁿ na cwiluiitquiendye cwita'na cantyena jo nnom nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio. Cwila't'maaⁿndyena jom na tjaa yuu cantycwii na wanoom'm. Cwitsa'na corona 'naaⁿna jo nnom tio. Cwiluena:
¹¹ 'U Ta Ty'oqots'oomyâ na t'maⁿ cwiluiindyu',

jeeⁿ matsona' na cwit'maaⁿndyu'.

'U tijoom cantycwii cantyja najndu'.

'U sa' cha'tso na niom.

Tuiina' nc'e na l'ue ts'om' ndo' ndim'aⁿna' nc'e 'u.

5

Tsom na to'ñom Catsmaⁿ

¹ Ndo' nty'iaya cwii tsom na chu'lcwiina' na maleiñ'oom nqueⁿ na wacatyeeⁿ nacjoo' tio. Ndiina' ts'ooⁿ ntyjaya ndo' we ntyja teiljeiina'. Ndo' ntquiee' joo na tjata'tyeⁿna'. ² Ndo' nty'iaya cwii ángel na jeeⁿ jndei ndo' jeeⁿ c'uaa 'ndyoo na matseineiⁿ. Mawax'ee:

—¿Ñeeⁿ juu tseixmaⁿ na nntseicanaaⁿñe yuu na ta'tyeⁿ tsomwaa ndo' na nntseicanooⁿ juuna'?

³ Saq meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ c'oom na matseixmaⁿ na nntseicanaaⁿñe tsom'ñeeⁿ, meiⁿ ángeles cañoom'luee, meiⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, meiⁿ añmaaⁿ nn'aⁿ na jnda tjā na m'aⁿ tsjoom l'oo. Meiⁿ cwii na ndyee ndii'ndye joona tīcandā nty'iaa' naquii' tsom'ñeeⁿ. ⁴ Jo' chii jeeⁿ tyot'ioo cwe' nc'e na meiⁿcwii tjaa 'ñeeⁿ tseixmaⁿ na nntseicanaaⁿñe tsom'ñeeⁿ, meiⁿ na nnty'iaa' naquii'na'. ⁵ Ndo' cwii nquiee naⁿñeeⁿ na cwiluiitquiendye tso nooⁿ:

—Tant'ioo' ee m'aan nqueⁿ na jnda seityueeⁿeⁿ juu natia. Jom tseixmaaⁿ na nntseicanaaⁿñe cwii ndo' cwii ntquiee' joo na tjata'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ ndo' nntseicanooⁿ juuna'. Jom matseicajndyuna' Liom cwentaa' tmaaⁿ nn'aⁿ Judá na cwiluiiñe tsjaaⁿ David na jndyowicantyoo'.

⁶ Quia jo' nty'iaya cwii ts'aⁿ cha'cwijom catsmaⁿ na jnda jla'cuee' nn'aⁿ. Meintyjeeⁿeⁿ nacañoom' tio quii'ntaaⁿ ñequiee na'ta'ndo' ñequio nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Jom niom ntquiee' ndei'ñeeⁿeⁿ ndo' niom ntquiee' n'omnnoom. Joo n'omnnoom cwiluiindyena' ntquiee' Espíritu na cwiluiiñe Ty'ooots'om na jñoom cha'waa tsjoomnancue. ⁷ Ndo' tjan-tyjaaⁿaⁿ naquii na wacatyeeⁿ tio. To'ñoom tsom na ndii' ts'o ntyjaya. ⁸ Ndo' jom na matseicajndyuna' Catsmaⁿ quia jnda to'ñoom tsom'ñeeⁿ, quia jo' ñequiee naⁿ na ta'ndo' ta'na cantyena jo nnoom ndo' majo'ti l'a ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Ticwiindy na'tquie'ñeeⁿ maleiñ'oom arpa ñequio waso s'om cajaⁿ na too'cheⁿna' ñjom suu. Suu'ñeeⁿ tseixmaⁿna' ñ'oom ndyuee nn'aⁿ na cwiluiindyew cwentaa' Ty'ooots'om quia na cwila'neiⁿna nnoom.

⁹ Ndo' cwitana cwii luantsa xco. Cwiluena:

'U tseixmaⁿ na nnc'oñom' tsomwaa' ndo' nntseicanaaⁿndyu' yuu na tjata'tyeⁿ juuna'.

Ee jla'cuee' nn'aⁿ 'u ndo' ñequio niom' tioml'ua' jnaaⁿ nn'aⁿ cha nla'xmaⁿna cwentaa' Ty'ooots'om.

Joona cwiluiindyena nn'aⁿ na ticwii cwii ntmaaⁿl, ñequio nn'aⁿ
na ticwii cwii nnom ñ'oom na cwila'neiⁿ,
ñequio nn'aⁿ na ticwii cwii nnom na tjachuii'ndye, ñequio
nn'aⁿ cwii cwii ndyuaa.

¹⁰ Jnda tqueⁿl na cwiluiindyena tmaaⁿl nn'aⁿ na matsaⁿntjom
Ty'oots'oomya.

Ndo' jnda tqueⁿl joona na cwiluiindyena ntyee na
cwindye'ntjomna nnoom.

Ndo' nntsā'ntjomna nn'aⁿ tsjoomnancue.

¹¹ Quia jo' cwiicheⁿ cwii ndii' nty'iaya ndo' jndiia na c'uaa
ndyuee jndye ángeles na m'aⁿ ndiocheⁿ yuu na wacatyeeⁿ
tio ñequio ñequiee naⁿ na ta'ndo', ñequio nn'aⁿ na cwilui-
itquiendye. Ndo' tue'ntyjo na jndyendye ángeles'ñeeⁿ cha'na
nqui meiⁿ ndii' na nqui nqui meiⁿ. ¹² C'uaa cwiluena:

Juu Catsmaⁿ na jla'cuee' nn'aⁿ,
t'maⁿ cwiluiiñê cantyja najneiⁿ,
ndo' tseixmaaⁿ na tyañê.

Macanda jom cwiluiiñê na jndo' ts'oom ndo' cha'tso nndaā
nnts'aaⁿ.

Jeeⁿ maty'iomna' na cal'uuya ñ'oom ya cantyja 'naaⁿaⁿ, ndo'
calawaāndyaāya jom ndo' cala't'maaⁿndyo jom.

¹³ Ndo' mati jndiia na teic'uaa ndyuee ticwii cwii nnom na
s'aa Ty'oots'om jo cañoom'luee, ñequio nnom tsjoomnancue,
ñequio tsjoom l'oo, ñequio naquii' ndaaluee. Cha'tso na m'aⁿ
jo' jo' luaa tyolue:

Cantyjati na tjaa yuu cwintycwii xuee,
cala't'maaⁿndyo nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio ñequio juu Catsmaⁿ.
Maty'iomnyana' na cal'uuya ñ'oom ya cantyja 'naaⁿna, ndo'
calawaāndyaāya joona,
ee t'maⁿ waa najndeii na la'xmaⁿna.

¹⁴ Ndo' ñequieendye naⁿ na ta'ndo', tyolue:

—Amén.

Ndo' joo ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye
ta'na cantyena, tyola't'maaⁿndyena nqueⁿ na tjaa yuu nnty-
cwii na wanoom'm.

6

Ntquiee' joo na tjata'tyeⁿ tsom

¹ Quia jo' nty'iaya nquii Catsmaⁿ seicanaaⁿñê yuu najndyee
na ntquiee' joo na ta' tsom'ñeeⁿ. Ndo' jndiia na matseineiⁿ
cwii tsaⁿ najndyee na ñequieendye naⁿñeeⁿ na ta'ndo'. C'uaa
seineiⁿ cha'cwijom c'uaa 'ndyoo tsuee. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

² Quia jo' jleity'iom nooⁿ ndo' queⁿl cwenta, nty'iaya cwii
caso canchii'. Ndo' wa'ljoo ts'aⁿ naxeⁿyo'. Maleiñ'oom casa'
ndo' jnda to'ñoom corona na ñjom xqueeⁿ. Tyomanoom na

jndā jnaⁿñê ñ^en nn'aⁿ na m'aⁿ nacjoom'm ndo' mal'uee'ñê yuu na nnaⁿjndeiityeeⁿ.

³ Jndā na seicanaaⁿñê yuu na jndā we na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ quia jo' jndiia na matseineiⁿ tsaⁿ na jndā we na ñequieendye naⁿñeeⁿ na ta'ndo'. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

⁴ Ndo' jlui'nom cwiicheⁿ caso wee. Ndo' juu ts'aⁿ na wa'ljoo, to'ñoom najneiⁿ na nncwjaa'ñê tia' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha canty-cwii na ya m'aⁿna ñ^en nc'iaana tsjoomnancue, cha yacheⁿ cala'cwjeendyena. Ndo' to'ñoom cwii xjo espada na jeeⁿ t'maⁿ.

⁵ Jndā na seicanaaⁿñê yuu na jndā ndyee na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ quia jo' jndiia na matseineiⁿ tsaⁿ na jndā ndyee na ñequieendye naⁿñeeⁿ na ta'ndo'. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

Ndo' nty'iaya cwii caso ntoom ndo' ts'aⁿ na wa'ljoo malei-chom lua'ncjeⁿ. ⁶ Ndo' jndiia teic'uaa quii'ntaaⁿ ñequiee naⁿ na ta'ndo' na catseineiⁿ ts'aⁿ, tso:

—We tsua'xjo lqueeⁿ trigo, na jndana' cwii denario, cha'xjeⁿ na mawantjom ts'aⁿ na cwii xuee. Ndo' yom tsua'xjo lqueeⁿ cebada na jndana' cwii denario, saa tintsa' na nntseitjōona' seitye ñequio winom.

⁷ Quia na seicanaaⁿñê yuu na jndā ñequiee na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ, jndiia na matseineiⁿ tsaⁿ na jndā ñequiee na ñequieendye naⁿñeeⁿ na ta'ndo'. Tso:

—Candyo' ndo' canty'ia'.

⁸ Quia jo' jleity'iomnnda' nqoⁿ ndo' queⁿ cwenta nty'iaya cwii caso tsjaa'. Ndo' ts'aⁿ na wa'ljoo, matseicajndyuna' jom nquii na waa najndei na cwiwje nn'aⁿ. Ndo' jo naxeeⁿ na jndyontyjo tsaⁿ na cwentaa' yuu na meindoo' l'oo. To'ñoomna najndana na nla'cwjeena xcwee' na xcwe nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Nl'ana na nla'cwjeendye nn'aⁿ ñ^en ncjo, ndo' ñequio jndo' t'maⁿ, ndo' ñequio ntycu, ndo' ñequio quioo' wjee.

⁹ Quia na seicanaaⁿñê yuu na jndā 'om na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ quia jo' teitquioo' nty'iaya tio t'maⁿ. Ndo' jo ndo' x'eena' m'aⁿ añmaaⁿ nn'aⁿ na jndā tjā na jla'cwjee nn'aⁿ joona nc'e na tīca'ndyena ñ'oom' Ty'ōots'om, meiⁿ tīca'ndyena na tyot-jeii'yuu'ndyena ñ'oom'ñeeⁿ. ¹⁰ Joo naⁿñeeⁿ jndei jla'xuaana, jluena:

—'U Ta na macandā nncu' matsa'ntjom' cha'tso, 'U tseixmaⁿ na lju' ts'om' ndo' na matsei'candā' ñ'oom 'ndyo'. ¿Cwanti cwiyo m'aaⁿna' ndo' nncue'ntyjo na nncu'xeⁿ naⁿñeeⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue na waa jnaaⁿna jnaaⁿ na tjāā jā? ¿Cwaaⁿ nntsa' na nntioomndyena nioomyā na tcwe'?

¹¹ Ndo' cwii cwiindyee joona to'ñoomna liaa canchii' na tei'ncoona'. Ndo' matsoom ndāāna na cwindo'yana chjootindy hasta quia nntseicandāā'ñena' na nncwje nt'om

nn'aaⁿ na cwindye'ntjom nnoom, ee majndaa' na nla'cwjee nn'aⁿ naⁿ ñeeⁿ cha'xjeⁿ na tjā joona.

¹² Seicanaaⁿ ñê yuu na jndā yom na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ. Ndo' queⁿyo' cwenta jeeⁿ jndeiⁱ s'eiⁱ. S'aana' na teintomñe ñe'quoom' cha'na cwii liaa na ntom ndo' s'aana' na teiweeñe chi' cha'cwijom niom'. ¹³ Ndo' cancjuu jnaaⁿ ndyena tsjō'luee, tquiaandyena tsjoomnancue. Cha'xjeⁿ na cwiquiaa ta'ndaa xqueⁿ ts'oom higuera quia na jndeiⁱ m'aaⁿ jndye, maluaa' matseijomna' tquiaandye cancjuu. ¹⁴ Ndo' tjatseilcwiiñena' tsjō'luee cha'na matseilcwiiñe cheⁿquii tsuee mana teindyōona'. Ndo' cha'tso ntsjō ñequio ndyuaaxeⁿncwe, tei'ndyōona'. ¹⁵ Quia jo' nty'iaya nquiee nn'aⁿ na cwitsa'ntjom ndaa nn'aⁿ tsjoomnancue, ty'elei'nomna ñequio nn'aⁿ na t'maⁿ cwiluiindy tsjoomnancue, ñequio nn'aⁿ na cwitsa'ntjom sondaro. Ndo' ñequio nn'aⁿ na tyandye, ñequio nn'aⁿ na waa najndeiⁱ na cwila'xmaⁿ, ñequio nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ, ñequio nn'aⁿ na m'aⁿ xjeⁿ 'naaⁿ. Cha'tso naⁿ ñeeⁿ ty'eta'nty'iuuna naquii' ntsjō, quii'ntaaⁿ ljo'nty'a ndo' naquii' lue'ljo'. ¹⁶ Tyola'xuaana ndaa ntsjō ñequio ljo'nty'a, jluena:

—Cwa, quiaandyo' nacjooyâ cha nndaā nnta'nty'iuuyâ nnom nqueⁿ na mawacatyeeⁿ tio ñequio nnom nquii Catsmaⁿ na t'maⁿ nlco'weeⁿen jâ. Ee nnts'aaⁿ na catioōⁿndyô.

¹⁷ Ee jndā tue'ntyjō juu xuee na t'maⁿti na matseiw'iityeeⁿ jâ cantyja 'naaⁿ jnaaⁿyâ. Ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu na nndaā nluui'ñe na ticat'uiina' juu jo'.

7

Tioo ángeles sayo cantaa nn'aⁿ Israel

¹ Nquii Catsmaⁿ, jndā teinom na seicanaaⁿ ñê yom joo na tjata'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ quia jo' nty'iaya ñequiee ángeles na meiⁿntyjee' ñequiee nqui tsjoomnancue. Cwila'cu'na jndye cha tancjaana' nnom tsjoomnancue, meiⁿ nnom ndaaluee, meiⁿ nacjoo n'oom. ² Joona jndā tquiaa Ty'oōts'om na waa na-jndāna na nl'ana nata' tsjoomnancue ñequio ndaaluee. Mati nty'iaya cwicheⁿ ángel na jnaⁿ jo yuu na macalui' ñe'quoom', juu maleiñ'oom sayo 'naaⁿ Ty'oōts'om na wando'. Jndeiⁱ seixuaa ndaa ñequiee ángeles'ñeeⁿ. ³ Tso ndaāna:

—Nntioōjndyaa sayo cantaa nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnom Ty'oōts'oomya, ndā jo' wanaaⁿ na nla'nda'yo' tsjoomnancue ñequio ndaaluee ndo' n'oom.

⁴ Ndo' jndiia cwanti nn'aⁿ na tioo ángeles'ñeeⁿ sayo cantaa. Naⁿ ñeeⁿ tue'ntyjō cwii siaⁿto meiⁿ waljoo' wen'aaⁿ nchoo' ñequiee meiⁿndyena na cwiluiindyena canchoo'we ntmaaⁿ nn'aⁿ Israel. ⁵ Na cwii cwii tmaaⁿ ñeeⁿ jndaa'ti canchoo'we

meiⁿ nn'aⁿ na tío ángeles saayo cantaa. Tioona saayo can-
choo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Judá, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ
Rubén, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Gad, ⁶ canchoo'we meiⁿ
nn'aⁿ tsjaaⁿ Aser, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Neftalí, can-
choo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Manasés, ⁷ canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ
tsjaaⁿ Simeón, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Leví, canchoo'we
meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Isacar, ⁸ canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Zab-
ulón, canchoo'we meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ José, ndo' canchoo'we
meiⁿ nn'aⁿ tsjaaⁿ Benjamín.

Tmaaⁿ nn'aⁿ na cwee' liaa canchii'

⁹ Ndo' quia na jnda teinom cha'tso nmeiⁿ, nty'iaaya cwii
tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye na meiⁿ cwii ts'aⁿ xocandaa
nncuncho. Jnaⁿ naⁿ ñeeⁿ ticwii cwii ndyuaa, ndo' la'xmaⁿ na
ticwii cwii tmaaⁿ nn'aⁿ, ñequio ticwii cwii nnom na
tjachuui'ndye, ñequio ticwii cwii nnom ñ'oom na cwila'neiⁿ na.
Meiⁿ ntyjee' na jo nnom tio yuu na m'aaⁿ Ty'ooots'om ndo' na
m'aaⁿ Catsmaⁿ. Cwee' na liaa canchii' teincoo ndo' too' njom
n'oom tanc'a lueena. ¹⁰ C'uaa cwila'neiⁿ na, cwiluena:
Nquii Ty'ooots'om cwentaaya na wacatyeeⁿ tio,
ñ'eⁿ nquii Catsmaⁿ,

macandā joona nquiuna cantyja na cwicalui'n'maaⁿ ndyo.

¹¹ Ndo' meiⁿ ntyjee' cha'tso ángeles ndiocheⁿ nacañoom' tio
yuu na meindyuaandye nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ñequio
ñequiee naⁿ ñeeⁿ na ta'ndo'. Ty'etanquio ángeles nnom-
tyuaa jo nnom tio na wacatyeeⁿ nquii Ty'ooots'om na ty-
ola't'maaⁿ ndyena jom. ¹² Tyoluena:

Amén. Maty'iomna' na ticantycwii na cwila't'maaⁿ ndyo

Ty'ooots'oomya ndo' na cwilawaandyaaya jom.

Macandā jom tseixmaaⁿ cha'tso na jndo' ts'oom.

Cwil'uuya na quianl'uaaⁿ aⁿ ndo' cwil'uuya ñ'oom ya cantyja
'naaⁿ aⁿ,

ee jom t'maⁿ cwiluiiñe cantyja najneiⁿ ndo' cha'tso nndaā
nnts'aaⁿ.

Tijoom cwintycwii cantyja 'naaⁿ aⁿ. Amén.

¹³ Quia jo' cwii naⁿ ñeeⁿ na cwiluiitquiendye, tso nqoⁿ:

—Joo naⁿ m'aⁿ na cwee' liaa canchii' teincoo, ¿aa matsei'nqoⁿ
ljo' cwiluiindyena, ndo' yuu jnaⁿ na?

¹⁴ Ndo' tsjooya nnom tsaⁿ ñeeⁿ:

—'U ta, mantyi'.

Ndo' jom tsoom nqoⁿ:

—Nmeiⁿ joo nn'aⁿ na jnda jnaⁿ ndye nawi' t'maⁿ na
tei'nom. Jnda jla'yu'tye' na ñ'eⁿ nqueⁿ na jñoom Catsmaⁿ
na seiljoom'm n'omna ñequio nioom'm. Jo' na cwee' na
liaa canchii'. ¹⁵ Manc'e jo' m'aⁿ na jo nnom tio yuu na
wacatyeeⁿ Ty'ooots'om. Naxuee natsjom cwindye'ntjomna

wats'om cañoom'luee. Ndo' nqueⁿ mach'eeⁿ cwenta joona.
¹⁶ Taxoc'omna na ñe'jndo'tina, meiⁿ na ñe'cwetina ndaa. Tax-
 ocanty'iaa'ti ñe'quoom' nacjoona, meiⁿ na nntseicooñetina'
 joona. ¹⁷ Ee nquii Catsmaⁿ na meintyjee' ndyeyu jo nnom
 tio, jom nnteix'eeⁿ joona. Cha'na ts'aⁿ na maleichuu canmaⁿ,
 nncjaachom joona yuu waa xo'tyeⁿ na xocantquiee' ndaatoo
 na mañequiaana' na ticantycwii na wando' ts'aⁿ. Ndo' nquii
 Ty'oqots'om nncuee'ñê ndaandaana.

8

Sayo na jnda ntquiee'

¹ Nquii Catsmaⁿ, quia na seicanaaⁿñê cwiicheⁿ joo na jnda
 ntquiee' na ta'tyeⁿ tsom'ñeeⁿ, quia jo' teicheⁿ cañoom'luee
 cha'na xcwe hora. ² Jnda jo' nty'ia ntquiee' ángeles na
 meiⁿntyjee' jo nnom Ty'oqots'om. To'ñoomna ntquiee' ntu.
³ Ndo' tue'cañoom cwiicheⁿ ángel. Tjameintyjeeⁿeⁿ ndyeyu
 nomts'om na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajaⁿ. Maleiñ'oom xo' cwentaa'
 tsioomsuu na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajaⁿ. Ndo' to'ñoom cwenta
 jndye suu na nntseicoom nacjoo' nomts'om na meintyjee' jo
 nnom tio yuu na wacatyeeⁿ Ty'oqots'om. Seitjoom suu'ñeeⁿ
 ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ cha'tso nn'aⁿ nnom Ty'oqots'om,
 majoo nn'aⁿ na cwiluiindyena cwentaaⁿ'aⁿ. ⁴ Jnda jo' se-
 icoom joona'. Tjawa tsioomsuu'ñeeⁿ jo nnom Ty'oqots'om na
 tjoom'na' ñequio ñ'oom na cwila'neiⁿ nn'aⁿ nnoom na la'xmaⁿ
 cwentaaⁿ'aⁿ. ⁵ Ndo' juu ángel'ñeeⁿ seicatom'm xo' 'naaⁿ'aⁿ
 ñequio ñ'oom na ntyjo nomts'om. Jnda chii tjoom'm juuna' xjeⁿ
 tsjoomnancuecheⁿ. Mañoom' teic'uaa na jndei cwila'xuaa
 ntsuee. Jndye nnom na tyowic'uaa. Tco'na' chom tsuee, ndo'
 s'eii.

Ntquiee' ntu na cwilei'cho ntquiee' ángeles

⁶ Quia jo' joo ntquiee' ángeles na cwilei'cho ntquiee' ntu,
 jla'jndaa'ndyena na nntjoo'na.

⁷ Juu ángel najndyee tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿ'aⁿ. Ndo' jnaⁿ'na' na
 tua' tsaaⁿ, tua' chom, na tjoom'na' niom'. Tquiaana' tsjoom-
 nancue. Ndo' tco manndyoo' xcwe tsjoomnancue mati tco
 manndyoo' xcwe n'oom na meiⁿntyjee', ndo' tco cha'tso jnda
 ndei.

⁸ Ángel na jnda we tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿ'aⁿ, quia jo' ty'oom chom
 cwii cha'cwijom sjō t'maⁿ, jnda chii tju'na' jo' ts'om ndaaluee.
 Ndo' manndyoo' xcwe na cha'tso ndaaluee seicwaqueⁿ'na'
 niom'. ⁹ Jo' chii s'aana' na manndyoo' xcwe na cha'tso quioo'
 na m'aⁿ ndaaluee, tjayo'. Ndo' manndyoo' xcwe l'aandaa
 seityuii'na'.

¹⁰ Ángel na jnda ndyee tjooⁿoⁿ ntu 'naaⁿ'aⁿ, quia jo' jnaⁿ
 cwii caxjuu t'maaⁿ tsjo'luee. Cwicoñê cha'cwijom chom

scacatsuu ndo' tíoñê nacjoo manndyoo' xcwe candaa ñ'eⁿ lui'xó'. ¹¹ Ndo' s'aana' jeeⁿ ja ndaatíoo'ñeeⁿ cha'cwijom tscó tjacanoom. Jo' chii caxjuu'ñeeⁿ seicajndyuna' tscó tjacanoom. Ndo' jndye nn'aⁿ na teil'uee'ndye ndaa'ñeeⁿ, tjāna ee jeeⁿ jana'.

¹² Ángel na jndā ñequíee tjoo'qⁿ ntu 'naa'naⁿ, quia jo' manndyoo' cha'na xcwe ñe'quíoom' ñ'eⁿ chi' sei'ndaa'na'. Teintomna'. Ndo' majo'ti cancjoo tei'ndaa'. Taticwixueena'. Mati ñe'quíoom' seitjōona' cha'na ñequíee hora na taticwixueeñê. Ndo' mati natsjom, seitjōona' cha'na ñequíee hora na taticwixueeñê chi' ñequío cancjoo.

¹³ Quia jo' nty'iaya, mantya cwiicheⁿ ángel nandye. Ndo' jndiia na jndei matseixuaa, tso:

—Jeeⁿ wi' nntjoom nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue, quia na nleic'uaa ntu na cwinntjoo' ndyee ángeles'ñeeⁿ.

9

¹ Ángel na jndā 'om tjoo'qⁿ ntu 'naa'naⁿ. Quia jo' nty'iaya cwii caxjuu na jnaⁿ tsjo'luee, tíoñê tsjoomnancue. Ndo' caxjuu'ñeeⁿ tqúiaa Ty'oóts'om ts'ow'aa nnoom cwentaa' cwii tsue' na tjaa yuu ntycwii na njoom. ² Seicanaa'ñê 'ndyoo tsue'ñeeⁿ. Quia jo' jlui' ndioom jo' jo' cha'cwijom ndioom na cwicalui' ntom' t'maⁿ. Ndo' nc'e na jeeⁿ 'aa ndioom'ñeeⁿ, seijaa'ñena' tsjoomnancue hasta tatquíoo' na manty'iaa' ñe'quíoom'. ³ Naquíi' ndioom'ñeeⁿ jna'ndye jndye calcaa. Ty'entyjajo' nnom tsjoomnancue. To'ñoomyo' na wjeeyo' cha'na w'ii catsjo. ⁴ Ndo' Ty'oóts'om tñquiaaⁿ na wanaaⁿ na nlcwa'yo' jndā na niom nnom tsjoomnancue, meíⁿ tscó jndāa, meíⁿ tscó n'oom. Macandā wanaaⁿ na nnta'wi'yo' joo nn'aⁿ na tñcañoom sayo 'naa'naⁿ cantaana. ⁵ To'ñoomyo' ñ'oom na cha'waa 'om chi' wanaaⁿ na nl'ayo' na nlquíina' na'ñeeⁿ cha'na maquíina' ts'aⁿ quia na tco' catsjo. Sāa ticwanaaⁿ na nla'cwjeeyo' na'ñeeⁿ. ⁶ Ncuee'ñeeⁿ yocheⁿ na wi' cwitjoomna nl'uee'ndye che'nquieena na cwjetona, sāa xocaliuna chiuu ya nl'ana. Nnc'omna na queeⁿ n'omna na ñe'cwjēna, sāa xocaliuna chiuu ya na nncwjēna.

⁷ Calcaa'ñeeⁿ matseijomna' jooyo' cha'cwijom catso na m'a'nc'eeyo' na nnc'ooyo' ntia'. Nque'yo' ñjom cha'cwijom corona na tuiina' s'om cajaan do' ndāayo' matseijomna' cha'cwijom nnom ts'aⁿ. ⁸ Ndo' soonque'yo' cha'cwijom soonqueⁿ yolcu, ndo' ndei'n'omyo' cha'cwijom ndei'n'om liom. ⁹ Tsuaayo' cha'cwijom ñ'eⁿ xjo tuiina'. Jeeⁿ c'uaa lquiyo' cha'cwijom c'uaa ndyuee tornom quia na jndei 'oontyaandye catso na cwi'ooyo' tia'. ¹⁰ Ndo' n'aaⁿ calcaa'ñeeⁿ matseijomna' cha'na n'aaⁿ caljo, ee mati jeeⁿ wjee ndaa

xioomyo'. Ndo' cha'waa na 'om chi' wanaa' na nnta'yo' xioomyo' nn'a'. ¹¹ M'aa' cwii ángel na matsa'ntjoom cal-caa'ñee'. Jom tseixmaa' na mach'ee' cwenta tsue' na tjaa yuu ntycwii na njoom. Jom jñoom Abadón ñequio ñ'oom hebreo ndo' ñ'oom griego Apolión. Ma'mo' xue'e' tsa' na matseicwjee nn'a'.

¹² Jnda teinom na tco'na' nty'iaaya cwii nawi' na quia nntjoom nn'a'. Saa canty'ia', ndicwa' waa we nawi' na quia nncue'ntyjo.

¹³ Ángel na jnda yom tjoo'ntu ntu 'naa'a', quia jo' quii'ntaa' ñequiee nqui nomts'om na tuiina' ñ'e' s'om cajan' na mei'ntyjee'na' jo nnom Ty'oqts'om, jndiia na teic'uaa seinei'. ¹⁴ Tso nnom ángel na jnda yom na malei'ñ'oom ntu:

—Cja'tseicana' joo ñequiee ángeles na chu'tye'ndye na m'a' joo jndaa t'ma' Eufates.

¹⁵ Quia jo' tjatseicanaa'na' ángeles'ñee' na c'oola'cwjeena nn'a' cha'waa tsjoomnancue. Manndyoo' cha'na xcwe nn'a' tsjoomnancue nla'cwjeena. Ee ángeles'ñee' majndaa' na m'a'nc'eendyena na nl'ana ts'iaa'ñee' chuwa, ndo' chi'waa, ndo' xueewaa, ndo' horawaa. ¹⁶ Ndo' jndiia cantyja 'naa' sondaro 'naa'na, na ntyjondye catso, tue'ntyjo cha'na ntquiuu mei'ndii' na nqui nqui mei'ndyena.

¹⁷ Luaa' waa na tco'na' noo' na nty'iaaya catso'ñee' ñequio sondaro na ntyjondye jooyo'. Na'ñee' cwee'na ncjo candyaana na mawañoom'na' joona na tilquiee'ndyena. Ndo' ncjo'ñee' chona' colo wee ñequio colo tsá, ñequio colo cajan'. Ndo' matseijomna' nque' catso'ñee' cha'na nque' liom. Ndo' naquii' ndyueeyo' cwicalui' chom ñequio ndioom ñequio sufra. ¹⁸ Ñequio ndyee nnom nawi'ñee' na jlui' quii' ndyueeyo', chom ñequio ndioom ñequio sufra, jo' na tjá manndyoo' xcwe nn'a' na m'a' tsjoomnancue. ¹⁹ Catso'ñee' we ndii' waa na jndayo' na cwita'wi'yo' nn'a', naquii' ndyueeyo' ndo' n'aa'yo'. Ee yuu na tjacantycwii n'aa'yo' jo' ntyjoo nque' canduu. Ndo' canduu'ñee' nioom tyotquiiyo' nn'a'.

²⁰ Saa nn'a' na 'ndiina' na tícwje ñequio nawi'mei', tícawce' n'omna. Tíca'ndyena natia na cwil'ana, mei' tíc'oomeintyjee'na na cwila't'maa'ndyena na'jndii ñequio 'na' na cwe' nn'a' nl'a na tuii ñ'e' s'om cajan', ñ'e' s'om xuee, ñ'e' s'om wee, ñ'e' ljo', ndo' ñ'e' n'oom. 'Na'mei' tilei'canty'iaana', mei' na ndyena', nmei' na nnc'ooca'na'. ²¹ Ndo' tícawce' n'omna na cwila'cwjeena nc'iaana. Mei' tíca'ndyena cantyja na cwila'calua'ndyena, mei' cantyja na cwe' cwim'a'nyana ñ'e' nc'iaana, mei' cantyja na cwinty'ueena 'na'.

10

Ángel na maleiñ'oom cwii libro chjoo

¹ Quia jo' nty'iaya cwiicheⁿ ángel na waa najndeii na tseixmaⁿ. Indyocueeⁿ na jnaaⁿ cañoom'luee. Cha'waañé wandi' nchquiu ndo' ntyjaty'io catsuu tsoom'naⁿ jo ts'om xqueeⁿ. Caxuee nnoom cha'cwijom ñe'quiom', ndo' nc'eeⁿ cha'cwijom ntsaachom na teincoo. ² Cwii ts'ooⁿ ndii' libro chjoo na jnda n'meiiⁿ. Tcoom'm x'eeⁿ ntyjaya nnom ndaaluee, ndo' x'eeⁿ ntyjatymaaⁿ nnom tyuaatcwii. ³ Jndeii seixuaⁿ cha'na matseixuaa liom. Quia na jnda seixuaⁿ, quia jo' teic'uaa ndyuee ntquiee' ntsuee. ⁴ Quia na jnda teicheⁿ ndyuee ntquiee' ntsuee'ñeeⁿ, quia jo' seijndaa'ndyo na nntseiljeiya ñ'oom na jluena, saa jndiia cwii jndyee na teic'uaa cañoom'luee. Matso:

—Ñ'oom na jndi' na jlue ntquiee' ntsuee'ñeeⁿ cwanty'iuu'ndyu' joona', tintseiljei'.

⁵ Ndo' juu ángel na nty'iaya na meintyjee' nnom ndaaluee ndo' nnom tyuaatcwii, seiweeⁿ ts'ooⁿ ntyjaya jo cañoom'luee.

⁶ Tyeⁿ ñ'oom tjoom'm na cjoom'm na malcweeⁿ xuee' Ty'oots'om na tjaa yuu ntycwii na wando', nqueⁿ na s'aaⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue ñequio ndaaluee ñequio cha'tso nnom na niom jo' jo'. Luaa ñ'oomtyeⁿ na seineiⁿ, tsoom:

—Taxocwindoo'ti Ty'oots'om. ⁷ Ee jnda tue'ntyjo xjeⁿ na juu ángel na jnda ntquiee' nncjooⁿ ntu 'naaⁿaⁿ. Xjeⁿñeeⁿ matseicandaa'ñena' ñ'oom na ntyjii nquii Ty'oots'om. Ma-juu ñ'oom'ñeeⁿ na jnda tqueⁿtyeeⁿ ndaaⁿ nquiee profetas na cwindye'ntjomtyeⁿ nnoom.

⁸ Quia jo' juu na jndiia na seineiⁿ cañoom'luee, seineiⁿnnda' nooⁿ. Matso:

—Cja'co'ñom' libro chjoo na mein'meiiⁿ na ndii'na' ts'o ángel na meintyjee' nnom ndaaluee ñequio nnom tyuaa.

⁹ Jo' chii tjontyjaa'a ángel'ñeeⁿ, tsjoo nnoom na ñnequiaaⁿ libro chjoo'ñeeⁿ nooⁿ. Tsoom nooⁿ:

—Luaa libro. Qui'ñom', cwa' juuna'. Nnts'aana' na jeeⁿ chi quii' 'ndyo' cha'cwijom tsiom' canty'i saa ts'om tsia' nnts'aana' na jeeⁿ ja.

¹⁰ Quia jo' to'ñoⁿ libro chjoo'ñeeⁿ na ndii' ts'o ángel, ndo' tcwaa'a juuna'. Ndo' quii' 'ndyo' s'aana' na chi ntyjii cha'cwijom tsiom' canty'i saa ts'om tsia jeeⁿ ja s'aana'. ¹¹ Quia jo' tso ángel'ñeeⁿ nooⁿ:

—Maxjeⁿ macaⁿna' na cwiicheⁿ cwii ndii' nntseineiⁿ ñ'oom na ma'moⁿ Ty'oots'om njom'. Ñnequiaa' ñ'oom chiuu nntjoom nn'aⁿ jndye ndyuaa, ndo' ñequio jndye nnom ñ'oom na cwila'neiⁿna ndo' ndaaⁿ nn'aⁿ na cwiluitquiendye ndaana.

11

We nn'aⁿ na cwitjei'yuu'ndye

¹ Quia jo' to'ñqⁿ cwii tsmaaⁿ, cha'cwijom ts'oomxjeⁿ juuna'. Ndo' tso ángel nqoⁿ:

—Quicantyja', cwji' xjeⁿ wats'om cwentaa' Ty'o^oots'om ñequio nomts'om. Ndo' quincho' cha'tsondye nn'aⁿ na cwila't'maaⁿ'ndye jom jo' jo'. ² Quia macwji' xjeⁿ wats'om, tincwji' xjeⁿ tach'eeⁿ'na'. Ee jnda tquiaya na cha'waa wen'aaⁿ nchoo' we chi' na joo nn'aⁿ na nchii judíos wanaaⁿ na ñequioquie'na jo' jo'. Ndo' nlqueⁿ'na xjeⁿ 'naaⁿ'na tsjoom cwentaya na lju' cwiluiiñena' yuu na meintyjee' wats'om'ñeeⁿ. ³ M'aⁿ we nn'aⁿ 'na'ya na cwitjei'yuu'ndye cantyja 'na'ya. Joona nlquaaⁿ'ya na ññe'quiana ñ'oom ndaaⁿ nn'aⁿ cwii meiⁿ xuee waljoo' we siaⁿ'nto waljoo' ndyeen'aaⁿ xuee. Ndo' nl-cwee'na liaa ntom na cwantindyo.

⁴ Wendye joona meintyjee'tyeⁿ'na jo nnom nquii Ta Ty'o^oots'om na matsa'ntjom cha'waa tsjoomnancue. Cwiluiindyena we n'oom olivos ñequio we 'naⁿ na cwicañjoom' nlca. ⁵ Ndo' xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na ñecats'aa nata' wendye naⁿ'ñeeⁿ, quia jo' nlui' chom ndyueena na nlcoñe tsaⁿ'ñeeⁿ. Meiⁿ'cwi'ñeeⁿ'cheⁿ ts'aⁿ na ñe'cats'aa nata' joona, majndaa' na laa'ti' nncue'. ⁶ Wendye joona ññequiaa Ty'o^oots'om na nla'xmaⁿ'na najndana na nla'cata'na tsjo'luee cha tincua' cha'tsoti xuee na cwiñequiana ñ'oom 'naaⁿ'na. Ndo' mati ññequiaaⁿ najndeii na nla'xmaⁿ'na na nla'cwaqueⁿ'na ndaatioo na nnts'aana' niom'. Ndo' cwanti ndii' na l'ue n'omna ndaaⁿ nla'quioona meiⁿ'nquia nnom nawi' nacjoo nn'aⁿ tsjoomnancue. ⁷ Quia na jnda jndaa' na cwitjei'yuu'ndyena, quia jo' juu quioo' jndii na m'aaⁿ'yo' ts'om tsue' na tjaa yuu ntycwii na njoom, nlui'yo' nnts'aayo' tia' nacjoo wendye naⁿ'ñeeⁿ. Nnaⁿ'ñeyo' ñ'eⁿ'ndyena ndo' nntseicwjeeyo' joona. ⁸ Ndo' sei'ts'o 'naaⁿ'na nncwindyuaana' ts'om nataa naquii' tsjoom t'maⁿ yuu na ty'ioom nn'aⁿ nquii Ta Jesucristo cwentaaya nacjoo' ts'oom'naaⁿ. Ndo' ñequio ñ'oom na cwe' tjañoom' matseicajndyuyana' tsjoom t'maⁿ'ñeeⁿ Sodoma ñequio Egipto. ⁹ Ndyee xuee waljoo' xcwe nncwindyuaa sei'ts'o 'naaⁿ'na jo' jo'. Ndo' nn'aⁿ na ticwii cwii nnom na tjachuii'ndye, ñequio nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwii cwii tmaaⁿ'ndye, ñequio nn'aⁿ na cwichuii' ñ'oom na cwila'neiⁿ, ñequio nn'aⁿ na nnaⁿ ticwii cwii tsjoomnancue, nnty'iaana sei'ts'o 'naaⁿ naⁿ'ñeeⁿ, saaⁿ tixonquiana na nncjaacant'iuu'ndye naⁿ'ñeeⁿ. ¹⁰ Nn'aⁿ tsjoomnancue nla'neiⁿ'ndyena quia na jnda tja wendye naⁿ'ñeeⁿ. Nnts'aana' na jeeⁿ ya nquiuna hasta nl'ana naya nc'iaana. Ee jeeⁿ tyoco'wi'na' joona nquiuna cantyja 'naaⁿ' ñ'oom na ñetjei'yuu'ndye wendye naⁿ'ñeeⁿ na

jnda tja. ¹¹ Saa quia jnda jndaa' ndyee xuee waljoo' xcwe na nncwindyuaa sei'ts'o 'naa' na'ñee', quia jo' ñnequiaa Ty'oots'om na nnquioonnda' jndyeena, nnta'ndo'nnda'na. Mantya nncwintyjee'yuna ndo' jee' ndya' nntyue nn'a' na nnty'iaa na ljo' nluui. ¹² Quia jo' wendyena ndyena na nleic'uaa jndei cañoom'luee. Nntsoom:

—Quio'wa'yo' ñjaa'.

Quia jo' nnc'oowana cañoom'luee ñ'e' cwii nchquiu ñequio na jndoo' joo nn'a' na ñel'awi' ñ'e'ndye joona. ¹³ Ndo' majo'to xje'ñee' jndei nnts'eii. Quii'ntaa' qui wario na tseixma' tsjoom t'ma'ñee', nntseityuii'na' cwiina'. Ndo' ntquiee' mei' nn'a' nncwje cantya na nnts'eii. Ndo' nn'a' na cwin'ndiina', nla'catyuendyena, nnto'na na nlcwii'na Ty'oots'om na m'aa' cañoom'luee.

¹⁴ Juu nawi' na jnda we, jnda teinomna'. Canty'ia', mancue'ntyjo nawi' na jnda ndyee.

Ntu na jnda ntquiee'

¹⁵ Quia jo' ángel na jnda ntquiee' tjoo'ñ' ntu 'naa'a'. Ndo' teic'uaa na jndei cwila'nei' nn'a' cañoom'luee. Cwilue: Ticwii cwii ndyuaa na ñesa'ntjomndye che'nquieena', je' m'a'na' nacje 'naa' Ta Ty'oots'om cwentaaya ñequio Jnaa' Cristo.

Jom ticantycwii cantya na matsa'ntjoom.

¹⁶ Ndo' joo ntquiuu nchoo' ñequiee nn'a' na cwilui-itquiendye na meindyuaandye ntio ndioche' nacañoom' Ty'oots'om, ty'eta'nquiona, tye'nquiuuna nomtyuaa na tyola't'maa'ndyena jom. ¹⁷ Tyoluena:

Cwiñe'quiaayâ na quianl'ua' 'u Ta Ty'oots'om na matsei'xma'ñ'e' cha'tso nnom najnda.

'U m'aa' ndo' m'aa'ndyu',

nacjee' na jna'jndyeena' mam'aa'ndyu' ndo' ticantycwii cantya 'na'.

Mama'moo' chiuu waa najndu' na matsei'xma', ndo' je' jnda t'mo'na' na matsa'ntjom'.

¹⁸ Nn'a' tsjoomnancue cwila'jndoona 'u, saa je' jnda tue'ntyjo xje' na matsei'w'ii' joona.

Jnda tue'ntyjo xje' na nncu'xe' nn'a' na jnda tja, ndo' na ñnequiaa' juu na cwita'ntjom nn'a' na tyondye'ntjom njom' na tyoñequia ñ'om'.

Ndo' mati ñnequiaa' na cwita'ntjom cha'tso nt'omche' nn'a' na la'xma' cwenta' na cwila't'maa'ndye xue', meii' nn'a' na t'ma' la'xma', ndo' meii' nn'a' na tit'ma' la'xma'.

Ndo' na nntseicandu' nquiee nn'a' na cwila'ndaa' n'om nn'a' na cha'waa tsjoomnancue.

¹⁹ Jnda jo' juu wats'om cwentaa' Ty'oots'om na waana' cañoom'luee, jnaa'na'. Ndo' jo' jo' nty'iaya juu castom na ñjom ñ'oom na seitye'ntyee' ndaa nn'a' Israel. Quia jo' jnaa' chomntsuee ndo' teic'uaa na tyola'xuaana', tyots'eii, ndo' jndei tua'tsaa'.

12

Yuscu ñequio catsoomjndii wee

¹ Quia jo' teitquiao' cwii 'naa' t'ma' tsjo'luee na ma'mo'na' chiuu cwinluii. Nty'iaya cwii yuscu cwe' ñe'quoom' cha'cwijom lia'a'. Meintyjee'n' nacjoo' chi' ndo' ñjom cwii corona xquee' na chuu' canchoo'we cancjuu. ² Ndo' jndeiñê. Tyotseixua' na maquiina' jom, ee manntseincue'. ³ Jnda chii teitquiao'ti cwiiche' 'naa' tsjo'luee. Nty'iaya cwii catsoomjndii na t'maa'ñe ndo' weeñe cha'na chom. Juuyo' niom ntquiee' xque'yo', ndo' nqui ndei'jndyee'yo'. Ndo' cha'tso na ntquiee' xque'yo', jo' ñjom cwii cwii corona. ⁴ Quia tmeii'ñeyo' ts'aa'yo' manndyoo' cha'na xcwe cancjuu na ntyja tsjo'luee tei'caljoona', tquiaandye cancjuu'ñee' nomtyuaa. Ndo' juu catsoomjndii'ñee' tjameintyjee'yo' jo nnom yuscu'ñee' na mawaa xje' na nntseincuii cha mantyjache' nlquiiyo' jnda xe' jnda tuiñe. ⁵ Quia jo' seincuii yuscu'ñee' yu'ndaa na tsa's'a. Jnda tque' Ty'oots'om yu'ndaa'ñee' na nluiit'ma'ñe, ndo' jndei ñ'oom na nntsa'ntjom cha'tso nn'a' njoomnancue. Ndo' tjei'na' juu quii'l'o yuscu'ñee'. Tjañ'oom Ty'oots'om juu yuu waa tio 'naa'a'. ⁶ Ndo' juu yuscu'ñee' tjaleinoom cwii joo yuu na nncwañoom'na' juu yuu na jnda seijndaa'ñe Ty'oots'om na nljoo'ñê. Jo' jo' m'a' nn'a' na nnteix'eena jom cwii mei' waljoo' we sia'nto waljoo' ndyeen'aa' xuee.

⁷ Quia jo' jna' tia' cañoom'luee. Juu Miguel ñequio ángeles 'naa'a' tyol'ana tia' nacjoo' catsoomjndii. Ndo' catsoomjndii'ñee' ñequio na'jndii 'naa'a' tyola'jndana, tyol'ana tia' ñ'e' joo ángeles'ñee'. ⁸ Saa ticanajndana ndo' tacwanaa' na nljoo'ndyena cañoom'luee. ⁹ Jo' chii tjei'na' jom. Jla'cwatyuna' jom cañoom'luee, tioñê tsjoomnancueche'. Mati jla'quiaana ángeles tia' ñ'e'ñê. Ee cantyjati na jna'jndyeena' matseicajndyuna' jom catsuu tquiee, tsa'jndii ndo' Satanás. Majom na manquiu'nn'aa' cha'tso nn'a' tsjoomnancue.

¹⁰ Quia jo' jndiia na teic'uaa cwii jndyee jndei cañoom'luee. Matsona':

—Je' je' yuu', juu na macwji'n'maa'ñe Ty'oots'om nn'a', jnda mamatseicandaa'ñena', ndo' ma'moo' juu najndei na matseixmaa'. Jnda tue'ntyjo na macanda jom matsa'ntjoom

ndo' mati cwiluiitquieñe Jnaaⁿ Cristo. Ee juu naxuee ndo' nat-sjom mañequiaa jnaaⁿ nn'aaⁿya jo nnom Ty'oq̄ts'oomya, jnda jla'cwatyuna juu. Manquiiiti na tyoñequiaa jnaaⁿ nn'aaⁿya. ¹¹ Saa joona jnda jnaⁿndyena ñ'eⁿ tsaⁿjndii'ñeeⁿ nc'e nioom' Catsmaⁿ ndo' nc'e ñ'oom na tjei'yuu'ndyena cantyja 'naaⁿaⁿ ndaaⁿ nn'aⁿ. Ee joona tyom'aⁿna na ticaⁿjnda nquiuna meiiⁿ cwjena cantyja na cwitjei'yuu'ndyena. ¹² Nc'e na luaa' waa, c'om'yo' na neiⁿ'yo' cha'tsondyo' na m'aⁿ'yo' cañoom'luee. Saa jeeⁿ nty'iaa'ndyo' 'o nn'aⁿ na m'aⁿ'yo' tsjoomnancue ñequio 'o na m'aⁿ'yo' ndaaluee, ee juu tsaⁿjndii jnda tiaoñê na m'aⁿ'yo' na jeeⁿcheⁿ ndya' w'eeⁿ. Ee ntyjeeⁿ na jnda teitsioq̄' m'aaⁿna' cantyja 'naaⁿaⁿ.

¹³ Ndo' quia na ljeii catsoomjndii'ñeeⁿ na jnda tuee'na jom nnom tsjoomnancue quia jo' tyontyjoq̄ⁿ yuscu na seincuii tyochjoo na tsaⁿs'a. ¹⁴ Saa tquiaa Ty'oq̄ts'om we ntsquii cachi t'maaⁿ nnom yuscu'ñeeⁿ cha nndaⁿ nncuaaⁿ na nleinoom catsuujndii'ñeeⁿ. Jo' chii tjaaⁿ yuu na nncwañoom'na' jom yuu na taxondaⁿ nnts'aa catsuu tquiee'ñeeⁿ nata' jom. Jo' jo' nnteix'ee Ty'oq̄ts'om jom ndyee chu waljoo' xcwe. ¹⁵ Ndo' juu catsuu tquiee'ñeeⁿ ñequio 'ñom tyojoom'm ndaa jo naxeⁿ yuscu'ñeeⁿ. S'aana' cha'jom cwii jndaa, cha nnc-jaawjaañe yuscu'ñeeⁿ. ¹⁶ Saa teijndei tyuaa yuscu'ñeeⁿ ee seintquiooñena' 'ndyoonaa' ndo' t'uuna' jndaa'ñeeⁿ na tju' catsoomjndii ñequio 'ñom. ¹⁷ Jo' chii jeeⁿ t'maⁿ seiw'ii catsoomjndii yuscu'ñeeⁿ. Tjaaⁿ, tjacats'aaⁿ tia' nacjoo cha'tso nn'aⁿ tsjaaⁿ yuscu'ñeeⁿ na cwila'canda ñ'oom na matsa'ntjom Ty'oq̄ts'om ndo' na tica'ndye na cwitjei'yuu'ndye cantyja 'naaⁿ Jesucristo.

13

¹ Quia jo' tjomeintyjaa'a nacjoo' tei' ndaaluee ndo' nty'iaya cwii quioo' na cwajndii waa na macalui' quii' ndaaluee. Niom nqui ndei'jndyee'yo' ñequio ntquiee' xqueⁿyo'. Ndo' ticwii cwii tsei'jndyee'yo' ñjom cwii cwii corona. Ndo' cjoo' cwii cwii xqueⁿyo' teiljeii ñ'oom ntjeiⁿ na matseijnaaⁿ'na' Ty'oq̄ts'om. ² Ndo' juu quioo'jndii'ñeeⁿ na nty'iaya, matseijomna' juuyo' cha'cwijom cwii catsiaⁿ ljeiia, ndo' nc'eeyo' cha'cwijom nc'ee oso ndo' 'ndyooyo' cha'cwijom 'ndyoo liom. Ndo' juu catsoomjndii tquiaaⁿ cantyja najneiⁿ nnom quioo'jndii'ñeeⁿ. Ndo' tquiaaⁿ na nncwacatyeeⁿyo' ndio 'naaⁿaⁿ ndo' nnts'a'ntjomyo' cha'xjeⁿ na matsa'ntjoom. ³ Mati nty'iaya na cwii xqueⁿyo' jeeⁿ nioom jnda tquiee', mach'eena' tjaa chiuu cwii ya saa jnda chii n'maⁿyo'. Ndo' cha'tsoti nn'aⁿ tsjoomnancue ty'entyjona naxeⁿ quioo'jndii'ñeeⁿ. Jeeⁿ tjawee' n'omna na n'maⁿyo'. ⁴ Tyola't'maaⁿndye nn'aⁿ juu catsoomjndii nc'e na jnda tquiaaⁿ cantyja najneiⁿ nnom

quioo'jndii. Mati quioo'jndii'ñeeⁿ tyola't'maaⁿndyena juuyo'. Tyoluena:

—¿Ñeeⁿ juu cwiluiit'mañe cha'na quioo'jndiim'aaⁿ? Ndo' ¿ñeeⁿ juu nndaq̄ nnaⁿñe na nnts'aa tia' ñ'eⁿñeyo'?

⁵ Ndo' tquiaa Ty'oōts'om na wanaaⁿ na catseineiⁿyo' ñ'oom ntjeiⁿ nacjoom'm ñequio ñ'oom na matseit'maaⁿñe cheⁿnquiiyo'. Mati tquiaaⁿ na wanaaⁿ na caluiit'mañeyo' wen'aaⁿ nchoo' we chi'. ⁶ Quia jo' jnaⁿna' na matseineiⁿyo' ñ'oom cwajndii na ntjeiⁿna' nacjoo' Ty'oōts'om, ndo' seij-naaⁿyo' xueⁿeⁿ, ñequio cañoom'luee yuu na mac'eeⁿ, ndo' ñequio cha'tsondye joo na m'aⁿ jo' jo'. ⁷ Mati tquiaaⁿ na wanaaⁿ na cats'aayo' tia' nacjoo nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwentaaⁿaⁿ, ndo' nnaⁿñeyo' ñ'eⁿndyena. Ndo' tquiaaⁿ na wanaaⁿ na catsaⁿntjomyo' cwii cwii ndyuaa, ñequio cwii cwii nnom nn'aⁿ na tjachuiiⁿndye, ñequio cwii cwii nnom nn'aⁿ na tjachuii' ñ'oom na cwila'neiⁿ, ñequio nn'aⁿ ticwii cwii tsjoomnancue. ⁸ Cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue na ticala'xmaⁿ cwentaa' Ty'oōts'om jla't'maaⁿndyena juuyo'. Naⁿñeeⁿ tîcwiljeii ncueena naquii' libro cwentaa' Catsmaⁿ na jla'cuae' nn'aⁿ. Ee cantyjati na tqueⁿ Ty'oōts'om tsjoomnancue, waa libro 'naaⁿaⁿ na chuu ncuee nn'aⁿ na ticantycwii na cwita'ndo'.

⁹ Ñeeⁿ juu na ñe'candii, cwa candii. ¹⁰ Ts'aⁿ na matseijndaa'ñe na nt'ueeⁿ nn'aⁿ na ncjaachom joona ndyuaaⁿaⁿ, majo'ti nntjoom. Ndo' xeⁿ m'aaⁿ 'ñeeⁿ juu na nntseicuee' x'iaa' ñ'eⁿ xjo, mañ'eⁿ xjo nncue'. Nc'e na luaa' waa macaⁿna' na nquiee nn'aⁿ na maqueⁿ Ty'oōts'om cwentaaⁿaⁿ, cwintyjee'tyeⁿna cantyja na cwila'yuy'a n'omna meiⁿ tica'ndyenc'uaa'ndyena meiⁿ wi' cwitjoomna.

¹¹ Jnda jo' nty'iaaya cwiicheⁿ quioo'jndii na jlui'yo' quii' tyuaa. Ntyjoo we ndei'jndyee'yo' cha'na ndei'jndyee' cwii catsmaⁿ chjoo, saq̄ seineiⁿyo' cha'na matseineiⁿ catsoomjndii. ¹² Ndo' cha'tsoti najndeii na tyotseixmaⁿ juu quioo'jndii najndyee, majo'ti matseixmaⁿ quioo'jndii na jnda we nc'e ñ'oom 'ndyoo quioo'jndii tquiee'ñeeⁿ. Ndo' ñequio na jn-dei'na' mach'eeyo' na cala't'maaⁿndye cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue juu quioo'jndii tquiee, tsaⁿ na jnda n'maⁿ na jeeⁿ nioom tquiee' xqueⁿ. ¹³ Ndo' jndye ts'iaaⁿ tyoch'eeyo' na xocandaq̄ nnts'aa na cwe' najndeii nquii ts'aⁿ. Ñequio na jndoo' nn'aⁿ tyoch'eeyo' na cwiquiaa chom nomtyuaa na cwinaⁿna' tsjo'luee. ¹⁴ Wanaaⁿ na cats'aayo' na nmeiiⁿ nc'e ñ'oom 'ndyoo quioo'jndii tquiee. Jo' chii tquiu'nn'aⁿna' nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Saⁿntjomyo' na cal'ana cwii na nlui'tsjaaⁿñe quioo'jndii tquiee, juu tsaⁿ na jeeⁿ nioom tquiee' xqueⁿ ñ'eⁿ xjo, saq̄ ndicwaⁿ wando'. ¹⁵ Ndo' to'ñiomyo' na nndaq̄ nnts'aayo' na juuna' na jlui'tsjaaⁿñe quioo'jndii tquiee

nndaa nncwja jndye ndo' nndaa nntseineiⁿ. Ndo' hasta na nndaa nntsa'ntjomna' na cwje nn'aⁿ na ticala't'maa'ndye juuna'. ¹⁶ Ndo' juu quioo'jndii na nda we s'aayo' na jndei'na' na cha'tso nn'aⁿ nñom ljeii lueena ntyjaya oo cantaana. Luaa' s'aayo' ñequio mei'nquia nn'aⁿ, meiiⁿ nn'aⁿ na cwiluiit'ma'ndye ndo' meiiⁿ nn'aⁿ na cwe' cwi'oontyjo, oo meiiⁿ nn'aⁿ na tyandye ndo' meiiⁿ nn'aⁿ na nty'iaandye, oo meiiⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ ndo' meiiⁿ nn'aⁿ na m'aⁿ xjeⁿ 'naaⁿ. ¹⁷ Quia jo' s'aayo' na mei'cwii ts'aⁿ xocandaa na nntseijnda 'naⁿ oo na njndaa 'naⁿ xeⁿ ticañoom ljeii'ñeeⁿ nacjoo'. Ee ljeii'ñeeⁿ ma'mo'na' xuee' quioo'jndii tquiee oo juu número na tseixmaⁿ xuee'yo'. ¹⁸ Luaa maca'na' na c'oom ts'aⁿ na jndo' ts'om. Cwii cwii ts'aⁿ na matsei'noⁿ cwji' cwenta cantyja 'naaⁿ número' na tseixmaⁿ quioo'jndii'ñeeⁿ ee ma'mo'na' xuee' ts'aⁿ. Ndo' juu número'ñeeⁿ yom siaⁿto waljoo' ndyee'aaⁿ nchoo' yom.

14

Na cwita nn'aⁿ na jnda jlui'n'maa'ndye

¹ Jnda jo' nty'iaya na meintyjee' Catsmaⁿ xqueⁿ ta Sión. Ndo' ñeeⁿnaaⁿ nacañom'm m'aⁿ cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye. Tuee' cwii siaⁿto meiⁿ waljoo' wen'aaⁿ nchoo' ñequiee meiⁿ joona. Ndo' cantaana jnda teiljeii xuee' nquii Catsmaⁿ ñequio xuee' Tsotyeenⁿ. ² Ndo' jndiia na c'uaa nandye cañoom'luee cha'cwijom c'uaa na maco'na' ndaa, oo cha'cwijom najndei matseixuaa tsuee. Jo' jo' jndiia na jndye arpa cwtijoⁿ nn'aⁿ. ³ Cwitana cwii luantsa xco jo nnom tio na wacatyeeⁿ Ty'oots'om, ndo' jo ndaa ñequiee naⁿ na tando', ndo' jo ndaa ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye. Ndo' tjaa 'ñeeⁿ juu na nndaa nntsei'naaⁿ luantsa'ñeeⁿ, macanda nquiee nn'aⁿ na cwii siaⁿto waljoo' wen'aaⁿ nchoo' ñequiee mei'ndye. Ee quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, macanda joona na jnda tjei'n'maa'ñe Ty'oots'om. ⁴ Joo na'm'aⁿ tyoo'ndyena Ty'oots'om. Macanda jom cwila't'maa'ndyena. Cwi'oontyjoⁿ naxeⁿ Catsmaⁿ mei'nyuucheⁿ na wjaⁿ. Tioml'ua Ty'oots'om jnaaⁿ na tjeii'ñe joona quii'ntaaⁿ nn'aⁿ cha macanda nla'xmaⁿ na cwentaaⁿ na ndo' cwentaaⁿ juu na matseicajndyuna' Catsmaⁿ. ⁵ Mei'cwii ñ'oom na cwe' cantu ticaljeii' ndyueena. Ndo' mei'cwii tyoola'tjoondyena nnom Ty'oots'om.

Ñ'oom na cwilue ndyee ángeles

⁶ Quia jo' nty'iaya cwiicheⁿ ángel na mantya nandye cañoom'luee. Mañequiaaⁿ ñ'oom naya na m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ na ndaa nn'aⁿ tsjoomnancue. Matseicañeeⁿ nn'aⁿ ticwii cwii tsjoomnancue, ñequio ticwii cwii ndyuaa nn'aⁿ, ñequio nn'aⁿ

na ticwii cwii ñ'oom na cwichuii' na cwila'neiⁿ, ñequio nn'aⁿ na ticwii cwii nnom na tjachuii'ndye. ⁷ C'uaa 'ñom matseineiⁿ, tsoom:

—Calcwi'yo' Ty'oots'om ñequio na nquia'yo' jom ee na jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ. Cala't'maaⁿndyo' nqueⁿ na s'aaⁿ cañoom'luee ñequio tsjoomnancue, ñequio ndaaluee, ndo' ñequio cha'tso nqueⁿljo' yuu na cwinaaⁿ ndaa.

⁸ Ndo' tjantyjo cwiicheⁿ ángel na jnda we naxeⁿ ángel'ñeeⁿ. Matso:

—Jnda tyuii' tsjoom Babilonia. Jnda tyuii' tsjoom t'maⁿñeeⁿ. Ee nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ jnda jla'ndaa'na n'om nn'aⁿ ticwii cwii ndyuaa ñequio natia na cwil'ana na juu jo' matseijomna' cha'cwijom cwila'cwena nn'aⁿ winom cha candyee naⁿñeeⁿ.

⁹ Ndo' tjantyjo cwiicheⁿ ángel na jnda ndyee. Jndei matseineiⁿ, matso:

—Nty'iaa'ndye joo nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye quioo'jndii tquiee ñequio juu na jlui'tsjaaⁿñeyo'. Ndo' nty'iaa'ndye joo nn'aⁿ na tquiandye na tjacañoom ljeii cwentaa' quioo'jndii'ñeeⁿ cantaa oo luee. ¹⁰ Naⁿñeeⁿ maxjeⁿ jndeina' na nncwena winom 'naaⁿ Ty'oots'om na juu jo' ma'moⁿna' na matseiw'iiyayaaⁿ joona. Nntseicatom'm waso ñ'eⁿ winom'ñeeⁿ na meiⁿchjoo tjaa ljo' tjoom' nc'e na tyeⁿ waa na matseiw'eeⁿ. Ndo' t'maⁿ nlco'wi'na' joona naquii' chom ñequio sufra na cwico. Joo ángeles na lju' n'om ñequio Catsmaⁿ nnty'iaana na wi' nntjoom naⁿñeeⁿ. ¹¹ Tixocjaameintyjee' na cwi'oowa ndioom na maco'wi'na' naⁿñeeⁿ. Meiⁿchjoo tixocata'jndyeena naxuee natsjom ee joona tyola't'maaⁿndyena quioo'jndii tquiee ñequio juu na jlui'tsjaaⁿñeyo' ndo' joona jñoom 'naaⁿ cantaana na ma'moⁿna' xuee'yo'. ¹² Jo' chii joo nn'aⁿ na maqueⁿ Ty'oots'om na lju' n'om macaⁿna' na tyeⁿ cwintyjee'na cantyja 'naaⁿaⁿ. Cala'candana ñ'oom na matsa'ntjoom, ndo' tyeⁿ cala'yuya n'omna ñ'eⁿ Jesús.

¹³ Quia jo' jndiia na teic'uaa jndye na jnaⁿna' cañoom'luee. Tso nooⁿ:

—Luaa catseiljei: “Juu xuee na cwiwjaana', matio'naaⁿñena' joo nn'aⁿ na m'aⁿ cantyja 'naaⁿ Ta Jesucristo na quia nncwje.” Majo'ti matso Espírtu Santo, ee cañoom'luee nta'jndyeena cantyja na ñeja'jndana naquii' ts'iaaⁿ 'naaⁿ Ty'oots'om. Ndo' wjaañ'eⁿ ñ'oom ñ'eⁿndyena na ma'moⁿna' cantyjati na ya na jnda ñel'ana.

Na maco'wi'na' nn'aⁿ tsjoomnancue

¹⁴ Quia jo' nty'iannda'a ndo' ljei cwii nchquiu canchii'. Nacjoo' nchquiu'ñeeⁿ wacatyeeⁿ cwii na matseijomna' ts'aⁿ. Xqueeⁿ ñjom cwii corona na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajanⁿ, ndo'

t'ueeⁿ xjo carwato na taa 'ndyoo. ¹⁵ Jnda jo' jnaⁿ cwiicheⁿ ángel wats'om cañoom'luee. Jndei seineiⁿ nnom nqueⁿ na wacatyeeⁿ nacjoo' nchquiu'ñeeⁿ. Tso:

—Cwa, c'oom' xjo carwato 'naⁿl, catyjee' ntjommeiⁿ ee jnda tue'ntyjo xjeⁿ na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ na m'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' joona matseijomna' cha'cwijom ntjom na jnda tmaⁿ.

¹⁶ Quia jo' jom na wacatyeeⁿ nacjoo' nchquiu'ñeeⁿ, tjoom'm xjo 'naaⁿaⁿ nnom tsjoomnancue chii tyjeeⁿ ntjom na niom nnom tsjoomnancue, jo' jo' nn'aⁿ jo'.

¹⁷ Ndo' jnaⁿ cwiicheⁿ ángel wats'om cañoom'luee. Mati juu ñ'oom xjo carwato na taa 'ndyoo. ¹⁸ Ndo' cwiicheⁿ ángel na tseixmaⁿ na mando' chom na ntyjo nomts'om jo' jo', juu jlui'nom ndo' jndei seineiⁿ nnom juu ángel na maleiñ'oom xjo carwato. Tso nnom ángel'ñeeⁿ:

—Cwa, c'oom' xjo taa 'naⁿl, catyjee' n'eiiⁿ uva l'oo na meintyjee' tsjoomnancue, ee jnda jndaa ta.

¹⁹ Quia jo' to' ángel'ñeeⁿ tjoom'm xjo carwato 'naaⁿaⁿ nnom tsjoomnancue. Seitjoom n'eiiⁿ uva l'oo na meintyjee' jo' jo'. Tioom ta'ñeeⁿ ts'om cwii catsiuu' tsjo' yuu na nluii' ndaa'na'. Ts'iaaⁿñeeⁿ ma'moⁿna' cantyja na cwajndii nntjoom nn'aⁿ na matseiw'ii Ty'oots'om joona. ²⁰ Jo nnom tsjoom tuii ts'iaaⁿñeeⁿ na tyonchjeena uva'ñeeⁿ. Jo' jo' jluii' nioom nn'aⁿ hasta seijomna' cha'cwijom cwii jndaa niom'. Njoom m'aaⁿ niom' hasta tue'cañoomna' frenom ndyuee catso. Ndo' tquia tjanoomna', tuee'na' cha'na ndyee siaⁿto kilómetros.

15

Ntquiee' ntycu na cwila'quiaa ángeles

¹ Quia jo' nty'iaya cwiicheⁿ 'naaⁿ t'maⁿ cañoom'luee na seicaty'uena' ja. Nty'iaya ntquiee' ángeles na cwilei'cho ntquiee' nnom nawi' na nntjoom nn'aⁿ. Joona' la'xmaⁿna' nawi' na macanda ee quia na jnda teinom cantyja 'naaⁿ joona', mana cwintycwii na matseiw'ii Ty'oots'om nn'aⁿ.

² Ndo' mati nty'iaya cwii na matseijomna' ndaaluee na jeeⁿ caxuee cha'na tsioo jnda'jom cha'cwijom too' chom. Jndye nn'aⁿ meintyjee' 'ndyoo ndaaluee'ñeeⁿ, jo' jo' nquiee nn'aⁿ na jnda jnaⁿndye ñequio quioo'jndii, ñequio juu na jlui'tsjaaⁿñeyo', ñequio número' na ma'moⁿna' xuee'yo'. Too' arpa lueena na jnda tquiaa Ty'oots'om. ³ Cwitana luantsa cantyja na tjei'n'maaⁿñe Ty'oots'om joona ñequio l'o Moisés, tsaⁿ na ñejndi'ntjom nnoom, ndo' mati tana luantsa na cwila't'maaⁿndyena Catsmaⁿ na tjei'n'maaⁿñe joona. Matsona':

'U Ta Ty'oots'om matsei'xmaⁿñ'eⁿ cha'tso nnom najnda. Jeeⁿ t'maⁿ ts'iaaⁿ mache', tjacantyja na ya joona'.

'U cwiluiindy'u' na matsa'ntjom' cha'waa tsjoomnancue.
Cha'tso cantyja 'na' matsei'xma' na maty'iomyana' ñequio
na mayuu'.

⁴ 'U Ta, tjaa'na' ts'a' c'oom na tinquiaa' 'u,
ndo' tjaa'na' ts'a' c'oom na xocatseit'maa'ñe xue'.
Ee mañenncu'che' tseixma' na lju' ts'om'.
Cha'tso nn'a' cwii cwii ndyuaa nñequiona na
nla't'maa'ndyena 'u,
nc'e na jnda' tjanty'ee ñ'oom cantyja 'na' na cha'tso na
mache' maxje' maty'iomyana'.

⁵ Jnda' teinom na nmei', quia jo' nty'iaya wats'om
cañoom'luee, na jnda' jna' nacañoomtiche' yuu na m'aa'
nquii Ty'oots'om. Juu jo' yuu na tyola'we nn'a' Israel ljo' na
teiljei ljei naqui quia na tyolei'ñ'omna wats'omliaa. ⁶ Ndo'
jo' jo' jlui' ntquiee' ángeles. Cwilei'chona ntquiee' nnom nawi'
na nntjoom nn'a'. Cwee'na liaa lino na canchii', na jee'
caxueena'. Ndo' cwii cwiindyena chu'tye' tsei'jndya cwii 'na'
na tuii ñ'e' s'omcaja'. ⁷ Quia jo' cwii tsa'ñee' na ñequiee na
cwita'ndo' tquiaa ntquiee' watso na tuiina' s'omcaja' ndaa
ángeles'ñee'. Joona' too'che' ñjom nawi' na jee' cwajndii na
nntjoom nn'a' ee juu Ty'oots'om na ñequii'che' na wando',
matseiw'ee' nn'a' tsjoomnancue. ⁸ Ndo' ndioche' yuu na
m'aa' Ty'oots'om seintyjana' ndioom nc'e na jee' nei'ncoo'
caxueeñe' ndo' tjacantyja najnei'. Mei' tjaa' ñee' juu ndaa
nncjaaquiee' jo' jo' hasta na jnda' teinom ntquiee' nawi' na
nntjoom nn'a' na cwilei'cho ntquiee' ángeles'ñee'.

16

Ntquiee' watso na ñjom nawi' na nntjoom nn'a'

¹ Quia jo' jndiia najndeii teic'uaa naquii'che' cañoom'luee,
tso juu ndaa ntquiee' ángeles'ñee':

—Nmei' ntquiee' watso na ñjom na cwajndii na matseiw'ii
Ty'oots'om nn'a'. Catsa'yo', catsatu'nquio'yo' joona' nnom
tsjoomnancue.

² Quia jo' juu ángel najndyee tjaa', tjacu'nquioom nawi' na
ñjom waso 'naa'a' nnom tsjoomnancue. Ndo' jna' ntyje'
nn'a' na cho ljei cwentaa' quioo'jndii tquiee, ñequio nn'a'
na cwila't'maa'ndye na jlui'tsjaan'ñeyo'. Cwajndii ntyje'ñee'
ndo' tileicatsuuna'.

³ Quia jo' juu ángel najnda' we tjacu'nquioom nawi' na ñjom
waso 'naa'a' nnom ndaaluee. Ndo' seicwaque'na' ndaaluee
cha'cwijom ntycwe niom'. Ndo' tja' cha'tsoti na tando' naquii'
ndaaluee'ñee'.

⁴ Jnda' jo' juu ángel na jnda' ndyee tjacu'nquioom nawi' na
ñjom waso 'naa'a' n'om candaa ñequio cha'tso joo yuu na
cwinaa' ndaa. Ndo' seicwaque'na' joona' niom'. ⁵ Quia jo'

jndiia na matseineiⁿ ángel'ñeeⁿ na mach'ee cwenta ndaa. Matsoom nnom Ty'oots'om:

—'U Ta cwiluiindy^u na lju' ts'om', m'aaⁿ ndo' m'aaⁿ, ndo' nacjee' na jnaⁿjndyeena' maxjeⁿ m'aaⁿ. Mache' cantyja na maty'iomyana' na laa'ti' macu'xeⁿ nn'aⁿ na tîcatuee'ndyecje njom'. ⁶ Ee naⁿñeeⁿ jnda jla'cwjeena nn'aⁿ na tqeⁿlju' n'om, mati profetas. Ndo' je' je' mache' na joona cwiwena niom', ee maty'iomyana' na catjoomna na ljo'.

⁷ Ndo' jndiia na matseineiⁿ ángel na mach'ee cwenta chom na ntyjo nomts'om, matso:

—Mayuu' na ljo', 'U Ta Ty'oots'om na matsei'xmaⁿñ'eⁿ cha'tso nnom najnda, mache' cantyja na maty'iomyana' ndo' majo'ndyo' na macu'xeⁿ nn'aⁿ.

⁸ Jnda jo' juu ángel na jnda ñequiee tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naaⁿaⁿ nacjoo' ñe'quioom'. Ndo' tquiaana' najndeii ñe'quioom' na nntseiconaa' nn'aⁿ. ⁹ Nioom tcondye nn'aⁿ nc'e na jeeⁿ jmeiⁿ ñe'quioom'. Saa tîcalcwe' n'omna, meiⁿ tîcala't'maaⁿndyena Ty'oots'om. Yacheⁿ tyotjeii'na ñ'oom ntjeiⁿ na wi'na' nacjoo' xuee' nqueⁿ na waa najneiⁿ na tjoom'm cha'tso nawi'ñeeⁿ nacjoona.

¹⁰ Jnda jo' juu ángel na jnda 'om tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naaⁿaⁿ nacjoo' tio yuu na wacatyeeⁿ quioo'jndii tquiee. Ndo' seijaaⁿñena' cha'tso ndyuaa na m'aⁿ nn'aⁿ na matsa'ntjoom. Ndo' joo nn'aⁿñeeⁿ tyonda'na tsaana na jeeⁿ cwajndii tyoquiina' joona. ¹¹ Saa meiⁿ na luaa', tîcalcwe' n'omna natia na cwil'ana. Yacheⁿ tyoluena ñ'oom ntjeiⁿ na wi'na' nacjoo' Ty'oots'om na m'aaⁿ cañoom'luee nc'e na chona ntyje'ñeeⁿ ndo' jeeⁿ maquiina' joona.

¹² Jnda jo' juu ángel na jnda yom tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naaⁿaⁿ ts'om jndaa t'maⁿ Eufates. Mana seicaaⁿna' jndaa'ñeeⁿ, cha nntseicanaaⁿñena' cwii nato ndyuaa'ñeeⁿ na nncwinom nt'om nn'aⁿ. Naⁿñeeⁿ cwiluiindy^e nn'aⁿ na cwitsa'ntjom ndyuaa jo ndo' na mandyowa ñe'quioom'.

¹³ Quia jo' nty'iaya ndyee espíritu na cwajndiindy^e. Cwii jlui'nom naquii' 'ndyoo juu catsoomjndii, cwiicheⁿ jlui'nom 'ndyoo quioo'jndii tquiee, ndo' cwiicheⁿ jlui'nom 'ndyoo tsaⁿ na mañequiaa ñ'oom cantu. Matseijomna' espíritu'ñeeⁿ cha'cwijom quioo' candaa. ¹⁴ Joo espíritu'ñeeⁿ cwiluiindyena naⁿjndii. Jndye nnom 'naaⁿ cwil'ana na xocandaa nnts'aa na cwe' ts'aⁿ. Cwi'oontyjaⁿna nn'aⁿ na cwitsa'ntjom cha'waati tsjoomnancue, na nla'tjomna naⁿñeeⁿ na nl'ana tia' nacjoo' Ty'oots'om, nqueⁿ na matseixmaⁿñ'eeⁿ cha'tso nnom najnda, jnda tqeⁿ xuee na nncuaa tia'. ¹⁵ Matso nquii Jesucristo: “Queⁿyo' cwenta, majndeiiito manncuacañooⁿya 'o cha'na

quich'ee tsaⁿcanch'ue. Jeeⁿ neiiⁿ! juu ts'aⁿ na m'aaⁿc'eeñe xjeⁿñeeⁿ na cwee liaa', ee xocalui'jnaaⁿñê na ñecasei'ñê.”
 16 Quia jo' ndyee naⁿjndii'ñeeⁿ jla'tjomna cha'tso nn'aⁿ na cwitsaⁿntjom cwii joo yuu na jndyu Armagedón ñequio ñ'oom hebreo. Jo' jo' nl'ana tia' nacjoo' Ty'oots'om.

17 Jnda jo' juu ángel na jnda ntquiee' tjacu'nquioom nawi' na ñjom waso 'naaⁿaⁿ nacjoo' jndye. Ndo' naquii'cheⁿ wats'om cañoom'luee teic'uaa jndyee' nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio 'naaⁿaⁿ. Tsoom:

—Cha'tso jnda tuii.

18 Quia jo' teitquioo' chom ntsuee, jndei teic'uaa, ndo' jeeⁿ tyola'xuaa ntsuee. Jndei tyots'eii. Cantyjati na m'aⁿ nn'aⁿ tsjoomnancue, tijoom ñes'eii cha'na s'eii luaa'.
 19 Seityuii'ñ'eⁿna' tsjoom t'maⁿ Babilonia, ndo' sei'ndaa'na' jndye njoom cha'waa tsjoomnancue. Ee Ty'oots'om ticatsuu' ts'oom nn'aⁿ na la'xmaⁿ cwentaa' tsjoom t'maⁿ Babilonia na nnjoom cantyja na ñel'ana. S'aaⁿ na jndei'na' cweñ'eⁿna na ñjom waso 'naaⁿaⁿ na jeeⁿ matseiw'eeⁿ joona. 20 Quia jo' macanda tsuu cha'tso ndyuaaxeⁿncwe, ndo' meiⁿ cwii sjo tatquioo'. 21 Tquiaa tsaaⁿ t'maⁿ cjoo nn'aⁿ na jnaⁿna' tsjo'luee. Jaa'na' cha'na wen'aaⁿ kilos na cwiina'. Ndo' jnaaⁿ jo' tyolue nn'aⁿ ñ'oom wi' na ntjeiⁿ nacjoo' Ty'oots'om.

17

Na maco'wi'na' sculjaa'

1 Quia jo' cwii na ntquiee' ángeles'ñeeⁿ na tyolei'cho ntquiee' watso, tyje'cañoom ja. Tsoom nooⁿ:

—Candyo' luaa ndo' m'mooⁿya njom' na nntu'xeⁿndye nn'aⁿ tsjoom t'maⁿñeeⁿ na wacatyeeⁿna' cjoo' jndye ndaa. Juu tsjoom'ñeeⁿ matseijomna' cha'cwijom cwii sculjaa'.
 2 Cha'na cwila'ntjei'ndye nn'aⁿ na cwe' luaa' m'aⁿ ñ'eⁿ sculjaa', maluaa' cwil'a nn'aⁿ na cwitsaⁿntjom tsjoomnancue, na cwilajomndye cantyja 'naaⁿ tsjoom t'maⁿñeeⁿ. Ee cwi'oontyjoⁿ cha'tso nnom jnaⁿ na cwinty'iaana na cwiluii tsjoom'ñeeⁿ. Ndo' jndye nn'aⁿ na cwinaⁿ cha'waa tsjoomnancue, cha'cwijom cwindyeena cantyja 'naaⁿ winom na matseixmaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Juu na cwila'jomndyeñ'eⁿna na matseixmaⁿna', matseijomna' cha'cwijom na matseitjomñe ts'aⁿ ñequio sculjaa'.

3 Quia jo' tco'na' nooⁿ cwii na t'moⁿ Espíritu Santo. Tjañ'oom ángel'ñeeⁿ ja cwii joo yuu na tjaa'naⁿ nn'aⁿ c'oom. Jo' jo' nty'iaya cwii yuscu na wa'lljoo nacjoo' quioo'jndii na weeñe. Cha'waañeyo' teiljei ñ'oom ntjeiⁿ na matseijnaaⁿna' Ty'oots'om. Ndo' niom ntquiee' xqueⁿyo' ndo' nqui ndei'jndyee'yo'. 4 Cwee yuscu'ñeeⁿ liaa colo catsioo' ñ'eⁿ

colo wee, ndo' tycwi'ñê ñequio s'omcajan, ñequio jndye nnom ljo' ñ'en tã' na jee' jnda. Ndi' waso na tui' ñ'en s'omcajan ts'oqñ. Waso'ñee' too'che' ñjom na cwajndii na matseijomna' natia na mach'ee' na matseintjeii' nn'a'. ⁵ Ndo' staa' teiljeii' ñ'oom na cwe' tjañoom' na matseicajndyuna' jom. Matsona': "Luaa'ñe tseixma' tsjoom t'ma' Babilonia. Cwiluiñê tsondyee lculjaa', ndo' x'lee cha'tso na cwajndii na cwiluii tsjoomnancue." ⁶ Ndo' nty'iaaya yuscu'ñee', cha'cwijom na cañe' na jee' neii'e' matseicwje' nn'a' na cwiluiindyewentaa' Ty'oqts'om, na tyotjei'yuu'ndye cantyja 'naa' Jesús. Quia na nty'iaaya jom jee' seitsa'na' ja. ⁷ Saa matso ángel'ñee' noqñ:

—¿Chiuu na jee' m'aa' ts'om'? Ja m'moq'ya njom' ñ'oom wanty'iuu' cantyja 'naa' yuscum'aa', ndo' cantyja 'naa' quioo'jndii tqúee na chuu jom luaa', na niom ntquiee' xque' ndo' nqui ndei'jndyee'. ⁸ Juu quioo'jndii'ñee' na jnda tco'na' na nty'ia' ñetando'yo' ndo' je' tacwando'yo' saa quia nlui'nnda'yo' yuu na ticantycwii na njoom. Jnda chii nncju' Ty'oqts'om juuyo' yuu na nntsuuñeyo'. Cantyjati na tuii tsjoomnancue maxje' waa cwii libro na chuuna' ncúee nn'a' na ticantycwii na cwita'ndo'. Saa nquiee nn'a' na m'a' tsjoomnancue na tyoowiljeii ncúeena nacjoo' libro'ñee', jee' nntseitsa'na' joona quia na nnty'iaannda'na quioo'jndii'ñee'. Ee teiyo ñet'oomyo' ndo' je' tac'oomñeyo' saa quia nncwje'nnda'yo'.

⁹ Ts'a' na jndo' ts'om maca'na' na catsei'noqñ'ñ' ñ'oomwaa: Ntquiee' xque' quioo'jndii'ñee' cwit'moq'na' ntquiee' ta yuu na wacatyee' yuscu'ñee'. ¹⁰ Ndo' mati joo ntquiee' xque'yo' cwit'moq'na' ntquiee' nn'a' na cwitsa'ntjom. 'Omndye joona jnda tja, ndo' cwii joona mam'aa' ts'iaa' je', ndo' cwii quia nnc'oom. Saa quia na nncwjee'e' matsona' na tijndye xúee nnc'oom. ¹¹ Ndo' quioo'jndii'ñee' na ñetando' ndo' je' tacwando', juuyo' cwiluiñeyo' cwiiche' ts'a' na matsa'ntjom na jnda ñee' ndo' matseix'iaa'ñe ñequio ntquiee' na'ñee'. Saa xe' jnda nncju' Ty'oqts'om jom yuu na cwitsuundye nn'a'.

¹² 'Ndo' nqui ndei'jndye na tco'na' na nty'ia' na ntyjoo xque'yo' cwit'moq'na' nqui nn'a' na cwiluii'tma'ndye saa tyoona'na' na nnts'a'ntjomna. Quia nnto'ñoomna na nnts'a'ntjomna cwe' cwii ta'ndyo ñequio juu quioo'jndii. ¹³ Na'm'a' ñe'cwii ñ'oom joona, ndo' cantyjati najnda na la'xma'na ñequio na cwitsa'ntjomna nñe'quiana jo' nnom quioo'jndii'ñee'. ¹⁴ Nqui na'ñee' nl'ana tia' nacjoo' Catsma', saa jom nna'ñe ñ'e'ndye joona ee cwiluiñê Ta jo ndaa' cha'tso nn'a' na cwiluiitquiendye ndo' na cwiluiñê na matsa'ntjoom cha'tsondyee nn'a' na cwitsa'ntjom. Ndo' mati nquiee nn'a' na

t'maⁿ Ty'oots'om, joona nla'jomndyena ñ'eⁿ nquii Catsmaⁿ, ee cwiluiindyena nn'aⁿ na jnda tjeii'ñê cwentaaⁿaⁿ ndo' cwila'candaa'ndyena jo nnoom.

¹⁵ Quia jo' tsoti ángel'ñeeⁿ nqoⁿ:

—Ndaa na tco'na' na nty'ia' na cwiťjom yuu na wa-catyeeⁿ sculjaa'ñeeⁿ, jo' jo' ma'moⁿna' nn'aⁿ na jndyendye na jnaⁿ ticwii cwii ndyuaa, ndo' ticwii cwii nnom nn'aⁿ na tjachuii'ndye, ñequio ticwii cwii nnom na tjachuii' ñ'oom na cwila'neiⁿna. ¹⁶ Ndo' joo nqui ndei'jndye na nty'ia' na ntyjoo xqueⁿ quioo'jndii na cwiť'moⁿna' nqui nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndye, nncue'ntyjo na joona nnc'omna na jndooona sculjaa'ñeeⁿ. Nla'tyuii'na jom ndo' cha'cwijom nl'ana na nljoo'ñê na ñecasei'ñê. Nntquiina seiⁿeⁿ ndo' nla'cona jom ñ'eⁿ chom. ¹⁷ Ee s'aa Ty'oots'om naquii' n'omna na cal'ana cantyja na sejinda'ñê hasta nntseicandaa'ñeñ'eⁿna' ñ'oom na tqeⁿtyeeⁿ. Jo' chii nnc'omna na ñecwii ñ'oom joona ndo' ññe'quiana najndeiⁿ na la'xmaⁿna nnom quioo'jndii. ¹⁸ Ndo' juu sculjaa'ñeeⁿ na tco'na' na nty'ia' ma'moⁿna' tsjoom t'maⁿñeeⁿ na maqueⁿna' xjeⁿ cha'tso nn'aⁿ na t'maⁿ cwilui-indye tsjoomnancue.

18

Na tyuii' tsjoom Babilonia

¹ Quia jnda teinom na tuii na luaa', nty'iaya cwiicheⁿ ángel na jnaⁿ cañoom'luee na jndyocue. Jeeⁿ t'maⁿ najndeiⁿ tseix-maaⁿ ndo' juu na caxueeñê seixueeñena' cha'waa tsjoomnancue. ² Ndo' teic'uaa jndeiⁿ seixuaⁿ, tsoom:

—Jnda tyuii', jnda tyuii' tsjoom t'maⁿ Babilonia. Tsjoom'ñeeⁿ tseixmaⁿna' w'aa naⁿjndii ñequio yuu cwic'eeⁿ cha'tso espíritu na cwajndiindy. Ndo' tseixmaⁿna' yuu cwentaa' ticwii cwii nnom cantsaa na cwajndiindy ndo' ts'iaaⁿndye. ³ Ee cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue jnda jla'ntjei'ndyena cantyja 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ, cha'cwijom cwicandyeena mach'ee sculjaa' na matseijnqoⁿ'oⁿ n'omna. Ndo' nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndye na cwiťsa'ntjom tsjoomnancue jnda jla'ndaa'ndye cheⁿnquiee cantyja 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ, cha'cwijom cwe' m'aⁿyana ñ'eⁿ sculjaa'. Ndo' nn'aⁿ nt'omcheⁿ njoomnancue na cwila'jnda ndo' cwindaa teityandyena nc'e nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ cha'tso na queeⁿ n'omna, tical'ana xjeⁿ na jla'catsuuna s'om 'naaⁿna.

⁴ Jnda jo' jndiia cwiicheⁿ jndyee na teic'uaa cañoom'luee. Matso:

—O nn'aⁿya na la'xmaⁿ'yo' cwentaya, calui'yo' quii'ntaaⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ cha tints'aana' na mati 'o nla'jomndyo' jnaaⁿna, ndo' jo' jo' nntjom'yo' nawi' t'maⁿ na nntjoomna.

⁵ Ee jnda teicanto' jnaaⁿna hasta cañoom'lueecheⁿ ndo' Ty'oots'om ñjom ts'oom natia na la'xmaⁿna. ⁶ Jo' chii cal'a'yo' nawi' ñ'eⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ cha'xjeⁿ ñel'a joona ñequio nt'omcheⁿ. We ndii' nnjoom nl'a'yo' cha'cwijom cwila'c'u'yo' joona 'naⁿ na ñjom waso, jo' jo' nawi' na nntjoomna, cha'xjeⁿ na l'a joona ñ'eⁿ nt'omcheⁿ. We ndii' najnda nawi'ñeeⁿ ññe'quia'yo' ndaana. ⁷ Cantyati na tyola't'maaⁿndye cheⁿnquiee nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ ndo' tical'ana xjeⁿ cantyja na ya tyom'aⁿna, malaa'ti' cal'a'yo' na nlquiina' joona ndo' na cwajndii nntjoomna. Ee na jla'tiuuna naquii' n'omna: "Jaa m'aaⁿtyaaⁿya na cwitsa'ntjooⁿya. Tyoo'ndiina' jaa na nnc'oqⁿya cha'na cwii yuscu na jnda ljoñe. Jaa xocatjooⁿya na nnc'oqⁿya na cwityuaaya." ⁸ Manc'e na luaa' waa, jo' chii majndeii to t'maⁿ nlco'wi'na' nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Nncwje nn'aⁿ ndo' nnquioo jndo' t'maⁿ ndo' t'maⁿ nntseichjoo'na' n'om nn'aⁿ. Ndo' nlco tsjoom'ñeeⁿ ñ'eⁿ chom. Ee nquii Ty'oots'om na macu'xeeⁿ nn'aⁿ, t'maⁿ waa najndeii na cwiluiiñe.

⁹ Ndo' nquiee nn'aⁿ na cwiluiindyena na cwitsa'ntjom njoomnancue, t'aa'ndyena ñequio natia na tseixmaⁿ tsjoom'ñeeⁿ, na tical'ana xjeⁿ, jla'cõna 'naaⁿna ñ'eⁿ natia na tyol'ana. Naⁿñeeⁿ nntyueena ndo' nla'xuaana quia na nnty'iaana na cwi'oowa ndioom na cwico tsjoom'ñeeⁿ. ¹⁰ Tquia nncwintyjee'na na nquiaana nawi' t'maⁿ na cwitjoom nn'aⁿ. Nluena:

—Wi', wi' matjom tsjoom t'maⁿ, juu tsjoom Babilonia na t'maⁿ cwiluiiñena'. Ee ñejomto tyjee'cañoom na macowi'na' juuna'.

¹¹ Mati nn'aⁿ nt'omcheⁿ ndyuaa na cwila'jnda ndo' cwindaa nntyueena ndo' nntseichjoo'na' n'omna cantyja 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ee tjaa 'ñeeⁿ cwii 'ndiina' na ñe'catseijndati 'naⁿ na cwindaaana. ¹² Joona cwilei'chona canchuu s'omcajaⁿ, s'omxuee, ljo' na jeeⁿ jnda, ta' perlas, liaa lino na jeeⁿ ya, liaa seda, liaa colo catsioo' ñequio colo wee. Ndo' cwindaaana cha'tso nnom n'oom na jeeⁿ cachina', ñ'eⁿ cha'tso 'naⁿ na tuiina' ñ'eⁿ tsei'jndyee' elefante, ñ'eⁿ jndye 'naⁿ na tuiina' ñ'eⁿ n'oom na jndati, ñ'eⁿ 'naⁿ na tuiina' s'omwee, ñ'eⁿ xjo hierro, ndo' ñ'eⁿ tsjo' mármol. ¹³ Mati cwilei'chona canchuu tscwaa canela, ñ'eⁿ jndye nnom 'naⁿ na cachi, ñ'eⁿ suu, ñ'eⁿ ntsuee' ts'oom mirra na cwiluii ndaaljaa', ñ'eⁿ cwiicheⁿ ntsuee' ts'oom na cwiluii nasei. Ndo' ñ'eⁿ canchuu winom, seitye, jndaa tyoo' ya, ñ'eⁿ lqueeⁿ jndaa tyoo'. Mati ntmaaⁿ catsondye, ñ'eⁿ canmaⁿ, ntmaaⁿ catso, ñ'eⁿ tornom na cwi canty jandyeyo', ndo' ñ'eⁿ jndye nn'aⁿ na cwiwil'uandye na candye'ntjomtyeⁿ, na juu ts'iaaⁿñeeⁿ

matseijomna' cha'cwijom cwiwil'ua añmaaⁿ nn'aⁿ. ¹⁴ Ndo' nlue nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ:

—Cha'tso 'naⁿ na tyolaqueeⁿ n'om'yo', jnda ntycwii cantyja 'naaⁿna'. Ndo' cha'tsoti 'naⁿ na yati na quit'maⁿ n'om'yo' ñequio cha'tso na neiⁿnco nquiu'yo', jnda tsuundyo' cantyja 'naaⁿna'. Tajom nnts'aannda'na' cha'xjeⁿ na ñet'om'yo'.

¹⁵ Ndo' joo nn'aⁿ na cwila'jnda ndo' cwindaa, cantyja 'naaⁿ nmeiⁿ jnda teityandyena. Tquia nncwi'ntyjee'na na mati joona nquiaana nawi' t'maⁿ na nntjoom nn'aⁿ. Nntyueena ndo' nla'xuaana na matseichjoo'na' n'omna. ¹⁶ Nluena:

—Wi', wi' matjom tsjoom t'maⁿ. Ee tsjoom'ñeeⁿ tyocwee' nn'aⁿ liaa lino na yati, ñequio liaa colo catsioo', liaa colo wee. Tyola'tycwi'ndyena s'om cajan, ta' ljo' na jeeⁿ jnda, ndo' ta' perlas. ¹⁷ Saa ñejomto mana ntycwii cantyja na tyandye naⁿñeeⁿ.

Ndo' cha'tso nn'aⁿ na cwilei'cho l'aandaa, ñequio nn'aⁿ na cwi'ooñjomndye joona', ñequio naⁿntjom na cwil'a ts'iaaⁿ naquii' l'aandaa, ñequio cha'tsondye nn'aⁿ na cwita'ntjom cantyja 'naaⁿ joona', tquia tyomei'ntyjee' naⁿñeeⁿ. ¹⁸ Yocheⁿ na nty'iaana ndioom na cwico tsjoom'ñeeⁿ, tyola'xuaana, tyoluena:

—Tijoom ñetuaa cwii tsjoom na jeeⁿ tyañe cha'na tsjoomwaa'.

¹⁹ Tyotioona ts'ojndaa nqueⁿna, tyotyueena na chjoo' n'omna. Tyola'xuaana, tyoluena:

—Wi', wi' matjom juu tsjoom t'maⁿ. Cha'tsondyo jaa na cwita'ntjooⁿya ñequio l'aandaa, juu na tyañe tsjoom'ñeeⁿ seityana' jaa. Saa ñejomto tyuii'ñ'eⁿna'.

²⁰ 'O na m'aⁿyo' cañoom'luee, c'om'yo' na neiⁿ'yo' cantyja 'naaⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ndo' mati 'o nn'aⁿ na tqueⁿlju' Ty'oots'om n'om'yo', ñequio 'o apóstoles ñequio 'o profetas, je' je' c'om'yo' na neiⁿ'yo'. Ee na jnda tiomndyena s'aa Ty'oots'om na tyota'wi'na 'o.

²¹ Jnda jo' nty'iaya cwii ángel na jeeⁿ indeii, seiweeⁿ cwii tsjo' t'maⁿ cha'cwijom tsjo'suu na cwitua. Tjoom'm juuna' ts'om ndaaluee. Tsoom:

—Maluaa' matseijomna' na cwityuii' tsjoom t'maⁿ Babilonia. Tajom nleitquiao'nnda'na'. ²² Ndo' naquii' tsjoom'ñeeⁿ tajom ndiinnda' ts'aⁿ na c'uuaa cwitjoo' música, cha'na arpa, tsmaaⁿ, ntu. Mati tajom nleitquiao'ñennda' cwii ts'aⁿ na sei'naaⁿ'ya cwii nnom ts'iaaⁿ, meiⁿ tajom nleic'uaannda' na nntua ñ'eⁿ tsjo'molinom. ²³ Naquii' tsjoom'ñeeⁿ tajom nleixueennda' chom lámpara. Ndo' tajom nleic'uaannda' na cwiwit'maaⁿ na macoco ts'aⁿ. Nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ na tyola'jnda ndo' tyondaa ñet'oomna' na tyoluiit'maⁿndyetina quii'ntaaⁿ

cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue. Ndo' ts'iaaⁿ calua' na l'a nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ, tquiu'nn'aⁿna' nn'aⁿ cha'waa tsjoomnancue.

²⁴ Ndo' seicanooⁿna' na nn'aⁿ tsjoom'ñeeⁿ jla'cwjeena profetas ñequio nn'aⁿ na jnda tqueⁿljoom'm n'om. Mati waa jnaaⁿna na tcwe' nioom cha'tso nn'aⁿ tsjoomnancue na jnda tja nc'e na cwila'yu'.

19

¹ Jnda teinom na nmeiiⁿ, jndiia na teic'uaa jndyee cwii tmaaⁿ nn'aⁿ na jndyendye na m'aⁿ cañoom'luee. Cwiluena: Aleluya. Nquii Ty'ooots'om cwentaaya tseixmaaⁿ na cwilui'n'maaⁿndyo.

Maty'iomna' na calawaⁿandyaaya jom, ee nqueⁿ tseixmaaⁿ najneiⁿ.

² Macu'xeeⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ na maty'iomyana' ndo' ñequio ñ'oom na mayuu'.

Ee jnda tu'xeeⁿ juu sculjaa' na jndye ñ'oom niom cantyja 'naaⁿ,

tsaⁿ na sei'ndaa' nn'aⁿ tsjoomnancue na cwe' tyom'aⁿyana ñ'eⁿñe.

Ee jnaaⁿ juu na tja nn'aⁿ cwentaa' Ty'ooots'om na tyondye'ntjom nnoom,

jo' chii s'aaⁿ na tiroomñe tsaⁿñeeⁿ.

³ Ndo' cwiicheⁿ cwii ndii' jluena:

—Aleluya. Ticantycwii na cwi'oowa ndioom na cwico tsjoom'ñeeⁿ.

⁴ Ndo' joo ntquiuu nchoo' ñequiee nn'aⁿ na cwiluiitquiendye ñequio joo ñequiee naⁿ na ta'ndo', ty'eta'nquiona nnom nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio. Tyola't'maaⁿndyena jom, tyoluena:

—Aleluya. Amén.

⁵ Quia jo' teic'uaa cwii jndye nacañoom' tio, tso:

Cha'tsondyo' 'o na cwindye'ntjom'yo' nnom Ty'ooots'oomya, cala't'maaⁿndyo' jom.

'O nn'aⁿ na cwicatyue'yo' jom, meiiⁿ na cje cwil'a'yo', meiiⁿ na t'maⁿ cwiluiindyoy',

cala't'maaⁿndyo' jom.

Na nncoco juu na cwiluiiñe Catsmaⁿ

⁶ Quia jo' jndiia na teic'uaa cha'cwijom na cwila'neiⁿ jndyendye nn'aⁿ, cha'cwijom na c'uaa 'ndyoo jndaa, ndo' cha'cwijom na jndeiⁿ cwila'xuaa ntsuee. Tyoluena: Aleluya. Nquii Ta Ty'ooots'om cwentaaya, cha'tso nnom najn-deiⁿ matseixmaaⁿ,

m'aaⁿ na matsaⁿntjoom.

⁷ C'oonyⁿ na neiiⁿya. Cats'aana' na t'maⁿ na neiiⁿ n'oonyⁿ, ndo' calawaⁿandyaaya jom.

Ee jnda tue'ntyjo na manncoco nquii Catsmaⁿ.

Ndo' tsaⁿ na nluiiñe scoom'm mam'aaⁿc'eeñe.

⁸ Macwee liaa lino na jeeⁿ ya na jnda jndaa', caxueena' ndo' lju'na'.

Juuna' tseixmaⁿna' cha'tso nnom ts'iaaⁿ na maty'iomyana' na ñel'a nn'aⁿ na tqeⁿ Ty'o^oots'om na lju' n'om.

⁹ Quia jo' tso ángel nqoⁿ:

—Luaa catseiljei': "Jeeⁿ neiiⁿ nn'aⁿ na maqueeⁿ Ty'o^oots'om na cala'jomndye nantquie na macoco juu Catsmaⁿ."

Jnda chii tsoom nqoⁿ:

—Ñ'oommeiⁿ la'xmaⁿna' ñ'oom na mayuu' na matseineiⁿ nquii Ty'o^oots'om.

¹⁰ Quia jo' tcoo'a xtya jo nc'ee ángel'ñeeⁿ na nntseit'maaⁿndyo jom. Saq tsoom nqoⁿ:

—Tintsa' na luaa' ee tjom na cwindya'ntjooⁿya nnom Ty'o^oots'om ñ'eⁿndyu' ñequio nquiee nc'ia' na cwiljoo'ndyetyeⁿ cantyja 'naaⁿ ñ'oom naya na t'moⁿ Jesús. Macanda nquii Ty'o^oots'om catseit'maaⁿndyu'.

Ee ñ'oom na cwitjei'yuu'ndye nn'aⁿ cantyja 'naaⁿ Jesús, ljo'yu la'xmaⁿna' ñequio ñ'oom' Ty'o^oots'om na tyoñequia profetas.

Ts'aⁿ na ljo caso canchii'

¹¹ Quia jo' nty'iaya na wanaaⁿ cañoom'luee. Teitquioo'ñe cwii caso canchii' ndo' nqueⁿ na ljoom juuyo' matseica-jdyuna' jom tsaⁿ na ñe'cwii na mach'eeⁿ ndo' na mayom'm. Macu'xeeⁿ nn'aⁿ cha'xjeⁿ na maty'iomyana' ndo' mach'eeⁿ tia' nacjoo nn'aⁿ na cwi'oo nacjoom'm. ¹² N'omnnoom matseijomna' cha'cwijom ntsaachom ndo' jndye corona ñjom xqueeⁿ. Waa xueⁿeⁿ na teiljeiina' nacjoom'm na macanda nqueⁿ ntyjeeⁿ, tjaa'naⁿ ñeeⁿ caljeii. ¹³ Cweⁿ cwii liaatco na teicoo'ñ'eⁿna' niom'. Ndo' xueⁿeⁿ na nquiu nn'aⁿ, jo' jo' Ñ'oom' Ty'o^oots'om. ¹⁴ Ndo' joo na cwiluiindy e sondaro cañoom'luee, ty'entyjona naxeeⁿeⁿ na ntyjondyena catso canchii'. Cwee'na liaa canchii' na lju'na' na tuiina' ñ'eⁿ lino na jeeⁿ ya. ¹⁵ Quui' 'ñom ndii' cwii xjo na jeeⁿ taa. Juuna' ma'moⁿna' na nncu'xeeⁿ nn'aⁿ njoomnancue. Ndo' juu na nntsantjoom t'maⁿ nlco'wi'na' joona. Cha'xjeⁿ cwinchjee nn'aⁿ tauva na nluii' ndaa'na', maluaa' matseijomna' na nnts'aaⁿ joo nn'aⁿ na tiñe'quiandye cantyja 'naaⁿaⁿ. Ee nquii Ty'o^oots'om na matseixmaⁿñ'eeⁿ cha'tso nnom najnda, canty-jati na matseiw'eeⁿ, maluaa' nnts'aaⁿ na nlco'wi'na' naⁿñeeⁿ. ¹⁶ Cjoo' liaⁿaⁿ ndo' cjoo' tcweeⁿeⁿ jnda teiljeii xueⁿeⁿ na matsona': "Ja cwiluiindy na matsantjoⁿya cha'tsondye nn'aⁿ na cwitsantjom. Ja t'maⁿ cwiluiindy jo ndaa cha'tso nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndye."

¹⁷ Jnda chii nty'iaya cwii ángel na meintyjee' naquii' ñe'quoom'. Jndei matseixuaⁿ na maquen^e cha'tso cantsaa na ma'ntyja tsjo'luee. Matsoom:

—Quio'yo' cala'jomndyo' nantquie t'maⁿ 'naaⁿ Ty'o^oots'om.
¹⁸ Quio'yo' na nntquie'yo' sei'ts'o 'naaⁿ nn'aⁿ na t'maⁿ n'iaaⁿ cwila'xmaⁿ, nn'aⁿ na cwitsa'ntjom sondaro, nn'aⁿ na cwilui-indye sondaro, sei'ts'o 'naaⁿ catso, mandíñeeⁿ nn'aⁿ na ñentyjondye jooyo'. Jndyendye nn'aⁿ nntquie'yo' sei'ts'o 'naaⁿna, mati ñeeⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjomtyeⁿ ndo' nn'aⁿ na m'aaⁿ xjeⁿ 'naaⁿ ñeⁿ nn'aⁿ na cje m'aⁿ, ndo' nn'aⁿ na jnda tquiendye.

¹⁹ Ndo' nty'iaya juu quioo'jndii tquiee ñequio cha'tso nn'aⁿna cwiluiitquiendye na cwitsa'ntjom tsjoomnancue ñequio sondaro 'naaⁿna. Tjomndyena na nl'ana tia' nacjoo' nqueⁿ na ljoom caso canchii' ndo' nacjoo sondaro 'naaⁿaⁿ.

²⁰ Ndo' nqueⁿ na ljoom caso canchii' ñequio sondaro 'naaⁿaⁿ jna'ndyena tia'ñeeⁿ. T'uena quioo'jndii tquiee ñequio quioo'jndii na jnda we. Juu tsaⁿ na jnda we jo', tyoñequiaa ñ'oom cantu, tyoch'ee 'naaⁿ t'maⁿ cantyja najndei quioo'jndii tquiee. Tyonquiu'nn'aⁿ tsaⁿñeeⁿ cha'tso nn'aⁿ na tquiandye na tyocañoom ljei 'naaⁿ quioo'ñeeⁿ lueena oo cantaana, ndo' tyola't'maa'ndyena na jlui'tsjaa'ñe juuyo'. Quia jo' nqueⁿ na ljoom caso canchii' tjoom'm wendye naⁿñeeⁿ na tando' naquii' ndaaluee chom yuu na cwico ljo' sufra.
²¹ Ndo' cha'tsondye sondaro 'naaⁿ naⁿñeeⁿ na cwi'ndiina' tjana. Ee nqueⁿ na ljoom caso canchii', seicwjeⁿ joona ñeⁿ xjo na macalui'nom quii' 'ñom. Ndo' cha'tso cantsaa tcwa'caxii'ndyeyo' sei'ts'o 'naaⁿ naⁿñeeⁿ.

20

Cwii meiⁿ ndyu

¹ Jnda chii nty'iaya cwii ángel na jnaⁿ cañoom'luee, jndy-ocueeⁿ. Ñ'oom ts'ow'aa na nnaaⁿ yuu na ticantycwii na njoom ndo' ñ'oom ts'uaaxjo ta. ² T'ueeⁿ catsoomjndii, juu catsuu tquiee na maxjeⁿ teiyo m'aaⁿ, juu na cwiluiñe tsa'jndii ndo' Satanás. Seityeeⁿ juu na cwiljoo'ñetyeⁿ cwii meiⁿ ndyu.
³ Ndo' tjoom'm tsaⁿñeeⁿ naquii' yuu na ticantycwii na njoom. Jnda jo' seicoom'm ndo' tuaa teincuu' na nnaaⁿ jo' jo', cha tacalui' tsaⁿñeeⁿ na ñnequiu'nn'aⁿtyeeⁿ nn'aⁿ njoomnancue. Quia jnda jnda^a cwii meiⁿ ndyu'ñeeⁿ maxjeⁿ matsona' na nnaⁿñeyaaⁿ cwe' tiyo.

⁴ Jnda chii nty'iaya jndye ndio na meindyuaandye nn'aⁿ na jnda to'ñoom ts'iaaⁿ na nntu'xeⁿna nn'aⁿ. Ndo' mati nty'iaya añaⁿ nn'aⁿ na jnda jnoⁿ cantyo' cwe' nc'e na tjei'yuu'ndyena cantyja 'naaⁿ Jesús, ndo' na tyoñequiana

ñ'oom' Ty'oots'om. Naⁿñeeⁿ tîcala't'maaⁿndyena quioo'jndii, meiⁿ juu na jlui'tsjaaⁿñeyo'. Tînquiandyena na nluui ljeii 'naaⁿyo' cantaana meiⁿ lueena. Naⁿñeeⁿ nty'iaya na tando'nnda'na na jnda tjana ndo' sa'ntjomna ñequio Cristo cwii meiⁿ ndyu. ⁵ Jo' luaa' najndyee na cwitando'xco nn'aⁿ. Saa nt'omcheⁿ nn'aⁿ na jnda tja, ticatando'nnda'na hasta quia jnda jndaa' cwii meiⁿ ndyu'ñeeⁿ. ⁶ Matio'naa'ñe Ty'oots'om joo nn'aⁿ na cwila'jomndye na cwitando'nnda' najndyee, ee cwiluiindyena na lju' n'omna. Juu na nncwje nn'aⁿ na jnda we, xocat'uiina' joona ee tjaa najndeii na matseixma'na' ñ'e'ndyena. Nla'xma'na ntyee cwentaa' Ty'oots'om ndo' Cristo. Ndo' nntsa'ntjomna ñ'e'ñê cwii meiⁿ ndyu.

⁷ Quia na jnda jndaa' cwii meiⁿ ndyu'ñeeⁿ, nndyaañe Satanás yuu na chu'tye'ñê ⁸ cha nlueeⁿeⁿ na nncjaan-quiu'nn'aaⁿ Gog ñ'eⁿ Magog, jo' jo' nn'aⁿ na m'aⁿ cha'waa tsjoomnancue. Ndo' nntseitjoom sondaro 'naaⁿ naⁿñeeⁿ na nl'ana tia'. Jndyendyena hasta matseijomna' cha'na jndye tei' 'ndyoo ndaaluee. ⁹ Ndo' nty'iaya na jna'na cha'waa tsjoomnancue. Ty'etcuundyena cha'waa ndyuua ndo' tjaa'ndyena tsei juu tsjoom na jeeⁿ candya' ts'om Ty'oots'om, yuu na cwic'eeⁿ nn'aⁿ na maqueeⁿ na lju' n'om. Saa seiquioom chom nacjoo sondaro'ñeeⁿ, seicoñ'e'na' joona. ¹⁰ Ndo' juu tsa'jndii na tquii'nn'aⁿ joona, tju'na' jom naquii' ndaalueechom yuu na cwico ljo' sufra. Jo' jo' m'aaⁿ quioo'jndii tquiie ñequio ts'aⁿ na tyoñequiaa ñ'oom cantu. Naxuee natsjom ticantycwii na maco'wi'na' joona jo' jo'.

Cwitu'xe'ndye nn'a' mach'ee Ty'oots'om

¹¹ Jnda jo' nty'iaya cwii tio canchii' na jeeⁿ t'ma'na' ndo' nty'iaya nquii Ty'oots'om na wacatyeeⁿ nacjoo' ju-una'. Tsjoomnancue ñ'eⁿ tsjo'luee jnda tsuun'ee'na' jo nnoom. ¹² Mati tco'na' nqoⁿ na nty'iaya l'oo, joo nn'aⁿ na tyoluiit'ma'ndye ñequio nn'aⁿ na tjaa ljo' tyola'xmaⁿ. Meintyjee' naⁿñeeⁿ jo nnom tio canchii'ñeeⁿ. Jnda chii sein'meiⁿ Ty'oots'om cha'tso libro na chona' ljeii na matseicanqoⁿna' cantyjati na ñel'a l'oo'ñeeⁿ. Cantyja 'naaⁿ joo ñ'oom'ñeeⁿ tu'xe'ndyena. Ndo' mati waa cwiicheⁿ libro na chuuna'ncuee nn'aⁿ na la'xmaⁿ na cwita'ndo', jnda sein'meiⁿeⁿ. ¹³ Ndo' sei'ts'o 'naaⁿ nn'aⁿ na tja naquii' ndaaluee, jndyaandyena jo' jo'. Ndo' añmaaⁿ nn'aⁿ na jnda tja na m'aⁿ yuu na meindoo' l'oo, jndyaandyena jo' jo'. Quia jo' cha'tsondye naⁿñeeⁿ tu'xeeⁿ joona cantyjati na jnda ñel'ana. ¹⁴ Xjeⁿñeeⁿ juu na mach'ee na cwiwje nn'aⁿ ndo' ñequio tsjoom l'oo, tjoom'm joona' ndaaluee chom. Juu ndaaluee chom tseixma'na' na jnda we na cwiwje nn'aⁿ. ¹⁵ Ndo' 'ñeeⁿ juu na tîcwiljeii xuee' nacjoo' libro na chuuna'ncuee nn'aⁿ na la'xmaⁿ na

cwita'ndo', tsaⁿñeeⁿ tjoom'm juu naquii' ndaaluee chom. Luaa' waa na tco'na' nqoⁿya.

21

Tsjoluee xco ñequio tsjoomnancue xco

¹ Quia jo' nty'ianqoⁿ tsjo'luee xco ñequio tsjoomnancue xco. Ee jnda ntycwii cantyja 'naaⁿ tsjo'luee najndyee ñequio tsjoomnancue najndyee. Ndo' tatjaa'naⁿ ndaaluee cwii cuaa. ² Ndo' nty'iaya tsjoom Jerusalén xco, tsjoom na lju' cwiluiñe. Jna'na' cañoom'luee na m'aaⁿ Ty'oqots'om, tycwi'na' cha'cwijom cwii yuscundyua na manncoco ñ'eⁿ saa'. ³ Quia jo' jndiia na jndei teic'uaa matseineiⁿ ángel cañoom'luee na m'aaⁿ Ty'oqots'om, matso:

—Je' mam'aaⁿ Ty'oqots'om ñ'eⁿ nn'aⁿ. Jnda ljoo'ñetyeeⁿ ñ'eⁿndyena ee maqueeⁿ joona na nn'aaⁿaⁿ. Nqueⁿ nnc'oomñê ñ'eⁿndyena ndo' nntseixmaaⁿ Ty'oqots'om cwentaana. ⁴ Ticwii cwii ndaandaana nncuee'ñê. Taxocwjena jo' jo'. Taxoc'omna na chjoo' n'omna, meiⁿ taxocatyueena, meiⁿ na taxoquiitina' joona. Ee jnda teinom cantyja na ñetjoomna najndyee.

⁵ Quia jo' nqueⁿ na wacatyeeⁿ tio, tsoom:

—Queⁿ cwenta, mats'aa na caluixco cha'tso.

Mati tsoom nqoⁿ:

—Luaa catseiljei' ee ñ'oommeiiⁿ, ñ'oom na mayuu' joona'. Nndaq ntyjaa'tyeⁿ ts'om ts'aⁿ joona'.

⁶ Ndo' tsoticheⁿ nqoⁿ:

—Jnda jndaq' cha'tso. Ja m'aaⁿya cwii tjoocheⁿ na nluii cha'tso, ndo' maxjeⁿ nnc'oqoⁿya quia na jnda ntyue cha'tso. Cwiluiindyq x'e cha'tso ndo' mati ntyjii chiuu cwintycwi-ina'. Juu ts'aⁿ na ñe'c'uu ndaa, ja cwe' yuu ñequeia ndaa xq' nc'uu, ndaa na mañequiaana' na wando' ts'aⁿ. ⁷ Ñeeⁿ juu na jnda jnañe nacjoo' natia, cha'tso nayameiⁿ nndaq'. Ndo' ja nluiindyq Ty'oqots'om cwentaⁿaⁿ ndo' jom nluiiñê jndaaya.

⁸ Saa nn'aⁿ na cwitjeii'ndye cantyja 'naⁿya ee na cwcatyueena, ndo' nn'aⁿ na ticala'yu', ñequio nn'aⁿ na jnda jlui' cha'tso nnom natia l'a, nntiomna' joona naquii' ndaalueechom. Ndo' mati nn'aⁿ na cwila'cwjee nc'iaa, nn'aⁿ na cwe' m'aⁿya ñ'eⁿ nc'iaa, nn'aⁿ na calua'ndye, nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a, ñequio naⁿcantu, maxjeⁿ cha'tsondyena jnda teijndaa' na nntiomna' joona naquii' ndaalueechom na cwico ljo' sufrā. Jo' jo' yuu na jnda we na cwiwje nn'aⁿ.

Tsjoom Jerusalén xco

⁹ Quia jo' tyjee'cañoom cwii na ntquiee'ndye ángeles na ñejleicho ntquiee' waso na too' ntquiee' nnom nawi' na macanda. Tqueeⁿ tsaⁿñeeⁿ ja, tsoom:

—Candyo' ndo' m'mooⁿya njom' yuscu na waa ñomcaa', juu nluiiñe scuu' nquii Catsmaⁿ.

¹⁰ Quia jo' tco'na' nqoⁿ na nty'iaya cantyja na t'moⁿ Espíritu Santo. Tjañ'oom ángel'ñeeⁿ ja yuu waa cwii sjo' t'maⁿ na ndye. Jo' jo' t'moⁿ nqoⁿ tsjoom t'maⁿ Jerusalén, tsjoom na lju' cwiluiiñena'. Jna'na' cañoom'luee na m'aaⁿ Ty'ooots'om, jndy-ocuenta'. ¹¹ Ñ'oomna' nacaxuee na tseixmaⁿ nquii Ty'ooots'om. Maco'na' lui' cha'cwijom cwii tsjo' na jeeⁿ ndya' jnda, cha'na tsjo' jaspe, ndo' xueena' cha'cwijom tsioo. ¹² Ndiocheⁿ tsjoom'ñeeⁿ meintyjee' tatiom t'maⁿ na jeeⁿ ndye. Niom canchoo'we ndyueel'a tatiom'ñeeⁿ, ndo' meintyjee' cwii cwii ángel na cwii cwii 'ndyoots'a. Mati ncuee canchoo'we nt-maaⁿ ntseinda Israel teiljeii cwii cwiina' nacjoo' cwii cwii 'ndyoots'a. ¹³ Ndyee ndyueel'a niom jo' ndo' na macalui' ñe'quiom', ndyee ndyuel'a niom jo' ndo' na m'aⁿ cancjoo ntquiee', ndo' jo' ndo' na m'aaⁿ caxjuu tsoom'naaⁿ, ndo' cantyja na majaacue ñe'quiom'. ¹⁴ Tuii tsia'ntsjö' tatiom tsjoom'ñeeⁿ ñ'eⁿ canchoo'we ljo' na jeeⁿ nt'maⁿ. Ndo' canchoo'we apóstoles, teiljeii xuee' cwii cwii joona nacjoo' cwii cwii tsjo'ñeeⁿ.

¹⁵ Nquii ángel na seineiⁿ ñ'eⁿndyö maleiñ'oom cwii ts'oomxjeⁿ na tuiina' ñ'eⁿ s'om cajanⁿ. Ñ'eⁿ juuna' nncwjeeⁿeⁿ xjeⁿ tsjoom'ñeeⁿ, ñequio tatiom na meintyjee' ndiocheⁿ ndo' ñequio ndyueel'a tatiom'ñeeⁿ. ¹⁶ Juu tsjoom'ñeeⁿ ljo'yu xjeⁿ nquina', ñe'cwii xjeⁿ cantyja na tmei'na' ndo' cantyja na tcona'. Quia jo' tjeii'eⁿ xjeⁿ cwii ntyjaa' tsjoom'ñeeⁿ ñequio ts'oomxjeⁿ 'naaⁿaⁿ. Tue'ntyjö cha'na we meiⁿ waljoo' we siaⁿto kilómetros na tco juuna'. Ñe'cwii xjeⁿ cantyja na tcona' ñequio na tmei'na' ñequio na ndyena'. ¹⁷ Mati tjeii'eⁿ xjeⁿ tatiom cwanti na ndyena'. Tue'ntyjö cha'na ndyeeⁿaaⁿ nchoo' qui nchoo' ñequiee metros na ndyena'. Ndo' ts'oomxjeⁿ na teil'uee'ñe ángel matseijomna' cha'xjeⁿ na tco ts'oomxjeⁿ na cwiwil'uee'ndye nn'aⁿ.

¹⁸ Tatiom'ñeeⁿ tuiina' ñ'eⁿ ljo' jaspe, ndo' juu tsjoom tuiina' ñ'eⁿ s'omcajanⁿ ya. Maco'na' lui' cha'na mach'ee cwii tsioo na caxuee. ¹⁹ Teichjoom tsia'ntsjö' tatiom tsjoom'ñeeⁿ ñequio cha'tso nnom ljo' na jnda. Tsjo' t'maⁿ najndyee, tsjo' cachuii' na jndyu jaspe, tsjo' na jnda we, na jndyu zafiro. Tsjo' na jnda ndyee, cachuii' na jndyu ágata. Tsjo' na jnda ñequiee, mati cachuii' na jndyu esmeralda. ²⁰ Tsjo' t'maⁿ na jnda 'om, colo wee na caljeii na jndyu ónice. Tsjo' na jnda yom, tsjo' wee na jndyu cornalina. Tsjo' na jnda ntquiee', cajan'na' na jndyu crisólito. Tsjo' na jnda ñeeⁿ, cachuii'na' cha'na ndaaluee na jndyu berilo. Tsjo' na jnda ñjeeⁿ, colo tso'ndaa na jndyu topacio. Tsjo' na jnda nqui, colo wii na jndyu crisoprasa. Tsjo' na

jnda canchoo'cwii, colo tsā na jndyu jacinto. Ndo' tsjo' na jnda canchoo'we, colo catsioo' na jndyu amatista. ²¹ Canchoo'we ndyueel'a na niom tatiom, tuiina' ñ'eⁿ tã perlas. Cwii cwii 'ndyoots'a tuiina' ñ'eⁿ cwii tã perla t'maⁿ. Ndo' nataa t'maⁿ tsjoom'ñeeⁿ tuiina' ñ'eⁿ s'omcajaⁿ ya. Maco'na' lui' cha'na mach'ee cwii tsioo na caxuee.

²² Ndo' tjaa'naⁿ wats'om nty'iaya tsjoom'ñeeⁿ, ee nquii Ta Ty'ooots'om na tseixma'ñ'eeⁿ cha'tso nnom najnda, ñequio nquii Catsmaⁿ, joona cwiluiindyena wats'om cwentaa' tsjoom'ñeeⁿ. ²³ Ndo' jo' jo' tica'na' ñe'quioom', meiⁿ chi' na nla'xuee. Ee cantyja na caxueeñe Ty'ooots'om ñequio juu Catsmaⁿ, jo' naxuee jo' jo'. ²⁴ Nn'aⁿ njoomnancue na jnda jlui'n'maaⁿndye nnc'omna cantyja naxuee tsjoom'ñeeⁿ. Ndo' nn'aⁿ na cwiluiit'maⁿndyeti tsjoomnancue, juu na matseit'maaⁿñena' joona, nnc'oon'omna juuna' tsjoom'ñeeⁿ ndo' nla't't'maaⁿndyena nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo'. ²⁵ Tsjoom'ñeeⁿ tjaa'naⁿ natsjom. Jo' chii ticatã ndyueel'a tatiom ndiocheⁿ ee ñe'nquii'cheⁿ naxuee. ²⁶ Nn'aⁿ njoomnancue nnc'oochona cha'tsoti na ya na la'xmaⁿna ndo' nla't't'maaⁿndyena nn'aⁿ na m'aⁿ jo' jo'. ²⁷ Tsjoom'ñeeⁿ tijoom nncjaaquee' mei'nquia na tilju', meiⁿ nn'aⁿ na cwajndii cwil'a, meiⁿ nn'aⁿ na cwila'neiⁿ cantu. Macanda nnc'ooquie' nn'aⁿ na teiljeii ncuee nacjoo' libro cwentaa' juu Catsmaⁿ. Na'ñeeⁿ ticantycwii na cwita'ndo'na.

22

¹⁻² Jnda jo' t'moⁿ ángel'ñeeⁿ cwii jndaa na cwina'na' x'lee tio na wacatyeeⁿ Ty'ooots'om ñequio Catsmaⁿ. Macaana' xcwe ts'om nataa t'maⁿ tsjoom'ñeeⁿ. Ndaa na cwinaaⁿ jo' jo' jeeⁿ xueena' cha'cwijom tsioo ndo' juuna' mañequiaana' na ticantycwii na cwita'ndo' nn'aⁿ. Mati we ntyja 'ndyoo jndaa meintyjee' n'oom na cwiñe'quia na cwita'ndo' nn'aⁿ. Ntyja canchoo'we nnom tã n'oom'ñeeⁿ, ndo' cwii cwii nnom tã cwiqiuena' tincwii chi'. Mati tscoo n'oom'ñeeⁿ la'xma'na' nasei na matsein'ma'na' nn'aⁿ njoomnancue. ³ Mei'cwii nnom nawi' na cwitjoom nn'aⁿ taxocanty'iaana jo' jo'. Macanda nquii Ty'ooots'om nncwacatyeeⁿ tio 'naa'na' jo' jo' ñequio Catsmaⁿ ndo' nn'aⁿ na cwindye'ntjom nnom nla't't'maaⁿndyena jom. ⁴ Nnty'iaandaana jom ndo' nñoom xueⁿeⁿ cantaana. ⁵ Taxocuaa natsjom ndo' taxoca'na' chom lámpara, meiⁿ ñe'quioom' ee nquii Ta Ty'ooots'om cwiluiiñe naxuee ndaana. Ndo' ticantycwii na cwitsã'ntjomna.

Manndyoo' na ndyonnda' Jesucristo

⁶ Jnda jo' tso ángel'ñeeⁿ nooⁿ:

—Cha'tso ñ'oommeiⁿ tjacantyja na mayuu'na', jo chii nddaa ntyjaa'tyeⁿ ts'om ts'aⁿ joona'. Nquii Ta Ty'ooots'om

cwiluiiñê na matseijnooⁿoⁿ n'om nn'aⁿ na cwiñe'quia ñ'oom'm. Jo' chii jnda jñoom ángel cwentaaⁿaⁿ na ca'moⁿndaⁿ nn'aⁿ na cwindye'ntjomna nnoom ljo' na mawaaxjeⁿ na nluii.

⁷ Matso Jesucristo:

—Queⁿyo' cwenta, matyuaa' nncua'cañooⁿya na m'aⁿyo'.

Neiiⁿ ts'aⁿ na matseicanda ñ'oom na chuu librowaa cantyja chiuu cwindyona'.

⁸ Ja Juan nty'iaya cha'tso nmeiⁿ ndo' jndiia cantyja 'naaⁿna'. Ndo' quia na jnda nty'iaya ndo' jnda jndiia ñ'oommeiⁿ, quia jo' tcoo'a xtya jo nnom ángel'ñeeⁿ na nntseit'maaⁿndyo jom na t'mooⁿ nmeiⁿ nooⁿ. ⁹ Saa tsoom:

—Tintsa' na luaa', ee tjom na cwindya'ntjooⁿya nnom Ty'oots'om ñ'eⁿndyu', ñequio nc'ia' na cwiñe'quia ñ'oom'm, ndo' ñequio joo nn'aⁿ na cwila'canda ñ'oom na chuu librowaane. Macanda nquii Ty'oots'om catseit'maaⁿndyu'.

¹⁰ Mati tsoom nooⁿ:

—Joo ñ'oom na chuu librowaa cantyja chiuu cwindyona', tintseicu' joona' na ticandye nn'aⁿ ee nc'e na jnda teinndyoo' xjeⁿ na nntseicandaⁿñena' joona'. ¹¹ Juu ts'aⁿ na mach'ee yuu na ticaty'iomyana' cats'aato na ljo'. Ndo' juu ts'aⁿ na tilju' matseituu, caljoo'ñeto na ljo'. Saa juu ts'aⁿ na matseijomñe ñequio na maty'iomyana', c'oomticheⁿ na ljo'. Ndo' juu ts'aⁿ na jnda tqeⁿlju' Ty'oots'om ts'om, caljoo'ñetyeⁿ cantyja 'naaⁿaⁿ.

¹² Matso Jesucristo:

—Mayuu'cheⁿ matyuaa' nncua'cañooⁿya. Nndyoñ'oⁿya naya na maty'iomna' na nnto'ñoom nn'aⁿ, ndo' ñnequiaya jo' nnom cwii cwii ts'aⁿ cantyjati na s'aa. ¹³ Ja m'aaⁿya cwitjoocheⁿ na nluii cha'tso, ndo' maxjeⁿ nnc'ooⁿya quia na jnda ntycwii cha'tso. Ja m'aaⁿya najndyee ndo' m'aaⁿya na macanda. Cwiluiindy^o x'ee cha'tso ndo' mati ntyjii chiuu cwintycwiina'.

¹⁴ Mañequiaana' na neiiⁿ nn'aⁿ na cwitmaⁿlju' naquii' n'omna ñequio nioom' Jesucristo. Ee joona wanaaⁿ na nncwinomna ndyueel'a na nnc'ooquie'na quii' tsjoom Jerusalén xco. Ndo' nndaⁿ nlquie'cañomna ts'oom na nntquiina ta na mañequiaana' na cwita'ndo' nn'aⁿ. ¹⁵ Saa naxeⁿ tatiom nnom tsjoom'ñeeⁿ cwiljoo'ndye nn'aⁿ na tilju' laxmaⁿ ñequio naⁿcalua', nn'aⁿ na cwe' cwim'aⁿya ñequio nc'iaa, nn'aⁿ na cwila'cwjee nc'iaa, nn'aⁿ na cwila't'maaⁿndye 'naⁿ na cwe' nn'aⁿ nl'a, ndo' ticwii cwii ts'aⁿ na neiiⁿ cantu ndo' majo'to mach'ee.

¹⁶ —Nnc^o Jesús jnda jñooⁿya ángel cwentaya na m'aⁿyo' na macwji'yuu'ñe cha'tso ñ'oommeiiⁿ ndaa' 'o, ntmaaⁿ nn'aⁿ na macwji' Ty'oots'om cwentaaⁿaⁿ. Ja cwiluiindy^o x'ee

ñ'oom cantyja 'naaⁿ David, ndo' tsjaaⁿ 'naaⁿ jom na jndyow-icantyjoo'. Ja cwiluiindyō caxjuuncoo.

¹⁷ Nquii Espíritu Santo ñequio joo nn'aⁿ na cwiluiindyē scuu' Catsmaⁿ cwiluena:

—Ta Jesús, candyo'.

Ndo' 'ñeeⁿ juu na mandii na matsei'naaⁿ ts'aⁿ ñ'oommeiiⁿ, catso:

—Candyo', Ta Jesús.

Ndo' 'ñeeⁿ juu na ñe'c'uu ndaa, candyontyjaa' jom. Ee meiⁿcwi'ñeeⁿcheⁿ ts'aⁿ na ntyjaa' ts'om na nlui'n'maaⁿñe, candyoc'uu ndaa na cwe'yu na mañequiaa na cwita'ndo' nn'aⁿ.

¹⁸ Ticwii cwii ts'aⁿ na mandii ñ'oommeiiⁿ cantyja chiuu cwindyona' na teiljeii tsomwaañe, ja Juan mañequiaya na caljeii tsaⁿñeeⁿ na waa na teincuu'. Ee xeⁿ nntseicwaljoo' ts'aⁿ ñ'oom nacjoo' ñ'oommeiiⁿ, quia jo' nacjoom'm nntseicwaljoo' Ty'ōots'om cha'tso nawi' t'maⁿ na teiljeii naquii' librowaa. ¹⁹ Ndo' mati 'ñeeⁿ juu na nncwji' nt'om ñ'oom na teiljeii librowaa cantyja chiuu cwindyona', Ty'ōots'om nncwji' na wanaaⁿ na nlquii tsaⁿñeeⁿ taa' ts'oom na mañequiaa na cwita'ndo' nn'aⁿ. Ndo' nnts'aaⁿ na ticwanaaⁿ na nncjaaquiee' tsaⁿñeeⁿ naquii' tsjoom na lju' cwiluiiñena'. We ñ'oommeiⁿ matseineiⁿ librowaa chiuu la'xmaⁿna'.

²⁰ Manquiiiti Jesús na macwji'yuu'ñe ñ'oommeiⁿ, matsoom:

—Mayuu'cheⁿ tyuaa' nncua'cañōōⁿya na m'aⁿyo'.

Ndo' jaa cwit'ōōya nnoom, cwil'uuya:

—Mayuu'. Candyo' 'u Ta Jesús.

²¹ Catio'naaⁿñe Ta Jesús cha'tsondyo' 'o na macwji' Ty'ōots'om cwentaⁿaⁿ. Amén.